

Promemoria

En ny reglering för tjänstepensionsföretag

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen

Fi2018/ 02661/FPM

Juli 2018

Innehållsförteckning

1	Promemorians huvudsakliga innehåll	10
2	Lagförslag	12
2.1	Förslag till lag (2019:000) om tjänstepensionsföretag	12
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.	66
2.3	Förslag till lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979)	68
2.4	Förslag till lag om ändring i konkurslagen (1987:672)	69
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda	72
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank	73
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag	74
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti	76
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion	77
2.10	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige	78
2.11	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:890) om försäkringsverksamhet under krig eller krigsfara m.m.	85
2.12	Förslag till lag om ändring i bokföringslagen (1999:1078)	86
2.13	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:35) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag	87
2.14	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål	89
2.15	Förslag till lag om ändring i revisorslagen (2001:883)	90
2.16	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse	92
2.17	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:575) om europabolag	94
2.18	Förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (2005:551)	96
2.19	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat	97
2.20	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:595) om europakooperativ	111
2.21	Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden	114
2.22	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	117

2.23	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster	118
2.24	Förslag till lag om ändring i delgivningslagen (2010:1932)	119
2.25	Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043)	120
2.26	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043)	127
2.27	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:755) om elektroniska pengar.....	128
2.28	Förslag till lag om ändring i lagen (2014:836) om näringsförbud	129
2.29	Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterade bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning	131
3	Ärendet och dess beredning	132
4	Tjänstepension – en bakgrund.....	133
4.1	Inledning.....	133
4.2	Tjänstepensionsplanen.....	133
4.3	Olika tjänstepensionsmodeller.....	135
4.4	Tjänstepensionsförmånerna	135
4.5	Tryggande av tjänstepension	136
4.5.1	Tryggande i pensionsstiftelse	137
4.5.2	Kontotryggande	138
4.5.3	Tryggande genom försäkring.....	139
4.6	Första tjänstepensionsdirektivet	146
4.7	Andra tjänstepensionsdirektivet	148
4.8	Finansinspektionens kapitalkravsrapport.....	148
5	Allmänna utgångspunkter	148
5.1	En ny tjänstepensionsreglering ska införas.....	148
5.2	Utgångspunkter för regleringen.....	151
5.3	Konkurrensneutralitet	153
5.4	Regleringen avser försäkringsavtal och försäkringsrörelse	155
5.5	Val av lagstiftningsteknik.....	160
6	Direktivets tillämpningsområde	161
6.1	Institut som omfattas av andra tjänstepensionsdirektivet	161
6.2	Institut som ska omfattas av lagen om tjänstepensionsföretag	167
6.3	Vad avses med tjänstepensionsförsäkring?	169
7	Villkor för verksamhet som tjänstepensionsföretag	174
7.1	Tillståndsplikt för verksamhet som tjänstepensionsföretag	174
7.2	Vad ett tillstånd ska avse	176
7.3	Allmänt om omvandling.....	178
7.4	Förutsättningar för omvandling	181

7.5	Grundläggande bestämmelser om ett tjänstepensionsföretags verksamhet	184
8	Gränsöverskridande verksamhet	191
8.1	Gränsöverskridande verksamhet	191
9	Solvensregler	201
9.1	Försäkringstekniska avsättningar	201
9.1.1	Omfattningen av de försäkringstekniska avsättningarna.....	201
9.1.2	Beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna.....	204
9.1.3	Bestämmande av premier	211
9.2	Skuldtäckning.....	212
9.2.1	Grundläggande principer	212
9.2.2	Värdering av tillgångar som används för skuldtäckning	214
9.2.3	Värdering av aktier i vissa dotterföretag	216
9.2.4	Fodringar på någon annan än försäkringstagare som används för skuldtäckning	217
9.2.5	Register över tillgångar som används för skuldtäckning	218
9.2.6	Förmånsrätt.....	219
9.3	Investeringar.....	220
9.3.1	Grundläggande investeringsbestämmelser	220
9.3.2	Särskilda begränsningar för investeringar i vissa tillgångar.....	228
9.3.3	Särskilt om fondförsäkringstillgångar	231
9.3.4	Investeringar i uppdragsgivande företag	232
9.3.5	Användningen av aktier och andelar i dotterföretag	234
9.3.6	Investeringar i särskilda typer av tillgångar.....	235
9.3.7	Villkorade investeringsbeslut	236
9.3.8	Kvantitativa investeringsregler.....	237
9.3.9	Investeringsregler för gränsöverskridande verksamhet	239
9.4	Kapitalbas.....	240
9.4.1	Krav på tillräcklig kapitalbas.....	240
9.4.2	Kapitalbasens sammansättning.....	242
9.4.3	Uttaxeringsrätt och garantier från arbetsgivaren	248
9.4.4	Värdering av kapitalbasen.....	250
9.4.5	Nivåindelning av kapitalbasen	251
9.5	Kapitalkrav	252
9.5.1	Allmänna bestämmelser om det riskkänsliga kapitalkravet.....	252
9.5.2	Beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet.....	260
9.5.3	Uttaxeringsrätt och garantier från arbetsgivaren	265

9.5.4	Minimikapitalkrav	266
9.5.5	Garantibelopp	268
9.5.6	Underrättelse om bristande uppfyllelse av kapitalkraven	270
10	Företagsstyrning	271
10.1	Styrelsens ansvar m.m.	271
10.2	Grundläggande krav på företagsstyrningssystemet	273
10.3	Proportionalitet	275
10.4	Kontinuitet	276
10.5	Ledningen av tjänstepensionsföretag och de som arbetar med centrala funktioner	277
10.5.1	Tjänstepensionsföretagets ledning	277
10.5.2	Allmänna krav för de som arbetar med centrala funktioner	278
10.6	Styrdokument	282
10.7	Centrala funktioner	284
10.8	Lämplighetskrav	286
10.9	Riskhantering	291
10.9.1	System för riskhantering	291
10.9.2	Regelbunden utvärdering	293
10.9.3	Användande av externa kreditvärderingsinstitut	295
10.10	Risk- och solvensbedömning	296
10.11	System för internkontroll	300
10.12	Riskhanteringsfunktion	301
10.13	Funktion för regelefterlevnad	302
10.14	Funktion för internrevision	304
10.15	Aktuariefunktion	306
10.16	Uppdragsavtal	309
10.16.1	Ett tjänstepensionsföretags möjligheter att ingå uppdragsavtal	309
10.16.2	Anmälan av uppdragsavtal	313
10.16.3	Åtgärder som krävs av ett tjänstepensionsföretag som ingår uppdragsavtal	314
10.17	Investeringsriktlinjer	316
10.18	Ersättningssystem	318
10.19	Kompletterande riktlinjer	321
10.19.1	Försäkringstekniska riktlinjer	321
10.19.2	Riktlinjer för hantering av intressekonflikter	324
11	Informationsregler	326
11.1	Grundläggande bestämmelser om information	326
11.2	Pensionsbesked	332
12	Överlåtelse av tjänstepensionsförsäkringsbestånd	334
12.1	Överlåtelse av tjänstepensionsförsäkringsbestånd	334
13	Associationsrättsliga och avtalsrättsliga frågor	346
13.1	Associationsrättsliga regler för tjänstepensionsföretag	346

13.2	Europabolag och europakooperativ	355
13.3	Avtalsrätt	357
14	Tillsyn och ingripanden	361
14.1	Tillsyn över tjänstepensionsföretag	361
14.1.1	Registrering av och tillsyn över tjänstepensionsföretag	361
14.1.2	Kapitaltillägg	373
14.2	Ingripanden mot tjänstepensionsföretag	375
14.2.1	När Finansinspektionen ska ingripa	375
14.2.2	Hur Finansinspektionen ska ingripa	379
14.2.3	Ingripande om ett tjänstepensionsföretag inte uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet	382
14.2.4	Förlängd tidsfrist vid synnerligen ogynnsamma marknadsförhållanden	388
14.2.5	Ingripande om minimikapitalkravet eller garantibeloppet inte uppfylls	390
14.2.6	Återkallelse av tillstånd i vissa fall	395
14.2.7	Ingripanden mot vissa holdingföretag och mot den som saknar tillstånd	398
15	Grupper och finansiella konglomerat	400
15.1	Grupptillsyn över tjänstepensionsföretag	400
15.1.1	Tjänstepensionsföretag ska omfattas av grupptillsyn	400
15.1.2	Grupptillsyn för tjänstepensionsföretag ska utövas vid sidan av grupptillsynen över försäkringsföretag	405
15.1.3	Fall då grupptillsyn ska utövas	408
15.1.4	Nivån för grupptillsyn	414
15.1.5	Fortsatt tillsyn över de enskilda företagen i en grupp	415
15.1.6	Grupptillsynsmyndighet	416
15.1.7	Beslut att inte beakta företag i grupptillsynen	417
15.1.8	Parallella regelverk	418
15.1.9	Gruppsolvens – kapitalbas och kapitalkrav på gruppnivå	420
15.1.10	Gruppsolvens – beräkning av kapitalbas och kapitalkrav på gruppnivå	421
15.1.11	Gruppsolvens – tillsyn och övervakning över den gruppbaseade kapitalbasen och det gruppbaseade kapitalkravet	423
15.1.12	Gruppsolvens – kapitaltillägg och åtgärder vid bristande efterlevnad av kapitalkravet för gruppen	425
15.1.13	Gruppsolvens för tjänstepensionsföretag som är dotterföretag till vissa holdingföretag	427
15.1.14	Risikkoncentrationer och interna transaktioner	428

15.1.15	Begränsad grupp tillsyn över vissa tjänstepensionsföretag	430
15.1.16	Företagsstyrning på grupp nivå	432
15.1.17	Tillgång till information	434
15.1.18	Offentliggöranden på grupp nivå.....	437
15.1.19	Vissa bestämmelser om holdingföretag	439
15.2	Konglomerattillsyn över tjänstepensionsföretag	441
15.2.1	Tjänstepensionsföretagen ska omfattas av den särskilda tillsynen över finansiella konglomerat.....	441
15.2.2	Ändrade definitioner i konglomeratlagen	445
16	Vissa övriga frågor.....	449
16.1	Ägarprövning	449
16.2	Återförsäkring	453
16.3	Kapitalförvaltning	455
16.4	Förvaringsinstitut.....	455
16.5	Redovisningsregler.....	457
16.6	Distributionsfrågor	462
16.6.1	Tillämpliga bestämmelser.....	462
16.6.2	Avtalsfrihet när det gäller distributionsregler.....	468
16.7	Överklagande m.m.	471
16.8	Följdändringar i annan lagstiftning.....	472
16.9	Offentliggörande	474
17	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	476
17.1	Ikraftträdande	476
17.2	Övergångsbestämmelse för understödsföreningar	477
17.3	Förlängd övergångstid för försäkrings-företagens tjänstepensionsverksamhet	478
18	Konsekvensanalys.....	479
18.1	Inledning.....	479
18.2	Problem och mål med regleringen.....	480
18.3	Alternativa lösningar	481
18.3.1	Vad händer om inte reglerna införs?	481
18.3.2	Konsekvenserna om de nationella tilläggen inte införs.....	481
18.4	Berörda av regleringen	482
18.5	Konsekvenser för företag	484
18.5.1	Nya företag	484
18.5.2	Konsekvenserna för tjänstepensionskassor...	485
18.5.3	Konsekvenserna för försäkringsföretag	486
18.5.4	Konsekvenser relaterade till det nya riskkänsliga kapitalkravet	488
18.5.5	Konkurrensförhållanden	489
18.6	Konsekvenser för tjänstepensionsmarknaden.....	489
18.7	Konsekvenser för de försäkrade	490
18.8	Samhällsekonomiska konsekvenser m.m.	491
18.9	Konsekvenser för myndigheter.....	492
18.9.1	Bolagsverket.....	492

	18.9.2	Finansinspektionen	492
	18.9.3	Sveriges Domstolar	493
19		Författningskommentar	494
	19.1	Förslaget till lag om tjänstepensionsföretag	494
	19.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.	574
	19.3	Förslaget till lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979)	575
	19.4	Förslaget till lag om ändring i konkurslagen (1987:672)	575
	19.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda	576
	19.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank	576
	19.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag	576
	19.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti	577
	19.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion	577
	19.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige	578
	19.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (1999:890) om försäkringsverksamhet under krig eller krigsfara m.m.	580
	19.12	Förslaget till lag om ändring i bokföringslagen (1999:1078)	580
	19.13	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:35) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag	580
	19.14	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål	581
	19.15	Förslaget till lag om ändring i revisorslagen (2001:883)	581
	19.16	Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse	581
	19.17	Förslaget till lag om ändring i lag (2004:575) om europabolag	581
	19.18	Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (2005:551)	582
	19.19	Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat	582
	19.20	Förslaget till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden	592
	19.21	Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:595) om europakooperativ	592
	19.22	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	593
	19.23	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster	593

19.24	Förslaget till lag om ändring i delgivningslagen (2010:1932)	593
19.25	Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043)	594
19.26	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043)	597
19.27	Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:755) om elektroniska pengar	597
19.28	Förslaget till lag om ändring i lagen (2014:836) om näringsförbud	597
19.29	Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterade bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning	598
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341 av den 14 december 2016 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut	599

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian lämnas förslag till de lagändringar som krävs för att i svensk rätt genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341 av den 14 december 2016 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (andra tjänstepensionsdirektivet) med avseende på en ny institutstyp, tjänstepensionsföretag. Andra tjänstepensionsdirektivet ersätter Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/41/EG om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (första tjänstepensionsdirektivet). Med tjänstepensionsinstitut avses i båda direktiven sådana institut som inte redan är harmoniserade på EU-nivå och som förvaltar fonderade medel utifrån syftet att tillhandahålla tjänstepensionsförmåner. Tjänstepension erbjuds som ett led i ett anställningsförhållande och utgör ett komplement till den statliga pension som erhålls inom ramen för socialförsäkringssystemet. Liksom första tjänstepensionsdirektivet är andra tjänstepensionsdirektivet byggt på minimi-harmonisering, dvs. medlemsstaterna har frihet att införa mera långtgående krav än vad som följer av direktivet. För att genomföra andra tjänstepensionsdirektivet i den aktuella delen föreslås att det ska införas en ny lag, lagen om tjänstepensionsföretag.

Understödsföreningar som meddelar försäkring avseende tjänstepension, s.k. tjänstepensionskassor, omfattas av andra tjänstepensionsdirektivet, liksom de omfattas av första tjänstepensionsdirektivet. Tjänstepensionskassor tillämpar i dag den upphävda lagen (1972:262) om understödsföreningar. I promemorian föreslås lagändringar som gör det möjligt för tjänstepensionskassor att fortsätta driva verksamhet som tjänstepensionsföretag enligt den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

Pensionsstiftelser ansågs omfattas av första tjänstepensionsdirektivet. Frågan om genomförande av andra tjänstepensionsdirektivet när det gäller pensionsstiftelser bereds dock nu i särskild ordning (se avsnitt 3). I denna promemoria föreslås dock att andra tjänstepensionsdirektivet delvis ska genomföras i svensk rätt när det gäller pensionsstiftelser genom införande av krav på att pensionsstiftelser ska ha en riskhanteringsfunktion och en internrevisionsfunktion.

Livförsäkringsföretag som endast meddelar försäkring avseende tjänstepension har enligt bedömningen i denna promemoria möjlighet att driva verksamhet som omfattas av andra tjänstepensionsdirektivet. Denna möjlighet bör utnyttjas i svensk rätt. Det föreslås därför att livförsäkringsföretag ska få driva försäkringsrörelse på tjänstepensionsområdet enligt den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

Enligt förslaget ska särskilda rörelse regler för tjänstepensionsföretag gälla enligt lagen om tjänstepensionsföretag. De rörelse reglerna bygger i stor utsträckning på den befintliga regleringen i försäkringsrörelselagen (2010:2043). Bland annat ska särskilda bestämmelser om försäkrings-tekniska avsättningar, investeringar, kapitalbas och kapitalkrav gälla enligt den nya lagen. Dessa rörelse regler baserar sig delvis direkt på andra tjänstepensionsdirektivet. När det gäller kapitalkrav föreslås dock en förstärkt reglering i förhållande till direktivet genom införande av ett riskbaserat kapitalkrav för tjänstepensionsföretag.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2019. Vissa övergångsbestämmelser föreslås om att befintliga understödsföreningar och livförsäkringsföretag får gå över från att driva verksamhet enligt den upphävda lagen om understödsföreningar respektive försäkringsrörelselagen till att driva verksamhet enligt den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

2 Lagförslag

2.1 Förslag till lag (2019:000) om tjänstepensionsföretag

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om den verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som drivs av svenska tjänstepensionsföretag.

2 § För utländska tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige gäller lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige.

Tjänstepensionsföretag

3 § Med tjänstepensionsföretag avses tjänstepensionsaktiebolag, ömsesidigt tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsförening.

Tjänstepensionsförsäkring

4 § Med tjänstepensionsförsäkring avses livförsäkring som har samband med yrkesutövning och där utbetalning av försäkringsbelopp (engångsbelopp eller periodiska utbetalningar) beror av att en eller flera personer uppnår eller förväntas uppnå en viss ålder samt försäkringar som meddelas som tillägg till sådana försäkringar.

Tillämpning av försäkringsrörelselagen på tjänstepensionsföretag

5 § Utöver bestämmelserna i denna lag gäller bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (2010:2043) för tjänstepensionsföretag och för tillsynen över dem, om inte annat följer av denna lag. Vid tillämpningen av bestämmelserna i försäkringsrörelselagen på tjänstepensionsföretag ska det som där sägs om

1. försäkringsföretag avse tjänstepensionsföretag,
2. livförsäkringsföretag avse tjänstepensionsföretag
3. EES-försäkringsgivare avse utländska tjänstepensionsinstitut,
4. försäkringsaktiebolag avse tjänstepensionsaktiebolag,
5. livförsäkringsaktiebolag avse tjänstepensionsaktiebolag,
6. ömsesidiga försäkringsbolag avse ömsesidiga tjänstepensionsbolag,
7. ömsesidiga livförsäkringsaktiebolag avse ömsesidiga tjänstepensionsbolag,
8. försäkringsföreningar avse tjänstepensionsföreningar, och
9. livförsäkringsföreningar avse tjänstepensionsföreningar.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341 av den 14 december 2016 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut, i den ursprungliga lydelsen.

Hänvisningar i försäkringsrörelselagen till bestämmelser i samma lag ska i förekommande fall avse de bestämmelser i denna lag som gäller i stället för eller utöver bestämmelserna i försäkringsrörelselagen.

Termer och uttryck i denna lag har samma betydelse som i försäkringsrörelselagen (2010:2043) om inte annat särskilt anges.

6 § Bestämmelserna i 1 kap. 1–4, 6, 10 och 19–23 §§ samt 2, 3, 5–9, 16, 19 och 21 kap. försäkringsrörelselagen (2010:2043) gäller inte för tjänstepensionsföretag.

I 4 kap. 1 §, 9 kap. 1 §, 10 kap. 1 §, 11 kap. 1 §, 12 kap. 1 §, 14 kap. 1 § och 15 kap. 1 § finns bestämmelser om att vissa ytterligare bestämmelser i försäkringsrörelselagen inte ska gälla för tjänstepensionsföretag.

Tillämpning av lagen om försäkringsdistribution på tjänstepensionsföretag

7 § Utöver bestämmelserna i denna lag gäller även bestämmelserna i lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution för tjänstepensionsföretag. Vid tillämpningen av bestämmelserna i den lagen ska det som där sägs om försäkringsföretag avse tjänstepensionsföretag.

Bemyndigande

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad tjänstepensionsföretag ska iakttä vid tillämpning av 7 §.

2 kap. Tillstånd för tjänstepensionsföretag

Tillståndsplikt

1 § Verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt denna lag får bara drivas efter tillstånd. Tillstånd får ges ett aktiebolag, ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag, en tjänstepensionsförening, ett ömsesidigt försäkringsbolag eller en försäkringsförening.

Europabolag och europakooperativ

2 § I fråga om europabolag och europakooperativ som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt denna lag och som har ett sådant förvaltningssystem som avses i artiklarna 39–42 i rådets förordning (EG) nr 2157/2001 av den 8 oktober 2001 om stadga för europabolag eller artiklarna 37–41 i rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar ska följande bestämmelser om styrelsen eller dess ledamöter tillämpas på tillsynsorganet eller dess ledamöter:

2 kap. 4 § 4 om ledningsprövning,

4 kap. 9 § första stycket 1 försäkringsrörelselagen (2010:2043) om avtal med eller till förmån för styrelseledamot,

11 kap. 8 § och 13 kap. 17 § försäkringsrörelselagen om uppgifter inför styrelseval,

11 kap. 10 § och 13 kap. 11 § försäkringsrörelselagen om jäv för styrelseledamot,

17 kap. 13 § försäkringsrörelselagen om rätt för Finansinspektionen att sammankalla styrelsen och närvara vid sådant sammanträde samt delta i överläggningarna,

18 kap. 11 § försäkringsrörelselagen om återkallelse av tillstånd, och

16 kap. 30 § om tystnadsplikt.

Av 16 § andra stycket och 22 § lagen (2004:575) om europabolag samt 21 § andra stycket och 26 § lagen (2006:595) om europakooperativ framgår att de i första stycket angivna bestämmelserna om styrelsen eller dess ledamöter ska tillämpas också på ett europabolags eller ett europakooperativs lednings- eller förvaltningsorgan eller dess ledamöter.

Förhandsbesked

3 § Finansinspektionen ska, efter ansökan, lämna förhandsbesked om huruvida det krävs tillstånd för en planerad verksamhet.

Förutsättningar för tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som tjänstepensionsföretag

Förutsättningar för tillstånd

4 § Ett företag ska ges tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt denna lag, om

1. bolagsordningen eller stadgarna stämmer överens med denna lag och andra författningar som reglerar ett företags bolagsordning eller stadgar samt i övrigt innehåller de särskilda bestämmelser som behövs med hänsyn till omfattningen och arten av den planerade verksamheten,

2. den planerade verksamheten kan antas komma att uppfylla kraven enligt bestämmelserna i denna lag och andra författningar som reglerar företagets verksamhet,

3. den som kommer att ha ett kvalificerat innehav i ett tjänstepensionsaktiebolag bedöms lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av tjänstepensionsaktiebolaget, och

4. de som avses ingå i styrelsen för företaget eller vara verkställande direktör i det, eller vara ersättare för någon av dem, eller de som avses ansvara för en sådan central funktion som avses i 10 kap. 4 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i styrningen av ett tjänstepensionsföretag och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift.

Vid bedömningen enligt första stycket 3 ska kriterierna i 15 kap. 5 § första stycket 1, 3 och 4 försäkringsrörelselagen och 12 kap. 2 § beaktas.

Omvandling

5 § Ytterligare förutsättningar för tillstånd än i 4 § att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt denna lag (omvandling) är

1. för ett försäkringsaktiebolag, att ansökan om tillstånd har godkänts genom ett bolagsstämmbeslut som har biträttats av aktieägare med minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädare på stämman,

2. för ett ömsesidigt försäkringsbolag, att ansökan om tillstånd har godkänts genom ett bolagsstämmobeslut som har biträtt av nio tiondelar av de röstberättigade eller minst två tredjedelar av de röstande,

3. för en försäkringsförening eller en understödsförening som omfattas av bestämmelserna i 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043), att ansökan om tillstånd har godkänts genom ett föreningsstämmobeslut som har biträtt av nio tiondelar av de röstberättigade eller minst två tredjedelar av de röstande, och

4. för de företag som avses i 1–3, att den rätt som tillkommer försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar inte försämras.

Nära förbindelser

6 § Om företaget har eller kan förväntas komma att få nära förbindelser med någon annan, får tillstånd ges bara om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn över företaget.

Tillstånds varaktighet

Tidsperiod

7 § Tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt denna lag ges tills vidare eller, om särskilda omständigheter ger anledning till detta, för bestämd tid, högst tio år, och därutöver till det löpande räkenskapsårets slut.

Vid förlängning av ett tillstånd som har getts ett tjänstepensionsföretag för bestämd tid samt vid ändring av ett meddelat tillstånd gäller 4–6 §§ i tillämpliga delar.

Beslut att ansöka om förlängning av tillstånd

8 § Beslut att ansöka om förlängning av ett tillstånd ska i ett tjänstepensionsaktiebolag och ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag fattas av bolagsstämman och i en tjänstepensionsförening av föreningsstämman.

Prövning av bolagsordning m.m.

9 § Frågan om godkännande av bolagsordning eller stadgar för ett företag ska prövas i samband med att frågan om företaget ska få tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt denna lag prövas.

Ett företags beslut om att anta bolagsordning eller stadgar får inte registreras innan bolagsordningen eller stadgarna har godkänts.

10 § Ett tjänstepensionsföretag som har beslutat att ändra sin bolagsordning eller sina stadgar ska ansöka om godkännande av ändringen. Ändringen ska godkännas om bolagsordningen eller stadgarna överensstämmer med denna lag och andra författningar som reglerar ett företags bolagsordning eller stadgar samt i övrigt innehåller de särskilda bestämmelser som behövs med hänsyn till omfattningen och arten av företagets verksamhet.

Ett tjänstepensionsföretags beslut om ändring av bolagsordning eller stadgar får inte registreras innan det har godkänts.

Kapitalbas när verksamheten påbörjas

11 § Ett tjänstepensionsföretag ska när verksamheten påbörjas ha en kapitalbas som uppgår minst till garantibeloppet enligt 8 kap. 13 §.

Vad ett tillstånd ska avse

12 § Tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt denna lag ska avse en eller flera av de försäkringsklasser som avses i 2 kap. 12 § försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Ett tillstånd får inte avse endast livförsäkring i klass I b.

Prövningen av ansökningar

13 § En ansökan om tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt denna lag, liksom frågor om godkännande av bolagsordning eller stadgar enligt 9 och 10 §§, prövas av Finansinspektionen.

Ansökan om tillstånd

Ansökan om tillstånd före registrering eller bildande

14 § Ett aktiebolag får ansöka om tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt denna lag innan bolaget har registrerats i aktiebolags- eller europabolagsregistret.

Om ett aktiebolag har ansökt om tillstånd inom sex månader från stiftelseurkundens undertecknande, ska tidsfristen i 2 kap. 22 § aktiebolagslagen (2005:551) för när styrelsen ska anmäla bolaget för registrering räknas från tillståndsbeslutet.

Ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag och en tjänstepensionsförening ska ansöka om tillstånd innan bolaget respektive föreningen har bildats.

Verksamhetsplan

15 § En ansökan om tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt denna lag ska innehålla en plan för den tilltänkta verksamheten.

Bemyndigande

16 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. de krav som ska gälla för deltagande i styrningen av ett tjänstepensionsföretag enligt 4 § första stycket 4, och
2. vad en verksamhetsplan enligt 15 § ska innehålla.

3 kap. Gränsöverskridande verksamhet

Allmänna bestämmelser om gränsöverskridande verksamhet

Underrättelse till Finansinspektionen om gränsöverskridande verksamhet

1 § När ett tjänstepensionsföretag åtar sig uppdrag att meddela tjänstepensionsförsäkring för åtaganden som ska fullgöras i ett annat land inom EES än Sverige (gränsöverskridande verksamhet), ska företaget lämna en särskild underrättelse till Finansinspektionen innan verksamheten påbörjas. Underrättelsen ska innehålla uppgift om

1. den som i egenskap av arbetsgivare ska betala premierna och var denne har sitt hemvist,
2. i vilket land åtagandena ska fullgöras, och
3. det huvudsakliga innehållet i de överenskommelser som ska ligga till grund för tjänstepensionsförsäkringarna.

Meddelande från Finansinspektionen till behörig myndighet

2 § Om förutsättningarna enligt andra stycket är uppfyllda, ska Finansinspektionen inom tre månader från det att en underrättelse enligt 1 § togs emot, lämna meddelande om underrättelsen till den behöriga myndigheten i det land där den gränsöverskridande verksamheten ska drivas.

Ett meddelande enligt första stycket ska lämnas om det inte finns skäl att ifrågasätta att

1. tjänstepensionsföretagets organisation är ändamålsenlig,
2. tjänstepensionsföretagets finansiella situation är tillfredsställande med hänsyn till den planerade verksamhetens omfattning och art, eller
3. företrädaren för företaget har tillräcklig kompetens och erfarenhet och i övrigt är lämpad att leda verksamheten.

Underrättelse till tjänstepensionsföretaget om att meddelande lämnas

3 § Finansinspektionen ska underrätta tjänstepensionsföretaget när inspektionen lämnar ett meddelande enligt 2 § första stycket.

Underrättelse till tjänstepensionsföretaget om utländska verksamhetsföreskrifter och informationskrav

4 § Om Finansinspektionen från en behörig myndighet i det land där den gränsöverskridande verksamheten ska drivas får veta vilka föreskrifter och informationskrav som gäller för verksamheten i det landet, ska inspektionen underrätta tjänstepensionsföretaget om föreskrifterna och kraven.

Om Finansinspektionen får veta att föreskrifterna och informationskraven har ändrats ska inspektionen underrätta tjänstepensionsföretaget om det.

När verksamheten får påbörjas

5 § Den gränsöverskridande verksamheten får påbörjas efter det att tjänstepensionsföretaget har tagit emot en underrättelse från Finansinspektionen om gällande utländska verksamhetsföreskrifter och

informationskrav eller, om ingen underrättelse lämnas, åtminstone sex veckor efter det att tjänstepensionsföretaget fått underrättelsen enligt 3 §.

Finansinspektionens beslut om drivande av gränsöverskridande verksamhet

6 § Om Finansinspektionen finner att det inte finns förutsättningar för tjänstepensionsföretaget att driva gränsöverskridande verksamhet eller annars underlåter att lämna meddelande till den behöriga myndigheten i det land där den gränsöverskridande verksamheten ska drivas enligt 2 § första stycket, ska inspektionen meddela beslut om detta inom tre månader från det att underrättelsen enligt 1 § togs emot.

Underrättelse om ändrade förhållanden

7 § Om något av de förhållanden som angetts i en underrättelse enligt 1 § ska ändras sedan verksamheten har inletts, ska tjänstepensionsföretaget underrätta Finansinspektionen minst en månad innan ändringen genomförs.

Om Finansinspektionen finner att ändringen inte får göras, ska inspektionen meddela beslut om det inom en månad från det att underrättelsen om ändringen kom in till inspektionen.

Allmänna bestämmelser om sekundäretablering

Underrättelse till Finansinspektionen om avsikt att inrätta en sekundäretablering

8 § Ett tjänstepensionsföretag som avser att inrätta en filial, agentur eller annat liknande driftställe (sekundäretablering) i ett annat land inom EES ska underrätta Finansinspektionen. Underrättelsen ska innehålla

1. en plan för den tilltänkta verksamheten, med uppgift om sekundäretableringens organisation, och
2. uppgift om i vilket land sekundäretableringen ska inrättas samt om sekundäretableringens adress och företrädare.

Förfarandet vid uppdrag att meddela tjänstepensionsförsäkring från en sekundäretablering

9 § Bestämmelserna i 1–7 §§ om förfarandet då ett tjänstepensionsföretag driver gränsöverskridande verksamhet gäller även när tjänstepensionsföretaget från en sekundäretablering åtar sig uppdrag att meddela tjänstepensionsförsäkring för åtaganden som ska fullgöras i ett annat EES-land inom EES än Sverige (gränsöverskridande verksamhet).

Bemyndigande

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad en verksamhetsplan enligt 8 § 1 i övrigt ska innehålla.

4 kap. Grundläggande bestämmelser om ett tjänstepensionsföretags verksamhet

Bestämmelser i försäkringsrörelselagen som inte ska gälla

1 § Bestämmelserna i 4 kap. 1–7 och 18 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043) gäller inte för tjänstepensionsföretag.

Stabilitet

2 § Verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring ska drivas med en för rörelsens omfattning och art tillfredsställande soliditet, likviditet och kontroll över försäkringsrisker, placeringsrisker och rörelserisker, så att åtagandena mot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar kan fullgöras.

Information

Skyldighet att lämna information

3 § Information till försäkringstagare och dem som erbjuds att teckna en tjänstepensionsförsäkring ska vara anpassad efter försäkringens art och tydligt visa försäkringens villkor och värdeutveckling. Även andra ersättningsberättigade på grund av tjänstepensionsförsäkringar ska ges den information de behöver.

Tjänstepensionsföretaget ska i fråga om de tjänstepensionsförsäkringar som företaget meddelar lämna uppgifter om företaget och dess verksamhet samt om de eventuella överenskommelser som ligger till grund för försäkringarna.

Pensionsbesked

4 § Tjänstepensionsföretag ska varje år lämna ett pensionsbesked till de försäkrade. Pensionsbeskedet ska innehålla uppgifter om de allmänna försäkringsvillkoren och de individuella förmånerna för den försäkring som avses i pensionsbeskedet samt upplysning om var ytterligare information finns tillgänglig.

God tjänstepensionsstandard

5 § Ett tjänstepensionsföretags verksamhet ska drivas enligt god tjänstepensionsstandard.

Förbud mot främmande verksamhet

6 § Ett tjänstepensionsföretag får inte driva annan verksamhet än verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar och därmed sammanhängande verksamhet.

Förbud mot att ställa säkerhet för tredje man

7 § I verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar som drivs enligt denna lag får säkerhet inte ställas för tredje man.

Upplåning

8 § Ett tjänstepensionsföretag får ta upp eller över lån (upplåning) bara om det görs för att tillgodose tillfälliga likviditetsbehov.

Bemyndigande

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka åtgärder som ett tjänstepensionsföretag ska vidta för att uppfylla de krav på soliditet, likviditet och riskhantering som avses i 2 §,
2. vilken information som ett tjänstepensionsföretag ska lämna och hur informationen ska lämnas enligt 3 §,
3. innehållet i pensionsbeskedet som avses i 4 §,
4. vilka åtgärder som ett tjänstepensionsföretag ska vidta för att uppfylla de krav på god tjänstepensionsstandard som avses i 5 §, och
5. villkor för upplåning enligt 8 §.

5 kap. Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningarnas omfattning

1 § Ett tjänstepensionsföretags försäkringstekniska avsättningar ska motsvara belopp som krävs för att företaget vid varje tidpunkt ska kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal.

De försäkringstekniska avsättningarna ska motsvara företagets ansvarighet för

1. försäkringsfall, förvaltningskostnader och andra kostnader under resten av avtalsperioden för löpande försäkringar (livförsäkringsavsättning),
2. inträffade oreglerade försäkringsfall, kostnader för regleringen av dessa samt återbäring som förfallit till betalning men inte betalats ut (oreglerade skador),
3. sådan återbäring som är garanterad i nominella eller reala belopp (garanterad återbäring), och som inte omfattas av 1 eller 2,
4. sådan återbäring som är villkorad av värdeförändringar på tillgångar eller av ett visst försäkringstekniskt resultat som de försäkrade eller andra ersättningsberättigade står risken för (villkorad återbäring), och
5. fondförsäkringar som de försäkrade eller andra ersättningsberättigade står placeringsrisken för (fondförsäkringsåtaganden där de försäkrade bär placeringsrisken).

Beräkning vid solidarisk ansvarighet

2 § Om ett tjänstepensionsföretag ansvarar solidariskt för en försäkring ska det vid beräkningen av det enskilda företags försäkringstekniska avsättningar beaktas bara den del av försäkringen som enligt avtal mellan företagen avser det företaget.

Beräkning av försäkringstekniska avsättningar

3 § De försäkringstekniska avsättningarna ska beräknas utan avdrag för avgiven återförsäkring och motsvaras av det förväntade nuvärdet av de framtida kassaflöden som kan uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal.

De försäkringstekniska avsättningarna som motsvarar tjänstepensionsföretagets ansvarighet enligt 1 § andra stycket 4 eller 5 får, i stället för att beräknas enligt första stycket, tas upp till värdet på placeringstillgångarna för vilka de försäkrade bär placeringsrisken.

4 § Beräkningen enligt 3 § ska grundas på antaganden om dödlighet och andra riskmått, räntesatser samt driftkostnader som var för sig är aktsamma.

5 § Beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna ska göras minst en gång om året.

Finansinspektionen får i ett enskilt fall besluta om undantag från första stycket. Beräkningarna ska dock alltid göras minst vart tredje år.

6 § De försäkringstekniska avsättningarna ska beräknas under överinseende av aktuariefunktionen. De som utför beräkningarna ska ha den kunskap och erfarenhet av dessa frågor som krävs med hänsyn till omfattningen och arten av företagets verksamhet.

Bemyndigande

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de försäkringstekniska avsättningarnas innehåll och beräkning enligt 1–4 §§.

6 kap. Investeringar

Grundläggande principer för samtliga investeringar

Aktsamhet

1 § Ett tjänstepensionsföretags tillgångar ska investeras på ett aktsamt sätt enligt 2–9 §.

Vid intressekonflikter mellan tjänstepensionsföretaget och de försäkrade och andra ersättningsberättigade ska tillgångarna investeras på det sätt som bäst gynnar de försäkrade och andra ersättningsberättigades intressen.

Riskkontroll

2 § Investeringar får endast göras i sådana finansiella instrument och andra tillgångar vars risker tjänstepensionsföretaget kan identifiera, mäta, övervaka, hantera, kontrollera och rapportera samt på lämpligt sätt beakta i den egna risk- och solvensbedömningen enligt 9 kap. 9 §.

Riskspridning

3 § Investeringar i finansiella instrument och andra tillgångar ska göras så att lämplig riskspridning uppnås.

Samtliga tillgångar ska, med beaktande av tjänstepensionsföretagets försäkringsåtaganden och förändringar i tillgångarnas framtida värde och avkastning, investeras så att företagets betalningsberedskap är tillfredsställande och den förväntade avkastningen tillräcklig.

Hänsyn till miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer

4 § Ett tjänstepensionsföretag får beakta miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer i sina investeringsbeslut.

Lokalisering av tillgångar

5 § Ett tjänstepensionsföretags tillgångar ska förvaras så att de är åtkomliga för företaget.

Särskilda begränsningar för investeringar i vissa tillgångar

Derivatinstrument

6 § Derivatinstrument får användas för att sänka den finansiella risken i ett tjänstepensionsföretag eller för att i övrigt effektivisera förvaltningen av företagets tillgångar och skulder.

Onoterade tillgångar

7 § Investeringar i finansiella instrument och andra tillgångar som inte är upptagna till handel på en reglerad marknad ska hållas på aktsamma nivåer.

Begränsningar för enhandsengagemang

Investeringar i uppdragsgivande företag

8 § Av de samlade tillgångarna får högst

1. fem procent utgöras av aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier samt obligationer och andra skuldförbindelser från samma emittent eller låntagare, om denne i egenskap av arbetsgivare betalar försäkringspremier till tjänstepensionsföretaget (uppdragsgivande företag), och

2. tio procent utgöras av sådana tillgångar som avses i 1, och som har getts ut av företag i en grupp av emittenter eller låntagare som ett uppdragsgivande företag ingår i och som har en sådan inbördes anknytning som avses i 9 §, vari ett uppdragsgivande företag ingår.

Begränsningarna gäller inte sådana tillgångar som svenska staten eller en utländsk stat svarar för.

Grupp av emittenter eller låntagare med inbördes anknytning

9 § Med en grupp av emittenter eller låntagare med inbördes anknytning avses två eller flera fysiska eller juridiska personer som utgör en helhet från risksynpunkt därför att någon av dem har direkt eller indirekt ägarinflytande över en eller flera av de övriga i gruppen eller därför att de, utan att stå i sådant förhållande, har sådan inbördes anknytning att någon eller samtliga av de övriga kan råka i betalningssvårigheter om en av dem drabbas av finansiella problem

Skuldtäckning

Krav på skuldtäckning

10 § Ett tjänstepensionsföretag ska ha tillgångar för skuldtäckning som minst uppgår till ett belopp som svarar mot de försäkringstekniska avsättningarna.

De tillgångar som svarar mot försäkringstekniska avsättningar ska, utöver vad som följer av 1–9 §§, investeras och värderas enligt 11–15 §§.

Hänsyn till åtagandenas art och löptid

11 § Tillgångar som svarar mot försäkringstekniska avsättningar ska investeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till åtagandenas art och löptid.

Särskilt om fondförsäkringstillgångar

12 § Premier för fondförsäkring ska investeras i sådana fonder som är knutna till försäkringen och som försäkringstagaren eller den försäkrade från tid till annan bestämmer. Tjänstepensionsföretaget får begränsa antalet fonder i vilka premierna får investeras.

Utdelning och ersättning vid inlösen av andelarna får bara användas för förvärv av nya andelar i anknutna fonder och för utbetalning eller betalning av kostnader enligt försäkringsavtalet.

Värdering av tillgångar som används för skuldtäckning

Värdering till verkligt värde

13 § De tillgångar som används för skuldtäckning ska värderas till verkligt värde. Från detta värde ska avdrag göras för skulder som hänför sig till förvärvet av tillgången.

Värdering av aktier i dotterföretag

14 § Om ett tjänstepensionsföretag inte äger samtliga aktier i ett dotterföretag, ska bara så stor del av tillgångarnas värde som svarar mot aktieinnehavet beaktas.

Fordringar på någon annan än försäkringstagare

15 § Fordringar på någon annan än försäkringstagare ska beaktas bara till den del de överstiger belopp som gäldenären har att fordra av tjänstepensionsföretaget.

Register och förmånsrätt

Register över tillgångar som används för skuldtäckning

16 § Ett tjänstepensionsföretag ska föra ett register som vid varje tidpunkt utvisar de tillgångar som används för skuldtäckning och tillgångarnas värde.

Om en tillgång som har antecknats i registret har upplåtits med sådan rätt att dess fulla värde inte kan utnyttjas för skuldtäckning, ska detta antecknas i registret.

Förmånsrätt

17 § Förmånsrätt enligt 4 a § förmånsrättslagen (1970:979) följer med fordran som

1. grundas på försäkringsavtal, eller
2. avser återbetalning av premier för att ett försäkringsavtal inte har kommit till stånd eller har upphört att gälla.

Förmånsrätten omfattar de tillgångar som finns upptagna i det register som anges i 16 § när företaget försätts i konkurs eller utmätning äger rum.

Bemyndigande

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad som anses med lämplig riskspridning enligt 3 § första stycket,
2. förvaring av tillgångar enligt 5 §
3. användning av derivatinstrument enligt 6 §,
4. värdering av de tillgångar som avses i 13 § till verkligt värde, och
5. förande av register enligt 16 §.

7 kap. Kapitalbas

Tillräcklig kapitalbas

1 § Ett tjänstepensionsföretag ska ha en kapitalbas som minst uppgår till det riskkänsliga kapitalkravet beräknat enligt 8 kap. 1–6 §§.

Kapitalbasen ska dock aldrig vara mindre än det högsta av minimikapitalkravet beräknat enligt 8 kap. 7–12 § eller garantibeloppet enligt 8 kap. 13 §.

Kapitalbasens sammansättning

2 § Kapitalbasen får omfatta följande poster:

1. inbetalt aktiekapital, garantikapital eller verksamhetskapital,
2. konsolideringsfond,
3. övrigt eget kapital, och
4. obeskattade reserver,

Beslut om att andra poster får ingå i kapitalbasen

3 § Finansinspektionen får i ett enskilt fall besluta att också andra poster än de som anges i 2 § får ingå i kapitalbasen.

Avräkning från kapitalbasen

4 § Från kapitalbasen enligt 2 § ska tjänstepensionsföretaget räkna av immateriella tillgångar, utdelningar och förutbetalda anskaffningskostnader. Avräkning ska också ske, i de fall som anges i andra stycket, av det bokförda värdet av aktierna eller av det som har skjutits till i annan form (tillskott) i

1. ett tjänstepensionsföretag,
2. ett försäkringsföretag, ett kreditinstitut, ett institut för elektroniska pengar, ett värdepappersbolag eller motsvarande utländska företag,

3. ett utländskt återförsäkringsföretag,
4. ett försäkringsholdingföretag, eller
- 5 ett finansiellt institut.

En sådan avräkning av det bokförda värdet av aktier eller tillskott ska göras om

1. tjänstepensionsföretagets ägarandel överstiger 10 procent av företagets egna kapital, eller

2. tjänstepensionsföretagets ägarandel understiger 10 procent av företagets egna kapital men

- a) tillskottet eller summan av tillskotten överstiger 10 procent av det egna kapitalet eller de egna fonderna i företaget eller det sammanlagda bokförda värdet av sådana tillskott överstiger 10 procent av tjänstepensionsföretagets kapitalbas, eller

- b) företaget är ett intresseföretag eller tjänstepensionsföretaget direkt eller indirekt äger minst 20 procent av kapitalet eller av samtliga röster i företaget.

5 § Avräkning enligt 4 § ska inte göras för tillskott som avser företag som tillsammans med tjänstepensionsföretaget omfattas av grupp tillsyn med avseende på grupp solvens enligt 16 kap. 11–19 §§. Avräkning ska inte heller göras för tillskott som avser företag som gemensamt med tjänstepensionsföretaget omfattas av tillsyn enligt lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Bemyndigande

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om villkor för att ta in, räkna av och bestämma omfattningen av poster i kapitalbasen samt hur den i övrigt ska beräknas enligt 2–5 §§.

8 kap. Kapitalkrav

Risikkänsligt kapitalkrav

Beräkning av det risikkänsliga kapitalkravet

1 § Det risikkänsliga kapitalkravet utgör den minsta storleken på kapitalbasen som krävs för att tjänstepensionsföretaget med 98 procents sannolikhet ska ha tillgångar under kommande tolv månader som täcker värdet av åtagandena gentemot de försäkrade och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar (skyddsnivå). Denna skyddsnivå ska även beaktas vid beräkningen av kapitalkravet för var och en av de risker som ingår i det risikkänsliga kapitalkravet.

Det risikkänsliga kapitalkravet ska beräknas under antagandet att tjänstepensionsföretaget kommer att fortsätta driva sin verksamhet.

Beräkningsmetod

- 2 §** Det risikkänsliga kapitalkravet ska utgöra summan av
- en justerad sammanläggning av kapitalkraven för marknadsrisk enligt 3 § och försäkringsrisk enligt 4 §, samt
 - kapitalkravet för operativ risk enligt 5 §,

- minskat med
– ett justeringsbelopp enligt 6 §.

Kapitalkravet för marknadsrisk

3 § Kapitalkravet för marknadsrisk ska beräknas genom en justerad sammanläggning av kapitalkraven för

1. ränterisk,
2. aktiekursrisk,
3. fastighetsprisrisk,
4. spreadrisk,
5. valutakursrisk, och
6. koncentrationsrisk.

Kapitalkravet för försäkringsrisk

4 § Kapitalkravet för försäkringsrisk ska beräknas genom en justerad sammanläggning av kapitalkraven för

1. långlevnadsrisk,
2. dödlighetsrisk,
3. sjuklighetsrisk,
4. annullationsrisk, och
5. kostnadsrisk.

Kapitalkravet för operativ risk

5 § Kapitalkravet för operativ risk ska beräknas med beaktande av sådana operativa risker som tjänstepensionsföretaget är utsatt för och som inte har beaktats vid beräkningen av kapitalkravet för marknadsrisk eller försäkringsrisk.

Justeringsbelopp

6 § Justeringsbeloppet enligt 2 § ska motsvara den minskning av tjänstepensionsföretagets oförutsedda förluster som beror på

1. att företagets åtaganden gentemot de försäkrade eller andra ersättningsberättigade minskar till följd av villkoren i försäkringsavtalet,
2. att företagets uppskjutna skatt förändras, eller
3. en kombination av 1 och 2.

Minimikapitalkrav

Beräkning av minimikapitalkravet

7 § Minimikapitalkravet för försäkring som avses i 2 kap. 12 § klasserna I a, II, III och IV försäkringsrörelselagen (2010:2043) utgör summan av följande belopp:

1. fyra procent av den del av försäkringstekniska avsättningar enligt 5 kap. 1 §, som svarar mot åtaganden med en finansiell eller försäkringsteknisk risk för tjänstepensionsföretaget, utan avdrag för avgiven återförsäkring (bruttoavsättning) multiplicerat med en faktor som motsvarar förhållandet för det föregående räkenskapsåret mellan sådana försäkringstekniska avsättningar efter avdrag för avgiven återförsäkring och bruttoavsättningen; faktorn får dock inte understiga 0,85,

2. en procent av försäkringstekniska avsättningar i övrigt beräknade på det sätt som anges i 1, om
- a) försäkringstiden överstiger fem år och det belopp som ska täcka driftkostnaderna är bestämt för längre tid än fem år, eller
 - b) avsättningarna är förenade med en rörelserisk för företaget som inte är oväsentlig,
3. tre tiondels procent av samtliga positiva risksummor multiplicerade med en faktor som motsvarar förhållandet för det föregående räkenskapsåret mellan de positiva risksummorna efter avdrag för avgiven återförsäkring och de positiva risksummorna utan sådant avdrag; faktorn får dock inte understiga 0,5, samt
4. tjugofem procent av de nettodriftskostnader som är hänförliga till sådana avtal under föregående räkenskapsår som inte är förenade med någon placeringsrisk för tjänstepensionsföretaget och där det belopp som ska täcka driftkostnaderna inte är bestämt för längre tid än fem år.
- För försäkringar enbart för dödsfall ska vid tillämpningen av första stycket 3 i stället för tre tiondels procent gälla en tiondels procent om försäkringstiden är högst tre år och femton hundraedels procent om försäkringstiden är längre än tre år, men högst fem år.

Minimikapitalkrav för tilläggsförsäkringar

8 § Minimikapitalkravet för försäkringar enligt 2 kap. 12 § klass I b (tilläggsförsäkring) försäkringsrörelselagen (2010:2043) ska beräknas med utgångspunkt i premiebasen eller ersättningsbasen.

Premiebasen

9 § Premiebasen grundas på det högsta av

- 1. ett belopp som uppgår till under det föregående räkenskapsåret förfallna premier brutto med avdrag för dels däri ingående skatter och avgifter, dels premier för under samma tid annullerade försäkringsavtal, eller
- 2. bruttovärdet av de intjänade premierna.

Premiebasen utgörs av arton procent av det högsta beloppet enligt första stycket, till den del beloppet motsvarar högst femtio miljoner euro eller det högre belopp, grundat på förändringar i det europeiska konsumentprisindexet, som Europeiska kommissionen årligen tillkännager, och sexton procent av återstoden.

Ersättningsbasen

10 § Ersättningsbasen grundas på ett belopp bestående av

- 1. genomsnittet av utbetalda ersättningar brutto för vart och ett av de tre föregående räkenskapsåren med avdrag för mottagna regressbelopp under samma tid, och
- 2. en tredjedel av avsättningen för oreglerade skador brutto vid det föregående räkenskapsårets utgång minskad med en tredjedel av avsättningen för oreglerade skador brutto vid början av den treårsperiod som slutar med det föregående räkenskapsårets utgång.

Ersättningsbasen utgörs av tjugosex procent av detta belopp till den del beloppet motsvarar högst trettiofem miljoner euro eller det högre belopp, grundat på förändringar i det europeiska konsumentprisindexet, som

Europeiska kommissionen årligen tillkännager, och tjugotre procent av återstoden.

Beräkning av minimikapitalkravet för tilläggsförsäkring

11 § Minimikapitalkravet för tilläggsförsäkring utgörs av det högsta av premiebaser eller ersättningsbaser, multiplicerad med en kvot som för de närmast föregående räkenskapsåren motsvarar förhållandet mellan, å ena sidan, summan av utbetalda ersättningar och förändringen i avsättningen för oreglerade skador efter avdrag för återförsäkrades andel samt, å andra sidan, summan av utbetalda ersättningar och förändringen i avsättningen för oreglerade skador utan avdrag för återförsäkrades andel. Kvoten får dock inte understiga 0,5.

Om tjänstepensionsföretagets verksamhet inte har pågått så länge som förutsätts enligt bestämmelserna om ersättningsbasen, ska minimikapitalkravet beräknas med utgångspunkt i premiebaser.

12 § Om det beräknade minimikapitalkravet för tilläggsförsäkring för ett tjänstepensionsföretag är lägre än föregående års minimikapitalkrav, ska minimikapitalkravet i stället bestämmas till minimikapitalkravet för föregående års multiplicerad med förhållandet mellan försäkringstekniska avsättningar för oreglerade skador vid utgången av det närmaste föregående räkenskapsåret och de försäkringstekniska avsättningarna för oreglerade skador i början av det närmast föregående räkenskapsåret. Vid beräkningarna ska återförsäkring inte ingå i de försäkringstekniska avsättningarna. Kvoten får inte överstiga 1,0.

Garantibelopp

13 § För ett tjänstepensionsföretag ska garantibeloppet uppgå till ett belopp som motsvarar 790 prisbasbelopp enligt socialförsäkringsbalken.

Beslut om nedsättning av garantibelopp

14 § Om det finns särskilda skäl, får Finansinspektionen i ett enskilt fall besluta att garantibeloppet för ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag eller en tjänstepensionsförening sätts ned med högst hälften.

Underrättelse om bristande kapitalkrav

15 § Ett tjänstepensionsföretag ska omedelbart underrätta Finansinspektionen om företaget inte uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet, minimikapitalkravet eller garantibeloppet eller om det finns risk för detta under de närmaste tre månaderna.

Bemyndigande

16 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. det riskkänsliga kapitalkravet enligt 2–6 §§,
2. beräkning av minimikapitalkravet enligt 7–12 §§, och
3. villkoren för nedsättning av garantibeloppet enligt 14 §.

9 kap. Företagsstyrning

Bestämmelser i försäkringsrörelselagen som inte ska gälla

1 § Bestämmelserna i 10 kap. 1, 2, 5, 7–11, 16, 18, 20 och 21 §§ samt 26 § 1–9 försäkringsrörelselagen (2010:2043) gäller inte för tjänstepensionsföretag.

Företagsstyrningssystem

2 § Ett tjänstepensionsföretag ska ha ett företagsstyrningssystem som säkerställer att företaget styrs på ett sunt och ansvarsfullt sätt.

Företaget ska regelbundet se över systemet.

Styrdokument

3 § Ett tjänstepensionsföretag ska upprätta och följa styrdokument för

1. riskhantering,
2. internkontroll,
3. internrevision,
4. verksamhet som omfattas av bestämmelser om uppdragsavtal enligt denna lag och försäkringsrörelselagen (2010:2043) och
5. uppgiftslämnande till Finansinspektionen och kvalitetskontroll av uppgifterna.

Styrdokumenterna ska fastställas av styrelsen. De ska utvärderas och ses över minst en gång per år.

Lämplighetskrav

4 § Ett tjänstepensionsföretag ska säkerställa att

1. den som ingår i styrelsen för företaget eller är verkställande direktör i det, eller är ersättare för någon av dem har de insikter och den erfarenhet som krävs för att delta i ledningen av tjänstepensionsföretaget och i övrigt är lämpliga för uppgiften, och

2. de som ansvarar för eller utför arbete i en central funktion har de insikter och den erfarenhet som krävs för en sådan uppgift och i övrigt är lämpliga för uppgiften.

Tjänstepensionsföretaget ska snarast möjligt till Finansinspektionen anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning enligt första stycket eller som ansvarar för eller utför arbete i en central funktion i företaget.

Skyldighet att rapportera till Finansinspektionen

5 § Den som ansvarar för eller utför arbete i en central funktion i ett tjänstepensionsföretag är skyldig att underrätta Finansinspektionen om styrelsen eller den verkställande direktören inte vidtar lämpliga åtgärder inom skälig tid efter att de informerats om att

1. det inom den centrala funktionen har upptäckts att det finns en betydande risk att företaget inte kommer att uppfylla ett materiellt väsentligt krav enligt lag och detta kan få väsentlig påverkan på de försäkrades intressen, eller

2. det inom den centrala funktionen har konstaterats att det förekommit en väsentlig överträdelse av lag eller andra bestämmelser som gäller för företagets verksamhet.

System för riskhantering

Risker och krav på innehåll i styrdokumentet för riskhantering

6 § Ett tjänstepensionsförenags system för riskhantering ska avse såväl de risker som täcks av det riskkänsliga kapitalkravet, som risker som inte, eller endast delvis, beaktas vid beräkningen av detta.

Systemet ska omfatta risker inom följande områden

1. försäkringsrisker,
2. matchningsrisker,
3. investeringsrisker, särskilt avseende derivatinstrument och liknande åtaganden,
4. likviditets- och koncentrationsrisker,
5. operativa risker,
6. risker hänförliga till återförsäkring och andra riskreduceringstekniker,
7. miljörisker, sociala risker och företagsstyrningsrisker hänförliga till investeringsportföljen och dess förvaltning, och
8. beroenden mellan risker som företaget är eller kan komma att bli exponerade för.

Om de försäkrade eller andra ersättningsberättigade står för risk ska systemet för riskhantering även beakta riskerna från deras perspektiv.

Ett tjänstepensionsförenags styrdokument för riskhantering enligt 3 § 1 ska omfatta de risker som avses i andra stycket 1–7.

Krav på regelbunden utvärdering

7 § Ett tjänstepensionsföretag ska regelbundet bedöma hur känsliga de försäkringstekniska avsättningarna och kapitalbasen är för de antaganden som ligger till grund för fastställandet av den ränta som används vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna.

Krav på analys av externa bedömningar

8 § Ett tjänstepensionsföretag som använder bedömningar från externa kreditvärderingsinstitut vid beräkningar av de försäkringstekniska avsättningarna eller det riskkänsliga kapitalkravet ska, när det är möjligt, göra en egen bedömning av de externa värderingarna.

Egen risk- och solvensbedömning

9 § Ett tjänstepensionsföretag ska genomföra en egen risk- och solvensbedömning.

I risk- och solvensbedömningen ska tjänstepensionsföretaget göra en bedömning av

1. företagets totala solvensbehov med hänsyn till dess specifika riskprofil, risktolerans och affärsstrategi,
2. företagets fortlöpande efterlevnad av bestämmelserna om det riskkänsliga kapitalkravet och minimikapitalkravet, samt försäkrings- tekniska avsättningar, och

3. hur betydande skillnaderna är mellan företagets riskprofil och de antaganden om risker som har legat till grund för beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet.

För bedömningen enligt andra stycket 1 ska tjänstepensionsföretaget ha processer som säkerställer att de risker som företaget är eller kan komma att bli exponerat för, på såväl kort som lång sikt, identifieras och värderas. Företaget ska kunna redovisa de metoder som använts vid bedömningen.

Den egna risk- och solvensbedömningen ska ingå som en integrerad del i ett tjänstepensionsföretags affärsstrategier och ska beaktas vid företagets strategiska beslut.

Funktion för riskhantering

10 § Funktionen för riskhantering i ett tjänstepensionsföretag ska

1. utvärdera systemet för riskhantering,
2. identifiera, värdera, övervaka och hantera de risker som omfattas av systemet för riskhantering,
3. rapportera till styrelsen och den verkställande direktören om de risker som tjänstepensionsföretaget är eller kan komma att bli exponerat för samt beroenden mellan risker.

Funktion för regelefterlevnad

11 § Funktionen för regelefterlevnad i ett tjänstepensionsföretag ska

1. rapportera till styrelsen och den verkställande direktören i fråga om efterlevnaden av
 - a) bestämmelserna i denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag,
 - b) bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (2010:2043) och,
 - c) om företaget har inrättat en sekundäretablering i ett annat land inom EES, föreskrifter och riktlinjer som den behöriga myndigheten i det landet har meddelat,
2. lämna råd till företagets styrelse och den verkställande direktören om förebyggande av bristande efterlevnad av bestämmelser enligt 1,
3. bedöma konsekvenserna av förändringar i bestämmelser enligt 1, och
4. identifiera och bedöma risker för bristande efterlevnad av bestämmelser enligt 1.

Funktion för internrevision

12 § Den som ska ansvara för eller utföra uppgifter i funktionen för internrevision i ett tjänstepensionsföretag ska ha de kunskaper och erfarenheter av funktionens uppgifter som är tillräckliga med hänsyn till arten, omfattningen och komplexiteten av företagets verksamhet.

Aktuariefunktion

13 § Aktuariefunktionen i ett tjänstepensionsföretag ska

1. samordna och svara för kvaliteten i de försäkringstekniska beräkningarna och utredningarna,

2. bistå styrelsen och den verkställande direktören och på eget initiativ rapportera till dem i frågor som rör metoder, beräkningar och bedömningar av

- a) de försäkringstekniska avsättningarna,
 - b) värderingen av försäkringsriskerna, och
 - c) återförsäkringsskydd och andra riskreduceringstekniker, och
3. bidra till företagets riskhanteringssystem.

Den som ska ansvara för eller utföra uppgifter i aktuariefunktionen ska ha de kunskaper och erfarenheter av funktionens uppgifter som är tillräckliga med hänsyn till arten, omfattningen och komplexiteten av riskerna i företagets verksamhet.

Tjänstepensionsföretaget ska utse minst en oberoende person som ansvarar för aktuariefunktionen.

Uppdragsavtal

Begränsningar i möjligheten att ingå uppdragsavtal

14 § Ett uppdragsavtal mellan ett tjänstepensionsföretag och en uppdragstagare får inte leda till att

1. kvaliteten i företagsstyrningssystemet försämras väsentligt,
2. den operativa risken i företaget ökar väsentligt,
3. Finansinspektionens möjlighet att utöva tillsyn över tjänstepensionsföretagets verksamhet försämras, eller
4. försäkringstagarnas, de försäkrades och andra ersättningsberättigades möjlighet till tillfredsställande och fortlöpande service inte kan upprätthållas.

Tjänstepensionsföretaget ska välja uppdragstagare med omsorg och löpande följa upp den verksamhet som omfattas av uppdragsavtal för att säkerställa att verksamheten fungerar tillfredsställande.

Ett uppdragsavtal ska vara skriftligt och tydligt ange parternas rättigheter och skyldigheter.

Anmälan av uppdragsavtal

15 § Ett tjänstepensionsföretag ska anmäla ett uppdragsavtal till Finansinspektionen. Om uppdragsavtalet avser centrala funktioner eller förvaltningen av tjänstepensionsföretaget ska anmälan ske innan avtalet börjar gälla. Ett tjänstepensionsföretag ska snarast möjligt anmäla till Finansinspektionen om det inträffar väsentliga förändringar som rör den verksamhet som omfattas av ett uppdragsavtal.

Investeringsriktlinjer

16 § Ett tjänstepensionsföretag ska upprätta, följa och offentliggöra investeringsriktlinjer. Sådana riktlinjer ska åtminstone innehålla uppgifter om

1. metoder för att mäta investeringsrisker,
2. införda processer för riskhantering och den strategiska allokeringen av tillgångar i förhållande till pensionsåtagandenas art och varaktighet, samt
3. hur hänsyn tas i investeringspolicyn till miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer.

Riktlinjerna ska fastställas av styrelsen och ses över årligen. Om det sker en väsentlig förändring av investeringspolicyn ska riktlinjerna ses över snarast möjligt.

Senast när riktlinjerna börjar användas, ska de ges in till Finansinspektionen. Tjänstepensionsföretag ska samtidigt lämna in en redogörelse för de konsekvenser som riktlinjerna får för tjänstepensionsföretaget samt för de försäkrade och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringarna. Detta gäller även vid ändringar av riktlinjerna.

System för ersättningar

17 § Ett tjänstepensionsföretag ska ha ett system för ersättningar till

1. de som ingår i styrelsen för företaget eller är verkställande direktör i det, eller är ersättare för någon av dem,
2. de som ansvarar för eller utför arbete i centrala funktioner, samt
3. andra som kan påverka riskerna i tjänstepensionsföretagets verksamhet som skapar en sund och effektiv riskhantering.

Inom ramen för ersättningssystemet ska en ersättningspolicy upprättas och tillämpas. Ersättningspolicyn ska utvärderas och ses över årligen.

Bemyndigande

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. utformningen av företagsstyrningssystemet enligt 2 §,
2. innehållet i styrdokumentet enligt 3 §,
3. de krav som ska gälla för de som är verksamma i ett tjänstepensionsföretag enligt 4 och 12 §§ samt 13 § andra stycket,
4. innehållet i systemet för riskhantering enligt 6 § samt omfattningen av riskerna i detta system,
5. kraven på de regelbundna utvärderingar som ska göras av tjänstepensionsföretag när det gäller företagets känslighet för de antaganden som ligger till grund för fastställandet av den ränta som används vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna enligt 7 §,
6. hur en sådan egen bedömning som avses i 8 § ska genomföras,
7. vad som ska ingå i risk- och solvensbedömningen enligt 9 § och rapporteringen av denna enligt 10 kap. 13 § försäkringsrörelselagen jämförd med 1 kap. 6 § denna lag,
8. funktionen för riskhanterings uppgifter enligt 10 §,
9. funktionen för regelefterlevnads uppgifter enligt 11 §,
10. aktuariefunktionens uppgifter enligt 13 §,
11. vad ett tjänstepensionsföretag ska beakta när ett uppdragsavtal enligt 14 § ingås och innehållet i ett sådant avtal,
12. vad investeringsriktlinjerna och redogörelsen för konsekvenserna enligt 16 § ska innehålla,
13. innehållet i den ersättningspolicy som ska upprättas enligt 17 § och hur information om ersättningspolicyn ska offentliggöras,
14. funktionen för internrevisions uppgifter enligt 10 kap. 17 § försäkringsrörelselagen jämförd med 1 kap. 5 § denna lag,

15. innehållet i försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsunderlag som avses i 10 kap. 23 § försäkringsrörelselagen jämförd med 1 kap. 5 § denna lag, och

16. vilka uppgifter som riktlinjer för hantering av intressekonflikter enligt 10 kap. 24 § försäkringsrörelselagen ska omfatta jämförd med 1 kap. 5 § denna lag.

10 kap. Associationsrättsliga bestämmelser för tjänstepensionsföretag

Bestämmelser i försäkringsrörelselagen som inte ska gälla

1 § Bestämmelserna i 11 kap. 2, 7 b, 13 a–13 c, 32, 33, 45 och 50 §§, 12 kap. 2, 5, 10, 11, 25 a, 41, 43 a–43 e, 74, 81, 82 och 88 §§ och 13 kap. 5, 9 a, 18 a–18 e, 27, 32, 33 och 39 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043) gäller inte för tjänstepensionsföretag.

Tjänstepensionsaktiebolag

Hinder mot bildande

2 § Om teckning av aktier innebär att någon som inte har prövats enligt 2 kap. 4 § första stycket 3 kommer att ha ett kvalificerat innehav i tjänstepensionsaktiebolaget, får bolaget inte bildas utan att en sådan prövning görs. Om personen vid den prövningen inte anses lämplig, får bolaget inte bildas.

Revisionsutskott

3 § I fråga om revisionsutskott ska ett tjänstepensionsaktiebolag anses som ett sådant aktiebolag som avses i 8 kap. 49 a § aktiebolagslagen (2005:551).

Revisorns uppdragstid

4 § I fråga om uppdragstid för revisorn ska ett tjänstepensionsaktiebolag anses som ett sådant aktiebolag som avses i 9 kap. 21 a § aktiebolagslagen (2005:551). Möjligheten enligt den paragrafen att förlänga revisionsuppdraget till högst tjugo eller tjugofyra år gäller dock inte uppdrag i ett tjänstepensionsaktiebolag

Domstols entledigande av revisorn

5 § I fråga om domstols entledigande av revisorn ska ett tjänstepensionsaktiebolag anses som ett sådant aktiebolag som avses i 9 kap. 22 a § aktiebolagslagen (2005:551).

EU:s revisorsförordning

6 § Bestämmelser om revision av tjänstepensionsaktiebolag vars överlåtbara värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad finns även i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 537/2014 av den 16 april 2014 om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse och om upphävande av kommissionens beslut 2005/909/EG.

Tillämpliga bestämmelser vid fusion

7 § Vid fusion med ett tjänstepensionsaktiebolag gäller inte 23 kap. 19–21, 22–24 och 45 §§ aktiebolagslagen (2005:551). I stället gäller 8 § detta kapitel och 11 kap. 34 och 35 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043). I 11 kap. 37 § försäkringsrörelselagen finns bestämmelser om fusion genom absorption av helägt dotterbolag.

Ansökan om tillstånd att verkställa fusionsplanen

8 § När fusionsplanen gäller i samtliga bolag, ska såväl överlåtande som övertagande bolag ansöka om tillstånd att verkställa planen. Vid en gränsöverskridande fusion ska ansökan göras av det eller de svenska bolag som deltar i fusionen. Ansökan ska göras hos Finansinspektionen.

Vid fusion genom kombination krävs att bolagen uppfyller förutsättningarna i 2 kap. 4 och 5 §§ och att prövning av godkännande av bolagsordningen enligt 2 kap. 9 § har gjorts för det övertagande bolaget. Vid gränsöverskridande fusion gäller detta bara om det övertagande bolaget ska ha sin hemvist i Sverige.

Ansökan enligt första stycket ska ges in inom en månad efter det att fusionsplanen gäller i samtliga bolag och, om fusionsplanen har registrerats enligt 23 kap. 14 § första stycket aktiebolagslagen (2005:551), senast två år efter det att fusionsplanen har kungjorts enligt 27 kap. 3 § aktiebolagslagen.

Finansinspektionen ska underrätta Bolagsverket och Skatteverket om ansökningar enligt första stycket. Finansinspektionen ska vidare underrätta Bolagsverket om beslut som har fått laga kraft och som har meddelats med anledning av sådana ansökningar.

Tvångslikvidation

9 § Utöver det som föreskrivs i 25 kap. 11 § aktiebolagslagen (2005:551) om i vilka fall allmän domstol eller Bolagsverket ska besluta att ett bolag ska gå i likvidation gäller för tjänstepensionsaktiebolag att Bolagsverket ska besluta att bolaget ska gå i likvidation om

1. ett tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring för en bestämd tid har gått ut utan att något nytt tillstånd har beviljats, eller

2. tillståndet att driva verksamhet avseende tjänstepensionsverksamhet enligt denna lag har återkallats utan att bolaget i stället har fått ett tillstånd att driva någon annan tillståndspliktig finansiell rörelse eller ett tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Beslutet enligt första stycket 2 ska fattas så snart det är praktiskt möjligt, dock senast dagen efter det att ansökan eller anmälan om likvidation kom in till Bolagsverket. Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

I ärenden om likvidation av tjänstepensionsaktiebolag vars tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring har återkallats utan att bolaget i stället har fått ett tillstånd att driva någon annan tillståndspliktig finansiell rörelse, ska 25 kap. 24 § aktiebolagslagen inte tillämpas.

En fråga om likvidation enligt första stycket prövas på ansökan av styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören, en aktieägare eller på anmälan av Finansinspektionen.

Företagsnamn

10 § Ett tjänstepensionsaktiebolags företagsnamn ska innehålla ordet tjänstepension.

Ömsesidiga tjänstepensionsbolag

Ansvar för ett ömsesidigt tjänstepensionsbolags förpliktelser

11 § I ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag har delägarna inte något personligt betalningsansvar för bolagets förpliktelser.

I bolagsordningen för ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag får det dock föreskrivas att en delägare ska täcka skulder, avsättningar eller förluster i rörelsen, som bolaget inte kan täcka genom att ta i anspråk egna tillgångar eller medel, genom att göra kapitaltillskott till bolaget (uttaxering).

Bemyndigande

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att bestämmelserna om koncerner denna lag, i föreskrifter meddelade med stöd av denna lag, i försäkringsrörelselagen (2010:2043), i föreskrifter meddelade med stöd av försäkringsrörelselagen och i lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar, ska gälla helt eller delvis för en grupp av företag, som inte utgör en koncern enligt 1 kap. 10 – 14 §§ lagen om ekonomiska föreningar, men som har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning.

Garantikapital

13 § Garantikapitalet ska återbetalas när det inte längre behövs för att rörelsen ska kunna drivas ändamålsenligt och en återbetalning är förenlig med bestämmelserna om kapitalbasens sammansättning och storlek i 7 kap. Bestämmelser om villkor för sådan återbetalning finns i 12 kap. 66 § försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Garantikapitalet ska också återbetalas om inte registrering sker enligt 12 kap. 18 § försäkringsrörelselagen.

Bolagsordning

14 § Ett ömsesidigt tjänstepensionsbolags bolagsordning ska innehålla uppgifter om

1. bolagets företagsnamn,
2. den ort i Sverige där bolagets styrelse ska ha sitt säte,
3. föremålet för bolagets verksamhet,
4. verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring ska drivas utanför EES,
5. antalet eller lägsta och högsta antalet av de styrelseledamöter, revisorer och eventuella styrelsesuppleanter, som får utses av bolagsstämman och tiden för styrelseledamöternas och revisorernas uppdrag,
6. den krets av försäkrade som i denna egenskap är delägare, om inte bara försäkringstagarna är delägare,
7. garantikapitalet,

8. regler för hur rösträtten och förslagsrätten ska utövas och hur beslut ska fattas på stämman, varvid det ska anges särskilt i vilken utsträckning garanterna ska ha rösträtt,

9. för vilka tjänstepensionsförsäkringar, i vilka situationer, intill vilket belopp eller andel och i vilken ordning uttaxering kan ske gentemot delägarna i bolaget och hur uttaxeringen ska genomföras,

10. i vilken ordning garanterna ska betala in det tecknade garantikapitalet,

11. om och i vilken ordning vinst ska delas ut till garanterna och i vilken ordning garantikapitalet ska återbetalas,

12. hur en bolagsstämma ska sammankallas,

13. de ärenden som ska förekomma på en ordinarie bolagsstämma,

14. de regler enligt vilka bolagsstämman får förfoga över bolagets vinst eller på annat sätt täcka bolagets förlust,

15. antal och sammanlagt belopp av de försäkringar som ska vara tecknade innan bolaget kan anses bildat,

16. hur tillgångarna ska fördelas mellan delägarna vid bolagets upplösning, och

17. det som ska gälla för sådana förlagsinsatser som avses i 11 kap. lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar, om sådana ska förekomma.

Om tjänstepensionsbolaget ska ha euro som redovisningsvaluta, ska det anges i bolagsordningen.

Revisionsutskott

15 § I fråga om revisionsutskott ska ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag anses som en sådan ekonomisk förening som avses i 7 kap. 47 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar.

16 § Om ett beslut att ändra bolagsordningen avser delägarnas ansvarighet vid uttaxering enligt 11 § andra stycket, får beslutet inte tillämpas tidigare än ett år efter registreringen av beslutet, om inte samtliga delägare har biträtt det.

Efter registrering ska beslutet genast kungöras i Post- och Inrikes Tidningar och den eller de ortstidningar som styrelsen bestämmer. Dessutom ska en underrättelse om beslutet sändas till varje delägare vars postadress är känd.

Den som är delägare när beslutet fattas men som inte samtycker till beslutet har rätt att inom ett år från beslutets registrering häva försäkringsavtalet utan att rätta sig efter den uppsägningstid som annars skulle ha gällt. Om avtalet hävs har delägare rätt att få ut den på försäkringen belöpande andelen av ej intjänade premier och återbäring. Beräkningen av denna andel ska göras för den tidpunkt då avtalet upphör att gälla.

Revisorns uppdragstid

17 § I fråga om uppdragstid för revisorn ska ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag anses som en sådan ekonomisk förening som avses i 8 kap. 54 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar. Möjligheten enligt den paragrafen att förlänga revisionsuppdraget till högst tjugo eller tjugofyra år gäller dock inte uppdrag i ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag.

Revisionsberättelsen

18 § I fråga om revisionsberättelsens innehåll ska ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag anses som en sådan ekonomisk förening som avses i 8 kap. 56–59 §§ lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar.

Koncernrevision

19 § I fråga om koncernrevision ska ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag anses som en sådan ekonomisk förening som avses i 8 kap. 60 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar.

Domstols entledigande av revisorn

20 § I fråga om en domstols entledigande av revisorn ska ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag anses som en sådan ekonomisk förening som avses i 8 kap. 55 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar.

EU:s revisorsförordning

21 § Bestämmelser om revision av ömsesidiga tjänstepensionsbolag vars överlåtbara värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad finns även i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 537/2014.

Tvångslikvidation

22 § Bestämmelsen i 17 kap. 16 § första stycket 1 lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar om allmän domstols beslut om likvidation ska gälla också för ömsesidiga tjänstepensionsbolag.

Bolagsverket ska besluta att ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag ska gå i likvidation om

1. bolagets hela tjänstepensionsförsäkringsbestånd har överlåtit,
2. ett tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring för en bestämd tid har gått ut utan att något nytt tillstånd har beviljats,
3. tillståndet att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt denna lag har återkallats utan att bolaget i stället har fått ett tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043),
4. bolaget är försatt i konkurs som avslutats med överskott och bolagsstämman inte inom föreskriven tid har fattat beslut om likvidation enligt 11 kap. 79 § försäkringsrörelselagen (2010:2043), eller
5. bolaget saknar till försäkringsregistret anmäld behörig styrelse eller verkställande direktör.

Ett beslut om likvidation ska inte meddelas, om det styrks att likvidationsgrunden upphört under ärendets handläggning. Frågor om likvidation enligt första eller andra stycket prövas på anmälan av Finansinspektionen eller på ansökan av styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören eller en delägare eller röstberättigad som inte är delägare.

I de fall som avses i andra stycket 3 ska Bolagsverket fatta beslutet om likvidation så snart det är praktiskt möjligt, dock senast dagen efter det att ansökan eller anmälan om likvidation kom in till Bolagsverket.

I de fall som avses i andra stycket 4 eller 5 prövas frågan på ansökan även av en borgenär eller någon annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda bolaget.

Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

Tillämpliga bestämmelser

23 § Vid fusion med ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag gäller 16 kap. lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar med de undantag och tillägg som följer av andra stycket.

I stället för 16 kap. 17–19, 21–23 och 41 §§ lagen om ekonomiska föreningar tillämpas 24 § detta kapitel och 12 kap. 83, 84 och 86 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043). I 12 kap. 85 § försäkringsrörelselagen finns bestämmelser om tillämpning av 16 kap. 12 och 24 §§ lagen om ekonomiska föreningar. I 12 kap. 86 § försäkringsrörelselagen finns bestämmelser om tillämpning av 16 kap. 28 och 29 §§ samma lag.

Ansökan om tillstånd att verkställa fusionsplanen

24 § När fusionsplanen gäller i samtliga tjänstepensionsbolag, ska såväl det eller de överlåtande bolagen som det övertagande bolaget ansöka om tillstånd att verkställa planen. Vid en gränsöverskridande fusion ska ansökan göras av det eller de svenska bolag som deltar i fusionen. Ansökan ska göras hos Finansinspektionen.

Vid fusion genom kombination krävs dessutom att tjänstepensionsbolagen uppfyller förutsättningarna i 2 kap. 4 och 5 §§ och att prövning av godkännande av bolagsordningen enligt 2 kap. 9 § gjorts för det övertagande bolaget. Vid gränsöverskridande fusion gäller detta bara om det övertagande bolaget ska ha sin hemvist i Sverige.

En ansökan enligt första stycket ska lämnas in inom en månad efter det att fusionsplanen gäller i samtliga bolag och, om fusionsplanen har registrerats enligt 16 kap. 12 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar, senast två år efter det att fusionsplanen har kungjorts enligt 19 kap. 5 § samma lag.

Finansinspektionen ska underrätta Bolagsverket och Skatteverket om ansökningar enligt första stycket och om beslut som har fått laga kraft och som har meddelats med anledning av sådana ansökningar.

Företagsnamn

25 § Ett ömsesidigt tjänstepensionsbolags företagsnamn ska innehålla orden ömsesidig och tjänstepension.

Bolagets styrelse får anta ett särskilt företagsnamn. Ett särskilt företagsnamn får inte innehålla ordet ömsesidig.

Företagsnamnet ska tydligt skilja sig från företagsnamn som är införda i det register som avses i 17 kap. 1 § försäkringsrörelselagen (2010:2043). I övrigt finns bestämmelser om registrering i lagen (2018:000) om företagsnamn.

Tjänstepensionsföreningar

Verksamhetskaptal

26 § En tjänstepensionsförening får inte bildas utan verksamhetskaptal. Kapitalet får tillskjutas även av andra än medlemmar.

För registrering av en tjänstepensionsförening, krävs att hela verksamhetskapitalet har betalats in.

Verksamhetskapitalet ska återbetalas när det inte längre behövs för att rörelsen ska kunna drivas ändamålsenligt och en återbetalning är förenlig med bestämmelserna om kapitalbasens storlek och sammansättning i 7 kap.

Verksamhetskapitalet ska också återbetalas om inte registrering sker enligt 13 kap. 7 § försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Revisionsutskott

27 § I fråga om revisionsutskott ska en tjänstepensionsförening anses som en sådan ekonomisk förening som avses i 7 kap. 47 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar.

Revisorns uppdragstid

28 § I fråga om uppdragstid för revisorn ska en tjänstepensionsförening anses som en sådan ekonomisk förening som avses i 8 kap. 54 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar. Möjligheten enligt den paragrafen att förlänga revisionsuppdraget till högst tjugo eller tjugofyra år gäller dock inte uppdrag i en tjänstepensionsförening.

Revisionsberättelsen

29 § I fråga om revisionsberättelsens innehåll ska en tjänstepensionsförening anses som en sådan förening som avses i 8 kap. 56–59 §§ lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar.

Koncernrevision

30 § I fråga om koncernrevision ska en tjänstepensionsförening anses som en sådan ekonomisk förening som avses i 8 kap. 60 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar.

Domstols entledigande av revisorn

31 § I fråga om domstols entledigande av revisorn ska en tjänstepensionsförening anses som en sådan ekonomisk förening som avses i 8 kap. 55 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar.

EU:s revisorsförordning

32 § Bestämmelser om revision av tjänstepensionsföreningar vars överlåtbara värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad finns även i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 537/2014.

Tvångslikvidation

33 § Utöver bestämmelserna om tvångslikvidation i 17 kap. 11 § och 16 § första stycket 1–3 lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar gäller för tjänstepensionsföreningar att Bolagsverket ska besluta att föreningen ska gå i likvidation, om

1. föreningens hela tjänstepensionsförsäkringsbestånd har överlåtits,

2. ett tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring för en bestämd tid har gått ut utan att något nytt tillstånd har beviljats, eller

3. tillståndet att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt denna lag har återkallats utan att föreningen i stället har ett fått tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043).

I de fall som avses i första stycket 3 ska Bolagsverket fatta beslutet om likvidation så snart det är praktiskt möjligt, dock senast dagen efter det att ansökan eller anmälan om likvidation kom in till Bolagsverket. Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

En fråga om likvidation enligt första stycket prövas på ansökan av styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören, en föreningsmedlem eller en innehavare av förlagsandelar eller på anmälan av Finansinspektionen.

I ärenden enligt första stycket 3 ska bestämmelserna i 17 kap. 12 § lagen om ekonomiska föreningar inte tillämpas.

Tillämpliga bestämmelser

34 § Vid fusion med en tjänstepensionsförening gäller inte 16 kap. 17–19, 21–23 och 41 §§ lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar. I stället gäller 35 § i detta kapitel och 13 kap. 34 och 35 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043). I 13 kap. 36 § försäkringsrörelselagen finns särskilda bestämmelser om tillämpning av 16 kap. 24 § lagen om ekonomiska föreningar. När fusionen avser en tjänstepensionsförening och ett helägt dotterbolag, gäller 35 § och 13 kap. 34 och 35 §§ försäkringsrörelselagen i tillämpliga delar. Det som sägs där om överlåtande förening ska i stället avse dotterbolaget.

Ansökan om tillstånd att verkställa fusionsplanen

35 § När fusionsplanen gäller i samtliga föreningar, ska såväl överlåtande som övertagande tjänstepensionsförening ansöka om tillstånd att verkställa planen. Vid en gränsöverskridande fusion ska ansökan göras av den eller de svenska föreningar som deltar i fusionen. Ansökan ska göras hos Finansinspektionen.

Vid fusion genom kombination krävs dessutom att tjänstepensionsföreningarna uppfyller förutsättningarna i 2 kap. 4 och 5 §§ och att prövning av godkännande av stadgarna enligt 2 kap. 9 § gjorts för den övertagande föreningen. Vid gränsöverskridande fusion gäller detta bara om den övertagande föreningen ska ha sin hemvist i Sverige.

Ansökan enligt första stycket ska lämnas in inom en månad efter det att fusionsplanen gäller i samtliga föreningar och, om fusionsplanen har registrerats enligt 16 kap. 12 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar, senast två år efter det att fusionsplanen har kungjorts enligt 19 kap. 5 § samma lag.

Finansinspektionen ska underrätta Bolagsverket och Skatteverket om ansökningar enligt första stycket. Finansinspektionen ska vidare underrätta Bolagsverket om beslut som har fått laga kraft och som har meddelats med anledning av sådana ansökningar.

Företagsnamn

36 § I stället för bestämmelserna i 20 kap. 1 § första stycket första meningen och 2 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar om en förenings företagsnamn gäller för tjänstepensionsföreningar att dess företagsnamn ska innehålla ordet tjänstepensionsförening och att ordet tjänstepensionsförening eller en förkortning av det uttrycket inte får finnas med i ett särskilt företagsnamn.

Endast tjänstepensionsföreningar får i sitt företagsnamn använda uttrycket tjänstepensionsförening.

11 kap. Överlåtelse av tjänstepensionsförsäkringsbestånd

Bestämmelser i försäkringsrörelselagen som inte ska gälla

1 § Bestämmelserna i 14 kap.1, 2, 5–7, 9–12, 16 och 17 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043) gäller inte för tjänstepensionsföretag.

Avtal om överlåtelse

2 § Ett tjänstepensionsföretag (det överlåtande företaget) får helt eller delvis överlåta sitt tjänstepensionsförsäkringsbestånd till ett annat tjänstepensionsföretag eller försäkringsföretag (det övertagande företaget). En överlåtelse till ett försäkringsföretag får endast omfatta åtaganden som ska fullgöras i Sverige.

En hel eller delvis överlåtelse av tjänstepensionsförsäkringsbestånd får även ske mellan ett tjänstepensionsföretag och ett utländskt tjänstepensionsinstitut som är auktoriserat i ett land inom EES (gränsöverskridande överlåtelse). Vid en sådan överlåtelse är tjänstepensionsföretaget antingen överlåtande eller övertagande företag.

Tjänstepensionsförsäkringsbestånd får överlätas även om det överlåtande företaget har gått i likvidation.

Förhandsgodkännande av överlåtelseavtalet

3 § Ett avtal om överlåtelse av tjänstepensionsförsäkringsbestånd ska för att bli giltigt godkännas av en majoritet av stämman i det överlåtande företaget.

Vid gränsöverskridande överlåtelse ska, i förekommande fall, även den som i egenskap av arbetsgivare betalar premier för de tjänstepensionsförsäkringar som ska överlätas godkänna avtalet om överlåtelse.

Tillstånd till överlåtelse

4 § Ett tjänstepensionsföretag får verkställa ett avtal om överlåtelse av tjänstepensionsförsäkringsbestånd med tillstånd av Finansinspektionen, eller med tillstånd av behörig myndighet för ett övertagande utländskt tjänstepensionsinstitut.

Ansökan om tillstånd till verkställighet

5 § Ansökan om tillstånd att verkställa ett överlåtelseavtal ska göras av det övertagande företaget. Vid överlåtelse till ett försäkringsföretag ska ansökan ges in av det överlåtande företaget.

Ansökan ska ges in till Finansinspektionen inom fyra månader från det att stämmobeslutet i det överlåtande företaget om godkännande av överlåtelseavtalet registrerades eller inom fyra månader från det att stämman i det överlåtande utländska tjänstepensionsinstitutet och berörd arbetsgivare godkände överlåtelsen.

Finansinspektionen ska underrätta Bolagsverket om ansökan och om beslut som har fått laga kraft och som har meddelats med anledning av den.

Om ansökan inte har gjorts inom föreskriven tid eller om den har avslagits, ska Bolagsverket förklara att frågan om överlåtelse har fallit.

Ansökans innehåll

6 § En ansökan om tillstånd att verkställa ett överlåtelseavtal ska vara skriftlig. Ansökan ska innehålla följande information och handlingar:

1. uppgift om överlåtande och övertagande företags namn, hemvist och land inom EES där företagen är registrerade,
2. kopia av stämmans protokoll och de handlingar som lagts fram på stämman i det överlåtande tjänstepensionsföretaget,
3. i förekommande fall, kopia av Bolagsverkets registreringsbevis av stämmans beslut om överlåtelse,
4. en beskrivning av tjänstepensionsförsäkringarnas viktigaste särdrag,
5. namn på den som i egenskap av arbetsgivare betalar premier för de tjänstepensionsförsäkringar som ska överlätas, arbetsgivarens hemvist och i förekommande fall bevis för dennes godkännande av överlåtelseavtalet, och,
6. i förekommande fall, namnet på det land inom EES vars social- och arbetsmarknadslagstiftning som är relevant på området för de tjänstepensionsförsäkringar som ska överlätas.

Överlämnande av ansökan

7 § Om Finansinspektionen tar emot en ansökan om tillstånd att verkställa ett gränsöverskridande överlåtelseavtal ska inspektionen utan dröjsmål lämna över ansökan till den behöriga myndigheten för det överlåtande utländska tjänstepensionsinstitutet för bedömning.

Förutsättningar för tillstånd till verkställighet

8 § Finansinspektionen ska meddela beslut om tillstånd att verkställa överlåtelseavtalet inom tre månader från det att ansökan togs emot. Tillstånd att verkställa överlåtelseavtalet ska ges om:

1. den rätt som tillkommer de försäkrade och andra ersättningsberättigade på grund av tjänstepensionsförsäkringar inte försämras,
2. det övertagande tjänstepensionsföretaget har den kapitalbas som krävs sedan överlåtelsen har beaktats,
3. all information enligt 6 § har lämnats,

4. det övertagande företags organisation är ändamålsenlig,
5. det övertagande företags finansiella situation är tillfredsställande med hänsyn till den planerade verksamhetens omfattning och art, och
6. företrädaren för företaget har tillräcklig kompetens och erfarenhet och i övrigt är lämpad att leda verksamheten.

Vid en gränsöverskridande överlåtelse krävs, utöver vad som anges i första stycket 1–5, för att tillstånd ska ges att behörig myndighet för det överlåtande utländska tjänstepensionsinstitutet samtycker till överlåtelsen.

Om Finansinspektionen vid en gränsöverskridande överlåtelse inte har meddelat beslut om ansökan inom den i första stycket angivna tiden ska tillstånd att verkställa överlåtelseavtalet anses ha getts efter att fyra månader och tre veckor har förflutit från det att ansökan togs emot av inspektionen.

Information om beslut till utländsk behörig myndighet

9 § Vid en gränsöverskridande överlåtelse ska Finansinspektionen inom två veckor från det att beslutet om tillstånd till verkställighet i 8 § första stycket fattades meddela den behöriga myndigheten för det överlåtande utländska tjänstepensionsinstitutet om beslutet.

Underrättelse till övertagande företag om utländska verksamhetsföreskrifter och informationskrav

10 § Om en gränsöverskridande överlåtelse resulterar i gränsöverskridande verksamhet och Finansinspektionen får veta vilka föreskrifter och informationskrav som gäller för verksamheten i det land där den gränsöverskridande verksamheten ska drivas, ska inspektionen underrätta det övertagande företaget om dessa regler som senast en vecka från mottagandet.

Om Finansinspektionen får veta att föreskrifterna och informationskraven har ändrats ska inspektionen underrätta det övertagande företaget om det.

Verkställighet och registrering av tillstånd

11 § När tillstånd till verkställande av överlåtelseavtalet har tagits emot ska det övertagande företaget genast anmäla beslutet för registrering. Om beståndet ska överlåtas till ett försäkringsföretag eller ett utländskt tjänstepensionsinstitut ska anmälan göras av det överlåtande företaget.

Bolagsverket ska genast registrera beslutet. När registrering skett övergår ansvaret för det överlåtna tjänstepensionsförsäkringsbeståndet på det övertagande företaget.

Om inget beslut har tagits emot får ett gränsöverskridande överlåtelseavtal verkställas efter utgången av den tid som anges i 8 § andra stycket och när registrering har skett hos Bolagsverket enligt andra stycket.

Bedömning av överlåtande företag vid gränsöverskridande verksamhet

12 § Om Finansinspektionen tar emot en ansökan om gränsöverskridande överlåtelse från en behörig myndighet för ett övertagande utländskt tjänstepensionsinstitut ska Finansinspektionen till den behöriga myndigheten inom åtta veckor från mottagandet lämna en bedömning av:

1. om överlåtelsen innebär att den rätt som tillkommer de försäkrade och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar inte försämras, och
2. om det överlåtande företaget har den kapitalbas som krävs sedan överlåtelsen har beaktats.

Särskilda bestämmelser vid likvidation eller konkurs

13 § När ett tjänstepensionsföretag har gått i likvidation eller försatts i konkurs, ska beståndet av tjänstepensionsförsäkringar om möjligt överlåtas till ett eller flera andra tjänstepensionsföretag eller försäkringsföretag som anges i 2 § första stycket.

14 § Tillstånd att verkställa ett överlåtelseavtal vid likvidation eller konkurs ska ges om de förutsättningar som anges i 8 § första stycket 2 är uppfyllda. I fråga om ett sådant avtal gäller i övrigt 11 § samt bestämmelserna i 14 kap. 8 och 13–15 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Hänskjutande till Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten vid oenighet

15 § Om Finansinspektionen och den behöriga myndigheten för ett utländskt tjänstepensionsinstitut som är registrerat inom EES inte kan komma överens om förfarandet eller innehållet i en åtgärd inom ramen för en gränsöverskridande överlåtelse, får inspektionen hänskjuta ärendet till Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten för medling i enlighet med artikel 31 andra stycket c i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1094/2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/79/EG.

Bemyndigande

16 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om inhämtande av godkännande från arbetsgivaren enligt 3 §.

12 kap. Lämplighetsprövning av ägare i tjänstepensionsaktiebolag

Bestämmelser i försäkringsrörelselagen som inte ska gälla

1 § Bestämmelserna i 15 kap. 6, 9, 14 och 19 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043) gäller inte för tjänstepensionsföretag.

Förvärvstillstånd för vissa företag

2 § Om förvärvaren är ett försäkringsholdingföretag, ett företag som skulle vara ett försäkringsholdingföretag om ett eller flera av dess dotterföretag som är tjänstepensionsföretag i stället var försäkringsföretag, eller ett blandat finansiellt holdingföretag, ska det vid bedömningen av förvärvarens anseende enligt 15 kap. 5 § 1 försäkringsrörelselagen (2010:2043) särskilt beaktas om dess ledning uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 19 kap. 63 § första stycket försäkringsrörelselagen, 16 kap. 37 § första stycket denna lag respektive 5 kap. 16 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Röstförbud

3 § Finansinspektionen får besluta att ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier vid stämman inte får företräda fler aktier än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat

1. om ägaren motverkar eller kan antas komma att motverka att tjänstepensionsaktiebolagets verksamhet drivs på ett sätt som är förenligt med kraven i denna lag och andra författningar som reglerar bolagets verksamhet,

2. om ägaren i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet,

3. om ägaren är ett försäkringsholdingföretag, ett företag som skulle vara ett försäkringsholdingföretag om ett eller flera av dess dotterföretag som är tjänstepensionsföretag i stället var försäkringsföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag, och dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 19 kap. 63 § första stycket försäkringsrörelselagen (2010:2043), 16 kap. 37 § första stycket denna lag respektive 5 kap. 16 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, eller

4. om det finns skäl att anta att innehavet har samband med eller kan öka risken för

a) penningtvätt enligt 1 kap. 6 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, eller

b) brott enligt 2 § 2, 3 § eller 4 § lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall, såvitt avser brott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier inte har ansökt om tillstånd till ett förvärv som avses i 15 kap. 1 eller 2 § försäkringsrörelselagen, får Finansinspektionen besluta att ägaren vid stämman inte får företräda aktierna till den del de omfattas av ett krav på tillstånd.

Om någon i strid med ett beslut av Finansinspektionen har ett kvalificerat innehav av aktier, får innehavaren inte företräda aktierna vid stämman till den del innehavet står i strid med beslutet.

Bemyndigande

4 § Regeringen får meddela föreskrifter om handläggningen av tillståndsärenden enligt 2 § samt 15 kap. 1–5 och 7 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043) jämförda med 1 kap. 5 §.

13 kap. Offentliggörande

Offentliggörande av solvens- och verksamhetsrapport

1 § Ett tjänstepensionsföretag ska offentliggöra en solvens- och verksamhetsrapport en gång per år. Rapporten ska uppdateras i de fall som anges i 4 och 6 §§.

Innehållet i solvens- och verksamhetsrapporten

2 § Solvens- och verksamhetsrapporten ska innehålla en beskrivning av tjänstepensionsföretagets

1. verksamhet och resultat,
2. företagsstyrningssystem,
3. riskprofil,
4. värderingsmetoder för solvensändamål, och
5. solvenssituation.

Ett tjänstepensionsföretag får helt eller delvis lämna de uppgifter som ska offentliggöras genom rapporten genom hänvisning till uppgifter som företaget offentliggjort för att uppfylla andra rättsliga eller administrativa krav, om dessa uppgifter är likvärdiga till art och omfattning.

Undantag från kravet på offentliggörande

3 § Finansinspektionen får i ett enskilt fall besluta att ett tjänstepensionsföretag inte behöver offentliggöra uppgifter som anges i 2 § första stycket 1–4, om ett offentliggörande skulle innebära att

1. företags konkurrenter otillbörligt gynnas, eller
2. företaget bryter mot tystnadsplikt avsedd att skydda försäkringstagare eller annan som företaget har en motpartsrelation till.

Ett tjänstepensionsföretag som har beviljats undantag ska ange detta och skälen för undantaget i rapporten.

Uppdateringar av solvens- och verksamhetsrapporten

Uppdateringar om det riskkänsliga kapitalkravet inte är uppfyllt

4 § Ett tjänstepensionsföretag som inte uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet enligt 8 kap. 1–6 §§ ska omedelbart uppdatera tidigare offentliggjorda uppgifter i solvens- och verksamhetsrapporten, om

1. underskottet är betydande, och
2. Finansinspektionen inte har fått någon realistisk åtgärdsplan inom två månader räknat från det datum då företaget upptäckte att underskottet var betydande.

Om Finansinspektionen har ansett att åtgärdsplanen är realistisk, men underskottet inte har korrigerats inom tolv månader från det att det upptäcktes, ska underskottet offentliggöras av företaget vid utgången av

denna period. Samtidigt ska företaget offentliggöra en förklaring av orsakerna till det kvarvarande underskottet, följderna av detta, vilka korrigerande åtgärder som har vidtagits av företaget och vilka ytterligare korrigerande åtgärder som är planerade.

5 § På begäran av Finansinspektionen ska ett tjänstepensionsföretag som inte uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet, samtidigt som underskottet är betydande och någon realistisk åtgärdsplan inte har överlämnats till inspektionen inom den tid som anges i 4 § första stycket 2, offentliggöra

1. hur stort underskottet är,
2. en förklaring av orsakerna till underskottet,
3. följderna av underskottet, och
4. vilka korrigerande åtgärder som har vidtagits av företaget.

Uppdateringar om minimikapitalkravet inte är uppfyllt

6 § Ett tjänstepensionsföretag som inte uppfyller minimikapitalkravet enligt 8 kap. 7–12 §§ ska omedelbart uppdatera tidigare offentliggjorda uppgifter i solvens- och verksamhetsrapporten, om Finansinspektionen

1. bedömer att företaget inte kommer att kunna överlämna en realistisk, kortsiktig finansiell saneringsplan, eller
2. inte har fått någon sådan plan inom en månad från den dag då företaget upptäckte att minimikapitalkravet inte var uppfyllt.

Om Finansinspektionen har ansett att en finansiell saneringsplan är realistisk, men underskottet inte har korrigerats inom tre månader från det att det upptäcktes, ska underskottet offentliggöras av företaget senast vid utgången av denna period. Samtidigt ska företaget offentliggöra en förklaring av orsakerna till det kvarvarande underskottet, följderna av detta, vilka korrigerande åtgärder som har vidtagits av företaget och vilka ytterligare korrigerande åtgärder som är planerade.

7 § På begäran av Finansinspektionen ska ett tjänstepensionsföretag som inte uppfyller minimikapitalkravet, samtidigt som någon av de omständigheter som anges i 6 § första stycket föreligger, offentliggöra

1. hur stort underskottet är,
2. en förklaring av orsakerna till underskottet,
3. följderna av underskottet, och
4. vilka korrigerande åtgärder som har vidtagits av företaget.

System och styrdokument

8 § Ett tjänstepensionsföretag ska ha upprättat lämpliga informations- och rapporteringssystem för att kunna uppfylla bestämmelserna i 1–7 §§ och ha styrdokument som säkerställer att alla uppgifter som offentliggörs fortlöpande är relevanta.

Solvens- och verksamhetsrapporter samt uppdateringar av dessa ska godkännas av tjänstepensionsföretagets styrelse innan de offentliggörs.

Bemyndigande

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. innehållet i solvens- och verksamhetsrapporten enligt 2 §,
2. vilka uppgifter en ansökan om undantag från kravet på offentliggörande enligt 3 § ska innehålla, och
3. innehållet i informations- och rapporteringssystem och styrdokument enligt 8 §.

14 kap. Tillsyn

Bestämmelser i försäkringsrörelselagen som inte ska gälla

1 § Bestämmelserna i 17 kap. 2, 3 a, 6, 7 a, 12, 18–27 och 30 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043) gäller inte för tjänstepensionsföretag.

Tillsynen och dess omfattning

2 § Finansinspektionen har tillsyn över tjänstepensionsföretag.

Tillsynen omfattar att verksamheten drivs enligt

1. denna lag,
2. andra författningar som reglerar företagets verksamhet,
3. företagets bolagsordning eller stadgar,
4. företagets försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsunderlag samt riktlinjer för hantering av intressekonflikter, och
5. styrdokument som företaget har upprättat och som har sin grund i författningar som reglerar företagets verksamhet.

Finansinspektionen har därutöver tillsyn över att tjänstepensionsföretaget har lämpliga kreditvärderingsförfaranden och att företaget har lämpliga hänvisningar i sina investeringsriktlinjer till kreditbetyg som utfärdats av ett kreditvärderingsinstitut.

Finansinspektionen har dessutom tillsyn över att tjänstepensionsföretagets ägare och styrning uppfyller lämplighetskraven i denna lag.

Finansinspektionens tillsyn ska utgå från en proaktiv och riskbaserad metod.

Revisors och särskild granskares rapporteringsskyldighet

3 § En revisor eller en särskild granskare ska genast rapportera till Finansinspektionen om han eller hon vid fullgörandet av sitt uppdrag i ett tjänstepensionsföretag får kännedom om förhållanden som

1. kan utgöra en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar företagets verksamhet,
2. kan påverka företagets fortsatta drift negativt,
3. kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 9 kap. 33 eller 34 § aktiebolagslagen (2005:551) eller 8 kap. 36 eller 37 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar, eller
4. kan innebära att företaget brister eller har brustit i uppfyllandet av kapitalkrav som gäller för företaget enligt 8 kap.

Revisorn och granskaren har en motsvarande rapporteringsskyldighet om han eller hon får kännedom om förhållanden som avses i första stycket vid fullgörande av uppdrag som revisorn eller den särskilda granskaren har

i tjänstepensionsföretagets moderföretag eller dotterföretag eller ett företag som har en likartad förbindelse med tjänstepensionsföretaget.

Kapitaltillägg

Befogenhet att besluta om kapitaltillägg och förutsättningar för ett sådant beslut

4 § Finansinspektionen får besluta om ett tillägg till det riskkänsliga kapitalkravet (kapitaltillägg) för ett tjänstepensionsföretag, om

1. företagets riskprofil avviker väsentligt från de antaganden som ligger till grund för beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet enligt 8 kap. 1–6 §§, eller

2. företagets företagsstyrningssystem avviker väsentligt från kraven i 9 kap. 2 §, samtidigt som avvikelserna medför att företaget inte kan garantera en korrekt identifiering, mätning, övervakning, hantering och rapportering av de risker som företaget exponeras för eller kan komma att bli exponerat för och det är osannolikt att bristerna kan åtgärdas inom skälig tid.

Beräkning av kapitaltillägg

5 § Ett kapitaltillägg som avses i 4 § 1 ska beräknas så att det säkerställer att tjänstepensionsföretaget uppfyller skyddsnivån enligt 8 kap. 1 §.

Ett kapitaltillägg som avses i 4 § 2 ska vara proportionellt mot de risker som finns på grund av bristerna i företagsstyrningssystemet.

Kapitalkrav efter beslut om kapitaltillägg

6 § Efter ett beslut om kapitaltillägg ska tjänstepensionsföretagets riskkänsliga kapitalkrav utgöras av summan av kapitaltillägget och det riskkänsliga kapitalkravet beräknat enligt 8 kap. 1–6 §§.

Föreläggande i samband med beslut om kapitaltillägg

7 § När kapitaltillägg beslutas enligt 4 § 2, ska Finansinspektionen förelägga tjänstepensionsföretaget att vidta de åtgärder som behövs för att avhjälpa de brister som har föranlett kapitaltillägget.

Bemyndigande

8 § Regeringen får meddela föreskrifter om sådana avgifter som avses i 17 kap. 29 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) jämförd med 1 kap. 5 § denna lag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka upplysningar ett tjänstepensionsföretag ska lämna till Finansinspektionen enligt 17 kap. 5 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) jämförd med 1 kap. 5 § första stycket, när och hur de upplysningarna ska lämnas samt om att vissa uppgifter som enligt 17 kap. 5 § försäkringsrörelselagen ska lämnas till Finansinspektionen i stället ska lämnas till Statistiska centralbyrån.

15 kap. Ingripanden

Bestämmelser i försäkringsrörelselagen som inte ska gälla

1 § Bestämmelserna i 18 kap. 1, 2, 4–8, 10, 12, 13, 15, 19 och 28 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043) gäller inte för tjänstepensionsföretag.

Ingripande mot tjänstepensionsföretag

När Finansinspektionen ska ingripa

2 § Finansinspektionen ska ingripa om

1. ett tjänstepensionsföretag har åsidosatt sina skyldigheter enligt denna lag, andra författningar som reglerar företagets näringsverksamhet, företagets bolagsordning eller stadgar eller företagets försäkringstekniska riktlinjer, beräkningsunderlag, investeringsriktlinjer eller riktlinjer för hantering av intressekonflikter eller sådana styrdokument som har sin grund i författningar som reglerar företagets verksamhet,

2. bolagsordningen, stadgarna, de försäkringstekniska riktlinjerna, beräkningsunderlaget, investeringsriktlinjerna, riktlinjerna för hantering av intressekonflikter eller styrdokumenten inte längre är tillfredsställande med hänsyn till omfattningen och arten av företagets verksamhet, eller

3. försäkringsbeståndet inte är tillräckligt för erforderlig riskutjämning.

Om ett tjänstepensionsföretag driver verksamhet i ett annat land inom EES och företaget inte rättar sig efter ett föreläggande om rättelse som Finansinspektionen eller en behörig myndighet i ett annat land inom EES har beslutat, ska inspektionen vidta de åtgärder som behövs för att förhindra fortsatta överträdelser. Finansinspektionen ska underrätta den behöriga myndigheten i det andra landet om vilka åtgärder som vidtas.

Hur Finansinspektionen ska ingripa

3 § Ingripande med stöd av 2 § sker genom utfärdande av föreläggande att vidta rättelse inom viss tid, genom förbud att verkställa beslut eller genom anmärkning. Finansinspektionen får också med stöd av 9 § begränsa ett tjänstepensionsföretags förfoganderätt eller förbjuda företaget att förfoga över sina tillgångar i Sverige.

Om en överträdelse är allvarlig ska tjänstepensionsföretagets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

Åtgärder vid bristande uppfyllelse av det riskkänsliga kapitalkravet

Skyldighet att upprätta en åtgärdsplan och att följa den

4 § Om ett tjänstepensionsföretag inte uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet som avses i 8 kap. 1–6 §§, ska företaget inom två månader från det att bristen upptäcktes

1. upprätta en åtgärdsplan för att åter uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet inom högst tolv månader från samma tidpunkt, och

2. överlämna planen till Finansinspektionen.

Om ett tjänstepensionsföretag inte inom den tid som föreskrivs i första stycket upprättar en sådan plan som avses där och överlämnar den till Finansinspektionen, får inspektionen förelägga tjänstepensionsföretaget att fullgöra dessa skyldigheter.

Ett tjänstepensionsföretag ska vidta de åtgärder som anges i en åtgärdsplan som avses i första stycket.

Finansinspektionens behandling av en överlämnad åtgärdsplan

5 § Om Finansinspektionen finner att åtgärderna i en åtgärdsplan som avses i 4 § första stycket 1 är otillräckliga, ska Finansinspektionen förelägga tjänstepensionsföretaget att göra de ändringar i planen som krävs för att företaget, om planen följs, inom högst tolv månader från det att bristen upptäcktes åter ska uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet.

Om det är lämpligt, får Finansinspektionen genom ett eller flera beslut förlänga tidsfristen för ett tjänstepensionsföretag att enligt en sådan plan som avses i 4 § första stycket 1 åter uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet med sammanlagt högst ett år och sex månader.

Vid prövningen av om förlängning enligt andra stycket ska ske och vid fastställande av tiden för en sådan förlängning, ska Finansinspektionen särskilt beakta i vilken grad den bristande uppfyllelsen av det riskkänsliga kapitalkravet beror på förhållanden som står utanför tjänstepensionsföretagets kontroll och om företaget skäligen kunde förväntas räkna med att de förhållandena skulle föreligga.

Förlängd tidsfrist vid synnerligen ogynnsamma marknadsförhållanden

6 § Om ett tjänstepensionsföretags bristande uppfyllelse av det riskkänsliga kapitalkravet beror på synnerligen ogynnsamma marknadsförhållanden som företaget inte skäligen kunde förväntas räkna med, får Finansinspektionen, genom ett eller flera beslut, förlänga tidsfristen för företaget att enligt en sådan plan som avses i 4 § första stycket 1 åter uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet med sammanlagt högst 12 år.

Ett tjänstepensionsföretag ska under en sådan tidsfrist som avses i första stycket var tredje månad ge in en lägesrapport om vilka åtgärder som har vidtagits och i vilken mån det riskkänsliga kapitalkravet åter uppfyllts.

Om ett tjänstepensionsföretags lägesrapport visar att det inte har skett några väsentliga framsteg med att åter uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet från det att bristen konstaterades fram till dess att rapporten gavs in, ska Finansinspektionen besluta att den förlängda tidsfristen ska upphöra att gälla.

Åtgärder vid bristande uppfyllelse av minimikapitalkrav eller garantibelopp

Skyldighet att upprätta en finansiell saneringsplan

7 § Om ett tjänstepensionsföretag inte uppfyller minimikapitalkravet enligt 8 kap. 7–12 §§ eller garantibeloppet enligt 8 kap. 13 §, ska företaget inom en månad från det att bristen upptäcktes

1. upprätta en finansiell saneringsplan med åtgärder för att åter uppfylla minimikapitalkravet eller garantibeloppet inom högst tre månader från samma tidpunkt, och

2. överlämna planen till Finansinspektionen.

Ett tjänstepensionsföretag ska vidta de åtgärder som anges i en finansiell saneringsplan som avses första stycket.

8 § Om Finansinspektionen finner att åtgärderna i en finansiell saneringsplan som avses i 7 § 1 är otillräckliga, ska Finansinspektionen förelägga tjänstepensionsföretaget att göra de ändringar i planen som enligt inspektionens mening krävs för att företaget, om planen följs, inom tre månader från det att bristen upptäcktes åter ska uppfylla minimikapitalkravet eller garantibeloppet.

Om det är lämpligt, får Finansinspektionen genom ett eller flera beslut förlänga tidsfristen enligt 7 § första stycket 1 med sammanlagt högst nio månader.

Vid prövningen av om förlängning enligt andra stycket ska ske och vid fastställande av tiden för en sådan förlängning ska Finansinspektionen särskilt beakta i vilken grad den bristande uppfyllelsen av minimikapitalkravet eller garantibeloppet beror på förhållanden som stått utanför tjänstepensionsföretagets kontroll och huruvida företaget skäligen kunde förväntas räkna med att de förhållandena skulle föreligga.

Förbud eller begränsning i rätten att förfoga över tillgångar

9 § Finansinspektionen får begränsa ett tjänstepensionsföretags förfoganderätt eller förbjuda företaget att förfoga över sina tillgångar i Sverige, om

1. företaget inte följer gällande bestämmelser om försäkringstekniska avsättningar,

2. företaget inte uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet som avses i 8 kap. 1–6 §§ och det föreligger särskilda omständigheter som ger anledning att befara att företagets finansiella ställning kommer att försämrats ytterligare,

3. företaget inte uppfyller minimikapitalkravet enligt 8 kap. 7–12 §§ eller garantibeloppet enligt 8 kap. 13 §, eller

4. det vid beslut om återkallelse av företagets tillstånd bedöms vara nödvändigt för att skydda de intressen som försäkringstagarna, de försäkrade och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar har.

Finansinspektionen får besluta hur försäkringsverksamheten ska drivas efter ett sådant beslut som avses i första stycket.

Återkallelse av tillstånd i vissa fall

När ett tjänstepensionsföretags tillstånd ska återkallas

10 § Finansinspektionen ska återkalla ett tjänstepensionsföretags tillstånd, om företaget

1. inte har anmälts för registrering inom föreskriven tid eller anmälan har avskrivits eller avslagits genom ett beslut som har vunnit laga kraft,

2. har förklarat sig avstå från tillståndet,

3. har försatts i konkurs eller om beslut har fattats om att företaget ska gå i tvångslikvidation,

4. inte uppfyller minimikapitalkravet enligt 8 kap. 7–12 §§ eller garantibeloppet enligt 8 kap. 13 § och företagets finansiella saneringsplan, trots ett föreläggande enligt 8 §, är uppenbart otillräcklig,

5. inte inom en månad från den tidpunkt då företaget upptäckte att det inte uppfyllde minimikapitalkravet enligt 8 kap. 7–12 §§ eller garantibeloppet enligt 8 kap. 13 § har överlämnat en finansiell saneringsplan till Finansinspektionen,

6. inte inom tre månader från den tidpunkt då företaget inte längre uppfyllde minimikapitalkravet enligt 8 kap. 7–12 §§ eller garantibeloppet enligt 8 kap. 13 § har vidtagit de åtgärder som finns angivna i företagets finansiella saneringsplan, i förekommande fall efter ändringar till följd av ett föreläggande enligt 8 §, eller

7. får tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043).

När ett tjänstepensionsföretags tillstånd får återkallas

11 § Finansinspektionen får återkalla ett försäkringsföretags tillstånd, om företaget

1. inte längre uppfyller kraven för tillstånd,

2. inte inom ett år från det tillstånd gavs har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser,

3. under en sammanhängande tid av sex månader inte har drivit verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar,

4. inte inom två månader från det att bristen i fråga om uppfyllelse av det riskkänsliga kapitalkravet konstaterades har upprättat en åtgärdsplan enligt 4 § och överlämnat den till Finansinspektionen,

5. inte inom de tidsfrister som anges i 4–6 §§ har vidtagit sådana åtgärder för att åter uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet som avses i 8 kap. 1–6 §§ som finns angivna i en åtgärdsplan, i förekommande fall efter ändringar till följd av ett föreläggande enligt 5 §, eller

6. i annat fall allvarligt åsidosätter bestämmelser som gäller för företagets verksamhet.

I de fall som anges i första stycket får i stället varning meddelas, om det är tillräckligt.

Anmälan av vissa beslut till Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten

12 § Finansinspektionen ska anmäla beslut om begränsning av ett tjänstepensionsföretags förfoganderätt över sina tillgångar och beslut om förbud för ett tjänstepensionsföretag att förfoga över tillgångarna till Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten.

Förseningsavgift

13 § Om ett tjänstepensionsföretag inte i tid lämnar de upplysningar som har föreskrivits med stöd av 14 kap. 8 § andra stycket, får Finansinspektionen besluta att företaget ska betala en förseningsavgift med högst 100 000 kronor.

Avgiften tillfaller staten.

Ingripande mot vissa holdingföretag

14 § Om någon i ledningen för ett sådant holdingföretag som avses i 16 kap. 3 första stycket 3 b inte uppfyller de krav som anges i 16 kap. 37 §

första stycket, får Finansinspektionen förelägga företaget att rätta till förhållandet.

Bemyndigande

15 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. innehållet i en åtgärdsplan enligt 4 §, och
2. innehållet i en finansiell saneringsplan enligt 7 §.

16 kap. Grupptillsyn

Företag som ingår i en grupp

1 § I en grupp ingår ett företag, dess dotterföretag och andra anknutna företag samt de företag som dotterföretaget har ett ägarintresse i.

Grupptillsyn över tjänstepensionsföretag

2 § Särskild tillsyn över tjänstepensionsföretag som ingår i en grupp (grupptillsyn) ska utövas enligt detta kapitel.

Om ett tjänstepensionsföretag omfattas av grupptillsyn enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043), eller av nationell lagstiftning som genomför Solvens II-direktivet i ett annat land inom EES, ska företaget inte omfattas av grupptillsyn enligt denna lag. Om ett tjänstepensionsföretag är anknutet företag till ett tjänstepensionsföretag som inte omfattas av grupptillsyn enligt försäkringsrörelselagen eller av nationell lagstiftning som genomför Solvens II-direktivet i ett annat land inom EES, ska dock båda företagen omfattas av grupptillsyn enligt denna lag.

Om ett tjänstepensionsföretag enligt andra stycket inte ska omfattas av grupptillsyn enligt denna lag, och den grupptillsyn som annars skulle utövas enligt denna lag täcker fler områden än grupptillsynen som ska utövas över företaget enligt försäkringsrörelselagen eller annan nationell lagstiftning som genomför Solvens II-direktivet, ska grupptillsyn enligt denna lag utövas över företaget på de områden som inte täcks av grupptillsynen enligt försäkringsrörelselagen eller annan nationell lagstiftning som genomför Solvens II-direktivet.

Fall då grupptillsyn ska utövas

3 § Grupptillsyn enligt 4–6, 8–23 och 25–38 §§ ska utövas över

1. tjänstepensionsföretag som är moderföretag till eller har ägarintresse i åtminstone ett tjänstepensionsföretag, ett utländskt tjänstepensionsinstitut, ett försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare eller en försäkringsgivare från tredje land,

2. tjänstepensionsföretag som har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett annat tjänstepensionsföretag, ett utländskt tjänstepensionsinstitut, ett försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare eller en försäkringsgivare från tredje land, och

3. tjänstepensionsföretag vars moderföretag är

a) ett försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare, en försäkringsgivare från tredje land eller ett utländskt tjänstepensionsinstitut,

b) ett företag som skulle vara ett försäkringsholdingföretag om tjänstepensionsföretaget var ett försäkringsföretag, eller

c) ett blandat finansiellt holdingföretag i ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Grupptillsyn enligt 24 § ska utövas över tjänstepensionsföretag vars moderföretag är

a) ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet, eller

b) ett företag som inte är ett tjänstepensionsföretag eller ett utländskt tjänstepensionsinstitut och som skulle vara ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet om tjänstepensionsföretaget var ett försäkringsföretag.

Nivån för grupptillsyn

4 § Om det i toppen av en grupp finns ett tjänstepensionsföretag, ett utländskt tjänstepensionsinstitut, ett försäkringsföretag eller en EES-försäkringsgivare som är moderföretag till ett sådant tjänstepensionsföretag som avses i 3 § första stycket 1 eller 2, ska bestämmelserna om grupptillsyn i detta kapitel tillämpas enbart på nivån för moderföretaget i toppen av gruppen.

Första stycket gäller även om

1. moderföretaget i toppen av gruppen är ett företag som skulle vara ett försäkringsholdingföretag om tjänstepensionsföretaget som är dotterföretag i stället var ett försäkringsföretag, och

2. moderföretaget i toppen av gruppen är ett blandat finansiellt holdingföretag.

5 § Om det i toppen av en grupp finns ett tjänstepensionsföretag, ett utländskt tjänstepensionsinstitut, ett försäkringsföretag eller en EES-försäkringsgivare, som är moderföretag till ett sådant moderföretag som avses i 3 § andra stycket 3, ska bestämmelserna om grupptillsyn i detta kapitel tillämpas enbart på nivån för moderföretaget i toppen av gruppen.

Tillsyn över de enskilda tjänstepensionsföretagen och försäkringsföretagen

6 § Ett tjänstepensionsföretag som ingår i en grupp som omfattas av grupptillsyn enligt denna lag eller försäkringsrörelselagen (2010:2043) står även under tillsyn som enskilt tjänstepensionsföretag enligt denna lag.

Grupptillsynsmyndighet

7 § Finansinspektionen är grupptillsynsmyndighet enligt denna lag och ansvarar för grupptillsynen.

Beslut om att inte beakta ett företag i en grupp vid grupptillsynen

8 § Finansinspektionen får i ett enskilt fall besluta att, helt eller delvis, inte beakta ett företag som ingår i en grupp vid grupptillsynen om

1. företaget är beläget utomlands och det finns rättsliga hinder mot överföring av nödvändig information,

2. företaget är av ringa betydelse med hänsyn till syftet med grupp tillsynen, eller

3. det skulle vara olämpligt eller vilseledande med hänsyn till syftet med grupp tillsynen att låta företaget omfattas av den.

När första stycket 2 är tillämplig på flera företag, får ett sådant beslut inte fattas, utom om företagen tillsammans är av ringa betydelse med hänsyn till syftet med grupp tillsynen.

Parallella regelverk

9 § Om ett blandat finansiellt holdingföretag i ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat omfattas av tillsyn enligt den lagen och grupp tillsyn enligt detta kapitel, får Finansinspektionen besluta om undantag från detta kapitel så att det blandade finansiella holdingföretaget bara behöver tillämpa de relevanta bestämmelserna i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Ett beslut enligt första stycket får bara fattas om tillsynen över företaget enligt lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat kan anses likvärdig med grupp tillsynen enligt detta kapitel.

10 § Om ett blandat finansiellt holdingföretag i ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat omfattas av grupp tillsyn enligt detta kapitel och av grupp baserad tillsyn enligt lagen (2014:968) om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag, får Finansinspektionen besluta om undantag från detta kapitel så att det blandade finansiella holdingföretaget bara behöver tillämpa de relevanta bestämmelserna för den största sektorn enligt 2 kap. 3 § lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, varvid tjänstepensionsföretag som ingår i gruppen ska räknas till försäkringssektorn.

Ett beslut enligt första stycket får bara fattas om tillsynen över företaget enligt lagen om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag kan anses likvärdig med grupp tillsynen enligt detta kapitel.

Gruppsolvans

Kapitalbas och kapitalkrav på grupp nivå

11 § Ett tjänstepensionsföretag som enligt 3 § första stycket står under grupp tillsyn ska säkerställa att det inom gruppen sammantaget finns en grupp baserad kapitalbas som uppfyller ett särskilt kapitalkrav för gruppen.

Metoder för beräkning av kapitalbas och kapitalkrav

12 § Kapitalbasen och kapitalkravet för en grupp som står under grupp tillsyn enligt detta kapitel ska beräknas enligt en sammanläggnings- och avräkningsmetod. Om det är lämpligt, får Finansinspektionen i ett enskilt fall besluta att kapitalbasen och kapitalkravet i stället ska beräknas enligt en konsolideringsmetod, eller enligt en kombination av de angivna metoderna.

Proportionellt beaktande av innehav

13 § Vid beräkningen av den gruppbaseade kapitalbasen och det gruppbaseade kapitalkravet ska ett anknutet företag beaktas proportionellt efter det innehav som ett sådant tjänstepensionsföretag som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 eller ett sådant moderföretag som avses i 3 § första stycket 3 har i det anknutna företaget. Om det saknas kapitalbindningar mellan företagen, eller om det finns andra särskilda skäl, får innehav och ägarintressen beaktas till en annan andel.

Vissa avdrag vid beräkning av den gruppbaseade kapitalbasen

14 § Vid beräkningen av den gruppbaseade kapitalbasen ska avdrag göras så att inte dubbelräkning sker av poster som ingår i kapitalbasen i flera företag i gruppen. Vid beräkningen ska avdrag också göras för värden som skapats internt inom gruppen och som härrör från ömsesidig finansiering.

Återkommande beräkningar av kapitalbas och kapitalkrav på gruppnivå

15 § Den gruppbaseade kapitalbas och det gruppbaseade kapitalkrav som gäller enligt detta kapitel ska beräknas minst en gång per år. Beräkningarna ska utföras av ett sådant tjänstepensionsföretag som avses i 3 § första stycket 1–3.

Resultatet av en sådan beräkning som avses i första stycket ska rapporteras till Finansinspektionen.

Övervakning av kapitalkrav på gruppnivå

16 § Det företag som ska ansvara för rapporteringen enligt 15 § ska fortlöpande övervaka kapitalkravet för gruppen. Om det finns grundad anledning att anta att gruppens riskprofil förändrats väsentligt sedan dagen för den senaste rapporteringen av kapitalkravet på gruppnivå, ska företaget göra en ny beräkning av detta krav och snarast möjligt rapportera detta till Finansinspektionen. Inspektionen får under samma förutsättningar begära en förnyad beräkning av kapitalkravet.

Kapitaltillägg på gruppnivå till det gruppbaseade kapitalkravet

17 § Finansinspektionen får besluta om ett kapitaltillägg utöver det gruppbaseade kapitalkravet, om detta kapitalkrav inte stämmer överens med gruppens riskprofil eller om förutsättningarna enligt 14 kap. 3 § 2 är uppfyllda.

Bestämmelserna i 14 kap. 4–7 §§ och 17 kap. 28 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) ska gälla för ett sådant beslut om kapitaltillägg som avses i första stycket.

Åtgärder vid bristande efterlevnad av kapitalkravet för gruppen

18 § Om en grupp inte efterlever det gruppbaseade kapitalkrav som gäller enligt detta kapitel, i förekommande fall efter beslut om kapitaltillägg enligt 17 §, eller om det finns risk för en sådan brist inom tre månader, ska ett sådant tjänstepensionsföretag som avses i 3 § första stycket underrätta Finansinspektionen omgående.

Bestämmelserna om åtgärdsplan i 15 kap. 3–5 §§ ska gälla i tillämpliga delar vid en sådan brist som avses i första stycket.

Gruppsolvens för tjänstepensionsföretag som är dotterföretag till vissa holdingföretag

19 § När ett tjänstepensionsföretag är dotterföretag till ett företag som skulle vara ett försäkringsholdingföretag om tjänstepensionsföretaget var ett försäkringsföretag, eller är ett blandat finansiellt holdingföretag i ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, ska beräkningen av gruppens solvens göras med hänsyn även till det moderföretaget. Beräkningen ska göras enligt 11–15 och 17 §§.

Vid beräkningen enligt första stycket ska moderföretaget hanteras som ett tjänstepensionsföretag som omfattas av

1. bestämmelserna om riskkänsligt kapitalkrav i 8 kap. 1–6 §§, och
2. villkor enligt 7 kap. 2–5 §§ för att poster i ska få ingå i kapitalbasen.

Riskkoncentrationer och interna transaktioner

Rapportering av väsentliga riskkoncentrationer och betydande transaktioner inom en grupp

20 § Väsentliga riskkoncentrationer och betydande transaktioner av vissa slag inom en grupp ska minst en gång per år rapporteras till Finansinspektionen. Vilka dessa slag av riskkoncentrationer och transaktioner är ska, tillsammans med lämpliga tröskelvärden, beslutas av Finansinspektionen för varje enskild grupp. Tröskelvärdena ska baseras på kapitalkrav eller försäkringstekniska avsättningar eller båda dessa värden och hänsyn ska tas till gruppens struktur och riskhanteringssystem. Inspektionen ska, innan dessa beslut meddelas, ha hört gruppen.

Vid bedömningen av riskkoncentrationer enligt första stycket ska Finansinspektionen beakta risker för spridning inom gruppen, intressekonflikter samt riskernas nivå och omfattning.

Även transaktioner som gjorts med fysiska personer som har nära förbindelser med något företag inom gruppen ska rapporteras.

Om en transaktion har en mycket betydande omfattning, ska den rapporteras snarast möjligt.

Vilket företag som ansvarar för rapportering av riskkoncentrationer och betydande transaktioner inom en grupp

21 § Rapporteringen enligt 20 § ska göras av det tjänstepensionsföretag som finns i toppen av gruppen eller som är ett sådant dotterföretag som avses i 3 § första stycket 3.

Undantag då tillsyn även ska utövas enligt lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat

22 § Om det i en grupp finns ett sådant moderföretag som avses i 3 eller 4 § och det företaget i sin tur är dotterföretag till ett sådant företag som avses i 3 kap. 1 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, får Finansinspektionen besluta att på nivån för detta

dotterföretag inte tillämpa bestämmelserna om tillsyn enligt 20 och 21 §§ avseende riskkoncentrationer och transaktioner inom en grupp.

Undantag från kravet på tillsyn över riskkoncentrationer och transaktioner inom en grupp

23 § Finansinspektionen får besluta att tillsyn över sådana riskkoncentrationer och transaktioner inom en grupp som avses i 20 § inte ska utövas på nivån för ett sådant tjänstepensionsföretag som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 eller på nivån för det holdingföretag eller blandade finansiella holdingföretag som avses i 3 § första stycket 3 och som är ett anknutet företag till en reglerad enhet eller självt är en reglerad enhet eller ett blandat finansiellt holdingföretag som omfattas av lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Tillsyn över transaktioner inom grupper där moderföretaget skulle vara ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet

24 § När ett tjänstepensionsföretag är dotterföretag till ett företag som skulle vara ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet om tjänstepensionsföretaget var ett försäkringsföretag, ska tjänstepensionsföretaget ha en god kontroll över transaktioner med moderföretaget och dess andra anknutna företag.

Vid Finansinspektionens tillsyn över kraven i första stycket ska 20 § gälla i tillämpliga delar.

Företagsstyrning inom en grupp

Företagsstyrningssystem

25 § Bestämmelserna i 9 kap. om företagsstyrning ska gälla i tillämpliga delar på gruppnivå.

Ett sådant tjänstepensionsföretag som avses i 3 § första stycket ska ansvara för att kraven på företagsstyrning i tillämpliga delar följs på gruppnivå.

Om det är lämpligt, får Finansinspektionen i ett enskilt fall besluta att ett annat företag i gruppen ska ansvara för att kraven följs.

I en grupp där det finns ett sådant tjänstepensionsföretag som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 eller ett sådant moderföretag som avses i 3 § första stycket 3 ska system för riskhantering, internkontroll och rapportering genomföras konsekvent i alla företag som omfattas av grupptillsyn så att dessa system och rapporter kan kontrolleras på gruppnivå. Systemet för internkontroll inom en grupp ska omfatta

1. rutiner avseende gruppsolvans för att identifiera och mäta alla betydande risker gruppen är utsatt för och på lämpligt sätt anpassa kapitalbasen till riskerna, och

2. sunda rapporterings- och redovisningsmetoder för att övervaka och hantera transaktioner inom gruppen och riskkoncentrationer.

Egen risk- och solvensbedömning

26 § En egen risk- och solvensbedömning som omfattar hela gruppen ska genomföras i enlighet med 9 kap. 9 § av ett sådant tjänstepensionsföretag som avses i 3 § första stycket

Finansinspektionen får besluta att företag som avses i första stycket får göra en egen risk- och solvensbedömning enligt 9 kap. 9 § på gruppnivå och på nivån för ett dotterföretag inom gruppen. En enda handling ska omfatta samtliga bedömningar.

Ett beslut enligt andra stycket påverkar inte dotterföretagets skyldigheter enligt 9 kap. 9 § eller 10 kap. 11–13 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Tillgång till information

Informationsutbyte inom en grupp

27 § Ett tjänstepensionsföretag som avses i 3 §, ett företag som ingår i samma grupp som ett sådant tjänstepensionsföretag och sådana fysiska personer som avses i 20 § tredje stycket ska på begäran lämna information till varandra som behövs för att uppfylla kraven i detta kapitel.

Skyldighet att lämna upplysningar till Finansinspektionen och kontroller på plats

28 § Ett tjänstepensionsföretag som avses i 3 § ska på begäran av Finansinspektionen lämna de upplysningar till inspektionen som behövs för gruppillsynen.

29 § Om ett tjänstepensionsföretag inte fullgör sin upplysnings-skyldighet enligt 28 § inom skälig tid, får Finansinspektionen förelägga ett annat företag inom gruppen att lämna upplysningar som rör detta företag direkt till inspektionen, om upplysningarna behövs för gruppillsynen.

Finansinspektionen får på plats kontrollera all information som behövs för gruppillsynen hos

1. tjänstepensionsföretag som omfattas av gruppillsynen,
2. företag som är anknutna till tjänstepensionsföretaget,
3. moderföretag till tjänstepensionsföretaget, och
4. företag som är anknutna till moderföretaget till tjänstepensionsföretaget.

Tystnadsplikt

30 § En styrelseledamot eller annan befattningshavare hos ett företag som vid fullgörande av skyldigheter enligt detta kapitel får kunskap om affärsförhållanden i ett företag eller hos en person som enligt 29 § ska lämna uppgifter, får inte obehörigen röja vad han eller hon fått veta och inte heller utnyttja kunskapen i strid med uppgiftslämnarens intresse.

Uppgiftsskyldighet i samband med utredningar om brott

31 § Ett företag som vid fullgörandet av skyldigheter enligt detta kapitel får sådan kunskap som avses i 30 §, är skyldigt att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren eller om det begärs av åklagare i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.

Meddelandeförbud

32 § Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 31 § får besluta att företaget samt dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 31 § eller att det pågår en förundersökning, ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte ska äventyras eller för att uppfylla en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Förbudet ska vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte avse längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål eller om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder får dock förbudet tidsbegränsas bara om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp eller den utländska myndighet som har utfärdat utredningsordern samtycker till detta.

Om ett förbud inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet, ska undersökningsledaren eller åklagaren besluta att förbudet ska upphöra.

Ansvar

33 § Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot ett meddelandeförbud enligt 32 § döms till böter.

Offentliggöranden

Offentliggörande av en solvens och verksamhetsrapport på gruppnivå

34 § Ett sådant tjänstepensionsföretag som avses i 3 § första stycket ska offentliggöra en solvens- och verksamhetsrapport på gruppnivå. Rapporten ska offentliggöras minst en gång per år.

Bestämmelserna i 13 kap. om offentliggörande ska gälla i tillämpliga delar.

Ett sådant tjänstepensionsföretag som avses i första stycket får, efter tillstånd från Finansinspektionen, offentliggöra en gemensam solvens- och verksamhetsrapport såväl på gruppnivå som för de enskilda företagen i gruppen.

Innehållet i den gemensamma solvens- och verksamhetsrapporten

35 § Den gemensamma rapporten enligt 34 § tredje stycket ska innehålla uppgifter om

1. gruppens samlade verksamhet och solvens enligt 34 §, och
2. varje enskilt dotterföretag inom gruppen som är ett tjänstepensionsföretag, ett utländskt tjänstepensionsinstitut, ett försäkringsföretag eller en EES-försäkringsgivare och uppgifter om dess verksamhet och solvens enligt 13 kap. 2–8 §.

Saknas sådana uppgifter som avses i första stycket 2 i rapporten, får Finansinspektionen förelägga dotterföretaget att offentliggöra dessa uppgifter, om

1. dotterföretaget är ett tjänstepensionsföretag eller ett försäkringsföretag,
 2. Finansinspektionen kräver att jämförbara tjänstepensionsföretag eller försäkringsföretag ska offentliggöra dessa uppgifter, och
 3. de utelämnade uppgifterna är av väsentlig betydelse.
- Bestämmelserna i 13 kap. 2–8 §§ om offentliggörande ska gälla i tillämpliga delar.

Offentliggörande av strukturen på en grupp

36 § Tjänstepensionsföretag som avses i 3 § första stycket ska årligen på gruppnivå offentliggöra

1. den juridiska strukturen på den grupp som företaget ingår i,
2. en beskrivning av alla dotterföretag, betydande filialer och väsentliga anknutna företag i gruppen, och
3. gruppens organisations- och beslutsstruktur.

Särskilda bestämmelser om vissa moderföretag

Ledningen i vissa moderföretag

37 § Ett sådant moderföretag som avses i 3 § första stycket 3 b och c ska säkerställa att de som avses ingår i styrelsen för företaget eller vara verkställande direktör i det, eller vara ersättare för någon av dem, uppfyller de krav som anges i 2 kap. 4 § 4.

Moderföretaget ska snarast möjligt till Finansinspektionen anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning enligt första stycket.

Moderföretaget ska underrätta inspektionen om någon av de personer som avses i första stycket har ersatts på grund av att han eller hon inte längre uppfyller lämplighetskraven.

Ingripande mot vissa moderföretag

38 § Om någon i ledningen i ett sådant moderföretag som avses i 3 § första stycket 3 b och c inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 4 § första stycket 4, får Finansinspektionen förelägga företaget att rätta till förhållandet.

Finansinspektionen får förelägga ett sådant moderföretag som avses i 3 § första stycket 3 b och c att vidta åtgärder för att göra rättelse, om företaget inte uppfyller de krav som ställs på det enligt detta kapitel eller föreskrifter som meddelats med stöd av detta kapitel.

Bemyndigande

39 § Regeringen eller den myndighet som regeringen föreskriver får meddela föreskrifter om

1. hur den gruppbaseade kapitalbasen och det gruppbaseade kapitalkravet ska beräknas enligt 11–19 §§,
2. innehållet i samt omfattningen och fullgörandet av rapporteringen enligt 15 § andra stycket,
3. innehållet i en åtgärdsplan enligt 18 § andra stycket,
4. vilka upplysningar som ett företag ska lämna till Finansinspektionen enligt 20 och 28 §§ samt om hur och när upplysningarna ska lämnas,

5. företagsstyrningssystem inom en grupp enligt 25 §, och
6. innehållet i en egen risk- och solvensbedömning inom en grupp enligt 26 §.

17 kap. Överklagande m.m.

Överklagande av Finansinspektionens beslut

1 § Finansinspektionens beslut i ärenden enligt 17 kap. 13 § första stycket och 18 kap. 25 § andra stycket försäkringsrörelselagen (2010:2043) samt beslut om sanktionsföreläggande får inte överklagas.

2 § Finansinspektionens beslut som avses i 11 kap. 1 § andra stycket 1 försäkringsrörelselagen (2010:2043) får överklagas till regeringen.

3 § Andra beslut av Finansinspektionen i enskilda fall enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043) och denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Förordnande om att ett beslut ska gälla omedelbart

4 § Finansinspektionen får bestämma att ett beslut om förbud, föreläggande eller återkallelse ska gälla omedelbart.

Förklaring att ärendet onödigt uppehålls

5 § Om beslut i ett ärende om tillstånd enligt 2 kap. 4 § inte har meddelats inom sex månader från det att ansökan gavs in, eller i ett ärende enligt 3 kap. 2 § inom tre månader eller i ett ärende enligt 3 kap. 7 § andra stycket inom en månad, får sökanden begära förklaring av domstol att ärendet onödigt uppehålls.

En begäran om en förklaring som avses i första stycket ska göras hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Om rätten lämnar en förklaring ska ansökan anses ha avslagits av Finansinspektionen om beslut därefter inte har meddelats inom motsvarande tidsfrister som anges i första stycket för respektive ärende.

Överklagande av Bolagsverkets beslut

6 § Bolagsverkets beslut i ärenden enligt 10 kap. 9, 22 och 33 §§ får överklagas till tingsrätten i den ort där tjänstepensionsföretagets styrelse har sitt säte.

Skrivelsen med överklagandet ska ges in till Bolagsverket inom tre veckor från dagen för beslutet.

Vid ett överklagande enligt första stycket gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden.

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2. Denna lag tillämpas första gången i förhållande till ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som inte är en medlemsstat i Europeiska unionen från den tidpunkt då Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341 av den 14 december 2016 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut införlivas i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet).

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

dels att 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 11 d §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §²

Arbetsgivare äger i balansräkningen som skuld under rubriken Avsatt till pensioner upptaga vad han enligt allmän pensionsplan åtagit sig att redovisa under denna rubrik.

Aktiebolag, ömsesidigt försäkringsbolag, ekonomisk förening och sparbank äger under rubriken Avsatt till pensioner redovisa även upplupen del av pensionsutfästelse som ej omfattas av allmän pensionsplan. I fråga om arbetstagare, som har bestämmande inflytande över bolaget eller föreningen, eller sådan arbetstagares efterlevande får, under den tid inflytandet består, vid redovisningen avseende dock icke fästas vid annan pensionsutfästelse än sådan som ingår i allmän pensionsplan. Till grund för bedömandet huruvida en person har bestämmande inflytande lägges hans eget samt hans föräldrars, far- och morföräldrars, makes, avkomlings och avkomlings makes samlade innehav av aktier eller andelar.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer kan förordna att vad som sägs i andra stycket första punkten *skall* äga tillämpning även på annan arbetsgivare än som avses där.

Aktiebolag, ömsesidigt försäkringsbolag, *försäkringsförening, ömsesidigt tjänstepensionsbolag, tjänstepensionsförening*, ekonomisk förening och sparbank äger under rubriken Avsatt till pensioner redovisa även upplupen del av pensionsutfästelse som ej omfattas av allmän pensionsplan. I fråga om arbetstagare, som har bestämmande inflytande över bolaget eller föreningen, eller sådan arbetstagares efterlevande får, under den tid inflytandet består, vid redovisningen avseende dock icke fästas vid annan pensionsutfästelse än sådan som ingår i allmän pensionsplan. Till grund för bedömandet huruvida en person har bestämmande inflytande lägges hans eget samt hans föräldrars, far- och morföräldrars, makes, avkomlings och avkomlings makes samlade innehav av aktier eller andelar.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer kan förordna att vad som sägs i andra stycket första punkten *ska* äga tillämpning även på annan arbetsgivare än som avses där.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341 av den 14 december 2016 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 1975:1388.

11 d §³

En person som utför arbete inom riskhanteringsfunktionen eller internrevisionsfunktionen i en pensionsstiftelse ska ha de insikter och den erfarenhet som behövs för att utföra arbete inom funktionen och i övrigt vara lämplig för uppgiften.

En person får inte utföra uppgifter i båda funktionerna.

De personer som utför arbete inom funktionerna ska regelbundet rapportera väsentliga resultat och rekommendationer inom sina ansvarsområden till styrelsen i pensionsstiftelsen.

Den som utför arbete inom funktionerna är skyldig att underätta Finansinspektionen om styrelsen inte vidtar lämpliga åtgärder inom skälig tid efter att de informerats om att

1. det inom funktionen har upptäckts att det finns en betydande risk att pensionsstiftelsen inte kommer att uppfylla ett materiellt väsentligt krav enligt lag och detta kan få väsentlig påverkan på de förmånsberättigades intressen, eller

2. det inom funktionen har konstaterats att det förekommit en väsentlig överträdelse av lag eller andra bestämmelser som gäller för pensionsstiftelsens verksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

³ I promemorian Nya regler för pensionsstiftelser med anledning av det andra tjänstepensionsdirektivet (Fi2018/01129/FPM) föreslås att det i lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. införs införas 12 nya paragrafer, bl. a. 11 a-c §§

2.3 Förslag till lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979)

Härigenom föreskrivs att 4 a § förmånsrättslagen (1970:979) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Förmånsrätt följer med försäkringstagares och andra ersättningsberättigades fordran hos försäkringsgivare i den egendom och i den omfattning som anges i 6 kap. 13 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) och 5 kap. 11 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige.

Föreslagen lydelse

4 a §¹

Förmånsrätt följer med försäkringstagares och andra ersättningsberättigades fordran hos försäkringsgivare i den egendom och i den omfattning som anges i 6 kap. 13 § försäkringsrörelselagen (2010:2043), 6 kap. 17 § lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag och 5 kap. 11 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.4 Förslag till lag om ändring i konkurslagen (1987:672)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 13 §, 8 kap. 7 § och 9 kap. 5 § konkurslagen (1987:672) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

13 §¹

Förvaltaren *skall* upprätta en bouppteckning. I denna *skall* boets tillgångar tas upp till noggrant uppskattade värden. Bouppteckningen *skall* vidare innehålla uppgift om varje borgenärs namn och postadress.

Om det finns anledning, *skall* bouppteckningen också innehålla uppgift om egendom som inte ingår i boet på grund av att den finns utomlands. Har gäldenären uppgivit att sådan egendom saknas *skall* bouppteckningen innehålla uppgift om detta.

I den utsträckning det behövs *skall* bouppteckningen också innehålla en förteckning över dels räkenskapsmaterial, dels andra handlingar som rör boet.

Bouppteckningen *skall* av förvaltaren ges in till rätten och tillsynsmyndigheten så snart som möjligt och senast en vecka före edgångssammanträdet.

Har en av gäldenären underskriven bouppteckning förut getts in till rätten, behöver någon ny bouppteckning inte upprättas, om förvaltaren anser att denna är tillförlitlig. I så fall *skall* han snarast anmäla det till rätten och tillsynsmyndigheten.

Skall bevakningsförfarande äga rum och har någon bouppteckning ännu inte getts in till rätten, *skall* förvaltaren så snart som möjligt och senast en vecka från beslutet om

Förvaltaren *ska* upprätta en bouppteckning. I denna *ska* boets tillgångar tas upp till noggrant uppskattade värden. Bouppteckningen *ska* vidare innehålla uppgift om varje borgenärs namn och postadress.

Om det finns anledning, *ska* bouppteckningen också innehålla uppgift om egendom som inte ingår i boet på grund av att den finns utomlands. Har gäldenären uppgivit att sådan egendom saknas *ska* bouppteckningen innehålla uppgift om detta.

I den utsträckning det behövs *ska* bouppteckningen också innehålla en förteckning över dels räkenskapsmaterial, dels andra handlingar som rör boet.

Bouppteckningen *ska* av förvaltaren ges in till rätten och tillsynsmyndigheten så snart som möjligt och senast en vecka före edgångssammanträdet.

Har en av gäldenären underskriven bouppteckning förut getts in till rätten, behöver någon ny bouppteckning inte upprättas, om förvaltaren anser att denna är tillförlitlig. I så fall *ska* han snarast anmäla det till rätten och tillsynsmyndigheten.

Ska bevakningsförfarande äga rum och har någon bouppteckning ännu inte getts in till rätten, *ska* förvaltaren så snart som möjligt och senast en vecka från beslutet om

¹ Senaste lydelse 2004:431.

bevakningsförfarandet skicka en förteckning över borgenärerna med uppgift om varje borgenärs postadress till rätten och tillsynsmyndigheten. I konkurs hos en bank, ett kreditmarknadsföretag eller ett företag som driver verksamhet enligt lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet *skall* till bouppteckningen eller borgenärsförteckningen bifogas uppgift om insättningsborgenärerna och deras fordringsbelopp med upplupen ränta. Detsamma gäller i ett värdepappersbolags konkurs om bolaget har tillstånd att ta emot insättningar på konto. I ett livförsäkringsbolags konkurs *skall* på motsvarande sätt bifogas uppgift om försäkringstagarna och deras fordringar.

bevakningsförfarandet skicka en förteckning över borgenärerna med uppgift om varje borgenärs postadress till rätten och tillsynsmyndigheten. I konkurs hos en bank, ett kreditmarknadsföretag eller ett företag som driver verksamhet enligt lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet *ska* till bouppteckningen eller borgenärsförteckningen bifogas uppgift om insättningsborgenärerna och deras fordringsbelopp med upplupen ränta. Detsamma gäller i ett värdepappersbolags konkurs om bolaget har tillstånd att ta emot insättningar på konto. I ett livförsäkringsbolags *eller ett tjänstepensionsföretags* konkurs *ska* på motsvarande sätt bifogas uppgift om försäkringstagarna och deras fordringar.

8 kap.

7 §²

Försäljning av lös egendom som inte sker genom fortsättande av gäldenärens rörelse ska ske på auktion eller på annat sätt efter vad förvaltaren anser vara mest fördelaktigt för boet. Om egendom säljs till konkursgäldenären eller någon denne sådan närstående person som anges i 4 kap. 3 § ska försäljningen ha föregåtts av ett offentligt anbuds-förfarande, om särskilda skäl inte gör det obehövligt.

Lös egendom i vilken en borgenär har panträtt eller någon annan särskild förmånsrätt får inte utan hans samtycke säljas på annat sätt än på auktion, om hans rätt är beroende av försäljningen. Även om samtycke inte lämnas, får egendomen säljas på annat sätt än på auktion, om det är sannolikt att högre pris uppnås därigenom och om tillsynsmyndigheten medger det.

Samtycke enligt andra stycket krävs inte när förvaltaren säljer finansiella instrument, upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller valuta till gällande marknadspris eller när det är fråga om försäljning av lös egendom genom fortsättande av gäldenärens rörelse.

Särskilda bestämmelser om överlåtelse av försäkringsbestånd finns i 14 kap. 16 § försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Särskilda bestämmelser om överlåtelse av försäkringsbestånd och *tjänstepensionsförsäkringsbestånd* finns i 14 kap. 16 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) *respektive 11 kap.*

9 kap.

5 §³

En borgenär som till säkerhet för sin fordran har panträtt i fast eller lös egendom behöver inte bevaka fordringen för att få rätt till betalning ur den pantsatta egendomen.

En borgenär som har en fordran hos en bank, ett kreditmarknadsföretag eller ett företag som driver verksamhet enligt lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet på grund av en insättning på räkning behöver inte bevaka sin fordran i ett sådant instituts konkurs, om uppgift om fordringen har lämnats enligt 7 kap. 13 § sjätte stycket. Detsamma gäller beträffande värdepappersbolag som har tillstånd att ta emot insättningar på konto. En försäkringstagare behöver inte bevaka sin fordran i ett livförsäkringsbolags konkurs, om uppgift om fordringen lämnats enligt det angivna lagrummet.

En borgenär som har en fordran hos en bank, ett kreditmarknadsföretag eller ett företag som driver verksamhet enligt lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet på grund av en insättning på räkning behöver inte bevaka sin fordran i ett sådant instituts konkurs, om uppgift om fordringen har lämnats enligt 7 kap. 13 § sjätte stycket. Detsamma gäller beträffande värdepappersbolag som har tillstånd att ta emot insättningar på konto. En försäkringstagare behöver inte bevaka sin fordran i ett livförsäkringsbolags *eller ett tjänstepensionsföretags* konkurs, om uppgift om fordringen lämnats enligt det angivna lagrummet.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

³ Senaste lydelse 2004:431.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Med företag avses i denna lag aktiebolag, bank, hypoteksinstitut, försäkringsföretag och ekonomisk förening samt europakooperativ för vilket lagen gäller enligt 1 b §.

Med företag avses i denna lag aktiebolag, bank, hypoteksinstitut, försäkringsföretag, tjänstepensionsföretag och ekonomisk förening samt europakooperativ för vilket lagen gäller enligt 1 b §.

Med koncern avses i denna lag svenska juridiska personer som enligt 1 kap. 11 och 12 §§ aktiebolagslagen (2005:551), 1 kap. 2 § sparbankslagen (1987:619), 1 kap. 5 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker eller 1 kap. 10–14 §§ lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar är moderföretag och dotterföretag i förhållande till varandra, eller företag som enligt 13–16 §§ lagen (2011:427) om europeiska företagsråd utövar ett bestämmande inflytande över ett annat företag och de företag över vilka detta inflytande utövas.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 1 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

1 §¹

Med bankinstitut förstås i denna lag bankaktiebolag, sparbanker, medlemsbanker och utländska bankföretag som med stöd av 4 kap. 1 eller 4 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse driver bankrörelse från filial här i landet.

Med finansinstitut förstås bankinstitut, kreditmarknadsföretag, värdepappersinstitut, Första–Fjärde AP-fonderna enligt lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder), Sjätte AP-fonden enligt lagen (2000:193) om Sjätte AP-fonden, försäkringsföretag som har tillstånd att driva försäkringsrörelse här i landet enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043), Svenska skeppshypotekskassan samt utländska företag som med stöd av 4 kap. 1, 3 eller 4 § lagen om bank- och finansieringsrörelse driver verksamhet från filial i Sverige.

Med finansinstitut förstås bankinstitut, kreditmarknadsföretag, värdepappersinstitut, Första–Fjärde AP-fonderna enligt lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder), Sjätte AP-fonden enligt lagen (2000:193) om Sjätte AP-fonden, försäkringsföretag som har tillstånd att driva försäkringsrörelse här i landet enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043), *tjänstepensionsföretag som har tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag*, Svenska skeppshypotekskassan samt utländska företag som med stöd av 4 kap. 1, 3 eller 4 § lagen om bank- och finansieringsrörelse driver verksamhet från filial i Sverige.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

¹ Senaste lydelse 2011:457.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 § lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §¹

Denna lag är tillämplig på försäkringsföretag. Med försäkringsföretag avses försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar som omfattas av försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Denna lag är tillämplig på försäkringsföretag. Med försäkringsföretag avses *i denna lag*

1. försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar som omfattas av försäkringsrörelselagen (2010:2043), *och*

2. tjänstepensionsaktiebolag, ömsesidiga tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsföreningar som omfattas av lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i denna lag ska det som sägs om

1. livförsäkringsföretag avse tjänstepensionsföretag,

2. försäkringsaktiebolag avse tjänstepensionsaktiebolag,

3. ömsesidiga försäkringsbolag avse ömsesidiga tjänstepensionsbolag,

4. ömsesidiga livförsäkringsbolag avse ömsesidiga tjänstepensionsbolag,

5. försäkringsföreningar avse tjänstepensionsföreningar, *och*

6. livförsäkringsföreningar avse tjänstepensionsföreningar.

Bestämmelserna om koncernredovisning i 7 kap. ska tillämpas på finansiella holdingföretag som uteslutande eller huvudsakligen förvaltar andelar i dotterföretag som är försäkringsföretag eller utländska företag av motsvarande slag. Med finansiellt holdingföretag avses ett aktiebolag, ett handelsbolag eller en ekonomisk förening vars verksamhet uteslutande eller så gott som uteslutande består i att i vinstsyfte förvärva och förvalta andelar i dotterföretag.

Från denna lag får medges undantag för sådana försäkringsföretag som får undantas från försäkringsrörelselagen enligt 1 kap. 20 § samma lag. Frågor om sådana undantag prövas av Finansinspektionen.

För sådana företag som medgivits undantag från denna lag ska i stället sådana föreskrifter som meddelats med stöd av 4 § andra stycket gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Följande insättare, eller utländska motsvarigheter, kan inte få ersättning enligt garantin:

1. en bank,	
2. ett kreditmarknadsföretag,	
3. ett värdepappersbolag,	
4. ett försäkringsföretag,	
5. ett återförsäkringsföretag,	
6. en understödsförening,	6. ett tjänstepensionsföretag,
7. ett finansiellt institut enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,	7. en understödsförening,
8. en värdepappersfond eller en alternativ investeringsfond,	8. ett finansiellt institut enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
9. en pensionsfond,	9. en värdepappersfond eller en alternativ investeringsfond,
10. ett landsting, en kommun eller en statlig myndighet, eller	10. en pensionsfond,
11. en insättare som inte har identifierats enligt lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.	11. ett landsting, en kommun eller en statlig myndighet, eller
	12. en insättare som inte har identifierats enligt lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 3 § lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §¹

Bestämmelserna i denna lag om gäldenär gäller inte bankaktiebolag, sparbank, medlemsbank, kreditmarknadsföretag, försäkringsföretag, värdepappersbolag, clearingorganisation och värdepapperscentral.

Bestämmelserna i denna lag om gäldenär gäller inte bankaktiebolag, sparbank, medlemsbank, kreditmarknadsföretag, försäkringsföretag, *tjänstepensionsföretag*, värdepappersbolag, clearingorganisation och värdepapperscentral.

Bestämmelserna avser inte heller sådana gäldenärer i vars verksamhet staten, en kommun, ett landsting, ett kommunalförbund, en församling eller en kyrklig samfällighet har ett bestämmande inflytande.

Bestämmelserna i denna lag om gäldenär gäller inte heller ett finansiellt institut eller holdingföretag som är försatt i resolution enligt lagen (2015:1016) om resolution.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

¹ Senaste lydelse 2016:50.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige

dels att 1 kap. 5 §, 2 kap. 1, 1 a och 3 §§ och 3 kap. 2 och 6 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken till 9 kap. ska lyda ”Överlåtelse av försäkringsbestånd m.m.”,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 8 kap. 6 § och 9 kap. 1 a och 9 §§, och närmast före 9 kap. 9 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

5 §¹

I denna lag avses med

1. EES-försäkringsgivare: utländsk försäkringsgivare vars hemland hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och vars verksamhet inom EES står under finansiell tillsyn endast av den behöriga myndigheten i hemlandet,

2. försäkringsgivare från tredje land: annan utländsk försäkringsgivare än EES-försäkringsgivare som enligt sitt hemlands lag är en juridisk person,

3. utländskt
tjänstepensionsinstitut: utländskt
institut vars hemland hör till EES
och som utan att vara
försäkringsgivare enligt denna lag
omfattas av Europaparlamentets
och rådets direktiv 2003/41/EG av
den 3 juni 2003 om verksamhet i
och tillsyn över tjänstepen-
sionsinstitut,

3. utländskt
tjänstepensionsinstitut: utländskt
institut vars hemland hör till EES
och som utan att vara
försäkringsgivare enligt denna lag
omfattas av Europaparlamentets
och rådets direktiv 2016/2341/EG
av den 14 december 2016 om
verksamhet i och tillsyn över
tjänstepensionsinstitut,

4. hemland: det land där försäkringsgivaren eller det utländska tjänstepensionsinstitutet har sitt säte och, när det gäller försäkringsgivaren i en försäkringssammanslutning, det land där sammanslutningens ledning finns,

5. myndighet: den nationella myndighet utomlands som enligt lag eller annan författning har behörighet att utöva tillsyn över EES-försäkringsgivare, utländskt tjänstepensionsinstitut eller försäkringsgivare från tredje land.

Bestämmelserna i 2 och 3 kap. i denna lag tillämpas på EES-försäkringsgivare och bestämmelserna i 4–7 kap. på försäkringsgivare från tredje land. Bestämmelserna i 8–10 kap. gäller både EES-försäkringsgivare och försäkringsgivare från tredje land.

För utländska tjänstepensionsinstitut gäller bestämmelserna i 2, 3, 8 och 10 kap. i tillämpliga delar.

För utländska tjänstepensionsinstitut gäller bestämmelserna i 2, 3, 8, 9 och 10 kap. i tillämpliga delar.

2 kap.

1 §²

En EES-försäkringsgivare som inte är ett återförsäkringsföretag och som i sitt hemland har tillstånd att driva försäkringsrörelse, får bedriva verksamhet i Sverige

1. från en sekundäretablering här i landet med början två månader efter det att Finansinspektionen från den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland tagit emot en underrättelse med sådant innehåll som anges i 2 § eller dessförinnan, om Finansinspektionen i ett enskilt fall beslutar att verksamheten får påbörjas,

2. genom gränsöverskridande verksamhet, så snart Finansinspektionen från den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland tagit emot en underrättelse med sådant innehåll som anges i 3 §.

Utöver det som anges i första stycket ska följande gälla för en EES-försäkringsgivare som meddelar tjänstepensionsförsäkring.

Verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring får inledas så snart försäkringsgivaren tagit emot de uppgifter från Finansinspektionen som avses i 3 kap. 2 § tredje stycket, eller i varje fall *två månader* efter det att inspektionen från den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland tagit emot en underrättelse med sådant innehåll som anges i 2 § andra stycket eller 3 § tredje stycket.

Verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring får inledas så snart försäkringsgivaren tagit emot de uppgifter från Finansinspektionen som avses i 3 kap. 2 § tredje stycket, eller i varje fall *sex veckor* efter det att inspektionen från den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland tagit emot en underrättelse med sådant innehåll som anges i 2 § andra stycket eller 3 § tredje stycket.

1 a §³

Ett utländskt tjänstepensionsinstitut som i sitt hemland har tillstånd eller är registrerat för att bedriva verksamhet avseende tjänstepension får bedriva sådan verksamhet i Sverige

1. från en sekundäretablering här i landet,

2. genom gränsöverskridande verksamhet.

Tjänstepensionsverksamheten får inledas så snart tjänstepensionsinstitutet tagit emot de uppgifter från Finansinspektionen som avses i 3 kap. 2 § tredje stycket, eller i varje fall *två månader* efter det att

Tjänstepensionsverksamheten får inledas så snart tjänstepensionsinstitutet tagit emot de uppgifter från Finansinspektionen som avses i 3 kap. 2 § tredje stycket, eller i varje fall *sex veckor* efter det att

² Senaste lydelse 2008:101.

³ Senaste lydelse 2005:1123.

inspektionen från den behöriga myndigheten i *försäkringsgivarens* hemland tagit emot en underrättelse med sådant innehåll som anges i 2 § tredje stycket eller 3 § fjärde stycket.

inspektionen från den behöriga myndigheten i *tjänstepensionsinstitutets* hemland tagit emot en underrättelse med sådant innehåll som anges i 2 § tredje stycket eller 3 § fjärde stycket.

3 §⁴

En underrättelse enligt 1 § 2 om gränsöverskridande verksamhet ska innehålla

1. uppgifter om vilket eller vilka slag av risker eller åtaganden försäkringarna ska täcka, och

2. ett intyg utfärdat av hemlandsmyndigheten om

a) försäkringsgivarens kapitalbas, och

b) de försäkringsklasser försäkringsgivarens koncession omfattar.

För verksamhet rörande försäkringar som avses i 2 kap. 11 § första stycket klass 10 i försäkringsrörelselagen (2010:2043) (motorfordonsansvar) och som inte uteslutande gäller försäkring av fraktförarens ansvar ska underrättelsen dessutom innehålla

1. uppgifter om vem som är försäkringsgivarens representant enligt 5 § trafikskadelagen (1975:1410), och

2. en försäkran att försäkringsgivaren är medlem i Trafikförsäkringsföreningen.

Varje gång en EES-försäkringsgivare åtar sig ett uppdrag att genom gränsöverskridande verksamhet meddela tjänstepensionsförsäkring ska en särskild underrättelse lämnas till den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland. Underrättelsen ska innehålla

1. uppgift om den som i egenskap av arbetsgivare ska betala försäkringspremierna, och

2. uppgift om det huvudsakliga innehållet i de överenskommelser som ska ligga till grund för försäkringarna.

Varje gång ett utländskt tjänstepensionsinstitut åtar sig ett uppdrag att genom gränsöverskridande verksamhet ingå avtal om tjänstepension ska en särskild underrättelse *med de uppgifter som anges i tredje stycket* lämnas till den behöriga myndigheten i tjänstepensionsinstitutets hemland.

Varje gång ett utländskt tjänstepensionsinstitut åtar sig ett uppdrag att genom gränsöverskridande verksamhet ingå avtal om tjänstepension ska en särskild underrättelse lämnas till den behöriga myndigheten i tjänstepensionsinstitutets hemland. *Underrättelsen ska innehålla uppgift om*

1. den som i egenskap av arbetsgivare ska betala premierna och var denne har sitt hemvist,

2. i vilket land åtagandena ska fullgöras, och

3. det huvudsakliga innehållet i de överenskommelser som ska

ligga till grund för tjänstepensionsavtalen.

Om försäkringsgivaren avser att ändra sin verksamhet i fråga om förhållanden som anges i första och andra styckena, får ändringen göras tidigast en månad efter det att Finansinspektionen underrättats om ändringen av den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland. Om ändringen innebär att verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring ska inledas, ska dock bestämmelserna i 1 § andra stycket samt tredje stycket i denna paragraf tillämpas.

3 kap.

2 §⁵

Finansinspektionen ska, i samarbete med den behöriga myndigheten i hemlandet, utöva tillsyn över att en EES- försäkringsgivare eller ett utländskt tjänstepensionsinstitut bedriver sin verksamhet i Sverige i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar deras näringsverksamhet.

Finansinspektionen ska lämna uppgifter till de behöriga myndigheterna i hemländerna, om dessa myndigheter behöver uppgifterna för sin tillsyn över försäkringsgivares och utländska tjänstepensionsinstituts verksamheter, samt i övrigt ha ett nära samarbete med dessa myndigheter och Europeiska kommissionen.

När det gäller EES-försäkringsgivare som meddelar tjänstepensionsförsäkring och utländska tjänstepensionsinstitut ska Finansinspektionen, om det behövs, senast *två månader* efter det att inspektionen tagit emot en underrättelse enligt 2 kap. 2 § andra eller tredje stycket eller 3 § tredje eller fjärde stycket till den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens eller tjänstepensionsinstitutets hemland lämna uppgifter om i Sverige tillämplig arbetsrätt på tjänstepensionsområdet samt om de bestämmelser om information som gäller här i landet gentemot dem som ingår eller avser att ingå ett avtal om tjänstepensionsförsäkring eller tjänstepension, liksom gentemot dem som annars är ersättningsberättigade på grund av ett sådant avtal.

När det gäller EES-försäkringsgivare som meddelar tjänstepensionsförsäkring och utländska tjänstepensionsinstitut ska Finansinspektionen, om det behövs, senast *sex veckor* efter det att inspektionen tagit emot en underrättelse enligt 2 kap. 2 § andra eller tredje stycket eller 3 § tredje eller fjärde stycket till den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens eller tjänstepensionsinstitutets hemland lämna uppgifter om i Sverige tillämplig arbetsrätt på tjänstepensionsområdet samt om de bestämmelser om information som gäller här i landet gentemot dem som ingår eller avser att ingå ett avtal om tjänstepensionsförsäkring eller tjänstepension, liksom gentemot dem som annars är ersättningsberättigade på grund av ett sådant avtal.

Finansinspektionen ska, när försäkringsgivaren eller tjänstepensionsinstitutet påbörjat sin verksamhet här i landet, underrätta

⁵ Senaste lydelse SFS 2011:832.

den behöriga myndigheten i hemlandet om väsentliga ändringar i de bestämmelser som anges i tredje stycket.

6 §⁶

Om en EES-försäkringsgivare överträder denna lag eller en föreskrift som har meddelats med stöd av denna lag eller på annat sätt visar sig olämplig att driva verksamhet här, får Finansinspektionen förelägga försäkringsgivaren att vidta rättelse. Inspektionen ska underrätta den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland när den förelägger om sådan rättelse. Om försäkringsgivaren inte följer föreläggandet, ska hemlandsmyndigheten också underrättas.

Om rättelse ändå inte sker, får Finansinspektionen förbjuda försäkringsgivaren att fortsätta sin marknadsföring och att ingå nya försäkringsavtal om risker som är belägna här i landet eller, när det gäller livförsäkring, om försäkringsåtaganden som ska fullgöras här i landet.

Innan ett förbud meddelas, ska inspektionen underrätta den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland.

I brådskande fall får Finansinspektionen, utan att den behöriga myndigheten underrättats, vidta åtgärder som anges i andra stycket för att hindra ytterligare överträdelser.

Finansinspektionen får i brådskande fall, och utan att den utländska behöriga myndigheten underrättats, även förordna ett ombud att på försäkringsgivarens vägnar ta emot stämning och i övrigt företräda denne när det gäller redan meddelade försäkringar. Inspektionen ska genast införa kungörelse enligt 10 kap. 1 § 1 om förordnandet. Till dess att en sådan kungörelse har införts får en försäkringstagare, om försäkringsgivaren inte är en försäkringssammanslutning, sätta in förfallna försäkringspremier hos inspektionen med samma verkan som om de har betalats till försäkringsgivaren.

Om en EES-försäkringsgivare som meddelar tjänstepensionsförsäkring överträder sådana bestämmelser som anges i 2 § tredje stycket, ska Finansinspektionen genast underrätta den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland. Om en EES-försäkringsgivare, trots de åtgärder som vidtagits av den behöriga myndigheten i hemlandet, fortsätter att överträda den i Sverige tillämpliga arbetsrätten på tjänstepensionsområdet, får Finansinspektionen förbjuda försäkringsgivaren att fortsätta sin marknadsföring och att ingå nya avtal om tjänstepensionsförsäkring som ska fullgöras här i landet. Innan ett förbud meddelas, ska inspektionen underrätta den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland.

Ett förbud enligt *sjätte* stycket får meddelas först sedan Finansinspektionen har förelagt EES-försäkringsgivaren att vidta rättelse, om inte motsvarande åtgärd har vidtagits av den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland.

Ett förbud enligt *sjunde* stycket får meddelas först sedan Finansinspektionen har förelagt EES-försäkringsgivaren att vidta rättelse, om inte motsvarande åtgärd har vidtagits av den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland.

Det som sägs i *femte-sjunde* styckena om EES-försäkringsgivare ska tillämpas på motsvarande sätt för utländska tjänstepensionsinstitut.

Det som sägs i *sjätte-åttonde* styckena om EES-försäkringsgivare ska tillämpas på motsvarande sätt för utländska tjänstepensionsinstitut.

8 kap.

6 §

Utöver bestämmelserna i denna lag gäller även bestämmelserna i lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution för utländska tjänstepensionsinstitut. Vid tillämpningen av bestämmelserna i den lagen ska det som där sägs om försäkringsföretag avse utländska tjänstepensionsinstitut.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad utländska tjänstepensionsinstitut ska iakttä vid tillämpning av första stycket.

9 kap.

1 a §

Ett utländskt tjänstepensionsinstitut som driver verksamhet enligt denna lag kan helt eller delvis överta ett bestånd av tjänstepensionsavtal från ett svenskt tjänstepensionsföretag under de förutsättningar som anges i detta kapitel.

Överlåtelse av bestånd till utländskt tjänstepensionsinstitut

9 §

När Finansinspektionen från en behörig myndighet i ett annat EES-land har fått underrättelse om att tillstånd till verkställighet har meddelats för bestånd av tjänstepensionsavtal med åtaganden som ska fullgöras i Sverige ska inspektionen inom fyra veckor till den behöriga myndigheten lämna uppgifter om i Sverige tillämplig arbetsrätt på tjänstepensionsområdet och om de bestämmelser om information som

*gäller här i landet gentemot de vars
avtal överlåtits till det utländska
tjänstepensionsinstitutet.*

*När det utländska
tjänstepensionsinstitutet har
påbörjat sin verksamhet här i
landet ska Finansinspektionen
underrätta den behöriga
myndigheten i hemlandet om
väsentliga förändringar i de
bestämmelser som anges i första
stycket.*

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:890) om försäkringsverksamhet under krig eller krigsfara m.m.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 och 5 §§ lagen (1999:890) om försäkringsverksamhet under krig eller krigsfara m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §¹

Finansinspektionen får besluta att ett svenskt försäkringsföretag får avvika från bestämmelser i bolagsordningen.

Finansinspektionen får besluta att ett svenskt försäkringsföretag *eller ett tjänstepensionsföretag* får avvika från bestämmelser i bolagsordningen.

5 §²

Under krigsförhållanden och till dess krigsbokslut upprättats får återbäring inte gottskrivas livförsäkringstagare och beslut inte fattas om vinstutdelning till aktieägare eller garanter i livförsäkringsföretag.

Under krigsförhållanden och till dess krigsbokslut upprättats får återbäring inte gottskrivas livförsäkringstagare *eller andra ersättningsberättigade* och beslut inte fattas om vinstutdelning till aktieägare eller garanter i livförsäkringsföretag *eller tjänstepensionsföretag*.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

¹ Senaste lydelse 2010:2063.

² Senaste lydelse 2010:2063.

2.12 Förslag till lag om ändring i bokföringslagen (1999:1078)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

6 §¹

Affärshändelserna ska kunna presenteras i en och samma redovisningsvaluta. Redovisningsvalutan ska vara svenska kronor. I aktiebolag, ekonomiska föreningar, sparbanker, medlemsbanker och försäkringsföretag får dock redovisningsvalutan i stället vara euro.

Affärshändelserna ska kunna presenteras i en och samma redovisningsvaluta. Redovisningsvalutan ska vara svenska kronor. I aktiebolag, ekonomiska föreningar, sparbanker, medlemsbanker, försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag får dock redovisningsvalutan i stället vara euro.

Byte av redovisningsvaluta får ske endast vid ingången av ett nytt räkenskapsår. Bestämmelser om omräkning i samband med byte av redovisningsvaluta finns i årsredovisningslagen (1995:1554).

Om företaget har bytt redovisningsvaluta, får ett nytt byte göras endast om Skatteverket tillåter det. Tillstånd får vägras endast om det finns anledning att anta att bytet har ett otillbörligt syfte.

Trots första–tredje styckena får ett avdelningskontor som är beläget utomlands och som har självständig förvaltning ha sin redovisning i en valuta som i det andra landet godtas som redovisningsvaluta.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:35) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag

Härigenom föreskrivs att 2 och 3 §§ lagen (2000:35) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

I denna lag avses med

1. försäkringsföretag: försäkringsaktiebolag, ömsesidigt försäkringsbolag och försäkringsförening som omfattas av försäkringsrörelselagen (2010:2043),

1. försäkringsföretag:
a) försäkringsaktiebolag, ömsesidigt försäkringsbolag och försäkringsförening som omfattas av försäkringsrörelselagen (2010:2043), samt

b) tjänstepensionsaktiebolag, ömsesidigt tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsförening som omfattas av lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag,

2. kreditinstitut: bankaktiebolag, sparbank och medlemsbank samt kreditmarknadsföretag enligt 1 kap. 5 § 14 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

3. finansiellt företag: de företag som anges i 1 och 2 samt

a) värdepappersbolag enligt 1 kap. 4 b § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

b) fondbolag enligt 1 kap. 1 § första stycket 8 lagen (2004:46) om värdepappersfonder,

c) börs enligt 1 kap. 4 b § lagen om värdepappersmarknaden,

d) svensk clearingorganisation enligt 1 kap. 4 b § lagen om värdepappersmarknaden,

e) värdepapperscentral enligt 1 kap. 3 § lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument, och

f) AIF-förvaltare som har tillstånd enligt 3 kap. 1 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,

4. koncern: detsamma som i 1 kap. 11 och 12 §§ aktiebolagslagen (2005:551), varvid vad som sägs om moderbolag tillämpas även på andra juridiska personer än aktiebolag.

3 §²

Med stadgar avses

1. bolagsordning i ett aktiebolag, ett försäkringsaktiebolag eller ett ömsesidigt försäkringsbolag,

1. bolagsordning i ett aktiebolag, ett försäkringsaktiebolag, ett tjänstepensionsaktiebolag, ett ömsesidigt försäkringsbolag eller

¹ Senaste lydelse 2017:687.

² Senaste lydelse 2010:2065.

	<i>ett ömsesidigt tjänstepensions-</i> <i>bolag,</i>
2. reglemente i en sparbank eller	2. reglemente i en sparbank eller
3. stadgar i en medlemsbank, en	3. stadgar i en medlemsbank, en
försäkringsförening eller en	försäkringsförening, <i>en tjänste-</i>
ekonomisk förening.	<i>pensionsförening</i> eller en
	ekonomisk förening.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.14 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 10 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

10 §¹

Bestämmelser om uppgiftsskyldighet finns i 19 kap. 46 § försäkringsrörelselagen (2010:2043), 8 kap. 2 a § lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument, 2 kap. 20 § lagen (2004:46) om värdepappersfonder, 1 kap. 11 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, 6 kap. 8 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, 6 kap. 11 § lagen (2014:968) om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag, 1 kap. 12 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, 3 kap. 14 § lagen (2010:751) om betaltjänster, 3 kap. 14 § lagen (2011:755) om elektroniska pengar och 8 kap. 25 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Bestämmelser om uppgiftsskyldighet finns i 19 kap. 46 § försäkringsrörelselagen (2010:2043), *16 kap. 31 § lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag*, 8 kap. 2 a § lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument, 2 kap. 20 § lagen (2004:46) om värdepappersfonder, 1 kap. 11 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, 6 kap. 8 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, 6 kap. 11 § lagen (2014:968) om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag, 1 kap. 12 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, 3 kap. 14 § lagen (2010:751) om betaltjänster, 3 kap. 14 § lagen (2011:755) om elektroniska pengar och 8 kap. 25 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

I de lagar som anges i första stycket finns även bestämmelser om meddelandeförbud och ansvarsbestämmelser för den som bryter mot ett sådant förbud.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

¹ Senaste lydelse 2016:56.

2.15 Förslag till lag om ändring i revisorslagen (2001:883)

Härigenom föreskrivs att 2 § revisorslagen (2001:883) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

I denna lag avses med

1. *revisor*: en auktoriserad eller godkänd revisor,
2. *auktoriserad revisor*: en revisor som har auktoriserats enligt 4 §,
3. *godkänd revisor*: en revisor som ursprungligen har godkänts enligt äldre bestämmelser utan att ha avlagt revisorsexamen,
4. *revisionsföretag*:
 - a) en revisor som utövar revisionsverksamhet som enskild näringsidkare,
 - b) ett enkelt bolag med annan revisor, ett handelsbolag eller ett aktiebolag som en revisor utövar revisionsverksamhet i, eller
 - c) ett företag som av en behörig myndighet i en annan stat inom EES än Sverige har godkänts att utföra lagstadgad revision,
5. *registrerat revisionsbolag*: ett revisionsföretag som har registrerats enligt 13, 14 eller 16 a §,
6. *revisor från ett tredjeland*: någon som har registrerats enligt 16 b §,
7. *nätverk*: en struktur för samarbete i vilken minst ett revisionsföretag ingår och som
 - a) tydligt syftar till vinstdelning eller kostnadsdelning,
 - b) har ett gemensamt ägande eller en gemensam kontroll eller ledning,
 - c) har gemensamma system för kvalitetssäkring,
 - d) har en gemensam affärsstrategi,
 - e) använder ett gemensamt namn, eller
 - f) i betydande omfattning har gemensam personal,
8. *revisionsverksamhet*:
 - a) verksamhet som består i sådan granskning av förvaltning eller ekonomisk information som utmynnar i en rapport eller någon annan handling som är avsedd att utgöra bedömningsunderlag även för någon annan än uppdragsgivaren, samt
 - b) rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid granskning enligt a,
9. *företag av allmänt intresse*:
 - a) företag vars överlåtbara värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad,
 - b) företag som har tillstånd att driva rörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
 - c) värdepappersbolag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket 2 och 8 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, *eller*
 - c) värdepappersbolag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket 2 och 8 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

d) företag som har tillstånd att driva rörelse enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043), utom sådana företag som har beviljats undantag enligt 1 kap. 19 eller 20 § i den lagen,

d) företag som har tillstånd att driva rörelse enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043), utom sådana företag som har beviljats undantag enligt 1 kap. 19 eller 20 § i den lagen, *eller*

e) företag som har tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag,

10. *EES*: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

11. *tredjeland*: en stat utanför EES.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.16 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §¹

Tillstånd enligt denna lag behövs inte för finansieringsrörelse som drivs av

1. en bank,
2. ett utländskt bankföretag som har tillstånd att driva bankrörelse i Sverige enligt 4 kap. 4 §,
3. ett försäkringsföretag, ett värdepappersföretag, Svenska skeppshypotekskassan eller en pantbank enligt pantbankslagen (1995:1000), i den utsträckning det är tillåtet enligt den för dem tillämpliga lagstiftningen,
3. ett försäkringsföretag, ett tjänstepensionsföretag, ett värdepappersföretag, Svenska skeppshypotekskassan eller en pantbank enligt pantbankslagen (1995:1000), i den utsträckning det är tillåtet enligt den för dem tillämpliga lagstiftningen,
4. ett företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av
 - a) företaget, eller
 - b) ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp, förutsatt att – koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet, och – företaget som tillhandahåller finansieringen lånar upp medel från allmänheten bara genom att ge ut sådana överlåtbara värdepapper som avses i punkt 2 i definitionen i 1 kap. 4 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden med en löptid på minst ett år,
5. ett aktiebolag eller en ekonomisk förening om
 - a) verksamheten består i att vid enstaka tillfällen förvärva fordringar, och
 - b) medel för verksamheten inte löpande anskaffas från allmänheten,
6. ett företag som bara finansierar andra företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp, förutsatt att koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet,
7. en ekonomisk förening, vilken
 - a) som medlemmar vid varje tillfälle har högst 1 000 fysiska personer,
 - b) som medlemmar antar bara personer som ingår i en i förväg identifierbar begränsad krets som också anges i föreningens stadgar,
 - c) tar emot återbetalningspliktiga medel bara från medlemmarna eller från finansiella företag, och

d) har till ändamål bara att med sådana medel som avses i c tillgodose finansieringsbehov hos medlemmarna.

Undantagen enligt första stycket 5 och 7 för rörelse som drivs av aktiebolag eller ekonomisk förening gäller även för sådan rörelse som drivs av motsvarande utländska företag.

Tillstånd att driva finansieringsrörelse behövs inte heller för tillhandahållande av betaltjänster enligt lagen (2010:751) om betaltjänster.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.17 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:575) om europabolag

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:575) om europabolag att 6 och 16 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §¹

Bolagsverket ska utfärda ett sådant intyg som avses i artikel 25.2 i SE-förordningen, när beslut om tillstånd har meddelats enligt 23 kap. 23 eller 24 § aktiebolagslagen (2005:551) och beslutet har vunnit laga kraft. När det gäller bolag som driver bank- eller finansieringsrörelse tillämpas i stället 10 kap. 38 § respektive 11 kap. 1 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

När det gäller europabolag som driver försäkringsrörelse ska Bolagsverket utfärda intyget när beslut om tillstånd att verkställa en fusionsplan har meddelats enligt 11 kap. 33 eller 35 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) och beslutet har vunnit laga kraft.

När det gäller europabolag som driver försäkringsrörelse ska Bolagsverket utfärda intyget när beslut om tillstånd att verkställa en fusionsplan har meddelats enligt 11 kap. 33 eller 35 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) *eller 10 kap. 8 § lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag* och beslutet har vunnit laga kraft.

16 §²

I fråga om europabolag som har ett sådant förvaltningssystem som avses i artiklarna 39–42 i SE-förordningen (dualistiskt organiserade europabolag) gäller följande.

Om inte annat följer av SE-förordningen, ska bestämmelserna i aktiebolagslagen (2005:551) och andra författningar om styrelsen eller dess ledamöter tillämpas på ledningsorganet eller dess ledamöter. Detta gäller dock inte bestämmelserna i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Det som sägs i följande bestämmelser i aktiebolagslagen om styrelsen eller dess ledamöter ska tillämpas på tillsynsorganet eller dess ledamöter:

- 7 kap. 32, 34 och 35 §§ om upplysningsplikt mot bolagsstämman,
- 7 kap. 50 § om styrelsens eller en styrelseledamots talan mot bolagsstämmobeslut,
- 7 kap. 53 § om styrelsens talan mot bolaget,
- 7 kap. 54 § om skiljeförfarande,
- 8 kap. 3 § om styrelsesuppleanter,
- 8 kap. 4 § fjärde stycket om delegation av uppgifter,
- 8 kap. 9 § om bosättningskrav,
- 8 kap. 10–12 §§ om hinder mot att vara styrelseledamot,
- 8 kap. 13 § första stycket andra meningen om ändringar i styrelsens sammansättning,

¹ Senaste lydelse SFS 2010:2068.

² Senaste lydelse SFS 2014:544.

8 kap. 14 § om förtida avgång,
 8 kap. 20 § första stycket om inträde av suppleant,
 8 kap. 21 § andra stycket om beslutsunderlag,
 8 kap. 23 § om jäv för styrelseledamot,
 8 kap. 23 a § om arvoden och annan ersättning till styrelseledamot,
 8 kap. 24 och 26 §§ om styrelseprotokoll,
 8 kap. 43 § om registrering,
 8 kap. 45 § om anmälan av aktieinnehav,
 8 kap. 46 a § om arbetsordning,
 8 kap. 48 § om information inför styrelseval,
 9 kap. 7 § om tillhandahållande av upplysningar m.m.,
 9 kap. 17 § om jäv,
 9 kap. 28 § första stycket om revisionsberättelsen,
 9 kap. 43 § om revisorns underrättelse om brottsmisstanke,
 10 kap. 10 § om jäv,
 10 kap. 13 § om granskningsrapport,
 16 kap. om vissa riktade emissioner m.m.,
 21 kap. om lån från bolaget till aktieägare m.m.,
 25 kap. 11 § om tvångslikvidation på grund av Bolagsverkets beslut,
 25 kap. 45 § andra och tredje styckena om upphörande av likvidation,
 25 kap. 46 § om styrelseval efter upphävande av likvidationsbeslut,
 27 kap. 6 § om avregistrering av obehöriga företrädare, och
 29 kap. 1 och 5–14 §§ om skadestånd.

För dualistiskt organiserade europabolag som driver försäkringsrörelse gäller även 2 kap. 2 § försäkringsrörelselagen (2010:2043).	För dualistiskt organiserade europabolag som driver försäkringsrörelse gäller även 2 kap. 2 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) och 2 kap. 2 § lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag.
--	--

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.18 Förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (2005:551)

Härigenom föreskrivs att 27 kap. 1 § aktiebolagslagen (2005:551) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 kap.

1 §¹

Bolagsverket ska föra ett aktiebolagsregister för registrering enligt denna lag eller annan författning.

Av 13 kap. 1 § första stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse framgår att bankaktiebolag ska registreras i bankregistret. Av 17 kap. 1 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) framgår att försäkringsaktiebolag ska registreras i försäkringsregistret. När det i denna lag hänvisas till aktiebolagsregistret, ska hänvisningen beträffande bankaktiebolag och försäkringsaktiebolag avse bankregistret respektive försäkringsregistret.

Av 13 kap. 1 § första stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse framgår att bankaktiebolag ska registreras i bankregistret. Av 17 kap. 1 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) och 1 kap. 5 § lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag framgår att försäkringsaktiebolag respektive tjänstepensionsaktiebolag ska registreras i försäkringsregistret. När det i denna lag hänvisas till aktiebolagsregistret, ska hänvisningen beträffande bankaktiebolag avse bankregistret och hänvisningen beträffande försäkringsaktiebolag och tjänstepensionsaktiebolag avse försäkringsregistret.

I fråga om registrering i aktiebolagsregistret av redovisnings- och revisionshandlingar gäller bestämmelserna i tillämplig lag om årsredovisning i stället för bestämmelserna i detta kapitel.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.19 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat

dels att 1 kap. 3 §, 3 kap. 1–4 §§, 4 kap. 1, 4 och 5 §§, 5 kap. 2, 4, 6–9 och 11–14 §§, 6 kap. 1–3, 7, 8 och 10 §§ och 7 kap. 1, 3 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 2 kap. 1 a §, och närmast före den en rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §¹

I denna lag betyder

1. *AIF-förvaltare*: en svensk förvaltare av alternativa investeringsfonder enligt 1 kap. 3 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,

2. *anknutet företag*: ett svenskt eller utländskt företag vars huvudsakliga verksamhet är att äga eller förvalta fast egendom, tillhandahålla datatjänster eller driva annan liknande verksamhet som har samband med den huvudsakliga verksamheten i ett eller flera kreditinstitut, värdepappersbolag eller motsvarande utländska företag,

3. *behörig myndighet*: Finansinspektionen eller någon annan myndighet inom EES som utövar tillsyn, individuellt eller på gruppnivå, över ett reglerat företag med huvudkontor inom EES,

4. *blandat finansiellt holding-företag*: ett moderföretag som inte är ett reglerat företag och som tillsammans med sina dotterföretag, varav minst ett är ett reglerat företag med huvudkontor inom EES, och andra företag utgör ett finansiellt konglomerat

4. *blandat finansiellt holding-företag*: ett moderföretag som inte är ett reglerat företag eller, i ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §, ett tjänstepensionsföretag, och som tillsammans med sina dotterföretag, varav minst ett är ett reglerat företag med huvudkontor inom EES, och andra företag utgör ett finansiellt konglomerat

5. *EES*: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

6. *finansiellt institut*: ett företag som inte är ett kreditinstitut, värdepappersbolag, fondbolag, eller AIF-förvaltare eller motsvarande utländskt företag och vars huvudsakliga verksamhet är att

a) förvärva aktier eller andelar,

b) driva en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2–10, 12 och 15 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse utan att vara tillståndspliktigt enligt 2 kap. 1 § samma lag, eller

¹ Senaste lydelse 2015:720.

c) driva värdepappersrörelse utan att vara tillståndspliktigt enligt 2 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

7. *finansiell sektor*: ett eller flera av följande företag

a) kreditinstitut, värdepappersbolag, fondbolag, AIF-förvaltare eller motsvarande utländska företag samt finansiella institut och anknutna företag (bank- och värdepapperssektorn),

b) försäkringsföretag eller motsvarande utländska företag, försäkringsholdingföretag och specialföretag (försäkringssektorn), och

c) blandade finansiella holdingföretag,

8. *fondbolag*: ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd att driva fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om värdepappersfonder,

9. *försäkringsföretag*: ett försäkringsaktiebolag, ömsesidigt försäkringsbolag eller en försäkringsförening enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043),

10. *försäkringsholdingföretag*: ett moderföretag som inte är ett försäkringsföretag eller ett motsvarande utländskt företag eller ett blandat finansiellt holdingföretag och vars huvudsakliga verksamhet är att förvärva och förvalta andelar i dotterföretag som uteslutande eller huvudsakligen är försäkringsföretag eller motsvarande utländska företag eller specialföretag,

11. *institut*: kreditinstitut, värdepappersbolag, fondbolag och AIF-förvaltare,

12. *konglomeratdirektivet*:

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/87/EG av den 16 december 2002 om extra tillsyn över kreditinstitut, försäkringsföretag och värdepappersföretag i ett finansiellt konglomerat och om ändring av rådets direktiv 73/239/EEG, 79/267/EEG, 92/49/EEG, 92/96/EEG, 93/6/EEG och 93/22/EEG samt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/78/EG och 2000/12/EG, *senast ändrat genom* Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU,

12. *konglomeratdirektivet*:

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/87/EG av den 16 december 2002 om extra tillsyn över kreditinstitut, försäkringsföretag och värdepappersföretag i ett finansiellt konglomerat och om ändring av rådets direktiv 73/239/EEG, 79/267/EEG, 92/49/EEG, 92/96/EEG, 93/6/EEG och 93/22/EEG samt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/78/EG och 2000/12/EG, *i lydelsen enligt* Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU,

13. *kreditinstitut*: en bank eller ett kreditmarknadsföretag enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse,

14. *reglerat företag*:

a) ett institut eller ett motsvarande utländskt företag, eller

b) ett försäkringsföretag eller ett motsvarande utländskt företag eller ett specialföretag,

15. *relevant behörig myndighet*:

a) en behörig myndighet som ansvarar för tillsynen över en finansiell företagsgrupp, försäkringsgrupp eller en motsvarande utländsk grupp som ingår i ett finansiellt konglomerat, särskilt över det företag som är

det överordnade moderföretaget i bank- och värdepapperssektorn respektive försäkringssektorn,

b) någon annan behörig myndighet än som avses i a som utsetts till samordnare för ett finansiellt konglomerat, eller

c) någon annan behörig myndighet som de myndigheter som avses i a och b kommer överens om är relevant,

16. *samordnare*: den behöriga myndighet som enligt 4 kap. ansvarar för tillsynen över ett finansiellt konglomerat,

17. *sektorsbestämmelser*: de bestämmelser i lag och andra författningar som gäller för den rörelse som drivs av institut och försäkringsföretag, och

17. *sektorsbestämmelser*: de bestämmelser i lag och andra författningar som gäller för den rörelse som drivs av institut, försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag,

18. *tjänstepensionsföretag*: ett tjänstepensionsaktiebolag, ömsesidigt tjänstepensionsbolag eller en tjänstepensionsförening enligt lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag som inte är ett blandat finansiellt holdingföretag i ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 §, och

18. *värdepappersbolag*: ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd att driva värdepappersrörelse enligt lagen om värdepappersmarknaden.

19. *värdepappersbolag*: ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd att driva värdepappersrörelse enligt lagen om värdepappersmarknaden.

2 kap.

Särskilda finansiella konglomerat där tjänstepensionsföretag ingår

1 a §

Om det i en grupp som inte är ett finansiellt konglomerat enligt 1 § ingår ett eller flera tjänstepensionsföretag och gruppen skulle vara ett finansiellt konglomerat enligt 1 § om ett eller flera av tjänstepensionsföretagen var försäkringsföretag, ska gruppen vara ett finansiellt konglomerat.

3 kap.

1 §

Bestämmelserna i 4–7 kap. tillämpas för ett finansiellt

Bestämmelserna i 4–7 kap. tillämpas för ett finansiellt konglomerat om ett reglerat företag

konglomerat om ett reglerat företag som är auktoriserat inom EES eller ett tjänstepensions-företag

1. finns i toppen av det finansiella konglomeratet,
2. har ett moderföretag som är ett blandat finansiellt holding-företag med huvudkontor inom EES, eller
3. står under gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett annat företag inom den finansiella sektorn.
3. står under gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett annat företag som tillhör den finansiella sektorn eller ett annat tjänstepensionsföretag.

För ett finansiellt konglomerat som inte omfattas av första stycket och vars moderföretag är ett reglerat företag eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor utanför EES tillämpas bestämmelserna i 8 kap.

2 §

Om ett finansiellt konglomerat organisatoriskt hör under ett annat finansiellt konglomerat, gäller bestämmelserna i 4–8 kap. bara för det sistnämnda konglomeratet.

Första stycket gäller inte om ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 § är underordnat ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §.

3 §

Bestämmelserna i denna lag, eller vissa av dem enligt vad som framgår av beslut enligt 4 kap. 4 § 2, skall tillämpas på ett institut eller ett försäkringsföretag om

1. en fysisk eller juridisk person har ägarintresse i, kapitalbindningar med eller annars utövar ett väsentligt inflytande över institutet eller försäkringsföretaget,

2. villkoren i 2 kap. 1 § 3–5 är uppfyllda för de företag som den fysiska eller juridiska personen har sådana förbindelser med som anges i 1, och

3. det bedöms särskilt viktigt att institutet eller försäkringsföretaget står under sådan särskild tillsyn som utövas över finansiella konglomerat.

Bestämmelserna i denna lag, eller vissa av dem enligt vad som framgår av beslut enligt 4 kap. 4 § 2, ska tillämpas på ett institut, ett försäkringsföretag eller ett tjänstepensionsföretag om

1. en fysisk eller juridisk person har ägarintresse i, kapitalbindningar med eller annars utövar ett väsentligt inflytande över institutet, försäkringsföretaget eller tjänstepensionsföretaget,

2. villkoren i 2 kap. 1 § 3–5 är uppfyllda för de företag som den fysiska eller juridiska personen har sådana förbindelser med som anges i 1 eller villkoren skulle vara uppfyllda för ett tjänstepensionsföretag om det var ett försäkringsföretag, och

3. det bedöms särskilt viktigt att institutet, försäkringsföretaget eller tjänstepensionsföretaget står under sådan särskild tillsyn som utövas över finansiella konglomerat.

När första stycket är tillämpligt *skall* hänvisningarna i denna lag till finansiella konglomerat i stället avse de förbindelser mellan en fysisk eller juridisk person och ett institut *eller* ett försäkringsföretag som avses i första stycket 1.

När första stycket är tillämpligt *ska* hänvisningarna i denna lag till finansiella konglomerat i stället avse de förbindelser mellan en fysisk eller juridisk person och ett institut, ett försäkringsföretag *eller ett tjänstepensionsföretag* som avses i första stycket 1.

4 §²

Under de förutsättningar som anges i andra stycket får en grupp som har verksamhet i försäkringssektorn eller bank- och värdepapperssektorn undantas

1. helt från denna lags tillämpning, eller
2. från tillämpning av en eller flera av bestämmelserna i 5 kap. 7–9 och 11–14 §§.

En sådan grupp får undantas, om

1. gruppen når upp till de gränsvärden som anges i 2 kap. 3 § men har en verksamhet som inte är betydande enligt 2 kap. 4 §, eller har en verksamhet som är betydande enligt 2 kap. 4 § men gruppen inte når upp till de gränsvärden som anges i 2 kap. 3 §, och

2. det inte är nödvändigt eller lämpligt att gruppen omfattas av bestämmelser om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Första och andra styckena gäller även för sådana grupper som avses i 2 kap. 1 a §.

4 kap.

1 §

För varje finansiellt konglomerat som avses i 3 kap. 1 § första stycket *skall* det finnas en samordnare. Om det finns flera berörda behöriga myndigheter, *skall* samordnaren utses bland dem. Samordnaren ansvarar för den särskilda tillsynen över det finansiella konglomeratet.

För varje finansiellt konglomerat som avses i 3 kap. 1 § första stycket *ska* det finnas en samordnare. Om det finns flera berörda behöriga myndigheter, *ska* samordnaren utses bland dem. Samordnaren ansvarar för den särskilda tillsynen över det finansiella konglomeratet.

Finansinspektionen är samordnare för sådana finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §. För sådana konglomerat gäller inte 2 och 3 §§ eller 5 § andra stycket.

4 §

När Finansinspektionen är samordnare *skall* inspektionen fatta beslut i frågor som gäller om

När Finansinspektionen är samordnare *ska* inspektionen fatta beslut i frågor som gäller om

² Senaste lydelse 2013:670.

1. det finns ett finansiellt konglomerat enligt 2 kap. 1–6 §§,

2. bestämmelserna i denna lag *skall* tillämpas på ett institut *eller* ett försäkringsföretag enligt 3 kap. 3 §,

3. ett finansiellt konglomerat *skall* upphöra att vara ett finansiellt konglomerat, och

4. bestämmelserna i 3 kap. 3 § inte längre *skall* tillämpas på ett institut *eller* ett försäkringsföretag.

1. det finns ett finansiellt konglomerat enligt 2 kap. 1–6 §§,

2. bestämmelserna i denna lag *ska* tillämpas på ett institut, ett försäkringsföretag *eller* ett *tjänstepensionsföretag* enligt 3 kap. 3 §,

3. ett finansiellt konglomerat *ska* upphöra att vara ett finansiellt konglomerat, och

4. bestämmelserna i 3 kap. 3 § inte längre *ska* tillämpas på ett institut, ett försäkringsföretag *eller* ett *tjänstepensionsföretag*.

5 §³

När Finansinspektionen har fattat ett beslut enligt 4 § 1 eller 2, ska inspektionen lämna en under rättelse om beslutet och om att inspektionen är samordnare. En sådan underrättelse ska lämnas till det moderföretag som finns i toppen av ett konglomerat eller, om det inte finns något moderföretag, det reglerade företag som har den största balansomslutningen inom den största sektorn.

När Finansinspektionen har fattat ett beslut enligt 4 § 1 eller 2, ska inspektionen lämna en under rättelse om beslutet och om att inspektionen är samordnare. En sådan underrättelse ska lämnas till det moderföretag som finns i toppen av ett konglomerat eller, om det inte finns något moderföretag, det reglerade företag *eller, i ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §, det tjänstepensionsföretag* som har den största balansomslutningen inom den största sektorn *varvid tjänstepensionsföretag ska räknas till försäkringssektorn*.

Den information som anges i första stycket ska också lämnas till

1. behöriga myndigheter som auktoriserat reglerade företag i konglomeratet och behöriga myndigheter i det land inom EES där det blandade finansiella holdingföretaget har sitt huvudkontor, och

2. den gemensamma kommittén för de europeiska tillsynsmyndigheterna.

Information enligt andra stycket ska inte lämnas om sådana finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §.

5 kap.

2 §

För ett finansiellt konglomerat *skall* det finnas en kapitalbas som

För ett finansiellt konglomerat *ska* det finnas en kapitalbas som

uppfyller ett för finansiella konglomerat särskilt kapitalkrav.

Institut och försäkringsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat *skall* ha en kapitalbas som är tillräckligt stor med hänsyn till kapitalkravet för det finansiella konglomeratet.

uppfyller ett för finansiella konglomerat särskilt kapitalkrav.

Institut, försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat *ska* ha en kapitalbas som är tillräckligt stor med hänsyn till kapitalkravet för det finansiella konglomeratet.

4 §

Om det i toppen av ett finansiellt konglomerat finns ett institut *eller* ett försäkringsföretag, *skall* kapitalbasen och kapitalkravet för det finansiella konglomeratet beräknas enligt sammanläggnings- och avräkningsmetoden (metod 2 enligt bilaga I till konglomeratdirektivet). Om det finns skäl, får kapitalbasen och kapitalkravet i stället beräknas enligt konsolideringsmetoden (metod 1 enligt bilaga I till konglomeratdirektivet) eller enligt en kombination av de angivna metoderna.

Första stycket *skall* tillämpas även i fråga om andra finansiella konglomerat än sådana som har ett institut *eller* ett försäkringsföretag i toppen om Finansinspektionen är den enda relevanta behöriga myndigheten.

Om det i toppen av ett finansiellt konglomerat finns ett institut, ett försäkringsföretag *eller* ett tjänstepensionsföretag *ska* kapitalbasen och kapitalkravet för det finansiella konglomeratet beräknas enligt sammanläggnings- och avräkningsmetoden (metod 2 enligt bilaga I till konglomeratdirektivet). Om det finns skäl, får kapitalbasen och kapitalkravet i stället beräknas enligt konsolideringsmetoden (metod 1 enligt bilaga I till konglomeratdirektivet) eller enligt en kombination av de angivna metoderna.

Första stycket *ska* tillämpas även i fråga om andra finansiella konglomerat än sådana som har ett institut, ett försäkringsföretag *eller* ett tjänstepensionsföretag i toppen om Finansinspektionen är den enda relevanta behöriga myndigheten *eller om Finansinspektionen är samordnare för det finansiella konglomeratet enligt 4 kap. 1 § andra stycket.*

6 §

Finansinspektionen *skall* besluta om undantag för ett företag som ingår i ett finansiellt konglomerat från beräkningen av kapitalbasen och kapitalkravet för konglomeratet om

1. företaget är beläget i ett land utanför EES där det finns rättsliga hinder för att överföra nödvändig information om företaget,

2. företaget har försumbar betydelse med hänsyn till syftet med den särskilda tillsynen över finansiella konglomerat, eller

Finansinspektionen *ska* besluta om undantag för ett företag som ingår i ett finansiellt konglomerat från beräkningen av kapitalbasen och kapitalkravet för konglomeratet om

3. det skulle vara olämpligt eller missvisande att låta företaget omfattas av beräkningen med hänsyn till syftet med den särskilda tillsynen över finansiella konglomerat.

När bestämmelsen i första stycket 2 är tillämplig på flera företag, får undantag inte beslutas, om de tillsammans inte har försumbar betydelse med hänsyn till syftet med den särskilda tillsynen över finansiella konglomerat.

Innan Finansinspektionen beslutar att med stöd av första stycket 3 undanta ett företag från beräkningen, *skall* inspektionen höra de andra relevanta behöriga myndigheterna. Detta krävs inte i brådskande fall.

Om Finansinspektionen med stöd av första stycket 2 eller 3 undantar ett institut *eller* ett försäkringsföretag från beräkningen, *skall* det företag som finns i toppen av konglomeratet, på begäran av Finansinspektionen, lämna upplysningar som inspektionen behöver för sin tillsyn över institutet *eller* försäkringsföretaget.

Innan Finansinspektionen beslutar att med stöd av första stycket 3 undanta ett företag från beräkningen, *ska* inspektionen höra de andra relevanta behöriga myndigheterna. Detta krävs inte i brådskande fall *eller om beslutet rör ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §.*

Om Finansinspektionen med stöd av första stycket 2 eller 3 undantar ett institut, ett försäkringsföretag *eller ett tjänstepensionsföretag* från beräkningen, *ska* det företag som finns i toppen av konglomeratet, på begäran av Finansinspektionen, lämna upplysningar som inspektionen behöver för sin tillsyn över institutet, försäkringsföretaget *eller tjänstepensionsföretaget.*

7 §

Ett företag i ett finansiellt konglomerat får inte vara exponerat för så stora finansiella eller andra risker att solvensen eller den finansiella ställningen hos ett reglerat företag som ingår i det finansiella konglomeratet hotas (riskkoncentration).

Ett företag i ett finansiellt konglomerat får inte vara exponerat för så stora finansiella eller andra risker att solvensen eller den finansiella ställningen hos ett reglerat företag som ingår i det finansiella konglomeratet hotas (riskkoncentration).

Det som sägs i första stycket om ett reglerat företag gäller även för ett tjänstepensionsföretag i ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §.

8 §⁴

Om ett blandat finansiellt holdingföretag finns i toppen av ett finansiellt konglomerat, vars största sektor är bank- och värdepapperssektorn, gäller bestämmelserna om stora exponeringar i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för

kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 för samtliga företag som tillhör den sektorn och för det blandade finansiella holdingföretaget.

Första stycket gäller inte för sådana finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §.

9 §

Interna transaktioner får inte hota solvensen eller den finansiella ställningen hos ett reglerat företag inom ett finansiellt konglomerat.

Med en intern transaktion avses en transaktion genom vilken ett reglerat företag inom ett finansiellt konglomerat direkt eller indirekt anlitar ett annat företag inom samma konglomerat eller en fysisk eller juridisk person som har nära förbindelser med företag i konglomeratet för att uppfylla en skyldighet, oavsett om den följer av avtal eller inte och oavsett om den förutsätter betalning eller inte.

Interna transaktioner får inte hota solvensen eller den finansiella ställningen hos ett reglerat företag inom ett finansiellt konglomerat. *Interna transaktioner får inte heller hota solvensen hos ett tjänstepensionsföretag i ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §.*

Med en intern transaktion avses en transaktion genom vilken ett reglerat företag *eller ett tjänstepensionsföretag* inom ett finansiellt konglomerat direkt eller indirekt anlitar ett annat företag inom samma konglomerat eller en fysisk eller juridisk person som har nära förbindelser med företag i konglomeratet för att uppfylla en skyldighet, oavsett om den följer av avtal eller inte och oavsett om den förutsätter betalning eller inte.

11 §

Risikkoncentrationer och interna transaktioner som är betydande och av visst slag, *skall* regelbundet rapporteras till Finansinspektionen. Vilka dessa är *skall* beslutas av Finansinspektionen för varje enskilt konglomerat. Inspektionen *skall* dessförinnan, i fråga om vilka transaktioner och risikkoncentrationer som är betydande, ha hört övriga relevanta behöriga myndigheter och det finansiella konglomeratet, samt, i fråga om vilka slag av risikkoncentrationer och interna transaktioner som *skall* rapporteras, ha hört övriga relevanta behöriga myndigheter.

Risikkoncentrationer och interna transaktioner som är betydande och av visst slag, *ska* regelbundet rapporteras till Finansinspektionen. Vilka dessa är *ska* beslutas av Finansinspektionen för varje enskilt konglomerat. Inspektionen *ska* dessförinnan, i fråga om vilka transaktioner och risikkoncentrationer som är betydande, ha hört övriga relevanta behöriga myndigheter och det finansiella konglomeratet, samt, i fråga om vilka slag av risikkoncentrationer och interna transaktioner som *ska* rapporteras, ha hört övriga relevanta behöriga myndigheter.

Finansinspektionen ska inte höra andra behöriga myndigheter innan

inspektionen fattar sådana beslut som avses i första stycket för finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §.

12 §

När ett reglerat företag hemmahörande inom EES finns i toppen av det finansiella konglomeratet, *skall* rapporteringen enligt 10 och 11 §§ göras av det företaget.

I andra fall *skall* rapporten lämnas av det blandade finansiella holdingföretaget i det finansiella konglomeratet eller det institut eller försäkringsföretag i konglomeratet som Finansinspektionen i ett enskilt fall beslutar efter att ha hört de övriga relevanta behöriga myndigheterna och konglomeratet.

När ett reglerat företag hemmahörande inom EES finns i toppen av det finansiella konglomeratet, *ska* rapporteringen enligt 10 och 11 §§ göras av det företaget.

I andra fall, *utom sådana som avses i tredje stycket*, *ska* rapporten lämnas av det blandade finansiella holdingföretaget i det finansiella konglomeratet eller det institut eller försäkringsföretag i konglomeratet som Finansinspektionen i ett enskilt fall beslutar efter att ha hört de övriga relevanta behöriga myndigheterna och konglomeratet.

I ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a § ska rapporten lämnas av det företag som hör hemma i Sverige som Finansinspektionen beslutar i det enskilda fallet.

13 §

Institut och försäkringsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat *skall* ha system för riskhantering och rutiner för intern kontroll som är betryggande med hänsyn till konglomeratets samlade risksituation.

Institut, försäkringsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat *ska* ha system för riskhantering och rutiner för intern kontroll som är betryggande med hänsyn till konglomeratets samlade risksituation. *Detsamma gäller för tjänstepensionsföretag i sådana finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §.*

14 §

Institut, försäkringsföretag och blandade finansiella holdingföretag med huvudkontor i Sverige som enligt 12 § ansvarar för rapporteringen till Finansinspektionen *skall* ha nödvändiga rutiner för intern kontroll för att kunna ta fram uppgifter som kan vara av

Institut, försäkringsföretag, blandade finansiella holdingföretag med huvudkontor i Sverige och *tjänstepensionsföretag* som enligt 12 § ansvarar för rapporteringen till Finansinspektionen *ska* ha nödvändiga rutiner för intern kontroll för att kunna ta fram uppgifter som kan vara av

betydelse för tillsynen över det finansiella konglomeratet.

Om ett institut, ett försäkringsföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor i Sverige ansvarar för ett finansiellt konglomerats rapportering till en utländsk behörig myndighet som är samordnare av tillsynen över konglomeratet, *skall* företaget ha sådana rutiner för intern kontroll som anges i första stycket.

betydelse för tillsynen över det finansiella konglomeratet.

Om ett institut, ett försäkringsföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor i Sverige ansvarar för ett finansiellt konglomerats rapportering till en utländsk behörig myndighet som är samordnare av tillsynen över konglomeratet, *ska* företaget ha sådana rutiner för intern kontroll som anges i första stycket.

6 kap.

1 §

Finansinspektionen övervakar att denna lag följs.

I fråga om tillsynen över institut och försäkringsföretag gäller det som är föreskrivet i sektorsbestämmelserna, om inte annat följer av denna lag.

I fråga om tillsynen över institut, försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag gäller det som är föreskrivet i sektorsbestämmelserna, om inte annat följer av denna lag.

2 §

Innan Finansinspektionen fattar ett beslut med stöd av någon av bestämmelserna i 2 kap. 5 och 6 §§, 8 § tredje stycket och 9 § samt 3 kap. 3 och 4 §§, *skall* inspektionen ha kommit överens med övriga relevanta behöriga myndigheter om innehållet i beslutet.

Finansinspektionen *skall* på begäran av ett företag som ingår i konglomeratet besluta om förutsättningarna i de nämnda bestämmelserna är uppfyllda.

Om ett beslut enligt första stycket inte framgår av en underrättelse enligt 4 kap. 5 §, *skall* Finansinspektionen underrätta övriga berörda behöriga myndigheter om beslutet.

Innan Finansinspektionen fattar ett beslut med stöd av någon av bestämmelserna i 2 kap. 5 och 6 §§, 8 § tredje stycket och 9 § samt 3 kap. 3 och 4 §§, *ska* inspektionen ha kommit överens med övriga relevanta behöriga myndigheter om innehållet i beslutet. *Detta gäller dock inte om beslutet rör ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §.*

Finansinspektionen *ska* på begäran av ett företag som ingår i konglomeratet besluta om förutsättningarna i de nämnda bestämmelserna är uppfyllda.

Om ett beslut enligt första stycket inte framgår av en underrättelse enligt 4 kap. 5 §, *ska* Finansinspektionen underrätta övriga berörda behöriga myndigheter om beslutet. *Detta gäller dock inte om beslutet rör ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §.*

3 §

Ett företag som ingår i ett finansiellt konglomerat *skall* lämna Finansinspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen begär för tillsynen över konglomeratet.

Om företaget inte lämnar upplysningarna till Finansinspektionen, får inspektionen förelägga företaget att göra det. Ett sådant föreläggande får dock inte riktas mot ett reglerat företag som hör hemma i ett annat land inom EES. I fråga om ett sådant företag gäller i stället 7 kap. 3 §.

Ett företag som ingår i ett finansiellt konglomerat *ska* lämna Finansinspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen begär för tillsynen över konglomeratet.

Om företaget inte lämnar upplysningarna till Finansinspektionen, får inspektionen förelägga företaget att göra det. Ett sådant föreläggande får dock inte riktas mot ett reglerat företag som hör hemma i ett annat land inom EES. I fråga om ett sådant företag gäller i stället 7 kap. 3 §, *förutom om företaget ingår i ett sådant finansiellt konglomerat som avses 2 kap. 1 a §.*

7 §

En styrelseledamot eller annan befattningshavare hos ett försäkringsföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag, som vid fullgörandet av skyldigheter enligt denna lag får kunskap om affärsförhållanden hos ett annat företag inom samma finansiella konglomerat, får inte obehörigen röja vad han eller hon har fått veta och inte heller utnyttja kunskapen i strid med det företags intresse.

En styrelseledamot eller annan befattningshavare hos ett försäkringsföretag, *ett tjänstepensionsföretag*, eller ett blandat finansiellt holdingföretag, som vid fullgörandet av skyldigheter enligt denna lag får kunskap om affärsförhållanden hos ett annat företag inom samma finansiella konglomerat, får inte obehörigen röja vad han eller hon har fått veta och inte heller utnyttja kunskapen i strid med det företags intresse.

8 §⁵

Ett försäkringsföretag och ett blandat finansiellt holdingföretag är skyldigt att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren eller om det begärs av åklagare i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål, på framställning av en annan stat

Ett försäkringsföretag, *ett tjänstepensionsföretag* och ett blandat finansiellt holdingföretag är skyldigt att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledaren eller om det begärs av åklagare i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål,

eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.

på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol, eller i ett ärende om erkännande och verkställighet av en europeisk utredningsorder.

10 §⁶

Ett institut *eller* ett försäkringsföretag som står under tillsyn enligt denna lag ska med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet samt Statistiska centralbyråns verksamhet enligt lagen (2014:484) om en databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna.

Om Finansinspektionen vid tillsynen enligt denna lag behöver anlita någon med särskild fackkunskap för bedömning av en viss fråga, ska kostnaden för detta betalas av det institut *eller* det försäkringsföretag som tillsynen avser.

Ett institut, ett försäkringsföretag *eller* ett tjänstepensionsföretag som står under tillsyn enligt denna lag ska med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet samt Statistiska centralbyråns verksamhet enligt lagen (2014:484) om en databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna.

Om Finansinspektionen vid tillsynen enligt denna lag behöver anlita någon med särskild fackkunskap för bedömning av en viss fråga, ska kostnaden för detta betalas av det institut, det försäkringsföretag *eller* det tjänstepensionsföretag som tillsynen avser.

7 kap.

1 §

Om ett institut *eller* ett försäkringsföretag inom ett finansiellt konglomerat inte uppfyller de krav som anges i 5 kap. eller om kraven är uppfyllda men solvensen eller den finansiella ställningen hos ett reglerat företag inom konglomeratet ändå är hotad, *skall* Finansinspektionen förelägga det företag som *skall* rapportera enligt 5 kap. 12 § att vidta åtgärder för att rätta till förhållandet.

Om ett institut *eller* ett försäkringsföretag bryter mot denna lag, gäller dessutom det som föreskrivs i sektorsbestämmelserna.

Om ett institut, ett försäkringsföretag *eller* ett tjänstepensionsföretag inom ett finansiellt konglomerat inte uppfyller de krav som anges i 5 kap. eller om kraven är uppfyllda men solvensen eller den finansiella ställningen hos ett reglerat företag *eller* ett tjänstepensionsföretag inom konglomeratet ändå är hotad, *ska* Finansinspektionen förelägga det företag som *ska* rapportera enligt 5 kap. 12 § att vidta åtgärder för att rätta till förhållandet.

Om ett institut, ett försäkringsföretag *eller* ett tjänstepensionsföretag bryter mot denna lag, gäller dessutom det som

⁶ Senaste lydelse 2014:489.

föreskrivs i sektorsbestämmelserna.

3 §

Om Finansinspektionen, i egenskap av samordnare, bedömer att ett reglerat företag som hör hemma i ett annat land inom EES inte uppfyller de krav som ställs på det enligt denna lag eller om kraven är uppfyllda men det reglerade företagets solvens eller finansiella ställning ändå är hotad, *skall* inspektionen underrätta den behöriga myndigheten i det landet.

Om Finansinspektionen, i egenskap av samordnare, bedömer att ett reglerat företag som hör hemma i ett annat land inom EES inte uppfyller de krav som ställs på det enligt denna lag eller om kraven är uppfyllda men det reglerade företagets solvens eller finansiella ställning ändå är hotad, *ska* inspektionen underrätta den behöriga myndigheten i det landet.

Första stycket gäller inte när Finansinspektionen är samordnare för sådana finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §.

4 §

Om ett institut, ett försäkringsföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor i Sverige inte i tid lämnar de upplysningar som föreskrivits med stöd av 9 kap. 1 § 6 och 7, får Finansinspektionen besluta att företaget *skall* betala en förseningsavgift med högst 100 000 kronor.

Om ett institut, ett försäkringsföretag, *ett tjänstepensionsföretag* eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor i Sverige inte i tid lämnar de upplysningar som föreskrivits med stöd av 9 kap. 1 § 6 och 7, får Finansinspektionen besluta att företaget *ska* betala en förseningsavgift med högst 100 000 kronor.

Avgiften tillfaller staten.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.20 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:595) om europakooperativ

Härigenom föreskrivs att 7, 8 och 21 §§ lagen (2006:595) om europakooperativ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹

I fråga om skyddet för en fusionerande förenings borgenärer ska bestämmelserna i 23 kap. 20 och 22–24 §§ aktiebolagslagen (2005:551) om tillstånd att verkställa en fusionsplan tillämpas. När det gäller föreningar som driver finansieringsrörelse tillämpas i stället 12 kap. 21 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. När det gäller föreningar som driver försäkringsrörelse tillämpas i stället 13 kap. 33–35 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043).

I fråga om skyddet för en fusionerande förenings borgenärer ska bestämmelserna i 23 kap. 20 och 22–24 §§ aktiebolagslagen (2005:551) om tillstånd att verkställa en fusionsplan tillämpas. När det gäller föreningar som driver finansieringsrörelse tillämpas i stället 12 kap. 21 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. När det gäller föreningar som driver försäkringsrörelse tillämpas i stället 13 kap. 33–35 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043) och 10 kap. 35 § lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag.

8 §²

Bolagsverket ska utfärda ett sådant intyg som avses i artikel 29.2 i SCE-förordningen, när beslut om tillstånd har meddelats enligt 23 kap. 23 eller 24 § aktiebolagslagen (2005:551) och beslutet har vunnit laga kraft. När det gäller föreningar som driver finansieringsrörelse tillämpas i stället 12 kap. 22 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

När det gäller europakooperativ som driver försäkringsrörelse ska Bolagsverket utfärda intyget när beslut om tillstånd har meddelats enligt 13 kap. 33–35 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043) och beslutet har vunnit laga kraft.

När det gäller europakooperativ som driver försäkringsrörelse ska Bolagsverket utfärda intyget när beslut om tillstånd har meddelats enligt 13 kap. 33–35 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043) eller 10 kap. 35 § lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag och beslutet har vunnit laga kraft.

¹ Senaste lydelse 2010:2074.

² Senaste lydelse 2010:2074.

I fråga om europakooperativ som har ett sådant förvaltningssystem som avses i artiklarna 37–41 i SCE-förordningen, i den ursprungliga lydelsen, (dualistiskt organiserade europakooperativ) gäller följande.

Om något annat inte följer av någon annan författning eller av SCE-förordningen, i den ursprungliga lydelsen, ska lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar och andra författningar om styrelsen eller dess ledamöter tillämpas på ledningsorganet eller dess ledamöter.

Det som sägs om styrelsen eller dess ledamöter i följande bestämmelser i lagen om ekonomiska föreningar ska tillämpas på tillsynsorganet eller dess ledamöter:

- 6 kap. 29–32 §§ om upplysningsplikt mot föreningsstämman,
- 6 kap. 47 § om talan mot föreningsstämmans beslut,
- 6 kap. 50 § om talan mot föreningen,
- 6 kap. 51 § om skiljeförfarande,
- 7 kap. 3 § andra stycket om styrelsesuppleanter,
- 7 kap. 4 § andra stycket om delegation av uppgifter,
- 7 kap. 7 § första stycket om krav på medlemskap,
- 7 kap. 8 § om bosättningskrav,
- 7 kap. 9–11 §§ om hinder mot att vara styrelseledamot,
- 7 kap. 13 § om när en ändring i styrelsens sammansättning får verkan,
- 7 kap. 14 § om förtida avgång,
- 7 kap. 20 § första stycket om inträde av suppleant,
- 7 kap. 21 § andra stycket om beslutsunderlag,
- 7 kap. 23 § om jäv,
- 7 kap. 24 och 25 §§ om protokoll,
- 7 kap. 26 § om arvode och annan ersättning till styrelseledamot,
- 7 kap. 44 och 45 §§ om registrering,
- 7 kap. 46 § om anmälan av aktieinnehav,
- 8 kap. 7 § om tillhandahållande av upplysningar till revisorn,
- 8 kap. 19 § om revisorsjäv,
- 8 kap. 32 § första stycket om revisionsberättelsen,
- 8 kap. 46 § om underrättelse om brottsmisstanke,
- 17 kap. 11 § om tvångslikvidation,
- 17 kap. 43 § andra och tredje styckena om styrelseval i samband med upphörande av likvidation,
- 17 kap. 44 § om styrelseval efter upphävande av likvidationsbeslut,
- 19 kap. 9 § om avregistrering av ledamot, och
- 21 kap. 1 och 4–13 §§ om skadestånd.

När 7 kap. 7 § lagen om ekonomiska föreningar tillämpas på europakooperativ, ska den paragrafens första stycke inte gälla arbetstagarrepresentanter som har utsetts enligt lagen (2006:477) om arbetstagarinflytande i europakooperativ.

För dualistiskt organiserade europakooperativ som driver försäkringsrörelse gäller även 2 kap. 2 § försäkringsrörelselagen (2010:2043). För dualistiskt organiserade europakooperativ som driver försäkringsrörelse gäller även 2 kap. 2 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) och 2 kap. 2 § lagen

*(2019:000) om tjänstepensions-
företag.*

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.21 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 5 § och 16 kap. 4 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt bet. 2017/18:FiU45 Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §

Tillstånd enligt 1 § behövs inte för

1. Sveriges riksbank, Riksgäldskontoret och Kammarkollegiet,
2. anknutna ombud för de verksamheter som anges i 1 kap. 4 b §,
3. börs som driver verksamhet med stöd av sitt tillstånd,
4. försäkringsföretag med tillstånd enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043),
4. försäkringsföretag med tillstånd enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043) eller tjänstepensionsföretag med tillstånd enligt lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag,
5. företag inom en koncern som tillhandahåller investeringstjänster uteslutande till andra företag i koncernen,
6. fysiska och juridiska personer som tillhandahåller investeringstjänster, om tjänsten tillhandahålls tillfälligt i samband med annan yrkesmässig verksamhet som regleras av
 - a) bestämmelser i lag eller annan författning, eller
 - b) etiska regler som avser yrkesverksamheten i fråga och som inte utesluter att tjänsten tillhandahålls,
7. fysiska och juridiska personer som för egen räkning handlar med andra finansiella instrument än råvaruderivat eller utsläppsrätter eller derivat hänförliga till utsläppsrätter och som inte tillhandahåller andra investeringstjänster eller utför annan investeringsverksamhet med andra finansiella instrument än råvaruderivat eller utsläppsrätter eller derivat hänförliga till utsläppsrätter, såvida de inte
 - a) är marknadsgaranter,
 - b) är deltagare på en reglerad marknad eller en MTF-plattform eller har direkt elektroniskt tillträde till en handelsplats, med undantag av ickefinansiella enheter som på en handelsplats genomför transaktioner som på ett objektivt mätbart sätt minskar risker som står i direkt samband med affärsverksamheten eller likviditetsförvaltningen hos dem eller de koncerner de ingår i,
 - c) tillämpar en teknik för algoritmisk högfrekvenshandel, eller
 - d) handlar för egen räkning vid utförandet av kundorder,
8. företag som tillhandahåller investeringstjänster som uteslutande består i förvaltning av ett program som syftar till delägarskap för de anställda i företaget,
9. företag som tillhandahåller både
 - a) investeringstjänster som uteslutande består i förvaltning av program som syftar till delägarskap för de anställda i företaget, och

b) andra investeringstjänster än sådana som anges i a uteslutande till andra företag i koncernen,

10. fondbolag, förvaltningsbolag och fondföretag som får driva verksamhet enligt lagen (2004:46) om värdepappersfonder samt AIF-förvaltare som får driva verksamhet enligt lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder i andra fall än efter registrering enligt 2 kap. den lagen,

11. företag som handlar med råvaruderivat, utsläppsrätter eller derivat hänförliga till utsläppsrätter för egen räkning utan att utföra kundorder, eller tillhandahåller investeringstjänster i fråga om sådana instrument till kunderna i sin huvudsakliga verksamhet, om

a) detta utgör en kompletterande verksamhet eller, om företaget ingår i en koncern, detta utgör en kompletterande verksamhet sett till koncernen i dess helhet,

b) den huvudsakliga verksamheten inte utgörs av tillhandahållande av investeringstjänster eller sådana tjänster som avses i 7 kap. 1 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse eller verksamhet som marknadsgarant för råvaruderivat,

c) företaget inte tillämpar en teknik för algoritmisk högfrekvenshandel, och

d) företaget årligen anmäler till Finansinspektionen att undantaget utnyttjas samt på inspektionens begäran rapporterar på vilken grund företaget anser att verksamheten endast är en kompletterande verksamhet,

12. fysiska och juridiska personer som tillhandahåller investeringsrådgivning inom ramen för annan yrkesmässig verksamhet än sådan som omfattas av bestämmelserna i denna lag, om det inte lämnas någon specifik ersättning för rådgivningen,

13. fysiska och juridiska personer som utför investeringsverksamhet, dock inte drift av en andrahandsmarknad, eller tillhandahåller investeringstjänster rörande råvaruderivat för att fullgöra uppgifter

– enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG, i den ursprungliga lydelsen,

– enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG, i den ursprungliga lydelsen,

– enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003 eller enligt sådana nätföreskrifter eller riktlinjer som har antagits enligt förordningen, eller

– enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005 eller enligt sådana nätföreskrifter eller riktlinjer som har antagits enligt förordningen, om

a) personen är en sådan systemansvarig för överföringssystemet som avses i artikel 2.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG, i den ursprungliga lydelsen, eller artikel 2.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG, i den ursprungliga lydelsen,

b) personen tillhandahåller tjänster till en systemansvarig som avses i a och fullgör uppgifterna för den systemansvariges räkning, eller

c) personen är operatör eller förvaltare av energibalanseringssystem, rörledningsnät eller system för balansering av tillgången och efterfrågan på energi, 14. företag som är verksamhetsutövare enligt 1 kap. 2 a § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter som handlar med utsläppsrätter för egen räkning, om

a) företaget inte tillhandahåller andra investeringstjänster eller ägnar sig åt annan investeringsverksamhet, och

b) företaget inte tillämpar en teknik för algoritmisk högfrekvenshandel, och

15. värdepapperscentraler med tillstånd enligt artikel 16 i förordningen om värdepapperscentraler för att tillhandahålla de tjänster som uttryckligen anges i avsnitten A och B i bilagan till den förordningen. Tillstånd krävs inte heller för sådan förvaltning av finansiella instrument som är reglerad i någon annan lag.

16 kap.

4 §¹

Emittenten ska så snart som möjligt och senast fyra månader efter utgången av varje räkenskapsår offentliggöra sin årsredovisning och i förekommande fall en koncernredovisning.

Års- och koncernredovisningarna ska vara granskade av emittentens revisor. Revisionsberättelsen ska offentliggöras tillsammans med års- och koncernredovisningen. Bestämmelser om revision finns i 4 a kap. sparbankslagen (1987:619), 7 a kap. lagen (1995:1570) om medlemsbanker, revisionslagen (1999:1079), 17 kap. 11 och 12 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043), 9 kap. aktiebolagslagen (2005:551) och 8 kap. lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar.

Års- och koncernredovisningarna ska vara granskade av emittentens revisor. Revisionsberättelsen ska offentliggöras tillsammans med års- och koncernredovisningen. Bestämmelser om revision finns i 4 a kap. sparbankslagen (1987:619), 7 a kap. lagen (1995:1570) om medlemsbanker, revisionslagen (1999:1079), 17 kap. 11 och 12 §§ försäkringsrörelselagen (2010:2043), 14 kap. 3 § lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag, 9 kap. aktiebolagslagen (2005:551) och 8 kap. lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.22 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 30 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 kap.

5 §¹

Sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ett ärende hos en statlig myndighet om innehav av

1. aktier i bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag, fondbolag *eller* försäkringsaktiebolag,

1. aktier i bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag, fondbolag, försäkringsaktiebolag *eller tjänstepensionsaktiebolag.*

2. andelar i medlemsbank eller kreditmarknadsförening, eller

3. aktier eller andelar i börs, clearingorganisation, svensk värdepapperscentral, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar eller företag som driver verksamhet enligt lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter eller lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter.

Sekretessen gäller inte beslut av myndigheten och inte heller för uppgift från en annan myndighet om uppgiften inte är sekretessreglerad där.

För uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

¹ Senaste lydelse 2016:1030.

2.23 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 2 § lagen (2010:751) om betaltjänster ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §¹

Ett betalningsinstitut ska vid varje tidpunkt ha en kapitalbas som motsvarar minst startkapitalet enligt 1 § eller ett kapitalkrav beräknat enligt 3 eller 4 §. Betalningsinstitutets kapitalbas får inte underskrida det högsta av dessa två belopp. Om betalningsinstitutet endast tillhandahåller betalningsinitieringstjänster gäller enbart kravet att institutet vid varje tidpunkt ska ha en kapitalbas som motsvarar minst startkapitalet enligt 1 §.

Vid beräkningen av kapitalbasen tillämpas tillsynsförordningen. Minst 75 procent av primärkapitalet ska vara i form av kärnprimärkapital, och supplementärkapitalet får uppgå till högst en tredjedel av primärkapitalet.

Ett betalningsinstitut som tillhör samma grupp som ett annat betalningsinstitut, eller ett kreditinstitut, ett värdepappersföretag, ett fondbolag, ett försäkringsföretag, en AIF-förvaltare som förvaltar specialfonder eller ett institut för elektroniska pengar får inte vid beräkning av kapitalbasen ta med sådana poster som ingår i beräkningen av något av dessa företags kapitalbas.

Ett betalningsinstitut som tillhör samma grupp som ett annat betalningsinstitut, eller ett kreditinstitut, ett värdepappersföretag, ett fondbolag, ett försäkringsföretag, *ett tjänstepensionsföretag*, en AIF-förvaltare som förvaltar specialfonder eller ett institut för elektroniska pengar får inte vid beräkning av kapitalbasen ta med sådana poster som ingår i beräkningen av något av dessa företags kapitalbas.

Ett betalningsinstitut som driver annan verksamhet i enlighet med 5 § får inte vid beräkningen av kapitalbasen ta med sådana poster som ingår i beräkningen av kapitalbasen i sådan annan verksamhet.

För ett betalningsinstitut som har bytt redovisningsvaluta gäller att kapitalbasen inte får understiga det högsta av de belopp som följer av 6 och 7 §§ lagen (2000:35) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.24 Förslag till lag om ändring i delgivningslagen (2010:1932)

Härigenom föreskrivs att 29 § delgivningslagen (2010:1932) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 §

Särskild delgivning med juridisk person får användas av en myndighet om ett försök till vanlig delgivning eller förenklad delgivning har misslyckats i samma delgivningsärende eller ett sådant delgivningsförsök bedöms som utsiktslöst vid delgivning med

1. aktiebolag som är registrerade i aktiebolagsregistret,
2. ekonomiska föreningar, bostadsrättsföreningar, kooperativa hyresrättsföreningar och sambruksföreningar som är registrerade i föreningsregistret,
3. handelsbolag, kommanditbolag, ideella föreningar och registrerade trossamfund som är registrerade i handelsregistret,
4. bankaktiebolag, sparbanker och medlemsbanker som är registrerade i bankregistret,
5. försäkringsaktiebolag och 5. försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag som sidiga försäkringsbolag, tjänstepensionsaktiebolag och ömsesidiga tjänstepensionsbolag som är registrerade i försäkringsregistret,
6. europabolag som är registrerade i europabolagsregistret, och
7. europakooperativ som är registrerade i europakooperativsregistret.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.25 Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043)

Härigenom föreskrivs i fråga om försäkringsrörelselagen (2010:2043) dels att 2 kap. 1 och 2 §§, 11 kap. 45 §, 12 kap. 74, 88 och 89 §§, 13 kap. 27 §, 15 kap. 14 §, 18 kap. 12 § och 21 kap. 1 § ska ha följande lydelse dels att punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 2 kap. 4 a §, och närmast före 2 kap. 4 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Försäkringsrörelse får drivas bara efter tillstånd. Tillstånd får ges ett aktiebolag, ett ömsesidigt försäkringsbolag eller en försäkringsförening.

Försäkringsrörelse får drivas bara efter tillstånd. Tillstånd får ges ett aktiebolag, ett ömsesidigt försäkringsbolag en försäkringsförening, ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag eller en tjänstepensionsförening.

2 §¹

I fråga om europabolag och europakooperativ som driver försäkringsrörelse och som har ett sådant förvaltningssystem som avses i artiklarna 39–42 i rådets förordning (EG) nr 2157/2001 av den 8 oktober 2001 om stadga för europabolag eller artiklarna 37–41 i rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar ska följande bestämmelser i denna lag om styrelsen eller dess ledamöter tillämpas på tillsynsorganet eller dess ledamöter:

2 kap. 4 § 4 om ledningsprövning,

2 kap. 4 § 4 om ledningsprövning,

4 kap. 9 § första stycket 1 om avtal med eller till förmån för styrelseledamot,

4 kap. 9 § första stycket 1 om avtal med eller till förmån för styrelseledamot,

11 kap. 8 § och 13 kap. 17 § om uppgifter inför styrelseval,

11 kap. 8 § och 13 kap. 17 § om uppgifter inför styrelseval,

11 kap. 10 § och 13 kap. 11 § om jäv för styrelseledamot,

11 kap. 10 § och 13 kap. 11 § om jäv för styrelseledamot,

13 kap. 13 § om överskridande av befogenhet och behörighet,

17 kap. 13 § om rätt för Finansinspektionen att sammankalla styrelsen och närvara vid sådant sammanträde samt delta i överläggningarna,

17 kap. 13 § om rätt för Finansinspektionen att sammankalla styrelsen och närvara vid sådant sammanträde samt delta i överläggningarna,

18 kap. 11 § om återkallelse av tillstånd, och

19 kap. 45 § om tystnadsplikt.

Av 16 § andra stycket och 22 § lagen (2004:575) om europabolag samt 21 § andra stycket och 26 § lagen (2006:595) om europakooperativ framgår att de i första stycket angivna bestämmelserna om styrelsen eller dess ledamöter ska tillämpas också på ett europabolags eller ett europakooperativs lednings- eller förvaltningsorgan eller dess ledamöter.

Omvandling

4 a §

Ytterligare förutsättningar för tillstånd än i 4 § att driva försäkringsrörelse enligt denna lag (omvandling) är

1. för ett tjänstepensionsaktiebolag, att ansökan om tillstånd har godkänts genom ett bolagsstämmobeslut som har biträtts av aktieägare med minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädda på stämman,

2. för ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag, att ansökan om tillstånd har godkänts genom ett bolagsstämmobeslut som har biträtts av nio tiondelar av de röstberättigade eller minst två tredjedelar av de röstande,

3. för en tjänstepensionsförening eller en understödsförening som omfattas av bestämmelserna i 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043), att ansökan om tillstånd har godkänts genom ett föreningsstämmobeslut som har biträtts av nio tiondelar av de röstberättigade eller minst två tredjedelar av de röstande, och

4. för de företag som avses i 1–3, att den rätt som tillkommer försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar inte försämrats.

11 kap.

45 §²

Utöver det som föreskrivs i 25 kap. 11 § aktiebolagslagen (2005:551) om i vilka fall allmän domstol eller Bolagsverket ska besluta att ett bolag ska gå i likvidation gäller för försäkringsaktiebolag att Bolagsverket ska besluta att bolaget ska gå i likvidation om

1. ett tillstånd att driva försäkringsrörelse för bestämd tid har gått ut utan att något nytt tillstånd har beviljats, eller

2. tillståndet att driva försäkringsrörelse har återkallats utan att bolaget i stället har fått ett tillstånd att driva någon annan tillståndspliktig finansiell rörelse.

2. tillståndet att driva försäkringsrörelse har återkallats utan att bolaget i stället har fått ett tillstånd att driva någon annan tillståndspliktig finansiell rörelse *eller ett tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag.*

Beslutet enligt första stycket 2 ska fattas så snart det är praktiskt möjligt, dock senast dagen efter det att ansökan eller anmälan om likvidation kom in till Bolagsverket. Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

I ärenden om likvidation av försäkringsaktiebolag vars tillstånd att driva försäkringsrörelse har återkallats utan att bolaget i stället har fått ett tillstånd att driva någon annan tillståndspliktig finansiell rörelse, ska 25 kap. 24 § aktiebolagslagen inte tillämpas.

I ärenden om likvidation av försäkringsaktiebolag vars tillstånd att driva försäkringsrörelse har återkallats utan att bolaget i stället har fått ett tillstånd att driva någon annan tillståndspliktig finansiell rörelse *eller ett tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag*, ska 25 kap. 24 § aktiebolagslagen inte tillämpas.

En fråga om likvidation enligt första stycket prövas på ansökan av styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören, en aktieägare eller på anmälan av Finansinspektionen.

12 kap.

74 §³

Bestämmelsen i 17 kap. 16 § första stycket 1 lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar om allmän domstols beslut om likvidation ska gälla också för ömsesidiga försäkringsbolag.

Bolagsverket ska besluta att ett ömsesidigt försäkringsbolag ska gå i likvidation om

1. bolagets hela försäkringsbestånd har överlåtits,

² Senaste lydelse 2013:166.

³ Senaste lydelse 2018:731.

2. ett tillstånd att driva försäkringsrörelse som har beviljats för en bestämd tid har gått ut utan att något nytt tillstånd har beviljats,

3. tillståndet att driva försäkringsrörelse har återkallats, 3. tillståndet att driva försäkringsrörelse har återkallats *utan att bolaget i stället har fått ett tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag,*

4. bolaget är försatt i konkurs som avslutats med överskott och bolagsstämman inte inom föreskriven tid har fattat beslut om likvidation enligt 79 §, eller

5. bolaget saknar till försäkringsregistret anmäld behörig styrelse eller verkställande direktör.

Ett beslut om likvidation ska inte meddelas, om det styrks att likvidationsgrunden upphört under ärendets handläggning. Frågor om likvidation enligt första eller andra stycket prövas på anmälan av Finansinspektionen eller på ansökan av styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören eller en delägare eller röstberättigad som inte är delägare.

I de fall som avses i andra stycket 3 ska Bolagsverket fatta beslutet om likvidation så snart det är praktiskt möjligt, dock senast dagen efter det att ansökan eller anmälan om likvidation kom in till Bolagsverket.

I de fall som avses i andra stycket 4 eller 5 prövas frågan på ansökan även av en borgenär eller någon annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda bolaget.

Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

Lydelse enligt prop. 2017/18:267 Föreslagen lydelse

88 §

Ett ömsesidigt försäkringsbolags företagsnamn ska innehålla orden ömsesidig och försäkring. Om verksamheten avser att meddela försäkring av egendom bara inom ett begränsat geografiskt område, ska företagsnamnet ange området för bolagets verksamhet men ordet ömsesidig får utelämnas.

Bolagets styrelse får anta ett särskilt företagsnamn. Ett särskilt företagsnamn får inte innehålla ordet ömsesidig.

Företagsnamnet ska tydligt skilja sig från företagsnamn som är införda i det register som avses i 14 kap. 1 §. I övrigt finns bestämmelser om registreringen i lagen (2018:000) om företagsnamn. Företagsnamnet ska tydligt skilja sig från företagsnamn som är införda i det register som avses i 17 kap. 1 §. I övrigt finns bestämmelser om registreringen i lagen (2018:000) om företagsnamn.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

89 §

I 14 kap. 1 § finns bestämmelser om registreringsmyndighet och försäkringsregister. I 17 kap. 1 § finns bestämmelser om registreringsmyndighet och försäkringsregister.

13 kap.

27 §⁴

Utöver bestämmelserna om tvångslikvidation i 17 kap. 11 § och 16 § första stycket 1–3 lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar gäller för försäkringsföreningar att Bolagsverket ska besluta att föreningen ska gå i likvidation, om

1. föreningens hela försäkringsbestånd har överlåtits,
2. ett tillstånd att driva försäkringsrörelse för bestämd tid har gått ut utan att något nytt tillstånd har beviljats, eller
3. tillståndet att driva försäkringsrörelse har återkallats.
3. tillståndet att driva försäkringsrörelse har återkallats *utan att föreningen i stället har fått ett tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag.*

I de fall som avses i första stycket 3 ska Bolagsverket fatta beslutet om likvidation så snart det är praktiskt möjligt, dock senast dagen efter det att ansökan eller anmälan om likvidation kom in till Bolagsverket. Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

En fråga om likvidation enligt första stycket prövas på ansökan av styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören, en föreningsmedlem eller en innehavare av förlagsandelar eller på anmälan av Finansinspektionen.

I ärenden enligt första stycket 3 ska 17 kap. 12 § lagen om ekonomiska föreningar inte tillämpas.

15 kap.

14 §⁵

Finansinspektionen får besluta att ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier vid stämman inte får företräda fler aktier än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat

1. om ägaren motverkar eller kan antas komma att motverka att försäkringsaktiebolagets verksamhet drivs på ett sätt som är förenligt med kraven i denna lag och andra författningar som reglerar bolagets verksamhet,

2. om ägaren i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet,

3. om ägaren är ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag och dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 9 kap. 10 § denna lag respektive 5 kap. 16 § lagen (2006:531) om särskild

3. om ägaren är ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag och dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 19 kap. 63 § första stycket denna lag respektive 5 kap. 16 § lagen (2006:531) om

⁴ Senaste lydelse 2018:731.

⁵ Senaste lydelse 2017:653.

tillsyn över finansiella kon- särskild tillsyn över finansiella
glomerat, eller konglomerat, eller

4. om det finns skäl att anta att innehavet har samband med eller kan öka
risken för

a) penningtvätt enligt 1 kap. 6 § lagen (2017:630) om åtgärder mot
penningtvätt och finansiering av terrorism, eller

b) brott enligt 2 § 2, 3 § eller 4 § lagen (2002:444) om straff för
finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall, såvitt avser brott
enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier inte har ansökt om
tillstånd till ett förvärv som avses i 1 eller 2 §, får Finansinspektionen
besluta att ägaren vid stämman inte får företräda aktierna till den del de
omfattas av ett krav på tillstånd.

Om någon i strid med ett beslut av Finansinspektionen har ett
kvalificerat innehav av aktier, får innehavaren inte företräda aktierna vid
stämman till den del innehavet står i strid med beslutet.

18 kap.

12 §⁶

Finansinspektionen ska återkalla ett försäkringsföretags tillstånd, om
företaget

1. inte har anmälts för 1. inte har anmälts för
registrering inom föreskriven tid registrering inom föreskriven tid
eller anmälan har avskrivits eller eller anmälan har avskrivits eller
avslagits genom ett beslut som har avslagits genom ett beslut som har
vunnit laga kraft, *fått* laga kraft,

2. har förklarat sig avstå från tillståndet,

3. har försatts i konkurs eller om beslut har fattats om att företaget ska
gå i tvångslikvidation,

4. inte uppfyller minimikapital- 4. inte uppfyller minimikapital-
kravet eller ett kapitalkrav som ska kravet eller ett kapitalkrav som ska
uppfyllas av ett företag som har uppfyllas av ett företag som har
beviljats undantag enligt 1 kap. 19 beviljats undantag enligt 1 kap. 19
eller 19 b §, och företagets eller 19 b §, och företagets
finansiella saneringsplan är finansiella saneringsplan är
uppenbart otillräcklig, *eller* uppenbart otillräcklig,

5. inte inom tre månader från den 5. inte inom tre månader från den
tidpunkt då företaget inte längre tidpunkt då företaget inte längre
uppfyllde minimikapitalkravet eller uppfyllde minimikapitalkravet eller
ett kapitalkrav som ska uppfyllas av ett företag som har beviljats
undantag enligt 1 kap. 19 eller ett företag som har beviljats
undantag enligt 1 kap. 19 eller 19 b §, har vidtagit de åtgärder som
finns angivna i en godkänd 19 b §, har vidtagit de åtgärder som
finns angivna i en godkänd finansiell saneringsplan, *eller*

6. *får tillstånd att driva verksamhet avseende tjänste-
pensionsförsäkring enligt lagen*

⁶ Senaste lydelse 2015:700.

21 kap.

1 §⁷

Finansinspektionens beslut i ärenden enligt 17 kap. 13 § första stycket och 18 kap. 26 § andra stycket samt beslut om sanktionsföreläggande får inte överklagas.

Finansinspektionens beslut i ärenden enligt 17 kap. 13 § första stycket och 18 kap. 25 § andra stycket samt beslut om sanktionsföreläggande får inte överklagas.

2. För försäkringsföretag som vid lagens ikraftträdande bedriver verksamhet som avser tjänstepensionsförsäkringar gäller för den delen av verksamheten, till och med den 31 december 2019, tillämpliga bestämmelser i 1–7, 14, 16 och 17 kap. i den äldre lydelsen samt föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser. För verksamheten som avser tjänstepensionsförsäkring gäller under angiven tid i övrigt tillämpliga bestämmelser i 10–15 och 19 kap. denna lag.

2. För försäkringsföretag som vid lagens ikraftträdande bedriver verksamhet som avser tjänstepensionsförsäkringar gäller för den delen av verksamheten, till och med den 31 december 2022, tillämpliga bestämmelser i 1–7, 14, 16 och 17 kap. i den äldre lydelsen samt föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser. För verksamheten som avser tjänstepensionsförsäkring gäller under angiven tid i övrigt tillämpliga bestämmelser i 10–15 och 19 kap. denna lag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillämpningen enligt första stycket av bestämmelserna i 10 och 19 kap. denna lag på ett försäkringsföretags tjänstepensionsverksamhet.

För ett försäkringsföretag som avses i första stycket gäller bestämmelserna enligt det stycket även den del av försäkringsrörelsen som avser övrig livförsäkringsverksamhet, om denna är av endast ringa omfattning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som avses med ringa omfattning enligt tredje stycket.

Ett försäkringsföretag som avses i första stycket får, efter anmälan till Finansinspektionen, tillämpa denna lag även på verksamhet som avser tjänstepensionsförsäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.26 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043)

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En understödsförening som före den 1 april 2011 är registrerad enligt lagen (1972:262) om understödsföreningar får fortsätta att driva verksamheten och ska då omfattas av bestämmelserna i den lagen till utgången av juni 2019 eller, om en ansökan om tillstånd enligt 2 kap. försäkringsrörelselagen (2010:2043) då har getts in, till dess att ett beslut med anledning av en sådan ansökan har fått laga kraft.

Om en ansökan om tillstånd enligt första stycket inte har getts in före utgången av juni 2019 eller om den avslås, ska föreningen träda i likvidation.

Likvidationen ska handläggas enligt bestämmelserna i lagen om understödsföreningar.

Har sådant förhållande inträffat som påkallar likvidation enligt andra stycket och har inte inom sex veckor därefter i understödsföreningsregistret införts uppgift om att föreningen trätt i likvidation, ska rätten på anmälan av Finansinspektionen och efter föreningens hörande förklara att föreningen ska träda i likvidation.

Bestämmelserna i 44 § lagen om understödsföreningar ska tillämpas vid rättens handläggning av en anmälan enligt fjärde stycket.

Föreslagen lydelse

7 §¹

En understödsförening som före den 1 april 2011 är registrerad enligt lagen (1972:262) om understödsföreningar får fortsätta att driva verksamheten och ska då omfattas av bestämmelserna i den lagen till utgången av juni 2019 eller, om en ansökan om tillstånd enligt 2 kap. försäkringsrörelselagen (2010:2043) *eller 2 kap. lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag* då har getts in, till dess att ett beslut med anledning av en sådan ansökan har fått laga kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

¹ Senaste lydelse 2017:1118.

2.27 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:755) om elektroniska pengar

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 2 § lagen (2011:755) om elektroniska pengar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §¹

Ett institut för elektroniska pengar ska vid varje tidpunkt ha en kapitalbas som lägst motsvarar startkapitalet enligt 1 § eller ett kapitalkrav beräknat enligt 3 §. Institutets kapitalbas får inte underskrida det högsta av dessa belopp.

Vid beräkningen av kapitalbasen och dess sammansättning ska Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 tillämpas. Därutöver gäller följande vid beräkningen:

1. Ett institut för elektroniska pengar som tillhör samma grupp som ett annat institut för elektroniska pengar, eller ett betalningsinstitut, ett kreditinstitut, ett värdepappersföretag, ett fondbolag, en AIF-förvaltare som förvaltar specialfonder *eller* ett försäkringsföretag får vid beräkning av kapitalbasen inte ta med sådana poster som ingår i beräkningen av något av dessa företags kapitalbas.

1. Ett institut för elektroniska pengar som tillhör samma grupp som ett annat institut för elektroniska pengar, eller ett betalningsinstitut, ett kreditinstitut, ett värdepappersföretag, ett fondbolag, en AIF-förvaltare som förvaltar specialfonder, ett försäkringsföretag *eller ett tjänstepensionsföretag* får vid beräkning av kapitalbasen inte ta med sådana poster som ingår i beräkningen av något av dessa företags kapitalbas.

2. Ett institut för elektroniska pengar som bedriver annan verksamhet i enlighet med 5 § får vid beräkningen av kapitalbasen inte ta med sådana poster som ingår i beräkningen av kapitalbasen i den andra verksamheten.

3. För ett institut för elektroniska pengar som har bytt redovisningsvaluta får kapitalbasen inte understiga det högsta av de belopp som följer av 6 och 7 §§ lagen (2000:35) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.28 Förslag till lag om ändring i lagen (2014:836) om näringsförbud

Härigenom föreskrivs att 3 och 11 §§ lagen (2014:836) om näringsförbud ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Bestämmelserna i 4–9 §§ ska tillämpas på dem som faktiskt har utövat ledningen av en näringsverksamhet som en juridisk person har bedrivit.

Bestämmelserna i 4–9 §§ ska alltid tillämpas på följande befattningshavare:

1. i kommanditbolag: komplementär,	3. i aktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag och ömsesidiga tjänstepensionsbolag: ledamot och suppleant i styrelsen samt verkställande direktör och vice verkställande direktör,
2. i andra handelsbolag: bolagsman,	4. i sparbanker, ekonomiska föreningar och försäkringsföreningar: ledamot och suppleant i styrelsen samt verkställande direktör och vice verkställande direktör,
3. i aktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag: ledamot och suppleant i styrelsen samt verkställande direktör och vice verkställande direktör,	4. i sparbanker, ekonomiska föreningar, försäkringsföreningar och tjänstepensionsföreningar: ledamot och suppleant i styrelsen samt verkställande direktör och vice verkställande direktör,
4. i sparbanker, ekonomiska föreningar och försäkringsföreningar: ledamot och suppleant i styrelsen samt verkställande direktör och vice verkställande direktör,	5. i europeiska ekonomiska intressegrupperingar med säte i Sverige: företagsledare,
5. i europeiska ekonomiska intressegrupperingar med säte i Sverige: företagsledare,	6. i europabolag och europakooperativ med säte i Sverige: ledamot och suppleant i förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan samt verkställande direktör och vice verkställande direktör,
6. i europabolag och europakooperativ med säte i Sverige: ledamot och suppleant i förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan samt verkställande direktör och vice verkställande direktör,	7. i utländska filialer som omfattas av lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.: verkställande direktör och vice verkställande direktör, och
7. i utländska filialer som omfattas av lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.: verkställande direktör och vice verkställande direktör, och	8. i stiftelser som omfattas av 2 kap. 3 § bokföringslagen (1999:1078): ledamot och suppleant i styrelsen samt, när en stiftelse har anknuten förvaltning, sådana befattningshavare hos förvaltaren som anges i detta stycke.
8. i stiftelser som omfattas av 2 kap. 3 § bokföringslagen (1999:1078): ledamot och suppleant i styrelsen samt, när en stiftelse har anknuten förvaltning, sådana befattningshavare hos förvaltaren som anges i detta stycke.	

11 §

Den som har näringsförbud får inte

1. driva näringsverksamhet,	5. vara ledamot eller suppleant i styrelsen för
2. faktiskt utöva ledningen av en näringsverksamhet eller av en sådan juridisk person som är bokföringspliktig även om den inte driver näring,	
3. vara bolagsman i ett annat handelsbolag än ett kommanditbolag eller komplementär i ett kommanditbolag eller medlem i en europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige,	
4. vara stiftare av ett aktiebolag eller en sparbank,	
5. vara ledamot eller suppleant i styrelsen för	

- ett aktiebolag,
- en ekonomisk förening,
- en sparbank,
- ett ömsesidigt försäkringsbolag,
- en försäkringsförening,
- en europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige,
- en pensionsstiftelse, eller
- en sådan ideell förening eller stiftelse som driver näringsverksamhet,
- 6. vara ledamot eller suppleant i förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet för ett europabolag eller ett europakooperativ med säte i Sverige,
- 7. vara verkställande direktör eller vice verkställande direktör i
 - ett aktiebolag,
 - en ekonomisk förening,
 - ett ömsesidigt försäkringsbolag,
 - ett europabolag eller ett europakooperativ med säte i Sverige,
 - en sparbank,
 - en medlemsbank, eller
 - en filial enligt lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.,
- 8. vara företagsledare i en europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige eller föreståndare enligt 2 § andra stycket lagen om utländska filialer m.m.,
- 9. vara firmatecknare eller i annan egenskap vara ställföreträdare för en sådan juridisk person som anges i 3–5 eller vara firmatecknare för ett utländskt bankföretags filial,
- 10. äga så många aktier i ett aktiebolag eller ett europabolag med säte i Sverige att hans eller hennes andel av röstetalet för samtliga aktier i bolaget överstiger femtio procent,
- 11. inneha fullmakt att företräda en enskild näringsidkare i dennes näringsverksamhet eller en juridisk person som anges i 3–5,
- 12. vara anställd eller återkommande ta emot uppdrag i en näringsverksamhet som drivs av en närstående till honom eller henne eller där en närstående har en sådan ställning som anges i 3 §, eller
- 13. vara anställd eller återkommande ta emot uppdrag i den näringsverksamhet där han eller hon har åsidosatt sina skyldigheter.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

2.29 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterade bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 9 § lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

9 §¹

Med finansiellt företag avses i 7 och 8 §§

1. ett svenskt företag som är

a) AIF-förvaltare som har tillstånd enligt 3 kap. 1 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,

b) börs enligt 1 kap. 4 b § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

c) clearingorganisation enligt 1 kap. 4 b § lagen om värdepappersmarknaden,

d) fondbolag enligt 1 kap. 1 § första stycket 8 lagen (2004:46) om värdepappersfonder,

e) försäkringsföretag som omfattas av försäkringsrörelselagen (2010:2043),

e) försäkringsföretag som omfattas av försäkringsrörelselagen (2010:2043) eller tjänstepensionsföretag som omfattas av lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag,

f) kreditinstitut enligt 1 kap. 5 § 10 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

g) värdepappersbolag enligt 1 kap. 4 b § lagen om värdepappersmarknaden, eller

h) värdepapperscentral enligt 1 kap. 3 § lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument, och

2. ett utländskt företag som hör hemma utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som, efter tillstånd från Finansinspektionen, från filial i Sverige driver motsvarande verksamhet som ett företag som avses i 1.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

¹ Senaste lydelse 2017:707.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 21 mars 2013 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag till ny rörelsereglering för tjänstepensionsinstitut. Som utgångspunkt för utredningen gällde att de nya instituten skulle uppfylla kraven för att omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/41/EG av den 3 juni 2003 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (första tjänstepensionsdirektivet). Utredningen antog namnet Tjänstepensionsföretagsutredningen.

Tjänstepensionsföretagsutredningen lämnade i augusti 2014 slutbetänkandet En ny reglering för tjänstepensionsföretag (SOU 2014:57). Betänkandet har remissbehandlats.

I uppdraget till Tjänstepensionsföretagsutredningen ingick att följa arbetet på EU-nivå med framtagande av ett omarbetat tjänstepensionsdirektiv. Europeiska kommissionen lade också i mars 2014 fram ett förslag till ett sådant direktiv. Tjänstepensionsföretagsutredningen lämnade i sitt slutbetänkande förslag till genomförande i svensk rätt av det omarbetade tjänstepensionsdirektivet utifrån de förslag från Europeiska kommissionen som förelåg när betänkandet färdigställdes.

Efter det att Tjänstepensionsföretagsutredningen lämnat sitt betänkande slutfördes arbetet på EU-nivå med ett omarbetat tjänstepensionsdirektiv. Den 14 december 2016 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (andra tjänstepensionsdirektivet). Direktivet ska vara genomfört i medlemsstaterna senast den 13 januari 2019. I denna promemoria lämnas förslag till hur andra tjänstepensionsdirektivet ska genomföras i svensk rätt.

Regeringen gav den 16 mars 2017 Finansinspektionen i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur en lämplig kapitalkravsreglering för tjänstepensionsföretag bör utformas. Finansinspektionen redovisade den 1 september 2017 uppdraget i rapporten Förslag till kapitalkravsreglering för tjänstepensionsföretag (dnr 17-4640). I denna promemoria beaktas Finansinspektionens förslag i rapporten.

Första tjänstepensionsdirektivet är i svensk rätt delvis genomfört genom vissa bestämmelser om pensionsstiftelser i lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. Finansdepartementet remitterade i mars 2018 promemorian Nya regler för pensionsstiftelser med anledning av det andra tjänstepensionsdirektivet (Fi2018/01129/FPM). Sistnämnda frågor bereds således i särskild ordning. Dock lämnas i denna promemoria förslag till en bestämmelse om riskhanteringsfunktion och internrevisionsfunktion för pensionsstiftelser.

Även skatterättsliga frågor med anledning av genomförandet av andra tjänstepensionsdirektivet bereds i särskild ordning.

4 Tjänstepension – en bakgrund

4.1 Inledning

Såväl i Sverige som internationellt brukar pensionssystemet delas in i tre pelare. Enligt denna indelning består den första pelaren av den allmänna statliga, lagstadgade pensionen, dvs. den pension som erhålls via socialförsäkringssystemet. Till detta kommer delar av pensionen som är kopplad till en anställning, där arbetsgivaren har utfäst att betala pensionsersättningar. Denna andra pelare brukar benämnas tjänstepension (avtalspension). Den tredje pelaren utgörs av frivilligt pensionssparande på individnivå som den enskilde själv sköter och ansvarar för.

Tjänstepensionerna utgör alltså ett komplement till den allmänna pensionen och grundar sig på en utfästelse från arbetsgivaren gentemot arbetstagaren att utge olika förmåner kopplat till pensioneringen. Tjänstepensionen kan i Sverige ha sin grund antingen i ett kollektivavtal, i ett individuellt avtal mellan en arbetsgivare och en enskild arbetstagare eller i en ensidig utfästelse av en arbetsgivare. Det finns inte något krav enligt svensk lagstiftning på att en arbetsgivare ska tillhandahålla tjänstepensioner till sina anställda. Det har helt överlåtits åt arbetsmarknadens parter och åt enskilda arbetsgivare och arbetstagare att komma överens om huruvida tjänstepensioner ska tillhandahållas och hur de ska utformas.

I Sverige omfattas omkring 90 procent av arbetstagarna av kollektivavtal om tjänstepension, vilket internationellt sett är en stor andel. I monetära termer innebär det att det på den svenska tjänstepensionsmarknaden redan i dag finns ett mycket betydande kapital, cirka 3 100 miljarder kronor. Det finns inte heller några tecken på att behovet av tjänstepensioner ska komma att minska i framtiden. Snarare tyder den demografiska utvecklingen med en åldrande befolkning och de förändringar av den lagstadgade pensionen som den utvecklingen har medfört, på att tjänstepensionerna i framtiden kommer att få en ännu större betydelse som inkomstförstärkning för individen.

4.2 Tjänstepensionsplanen

Som nämnts inledningsvis kan tjänstepension ha sin grund i ett kollektivavtal, i ett individuellt avtal mellan en arbetsgivare och en enskild arbetstagare eller i en arbetsgivarens ensidiga utfästelse. Vad som i hög grad skiljer Sverige från större delen av övriga Europa när det gäller tjänstepensioner är att det råder avtalsfrihet på området. Däremot gäller arbetsrättslig lagstiftning som reglerar hur arbetsgivare och arbetstagare binds av utfästelser om förmåner i anställningen. Den svenska tjänstepensionsmarknaden karaktäriseras dock – som nämnts – av att det stora flertalet anställda har sina pensionsförmåner reglerade genom kollektivavtal, vilka är till alla delar bindande för de parter som omfattas av avtalet.

De pensionsförmåner som har sin grund i ett kollektivavtal har tillkommit efter förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter och ingår som en del i en samlad uppgörelse om anställningsvillkor. Villkoren för

tjänstepensionerna fastslås av parterna i kollektivavtalet. Överenskommelsen angående tjänstepensionerna innehåller normalt regler om förmåner, ersättningsnivåer och former för hur pensionsutfästelsen ska tryggas.

Det avtal om tjänstepension som ingås mellan arbetsmarknadens parter benämns vanligen pensionsplan. I lag finns en civilrättslig respektive en skatterättslig definition av vad som avses med det uttrycket. Den civilrättsliga definitionen – som är mest relevant i detta sammanhang – finns i 4 § lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. (tryggandelagen). Med allmän pensionsplan avses enligt detta lagrum sådana allmänna grunder för pensionering av arbetstagare eller arbetstgares efterlevande som innehåller regler om tryggnad av arbetsgivarens utfästelse genom kreditförsäkring, avsättning till pensionsstiftelse i enlighet med tryggandelagen eller annan likvärdig anordning och som på arbetstgarsidan är godkända av organisation vilken enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (MBL) är att anse såsom central arbetstagarorganisation.

I förarbetena till tryggandelagen anges att en allmän pensionsplan tar sikte på en kategori anställda, t.ex. alla arbetstagare som är anställda vid ett visst företag eller alla tjänstemän vid företaget (se prop. 1967:83 s. 109). Den viktigaste förutsättningen för att en arbetstgares pensionering ska kunna anses utgöra en allmän pensionsplan är att grunderna på arbetstgarsidan har godkänts av en central arbetstagarorganisation.

De anställda omfattas av olika pensionsplaner beroende på vilken sektor – exempelvis statlig eller privat – som personerna är anställda inom. Kollektivavtalsparterna inom de olika arbetsmarknadssektorerna har förhandlat fram separata pensionsplaner för respektive avtalsområde. Villkor och förmåner skiljer sig därför åt mellan de olika pensionsplanerna.

Det finns fyra stora avtalsområden; ITP-planen för tjänstemän i privat sektor, SAF-LO-planen för arbetare i privat sektor, KAP-KL/AKAP-KL för anställda i kommun och landsting samt PA16 för anställda i statlig sektor.

Gemensamt för de nu omnämnda kollektivavtalen är att de alla i varierande utsträckning ger arbetstgaren möjlighet att utifrån upphandlade alternativ välja dels sparform (traditionell försäkring eller fondförsäkring), dels vilket institut som ska ta emot arbetsgivarens betalningar av tjänstepension. För de som inte gör något aktivt val placeras premierna i en upphandlad traditionell försäkring. En utförligare redogörelse för de olika tjänstepensionsavtalen finns i Tjänstepensionsföretagsutredningens betänkande En ny reglering för tjänstepensionsföretag, se SOU 2014:57, s 240 f.

Utöver dessa fyra stora pensionsplaner finns det även några mindre planer, olika varianter av de stora pensionsplanerna samt pensionsavtal som är reglerade genom s.k. hängavtal mellan en enskild arbetsgivare och de fackliga arbetstagarrepresentanterna. Det finns också tjänstepensioner som har sin grund i ett fristående individuellt avtal mellan en arbetsgivare och en enskild arbetstgare.

4.3 Olika tjänstepensionsmodeller

Tjänstepensioner delas traditionellt in i två olika huvudtyper: förmånsbestämda respektive premiebestämda (avgiftsbestämda) pensioner. De två typerna kan även kombineras.

Den traditionella modellen för tjänstepensioner, såväl i Sverige som i många andra länder, är att arbetsgivaren utfäster en förmån av viss storlek, vanligen relaterad till lönenivå och ett visst antal tjänsteår. Detta innebär att det på förhand är bestämt vilka förmåner som den enskilda arbetstagaren ska få som pensionär. En pension som bestäms på detta sätt kallas förmånsbestämd (på engelska "defined benefit"). När pensionen sedan ska tryggas ska arbetsgivaren göra de inbetalningar eller avsättningar som krävs för att den utlovade utfästelsen ska kunna fullgöras.

Vid förmånsbestämd pension är kostnadens storlek en osäkerhetsfaktor för arbetsgivaren, eftersom förändrade förhållanden, särskilt de finansiella upp- och nedgångarna, gör det svårt att beräkna kostnaderna för de utställda pensionslöften. Å andra sidan ger modellen en förutsebarhet för arbetstagarna, eftersom de vet hur hög deras framtida pension kommer att bli.

I en avgiftsbestämd tjänstepensionsmodell utfäster sig arbetsgivaren att betala en premie av en viss storlek, ofta en viss procent av den anställdes lön. Det är alltså bestämt hur mycket arbetsgivaren ska betala men inte hur mycket den enskilda arbetstagaren ska få som pensionär. Ofta får arbetstagaren själv välja placeringsalternativ. En sådan pensionsmodell benämns premiebestämd eller avgiftsbestämd (på engelska "defined contribution") och förmånens storlek kommer sedan till viss del att bero på avkastningen på inbetalade medel.

I premiebestämda tjänstepensionsmodeller är således förmånens storlek en osäkerhetsfaktor för arbetstagaren. Systemet har däremot fördelar för arbetsgivaren, som har möjlighet att förutse storleken på pensionskostnaderna.

4.4 Tjänstepensionsförmåner

Hur stor andel av den totala pensionen som utgörs av tjänstepension beror delvis på arbetstagarens tidigare inkomster. Pensionsmyndigheten uppskattar att tjänstepensionen för de som går i pension nu kan utgöra 15–20 procent av en individs totala pension medan det för yngre generationer kan komma att utgöra 20–30 procent.

Tjänstepensionsförmåner följer av den pensionsutfästelse som arbetsgivaren har gjort. Med en sådan pensionsutfästelse avses vanligen ett löfte från arbetsgivaren till en anställd eller tidigare anställd eller efterlevande till sådana anställda om ålders-, sjuk- eller efterlevandepension. På senare år har det även blivit allt vanligare att arbetstagaren kommer överens med arbetsgivaren om att löneökningar, övertidsersättning, bonus och liknande inte ska betalas ut på sedvanligt sätt utan omvandlas till pensionsförmåner (s.k. löneväxling).

En pensionsutfästelse kan vara antingen oantastbar eller antastbar. En oantastbar utfästelse är inte förenad med några villkor, vilket innebär att den anställde har rätt till intjänad pension oavsett om han eller hon slutar sin anställning i förtid eller påbörjar en ny anställning före ordinarie pensionsålder. Den anställde tjänar således fortlöpande in en fordran på framtida pension och arbetsgivaren påtar sig motsvarande pensionsåtagande. För en antastbar utfästelse gäller däremot villkor. Exempel på antastbara pensionsutfästelser är löften om garantipension och visstidspension. De pensionerna är att jämföras med en bruttoförmån från vilken övriga inkomster ska avräknas. Majoriteten av de svenska pensionsutfästelserna är oantastbara.

Intjänande förmåner går inte förlorade om arbetstagaren byter arbetsplats. Om arbetstagaren exempelvis byter till en annan arbetsgivare inom samma kollektivavtalsområde kvarstår arbetstagaren inom samma pensionsplan. Lämnar arbetstagaren avtalsområdet får arbetstagaren för förmånsbestämd pension ett fribrev (en försäkring till vilken det inte längre sker några premieinbetalningar) avseende intjänad pensionsrätt, som därefter fortsätter att indexeras. Medel som betalats in till en premiebestämd pension kvarstår för förvaltning i den tryggandeform som tidigare valts. För en närmare beskrivning av hanteringen av kollektivavtalade försäkringar för arbetare och tjänstemän inom privat sektor, se Livförsäkringsutredningens betänkande Förstärkt försäkringstagarskydd, SOU 2012:64, s. 854 f.

4.5 Tryggande av tjänstepension

Pensionsutfästelser är av långsiktig art eftersom de i regel sträcker sig flera decennier framåt i tiden. För att arbetsgivarens löfte om framtida pensionsutbetalningar till den anställde ska få någon substans anses det därför nödvändigt att säkerställa – trygga – pensionsutfästelsen. Som nämnts finns det inte några tvingande civilrättsliga regler för valet av tryggande, men de kollektivavtal som finns på området innehåller särskilda regler för hur detta ska ske. Skatterettsligt finns också särskilda krav på tryggande för att arbetsgivaren ska få göra avdrag för sina pensionskostnader (inbetalningar och avsättningar).

Det dominerande sättet att trygga tjänstepension i Sverige är genom inbetalning av premier till ett försäkringsföretag eller till en understödsförening (s.k. tjänstepensionskassa). I sådana fall brukar man tala om tjänstepensionsförsäkring. Pensionsutfästelsen kan också tryggas genom att arbetsgivaren skuldför pensionsåtagandena i sin balansräkning (s.k. kontotryggande eller på engelska "book reserves"). Vidare kan tryggande ske genom att arbetsgivaren gör avsättningar till en pensionsstiftelse. De två senare fallen regleras i tryggandelagen.

Tryggandet i pensionsstiftelse eller kontotryggande kombineras vanligtvis med att arbetsgivaren därtill tecknar en kreditförsäkring eller ställer annan säkerhet. Olika kombinationer av tryggandeformer förekommer också, exempelvis inom ramen för ITP-planen (pensionsplanen för de privatanställda tjänstemännen).

Om pensionsöverenskommelsen inte föreskriver annat får arbetsgivaren själv välja formen för tryggandet. Arbetsgivare som inte omfattas av

kollektivavtal tecknar i allmänhet en försäkring eller skuldför pensionsåtagandet i balansräkningen.

4.5.1 Tryggande i pensionsstiftelse

Som nämnts regleras avsättning till pensionsstiftelse i tryggandelagen. En pensionsstiftelses uteslutande ändamål är att trygga sådan utfästelse om pension till arbetstagare eller arbetstagares efterlevande, som har lämnats av en arbetsgivare och som denne bär ansvaret för (9 §). En pensionsstiftelse kan aldrig utfästa pension och ansvarar följaktligen inte heller för pensionsutfästelserna (12 §). Stiftelsens medel kan inte tas i anspråk för arbetsgivarens övriga skulder och berörs inte av arbetsgivarens obestånd.

När arbetsgivaren har gjort en inbetalning till stiftelsen, får medlen disponeras endast för pensioner. Enligt tryggandelagen får stiftelsen dock låna ut medel till arbetsgivaren om det ställs betryggande säkerhet för lånet eller om tillsynsmyndigheten medger det (11 § första stycket). En betryggande säkerhet kan exempelvis vara kreditförsäkring. Sådan försäkring meddelas i Sverige i princip uteslutande av Försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti, ömsesidigt.

Alla arbetsgivare har rätt att bilda en pensionsstiftelse. En sådan stiftelse kan bildas av ett enskilt företag, men det finns inga hinder mot att en stiftelse är gemensam för flera arbetsgivare. Stiftelsen är en juridisk person. Den skiljer sig från andra associationer genom att den inte har några ägare eller medlemmar. Stiftelsens förmögenhet förvaltas av en styrelse med representanter för såväl arbetsgivaren som berörda arbetstagare.

En arbetsgivare avsätter medel till pensionsstiftelsen genom att till denna föra över tillgångar såsom kontanter, aktier, obligationer, fastigheter eller liknande. Det är inte tillåtet att överföra reverser eller liknande fordringar på arbetsgivaren. För varje år som de anställda tjänar in pensionsförmåner ökar arbetsgivarens pensionsskuld dels med värdet av de ytterligare intjänade pensionsbeloppen, dels med den förräntning som har förutsatts i beräkningsgrunderna. Pensionsreservens värde – dvs. det kapitaliserade värdet (eller nuvärdet) av de utfästelser som ska tryggas i stiftelsen – fastställs mot bakgrund av de föreskrifter om försäkringstekniska grunder för beräkning av kapitalvärde som Finansinspektionen anvisar (se 3 § och FFFS 2007:24).

Någon skyldighet för arbetsgivaren att göra inbetalningar till stiftelsen uppställs inte i tryggandelagen. Stiftelsens enda uppgift är att förvalta kapital, och eftersom den inte har något åtagande eller ansvar för pensionsutfästelserna finns ingen motsvarande skuldpost i stiftelsens balansräkning.

Eftersom en pensionsstiftelses uteslutande ändamål är att säkerställa att arbetsgivarens pensionsutfästelser uppfylls, får stiftelsen i normalfallet inte betala ut pensioner. Det är arbetsgivaren som beräknar pensionsåtagandena och utifrån dem gör erforderliga inbetalningar till stiftelsen. Det ankommer vidare på arbetsgivaren att sköta utbetalningen av de utgående pensionerna. Pensionsstiftelsens förmögenhet kan därför karaktäriseras som en form av pant för den pensionsberättigades

pensionsfordran. Arbetsgivaren har dock ingen möjlighet att begränsa sin ansvarighet till pantens värde, dvs. stiftelsens förmögenhet.

Arbetsgivaren kan begära kompensation eller gottgörelse från pensionsstiftelsen för utbetalda pensioner under förutsättning att arbetsgivarens pensionsreserv inte överstiger pensionsstiftelsens tillgångar efter gottgörelsen, eller att gottgörelsen högst motsvarar årets avkastning på stiftelsens kapital (se 14 och 15 §§). Det ankommer på stiftelsen att kontrollera att de gottgörelser som arbetsgivaren begär står i överensstämmelse med stiftelsens ändamål och bestämmelserna i tryggandelagen.

Det finns som nämnts inget krav på att pensionsstiftelsens tillgångar ska täcka arbetsgivarens pensionsåtaganden. Ofullständig fondering medför dock att arbetsgivaren måste skuldföra (avsätta) ett belopp som motsvarar skillnaden mellan stiftelsens tillgångar och pensionsåtagandet i balansräkningen.

4.5.2 Kontotryggande

Även bestämmelserna om särskild redovisning av pensionsskuld (s.k. kontotryggande) återfinns som nämnts i tryggandelagen.

Enligt huvudregeln får alla arbetsgivare oavsett företagsform skuldföra (avsätta) pensionsutfästelser enligt allmän pensionsplan genom kontoavsättning i balansräkningen (se 5 §). Härutöver får vissa särskilt utpekade juridiska personer, såsom aktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, ekonomiska föreningar och sparbanker även skuldföra upplupen del av pensionsutfästelser som inte omfattas av en allmän pensionsplan. Skuldföring av pensionsutfästelse avseende arbetstagare med bestämmande inflytande (t.ex. ledande befattningshavare) och sådan arbetstagarers efterlevande får ske endast såvitt avser pensionsutfästelser enligt allmän pensionsplan så länge som inflytandet består. Tryggandelagen innehåller bestämmelser om hur begreppet bestämmande inflytande ska fastställas.

Den särskilda redovisningen av pensionsskulden fungerar så att arbetsgivaren redovisar det aktuella värdet av sina pensionsutfästelser som en skuld (avsättning) i balansräkningen i årsredovisningen.

En förutsättning för att skuldföring i balansräkning ska godtas skatterettsligt är att skuldföringen kombineras med en kreditförsäkring eller med kommunal eller statlig borgen eller liknande garanti. Pensionskostnaderna belastar rörelsens resultat och den skuld som finns i balansräkningen motsvaras av kapitalvärdet av intjänade pensionsrätter samt i vissa fall tillkommande värdesäkringsmedel.

Kreditförsäkring av pensionsutfästelser som är skuldförda i företagets egen balansräkning beviljas av Försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti, ömsesidigt (PRI Pensionsgaranti). PRI Pensionsgaranti är det enda försäkringsföretag som meddelar sådana kreditförsäkringar, i det så kallade PRI-systemet. PRI systemet tillkom i samband med ITP-planen. Tanken med systemet är att företagen genom att teckna kreditförsäkring hos PRI Pensionsgaranti efter skuldföring i balansräkningen kan behålla pensionskapitalet i verksamheten och själva avgöra hur det ska användas, samtidigt som de anställdas pensionsutfästelser är tryggade. Genom kreditförsäkringen garanterar PRI

Pensionsgaranti pensionerna för de anställda om företaget skulle komma på obestånd. Innan försäkringen beviljas gör PRI Pensionsgaranti en noggrann kreditbedömning av företaget. I vissa fall krävs att företaget ska ställa säkerhet för hela eller delar av pensionsskulden. För företag som ingår i en koncern begärs ofta borgen eller någon annan typ av förbindelse från koncernens moderföretag. Om företags kreditvärdighet skulle försämrats avsevärt kan PRI Pensionsgaranti kräva att pensionsskulden avvecklas genom inlösen. Om ett företag går i konkurs tas företags kreditförsäkring i anspråk och PRI Pensionsgaranti sörjer för att avveckla skulden genom inlösen i pensionsförsäkring.

Inom ramen för PRI-systemet kan företaget också välja att föra över hela eller del av pensionskapitalet till en pensionsstiftelse för att göra finansiella placeringar, s.k. PRI-stiftelser.

4.5.3 Tryggande genom försäkring

Den vanligaste tryggandeformen för tjänstepension är att arbetsgivaren tecknar en tjänstepensionsförsäkring för den anställda och betalar in premier till försäkringen. Tjänstepensionsförsäkringar tillhandahålls av försäkringsföretag som har tillstånd enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043), FRL och understödsföreningar (s.k. tjänstepensionskassor) som är registrerade enligt den upphävda lagen (1972:262) om understödsföreningar, UFL. Arbetsgivaren som har ingått försäkringsavtalet är försäkringstagare och den anställda är den försäkrade, dvs. den som har rätt till tjänstepensionsförmånerna, de kommande utbetalningarna ur försäkringen.

Livförsäkringsföretag

Försäkringsföretagens verksamhet regleras i försäkringsrörelselagen, som innehåller både associationsrättsliga och näringsrättsliga regler. Försäkringsföretagen kan antingen vara försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag eller försäkringsföreningar. Ett försäkringsaktiebolag kan bedrivas antingen som ett vinstutdelande bolag eller enligt ömsesidiga principer. I det senare fallet får vinstutdelning inte ske. Det främsta kännetecknet för de ömsesidiga försäkringsbolagen är att försäkringstagarna både är kunder och ägare.

Med livförsäkringsföretag avses försäkringsföretag som uteslutande, eller så gott som uteslutande, driver direkt livförsäkringsrörelse eller rörelse avseende återförsäkring av livförsäkring (se 1 kap. 4 § FRL). Det finns i motsats till vad som gäller för understödsföreningar inte några krav på att livförsäkringsföretagen endast ska rikta sig till en sluten krets. Däremot förekommer det i praktiken att sådana företag har inrättats eller inrättas av arbetsmarknadensparter för att enbart trygga tjänstepension för en viss bestämd krets, t.ex. Alecia som är ett ömsesidigt försäkringsbolag som tryggar pensionsutfästelser enligt ITP-planen.

Näringsrättsligt görs det, inom ramen för begreppet livförsäkring, åtskillnad mellan fondförsäkring och andra livförsäkringar. Med fondförsäkring avses sådan livförsäkring som är knuten till fonder vilka förvaltas av fondförvaltare som har rätt att driva fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om värdepappersfonder eller till specialfonder vilka

förvaltas av den som har rätt att förvalta specialfonder enligt lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder, se 2 kap. 12 § FRL. Försäkringsföretaget placerar premier i andelar i fonder som är knutna till försäkringen och som försäkringstagaren bestämmer. För fondförsäkring står försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade placeringsrisken. När det gäller tjänstepensionsförsäkringar bärs placeringsrisken av den försäkrade, dvs. den anställde.

I försäkringsrörelselagen fanns tidigare, i dess lydelse före den 1 januari 2016, särskilda bestämmelser för tjänstepensionsverksamhet.

Den 1 januari 2016 trädde ny lagstiftning i kraft som genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) (Solvens II-direktivet). I samband med detta infördes även en övergångsreglering som innebär att försäkringsföretag som bedriver tjänstepensionsverksamhet för den delen av verksamheten kan tillämpa de bestämmelser om tillstånd, verksamhet i ett annat land inom EES, grundläggande bestämmelser om ett försäkringsföretags rörelse, solvensregler, tillsyn, och ingripande som gällde före den 1 januari 2016 samt föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser. För de delar som rör företagsstyrning, associationsrätt, överlåtelse av bestånd, lämplighetsprövning av ägare i försäkringsaktiebolag och grupp-tillsyn gäller emellertid de nya reglerna enligt Solvens II-regelverket. Övergångsregleringen ska upphöra att gälla vid utgången av 2019 (se punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043] samt prop. 2015/16:9 s. 201). Detta innebär att huvuddelen av den tjänstepensionsverksamhet som drivs av svenska livförsäkringsföretag omfattas av de försäkringsrörelseregler som gällde före genomförandet av Solvens II-direktivet.

För att få bedriva försäkringsrörelse krävs tillstånd av Finansinspektionen. Bestämmelser om tillstånd för försäkringsföretag finns i 2 kap. FRL. Tillståndsprövningen innehåller både formella och materiella delar och för att tillstånd ska beviljas krävs bl.a. att bolagsordningen eller stadgarna stämmer överens med försäkringsrörelselagen och andra författningar. Även arten och omfattningen av företagets verksamhet har betydelse. Vid tillståndsprövningen ska bolagets ledning bedömas och det ställs krav på att de personer som ingår i ledningen har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i styrningen av ett försäkringsföretag och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift.

De grundläggande bestämmelserna om ett försäkringsföretags rörelse kan sammanfattas i fyra principer: stabilitetsprincipen, genomlysning-principen, standardprincipen och proportionalitetsprincipen.

Stabilitetsprincipen innebär att en försäkringsrörelse ska drivas med en för rörelsens omfattning och art tillfredsställande soliditet, likviditet och kontroll över försäkringsrisker, placeringsrisker och rörelserisker, så att åtagandena mot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringen kan fullgöras, se 4 kap. 1 § FRL. Genomlysning-principen (se 4 kap 2 § FRL) innebär att företaget ska lämna information som tydligt visar försäkringens villkor och värdeutveckling och som är anpassad efter försäkringens art. Standardprincipen innebär att

verksamheten ska bedrivas enligt god försäkringsstandard (se 4 kap. 3 § FRL). Proportionalitetsprincipen (se 4 kap. 5 § FRL) innebär att solvens-, företagsstyrnings-, tillsyns- och grupp-tillsynsreglerna ska tillämpas proportionellt i förhållande till arten, omfattningen och komplexiteten av riskerna i varje försäkringsföretags verksamhet.

Därutöver finns också särskilda bestämmelser om att försäkringsföretag som huvudregel inte får driva annan verksamhet än försäkringsrörelse och att det bara är under vissa givna omständigheter som livförsäkringsrörelse får drivas tillsammans med skadeförsäkringsrörelse.

Försäkringsrörelselagen innehåller ett omfattande regelverk som har till syfte att skydda försäkringstagarna och garantera att försäkringsföretaget vid varje tidpunkt kan uppfylla sina åtaganden enligt ingångna försäkringsavtal. Det utgörs av regler om försäkringstekniska avsättningar, regler för tillgångar som svarar mot försäkringstekniska avsättningar, investeringar/placeringar, kapitalbas och kapitalkrav. Dessa bestämmelser kallas med en sammanfattande beteckning för *solvensregler* och framgår av 5–8 kap. FRL för de företag som följer Solvens II-regelverket och av 5–8 kap. FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 för de företag som tillämpar övergångsregleringen.

Reglerna om kapitalbas och kapitalkrav har till syfte att säkerställa att försäkringsföretaget har möjlighet att täcka förluster som uppstår i verksamheten och att det finns tillräckligt med tillgångar som kan täcka åtagandena gentemot förmånstagarna. Det finns därför regler om att kapitalbasen aldrig får understiga ett visst minsta belopp. För de som lyder under övergångsregleringen kallas det solvensmarginal, medan det benämns solvenskapitalkrav och minimikapitalkrav för de som följer FRL i dess nu gällande lydelse.

Ett försäkringsföretag är skyldigt att göra försäkringstekniska avsättningar för sina åtaganden. För de företag som lyder under övergångsregleringen ska avsättningarna motsvara det belopp som krävs för att företaget vid varje tidpunkt ska kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal (se 5 kap. 1 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). För de företag som följer nu gällande lydelse av försäkringsrörelselagen ska avsättningarna motsvara det belopp som försäkringsföretaget skulle få betala om de omedelbart skulle föra över sina åtaganden till ett annat försäkringsföretag, som är oberoende och som har intresse av att transaktionen genomförs (se 5 kap. 3 § FRL). Nivån på de försäkringstekniska avsättningarna kan därmed skilja sig åt beroende på vilket regelverk som företaget följer.

Ett försäkringsföretag ska upprätta och följa försäkringstekniska riktlinjer (10 kap. 23 § FRL och 8 kap. 1 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). Kravet ska ses som ett komplement till reglerna angående försäkringstekniska avsättningar. De försäkringstekniska riktlinjerna ska innehålla principerna för hur de försäkringstekniska avsättningarna beräknas, premier bestäms, försäkringar återköps och belånas, återbäring fördelas, återförsäkring avges och tas emot samt hur soliditeten ska tillgodoses. De försäkringstekniska riktlinjerna ska kompletteras med ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag där de antaganden som används för att beräkna premier, försäkringstekniska avsättningar, tekniska återköpsvärden, belåningsvärden, gränserna för skyldighet att teckna

återförsäkring och begränsningar för mottagen återförsäkring, fördelning av återbäring samt soliditetsreserven framgår.

Ett försäkringsföretag ska alltid inneha tillgångar motsvarande de försäkringstekniska avsättningarna. Dessa tillgångar ska placeras enligt aktsamhetsprincipen. Dessutom finns det krav på riskspridning för att förhindra att bolagen tar för stora risker med dessa tillgångar. För de försäkringsföretag som följer Solvens II-regelverket ska dessutom hänsyn tas till åtagandenas art och löptid.

Regler gällande placering av tillgångar skiljer sig åt för de två regelverken. För de försäkringsföretag som följer Solvens II-regelverket gäller aktsamhetsprincipen för samtliga tillgångar. Det finns regler för riskkontroll, riskspridning och lokalisering av tillgångar samt särskilda begränsningar för investeringar i derivatinstrument samt onoterade tillgångar. För de försäkringsföretag som följer övergångsregleringen gäller placeringsreglerna endast för de tillgångar som svarar mot försäkringstekniska avsättningar. Dessa ska placeras enligt aktsamhetsprincipen och det finns regler för riskspridning samt hur stor andel av skuldtäckningstillgångarna som får härröra från samma emittent eller låntagare (enhandsengagemang). Vidare finns särskilda bestämmelser avseende bl.a. användning av derivatinstrument, om var skuldtäckningstillgångarna ska finnas, samt regler som har till syfte att begränsa valutarisken.

De företag som följer övergångsregleringen ska upprätta och följa placeringsriktlinjer. Dessa riktlinjer ska innehålla principer för placering av bolagets samtliga tillgångar. Något motsvarande krav finns inte för de företag som följer Solvens II-regelverket.

Utöver de ovan nämnda skyddsreglerna ska ett försäkringsföretag föra ett särskilt register som vid varje tidpunkt utvisar de tillgångar som svarar mot de försäkringstekniska avsättningarna samt tillgångarnas värde (se 6 kap. 11 § FRL och 6 kap. 30 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). Registret ska ligga till grund för försäkringstagarnas förmånsrätt i bolagets tillgångar i händelse av att bolaget försätts i konkurs eller utmätning äger rum (6 kap. 13 § FRL och 6 kap. 31 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016).

Försäkringsföretagen står under tillsyn av Finansinspektionen. För att Finansinspektionen ska kunna fullgöra tillsynen åläggs försäkringsföretagen vissa skyldigheter. Ett försäkringsföretag är exempelvis skyldigt att lämna de upplysningar om verksamheten som inspektionen begär. Finansinspektionen har vidare rätt att inom ramen för sin tillsyn sammankalla försäkringsföretagets styrelse när det anses nödvändigt. Finansinspektionen kan vidare meddela förelägganden om rättelse samt begränsa eller förbjuda ett försäkringsföretag att förfoga över sina tillgångar i Sverige. Vid fall av allvarigare överträdelse kan ett försäkringsföretags tillstånd återkallas.

I Sverige fanns det 28 aktivt verksamma livförsäkringsföretag vid utgången av år 2017. Av dessa bedriver 17 tjänstepensionsverksamhet i någon form (vissa enbart tjänstepensionsverksamhet). Tjänstepensionsverksamheten uppgår till cirka 69 procent av dessa livförsäkringsföretags totala verksamhet. Det fanns 8 fondförsäkringsföretag varav 8 meddelade tjänstepensionsförsäkring. Det samlade tjänstepensionskapitalet för fondförsäkrings- och livförsäkringsföretagen uppgick till cirka 2900

miljarder kronor. De 3 största bolagen stod för nästan 55 procent av detta kapital.

Understödsföreningar

Understödsföreningar är företag som driver försäkringsrörelse och tillhör en särskild medlemsbaserad associationsform (personalassociation). En understödsförening får inte driva affärsmässig försäkringsrörelse, utan tillhandahåller försäkringar till en viss bestämd krets av personer, såsom anställda i ett visst företag eller personer som tillhör en viss yrkesgrupp eller bransch. Understödsföreningarna brukar delas in med utgångspunkt i vilken form av försäkring som meddelas. En understödsförening som meddelar tjänstepensionsförsäkringar benämns tjänstepensionskassa.

Tjänstepensionskassorna har tidigare tillämpat lagen (1972:262) om understödsföreningar (UFL). Den lagen upphävdes dock vid ikraftträdandet av försäkringsrörelselagen den 1 april 2011. De understödsföreningar som var registrerade vid den tidpunkten får emellertid fortsätta att driva sin verksamhet enligt lagen om understödsföreningar till utgången av juni 2019 med stöd av övergångsbestämmelser. De föreningar som då inte har ansökt om tillstånd att driva verksamhet enligt försäkringsrörelselagen ska träda i likvidation (se 7 § lagen [2010:2044] om införande av försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

En understödsförening ska enligt 5 § UFL bestå av minst 100 medlemmar och i vissa fall uppställs krav om att medlemmarna måste uppgå till minst 500. Finansinspektionen har rätt att genom dispens tillåta att medlemsantalet understiger dessa nivåer om särskilda skäl föreligger.

I UFL uppställs ett förbud mot affärsmässighet (se 1 §). Förbudet mot affärsmässighet har ansetts utgöra en skiljelinje mellan understödsföreningarna och de ömsesidiga försäkringsbolagen. Förbudet kompletteras av en bestämmelse i 6 § UFL som begränsar värdet på de kapitalförsäkringar som en understödsförening meddelar till ett basbelopp (huvudregel). Finansinspektionen har dock möjlighet att meddela dispens från denna regel.

Vidare uppställs i 1 § UFL krav på att en understödsförening måste vara sluten, vilket innebär att föreningen endast får meddela försäkringar för en på visst sätt begränsad persongrupp. Till följd härav verkar tjänstepensionskassorna i första hand på företagsmarknaden, dvs. den marknad där det är arbetsgivaren, eller det kollektivavtal som arbetsgivaren är ansluten till, som bestämmer leverantör av tjänstepension.

Lagstiftningen för understödsföreningarna vilar på soliditetsprincipen och skälighetsprincipen (se 11 § UFL). Soliditetsprincipen innebär att föreningen alltid ska kunna fullgöra sina försäkringsutfästelser mot sina medlemmar. Enligt skälighetsprincipen ska medlemmarnas försäkringsavgifter vara skäligt avvägda i förhållande till de förmåner som försäkringarna ger.

Kapitalplaceringsreglerna för understödsföreningar innebär enligt huvudregeln i 24 § UFL att ett belopp som täcker dels summan av föreningens försäkringsfonder, vilket i princip motsvarar de försäkringstekniska avsättningarna i försäkringsföretag, dels föreningens

övriga skulder ska redovisas i vissa angivna tillgångar, i första hand obligationer och skuldförbindelser mot säkerhet i fast egendom.

För en understödsförening som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring ska de samlade tillgångarna placeras så att lämplig riskspridning uppnås. Vidare ska tillgångarna, med beaktande av bolagets försäkringsåtaganden och förändringar i tillgångarnas framtida värde och avkastning, placeras så att bolagets betalningsberedskap är tillfredsställande. Den förväntade avkastningen ska också vara tillräcklig och placering ske på det sätt som bäst gagnar de ersättningsberättigades intressen men också i övrigt på ett aktsamt sätt. Det finns även särskilda bestämmelser avseende användning av derivatinstrument samt bestämmelser avseende hur stor andel av tillgångarna som får härröra från samma emittent eller låntagare.

Försäkringstekniska avsättningar för en understödsförening som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring ska motsvara det belopp som krävs för att företaget vid varje tidpunkt ska kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal (se 22 a § UFL jämförd med 7 kap. 1 § försäkringsrörelselagen [1982:713]).

Understödsföreningar ska vara registrerade och stå under tillsyn av Finansinspektionen.

Tjänstepensionskassorna är förhållandevis små aktörer på den svenska tjänstepensionsmarknaden. Vid utgången av år 2017 fanns det sammanlagt 11 tjänstepensionskassor i Sverige, vilka förvaltade ett samlat kapital om cirka 193 miljarder kronor. De 3 största tjänstepensionskassorna stod för drygt 65 procent av detta kapital.

Finansinspektionens tillsynsverktyg trafikljust

Trafikljust är ett tillsynsverktyg som Finansinspektionen införde för försäkringsföretag och tjänstepensionskassor år 2007 efter införandet av tjänstepensionsdirektivet i svensk lagstiftning. Den nya regleringen innebar att tidigare kvantitativa placeringsregler ersattes av aktsamhetsprincipen och att de antaganden som låg till grund för beräkningen av försäkringstekniska avsättningar skulle vara aktsamma istället för betryggande, vilket innebar att tidigare inbyggda buffertar togs bort.

Trafikljust fungerar som ett riskbaserat kapitalkrav och mäter hur väl ett försäkringsföretag/tjänstepensionskassa klarar förändringar i tillgångspriser, räntenivåer och i försäkringsutfall, dvs. uppfyller stabilitetsprincipen enligt försäkringsrörelselagen. I modellen beräknas ett företags kapitalbuffert utifrån det verkliga värdet på företagets tillgångar och skulder. Därefter utsätts företaget för ett antal fiktiva stressscenarier, som påverkar både tillgångs- och skuldsidan, och som är förutbestämda i modellen. Utfallet av dessa visar på ett sammantaget kapitalbehov med hänsyn till de risker som företaget är utsatta för. Genom att ställa kapitalbufferten i förhållande till kapitalbehovet erhålls den s.k. trafikljustskvoten. Om trafikljustskvoten är högre än ett får företaget s.k. grönt ljus, dvs. företaget har en tillräcklig kapitalbuffert med avseende på de risker som företaget är utsatt för. Är däremot trafikljustskvoten mindre än ett får företaget rött ljus, dvs. företaget har inte en tillräcklig kapitalbuffert

med avseende på de risker som det är utsatt för. Trafikljuset rapporteras till Finansinspektionen kvartalsvis.

Benämningen trafikljus kommer ifrån att företagen får antingen grönt eller rött ljus. Syftet med trafikljuset är att kunna identifiera företag som har så stora riskexponeringar att de inte med fullgod säkerhet kan uppfylla sina åtaganden gentemot sina kunder. Målet är att förhindra att ett företag har ett för högt risktagande i förhållande till sin kapitalbuffert, och att i ett tidigt skede kunna identifiera företag som tar överdrivet stora risker. Trafikljuset visar rött ljus när den beräknade bufferten inte är tillräcklig. Eftersom trafikljuset endast är ett tillsynsverktyg har Finansinspektionen inga ingripandemöjligheter som är direkt kopplade till nivåerna i trafikljuset. Om ett företag får rött ljus gör Finansinspektionen en mer ingående tillsyn av både kvantitativt och kvalitativt slag.

Trafikljusmodellen är utformad på ett sätt som ska vara anpassat till såväl skadeförsäkringsföretag som livförsäkringsföretag, och för både tjänstepensionsverksamhet och övrig livförsäkringsverksamhet. Som en del av förberedelserna inför ikraftträdandet av Solvens II-regelverket anpassade Finansinspektionen år 2013 trafikljusmodellen till det regelverket. Detta innebär att värderingsprinciperna för försäkrings-tekniska avsättningar i modellen motsvarar de principer som gäller i Solvens II-regelverket.

I samband med att Solvens II-regelverket trädde ikraft den 1 januari 2016 infördes det ett riskbaserat kapitalkrav (solvenskapitalkravet) i försäkringsrörelselagen. För de företag som följer försäkringsrörelselagen upphörde samtidigt kravet på att rapportera enligt trafikljuset. Därmed är det endast tjänstepensionskassorna och de försäkringsföretag som följer övergångsregleringen som idag rapporterar enligt trafikljuset.

Kollektivavtalet och tjänstepensionsförsäkringarna

Försäkringar enligt kollektivavtal är naturligtvis alltid knutna till arbetsmarknaden och därmed till de särskilda förhållanden som råder där. Villkoren för kollektivavtalsgrundade tjänstepensionsförsäkringar, pensionsplanerna, har sedan början av 1960-talet utformats i förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter på central nivå inom respektive sektor. Kollektivavtal om försäkringar kan dock även slutas på förbunds nivå eller genom att en enskild arbetsgivare sluter ett sådant avtal med en arbetstagarorganisation (s.k. hängavtal). Förhandlingsresultatet på central nivå ges formen av ett kollektivavtal varigenom de anslutna förbunden rekommenderas att träffa överenskommelse om skyldighet för arbetsgivare att teckna försäkringar. De gemensamma villkoren för försäkringarna gäller som bindande kollektivavtal mellan förbunden. Samma sak gäller för övriga överenskommelser om försäkringarna som träffats mellan de centrala parterna, såsom tolknings- och tillämpnings-regler samt tvistlösningsinstrument.

Inom ramen för kollektivavtalsförhandlingarna avtalar parterna vanligtvis om villkoren man har vid anställning inom branschen/sektorn, däribland tjänstepensionsförmåner. Avtalen kan reglera frågor av skiftande art, men inkluderar ofta vad som kan betecknas som sidoförmåner – exempelvis pensioner, försäkringar och liknande. Avtal

om anställningsvillkor och andra relevanta protokoll är en del av det övergripande kollektivavtalet.

Kollektivavtalet reglerar en hel del viktiga frågor för tjänstepensionen. Det finns dock ingen klar uppdelning mellan vad som ska avtalas i kollektivavtalet respektive försäkringsavtalet utan detta kan skilja sig åt mellan olika kollektivavtalsparter och avtalsområden. Arbetsmarknadens parter kan exempelvis fastställa storleken på avgiften som arbetsgivaren ska betala för den anställdes tjänstepension, om avgiften ska placeras på särskilt sätt, hur försäkringsföretagen ska väljas ut och vem som ska göra det. Det går att avtala om det ska finnas möjlighet att flytta mellan de olika försäkringsföretagen, hur överföring av befintlig försäkring ska ske i det fall att en försäkringsgivare inom avtalsområdet av någon anledning inte längre kan eller får erbjuda försäkringar liksom om när och under hur lång tid pensionen ska betalas ut och om arbetstagaren ska ha möjlighet att välja återbetalningsskydd.

Att avtalsparterna inom ramen för den lagstiftning som reglerar området i stort sett disponerar fritt över kollektivavtalet och dess innehåll innebär att avtalsparterna genom ändringar av detta avtal direkt kan påverka anställningsavtalens utformning. Även den ursprungliga utformningen av de försäkringsavtal som tecknas mellan ett försäkringsföretag och den enskilde arbetsgivaren inom ramen för en kollektivavtalsuppgörelse påverkas i hög grad av förekomsten av ett kollektivavtal. Orsaken är att kollektivavtalet på många områden fastställer sådant som för andra försäkringsformer endast finns reglerat i försäkringsavtalet. Därför kan försäkringstagaren (arbetsgivaren), den försäkrade (arbetstagaren) och försäkringsgivaren inte på samma sätt som när det gäller andra försäkringsformer genomföra ändringar i försäkringsavtalet för en kollektivavtalsgrundad tjänstepensionsförsäkring. Detta eftersom ändringar kan innebära att de bryter mot kollektivavtalet.

Livförsäkringsföretagen som förvaltar tjänstepensioner verkar på en individvalsmarknad, även kallad kryssvalsmarknaden. Kryssvalsmarknaden är en del av den kollektivavtalsreglerade tjänstepensionen där arbetstagaren själv får välja placeringsalternativ, däri inkluderat de alternativa pensionsplanerna för tjänstemän inom ITP-planen vars årsinkomst överstiger tio basbelopp (tiotaggarlösningar). Den som inte gör ett aktivt val placeras i en traditionell försäkring hos det förvalsföretag som kollektivavtalsparterna har valt.

4.6 Första tjänstepensionsdirektivet

Den 3 juni 2003 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv, 2003/41/EG om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (första tjänstepensionsdirektivet). Direktivet avsåg att reglera verksamhet i tjänstepensionsinstitut, dvs. institut av skiftande slag i de olika medlemsländerna som då ännu inte omfattades av någon gemenskapsreglering. Direktivet utgjorde ett första steg mot en inre marknad för tjänstepensioner. Syftet med reglerna var att garantera en hög grad av trygghet för de framtida pensionärerna, samtidigt som en effektiv förvaltning av tjänstepensionskapitalet möjliggjordes. En överflyttning av

sparandet till tjänstepensionsområdet bedömdes bidra till såväl ekonomiska som sociala framsteg. I detta ligger bl.a. att tjänstepensionsinstitutens gränsöverskridande verksamhet möjliggör en större rörlighet för kapital inom EU (se skäl 4–7 till direktivet).

I propositionen om nya regler för tjänstepensionsinstitut föreslogs de lagändringar som behövdes för att genomföra tjänstepensionsdirektivet (prop. 2004/05:165). De nya reglerna trädde i kraft den 1 januari 2006. De innebar i huvudsak följande.

De svenska institut som föll under direktivets tillämpningsområde var understödsföreningar som meddelar tjänstepensionsförsäkringar (tjänstepensionskassor) och pensionsstiftelser. De pensionsstiftelser som tryggar utfästelse om pension till färre än 100 personer undantogs från de nya reglerna, men stiftelserna får själva välja att ändå tillämpa dem. Vissa delar av direktivet tillämpas också på livförsäkringsbolagens tjänstepensionsverksamhet, med stöd av en medlemsstatsoption om detta i artikel 4 i första tjänstepensionsdirektivet.

Särskilda verksamhetsvillkor för tjänstepensionskassor och pensionsstiftelser infördes. För de nämnda instituten och för livförsäkringsbolagens tjänstepensionsverksamhet gäller även särskilda bestämmelser om information till ersättningsberättigade eller motsvarande. För livförsäkringsföretagens tjänstepensionsverksamhet och för tjänstepensionskassorna infördes särskilda regler om försäkringstekniska avsättningar där antagandena nu skulle vara aktsamma istället för som tidigare betryggande, vilket innebar att tidigare systematiskt inbyggda dolda säkerhetsmarginaler (buffertar) i avsättningarna togs bort. För tjänstepensionskassorna infördes även nya bestämmelser om skuldtäckning och kapitalkrav. För såväl livförsäkringsföretagens tjänstepensionsverksamhet som för tjänstepensionskassorna och pensionsstiftelserna infördes nya placeringsregler. Tidigare kvantitativa placeringsregler ersattes av aktsamhetsprincipen vilket innebar att istället för att regelverket innehöll en katalog av tillåtna tillgångar skulle tillgångarna nu placeras på det sätt som bäst gagnar de ersättningsberättigades intressen och också i övrigt på ett aktsamt sätt. För tjänstepensionskassorna gäller placeringsreglerna för samtliga tillgångar medan de för livförsäkringsföretagen endast gällde för de tillgångar som används för skuldtäckning.

Även för tillsynen över dessa finansiella instituts tjänstepensionsverksamhet genomfördes vissa ändringar, bl.a. i form av att den finansiella tillsynen över pensionsstiftelser delades mellan länsstyrelserna och Finansinspektionen.

I lagen om understödsföreningar infördes vidare regler om verksamhet över gränserna, dvs. om möjligheterna för ett tjänstepensionsinstitut inom EES att driva verksamhet i ett annat EES-land. Med anledning av direktivets bestämmelser om gränsöverskridande verksamhet gjordes också vissa justeringar i den äldre lydelsen av försäkringsrörelselagen, samtidigt som det infördes nya bestämmelser i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige.

4.7 Andra tjänstepensionsdirektivet

Första tjänstepensionsdirektivet har nu ersatts av andra tjänstepensionsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341 av den 14 december 2016 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut). Andra tjänstepensionsdirektivet ska vara genomfört i nationell lagstiftning senast den 13 januari 2019. Genom andra tjänstepensionsdirektivet upphävs första tjänstepensionsdirektivet. Det övergripande syftet är alltså detsamma, dvs. att tjänstepensionsinstitut på den inre marknaden ska ha möjlighet att bedriva verksamhet i andra medlemsstater, samtidigt som en hög skydds- och säkerhetsnivå säkerställs för de framtida pensionärerna.

För att förbättra minimiskyddet från första tjänstepensionsdirektivet är syftet med andra tjänstepensionsdirektivet att säkerställa god företagsstyrning, tillhandahållande av information till de framtida pensionärerna samt att skapa transparens och trygghet på tjänstepensionsområdet (se skäl 4 i direktivet). Detta innebär att reglerna om företagsstyrning och information måste utvecklas. I övrigt är mycket oförändrat i förhållande till första tjänstepensionsdirektivet t.ex. tillämpningsområdet, begreppet tjänstepensionsinstitut samt regler om tekniska avsättningar, investeringar och kapitalkrav.

Direktivet syftar till minimiharmonisering vilket innebär att medlemsstaterna kan behålla eller införa ytterligare bestämmelser för att skydda de framtida pensionärerna.

4.8 Finansinspektionens kapitalkravsrapport

Regeringen gav den 16 mars 2017 Finansinspektionen i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur en lämplig kapitalkravsreglering för tjänstepensionsföretag bör utformas. Finansinspektionen redovisade den 1 september 2017 uppdraget i rapporten Förslag till kapitalkravsreglering för tjänstepensionsföretag (dnr 17-4640).

5 Allmänna utgångspunkter

5.1 En ny tjänstepensionsreglering ska införas

Promemorians förslag: Det ska införas en svensk reglering på grundval av andra tjänstepensionsdirektivet som tillåter bildandet av tjänstepensionsinstitut i Sverige i annan form än pensionsstiftelser.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Finansinspektionen* avstyrker utredningens förslag. Inspektionen anser att avgiftsbestämda tjänstepensionsförsäkringar i princip är identiska med privata pensionsförsäkringar och att

samma regler bör gälla för samma risker. *Sveriges riksbank* är inte övertygad om att riskerna skiljer sig så mycket mellan tjänstepensionsföretag och livförsäkringsföretag att det motiverar en differentierad reglering i Sverige. *Arbetsgivarverket* anser att arbetsmarknadens parter får sämre möjligheter att finna lösningar för pensionsförvaltning om det inte införs en särskild tjänstepensionsreglering i Sverige. *Svenskt Näringsliv* välkomnar, med instämmande av *Folksam* och *Alecta*, en särreglering för tjänstepensionsinstitut och framhåller att det är av stor vikt att svenska företag och deras anställda ges samma möjligheter till effektiv hantering av tjänstepensionerna som konkurrerande företag inom EU. *LO* anser att en särskild sektorreglering är nödvändig för att göra det möjligt för arbetsmarknadens parter att skapa anpassade lösningar kring ägandet av avsatta pensionsmedel, medelsförvaltning och frågor relaterade till avkastning och risk.

Skälen för promemorians förslag: I dag är det, som utredningen konstaterar, inte möjligt att i Sverige bilda tjänstepensionsinstitut – dvs. institut som unionsrättsligt är sådana institut som omfattas av första tjänstepensionsdirektivet – i annan form än pensionsstiftelser enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. (tryggandelagen). Tidigare fanns en lagstiftning – lagen (1972:262) om understödsföreningar (UFL) – som gav utrymme för understödsföreningar, de s.k. tjänstepensionskassorna, att driva tjänstepensionsverksamhet i enlighet med första tjänstepensionsdirektivet. Den lagstiftningen upphävdes den 1 april 2011 (prop. 2009/10:246 och SFS 2010:2044). Tjänstepensionskassor, liksom övriga understödsföreningar, får dock enligt 7 § lagen (2011:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043) fortsätta driva verksamhet och ska då omfattas av bestämmelserna i den upphävda lagen om understödsföreningar. Den tid under vilken understödsföreningarna får fortsätta driva verksamhet löper till utgången av juni 2019.

Det kan, som även utredningen kommer fram till (se SOU 2014:57 s. 255), inte anses vara något krav enligt unionsrätten för Sverige att ha regler om tjänstepensionsinstitut även i den formen att instituten i fråga har egna åtaganden i förhållande till de framtida pensionärerna. Varken första eller andra tjänstepensionsdirektivet ställer något krav på medlemsstaterna att tillåta tjänstepensionsinstitut i någon viss form (se bl.a. skäl 5 till andra tjänstepensionsdirektivet). De båda direktivet innehåller regler för de nationella institutstyper som motsvarar beskrivningen i direktiven av begreppet tjänstepensionsinstitut. Därför torde i och för sig ett mera begränsat genomförande i svensk rätt av andra tjänstepensionsdirektivet, enligt vilket svenska tjänstepensionsinstitut endast tillåts i form av pensionsstiftelser, stå i överensstämmelse med unionsrätten.

Vid prövningen av vilket genomslag som andra tjänstepensionsdirektivet ska ges i svensk rätt bör dock tjänstepensionernas samhälls-ekonomiska och sociala betydelse tillmätas stor vikt. För framtidens pensionärer kommer tjänstepensionen att vara en mycket viktig försörjningskälla. Som bl.a. *LO* och *Svenskt Näringsliv* påpekar är det också centralt för den svenska kollektivavtalsmodellens funktionssätt att det finns tillgång till effektiva och särskilt anpassade lösningar för tjänstepensionerna. Med tanke på de mycket stora medel som finns avsatta och

investerade för framtida tjänstepensioner, har tjänstepensionerna därutöver ett stort värde för kapitalförsörjningen på de finansiella marknaderna.

Tjänstepensionernas betydelse för samhällsekonomin och framtidens pensionärer innebär att regleringen av de institut som ska förvalta tjänstepensionerna måste utformas med omsorg. En rad intresseavvägningar måste göras. Det gäller bl.a. avvägningen mellan trygghet för framtidens pensionärer och de framtida pensionernas storlek. Även samspelet med den arbetsrättsliga lagstiftningen och med socialförsäkringssystemen – däri inbegripet den allmänna pensionen – bör beaktas.

Vid utformningen av regleringen av den svenska tjänstepensionssektorn har det därför ett särskilt värde att regleringen kan anpassas till de speciella förhållanden som råder inom den sektorn. Om en lösning kan väljas som medger en högre grad av flexibilitet i lagstiftningen så talar mycket för att den lösningen också bör väljas. Då underlättas en konstruktion av regleringen som tar hänsyn till särdragen i den svenska tjänstepensionsmodellen.

Huvuddelen av tjänstepensionerna tryggas i dag, som berörs ovan, i form av tjänstepensionsförsäkringar till vilka arbetsgivarna betalar premier som sedan förvaltas och i sinom tid betalas ut som pensioner till de före detta arbetstagarna. De institut som tar emot premierna är i dag antingen försäkringsföretag med tillstånd enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043, FRL) eller tjänstepensionskassor som tillämpar den numera upphävd lagen om understödsföreningar.

Försäkringsrörelselagen vilar alltsedan den 1 januari 2016 på Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II), nedan benämnt Solvens II-direktivet (prop. 2015/16:9 och SFS 2015:700). Det direktivet innehåller en omfattande reglering av försäkringsföretagens rörelse. Det rör sig till stor del om bestämmelser på hög teknisk detaljnivå om försäkringstekniska avsättningar, kapitalbas och kapitalkrav. Därutöver finns detaljerade bestämmelser om behandlingen i tillsynssammanhang av försäkringsföretag som ingår i en grupp. Solvens II-direktivet bygger på principen om fullharmonisering, dvs. medlemsstaterna har inte möjlighet att genom nationell reglering avvika från direktivet.

Redan regleringen i Solvens II-direktivet är av hög detaljeringsgrad. Direktivet åtföljs dock dessutom av delegerade akter med föreskrifter som meddelats av Europeiska kommissionen med stöd av bemyndiganden i direktivet. Vidare har den Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa) meddelat en rad riktlinjer och rekommendationer i anslutning till Solvens II-direktivet.

Det unionsrättsliga regelverket för försäkringsrörelse är sammantaget mycket omfångsrikt. Utrymmet för nationell särreglering och anpassning till nationella förhållanden är därför starkt begränsat, vilket LO särskilt påpekar. Det regelverket erbjuder inte en sådan flexibilitet som är eftersträvarnsvärd när det gäller regleringen av den svenska tjänstepensionssektorn. Det betyder inte att regelverket för försäkringsrörelse är helt olämpligt som grund för en verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar, men det har betydelse för frågan om vilket genomslag som andra tjänstepensionsdirektivet ska ges i svensk rätt.

Både första och andra tjänstepensionsdirektivet präglas av en lägre detaljeringsgrad än Solvens II-direktivet. Det finns inte heller möjlighet i något av de båda direktiven för kommissionen att meddela ytterligare föreskrifter i form av genomförandeåtgärder eller delegerade akter. Dessutom bygger både första och andra tjänstepensionsdirektivet på en princip om minimiharmonisering. Det betyder att medlemsstaterna får införa mera långtgående regler än vad som följer av direktivet (se skäl 3 till andra tjänstepensionsdirektivet). Det står helt enkelt klart att andra tjänstepensionsdirektivet erbjuder helt andra möjligheter till en särskilt anpassad reglering för den svenska tjänstepensionssektorn än Solvens II-direktivet.

I det sammanhanget bör särskilt beaktas att om det inte i svensk rätt införs någon ny reglering för tjänstepensionsinstitut som står risk kommer Sverige inte längre att utnyttja den möjlighet som ges i andra tjänstepensionsdirektivet att ha en särskilt anpassad reglering för företag som vill bedriva sådan tjänstepensionsverksamhet på de villkor som gäller enligt det direktivet, dvs. en särskilt anpassad reglering av det slag som hittills har gällt för tjänstepensionskassorna.

Mot den bakgrunden finns det behov av att införa en ny, modern och delvis fristående reglering för svenska tjänstepensionsinstitut som står risk, i syfte att anpassa det svenska regelverket för tillhandahållande av tjänstepensionsförmåner till den EU-rättsliga systematiken. Genom att införa en sådan reglering kan, som *Arbetsgivarverket* framhåller, det nuvarande utbudet av tillgängliga lösningar för förvaltningen på tjänstepensionsområdet behållas och breddas, vilket ökar möjligheterna att skapa olika former av tjänstepensionslösningar. Genom en sådan reglering kan, som *Svenskt Näringsliv*, *Folksam* och *Alecta* påpekar, dessa tjänstepensionsinstitut fullt ut utnyttja den inre marknadens fördelar. Det bör således införas en särskild svensk reglering baserad på bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet som står öppen för andra institut än pensionsstiftelser.

Det torde vara riktigt som *Finansinspektionen* och *Sveriges riksbank* anför att riskerna och skyddsintressena i tjänstepensionsverksamhet och i livförsäkringsverksamhet i hög grad sammanfaller. Det innebär att en särreglering för tjänstepensionsverksamhet sannolikt leder till att verksamheter som sakligt sett är liknande kommer att styras av olika regler, enbart beroende på om en verksamhet hör hemma inom tjänstepensionssektorn eller inte.

Tjänstepensionssektorns samhällsekonomiska betydelse är dock stor, och intresset därmed mycket starkt att utnyttja de möjligheter som finns för att skapa lämpligast möjliga reglering för den sektorn. De invändningar som förs fram av *Finansinspektionen* och *Riksbanken* kan därför inte leda till något annat ställningstagande när det gäller behovet av en delvis fristående sektorreglering med grund i andra tjänstepensionsdirektivet, tillämplig på institut som står risk.

5.2 Utgångspunkter för regleringen

Promemorians bedömning: Den svenska regleringen med anledning av andra tjänstepensionsdirektivet bör möjliggöra en effektiv
--

förvaltning av tjänstepensionskapital samtidigt som den bör säkerställa ett fullgott skydd för de framtida pensionärerna.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser instämmer i utredningens bedömning eller lämnar inga synpunkter på den. *Arbetsgivarverket* menar att för rigorösa eller omfattande regler som inte tar hänsyn till tjänstepensioners förutsättningar kan innebära att kostnaderna för att tillhandahålla tjänstepensionsförmåner blir för stora i förhållande till den förmån de genererar. *Finansinspektionen* betonar tjänstepensionernas skyddsvärde till följd av deras betydelse för framtidens pensionärer. *Svenskt Näringsliv* menar att regelverken för tjänstepensioner måste utformas så att de möjliggör en effektiv och säker hantering av tjänstepensionsförmåner. *Alecta* och *Folksam* framhåller att det övergripande syftet med all tjänstepensionsverksamhet är att generera en bra tjänstepension och att ett väl balanserat regelverk ger förutsättningar för en effektiv förvaltning av tjänstepensionsplaner och bidrar till att säkerställa trygga och tillräckliga tjänstepensioner. *Skandia* framför uppfattningen att skyddet för de framtida pensionärerna är det mest centrala vid utformningen av en ny svensk reglering för tjänstepensionsinstitut.

Skälen för promemorians bedömning: Syftet med andra tjänstepensionsdirektivet är i grunden att skydda och erbjuda trygghet åt de framtida pensionärerna från fattigdom på ålderdomen (se skäl 2 och 10 till direktivet). Vidare syftar direktivet till att underlätta gränsöverskridande verksamhet av tjänstepensionsinstitutet samt rörligheten för arbetstagare mellan medlemsstaterna i EU (se skäl 2, 4 och 6 till direktivet). Direktivet är också avsett att främja tjänstepension som företeelse, mot bakgrund av tjänstepensionsinstitutets viktiga roll i finansieringen av EU:s ekonomi (se skäl 8 till direktivet).

De skyddsintressen som ligger till grund för andra tjänstepensionsdirektivet bör ligga till grund även för den reglering som genomför direktivet i svensk rätt. Skyddet för de framtida pensionärerna bör, som *Finansinspektionen* och *Skandia* anför, stå i förgrunden. Som regeringen uttalade redan vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet (prop. 2004/05:165 s. 98 f) är tjänstepensionen en väsentlig del av pensionsförmånerna och i vissa fall kan tjänstepensionen till och med uppgå till högre belopp än socialförsäkringsförmånerna. Det är således av yttersta vikt att tjänstepensionsåtagandena i slutändan kan infrias, och den svenska regleringen som genomför andra tjänstepensionsdirektivet bör säkerställa ett fullgott skydd för de framtida pensionärerna.

Skyddet för de framtida pensionärerna måste dock med nödvändighet balanseras mot intresset av att tillräcklig avkastning kan erhållas på de medel som arbetsgivare betalar för att trygga tjänstepension, vilket bl.a. *Alecta* och *Folksam* framhåller. Om regleringen ställer väldigt höga krav på t.ex. begränsning av risktagandet i tjänstepensionsinstitutens placeringar kommer det att leda till att de placeringarna måste ske i tillgångar med låg risknivå. Sådana tillgångar är allmänt sett också

förenade med lägre avkastning. Alltför låg avkastning på tjänstepensionsinstitutens placeringar leder i sin tur till alltför låga pensioner. Lägre tjänstepensioner medför med stor sannolikhet att belastningen ökar på de offentliga trygghetssystemen, eftersom framtidens pensionärer då i högre grad måste förlita sig på dem.

Den svenska regleringen till följd av andra tjänstepensionsdirektivet, utöver att tillgodose ett fullgott skydd för de framtida pensionärerna, möjliggör en effektiv förvaltning av tjänstepensionskapitalet. Utformningen av regelverket för tjänstepensioner måste således, som *Svenskt Näringsliv* påpekar, utformas så att det möjliggör en effektiv och säker hantering av tjänstepensionsförmåner. Som uttalades vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet kan en sådan effektiv förvaltning också bidra till att arbetsgivarna får rimliga kostnader för sina pensionsåtaganden, vilket ökar incitamenten att erbjuda tjänstepension. Detta gynnar arbetstagarkollektivet generellt och främjar försörjningen av långsiktigt kapital på de finansiella marknaderna.

5.3 Konkurrensneutralitet

Promemorians bedömning: Den svenska regleringen med anledning av andra tjänstepensionsdirektivet bör utformas på ett sådant sätt att omotiverad snedvridning av konkurrensen undviks. Strävan att undvika konkurrenssnedvridning bör dock inte drivas så långt att den motverkar en effektiv förvaltning av pensionskapitalet eller ett fullgott skydd för de framtida pensionärerna.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser instämmer i utredningens bedömning eller lämnar inga synpunkter på den. *Arbetsgivarverket* menar att utredningen strävat efter att uppnå konkurrensneutralitet genom anpassning till den reglering som gäller för försäkringsföretag medan utgångspunkten för den svenska regleringen för tjänstepensionsinstitut i stället bör vara att föreslå ett så lämpligt regelverk som möjligt för tjänstepensionsinstitut. *Finansinspektionen* ifrågasätter huruvida det ens är möjligt att på grundval av tjänstepensionsdirektivet skapa regler som inte snedvrider konkurrensen mellan svenska tjänstepensionsinstitut och deras motsvarigheter i andra EES-länder, mot bakgrund av att tjänstepensionsdirektivet endast syftar till minimiharmonisering och tillåter nationella särlösningar. *Sveriges kommuner och landsting* pekar på behovet av konkurrensneutralitet mellan svenska tjänstepensionsföretag och deras utländska motsvarigheter och menar att det inte är önskvärt att svenska tjänstepensionsföretag missgynnas så att kapitalet måste förvaltas av utländska aktörer som har bättre förutsättningar att generera en högre tjänstepension. *Alecta* och *Folksam* menar att ett centralt syfte är att svenska och utländska aktörer ska kunna konkurrera med varandra på lika villkor såväl på den svenska som på den EU-gemensamma marknaden, samt att arbetsmarknadens parter kan komma att välja att trygga tjänstepensionsförmånerna i utländska tjänstepensionsinstitut om tjänstepensionsregleringen i andra länder bedöms ge bättre förutsättningar

för att generera en bra tjänstepension. *Skandia* menar att konkurrensen på tjänstepensionsmarknaden så gott som uteslutande är nationell till följd bl.a. av den marknadens starka koppling till nationella skatte- och socialförsäkringssystem.

Skälen för promemorians bedömning: En riktlinje vid utformningen av finansiell reglering är sedan lång tid tillbaka att de funktioner som verksamheten fyller bör tas till utgångspunkt för regleringsarbetet. En sådan reglering är mindre inriktad på att särreglera olika grupper av finansiella institut och ser mer till den funktion som utövas (se regeringens skrivelse 2002/03:141 Staten och den finansiella sektorn, s. 14). En funktionsinriktad och konkurrensneutral reglering främjar konkurrensen och intresset av en effektiv tillsyn. Konkurrensneutralitet bör eftersträvas såväl på den inhemska marknaden som i ett internationellt perspektiv. Det är angeläget att svenska företag inte missgynnas i förhållande till sina utländska motsvarigheter till följd av inhemsk reglering. Att undvika omotiverad konkurrenssnedvridning, både på den inhemska marknaden och den europeiska marknaden bör därför vara en utgångspunkt för arbetet med genomförande av andra tjänstepensionsdirektivet.

Det kan som regeringen tidigare konstaterat (prop. 2009/10:217 s. 216) ibland vara svårt att förena syftet att skapa konkurrensneutrala regler på nationell nivå samtidigt som konkurrensneutralitet uppnås i ett vidare perspektiv, t.ex. på EU:s inre marknad. Den relativa betydelse som den aktuella frågan har för företagens konkurrenskraft, dvs. hur tungt intresset av konkurrensneutralitet på den inhemska marknaden väger i förhållande till intresset av konkurrensneutralitet i ett internationellt perspektiv måste beaktas vid utformningen av regelverket. Utfallet kan variera från tid till annan och från bransch till bransch.

En intresseavvägning bör också ske på så sätt att intresset av konkurrensneutralitet ska vägas mot övriga skyddsintressen som lagstiftningen ska värna. På finansmarknadsområdet gör sig framförallt intressena av konsumentskydd och finansiell stabilitet starkt gällande vid sidan av intresset av en konkurrensneutral reglering.

Tjänstepensionsmarknaden är – som regeringen tidigare funnit, se prop. 2009/10:217 s. 216 – i stort sett en nationell företeelse. Som *Skandia* anför är tjänstepensionsmarknaden i Sverige starkt knuten till den nationella skatte- och socialförsäkringslagstiftningen. Även anknytningen till den svenska kollektivavtalsmodellen är mycket tydlig. Såvitt känt är det mycket sällsynt att svenska arbetsgivare tryggar tjänstepensioner i utländska institut. Den helt dominerande ordningen är att trygandet sker i ett svenskt försäkringsföretag, en svensk tjänstepensionskassa eller en svensk pensionsstiftelse. Likaså är det mycket sällsynt att utländska arbetsgivare tryggar tjänstepensioner i svenska företag. Den situationen kan dock av olika skäl komma att ändras. Det kan därför i ett längre perspektiv finnas fog för *Alectas*, *Folksam* och *Sveriges kommuner och landstings* farhågor om att svenska arbetsgivare skulle välja att trygga tjänstepensioner i utländska institut om den svenska regleringen skulle utformas på visst sätt.

Frågan om konkurrensneutralitet på EU:s inre marknad måste mot denna bakgrund beaktas, men får anses ha lägre relativ betydelse för aktörerna på den svenska tjänstepensionsmarknaden. Av något större vikt är konkurrensneutralitet på den inhemska marknaden, där olika svenska

institut konkurrerar, exempelvis inom ramen för det s.k. kryssvalssystemet (se avsnitt 4.5). I det sammanhanget kan det dock ifrågasättas, som *Finansinspektionen* gör, om andra tjänstepensionsdirektivet kan läggas till grund för en reglering som syftar till att uppnå långtgående konkurrensneutralitet på det europeiska planet. Eftersom direktivet vilar på en princip om minimiharmonisering är det inbyggt i dess konstruktion att medlemsstaterna kan välja olika lösningar och olika omfattande reglering för tjänstepensionsinstituten.

Intresset av konkurrensneutralitet kan således inte tillåtas få alltför stort genomslag i den svenska regleringen för tjänstepensionsinstitut. Den svenska regleringen bör dock syfta till att undvika omotiverad snedvridning av konkurrensen. I enlighet med vad *Arbetsgivarverket* anför bör den grundläggande utgångspunkten för lagstiftningsarbetet med anledning av andra tjänstepensionsdirektivet i stället vara att föreslå ett så lämpligt regelverk som möjligt för tjänstepensionsinstitut. Skälet till att alls införa ytterligare svenska regler om tjänstepensionsinstitut är ju att möjliggöra en effektiv förvaltning av tjänstepensionskapital samtidigt som ett fullgott skydd för de framtida pensionärerna säkerställs. Strävan efter att uppnå konkurrensneutralitet får inte drivas så långt att den inverkar negativt på möjligheterna att uppnå det syftet.

5.4 Regleringen avser försäkringsavtal och försäkringsrörelse

Promemorians bedömning: Regleringen till följd av andra tjänstepensionsdirektivet bör inte skapa några nya former för tryggnad av tjänstepension. Regleringen bör i stället ske inom ramen för de befintliga tryggnadsformerna. Förutom den del av regleringen som rör pensionsstiftelser bör därför de nya reglerna införas inom ramen för lagstiftningen om försäkringsavtal och som en form av försäkringsrörelse.

Det är lämpligt att använda viss terminologi i nämnd reglering i stället för direktivets.

Utredningens bedömning överensstämmer inte med promemorians bedömning. Utredningen menar att regleringen för tjänstepensionsföretag bör bygga på en grundläggande reformering av den gällande regleringen i syfte att skapa ett modernt och EU-anpassat fristående regelverk för svenska tjänstepensionsinstitut som står risk och att tryggnad i tjänstepensionsinstitut som en särskild form för tryggnad av tjänstepension ska införas vid sidan om avsättning i balansräkningen, överföring till pensionsstiftelse och betalning av premie för pensionsförsäkring. Utredningen menar att rörelsen som de svenska tjänstepensionsinstituten bedriver bör benämnas tjänstepensionsrörelse och att det som instituten tillhandahåller bör benämnas tjänstepensionsförmåner och inte försäkringar.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser instämmer i utredningens bedömning eller lämnar inga synpunkter på den. *Finansinspektionen* påpekar att definitionen av begreppet livförsäkring i Solvens II-direktivet

och definitionen av begreppet pensionsförmån i första tjänstepensionsdirektivet i allt väsentligt beskriver samma typ av produkt. *Skandia* har uppfattningen att det är sakligt och juridiskt felaktigt att kalla tjänstepensionsföretagens verksamhet för tjänstepensionsrörelse, eftersom den utgör försäkringsrörelse. Vidare gör *Skandia* gällande att produkter som tillhandahålls av tjänstepensionsföretagen enligt utredningens förslag är att betrakta som försäkringar.

Skälen för promemorians bedömning

Försäkringsavtal och försäkringsrörelse

Utredningen anför att den nu gällande regleringen på området ska ses i ljuset av att Sverige historiskt har valt att införliva försäkrings- och tjänstepensionsdirektiven utan att genomföra någon genomgripande reform av regleringen. Vidare sägs att mot bakgrund av att lagen om understödsföreningar numera är upphävd och att det har skett flera stora förändringar i EU-rätten (Solvens II-direktivet och andra tjänstepensionsdirektivet) samt att de associationsrättsliga reglerna på försäkringsområdet nyligen har reformerats, finns det nu anledning att ompröva den svenska regleringen av tjänstepensionsinstitut som står risk.

Utredningen framhåller att även om den nuvarande svenska regleringen naturligtvis är förenlig med tjänstepensionsdirektivet har regleringen inte från grunden utformats med utgångspunkt i detta, utan snarare endast justerats för att bli förenlig med direktivet. För att regleringen av de svenska tjänstepensionsinstituten som står risk ska kunna enkelt förändras i takt med framtida förändringar i tjänstepensionsdirektivet, anför utredningen att den bör utformas med utgångspunkt i den struktur och terminologi som finns i direktivet. Enligt utredningen innebär en sådan utgångspunkt att det finns bättre förutsättningar för att skapa en särskilt anpassad reglering för de svenska tjänstepensionsinstituten (se SOU 2014:57 s. 298–299).

Sammanfattningsvis anser utredningen att det bör skapas ett modernt och EU-anpassat fristående regelverk för svenska tjänstepensionsinstitut som står risk på grundval av tjänstepensionsdirektivet och att trygghet i tjänstepensionsinstitut bör införas som en särskild form för trygghet av tjänstepension vid sidan om avsättning i balansräkningen, överföring till pensionsstiftelse och betalning av premie för pensionsförsäkring. Utredningen menar att rörelsen som de svenska tjänstepensionsinstituten bedriver bör benämnas tjänstepensionsrörelse och att det som instituten tillhandahåller bör benämnas tjänstepensionsförmåner och inte försäkringar.

Finansinspektionen anför att definitionen av begreppet livförsäkring i Solvens II-direktivet i allt väsentligt beskriver samma produkt som definitionen av begreppet pensionsförmån i första tjänstepensionsdirektivet. *Skandia* anser att verksamheten som tjänstepensionsföretagen ska ägna sig åt inte bör benämnas tjänstepensionsrörelse utan försäkringsrörelse och att produkterna som ska tillhandahållas av dessa företag ska betraktas som försäkringar.

Det kan inledningsvis konstateras att enligt såväl första som andra tjänstepensionsdirektivet ska de institut som lyder under respektive direktiv bedriva verksamhet genom att tillhandahålla pensionsförmåner.

Detta begrepp definieras som förmåner som betalas ut med anledning av uppnådd pensionsålder eller förväntat uppnående av pensionsålder eller, om de kompletterar dessa förmåner och tillhandahålls sekundärt, i form av utbetalningar vid dödsfall, invaliditet eller upphörande av anställning eller form av bidrag eller tjänster som tillhandahålls vid sjukdom, medellöshet eller dödsfall (artikel 6 d i första tjänstepensionsdirektivet och artikel 6.4 i andra tjänstepensionsdirektivet).

Som konstaterades i samband med genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet är definitionerna av tjänstepensionsinstitut och pensionsförmåner produktneutrala i den meningen att de inte pekar ut någon viss trygghandsmodell (prop. 2004/05:165 s. 122). Andra tjänstepensionsdirektivet kräver därför inte – vilket inte heller första tjänstepensionsdirektivet gjorde – att medlemsstaterna ska se till att tjänstepensioner finns i viss form. Inget av de båda direktiven kräver ens att tjänstepension ska finnas som företeelse i en medlemsstat (se EU-domstolens dom den 14 januari 2010 i mål C-343/08). Direktiven syftar endast till att införa en minimireglering för de institut – tjänstepensionsinstituterna – som avses i direktivet och de produkter – pensionsförmåner – som dessa tillhandahåller.

Av det sagda följer att Sverige som medlemsstat i EU har möjlighet att utgå från sin befintliga nationella reglering när det gäller genomförandet av andra tjänstepensionsdirektivet. Inga nya former för tjänstepensions-tryggande behöver införas för att tillgodose direktivets krav.

När det gäller ett lämpligt vägval i nu aktuell fråga kan följande konstateras. De avtal – tjänstepensionsförmånsavtal – som utredningen föreslår ska kunna ingås av den föreslagna institutskategorin tjänstepensionsföretag, motsvarar beskrivningen av försäkringsavtal enligt den gällande försäkringsavtalsrätten (se Bertil Bengtsson, Försäkringsavtalsrätt, tredje upplagan, 2015, s. 15–24 och Jan Hellner, Försäkringsrätt, andra upplagan, 1965, s. 6–17). I likhet med försäkringsavtal innebär tjänstepensionsförmånsavtalen att den ena parten – tjänstepensionsföretaget – mot vederlag åtar sig ett ansvar om en viss oviss händelse inträffar. I de flesta fall handlar det om att betala pension för den händelse den försäkrade (tjänstepensionsberättigade) personen uppnår pensionsåldern. I likhet med försäkringsavtal är tjänstepensionsförmånsavtalen varaktiga avtal som gäller under viss tid. De karakteriseras också på samma sätt som försäkringsavtal av riskgemenskap och samverkan. De nuvarande institutskategorier som den nya företagstypen tjänstepensionsföretag motsvarar – dvs. livförsäkringsföretag och tjänstepensionskassor – ingår försäkringsavtal och omfattas av försäkringsavtalslagen (2005:104, FAL). När det gäller tjänstepensionskassorna, se 1 kap. 4 § tredje stycket FAL.

Vad som nu sagts talar för att de avtal som ingås av de nya svenska tjänstepensionsföretagen bör betraktas som försäkringsavtal. Ett sådant ställningstagande skulle betyda att den nya regleringen för tjänstepensionsföretag kan ansluta till den befintliga civilrättsliga försäkringslagstiftningen, bl.a. försäkringsavtalslagen (se vidare avsnitt 13). Regleringen kommer i så fall i avtalshänseende att avse trygghandsformen tjänstepensionsförsäkring.

På samma sätt som tjänstepensionsförmånsavtalen i utredningens förslag motsvarar beskrivningen i gällande rätt av försäkringsavtal så

motsvarar utredningens beskrivning av den verksamhet som ska bedrivas av tjänstepensionsföretagen – tjänstepensionsrörelse – beskrivningen i gällande rätt av försäkringsrörelse (se bl.a. prop. 1984/85:77 s. 38–40 och Per Johan Eckerberg, Försäkringsrörelsemanualen 2011 – En bruksanvisning till försäkringsrörelselagen, 2011, s. 29–32). Verksamheten är, liksom försäkringsrörelse, tänkt att bestå i att yrkesmässigt göra bindande åtaganden mot vederlag. Åtagandena avser i de flesta fall att i framtiden betala pensioner. Vederlaget utgörs av de premier som arbetsgivarna betalar in. Åtagandenas innebörd är, precis som fallet är vid försäkringsrörelse, att kompensation ska utges om en oviss händelse inträffar. När det gäller tjänstepensioner är det oftast uppnåendet av pensionsåldern som är den ovissa händelsen. Tilläggas ska också att verksamheten i de institut som utredningen föreslår ska kunna ombilda sig till tjänstepensionsföretag – livförsäkringsföretag och tjänstepensionskassor – i dagens lagstiftning betraktas som försäkringsrörelse (se 1 kap. 1 § försäkringsrörelselagen [2010:2043] och 1 § första stycket lagen [1972:262] om understödsföreningar).

Mot bakgrund av vad som sägs ovan är det rimligt att betrakta den verksamhet som ska drivas av de nya svenska tjänstepensionsföretagen som en form av försäkringsrörelse. Ett sådant ställningstagande skulle betyda att den nya regleringen för tjänstepensionsföretag kan utformas med utgångspunkt i regleringen av försäkringsrörelse, bl.a. försäkringsrörelselagen (2010:2043). Regleringen kommer i så fall att ta sikte på institut som förvaltar premier som betalats för tjänstepensionsförsäkringar.

För att regleringen av de svenska tjänstepensionsinstituterna som står risk enkelt ska kunna förändras i takt med framtida förändringar i tjänstepensionsdirektivet kan det, som utredningen anför, finnas skäl att utforma regleringen med utgångspunkt i den struktur och terminologi som finns i direktivet. Det kan även hävdas att en sådan utgångspunkt innebär bättre förutsättningar för framtiden att skapa en särskilt anpassad reglering för de svenska tjänstepensionsinstituterna. Å andra sidan är det viktigt att försäkringsföretagens tjänstepensionsverksamhet enligt Solvens II-direktivet inte ska vara helt avskild från tjänstepensionsföretagens verksamhet. Livförsäkringsföretag – som helt renodlar sin rörelse till tjänstepensionsverksamhet – bör kunna omvandlas till tjänstepensionsföretag och omvänt, samtidigt som sparande bör kunna flyttas mellan sektorerna. Övervägande skäl får därför anses tala för att regleringen till följd av andra tjänstepensionsdirektivet inte bör skapa några nya former för tryggnad av tjänstepension, utan i stället ske inom ramen för de befintliga tryggnadsformerna. Förutom den del av regleringen som rör pensionsstiftelser bör därför de nya reglerna införas inom ramen för lagstiftningen om försäkringsavtal och som en form av försäkringsrörelse.

Direktivets begrepp medlem, förmånstagare och presumtiv medlem

Mot bakgrund av nämnda ställningstaganden är det lämpligt att vid genomförandet av andra tjänstepensionsdirektivets använda en delvis annan terminologi än direktivets när den nya regleringen skapas. I detta fall bör försäkringsrörelselagens terminologi i stället användas.

I direktivet används begreppet medlem om en person som inte är förmånstagare eller presumtiv medlem och vars tidigare eller nuvarande yrkesverksamhet ger, eller kommer att ge honom eller henne, rätt pensionsförmåner enligt bestämmelserna i en pensionsplan (artikel 6.5). En förmånstagare är enligt direktivet en person som uppbär pensionsförmåner och en presumtiv medlem en person som har rätt att ansluta sig till en pensionsplan (artikel 6.6).

I den svenska försäkringslagstiftningen används begreppet försäkrad, för den person vars intresse är försäkrat mot en skada eller den vars liv eller hälsa en försäkring gäller för (1 kap. 11 § FRL). I tjänstepensionssammanhang är det inte arbetstagaren, den framtida pensionären, som ingår ett avtal om en tjänstepensionsförsäkring och som därför är försäkringstagare. Däremot är det arbetstagarens intresse som är försäkrat mot – i huvudsak – risken att på ålderdomen stå utan tillräckliga inkomster. När andra tjänstepensionsdirektivet talar om medlemmar bör det alltså i huvudsak motsvaras av begreppet försäkrad i den svenska lagstiftningen som genomför direktivet.

När det sedan gäller begreppet förmånstagare, dvs. enligt andra tjänstepensionsdirektivet en person som uppbär pensionsförmåner, motsvaras i svensk rätt även det huvudsakligen av begreppet försäkrad. En arbetstagare som gått i pension, och får sin tjänstepension utbetald, uppbär pensionsförmåner i direktivets mening men är alltså försäkrad enligt försäkringsrörelselagens terminologi. Detsamma gäller en arbetstagare som ännu inte gått i pension och som uppbär pensionsförmåner i form av exempelvis en kollektivavtalad sjukförsäkring.

En närstående till arbetstagaren som omfattas av ett kollektivavtalat efterlevandeskydd – dvs. en försäkring som ingår i en pensionsplan och som ger efterlevande till en avliden försäkringstagare eller försäkrad rätt till ersättning – kan också anses vara en förmånstagare i andra tjänstepensionsdirektivets mening. Personen i fråga får nämligen anses uppbära pensionsförmåner. En sådan närstående är vare sig försäkringstagare eller försäkrad i försäkringsrörelselagens bemärkelse, men omfattas av begreppet ”ersättningsberättigad på grund av försäkring”, som förekommer i bl.a. 4 kap. 1 § FRL. Begreppet förmånstagare i andra tjänstepensionsdirektivet motsvaras alltså i dessa fall av begreppet ersättningsberättigad på grund av försäkring i försäkringsrörelselagen.

Begreppet presumtiv medlem i andra tjänstepensionsdirektivet, dvs. en person som har rätt att ansluta sig till en pensionsplan (se artikel 6.7 i andra tjänstepensionsdirektivet), torde i stort sett sakna praktisk och juridisk motsvarighet i Sverige. Det handlar i direktivet om personer som är anställda hos viss arbetsgivare men som inte får någon tjänstepension, vare sig kollektivavtalad, icke-kollektivavtalad eller individuell.

Som framgår av avsnitt 4 är sådana personer ovanliga i Sverige, eftersom de flesta arbetstagare redan i och med anställningen omfattas av en kollektivavtalad tjänstepensionsplan. Återstoden av arbetstagarna omfattas i många fall av en icke-kollektivavtalad tjänstepensionsplan, som de ansluts till vid anställningen, utan att de har någon möjlighet att avstå från det. Ett relativt sett mindre antal personer, som inte är anslutna till vare sig någon kollektivavtalad tjänstepensionsplan eller någon icke-kollektivavtalad sådan, träffar avtal individuellt med arbetsgivaren om tjänstepension. De personerna kan dock knappast sägas ha rätt att ansluta

sig till en pensionsplan redan innan avtal träffas med arbetsgivaren om tjänstepension. De torde därför inte vara presumtiva medlemmar i andra tjänstepensionsdirektivets mening.

Begreppet presumtiv medlem får mot denna bakgrund analyseras i anslutning till de materiella direktivbestämmelser där det förekommer. Vilken motsvarighet det ska få i svensk rätt får avgöras efter vad som visar sig lämpligast i varje enskilt fall.

5.5 Val av lagstiftningsteknik

Promemorians förslag: Andra tjänstepensionsdirektivet ska, när gäller tryggandeformen tjänstepensionsförsäkring, genomföras i svensk rätt genom en ny lag om tjänstepensionsföretag. I den lagen ska de bestämmelser som krävs för att genomföra det direktivet anges. I övrigt ska bestämmelserna i försäkringsrörelselagen gälla för tjänstepensionsföretag.

För utländska tjänstepensionsinstitut ska direktivet genomföras genom ändringar i lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningens förslag avviker från promemorians förslag genom att enligt utredningens förslag ska den nya lagen innehålla motsvarande bestämmelser som de bestämmelser i försäkringsrörelselagen som är relevanta även för den verksamhet som kommer att drivas av tjänstepensionsföretag och inte endast bestämmelser som avviker från de bestämmelserna i den lagen.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Skälen för promemorians förslag: Som följer av de ställningstaganden som görs i avsnitten 5.1–5.4, bör det införas en ny svensk reglering för den verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som i dag drivs av försäkringsföretag och tjänstepensionskassor. I de företagen ska tryggande av tjänstepension kunna ske i form av tjänstepensionsförsäkring. Andra tjänstepensionsdirektivet ska utgöra den unionsrättsliga grunden för den regleringen och genomföras i den.

Eftersom även den tjänstepensionsverksamhet som bedrivs av tjänstepensionsföretag är att anse som en form av försäkringsrörelse (se avsnitt 5.4), är det naturligt att utgå från dagens reglering av försäkringsrörelse i svensk rätt när den nya regleringen ska tas fram. När andra tjänstepensionsdirektivet kräver särskilda bestämmelser för den verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som drivs av tjänstepensionsinstitut bör dock sådana bestämmelser givetvis införas i svensk rätt. Likaså kan det finnas skäl att inte tillämpa vissa bestämmelser som gäller för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen på tjänstepensionsföretag, t.ex. om bestämmelserna är EU-rättsligt obligatoriska för försäkringsföretag enligt Solvens II-direktivet, men valfria för medlemsstaterna att tillämpa på tjänstepensionsinstitut. Det kan också behöva införas särskilda, grundläggande bestämmelser om ett tjänstepensionsföretags rörelse.

De särskilda bestämmelser som bör gälla för den verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som kommer att drivas av tjänstepensionsföretag bör samlas i en särskild lag, lagen om tjänstepensionsföretag. Tjänstepensionsinstitut omfattas av en annan unionsrättslig reglering än de institut som enligt unionsrätten är att betrakta som försäkringsföretag (se avsnitt 5.1). Denna uppdelning får en tydlig motsvarighet i svensk rätt om de särskilda bestämmelser som ska gälla för tjänstepensionsföretag tas in i en särskild lag i stället för i försäkringsrörelselagen, den svenska lag som vilar på den unionsrättsliga försäkringsrörelselagstiftningen.

Att den nya lagen om tjänstepensionsföretag ska ta sin utgångspunkt i de nuvarande bestämmelserna om försäkringsrörelse bör lagtekniskt komma till uttryck på så sätt att det i den nya lagen införs hänvisningar till bestämmelserna i försäkringsrörelselagen. Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen bör gälla för tjänstepensionsföretag, om inte något annat anges i den nya lagen. På så sätt kan onödig dubbelreglering undvikas. Regleringen för tjänstepensionsföretag i den nya lagen kan då också koncentreras bl.a. till de bestämmelser som krävs för att i svensk rätt genomföra andra tjänstepensionsdirektivet.

Den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör endast reglera svenska företags verksamhet i Sverige och sådana företags gränsöverskridande verksamhet. Utländska tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige bör liksom i dag regleras i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige. Andra tjänstepensionsdirektivet bör således genomföras i svensk rätt i den lagen när det gäller de bestämmelser som tar sikte på utländska tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige.

6 Direktivets tillämpningsområde

6.1 Institut som omfattas av andra tjänstepensionsdirektivet

Promemorians bedömning: Understödsföreningar som bedriver tjänstepensionsverksamhet, s.k. tjänstepensionskassor, omfattas av andra tjänstepensionsdirektivet. Livförsäkringsföretag kan omfattas av direktivets tillämpningsområde, under förutsättning att de endast bedriver tjänstepensionsverksamhet och omvandlas till tjänstepensionsinstitut.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser instämmer i utredningens bedömning eller lämnar inga synpunkter på den. *Finansinspektionen* och *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* anser att utredningen inte tillräckligt har utrett frågan om förhållandet mellan tjänstepensionsdirektivet och Solvens II-direktivet och inte tillräckligt analyserat frågan eller motiverat sitt ställningstagande. *Skandia* menar att

en ny grundlig genomgång behöver ske av de regler som tillåter att viss livförsäkringsverksamhet undantas från Solvens II-direktivets tillämpningsområde. *Sveriges advokatsamfund* menar att utredningen inte anfört tillräckliga skäl för att utmönstra det krav på slutenhet som i dag gäller för att livförsäkringsverksamhet ska få bedrivas utanför ramen för försäkringsrörelselagstiftningen.

Skälen för promemorians förslag

Tjänstepensionsdirektiven

Andra tjänstepensionsdirektivet är, liksom första, tillämpligt på verksamhet i tjänstepensionsinstitut. Begreppet tjänstepensionsinstitut har inte fått någon ändrad lydelse i andra tjänstepensionsdirektivet i förhållande till det första. Ett tjänstepensionsinstitut är, enligt artikel 6 i både första och andra tjänstepensionsdirektivet, ett institut som oavsett sin rättsliga form förvaltar fonderade medel och som är etablerat oberoende av uppdragsgivande företag eller branschorganisation utifrån syftet att tillhandahålla pensionsförmåner i samband med yrkesutövning på grundval av en överenskommelse eller ett avtal som slutits enskilt eller kollektivt mellan arbetsgivare och arbetstagare eller deras respektive företrädare, eller med egenföretagare i enlighet med lagstiftningen i hem- och värdmedlemsstaten, och som bedriver verksamhet som direkt förädlas av dessa.

Liksom enligt första tjänstepensionsdirektivet undantas vissa institutstyper från andra tjänstepensionsdirektivets tillämpningsområde (se artikel 2 i såväl första som andra tjänstepensionsdirektivet). Till de undantagna instituten hör bl.a. försäkringsföretag som omfattas av Solvens II-direktivet, fondföretag som omfattas av UCITS-direktivet⁵³ och AIF-förvaltare som omfattas av AIFM-direktivet⁵⁴.

Vidare har medlemsstaterna enligt artikel 4 i andra tjänstepensionsdirektivet, liksom enligt första tjänstepensionsdirektivet, möjlighet att tillämpa vissa delar av direktivet på livförsäkringsföretagens tjänstepensionsverksamhet. Det avser tjänstepensionsdirektivets regler om registrering, auktorisering, operativa krav, gränsöverskridande verksamhet, tekniska avsättningar, investeringar, företagsstyrning, informationsgivning och tillsyn.

Gällande rätt

Vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet gjordes bedömningen att understödsföreningar som bedriver tjänstepensionsverksamhet, s.k. tjänstepensionskassor, var att betrakta som tjänstepensionsinstitut i direktivets mening. De omfattades inte av det

⁵³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag).

⁵⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU om förvaltare av alternativa investeringsfonder samt om ändring av direktiv 2003/41/EG och 2009/65/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 1095/2010.

konsoliderade livförsäkringsdirektivet – föregångaren på livförsäkringsområdet till Solvens II-direktivet – och inte heller av något av de andra direktiv som angavs i artikel 2.2 b i första tjänstepensionsdirektivet. Vidare var de externt inrättade och från arbetsgivaren fristående juridiska personer med uppgift att förvalta de premier som en arbetsgivare enligt avtal härom erlägger i syfte att trygga och tillhandahålla tjänstepension. Därför fann man att första tjänstepensionsdirektivet var direkt tillämpligt på tjänstepensionskassornas verksamhet, (se prop. 2004/05:165 s. 108 f.). Till följd av det ställningstagandet infördes bestämmelser motsvarande dem i första tjänstepensionsdirektivet i den numera upphävda lagen (1972:272) om understödsföreningar (UFL), (se t.ex. 14 a–d och 20 a §§ UFL).

När det gäller livförsäkringsföretagen konstaterades vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet att de tillhörde den grupp av redan gemenskapsreglerade institut som var undantagna från direktivets tillämpningsområde (se prop. 2004/05:165 s. 108). Därför ansågs det att livförsäkringsföretag inte kunde betraktas som tjänstepensionsinstitut i första tjänstepensionsdirektivets mening.

I samband med genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet beslutades dock att Sverige skulle göra bruk av medlemsstatsoptionen i artikel 4 i direktivet och tillämpa vissa av direktivets regler på livförsäkringsföretagens tjänstepensionsverksamhet (se prop. 2004/05:165 s. 116–119). Därför infördes särskilda bestämmelser i försäkringsrörelselagen om livförsäkringsföretagens tjänstepensionsverksamhet som motsvarade innehållet i den nämnda medlemsstatsoptionen (se bl.a. 1 kap. 8 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). De reglerna har dock upphävts i samband med genomförandet i svensk rätt av Solvens II-direktivet på försäkringsområdet (se prop. 2015/16:9 s. 201 f.), då det beslutades att Sverige inte längre skulle använda sig av den aktuella medlemsstatsoptionen. Av en särskild övergångsbestämmelse framgår dock att de aktuella reglerna gäller för de livförsäkringsföretag som bedriver tjänstepensionsverksamhet till och med den 31 december 2019 (se punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

Finansinspektionen, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Skandia och Sveriges advokatsamfund har efterlyst en mer grundläggande analys av frågan om förhållandet mellan tjänstepensionsdirektivet och Solvens II-direktivet.

Tjänstepensionskassor omfattas av tjänstepensionsdirektivets tillämpningsområde

Understödsföreningar som bedriver tjänstepensionsverksamhet motsvarar beskrivningen av tjänstepensionsinstitut i andra tjänstepensionsdirektivet. De lyder vidare inte under Solvens II-direktivet eller någon av de övriga gemenskapsregleringar som omnämns i artikel 2 i andra tjänstepensionsdirektivet. De omfattas därför av direktivets tillämpningsområde, som regeringen också fann vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet (se prop. 2004/05:165 s. 108 f.).

I de uttalanden som gjordes på 1990-talet av understödsföreningsutredningen (se SOU 1990:101 s. 165 f.) och av försäkringsföreningsutredningen (se SOU 1998:82 s. 95 f.) togs det fasta på att tjänstepensionskassornas verksamhet föll utanför den europeiska livförsäkringsregleringen eftersom arbetsgivaren bidrog till verksamheten och den enskilda försäkringstagaren (arbetsgivaren) själv svarade för premierna under förutsättning att understöden utgick även om de inte täcktes av premiereserven (numera de försäkringstekniska avsättningarna). Även om det, som framgår ovan, inte uttryckligen sagts torde bedömningen ha gjorts att understödsföreningarna var undantagna från EU:s livförsäkringsreglering enligt den bestämmelse som i dag finns i artikel 9.2 i Solvens II-direktivet (tidigare artikel 3.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/83/EG av den 5 november 2002 om livförsäkring (konsoliderade livförsäkringsdirektivet) respektive artikel 2.3 i Rådets första direktiv 79/267/EEG av den 5 mars 1979 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva direkt livförsäkringsrörelse (första livförsäkringsdirektivet), (se prop. 1999/2000:99 s. 56 f.).

Den angivna bestämmelsen i artikel 9.2 i Solvens II-direktivet får anses tämligen svårtillgänglig. Den föreskriver att där angiven livförsäkringsverksamhet inte ska omfattas av Solvens II-direktivet om den bedrivs av andra organisationer än företag som avses i artikel 2 (en artikel som beskriver de verksamheter som omfattas av direktivet), och som har till ändamål att tillhandahålla förmåner för anställda eller självständiga näringsidkare, som är knutna till ett företag eller grupp av företag eller till en viss bransch eller grupp av branscher, i händelse av dödsfall eller överlevnad eller vid nedläggning eller inskränkning av verksamhetskällan, oavsett om de åtaganden som verksamheten omfattar vid varje tillfälle helt motsvaras av de försäkringsmatematiska avsättningarna.

Det kan konstateras att de institut som i Sverige sålunda ansågs undantagna från livförsäkringsregleringen, tjänstepensionskassorna, enligt 1 § UFL skulle vara slutna på ett sådant sätt att de huvudsakligen var avsedda för anställda i visst eller vissa företag, personer tillhörande viss yrkesgrupp eller medlemmar i sammanslutning med sådan intressegemenskap att en samverkan även för personförsäkring är naturlig. Vidare betonades, som framgår ovan, anknytningen till arbetsgivarna. I det sammanhanget bör dock särskilt anmärkas att detta inte var ett krav som uppställdes med anledning av genomförandet av någon EU-reglering i Sverige. Kravet på slutenhet för tjänstepensionskassor och övriga understödsföreningar har gällt alltsedan lagen om understödsföreningar trädde i kraft 1972.

Första tjänstepensionsdirektivets genomförande i vissa andra EES-länder

Inför genomförandet av andra tjänstepensionsdirektivet i svensk rätt finns det skäl att undersöka vilka krav som har ställts i andra EES-länder för att ett institut ska tillåtas bedriva verksamhet som ett tjänstepensionsinstitut. Det får inte anses finnas behov av att i denna promemoria ta in någon fullständig redogörelse över genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet i EU:s olika medlemsstater. Framställningen här begränsar sig

till genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet i Danmark, Tyskland och Frankrike. Utredningen har redogjort för förhållandena i ytterligare några medlemsstater (se SOU 2014:57 s. 274–282). Därutöver finns en sammanställning som har gjorts av Europeiska kommissionen över genomförandet i samtliga medlemsstater av första tjänstepensionsdirektivet, där det översiktligt anges vilka typer av tjänstepensionsinstitut som finns och vilka grundläggande karaktärsdrag dessa har (se Commission Staff Working Document, Accompanying document to the green paper towards adequate, sustainable and safe European pension systems (COM[2010] 365 final s. 13–34).

I *Danmark* uppställs, i likhet med vad som har gällt i Sverige för tjänstepensionskassorna, ett krav på att ett sådant institut – en firmapensionskasse – som önskar bedriva verksamhet i den EU-rättsliga formen av tjänstepensionsinstitut ska vara slutet och endast tillhandahålla pensioner till en viss sluten krets av personer. En firmapensionskasse får endast bedriva verksamhet som knyter an till de anställda i ett visst företag (se § 2 lov om tilsyn med firmapensionskasser [LBK nr 1561 af 19/12/2007]).

I *Tyskland* gäller följande beträffande undantagna institut från Solvens II-direktivets tillämpningsområde med stöd av artikel 9.2 i det direktivet. Den tyska rörelselagstiftningen (den tyska försäkringsrörelselagen Gesetz über die Beaufsichtigung der Versicherungsunternehmen [Versicherungsaufsichtsgesetz – VAG]) innehåller bestämmelser om två olika typer av tjänstepensionsinstitut (på tyska ”Einrichtungen der betrieblichen Altersversorgung”). Dels finns i § 232 VAG bestämmelser om Pensionskassen (ung. pensionskassor) som är en typ av livförsäkringsföretag. Dels finns i § 236 bestämmelser om s.k. Pensionsfonds (ung. pensionsfonder) som inte behöver meddela försäkringsmässiga utfästelser om utbetalningar i framtiden (se § 236.2 VAG). Båda institutstyperna är, enligt besked från det tyska förbundsfinansministeriet, med stöd av artikel 9.2 i Solvens II-direktivet undantagna från den tyska reglering som genomför det direktivet i tysk nationell rätt. Inte för någondera kategorin institut har det uppställts krav på att de ska vara slutna och endast tillhandahålla pensioner till en viss krets personer. Det krav som gäller för dem är att de endast får bedriva tjänstepensionsverksamhet.

I *Frankrike* har lagstiftningen kommit att utformas på likartat sätt som i Tyskland. Där har försäkringslagstiftningen (på franska ”Code des Assurances”) under våren 2017 ändrats genom ett presidentdekret (på franska ”ordonnance”). Genom det dekretet har det införts möjligheter för franska livförsäkringsföretag, dvs. företag som omfattas av den franska lagstiftning som genomför Solvens II-direktivet, att genom ett särskilt tillståndsförfarande ombilda sig till tjänstepensionsinstitut (på franska ”fonds de retraite professionnelle supplémentaire”). Det uppställs inte i den nya franska lagstiftningen något krav på att tjänstepensionsinstituten ska vara slutna och endast tillhandahålla pensioner till en viss krets personer, exempelvis anställda i ett visst företag eller en viss bransch. Däremot får tjänstepensionsinstituten endast bedriva tjänstepensionsverksamhet, dvs. tillhandahålla pensioner som är knutna till yrkesverksamhet (på franska ”fourniture de prestations de retraite liées à une activité professionnelle”, se artikel L. 143-1 code des assurances i den lydelse den artikeln fått genom ovan nämnda presidentdekret).

Livförsäkringsföretag som enbart bedriver tjänstepensionsverksamhet kan omfattas av tjänstepensionsdirektivets tillämpningsområde efter omvandling till tjänstepensionsinstitut

Av redogörelsen ovan framgår att kraven skiljer sig åt mellan EU:s medlemsstater när det gäller vilka institut som är undantagna från den nationella lagstiftning som genomför Solvens II-direktivet och i stället kan omfattas av den nationella lagstiftning som genomför första tjänstepensionsdirektivet. Konkret handlar det om att olika tolkningar kan ha gjorts av artikel 9.2 Solvens II-direktivet, som ger rättsligt stöd för att låta livförsäkringsverksamhet bedrivas på tjänstepensionsområdet utan att omfattas av Solvens II-direktivet.

Mot den bakgrunden kan Sverige inte anses vara förpliktad av EU-rätten att behålla dagens ordning, där endast de institut som är slutna till viss krets, dvs. tjänstepensionskassorna, tillåts bedriva verksamhet som tjänstepensionsinstitut. Sverige skulle således kunna välja att i stället ansluta sig till den mera tillåtande tolkningen, som gjorts av Tyskland och Frankrike. Den tolkningen ter sig också naturlig med tanke på hur vid skrivningen om slutenhet är i artikel 9.2 i Solvens II-direktivet. Det räcker enligt artikeln med att ett företag vänder sig till "en grupp av branscher" för att kravet i artikeln ska vara tillgodosett, vilket är ett mycket mindre långtgående krav än vad som har gällt enligt 1 § UFL.

Detta skulle innebära att även institut som i dag bedriver verksamhet som försäkringsföretag skulle kunna bedriva verksamhet som tjänstepensionsinstitut. En förutsättning för det skulle i så fall vara att verksamheten renodlades så att den endast omfattade tillhandahållande av tjänstepension, i likhet med vad som gäller för de tyska och franska institut som bedriver verksamhet som tjänstepensionsinstitut. Ytterligare en förutsättning är givetvis att de omvandlas till tjänstepensionsinstitut eftersom alla försäkringsföretag omfattas av Solvens II-direktivet.

Kontotryggande

Företag som tryggar sina pensionsåtaganden genom bokföringsmässiga avsättningar (kontotryggande) är undantagna från andra tjänstepensionsdirektivets tillämpningsområde enligt artikel 1.2 e i direktivet. Det är samma ordning som den som hittills gällt enligt artikel 2.2 e i första tjänstepensionsdirektivet. På samma sätt som vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet (se prop. 2004/05:165 s. 109) påverkas således inte de svenska bestämmelserna om kontotryggande (se lagen [1967:531] om tryggande av pensionsutfästelse, [tryggandelagen]) av genomförandet av andra tjänstepensionsdirektivet.

Pensionsstiftelser

Vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet gjordes bedömningen att sådana pensionsstiftelser som avses i tryggandelagen var tjänstepensionsinstitut i det direktivets mening (se prop. 2004/05:165 s. 109 f.). Frågan om hur andra tjänstepensionsdirektivet ska genomföras med avseende på pensionsstiftelserna bereds i särskild ordning och behandlas därför inte ytterligare i denna promemoria (se avsnitt 3).

6.2 Institut som ska omfattas av lagen om tjänstepensionsföretag

Promemorians förslag: Livförsäkringsföretag som endast bedriver tjänstepensionsverksamhet ska kunna omvandlas till tjänstepensionsföretag och bedriva verksamhet enligt den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Detsamma ska gälla för tjänstepensionskassor.

Det ska vara möjligt att bilda nya tjänstepensionsföretag som driver verksamhet enligt lagen om tjänstepensionsföretag.

Sverige ska inte tillämpa tjänstepensionsdirektivet i någon del på livförsäkringsföretagens tjänstepensionsverksamhet.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller lämnar inga synpunkter på det. *Sveriges Riksbank* menar att finansiella företag som hanterar och är utsatta för samma risker bör omfattas av samma reglering, bland annat för att minska risken för regelarbitrage, samt att banken inte är övertygad om att riskerna skiljer sig så mycket mellan tjänstepensionsföretag och livförsäkringsföretag att det är motiverat med differentierad reglering i Sverige. *Skandia* menar att det saknas skäl att behandla företag som utan att vara slutna till en viss krets personer tillhandahåller tjänstepensioner på något annat sätt än försäkringsföretag. *Finansinspektionen* avstyrker förslaget och menar att principen om samma regler för samma risker bör vara vägledande för hur tjänstepensionsverksamhet ska regleras. Riskinnehållet och formerna för tjänstepensionsåtagandet är enligt inspektionens mening inte i sig en grund för särbehandling.

Skälen för promemorians förslag:

Livförsäkringsföretag som endast driver tjänstepensionsverksamhet ska kunna omvandlas till tjänstepensionsföretag och bedriva verksamhet enligt den nya lagen om tjänstepensionsföretag

Som framgår ovan har Sverige utrymme enligt unionsrätten att ge andra tjänstepensionsdirektivet ett vidare tillämpningsområde än det som gavs första tjänstepensionsdirektivet. I likhet med Frankrike och Tyskland kan Sverige välja att låta företag som inte är slutna till viss krets, men som endast erbjuder tjänstepensionsförmåner, bli tjänstepensionsinstitut.

Som anges i avsnitt 5.1 är det angeläget att utnyttja det utrymme som finns enligt unionsrätten att skapa en särskilt anpassad svensk reglering för tjänstepensionssektorn. Det utrymmet skulle komma att utnyttjas i lägre grad om artikel 9.2 i Solvens II-direktivet skulle ges samma tolkning som kan ha valts vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet och som tycks ha valts i Danmark. I så fall skulle endast institut i form av dagens tjänstepensionskassor och institut som i likhet med dem endast vänder sig till en viss krets medlemmar att kunna verka som tjänstepensionsinstitut. Om däremot den aktuella artikeln ges den tolkning som har valts i Tyskland och Frankrike, står det öppet för fler institut att driva verksamhet som tjänstepensionsinstitut. Då skulle de livförsäkringsföretag som inte är slutna till viss krets men som endast

driver tjänstepensionsverksamhet kunna bli tjänstepensionsinstitut. Det torde gälla för flera stora svenska livförsäkringsföretag.

En tolkning i enlighet med vad Tyskland och Frankrike valt kan dock mötas av den invändning som *Sveriges Riksbank* och *Finansinspektionen* fört fram, dvs. att verksamheter av samma slag och som är förenade med samma risker omfattas av olika regleringar, antingen försäkringsrörelseregleringen eller den särskilda sektorregleringen för tjänstepensionsverksamhet. Intresset är dock, som uttalats i avsnitt 5, mycket starkt att utnyttja de möjligheter som finns till att skapa lämpligast möjliga reglering för tjänstepensionssektorn. De invändningar som har förts fram av *Finansinspektionen* och *Sveriges Riksbank* kan därför inte leda till något annat ställningstagande när det gäller behovet av en delvis fristående sektorreglering med grund i andra tjänstepensionsdirektivet, tillämplig på institut som står risk.

För att lämna så stort utrymme som möjligt att skapa en lämplig och välanpassad reglering för den svenska tjänstepensionssektorn bör Sverige tillåta livförsäkringsföretag som endast driver tjänstepensionsverksamhet att omvandlas till tjänstepensionsinstitut, dvs. genomföra andra tjänstepensionsdirektivet på ett sätt som liknar det tyska och franska genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet. Det betyder att ett flertal livförsäkringsföretag som hittills varit förhindrade från att driva verksamhet som tjänstepensionsinstitut kommer att få möjlighet att göra det framöver.

Regleringen bör utformas så att livförsäkringsföretag som endast driver tjänstepensionsverksamhet ska kunna omvandlas till tjänstepensionsföretag och driva verksamhet enligt den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Ett livförsäkringsföretag som önskar fortsätta att driva tjänstepensionsverksamhet enligt försäkringsrörelselagen och Solvens II-direktivet ska ha möjlighet att göra det.

Tjänstepensionskassor ska ges möjlighet att fortsätta verka som tjänstepensionsinstitut

Som framgår ovan driver tjänstepensionskassorna i dag verksamhet enligt den upphävda lagen om understödsföreningar, med stöd av en övergångsbestämmelse i 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043). Övergångstiden löper till utgången av juni 2019 (se prop. 2017/18:3). Som anges i avsnitt 6.1 omfattas tjänstepensionskassorna av både första och andra tjänstepensionsdirektiven.

Det är angeläget att tjänstepensionskassorna, de enda svenska tjänstepensionsinstituten som finns i dag utöver pensionsstiftelserna, ges möjlighet att fortsätta driva verksamhet som tjänstepensionsinstitut när en ny svensk lagstiftning om tjänstepensionsinstitut nu kommer att införas. Den nya lagen om tjänstepensionsföretag ska därför stå öppen för tjänstepensionskassorna. Detta bör åstadkommas genom att det införs särskilda omvandlingsregler.

Det införs möjligheter att bilda nya tjänstepensionsinstitut i annan form än pensionsstiftelser

Den nya lagen om tjänstepensionsföretag ska inte bara stå öppen för befintliga företag som vill omvandla sin verksamhet – livförsäkringsföretag och tjänstepensionskassor. Det ska givetvis även vara möjligt att bilda helt nya företag i form av tjänstepensionsföretag. Därigenom utnyttjar Sverige till fullo de möjligheter som andra tjänstepensionsdirektivet ger. Tjänstepensionsinstitut kan då bildas i Sverige både av det slag som inte gör något åtagande i förhållande till de framtida pensionärerna (pensionsstiftelser) och av det slag som gör det (tjänstepensionsföretag). Tjänstepensionsföretagen driver ju tjänstepensionsverksamhet som är att anse som en form av försäkringsrörelse, dvs. driver verksamhet som består i att yrkesmässigt göra bindande åtaganden, i tjänstepensionsföretagens fall i förhållande till de försäkrade, dvs. de framtida pensionärerna.

Sverige ska inte tillämpa tjänstepensionsdirektivet på livförsäkringsföretagens tjänstepensionsverksamhet

Regeringen fann i samband med genomförandet av Solvens II-direktivet på försäkringsområdet att det inte fanns skäl att fortsätta använda sig av medlemsstatsoptionen i artikel 4 i första tjänstepensionsdirektivet (se prop. 2015/16:9 s. 201–202). De särskilda regler i försäkringsrörelselagen om livförsäkringsföretagens tjänstepensionsverksamhet som införts till följd av medlemsstatsoptionen utmönstrades därför.

I denna promemoria görs bedömningen att de livförsäkringsföretag som endast bedriver tjänstepensionsverksamhet kan omvandlas till tjänstepensionsföretag och därmed omfattas av tjänstepensionsdirektivets tillämpningsområde. Det föreslås också att sådana tjänstepensionsföretag ska ges möjlighet att bedriva verksamhet enligt den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

Livförsäkringsföretagen ges sålunda, på vissa villkor, tillträde till andra tjänstepensionsdirektivets regler genom att omvandlas och bedriva verksamhet som tjänstepensionsinstitut. Det saknas skäl att därutöver tillämpa vissa av tjänstepensionsdirektivets regler på en del av livförsäkringsföretagens verksamhet (tjänstepensionsverksamheten) som bedrivs inom ramen för Solvens II-regelverket. Därför bör det ställningstagande som gjordes i samband med genomförandet av Solvens II-direktivet stå fast, dvs. Sverige ska inte utnyttja medlemsstatsoptionen i artikel 4 i andra tjänstepensionsdirektivet.

6.3 Vad avses med tjänstepensionsförsäkring?

Promemorians förslag: Med tjänstepensionsförsäkring ska liksom tidigare avses livförsäkring där utbetalning av försäkringsbelopp (engångsbelopp eller periodiska utbetalningar) är beroende av en persons eller flera personers uppnående av viss ålder och som har samband med yrkesutövning samt försäkringar som meddelas som tillägg till sådana försäkringar.

Försäkringar som tecknas för egen räkning av egenföretagare ska inte heller i fortsättningen kunna anses som tjänstepensionsförsäkringar.

Det ska inte införas något bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad som ska omfattas av begreppet tjänstepensionsförsäkring.

Utredningens förslag överensstämmer inte med promemorians förslag. Utredningen föreslår att tjänstepensionsföretagen ska få tillhandahålla allt som räknas som tjänstepensionsförmåner. Det begreppet definieras som förmåner som betalas ut med anledning av uppnådd pensionsålder eller förväntat uppnående av pensionsålder, dödsfall (efterlevandepension), sjukdom och invaliditet, upphörande av anställning eller medellöshet, där förmånen har sin grund i en överenskommelse om pensionsförmåner mellan arbetsgivare och arbetstagare. Begreppet tjänstepensionsförmån är inte knutet till begreppet livförsäkring utan innefattar huvudförmån (ålderspension) och tilläggsförmån (övriga moment i en tjänstepensionsplan). Utredningen föreslår också att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska bemyndigas att meddela föreskrifter om vilka förmåner som ska hänföra sig till begreppen huvudförmån och tilläggsförmån.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller framför inga synpunkter på det. Flera remissinstanser – bl.a. *Arbetsgivarverket*, *Svensk Försäkring*, *Tjänstepensionsförbundet*, *Svenskt Näringsliv* och *Sveriges kommuner och landsting* – efterlyser en tydligare reglering av vilka typer av produkter som kan vara föremål för verksamhet i ett tjänstepensionsföretag. *Arbetsgivarverket*, *PTK*, *TCO*, och *AFA Försäkring* ifrågasätter vidare om uppdelningen i huvudförmån och tilläggsförmån fyller något syfte, vilket *Svenskt Näringsliv* instämmer i. *Svensk Försäkring*, *Tjänstepensionsförbundet*, *Svenskt Näringsliv*, *Sveriges kommuner och landsting*, *TCO* och *AFA Försäkring* avstyrker utredningens förslag att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vad som ska anses ingå i begreppen tilläggsförmån och huvudförmån. *Svensk Försäkring* välkomnar att tillämpningsområdet enligt utredningens förslag vidgas till att även omfatta produkter som i dagsläget anses som skadeförsäkring, så länge de motsvarar vad som räknas som personförsäkring enligt försäkringsavtalslagen (2005:104). *Sveriges kommuner och landsting* menar att begreppet tjänstepensionsförmån bör ges en sådan innebörd att den bredd av lösningar som ryms inom tjänstepensionssektorn omfattas. *LO* anser att definitionen av tjänstepensionsförmån bör vara väldigt vid, vilket *PTK* och *TCO* instämmer i. *AFA Försäkring* efterfrågar ett förtydligande så att det klarare framgår att egenföretagares förmåner täcks av begreppet tjänstepensionsförmån och *Svensk Försäkring* anser att egenföretagares förmåner bör omfattas av det begreppet. *Skandia* har synpunkten att utredningen inte förklarat hur det skulle kunna vara förenligt med EU:s försäkringsrörelsereglering att låta tjänstepensionsinstitut driva det som enligt Solvens II-direktivet är att anse som direkt skadeförsäkringsrörelse.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller samma definition av begreppet tjänstepensionsförmån (artikel 6.4) som första tjänstepensionsdirektivet (artikel 6 d). Enligt båda direktiven är en tjänstepensionsförmån en förmån som betalas ut med anledning av uppnådd pensionsålder eller förväntat uppnående av pensionsålder eller, om de kompletterar dessa förmåner och tillhandahålls sekundärt, i form av utbetalningar vid dödsfall, invaliditet eller upphörande av anställning eller i form av bidrag eller tjänster som tillhandahålls vid sjukdom, medellöshet eller dödsfall. I definitionen anges vidare att pensionsförmånerna får betalas ut som livslång utbetalning, under viss tid, i form av ett engångsbelopp eller genom en kombination av dessa alternativ.

I artikel 10.2 i andra tjänstepensionsdirektivet anges att medlemsstaterna, i enlighet med subsidiaritetsprincipen och med vederbörligt beaktande av storleken på pensionsförmånerna från socialförsäkringssystemen, för föreskriva att kompletterande förmåner såsom täckning av risker kopplade till lång levnad och invaliditet, efterlevandeskydd samt en garanti för återbetalning av inbetalade medel erbjuds till medlemmarna om arbetsgivarna och arbetstagarna, eller deras respektive företrädare, kommer överens om detta. Den artikeln motsvarar artikel 9.2 i första tjänstepensionsdirektivet.

Gällande rätt

Som tjänstepensionsförsäkring har hittills, med utgångspunkt i reglerna i första tjänstepensionsdirektivet, räknats livförsäkring som har samband med yrkesutövning och där utbetalning av försäkringsbelopp (engångsbelopp eller periodiska utbetalningar) beror av att en eller flera personer uppnår eller förväntas uppnå en viss ålder samt försäkringar som meddelas som tillägg till sådana försäkringar (prop. 2004/05:165 s. 123). För livförsäkringsföretagens del gäller detta enligt punkten 2 i övergångsreglerna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043) och 1 kap. 8 § försäkringsrörelselagen i dess lydelse före den 1 januari 2016. För tjänstepensionskassornas del följer det av 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043) och 7 § tredje stycket lagen (1972:262) om understödsföreningar.

Vid utformandet av den hittills gällande definitionen var utgångspunkten att begreppet tjänstepensionsförsäkring skulle ges en vid tolkning. Allt som enligt gängse uppfattning räknades som tjänstepensionsförsäkringar borde, enligt de överväganden som då gjordes, kunna hänföras till kategorin tjänstepensionsförsäkring. Dock fann regeringen att en yttersta gräns för begreppet tjänstepensionsförsäkring var att det måste vara fråga en livförsäkring, eftersom skadeförsäkringsverksamhet var undantagen från tjänstepensionsdirektivets tillämpningsområde, (se prop. 2004/05:165 s. 123 f).

Begreppet tjänstepensionsförsäkring utmönstrades ur försäkringsrörelselagen i samband med genomförandet av Solvens II-direktivet, eftersom det då bestämdes att Sverige inte längre skulle utnyttja

valmöjligheten för medlemsstaterna att tillämpa vissa av tjänstepensionsdirektivets regler på livförsäkringsföretagens tjänstepensionsverksamhet (se prop. 2015/16:9 s. 201 f.). Som framgår ovan fortsätter dock begreppet att vara en del av gällande rätt till följd av övergångsregler.

Egenföretagares försäkringar har hittills inte omfattats av begreppet tjänstepensionsförsäkring. Sverige har alltså inte utnyttjat den valmöjlighet som erbjöds medlemsstaterna i artikel 6 a andra strecksatsen i första tjänstepensionsdirektivet att behandla egenföretagares försäkringar på samma sätt som försäkringar som tillhandhålls på grundval av ett avtal mellan arbetsgivare och arbetstagare, (se prop. 2004/05:165 s. 124).

Skälen för promemorians förslag

Den tidigare definitionen av tjänstepensionsförsäkring bör behållas

Utredningen föreslår att tjänstepensionsföretagen ska få tillhandahålla allt som räknas som tjänstepensionsförmåner. Det begreppet definieras som förmåner som betalas ut med anledning av uppnådd pensionsålder eller förväntat uppnående av pensionsålder, dödsfall (efterlevandepension), sjukdom och invaliditet, upphörande av anställning eller medellöshet, där förmånen har sin grund i en överenskommelse om pensionsförmåner mellan arbetsgivare och arbetstagare. Begreppet tjänstepensionsförmån är inte knutet till begreppet livförsäkring – hävdar utredningen – utan innefattar huvudförmån (ålderspension) och tilläggsförmån (övriga moment i en tjänstepensionsplan). Utredningen föreslår också att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska bemyndigas att meddela föreskrifter om vilka förmåner som ska hänföra sig till begreppen huvudförmån och tilläggsförmån. Som grund för detta ställningstagande hänvisas till artikel 9.2 i första tjänstepensionsdirektivet (artikel 10.2 i andra tjänstepensionsdirektivet).

En rad remissinstanser – bl.a. *Arbetsgivarverket*, *Svensk Försäkring*, *Tjänstepensionsförbundet*, *Svenskt Näringsliv*, och *Sveriges kommuner och landsting* – efterlyser en tydligare reglering av vilka typer av produkter som kan vara föremål för verksamhet i ett tjänstepensionsföretag.

Den reglering som nu ska skapas på grundval av andra tjänstepensionsdirektivet avser tjänstepensionsverksamhet som en form av försäkringsrörelse och inom den civilrättsliga ramen försäkringsavtal, enligt de bedömningar som gjorts i avsnitt 5.4. Det handlar om en reglering som tar sikte på trygghandsformen tjänstepensionsförsäkring. Det innebär att det nu, liksom vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet, handlar om att fastställa vilka typer av försäkringar som ska kunna tillhandahållas enligt en reglering som baserar sig på ett av tjänstepensionsdirektiven. Frågan som ska besvaras är alltså vad som ska avses med tjänstepensionsförsäkring.

Utgångspunkten för en definition av tjänstepensionsförsäkring bör vara att ge det begreppet en vid tolkning, som regeringen också fann vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet (se prop. 2004/05:165 s. 123). Det är samma utgångspunkt som intas av flera remissinstanser, bl.a. *LO*, *PTK*, *TCO* och *Sveriges kommuner och landsting*. Till kategorin tjänstepensionsförsäkring bör, liksom tidigare, hänföras vad som enligt

gångse uppfattning inom det svenska försäkringsväsendet räknas som sådana produkter.

Sveriges rådruum är dock inte oinskränkt när det gäller definitionen av tjänstepensionsförsäkring. Det utrymme som utnyttjas när det gäller att skapa en särskild rörelsereglering på grundval av tjänstepensionsdirektivet bygger, som *Skandia* har påpekat, på att den verksamheten är undantagen från Solvens II-direktivets tillämpningsområde (se avsnitt 6.1). Om det inte finns någon tillämplig undantagsregel, finns det inte heller förutsättningar enligt unionsrätten att reglera verksamheten i fråga någon annanstans än i den nationella lagstiftning som genomför Solvens II-direktivet, dvs. i försäkringsrörelselagen.

Den undantagsregel som det är aktuellt att nu stödja sig på är artikel 9.2 i Solvens II-direktivet. Den avser uttryckligen livförsäkringsverksamhet. När det gäller skadeförsäkringsverksamhet finns ingen motsvarande undantagsbestämmelse att använda. Av detta följer att det inte finns någon möjlighet att undanta det som enligt Solvens II-direktivet är att betrakta som direkt skadeförsäkringsverksamhet från det direktivets tillämpningsområde. I sin tur innebär det att sådan verksamhet på grund av artikel 2.2 b i andra tjänstepensionsdirektivet är undantagen från det direktivets tillämpningsområde. Sverige kan alltså inte tillåta drivande av direkt skadeförsäkringsrörelse med stöd av/baserat på 2 kap. 11 § FRL enligt den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

Det betyder, precis som regeringen fann vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet (se prop. 2004/05:165 s. 124), att som en yttersta gräns ska gälla att en tjänstepensionsförsäkring måste vara en livförsäkring enligt 2 kap. 12 § FRL. Till tjänstepensionsförsäkring kan då höra centrala delar av tjänstepensionsordningarna som ålders-, sjuk- och efterlevandepension, men även vissa sjukförsäkringar och premiebefrielseförsäkringar. Däremot finns det inte utrymme enligt unionsrätten att låta exempelvis arbetslöshetsförsäkring meddelas inom ramen för en verksamhet enligt den nya lagen om tjänstepensionsföretag, eftersom det är ett slags direkt skadeförsäkringsrörelse inom klassen annan förmögenhetsskada (se 2 kap. 11 § första stycket 16 FRL).

För att ge begreppet tjänstepensionsförsäkring en vid tolkning utan att låta det omfatta försäkringar som hör till direkt skadeförsäkringsrörelse bör tjänstepensionsförsäkring definieras på samma sätt som vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet. Därigenom åstadkoms också en nationell reglering som motsvarar andra tjänstepensionsdirektivets definition av pensionsförmån. Den nu gällande definitionen är också tillräckligt tydlig, vilket *Svensk Försäkring* och flera andra remissinstanser lyft fram som ett särskilt behov.

Med tjänstepensionsförsäkring ska alltså avses, i fortsättningen på samma sätt som hittills och med stöd av artikel 6.4 och 10.2 i andra tjänstepensionsdirektivet, livförsäkring där utbetalning av försäkringsbelopp (engångsbelopp eller periodiska utbetalningar) är beroende av en persons eller flera personers uppnående av viss ålder och som har samband med yrkesutövning samt försäkringar som meddelas som tillägg till sådana försäkringar.

Inga föreskrifter på lägre nivå än lag om vad som är tjänstepensionsförsäkring

Genom att den tidigare definitionen av tjänstepensionsförsäkring nu behålls kan en enkel och robust ordning skapas. Det framgår då klart av definitionsbestämmelsen i förening med 2 kap. 11 och 12 §§ FRL vad som innefattas i begreppet. Något behov av att förtydliga begreppet tjänstepensionsförsäkring i föreskrifter på lägre nivå än lag finns därför inte. Därmed finns inte skäl att i enlighet med utredningens förslag införa något bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka produkter som ska kunna tillhandahållas av tjänstepensionsföretagen, ett förslag som flera remissinstanser motsätter sig, bl.a. *Svenskt Näringsliv* och *TCO*.

Egenföretagares försäkringar ska inte räknas som tjänstepensionsförsäkringar

Svårigheterna kvarstår med att räkna egenföretagares försäkringar som tjänstepensionsförsäkringar i den rörelserättsliga lagstiftningen. Som regeringen konstaterade vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet (se prop. 2004/05:165 s. 124) är det i de flesta fall omöjligt att hos ett försäkringsföretag skilja en försäkring som tecknats av en egenföretagare från en försäkring som samma egenföretagare tecknat privat, dvs. individuellt. Gränsdragningsproblemen är sådana att Sverige inte heller i fortsättningen, i motsats till vad *Svensk Försäkring* och *AFA Försäkring* anser, bör utnyttja möjligheten att låta egenföretagares försäkringar meddelas av tjänstepensionsinstitut (se artikel 6.1 b i andra tjänstepensionsdirektivet).

7 Villkor för verksamhet som tjänstepensionsföretag

7.1 Tillståndsplikt för verksamhet som tjänstepensionsföretag

Promemorians förslag: Det ska krävas tillstånd för att driva verksamhet som tjänstepensionsföretag. Bestämmelser om tillstånd ska tas in i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

Tillstånd att driva verksamhet som tjänstepensionsföretag ska få ges ett aktiebolag, ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag eller en tjänstepensionsförening.

Det ska vara möjligt att begära förhandsbesked från Finansinspektionen huruvida viss rörelse utgör verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar inga synpunkter på det.

Bakgrund: Artikel 9 i andra tjänstepensionsdirektivet kräver att medlemsstaterna ska säkerställa att de tjänstepensionsinstitut som har sin huvudsakliga förvaltningsort inom deras territorium antingen registreras i ett nationellt register av den behöriga myndigheten eller är auktoriserat av denna. Kravet på registrering eller auktorisation är inte nytt utan fanns tidigare i artikel 9.1 a i första tjänstepensionsdirektivet.

Vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet ansågs direktivets krav på registrering eller auktorisation vara tillgodosett genom kravet i lagen (1972:262) om understödsföreningar (UFL) på registrering och kravet på tillstånd (då benämnt koncession) i försäkringsrörelselagen (1982:713), se prop. 2004/05:165 s. 139. De kraven gäller alltså, även om lagen om understödsföreningar är upphävd och endast tillämpas enligt en särskild övergångsbestämmelse.

Skälen för promemorians förslag

Tillståndsplikt för tjänstepensionsföretag

Tjänstepensionsföretagen kan komma att driva finansiell verksamhet i stor skala och av komplicerat slag. Tjänstepensionsverksamhet drivs redan i dag till största delen i institut – försäkringsföretagen – för vilka ett krav på tillstånd gäller. Det finns inga skäl till att frånga den ordningen det bör därför krävas tillstånd för att få bedriva tjänstepensionsverksamhet. Bestämmelser om tillståndsplikt bör således tas in i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Bestämmelserna bör utformas efter mönster från bestämmelsen om tillståndsplikt i 2 kap. 1 § försäkringsrörelselagen (2010:2043, FRL). Genom att tillståndskravet ställs tillgodoses artikel 9.1 i andra tjänstepensionsdirektivet.

I avsnitt 13 föreslås att tillstånd att driva verksamhet som tjänstepensionsföretag får ges företag inom de tre associationsformer som är tillåtna för försäkringsföretag, dvs. till ett aktiebolag, ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag och till en tjänstepensionsförening. I likhet med vad som gäller för försäkringsföretagen kan ett tillstånd ges till ett redan bildat aktiebolag, som i och med tillståndsbeslutet blir ett tjänstepensions-aktiebolag (se prop. 2009/10:246 s. 437 f.).

I lagen om tjänstepensionsföretag bör det vidare införas bestämmelser om förutsättningar för tillstånd, tillstånds varaktighet, prövning av bolagsordning, kapitalbas när rörelsen påbörjas och ansökningar om tillstånd som motsvarar dem i 2 kap. FRL. Det finns inte skäl när det gäller förutsättningarna för tillstånd att uppställa andra krav än de som gäller för tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen. Frågorna om ägarprövning (jfr 2 kap. 4 § första stycket 3) tas upp i avsnitt 16) Kravet på lämplighet hos ledande befattningshavare (jfr 2 kap. 4 § första stycket 4) behandlas i avsnitt 10.

Som en del av tillståndsprövningen ska Finansinspektionen bedöma om det sökande företaget uppfyller kravet på att verksamheten endast avser tjänstepensionsförsäkringar och därmed sammanhängande verksamhet (se avsnitt 7.5). Om ett företag har för avsikt att driva annan rörelse än verksamhet avseende på tjänstepensionsförsäkringar och därmed sammanhängande verksamhet, kan den planerade verksamheten inte antas uppfylla kraven enligt bestämmelserna i lagen om tjänstepensionsföretag.

Förhandsbesked i lagen om tjänstepensionsföretag

Enligt 2 kap. 3 § FRL är det möjligt att hos Finansinspektionen ansöka om förhandsbesked huruvida viss verksamhet kräver tillstånd, dvs. utgör försäkringsrörelse.

Den verksamhet som ska bedrivas av tjänstepensionsföretagen är verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar. Det är både rimligt och lämpligt att den som vill ha besked om huruvida en viss planerad verksamhet kräver tillstånd enligt den nya sektorregleringen, kan få ett sådant besked av Finansinspektionen. I lagen bör därför införas en bestämmelse om detta. Den som vill bedriva tjänstepensionsverksamhet inom ramen för försäkringsrörelselagen kan ansöka om förhandsbesked enligt motsvarande bestämmelse i den lagen.

7.2 Vad ett tillstånd ska avse

Promemorians förslag: Verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt den nya lagen om tjänstepensionsföretag ska avse en eller flera av de livförsäkringsklasser som anges i försäkringsrörelselagen.

Ett tillstånd får inte endast avse försäkringsklassen tillägg till livförsäkring.

Utredningens förslag: Skiljer sig från promemorians förslag. Utredningen föreslår att ett tillstånd ska kunna avse antingen huvudförmåner eller tilläggsförmåner eller båda de angivna kategorierna.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller kommenterar det inte särskilt. *Arbetsgivarverket* finner det väsentligt att kollektivavtalsparterna inte begränsas till att hantera olika förmåner hos samma institut. *Finansinspektionen* anser att företag som endast tillhandahåller tilläggsförmåner inte bör kunna driva verksamhet som tjänstepensionsinstitut. *LO* anser däremot att det är viktigt att ett tjänstepensionsföretag har möjlighet att enbart tillhandahålla tilläggsförmåner. *PTK* och *TCO* önskar ett förtydligande att olika förmåner kan tryggas i olika tjänstepensionsföretag och oberoende av huruvida de grundar sig på samma kollektivavtal eller inte.

Skälen för promemorians förslag

Ett tillstånd att bedriva tjänstepensionsverksamhet ska avse en eller flera av de livförsäkringsklasser som anges i försäkringsrörelselagen

I avsnitt 5.4 görs bedömningen att den reglering som för svensk del ska genomföra andra tjänstepensionsdirektivet när det gäller sådana tjänstepensionsinstitut som har egna åtaganden mot de framtida pensionärerna, dvs. tjänstepensionsföretagen, är en sektorreglering för verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring, som är en form av försäkringsrörelse. Vidare görs bedömningen att de avtal som de instituten ingår med arbetsgivarna till förmån för de anställda är att betrakta som försäkringsavtal. Därav följer att det inte är aktuellt att benämna det som

tillhandahålls av tjänstepensionsföretagen huvudförmåner och tilläggsförmåner, som utredningen har föreslagit. I stället bör de aktuella avtalen inordnas i den systematik som finns i försäkringsrörelserätten. Det betyder i sin tur att ett tillstånd att driva verksamhet som tjänstepensionsföretag bör avse en eller flera typer av försäkringar, precis som fallet är för försäkringsföretag (se 2 kap. 11–13 §§ FRL).

I enlighet med vad som sägs i avsnitt 6.3 är det enbart sådana försäkringar som ryms inom någon av livförsäkringsklasserna i försäkringsrörelselagen som kan vara tjänstepensionsförsäkringar i den mening som avses i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Som föreslås nedan kommer tjänstepensionsföretagen inte att tillåtas driva skadeförsäkringsrörelse (dvs. verksamhet inom de försäkringsklasser som anges i 2 kap. 11 § första stycket FRL). Detta är, som också framgår av avsnitt 6.3, en begränsning som följer av unionsrätten. Det står alltså inte Sverige helt fritt att välja vilka försäkringar som ska kunna meddelas av tjänstepensionsföretagen.

Mot den bakgrunden bör ett tillstånd att driva verksamhet som tjänstepensionsföretag avse en eller flera av de klasser av livförsäkringar som anges i försäkringsrörelselagen (se 2 kap. 12 § FRL). Ett tjänstepensionsföretags tillstånd ska alltså kunna avse försäkringar där utbetalning av försäkringsbelopp är beroende av en eller flera personers liv (dvs. både s.k. livsfalls- och dödsfallsförsäkringar), försäkringar som är tillägg till de förstnämnda försäkringarna, försäkringar som utfaller vid giftermål, försäkringar som utfaller vid födelse, livförsäkringar som anknutna till värdepappersfonder eller specialfonder (fondförsäkringar) samt sjuk- och olycksfallsförsäkringar som avser längre tid än fem år.

Detta innebär att kollektivavtalsparterna inte kommer att vara tvungna att trygga all tjänstepension i samma institut, som *Arbetsgivarverket* befarat. Själva ålderspensionen, som är en s.k. livsfallsförsäkring, kan tryggas i ett tjänstepensionsföretag, medan ett eventuellt efterlevandeskydd, dvs. en dödsfallsförsäkring, kan tryggas i ett annat. Denna lösning innebär inte heller något hinder mot att försäkringar som har sitt ursprung i olika kollektivavtal kan meddelas av samma tjänstepensionsföretag, den ordning som *PTK* och *TCO* velat se.

Ett tillstånd får inte endast avse försäkringsklassen tillägg till livförsäkring

Bestämmelser om försäkringsklasser, i den form de nu har, infördes som en följd av EES-avtalet då första och andra livförsäkringsdirektiven genomfördes i svensk rätt (se prop. 1992/93:257). De olika försäkringsklasserna har sitt ursprung i första livförsäkringsdirektivet (Rådets första direktiv av den 5 mars 1979 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva direkt livförsäkringsrörelse 79/267/EEG).

I 2 kap. 12 § FRL finns bestämmelser om försäkringsklasser för livförsäkringsrörelse. Försäkringsklassen I a avser konventionella livförsäkringar. Till klass I b hör försäkring som meddelas som tillägg till försäkring enligt klass I a. Med försäkringar enligt klass I b menas tillägg till en konventionell livförsäkring (se prop. 1992/93:257 s. 189). I första livförsäkringsdirektivet angavs att tilläggsförsäkring särskilt rör olika

former av olycksfallsförsäkringar och sjukförsäkring som meddelas som tillägg till livförsäkring, se artikel 1.1 c första livförsäkringsdirektivet. Detta överensstämmer i huvudsak med vad som anges om tilläggsförsäkring i artikel 2.3. a iii i Solvens II-direktivet. Vid genomförandet av första och andra livförsäkringsdirektiven angavs att uppräkningsen i första livförsäkringsdirektivet inte kan anses uttömmande och att premiefrielseförsäkring kan omfattas (prop. 1992/93:257 s. 189). När första tjänstepensionsdirektivet genomfördes angavs att också försäkringar som meddelas som tillägg till de livförsäkringar som ska räknas som tjänstepensionsförsäkringar, t.ex. sjukförsäkringar och premiefrielseförsäkringar, ska anses omfattas av tjänstepensionsverksamheten (prop. 2004/05:165 s. 124).

Som framgår av avsnitt 7.5 får ett tjänstepensionsföretag endast driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar och därmed sammanhängande verksamhet. Detta får särskild betydelse för frågan om ett tjänstepensionsföretag ska kunna ha ett tillstånd som endast omfattar tilläggsförsäkringar. En tilläggsförsäkring blir en livförsäkring, och i förlängningen en tjänstepensionsförsäkring, eftersom den tecknas som ett tillägg till en konventionell livförsäkring. Skulle samma försäkring tecknas separat och utan koppling till en livförsäkring skulle det röra sig om en skadeförsäkring (se prop. 1992/93:257 s. 182). Det grundläggande syftet med andra tjänstepensionsdirektivet och den lag som nu föreslås är att införa ett regelverk som är särskilt anpassat för de förhållanden som gäller för tjänstepension som tryggas genom försäkring. Om ett tjänstepensionsföretag skulle kunna få tillstånd att endast meddela tilläggsförsäkringar skulle detta innebära att ett sådant företag kan komma att bedriva en verksamhet som i praktiken är skadeförsäkringsrörelse inom regelverket för tjänstepensionsrörelse. Det finns därför starka skäl för att ett tjänstepensionsföretag inte endast ska kunna få meddela tilläggsförsäkringar till livförsäkringar. Som *Finansinspektionen* anser, till skillnad från *LO*, bör ett tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring inte endast få avse försäkringsklassen tillägg till livförsäkring. En bestämmelse med den innebörden ska därför tas in i den nya lagen.

7.3 Allmänt om omvandling

Promemorians förslag: Tjänstepensionskassor och försäkringsföretag som uppfyller vissa krav ska kunna omvandlas till tjänstepensionsföretag under en obegränsad tid. Tjänstepensionsföretag ska kunna omvandlas till försäkringsföretag under en obegränsad tid.

Utredningens förslag skiljer sig delvis från promemorians förslag. Utredningen föreslår att tjänstepensionskassor och försäkringsföretag som uppfyller vissa krav ska kunna omvandlas till tjänstepensionsföretag under en tid om fyra år.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser lämnar inga synpunkter på utredningens förslag. *Svensk Försäkring* anser att det bör finnas möjlighet för försäkringsföretag att omvandla sig till tjänstepensionsföretag utan någon särskild tidsbegränsning, vilket skulle

erbjuda en lösning för de företag som står inför de mest problematiska övervägandena. *Svenskt Näringsliv* finner det inte tillfredsställande att försäkringsföretag endast kan ombilda sig till tjänstepensionsföretag under en kortare övergångstid, med hänsyn till behovet av flexibla regler, och förordar att tidsbegränsningen tas bort, samt att det även ska vara möjligt att ombilda ett företag från tjänstepensionsföretag till försäkringsföretag. *LO* menar att det inte går att förutse utvecklingen på tjänstepensionsmarknaden på 10–15 års sikt och att möjligheterna att omvandla ett företag från försäkringsföretag till tjänstepensionsföretag inte bör vara tidsbegränsad. *PTK* och *TCO* är av åsikten att utredningen inte redovisat några skäl för en tidsbegränsning av möjligheterna till omvandling av ett företag från försäkringsföretag till tjänstepensionsföretag, och att tidsbegränsningen kan föra med sig inlåsnings effekter. *Saco* vill framhålla vikten av att inte onödigt försvåra en övergång till verksamhet som tjänstepensionsinstitut och ställer frågan huruvida den tidsbegränsning för omvandling som utredningen föreslår är för snäv. *AFA Försäkring* avstyrker utredningens förslag att möjligheterna till omvandling för försäkringsföretag ska tidsbegränsas och menar att skälen för att tillåta omvandling är lika starka efter övergångstidens utgång som före. *Ägarföreningen ProSkandia* menar att ett företags verksamhet kan ändras över tid och att det på grund av det kan finnas skäl att på nytt överväga omvandling till tjänstepensionsföretag, varför möjligheten till omvandling inte bör tidsbegränsas. *Folksam* och *Alecta* avstyrker utredningens förslag att tidsbegränsa möjligheterna att omvandla ett försäkringsföretag till tjänstepensionsföretag, vilket enligt deras uppfattning tvingar fram oåterkalleliga beslut under stark tidspress. Även *Skandia* avstyrker utredningens förslag och finner att det kan få uppenbart orättvisa följder eftersom det inte blir möjligt ens för ett företag som enbart driver tjänstepensionsverksamhet att omvandla sig till tjänstepensionsföretag efter övergångstidens slut. *OFR/S*, *P*, *O* menar att möjligheterna till omvandling inte bör tidsbegränsas eftersom det inte går att förutse hur utvecklingen på sikt kommer att se ut.

Skälen för promemorians förslag

Försäkringsföretag ska få omvandlas till tjänstepensionsföretag och vice versa

I dag bedrivs den allra största delen av tjänstepensionsverksamheten i Sverige i försäkringsföretag, dvs. i företag som har tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen. Det är nu viktigt att genom den nya lagstiftningen skapa den optimala regleringen för tjänstepensionssektorn. Det är därför angeläget att den nya tjänstepensionsregleringen blir tillgänglig för den tjänstepensionsverksamhet som i dag drivs av försäkringsföretag.

Av det skälet bör det skapas goda möjligheter att föra över den tjänstepensionsverksamhet som i dag drivs av försäkringsföretag till ett tjänstepensionsföretag. Den nya regleringen bör medge så enkla och lättanvända tillvägagångssätt för sådan överföring som möjligt, utan att kravet på skydd för försäkringstagarna eftersätts. Det bör därför skapas möjligheter för försäkringsföretag att omvandlas till tjänstepensionsföretag, som utredningen också föreslagit. Det är en

ordning som torde passa många av de försäkringsföretag som i dag driver tjänstepensionsverksamhet och utrymme skapas därmed för överföring av en stor del av tjänstepensionsverksamheten från försäkringsrörelselagen till den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

Det bör också vara tillåtet för ett tjänstepensionsföretag att bli ett försäkringsföretag, som *Svenskt Näringsliv* förordar. Från tid till annan kan det vara mest ändamålsenligt att en verksamhet som avser tjänstepensionsförsäkringar drivs tillsammans med en försäkringsverksamhet som inte avser tjänstepensionsförsäkringar. Eftersom tjänstepensionsföretagen – som föreslås nedan – endast får driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar kan det dock inte ske i ett tjänstepensionsföretag. Däremot kan det ske genom att ett tjänstepensionsföretag omvandlas till ett försäkringsföretag.

Ingen tidsbegränsning för möjligheterna att omvandlas till tjänstepensionsföretag

För att skapa goda möjligheter för omvandling av verksamhet till tjänstepensionsregleringen bör försäkringsföretag tillåtas bli tjänstepensionsföretag utan någon sådan tidsbegränsning som utredningen har föreslagit. Flera starka skäl talar emot en tidsbegränsning.

Med en tidsbegränsad möjlighet att bli tjänstepensionsföretag tvingas – som bl.a. *Folksam* och *Alecta* påpekar – de berörda företagen fatta väldigt avgörande strategiska beslut med kort varsel och med ont om tid till sitt förfogande. De ömsesidigt drivna försäkringsföretagen som driver både tjänstepensionsverksamhet och annan livförsäkringsverksamhet kan behöva dela upp en verksamhet mellan två olika juridiska personer för att en av dem ska kunna bli tjänstepensionsföretag. De företagen ställs då inför mycket komplicerade frågor om uppdelning av överskott som måste lösas skyndsamt. Faran är påtaglig att lösningarna som då väljs inte blir de lämpligaste utifrån intresset av skydd för försäkringstagarna och de försäkrade.

Som *Skandia* lyfter fram riskerar också en tidsbegränsning av möjligheterna för försäkringsföretag att bli tjänstepensionsföretag att skapa orättvisa verksamhetsvillkor. Försäkringsföretag som efter övergångstidens slut uppfyller kraven för att bli tjänstepensionsföretag är då av närmast formella skäl utestängda från tjänstepensionsregleringen, utan att det finns någon möjlighet att ändra på den saken. Detta skapar – som *PTK* och *TCO* framhåller – inlåsningseffekter, och ligger inte i linje med intresset att tjänstepensionssektorn ska omfattas av bästa möjliga reglering.

Vidare får det anses skapa en omotiverad snedvridning av konkurrensen att med utgångspunkt i en viss vald tidpunkt permanent avskära vissa aktörer från tillgång till den nya tjänstepensionsregleringen. Genom att avstå från en tidsbegränsning av möjligheterna för försäkringsföretag att bli tjänstepensionsföretag skapas också flexibilitet för de berörda företagen, som bl.a. *Svenskt Näringsliv* fäster vikt vid. Företagen kan då anpassa sina verksamheter utifrån förändrade förhållanden på marknaden och på nytt pröva frågan huruvida det är ändamålsenligt att driva verksamhet som tjänstepensionsföretag.

Tidsbegränsade övergångsbestämmelser

I sammanhanget bör uppmärksammas att tjänstepensionskassorna, som omfattas direkt av andra tjänstepensionsdirektivet, har getts möjlighet att senast den 30 juni 2019 ansöka om tillstånd att driva verksamhet enligt lagen om tjänstepensionsföretag (se vidare avsnitt 8.1).

För försäkringsföretag, som omfattas av övergångsregleringen till försäkringsrörelselagen, gäller att de senast den 1 januari 2020 ska tillämpa den nya lydelsen av den lagen (se punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen om ändring i försäkringsrörelselagen och prop. 2015/16:9 s. 533–544).

Nu angiven tidsbegränsning följer av artikel 2.80 i omnibus II-direktivet (artikel 308 b.15 i Solvens II-direktivet) och är knuten till optionen i artikel 4 i första tjänstepensionsdirektivet. Den bestämmelsen ändras i artikel 63 i andra tjänstepensionsdirektivet på så sätt att övergångsperioden förlängs till den 31 december 2022. I promemorian föreslås att övergångsregleringen till försäkringsrörelselagen förlängs till slutdatumet enligt sistnämnt direktiv. De försäkringsföretag som omfattas av övergångsregleringen ska således ges möjlighet att senast det datumet ansöka om tillstånd att driva verksamhet enligt lagen om tjänstepensionsföretag (se vidare avsnitt 8.2).

7.4 Förutsättningar för omvandling

Promemorians förslag: Förutom allmänna krav för tillstånd krävs för omvandling av försäkringsföretag till tjänstepensionsföretag och vice versa dels att ansökan om tillstånd har godkänts genom ett stämmobeslut med viss kvalificerad majoritet, dels att den rätt som tillkommer försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar inte försämrats.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningen lämnar inte något förslag om omvandling av tjänstepensionsföretag till försäkringsföretag.

Remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar inga synpunkter på det.

Skälen för promemorians förslag

Hur ett försäkringsföretag omvandlas till ett tjänstepensionsföretag och vice versa

Utredningen har föreslagit att försäkringsföretag ska kunna bli tjänstepensionsföretag genom ett särskilt förfarande som benämns omvandling (se SOU 2014:57, s. 139 och 329–331). Författningsbestämmelserna som utredningen föreslagit är utformade som bestämmelser om tillstånd, dvs. försäkringsföretag får möjlighet att söka tillstånd att omvandlas till tjänstepensionsföretag.

I avsnitt 5.4 görs bedömningen att den verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som drivs av tjänstepensionsföretagen är en

form av försäkringsrörelse och i avsnitt 5.5 föreslås att försäkringsrörelselagens regler till vissa delar ska gälla för tjänstepensionsföretagen, särskilt gäller det de associationsrättsliga reglerna. Att övergå från att vara ett försäkringsföretag till att vara ett tjänstepensionsföretag innebär således inte att de berörda företagen gör någon förändring när det gäller sin associationsrättsliga ställning. Däremot kommer de försäkringsföretag som lämnar försäkringsrörelselagen för att i stället omfattas av lagen om tjänstepensionsföretag att tillämpa en mängd andra näringsrättsliga bestämmelser, däribland en ny solvensreglering och nya ingripanderegler. De tvingas också att renodla sin rörelse till verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar och därmed sammanhängande verksamhet.

För de försäkringsföretag som i dag omfattas av bestämmelserna i punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring av försäkringsrörelselagen (2010:2043) rör det sig om en övergång från en icke riskbaserad till en riskbaserad solvensreglering. Skillnaderna i reglering har i huvudsak sin grund i att det här är fråga om två parallella regelsystem som genomför Solvens II-direktivet respektive andra tjänstepensionsdirektivet.

Det är därför naturligt att utforma regleringen som styr hur ett försäkringsföretag ska kunna bli ett tjänstepensionsföretag med utgångspunkt i reglerna om tillstånd i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Försäkringsföretag bör alltså kunna ansöka om tillstånd att driva verksamhet som tjänstepensionsföretag. Eftersom det inte ska gälla någon tidsbegränsning för försäkringsföretagens möjligheter att bli tjänstepensionsföretag finns det inte anledning att, som utredningen föreslagit, utforma de reglerna som övergångsbestämmelser (se 2 § i den av utredningen föreslagna lagen om införande av tjänstepensionsrörelselagen). Det kan noteras att den franska lagstiftningen om tjänstepensionsinstitut har utformats på detta sätt. De franska institut som önskar driva verksamhet som tjänstepensionsinstitut behöver ett tillstånd som meddelas av tillsynsmyndigheten innan verksamheten får påbörjas.⁵⁵ Tillståndskravet gäller enligt den franska lagstiftningen även för försäkringsföretag som ansöker om tillstånd att bli tjänstepensionsinstitut.⁵⁶

Eftersom det redan enligt vad som sägs i avsnitt 7.1 ovan ska vara möjligt för ett aktiebolag att ansöka om tillstånd att driva verksamhet som tjänstepensionsföretag, kommer det inte i den nya lagen om tjänstepensionsföretag anges särskilt att försäkringsaktiebolagen ska kunna ansöka om tillstånd. Som nämns ovan är ju försäkringsaktiebolagen en underkategori av aktiebolag och existerar oberoende av ett tillstånd att driva försäkringsrörelse. Däremot behöver det anges i lagen om tjänstepensionsföretag att ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar får ges tillstånd att driva verksamhet som

⁵⁵ Ordonnance n° 2017-484 du 6 avril 2017 relative à la création d'organismes dédiés à l'exercice de l'activité de retraite professionnelle supplémentaire et à l'adaptation des régimes de retraite supplémentaire en unités de rente, Art. L.382-1.

⁵⁶ Ordonnance n° 2017-484 du 6 avril 2017 relative à la création d'organismes dédiés à l'exercice de l'activité de retraite professionnelle supplémentaire et à l'adaptation des régimes de retraite supplémentaire en unités de rente, Art. L.143-3

tjänstepensionsföretag, eftersom dessa två typer av associationer endast förekommer i försäkringsrörelselagen och endast existerar till följd av ett tillstånd att driva försäkringsrörelse (se prop. 2009/10:246 s. 290 och 353).

Eftersom övergången från verksamhet enligt försäkringsrörelselagen till verksamhet enligt lagen om tjänstepensionsföretag som nämnts inte innebär någon förändring av de inblandade företagens associationsrättsliga ställning, behåller de företag som genomför övergången sin associationsform vid övergången. Ett försäkringsaktiebolag som beviljas tillstånd enligt den nya lagen om tjänstepensionsföretag blir alltså ett tjänstepensionsaktiebolag, ett ömsesidigt försäkringsbolag blir ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag och en försäkringsförening blir en tjänstepensionsförening.

Som nämnts kommer övergången från ett försäkringsföretag till ett tjänstepensionsföretag dock att innebära omfattande verksamhetsförändringar. Dessa förändringar får anses vara så pass genomgripande att de inte bör få genomföras utan tillräckligt stöd av bolagets eller föreningens ägare, dvs. utan att det har fattats beslut av bolagsstämma eller föreningsstämma med viss kvalificerad majoritet.

En annan särskild fråga är om dessa verksamhetsförändringar vid övergången från ett försäkringsföretag till ett tjänstepensionsföretag försämrar den rätt som tillkommer försäkringstagarnas eller andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar. Om så är fallet bör tillstånd inte ges. Det är därför lämpligt att Finansinspektionen, inom ramen för tillståndsprövningen, även prövar om omvandlingen kan antas medföra sådana konsekvenser för de ersättningsberättigade att en omvandling inte ska tillåtas.

Även om de försäkringsföretag som vill övergå till att bedriva verksamhet som tjänstepensionsföretag måste ansöka om ett nytt tillstånd torde tillståndsprövningen i många fall kunna ske något förenklat. Finansinspektionen får antas ha god kännedom om företagen i fråga och om den verksamhet de driver. Den prövning som ska göras skiljer sig därför på ett tydligt sätt från den prövning som Finansinspektionen har att göra när ett nybildat företag söker verksamhetstillstånd. Att låta försäkringsföretagen omfattas av tillståndskrav behöver alltså inte medföra ett alltför resurskrävande arbete vare sig för de berörda försäkringsföretagen eller för Finansinspektionen.

Det är givetvis inte lämpligt att företag både har tillstånd att bedriva försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen och verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Därför bör det införas en bestämmelse i försäkringsrörelselagen med innebörd att ett tillstånd att bedriva försäkringsrörelse enligt den nya lagen ska återkallas när ett försäkringsföretag får tillstånd att bedriva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt lagen om tjänstepensionsföretag.

Motsvarande bestämmelser och överväganden som har beskrivits i detta avsnitt gör sig även gällande vid omvandling av ett tjänstepensionsföretag till ett försäkringsföretag.

7.5 Grundläggande bestämmelser om ett tjänstepensionsföretags verksamhet

Promemorians förslag: Grundläggande rörelseregler för ett tjänstepensionsföretag om stabilitet, information, god tjänstepensionsstandard, förbud mot främmande verksamhet, förbud mot att ställa säkerhet för tredje man och upplåning ska införas i lagen.

Motsvarande bestämmelser som i försäkringsrörelselagen om avtal med en jävskrets om tjänster, tillstånd att meddela försäkringar med solidarisk ansvarighet, förbud mot att förespegla återbäring, förbud mot att meddela nya försäkringar vid likvidation och konkurs, sekretess, huvudkontor i Sverige samt återköp och överföring ska gälla för tjänstepensionsföretagen.

Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om proportionalitetsprincipen samt direkt liv- och skadeförsäkringsrörelse i samma företag ska inte gälla för tjänstepensionsföretagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om de åtgärder ett tjänstepensionsföretag ska vidta för att uppfylla krav på soliditet, likviditet och riskhantering (stabilitet), information, god tjänstepensionsstandard och villkor för upplåning.

Promemorians bedömning: Svensk lagstiftning uppfyller redan direktivets krav på juridisk åtskillnad mellan uppdragsgivande företag och tjänstepensionsinstitut.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningen har föreslagit att ett tjänstepensionsföretags verksamhet ska drivas på ett sådant sätt att företagets förmåga att fullgöra sina åtaganden inte äventyras och så att företaget har en tillfredsställande likviditet. Vidare har utredningen föreslagit att ett tjänstepensionsföretag ska identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som är förknippade med verksamhet, ha en tillfredsställande intern kontroll samt även i andra avseenden driva verksamheten på ett sätt som är sunt. Utredningen har också föreslagit att ett tjänstepensionsföretags verksamhet ska drivas enlighet med god tjänstepensionsstandard. Utredningen har inte föreslagit att det ska införas någon bestämmelse för tjänstepensionsföretagen om krav på tillstånd för meddelande av försäkringar med solidarisk ansvarighet. Utredningen har föreslagit att ett tjänstepensionsföretag ska få meddela både huvudförmåner och tilläggsförmåner. Utredningen har inte gjort någon bedömning när det gäller direktivets krav på juridisk åtskillnad mellan uppdragsgivande företag och tjänstepensionsinstitut.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller kommenterar det inte särskilt. *Konsumentverket* anser att förslagen när det gäller återköp och överföring borde ha behandlats mer utförligt av utredningen. *Svensk Försäkring* menar att de avvikelser från stabilitetsregeln i försäkringsrörelselagen som utredningen föreslår knappast tillför något och förordar att en bestämmelse i stället införs som är utformad i enlighet med den nämnda stabilitetsregeln. Vidare finner *Svensk Försäkring* att innebörden av regeln i försäkringsrörelselagen om god försäkringsstandard är oklar och inte bör föras över till det nya

regelverket för tjänstepensionsföretag. Slutligen menar branschorganisationen att det inte bör införas något bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka åtgärder ett tjänstepensionsföretag ska vidta för att uppfylla kravet på god tjänstepensionsstandard. *Tjänstepensionsförbundet* för fram synpunkten att tjänstepensionsföretagen rimligen måste delta och aktivt bidra till att definiera vad god tjänstepensionsstandard ska innebära.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet saknar i stort sett motsvarigheter till de allmänt hållna grundläggande rörelseregler av det slag som återfinns i 4 kap. FRL. I artikel 7 tredje stycket sägs dock att tjänstepensionsinstitut i sin verksamhet, där så är relevant ska beakta målet att skapa en rättvis fördelning av risker och förmåner mellan generationerna. I samma artikel föreskrivs att medlemsstaterna ska kräva att tjänstepensionsinstitut som är registrerade eller auktoriserade inom deras territorium ska begränsa sin verksamhet till sådan verksamhet som avser pensionsförmåner inbegripet verksamheter som föranleds av dessa. Det anges i artikel 8 att medlemsstaterna ska säkerställa att uppdragsgivande företag är juridiskt åtskilda från ett tjänstepensionsinstitut som är registrerat eller auktoriserat inom deras territorium, så att tjänstepensionsinstitutets tillgångar skyddas i medlemmarnas och förmånstagarnas intresse. I artikel 19.3 föreskrivs ett förbud att ta upp lån eller ställa säkerhet för tredje man. Enligt artikeln får medlemsstaterna dock tillåta tjänstepensionsinstitut att för en begränsad period ta upp vissa lån som endast syftar till att tillgodose likviditetsbehov. Vidare anges i artikel 21.1, som behandlar allmänna krav på företagsstyrning, att samtliga tjänstepensionsinstitut ska ha upprättat ett effektivt företagsstyrningssystem som ger en sund och ansvarsfull ledning av deras verksamhet.

Andra tjänstepensionsdirektivet har i de angivna avseendena samma innehåll som första tjänstepensionsdirektivet (se artikel 7 första stycket, artikel 8 och artikel 18.2 i det direktivet).

I artikel 10.1 i andra tjänstepensionsdirektivet finns vissa bestämmelser om operativa krav som medlemsstaterna ska ställa på tjänstepensionsinstitutet. I artikel 10.1 a anges att medlemsstaterna ska säkerställa att tjänstepensionsinstitutet har genomfört korrekt upprättade regler för förvaltningen av pensionsplaner och i artikel 10.1 b att medlemsstaterna ska säkerställa att det uppdragsgivande företaget är skyldigt att, om det garanterar pensionsförmånerna, är skyldigt att regelbundet finansiera detta åtagande. De angivna reglerna motsvarar en del av artikel 9.1 c samt artikel 9.1 e i första tjänstepensionsdirektivet, vilka inte ledde till särskilda lagstiftningsåtgärder vid genomförande av det direktivet.

Gällande rätt

För försäkringsföretagen finns i 4 kap. FRL en rad grundläggande rörelseregler. I 1 § finns den s.k. stabilitetsprincipen, som påbjuder att försäkringsrörelse ska drivas med en för rörelsens omfattning och art

tillfredsställande soliditet, likviditet och kontroll över försäkringsrisker, placeringsrisker och rörelserisker, så att åtagandena mot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar kan fullgöras. I 2 § finns bestämmelser om information och i 3 § den s.k. standardprincipen, som kräver att ett försäkringsföretags verksamhet ska drivas enligt god försäkringsstandard.

Försäkringsföretag får endast driva försäkringsrörelse och därmed sammanhängande verksamhet (4 §).

För tjänstepensionskassor som omfattas av 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043) gäller enligt 26 § fjärde stycket UFL att säkerhet inte får ställas för tredje man. Tjänstepensionskassor får enligt 7 § tredje stycket UFL inte driva någon annan verksamhet än försäkringsrörelse med avseende på tjänstepensionsförsäkringar, om den inte är föranledd av tjänstepensionsverksamheten.

Av 5 § framgår att ett stort antal av rörelsereglerna i försäkringsrörelselagen – de i 5–10, 17 och 19 kap. – ska tillämpas proportionellt i förhållande till arten, omfattningen och komplexiteten av riskerna i varje försäkringsföretags verksamhet.

I 6 § stadgas att ett försäkringsföretag får ta upp lån eller ta över lån (upplåning) bara om det görs för att effektivisera kapitalförvaltningen eller om det i övrigt är motiverat av försäkringsrörelsen. Försäkringsföretagen omfattas inte längre något förbud att ställa säkerhet för tredje man. Ett sådant förbud fanns fram till den 1 januari 2016 i 6 § i verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar. Den regeln gäller alltså för försäkringsföretag som omfattas av den särskilda regleringen i punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043).

För tjänstepensionskassor som omfattas av 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043) gäller enligt 26 § fjärde stycket UFL att säkerhet inte får ställas för tredje man.

Enligt 7 § är det endast tillåtet i vissa speciella fall att driva direkt skadeförsäkringsrörelse och direkt livförsäkringsrörelse i samma företag. I 4 kap. 9 § föreskrivs att ett försäkringsföretag inte får ingå avtal om tjänster på andra villkor än sådana som företaget normalt tillämpar eller ingå andra avtal på villkor som inte är affärsmässigt betingade med eller till förmån för vissa särskilt angivna ledande befattningshavare i företaget, eller sådana fysiska eller juridiska personer som på sätt som anges är närstående till dessa ledande befattningshavare. Enligt 10 § ska ingående av avtal med den dessa personer, den s.k. jävskretsen, behandlas av försäkringsföretagets styrelse.

Vidare finns i 11 § krav på tillstånd av Finansinspektionen för att ett försäkringsföretag ska få meddela försäkringar med solidarisk ansvarighet. Försäkringsföretag får inte, enligt 12 §, förespegla framtida återbäring som saknar grund i försäkringsavtalet, eller meddela nya försäkringar efter att det gått i likvidation eller försatts i konkurs, vilket följer av 13 §. Försäkringsföretag är också, enligt 14–16 §§, underkastade särskilda sekretessregler, dels i fråga om dispositioner som en försäkringstagare vidtagit beträffande försäkringsbelopp som utfaller i framtiden till förmån för någon annan, dels i fråga om uppgift om genetisk undersökning eller genetisk information som avser enskild person. Ett

försäkringsföretag ska ha sitt huvudkontor i Sverige (17 §). Slutligen finns i 17 a och 17 b § bestämmelser om återköp och överföring enligt 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104).

För de försäkringsföretag som omfattas av den särskilda regleringen i punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043) gäller inte proportionalitetsregeln i 4 kap. 5 § FRL. För de företagen gäller den bestämmelse som före den 1 januari fanns i 1 kap. 8 § FRL, och som innehöll ett krav på att ett försäkringsföretags tjänstepensionsverksamhet (förvaltning av tillgångar och försäkringstekniska avsättningar) skulle hållas åtskild från den verksamhet som företaget drev i övrigt.

När det gäller tjänstepensionskassorna fanns i lagen (1972:262) om understödsföreningar (UFL) ett krav på att en understödsförenings stadgar skulle vara ägnade att trygga att föreningen kunde fullgöra sina försäkringsutfästelser och samtidigt tillgodose medlemmarnas intresse av att kostnader och villkor för försäkringarna var skäliga med hänsyn till förmånernas art och omfattning och föreningens förhållanden. Även i övrigt skulle stadgarna ha ett för verksamheten lämpligt innehåll (se 11 § UFL).

Vidare fanns i lagen om understödsföreningar bestämmelser om tystnadsplikt avseende genetisk undersökning och genetisk information (20 b § UFL).

För tjänstepensionskassor som omfattas av 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043) gäller enligt 7 § tredje stycket UFL att de inte får driva någon annan verksamhet än försäkringsrörelse med avseende på tjänstepensionsförsäkringar, om den inte är föranledd av tjänstepensionsverksamheten.

Skälen för promemorians förslag

Grundläggande bestämmelser om ett tjänstepensionsföretags verksamhet

Tjänstepensionsföretagen ska bedriva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring, vilket är en form av försäkringsrörelse. Det är samma typ av verksamhet som idag drivs av försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen och av tjänstepensionskassor enligt lagen om understödsföreningar. Det föreslås i denna promemoria att både försäkringsföretag och tjänstepensionskassor ska kunna ansöka om tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som tjänstepensionsföretag (omvandling), se avsnitt 7.4. Promemorians förslag innebär att försäkringsrörelselagens bestämmelser i viss utsträckning ska gälla för tjänstepensionsföretagen. Däremot bör i sammanhanget betonas att de försäkringsföretag som lämnar försäkringsrörelselagen för att i stället omfattas av lagen om tjänstepensionsföretag kommer att tillämpa en mängd andra näringsrättsliga bestämmelser, däribland en ny solvensreglering. Skillnaden i reglering har i huvudsak sin grund i att det är fråga om att två parallella regelsystem som genomför Solvens II-direktivet respektive andra tjänstepensionsdirektivet.

Motiven för den nya regleringen för tjänstepensionsföretag är att möjliggöra en effektiv förvaltning av tjänstepensionskapital samtidigt som ett fullgott skydd för de framtida pensionärerna säkerställs. För att det syftet ska uppnås bör den nya regleringen uppställa ett antal

grundläggande krav på hur verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt lagen om tjänstepensionsföretag ska drivas. I 4 kap. FRL finns, som framgår ovan, en uppsättning grundläggande bestämmelser som ska vara tillgodosedda inom ramen för försäkringsrörelsen. Som också framgår ovan saknas motsvarande katalog bestämmelser i lagen om understödsföreningar.

Det är lämpligt att uppställa de grundläggande rörelsreglerna för ett tjänstepensionsföretag om stabilitet, information, god tjänstepensionsstandard, förbud mot främmande verksamhet, förbud mot att ställa säkerhet för tredje man och upplåning i lagen om tjänstepensionsföretag. Även motsvarande bestämmelser som i försäkringsrörelselagen om tillstånd att meddela försäkringar med solidarisk ansvarighet, förbud mot att förespegla återbäring, förbud mot att meddela nya försäkringar vid likvidation och konkurs, sekretess, huvudkontor i Sverige samt näringsrättsliga bestämmelser med anknytning till rätten till återköp och överföring enligt försäkringsavtalaslagen bör gälla för tjänstepensionsföretagen. Det krävs för att skyddet för de framtida pensionärerna ska säkerställas och kan inte anses vara till nackdel för en effektiv förvaltning av tjänstepensionskapitalet. Bestämmelserna i lagen om understödsföreningar kan inte anses motsvara de krav som måste ställas på en modern rörelsreglering i fråga om de grundläggande rörelsregler som ska gälla för rörelsen.

Genom införande av grundläggande regler om stabilitet och god försäkringsstandard får artikel 7 tredje stycket och 10.1 a i andra tjänstepensionsdirektivet anses tillgodosedda. Inom tryggandeformen tjänstepensionsförsäkring garanterar arbetsgivaren (det uppdragsgivande företaget) i allmänhet inte pensionerna. Det krävs därför inte några särskilda lagstiftningsåtgärder för att genomföra artikel 10.1. b i andra tjänstepensionsdirektivet.

Frågorna om den s.k. genomlysningssprincipens (se 4 kap. 2 § FRL) tillämpning på tjänstepensionsföretag, dvs. om vilken information ett tjänstepensionsföretag ska vara skyldigt att tillhandahålla försäkringsstagare och försäkrade, behandlas närmare i avsnitt 11.

Närmare om stabilitetsprincipen

Det finns anledning att instämma i *Svensk Försäkrings* synpunkt att de omfattande avvikelser som utredningen föreslagit från den s.k. stabilitetsprincipen i 4 kap. 1 § FRL inte bidrar till en tydligare och bättre reglering. I sammanhanget kan dessutom konstateras att utredningens förslag har sin grund i kommissionens ursprungliga förslag till andra tjänstepensionsdirektivet, en lydelse som inte motsvaras av den slutliga texten till direktivet.

Stabilitetsregeln tillämpas i dag av försäkringsföretagen och tar tydligt sikte på det grundläggande skyddsintresset vid reglering av försäkringsrörelse, nämligen att trygga att försäkringsåtagandena kan fullgöras. Genom den allmänna princip som regeln uttrycker kan lagstiftningen styra utvecklingen på försäkringsområdet i en riktning som är förenlig med rörelsregleringens övergripande stabilitetssyfte (prop. 2015/16:9 s. 222).

En stabilitetsprincip bör införas för tjänstepensionsföretagens verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring. Finansinspektionen bör få meddela föreskrifter om vilka åtgärder som ett tjänstepensionsföretag ska vidta för att uppfylla de särskilda kraven på soliditet, likviditet och riskhantering som avses i nu nämnd bestämmelse i lagen om tjänstepensionsföretag.

Närmare om god tjänstepensionsstandard

Även en regel om god tjänstepensionsstandard bör införas i lagen om tjänstepensionsföretag. Regeln om god försäkringsstandard (4 kap. 3 § FRL) syftar till att lagfästa en kvalitativt tillfredsställande standard hos en representativ krets av försäkringsgivare, och dess krav avser främst skyddet för konsumenter och mindre företag (se prop. 1997/98:87 s. 392).

De framtida pensionärerna bör komma i åtnjutande av det skydd som den regeln ger. Genom att regeln tar avstamp i den standard som faktiskt tillämpas av de företag som är verksamma i tjänstepensionssektorn tillgodoses i viss mån det önskemål som *Tjänstepensionsförbundet* för fram, dvs. att tjänstepensionsföretagen blir delaktiga när det bestäms vad som utgör god försäkringsstandard. Regeln är visserligen allmänt hållen, men inte oklar som *Svensk Försäkring* gör gällande. I rättstillämpningen torde också dess innebörd successivt bli allt klarare. För att säkerställa att begreppet fylls med ett relevant innehåll bör Finansinspektionen genom föreskrifter närmare ange vad som ska avses med god tjänstepensionsstandard. De föreskrifter som kan komma att meddelas av inspektionen med stöd av bemyndigandet torde närmast innebära att den kvalitativt tillfredsställande branschpraxis som kommer att utvecklas på marknaden kan ges en form av bindande författning. I motsats till vad *Svensk Försäkring* hävdar är det därför av vikt att Finansinspektionen ges ett bemyndigande att meddela föreskrifter även i detta avseende.

Förbud mot främmande verksamhet

Som framgår ovan är det enligt andra tjänstepensionsdirektivet – liksom det var enligt första tjänstepensionsdirektivet – förbjudet för tjänstepensionsinstitut att driva annan verksamhet än sådan som tar sikte på pensionsförmåner. För tjänstepensionskassorna är det därför, som även det anges ovan, förbjudet enligt lagen om understödsföreningar att driva annan verksamhet än tjänstepensionsverksamhet. Bestämmelsen i den lagen föranleddes av förbudet mot annan verksamhet i första tjänstepensionsdirektivet (se prop. 2004/05:165 s. 231).

Det bör även fortsättningsvis vara förbjudet för tjänstepensionsföretagen att driva annan rörelse än verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar. Därutöver bör det vara tillåtet för tjänstepensionsföretagen att driva verksamhet som hänger samman med sådan verksamhet, på samma sätt som det enligt 4 kap. 4 § FRL är tillåtet för försäkringsföretag att driva verksamhet som sammanhänger med försäkringsrörelse. En sådan grundläggande regel bör införas i lagen om tjänstepensionsföretag.

Förbud mot att ställa säkerhet för tredje man och upplåning

I andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 19.3) uppställs ett förbud mot att ta upp lån eller ställa säkerhet för tredje man. Enligt artikeln får medlemsstaterna dock tillåta tjänstepensionsinstitut att för en begränsad period ta upp vissa lån som endast syftar till att tillgodose likviditetsbehov. Förbud mot att ställa säkerhet för tredje man bör införas i lagen om tjänstepensionsföretag. Möjligheten enligt direktivet att tillåta viss upplåning bör utnyttjas. En bestämmelse om det bör införas i lagen om tjänstepensionsföretag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få möjlighet att meddela föreskrifter om villkor för upplåning.

Tillstånd att meddela försäkringar med solidarisk ansvarighet m.m.

Motsvarande bestämmelser som i försäkringsrörelselagen om tillstånd att meddela försäkringar med solidarisk ansvarighet, förbud mot att förespegla återbäring, förbud mot att meddela nya försäkringar vid likvidation och konkurs, sekretess, huvudkontor i Sverige samt näringsrättsliga bestämmelser med anknytning till rätten till återköp och överföring enligt försäkringsavtalaslagen bör gälla för tjänstepensionsföretagen. Det kan konstateras att alla dessa regler är viktiga ur ett stabilitets- och skyddsperspektiv.

Det gäller även de bestämmelser om avtal med en jävskrets om tjänster som finns i 4 kap. 9 och 10 §§ FRL. Här bör dock påtalas att reglerna inte gäller frågan om ställande av säkerhet för tredje man, där ett förbud råder (se ovan).

Proportionalitetsprincipen

Den proportionalitetsprincip som finns i 4 kap. 5 § FRL bör däremot inte gälla för tjänstepensionsföretagen. Den regeln har sin grund i Solvens II-direktivet och tar uttryckligen sikte på de bestämmelser i försäkringsrörelselagen som är föranledda av det direktivet. Därför passar den inte att tillämpas på tjänstepensionsföretagen, som inte omfattas av Solvens II-direktivet (se prop. 2015/16:9 s. 228–230).

Att försäkringsrörelselagens proportionalitetsregel inte gäller för tjänstepensionsföretagen betyder inte att proportionalitetsöverbäganden saknar relevans i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. I ett flertal sammanhang enligt lagen, bl.a. i fråga om kraven på företagsstyrning (se avsnitt 10), kommer det att bli aktuellt att avgöra innebörden av ett visst rörelsekrav i relation till art, omfattning och komplexitet hos den verksamhet som drivs. Ett företag med verksamhet av mindre omfattning eller av mindre komplicerat slag kan då anses uppfylla lagens krav genom att vidta åtgärder som inte kan anses tillräckliga för ett företag med verksamhet som är mer omfattande eller av större komplexitet.

Skade- och livförsäkringsrörelse i samma företag

Det finns inte heller behov av att låta reglerna om direkt skade- och livförsäkringsrörelse i samma företag (se 4 kap. 7 § FRL) gälla för tjänstepensionsföretagen. Som framgår av avsnitt 6.3 är det bara livförsäkring som ryms inom definitionen av tjänstepensionsförsäkring i

lagen om tjänstepensionsföretag. Vidare föreslås ett förbud för tjänstepensionsföretagen att driva annan verksamhet än verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar. Därav följer att direkt skadeförsäkringsrörelse inte kommer att förekomma hos tjänstepensionsföretagen. Därmed behövs inte heller någon reglering om när direkt skadeförsäkringsrörelse och direkt livförsäkringsrörelse får drivas i samma företag.

Juridisk åtskillnad mellan uppdragsgivande företag och tjänstepensionsinstitut

Alla de tre associationsformer som kan bli aktuella för tjänstepensionsföretag är juridiska personer. Det innebär, precis som konstaterades vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet (prop. 2004/05:165 s. 136 f.), att svensk lagstiftning redan uppfyller kravet på juridisk åtskillnad i mellan uppdragsgivande företag och tjänstepensionsinstitut. Därför krävs ingen lagstiftningsåtgärd för att genomföra artikel 8 i andra tjänstepensionsdirektivet.

8 Gränsöverskridande verksamhet

8.1 Gränsöverskridande verksamhet

Promemorians förslag: Det ska införas bestämmelser om gränsöverskridande verksamhet i den nya lagen. Ett särskilt underrättelse- och anmälningsförfarande när tjänstepensionsföretag gränsöverskrider från Sverige och från en sekundäretablering ska gälla, bl.a. ska villkoren för att bedriva gränsöverskridande verksamhet godkännas i förväg.

Inrättande av en filial, agentur eller annat liknande driftställe (sekundäretablering) ska kräva en särskild underrättelse. Underrättelsen ska bl.a. innehålla en plan för den tilltänkta verksamheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela närmare föreskrifter om vad en verksamhetsplan ska innehålla.

Institut och EES-försäkringsgivare som meddelar tjänstepensionsförsäkring ska få inleda gränsöverskridande verksamhet i Sverige sex veckor efter det att Finansinspektionen mottagit anmälan om gränsöverskridande verksamhet. Tidsfristen för Finansinspektionen att informera om i Sverige tillämplig arbetsrätt och informationsregler ska vara sex veckor från mottagandet av en underrättelse.

Promemorians bedömning: Det bör inte införas något krav på att utländska tjänstepensionsinstitut ska följa svenska investeringsregler för sin verksamhet i Sverige.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer delvis med promemorians förslag och bedömning. Utredningens förslag och bedömning utgår från artikel 20 i första tjänstepensionsdirektivet som skiljer sig från artikel 11 i nu aktuellt direktiv, bl.a. när det gäller definitionen av gränsöverskridande verksamhet, vissa tidsfrister och

bestämmelser om information. Utredningen har inte föreslagit några ändringar i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige, LUFT.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker utredningens förslag och bedömning eller har inga invändningar mot dem. *Svensk Försäkring* undrar vad kravet på ”godkännande i förväg” tillför då det inte är fråga om någon ny typ av tillstånd för företaget som sådant och det är givet att ett företag måste uppfylla de formella kraven för gränsöverskridande verksamhet. *Sveriges Kommuner och Landsting* pekar på vikten av att det råder konkurrensneutralitet mellan svenska tjänstepensionsföretag och deras utländska motsvarigheter och att regleringen vid varje tidpunkt och i största möjliga mån bör harmonisera med övriga länder inom EU. *Svenska Pensionsstiftelsers Förening (SPFA)* framhåller att ett syfte med tjänstepensionsdirektivet är att öka den gränsöverskridande verksamheten för tjänstepensioner.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I artikel 11 slås principen om tjänstepensionsinstituts rätt att bedriva gränsöverskridande verksamhet fast. Med gränsöverskridande verksamhet avses att ett tjänstepensionsinstitut förvaltar en pensionsplan för ett uppdragsgivande företag och dess medlemmar som omfattas av social- och arbetsmarknadslagstiftningen i en annan medlemsstat än det land där institutet är registrerat och har sin huvudsakliga förvaltningsort (jfr artikel 6.10 och 6.19). Vad som nu definieras som gränsöverskridande verksamhet skiljer sig språkligt något åt från vad som föreskrevs i artikel 20 i första tjänstepensionsdirektivet. Själva innebörden av gränsöverskridande verksamhet är emellertid alltså detsamma, med tillägget att också den situation då ett institut och ett uppdragsgivande företag är belägna i samma medlemsstat faller inom ramen för vad som klassas som gränsöverskridande verksamhet, om de omfattas av olika nationella social- och arbetsmarknadslagstiftningar.

Utöver det nu sagda och vissa mindre språkliga skillnader som inte påverkar innebörden av bestämmelserna, skiljer sig artikel 11 från artikel 20 i första tjänstepensionsdirektivet i följande avseenden. Begreppet huvudsaklig förvaltningsort införs (artikel 11.3), liksom krav på att utfärda ett motiverat beslut om det finns tvivel kring ett instituts uppbyggnad m.m. (artikel 11.4). Fristen inom vilken en värdlandsmyndigheten ska underrätta hemlandsmyndigheten om social- och arbetsmarknadslagstiftningen i värdlandet minskas från två månader till sex veckor (artikel 11.7) och det införs krav på att institut som driver gränsöverskridande verksamhet ska omfattas av de informationskrav som gäller enligt direktivet i övrigt (artikel 11.6). Liksom i första tjänstepensionsdirektivet finns inte heller nu några regler om s.k. sekundäretablering, med vilket avses upprättande av en filial, agentur eller liknande driftställe i annat land inom EES (jfr prop. 2004/05:165 s. 188).

Genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet

Understödsföreningar

Vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet år 2006 gjordes bedömningen att bl.a. understödsföreningar som meddelar försäkring avseende tjänstepension (tjänstepensionskassor) faller under tjänstepensionsdirektivets tillämpningsområde (avsnitt 4.6). För svenska tjänstepensionskassor infördes bestämmelser i lagen (1972:262) om understödsföreningar, UFL, om att sådana institut får bedriva tjänstepensionsverksamhet genom gränsöverskridande verksamhet inom EES eller sekundäretablering. Vidare infördes en rätt för dem att upprätta en filial, agentur eller annat liknande driftställe (sekundäretablering) i ett annat EES-land, om vissa förutsättningar var uppfyllda (se 14 a § första stycket UFL). Det infördes också särskilda underrättelseförfaranden vid upprättandet av en sådan etablering (se 14 a § andra och tredje stycket UFL), när företaget åtar sig uppdrag från en sekundäretablering (se 14 b § UFL) och vid gränsöverskridande tjänstepensionsverksamhet i andra EES-länder (se 14 c § UFL). Det infördes även regler om krav på underrättelse vid ändring av verksamheten (se 14 d § UFL).

Livförsäkringsbolag

I försäkringsrörelselagen (1982:713), 1982 års FRL, fanns redan innan första tjänstepensionsdirektivet bestämmelser som reglerade svenska försäkringsbolags verksamhet i ett annat land inom EES, däribland sådana om underrättelse och anmälan. Bestämmelserna grundades på Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/83/EG av den 5 november 2002 om livförsäkring (det konsoliderade livförsäkringsdirektivet). Vid genomförandet av tjänstepensionsdirektivet valde Sverige att utnyttja optionen i artikel 4 i tjänstepensionsdirektivet som möjliggjorde för livförsäkringsföretagen att tillämpa vissa av första tjänstepensionsdirektivets regler (jfr avsnitt 4.6 och prop. 2004/05:165 s. 108 och 116–119). För att leva upp till de krav på underrättelse och anmälan som tjänstepensionsdirektivet ställde upp för ett livförsäkringsbolag som meddelar tjänstepensionsförsäkring genom gränsöverskridande verksamhet och varje gång ett sådant bolag åtar sig att förvalta tjänstepension från en sekundäretablering infördes bestämmelser om detta i 1982 års FRL. Även några befintliga bestämmelser kompletterades och justerades (jfr prop. 2004/05:165 s. 191–193).

Utländska tjänstepensionsinstitut och EES-försäkringsgivare

Samtidigt som det infördes nya bestämmelser om gränsöverskridande i lagen om understödsföreningar och 1982 års FRL med anledning av första tjänstepensionsdirektivet infördes nya regler i lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige. Reglerna infördes för att leva upp till första tjänstepensionsdirektivets krav för drivande av gränsöverskridande verksamhet och möjliggöra för utländska tjänstepensionsinstitut som inte är EES-försäkringsgivare att bedriva verksamhet i Sverige. Bland de regler som infördes fanns bl.a. en definition av instituten som sådana och definitioner av de produkter som instituten kan tillhandahålla. Det infördes även regler om ett särskilt underrättelse- och anmälningsförfarande för gränsöverskridande

verksamhet, samtidigt som vissa befintliga regler justerades rörande upplysningar om förändringar i hemlandets social- och arbetsmarknadslagstiftning samt om information. I samband med detta infördes liknande regler för EES-försäkringsgivare som tillhandahåller tjänstepensionsförsäkring (prop. 2004/05:165 s. 193 f.).

Gällande rätt

Den 1 april 2011 trädde en ny försäkringsrörelselag (2010:2043), FRL, i kraft som innebar en språklig och redaktionell modernisering av rörelsereglerna för försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar. Moderniseringen innebar bl.a. att de rörelseregler som gällde för försäkringsbolag i stort skulle gälla även för försäkringsföreningar. I samband med att försäkringsrörelselagen trädde i kraft upphävdes lagen om understödsföreningar. Understödsföreningarna gavs dock möjlighet att fortsätta driva verksamhet ytterligare en tid enligt den upphävda lagen med stöd av övergångsregler (se 7 § lagen [2010:2044] om införande av försäkringsrörelselagen [2010:2043] och avsnitt 4.5.3).

Bestämmelserna om gränsöverskridande verksamhet för livförsäkringsbolag som driver tjänstepensionsverksamhet överfördes i princip oförändrade från 1982 års försäkringsrörelselag till försäkringsrörelselagen. I samband med genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II), Solvens II-direktivet, beslutades att de särbestämmelser i försäkringsrörelselagen som Sverige tillämpade på försäkringsföretagens tjänstepensionsverksamhet skulle upphöra att gälla vid utgången av år 2019 (se prop. 2015/16:9 s. 201 f.). Detta resulterade bl.a. i att bestämmelserna om livförsäkringsbolagens gränsöverskridande verksamhet i 3 kap. 8–14 och 22 §§ FRL upphävdes.

För utländska tjänstepensionsinstitut och EES-försäkringsgivares gränsöverskridande verksamhet i Sverige gäller, som angivits ovan, särskilda regler i lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige. Dessa regler har inte ändrats i något avgörande avseende sedan första tjänstepensionsdirektivet genomfördes.

Skälen för promemorians förslag och bedömning

Gränsöverskridande verksamhet

Allmänna utgångspunkter

I avsnitt 5.4 föreslås att den verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som drivs av tjänstepensionsföretag ska utgå från dagens reglering av försäkringsrörelse i svensk rätt och att de särskilda bestämmelser som behövs för tjänstepensionsföretags verksamhet ska samlas i en särskild lag om tjänstepensionsföretag. För försäkringsföretag finns bestämmelser om gränsöverskridande verksamhet i 3 kap. FRL. Bestämmelserna är delvis baserade på Solvens II-direktivet och skiljer sig i flera avseenden från vad som föreskrivs i andra tjänstepensionsdirektivet. Bl.a. är definitionen av gränsöverskridande verksamhet delvis en annan än

den som finns i andra tjänstepensionsdirektivet, det förekommer definitioner av stora risker som inte återfinns i den nya lagen om tjänstepensionsföretag och andra tidsfrister gäller. Bestämmelserna lämpar sig därför inte för att reglera tjänstepensionsföretagens gränsöverskridande verksamhet. När det gäller gränsöverskridande verksamhet bör det därför införas särskilda regler i lagen om tjänstepensionsföretag.

Som angivits ovan uppvisar artikel 11 stora likheter med artikel 20 i första tjänstepensionsdirektivet. Bestämmelserna i lagen kan därför som utgångspunkt ha en liknande utformning som de bestämmelser som utredningen lagt fram och de regler som gällt för tjänstepensionskassornas gränsöverskridande verksamhet i UFL. Det måste dock beaktas att begreppet gränsöverskridande verksamhet i artikel 11 också omfattar en situation då ett institut och ett uppdragsgivande företag som är belägna i samma medlemsstat omfattas av olika nationella social- och arbetsmarknadslagstiftningar.

Underrättelse om gränsöverskridande verksamhet

Enligt artikel 11.1 ska medlemsstaterna tillåta tjänstepensionsinstitut som är registrerade eller auktoriserade inom deras territorier att bedriva gränsöverskridande verksamhet. För att ett tjänstepensionsföretag ska få driva gränsöverskridande verksamhet krävs godkännande i förväg av behörig myndighet i hemmedlemsstaten enligt ett särskilt förfarande (jfr artikel 11.2–11.4). *Svensk Försäkring* ställer sig frågande till vad ett godkännande i förväg tjänar för syfte med framhållande av att det endast torde vara formella krav som ska uppfyllas, inte en prövning av företaget som sådant. Utöver vad som anges i artikel 11.2 framgår emellertid följande av skäl 34 och 35 till direktivet. För att ett tjänstepensionsinstitut ska kunna erbjuda sina tjänster i andra medlemsstater krävs tillstånd från behörig myndighet i ett tjänstepensionsinstituts hemmedlemsstat. Kravet får således anses avse en prövning av de allmänna verksamhetsvillkor som normalt kontrolleras i samband med att tillstånd söks samt kontroll av de krav som ställs upp i artikel 11 (jfr prop. 2004/05:165 s. 145). Även om det, som *Svensk Försäkring* framför, således är fråga om mer av en formell kontroll än ett reellt tillståndsförfarande är direktivet tydligt med att gränsöverskridande verksamhet inte får påbörjas innan det har verifierats att ett tjänstepensionsföretag uppfyller de krav som föreskrivs i direktivet. Förhandsgodkännande är därför nödvändigt och ska genomföras i lagen genom att det införs bestämmelser om ett särskilt anmälnings- och underrättelseförfarande.

I anmälan om att driva gränsöverskridande verksamhet ska det, liksom enligt första tjänstepensionsdirektivet, finnas uppgift om värdmedlemsstaten eller värdmedlemsstaterna, det uppdragsgivande företags namn och de viktigaste särdragen i den aktuella pensionsplanen (artikel 11.3). Även uppdragsgivarens huvudsakliga förvaltningsort ska anges. Enligt direktivet är det det uppdragsgivande företaget som, i förekommande fall, ska ange, namnet på värdmedlemsstaten eller värdmedlemsstaterna. Detta bör förstås som att det uppdragsgivande företaget är skyldigt att tillhandahålla tjänstepensionsföretaget information om värdmedlemsstaten eller staterna så att tjänstepensionsföretaget kan ange detta i sin anmälan om gränsöverskridande verksamhet.

På detta sätt talar det uppdragsgivande företaget indirekt också om vilken medlemsstats social- och arbetsmarknadslagstiftning som är tillämplig på förhållandet mellan det uppdragsgivande företaget, dess medlemmar och förmånstagare (jfr artikel 6.11 och nedan angående innebörden av begreppet social- och arbetsmarknadslagstiftning). Att värdmedlemsstaten informeras om detta blir också en faktor som de facto visar om det är fråga om just gränsöverskridande verksamhet eftersom sådan verksamhet förutsätter att det uppdragsgivande företaget, dess medlemmar och förmånstagare träffas av social- och arbetsmarknadslagstiftningen i en annan medlemsstat än den medlemsstat där tjänstepensionsinstitutet är registrerat eller auktoriserat och har sin huvudsakliga förvaltningsort (jfr artikel 6.10, 6.11 och 6.19).

Med uppdragsgivande företag avses enligt artikel 6.3 ett företag eller organ som handlar i egenskap av arbetsgivare eller egenföretagare, eller en kombination av dessa, och som erbjuder en pensionsplan eller gör inbetalningar till ett tjänstepensionsinstitut. Definitionen av uppdragsgivande företag är densamma som i första tjänstepensionsdirektivet (se artiklarna 6 c och 20.3 i första tjänstepensionsdirektivet). Begreppet uppdragsgivande företag bör i lagen om tjänstepensionsföretag därför, såsom det tidigare förstås, betecknas som arbetsgivare och inkludera de i artiklarna 11.3 och 6.3 angivna organen och företagen.

Begreppet huvudsaklig förvaltningsort som enligt artikel 9 avser den plats där tjänstepensionsinstitutet fattar sina viktigaste strategiska beslut är däremot nytt. Begreppet förekommer inte i svensk rättsordning och det är inte heller allmänt vedertaget. Det framstår därför inte som lämpligt att inom ramen för den nu föreslagna lagen införa ett helt nytt begrepp. Ett välkänt begrepp som får anses ha samma innebörd är hemvist. Begreppet huvudsaklig förvaltningsort i direktivet bör i lagen om tjänstepensionsföretag därför betecknas hemvist.

Av artikel 11.3 framgår inte uttryckligen att en anmälan ska göras varje gång ett institut åtar sig ett nytt uppdrag. Det får dock anses ligga i sakens natur att en anmälan ska göras vid varje sådant tillfälle. En sådan tillämpning ligger också i linje med hur motsvarande bestämmelse tolkades i första tjänstepensionsdirektivet och med utredningens förslag (jfr prop. 2004/05:165 s. 193). Ett tjänstepensionsföretag får anses åta sig ett nytt uppdrag varje gång företaget sluter avtal med en arbetsgivare om försäkring för en viss grupp av människor. Om det inom ramen för avtalet därefter tillkommer enskilda individer utlöser inte det en skyldighet att ånyo anmäla gränsöverskridande verksamhet. En sådan ordning skulle för övrigt leda till en aldrig sinande ström av anmälningar och arbete för de inblandade parterna.

Underrättelse om ändrade förhållanden

Direktivet ger inte någon ledning när det gäller hur man ska gå till väga om ett företag vill ändra sin verksamhet. Eftersom en särskild underrättelse ska lämnas varje gång ett tjänstepensionsföretag åtar sig ett nytt uppdrag bör en ändring som innebär att sådan verksamhet ska inledas omfattas av samma regler som när företaget åtar sig ett nytt uppdrag. Vad gäller ändring av ett uppdrag som redan har inletts bör, på samma sätt som tidigare, gälla att ändringen ska anmälas för prövning hos Finansinspektionen (jfr a. prop. s. 192). För detta krävs att det i lagen införs en

sådan särskild bestämmelse. De nu gjorda tolkningarna får anses rimliga och proportionella sett till innehållet i artikel 11.3 och de krav som föreslås ska ställas upp i den nya lagen. De tillägg till vad direktivet föreskriver som nu görs kan därför inte anses snedvrída svenska tjänstepensionsföretags möjligheter att konkurrera med andra liknande företag utomlands, vilket *Sveriges Kommuner och Landsting* vill säkerställa. Inte heller kan de anses strida mot syftet med tjänstepensionsdirektivet vilket *SPFA* framhåller är viktigt.

Meddelande och underrättelse från Finansinspektionen

Uppgifterna i en underrättelse ska vidarebefordras till behörig myndighet i värdmedlemsstaten inom tre månader från det att uppgifterna mottogs om Finansinspektionen inte har skäl att betvivla att tjänstepensionsföretagets administrativa uppbyggnad, finansiella ställning eller dess lednings anseende, yrkeskvalifikationer eller erfarenhet på området är förenliga med den föreslagna gränsöverskridande verksamheten (artikel 11.4). Den s.k. ledningsprövningen är begränsad till utlandsverksamheten. Om prövningen skulle utfalla till företagets nackdel innebär det emellertid inte att ledningen underkänns beträffande övrig verksamhet i företaget (jfr prop. 2004/05:165 s. 191 f.). I samband med att ett sådant meddelande lämnas ska också tjänstepensionsföretaget underrättas om att detta sker (artikel 11.4). Bestämmelser i enlighet med det nu sagda ska därför införas i lagen om tjänstepensionsföretag.

Verksamhetsföreskrifter och informationskrav för gränsöverskridande verksamhet

Enligt artikel 11.6 ska tjänstepensionsinstituten omfattas av informationskraven i artiklarna 36–44 som värdmedlemsstaten uppställer med avseende på de som berörs av den gränsöverskridande verksamheten. Hur kraven rent faktiskt utformas bestäms av varje medlemsstat. För utländska tjänstepensionsinstitut som bedriver gränsöverskridande verksamhet i Sverige gäller således de informationskrav och regler som framgår av avsnitt 11. Vilka krav ett svenskt tjänstepensionsföretag har att följa beror i sin tur på i vilket land gränsöverskridande verksamhet ska drivas. Underrättelse om vilka regler som är tillämpliga ska förmedlas till företaget från värdlandsmyndigheten via hemlandsmyndigheten, se om förfarandet nedan.

När verksamheten får påbörjas

Enligt artikel 11.7 och 11.9 ska värdlandsmyndigheten inom viss tid förmedla uppgifter om social- och arbetsmarknadslagstiftningen samt informationskraven i det landet till hemlandsmyndigheten innan gränsöverskridande verksamhet får påbörjas. Skrivningarna motsvarar med några mindre språkliga skillnader och tidsfristen på sex veckor vad som föreskrevs i första tjänstepensionsdirektivet. EU-rättsligt finns ingen heltäckande definition av begreppet social- och arbetsmarknadslagstiftning. Den ledning som fås i direktivet finns i skäl 36 till direktivet och där anges att uppgiftsskyldigheten bl.a. avser regler om utbetalning av pensionsförmåner och villkoren för överföring av pensionsrättigheter. I övrigt har det överlämnats till medlemsstaterna att slå fast gränserna för vad som avses med den angivna lagstiftningen. Utgångspunkten bör vara att relevant

social- och arbetsmarknadslagstiftning i värdmedlemsstaten avser regler som är kopplade till förhållandet mellan arbetstagare och arbetsgivare vad gäller tjänstepension. I Sverige ges dock sådana regler i princip inte genom lagstiftning. Främst är det därför, liksom tidigare, fråga om att lämna information om innehållet i de svenska kollektivavtalen och tillämplig arbetsrätt på tjänstepensionsområdet. Även mer allmän information om det svenska pensionssystemet bör kunna falla in härunder.

Vad gäller informationskravet i direktivet gäller, som angivits ovan de informationsregler som varje värdmedlemsstat föreskriver utifrån artiklarna 36–44 i direktivet. Svenska företag har således att följa de krav som värdmedlemsstaten ställer upp i detta hänseende, medan utländska tjänstepensionsinstitut som bedriver gränsöverskridande verksamhet i Sverige omfattas av de informationskrav som följer av den nu föreslagna lagen (se avsnitt 11). Inom begreppet informationskrav bör också rymmas reglerna i försäkringsrörelselagen och försäkringsavtalslagen, dvs. de regler som avser information som ska lämnas såväl före ingående av ett avtal om tjänstepension som under avtalstiden. Dessa bestämmelser bör omfattas av kravet i fråga. Däremot är det inte aktuellt att lämna information om särskilda placeringsregler avseende utländska institut eftersom det inte ska finnas några sådana regler (se nedan). Bestämmelser som motsvarar vad som nu angivits och vad direktivet föreskriver i dessa hänseende finns i 3 kap. 2 § LUFT, med undantag för att en justering behöver ske när det gäller den frist som gäller för myndigheten (se stycket nedan). Det krävs således inte några ytterligare bestämmelser för att genomföra direktivet i detta avseende i lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige.

För hemlandsmyndigheten föreskriver direktivet precis som tidigare en skyldighet att vidareförmedla den mottagna informationen till tjänstepensionsföretaget innan företaget får påbörja sin gränsöverskridande verksamhet. Det finns också en skyldighet för hemlandsmyndigheten att informera om ändringar i lagstiftningen. Om ingen information lämnas får tjänstepensionsföretaget påbörja verksamheten sex veckor efter att myndigheten i värdlandet mottog uppgifterna från hemlandsmyndigheten (artikel 11.8).

För att genomföra direktivet ska bestämmelser som styr Finansinspektionens handlande som hemlandsmyndighet i de nämnda avseendena och om när den gränsöverskridande verksamheten får påbörjas föras in i lagen om tjänstepensionsföretag. Då det får anses nästintill omöjligt för ett tjänstepensionsföretag att veta när sex veckor har förflutit från det att värdlandsmyndigheten mottog underrättelsen om gränsöverskridande verksamhet från Finansinspektionen, bör de sex veckorna räknas från när tjänstepensionsföretaget underrättas om att underrättelsen skickats till den behöriga myndigheten. Detta då mottagandet av underrättelsen rimligen bör ske samma dag som underrättelsen lämnas. I sammanhanget kan nämnas att tidsfristen på sex veckor skiljer sig, som nämnts ovan, från vad som gällde enligt första tjänstepensionsdirektivet och således också från vad utredningen föreslår.

Beslut om gränsöverskridande verksamhet

Om Finansinspektionen underlåter att skicka över uppgifterna i underrättelsen om gränsöverskridande verksamhet till den behöriga

utländska myndigheten, ska inspektionen fatta ett beslut inom tre månader från det att anmälan mottogs (artikel 11.5). Inspektionen ska även utfärda ett ”motiverat beslut” om den anser att kraven ovan på bl.a. administrativ uppbyggnad eller ledningens anseende inte är uppfyllda (artikel 11.4). Direktivet föreskriver också att ett tjänstepensionsinstitut inom samma tidsperiod ska informeras om orsaken till att en myndighet vägrar att översända uppgifterna i anmälan och att en underlåtenhet att översända uppgifter ska kunna överklagas till domstol i hemmedlemsstaten.

Ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende ska vara motiverat, (jfr 32 § förvaltningslagen [2017:900], FL). Ett s.k. förvaltningsbeslut är överklagbart (jfr 41 § FL). Oavsett om Finansinspektionen anser att ett tjänstepensionsföretag inte uppfyller kraven i lagen nämnda ovan eller om inspektionen annars underlåter att skicka över uppgifterna i anmälan till värdmedlemsstatens behöriga myndighet ska det således fattas ett förvaltningsbeslut som kan överklagas. Bestämmelser som genomför direktivet och säkerställer vad som nu angivits ska därför införas i lagen.

Bestämmelser om tillsyn

Bestämmelserna i artikel 11.10 och 11.11 reglerar väsentligen uppgifter som ankommer på värdlandsmyndigheten att utföra i tillsynshänseende såsom att t.ex. löpande se till att tjänstepensionsinstitutets verksamhet överensstämmer med social- och arbetsmarknadslagstiftningen i värdlandet. Därutöver finns krav på att behörig myndighet i hemmedlemsstaten ska samarbeta med värdlandets behöriga myndighet för att åtgärda de eventuella överträdelser som upptäcks. Artikel 11 är till sitt innehåll i allt väsentligt desamma som artikel 20.9 och 20.10 i första tjänstepensionsdirektivet. Bestämmelser som reglerar de uppgifter som direktivet föreskriver att Finansinspektionen ska utföra i egenskap av värdlandsmyndighet finns redan i 3 kap. 6 § LUFT. De uppgifter som inspektionen enligt direktivet har att utföra i egenskap av hemlandsmyndighet svarar mot bestämmelserna i de nu föreslagna bestämmelserna om ingripanden (jfr 71 § UFL). Det krävs därför inte några ytterligare bestämmelser i lagen om tjänstepensionsföretag för att genomföra artikeln i dessa avseenden.

Utländska tjänstepensionsinstitut som inte är EES-försäkringsgivare

Som framkommit ovan skiljer sig bestämmelserna i lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige som reglerar utländska tjänstepensionsinstituts gränsöverskridande verksamhet här i landet inte nämnvärt från kraven som ställs upp i artikel 11 i andra tjänstepensionsdirektivet. Vad som anges i artikel 11.1 om att medlemsstaterna ska tillåta att företag inom deras territorier ger uppdrag till ett tjänstepensionsinstitut som erbjuder sig att bedriva eller faktiskt bedriver gränsöverskridande verksamhet finns det redan bestämmelser om i lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige (jfr prop. 2004/05:165 s. 193 f.). För att leva upp till vad andra tjänstepensionsdirektivet föreskriver krävs emellertid att tidsfristen för när verksamheten får påbörjas i 2 kap. 1 a § respektive för när Finansinspektionen ska lämna uppgifter om i Sverige tillämplig arbetsrätt och informationskrav i 3 kap. 2 § LUFT justeras från två månader till sex veckor (jfr artikel 11.7 och 11.8).

När det gäller genomförandet av artikel 11.6 och vilka informationskrav som ska gälla för utländska tjänstepensionsinstitut som bedriver gränsöverskridande verksamhet i Sverige krävs inga justeringar av 8 kap. 1 b § LUFT. Detta eftersom formuleringarna i den nämnda bestämmelsen innehållsmässigt svarar mot vad som nu föreslås införas i 4 kap. 2 § första och andra styckena (jfr prop. 2004/05:165 s. 7, 53 f. och 245 samt avsnitt 11). I sammanhanget bör nämnas att begreppet information i 3 kap. 2 § LUFT i och med genomförandet av andra tjänstepensionsdirektivet även omfattar pensionsbesked (jfr förslaget till 4 kap. 2 § tredje stycket och vad som sägs om detta i avsnitt 11).

EES-försäkringsgivare som meddelar tjänstepensionsförsäkring

Som angivits ovan föreskriver andra tjänstepensionsdirektivet att gränsöverskridande verksamhet får påbörjas som senast sex veckor efter det att Finansinspektionen har tagit emot uppgifterna i anmälan från den behöriga myndigheten i företagets hemland (artikel 11.7 och 11.8). För att överensstämja med direktivets krav behöver bestämmelsen i 2 kap. 1 § LUFT därför justeras. I övrigt krävs inga ändringar med anledning av andra tjänstepensionsdirektivet.

Sekundäretablering

Det finns inte några bestämmelser om sekundäretablering i andra tjänstepensionsdirektivet (jfr prop. 1994/95:184 s. 251 f. och prop. 2004/05:165 s. 232). Företag som faller direkt under denna reglering har dock rätt till sådan etablering enligt artiklarna 49–55 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (jfr prop. 2004/05:165 s. 188). Eftersom rätten att etablera sig i ett annat land följer direkt av EUF-fördraget saknas anledning att införa en särskild bestämmelse som reglerar denna rätt. Däremot bör det i lag, liksom tidigare, införas ett krav på underrättelse då ett tjänstepensionsföretag önskar inrätta en sekundäretablering. Underrättelsen ska innehålla information om verksamhetsplanen och uppgift om sekundäretableringens adress och företrädare samt i vilket land den ska ligga. Finansinspektionen bör också bemyndigas att meddela ytterligare föreskrifter om vad verksamhetsplanen ska innehålla. Promemorian gör således samma bedömning som utredningen i dessa avseenden.

För att uppfylla vad som ovan angivits gäller varje gång ett företag gränsöverskrider behöver det också införas bestämmelser som reglerar gränsöverskridande verksamhet från en sekundäretablering. Eftersom gränsöverskridande verksamhet regleras av artikel 11 kan bestämmelserna för gränsöverskridande från en sekundäretablering vara desamma som de som gäller när ett tjänstepensionsföretag gränsöverskrider från Sverige.

Särskilda placeringsregler för utländska institut?

Under avsnitt 9.3.8 har konstaterats att direktivets artikel 19.8 inte medger en värdmedlemsstat att kräva att ett utländskt institut, tillämpar särskilda investeringsregler avseende det institutets verksamhet i värdlandet.

Något krav på att utländska tjänstepensionsinstitut ska följa svenska investeringsregler för sin verksamhet i Sverige bör således inte införas.

9 Solvensregler

9.1 Försäkringstekniska avsättningar

9.1.1 Omfattningen av de försäkringstekniska avsättningarna

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretags försäkringstekniska avsättningar ska motsvara det belopp som krävs för att företaget vid varje tidpunkt ska kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om de försäkringstekniska avsättningarnas innehåll och beräkning.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar inga synpunkter. *Svensk Försäkring* anser att det vore önskvärt med en uppräkningsliknande den i 5 kap 1 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016, av vilka typer av avsättningar som ska göras.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Av artikel 13.1 och 13.2 i andra tjänstepensionsdirektivet framgår att ett tjänstepensionsinstitut alltid ska göra tillräckliga tekniska avsättningar motsvarande dess finansiella åtaganden till följd av gällande pensionsavtal. Om ett instituts åtagande omfattar biometrisk risker – risker kopplade till dödsfall, invaliditet och livslängd, se artikel 6.9 – eller en garanti avseende antingen en viss avkastningsnivå eller en bestämd förmånsnivå, måste institutets tekniska avsättningar vara tillräckliga i förhållande till planens samtliga åtaganden. Artiklarna motsvarar i allt väsentligt artikel 15.1 och 15.2 i första tjänstepensionsdirektivet.

Gällande rätt

För försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen (2010:2043, FRL) finns i 5 kap. FRL bestämmelser om omfattningen och beräkningen av försäkringstekniska avsättningar. Bestämmelserna bygger på Solvens II-direktivet. Enligt 5 kap. 3 § FRL ska de försäkringstekniska avsättningarna motsvara det belopp som försäkringsföretaget skulle få betala om det omedelbart skulle föra över sina åtaganden till ett annat försäkringsföretag som är oberoende och som har intresse av att transaktionen genomförs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de försäkringstekniska avsättningarnas innehåll och beräkning (5 kap. 18 § 1 FRL).

Vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet valde Sverige att utnyttja optionen i artikel 4 i direktivet som möjliggör för försäkringsföretag som bedriver tjänstepensionsverksamhet att för den delen av verksamheten tillämpa första tjänstepensionsdirektivets regler om försäkringstekniska avsättningar. För försäkringsföretag som följer övergångsregleringen finns bestämmelser om omfattningen och beräkningen av försäkringstekniska avsättningar i 5 kap. FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

Enligt 5 kap. 1 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 ska de försäkringstekniska avsättningarna motsvara det belopp som krävs för att företaget vid varje tidpunkt ska kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal. Detta innebär att de försäkringstekniska avsättningarna ska motsvara företagets ansvarighet för försäkringsfall, förvaltningskostnader och andra kostnader under resten av avtalsperioden för åtagandena (livförsäkringsavsättning) samt inträffade oreglerade försäkringsfall, kostnader för regleringen av dessa samt återbäring som förfallit till betalning men inte betalats ut (oreglerade skador).

De försäkringstekniska avsättningar ska även omfatta företagets ansvarighet för sådan återbäring som är garanterad i nominella eller reala belopp (garanterad återbäring) och sådan återbäring inom livförsäkringsrörelse som är villkorad av värdeförändringar på tillgångar eller av ett visst försäkringstekniskt resultat som försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade står risken för (villkorad återbäring). Vidare ska försäkringstekniska avsättningar även omfatta fondförsäkringar som försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade står placeringsrisken för.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fick meddela föreskrifter om de försäkringstekniska avsättningarnas innehåll och beräkningar (5 kap. 17 § 1 FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). Detta bemyndigande har använts av Finansinspektionen bland annat för att meddela föreskrifter om den diskonteringsränta som används vid beräkningen av försäkringstekniska avsättningar.

I samband med att första tjänstepensionsdirektivet genomfördes i svensk rätt infördes regler om att tjänstepensionskassorna, dvs. understödsföreningar som driver tjänstepensionsverksamhet enligt den numera upphävda lagen (1972:262) om understödsföreningar (UFL), skulle omfattas i huvudsak av samma regler om de försäkringstekniska avsättningarnas omfattning som livförsäkringsföretag (se prop. 2004/05:165 s. 163). Detta innebar att kraven i 7 kap. 1 § försäkringsrörelselagen (1982:713, 1982 års FRL) om de försäkringstekniska avsättningarnas omfattning avseende livförsäkring kom att gälla för tjänstepensionskassorna. Den 1 april 2011 trädde försäkringsrörelselagen (2010:2043) i kraft, som innebar en språklig och redaktionell modernisering av rörelsereglerna för försäkringsbolag, ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar. I samband med att FRL trädde i kraft upphävdes UFL. Eftersom inga ändringar gjordes avseende solvensreglerna överensstämmer i allt väsentligt reglerna i 7 kap 1 § 1982 års FRL avseende försäkringstekniska avsättnings omfattning med motsvarande bestämmelser för försäkringsföretagen i 5 kap. 1–2 och 9 §§ FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

Skälen för promemorians förslag

I försäkringsrörelselagen benämns avsättningarna som motsvarar de garanterade åtagandena försäkringstekniska avsättningar. I både första och andra tjänstepensionsdirektivet används termen tekniska avsättningar. Utredningen föreslår att tjänstepensionsdirektivets terminologi ska användas i den nya lagen för att särskilja tjänstepensionsföretagens verksamhet från försäkringsföretagens och förenkla genomförandet av direktivet. Försäkringstekniska avsättningar är ett vedertaget begrepp. Avsättningar som motsvarar de garanterade åtagandena bör därför benämnas försäkringstekniska avsättningar även i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

I artikel 13.1 i andra tjänstepensionsdirektivet anges att ett tjänstepensionsinstitut för samtliga pensionsplaner alltid ska innehålla tillräckliga tekniska avsättningar motsvarande de finansiella åtagandena till följd av gällande pensionsavtal. Därför bör det i den nya lagen om tjänstepensionsföretag införas en bestämmelse om att ett tjänstepensionsföretags försäkringstekniska avsättningar bör motsvara det belopp som krävs för att företaget vid varje tidpunkt ska kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal.

Som *Svensk Försäkring* förordat bör det även införas ett förtydligande i förhållande till utredningens förslag om vad de försäkringstekniska avsättningarna ska motsvara. En liknande bestämmelse finns i 5 kap. 1 § andra stycket FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

Enligt bedömningen i denna promemoria behöver bestämmelsen i artikel 13.2 inte ha någon uttrycklig motsvarighet i den nya lagen, eftersom bestämmelsen endast innebär en närmare precisering av den övergripande principen om att de försäkringstekniska avsättningarna ska vara tillräckliga i förhållande till de åtaganden som följer av försäkringsavtalen. Ett svenskt tjänstepensionsföretag kommer alltid att stå för någon form av åtagande av det slag som nämns i artikel 13.2.

Det är inte möjligt, och inte heller önskvärt, att i lag reglera hur tjänstepensionsföretagen ska agera i varje given situation när de ska beräkna de försäkringstekniska avsättningarna. Därför bör det i den nya lagen om tjänstepensionsföretag införas ett liknande bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om försäkringstekniska avsättningars innehåll och beräkning – t.ex. om vilken diskonteringsränta som ska användas vid beräkningen – som gällde enligt försäkringsrörelselagen i dess lydelse före den 1 januari 2016. Bemyndigandet behöver dock vara vidare än nuvarande lydelse av försäkringsrörelselagen eftersom det inte finns någon motsvarighet till Solvens II-förordningen som kompletterar tjänstepensionsdirektivet. Medlemsstaterna bör givetvis kunna meddela ytterligare föreskrifter så att lämpliga nationella anpassningar kan göras samtidigt som för stor detaljreglering undviks. Dessutom kommer vissa delar av direktivet av teknisk karaktär att genomföras via föreskrifter.

9.1.2 Beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna

Promemorians förslag: Beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna ska grundas på antaganden om dödlighet och andra riskmått, räntesatser samt driftkostnader som var för sig är aktsamma.

De försäkringstekniska avsättningar ska beräknas utan avdrag för avgiven återförsäkring och utgörs av det förväntade nuvärdet av de framtida kassaflöden som kan uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal. De försäkringstekniska avsättningarna som motsvarar tjänstepensionsföretagets ansvarighet för villkorad återbäring eller fondförsäkring får tas upp till värdet på placeringstillgångarna för vilka de försäkrade bär placeringsrisken.

Det införs även en bestämmelse om beräkningen av försäkringstekniska avsättningar vid solidarisk ansvarighet för flera försäkringsgivare enligt ett försäkringsavtal.

De försäkringstekniska avsättningarna ska beräknas under överinseende av aktuariefunktionen. Den som utför beräkningarna ska ha den kunskap och erfarenhet av dessa frågor som krävs med hänsyn till omfattningen och arten av företagets verksamhet.

De försäkringstekniska avsättningarna ska som huvudregel beräknas minst en gång om året. Finansinspektionen ska dock ha möjlighet att medge undantag från detta krav. Beräkningarna måste dock ske vart tredje år.

Promemorians bedömning: Direktivet regler om maximiräntesatser införs inte i lag utan genomförs i stället via föreskrifter på lägre nivå.

Det införs ingen bestämmelse om att avsättningarna ska innehålla en tillräcklig säkerhetsmarginal.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningen föreslår att det införs en säkerhetsmarginal vid beräkningen av tekniska avsättningar samt att det inte införs någon bestämmelse avseende solidarisk ansvarighet vid beräkningen av tekniska avsättningar.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar inga synpunkter. Både *Svenska Aktuarieföreningen* och *Skandia* påpekar att de försäkringstekniska avsättningarna för tjänstepensionsföretagen kan bli lägre än i försäkringsföretagen trots utredningens förslag om att införa en tillräcklig säkerhetsmarginal och att detta skulle kunna försvåra beståndsöverlåtelse i obeståndssituationer och leda till en snedvridning av konkurrensen mellan tjänstepensionsföretag och försäkringsföretag. Samtidigt påpekar Svenska Aktuarieföreningen att kapital inte i onödan ska bindas i reserver, med försämrad möjlighet till god avkastning och därmed god pension.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enlig direktivet är aktsamhet vid beräkning av de tekniska avsättningarna en grundläggande förutsättning för att det ska kunna säkerställas att

pensionsåtagandena kan uppfyllas. Det innebär bland annat att maximiräntesatserna dvs. de högsta tillåtna räntorna för diskontering av åtaganden, bör väljas på ett aktsamt sätt enligt relevanta nationella bestämmelser (se skäl 40).

Artikel 13.3 anger att de tekniska avsättningarna ska beräknas varje år, men direktivet gör det möjligt för medlemsstaterna att i nationell rätt föreskriva att beräkningarna kan utföras var tredje år under förutsättning att institutet till medlemmarna eller tillsynsmyndigheten överlämnar ett intyg eller en rapport om justeringarna avseende de mellanliggande åren. Intyget eller rapporten ska ge en klar bild av den justerade utvecklingen av de tekniska avsättningarna och av förändringarna av de risker som täcks.

Artikel 13.4 anger att beräkningen av de tekniska avsättningarna ska utföras och bestyrkas av en aktuarie eller annan expert på området, till exempel en revisor, i enlighet med nationell lag och på grundval av erkända aktuariella metoder.

I artikel 13.4 a anges att minimibeloppet för de tekniska avsättningarna ska beräknas genom en tillräckligt aktsam aktuariell värdering, varvid hänsyn ska tas till alla åtaganden avseende förmåner och till inbetalningar som gjorts enligt pensionsplanerna. Avsättningen ska vara tillräckligt både för den fortsatta utbetalningen av de pensioner och andra förmåner som redan är under betalning till förmånstagare och för att återspegla de åtaganden som följer av medlemmarnas intjänade pensionsrätter. Aktsamhet ska iakttas vid valet av ekonomiska och aktuariella beräkningsmetoder för värderingen av åtagandena och med beaktande av en tillräcklig säkerhetsmarginal när så erfordras.

Enligt artikel 13.4 b ska maximiräntesatserna väljas på ett aktsamt sätt och ska fastställas med beaktande av avkastningen på de motsvarande tillgångar som institutet har och den förväntade avkastningen på framtida investeringar, den aktuella marknadsavkastningen på obligationer av hög kvalitet, statsobligationer, obligationer från Europeiska stabilitetsmekanismen, Europeiska investeringsbanken (EIB) eller Europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten, eller en kombination av de båda.

Artikel 13.4 c anger att de biometrisk tabeller som används för att beräkna de tekniska avsättningarna ska grunda sig på aktsamma antaganden med beaktande av de viktigaste särdragen hos medlemsgruppen och pensionsplanerna, i synnerhet förväntade förändringar i de relevanta riskerna.

I artikel 13.4. d anges att metoden och underlaget för beräkningen av de tekniska avsättningarna ska som huvudregel vara desamma från ett räkenskapsår till ett annat. Ändringar kan dock vara motiverade till följd av förändringar i de rättsliga, demografiska eller ekonomiska förutsättningar som ligger till grund för antagandena.

Artikel 13.5 ger de enskilda medlemsstaterna möjlighet att fastställa mer detaljerade krav för beräkningen av de tekniska avsättningarna för att därigenom säkerställa att medlemmarnas och förmånstagarnas intressen tillvaratas.

Gällande rätt

I 5 kap. FRL finns bestämmelser om omfattningen och beräkningen av försäkringstekniska avsättningar för försäkringsföretag. Bestämmelserna bygger på Solvens II-direktivet. Enligt 5 kap. 5 § FRL ska de försäkringstekniska avsättningarna utgöras av summan av en bästa skattning av framtida kassaflöden samt en riskmarginal. Den bästa skattningen av framtida kassaflöden ska motsvara det förväntade nuvärdet av de framtida kassaflöden som kan uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal och ska beräknas med en relevant riskfri räntestruktur, 5 kap. 6 § FRL. Riskmarginalen ska motsvara det belopp som ett annat försäkringsföretag kan förväntas kräva, utöver den bästa skattningen av framtida kassaflöden, för att ta över och infria försäkringsföretagets åtaganden mot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade, 5 kap. 13 § FRL. Vidare anges i 5 kap. 4 § FRL att de antaganden som ligger till grund för beräkningen av försäkringstekniska avsättningar ska vara ansvarsfulla, tillförlitliga och objektiva.

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen ska livförsäkringsavsättningen som huvudregel beräknas individuellt för varje avtal. En kollektiv beräkning får dock användas om en sådan beräkning ger i stort sett samma resultat. Hänsyn ska tas till kostnader för att försäkringen upphör i förtid. Vidare ska livförsäkringsavsättningen utföras enligt en nettometod. Metoden innebär att avsättning ska göras för skillnaden mellan det förväntade kapitalvärdet av företagets framtida utgifter för försäkringsavtalet och det förväntade kapitalvärdet av framtida premier. Detta innebär att beräkningen ska ske enligt en s.k. prospektiv metod. En annan försäkringsmatematisk metod (t.ex. retrospektiv metod) får dock användas om avsättningen enligt en sådan metod inte blir lägre eller om en prospektiv metod inte är möjlig att tillämpa för det aktuella försäkringsavtalet. Beräkningarna ska grundas på aktsamma antaganden om dödlighet och andra riskmått, räntesats och driftskostnader, 5 kap. 6 och 7 §§ FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om beräkning av livförsäkringsavsättningar, 5 kap. 17 §§ 1 FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

Finansinspektionen har meddelat föreskrifter om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar som försäkringsföretag ska tillämpa när de beräknar livförsäkringsavsättningar för liv- eller sjukförsäkring, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2013:23) om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar. Föreskrifterna ska inte tillämpas för livförsäkring där försäkringstagaren bär den finansiella risken. Föreskrifterna upphävdes den 1 januari 2016, men ska fortsätta att tillämpas under en övergångsperiod av de försäkringsföretag som följer övergångsregleringen.

Beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna i verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring ska göras minst en gång om året. Det finns möjlighet att söka dispens från detta krav hos Finansinspektionen. I de fall dispens har meddelats, måste dock beräkningarna alltid göras minst

vart tredje år (5 kap. 8 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). För de företag som följer försäkringsrörelselagen enligt nuvarande lydelse finns inga särskilda krav på beräkningsfrekvens.

Som tidigare nämnts omfattas tjänstepensionskassorna av samma regler om de försäkringstekniska avsättningarna som försäkringsföretagen som följer övergångsregleringen. Bestämmelser om beräkningen av försäkringstekniska avsättningar för tjänstepensionskassor framgår av 22 a § UFL som hänvisar till 7 kap. 2 § 1982 års FRL. Bestämmelserna motsvarade i allt väsentligt motsvarande bestämmelser för försäkringsföretagen som följer övergångsregleringen och som återfinns i 5 kap. 4–7 och 17 §§ FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

Finansinspektionen fick meddela föreskrifter om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar, Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2008:23) om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar, som understödsföreningar ska tillämpa när de beräknar livförsäkringsavsättningar för liv- eller sjukförsäkring. Föreskrifterna ska inte tillämpas för livförsäkring där försäkringstagaren bär den finansiella risken. Föreskrifterna upphävdes den 1 maj 2011, men ska fortsätta att tillämpas av en understödsförening under en övergångsperiod. Tjänstepensionskassorna kan dock begära undantag för att i stället få tillämpa Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2013:23) om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar.

Beräkning av försäkringstekniska avsättningar enligt Finansinspektionens tillsynsverktyg trafikljusmodellen

Trafikljusmodellen som infördes år 2007 är ett riskkänsligt tillsynsverktyg som mäter hur väl ett försäkringsföretag klarar förändringar i tillgångspriser, räntenivåer och i försäkringsutfall, se avsnitt 4.5.3. Modellen är utformad på ett sätt som ska vara anpassat till såväl skadeförsäkringsföretag som livförsäkringsföretag, och för både tjänstepensionsverksamhet och övrig livförsäkringsverksamhet. Syftet är att Finansinspektionen ska kunna identifiera företag som har så stora riskexponeringar att de inte med fullgod säkerhet kan uppfylla sina åtaganden gentemot sina kunder.

Som en del av förberedelserna inför ikraftträdandet av Solvens II-regelverket anpassade Finansinspektionen år 2013 trafikljusmodellen till det regelverket. Detta innebär att värderingsprinciperna för försäkringstekniska avsättningar i trafikljusmodellen numera motsvarar de principer som gäller enligt Solvens II-regelverket. De försäkringstekniska avsättningarna ska därför i trafikljusmodellen motsvara det belopp som ett företag skulle få betala om de skulle föra över sina åtaganden till ett annat försäkringsföretag. Det ska motsvara summan av det förväntade diskonterade värdet av de framtida kassaflödena (bästa skattning) med ett tillägg som motsvarar kapitalkostnaden för att ta över åtagandena (riskmarginalen).

I samband med att Solvens II-regelverket trädde i kraft den 1 januari 2016 infördes ett riskbaserat kapitalkrav i försäkringsrörelselagen för försäkringsföretag som omfattas av det regelverket. För dessa företag

upphörde samtidigt kravet på att rapportera enligt trafikljuset. Detta innebär att det i dag endast är försäkringsföretag som följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor som rapporterar enligt trafikljuset.

Skälen för promemorians förslag

Reglerna i försäkringsrörelselagen i dess lydelse före den 1 januari 2016 om beräkning av försäkringstekniska avsättningar för verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring, var anpassade till första tjänstepensionsdirektivet. Den grundläggande principen vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar för tjänstepensionsförsäkring bör vara att antagandena ska vara aktsamma. Andra tjänstepensionsdirektivets regler om att aktsamhet ska vara en grundläggande princip vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar införs för att säkerställa att åtagandena ska kunna uppfyllas.

De försäkringstekniska avsättningar bör beräknas utan avdrag för avgiven återförsäkring och utgörs av det förväntade nuvärdet av de framtida kassaflöden som kan uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal. De försäkringstekniska avsättningarna som motsvarar tjänstepensionsföretagets ansvarighet för villkorad återbäring eller fondförsäkring får tas upp till värdet på placeringstillgångarna för vilka de försäkrade bär placeringsrisken.

Det bör inte införas några särregler för beräkning av försäkringstekniska avsättningar avseende oreglerade skador då de reglerna främst tar sikte på skadeförsäkring. I de fall ett tjänstepensionsföretag har oreglerade försäkringsfall såsom anmälda sjukdomsfall, beslutad ej utbetald återbäring m.m. ryms dessa inom de bestämmelser som nu föreslås avseende beräkning av försäkringstekniska avsättningar.

Eftersom bestämmelsen i 4 kap 11 § FRL om solidarisk ansvarighet nu föreslås gälla även för tjänstepensionsföretag, se avsnitt 7.4, finns det behov av att införa regler om solidarisk ansvarighet vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar. Om ett tjänstepensionsföretag ansvarar solidariskt för en försäkring ska det vid beräkningen av det enskilda företagets försäkringstekniska avsättningar endast beaktas den del av försäkringen som enligt avtal mellan företagen avser det företaget. Motsvarande bestämmelser gäller redan för försäkringsföretag som följer övergångsregleringen (5 kap. 2 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016), samt för tjänstepensionskassor (22 a § UFL och 7 kap. 1 § andra stycket i 1982 års FRL).

Enligt artikel 13.4 a i andra tjänstepensionsdirektivet ska de ekonomiska och aktuariella antagandena som valts för värdering av åtagandena väljas på ett aktsamt sätt, vid behov med beaktande av en tillräcklig säkerhetsmarginal. Artikel 15.4 a i första tjänstepensionsdirektivet. Utredningen föreslår att det i den nya lagen tydligt ska framgå att ett tjänstepensionsföretag ska ha en tillräcklig säkerhetsmarginal avseende beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna. När första tjänstepensionsdirektivet genomfördes i svensk lag uttalades det att kravet på aktsamhet i vissa fall kan innebära att säkerhetsmarginaler är erforderliga samt att i de fall då det råder osäkerhet avseende vilket antagande som är mest realistiskt, bör det antagande som ger den högsta

beräknade avsättningen göras. På detta sätt erhöles en tillräcklig säkerhetsmarginal i de osäkra fallen (prop. 2004/05:165 s. 161).

Det finns ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och det bör därför inte införas någon separat säkerhetsmarginal vid beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna. I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör införas en bestämmelse om att de försäkringsstekniska avsättningarna ska värderas med antaganden som var för sig är aktsamma. Liksom idag ska kravet på aktsamhet innebära att det i vissa fall kan vara nödvändigt med säkerhetsmarginaler och i de fall då det råder osäkerhet avseende vilket antagande som är mest realistiskt, bör det antagande som ger den högsta beräknade avsättningen göras.

Som både *Svenska Aktuarieföreningen* och *Skandia* påpekar kan de försäkringstekniska avsättningarna komma att skilja sig åt för ett tjänstepensionsföretag och ett försäkringsföretag även om det finns en säkerhetsmarginal. Det finns dock inget stöd för att avsättningarna generellt kommer att vara lägre för tjänstepensionsföretag. Nivån på de försäkringstekniska avsättningarna påverkas till stor del av vilken diskonteringsräntekurva som används vid beräkningen. Diskonteringsräntekurvan kommer inte att vara densamma för tjänstepensionsföretagen som för de försäkringsföretag som lyder under Solvens II-regelverket. För de företag som lyder under Solvens II-regelverket anges det i Solvens II-förordningen hur diskonteringsräntan ska beräknas.

Det finns inte någon motsvarande förordning som kompletterar andra tjänstepensionsdirektivet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör bemyndigas att meddela föreskrifter om de försäkringstekniska avsättningarnas innehåll och beräkning, vilket även bör innefatta hur diskonteringsräntekurvan för tjänstepensionsföretag ska beräknas. Detta säkerställer att värderingen av de försäkringstekniska avsättningarna över tid kommer att vara så pass höga att beståndsöverlåtelse kan ske även i ett krisläge. I avsnitt 9.5.1 föreslås att det i den nya lagen om tjänstepensionsföretag ska införas ett riskkänsligt kapitalkrav. På så sätt kommer skyddsnivån för de försäkrade och andra ersättningsberättigade att säkerställas. Det riskbaserade kapitalkravet säkerställer att ett tjänstepensionsföretag har tillräckligt med buffertkapital och därmed behövs ingen explicit säkerhetsmarginal införas vid beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna.

Att värderingen av de försäkringstekniska avsättningarna inte innehåller någon explicit säkerhetsmarginal torde inte leda till en omotiverad konkurrenssnedvridning. Som nämnts ovan innebär detta inte per automatik att de försäkringstekniska avsättningarna för tjänstepensionsföretag blir lägre än de för försäkringsbolag utan detta påverkas i stor grad av nivån på diskonteringsräntekurvan. Såsom konstaterats i avsnitt 5.3 om konkurrensneutralitet ska strävan att undvika konkurrenssnedvridning dessutom inte drivas så långt att den motverkar syftet att åstadkomma en effektiv förvaltning av pensionskapitalet i förening med ett fullgott skydd för de framtida pensionärerna.

I artikel 13.4 i andra tjänstepensionsdirektivet ställs krav på att beräkningen av de tekniska avsättningarna ska utföras och bestyrkas av en aktuarie eller annan expert på området, till exempel en revisor, i enlighet med nationell lag och på grundval av erkända aktuariella metoder. I den nya lagen om tjänstepensionsföretag införs därför en bestämmelse om att

de försäkringstekniska avsättningarna ska beräknas under överinseende av aktuariefunktionen och att den som utför beräkningarna ska ha den kunskap och erfarenhet av dessa frågor som krävs med hänsyn till omfattningen och arten av företagets verksamhet.

Artikel 15.4 b i första tjänstepensionsdirektivet om maximiräntesatser genomfördes inte i lag utan i myndighetsföreskrifter. Finansinspektionens bemyndigande att utfärda föreskrifter om försäkringstekniska avsättningar utökades till att även avse tjänstepensionsförsäkring. Denna utvidgning gäller exempelvis principerna för att beräkna diskonteringsräntorna (prop. 2004/05:165 s. 162). Artikel 13.4 b i andra tjänstepensionsdirektivet om maximiräntesatser bör genomföras på motsvarande sätt. Genom bemyndigandet att meddela föreskrifter om de försäkringstekniska avsättningarnas innehåll och beräkning finns det utrymme för detta.

Artikel 13.4 d i andra tjänstepensionsdirektivet anger att metoden och underlaget för beräkningen av de tekniska avsättningar i regel ska vara desamma från ett räkenskapsår till ett annat, men att ändringar kan var motiverade till följd av förändringar i de rättsliga, demografiska eller ekonomiska förutsättningar som ligger till grund för antagandena. Denna regel får anses omfattas av årsredovisningslagens (1995:1554, ÅRL) grundläggande redovisningsprinciper som anger att samma principer för värdering ska tillämpas konsekvent från ett räkenskapsår till ett annat. Företag får göra avvikelse från detta krav om det finns särskilda skäl och det är förenligt med reglerna i årsredovisningslagen om överskådlighet, god redovisningssed och rättvisande bild. Om företaget byter värderingsprincip ska det lämna upplysningar i årsredovisningen om skälen för avvikelsen och en bedömning av dess effekt på företagets ställning och resultat (2 kap. 2 § ÅRFL och 2 kap. 4 § ÅRL).

Vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet infördes en bestämmelse i försäkringsrörelselagen om att de försäkringstekniska avsättningarna som huvudregel ska beräknas varje år (prop. 2004/05:165 s. 163). Finansinspektionen får dock i ett enskilt fall besluta om undantag från detta, men att beräkningen i så fall ska göras minst vart tredje år (5 kap. 8 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). Paragrafen genomförde artikel 15.3 i första tjänstepensionsdirektivet vilken överensstämmer med artikel 13.3 i andra tjänstepensionsdirektivet. Bestämmelserna om frekvensen för beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna är därför inte nya utan gäller redan idag för försäkringsföretag som tillämpar övergångsregleringen och för tjänstepensionskassorna. I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör nu införas en motsvarande bestämmelse med 5 kap. 8 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 som förebild. Det bör således införas en huvudregel om att ett tjänstepensionsföretag ska beräkna de försäkringstekniska avsättningarna minst en gång om året. Vidare bör Finansinspektionen få besluta om undantag från detta, men att beräkningen i så fall ska göras minst vart tredje år. En bestämmelse med den innebörden bör därför tas in i den nya lagen.

Det bör inte införas några regler om avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker eftersom dessa regler i försäkringsrörelselagen i dess lydelse före den 1 januari 2016 avser skadeförsäkringsrörelse. Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inte heller några regler om detta. I den mån en avsättning behöver göras för någon form av kvardröjande risker

som är relaterade till ett försäkringsavtal, kommer den att omfattas av de föreslagna reglerna om de försäkringstekniska avsättningarnas omfattning och beräkning.

9.1.3 Bestämmande av premier

Promemorians bedömning: Det bör inte införas några bestämmelser om hur premier för tjänstepensionsförsäkring ska bestämmas.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians bedömning.

Remissinstanserna har inga synpunkter på bedömningen.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inga regler om hur premierna ska bestämmas.

Gällande rätt

Enligt 5 kap. 17 § FRL ska premier för livförsäkringar, och skadeförsäkringar som meddelats för längre tid än tio år bestämmas på antaganden om dödlighet och andra riskmått, räntesats och driftkostnader som var för sig är ansvarsfulla, tillförlitliga och objektiva, om inte en avvikelse är försvarlig med hänsyn till försäkringsföretagens ekonomiska situation.

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen ska premierna bestämmas på grundval av aktsamma antaganden om inte en avvikelse är försvarlig med hänsyn till företagets situation, se 5 kap. 7 och 13 §§ FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

För tjänstepensionskassor finns det i UFL inga specifika regler om hur premierna för tjänstepensionsförsäkringar ska bestämmas.

Skälen för promemorians bedömning

För att kunna upprätthålla sambandet mellan beräkning av livförsäkringsavsättning för tjänstepensionsförsäkringar och premiesättning för dessa, infördes det en bestämmelse i FRL (5 kap. 13 §), i dess lydelse före den 1 januari 2016, om att premier för tjänstepensionsförsäkringar ska bestämmas på grundval av aktsamma antaganden. Denna bestämmelse är inte föranledd av direktivet krav utan är en följdändring av mer teknisk karaktär (se prop. 2004/05:165 s. 225) för att särskilja premiesättningen för livförsäkring (betryggande antaganden) och tjänstepensionsförsäkring (aktsamma antaganden). Ingen motsvarande särregel infördes i lagen om understödsföreningar avseende premier för tjänstepensionsförsäkringar.

I likhet med den bedömning som gjordes för understödsföreningar när första tjänstepensionsdirektivet genomfördes finns det inte behov av att reglera premiesättningen i ett tjänstepensionsföretag. Någon sådan

bestämmelse bör därför inte införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

9.2 Skuldtäckning

9.2.1 Grundläggande principer

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska ha tillgångar för skuldtäckning som minst uppgår till ett belopp som svarar mot de försäkringstekniska avsättningarna.

De tillgångar som används för skuldtäckning ska vara lämpliga med hänsyn till arten och löptiden hos åtagandena.

Promemorians bedömning: Möjligheten enligt andra tjänstepensionsdirektivet att ge tillfälliga undantag från kravet om full skuldtäckning bör inte utnyttjas.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag och bedömning.

Remissinstanserna har inga synpunkter på förslaget eller bedömningen.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Reglerna avseende skuldtäckning i andra tjänstepensionsdirektivet överensstämmer i all väsentlighet med motsvarande regler i första tjänstepensionsdirektivet.

I artikel 14.1 stadgas att ett tjänstepensionsinstitut alltid ska inneha tillräckliga och lämpliga tillgångar som motsvarar de tekniska avsättningarna för alla pensionsplaner som institutet förvaltar.

Medlemsstaterna ges möjligheten att låta tillsynsmyndigheten meddela dispens från detta krav under en begränsad tid. En sådan dispens måste dock förenas med ett krav på institutet att anta en konkret och genomförbar återställningsplan för återskapande av fullständig skuldtäckning. Av planen ska framgå hur institutet inom rimlig tid avser att återställa tillgångarnas storlek till den nivå som krävs för att helt täcka de tekniska avsättningarna. Planen ska godkännas av tillsynsmyndigheten och hållas tillgänglig för institutets medlemmar. När planen upprättas ska bland annat institutets specifika situation, särskilt vad gäller dess matchning av tillgångar och skulder, riskprofil, likviditetsplan, och åldersprofil beaktas. Om pensionsplanen upphör att gälla under dispenstiden ska institutet underrätta tillsynsmyndigheten. Institutet ska i dessa fall inrätta ett förfarande om hur tillgångar och motsvarande åtaganden ska överföras till ett annat tjänstepensionsinstitut eller försäkringsföretag samt underrätta behöriga myndigheter om detta och göra denna information tillgänglig för medlemmar eller deras företrädare (artikel 14.2).

Om det är fråga om gränsöverskridande verksamhet ska de tekniska avsättningarna alltid täckas av tillgångar som är tillräckliga i förhållande till samtliga åtaganden enligt de planer som institutet förvaltar. Om villkoren inte uppfylls ska tillsynsmyndigheten direkt ingripa och kräva att

tjänstepensionsinstitutet omedelbart utformar lämpliga åtgärder och genomför dem utan dröjsmål. Dispens får inte meddelas då fråga är om gränsöverskridande verksamhet (artikel 14.3).

Gällande rätt

För försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen, FRL ska tillgångar som motsvarar försäkringstekniska avsättningar investeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till åtagandenas art och löptid (6 kap. 7 § FRL).

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen framgår av 6 kap. 1 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 att ett försäkringsföretag ska ha tillgångar för skuldtäckning som minst uppgår till ett belopp som svarar mot de försäkringstekniska avsättningarna för egen räkning, med tillägg av depositioner av en återförsäkringsgivare. Med begreppet försäkringstekniska avsättningar för egen räkning avses ett nettobelopp bestående av de försäkringstekniska avsättningarna, inklusive mottagen återförsäkring minskat med avgiven återförsäkring. Om avgiven återförsäkring inte bidrar till att minska försäkringsföretagets risktagande får Finansinspektionen i ett enskilt fall besluta att avdrag inte får göras för sådan återförsäkring. Tillgångarna som svarar mot de försäkringstekniska avsättningarna benämns skuldtäckningstillgångar och de övriga tillgångarna kallas för fria tillgångar.

Av 6 kap. 20 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 framgår att skuldtäckningstillgångarna i verksamhet avseende tjänstepension, utöver de begränsningar som följer 6 kap. 2, 4 och 14–19 §§ samt av 21 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016, ska placeras på det sätt som bäst gagnar de ersättningsberättigades intressen och också i övrigt på ett aktsamt sätt. Investeringsreglerna behandlas närmare i avsnitt 9.3. I FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 saknas möjligheten till dispens från det gällande kravet om skuldtäckning.

För tjänstepensionskassorna gäller samma regler om skuldtäckning som för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen. Bestämmelserna i 7 kap 9 § 1982 års FRL motsvarar 6 kap. 1 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016. Även vad gäller placeringar av skuldtäckningstillgångarna för tjänstepensionskassor så gäller motsvarande regler som för försäkringsföretagen som följer övergångsregleringen. Investeringsreglerna behandlas närmare i avsnitt 9.3. I UFL finns ingen möjlighet till dispens från det gällande skuldtäckningskravet.

Skälen för promemorians förslag och bedömning

Direktivets krav om att ett tjänstepensionsföretag alltid ska ha tillgångar för skuldtäckning som minst uppgår till ett belopp som svarar mot de försäkringstekniska avsättningarna är redan genomfört i svensk lagstiftning i och med införandet av första tjänstepensionsdirektivet. Denna regel gäller alltså redan idag för försäkringsföretagen som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och som följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassorna. Artikel 14 i andra

tjänstepensionsdirektivet motsvarar artikel 16.1 i första tjänstepensionsdirektivet. I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör det införas en bestämmelse, med 6 kap. 1 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 som förebild, om att ett tjänstepensionsföretag ska ha tillgångar för skuldtäckning som minst uppgår till ett belopp som svarar mot de försäkringstekniska avsättningarna. Vidare bör det för tillgångar som används för skuldtäckning även ställas krav på att de är lämpliga med hänsyn till arten och durationen hos åtagandena. Att hänsyn ska tas till åtagandenas art och löptid kan även anses rymmas inom den aktsamhetsprincip som gäller för ett tjänstepensionsföretags investeringar, se avsnitt 9.3.1. Vid bedömningen av om en tillgång är lämplig bör hänsyn tas till om det är en skuldtäckningstillgång eller s.k. fri tillgång. I skäl 42 i andra tjänstepensionsdirektivet framhålls att tillräckliga och lämpliga tillgångar som motsvarar de tekniska avsättningarna bör krävas för att skydda intressena för pensionsplanens medlemmar och förmånstagare i händelse av det uppdragsgivande företags insolvens. Vidare följer av artikel 14.1 i direktivet att hemmedlemsstaten ska kräva att varje tjänstepensionsinstitut alltid ska inneha tillräckliga och lämpliga tillgångar som täcker de tekniska avsättningarna. En motsvarande bestämmelse finns även för försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen, i 6 kap. 7 § FRL. Mot bakgrund av ovanstående bör det införas en bestämmelse i den nya lagen om tjänstepensionsföretag om att de tillgångar som används för skuldtäckning ska vara lämpliga med hänsyn till arten och löptiden hos åtagandena.

I likhet med den bedömning som gjordes när första tjänstepensionsdirektivet infördes (se prop. 2004/5:165 s. 166) bör direktivets möjlighet till dispens från full skuldtäckning inte utnyttjas. Förmånsrätten i skuldtäckningstillgångarna utgör en grundtrygghet för de försäkrade och andra ersättningsberättigade i ett tjänstepensionsföretag. Denna omständighet gör att det måste finnas mycket goda skäl för ett införande av en generell möjlighet till undantag från full skuldtäckning. Reglerna om förmånsrätt behandlas vidare i avsnitt 9.2.6.

9.2.2 Värdering av tillgångar som används för skuldtäckning

Promemorians förslag: En huvudprincip införs om att tillgångar som används för skuldtäckning ska värderas till verkligt värde.

Eventuella skulder som hänför sig till tillgången ska dras av vid fastställandet av värdet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om värdering av skuldtäckningstillgångar till verkligt värde.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna har inga synpunkter på förslaget.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Varken första eller andra tjänstepensionsdirektivet innehåller särskilda regler om värderingsprinciper för skuldtäckningstillgångarna. Det finns dock regler om värdering av investeringar i derivatinstrument. Dessa behandlas närmare i avsnitt 9.3.2.

Gällande rätt

För försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen, FRL ska företagets tillgångar och skulder tas upp till verkligt värde (5 kap. 2 § FRL).

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsverksamhet och som följer övergångsregleringen finns bestämmelser om att tillgångar som används för skuldtäckning ska värderas till verkligt värde och att skulder som hänför sig till förvärvet av tillgången ska dras av (6 kap. 27 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016).

Motsvarande regler gäller även för tjänstepensionskassorna genom 24 b § UFL och 7 kap. 10 f § andra stycket i 1982 års FRL som överensstämmer med 6 kap. 27 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

Skälen för promemorians förslag

Andra tjänstepensionsdirektivet saknar uttryckliga regler om värdering av skuldtäckningstillgångar (det finns dock värderingsregler för investeringar i derivatinstrument – dessa behandlas närmare i avsnitt 9.3.2).

För att säkerställa att ett tjänstepensionsföretag har tillräckligt med skuldtäckningstillgångar och att dessa företag använder likartade värderingsmetoder, bör det i den nya lagen om tjänstepensionsföretag införas en bestämmelse om att en huvudprincip ska användas vid värderingen av skuldtäckningstillgångarna. Det finns klara fördelar med att ha en enhetlig och etablerad värderingsprincip. Framför allt leder en sådan värdering av tillgångarna till den bästa jämförbarheten. Huvudprincipen bör – i likhet med den som gäller idag för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och som följer övergångsregleringen och för tjänstepensionskassor – vara att värdering av tillgångar som används för skuldtäckning ska ske till verkligt värde.

Vidare bör – i likhet med de regler som gäller i dag för försäkringsföretag och tjänstepensionskassor – skulder som är hänförliga till förvärvet av en tillgång beaktas (dras av) i värderingen, eftersom de kan påverka de försäkrades och andra ersättningsberättigades rätt.

Ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter om värdering till verkligt värde av skuldtäckningstillgångar bör, i likhet med det som finns i dag för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och som följer övergångsregleringen och för tjänstepensionskassor, införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

9.2.3 Värdering av aktier i vissa dotterföretag

Promemorians förslag: Om tjänstepensionsföretaget endast äger en del av aktierna i dotterföretaget, ska bara den del av dotterföretagets tillgångar och skulder som svarar mot aktieinnehavet beaktas i värderingen.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningen föreslår att aktier i dotterföretag som används för skuldtäckning inte får värderas till ett högre värde än det som skulle ha fastställts om dotterföretagets tillgångar, med avdrag för dess skulder, skulle ägts direkt av tjänstepensionsföretaget.

Remissinstanserna har inga synpunkter på förslaget.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller liksom första tjänstepensionsdirektivet inga regler om värderingsprinciper för aktier i dotterföretag som används för skuldtäckning.

Gällande rätt

För försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen, FRL finns det inga bestämmelser avseende värdering av aktier i vissa dotterföretag.

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsverksamhet och som följer övergångsregleringen finns det i 6 kap. 28 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 bestämmelser om att aktier i ett dotterbolag som används för skuldtäckning inte får värderas till ett högre värde än det som skulle ha fastställts om dotterföretagets tillgångar, med avdrag för dess skulder, skulle ägts direkt av försäkringsföretaget. Om försäkringsföretaget endast äger en del av aktierna i dotterföretaget, ska bara denna del av dotterföretagets tillgångar och skulder beaktas i värderingen.

För tjänstepensionskassorna gäller motsvarande regler, se 24 b § UFL och 7 kap. 10 f § fjärde stycket i 1982 års FRL, vilket motsvarar 6 kap. 28 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

Skälen för promemorians förslag

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inga regler om värderingsprinciper för aktier i dotterföretag som används för skuldtäckning.

För att säkerställa att det värde på aktier i dotterföretag som används för skuldtäckning inte tas upp till för högt värde bör det införas en bestämmelse i den nya lagen om tjänstepensionsföretag att om tjänstepensionsföretaget endast äger en del av aktierna i dotterföretaget ska bara denna del av dotterföretagets tillgångar och skulder beaktas i värderingen.

9.2.4 Fodringar på någon annan än försäkringstagare som används för skuldtäckning

Promemorians förslag: Fordringar på någon annan än försäkringstagare får bara tas upp i skuldtäckningen till den del de överstiger gäldenärens fordran på tjänstepensionsföretaget.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna har inga synpunkter på förslaget.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inga regler om värderingsprinciper för fordringar på någon annan än försäkringstagare som används för skuldtäckning.

Gällande rätt

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsverksamhet och som följer övergångsregleringen får försäkringsföretag som har fordringar på någon annan än försäkringstagare bara få ta upp den del som överstiger belopp som gäldenären har att fordra av försäkringsföretaget i skuldtäckningen (6 kap. 29 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016).

Motsvarande regler gäller även för tjänstepensionskassorna, 24 b § UFL och 7 kap. 10 f § första stycket i 1982 års FRL.

För försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen, finns inga motsvarande regler.

Skälen för promemorians förslag

Regeln om att fordringar på andra än försäkringstagarna (tredje part) endast får godkännas för skuldtäckning efter avdrag för motfordringar som gäldenären har mot försäkringsföretaget infördes i försäkringsrörelselagen i samband med att ändringarna i tredje skadeförsäkringsdirektivet och tredje livförsäkringsdirektivet infördes i svensk rätt (se prop. 1994/95:184 s. 158).

En av de en grundläggande redovisningsprinciperna som finns i årsredovisningslagarna innebär att tillgångar, skulder och avsättningar inte får kvittas mot varandra (2 kap. 2 § ÅRFL). Detta innebär att det i vissa fall kan finnas både tillgångar och skulder mot samma motpart som inte netto redovisas men som kan räknas av mot varandra civilrättsligt.

För att säkerställa att ett tjänstepensionsföretags fordringar på andra än försäkringstagare inte tas upp till ett högre värde i skuldtäckningen än vad de försäkrade och andra ersättningsberättigade har rätt till, bör en motsvarande skyddsregel införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. En sådan regel förhindrar att ett för högt tillgångsbelopp tas upp i skuldtäckningen om det finns en skuld som är reglerbar (kvittningsbar) mot tillgången. De tillgångar som kan vara aktuella är exempelvis skattefordringar, vissa typer av återköps-transaktioner och koncerninterna fordringar.

9.2.5 Register över tillgångar som används för skuldtäckning

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska upprätta ett register över de tillgångar som används för skuldtäckning. Om en tillgångs fulla värde inte kan nyttjas för skuldtäckning ska detta antecknas i registret.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna har inga synpunkter på förslaget.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inga krav på att det ska finnas ett register över de tillgångar som används för skuldtäckning.

Gällande rätt

Av 6 kap 11 § FRL framgår att ett försäkringsföretag ska föra ett register som vid varje tidpunkt utvisar de tillgångar som används för att täcka de försäkringstekniska avsättningarna. Om en tillgångs fulla värde inte kan nyttjas för skuldtäckning ska detta antecknas i registret. Vidare följer av 6 kap 12 § FRL vilka tillgångar som inte ska antecknas i registret.

Motsvarande regler gäller även för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och som följer övergångsregleringen. Av 6 kap. 30 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 framgår att ett försäkringsföretag ska föra ett register som vid varje tidpunkt utvisar de tillgångar som används för skuldtäckning och tillgångarnas värde. Försäkringsföretaget ska dessutom föra ett särskilt register över de tillgångar som används för skuldtäckning i verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring. Om en tillgångs fulla värde inte kan nyttjas för skuldtäckning ska detta antecknas i registret.

För tjänstepensionskassor finns inga specifika regler om att ett skuldtäckningsregister ska upprättas. I 24 c § UFL finns det dock regler om att placeringsriktlinjerna ska innehålla en särskild redovisning av principerna för placering av de tillgångar som används för skuldtäckning. Vidare anger Finansinspektionen att tjänstepensionskassor bör ha en förteckning över tillgångar som används för skuldtäckning (8 kap. 3 § allmänna rådet [FFFS 2008:7] om skuldtäckning i svenska försäkringsföretag och tjänstepensionskassor).

Skälen för promemorians förslag

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inga särskilda regler om att det ska finnas ett register över de tillgångar som används för skuldtäckning. De regler som gäller enligt svensk rätt i dag avseende kravet på att upprätta ett skuldtäckningsregister är föranledda av de särskilda regler om förmånsrätt som gäller för försäkringstagare om försäkringsföretaget skulle gå i konkurs eller om utmätningen skulle ske. Det bör särskilt understrykas att kravet på ett skuldtäckningsregister omfattar alla associationsformer i försäkringsrörelselagen, dvs. även försäkringsföreningar.

Det får anses berättigat ur ett kundperspektiv att även tjänstepensionsföretag, oberoende av associationsform, ska föra ett register som vid varje tidpunkt utvisar de tillgångar som används för skuldtäckning och tillgångarnas värde. Därför bör en bestämmelse som motsvarar 6 kap. 30 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Givetvis ska registret även i dessa fall ligga till grund för en särskild förmånsrätt för försäkringstagare och andra ersättningsberättigade (se avsnitt 9.2.6).

9.2.6 Förmånsrätt

Promemorians förslag: Försäkringstagare och andra ersättningsberättigade i ett tjänstepensionsföretag ska omfattas av regler om förmånsrätt. Förmånsrätten ska knytas till de tillgångar som finns upptagna i förmånsregistret.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna har inga synpunkter på förslaget.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inte några särskilda regler om förmånsrätt vid konkurs eller utmätning.

Gällande rätt

Försäkringstagare och andra ersättningsberättigade har särskild förmånsrätt för sina fordringar på en försäkringsgivare enligt 4 a § förmånsrättslagen (1970:979). Fordringarna ska grundas på försäkringsavtal eller avse återbetalningar av premier för att ett försäkringsavtal inte har kommit till stånd eller har upphört att gälla. Förmånsrätten omfattar de tillgångar som finns angivna i ett särskilt register över tillgångar som svarar mot försäkringstekniska avsättningar när försäkringsföretaget försätts i konkurs eller utmätning äger rum (6 kap. 13 § FRL).

Motsvarande regler gäller även för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och som följer övergångsregleringen, 6 kap. 31 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

För medlemmar och andra ersättningsberättigade i tjänstepensionskassor finns det inga speciella förmånsrättsregler. Förmånsrätten kan sägas regleras indirekt via kraven på stadgarnas innehåll. Dessa ska bland annat ange försäkringsförmånernas beskaffenhet och storlek eller grunderna för beräkning av förmånerna, hur medel som inte ska avsättas i försäkringsfond ska användas, hur återbäring ska fördelas samt hur föreningens tillgångar ska behandlas vid en upplösning (11 § UFL). Det finns dessutom regler om hur föreningens egendom ska hanteras till dess att konkursen är avslutad (se 60 och 61 §§ UFL).

Skälen för promemorians förslag

Försäkringstagare och andra ersättningsberättigade har sedan länge en särskild förmånsrätt om försäkringsföretaget försätts i konkurs eller är föremål för utmätning. Förmånsrätten omfattar enligt 6 kap. 13 § FRL de tillgångar som finns upptagna i det register som används för att utvisa tillgångar som svarar mot försäkringstekniska avsättningar. Bestämmelserna har sin grund i bl.a. likvidationsdirektivet för försäkringsföretag (direktiv 2001/17/EG av den 19 mars 2001 om rekonstruktion och likvidation av försäkringsföretag). Även om direktivet inte omfattar tjänstepensionsföretag, finns det starka skäl att ha särskild förmånsrätt på hela tjänstepensionsområdet. De som har fordringar relaterade till tjänstepensionsförsäkringar i ett tjänstepensionsföretag har samma behov av skydd om företaget skulle gå i konkurs eller om utmätning skulle ske, som försäkringstagarna i ett försäkringsföretag har i motsvarande situation. Samma förmånsrätt bör därför gälla i tjänstepensionsföretag som i försäkringsföretag.

För att ett system med särskild förmånsrätt ska fungera krävs att även tjänstepensionsföretagen för ett register över de tillgångar som används för skuldtäckning. En särregel om förmånsrätt, med försäkringsrörelselagen som förebild, bör därför införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

9.3 Investeringar

9.3.1 Grundläggande investeringsbestämmelser

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretags tillgångar ska investeras på ett aktsamt sätt. Vid intressekonflikt mellan tjänstepensionsföretaget och de försäkrade och andra ersättningsberättigade, ska tillgångarna investeras på det sätt som bäst gagnar de försäkrade och andra ersättningsberättigades intressen.

Investeringar ska endast få göras i finansiella instrument och andra tillgångar vars risker tjänstepensionsföretaget kan identifiera, mäta, övervaka, hantera, kontrollera och rapportera samt på lämpligt sätt beakta i den egna risk- och solvensbedömningen.

Investeringar i finansiella instrument och andra tillgångar ska göras så att lämplig riskspridning uppnås. Samtliga tillgångar ska, med beaktande av tjänstepensionsföretagets försäkringsåtaganden och förändringar i tillgångarnas framtida värde och avkastning, investeras så att företagets betalningsberedskap är tillfredsställande och den förväntade avkastningen tillräcklig.

Ett tjänstepensionsföretag ska få beakta miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer i sina investeringsbeslut.

Tillgångarna ska förvaras så att de är åtkomliga för tjänstepensionsföretaget.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vad som avses med lämplig riskspridning och förvaring av tillgångar.

Utredningens förslag överensstämmer i delvis med promemorians förslag. Utredningen föreslår inte en bestämmelse om att investeringar

endast får göras i finansiella instrument vars risker ett tjänstepensionsföretag förstår och kan hantera, inte heller att ett tjänstepensionsföretag får beakta hållbarhetsfaktorer i sina investeringsbeslut.

Remissinstanserna: Flertalet har inte framfört några synpunkter på förslaget. *Svensk Försäkring* avstyrker det föreslagna bemyndigandet till Finansinspektionen att utfärda föreskrifter avseende tillämpningen av aktsamhetsprincipen då de anser att närmare föreskrifter skulle kunna riskera att motverka syftet med aktsamhetsprincipen och att de inte ser vad det skulle tillföra utöver den ledning som redan ges i lagtexten.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Investeringsregler för tjänstepensionsinstitut regleras i artikel 19 i andra tjänstepensionsdirektivet. Direktivet anger att aktsamhetsprincipen ("the prudent person rule") ska vara den grundläggande principen för kapitalplaceringar (skäl 46) för tjänstepensionsinstitut. I artikel 19.1 anges att ett tjänstepensionsinstitut ska investera sina tillgångar i enlighet med aktsamhetsprincipen. Utifrån denna princip föreskrivs i samma artikel en samling kvalitativa- och ett fåtal kvantitativa investeringsregler.

Enligt artikel 19.1 a ska tillgångarna investeras på det sätt som på lång sikt bäst gagnar medlemmarnas och förmånstagarnas intressen som helhet. Vid en eventuell intressekonflikt ska tjänstepensionsinstitutet eller den enhet som förvaltar dess portfölj säkerställa att investeringen görs uteslutande i medlemmarnas och förmånstagarnas intressen. Tillgångarna ska vidare placeras på ett sätt som tillförsäkrar säkerhet, kvalitet, likviditet och lönsamhet för den samlade portföljen (artikel 19.1 c). Medlemsstaterna ska tillåta tjänstepensionsinstitut att inom ramen för aktsamhetsprincipen ta hänsyn till investeringsbeslutens möjliga långsiktiga konsekvenser när det gäller miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer (artikel 19.1 b).

Vidare ska tillgångarna i ett tjänstepensionsinstitut vara diversifierade på ett lämpligt sätt för att undvika dels ett överdrivet beroende av någon särskild tillgång, emittent eller företagsgrupp, dels ackumulation av risker i den samlade portföljen. Investeringar i tillgångar som emitteras av samma emittent eller emittenter som tillhör samma grupp, får inte innebära överdriven riskkoncentration för institutet. (artikel 19.1 f) Medlemsstaterna får besluta att dessa krav inte gäller för investeringar i statsobligationer (artikel 19.1 g tredje stycket).

Gällande rätt

För försäkringsföretagen som följer försäkringsrörelselagen finns bestämmelser om investeringar i 6 kap. Bestämmelserna bygger på Solvens II-direktivet.

I 6 kap. 1 § FRL regleras att aktsamhetsprincipen ska gälla för ett försäkringsföretags samtliga tillgångar. Investeringar får endast göras i sådana finansiella instrument och andra tillgångar vars risker försäkringsföretaget kan identifiera, mäta, övervaka, hantera, kontrollera och rapportera samt på lämpligt sätt beakta i den egna risk- och

solvensbedömningen (6 kap. 2 § FRL). I 6 kap. 3 § FRL ställs krav på att investeringar i finansiella instrument och andra tillgångar ska ske så att lämplig riskspridning uppnås. Samtliga tillgångar ska, med beaktande av försäkringsföretagets försäkringsåtaganden och förändringar i tillgångarnas framtida värde och avkastning, investeras så att företagets betalningsberedskap är tillfredsställande och den förväntade avkastningen tillräcklig. I 6 kap. 4 § regleras lokalisering av tillgångar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som avses med lämplig riskspridning och förvaringen av tillgångar (6 kap. 14 § 1 och 2 FRL).

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen finns bestämmelser gällande placeringar av tillgångar i 6 kap. FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016. Placeringsreglerna gäller, till skillnad mot vad som gäller för försäkringsföretag som följer nu gällande försäkringsrörelselag, endast för tillgångar som används för skuldtäckning. I 6 kap. 20 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 anges det vilka av placeringsreglerna som gäller för verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring. I paragrafen slås det även fast att utöver de begränsningar som följer av 2, 4 och 14–19 §§ samt 21 § ska aktsamhetsprincipen gälla för de tillgångar som svarar mot försäkringstekniska avsättningar. I 6 kap. 2 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 finns det krav på att de tillgångar som används för skuldtäckning ska placeras så att lämplig riskspridning uppnås. Tillgångarna ska, med beaktande av försäkringsföretagets försäkringsåtaganden och förändringar i tillgångarnas framtida värde och avkastning, placeras så att företagets betalningsberedskap är tillfredsställande och den förväntade avkastningen tillräcklig. Vidare omfattas ett försäkringsföretags skuldtäckningstillgångar av regler för enskilda placeringar (6 kap. 14 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om lämplig riskspridning för försäkringsföretag som driver verksamhet inom tjänstepensionsförsäkring och som följer övergångsregleringen inom de ramar som anges i 14 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 (6 kap. 34 § 6 FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016).

Tjänstepensionskassor ska placera sina samlade tillgångar på det sätt som bästa gagnar de ersättningsberättigades intressen och också i övrigt på ett aktsamt sätt (24 b § UFL). Placeringsreglerna gäller, till skillnad mot vad som gäller för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen, för en tjänstepensionskassa samtliga tillgångar. Detta innebär att tjänstepensionskassan ska placera samtliga tillgångar så att lämplig riskspridning uppnås samt att betalningsberedskap och den förväntade avkastningen är tillfredsställande (7 kap. 9 a § 1982 års FRL). Även för tjänstepensionskassorna finns det vissa begränsningar avseende enskilda placeringar (24 b § UFL och 7 kap. 10 c § 1982 års FRL).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får inom de ramar för enskilda placeringar som anges meddela föreskrifter om lämplig riskspridning (7 kap. 10 c § 1982 års FRL). Vidare får Finansinspektionen, om det finns särskilda skäl, i ett enskilt fall besluta om tillfälliga avvikelser

från de begränsningar som gäller avseende enskilda placeringar (7 kap. 10 c § 1982 års FRL).

Skälen för promemorians förslag

Aktsamhetsprincipen

Enligt artikel 19.1 i andra tjänstepensionsdirektivet ska medlemsstaterna kräva att tjänstepensionsinstituten investerar sina tillgångar enligt aktsamhetsprincipen.

När första tjänstepensionsdirektivet genomfördes i svensk rätt ersattes kvantitativa placeringsregler av en kvalitativ reglering byggd på aktsamhetsprincipen, i kombination med ett fåtal kvantitativa placeringsregler. Investeringsreglerna i andra tjänstepensionsdirektivet motsvarar i allt väsentligt investeringsreglerna i första tjänstepensionsdirektivet. Nästan samtliga tvingande investeringsregler som uppställs i första och andra tjänstepensionsdirektivet – kvalitativa såväl som kvantitativa – omfattar tjänstepensionsinstitutens samlade tillgångar, dvs. både skuldtäckningstillgångar och s.k. fria tillgångar. Vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet i svensk rätt infördes direktivets bestämmelser om investeringsregler endast med avseende på livförsäkringsbolagens skuldtäckningstillgångar (se prop. 2004/05:165 s. 172). För tjänstepensionskassorna var det inte möjligt att göra samma avgränsning vad gäller aktsamhetsprincipen och vissa placeringar (se prop. 2004/05:165 s. 173). Aktsamhetsprincipen gäller därför för en tjänstepensionskassas samlade tillgångar (24 b § UFL).

I och med genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) (Solvens II-direktivet) utökades investeringsreglerna i försäkringsrörelselagen till att gälla för försäkringsföretags samtliga tillgångar. I enlighet med andra tjänstepensionsdirektivet bör även investeringsreglerna för tjänstepensionsföretag som huvudregel omfatta alla tillgångar. Detta i motsats till de nuvarande placeringsreglerna för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen som framför allt berör tillgångar som motsvarar de försäkringstekniska avsättningarna. Direktivets terminologi – investeringar – bör införas för att tydliggöra att investeringsreglerna för tjänstepensionsföretag ska omfatta samtliga tillgångar. Därmed blir terminologin även enhetlig med försäkringsrörelselagen.

En grundläggande bestämmelse om att ett tjänstepensionsföretags tillgångar ska investeras på ett aktsamt sätt bör införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Syftet med de aktsamhetsregler som fastställs i direktivet är dels att garantera en hög grad av trygghet för de framtida pensionärerna genom att införa strikta tillsynskrav, dels att möjliggöra en effektiv förvaltning av tjänstepensionsplaner (skäl 45). Aktsamhetsprincipen i direktivet avser investeringsregler. Denna princip ska inte sammanblandas med de regler om aktsamhet som förekommer i direktivet i samband med beräkningen av de tekniska avsättningarna.

Aktsamhetsprincipen är ett exempel på en kvalitativ regleringsansats för hur förvaltningen av pensionsmedel bör vara anordnad. Investeringarna ska utföras med omsorg och skicklighet av en person med god kunskap

om den specifika verksamheten. Där särskild expertis bedöms nödvändig ska uppdraget delegeras till personer som besitter den rätta kompetensen, samtidigt som tjänstepensionsföretaget har att övervaka och följa upp effekterna av besluten. Vidare har förvaltaren en lojalitetsplikt gentemot de försäkrade och andra ersättningsberättigade och ska agera i deras intressen. Lojalitetsplikten syftar till att säkerställa att risken för intressekonflikter minimeras och kan även innebära att tillgångarna ska vara juridiskt åtskilda från det uppdragsgivande företag som gjort pensionsutfästelsen.

Aktsamhetsprincipen är inriktad på beslutsprocessen snarare än på resultatet av det individuella tjänstepensionsföretagets placeringar. Ingen typ av investering betraktas som oaktsam i sig. En mycket riskfylld investering kan bedömas vara aktsam om investeringsbeslutet bygger på en väl utformad strategi där de relevanta riskerna är analyserade och utsikterna till hög avkastning goda. Alltför försiktiga investeringar med mycket begränsad risk kan däremot komma i strid med aktsamhetsprincipen, eftersom en sådan investering riskerar att generera för låg avkastning och därmed inte vara i förmånstagarnas intresse. Aktsamhet ska således i detta sammanhang inte anses vara samma sak som försiktighet.

En reglering byggd på en aktsamhetsprincip som ska gälla för samtliga tillgångar är svår att förena med en kvantitativ regleringsansats, dvs. detaljbestämmelser om tillåtna tillgångsslag och om den relativa fördelningen mellan dessa. Med en kvalitativ regleringsansats som bygger på aktsamhetsprincipen bör det därför inte finnas någon ”katalog” över tillåtna placeringstillgångar, eftersom lämpligheten i att investera i ett visst tillgångsslag måste avgöras utifrån en helhetsbedömning där hänsyn tas till samtliga poster i balansräkningen.

En reglering byggd på aktsamhetsprincipen är en naturlig ansats vid reglering av verksamhet som i allt väsentligt utgörs av s.k. ”långa åtaganden”. Detta eftersom det i sådan verksamhet finns ett starkt behov av en lämplig matchning mellan åtagandena och de tillgångar som innehas i syfte att fullgöra de framtida åtagandena, men också för att säkerställa en effektiv förvaltning av tjänstepensionskapitalet. Begreppet aktsamhet avseende placeringar infördes i lagen om understödsföreningar och försäkringsrörelselagen i samband med införandet av första tjänstepensionsdirektivet. Det infördes dock ingen uttrycklig bestämmelse om att aktsamhetsprincipen ska vara en grundläggande princip. Det finns därför anledning att nu införa en regel om att aktsamhetsprincipen ska vara den grundläggande principen vid investeringar av tjänstepensionsföretagets tillgångar.

Enligt aktsamhetsprincipen kan ett investeringsbeslut inte betraktas isolerat. Ett enskilt investeringsbeslut måste enligt principen grunda sig på vilka effekter som beslutet förväntas få för rörelsen i sin helhet. Aktsamhetsprincipen är därför nära sammanbunden med principerna om diversifiering (riskspridning), matchning mellan tillgångar och skulder, se avsnitt 9.2.1, samt tillfredsställande betalningsberedskap – principer som även finns i gällande rörelsereglering för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor.

Enligt utredningens förslag bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få ett bemyndigande att meddela föreskrifter om aktsamhetsprincipen. Eftersom de väsentliga delarna av aktsamhetsprincipen kommer att regleras i lag finns det, som *Svensk Försäkring* påpekar, inget behov av ett brett bemyndigande avseende aktsamhetsprincipen. Däremot bör det införas ett bemyndigande för delar av aktsamhetsprincipen som tex. riskspridning och användning av derivatinstrument.

Riskspridning

Andra tjänstepensionsdirektivets regler om diversifiering av tillgångar omfattar företagets samtliga tillgångar och innebär att investeringar ska ske i olika typer av tillgångar för att undvika ett överdrivet beroende av någon särskild tillgång, emittent (långivare) eller företagsgrupp. När ett företag bestämmer vilka investeringar de ska göra, ska de också beakta den totala risken i investeringsportföljen. Investeringar som ges ut av samma emittent eller emittenter (långivare) som tillhör samma grupp ska begränsas så de inte medför en överdriven riskkoncentration för institutet. Medlemsstaterna får besluta att dessa regler inte gäller för investeringar i statsobligationen. Syftet med regleringen är att undvika risktagande som inte står i rimlig relation till den förväntade avkastningen och inte att ett institut alltid ska följa en riskminimerande strategi. Direktivet saknar motsvarande detaljregler (kvantitativa regler) såsom de som i dag gäller för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor avseende skuldtäckningstillgångar.

Andra tjänstepensionsdirektivets krav på att ett tjänstepensionsinstitut ska investera sina tillgångar så att lämplig riskspridning uppnås bör införas i lagen om tjänstepensionsföretag. De mer detaljerade reglerna om att företagen ska undvika ett överdrivet beroende av någon särskild tillgång, emittent eller företagsgrupp är bättre att reglera i föreskrifter. Detta gäller direktivets regler om undvikande av en överdriven riskackumulation i den samlade portföljen av tillgångar och en överdriven riskkoncentration mot samma emittent eller emittenter som tillhör samma grupp av företag. I likhet med de regler som i dag gäller för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor finns det anledning att utnyttja undantaget om att kraven inte gäller för statsobligationer, vilket även det kan införas genom myndighetsföreskrifter.

För att säkerställa att tjänstepensionsföretagen har en lämplig riskspridning och därigenom undviker en överdriven riskkoncentration, bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om vad som avses med lämplig riskspridning.

Enligt artikel 19.1 c i andra tjänstepensionsdirektivet ska ett tjänstepensionsinstituts tillgångar investeras på ett sätt som tillförsäkrar säkerhet, kvalitet, likviditet och lönsamhet för den samlade portföljen. Artikeln överensstämmer i sak med andra stycket i artikel 132.2 i Solvens II-direktivet som anger att alla tillgångar ska investeras på ett sätt som garanterar säkerhet, kvalitet, likviditet och lönsamhet för portföljen som

helhet. Vid genomförandet av sistnämnt direktiv gjorde regeringen bedömningen att det i praktiken kan vara svårt att uppfylla krav på att en investering både ska vara garanterat säker och lönsam. I stället infördes en mer allmän bestämmelse om riskspridning i försäkringsrörelselagen som kompletterades med en bestämmelse om att samtliga tillgångar ska – med beaktande av försäkringsföretagets försäkringsåtaganden och förändringar i tillgångarnas framtida värde och avkastning – investeras så att företagets betalningsberedskap är tillfredsställande och förväntad avkastning tillräcklig (se prop. 2015/16:9 s. 254 f.). Detta motsvarar den bestämmelse om riskspridning avseende de tillgångar som används för skuldtäckning som gäller för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen (6 kap. 2 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). En motsvarande bestämmelse finns även för tjänstepensionskassor (24 b § UFL och 7 kap. 9 § 1982 års FRL).

Det saknas skäl att nu göra en annan bedömning än den som gjordes vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet (prop. 2004/05:165). Det bör därför införas ett allmänt krav på riskspridning i den nya lagen om tjänstepensionsföretag som kompletteras med en bestämmelse om att samtliga tillgångar ska – med beaktande av tjänstepensionsföretagets försäkringsåtaganden och förändringar i tillgångarnas framtida värde och avkastning – investeras så att företagets betalningsberedskap är tillfredsställande och den förväntad avkastning tillräcklig. Bestämmelsen bör gälla för ett tjänstepensionsföretags samtliga tillgångar, dvs. både skuldtäckningstillgångar och s.k. fria tillgångar, och utformas med 6 kap. 2 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 som förebild. Det bör dock betonas att detta inte innebär att ett tjänstepensionsföretag är förhindrat att placera i t.ex. illikvida tillgångar, så länge aktsamhetsprincipen iakttas. Företaget kan ha enskilda investeringar som inte klarar samtliga kvalitetskrav så länge företagets investeringar totalt sett uppfyller kraven om aktsamma investeringar.

Riskkontroll

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller ingen bestämmelse om riskkontroll. Däremot möjliggör artikel 19.6 i direktivet att medlemsstaterna får fastställa mer detaljerade föreskrifter om det är berättigade av aktsamhetsskäl. Som nämnts ovan är aktsamhetsprincipen inriktad på beslutsprocessen snarare än på resultatet av det individuella tjänstepensionsföretagets placeringar. En mycket riskfylld investering kan bedömas vara aktsam om investeringsbeslutet bygger på en väl utformad strategi där de relevanta riskerna är analyserade och utsikterna till hög avkastning goda. Med stor investeringsfrihet och utan kvantitativa regler är det viktigt att säkerställa att tjänstepensionsföretaget förstår och kan hantera de risker som investeringarna ger upphov till. Detta följer även av de nya regler om företagsstyrning som föreslås i avsnitt 10.8. I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör det därför införas en liknade bestämmelse om riskkontroll som den som gäller för försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen (6 kap. 2 § FRL). Bestämmelsen innebär att investeringar endast får göras i finansiella instrument och andra tillgångar vars risker tjänstepensionsföretaget kan identifiera, mäta,

övervaka, hantera, kontrollera och rapportera samt på lämpligt sätt beakta i den egna- risk och solvensbedömningen.

Den nya bestämmelsen i lagen om tjänstepensionsföretag utformas med motsvarande bestämmelser i FRL som förebild.

Miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer

I artikel 19.1 b i andra tjänstepensionsdirektivet anges att medlemsländerna inom ramen för aktsamhetsprincipen ska tillåta tjänstepensionsinstituterna att ta hänsyn till investeringsbeslutens möjliga långsiktiga konsekvenser när det gäller miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer (här ”hållbarhetsfaktorer”). Det är vedertaget att försäkringsföretag som tillhandahåller tjänstepensionsförsäkringar och tjänstepensionskassor och även andra företag får välja en etisk inriktning på sin investeringsstrategi.

Aktsamhetsprincipen kan inte anses tvinga ett tjänstepensionsföretag att välja en investering som framstår som olämplig med hänsyn till dess långsiktiga miljömässiga, sociala och företagsstyrningsmässiga konsekvenser. Tvärtom riskerar underlåtenhet att beakta hållbarhetsfaktorer vid investeringsbeslutet öka risken i förvaltningen, utan motsvarande ökning av förväntad avkastning, vilket inte ligger i de försäkrades och andra ersättningsberättigades intresse. Hållbarhetsriskernas betydelse för den finansiella avkastningen uppmärksammas alltmer och ett omfattande arbete för att identifiera och kvantifiera sådana risker bedrivs internationellt och nationellt.

Kommissionen har antagit en handlingsplan för hållbar tillväxt och som en del av genomförandet presenterades ett antal lagförslag den 24 maj i år. Ett av förslagen är en ny förordning som rör krav på investerare och rådgivare att upplysa om förfaranden och villkor för integrering av hållbarhetsrisker vid investeringar och investeringsrådgivning. Som en del av förslaget omfattas även ändringar av artikel 19 och artikel 60 i andra tjänstepensionsdirektivet (EU) 2016/2341. Av artikel 19.1 b i andra tjänstepensionsdirektivet framgår att medlemsländerna inom ramen för aktsamhetsprincipen ska tillåta tjänstepensionsinstituterna att ta hänsyn till hållbarhet i sina investeringsbeslut. Förslaget innebär att kommissionen ges möjlighet att genom delegerade akter vidta åtgärder för att säkerställa att ett tjänstepensionsinstitut beaktar hållbarhetsrisker inom ramen för aktsamhetsprincipen och att det tar hänsyn till hållbarhetsfaktorer i sina investeringsbeslut och riskhanteringsprocesser.

Mot den bakgrunden är det befogat att införa en uttrycklig regel i lagen om tjänstepensionsföretag om att tjänstepensionsföretag får beakta hållbarhetsfaktorer i sina investeringsbeslut. Vidare föreslås i avsnitt 10.17 att ett tjänstepensionsföretags investeringsriktlinjer ska innehålla uppgifter om hur hänsyn tas i investeringspolicyn till miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer.

Lokalisering av tillgångar

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller ingen bestämmelse om lokalisering av tillgångar. Däremot möjliggör artikel 19.6 i direktivet att medlemsstaterna får fastställa mer detaljerade föreskrifter om det är berättigade av aktsamhetsskäl.

Av aktsamhetsskäl bör det i den nya lagen om tjänstepensionsföretag införas en mer allmänt hållen regel som stadgar att ett tjänstepensionsföretags tillgångar ska förvaras så att de är åtkomliga för företaget, kompletterat med ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om tillgångarnas lokalisering. Ett krav på lokalisering av tillgångar bör tolkas så att de dels ska vara geografiskt lokaliserade så att tillgänglighet garanteras, dels att de i övrigt ska vara åtkomliga för tjänstepensionsföretaget så att de kan realiseras vid behov. Det ska även finnas möjlighet till kontroll av tillgångarnas existens och värde.

För att säkerställa ett bra kundskydd är det viktigt att det finns vissa krav på var tjänstepensionsföretaget har sina tillgångar. Den nya bestämmelsen utformas med motsvarande bestämmelser i försäkringsrörelselagen som förebild.

9.3.2 Särskilda begränsningar för investeringar i vissa tillgångar

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska få använda derivatinstrument för att sänka investeringsrisken eller för att i övrigt effektivisera förvaltningen av företags tillgångar och skulder.

Investeringar i finansiella instrument och andra tillgångar som inte är upptagna till handel på en reglerad marknad ska hållas på aktsamma nivåer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om användning av derivatinstrument.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningen föreslår att det även ska framgå att företaget ska undvika en överdriven riskexponering gentemot samma motpart avseende derivatinstrument eller annan derivatverksamhet samt att det införs en huvudregel om att tillgångar till övervägande del ska investeras på reglerade marknader.

Remissinstanserna: Flertalet har inte framfört några synpunkter på förslaget. *Svensk Försäkring* avstyrker förslaget att det av lagtext framgår att företaget ska undvika en överdriven riskexponering gentemot samma motpart avseende derivatinstrument eller annan derivatverksamhet eftersom det saknar motsvarighet i såväl första tjänstepensionsdirektivet som i 6 kap. 23 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 och att det är oklart vad som avses med överdriven riskexponering eller annan derivatverksamhet.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt artikel 19.1 e ska ett tjänstepensionsinstitut ha möjlighet att investera i derivatinstrument förutsatt att sådana instrument bidrar till att minska investeringsriskerna eller underlätta effektiv förvaltning av portföljen. Derivaten måste värderas enligt aktsamhetsprincipen, med beaktande av den underliggande tillgången och tas med vid värdering av

institutets tillgångar. Tjänstepensionsinstitutet ska även undvika överdriven riskexponering gentemot en och samma motpart och gentemot annan derivatverksamhet. Artikel 18.1 d i första tjänstepensionsdirektivet.

I artikel 19.1 d anges att tillgångarna till övervägande del ska investeras på reglerade marknader. Investeringar i tillgångar som inte är föremål för handel på reglerade finansiella marknader måste under alla förhållanden hållas på aktsamma nivåer. Artikel 18.1 c i första tjänstepensionsdirektivet.

Gällande rätt

I 6 kap. FRL finns särskilda begränsningar gällande investeringar i derivatinstrument och onoterade tillgångar. Derivatinstrument får användas för att sänka risken i ett försäkringsföretag eller för att i övrigt effektivisera förvaltningen av företagets tillgångar och skulder (6 kap. 5 § FRL). Investeringar i finansiella instrument och andra tillgångar som inte är upptagna till handel på en reglerad marknad ska hållas på aktsamma nivåer (6 kap. 6 § FRL).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om användning av derivatinstrument (6 kap. 14 § 3 FRL).

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen gäller en motsvarande bestämmelse avseende användandet av derivatinstrument. Ett försäkringsföretag får använda optioner och terminskontrakt eller andra liknande finansiella instrument för att sänka den finansiella risken i ett försäkringsföretag eller för att i övrigt effektivisera förvaltningen av företagets tillgångar (6 kap. 32 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). Det finns inga särskilda regler om att tillgångar i verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring ska investeras på reglerade marknader. Det finns dock vissa bestämmelser om hur mycket av skuld-täckningstillgångarna i verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som maximalt får utgöras av finansiella instrument som inte är föremål för handel på reglerade marknader (6 kap. 21 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om användning av derivatinstrument (6 kap. 34 § 10 FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016).

Enligt 24 b § fjärde stycket UFL ska tjänstepensionskassor beträffande användandet av optioner och terminskontrakt eller andra liknande finansiella instrument tillämpa 7 kap. 17 b § 1982 års FRL samt föreskrifter som meddelats härav. Bestämmelserna motsvarar 6 kap. 32 § FRL i dess lydelse före 1 januari 2016, vilket innebär att samma regler gäller för tjänstepensionskassor som för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsverksamhet och lyder under övergångsregleringen. Varken lagen om understödsföreningar eller försäkringsrörelselagen i dess lydelse före den 1 januari 2016 innehåller några särskilda regler om att tillgångar i verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring ska placeras på reglerade marknader. Det finns dock motsvarande bestämmelser som för försäkringsföretagen som driver

verksamhet avseende tjänstepensionsverksamhet och följer övergångsregleringen gällande hur mycket av skuldtäckningstillgångarna i verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som maximalt får utgöras av finansiella instrument som inte är föremål för handel på reglerade marknader (se 24 b § UFL och 7 kap. 12 § 1982 års FRL).

Skälen för promemorians förslag

Derivatinstrument

Det är lämpligt att ett tjänstepensionsföretag, i likhet med vad som gäller för försäkringsföretag och tjänstepensionskassor, ska få investera i derivatinstrument för att sänka investeringsrisken eller effektivisera förvaltningen av företagets tillgångar och skulder, dvs. förvaltningen av den samlade portföljen. Regler om detta bör därför införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag med 6 kap. 32 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 som förebild.

Det torde däremot inte finnas något behov av att införa direktivets särregler om att derivatinstrument måste värderas med aktsamhet i den nya lagen om tjänstepensionsföretag, eftersom detta redan framgår av den övergripande aktsamhetsprincipen. Enligt gällande regler i årsredovisningslagen och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag ska alltid derivatinstrument värderas till verkligt värde (4 kap. 14 a ÅRL och 4 kap. 2 § ÅRFL). För att kunna beräkna derivatinstrumentets värde måste den underliggande tillgången beaktas. Skuldtäckningstillgångar ska enligt vad som föreslås i avsnitt 9.2.2 alltid tas upp till verkligt värde i skuldtäckningsregistret.

Till skillnad mot vad *Svensk Försäkring* framför framgår det av både första och andra tjänstepensionsdirektivets bestämmelser att tjänstepensionsföretag ska undvika överdriven riskexponering gentemot en och samma motpart eller gentemot annan derivatverksamhet. Denna regel infördes vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet genom föreskrifter (se prop. 2004/05:165 s. 176). I motsats till utredningens förslag finns det nu anledning att välja motsvarande lösning även för den nya regleringen för tjänstepensionsföretag. För att säkerställa att tjänstepensionsföretag inte har för hög riskexponering i sin totala derivatverksamhet finns det anledning att, i likhet med det som gäller i dag för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor, ge regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer ett bemyndigande att utfärda föreskrifter om tjänstepensionsföretagens användning av derivatinstrument.

Bemyndigandet innebär en rätt att föreskriva om användningen av derivatinstrument, såväl för att sänka den finansiella risken i ett tjänstepensionsföretag, som för att i övrigt effektivisera förvaltningen av tillgångar och skulder.

Onoterade tillgångar

Det finns anledning att införa den grundläggande regeln i andra tjänstepensionsdirektivet om att tillgångarna till övervägande del ska investeras på reglerade marknader och att investeringar i tillgångar som

inte är föremål för handel på reglerade finansiella marknader måste hållas på aktsamma nivåer. Ett sådant införande är nämligen en viktig förutsättning för att kunna uppfylla direktivets krav på att tillgångarna investeras på ett sätt som tillförsäkrar säkerhet, kvalitet och lönsamhet. I lagen om tjänstepensionsföretag bör det därför införas en särskild bestämmelse om att investeringar i onoterade tillgångar ska hållas på aktsamma nivåer. I och med denna begränsning införs indirekt även direktivets regel om att tillgångarna till övervägande del ska investeras på reglerade marknader. Däremot finns det ingen anledning att införa några kvantitativa restriktioner för dessa investeringar.

9.3.3 Särskilt om fondförsäkringstillgångar

Promemorians förslag: Premier för fondförsäkringar ska investeras i sådana fonder som är knutna till försäkringen och som försäkringstagaren eller den försäkrade från tid till annan bestämmer. Tjänstepensionsföretaget ska få begränsa antalet fonder i vilka premierna får investeras.

Utdelning och ersättning vid inlösen av andelarna ska bara få användas för förvärv av nya andelar i anknutna fonder och för utbetalning eller betalning av kostnader enligt försäkringsavtalet.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna har inga synpunkter på förslaget.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inte några särskilda regler om fondförsäkringstillgångar.

Gällande rätt

I 6 kap. 9 § FRL finns särskilda bestämmelser om fondförsäkrings-tillgångar. I paragrafen anges att premier för fondförsäkring ska investeras så att de så nära som möjligt motsvarar andelar i sådana fonder som är knutna till försäkringen och som försäkringstagaren eller den försäkrade från tid till annan bestämmer. Försäkringsföretaget får begränsa antalet fonder i vilka premier får placeras. Utdelning och ersättning vid inlösen av andelarna får bara användas för förvärv av nya andelar i anknutna fonder och för utbetalning eller betalning av kostnader enligt försäkringsavtalet.

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen finns motsvarande bestämmelser i 6 kap. 33 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

För tjänstepensionskassorna gäller enligt 7 kap. 13 § 1982 års FRL att tillgångar som svarar för fondförsäkringsåtaganden där försäkringstagarna bär placeringsrisken ska placeras på det sätt som bäst gagnar de ersättningsberättigades intressen och också i övrigt på ett aktsamt sätt med vissa begränsningar gällande hur stor andel som får härröra från samma emittent eller grupp av emittenter.

Skälen för promemorians förslag

I avsnitt 7.2 föreslås att tjänstepensionsföretag, i likhet med vad som gäller för försäkringsföretag och tjänstepensionskassor, får tillhandahålla fondförsäkring där försäkringstagaren eller den försäkrade bestämmer hur premien ska investeras.

I lagen om tjänstepensionsföretag bör införas en bestämmelse, med 6 kap. 33 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 som förebild, om att premier för fondförsäkringar ska investeras i sådana fonder som är knutna till försäkringen och som försäkringstagaren eller den försäkrade från tid till annan bestämmer. Tjänstepensionsföretaget får dock begränsa antalet fonder i vilka premierna får investeras. Utdelning och ersättning vid inlösen av andelarna får bara användas för förvärv av nya andelar i anknutna fonder och för utbetalning eller betalning av kostnader enligt försäkringsavtalet.

9.3.4 Investeringar i uppdragsgivande företag

Promemorians förslag: Av ett tjänstepensionsföretags samlade tillgångarna får högst;

- fem procent utgöras av aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier samt obligationer och andra skuldförbindelser från samma emittent eller låntagare, om denne i egenskap av arbetsgivare betalar försäkringspremier till tjänstepensionsföretaget (uppdragsgivande företag).

- tio procent utgöras av aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier samt obligationer och andra skuldförbindelser som getts ut av företag i en grupp av emittenter eller låntagare med inbördes anknytning, vari ett uppdragsgivande företag ingår.

En definition införs av företag i en grupp.

Ett undantag införs om att begränsningarna avseende uppdragsgivande företag inte gäller sådana tillgångar som svenska staten eller en utländsk stat svarar för.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna har inga synpunkter på förslaget.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I andra tjänstepensionsdirektivet anges särskilt att investeringar i uppdragsgivande företag respektive i företag som ingår i samma grupp som ett uppdragsgivande företag inte får överstiga fem procent respektive tio procent av den samlade portföljen. Vad som förstås med uppdragsgivande företag anges i artikel 6.3. Om tjänstepensionsinstitutet fått sitt uppdrag av flera företag ska investeringarna i dessa uppdragsgivande företag göras på ett aktsamt sätt och med hänsyn till behovet av lämplig diversifiering (artikel 19.1 första stycket g). Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa dessa krav på investeringar i statsobligationer (artikel 19.1 andra stycket).

Gällande rätt

För försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen finns inga bestämmelser angående investeringar i uppdragsgivande företag eller i företag som ingår i samma grupp som ett uppdragsgivande företag.

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen finns vissa begränsningar angående det belopp som ska skuldtäckas i verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring. En andel på högst fem procent får utgöras av aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier samt obligationer och andra skuldförbindelser från samma emittent eller låntagare, om denne i egenskap av arbetsgivare betalar försäkringspremier till försäkringsföretaget (uppdragsgivande företag) och tio procent utgöras av sådana tillgångar som avses ovan, och som getts ut av företag i en grupp av emittenter eller låntagare som ett uppdragsgivande företag ingår i och som har en sådan inbördes anknytning som anges i 6 kap. 15 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 (6 kap. 21 § 2 och 3 FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). Begränsningarna gäller inte sådana tillgångar som svenska staten eller en utländsk stat svarar för (6 kap. 22 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016).

För tjänstepensionskassor gäller motsvarande regler som för försäkringsföretagen som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen (se 24 b § UFL).

Skälen för promemorians förslag

För att uppfylla kraven i andra tjänstepensionsdirektivet bör det i den nya lagen om tjänstepensionsföretag införas bestämmelser om begränsningar för investeringar i uppdragsgivande företag för samtliga av tjänstepensionsföretagets tillgångar, till skillnad mot vad som i dag gäller för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor, där begränsningen endast avser de tillgångar som används för skuldtäckning. Utformningen av regleringen sker med utgångspunkt i 6 kap. 21 § 2 och 3 FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016. Det bör således införas regler om att investeringar i uppdragsgivande företag respektive i företag som ingår i samma grupp som ett uppdragsgivande företag inte får överstiga fem procent respektive tio procent av den samlade portföljen.

Andra tjänstepensionsdirektivet anger inte någon närmare definition av ”företag som ingår i samma grupp”. För att bestämmelsen om investeringar i uppdragsgivande företag ska kunna förstås och användas måste ”en grupp” definieras. Det finns därför anledning att införa en liknande definition av ”en grupp” som den som anges i 6 kap. 15 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 i lagen om tjänstepensionsföretag. I denna regel stadgas att med en sådan grupp avses två eller flera fysiska eller juridiska personer som utgör en helhet ur risksynpunkt därför att någon av dem har direkt eller indirekt, ägareflytande över en eller flera av de övriga i gruppen, eller därför att de, utan att stå i sådant förhållande, har sådan inbördes anknytning att någon eller samtliga av de övriga kan råka i betalningssvårigheter om en av dem drabbas av finansiella problem.

I likhet med de bestämmelser som gäller för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer

övergångsregleringen och tjänstepensionskassor bör undantaget i andra tjänstepensionsdirektivet om att kraven inte ska gälla för statsobligationer utnyttjas. I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör det därför införas ett undantag om att begränsningarna avseende uppdragsgivande företag inte ska gälla för sådana tillgångar som svenska staten eller en utländsk stat svarar för. Reglerna bör gälla för samtliga tillgångar och således inte enbart för skuldtäckningstillgångar.

9.3.5 Användningen av aktier och andelar i dotterföretag

Promemorians bedömning: Det införs inga bestämmelser om förutsättningarna för att få använda aktier och andelar i dotterföretag för skuldtäckning.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att det ska införas bestämmelser om förutsättningarna för att få använda aktier och andelar i dotterföretag för skuldtäckning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inte lämnat några synpunkter på förslaget. *Svensk Försäkring* avstyrker förslaget och ser inga skäl till denna begränsning och anser därför att bestämmelsen i stället bör utformas i enlighet med 6 kap. 4 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inga särskilda regler om investeringar i aktier i dotterföretag. Dessa tillgångar omfattas av direktivets regler om aktsamhetsprincipen, diversifiering av tillgångar samt investeringar i uppdragsgivande företag.

Gällande rätt

För försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen finns inga bestämmelser om användning av aktier och andelar i dotterföretag.

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen finns det i 6 kap. 4 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 begränsningar för försäkringsföretag att använda aktier och andelar i dotterföretag för skuldtäckning. Aktier och andelar i dotterföretag som är ett publikt försäkringsaktiebolag, ett publikt bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag eller fondbolag, eller ett utländskt företag av motsvarande slag får användas i skuldtäckningen.

Avseende aktier och andelar i övriga dotterföretag finns det krav på att de bara får användas för skuldtäckning om dotterföretaget äger vissa typer av tillgångar, direkt eller indirekt, såsom till exempel obligationer och andra skuldförbindelser, vissa typer av aktier och andra värdepapper eller fastigheter. För att aktier och andelar i dotterföretag som bedriver fastighetsverksamhet ska få användas i skuldtäckningen krävs det dessutom att byggnader som tillhör fastigheten ska vara brandförsäkrade. Detta krav

gäller även för vissa skuldförbindelser för vilka panträtt i fastighet eller tomträtt lämnats som säkerhet. För dessa skuldförbindelser ska dessutom panträttens ligga inom en viss andel av fastigheten eller tomträttens värde. För tjänstepensionskassor finns det inga begränsningar avseende användande av aktier och andelar i dotterföretag för skuldtäckning.

Aktier och andelar i dotterföretag som är ett publikt försäkringsaktiebolag, ett publikt bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag eller fondbolag, eller ett utländskt företag av motsvarande slag får användas i skuldtäckningen (se 24 b § UFL och 7 kap. 10 a § i 1982 års FRL).

Avseende aktier och andelar i övriga dotterföretag finns det krav på att de bara får användas för skuldtäckning om dotterföretaget äger vissa typer av tillgångar, direkt eller indirekt, såsom till exempel obligationer och andra skuldförbindelser, vissa typer av aktier och andra värdepapper eller fastigheter (se 7 kap. 10 a § första stycket i 1982 års FRL).

För att aktier och andelar i dotterföretag som bedriver fastighetsverksamhet ska få användas i skuldtäckningen krävs det dessutom att byggnader som tillhör fastigheten ska vara brandförsäkrade. Detta krav gäller även för vissa skuldförbindelser för vilka panträtt i fastighet eller tomträtt lämnats som säkerhet. För dessa skuldförbindelser ska dessutom panträttens ligga inom en viss andel av fastigheten eller tomträttens värde (se 7 kap. 10 a § tredje stycket i 1982 års FRL).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om värdering av fastigheten och tomträten och inom vilken andel av värdet som panträten ska ligga (7 kap. 10 § 13 i 1982 års FRL).

Skälen för promemorians bedömning

Utredningen föreslår att det ska införas bestämmelser om förutsättningarna för att få använda aktier och andelar i dotterföretag för skuldtäckning. I andra tjänstepensionsdirektivet finns inga särskilda regler om investeringar i aktier i dotterföretag utan dessa tillgångar omfattas av direktivets regler om aktsamhetsprincipen, diversifiering av tillgångar samt investeringar i uppdragsgivande företag.

Det bör inte införas bestämmelser om förutsättningar för att få använda aktier och andelar i dotterföretag för skuldtäckning i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. I avsnitt 9.3.1 föreslås att aktsamhetsprincipen ska gälla för ett tjänstepensionsföretags samtliga investeringar och det föreslås även att krav på riskspridning och riskkontroll ska införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Dessutom föreslås att det ska införas ett riskkänsligt kapitalkrav som innebär att företagen får ett större kapitalkrav om koncentrationsrisken dvs. risken för att ett företag har för stora exponeringar mot en och samma emittent (företag eller grupp av närstående företag) är hög.

9.3.6 Investeringar i särskilda typer av tillgångar

Promemorians bedömning: Andra tjänstepensionsdirektivets regler om att medlemsstaterna inte får kräva att tjänstepensionsinstitut som är

etablerade inom deras territorium investerar i särskilda typer av tillgångar kräver inga lagstiftningsåtgärder.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians bedömning.

Remissinstanserna har inga synpunkter på bedömningen.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I artikel 19.4 i andra tjänstepensionsdirektivet anges att medlemsstaterna inte får kräva att tjänstepensionsinstitut som är etablerade inom deras territorium investerar i särskilda typer av tillgångar.

Gällande rätt

Det finns inga krav på att varken försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen, försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och som följer övergångsregleringen eller tjänstepensionskassor ska investera i särskilda typer av tillgångar.

Skälen för promemorians bedömning

Eftersom det inte finnas några krav i nuvarande regelverk för försäkringsföretag och tjänstepensionskassor att de ska investera i särskilda typer av tillgångar kräver artikel 19.4 i andra tjänstepensionsdirektivet inga lagstiftningsåtgärder i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

9.3.7 Villkorade investeringsbeslut

Promemorians bedömning: Andra tjänstepensionsdirektivets bestämmelser om att medlemsstaterna inte får kräva att investeringsbeslut som fattas av ett tjänstepensionsinstitut som är etablerat inom dess territorium eller av dess kapitalförvaltare ska vara villkorat av något godkännande i förväg eller någon systematisk anmälan kräver inga lagstiftningsåtgärder.
--

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians bedömning.

Remissinstanserna har inga synpunkter på bedömningen.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I artikel 19.5 i andra tjänstepensionsdirektivet anges att medlemsstaterna inte får kräva att investeringsbeslut som fattas av ett tjänstepensionsinstitut som är etablerat inom dess territorium eller av dess kapitalförvaltare ska vara villkorat av något godkännande i förväg eller någon systematisk anmälan.

Gällande rätt

Det finns inga bestämmelser om villkorade investeringsbeslut varken för försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen, försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen eller för tjänstepensionskassor.

Skälen för promemorians bedömning

Eftersom det inte finnas några bestämmelser i nuvarande regelverk för försäkringsföretag och tjänstepensionskassor om villkorade investeringsbeslut kräver artikel 19.5 i andra tjänstepensionsdirektivet inga lagstiftningsåtgärder i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

9.3.8 Kvantitativa investeringsregler

Promemorians bedömning: Det bör inte införas några kvantitativa restriktioner när det gäller investeringar.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians förslag. **Remissinstanserna** har inga synpunkter på bedömningen.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I artikel 19.6 i andra tjänstepensionsdirektivet anges att medlemsstaterna får ställa upp mer detaljerade föreskrifter för tjänstepensionsinstitut som är etablerat inom dess territorium, som även kan innefatta mer kvantitativa regler, om föreskrifterna är berättigade av aktsamhetsskäl för att ta hänsyn till samtliga planer som dessa tjänstepensionsinstitut förvaltar. Medlemsstaterna får dock inte hindra tjänstepensionsinstituteten från att investera

- upp till 70 procent av de tillgångar som motsvarar de tekniska avsättningarna eller, när det gäller planer där medlemmarna står för den finansiella risken, 70 procent av hela portföljen i aktier eller andra överlåtbara värdepapper som kan jämföras med aktier och företagsobligationer som är föremål för handel på reglerade marknader eller genom MTF- eller OTF-plattformar och att besluta om dessa tillgångars relativa vikt i investeringsportföljen. Om det är motiverat av aktsamhetsskäl får medlemsstaterna tillämpa en lägre gräns, som inte får understiga 35 procent, för tjänstepensionsinstitut som förvaltar pensionsplaner med en långsiktig lägsta garanterad räntesats, står den finansiella risken och själva står för garantin (artikel 19.6 a).
- upp till 30 procent av de tillgångar som motsvarar de tekniska avsättningarna i tillgångar denominerade i andra valutor än dem som åtagandena är uttryckta i (artikel 19.6 b),
- i instrument som har en långsiktig investeringshorisont och inte är föremål för handel på reglerade marknader, MFT- och OTF-plattformar (artikel 19.6 c).
- i instrument som är utfärdade eller garanterade av EIB inom ramen för Europeiska fonden för strategiska investeringar, Europeiska

långsiktiga investeringsfonder, Europeiska fonder för socialt engagemang och Europeiska riskkapitalfonder (artikel 19.6 d).

Medlemsstaterna får dock, särskilt med tanke på institutets åtaganden och om det är motiverat av aktsamhetsskäl, ställa upp striktare investeringsregler i enskilda fall (artikel 19.7).

Gällande rätt

För försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen finns det inga bestämmelser om kvantitativa investeringsregler.

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen finns det i 6 kap 21 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 en bestämmelse om att av det belopp som ska skuldtäckas i verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring får en andel om högst

- tio procent utgöras av aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier samt obligationer och andra skuldförbindelser, om värdepapperen eller skuldförbindelserna inte är föremål för handel på reglerade marknader eller motsvarande marknader utanför EES, och
- tre procent utgöras av kontanta medel.

Om det finns särskilda skäl får Finansinspektionen i enskilda fall besluta om undantag från de begränsningar som anges ovan (6 kap. 23 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016).

Vidare anges det i 6 kap. 19 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 att de tillgångar som används för skuldtäckning ska placeras så att risken för valutakursförluster begränsas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om högsta tillåtna valutakursrisk (6 kap. 34 § 8 FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016).

För tjänstepensionskassor gäller enligt 24 b § UFL och 7 kap. 10 e §, 12 § 1 och 2 1982 års FRL motsvarande regler som för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen.

Skälen för promemorians förslag

Vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet i lagen om understödsföreningar och försäkringsrörelselagen behölls ett antal kvantitativa placeringsregler. Dessa var begränsningen på 10 procent i onoterade tillgångar samt att tillgångar i kontanta medel högst får uppgå till tre procent av skuldtäckningstillgångarna. Bestämmelserna har sitt ursprung i det konsoliderade livförsäkringsdirektivet och första tjänstepensionsdirektivet hindrade inte att dessa kvarstod. Motivet för att tillämpa försäkringsrörelselagens regler även på verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring var den aktuella tillgångsgruppens särskilt riskfyllda karaktär och intresset för en likformig reglering för all livförsäkring. Vidare valde lagstiftaren att inte införa tjänstepensionsdirektivets kvantitativa begränsningar när det gäller möjligheten att hålla tillgångar i utländsk valuta. Lagstiftaren ansåg att detta framgick av kraven

i 7 kap. 10 e § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 och att begränsningen lagtekniskt skulle regleras via Finansinspektionens föreskrifter, där begränsningen då uppgick till 20 procent.

Det bör i sammanhanget betonas att dessa tre regleringar som behövs för understödsföreningar och försäkringsföretags verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring är föranledda av tvingande regler i det konsoliderade livförsäkringsdirektivet (se prop. 2004/05:165 s. 177–179). I och med införandet av Solvens II-regelverket den 1 januari 2016 har dessa regler upphört att gälla för försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen, vilket innebär att det i försäkringsrörelselagen inte längre finns några kvantitativa investeringsregler.

Nu föreslagna kvalitativa regler innebär inte att förmånstagarna får ett sämre skydd. Det avgörande för bedömningen är huruvida en investering är utförd på ett aktsamt sätt, dvs. om processen som ligger bakom investeringsbeslutet håller tillräcklig hög kvalitet. Denna kvalitet påverkas av om investeringsbeslutet är en följd av en väl utarbetad investeringsstrategi, dvs. om förvaltaren är omsorgsfull, skicklig och ställer förmånstagarnas intressen främst. Det torde exempelvis vara svårt att hävda att det är aktsamt att investera en stor del av tillgångarna i marknader med bristande genomlysning där värderingen av tillgångarna är osäker. Det är inte heller aktsamt att i för stor utsträckning utsätta förmånstagarna för valutarisk som kan undvikas genom matchning mot åtagandena eller företagsspecifik risk som till låg kostnad är möjlig att diversifiera bort. Att enbart ha tillgångar eller en stor del av tillgångarna i form av likvida medel (banktillgodohavanden) som har en låg avkastning torde även det vara svårt att förena med aktsamhetsprincipen. Dessutom är de investeringsriktlinjer som ska upprättas relativt omfattande. De är även föremål för Finansinspektionens kontroll som ett led i tillsynen.

Mot bakgrund av ovanstående bör det i den nya lagen om tjänstepensionsföretag inte införas några kvantitativa restriktioner när det gäller investeringar.

9.3.9 Investeringsregler för gränsöverskridande verksamhet

Promemorians bedömning: Andra tjänstepensionsdirektivets bestämmelse om att en värdmedlemsstat vid gränsöverskridande verksamhet, inte får fastställa investeringsregler utöver dem som anges i direktivet för tillgångar som motsvarar försäkringstekniska avsättningar kräver inga lagstiftningsåtgärder.

Utredningens förslag överensstämmer inte med promemorians bedömning. Utredningens förslag bygger på första tjänstepensionsdirektivets bestämmelser som har utgått i andra tjänstepensionsdirektivet.

Remissinstanserna har inga synpunkter på förslaget.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt artikel 19.8 i andra tjänstepensionsdirektivet får den behöriga myndigheten i värdmedlemsstaten för ett tjänstepensionsinstitut som bedriver gränsöverskridande verksamhet enligt artikel 11 inte fastställa ytterligare investeringsregler än de som anges i artikel 19.1–19.6. för den del av tillgångarna som täcker tekniska avsättningar för gränsöverskridande verksamhet.

Gällande rätt

Om ett svenskt försäkringsföretag som följer övergångsregleringen och bedriver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring i annat land inom EES (gränsöverskridande verksamhet) ska bolaget utöver reglerna i 6 kap. på begäran av de behöriga myndigheterna i det landet tillämpa även de utländska placeringsbestämmelserna (6 kap. 24 § FRL).

Motsvarande regler gäller även för tjänstepensionskassor, 24 b § UFL och 7 kap. 14 § i 1982 års FRL.

För försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen, finns det inga motsvarande regler.

Skälen för promemorians bedömning

Andra tjänstepensionsdirektivets bestämmelse i artikel 19.8 om att en värdmedlemsstat vid gränsöverskridande verksamhet, inte får fastställa investeringsregler utöver dem som anges i direktivet för tillgångar som motsvarar försäkringstekniska avsättningar kräver inga lagstiftningsåtgärder.

9.4 Kapitalbas

9.4.1 Krav på tillräcklig kapitalbas

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska ha en kapitalbas som minst uppgår till det riskkänsliga kapitalkravet. Kapitalbasen får dock aldrig vara mindre än de högsta av minimikapitalkravet eller garantibeloppet.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med promemorians förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar inga synpunkter. *Svensk Försäkring* anser att reglerna om kapitalbasens storlek även fortsatt ska utformas i enlighet med vad som idag föreskrivs i 7. kap FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt artikel 15.1 ska ett tjänstepensionsinstitut, som står för åtagandet att täcka en biometrisk risk – risk kopplad till dödsfall, invaliditet och lång levnad – eller garanterar en viss avkastning eller en viss förmånsnivå

ständigt, som en buffert, inneha kompletterande tillgångar utöver vad som motsvarar de tekniska avsättningarna. Storleken på de kompletterande tillgångarna ska återspegla typen av risk och tillgångssammansättningen avseende samtliga de pensionsplaner som institutet förvaltar. Dessa tillgångar ska vara fria från alla förutsebara åtaganden och fungera som en buffert för att kompensera skillnader mellan förväntade och verkliga kostnader och intäkter.

Vid beräkningen av den lägsta storleken på de kompletterande tillgångarna ska bestämmelserna i artikel 16 om disponibel solvensmarginal och artiklarna 17–18 om föreskriven solvensmarginal tillämpas (artikel 15,2). Om det är berättigat av aktsamhetsskäl får mer detaljerade regler fastställas av medlemsstaterna (artikel 15.3).

Vidare ska tjänstepensionsinstitut vid varje tidpunkt ha en tillräcklig disponibel solvensmarginal som åtminstone motsvaras av kraven i direktivet (artikel 16.1).

Artiklarna motsvarar i allt väsentligt artikel 17.1 17.2 och 17.3 i första tjänstepensionsdirektivet.

Gällande rätt

Enligt 7 kap. 1 § FRL ska ett försäkringsföretag ha en kapitalbas som minst uppgår till solvenskapitalkravet och som aldrig är mindre än minimikapitalkravet.

Försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen ska vid varje tidpunkt, utöver tillgångar som krävs för skuldtäckning ha en tillräcklig kapitalbas (7 kap. 1 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). När verksamheten utövas ska kapitalbasen uppgå minst till en nivå som beräknas med utgångspunkt i verksamhetens omfattning och art (solvensmarginalen). Kapitalbasen ska dock aldrig vara mindre än det garantibelopp som anges i 17–20 §§ (7 kap. 1 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016).

För tjänstepensionskassor gäller motsvarande regler som för försäkringsföretag som följer övergångsregleringen (22 a och 25 §§ UFL samt 7 kap. 1 och 23 §§ 1982 års FRL).

Finansinspektionens förslag i kapitalkravsrapport

Finansinspektionen har i sin kapitalkravsrapport förordat att ett tjänstepensionsföretag vid varje tidpunkt, utöver de tillgångar som krävs för skuldtäckning, ska ha en tillräcklig kapitalbas. Kapitalbasen ska minst uppgå till det högsta av det riskkänsliga kapitalkravet och minimikapitalkravet eller garantibeloppet.

Skälen för promemorians förslag

I artikel 16.1 i andra tjänstepensionsdirektivet anges att ett tjänstepensionsföretag vid varje tidpunkt, i förhållande till sin samlade verksamhet, ska ha en tillräcklig kapitalbas (disponibel solvensmarginal) som åtminstone motsvarar direktivets kapitalkrav (föreskriven solvensmarginal).

Som framgår ovan finns det i dag krav på att försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer

övergångsregleringen och tjänstepensionskassor har en tillräcklig kapitalbas. För att säkerställa att tjänstepensionsföretag har möjligheter att täcka förluster som uppstår i verksamheten bör det i den nya lagen om tjänstepensionsföretag införas en bestämmelse om krav på tillräcklig kapitalbas. Genom kravet säkerställs att ett tjänstepensionsföretag har tillgångar som kan täcka åtagandena gentemot de försäkrade och andra ersättningsberättigade. Kapitalbasen bör som minst uppgå till det riskkänsliga kapitalkravet och får aldrig vara mindre än det högsta av minimikapitalkravet eller garantibeloppet. Att kapitalbasen aldrig får vara mindre än minimikapitalkravet uppfyller andra tjänstepensionsdirektivets krav i artikel 16.1 att ett tjänstepensionsföretag vid varje tidpunkt, i förhållande till sin samlade verksamhet, ska ha en tillräcklig kapitalbas (disponibel solvensmarginal) som åtminstone motsvarar direktivets kapitalkrav (föreskriven solvensmarginal). Det riskkänsliga kapitalkravet är ett nationellt tillägg som ska ses som en riskbuffert, se avsnitt 9.5.1, där det lämnas en viss återhämtningsperiod om tjänstepensionsföretagets kapitalbas inte uppgår till det riskkänsliga kapitalkravet, se avsnitt 14. Hur stort det riskkänsliga kapitalkravet blir är beroende av vilka risker som verksamheten är exponerad mot och det beräknas med användning av vedertagen teknik för beräkning av risker. Enligt nuvarande reglering finns ett riskkänsligt kapitalkrav endast för försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen. Det finns inte heller några regler om ett riskkänsligt kapitalkrav i andra tjänstepensionsdirektivet. Däremot framgår det av artikel 15.3 i andra tjänstepensionsdirektivet att en medlemsstat kan fastställa mer detaljerade regler om sådana är berättigade av aktsamhetsskäl. Ett riskkänsligt kapitalkrav utgår till skillnad mot ett schablonmässigt kapitalkrav från de risker som verksamheten är exponerad mot och förstärker på så sätt skyddet för de försäkrade och andra ersättningsberättigade jämfört med om endast ett schablonmässigt kapitalkrav som minimikapitalkravet används, se avsnitt 9.5.1.

Minimikapitalkravet, som behandlas närmare i avsnitt 9.5.4, motsvarar det nuvarande kapitalkravet för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen samt för tjänstepensionskassorna, dvs. kravet på tillräcklig solvensmarginal, beräknat utifrån bl.a. de försäkringstekniska avsättningarna.

Minimikapitalkravet uppfyller andra tjänstepensionsdirektivets krav på föreskriven solvensmarginal.

Garantibeloppet, som behandlas närmare i avsnitt 9.5.5 har ingen motsvarighet i andra tjänstepensionsdirektivet, men gäller idag för försäkringsföretag och tjänstepensionskassor. Garantibeloppet innebär en lägsta nivå för kapitalbasen när försäkringsrörelse inleds och drivs.

9.4.2 Kapitalbasens sammansättning

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretags kapitalbas ska få omfatta inbetalt aktiekapital, garantikapital eller verksamhetskapital, konsolideringsfond, övrigt eget kapital samt obeskattade reserver som inte motsvarar förpliktelser.

Efter tillstånd från Finansinspektionen ska även andra poster få ingå i kapitalbasen.

Immateriella tillgångar, utdelningar, förutbetalda anskaffningskostnader och det bokförda värdet av aktier och tillskott i vissa företag ska dras av från kapitalbasen. Avräkning ska dock inte få göras för tillskott som avser företag som omfattas av reglerna om grupp tillsyn eller tillsyn över finansiella konglomerat.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om villkor för att ta in, räkna av och bestämma omfattningen av poster i kapitalbasen samt hur kapitalbasen i övrigt ska beräknas.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Utredningen föreslår inga regler om grupp tillsyn eller tillsyn över finansiella konglomerat.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar inga synpunkter. *Svensk Försäkring* och *LO* instämmer i utredningens förslag att konsolideringsfonden ska få ingå i kapitalbasen. Vidare finner *Svensk Försäkring* ingen anledning att i lagtexten räkna upp vilka ytterligare poster som kan få ingå i kapitalbasen efter beslut av Finansinspektionen utan ser hellre att det införs en generell dispens. Branschorganisationen invänder även mot utredningens resonemang om att förutbetalda anskaffningskostnader ska dras av från kapitalbasen då de förutbetalda anskaffningskostnaderna får tas upp som en tillgång i redovisningen. Gällande avräkning från kapitalbasen föreslår *Svensk Försäkring* att de närmare anvisningarna om när avräkning ska ske från kapitalbasen inkluderas i lagtexten. *Skandia* anser att kapitalbasen för tjänstepensionsföretag bör utformas på liknande sätt som i försäkringsrörelselagen för att tjänstepensionsföretagens motståndskraft vid en negativ utveckling inte ska vara mindre än för försäkringsföretag som följer den lagen.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I artikel 16.2 anges att den disponibla solvensmarginalen ska motsvaras av tillgångar i tjänstepensionsinstitutet som är fria från alla förutsebara förpliktelser, med avdrag för immateriella värden, omfattande följande:

- det inbetalda aktiekapitalet eller det faktiska garantikapitalet med tillägg för eventuella medlemskonton, förutsatt att vissa särskilda kriterier är uppfyllda,
- reserver (lagstadgade och fria) som inte motsvarar ingångna försäkringsförpliktelser,
- vinsten eller förlusten efter avdrag för utdelning samt
- de vinstreserver som enligt nationell lag redovisas i balansräkningen, om dessa kan användas till täckande av eventuella förluster och inte har avsatts för utdelning till medlemmar och försäkringstagare.

Vidare ska den disponibla solvensmarginalen minskas med beloppet för de egna aktierna som institutet självt innehar.

Enligt artikel 16.3 kan medlemsstaterna föreskriva att den disponibla solvensmarginalen också får utgöras av kumulativt preferensaktiekapital,

förlagslån och värdepapper utan fast löptid samt andra instrument, förutsatt att vissa särskilda kriterier är uppfyllda. Det medräkningsbara beloppet för dessa poster ska dock begränsas i förhållande till storleken på tjänstepensionsinstitutets disponibla solvensmarginalen och föreskriven solvensmarginal.

Efter ansökan och med tillsynsmyndighetens godkännande får den disponibla solvensmarginalen också utgöras av en justering till följd av att zillmering inte utnyttjas fullt ut, dolda nettoreserver som uppkommit genom värdering av tillgångar och hälften av ännu ej inbetalt aktiekapital eller garantikapital så snart den inbetalda delen uppgår till 25 procent av kapitalet, artikel 16.4.

Gällande rätt

Enligt 7 kap. 2 § FRL ska ett försäkringsföretags kapitalbas bestå av primärkapital och tilläggskapital som har godkänts av Finansinspektionen. Primärkapitalet består av den positiva skillnaden mellan tillgångar och skulder, inklusive försäkringstekniska avsättningar och efterställda skulder (7 kap. 3 § FRL). Tilläggskapital är en post som inte ingår i primärkapitalet, men som kan krävas in för att täcka förluster. I tilläggskapitalet får det ingå aktiekapital eller garantikapital som inte har betalats in och som inte heller har begärts in, kreditutrymme hos bank, garantier, framtida fordringar grundade på uttaxeringsrätt och andra rättsligt bindande utfästelser till försäkringsföretaget. För att posten ska godkännas som tilläggskapital krävs att förlusttäckningsförmågan är tillräcklig. Posten ska värderas till ett belopp som återspeglar dess förmåga att täcka förluster (7 kap. 4 och 5 §§ FRL). Enligt 7 kap. 6 § FRL ska Finansinspektionen fastställa det belopp som en post i tilläggskapitalet får tas upp till eller den metod som ska användas för att fastställa ett visst belopp.

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen får kapitalbasen som huvudregel omfatta inbetalt aktiekapital, garantikapital, verksamhetskapital, övrigt eget kapital med avdrag för utdelning samt obeskattade reserver (7 kap. 2 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). Finansinspektionen får i enskilda fall besluta om att andra poster än de som anges i den nämnda bestämmelsen får ingå i kapitalbasen. En förutsättning är att posterna inte är i konflikt med de absoluta kraven på sammansättningen av kapitalbasen (7 kap. 3 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). Av 7 kap. 21 § 1 FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 framgick att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fick meddela föreskrifter om villkor för att ta in, räkna av och bestämma omfattningen av poster i kapitalbasen samt hur den i övrigt ska beräknas enligt 2 §.

En tjänstepensionskassas kapitalbas får som huvudregel omfatta övrigt eget kapital med avdrag för utdelning samt obeskattade reserver (25 § UFL och 7 kap. 22 § 1982 års FRL). Finansinspektionen får i vissa fall medge att även andra poster än de som anges i 7 kap. 22 § 1982 års FRL får ingå i kapitalbasen (25 § UFL och 7 kap. 22 och 26 § 1982 års FRL).

Finansinspektionens förslag i kapitalkravsrapporten

Finansinspektionen anser att kapitalbasen för tjänstepensionsföretag i huvudsak ska överensstämma med kraven som följer av andra tjänstepensionsdirektivet. Enligt förslaget i kapitalkravsrapporten bör ett tjänstepensionsföretags kapitalbas få omfattas av inbetalt aktiekapital, garantikapital eller verksamhetskapital, konsolideringsfond, övrigt eget kapital och obeskattade reserver som inte motsvarar förpliktelser samt öppet redovisade övervärden (netto) i tillgångarna.

Om vissa villkor är uppfyllda och efter medgivande från Finansinspektionen bör även förlagslån, värdepapper utan fast löptid, ännu ej inbetalt aktiekapital, garantikapital eller verksamhetskapital och justering till följd av zillmering få ingå i kapitalbasen.

Vidare bör immateriella tillgångar, utdelningar, förutbetalda anskaffningskostnader och det bokförda värdet av aktier och tillskott i vissa företag dras av från kapitalbasen.

Finansinspektionen förordar även ett bemyndigande att närmare beskriva om villkor för att ta in, räkna av och bestämma omfattningen av poster i kapitalbasen samt hur den i övrigt ska beräknas.

Skälen för promemorians förslag

Artikel 16 i andra tjänstepensionsdirektivet innehåller bestämmelser om kapitalbasens sammansättning. Kapitalbasen bör bestå av kapital som tjänstepensionsföretaget kan använda för löpande förlusttäckning. Detta syftar till att säkerställa att ett tjänstepensionsföretag har tillräckligt med kapital och kapital av viss kvalitet för att infria åtagandena gentemot de försäkrade och andra ersättningsberättigade. I motsats till vad *Skandia* anför, bör kravet på ett tjänstepensionsföretags sammansättning av kapitalbasen utformas i enlighet med direktivet. De poster i eget kapital som kapitalbasen får bestå av ska specificeras i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Detta för att särskilja dessa poster från olika typer av extern finansiering som i vissa fall kan klassificeras som eget kapital enligt redovisningen, men som inte uppfyller direktivets krav på att få ingå i kapitalbasen utan särskilt tillstånd från Finansinspektionen.

Förslaget överensstämmer i stort med bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet, utredningens förslag, Finansinspektionens förslag i kapitalkravsrapporten och motsvarar i princip de poster som tjänstepensionsverksamheten i försäkringsföretag som följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor i dag får räkna med i kapitalbasen.

Poster som kan räknas med i kapitalbasen utan medgivande

Enligt artikel 16.2 i andra tjänstepensionsdirektivet får ett tjänstepensionsföretags kapitalbas alltid omfatta inbetalt aktiekapital, garantikapital eller verksamhetskapital, konsolideringsfond, övrigt eget kapital och obeskattade reserver som inte motsvarar förpliktelser.

Verksamhetskapital är det kapital som måste tillskjutas för att en tjänstepensionsförening ska få bildas och kan därför villkorsmässigt likställas med aktiekapital och garantikapital. Även kumulativt preferensaktiekapital ska få räknas med i det inbetalda aktiekapitalet i enlighet med Finansinspektionens rekommendation i ovannämnda rapport. Detta skiljer

sig från kraven i direktivet där det framgår att medräkning av sådant kapital ska begränsas, men även från utredningens förslag där tillstånd krävs från Finansinspektionen för att få räkna med kumulativa preferensaktier i kapitalbasen. Kumulativa preferensaktier är preferensaktier där eventuellt uppskjutna utdelningar ackumuleras för att betalas ut vid senare tillfälle. Preferensaktier är en aktie som vid utdelning och likvidation har företrädesrätt framför andra aktier, t.ex. stamaktier. Preferensaktier ger bättre rätt till bolagets tillgångar eller vinst vid konkurs eller likvidation än stamaktier. Det finns relativt långtgående möjligheter att utforma villkoren för preferensaktiers bättre rätt. Regleringen sker i bolagsordningen och preferensaktiekapitalet redovisas som eget kapital. I Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:8) om förlagslån i försäkringsbolags kapitalbas finns inte någon begränsning för medräkning av kumulativt preferensaktiekapital med motiveringen att Finansinspektionen ansåg att kumulativa preferensaktier i svenska försäkringsbolag inte har sämre kvalitet än annat aktiekapital. Finansinspektionen anser i sin rapport att motsvarande bedömning även bör gälla för tjänstepensionsföretag.

Konsolideringsfonden är en av de största och viktigaste posterna inom kategorin eget kapital för livförsäkringsföretagen som inte får dela ut vinst. Av den anledningen bör den bli en egen post i kapitalbasens sammansättning i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Konsolideringsfonden har även tidigare ingått i de poster som kan räknas med i kapitalbasen utan Finansinspektionens medgivande, men har då ingått i posten övrigt eget kapital.

I begreppet övrigt eget kapital ingår bland annat andra fonder som till exempel överkursfond, reservfond, uppskrivningsfond, kapitalandelsfond, fond för verkligt värde samt årets vinst eller förlust. Detta är olika typer av poster i eget kapital vars förekomst och tillgänglighet främst styrs av rörelsereglering, associationsrättslig reglering och redovisningsreglering. Vidare får även värderingsfonder och garantifonder räknas med i ett tjänstepensionsföretags kapitalbas, vilket överensstämmer med nuvarande bestämmelser om kapitalbas för försäkringsföretag som följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor. Dessa fonder förvaltas för arbetsmarknadsparternas räkning varför det kan diskuteras om de är helt förlusttäckande och därmed kan räknas in i kapitalbasen. Däremot motsvarar de inte ingångna förpliktelser, vilket är det krav som ställs i andra tjänstepensionsdirektivet för att posten ska få räknas med i kapitalbasen.

Även obeskattade reserver får ingå i kapitalbasen eftersom de normalt avsätts när företaget går med vinst och löses upp när företaget går med förlust. Detta innebär att de uppfyller direktivets krav på att vinstreserver som redovisas i balansräkningen ska kunna användas till täckande av eventuella förluster.

I den nya lagen om tjänstepensionsföretag införs en bestämmelse om att ett tjänstepensionsföretags kapitalbas bör få omfatta inbetalt aktiekapital, garantikapital eller verksamhetskapital, konsolideringsfond, övrigt eget kapital samt obeskattade reserver som inte motsvarar förpliktelser.

Direktivets regler om att det ska föreskrivas i stiftelseurkund och bolagsordning att betalningar från medlemskonton till medlemmar endast

får ske i den utsträckning detta inte medför att den disponibla solvensmarginalen understiger den föreskrivna nivån eller, efter det att företaget har upplösts, om samtliga andra skulder i företaget har lösts föranleder inga lagstiftningsåtgärder. Detta eftersom medlemmarna i tjänstepensionsföreningar och delägare i ömsesidiga tjänstepensionsbolag inte betalar in medlemsinsatser. Nu nämnt faktum innebär också att inga lagstiftningsåtgärder behövs för regeln i direktivet om utbetalning från medlemskonto som sker av annan anledning än att ett enskilt medlemskap ska upphöra.

Poster som kan räknas med i kapitalbasen efter medgivande

Enligt artiklarna 16.3 och 16.4 i andra tjänstepensionsdirektivet kan även förlagslån, värdepapper utan fast löptid, ännu ej inbetalt aktiekapital, garantikapital eller verksamhetskapital, dolda nettoreserver som inte är av exceptionell natur samt justering till följd av zillmering (en metod för beräkning av premiereserven) få ingå i ett tjänstepensionsföretags kapitalbas om vissa villkor är uppfyllda.

Som *Svensk Försäkring* påpekar genomfördes motsvarande bestämmelser i första tjänstepensionsdirektivet dels som en generell dispensregel i lag och dels i föreskrifter vid genomförandet av det (7 kap. 3 och 21 §§ 1 FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). Modellen med en förhållandevis generell bestämmelse i lag och mer detaljerade föreskrifter som meddelas med stöd av ett bemyndigande får anses väl lämpad för att genomföra direktivets regler om att även andra poster får ingå i ett tjänstepensionsföretags kapitalbas om vissa villkor är uppfyllda (artiklarna 16.3 och 16.4 i andra tjänstepensionsdirektivet). I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör därför införas en bestämmelse om att även andra poster får ingå i ett tjänstepensionsföretags kapitalbas efter tillstånd från Finansinspektionen samt ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att – i likhet med de bestämmelser som finns i dag för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor – meddela föreskrifter om villkor för att ta in, räkna av och bestämma omfattningen av poster i kapitalbasen samt hur den i övrigt ska beräknas.

I artikel 16 i andra tjänstepensionsdirektivet anges vilka poster som får ingå i ett tjänstepensionsföretags kapitalbas. Direktivet saknar bestämmelser som ger en uttrycklig möjlighet att ta in även andra poster i kapitalbasen. Detta innebär att Finansinspektionen för den del av kapitalbasen som ska täcka minimikapitalkravet endast kan tillåta de i direktivet uppräknade posterna.

Vissa avdrag från kapitalbasen

Av andra tjänstepensionsdirektivet, liksom första, framgår att posterna i kapitalbasen ska motsvaras av tillgångar som är fria från alla förutsebara förpliktelser och att immateriella värden och de egna aktierna som institutet självt innehar ska dras av. I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör därför en bestämmelse om avräkning från kapitalbasen enligt vilken immateriella tillgångar, utdelningar,

förutbetalda anskaffningskostnader och bokförda värdet av aktier och tillskott i vissa företag ska räknas av från kapitalbasen införas.

Att immateriella tillgångar och utdelningar ska dras av från kapitalbasen är i linje med direktivets krav på att tillgångarna i kapitalbasen ska motsvaras av tillgångar som är fria från alla förutsebara förpliktelser och att immateriella värden ska dras av. Till skillnad mot vad *Svensk Försäkring* anför ska tillgångsposten förutbetalda anskaffningskostnader dras av från kapitalbasen då den inte uppfyller vad som enligt direktivet räknas som godkända tillgångar, se artikel 16 i andra tjänstepensionsdirektivet. Förutbetalda anskaffningskostnader är en periodisering av betalda utgifter. Det innebär att denna tillgångspost inte är realiserbar utan representerar en form av immateriellt värde.

Att det bokförda värdet av aktier och tillskott i vissa företag ska dras av från kapitalbasen syftar till att undvika s.k. double gearing, dvs. att det kapital som ska användas till skydd för verksamheten i ett företag under tillsyn samtidigt utgör riskkapital i ett annat företag under tillsyn. Avräkning ska dock inte göras för tillskott som avser företag som omfattas av reglerna om grupp-tillsyn eller tillsyn enligt lagen (2006:531) om tillsyn över finansiella konglomerat. Motsvarande lättnader finns även försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen och det finns ingen anledning att införa andra krav på tjänstepensionsföretagen.

Vidare framgår av andra tjänstepensionsdirektivet att avdrag från kapitalbasen ska göras för tjänstepensionsföretagets egna aktier. Eftersom egna aktier inte får tas upp som en tillgång enligt redovisningsreglerna för tjänstepensionsföretag (4 kap. 1 § ÅRFL och 4 kap. 14 § ÅRL) föranleder direktivets regler i denna del inga lagstiftningsåtgärder.

9.4.3 Uttaxeringsrätt och garantier från arbetsgivaren

Promemorians bedömning: Förekomsten av uttaxeringsrätt eller garantier från arbetsgivaren bör inte beaktas i ett tjänstepensionsföretags kapitalbas.

Utredningens förslag: Utredningen har inte behandlat frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Av artikel 16 i andra tjänstepensionsdirektivet framgår vilka poster som får utgöra ett tjänstepensionsinstituts kapitalbas, se avsnitt 9.4.2. Uttaxeringsrätt och garantier från arbetsgivare finns inte med i uppräknningen av tillåtna poster.

Gällande rätt

I 13 kap. 4 § FRL anges det att det i en försäkringsförenings stadgar får föreskrivas att en medlem ska täcka skulder, avsättningar eller förluster i försäkringsrörelsen, som föreningen inte kan täcka genom att ta i anspråk egna tillgångar eller medel, genom att göra kapitaltillskott till föreningen (uttaxeringsrätt).

För försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen får tilläggskapital som har godkänts av Finansinspektionen ingå i kapitalbasen. Enligt 7 kap. 5 § FRL får framtida fordringar grundade på uttaxeringsrätt ingå i tilläggskapitalet. Mer specificerade regler kring detta finns på föreskriftsnivå (FFFS 2015:8).

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor finns idag ingen möjlighet att få räkna med uttaxeringsrätt och garantier från arbetsgivaren i kapitalbasen.

Finansinspektionens förslag i kapitalkravsrapporten

Finansinspektionen anser att förekomsten av uttaxeringsrätt eller garantier från arbetsgivare inte ska beaktas i ett tjänstepensionsföretags kapitalbas.

Skälen för promemorians förslag

Den kartläggning som Finansinspektionen har gjort i samband med framtagandet av kapitalkravsrapporten visar att endast ett fåtal tjänstepensionskassor har bestämmelser om full uttaxeringsrätt i sina stadgar. Dessutom går uttaxeringsrätt för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor endast att utkräva först när tillgångar saknas för att täcka de försäkringstekniska avsättningarna och alla andra medel är uttömda. Kapitaltillskottet är avsett att täcka de försäkringstekniska avsättningarna vilket innebär att det även efter kapitaltillskottet saknas medel för att återställa kapitalbasen. Detta innebär att vid den tidpunkt när företaget kan begära in extra kapital befinner sig företaget i ett ytterst svårt finansiellt läge och har redan brutit mot samtliga av de tre kapitalkraven.

Som Finansinspektionen anger i kapitalkravsrapporten är det av stor vikt för skyddet för de försäkrade och andra ersättningsberättigade att posterna i kapitalbasen utgörs av kapital och reserver som finns tillgängliga för löpande förlusttäckning och som är likvida i den utsträckning som kan behövas. Uttaxeringsrätt och garantier motsvaras inte av tillgångar i tjänstepensionsföretagets balansräkning utan av fordringar mot en annan part och utgör därmed inte något konkret kapital. Vidare finns det en osäkerhet kring om och när tillskottet kan tillföras eftersom det är beroende av motpartens framtida förmåga och vilja att leverera kapitalstöd när det behövs. En medräkning av uttaxeringsrätt och garantier från arbetsgivaren i kapitalbasen kan dessutom leda till att ett tjänstepensionsföretag tar större risker än vad den faktiska finansiella ställningen tillåter vilket kan innebära en ökad risk för att tjänstepensionsföretaget inte kan uppfylla sina åtaganden och att skyddet för de försäkrade därmed försvagas.

Av artikel 16 i andra tjänstepensionsdirektivet framgår vilka poster som får ingå i ett tjänstepensionsinstituts kapitalbas. Uttaxeringsrätt och garantier från arbetsgivare finns inte med i uppräkningslistan. Vidare saknar direktivet bestämmelser som ger en uttrycklig möjlighet att införa nationella regler i detta avseende. Andra tjänstepensionsdirektivet är ett minimiharmoniseringsdirektiv vilket innebär att Sverige kan införa strängare krav än vad direktivet anger, men inte mildare krav. Det kan

därmed ifrågasätts om Sverige kan anses ha genomfört direktivet om fler poster tillåts räknas in i kapitalbasen för minimikapitalkravet än de som finns angivna i direktivet. Detta skulle kunna utgöra lättnader i förhållande till kraven i direktivet.

Av ovan nämnda skäl bör uttaxeringsrätt eller garantier från arbetsgivaren inte utgöra en kapitalbaspost för tjänstepensionsföretag i den nya lagen, utan bör i stället lämpligen beaktas i processen för godkännande av den åtgärdsplan (se avsnitt 14) – plan för återställande av en tillfredsställande finansiell ställning eller plan för att återställa kapitalbasen – som ett tjänstepensionsföretag ska ta fram när det inte uppfyller kapitalkraven.

9.4.4 Värdering av kapitalbasen

Promemorians förslag: Värderingen av kapitalbasposterna ska följa värderingsreglerna för den finansiella redovisningen, med undantag för de omvärderingsskillnader som i vissa fall uppkommer till följd av värderingen av de försäkringstekniska avsättningarna och att öppet redovisade övervärden (netto) i tillgångarna får räknas med i kapitalbasen efter godkännande av Finansinspektionen.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att solvensregleringen ska utgå från den finansiella redovisningen, med de justeringar som behövs när det gäller sammansättningen och värderingen av kapitalbasen.

Remissinstanserna har inga synpunkter på förslaget.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Direktivet saknar bestämmelser om hur kapitalbasen ska värderas.

Gällande rätt

Ett försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen ska upprätta en särskild balansräkning för solvensändamål (solvensbalansräkning) samt hur tillgångar, skulder och försäkringstekniska avsättningar ska värderas i solvensbalansräkningen (5 kap. 1 § FRL). Tillgångar och skulder ska tas upp till verkligt värde (5 kap. 2 § FRL). Med verkligt värde avses den belopp till vilken en tillgång eller skuld skulle kunna överlåtas eller regleras i en transaktion mellan sinsemellan oberoende parter som har ett intresse av att transaktionen genomförs.

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor utgår beräkningen av kapitalbasen ifrån den redovisning som företaget ska göra enligt lagen (1995:1560) om årsredovisning för försäkringsföretag (ÅRFL).

Finansinspektionens förslag i kapitalkravsrapporten

Finansinspektionen förordar att värderingen av kapitalbasposterna ska följa värderingsreglerna för den finansiella redovisningen, med undantag för den omvärderingsskillnad som i vissa fall uppkommer till följd av värderingen av de försäkringstekniska avsättningarna och att öppet redovisade övervärden (netto) i tillgångarna får räknas med i kapitalbasen.

Vidare anser de att Finansinspektionen bör få ett bemyndigande att för solvensändamål närmare föreskriva om den diskonteringsränta som ska användas vid värdering av de försäkringstekniska avsättningarna.

Skälen för promemorians bedömning

Andra tjänstepensionsdirektivet ställer, till skillnad mot Solvens II-direktivet, inga krav på att en särskild solvensbalansräkning ska upprättas.

De poster som får räknas med i ett tjänstepensionsföretags kapitalbas samt de avdrag och tillägg som ska kunna göras avser poster som återfinns i den finansiella redovisningen. Värderingen av kapitalbasposterna för ett tjänstepensionsföretag bör därmed i huvudsak följa värderingsreglerna för den finansiella redovisningen. Undantag är den värderingsskillnad som uppkommer till följd av värderingen av försäkringstekniska avsättningar och öppet redovisade övervärden (netto) i tillgångarna. Öppet redovisade övervärden (netto) bör efter godkännande av Finansinspektionen få tas upp i kapitalbasen, trots att de inte återfinns i den finansiella redovisningen. Detta överensstämmer med nu rådande ordning där värderingen av posterna i kapitalbasen bygger på externredovisningen.

9.4.5 Nivåindelning av kapitalbasen

Promemorians bedömning: Det bör inte införas någon nivåindelning utifrån kvaliteten på posterna i den kapitalbas som ska täcka det riskkänsliga kapitalkravet, minimikapitalkravet eller garantibeloppet.

Utredningens förslag: Utredningen har inte behandlat frågan.

Remissinstanserna: *Skandia* påpekar att utredningen inte föreslår några bestämmelser liknande dem i Solvens II-direktivet om nivåindelning av kapitalbasen med utgångspunkt i dess förlusttäckningsförmåga.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Direktivet innehåller inga bestämmelser angående nivåindelning av kapitalbasen.

Gällande rätt

För försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen finns en nivåindelning av kapitalbasen i tre nivåer utifrån efterställdhet och förlusttäckningsförmåga. Detta styr i sin tur i vilken grad posterna får räknas med i kapitalbasen som ska täcka solvenskapitalkravet respektive minimikapitalkravet (7 kap. 7–12 §§ FRL).

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor finns i nuvarande reglering inga bestämmelser angående nivåindelning av kapitalbasen.

Finansinspektionens förslag i kapitalkravsrapporten

Finansinspektionen anser inte att det ska införas en nivåindelning utifrån kvaliteten på posterna i den kapitalbas som ska täcka det riskkänsliga kapitalkravet, minimikapitalkravet eller garantibeloppet.

Skälen för promemorians bedömning

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller, till skillnad från Solvens II-direktivet, inga krav på uppdelning av kapitalposterna i olika nivåer. Däremot finns bestämmelser om kapitalbasens sammansättning samt bestämmelser som begränsar medräkningen av vissa kapitalposter. En nivåindelning skulle innebära att vissa poster i det egna kapitalet som enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska räknas med i sin helhet inte kan räknas med i samma omfattning som direktivet anger. Detta skulle innebära en skärpning både i förhållande till direktivet och jämfört med de regler som idag gäller för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen samt tjänstepensionskassor. Vid den testrapportering som Finansinspektionen gjorde vid framtagande av kapitalkravsrapporten framkom att kapitalbasen i de företag som bedriver tjänstepensionsverksamhet nästan uteslutande består av eget kapital och obeskattade reserver, dvs. kapital av god kvalitet som ska kunna räknas med i kapitalbasen i sin helhet.

Eftersom kravet på kapitalbasens sammansättning innebär att kapitalbasens poster får en tillfredsställande förlusttäckningsförmåga finns det, till skillnad mot vad *Skandia* anför, inga skäl att införa en nivåindelning av kapitalbasen för tjänstepensionsföretag.

9.5 Kapitalkrav

9.5.1 Allmänna bestämmelser om det riskkänsliga kapitalkravet

Promemorians förslag: Det riskkänsliga kapitalkravet ska utgöra den minsta storleken på kapitalbasen som krävs för att tjänstepensionsföretaget med 98 procents sannolikhet ska ha tillgångar under kommande tolv månader som täcker värdet av åtagandena gentemot de försäkrade och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar (skyddsnivå).

Denna skyddsnivå ska även beaktas vid beräkning av kapitalkravet för var en av de risker som ingår i det riskkänsliga kapitalkravet.

Det riskkänsliga kapitalkravet ska beräknas under antagandet att tjänstepensionsföretaget kommer att fortsätta driva sin verksamhet.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Enligt utredningens förslag ska konfidensnivån inte framgå av lag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser avstyrker förslaget om en interimistisk solvensreglering och förespråkar en fortsatt användning av Finansinspektionens trafikljusmodell tills solvensregleringen är beslutad på EU-nivå.

Sveriges riksbank är positiv till införandet av ett riskkänsligt kapitalkrav men anser att det riskkänsliga kapitalkravet för tjänstepensionsföretag bör överensstämma med det för försäkringsföretag som följer Solvens II-regelverket och att samma konfidensnivå, 99,5 procent bör användas.

Finansinspektionen har svårt att se att det skulle finnas skäl som motiverar att kapitalkravsreglerna för tjänstepensionsföretag skulle skilja sig från de regler som gäller för försäkringsföretag. Inte minst vad gäller konfidensnivån som är av avgörande betydelse för det riskbaserade kapitalkravets storlek och för de försäkrades och förmånstagarnas skyddsnivå.

Svenska aktuarieföreningen anser att det är principiellt olämplig att Finansinspektionen ska fastställa kapitalkravens materiella innehåll och att detta i stället bör utformas som lagkrav. Även *Svensk Försäkring* anser att regleringen av kapitalkravet bör framgå av lag och att föreskrifterna endast ska vara av kompletterande detaljkaraktär.

Alecta, *AMF* och *Folksam* anser att kapitalkravet bör bestämmas så att det ger ett tillräckligt bra skydd för de förmånsberättigade, samtidigt som det inte motverkar en effektiv förvaltning av tjänstepensionskapitalet samt att nuvarande solvensreglering i viss utsträckning är en olämplig blandning av två i grunden olika typer av regelsystem; ett äldre enkelt och schablonmässigt system (Solvens I kapitalkrav) och ett nytt mer principbaserat system med större möjlighet att ta risk på tillgångssidan (aktsamhetsprincipen). Företagen anser att trafikljuset har fungerat väl och motsätter sig inte att denna typ av riskbaserat kapitalkrav för tydlighets skull lagfäst och knyts till ingripandemöjligheter från tillsynsmyndigheten. Vidare anser företagen att konfidensnivån bör beslutas av riksdagen medan den närmare utformningen kan överlåtas till Finansinspektionen.

Skandia tillstyrker förslaget att införa ett riskbaserat kapitalkrav för tjänstepensionsföretag. Med dagens reglering när bolagen har stor frihet att själv välja hur tillgångarna placeras samt att åtagandena ska beräknas utan inbyggda buffertar är kapitalkravet det skydd som återstår. Vidare anser Skandia att det är av stor vikt att det riskbaserade kapitalkravet för tjänstepensionsföretag följer av lag, att lagstiftaren tydligt anger konfidensnivån och att denna är densamma för tjänstepensionsföretag som för försäkringsföretag.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inte några bestämmelser om riskkänsligt kapitalkrav.

Gällande rätt

För försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen finns det sedan införandet av Solvens II-regelverket 2016 bestämmelser om ett riskkänsligt kapitalkrav, det s.k. solvenskapitalkravet, se 8 kap. FRL. Av 1 § framgår att solvenskapitalkravet ska utgöra den minsta storlek på det medräkningsbara primärkapitalet som kan krävas för att försäkringsföretaget med 99,5 procents sannolikhet ska ha tillgångar under

kommande tolv månader som täcker värdet av åtagandena gentemot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar (skyddsnivå).

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor finns inget riskkänsligt kapitalkrav i lag. Däremot ska företagen rapportera enligt Finansinspektionens trafikljusmodell som är ett riskkänsligt tillsynsverktyg, se avsnitt 4.5.3. Trafikljusmodellen fyller samma funktion som ett riskbaserat kapitalkrav och mäter hur väl ett försäkringsföretag eller en tjänstepensionskassa klarar förändringar i tillgångspriser, räntenivåer och i försäkringsutfall, dvs. uppfyller stabilitetsprincipen enligt försäkringsrörelselagen. Eftersom trafikljusmodellen är ett tillsynsverktyg har dock Finansinspektionen inga ingripandemöjligheter som är direkt kopplade till nivåerna i trafikljuset.

Finansinspektionens förslag i kapitalkravsrapporten

Finansinspektionen föreslår att det riskkänsliga kapitalkravet ska fastställas med utgångspunkt i en enkel Value-at-Risk metod. Vid beräkning ska förluster som kan uppkomma under den kommande tolv månadersperioden beaktas. Vidare ska det riskkänsliga kapitalkravet alltid vara större än det schablonmässiga kapitalkravet.

Finansinspektionen lämnar inget förslag på konfidensnivå, men anger att den konfidensnivå som ska användas vid beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet inte bör innebära att kapitalkravet understiger kapitalbehovet enligt dagens trafikljusmodell.

Skälen för promemorians förslag

Införandet av ett riskkänsligt kapitalkrav

När utredningen lade fram sitt betänkande hösten 2014 fanns det en diskussion på EU-nivå om en framtida revidering av kapitalkravet för tjänstepensionsföretag. Utredningen föreslår att det ska införas ett nationellt riskkänsligt kapitalkrav för tjänstepensionsföretagen. *Flertalet remissinstanser* avstyrker förslaget om en interimistisk solvensreglering och förespråkar en fortsatt användning av Finansinspektionens trafikljusmodell tills en ny solvensreglering är beslutad på EU-nivå. För närvarande förs emellertid inga diskussioner på EU-nivå kring en översyn av kapitalkravet för tjänstepensionsföretag, vilket innebär att någon revidering av direktivet i denna del inte kan förutses inom de närmsta åren.

I Sverige utgör tjänstepensionen för många en stor och viktig andel av den slutgiltiga pensionen. Det är därmed av stor vikt att ett fullgott skydd för de framtida pensionärerna säkerställs, samtidigt som en effektiv förvaltning av tjänstepensionskapitalet möjliggörs för att de framtida pensionsnivåerna inte ska bli för låga. Det bör därför införas ett riskkänsligt kapitalkrav i lagen om tjänstepensionsföretag för att säkerställa att tjänstepensionsföretagen har tillräckligt med buffertkapital av god kvalitet för att kunna bära de risker som finns till följd av investeringar och bristande matchning mellan skuld och tillgångssidan.

Till skillnad mot vad *Finansinspektionen* och *Sveriges riksbank* anför innebär detta att det i lagen om tjänstepensionsföretag bör införas ett

nationellt riskkänsligt kapitalkrav som är utformat med beaktande av de särskilda förhållanden som gäller för ett svenskt tjänstepensionsföretag, vilket kan skilja sig från det riskkänsliga kapitalkrav som finns i Solvens II-regelverket och som har utformats med utgångspunkt i de risker som ett genomsnittligt försäkringsbolag i Europa är exponerat för.

Det riskkänsliga kapitalkravet är avsett att utgöra en förstärkt solvensreglering i förhållande till bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet och därmed också i förhållande till vad som hittills har gällt i svensk rätt för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen, men även för tjänstepensionskassor. I den äldre solvensregleringen (Solvens I-regleringen) för försäkringsföretag fanns det s.k. inbyggda buffertar i avsättningarna (genom krav på s.k. betryggande antaganden), vilket kombinerades med relativt strikta och detaljerade placeringsbegränsningar för de tillgångar som svarade mot avsättningarna och ett mer schablonartat kapitalkrav som beräknades utifrån storleken på avsättningarna. I modernare solvensregleringar beräknas avsättningarna i princip utan buffertar (s.k. verkligt värde värdering) vilket kombineras med slopandet av detaljerade placeringsbegränsningar för de tillgångar som svarar mot avsättningarna och ett riskkänsligt kapitalkrav som är avsett att fånga alla mätbara nettorisker i verksamheten, oavsett om riskerna finns på åtagande- eller tillgångssidan i solvensbalansräkningen.

Regleringen i andra tjänstepensionsdirektivet kan sägas utgöra en blandning av den ursprungliga och den moderna regleringen, eftersom regleringen i direktivet bygger på ett visst inslag av buffertar i avsättningarna (buffertar uppstår genom kravet på aktsamma antaganden, som inte är detsamma som betryggande antaganden som ger högre buffertar eller verkligt värde värdering som ger lägre buffertar), avsaknad av detaljerade placeringsbegränsningar och det äldre schablonartade kapitalkravet. Som även *Alecta*, *AMF* och *Folksam* anför får detta anses vara en olämplig blandning av två i grunden olika typer av regelsystem. Det finns en risk att den blandning av äldre och modernare regelverk som finns i andra tjänstepensionsdirektivet inte i tillräcklig grad beaktar de risker som finns till följd av tjänstepensionsföretagens investeringar eller bristande matchning mellan skuld- och tillgångssidan i en tänkt balansräkning. Ett konkret exempel är att företag med helt olika sammansättningar av tillgångar och med helt olika grad av diversifiering kan ha samma lagstadgade kapitalkrav, trots att det faktiska behovet av kapitalbuffert rimligen skiljer sig åt mellan de båda företagen.

Den typ av förstärkt reglering som mot denna bakgrund behövs bör utformas med utgångspunkt i vedertagen teknik för beräkning av risker. Ett riskkänsligt kapitalkrav som byggs upp av separata kapitalkrav för de mest väsentliga riskerna i verksamheten, varvid hänsyn ska tas till eventuella diversifieringseffekter mellan de olika riskerna, bör införas i lagen om tjänstepensionsföretag. Det totala riskkänsliga kapitalkravet, liksom de ingående delkapitalkraven för de olika typerna av risk, bör beräknas utifrån riskernas antagna nettopåverkan på tjänstepensionsföretagets kapitalbas, dvs. med användning av en s.k. Value-at-risk-teknik. Denna teknik används bland annat i Solvens II-regelverket och i Finansinspektionens trafikljusmodell och innebär att det sammanlagda kapitalkravet blir relativt enkelt att beräkna genom en

justerad sammanläggning av kapitalkraven för enskilda risker, en s.k. kvadratrotsformel. Enkelhet är en viktig utgångspunkt vid utformningen av det riskkänsliga kapitalkravet.

Valet av tidsperiod

Vilken tidsperiod som ska användas vid beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet blir en avvägning mellan teoretiska och praktiska aspekter. Från ett teoretiskt perspektiv bör tidsperioden spegla den tid över vilken ett företag inte kan undvika förluster genom att förändra sammansättningen av åtaganden och tillgångar. Längden på den lämpliga tidsperioden påverkas av bland annat avtalsvillkor och marknadslikviditet, och kan skilja sig åt för olika typer av åtaganden och tillgångar.

Tjänstepensionsåtaganden är generellt mycket långa och kan vara svåra för tjänstepensionsföretaget att ensidigt ändra. Sammansättningen av tillgångssidan kan däremot förändras relativt snabbt. Eftersom åtagandena ska värderas till verkligt värde speglar nuvärdet av åtagandena de förändrade förväntningarna om framtida avkastning efter att en finansiell störning har inträffat. Det är därmed möjligt att ta hänsyn till åtagandenas långsiktiga karaktär även inom ramen för ett scenario som inträffar under en kortare tidsperiod.

Från ett praktiskt perspektiv är det rimligt att välja samma tidsperiod för åtagandena och tillgångarna. Att långsiktiga risker i åtagandena kan beaktas även i scenarier som inträffar under en kortare tidsperiod än åtagandenas avtalstid, talar för att valet av tidsperiod ska styras av den lämpliga tidsperioden för tillgångarna, som är relativt kort. Det som ytterligare talar för att använda en kortare tidsperiod är att antagandena i modellen för att räkna fram det riskkänsliga kapitalkravet ska vara konstanta under beräkningsperioden.

En sammanvägd bedömning är att en tidsperiod på tolv månader är lämplig vid beräkning av det riskkänsliga kapitalkravet. Denna tidsperiod är vanligt förekommande vid Value-at-riskberäkningar och används både i Solvens II-regelverket och i Finansinspektionens trafikljusmodell. I lagen om tjänstepensionsföretag bör därför införas en regel om att vid beräkning av det riskkänsliga kapitalkravet ska förluster som kan uppkomma under den kommande tolv månaders perioden beaktas.

Valet av konfidenznivå

Konfidenznivån anger en acceptabel risk för att de försäkrade och andra ersättningsberättigade inte ska få ut hela sin garanterade pension. Ju högre skyddsnivå desto säkrare är det att tjänstepensionsföretaget kan infria de garanterade åtagandena, men desto mindre blir utrymmet för företaget att ta finansiell risk. Det finns en koppling mellan risknivån i förvaltningen och den förväntade avkastningen. Ett lägre risktagande i förvaltningen innebär lägre förväntad avkastning. Lägre förväntad avkastning innebär lägre framtida pensioner. Valet av skyddsnivå blir därmed en avvägning mellan säkerhet och möjlighet till avkastning.

I andra tjänstepensionsdirektivet finns inget riskkänsligt kapitalkrav, utan det är ett nationellt tillägg. Syftet med det riskkänsliga kapitalkravet är att bidra till ett fullgott skydd för de försäkrade och andra ersättningsberättigade samtidigt som det ska möjliggöra en effektiv förvaltning av

tjänstepensionskapitalet. Detta innebär att konfidensnivån bör bidra till en tillräckligt, men inte onödigt, hög säkerhetsnivå. Skyddsnivån är inte endast beroende av valet av konfidensnivå utan även av vilka ingripandemöjligheter som är kopplade till det riskkänsliga kapitalkravet.

I den analys som Finansinspektionen har gjort på uppdrag av regeringen (*Förslag till kapitalkravsreglering för tjänstepensionsföretag dnr 17-4640*) genomfördes en testrapportering av förslag till riskkänsligt kapitalkrav och tre konfidensnivåer analyserades – 95, 98 och 99,5 procent. Konfidensnivån anger hur stora ekonomiskt ofördelaktiga utfall som ett företag minst ska ha kapital för att klara innan de får problem att uppfylla sina åtaganden. En jämförelse gjordes mellan utfallen för respektive konfidensnivå och det kapitalbehov som följer av dagens trafikljusmodell. Av rapporten framgår att ett kapitalkrav i nivå med konfidensnivån 95 procent ger ett lägre kapitalkrav än kapitalbehovet enligt trafikljusmodellen. Ett kapitalkrav i nivå med konfidensnivån 98 procent innebär att det totala kapitalkravet hamnar över kapitalbehovet enligt trafikljusmodellen och ett kapitalkrav i nivå med konfidensnivån 99,5 procent innebär att kapitalbehovet hamnar mycket över kapitalbehovet enligt trafikljusmodellen.

I trafikljusmodellen görs antagandet att utfallet av finansiella risker är okorrelerade, vilket innebär att diversifieringseffekten i trafikljusmodellen blir högre än diversifieringseffekten för det riskkänsliga kapitalkravet där det finns en viss korrelation mellan de finansiella riskerna. Att de finansiella riskerna är okorrelerade är inte ett rimligt antagande, vilket också visade sig under finanskrisen. Om diversifieringseffekten för trafikljusmodellen reduceras till att vara i linje med diversifieringseffekten för det riskkänsliga kapitalkravet motsvarar kapitalbehovet enligt trafikljusmodellen kapitalbehovet för det riskkänsliga kapitalkravet vid en konfidensnivå på 98 procent.

Vid tidpunkten för testrapporteringen översteg samtliga företags kapitalbuffert kapitalbehovet enligt trafikljusmodellen, dvs. inget företag rapporterade "rött ljus" i den modellen. Samtliga företag hade även en solvenskvot för det riskkänsliga kapitalkravet som var högre än 1,0 vid 95 procents konfidensnivå. Solvenskvoten beräknas som förhållandet mellan kapitalbas och kapitalkrav. Om kvoten är lägre än ett klarar företaget inte det riskkänsliga kapitalkravet utan kapitalbasen är lägre än kapitalkravet. Vid 98 procents konfidensnivå hade tre företag en solvenskvot som understeg 1,0 och vid 99,5 procents konfidensnivå var det sex företag som hade en solvenskvot under 1,0. Dessa företag motsvarar dock endast en liten andel av det totala förvaltade kapitalet.

Skyddsnivån för de försäkrade och andra ersättningsberättigade är inte endast beroende av vilken konfidensnivå som används vid beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet utan även av vilka ingripandemöjligheter som finns. Trafikljuset är endast ett tillsynsverktyg och är inte förenat med några möjligheter till ingripande som är direkt kopplade till nivåerna i trafikljuset, se avsnitt 4.5.3. Det riskkänsliga kapitalkravet ska däremot kopplas till ingripandebestämmelser, se avsnitt 14.

Ett riskkänsligt kapitalkrav som är i nivå med kapitalbehovet enligt trafikljusmodellen, i kombination med möjligheter till ingripande innebär en högre skyddsnivå för de försäkrade och andra ersättningsberättigade än den skyddsnivå som finns i nuvarande regelverk för försäkringsföretag

som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen samt tjänstepensionskassor. Ett kapitalkrav som är i nivå med kapitalbehovet enligt trafikljusmodellen bör enligt Finansinspektionens beräkningar inte heller påverka företagens tillgångsallokering.

En konfidensnivå som innebär ett lägre kapitalbehov än trafikljusmodellen riskerar att försämra skyddet för de försäkrade och andra ersättningsberättigade, även om kravet kombineras med ingripande åtgärder. Företag som redan är kapitalsvaga får då utrymme att öka sina investeringar i riskfyllda tillgångar, vilket i sin tur innebär att företagets motståndskraft mot svängningar på de finansiella marknaderna försämras. Risker ökar då för att företaget i ett sådant läge inte har tillräckligt med kapital för att uppfylla sina åtaganden mot de försäkrade och andra ersättningsberättigade.

En konfidensnivå som innebär ett högre kapitalbehov än trafikljusmodellen kan förbättra Finansinspektionens möjligheter att i tid upptäcka företag som riskerar att få problem och se till att företaget vidtar nödvändiga åtgärder för att säkra pensionsutbetalningarna. En alltför hög konfidensnivå kan dock begränsa tjänstepensionsföretagets utrymme att investera i tillgångar som möjliggör en god avkastning och som bidrar till en diversifierad investeringsportfölj, vilket i sin tur kan innebära lägre pensioner.

Tjänstepensionsföretagen förvaltar ett mycket stort kapital och deras investeringsbeslut kan påverka den svenska finansiella marknaden. Det är därför viktigt att ett tjänstepensionsföretag har ett tillräckligt stort buffertkapital för att stå emot allvarliga marknadslägen.

Valet av konfidensnivå blir en avvägning mellan säkerheten i pensionsutbetalningarna och behovet av risktagande i förvaltningen av tjänstepensionskapitalet för att kunna leverera avkastning som bidrar till högre pensionsnivåer. Tjänstepensionen är en viktig del av det svenska pensionssystemet och utgör ett komplement till den allmänna pensionen. För många kommer tjänstepensionen att utgöra en stor andel av den slutgiltiga pensionen. Pensionsmyndigheten uppskattar att tjänstepensionen för de som går i pension nu kan utgöra 15–20 procent av en individs totala pension medan det för yngre generationer kan komma att utgöra 20–30 procent. Tjänstepensionen blir därmed en viktig inkomstförstärkare vid pensionering.

Genom det riskkänsliga kapitalkravet beaktas ett scenario som inträffar med låg sannolikhet, men eftersom tjänstepensioner är mycket långa åtaganden blir sannolikheten för att en sådan händelse faktiskt inträffar någon gång under avtalsperioden relativt sätt större.

I rörelseregleringen för tjänstepensionsföretag finns det två viktiga principer som har till syfte att skydda förmånstagarnas intresse, aktsamhetsprincipen (se avsnitt 9.3.1) och stabilitetsprincipen (se avsnitt 7.4). Principerna har, till viss del, samma innebörd och syfte – att motverka att ett tjänstepensionsföretag tar risker som äventyrar de försäkrade och andra ersättningsberättigades fodringar. Alltför försiktiga investeringar kan dock strida mot aktsamhetsprincipen eftersom en sådan placering riskerar att generera för låg avkastning och därmed inte vara i de försäkrade och andra ersättningsberättigades intresse.

Val av skyddsnivå är en central fråga vid utformningen av ett riskkänsligt kapitalkrav och konfidensnivån bör därför som *Svensk Försäkring, Aktuarieföreningen, Skandia, Alecta, AMF* och *Folksam* förespråkar framgå av lag.

Tjänstepensionssektorn i Sverige är i dag välkapitaliserad. Ett riskkänsligt kapitalkrav som är i nivå med kapitalbehovet enligt dagens trafikljusmodell i kombination med ingripandeåtgärder reglerade i lag förstärker skyddet för de försäkrade och andra ersättningsberättigade samtidigt som det inte försämrar möjligheten till en effektiv förvaltning av tjänstepensionskapitalet. Denna nivå motsvarar enligt nya beräkningar från Finansinspektionen en konfidensnivå på 98 procent. I motsats till vad utredningen föreslår bör konfidensnivån fastställas i lag. I lagen om tjänstepensionsföretag bör det införas en bestämmelse om att konfidensnivån 98 procent ska användas vid beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet.

Detta innebär att konfidensnivån för tjänstepensionsföretagen, till skillnad mot vad *Finansinspektionen, Sverige riksbank* och *Skandia* anför, är lägre än konfidensnivån i försäkringsrörelselagen (Solvens II-regleringen). En lägre konfidensnivå för tjänstepensionsföretagen än för försäkringsföretagen som följer försäkringsrörelselagen kan av vissa ses som en konkurrenssnedvridning. Som framgår av avsnitt 5 har Sverige valt att utnyttja de möjligheter som finns att skapa lämpligast möjliga reglering för tjänstepensionssektorn. En ny svensk tjänstepensionsreglering införs på grundval av andra tjänstepensionsdirektivet. För ett starkare konsumentskydd kompletteras andra tjänstepensionsdirektivet, som är ett minimidirektiv, med en nationellt förstärkt solvensreglering i form av ett riskkänsligt kapitalkrav. Syftet med regleringen är att möjliggöra en effektiv förvaltning av tjänstepensionskapital samtidigt som ett fullgott skydd för de framtida pensionärerna säkerställs, se avsnitt 5.2. Strävan att undvika konkurrensneutralitet ska inte drivas så långt att det motverkar syftet med regleringen, se avsnitt 5.3.

Hur högt kapitalkravet blir är även beroende på nivån på de olika scenarios som används för att räkna fram det riskkänsliga kapitalkravet och den korrelationsmatris som används. Nivån på de olika scenarios styrs i sin tur av konfidensnivån. I försäkringsrörelselagen är de olika scenarios fastställda enligt Solvens II-förordningen, medan det i lagen om tjänstepensionsföretag införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om detta. I försäkringsrörelselagen finns dessutom möjligheten för försäkringsföretagen att använda en intern modell något som inte införs i lagen om tjänstepensionsföretag. Konfidensnivån i försäkringsrörelselagen – som har fastställts i Solvens II-direktivet – har bestämts och beräknats med utgångspunkt i de risker som ett genomsnittligt försäkringsbolag i Europa är exponerat för, och inte med utgångspunkt i de särskilda förhållanden som gäller för ett svenskt tjänstepensionsinstitut som enbart tillhandahåller tjänstepensionsförsäkringar som har sin grund i överenskommelser på arbetsmarknaden.

En konfidensnivå på 98 procent innebär ett lagstadgat krav i linje med kapitalbehovet enligt trafikljusmodellen vilket får anses vara en rimlig nivå som förstärker skyddet för de försäkrade och andra ersättningsberättigade samtidigt som det möjliggör en effektiv förvaltning av

tjänstepensionskapitalet. Trafikljusmodellen är utformad efter svenska förhållanden och har fungerat väl då tjänstepensionssektorn i Sverige är välkapitaliserad.

9.5.2 Beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet

Promemorians förslag: Det riskkänsliga kapitalkravet ska beräknas genom en sammanläggning av kapitalkraven för marknadsrisk, försäkringsrisk och operativ risk samt ett justeringsbelopp för förlusttäckningskapaciteten hos de försäkringstekniska avsättningarna och uppskjutna skatter. Vid sammanläggning av kapitalkraven för marknadsrisk och försäkringsrisk ska justering ske för diversifieringseffekter.

Kapitalkravet för marknadsrisk ska beräknas genom en justerad sammanläggning av kapitalkraven för aktiekursrisk, ränterisk, fastighetsprisrisk, spreadrisk, valutakursrisk och koncentrationsrisk.

Kapitalkravet för försäkringsrisk ska beräknas genom en justerad sammanläggning av kapitalkraven för långlevnadsrisk, dödlighetsrisk, sjuklighetsrisk, annullationsrisk och kostnadsrisk.

Kapitalkravet för operativ risk ska beräknas med beaktande av sådana operativa risker som tjänstepensionsföretaget är utsatt för och som inte har beaktats vid beräkningen av kapitalkravet för marknadsrisk eller försäkringsrisk.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i och beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Utredningen föreslår att kapitalkravet för operativ risk ska ingå i det schablonmässiga kapitalkravet och inte i det riskkänsliga kapitalkravet. Justeringsbeloppet och annullationsrisk ingår inte i utredningens förslag.

Remissinstanserna: *Sveriges riksbank* ifrågasätter att det riskkänsliga kapitalkravet inte ska beakta motpartsrisker eftersom även tjänstepensionsföretag använder derivat där motpartsrisken kan vara betydande. *Alecta*, *AMF* och *Folksam* anser att koncentrationsrisk bör utgå ur beräkningen av det riskbaserade kapitalkravet då denna risk inte är en del av trafikljusmodellen och att annullationsrisk bör läggas till i listan för förmånsrisker. Även *Skandia* påpekar att det inte framgår hur annullationsrisk ska beaktas i det riskkänsliga kapitalkravet. Vidar anser de det olämpligt att inte införa något särskilt kapitalkrav för motpartsrisk eftersom tjänstepensionsföretag i betydande omfattning torde investera i obligationer.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inte några bestämmelser om riskkänsligt kapitalkrav.

Gällande rätt

För försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen finns det sedan införandet av Solvens II-regelverket 2016 ett riskkänsligt kapitalkrav, det s.k. solvenskapitalkravet, se 8 kap. FRL. Solvenskapitalkravet ska beräknas med beaktande av alla mätbara risker som företaget är utsatt för. Vid beräkningen ska åtminstone försäkringsrisker, marknadsrisker, kreditrisker och operativa risker beaktas (8 kap. 2 § FRL). Vid beräkningen av solvenskapitalkravet ska försäkringsföretaget beakta effekterna av sådana tekniker som företaget använder för att reducera sina risker (8 kap. 3 § FRL).

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor finns inte några bestämmelser om ett riskkänsligt kapitalkrav i lag. Däremot ska företagen rapportera enligt Finansinspektionens trafikljusmodell som är ett riskkänsligt tillsynsverktyg, se avsnitt 4.5.3.

Trafikljusmodellen

I trafikljusmodellen som är ett riskkänsligt tillsynsverktyg stressas finansiella risker, försäkringsrisker och driftkostnadsrisk. I kategorin finansiella risker ingår ränterisk, aktiekursrisk, fastighetsprisrisk, kreditrisk och valutarisk. Försäkringsriskerna består av dödlighetsrisk, sjuklighetsrisk och annullationsrisk. I trafikljusberäkningen ingår även ett justeringsbelopp, villkorad återbäring, som kan täcka en del av kapitalkravet. Ett tjänstepensionsföretag är utsatt för ett antal risker som har effekt på dess balansräkning, och där i synnerhet på dess kapitalbas. I trafikljusmodellen analyseras hur stor denna påverkan kan bli vid extrema utfall av dessa risker. Normalt tas dessa förluster av kapitalbasen, som består av eget kapital, obeskattade reserver och efterställda skulder. För vinstdrivande företag kan en del av dessa förluster även tas av den villkorade återbäringen (VÅB).

Finansinspektionens förslag i kapitalkravsrapporten

Finansinspektionen föreslår att det riskkänsliga kapitalkravet ska beräknas genom en sammanläggning av separata kapitalkrav för marknadsrisk, förmånsrisk och operativ risk. Vid sammanläggningen av kapitalkraven för marknadsrisk och förmånsrisk ska justering ske för diversifieringseffekter.

Kapitalkravet för marknadsrisk ska beräknas genom en justerad sammanläggning av separata kapitalkrav för aktiekursrisk, ränterisk, fastighetsprisrisk, spreadrisk, valutakursrisk och koncentrationsrisk.

Kapitalkravet för förmånsrisk ska beräknas genom en justerad sammanläggning av separata kapitalkrav för långlevnadsrisk, dödlighetsrisk, sjuklighetsrisk, annullationsrisk och kostnadsrisk.

Kapitalkravet för operativ risk ska beräknas med en enkel modell liknande den i Solvens II-regelverket, där beräkningen utgår från premieintäkterna och de försäkringstekniska avsättningarna.

Finansinspektionen anser att den ska bemyndigas att meddela föreskrifter om beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet.

Skälen för promemorians förslag

Syftet med att införa ett riskkänsligt kapitalkrav i den nya lagen om tjänstepensionsföretag är att fånga upp de risker som finns på tillgångssidan i en tänkt balansräkning och som inte antas bli fångade genom det schablonmässigt beräknade kapitalkravet (minimikapitalkravet), men även att ge incitament till god riskhantering i vid mening och då framförallt incitament för lämplig matchning mellan tillgångs- och skuldsidan i en tänkt balansräkning. Det riskkänsliga kapitalkravet ska omfatta de mest väsentliga riskerna i tjänstepensionsverksamhet.

De mest väsentliga riskerna för ett tjänstepensionsföretag är marknadsrisk som påverkar värdet på tillgångarna och försäkringsrisk som påverkar värdet på skulderna i en tänkt balansräkning. Dessutom har erfarenhet visat att förluster kopplade till operativ risk inte är försumbara. I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör därför införas en bestämmelse om att det riskkänsliga kapitalkravet ska beräknas genom en sammanläggning av de separata kapitalkraven för marknadsrisk, försäkringsrisk och operativ risk samt att hänsyn får tas till ett justeringsbelopp för förlusttäckningskapaciteten hos de försäkringstekniska avsättningarna och uppskjutna skatter.

Utredningen föreslår att kapitalkravet för operativ risk ska ingå i det schablonmässiga kapitalkravet, men anger även att det kan tas med som en beståndsdel i det riskkänsliga kapitalkravet. Erfarenheter har visat att förluster kopplade till otillräckliga interna processer och handhavandefel kan vara betydande. Det är därför viktigt att tjänstepensionsföretag håller kapital även för operativa risker. Om kapitalkravet för operativ risk inkluderas i minimikapitalkravet innebär det i praktiken att företagen under normala omständigheter inte behöver hålla kapital för att täcka förluster relaterade till operativ risk. Operativ risk bör därför i stället ingå i det riskkänsliga kapitalkravet.

Det riskkänsliga kapitalkravet bör beräknas med utgångspunkt i vedertagen teknik för beräkning av risker. Mer konkret innebär det att hänsyn bör tas till de diversifieringseffekter som kan uppstå på grund av att samvariationen mellan olika riskkategorier skiljer sig åt. Vid beräkningen av det totala riskkänsliga kapitalkravet bör en justerad sammanläggning göras av de separata kapitalkraven för marknadsrisk och försäkringsrisk, där hänsyn tas till diversifieringseffekten. Kapitalkravet för operativ risk bör beräknas utifrån de risker som inte har beaktats i beräkningen av kapitalkravet för marknadsrisker och försäkringsrisk. Kapitalkravet för operativ risk kan därmed adderas till kapitalkravet för marknadsrisk och försäkringsrisk.

I solvenskapitalkravet i försäkringsrörelselagen ingår förutom marknadsrisk, försäkringsrisk och operativ risk även motpartsrisk. Utifrån den testrapportering som Finansinspektionen gjorde vid framtagandet av kapitalkravsrapporten konstateras att motpartsrisken skulle utgöra en mycket liten del av det totala riskkänsliga kapitalkravet för tjänstepensionsföretag samtidigt som beräkningen skulle vara mycket komplex. Dessutom innebär den senaste tidens regelutveckling att motpartsrisken i vissa typer av tillgångar kommer att sjunka.

Det finns ett värde av att inte göra beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet för komplext. Därför bör endast de väsentliga riskerna som påverkar ett tjänstepensionsföretags verksamhet tas med i det riskkänsliga kapitalkravet. Detta innebär, till skillnad mot vad *Sveriges riksbank* och *Skandia* framhåller, att motpartsrisk inte bör utgöra en del av det riskkänsliga kapitalkravet för tjänstepensionsföretag.

Utvecklingen på de finansiella marknaderna går fort. Utbudet av investeringsmöjligheter förändras både på grund av teknisk utveckling, men även av förändrade makroekonomiska förutsättningar och tjänstepensionsföretagens tillgångsfördelning anpassar sig därefter. Även försäkringsriskerna och de operativa riskerna kan komma att förändras över tid. Det är därför inte möjligt, och inte heller önskvärt, att i lag detaljreglera hur det riskkänsliga kapitalkravet ska beräknas eftersom detta kan komma att förändras över tid. I stället bör ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om innehållet i och beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

Marknadsrisk

De väsentliga marknadsrisker som ett tjänstepensionsföretag är exponerade mot är aktiekursrisk, ränterisk, fastighetsprisrisk, spreadrisk, valutarisk och koncentrationsrisk.

Aktiekursrisken är risken för att marknadsvärdet på tjänstepensionsföretagets innehav i aktier sjunker. Aktiekursrisken ska även innefatta risken för att marknadsvärdet på företagets innehav i alla andra tillgångar som inte omfattas av undergruppen för ränterisk, fastighetsprisrisk eller spreadrisk sjunker. Det är den dominerande risken i tjänstepensionsföretagens balansräkning och kan utgöra upp till 75 procent av kapitalkravet för marknadsrisk enligt Finansinspektionens beräkningar i kapitalkravsrapporten som är baserade på resultatet från testrapporteringen.

Ränterisk är risken att ett tjänstepensionsföretags finansiella ställning påverkas negativt av förändringar i marknadsräntor.

Fastighetsprisrisk är risken för en nedgång i marknadspriserna för direkt och indirekt ägda fastigheter.

Spreadrisken är risken att priset på räntebärande tillgångar med kredit- eller motpartsrisk sjunker på grund av ökade kreditspreadar. Med kreditspread avses skillnaden i ränta mellan den räntebärande tillgången och den riskfria räntan, oavsett om den skillnaden utgör en premie för kredit-, motparts-, likviditetsrisk eller något annat. Med riskfri ränta avses marknadsränta på statsskuldsväxlar eller statsobligationer. Spreadrisken mäts genom en beräkning av hur värdet på tillgången förändras, om den genomsnittliga kreditspreaden ökar enligt ett visst scenario.

Valutakursrisk är risken för ökad valutaexponering i tillgångar och skulder till följd av förändringar i valutakursen. Valutarisken beräknas utifrån en tänkt kursförändring på en angiven procentsats gentemot svenska kronor för respektive utländsk valuta.

Koncentrationsrisk är risken för att ett företag har för stora exponeringar mot en och samma emittent (företag eller grupp av närstående företag) och

därigenom riskerar att marknadsvärdet på dessa exponeringar samtidigt påverkas negativt.

I den nya lagen om tjänstepensionsföretag ska kapitalkravet för marknadsrisk beräknas genom en justerad sammanläggning av separata kapitalkrav för aktiekursrisk, ränterisk, fastighetsprisrisk, spreadrisk, valutarisk och koncentrationsrisk. Till skillnad mot vad *Alecta*, *AMF* och *Folksam* framför bör koncentrationsrisk ingå som en del av marknadsriskmodulen. Koncentrationsriskmodulen ger ett mer rättvisande kapitalkrav för företag som inte har en väldiversifierad investeringsportfölj, och skapar därigenom incitament för diversifiering. Dessutom hanteras den typ av motpartrisk som *Skandia* efterfrågade, dvs. exponeringar mot en enskild emittent genom stora obligationsinnehav. Vidare ska det riskkänsliga kapitalkravet fånga samvariationen inte bara mellan marknadsrisk och försäkringsrisk utan även mellan marknadsriskerna.

Försäkringsrisk

De väsentliga försäkringsrisker som ett tjänstepensionsföretag är exponerade mot är länglevnadsrisk, dödlighetsrisk, sjuklighetsrisk, annullationsrisk och kostnadsrisk.

Länglevnadsrisk innebär att förmånstagarna lever längre än vad tjänstepensionsföretaget har antagit och är den största av försäkringsriskerna för ett tjänstepensionsföretag, främst på grund av att en stor del av tjänstepensionsförmånerna har livsvarig utbetalning.

Dödlighetsrisk består i att förmånstagarna dör tidigare än vad tjänstepensionsföretaget har antagit.

Sjuklighetsrisk förekommer främst i försäkringar som meddelats som tillägg som tex. sjuk- och premiebefrielseförsäkringar. Risken består dels i att insjuknandet är högre än vad företaget antagit, dels i avvecklingen genom tillfrisknande eller dödsfall är lägre än vad företaget antagit.

Annullationsrisk är risken att befintligt kapital för att bära driftkostnader minskar, och att framtida intäkter minskar på grund av att premiebetalningarna upphör eller att avtal och därmed kapital flyttas från företaget. Annullationsrisk är en betydande risk för tjänstepensionsföretagen i och med att tjänstepensionsavtalen är föremål för omförhandlingar och att det finns krav på att flytt av kapital ska tillåtas och den bör, till skillnad mot utredningens förslag och i enlighet med vad *Alecta*, *AMF* och *Folksam* påpekar, ingå som en del av försäkringsriskerna.

Kostnadsrisk är risken för att ett tjänstepensionsföretags kostnader ökar och därmed försämrar företagets finansiella ställning.

I den nya lagen om tjänstepensionsföretag ska kapitalkravet för försäkringsrisk beräknas genom en justerad sammanläggning av separata kapitalkrav för länglevnadsrisk, dödlighetsrisk, sjuklighetsrisk, annullationsrisk och kostnadsrisk. Dessa är de väsentliga försäkringsrisker som ett tjänstepensionsföretag är exponerade mot och de överensstämmer även med de försäkringsrisker som används i trafikljusmodellen. Hänsyn ska även tas till samvariationen mellan försäkringsriskerna.

Operativ risk

Begreppet operativ risk innefattar olika typer av risker kopplade till otillräckliga interna rutiner orsakat av personal, system eller av externa händelser där oväntade och potentiellt stora kostnader uppkommer. Kapitalkravet för operativ risk bör som beskrivs ovan beräknas med beaktande av sådana operativa risker som tjänstepensionsföretaget är utsatt för och som inte har beaktats vid beräkningen av kapitalkravet för marknadsrisk eller försäkringsrisk.

9.5.3 Uttaxeringsrätt och garantier från arbetsgivaren

Promemorians bedömning: Förekomsten av uttaxeringsrätt eller garantier från arbetsgivaren bör inte beaktas vid beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet.

Utredningens bedömning: Utredningen har inte behandlat frågan.

Remissinstanserna: *Tjänstepensionsförbundet* anser att sponsor support i form av tex. uttaxeringsrätt efter kvalitetsbedömning av sponsorn bör kunna räknas in redan vid beräkningen av kapitalkravet.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inte några bestämmelser om riskkänsligt kapitalkrav.

Gällande rätt

Ingen hänsyn tas till uttaxeringsrätt eller garantier från arbetsgivaren vid beräkningen av solvenskapitalkravet för försäkringsbolag eller vid trafikljusberäkningen för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor

Finansinspektionens förslag i kapitalkravsrapporten

Finansinspektionen anser att förekomsten av uttaxeringsrätt eller garantier från arbetsgivare inte ska beaktas vid beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet.

Skälen för promemorians bedömning

Som tidigare nämnts visar den kartläggning som Finansinspektionen har gjort i samband med framtagandet av kapitalkravsrapporten att endast ett fåtal tjänstepensionskassor har bestämmelser om full uttaxeringsrätt i sina stadgar. Dessutom går uttaxeringsrätt, för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor, endast att utkräva först när tillgångar saknas för att täcka de försäkringstekniska avsättningarna och alla andra medel är uttömda. Kapitaltillskottet är avsett att täcka de försäkringstekniska avsättningarna vilket innebär att det även efter kapitaltillskottet saknas medel för att återställa kapitalbasen. Därmed

krävs ytterligare åtgärder för att tjänstepensionsföretaget ska kunna uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet. Detta innebär att vid den tidpunkt när företaget kan begära in extra kapital befinner sig företaget i ett ytterst svårt finansiellt läge och har redan brutit mot samtliga av de tre kapitalkraven. Vidare ska det riskkänsliga kapitalkravet beakta de risker som finns i verksamheten. Oavsett om tjänstepensionsföretaget har möjlighet till uttaxeringsrätt eller en garanti från arbetsgivaren är riskerna i verksamheten desamma. Det saknas därmed skäl som motiverar att kapitalkravet ska differentieras. Förekomsten av uttaxeringsrätt eller garantier från arbetsgivaren bör därmed inte beaktas vid beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet.

9.5.4 Minimikapitalkrav

Promemorians förslag: Minimikapitalkravet ska beräknas med utgångspunkt i storleken på de försäkringstekniska avsättningarna, s.k. positiva risksummor och nettodriftskostnader.

För tilläggsförsäkringar ska minimikapitalkravet beräknas med utgångspunkt i index för inbetalda avgifter och index för reglering av förmåner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om den närmare beräkningen av minimikapitalkravet.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningen föreslår att ett kapitalkrav för operativa risker ska ingå i det schablonmässiga kapitalkravet.

Remissinstanserna: *Skandia* anför att det är svårt att överblicka vad det skulle medföra att kapitalkravet för operativ risk ska ligga inom det schablonmässiga kapitalkravet i stället för på det riskkänsliga kapitalkravet och anser att viss ytterligare analys behövs i det fortsatta beredningsarbetet.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt artikel 15 i andra tjänstepensionsdirektivet ska det finnas ett lagstadgat kapitalkrav för tjänstepensionsinstitut att ständigt som en buffert inneha kompletterande tillgångar utöver de tekniska avsättningarna och att storleken på bufferten ska återspela typen av risk och tillgångsportföljen avseende tjänstepensionsinstitutets samtliga pensionsplaner. För beräkningen av den lägsta storleken på de kompletterande tillgångarna ska bestämmelserna i artikel 17 och 18 tillämpas.

De detaljerade bestämmelserna för hur föreskriven solvensmarginal ska beräknas anges i artikel 17. Förenklat innebär det att solvensmarginalen ska beräknas utifrån en andel av de tekniska avsättningarna med justering för s.k. risksummor (belopp som behöver skjutas till vid utbetalning på grund av ett dödsfall, utöver avsättningar som har gjorts för avtalet) och att solvensmarginalen för skadeförsäkringar ska beräknas med utgångspunkt i s.k. premiebaser och ersättningsbaser. Den närmare

beräkningen av solvensmarginalen skiljer sig åt mellan olika typer av åtaganden och avtal.

Gällande rätt

För försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen får kapitalbasen aldrig vara mindre än minimikapitalkravet. Minikapitalkravet utgör den minsta storleken på det medräkningsbara primärkapitalet som krävs för att försäkringsföretaget med 85 procents sannolikhet ska ha tillgångar under kommande tolv månader som täcker värdet av åtagandena gentemot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar (8 kap. 13 § FRL).

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen ska kapitalbasen minst uppgå till en nivå som beräknas med utgångspunkt i verksamhetens omfattning och art (solvensmarginalen), men den får aldrig vara mindre än garantibeloppet (7 kap. 1 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). Solvensmarginalen för livförsäkringar beräknas med utgångspunkt i storleken på de försäkringstekniska avsättningarna, s.k. positiva risksummor och nettodriftskostnader (7 kap. 12 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). För sjuk- och olycksfallsförsäkringar beräknas solvensmarginalen med utgångspunkt i storleken på de försäkringstekniska avsättningarna och med utgångspunkt i premie- och skadeindex (7 kap. 13 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). Vidare beräknas solvensmarginalen för tilläggsförsäkringar endast med utgångspunkt i premie- och skadeindex (7 kap. 14 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vissa beräkningar avseende solvensmarginalen (7 kap. 21 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016).

För tjänstepensionskassor gäller motsvarande regler som för försäkringsföretag som följer övergångsregleringen (22 a och 25 §§ UFL samt 7 kap. 1 § och 23 § i 1982 års FRL).

Finansinspektionens förslag i kapitalkravsrapporten

Finansinspektionen förordar att det schablonmässiga kapitalkravet ska utformats i enlighet med andra tjänstepensionsdirektivets bestämmelser om föreskriven solvensmarginal.

Skälen för promemorians förslag

I andra tjänstepensionsdirektivet finns bestämmelser om ett lagstadgat kapitalkrav – föreskriven solvensmarginal – för tjänstepensionsinstitut. Utredningen föreslår att detta minimikapitalkrav ska kompletteras med ett nationellt kapitalkrav för operativ risk. Svenska tjänstepensionsföretag bör inte ha ett minimikapitalkrav som är högre än det som anges i direktivet. Att låta minimikapitalkravet vara identiskt med direktivet ökar jämförbarheten med andra tjänstepensionsinstitut inom EES. Vidare bör minimikapitalkravet vara enkelt att beräkna och enkelt att verifiera för externa parter som t.ex. en revisor. Föreskriven solvensmarginal i andra tjänstepensionsdirektivet uppfyller dessa krav då uppgifterna från

beräkningen kan hämtas från företagets balansräkning och rapportering till Finansinspektionen. Minimikapitalkravet bör därför utformas i enlighet med andra tjänstepensionsdirektivets bestämmelser om föreskriven solvensmarginal.

Andra tjänstepensionsdirektivets krav på föreskriven solvensmarginal överensstämmer i allt väsentligt med första tjänstepensionsdirektivets krav. Till skillnad mot första tjänstepensionsdirektivet finns det i andra tjänstepensionsdirektivet inga särregler för livklass IV, lång sjuk, vilket innebär att beräkning av minimikapitalkravet för denna livklass ska ske enligt huvudregeln.

I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör införas en bestämmelse om att minimikapitalkravet som huvudregel ska beräknas med utgångspunkt i storleken på de försäkringstekniska avsättningarna, s.k. positiva risksummor och nettodriftskostnader – dvs. på det sätt som solvensmarginalen för livförsäkringar beräknas enligt den nu gällande regleringen för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen. Detta motsvarar artikel 17.2 i andra tjänstepensionsdirektivet.

För tilläggförsäkringar ska det minimikapitalkravet enligt direktivets krav (artikel 17.3) beräknas med utgångspunkt i premiebaser och ersättningsbasen – dvs. på det sätt som solvensmarginalen för skadeförsäkringar beräknas enligt den nu gällande regleringen för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen.

Vidare anser promemorian i likhet med utredningen att bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet om beräkning av föreskriven solvensmarginal i fråga om sådan verksamhet som avses i artikel 2.3 b i och 2.3. b ii i Solvens II-direktivet inte är relevanta för tjänstepensionsföretag (artikel 17.4 och 17.5). Det finns därmed inte behov av några lagstiftningsåtgärder med anledning av de bestämmelserna.

Ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att få meddela föreskrifter om den närmare beräkningen av minimikapitalkravet bör införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Bemyndigande bör ges, i likhet med dagens Solvens I-reglering, för möjligheten till mer detaljerade bestämmelser än vad som bör införas i lag.

9.5.5 Garantibelopp

Promemorians förslag: Garantibeloppet i ett tjänstepensionsföretag ska uppgå till 790 prisbasbelopp enligt socialförsäkringsbalken.

Om det finns särskilda skäl, ska Finansinspektionen få besluta att garantibeloppet för ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag eller tjänstepensionsförening sätts ned med upp till hälften.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om de närmare villkoren för nedsättning av garantibeloppet.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningen föreslår att garantikapitalet ska vara 3 miljoner euro

eller det högre beloppet, grundat på förändringar i det europeiska konsumentprisindexet, som Europeiska kommissionen årligen tillkännager. Utredningen föreslår även att Finansinspektionen, om särskilda skäl föreligger, får besluta att garantibeloppet för ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag eller tjänstepensionsföreningar får sättas ned med högst en fjärdedel.

Remissinstanserna har inga synpunkter på förslaget.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Det finns inget krav på garantibelopp i andra tjänstepensionsdirektivet.

Gällande rätt

Enligt 8 kap. 18 § FRL ska ett livförsäkringsföretag ha ett garantibelopp som minst motsvarar 3,7 miljoner euro eller det högre beloppet grundat på förändringar i det europeiska konsumentprisindexet, som Europeiska kommissionen årligen tillkännager.

För försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen ska garantibeloppet, enligt 7 kap. 18 § första stycket FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016, uppgå till ett belopp som motsvarar tre miljoner euro eller det högre beloppet grundat på förändringar i det europeiska konsumentprisindexet, som Europeiska kommissionen årligen tillkännager. Finansinspektionen får besluta att garantibeloppet sätts ned med högst en fjärdedel för ett ömsesidigt försäkringsbolag eller en försäkringsförening om det finns särskilda skäl för detta (7 kap. 20 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016).

För tjänstepensionskassor finns det ingen bestämmelse om garantibelopp.

Finansinspektionens förslag i kapitalkravsrapporten

Finansinspektionen föreslår att kapitalkravsregleringen för tjänstepensionsföretag ska innehålla ett krav på garantibelopp och att detta ska sättas till 790 prisbasbelopp enligt socialförsäkringsbalken.

Vidare förordar Finansinspektionen att den i ett enskilt fall bör ges möjlighet att besluta om nedsättning av garantibeloppet för ömsesidiga tjänstepensionsföretag och tjänstepensionsföreningar med upp till hälften om särskilda skäl finns samt att det införs ett bemyndigande som ger inspektionen möjlighet att meddela föreskrifter om de närmare villkoren för nedsättning av garantibeloppet.

Skälen för promemorians förslag

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inga krav på garantibelopp. Ett garantibelopp innebär en lägsta nivå för kapitalbasen när försäkringsrörelse inleds och drivs. Det är rimligt att det för tjänstepensionsföretagen på samma sätt som för försäkringsföretagen finns ett krav på ett

lägsta belopp för att få starta och driva försäkringsrörelse. Tjänstepensionsföretag bör i detta fall inte behandlas annorlunda än försäkringsföretag.

Det är lämpligt att garantibeloppet för tjänstepensionsföretag uppgår till den nivå som gäller för livförsäkringsföretag som följer Solvens II-regelverket. Nivån bygger på en aktuell bedömning av vad ett garantibelopp bör vara för en verksamhet som i flera avseenden ligger nära tjänstepensionsverksamhet. Garantibeloppet bör uttryckas i prisbasbelopp och inte i euro som utredningen föreslår. Genom att ange garantibeloppet i prisbasbelopp sker en automatisk indexering.

I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör det införas en bestämmelse om att garantibeloppet i ett tjänstepensionsföretag ska uppgå till 790 prisbasbelopp enligt socialförsäkringsbalken. Det motsvarar nivån på garantibeloppet i försäkringsrörelselagen. Det bör även införas en möjlighet för Finansinspektionen att i enskilda fall besluta att garantibeloppet för ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag eller en tjänstepensionsförening sätt ned med högst hälften om särskilda skäl föreligger. Detta överensstämmer med Finansinspektionens förslag i kapitalkravsrapporten, men avviker från utredningens förslag som föreslår att garantibeloppet ska kunna sättas ned med högst en fjärdedel, vilket grundar sig på de bestämmelser som fanns i första tjänstepensionsdirektivet. Genom att tillåta att garantibeloppet i ett enskilt fall kan sättas ned om särskilda skäl finns, kan behovet hos mindre tjänstepensionsföretag tillgodoses.

9.5.6 Underrättelse om bristande uppfyllelse av kapitalkraven

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska omedelbart underrätta Finansinspektionen om företaget inte uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet, minimikapitalkravet eller garantibeloppet eller om det finns risk för detta under de närmaste tre månaderna.

Utredningens förslag: Utredningen har inte behandlat frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Det finns inget krav på underrättelse om bristande uppfyllelse av kapitalkraven i andra tjänstepensionsdirektivet.

Gällande rätt

Enligt 8 kap. 12 och 16 §§ FRL ska ett försäkringsföretag omedelbart underrätta Finansinspektionen om företaget inte uppfyller solvenskapitalkravet eller minimikapitalkravet eller om det finns risk för detta under de närmaste tre månaderna.

Det finns ingen motsvarande bestämmelse för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen eller för tjänstepensionskassor.

Skälen för promemorians förslag

För att Finansinspektionen ska kunna vidta ingripandeåtgärder när ett tjänstepensionsföretag inte uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet, minimikapitalkravet eller garantibeloppet krävs det att tjänstepensionsföretaget omedelbart underrättar Finansinspektionen om företaget inte uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet, minimikapitalkravet eller garantibeloppet eller om det finns risk för detta inom de närmsta tre månaderna. I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör det därför införas en bestämmelse om att ett tjänstepensionsföretag omedelbart ska underrätta Finansinspektionen om företaget inte uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet, minimikapitalkravet eller garantibeloppet eller om det finns risk för detta under de närmaste tre månaderna.

Bestämmelsen saknar motsvarighet i andra tjänstepensionsdirektivet, men i 16 kap. 5 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 finns ett krav på att Finansinspektionen ska förelägga ett försäkringsföretag som inte uppfyller de i lagen ställda kapitalkraven att upprätta en plan för att återställa en tillfredsställande finansiell ställning.

Genom de nya bestämmelserna avseende olika åtgärder i samband med att ett tjänstepensionsföretag inte uppfyller de i lag uppställda kraven för det riskkänsliga kapitalkravet, minimikapitalkravet eller garantibeloppet, se avsnitt 14, införs ett regelverk som delvis får anses motsvara de tidigare bestämmelserna och som ger tillsynsmyndigheten befogenheter att följa tjänstepensionsföretagens finansiella ställning på nära håll.

Införandet av en bestämmelse om underrättelse om bristande uppfyllelse av kapitalkraven kan ses som ett nytt krav på tjänstepensionsföretagen att redovisa sin finansiella ställning mer proaktivt till tillsynsmyndigheten.

10 Företagsstyrning

10.1 Styrelsens ansvar m.m.

Promemorians bedömning: Begreppet lednings- och tillsynsorgan i andra tjänstepensionsdirektivet bör i vissa fall omfatta styrelsen i ett tjänstepensionsföretag och i andra fall styrelsen och den verkställande direktören.

Bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet om styrelsens yttersta ansvar för verksamheten i ett tjänstepensionsinstitut och om att direktivet inte påverkar den roll som arbetsmarknadens parter spelar i förvaltningen av tjänstepensionsinstituten kräver inte någon lagstiftningsåtgärd.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker bedömningen eller har inget att invända mot den. *Svensk Försäkring* anser att begreppet förvaltnings-, lednings- och tillsynsorganet i vissa situationer skulle kunna omfatta endast den verkställande direktören. *Tjänstepensionsförbundet* anser att dessa begrepp ska förtydligas.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I andra tjänstepensionsdirektivet anges att ett tjänstepensionsinstituts lednings- eller tillsynsorgan ska ha det yttersta ansvaret enligt nationell rätt för att institutet följer de lagar och andra författningar som antas enligt det direktivet (artikel 20.1).

I direktivet anges att det inte påverkar den roll som arbetsmarknadens parter spelar i förvaltningen av tjänstepensionsinstitut (artikel 20.2).

Skälen för promemorians bedömning

Lednings- och tillsynsorgan

Samtliga tjänstepensionsföretag ska enligt förslaget i avsnitt 13.1 ha en styrelse och en verkställande direktör. Den verkställande direktören ska utses av styrelsen. Detta innebär att ledningen för ett tjänstepensionsföretag, på samma sätt som vanligtvis gäller för ett aktieföretag, kommer att delas mellan styrelsen och den verkställande direktören. Styrelsen kommer att ha det primära ansvaret för företagets organisation och förvaltningen av företagets angelägenheter, medan den verkställande direktören svarar för den löpande förvaltningen.

Bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 20.1) om att ett tjänstepensionsinstituts lednings- eller tillsynsorgan ska ha det yttersta ansvaret för att institutet följer de lagar och andra författningar som har antagits enligt direktivet har i huvudsak samma lydelse som motsvarande bestämmelser för försäkringsföretag i Solvens II-direktivet (artikel 40). Frågan om vad som ska avses med begreppet förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan och i vilken utsträckning det behövs särskilda lagstiftningsåtgärder för att uppfylla kravet på yttersta ansvar har redogjorts för vid genomförandet i svensk rätt av Solvens II-direktivet (prop. 2015/16:9 s. 301–303). När det gäller innebörden av begreppet ”förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan”, finns det nu inte skäl att fråga om den bedömning som gjordes i det lagstiftningsärendet. Detta begrepp kan därmed ha varierande betydelse i olika fall beroende på vilka frågor som avses och begreppet kan således i vissa fall omfatta både styrelsen och den verkställande direktören. Varför begreppet ”förvaltningsorgan” inte anges i vissa bestämmelser i andra tjänstepensionsdirektivet (artiklarna 20.1 och 21.3) förefaller något oklart, men den mest närliggande tolkningen är att den verkställande direktören i dessa fall inte ska omfattas av begreppet. Detta får anses vara naturligt eftersom dessa bestämmelser avser det övergripande ansvaret som bör åligga endast styrelsen. Begreppet bör emellertid, till skillnad mot vad *Svensk Försäkring* förespråkar, inte i något fall omfatta endast den verkställande direktören. Detta var även den bedömning som gjordes vid genomförandet i svensk rätt av Solvens II-direktivet (samma prop. s. 302).

Mot denna bakgrund finns det vidare anledning att instämma i vad som *Tjänstepensionsförbundet* framför och som även uttalades i nämnda lagstiftningsärende om att det är lämpligt att i lag ange vilka uppgifter som enbart ankommer på styrelsen och vilka andra uppgifter som ankommer på både styrelsen och den verkställande direktören (samma prop. s. 302 f.).

Ansvarsfördelningen mellan styrelsen och den verkställande direktören ska i grunden följa allmänna associationsrättsliga principer (jfr bl.a. 8 kap. 4 § aktiebolagslagen [2005:551], förkortad ABL). De nu aktuella bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet om att lednings- eller tillsynsorganet, dvs. styrelsen, har det yttersta ansvaret föranleder därför inte någon lagstiftningsåtgärd eftersom detta redan gäller enligt svensk associationsrätt.

Arbetsmarknadens parter

I andra tjänstepensionsdirektivet anges att direktivet inte påverkar den roll som arbetsmarknadens parter spelar i förvaltningen av tjänstepensionsinstitut (artikel 20.2). Detta bör tolkas som ett klarläggande om att direktivet inte reglerar den roll som arbetsmarknadens parter kan ha i styrningen av tjänstepensionsinstitut. Det finns anledning att göra samma bedömning som utredningen att detta klarläggande i direktivet inte föranleder någon lagstiftningsåtgärd eftersom det som anges inte förändrar arbetsmarknadens parter roll som den ser ut i dag (SOU 2014:57 s. 651).

10.2 Grundläggande krav på företagsstyrningssystemet

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska ha ett företagsstyrningssystem som säkerställer att företaget styrs på ett sunt och ansvarsfullt sätt. Systemet ska ses över regelbundet av företaget.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om utformningen av företagsstyrningssystemet.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Utredningen föreslår inte något bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer om att meddela föreskrifter.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Ett tjänstepensionsinstitut ska enligt andra tjänstepensionsdirektivet ha ett effektivt företagsstyrningssystem som ger en sund och ansvarsfull ledning av deras verksamhet (artikel 21.1). Systemet ska omfatta en tillfredsställande och transparent organisationsstruktur med en tydlig ansvarsfördelning med lämplig grad av uppdelning av uppgifterna och ett effektivt system för att säkerställa att information förs vidare. Företagsstyrningssystemet ska beakta miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer i samband med investeringstillgångar vid investeringsbeslut, och systemet ska regelbundet ses över internt.

Gällande rätt

Ett försäkringsföretag ska enligt försäkringsrörelselagen ha ett företagsstyrningssystem som säkerställer att företaget styrs på ett sunt och ansvarsfullt sätt. Systemet ska ses över regelbundet av företaget (10 kap. 1 § FRL). För försäkringsföretagen finns ytterligare bestämmelser om företagsstyrningssystemet i Solvens II-förordningen⁵⁷ (artikel 258).

Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen gäller även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

För tjänstepensionskassor finns det inte några bestämmelser i lag som motsvarar de nu aktuella bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 21.1). Däremot finns Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag (2 kap.).

Skälen för promemorians förslag

Sund och ansvarsfull styrning

I enlighet med vad som uttalades vid genomförandet i svensk rätt av Solvens II-direktivet (prop. 2015/16:9 s. 304) bör kravet på ett effektivt företagsstyrningssystem som garanterar en sund och ansvarsfull ledning förstås så att detta är tillgodosett om ett tjänstepensionsföretag har ett system som uppfyller de krav på ett företagsstyrningssystem som ställs upp i andra tjänstepensionsdirektivet (artiklarna 20–30) samt att detta regelbundet ses över.

I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör det införas grundläggande bestämmelser som motsvarar bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 21.1) om företagsstyrning och om att systemet regelbundet ska ses över. Bestämmelserna bör utformas efter förebild av bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (10 kap. 1 §) eftersom de i svensk rätt genomför i huvudsak motsvarande bestämmelser i Solvens II-direktivet (artikel 41.1).

Det bör i sammanhanget förtydligas att det i kravet på att ett tjänstepensionsföretag styrs på ett sunt och ansvarsfullt sätt får anses ingå att företaget följer de bestämmelser som gäller om företagsstyrning (se även samma prop. s. 304). Detta generella krav får även anses innefatta kraven i andra tjänstepensionsdirektivet att systemet ska omfatta en tillfredsställande och överblickbar organisationsstruktur med en tydlig ansvarsfördelning och ett effektivt system för att säkerställa att information förs vidare.

Kompletterande bestämmelser

För försäkringsföretag finns ytterligare bestämmelser om företagsstyrningssystemet i Solvens II-förordningen (artikel 258). Även för tjänstepensionsföretag finns det behov av kompletterande och mer detaljerade bestämmelser om företagsstyrningen. Regeringen eller den

⁵⁷ Kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/35 av den 10 oktober 2014 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkringsverksamhet (Solvens II)

myndighet som regeringen bestämmer bör därför få möjlighet att meddela föreskrifter om hur företagsstyrningssystemet ska utformas. De mer detaljerade kraven på företagsstyrningssystemet i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 21.1) bör genomföras inom ramen för ett bemyndigande.

10.3 Proportionalitet

Promemorians bedömning: I det grundläggande kravet att ett tjänstepensionsföretag ska styras på ett sunt och ansvarsfullt sätt bör det ingå att företagsstyrningssystemet ska stå i proportion till storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos tjänstepensionsföretagets verksamhet.

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna: *Tjänstepensionsförbundet* påtalar vikten av att proportionalitetsprincipen tillämpas rent generellt för att hålla nere kostnaderna för tjänstepensionsföretag. *Sveriges advokatsamfund* uttrycker att proportionalitetsprincipen bör lagfästas. *Arbetsgivarverket* påpekar att det är viktigt att kostnaderna för företagsstyrningen inte blir orimliga i förhållande till den verksamhet som bedrivs.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska ett tjänstepensionsinstituts företagsstyrningssystem stå i proportion till storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos institutets verksamhet (artikel 21.2).

Gällande rätt

För försäkringsföretagen finns en allmän proportionalitetsprincip i försäkringsrörelselagen (4 kap. 5 §). Denna innebär att bestämmelserna om företagsstyrning i den lagen ska tillämpas proportionellt i förhållande till arten, omfattningen och komplexiteten av riskerna i varje försäkringsföretags verksamhet.

Före Solvens II-direktivet genomfördes i svensk rätt fanns det inte någon allmän proportionalitetsprincip i försäkringsrörelselagen. De försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]) omfattas därmed inte av någon allmän proportionalitetsprincip eftersom de tillämpar 4 kap. FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

För tjänstepensionskassor anges det inte någon allmän proportionalitetsprincip i lag.

Skälen för promemorians bedömning

I andra tjänstepensionsdirektivet finns en allmän proportionalitetsprincip som gäller företagsstyrningssystemet i stort (artikel 21.2). Även i de mer specifika bestämmelserna i direktivet om vissa funktioner eller delar av företagsstyrningssystemet finns bestämmelser om proportionalitet (t.ex.

artikel 25.1 för ersättningspolicy och artikel 26 för internrevisionsfunktionen).

Som andra tjänstepensionsdirektivet är utformat med en generell regel om proportionalitet (artikel 21.2) kan det inte råda någon tvekan om att proportionalitetsprincipen ska gälla som en övergripande princip för hela företagsstyrningssystemet. Principen innebär att företagsstyrningssystemet inte behöver vara mer omfattande än vad som krävs med hänsyn till det enskilda tjänstepensionsföretagets verksamhet. Detta innefattar självfallet, som *Arbetsgivarverket* påpekar, kostnaderna för företagsstyrningen. Proportionalitetsprincipen kan dock inte anses innebära att tjänstepensionsföretaget kan underlåta att inrätta de särskilda funktioner och system som omfattas av företagsstyrningssystemet och uttryckligen anges i direktivet. Principen gäller därmed inte, som *Tjänstepensionsförbundet* påtalar, generellt för företagsstyrningssystemet.

Proportionalitetsprincipen bör framgå av lag. I avsnitt 10.2 föreslås att det i lagen om tjänstepensionsföretag ska införas en särskild grundläggande bestämmelse om att ett tjänstepensionsföretag ska styras på ett sunt och ansvarsfullt sätt. I detta krav ingår att de åtgärder som vidtas inom företagsstyrningen är anpassade till den verksamhet som det enskilda tjänstepensionsföretaget faktiskt driver. Det får därmed anses att det i kravet på en sund och ansvarsfull styrning ingår att de åtgärder som vidtas står i proportion till storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos tjänstepensionsföretagets verksamhet. Det finns därför inte skäl för att som *Sveriges advokatsamfund* uttrycker i den nya lagen även införa en särskild bestämmelse om proportionalitet.

10.4 Kontinuitet

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska ha system, resurser och rutiner som är lämpliga för att verksamheten ska kunna bedrivas med kontinuitet och i enlighet med gällande regler.

Ett tjänstepensionsföretag ska ha en beredskapsplan.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Ett tjänstepensionsinstitut ska enligt andra tjänstepensionsdirektivet vidta rimliga åtgärder för att säkerställa att dess verksamhet bedrivs med kontinuitet och på ett korrekt sätt, inklusive utarbetandet av en beredskapsplan (artikel 21.5).

Gällande rätt

Försäkringsföretag ska enligt försäkringsrörelselagen ha system, resurser och rutiner som är lämpliga för att verksamheten ska kunna bedrivas med kontinuitet och i enlighet med gällande regler (10 kap. 3 § första stycket). Ett försäkringsföretag ska även ha en beredskapsplan (10 kap. 3 § andra stycket).

Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

För tjänstepensionskassor finns det inte några bestämmelser som motsvarar de nu aktuella bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 21.5).

Skälen för promemorians förslag

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska ett tjänstepensionsföretag säkerställa att dess verksamhet bedrivs med kontinuitet och ta fram en beredskapsplan (artikel 21.5). De bestämmelserna i direktivet bör genomföras i svensk rätt genom att det för tjänstepensionsföretag införs motsvarande bestämmelser om kontinuitet och beredskapsplan i den nya lagen om tjänstepensionsföretag som de som gäller för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen (10 kap. 3 §).

10.5 Ledningen av tjänstepensionsföretag och de som arbetar med centrala funktioner

10.5.1 Tjänstepensionsföretagets ledning

Promemorians bedömning: Kravet i andra tjänstepensionsdirektivet på att verksamheten i ett tjänstepensionsinstitut i praktiken ska ledas av två personer behöver inte genomföras i en särskild bestämmelse i lagen om tjänstepensionsföretag.

Det bör inte införas en möjlighet till undantag från kravet på minst två personer i ledningen för ett tjänstepensionsföretag.

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska ett tjänstepensionsinstitut ha minst två personer som i praktiken leder institutet (artikel 21.6). Medlemsstaterna får tillåta att endast en person i praktiken leder ett tjänstepensionsinstitut, på grundval av en motiverad bedömning genomförd av de behöriga myndigheterna. Den bedömningen ska ta hänsyn till arbetsmarknadsparternas roll i den samlade ledningen av tjänstepensionsinstitutet samt storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos institutets verksamhet.

Gällande rätt

För försäkringsaktiebolag gäller enligt försäkringsrörelselagen att de ska ha en styrelse med minst tre ledamöter (11 kap. 7 §). För ömsesidiga försäkringsbolag ska styrelsen ha minst tre ledamöter (12 kap. 24 § FRL).

För försäkringsföreningar gäller att styrelsen ska ha minst tre ledamöter (13 kap. 2 § FRL).

Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043)).

För tjänstepensionskassor gäller enligt den upphävda lagen om understödsföreningar att styrelsen ska bestå av minst tre ledamöter och att minst hälften av styrelsens ledamöter ska väljas på föreningsstämma eller av organisation som kan anses företräda medlemmarna (27 §).

Skälen för promemorians bedömning

Det som anges i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 21.6) om att personer som i praktiken leder ett tjänstepensionsinstitut kan inte förstås på annat sätt än åtminstone styrelse och verkställande direktör. I avsnitt 13.1 föreslås att de flesta bestämmelser om associationsrätt som gäller för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen ska gälla även för tjänstepensionsföretag. Det förslaget innebär att styrelsen i ett tjänstepensionsföretag alltid ska bestå av minst tre ledamöter, som dessutom ska utses enligt särskilda bestämmelser om representation av intressenter. Det innebär dessutom att kravet på verkställande direktör kommer att omfatta samtliga tjänstepensionsföretag. Det behöver därför inte anges i den nya lagen om tjänstepensionsföretag att ledningen för ett tjänstepensionsföretag ska bestå av minst två personer.

När det gäller möjligheten i andra tjänstepensionsdirektivet för medlemsstaterna att ge undantag från kravet i enskilda fall får det anses att kravet på minst två personer i ledningen är ett så pass grundläggande krav som utgör ett skydd mot t.ex. intressekonflikter, att det saknas anledning att i svensk rätt utnyttja denna möjlighet. I sammanhanget bör även beaktas att det inte finns möjlighet till sådant undantag för försäkringsföretagen enligt Solvens II-direktivet.

10.5.2 Allmänna krav för de som arbetar med centrala funktioner

Promemorians förslag: Bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet om att personer med centrala funktioner ska rapportera väsentliga resultat och rekommendationer inom sina ansvarsområden till tjänstepensionsföretagets ledning ska i lagen om tjänstepensionsföretag genomföras i bestämmelserna om respektive funktion.

Den som ansvarar för eller utför arbete i en central funktion ska underrätta Finansinspektionen om allvarliga missförhållanden som upptäcks inom den centrala funktionen. Skyldigheten att underrätta Finansinspektionen ska gälla endast om styrelsen eller den verkställande direktören, trots kännedom om missförhållandena, inte inom skälig tid vidtagit lämpliga åtgärder. Motsvarande ska gälla för de som i en pensionsstiftelse utför arbete inom riskhanteringsfunktionen och internrevisionsfunktionen.

Promemorians bedömning: Frågan om en enda person eller organisatorisk enhet ska få utföra centrala funktioner både i tjänstepensionsföretaget och hos uppdragsgivaren bör hanteras inom ramen för prövningen av lämpligheten hos dem som ansvarar för eller utför centrala funktioner.

Kravet i andra tjänstepensionsdirektivet på att styrelsen och den verkställande direktören ska agera efter att de fått del av väsentliga resultat och rekommendationer behöver inte genomföras i en särskild bestämmelse i lagen om tjänstepensionsföretag.

Det behöver inte införas några särskilda bestämmelser till skydd för personer som underrättar myndigheter om brister i ett tjänstepensionsföretags verksamhet.

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I andra tjänstepensionsdirektivet finns allmänna bestämmelser som omfattar de som arbetar i de centrala funktionerna i ett tjänstepensionsinstitut (artikel 24.3–24.6).

Den enda person eller organisatoriska enhet som utför nyckelfunktionen ska vara en annan än den som utför en liknande nyckelfunktion i det uppdragsgivande företaget (artikel 24.3). Medlemsstaterna får, med beaktande av storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos tjänstepensionsinstitutets verksamhet, tillåta institutet att utföra nyckelfunktioner genom samma person eller organisatoriska enhet som i det uppdragsgivande företaget, under förutsättning att institutet förklarar hur de förhindrar eller hanterar intressekonflikter med det uppdragsgivande företaget.

Personer med nyckelfunktioner ska rapportera alla väsentliga resultat och rekommendationer inom sina ansvarsområden till det förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan inom tjänstepensionsinstitutet som ska besluta om vilka åtgärder som ska vidtas (artikel 24.4).

Personer med nyckelfunktioner ska underrätta den behöriga myndigheten om de upptäckt vissa brister inom nyckelfunktionen, rapporterat detta till ledningen och ledningen därefter inte inom vederbörlig tid vidtagit lämpliga åtgärder (artikel 24.5). Denna skyldighet att anmäla allvarliga missförhållanden inom tjänstepensionsinstitutet kompletteras i direktivet med ett krav på att medlemsstaterna ska säkerställa det rättsliga skyddet för personer som underrättar den behöriga myndigheten om brister i verksamheten (artikel 24.6).

Gällande rätt

Det finns varken för försäkringsföretag, företag som följer övergångsbestämmelserna eller tjänstepensionskassor några bestämmelser som direkt motsvarar de nu aktuella bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 24.3–24.6).

Skälen för promemorians förslag och bedömning

Centrala funktioner hos tjänstepensionsföretag och uppdragsgivare

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska den enda person eller organisatoriska enhet som utför en central funktion i ett tjänstepensionsföretag vara en annan än den som utför en liknande central funktion i det uppdragsgivande företaget (artikel 24.3). I särskilda fall får det tillåtas att samma person eller organisatoriska enhet utför centrala funktioner både hos tjänstepensionsföretaget och hos uppdragsgivaren.

Som närmare utvecklas i avsnitt 4.5.3 är det i Sverige vanligtvis en arbetsgivare som tecknar en tjänstepensionsförsäkring och ett försäkringsföretag eller en understödsförening som tillhandahåller tjänstepensionsförsäkringen. Utifrån denna modell är det svårt att se en situation där en och samma person eller organisatoriska enhet ska utföra centrala funktioner både hos försäkringsgivaren, dvs. försäkringsföretaget eller understödsföreningen, och hos arbetsgivaren, uppdragsgivaren. För det fall en sådan situation ändå kan bli aktuell är detta något som får hanteras inom ramen för den generella bedömning av lämpligheten hos den enskilda personen i ett tjänstepensionsföretag som ska göras enligt förslaget i avsnitt 10.8.

Intern rapportering

Andra tjänstepensionsdirektivet kräver att det införs bestämmelser för tjänstepensionsföretag om att de som ansvarar för eller utför centrala funktioner ska rapportera väsentliga resultat till de som leder företaget.

I försäkringsrörelselagen finns bestämmelser med motsvarande innebörd i de särskilda bestämmelser som gäller för respektive funktion (10 kap. 16 § 1 för funktionen för regelefterlevnad, 10 kap. 17 § 3 för funktionen för internrevision och 10 kap. 18 § 2 för aktuariefunktionen). Denna modell bör även väljas för tjänstepensionsföretag. De nu aktuella bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet bör därför genomföras i svensk rätt på motsvarande sätt så att det införs bestämmelser om intern rapportering i de bestämmelser i den nya lagen om tjänstepensionsföretag som föreslås för respektive funktion.

Att styrelsen efter rekommendationer ska besluta om lämpliga åtgärder är något som får anses följa av de generella bestämmelser om styrelsens ansvar som finns i försäkringsrörelselagen (för försäkringsaktiebolag 11 kap. 1 § FRL och 8 kap 4 § ABL, för ömsesidiga försäkringsbolag 12 kap. 24 § FRL och 7 kap. 4 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar, nedan FL, och för försäkringsföreningar 13 kap. 2 § FRL och 7 kap. 4 § FL) och som enligt förslaget i avsnitt 13.1 ska gälla även för tjänstepensionsföretag.

Rapportering av missförhållanden till Finansinspektionen

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska personer med nyckelfunktioner i ett tjänstepensionsinstitut underrätta den behöriga myndigheten om institutets förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan inte i vederbörlig tid vidtar lämpliga korrigerande åtgärder när personen har upptäckt en betydande risk för att institutet inte kommer att uppfylla ett väsentligt lagstadgat krav och rapporterat detta till det organet, om det skulle kunna

få en väsentlig inverkan på medlemmarnas och förmånstagarnas intressen (artikel 24.5 a). Detsamma gäller om personen har konstaterat en väsentlig överträdelse av lagar eller andra författningar som är tillämpliga på tjänstepensionsinstitutet och dess verksamhet i samband med personens nyckelfunktion och rapporterat detta till förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet (artikel 24.5 b).

I svensk rätt finns det inte några bestämmelser på försäkringsområdet som motsvarar dessa bestämmelser i andra tjänstepensionsdirektivet. För att genomföra direktivet krävs därför att det införs en särskild bestämmelse i den nya lagen om tjänstepensionsföretag som motsvarar dessa krav i direktivet.

Personer som ansvarar för eller utför arbete i centrala funktioner (se avsnitt 10.7) i ett tjänstepensionsföretag ska således vara skyldiga att underrätta Finansinspektionen om allvarigare missförhållanden som de upptäcker inom sin centrala funktion.

Den första typen av missförhållanden som ska rapporteras är i enlighet med direktivet om det finns en risk för att tjänstepensionsföretaget inte kommer att uppfylla ett materiellt väsentligt krav enligt lag och detta kan få en väsentlig påverkan på de försäkrades intressen. Den andra typen är om det har konstaterats att det förekommit en väsentlig överträdelse av lag eller andra bestämmelser som gäller för tjänstepensionsföretaget och dess verksamhet.

En skyldighet att rapportera om missförhållanden ska i enlighet med direktivet uppkomma endast om styrelsen eller den verkställande direktören har informerats om missförhållandena och de därefter inte inom skälig tid har vidtagit lämpliga åtgärder.

I ett tidigare lagstiftningsärende gjordes bedömningen att det inte bör införas bestämmelser för pensionsstiftelser om att allvarigare missförhållanden ska rapporteras till Finansinspektionen (promemorian Nya regler för pensionsstiftelser med anledning av andra tjänstepensionsdirektivet, Fi2018/01129/FPM). I detta lagstiftningsärende görs en annan bedömning och det bör även för pensionsstiftelser införas bestämmelser om att allvarigare missförhållanden ska rapporteras till Finansinspektionen. Andra tjänstepensionsdirektivet kräver att personer som utför arbete inom en pensionsstiftelsens riskhanteringsfunktion eller internrevisionsfunktion ska rapportera allvarigare missförhållanden till Finansinspektionen. Som för tjänstepensionsföretag ska denna skyldighet inträda först efter att pensionsstiftelsens styrelse har informerats om missförhållandena och därefter inte inom skälig tid vidtagit lämpliga åtgärder.

Skydd för de som rapporterar om missförhållanden

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa det rättsliga skyddet för de som underrättar den behöriga myndigheten om sådana missförhållanden som anges i artikel 24.5 a och b (artikel 24.6). Direktivet kräver därmed att det finns ett skydd för de som underrättar tillsynsmyndigheten om missförhållanden i den verksamhet som de själva är en del av, dvs. ett skydd för s.k. visselblåsare.

I andra tjänstepensionsdirektivet anges inte närmare vad som menas med det rättsliga skyddet. Inledningsvis kan konstateras att frågorna om ett

system för att ta emot de uppgifter som lämnas och ett skydd för visseblåsare har behandlats i flera tidigare lagstiftningsärenden på finansmarknadsområdet (se bl.a. prop. 2013/14:228 s. 243–259, prop. 2016/17:162 s. 511–521 och prop. 2017/18:216 s. 368–376). I samtliga dessa lagstiftningsärenden har det konstaterats att svensk rätt har ett tillräckligt skydd mot att anställda som anmäler missförhållanden inte ska drabbas av repressalier, diskriminering eller andra former av missgynnande behandling från arbetsgivarens sida. Det finns inte skäl att i detta lagstiftningsärende göra någon annan bedömning än att svensk rätt har ett tillräckligt skydd för de som anmäler missförhållanden inom den verksamhet som de själva är en del av.

Vidare kan följande tilläggas. Enligt rättegångsbalken får ett vittne vägra yttra sig om en omständighet vars yppande skulle röja att vittnet har förövat brottslig eller vanärande handling (36 kap. 6 §). De som rapporterar om missförhållanden får därmed anses ha ett fullgott processrättsligt skydd enligt svensk rätt. Enligt 30 kap. 4 b § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, gäller sekretess i en statlig myndighets verksamhet som består i tillståndsgivning eller tillsyn med avseende på bank- och kreditväsendet, värdepappersmarknaden eller försäkringsväsendet för uppgift i en anmälan eller utsaga om överträdelse av bestämmelse som gäller för den som myndighetens verksamhet avser, om uppgiften kan avslöja anmälarens identitet. Den sekretessbestämmelsen kompletteras med en inskränkt rätt att meddela och offentliggöra denna typ av uppgifter (30 kap. 30 § OSL). Som anges i avsnitt 5.4 är utgångspunkten i denna promemoria att ett tjänstepensionsföretag driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring, vilket är en form av försäkringsrörelse. Ett tjänstepensionsföretags verksamhet bör således rymmas inom begreppet försäkringsväsendet. Sekretess kommer därmed att gälla enligt 30 kap. 4 b § första stycket OSL till skydd för den som inom ramen för den rapporteringsskyldighet som föreslås i lagen om tjänstepensionsföretag lämnar uppgifter till Finansinspektionen.

Sammantaget görs därmed bedömningen att svensk rätt har ett tillräckligt rättsligt skydd för dem som underrättar Finansinspektionen om allvarliga missförhållanden i den verksamhet som de själva är en del av.

10.6 Styrdokument

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska upprätta och följa styrdokument för

1. riskhantering,
2. internkontroll,
3. internrevision,
4. verksamhet som omfattas av uppdragsavtal och
5. uppgiftslämnande till Finansinspektionen och kvalitetskontroll av uppgifterna.

Styrdokumenterna ska fastställas av styrelsen. De ska utvärderas och ses över minst en gång per år.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om innehållet i styrdokumentet.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningen föreslår inte något krav på att ett tjänstepensionsföretag ska upprätta styrdokument för internkontroll och uppgiftslämnande till Finansinspektionen och kvalitetskontroll av uppgifterna. Enligt utredningens förslag ska ett tjänstepensionsföretag upprätta ett styrdokument för aktuarier.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska tjänstepensionsinstitut upprätta och tillämpa skriftliga riktlinjer för riskhantering, internrevision och, i tillämpliga fall, aktuariell och utkontrakterad verksamhet (artikel 21.3). De skriftliga riktlinjerna ska godkännas av institutets lednings- eller tillsynsorgan och sedan ses över minst vart tredje år, samt anpassas med hänsyn till väsentliga förändringar inom det berörda systemet eller området.

Gällande rätt

För försäkringsföretag gäller enligt försäkringsrörelselagen att de ska upprätta och följa styrdokument för riskhantering, internkontroll, internrevision, verksamhet som omfattas av uppdragsavtal, uppgiftslämnande till Finansinspektionen och kvalitetskontroll av uppgifterna och ändring av företagets interna modell, om en sådan modell används (10 kap. 2 § första stycket). Styrdokumentet ska fastställas av styrelsen samt utvärderas och ses över minst en gång per år (10 kap. 2 § andra stycket FRL). I Solvens II-förordningen finns ytterligare bestämmelser om styrdokument (se t.ex. artiklarna 258.2, 259.1 c och 261.1).

Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]). Finansinspektionen har meddelat vissa föreskrifter om innehållet i styrdokumentet (7 kap. 7 och 8 §§ Finansinspektionens föreskrifter [FFFS 2015:21] om övergångsreglering för försäkringsrörelse).

Tjänstepensionskassor omfattas inte av några bestämmelser i lag som direkt motsvarar de nu aktuella bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 21.3).

Skälen för promemorians förslag

Ett tjänstepensionsinstitut ska enligt andra tjänstepensionsdirektivet upprätta och tillämpa skriftliga riktlinjer för riskhantering, internrevision och, i tillämpliga fall, aktuariell och utkontrakterad verksamhet (artikel 21.3). De skriftliga riktlinjerna ska godkännas av institutets lednings- eller tillsynsorgan och sedan ses över minst vart tredje år, samt anpassas med hänsyn till väsentliga förändringar inom det berörda systemet eller området. Dessa bestämmelser i andra tjänstepensionsdirektivet överensstämmer i stort med bestämmelserna i Solvens II-direktivet (artikel 41.3). På motsvarande

sätt som de bestämmelserna i Solvens II-direktivet har genomförts i svensk rätt i bestämmelser i försäkringsrörelselagen bör de nu aktuella bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet genomföras i bestämmelser i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Bestämmelserna i den nya lagen bör utformas efter förebild av de bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (10 kap. 2 §).

De dokument som ska upprättas enligt den nya lagen bör benämnas styrdokument eftersom det är så motsvarande dokument benämns i försäkringsrörelselagen. Ett tjänstepensionsföretags verksamhet kommer att ha stora likheter med den tjänstepensionsverksamhet som försäkringsföretag driver och även tjänstepensionsföretag bör därför upprätta styrdokument för internkontroll samt uppgiftslämnande till Finansinspektionen och kvalitetskontroll av uppgifterna. Av samma skäl bör styrdokumenterna ses över och uppdateras minst en gång per år.

För försäkringsföretag finns ytterligare och mer detaljerade bestämmelser om vad styrdokumenterna ska innehålla i Solvens II-förordningen. Även för tjänstepensionsföretag kan det finnas ett behov av kompletterande och mer detaljerade bestämmelser. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om innehållet i styrdokumenterna.

10.7 Centrala funktioner

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska ha centrala funktioner för riskhantering, internrevision och regelefterlevnad samt en aktuariefunktion.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningen föreslår inte att ett tjänstepensionsföretag ska ha en funktion för regelefterlevnad.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Svenska Aktuarieföreningen* anser att uppgifterna för aktuariefunktionen och riskhanteringsfunktionen bör harmoniseras med regleringen för annan livförsäkringsverksamhet. *Svensk Försäkring* motsätter sig inte utredningens bedömning att det inte ska finnas en funktion för regelefterlevnad i de centrala funktionerna, men anser att det är lämpligt om Finansinspektionen utfärdar ett allmänt råd om detta för tjänstepensionsföretag. *Sveriges advokatsamfund* anser att en funktion för regelefterlevnad bör finnas.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I andra tjänstepensionsdirektivet finns allmänna bestämmelser om nyckelfunktioner (artikel 24). Ett tjänstepensionsinstitut ska ha följande nyckelfunktioner: en riskhanteringsfunktion, en internrevisionsfunktion samt, i tillämpliga fall, en aktuariefunktion (artikel 24.1). Ett tjänstepensionsinstitut ska göra det möjligt för personer som innehar nyckelfunktioner att utföra sina uppgifter effektivt på ett objektivt, korrekt och oberoende sätt.

Gällande rätt

Försäkringsföretag ska enligt försäkringsrörelselagen (10 kap. 4 §) ha funktioner för riskhantering, regelefterlevnad och internrevision samt en aktuariefunktion (centrala funktioner).

Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

För tjänstepensionskassor finns det inte några bestämmelser i lag om centrala funktioner. I Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag anges att styrelsen bör se till att det finns en samlad funktion i företaget för självständig riskkontroll (4 kap. 3 §), en funktion som utgör ett stöd för att verksamheten drivs enligt gällande regler (4 kap. 2 §) och en funktion som granskar och utvärderar den interna kontrollen (6 kap. 1 §).

Skälen för promemorians förslag

Centrala funktioner–Nyckelfunktioner

I andra tjänstepensionsdirektivet definieras en nyckelfunktion som inom ett företagsstyrningssystem, en intern kapacitet att utföra praktiska uppgifter som omfattar riskhanteringsfunktionen, internrevisionsfunktionen och aktuariefunktionen (artikel 6.18). I den engelska språkversionen av direktivet och i motsvarande definition i Solvens II-direktivet (skäl 33) används begreppet ”key functions”. I den svenska språkversionen av Solvens II-direktivet anges ”centrala funktioner” där det i den svenska språkversionen av andra tjänstepensionsdirektivet anges ”nyckelfunktioner”. I försäkringsrörelselagen används begreppet centrala funktioner (10 kap. 4 §). Då innebörden enligt de båda direktiven får anses vara densamma bör begreppet centrala funktioner även användas i lagen om tjänstepensionsföretag.

Vilka centrala funktioner ska ett tjänstepensionsföretag ha

Bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 24.1) om att ett tjänstepensionsföretag ska ha vissa centrala funktioner överensstämmer i stort med vad som följer av Solvens II-direktivet (skäl 33). Andra tjänstepensionsdirektivets bestämmelser om centrala funktioner bör i svensk rätt genomföras i den nya lagen om tjänstepensionsföretag på motsvarande sätt som vad som gäller för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen (10 kap. 4 § FRL).

Redan av andra tjänstepensionsdirektivet följer att ett tjänstepensionsföretag ska ha centrala funktioner för riskhantering och internrevision (artikel 24.1).

Om ett tjänstepensionsinstitut självt erbjuder täckning för biometriska risker eller garanterar antingen en viss avkastning eller en viss förmånsnivå ska medlemsstaterna enligt andra tjänstepensionsdirektivet kräva att tjänstepensionsinstitutet inrättar en ändamålsenlig aktuariefunktion (artikel 27.1). Tjänstepensionsföretag kommer att stå risk på det sättet. Det innebär att det behöver införas ett krav på att ett tjänstepensionsföretag ska ha en aktuariefunktion.

Tjänstepensionsföretag kommer att driva en verksamhet som till stor del är densamma som den tjänstepensionsverksamhet som idag drivs av de försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen. Försäkringsföretag ska ha en funktion för regelefterlevnad och det finns därför starka skäl för att även tjänstepensionsföretag ska ha en sådan funktion. I andra tjänstepensionsdirektivet anges även att ett tjänstepensionsföretag ska ha ett effektivt system för internkontroll (artikel 21.4). Motsvarande gäller för försäkringsföretag enligt Solvens II-direktivet (artikel 46.1). I Solvens II-direktivet anges också att systemet för internkontroll bl.a. ska innefatta en funktion för regelefterlevnad. Trots att det i andra tjänstepensionsdirektivet inte uttryckligen anges att ett tjänstepensionsföretag ska ha en funktion för regelefterlevnad bör en sådan funktion utgöra en viktig del av ett system för internkontroll. Ett tjänstepensionsföretag ska därmed, som *Sveriges advokatsamfund* anser, ha en funktion för regelefterlevnad. Denna funktion är av sådan vikt att det, till skillnad mot vad *Svensk Försäkring* anser, bör framgå av lag. Ett krav på att ett tjänstepensionsföretag ska ha en sådan funktion bör således införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

I avsnitten för respektive funktion utvecklas vilka uppgifter som varje funktion ska utföra, riskhanteringsfunktionen i avsnitt 10.12, funktionen för internrevision i avsnitt 10.14, funktionen för regelefterlevnad i avsnitt 1.13 och aktuariefunktionen i avsnitt 10.15. I dessa avsnitt anges även hur de förhåller sig till motsvarande centrala funktioner hos försäkringsföretagen, vilket *Svenska Aktuarieföreningen* efterfrågar.

10.8 Lämplighetskrav

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska säkerställa att

1. den som ingår i styrelsen för företaget eller är verkställande direktör i det, eller är ersättare för någon av dem har de insikter och den erfarenhet som krävs för att delta i ledningen av företaget och i övrigt är lämpliga för uppgiften, och

2. de som ansvarar för eller utför arbete i en central funktion har de insikter och den erfarenhet som krävs för en sådan uppgift och i övrigt är lämpliga för uppgiften.

För de som ska ansvara för eller utföra uppgifter i funktionen för internrevision och aktuariefunktionen ska även gälla att deras kunskaper och erfarenheter av funktionens uppgifter ska vara tillräckliga med hänsyn till arten, omfattningen och komplexiteten av företagets verksamhet.

Tjänstepensionsföretaget ska snarast möjligt till Finansinspektionen anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning eller som ansvarar för eller utför en central funktion i företaget.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vad som ska gälla för de som är verksamma i ett tjänstepensionsföretag.

Promemorians bedömning: Det behöver inte införas några bestämmelser om vilka bevis som kan godtas till styrkande av vissa krav kopplat till anseende, särskilt när det gäller utländska medborgare.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningen föreslår att ett tjänstepensionsföretag ska tillse att de som avses ingå i styrelsen för företaget och vara verkställande direktör i det, eller dennes ställföreträdare, eller de som avses ansvara för en central funktion i företaget, har de insikter och den erfarenheter som måste krävas av den som deltar i styrningen av ett tjänstepensionsföretag och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift. Utredningen gör även bedömningen att förslagen om tillstånd, tillsyn och ingripande innebär att Finansinspektionen har möjlighet att kontrollera och bedöma de personer som omfattas av de särskilda kraven på kunskap, kompetens och lämplighet.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Svensk Försäkring, Försäkringsjuridiska föreningen* och *Sveriges advokatsamfund* anser att det bör förtydligas i lagtexten att de som ansvarar för en central funktion inte behöver vara lämpliga i förhållande till styrningen av företaget utan till uppgiften som personen ska utföra. *Svensk Försäkring* anser att det bör förtydligas vilket ansvar ett företag har när det gäller lämpligheten hos personer som utsetts av annan än stämman, såsom arbetstagarrepresentanter.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska medlemsstaterna kräva att tjänstepensionsinstitut säkerställer att personer som i praktiken leder tjänstepensionsinstitutet och personer som utför nyckelfunktioner uppfyller krav på lämplighet och redbarhet (artikel 22).

I fråga om krav på lämplighet gäller följande:

- För de som i praktiken leder tjänstepensionsinstitutet gäller att deras kvalifikationer, kunskaper och erfarenheter kollektivt ska vara tillräckliga för att de ska kunna säkerställa en sund och ansvarsfull ledning av tjänstepensionsinstitutet (artikel 22.1 a).

- För de som utför aktuariefunktioner eller internrevisionsfunktioner gäller att deras yrkeskvalifikationer, kunskaper och erfarenheter ska vara tillräckliga för att de ska kunna utföra sina nyckelfunktioner på ett tillfredsställande sätt (artikel 22.1 a ii).

- För de som utför andra nyckelfunktioner innebär detta att deras kvalifikationer, kunskaper och erfarenheter ska vara tillräckliga för att de ska kunna utföra sina nyckelfunktioner på ett tillfredsställande sätt (artikel 22.1 a iii).

Därutöver gäller även ett krav på redbarhet. Enligt direktivet ska samtliga dessa personers anseende och integritet motsvara högt ställda krav (artikel 22.1 b).

Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna kan bedöma om de personer som i praktiken leder tjänstepensionsinstitutet eller utför nyckelfunktioner uppfyller kraven på lämplighet och redbarhet (artikel 22.2).

I direktivet regleras även frågor om styrkande av redbarhet för personer från andra medlemsstater (artikel 22.3–22.7).

Gällande rätt

För försäkringsföretagen finns bestämmelser om lämplighet i försäkringsrörelselagen. De innebär att ett försäkringsföretag ska säkerställa att den som ingår i styrelsen för företaget eller är verkställande direktör i det, eller är ersättare för någon av dem, eller den som ansvarar för eller utför arbete i en central funktion i företaget uppfyller de krav på lämplighet som anges i den lagen (10 kap. 5 § första stycket). De krav på lämplighet som dessa personer ska uppfylla är att ha de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i styrningen av ett försäkringsföretag och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift (2 kap. 4 § första stycket 4 FRL). Försäkringsföretaget ska snarast möjligt till Finansinspektionen anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning enligt första stycket eller som ansvarar för en central funktion i företaget (10 kap. 5 § andra stycket FRL). Försäkringsföretaget ska även underrätta inspektionen om någon av de personer som avses i första stycket har ersatts på grund av att han eller hon inte längre uppfyller kraven på lämplighet (10 kap. 5 § tredje stycket FRL). I Solvens II-förordningen finns mer detaljerade bestämmelser för de som verkar i ett försäkringsföretag (artikel 258). För de som ska ansvara för eller utföra uppgifter i aktuariefunktionen gäller även att de ska ha de kunskaper och erfarenheter av funktionens uppgifter som är tillräckliga med hänsyn till arten, omfattningen och komplexiteten av riskerna i företagets verksamhet (10 kap. 18 § andra stycket). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om villkor för behörighet för den som ska ansvara för eller utföra uppgifter i aktuariefunktionen (10 kap. 26 § 9 FRL och 7 kap. 2 § första stycket 48 försäkringsrörelseförordningen [2011:257]). Finansinspektionen har meddelat sådana föreskrifter, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:8) om försäkringsrörelse.

Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

För tjänstepensionskassor gäller enligt den upphävda lagen om understödsföreningar att en styrelseledamot eller dennes suppleant i en understödsförening som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring ska ha de insikter och den erfarenhet som måste krävas för att delta i ledningen av en sådan förening och även i övrigt vara lämplig för uppgiften (27 a §). Enligt lagen (1986:436) om näringsförbud får den som är underkastad näringsförbud inte få vara styrelseledamot eller suppleant i en sådan understödsförening (6 §).

Skälen för promemorians förslag och bedömning

En ny bestämmelse införs för tjänstepensionsföretag

För att genomföra andra tjänstepensionsdirektivet krävs att det i svensk rätt införs bestämmelser om krav på lämplighet och redbarhet för personer som ingår i ledningen för ett tjänstepensionsföretag eller som utför centrala funktioner i ett sådant företag. Dessa bestämmelser i direktivet har stora likheter med bestämmelserna i Solvens II-direktivet (artikel 42). På

motsvarande sätt som de bestämmelserna i Solvens II-direktivet har genomförts i svensk rätt i bestämmelser i försäkringsrörelselagen bör de nu aktuella bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet genomföras i bestämmelser i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Bestämmelserna i den nya lagen bör utformas efter förebild av de bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (10 kap. 5 §).

De som leder tjänstepensionsföretaget

För de som leder företagen finns en betydande skillnad mellan de olika direktiven. Enligt Solvens II-direktivet ska de som leder ett försäkringsföretags verksamhet vid varje tidpunkt ha tillräckliga kvalifikationer, kunskaper och erfarenheter inom verksamhetsområdet för att de ska kunna utöva en sund och ansvarsfull företagsledning. Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska de som i praktiken leder ett tjänstepensionsinstitut ha kvalifikationer, kunskaper och erfarenheter som kollektivt är tillräckliga för att de ska kunna säkerställa en sund och ansvarsfull ledning av institutet.

Andra tjänstepensionsdirektivet får därmed anses kräva att styrelseledamöternas, den verkställande direktörens och deras ersättares samlade kompetenser är tillräckliga för att säkerställa en sund och ansvarsfull ledning. En sådan kollektiv och gemensam bedömning skiljer sig från den individuella bedömning som i dag görs för försäkringsföretag. Enligt försäkringsrörelselagen ska varje styrelseledamot och verkställande direktör eller ersättare för dem, var för sig, uppfylla kraven (10 kap. 5 § första stycket). Frågan om kraven är uppfyllda för de som ska delta i ledningen av ett tjänstepensionsföretag ska däremot bedömas med hänsyn till vilken utbildning och erfarenhet som de andra personerna i ledningen har. Detta innebär att olika ledamöter och suppleanter kan tillföra styrelsen olika kompetenser, t.ex. i fråga om pensionsmarknaden, företagsstyrning, finansiell analys och verksamhetsregler. När det gäller den fråga som *Svensk Försäkring* tagit upp om lämpligheten hos styrelseledamöter som utsetts av annan än stämman, såsom arbetstagarrepresentanter, ska samma lämplighetskrav gälla för dessa som för styrelseledamöter i allmänhet. Detta är även vad som i dag gäller för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen (10 kap. 5 § första stycket).

De som ansvarar för eller utför centrala funktioner

För de som ansvarar för eller utför centrala funktioner i ett tjänstepensionsföretag gäller enligt andra tjänstepensionsdirektivet, på samma sätt som för ett försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen, att deras kvalifikationer, kunskaper och erfarenheter ska vara tillräckliga för att utföra uppgiften på ett tillfredsställande sätt. Detta gäller även för de som genom ett uppdragsavtal har anlitats för att utföra en sådan uppgift. Kompetenskravet för de som ansvarar för eller utför centrala funktioner ska enligt direktivet och den lag som nu föreslås, som *Svensk Försäkring*, *Försäkringsjuridiska föreningen* och *Sveriges advokatsamfund* anser, gälla för den uppgift som de faktiskt ska utföra.

För de som ansvarar för eller utför uppgifter i funktionen för internrevision och aktuariefunktionen finns ytterligare krav i direktivet (artikel 22.1 a ii). Dessa ska även ha de kunskaper och erfarenheter av funktionens

uppgifter som krävs utifrån företagets verksamhet. Detta innebär ett särskilt krav på yrkeskvalifikationer i form av utbildning och erfarenhet för de som ska ansvara för eller utföra uppgifter i dessa funktioner.

Redbarhet

Kravet på redbarhet i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 22.1 b) får anses ingå i kravet på att de som leder tjänstepensionsföretaget och de som ansvarar för eller utför arbete i en central funktionen ska vara i övrigt lämpliga för uppgiften. Denna prövning ska göras individuellt.

Bevis om gott anseende m.m.

När det gäller de mer detaljerade bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 22.3–22.7) om vilka bevis som kan godtas till styrkande av vissa krav kopplat till anseende, särskilt när det gäller utländska medborgare, bör de inte kräva några nya bestämmelser i lag. Samma bedömning gjordes vid genomförandet i svensk rätt av motsvarande bestämmelser i Solvens II-direktivet (se prop. 2015/16:9 s. 218).

Underlag för prövning av lämplighet

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa att de behöriga myndigheterna kan bedöma om de personer som i praktiken leder ett tjänstepensionsinstitut eller utför nyckelfunktioner uppfyller kraven på lämplighet och redbarhet (artikel 22.2). Detta innebär en mer omfattande skyldighet beträffande tjänstepensionsföretag än vad som gäller för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen (10 kap. 5 §). Förklaringen till det är att de motsvarande bestämmelserna i Solvens II-direktivet (artikel 42.2) endast gäller beträffande de som leder verksamheten eller har ansvaret för andra centrala funktioner i ett försäkringsföretag. Anmälningsskyldigheten ska därmed vara mer omfattande för tjänstepensionsföretag enligt den lag som nu föreslås än för försäkringsföretag eftersom även personer som utför centrala funktioner i företaget omfattas. Det bör komma till uttryck i de motsvarande bestämmelser som bör införas lagen om tjänstepensionsföretag för att genomföra dessa bestämmelser i andra tjänstepensionsdirektivet.

Behov av ytterligare bestämmelser

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får när det gäller försäkringsföretag meddela föreskrifter om villkor för behörighet för den som ska ansvara för eller utföra uppgifter i aktuariefunktionen. Finansinspektionen har meddelat sådana föreskrifter i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsrörelse. Även för tjänstepensionsföretag kan det därmed finnas ett behov av ytterligare föreskrifter för dem som ska ansvara för eller utföra uppgifter i aktuariefunktionen. Som artikel 22.1 a ii) i andra tjänstepensionsföretaget är utformad där kravet gäller både aktuariefunktionen och internrevisionsfunktionen bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer även få meddela föreskrifter om villkor för behörighet för den som ska ansvara för eller utföra uppgifter i internrevisionsfunktionen.

Vidare kan det finnas ett behov av ytterligare bestämmelser för de som ska delta i styrningen av ett tjänstepensionsföretag eller ansvara för eller utföra uppgifter i de andra centrala funktionerna, funktionerna för riskhantering och regelefterlevnad. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om de krav som ska gälla för de som är verksamma i ett tjänstepensionsföretag.

10.9 Riskhantering

10.9.1 System för riskhantering

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska ha ett system för riskhantering som ska innehålla bl.a. de strategier som behövs för att säkerställa att företaget fortlöpande kan identifiera, värdera, övervaka, hantera och rapportera risker samt beroenden mellan risker.

Systemet ska vara integrerat i företagets organisations- och beslutsstruktur och vara utformat med hänsyn till de personer som leder företaget eller annars ingår i en central funktion.

Systemet ska i vart fall omfatta risker inom följande områden

1. försäkringsrisker,
2. matchningsrisker,
3. investeringsrisker, särskilt avseende derivatinstrument och liknande åtaganden,
4. likviditets- och koncentrationsrisker,
5. operativa risker,
6. risker hänförliga till återförsäkring och andra riskreduceringstekniker,
7. miljörisker, sociala risker och företagsstyrningsrisker hänförliga till investeringsportföljen och dess förvaltning, och
8. beroenden mellan risker som företaget är eller kan komma att bli exponerade för.

Om de försäkrade eller andra ersättningsberättigade står för risk ska systemet för riskhantering även beakta riskerna från deras perspektiv.

Ett tjänstepensionsföretags styrdokument för riskhantering ska omfatta de risker som avses i punkterna 1–7.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om innehållet i systemet för riskhantering samt omfattningen av riskerna i detta system.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Enligt utredningens förslag bör dock regleringen för tjänstepensionsföretag vara mer principbaserad än den reglering som finns i Solvens II-direktivet eftersom regleringen i Solvens II-direktivet är nära kopplad till utformningen av solvenskapitalkravet. Utredningen föreslår inte något bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Svensk Försäkring* instämmer i utredningens bedömning att regleringen avseende system för riskhantering och centrala funktioner bör skiljas åt mellan försäkringsföretag under Solvens II-

regelverket och tjänstepensionsföretag och att regleringen för de senare kan vara mer principbaserad.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I andra tjänstepensionsdirektivet finns bestämmelser om det riskhanteringssystem som ett tjänstepensionsinstitut ska ha (artikel 25). De innebär att ett tjänstepensionsinstitut för riskhanteringssystemet ska anta de strategier, processer och rapporteringsrutiner som är nödvändiga för att spåra, mäta, hantera och till tjänstepensionsinstitutets förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan regelbundet rapportera de risker, på enskild och sammantagen nivå, som institutet och de pensionsplaner det förvaltar är, eller kan komma att bli, exponerade för och det inbördes beroendet mellan dessa (artikel 25.1). Systemet ska vara effektivt och väl integrerat i tjänstepensionsinstitutets organisationsstruktur och beslutsprocesser.

Riskhanteringssystemet ska täcka risker som kan uppstå inom tjänstepensionsinstitut, eller i företag till vilka ett instituts uppgifter eller verksamheter har utkontrakterats (artikel 25.2). Systemet ska åtminstone omfatta risker inom följande områden:

- a) Teckning av försäkringar och avsättningar.
- b) Asset-liability management.
- c) Investeringar, särskilt i derivatinstrument, värdepapperiseringar och liknande åtaganden.
- d) Hantering av likviditets- och koncentrationsrisker.
- e) Hantering av operativ risk.
- f) Återförsäkring och andra riskreduceringstekniker.
- g) Miljörisker, sociala risker och företagsstyrningsrisker hänförliga till investeringsportföljen och dess förvaltning.

Om medlemmar och förmånstagare, i enlighet med pensionsplanens villkor, står för risker ska riskhanteringssystemet även ta hänsyn till dessa risker ur medlemmarnas och förmånstagarnas synvinkel (artikel 25.3).

Gällande rätt

För försäkringsföretag finns i försäkringsrörelselagen ett krav att försäkringsföretag ska ha ett system för riskhantering (10 kap. 6 §). Där anges allmänna krav på vad systemet för riskhantering ska innehålla samt ett krav på att systemet ska vara integrerat i företagets organisations- och beslutsstruktur. I försäkringsrörelselagen (10 kap. 7 §) anges även vilka risker som systemet ska omfatta:

1. Försäkringsrisker.
2. Matchningsrisker.
3. Investeringsrisker, särskilt avseende derivatinstrument och liknande åtaganden.
4. Likviditets- och koncentrationsrisker.
5. Operativa risker.
6. Risker hänförliga till återförsäkring och andra riskreduceringstekniker.
7. Beroenden mellan risker som företaget är eller kan komma att bli exponerade för.

Därutöver finns i Solvens II-förordningen bestämmelser om vad riskhanteringssystemet i ett försäkringsföretag ska omfatta (artikel 259). I Solvens II-förordningen finns även bestämmelser om riktlinjer för olika riskhanteringsområden (artikel 260).

Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

För tjänstepensionskassor finns det inte något krav på att de ska ha ett system för riskhantering. I Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag finns generella råd om riskhantering och riskkontroll (4 kap.).

Skälen för promemorians förslag

För att genomföra bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet om det system för riskhantering som ett tjänstepensionsföretag ska ha krävs att det införs bestämmelser i svensk rätt (artikel 25). Dessa bestämmelser i direktivet har stora likheter med bestämmelserna i Solvens II-direktivet (artikel 44). På motsvarande sätt som de bestämmelserna i Solvens II-direktivet har genomförts i svensk rätt i bestämmelser i försäkringsrörelselagen bör de nu aktuella bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet därför genomföras i bestämmelser i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Bestämmelserna i den nya lagen bör utformas efter förebild av de bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (10 kap. 6 och 7 §§) eftersom det riskkänsliga kapitalkrav som nu föreslås är uppbyggt på samma sätt som solvenskapitalkravet för försäkringsföretagen, se avsnitt 9.5. Det bör således inte för tjänstepensionsföretag införas endast sådana mer principbaserade bestämmelser som utredningen förslår och *Svensk Försäkring* förordar. För att genomföra andra tjänstepensionsdirektivet fullt ut krävs att systemet även beaktar riskerna från de försäkrades och andra ersättningsberättigades perspektiv om dessa står för risk (artikel 25.3).

För försäkringsföretag finns ytterligare och mer detaljerade bestämmelser både om innehållet i systemet för riskhantering och om riktlinjer för respektive riskområde i Solvens II-förordningen (artiklarna 259 och 260). Även för tjänstepensionsföretag kan det finnas ett behov av ytterligare reglering utöver de bestämmelser som enligt förslaget ska införas i den nya lagen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om innehållet i systemet för riskhantering samt omfattningen av riskerna i systemet.

10.9.2 Regelbunden utvärdering

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska regelbundet bedöma hur känsliga de försäkringstekniska avsättningarna och kapitalbasen är för de antaganden som ligger till grund för fastställandet av den ränta som används vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om kraven på de regelbundna utvärderingar som ska göras av tjänstepensionsföretag när det gäller företagets känslighet för de antaganden som ligger till grund för fastställandet av den ränta som används vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna.

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I andra tjänstepensionsdirektivet finns inte några bestämmelser om att ett tjänstepensionsföretag regelbundet ska bedöma hur känsliga de försäkringstekniska avsättningarna och kapitalbasen är för de antaganden som ligger till grund för fastställandet av den ränta som används vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna.

Gällande rätt

För försäkringsföretag gäller enligt försäkringsrörelselagen att de regelbundet ska bedöma hur känsliga de försäkringstekniska avsättningarna och de medräkningsbara kapitalbasmedlen är för de antaganden som ligger till grund för fastställandet av den ränta som används vid beräkningen av den bästa skattningen av framtida kassaflöden (10 kap. 9 §).

Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

För tjänstepensionskassor finns inte några bestämmelser i lag som motsvarar de som gäller för försäkringsföretag (10 kap. 9 § FRL).

Skälen för promemorians förslag

Ett försäkringsföretags system för riskhantering ska enligt försäkringsrörelselagen bl.a. omfatta matchningsrisker (10 kap. 7 § första stycket 2). Vidare gäller att ett försäkringsföretag inom ramen för sitt riskhanteringsarbete på det s.k. ALM-området (matchningsrisker), regelbundet ska utvärdera känsligheten hos de försäkringstekniska avsättningarna och medräkningsbara kapitalbasmedel för de antaganden som ligger till grund för extrapoleringen av den relevanta riskfria räntestrukturen (10 kap. 9 § FRL). Den sistnämnda bestämmelsen utgör därmed i praktiken en detaljreglering kring vissa av de åtgärder som ska genomföras inom ramen för ett av flera riskhanteringsområden (se prop. 2015/16:9 s. 312 f.).

I avsnitt 10.9.1 föreslås att ett tjänstepensionsföretag ska ha ett system för riskhantering som bl.a. ska omfatta matchningsrisker. På motsvarande sätt som gäller för försäkringsföretag bör även ett tjänstepensionsföretag utvärdera sin känslighet för de antaganden som ligger till grund för fastställandet av den ränta som används vid beräkningen av försäkringstekniska avsättningarna.

Precis som för försäkringsföretag kan det finnas ett behov av ytterligare bestämmelser om kraven på de regelbundna utvärderingar som ska göras av tjänstepensionsföretag när det gäller företagets känslighet för de antaganden som ligger till grund för fastställandet av den ränta som används vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om detta.

10.9.3 Användande av externa kreditvärderingsinstitut

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag som använder bedömningar från externa kreditvärderingsinstitut vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna eller det riskkänsliga kapitalkravet ska, när det är möjligt, göra en egen bedömning av de externa värderingarna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om hur ett tjänstepensionsföretag ska göra en sådan egen bedömning.

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I andra tjänstepensionsdirektivet finns det inte några bestämmelser om tjänstepensionsinstituts användning av bedömningar från externa kreditvärderingsinstitut.

Gällande rätt

Enligt försäkringsrörelselagen gäller att försäkringsföretag som använder bedömningar från externa kreditvärderingsinstitut vid beräkningar av de försäkringstekniska avsättningarna eller solvenskapitalkravet ska, när det är möjligt, göra en egen bedömning av de externa värderingarna (10 kap. 10 §).

Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

För tjänstepensionskassor finns det inte några bestämmelser i lag om användning av bedömningar från externa kreditvärderingsinstitut.

Skälen för promemorians förslag

För försäkringsföretag som använder bedömningar från externa kreditvärderingsinstitut finns det i försäkringsrörelselagen ett krav att de, när det är möjligt, ska göra en egen bedömning av de externa värderingarna (10 kap. 10 §). Syftet med det kravet är att undvika ett olämpligt beroende

av externa bedömningar (se artikel 2.10 c i det s.k. Omnibus II-direktivet⁵⁸ och prop. 2015/16:9 s. 315). Även för tjänstepensionsföretag finns anledning att motverka ett sådant beroende och därför bör också sådana företag göra en egen bedömning av externa värderingar när detta är möjligt. I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör det därför införas en bestämmelse med ett sådant krav som motsvarar vad som gäller för försäkringsföretag.

Som för försäkringsföretag kan det även för tjänstepensionsföretag finnas ett behov av kompletterande föreskrifter om hur en bedömning av de externa värderingarna ska genomföras. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om hur ett tjänstepensionsföretag ska göra denna bedömning.

10.10 Risk- och solvensbedömning

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska genomföra en risk- och solvensbedömning.

I den egna risk- och solvensbedömningen ska tjänstepensionsföretaget åtminstone göra en bedömning av

1. företagets totala solvensbehov med hänsyn till dess specifika riskprofil, risktolerans och affärsstrategi,
2. företagets fortlöpande efterlevnad av bestämmelserna om det riskkänsliga kapitalkravet och minimikapitalkravet, samt försäkrings-tekniska avsättningar, och
3. hur betydande skillnaderna är mellan företagets riskprofil och de antaganden om risker som har legat till grund för beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet.

För bedömningen av företagets totala solvensbehov ska tjänstepensionsföretaget ha processer som säkerställer att de risker som företaget är eller kan komma att bli exponerade för, på såväl kort som lång sikt, identifieras och värderas. Företaget ska kunna redovisa de metoder som använts vid bedömningen.

Den egna risk- och solvensbedömningen ska ingå som en integrerad del i ett tjänstepensionsföretags affärsstrategier och ska beaktas vid företagets strategiska beslut.

En risk- och solvensbedömning ska genomföras minst årligen eller om någon väsentlig förändring skett av de risker som tjänstepensionsföretaget är utsatt för utan dröjsmål.

Ett tjänstepensionsföretag ska rapportera resultatet av varje risk- och solvensbedömning till Finansinspektionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vad som ska ingå i risk- och solvensbedömningen.

⁵⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/51/EU av den 16 april 2014 om ändring av direktiven 2003/71/EG och 2009/138/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009, (EU) nr 1094/2010 och (EU) nr 1095/2010 med avseende på befogenheterna för Europeiska tillsynsmyndigheten (Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten) och Europeiska tillsynsmyndigheten (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten)

Utredningens förslag avviker från vad promemorian nu föreslår. Utredningen föreslår att ett tjänstepensionsföretag ska genomföra en egen riskutvärdering och att de nationella kraven ska ha karaktär av en principreglering som förenas med en eventuell detaljreglering på lägre nivå. Utredningen föreslår även att riskbedömningen endast ska ske regelbundet.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Svensk Försäkring* tillstyrker utredningens förslag om egen riskutvärdering, men ifrågasätter att resultatet regelmässigt ska rapporteras till Finansinspektionen då detta skulle kunna försämra företagets incitament att göra utvärderingarna.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska ett tjänstepensionsinstitut vidta en egen riskbedömning och dokumentera denna (artikel 28.1). Riskbedömningen ska genomföras vart tredje år eller utan dröjsmål vid en betydande förändring av tjänstepensionsinstitutets eller dess pensionsplans riskprofil.

Riskbedömningen ska enligt direktivet (artikel 28.2) innehålla följande:

a) En beskrivning av hur den egna riskbedömningen är integrerad i tjänstepensionsinstitutets ledningsprocess och beslutsprocesser.

b) En bedömning av riskhanteringssystemets effektivitet.

c) En beskrivning av hur tjänstepensionsinstitutet förebygger intressekonflikter med det uppdragsgivande företaget, när tjänstepensionsinstitutet utkontrakterar nyckelfunktioner till det uppdragsgivande företaget.

d) En bedömning av tjänstepensionsinstitutets totala finansieringsbehov, i förekommande fall inbegripet en beskrivning av återhämtningsplanen.

e) En bedömning av riskerna för medlemmar och förmånstagare avseende utbetalningen av deras pensionsförmåner och effektiviteten i eventuella korrigerande åtgärder, med beaktande av, i förekommande fall:

i) indexeringsmekanismer,

ii) mekanismer för reducering av förmåner, inbegripet i vilken omfattning intjänade pensionsförmåner kan reduceras, på vilka villkor och av vem.

f) En kvalitativ bedömning av mekanismerna för att skydda pensionsförmåner, inklusive, beroende på vad som är tillämpligt, garantier, överenskommelser eller andra typer av finansiellt stöd från det uppdragsgivande företaget, försäkring eller återförsäkring från ett företag som omfattas av Solvens II-direktivet eller täckning genom ett pensionsgarantisystem till förmån för tjänstepensionsinstitutet eller medlemmarna och förmånstagarna.

g) En kvalitativ bedömning av de operativa riskerna.

h) Om miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer beaktas vid investeringsbeslut, en bedömning av nya eller framväxande risker, inbegripet risker med anknytning till klimatförändring, resursanvändning och miljön, sociala risker och risker med anknytning till avskrivningar av tillgångar till följd av regleringsändringar.

Tjänstepensionsinstitutet ska ha metoder för att kartlägga och bedöma de risker de är utsatta för eller kan utsättas för på kort och på lång sikt och som kan inverka på tjänstepensionsinstitutets förmåga att fullgöra sina skyldigheter (artikel 28.3). Metoderna ska beskrivas i den egna riskbedömningen.

Den egna riskbedömningen ska beaktas vid tjänstepensionsinstitutets strategiska beslut (artikel 28.4).

Gällande rätt

För försäkringsföretag gäller enligt försäkringsrörelselagen att de ska genomföra en egen risk- och solvensbedömning (10 kap. 11 § första stycket).

I den egna risk- och solvensbedömningen ska försäkringsföretaget göra en bedömning av

1. företagets totala solvensbehov med hänsyn till dess specifika riskprofil, risktolerans och affärsstrategi,

2. företagets fortlöpande efterlevnad av bestämmelserna om solvens- och minimikapitalkraven, eller ett kapitalkrav som ska uppfyllas av ett företag som har beviljats undantag, samt försäkringstekniska avsättningar, och

3. hur betydande skillnaderna är mellan företagets riskprofil och de antaganden om risker som har legat till grund för beräkningen av solvenskapitalkravet eller ett kapitalkrav som ska uppfyllas av ett företag som har beviljats undantag (10 kap. 11 § andra stycket FRL).

Ett försäkringsföretag ska ha processer som säkerställer att de risker som företaget är eller kan komma att bli exponerade för, på såväl kort som lång sikt, identifieras och värderas (10 kap. 11 § tredje stycket FRL). Företaget ska även kunna redovisa de metoder som använts vid bedömningen. Den egna risk- och solvensbedömningen ska ingå som en integrerad del i ett försäkringsföretags affärsstrategier och ska beaktas vid företagets strategiska beslut (10 kap. 11 § femte stycket FRL). Försäkringsföretaget ska genomföra en egen risk- och solvensbedömning minst en gång per år (10 kap. 12 § FRL). Om en väsentlig förändring skett av de risker som försäkringsföretaget är utsatt för, ska en ny sådan bedömning genomföras snarast möjligt. Resultatet av varje egen risk- och solvensbedömning ska rapporteras till Finansinspektionen (10 kap. 13 § FRL).

Finansinspektionen har meddelat föreskrifter för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]), Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2015:21) om övergångsreglering för försäkringsrörelse. De försäkringsföretag som enbart driver verksamhet som avser tjänstepensionsförsäkringar eller som endast i ringa omfattning driver övrig livförsäkringsverksamhet, behöver inte tillämpa de ovan angivna bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om egen risk- och solvensbedömning (7 kap. 10 § första stycket Finansinspektionens föreskrifter). Om försäkringsföretaget även driver övrig livförsäkringsrörelse som inte är av ringa omfattning, ska de tillämpa bestämmelserna i försäkringsrörelselagen. Försäkringsföretaget ska beakta verksamheten

som avser tjänstepensionsförsäkring i den egna risk- och solvensbedömningen, med de anpassningar som är nödvändiga för den verksamheten (7 kap. 10 § andra stycket Finansinspektionens föreskrifter).

För tjänstepensionskassor finns det inte några bestämmelser om att de ska genomföra en risk- och solvensbedömning.

Skälen för promemorians förslag

Risk- och solvensbedömning

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska tjänstepensionsföretag genomföra en riskbedömning (artikel 28.1). I avsnitt 9.5 föreslås att det i den nya lagen om tjänstepensionsföretag ska införas bestämmelser om ett riskkänsligt kapitalkrav. Risk- och solvensbedömningen bör därför göras utifrån dessa krav. De nu aktuella bestämmelserna i direktivet har stora likheter med bestämmelserna i Solvens II-direktivet (artikel 45). På motsvarande sätt som de bestämmelserna i Solvens II-direktivet har genomförts i svensk rätt i bestämmelser i försäkringsrörelselagen bör de nu aktuella bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet därför genomföras i bestämmelser i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Bestämmelserna i den nya lagen bör utformas efter förebild av de bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (10 kap. 11–13 §§).

För tjänstepensionsföretag kan det finnas ett behov av ytterligare bestämmelser om vad som ska ingå i risk- och solvensbedömningen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om vad som ska ingå i denna bedömning.

Risk- och solvensbedömningen ska genomföras årligen och resultatet ska rapporteras till Finansinspektionen

För försäkringsföretag gäller att de ska genomföra en risk- och solvensbedömning årligen om det inte dessförinnan sker en väsentlig förändring av de risker som de är utsatta för samt att resultatet ska rapporteras till Finansinspektionen (10 kap. 12 och 13 §§ FRL). Den tjänstepensionsverksamhet som försäkringsföretag driver i dag är i huvudsak densamma som den som tjänstepensionsföretag kommer att driva. Det bör därför ställas upp samma krav i detta avseende på tjänstepensionsföretag som på försäkringsföretag. I lagen om tjänstepensionsföretag bör det därför införas bestämmelser om att ett tjänstepensionsföretag minst årligen ska göra en risk- och solvensbedömning och därefter rapportera resultatet av denna till Finansinspektionen. Detta stämmer även väl överens med vad som anges andra tjänstepensionsdirektivet om att riskbedömningen bör göras tillgänglig för de behöriga myndigheterna (skäl 57). Resultatet av risk- och solvensbedömningen ska därmed, till skillnad mot vad *Svensk Försäkring* anser, rapporteras till Finansinspektionen. Bestämmelserna i den nya lagen bör utformas efter förebild av motsvarande bestämmelser i försäkringsrörelselagen (10 kap. 12 och 13 §§).

Enligt försäkringsrörelselagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om försäkringsföretags rapportering av resultat av den egna risk- och solvensbedömningen (10 kap. 26 § 7 FRL). Denna möjlighet bör finnas även när det gäller tjänstepensionsföretag. Regeringen eller den myndighet som regeringen

bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om rapporteringen av resultatet av risk- och solvensbedömningen för tjänstepensionsföretag.

10.11 System för internkontroll

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska ha ett system för internkontroll.

- Systemet för internkontroll ska omfatta
1. förvaltnings- och redovisningsmetoder,
 2. ramar för internkontrollen,
 3. lämpliga rapporteringsrutiner, och
 4. en funktion för regelefterlevnad.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Utredningen föreslår inte att systemet för internkontroll ska omfatta en funktion för regelefterlevnad.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska ett tjänstepensionsinstitut upprätta ett effektivt system för internkontroll (artikel 21.4). Systemet ska omfatta administrativa förfaranden och redovisningsförfaranden, ramar för internkontrollen och lämpliga rapporteringsrutiner på institutets samtliga nivåer.

Gällande rätt

Försäkringsföretag ska enligt försäkringsrörelselagen ha ett system för internkontroll (10 kap. 14 §). Systemet ska omfatta förvaltnings- och redovisningsmetoder, ramar för internkontrollen, lämpliga rapporteringsrutiner och en funktion för regelefterlevnad.

Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

För tjänstepensionskassor finns det inte några bestämmelser i lag som motsvarar bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet om system för internkontroll. I Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag finns i allmänna råd om intern kontroll (3 kap.).

Skälen för promemorians förslag

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska ett tjänstepensionsföretag ha ett system för internkontroll (artikel 21.4). De bestämmelserna i direktivet överensstämmer i huvudsak med motsvarande bestämmelser i Solvens II-direktivet (artikel 46.1). På liknande sätt som de bestämmelserna i Solvens II-direktivet har genomförts i svensk rätt i bestämmelser i

försäkringsrörelselagen bör de nu aktuella bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet därför genomföras i bestämmelser i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Bestämmelserna i den nya lagen bör utformas efter förebild av de bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (10 kap. 14 §). I avsnitt 10.7 föreslås att det ska införas ett krav på att ett tjänstepensionsföretag ska ha en funktion för regelefterlevnad. Systemet för internkontroll bör därmed även omfatta en sådan funktion.

Det saknas skäl att i lag ange att rapporteringsrutinerna ska gälla på alla nivåer i företaget.

10.12 Riskhanteringsfunktion

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretags riskhanteringsfunktion ska ges en struktur som underlättar genomförande av riskhanteringssystemet.

Riskhanteringsfunktionen ska

1. utvärdera systemet för riskhantering,
2. identifiera, värdera, övervaka och hantera de risker som omfattas av systemet för riskhantering,
3. rapportera till styrelsen och den verkställande direktören om de risker som tjänstepensionsföretaget är eller kan komma att bli exponerade för samt beroenden mellan risker.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om riskhanteringsfunktionens uppgifter.

Utredningens förslag avviker från promemorians förslag. Enligt utredningens förslag ska regleringen vara mer principbaserad och det ska inte regleras i detalj vilka uppgifter som riskhanteringsfunktionen ska utföra. Utredningen föreslår inte något bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Svenska Aktuarieföreningen* anser att det bör förtydligas om funktionen ska utföra riskkontrollen eller enbart bevaka efterlevnaden.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Ett tjänstepensionsföretag ska enligt andra tjänstepensionsdirektivet ha en riskhanteringsfunktion (artikel 24.1). Denna funktion ska vara effektiv, proportionerlig och underlätta hanteringen av ett riskhanteringssystem (artikel 25.1).

Gällande rätt

Försäkringsföretag ska enligt försäkringsrörelselagen ha en funktion för riskhantering (10 kap. 4 § FRL). Funktionen för riskhantering ska ges en struktur som underlättar genomförande av riskhanteringssystemet (10 kap. 15 § FRL). För försäkringsföretag finns ytterligare bestämmelser om funktionens uppgifter i Solvens II-förordningen (artikel 269).

Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

För tjänstepensionskassor finns det inte några bestämmelser om att de ska ha en funktion för riskhantering. I Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag finns allmänna råd om en samlad funktion i företaget för självständig riskkontroll (4 kap. 3 och 4 §§).

Skälen för promemorians förslag

Som anges i avsnitt 10.7 ska ett tjänstepensionsföretag ha en riskhanteringsfunktion. Ett tjänstepensionsföretags verksamhet kommer i detta avseende i huvudsak att överensstämma med ett försäkringsföretags. På samma sätt som gäller för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen (10 kap. 15 §) bör det i lag anges att funktionen ska ges en struktur som underlättar genomförande av riskhanteringssystemet. För tydlighets skull och en bättre förutsebarhet för tjänstepensionsföretag bör det, som *Svenska Aktuarieföreningen* efterfrågar, i den nya lagen anges de uppgifter som funktionen åtminstone bör utföra. Detta stämmer även överens med den reglering som föreslås för de andra centrala funktionerna. Funktionen för riskhantering ska utvärdera systemet för riskhantering och identifiera, värdera, övervaka och hantera de risker som omfattas av systemet för riskhantering. Funktionen ska även rapportera till styrelsen och den verkställande direktören om de risker som tjänstepensionsföretaget är eller kan komma att bli exponerade för samt beroenden mellan risker.

För försäkringsföretag finns mer detaljerade bestämmelser om riskhanteringsfunktionens uppgifter i Solvens II-förordningen (artikel 269). I bestämmelsen i den nya lagen ska det, till skillnad från i bestämmelserna om riskhanteringsfunktionen i försäkringsrörelselagen, anges vilka uppgifter som funktionen ska utföra. Trots detta kan det finnas ett behov av ytterligare bestämmelser om vilka uppgifter som funktionen ska utföra. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om riskhanteringsfunktionens uppgifter.

10.13 Funktion för regelefterlevnad

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretags funktion för regelefterlevnad ska

1. rapportera till styrelsen och den verkställande direktören i fråga om efterlevnaden av bestämmelserna som gäller för företagets verksamhet,
2. lämna råd till företagets styrelse och den verkställande direktören om förebyggande av bristande efterlevnad av de bestämmelser som gäller för företagets verksamhet,
3. bedöma konsekvenserna av förändringar i de bestämmelser som gäller för företagets verksamhet, och
4. identifiera och bedöma risker för bristande efterlevnad av de bestämmelser som gäller för företagets verksamhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om funktionen för regelefterlevnads uppgifter.

Utredningens förslag avviker från promemorians förslag. Utredningen avstår från att lämna något förslag om krav på en regelefterlevnadsfunktion eftersom det i andra tjänstepensionsdirektivet inte finns något krav på en sådan funktion.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inte några uttryckliga bestämmelser om att ett tjänstepensionsinstitut ska ha en funktion för regelefterlevnad.

I direktivet anges dock att ett tjänstepensionsinstitut ska ha ett effektivt system för internkontroll och att detta system ska omfatta administrativa förfaranden och redovisningsförfaranden, ramar för internkontrollen och lämpliga rapporteringsrutiner på tjänstepensionsinstitutets samtliga nivåer (artikel 21.4).

Gällande rätt

Försäkringsföretag ska enligt försäkringsrörelselagen ha en funktion för regelefterlevnad (10 kap. 4 §). Enligt försäkringsrörelselagen (10 kap. 16 §) ska funktionen för regelefterlevnad

1. rapportera till styrelsen och den verkställande direktören i fråga om efterlevnaden av

a) bestämmelserna i försäkringsrörelselagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen,

b) bestämmelser som har meddelats av kommissionen med anledning av Solvens II-direktivet, och

c) de riktlinjer och rekommendationer som har meddelats med anledning av det direktivet av Eiopa, Finansinspektionen och, om företaget har inrättat en sekundäretablering i ett land inom EES, den behöriga myndigheten i det landet,

2. lämna råd till företagets styrelse och den verkställande direktören om förebyggande av bristande efterlevnad av bestämmelser enligt 1,

3. bedöma konsekvenserna av förändringar i bestämmelser, riktlinjer och rekommendationer enligt 1, och

4. identifiera och bedöma risker för bristande efterlevnad av bestämmelser, riktlinjer och rekommendationer enligt 1.

I Solvens II-förordningen finns ytterligare bestämmelser om de uppgifter som ett försäkringsföretags funktion för regelefterlevnad ska ha (artikel 270).

Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

För tjänstepensionskassor finns det inte några bestämmelser i lag om att de ska ha en funktion för regelefterlevnad. I Finansinspektionens allmänna

råd om styrning och kontroll av finansiella företag finns allmänna råd om intern kontroll (3 kap.).

Skälen för promemorians förslag

Som anges i avsnitt 10.7 ska ett tjänstepensionsföretag ha en funktion för regelefterlevnad. För försäkringsföretagen anges i försäkringsrörelselagen vilka uppgifter som funktionen för regelefterlevnad ska utföra (10 kap. 16 §). Då ett tjänstepensionsföretags verksamhet har stora likheter med ett försäkringsföretags bör samma uppgifter vara aktuella för en funktion för regelefterlevnad oavsett om det rör sig om ett tjänstepensionsföretag eller ett försäkringsföretag. Denna modell där det i lag anges vilka uppgifter som funktionen ska ha skapar en tydlighet och ökad förutsebarhet för tjänstepensionsföretagen som även överensstämmer med vad som föreslås för de andra centrala funktionerna. I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör det därför anges vilka funktioner som ett tjänstepensionsföretags funktion för regelefterlevnad ska ha.

I lagen bör funktionens uppgifter anges i en bestämmelse som motsvarar den i försäkringsrörelselagen som gäller för försäkringsföretag (10 kap. 16 §). Det som anges i den bestämmelsen i försäkringsrörelselagen (10 kap. 16 § 1 b) som rör Solvens II-direktivet är emellertid inte relevant när det gäller bestämmelsen i den nya lagen.

Funktionen för regelefterlevnad ska således rapportera till styrelsen och den verkställande direktören i fråga om efterlevnaden av bestämmelserna i denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag, bestämmelserna i försäkringsrörelselagen som gäller för tjänstepensionsföretaget och, om företaget har inrättat en sekundäretablering i ett land inom EES, föreskrifter och riktlinjer som den behöriga myndigheten i det landet har meddelat. Funktionen ska även lämna råd till företagets styrelse och den verkställande direktören om förebyggande av bristande efterlevnad av de bestämmelser som gäller för tjänstepensionsföretagets verksamhet, bedöma konsekvenserna av förändringar i dessa, och identifiera och bedöma risker för bristande efterlevnad av samma bestämmelser.

För försäkringsföretag finns också ytterligare bestämmelser i Solvens II-förordningen (artikel 270). Även för tjänstepensionsföretag kan det finnas ett behov av ytterligare bestämmelser om funktionens uppgifter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om funktionens uppgifter.

10.14 Funktion för internrevision

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretags funktion för internrevision ska

1. utvärdera systemet för internkontroll,
2. utvärdera andra delar av företagsstyrningssystemet och
3. rapportera resultat och lämna rekommendationer efter dessa utvärderingar till företagets styrelse.

Funktionen för internrevision ska utföra sina uppgifter med opartiskhet och vara oberoende från den verksamhet som utvärderas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om funktionen för internrevisions uppgifter.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Utredningens förslag avviker från promemorians förslag genom att enligt utredningens förslag ska det anges i lag att styrelsen ska utse den som svarar för företagets funktion för internrevision. Utredningen föreslår inte något bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Svensk Försäkring* avstyrker förslaget att styrelsen ska utse den som ansvarar för funktionen och anför att det är företaget som ska kunna besluta om detta.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska ett tjänstepensionsinstitut ha en funktion för internrevision (artikel 24.1). Den funktionen ska vara oberoende från andra nyckelfunktioner (artikel 24.2). Personer med uppgifter i funktionen ska rapportera väsentliga resultat och rekommendationer till det organ som ska besluta om vilka åtgärder som ska vidtas (artikel 24.4). Funktionen ska vara effektiv och stå i proportion till tjänstepensionsinstitutets storlek och interna organisation samt till verksamhetens storlek, art, omfattning och komplexitet (artikel 26). Funktionen ska utföra en utvärdering av hur lämpligt och effektivt systemet för internkontroll är samt andra aspekter av företagsstyrningssystemet, inklusive, i förekommande fall, verksamheter som utkontrakterats.

Gällande rätt

Försäkringsföretag ska enligt försäkringsrörelselagen ha en funktion för internrevision (10 kap. 4 §). Enligt försäkringsrörelselagen (10 kap. 17 §) ska funktionen

1. utvärdera systemet för internkontroll,
2. utvärdera andra delar av företagsstyrningssystemet, och
3. rapportera resultat och lämna rekommendationer efter utvärderingarna till företagets styrelse.

I Solvens II-förordningen anges mer detaljerade bestämmelser om de uppgifter som funktionen för internrevision i ett försäkringsföretag ska ha (artikel 271.3).

Funktionen ska enligt försäkringsrörelselagen utföra sina uppgifter med opartiskhet och vara oberoende från den verksamhet som utvärderas (10 kap. 17 § andra stycket).

Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

För tjänstepensionskassor finns det inte några bestämmelser i lag om att de ska ha en funktion för internrevision. I Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag finns allmänna råd om

internrevision. Där anges att styrelsen bör se till att det finns en funktion som granskar och utvärderar den interna kontrollen (6 kap. 1 §). Organisatoriskt bör funktionen vara helt separerad från verksamheten som ska granskas (6 kap. 2 §). Där anges även uppgifter som funktionen bör utföra (6 kap. 4 §).

Skälen för promemorians förslag

Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om funktionen för internrevision ska gälla även för tjänstepensionsföretag

Som anges i avsnitt 10.7 ska ett tjänstepensionsföretag ha en funktion för internrevision. Bestämmelserna om en funktion för internrevision i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 24) överensstämmer i stort med bestämmelserna för försäkringsföretag i Solvens II-direktivet (artikel 47). På motsvarande sätt som de bestämmelserna i Solvens II-direktivet har genomförts i svensk rätt i bestämmelser i försäkringsrörelselagen bör de nu aktuella bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet därför genomföras i bestämmelser i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Bestämmelserna i den nya lagen bör utformas efter förebild av de bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (10 kap. 4 och 17 §§).

I kommissionens förslag till andra tjänstepensionsdirektivet fanns en bestämmelse om att ett tjänstepensionsinstitut ska utse minst en oberoende person, inom eller utom institutet, som ansvarar för internrevisionsfunktionen (artikel 27.2). Det direktiv som Europaparlamentet och rådet har antagit innehåller dock inte någon sådan regel. Det finns, som *Svensk Försäkring* anför, inte längre skäl för att i svensk rätt införa en sådan bestämmelse som utredningen föreslår om att styrelsen i ett tjänstepensionsföretag ska utse den som svarar för företagets funktion för internrevision.

Behov av ytterligare bestämmelser

För försäkringsföretag finns kompletterande bestämmelser om internrevisionsfunktionens uppgifter i Solvens II-förordningen (artikel 271.3). Även för tjänstepensionsföretag kan det finnas ett behov av ytterligare bestämmelser om denna funktions uppgifter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om internrevisionsfunktionens uppgifter.

10.15 Aktuariefunktion

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretags aktuariefunktion ska

1. samordna och svara för kvaliteten i de försäkringstekniska beräkningarna och utredningarna,
2. bistå styrelsen och den verkställande direktören och på eget initiativ rapportera till dem i frågor som rör metoder, beräkningar och bedömningar av
 - a) de försäkringstekniska avsättningarna,
 - b) värderingen av försäkringsriskerna, och

- c) återförsäkringsskydd och andra riskreduceringstekniker, och
- 3. bidra till företagets riskhanteringssystem.

Tjänstepensionsföretaget ska utse minst en oberoende person som ansvarar för aktuariefunktionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om aktuariefunktionens uppgifter.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Enligt utredningens förslag ska den ansvarige aktuarien registreras.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Svenska Aktuarieföreningen* anser att funktionens uppgifter bör förtydligas så att det klart framgår att det rör sig om en kontrollfunktion där oberoende och objektivitet är av yttersta vikt. *Svensk Försäkring* anser att utredningens förslag är oklart och behöver tydliggöras, bl.a. när det rör begreppet ansvarig aktuarie och övrig terminologi. *Svensk Försäkring* anser även att begreppet aktuariefunktion rimligen bör ges samma innebörd som i försäkringsrörelselagen.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska medlemsstaterna kräva att ett tjänstepensionsinstitut inrättar en aktuariefunktion om institutet självt erbjuder täckning för biometrisk risker eller garanterar antingen en viss avkastning eller en viss förmånsnivå (artikel 27.1). Aktuariefunktionen ska

- a) samordna och övervaka beräkningen av de tekniska avsättningarna,
- b) bedöma lämpligheten av de metoder och underliggande modeller som används vid beräkningen av tekniska avsättningar och de antaganden som ligger till grund för denna beräkning,
- c) bedöma om de data som används vid beräkningen av de tekniska avsättningarna är tillräckliga, samt bedöma deras kvalitet,
- d) jämföra de antaganden som ligger till grund för beräkningen av tekniska avsättningar med den faktiska utvecklingen,
- e) informera tjänstepensionsinstitutets förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan om hur tillförlitliga och lämpliga beräkningarna av tekniska avsättningar är,
- f) yttra sig om den övergripande policyn för teckning av försäkring om tjänstepensionsinstitutet har en sådan policy,
- g) yttra sig om försäkringsarrangemangens lämplighet om tjänstepensionsinstitutet har sådana arrangemang, och
- h) bidra till ett effektivt genomförande av riskhanteringssystemet.

Ett tjänstepensionsinstitut ska även utse minst en oberoende person, inom eller utanför tjänstepensionsinstitutet, som ansvarar för aktuariefunktionen (artikel 27.2).

Gällande rätt

För försäkringsföretag gäller enligt försäkringsrörelselagen att de ska ha en aktuariefunktion (10 kap. 4 §). Enligt försäkringsrörelselagen (10 kap. 18 § första stycket) ska aktuariefunktionen

1. samordna och svara för kvaliteten i de försäkringstekniska beräkningarna och utredningarna,
2. bistå styrelsen och den verkställande direktören och på eget initiativ rapportera till dem i frågor som rör metoder, beräkningar och bedömningar av

- a) de försäkringstekniska avsättningarna,
 - b) värderingen av försäkringsriskerna, och
 - c) återförsäkringsskydd och andra riskreduceringstekniker, och
3. bidra till företagets riskhanteringssystem.

Det finns mer detaljerade bestämmelser om aktuariefunktionens uppgifter i artikel 272 i Solvens II-förordningen (artikel 272).

Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

För tjänstepensionskassor finns det inte något uttryckligt krav att de ska ha en aktuariefunktion. I den upphävda lagen om understödsföreningar finns bestämmelser om försäkringsteknisk utredning (21 §). De innebär att styrelsen minst vart femte år ska låta verkställa försäkringsteknisk utredning av föreningens ställning vid närmast föregående års slut. I fjärde stycket anges att den försäkringstekniska utredningen ska verkställas av person som är behörig att utöva befattning som aktuarie vid livförsäkringsbolag eller som Finansinspektionen har förklarat vara behörig att verkställa utredningen.

Skälen för promemorians förslag

En särskild bestämmelse om aktuariefunktion ska införas

Som anges i avsnitt 10.7 ska ett tjänstepensionsföretag ha en aktuariefunktion. De nu aktuella bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 27.1) överensstämmer i huvudsak med bestämmelserna i Solvens II-direktivet (artikel 48.1). Detta talar för att aktuariefunktionen hos ett tjänstepensionsföretag, som *Svensk Försäkring* efterfrågar, bör ges samma innebörd som hos ett försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen. På motsvarande sätt som de bestämmelserna i Solvens II-direktivet har genomförts i svensk rätt i bestämmelser i försäkringsrörelselagen bör de nu aktuella bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet därför genomföras i bestämmelser i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Bestämmelserna i den nya lagen bör utformas efter förebild av de bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (10 kap. 18 §). Genom att funktionens uppgifter anges i lag förtydligas, som *Svenska Aktuarieföreningen* och *Svensk Försäkring* efterfrågar, att det rör sig om en kontrollfunktion.

Ytterligare bestämmelser om aktuariefunktionens uppgifter

För försäkringsföretag finns ytterligare bestämmelser om vilka uppgifter som aktuariefunktionen ska utföra i Solvens II-förordningen (artikel 272). Även för tjänstepensionsföretag kan det finnas ett behov av att mer i detalj reglera vilka uppgifter som aktuariefunktionen ska utföra. Regeringen

eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om vilka uppgifter som aktuariefunktionen ska utföra.

Krav på den som ansvarar för eller utför uppgifter i aktuariefunktionen

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska tjänstepensionsföretag utse minst en oberoende person som ansvarar för aktuariefunktionen (artikel 27.2). För att genomföra andra tjänstepensionsdirektivet i denna del bör det i lagen om tjänstepensionsföretag införas en motsvarande bestämmelse. Den bestämmelsen kommer inte att ha någon motsvarighet i försäkringsrörelselagen. I försäkringsrörelselagen (eller i Solvens II-direktivet) finns det nämligen inte något uttryckligt krav på oberoende för den som ansvarar för aktuariefunktionen i ett försäkringsföretag.

I andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 27.2) anges inte närmare vad som avses med oberoende eller i förhållande till vem eller vilka detta ska gälla. Enligt direktivet (artikel 24.2) får en enda person eller enhet, med undantag för internrevisionsfunktionen, utöva flera nyckelfunktioner. Det oberoende som det nu är fråga om måste därmed i stället gälla mot det som funktionen ska granska. Den som ska utses av tjänstepensionsföretaget ska därmed vara oberoende gentemot den som beräknar de försäkrings-tekniska avsättningarna.

10.16 Uppdragsavtal

10.16.1 Ett tjänstepensionsföretags möjligheter att ingå uppdragsavtal

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska få uppdra åt någon annan att utföra ett visst arbete och vissa funktioner som ingår i företagets tjänstepensionsverksamhet. Ett sådant avtal ska dock inte inskränka företagets ansvar enligt lagen om tjänstepensionsföretag.

Ett uppdragsavtal får inte leda till att

1. kvaliteten i företagsstyrningssystemet försämras väsentligt,
2. den operativa risken i företaget ökar väsentligt,
3. Finansinspektionens möjlighet att utöva tillsyn över tjänstepensionsföretagets verksamhet försämras, eller
4. försäkringstagarnas, de försäkrades och andra ersättningsberättigades möjlighet till tillfredsställelse och fortlöpande service inte kan upprätthållas.

Tjänstepensionsföretaget ska välja uppdragstagare med omsorg och löpande följa upp den verksamhet som omfattas av uppdragsavtal för att säkerställa att verksamheten fungerar tillfredsställande.

Ett uppdragsavtal ska vara skriftligt och tydligt reglera parternas skyldigheter och rättigheter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vad ett tjänstepensionsföretag ska beakta när de ingår ett uppdragsavtal och vad avtalet ska innehålla.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Utredningen föreslår inte något bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att få meddela föreskrifter.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Svensk Försäkring* ifrågasätter om de administrativa uppgifter som de s.k. valcentralerna gör åt de försäkringsbolag som tryggar utfästelser enligt pensionsplan utgör uppdragsavtal. Enligt Svensk Försäkring bör de i vart fall inte omfattas av anmälningsplikt. För att tydliggöra detta föreslår Svensk Försäkring att det i den inledande definitionen i lagen om tjänstepensionsföretag även bör anges att företaget valt att uppdra åt annan, för att undvika att situationer där bolaget inte alltid kan välja vem som utför vissa uppgifter såsom är fallet med valcentralerna då de utses av arbetsmarknadens parter.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I andra tjänstepensionsdirektivet finns bestämmelser om uppdragsavtal.

Medlemsstaterna får tillåta eller kräva att ett tjänstepensionsinstitut helt eller delvis uppdrar åt tjänsteleverantörer som arbetar för institutets räkning att utföra delar av institutets verksamhet, inbegripet nyckelfunktioner och ledningen av institutet (artikel 31.1).

Ett tjänstepensionsinstitut, ska trots uppdragsavtalet, ha kvar ansvaret för att institutet uppfyller de krav som följer av direktivet (artikel 31.2).

Enligt direktivet (artikel 31.3) får nyckelfunktioner eller andra verksamheter inte utkontrakteras på ett sådant sätt att det leder till något av följande:

- a) Kvaliteten på det berörda tjänstepensionsinstitutets företagsstyrningssystem försämras.
- b) Den operativa risken ökas i otillbörlig utsträckning.
- c) De behöriga myndigheterna får försämrade möjligheter att kontrollera att tjänstepensionsinstitutet uppfyller sina förpliktelser.
- d) Möjligheten till ett oavbrutet och tillfredsställande tillhandahållande av tjänster till medlemmar och förmånstagare undergrävs.

Ett tjänstepensionsinstitut ska enligt direktivet säkerställa att den utkontrakterade verksamheten fungerar väl genom valet av tjänsteleverantör och genom den löpande övervakningen av tjänsteleverantörens verksamhet (artikel 31.4).

Ett uppdragsavtal ska vara skriftligt samt rättsligt bindande och tydligt ange tjänstepensionsinstitutets och tjänsteleverantörens rättigheter och skyldigheter (artikel 31.5).

Gällande rätt

För försäkringsföretag finns bestämmelser om uppdragsavtal i försäkringsrörelselagen (bl.a. i 10 kap. 19 och 20 §§). Dessa bestämmelser infördes vid genomförandet av Solvens II-direktivet. Bestämmelserna kompletteras av bestämmelser i Solvens II-förordningen som mer detaljerat anger villkoren för att ingå uppdragsavtal (artikel 274).

För försäkringsföretag fanns före genomförandet i svensk rätt av Solvens II-direktivet inte några bestämmelser i lag om uppdragsavtal.

Ovan angivna bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller dock även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

I första tjänstepensionsdirektivet fanns en bestämmelse om att medlemsstaterna får kräva eller tillåta att ett tjänstepensionsinstitut helt eller delvis uppdrar driften av ett institut till andra enheter som agerar för institutets räkning (artikel 9.4). Vid genomförandet i svensk rätt av det direktivet ansågs att bestämmelsen inte hade någon relevans för svenska sammanhang och den föranledde därför inte någon lagstiftningsåtgärd (se prop. 2004/05:165).

I den upphävda lagen om understödsföreningar finns det inte några bestämmelser om uppdragsavtal. Tjänstepensionskassor omfattas dock av de allmänna råd som Finansinspektionen utfärdat om uppdragsavtal, Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag (7 kap.).

Skälen för promemorians förslag

Bestämmelser om uppdragsavtal ska införas

Andra tjänstepensionsdirektivet öppnar upp för att tjänstepensionsföretag ska få ingå uppdragsavtal som rör tjänstepensionsverksamheten. De försäkringsföretag som följer Solvens II-regelverket har enligt försäkringsrörelselagen rätt att ingå uppdragsavtal (10 kap. 19 § med de begränsningar som följer av 10 kap. 20 §). Det finns bestämmelser om uppdragsavtal även i andra lagar på finansmarknadsområdet (se t.ex. 4 kap. 4 § lagen [2004:46] om värdepappersfonder). Det finns därmed skäl för att också tjänstepensionsföretag ska få möjlighet till att ingå uppdragsavtal som avser tjänstepensionsverksamheten.

Inom vilka områden får ett tjänstepensionsföretag ingå ett uppdragsavtal

Enligt försäkringsrörelselagen (10 kap. 19 §) gäller bestämmelserna i den lagen om uppdragsavtal endast sådana uppdragsavtal som ingår i försäkringsföretagets försäkringsrörelse. Motsvarande begränsning bör gälla för tjänstepensionsföretag. I skälen till andra tjänstepensionsdirektivet anges även att vid tillämpningen av direktivet omfattas inte avtal för operativa tjänster, till exempel säkerhets- eller underhållspersonal (skäl 61). Uppdragsavtal som inte rör företagets verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring bör därför inte omfattas av de bestämmelser om uppdragsavtal som bör införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Det finns inte, som *Svensk Försäkring* anför, skäl att i lag införa ytterligare bestämmelser om vilka avtal som ska omfattas av bestämmelserna om uppdragsavtal.

Medlemsstaterna får enligt andra tjänstepensionsdirektivet kräva eller tillåta att ett tjänstepensionsinstitut helt eller delvis uppdrar åt en tjänstleverantör att för institutets räkning utföra delar av institutets verksamheter, inbegripet nyckelfunktioner och ledningen av institutet (artikel 31.1). I direktivet finns det således inte någon uttrycklig begränsning av vilken typ av verksamhet som ett tjänstepensionsföretag får anlita annan

för att utföra. Inte heller i bestämmelserna om uppdragsavtal i försäkringsrörelselagen finns det någon uttrycklig begränsning av vilken typ av arbete eller funktioner som ett försäkringsföretag får anlita annan för att utföra (10 kap. 19 § som i svensk rätt genomför artikel 49.1 i Solvens II-direktivet).

I andra tjänstepensionsdirektivet anges dock att ett uppdragsavtal inte inskränker tjänstepensionsinstitutets ansvar enligt direktivet (artikel 31.2). I försäkringsrörelselagen finns en bestämmelse med motsvarande innebörd (10 kap. 19 § andra meningen). Detta får anses innebära att styrelsen och den verkställande direktören alltid kommer att ansvara för den verksamhet som omfattas av ett uppdragsavtal på samma sätt som skulle gällt om samma verksamhet utförts inom tjänstepensionsföretaget (jfr även 7 kap. 1 § Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag). Detta innebär i sig en begränsning av vilken typ av arbete eller funktioner som ett tjänstepensionsföretag får anlita annan för att utföra. Ett tjänstepensionsföretag bör därför inte få anlita någon annan för att utföra de uppgifter som styrelsen och den verkställande direktören ska utföra enligt den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

Krav för den verksamhet som omfattas av ett uppdragsavtal

Bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet om möjligheten för ett tjänstepensionsföretag att ingå uppdragsavtal (artikel 31.1–31.3) överensstämmer i huvudsak med bestämmelserna i Solvens II-direktivet (artikel 49.1 och 49.2). Vissa skillnader finns dock. Detta gäller främst hur möjligheten att ingå uppdragsavtal har begränsats i andra tjänstepensionsdirektivet. I försäkringsrörelselagen anges att begränsningarna endast avser operativ verksamhet eller funktioner som är av väsentligt betydelse (10 kap. 20 §). I Solvens II-direktivet anges detta som kritiska eller viktiga operativa funktioner eller verksamheter (artikel 49.2). I andra tjänstepensionsdirektivet anges inte någon sådan avgränsning sett till en viss funktion eller verksamhet (artikel 31.3). I det direktivet anges i stället att begränsningarna ska gälla nyckelfunktioner eller andra verksamheter.

För att genomföra dessa bestämmelser i andra tjänstepensionsdirektivet bör det därför anses krävas att begränsningarna ska omfatta alla typer av uppdragsavtal. Det bör anges i en bestämmelse i lagen om tjänstepensionsföretag. Det innebär att den begränsning som ska gälla enligt den lagen blir mer omfattande än den som gäller för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen (10 kap. 20 §).

Avtalsvillkor

För de försäkringsföretag som följer Solvens II-regelverket finns detaljerade bestämmelser om uppdragsavtal i Solvens II-förordningen. Solvens II-förordningen reglerar bl.a. vad försäkringsföretag ska beakta när de ingår ett uppdragsavtal (artikel 274.3) och vad själva avtalet ska innehålla (artikel 274.4). I förordningen finns även ett krav på att ett uppdragsavtal ska vara skriftligt (artikel 274.3 c).

Även för tjänstepensionsföretag finns det skäl för att närmare reglera vad ett sådant företag ska beakta när de ingår ett uppdragsavtal och vad ett sådant avtal åtminstone ska innehålla. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om vad ett

tjänstepensionsföretag ska beakta när det ingår ett uppdragsavtal och vad ett sådant avtal ska innehålla.

10.16.2 Anmälan av uppdragsavtal

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska anmäla ett uppdragsavtal till Finansinspektionen. Om avtalet avser centrala funktioner eller förvaltningen av företaget ska anmälan ske innan avtalet börjar gälla. Även om det sker väsentliga förändringar av den verksamhet som omfattas av uppdragsavtalet ska en anmälan ske snarast möjligt.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Utredningens förslag avviker från promemorians förslag genom att utredningen föreslår att en anmälan ska göras i god tid innan avtalet ingås.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Svensk Försäkring* och *Sveriges advokatsamfund* ställer sig frågande till att anmälan av uppdragsavtal till Finansinspektionen ska ske i förväg, dvs. innan avtalet ingås utan det borde i stället vara innan avtalet börjar gälla.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 31.6) finns bestämmelser om att ett tjänstepensionsinstitut ska underrätta den behöriga myndigheten i god tid om all utkontraktering av verksamhet som omfattas av direktivet. Om utkontrakteringen rör nyckelfunktioner eller förvaltningen av institutet ska anmälan ske innan avtalet om sådan utkontraktering träder i kraft. En anmälan ska även göras av alla senare viktiga förändringar med avseende på de utkontrakterade verksamheterna.

Gällande rätt

För försäkringsföretag gäller enligt försäkringsrörelselagen att ett sådant företag ska anmäla uppdragsavtal till Finansinspektionen om avtalet avser operativ verksamhet eller sådana funktioner som är av väsentlig betydelse (10 kap. 21 §). En anmälan ska ske innan avtalet börjar gälla. En anmälan ska ske snarast möjligt om det inträffar väsentliga förändringar inom den operativa verksamheten eller funktionerna.

Innan Solvens II-direktivet genomfördes i svensk rätt fanns det inte några bestämmelser om uppdragsavtal i försäkringsrörelselagen. De ovan angivna bestämmelserna i försäkringsrörelselagen gäller dock även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

Den upphävda lagen om understödsföreningar innehåller inte några bestämmelser om uppdragsavtal. Tjänstepensionskassor omfattas dock av de allmänna råd som Finansinspektionen utfärdat om uppdragsavtal, Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag (7 kap.).

Skälen för promemorians förslag

Bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 31.6) om att ett tjänstepensionsföretag ska underrätta den behöriga myndigheten i god tid om uppdragsavtal har samma övergripande syfte som motsvarande bestämmelser i Solvens II-direktivet (artikel 49.3). Dessa bestämmelser i de båda direktiven syftar till att underlätta den löpande tillsynen och att på ett tidigt stadium informera tillsynsmyndigheten om åtgärder som kan påverka verksamheten i stort.

Dessa bestämmelser i andra tjänstepensionsdirektivet är dock mer omfattande än de i Solvens II-direktivet eftersom de innebär att ett tjänstepensionsföretag ska underrätta behöriga myndigheter om uppdragsavtal som avser verksamhet som omfattas av direktivet. I Solvens II-direktivet anges däremot endast att den behöriga myndigheten ska underrättas om uppdragsavtal beträffande kritiska eller viktiga funktioner eller verksamheter (artikel 49.3). Bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet får även anses mer omfattande i den del som innebär att uppdragsavtal om centrala funktioner och förvaltning av tjänstepensionsföretag ska anmälas till den behöriga myndigheten. Sammantaget innebär andra tjänstepensionsdirektivet att fler avtal ska anmälas till Finansinspektionen än vad som gäller för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen.

I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör det därför införas en bestämmelse om att ett tjänstepensionsföretag ska anmäla uppdragsavtal till Finansinspektionen. Om avtalet avser centrala funktioner eller förvaltningen av företaget bör anmälan, till skillnad från utredningens förslag och i enlighet med det som anges i andra tjänstepensionsdirektivet och det *Svensk Försäkring* och *Sveriges advokatsamfund* framför, ske innan avtalet börjar gälla.

10.16.3 Åtgärder som krävs av ett tjänstepensionsföretag som ingår uppdragsavtal

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag som ingår ett uppdragsavtal ska vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att uppdragstagaren samarbetar med Finansinspektionen när det gäller verksamhet som omfattas av uppdragsavtalet, ger företaget, dess revisorer och Finansinspektionen tillgång till uppgifter som rör de funktioner eller arbeten som omfattas av uppdragsavtalet och dessutom ger inspektionen faktiskt tillträde till uppdragstagarens lokaler.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska de behöriga myndigheterna ha de befogenheter som krävs för att när som helst begära information från ett tjänstepensionsinstitut och en tjänsteleverantör om utkontrakterade nyckelfunktioner eller andra verksamheter (artikel 31.7).

Gällande rätt

För försäkringsföretag gäller enligt försäkringsrörelselagen att ett sådant företag ska vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att uppdragstagaren samarbetar med Finansinspektionen, ger försäkringsföretaget, dess revisorer och Finansinspektionen tillgång till uppgifter samt ger inspektionen faktiskt tillträde till uppdragstagarens lokaler (10 kap. 22 §).

Innan Solvens II-direktivet genomfördes i svensk rätt fanns det inte några bestämmelser om uppdragsavtal i försäkringsrörelselagen. De ovan angivna bestämmelserna i försäkringsrörelselagen gäller dock för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

Den upphävda lagen om understödsföreningar innehåller inte några bestämmelser om uppdragsavtal. Tjänstepensionskassor omfattas dock av de allmänna råd som Finansinspektionen utfärdat om uppdragsavtal, Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag (7 kap.).

Skälen för promemorians förslag

Bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 31.7) om att de behöriga myndigheterna ska ha de befogenheter som krävs för att när som helst begära information från ett tjänstepensionsinstitut och en tjänsteleverantör om utkontrakterade nyckelfunktioner eller andra verksamheter är allmänt hållna och det anges inte i detalj vad som krävs av ett tjänstepensionsföretag för att det ska kunna uppfylla de krav som anges i direktivet. I det enskilda fallet kan kraven enligt direktivet innebära omfattande skyldigheter för tjänstepensionsföretaget som kan vara svåra att förutse och överblicka. Starka skäl finns därmed för att i den nya lagen om tjänstepensionsföretag närmare ange vad som bör krävas av ett tjänstepensionsföretag om det har ingått ett uppdragsavtal.

Motsvarande bestämmelser för försäkringsföretag finns i Solvens II-direktivet (artikel 38.1). De bestämmelserna har i svensk rätt genomförts i en bestämmelse i försäkringsrörelselagen (10 kap. 22 §). I den bestämmelsen anges vilka åtgärder som krävs av ett försäkringsföretag som ingår ett uppdragsavtal: ett sådant företag ska vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att uppdragstagaren samarbetar med Finansinspektionen, ger försäkringsföretaget, dess revisorer och Finansinspektionen tillgång till uppgifter samt ger inspektionen faktiskt tillträde till uppdragstagarens lokaler. Uppräkningen i bestämmelsen i försäkringsrörelselagen får anses omfatta de krav som ställs upp i andra tjänstepensionsdirektivet om att den behöriga myndigheten ska få rätt till information (artikel 37.1). Det är därför lämpligt att genomföra de nu aktuella bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet på motsvarande sätt som motsvarande bestämmelser i Solvens II-direktivet har genomförts i svensk rätt. I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör det därför tas in en bestämmelse om de åtgärder som ett tjänstepensionsföretag ska vidta om det har ingått ett uppdragsavtal som motsvarar den bestämmelse som gäller enligt försäkringsrörelselagen för ett försäkringsföretag som har ingått ett uppdragsavtal (10 kap. 22 §)

10.17 Investeringsriktlinjer

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska upprätta, följa och offentliggöra investeringsriktlinjer.

Dessa riktlinjer ska åtminstone innehålla uppgifter om metoder för att mäta investeringsrisker, införda processer för riskhantering och den strategiska allokeringen av tillgångar i förhållande till pensionsåtagandenas art och varaktighet, samt hur hänsyn tas i investeringspolicyn till miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer.

Riktlinjerna ska fastställas av tjänstepensionsföretagets styrelse och ses över årligen. Om det sker en väsentlig förändring av investeringspolicyn ska riktlinjerna ses över snarast möjligt.

Riktlinjerna ska ges in till Finansinspektionen senast när de börjar användas. Tillsammans med riktlinjerna ska tjänstepensionsföretaget lämna in en redogörelse för de konsekvenser som riktlinjerna får för företaget, de försäkrade och andra ersättningsberättigade. Även ändringar av riktlinjerna ska ges in till Finansinspektionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vad riktlinjerna för investeringsverksamheten och redogörelsen av konsekvenserna ska innehålla.

Utredningens förslag överensstämmer i allt väsentligt med promemorians förslag.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I andra tjänstepensionsdirektivet finns bestämmelser om riktlinjer för tjänstepensionsinstituts investeringsverksamhet (artikel 30). De innebär att ett tjänstepensionsinstitut ska utarbeta och minst vart tredje år se över skriftliga riktlinjer för investeringsverksamheten samt att riktlinjerna ofördröjligen ska ses över om det sker en väsentlig förändring av investeringspolicyn. Riktlinjerna ska åtminstone innehålla uppgifter om metoder för att mäta investeringsrisker, införda processer för riskhantering och den strategiska allokeringen av tillgångar i förhållande till pensionsåtagandenas art och varaktighet. Av riktlinjerna ska det även framgå hur hänsyn tas i investeringspolicyn till miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer. Riktlinjerna ska offentliggöras.

Gällande rätt

Försäkringsrörelselagen innehåller inte några uttryckliga bestämmelser om investeringsriktlinjer för försäkringsföretag som direkt motsvarar bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 30). Vissa bestämmelser om styrdokument för riskhantering i den lagen angränsar dock till detta område. För försäkringsföretag gäller att styrdokumentet för riskhantering bl.a. ska innehålla investeringsrisker (10 kap. 2 § 1 och 7 § andra stycket 3 och tredje stycket FRL). Det finns även mer detaljerade

bestämmelser om vilka områden som riktlinjerna ska täcka i Solvens II-förordningen (artikel 260).

Innan Solvens II-direktivet genomfördes i svensk rätt fanns det bestämmelser om placeringsriktlinjer i försäkringsrörelselagen (8 kap.). De försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna ska dock tillämpa försäkringsrörelselagen i den delen i dess lydelse efter den 1 januari 2016 (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]). Det innebär att det inte heller gäller några bestämmelser i försäkringsrörelselagen för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna.

I första tjänstepensionsdirektivet fanns bestämmelser om riktlinjer för placeringsverksamheten i tjänstepensionsinstitut (artikel 12). De har i huvudsak samma lydelse som motsvarande bestämmelser i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 30). Vid genomförandet i svensk rätt av första tjänstepensionsdirektivet genomfördes dessa bestämmelser i första tjänstepensionsdirektivet i en bestämmelse om placeringsriktlinjer i den numera upphävda lagen om understödsföreningar (24 c §). Det infördes även en bestämmelse om att det är styrelsen som ska fastställa placeringsriktlinjer enligt 24 c § och att styrelsen ansvarar för att riktlinjerna följs och ska fortlöpande pröva om de behöver ändras (28 a §). Dessa bestämmelser har i huvudsak samma innebörd som 8 kap. 4, 6 och 8 §§ samt 9 § 3 FRL i lydelsen före den 1 januari 2016. För tjänstepensionskassor gäller därmed att de ska följa och upprätta placeringsriktlinjer. Sådana riktlinjer ska innehålla principerna för placering av samtliga tillgångar, med en särskild redovisning av principerna för placering av de tillgångar som används för skuldtäckning. Placeringsriktlinjerna ska, senast när de börjar användas, ges in till Finansinspektionen. Tillsammans med placeringsriktlinjerna ska tjänstepensionskassan lämna in en redogörelse för de konsekvenser som riktlinjerna får för tjänstepensionskassan samt för medlemmarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringarna. Detta gäller även vid ändring av placeringsriktlinjer. Finansinspektionen har meddelat föreskrifter på detta område, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2005:32) om placeringsriktlinjer och konsekvensanalys för institut som driver verksamhet avseende tjänstepension och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:16) om placeringsriktlinjer och konsekvensanalys för institut som driver tjänstepensionsverksamhet.

Skälen för promemorians förslag

När Solvens II-direktivet genomfördes i svensk rätt utmönstrades bestämmelserna om placeringsriktlinjer i försäkringsrörelselagen (8 kap.). För att genomföra bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 30) om riktlinjer för tjänstepensionsinstituts investeringsverksamhet bör det införas motsvarande bestämmelser i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Dessa bestämmelser i den nya lagen bör i huvudsak utformas på samma sätt som de ovan angivna numera utmönstrade bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (8 kap. i lydelsen före den 1 januari 2016) och i den upphävda lagen om understödsföreningar (24 c §). Begreppet investeringsriktlinjer, och inte

placeringsriktlinjer, bör emellertid användas i den nya lagen för att markera att andra tjänstepensionsdirektivet ställer ytterligare krav på vad riktlinjerna ska innehålla jämfört med första tjänstepensionsdirektivet.

För att genomföra andra tjänstepensionsdirektivets bestämmelser fullt ut bör även en bestämmelse införas om att ett tjänstepensionsföretag ska offentliggöra sina investeringsriktlinjer. Hur detta offentliggörande ska ske bör kunna avgöras av det enskilda tjänstepensionsföretaget utifrån vad som bedöms lämpligast.

Det anförda innebär att dessa bestämmelser i den nya lagen blir förhållandevis översiktliga och allmänt hållna. På motsvarande sätt som tidigare har gällt enligt försäkringsrörelselagen och den upphävda lagen om understödsföreningar finns det därför skäl för att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om vad riktlinjerna för investeringsverksamheten i ett tjänstepensionsföretag ska innehålla. Bemyndigandet bör, på motsvarande sätt som de tidigare bemyndigandena, även omfatta innehållet i redogörelsen av de konsekvenser som riktlinjerna innebär för tjänstepensionsföretaget och de försäkrade och andra ersättningsberättigade.

10.18 Ersättningssystem

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska ha ett system för ersättningar som skapar en sund och effektiv riskhantering.

Inom ersättningssystemet ska tjänstepensionsföretaget upprätta en ersättningspolicy för de som har en betydande påverkan på företagets verksamhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vad ersättningspolicyn ska innehålla och hur information om ersättningspolicyn ska offentliggöras.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Enligt utredningens förslag ska reglerna i andra tjänstepensionsdirektivet om det system för ersättningar som ett tjänstepensionsföretag ska ha i sin helhet genomföras i svensk rätt genom föreskrifter som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I andra tjänstepensionsdirektivet finns bestämmelser om att tjänstepensionsinstitut ska ha en ersättningspolicy (artikel 23).

De innebär att ett tjänstepensionsinstitut ska upprätta och tillämpa en sund ersättningspolicy (artikel 23.1). Denna ska gälla för de som i praktiken leder tjänstepensionsinstitutet och för personer som utövar nyckelfunktioner samt för andra personalkategorier vars yrkesutövning har en väsentlig inverkan på institutets riskprofil. Ersättningspolicyn ska vara proportionerlig.

Ett tjänstepensionsinstitut ska som huvudregel offentliggöra relevant information om ersättningspolicyn (artikel 23.2).

Ett tjänstepensionsinstitut ska enligt direktivet (artikel 23.3) följa flera principer när de upprättar och tillämpar ersättningspolicyn:

a) Ersättningspolicyn ska upprättas, genomföras och upprätthållas i enlighet med tjänstepensionsinstitutets verksamheter, riskprofil, mål, långsiktiga intressen, finansiella stabilitet och resultat som helhet, samt bidra till en sund, aktsam och effektiv ledning av tjänstepensionsinstitutet.

b) Ersättningspolicyn ska vara förenlig med de långsiktiga intressena hos medlemmar och förmånstagare i pensionsplaner som förvaltas av tjänstepensionsinstitutet.

c) Ersättningspolicyn ska inkludera åtgärder som syftar till att undvika intressekonflikter.

d) Ersättningspolicyn ska vara förenlig med en sund och effektiv riskhantering och får inte skapa incitament till risktagande som är oförenligt med tjänstepensionsinstitutets riskprofiler och regler.

e) Ersättningspolicyn ska gälla för tjänstepensionsinstitutet och de tjänsteleverantörer som avses i direktivet såvida inte dessa tjänsteleverantörer omfattas av UCITS-direktivet⁵⁹, Solvens II-direktivet, AIFM-direktivet⁶⁰, kapitaltäckningsdirektivet⁶¹ eller MiFID II⁶².

f) Tjänstepensionsinstitutet ska fastställa allmänna principer för ersättningspolicyn, se över och uppdatera policyn åtminstone vart tredje år och ansvara för dess genomförande.

g) Företagsstyrningen av ersättningar och deras övervakning ska vara tydlig, transparent och effektiv.

Gällande rätt

Försäkringsrörelselagen innehåller inte några bestämmelser om ersättningspolicy för försäkringsföretag. För försäkringsföretag finns dock bestämmelser om ersättningar i Solvens II-förordningen (artiklarna 258.1 l och 275). Dessa bestämmelser har i huvudsak samma syfte och omfattning som bestämmelserna om ersättningspolicy för tjänstepensionsinstitut i andra tjänstepensionsdirektivet.

Dessa bestämmelser i Solvens II-förordningen gäller även för försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]). Samma bestämmelser gäller därmed för dessa företag som för de försäkringsföretag som följer Solvens II-regelverket fullt ut.

För tjänstepensionskassor finns det inte några bestämmelser i lag om ersättningspolicy. Tjänstepensionskassor omfattas av Finansinspektionens

⁵⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag)

⁶⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU av den 8 juni 2011 om förvaltare av alternativa investeringsfonder samt om ändring av direktiv 2003/41/EG och 2009/65/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 1095/2010

⁶¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG

⁶² Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU

allmänna råd (FFFS 2015:14) om ersättningspolicy i understödsföreningar, fondbolag, börser, clearingorganisationer och institut för utgivning av elektroniska pengar.

Skälen för promemorians förslag

Särskilda bestämmelser om ersättningspolicy ska införas

Några bestämmelser om ersättningspolicy för försäkringsföretag finns inte i försäkringsrörelselagen. Bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet om ersättningspolicy för tjänstepensionsföretag bör i svensk rätt genomföras i bestämmelser i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

På finansmarknadsområdet finns det bestämmelser som reglerar ersättningar i finansiella företag i flera lagar, se bl.a. lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och lagen (2004:46) om värdepappersfonder. De bestämmelser som bör införas i lagen om tjänstepensionsföretag bör utformas efter förebild av de bestämmelserna. Det innebär att det bör införas en rambestämmelse i den nya lagen på motsvarande sätt som i lagen om värdepappersfonder (2 kap. 17 c §) men att de mer detaljerade kraven som anges i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 23.2 och 23.3) bör genomföras i svensk rätt i föreskrifter på lägre nivå än lag.

Vilka ska omfattas av bestämmelserna

Ett styrdokument för ersättningar för ett försäkringsföretag ska enligt Solvens II-förordningen gälla för företaget som helhet (artikel 275.1 c). Bestämmelserna i Solvens II-förordningen är därmed, även om vissa kategorier anges särskilt, mer omfattande än motsvarande bestämmelser i andra tjänstepensionsdirektivet. I direktivet anges i stället att ersättningspolicyn ska gälla för vissa grupper (artikel 23.1), jfr även Finansinspektionens allmänna råd om ersättningspolicy i understödsföreningar, fondbolag, börser, clearingorganisationer och institut för utgivning av elektroniska pengar där det anges att ersättningspolicyn bör omfatta alla anställda. Denna skillnad bör få genomslag på så sätt att det i den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör anges vilka som ska omfattas av ersättningspolicyn.

I den nya lagen bör området således avgränsas till att endast avse de som har en betydande påverkan på tjänstepensionsföretagets verksamhet. Ersättningspolicyn bör därför endast omfatta ersättningar till styrelse och verkställande direktör samt ersättare för dessa, de som ansvarar för eller utför arbete i centrala funktioner samt andra som kan påverka riskerna i tjänstepensionsföretagets verksamhet. Det bör genom att använda uttrycket tjänstepensionsföretagets verksamhet markeras att det endast är sådan verksamhet som rör verksamheten avseende tjänstepensionsförsäkring som omfattas av bestämmelserna om ersättning i den nya lagen. Det kan dock finnas andra bestämmelser om ersättningar som kan komma att omfatta ytterligare personer som är verksamma i ett tjänstepensionsföretag (se avsnitt 16.6).

Krav på utvärdering

Ersättningspolicyn är ett dokument som har stora likheter med de styr-dokument och riktlinjer som ett tjänstepensionsföretag ska upprätta enligt förslaget i avsnitt 10.6. Därmed finns det även när det gäller ersättningspolicyn anledning att kräva att ett tjänstepensionsföretag ska utvärdera och se över den årligen.

Det närmare innehållet i ersättningspolicyn och information om detta

De mer detaljerade kraven på vad ersättningspolicyn ska innehålla enligt andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 23.2 och 23.3) bör, i enlighet med det som anges ovan, genomföras i föreskrifter på lägre nivå än lag.

Detsamma bör gälla kravet på att ett tjänstepensionsföretag regelbundet ska offentliggöra relevant information om ersättningspolicyn. Det kravet har nära samband med bestämmelserna om information i direktivet. I avsnitt 11.1 föreslås att de detaljerade reglerna på det området ska genomföras i svensk rätt i föreskrifter på lägre nivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om vad ersättningspolicyn ska innehålla och hur information om ersättningspolicyn ska offentliggöras.

10.19 Kompletterande riktlinjer

10.19.1 Försäkringstekniska riktlinjer

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska upprätta och följa försäkringstekniska riktlinjer. Riktlinjerna ska kompletteras med ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag.

Försäkringstekniska riktlinjer ska ges in till Finansinspektionen senast den dag de börjar användas eller ändras.

Tillsammans med riktlinjerna ska tjänstepensionsföretaget lämna en redogörelse för de konsekvenser som riktlinjerna får för företaget samt för försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar.

Om det med hänsyn till försäkringarnas beskaffenhet eller av något annat särskilt skäl saknas anledning att upprätta ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag, ska Finansinspektionen i ett enskilt fall få besluta om undantag från skyldigheten att upprätta ett sådant underlag.

Styrelsen i tjänstepensionsföretaget ska fastställa försäkringstekniska riktlinjer. Riktlinjerna ska utvärderas och ses över minst en gång per år.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om innehållet i försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsunderlag.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag även om promemorian använder begreppet tekniska riktlinjer. Enligt utredningens förslag får ett tjänstepensionsföretag i vissa fall helt eller delvis avstå från att upprätta ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Svensk Försäkring* anser när det gäller tjänstepensionsföreningar att riktlinjerna i stället kan framgå direkt av stadgarna som fastställs av stämman. Detta innebär i förlängningen att det inte är lämpligt att ange att riktlinjerna alltid ska fastställas av styrelsen. *Svensk Försäkring* anser även att en årlig översyn kan skapa ett tungrott system och att tjänstepensionsföreningar därför borde kunna undantas från de kraven på riktlinjerna i de fall de framgår av stadgarna.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inte några bestämmelser om försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsunderlag.

Gällande rätt

I försäkringsrörelselagen finns det bestämmelser om försäkringstekniska riktlinjer (10 kap. 23 §). Ett försäkringsföretag ska upprätta och följa försäkringstekniska riktlinjer. Riktlinjerna ska kompletteras med ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag. Riktlinjerna ska ges in till Finansinspektionen senast den dag de börjar användas eller när de ändras. Tillsammans med riktlinjerna ska försäkringsföretaget lämna en redogörelse för de konsekvenser som riktlinjerna får för företaget samt för försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar. Om det med hänsyn till försäkringarnas beskaffenhet eller av något annat särskilt skäl saknas anledning att upprätta ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag, får Finansinspektionen i ett enskilt fall besluta om undantag från skyldigheten att upprätta ett sådant underlag. Styrelsen ska fastställa riktlinjerna och dessa ska sedan utvärderas och ses över minst en gång per år (10 kap. 25 § FRL). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsunderlag (10 kap. 26 § 10 FRL och 7 kap. 2 § första stycket 49 försäkringsrörelseförordningen). Finansinspektionen har meddelat sådana föreskrifter (9 kap. 17–29 §§ Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsrörelse).

Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

För tjänstepensionskassor gäller enligt den upphävda lagen om understödsföreningar att stadgarna bl.a. ska ange försäkringsförmånernas beskaffenhet och storlek eller grunderna för beräkning av förmånerna, tid och villkor för utbetalning av försäkringsbelopp samt i fråga om kapitalförsäkring högsta tillåtna försäkringsbelopp för en medlem och grunderna för fondbildning (11 § andra stycket 5 och 12 §). Styrelsen ska minst vart femte år låta verkställa försäkringsteknisk utredning av föreningens ställning (21 § första stycket UFL). Utredningen ska ges in till Finansinspektionen inom tid som inspektionen bestämmer. Finansinspektionen får helt eller delvis befria en tjänstepensionskassa från

skyldigheten att låta verkställa försäkringsteknisk utredning, om rörelsen är av mindre omfattning eller annat skäl till befrielse föreligger (21 § andra stycket UFL). Finansinspektionen har även möjlighet att ålägga en förenings styrelse att på annan tid låta verkställa försäkringsteknisk utredning. Den utredningen ska enligt av Finansinspektionen fastställda grunder och meddelade föreskrifter verkställas av person, som är behörig att utöva befattning som aktuarie vid livförsäkringsbolag eller som av inspektionen förklarats behörig att verkställa utredningen (21 § fjärde stycket UFL).

Skälen för promemorians förslag

I andra tjänstepensionsdirektivet finns det inte några bestämmelser om försäkringstekniska riktlinjer för tjänstepensionsföretag. Det finns i och för sig liknande bestämmelser i direktivet om att ett tjänstepensionsföretag, i tillämpliga fall, ska upprätta riktlinjer för aktuariell verksamhet (artikel 21.3). Det finns inte heller i Solvens II-regelverket några bestämmelser som kräver att ett försäkringsföretag ska upprätta och följa försäkringstekniska riktlinjer. De bestämmelser som finns både i försäkringsrörelselagen och den upphävda lagen om understödsföreningar är i stället uteslutande svensk nationell lagstiftning.

Vid genomförandet av Solvens II-direktivet uttalades att bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsunderlag borde behållas då dessa fyller andra och viktiga funktioner vid sidan av att vara ett internt styrinstrument för försäkringsföretag (prop. 2015/16:9 s.308). Särskilt vid tillsynen av försäkringsföretag ansågs dessa riktlinjer fylla en viktig funktion.

Ett tjänstepensionsföretags verksamhet kommer både sett till verksamheten i sig och omfattningen att i stort överensstämma med tjänstepensionsverksamheten hos ett försäkringsföretag som fullt ut tillämpar försäkringsrörelselagen. Det är därför lämpligt att även tjänstepensionsföretag ska upprätta och följa försäkringstekniska riktlinjer. I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör det därför införas bestämmelser om sådana riktlinjer. Bestämmelserna bör ges samma utformning som bestämmelserna om försäkringstekniska riktlinjer för försäkringsföretag som gäller enligt försäkringsrörelselagen (10 kap. 23).

För försäkringsföretagen gäller, oavsett associationsform, att det är styrelsen som ska fastställa riktlinjerna och att de ska utvärderas och ses över minst en gång per år (10 kap. 25 § FRL). Som ovan angetts kommer ett tjänstepensionsföretags verksamhet i stort vara densamma som ett försäkringsföretags och ett grundläggande syfte med regleringen som nu föreslås är att likvärdig verksamhet ska behandlas lika. Detta innebär även att i största möjliga mån ska samma regler gälla oavsett vilken associationsform som tjänstepensionsföretaget har valt att bedriva sin verksamhet i. Därmed finns inte skäl för att som *Svensk Försäkring* anser införa särskilda bestämmelser för tjänstepensionsföreningarna dels om att det inte alltid ska vara styrelsen som ska fastställa riktlinjerna, dels att de inte ska behöva utvärderas och ses över årligen. För tjänstepensionsföretagen ska därmed, oavsett associationsform, gälla att styrelsen ska fastställa de försäkringstekniska riktlinjerna och att riktlinjerna sedan ska utvärderas och ses över minst en gång per år.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om innehållet i de försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsunderlag som ett tjänstepensionsföretag ska upprätta och följa.

10.19.2 Riktlinjer för hantering av intressekonflikter

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska upprätta och följa riktlinjer för hantering av intressekonflikter mellan företagets intressenter.

Styrelsen ska fastställa riktlinjer för hantering av intressekonflikter. Riktlinjerna ska utvärderas och ses över minst en gång per år.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilka uppgifter som riktlinjer för hantering av intressekonflikter ska omfatta.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Svensk Försäkring* ifrågasätter om tjänstepensionsföretag ska behöva upprätta särskilda riktlinjer för intressekonflikter då de inte borde tillföra något utöver det system för riskhantering som föreslås.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inte några bestämmelser om riktlinjer för hantering av intressekonflikter i tjänstepensionsinstitut.

Gällande rätt

Försäkringsföretag ska enligt försäkringsrörelselagen upprätta och följa riktlinjer för hantering av intressekonflikter mellan företagets intressenter (10 kap. 24 §). Styrelsen ska fastställa riktlinjerna (10 kap. 25 § FRL). Riktlinjerna ska sedan utvärderas och ses över minst en gång per år. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka uppgifter som riktlinjerna för hantering av intressekonflikter ska omfatta (10 kap. 26 § 11 FRL och 7 kap. 2 § första stycket 50 försäkringsrörelseförordningen).

Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller även för de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

Tjänstepensionskassor omfattas inte av några bestämmelser om riktlinjer för hantering av intressekonflikter.

Skälen för promemorians förslag

I andra tjänstepensionsdirektivet ställs det inte upp några krav på att ett tjänstepensionsföretag ska ha riktlinjer för hantering av intressekonflikter. Inte heller Solvens II-direktivet innehåller några uttryckliga bestämmelser om sådana riktlinjer i försäkringsföretag. För försäkringsföretag finns

dock bestämmelser med liknande innebörd i Solvens II-förordningen. Enligt Solvens II-förordningen ska ett försäkringsföretag säkerställa att det finns effektiva system för att förhindra intressekonflikter, att potentiella källor till intressekonflikter identifieras och att rutiner fastställs så att de som medverkar i genomförandet av företagets strategier och styrdokument vet var intressekonflikter kan uppstå och hur dessa konflikter ska hanteras (artikel 258.5).

Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om riktlinjer för hantering av intressekonflikter är i huvudsak svensk nationell lagstiftning (10 kap. 24 och 25 §§). När dessa bestämmelser infördes angavs att syftet i första hand var att de skulle fungera som ett verktyg för intern kontroll och att riktlinjerna ska ge vägledning i beslut som avser förmögenhets- och riskfördelning mellan olika intressentgrupper i företaget (prop. 2003/04:109 s. 46). I det sammanhanget utvecklades att de beslutssituationer som ska beaktas är dels sådana där det finns risk att intressekonflikter mellan aktieägare, delägare, garantier och försäkringstagare får genomslag, dels sådana där det kan finnas en intressekonflikt gentemot bolagets anställda och andra som uppbär ersättning från bolaget. Det sistnämnda fallet innebär att de övergripande principerna för olika ersättningsprogram till företagsledning, andra anställda och säljare också ska ingå i riktlinjerna.

Vid genomförandet i svensk rätt av Solvens II-direktivet gjordes samma bedömning för riktlinjerna för hantering av intressekonflikter som för de försäkringstekniska riktlinjerna (se prop. 2015/16:9 s. 308). Detta ledde till att bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om riktlinjer för hantering av intressekonflikter behölls för försäkringsföretagen.

I avsnitt 10.18 föreslås att det i den nya lagen om tjänstepensionsföretag ska införas bestämmelser om ersättningar till de som är verksamma i ett tjänstepensionsföretaget. Detta talar för ett minskat behov av riktlinjer för hantering av intressekonflikter. Mot detta måste dock ställas att en enda person eller organisatoriska enhet, med undantag för funktionen för internrevision, enligt förslaget i avsnitt 10.5.2 ska få utföra flera centrala funktioner i ett tjänstepensionsföretag. Ett tjänstepensionsföretag kommer enligt förslaget i avsnitt 10.16.1 också i stor utsträckning att kunna anlita andra för att utföra funktioner i dess verksamhet. Detta gäller även centrala funktioner. Dessa omständigheter talar, till skillnad mot vad *Svensk Försäkring* anser, för att det finns ett behov av riktlinjer för hantering av intressekonflikter i tjänstepensionsföretag.

Övervägande skäl talar således för att det bör införas riktlinjer för hantering av intressekonflikter även för tjänstepensionsföretag. Bestämmelser om detta bör införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. De bestämmelserna bör ges samma utformning som de bestämmelser om hantering av intressekonflikter som gäller för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen (10 kap. 24 och 25 §§).

För tjänstepensionsföretag kan det, precis som för försäkringsföretag, finnas ett behov av kompletterande bestämmelser om vilka uppgifter som riktlinjerna ska omfatta. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om vilka uppgifter som riktlinjer för hantering av intressekonflikter i tjänstepensionsföretag ska omfatta.

11 Informationsregler

11.1 Grundläggande bestämmelser om information

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretags information till försäkringstagare och dem som erbjuds att teckna en tjänstepensionsförsäkring ska vara anpassad efter försäkringens art och tydligt visa försäkringens villkor och värdeutveckling. Även andra ersättningsberättigade på grund av tjänstepensionsförsäkringar ska ges den information de behöver.

Tjänstepensionsföretaget ska i fråga om de tjänstepensionsförsäkringar som företaget meddelar lämna uppgifter om företaget och dess verksamhet samt om de eventuella överenskommelser som ligger till grund för försäkringarna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken information som ett tjänstepensionsföretag ska lämna och hur informationen ska lämnas.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Bolagsverket* anser att informationsskyldigheten även bör omfatta uppgifter om firma, register och organisationsnummer eller motsvarande nummer. *Svensk Försäkring* framhåller vikten av att försäkringstagare och andra ersättningsberättigade får tillgång till god information som är tillräckligt heltäckande samtidigt som den inte är så omfattande att det blir svårt för konsumenten att ta till sig informationen. *Svensk Försäkring* betonar att företagens kostnader för att uppfylla informationskraven måste vägas mot kundnyttan. Slutligen anser *Svensk Försäkring* att informationsreglerna bör överensstämma med vad som idag gäller för tjänstepensionsförsäkring och att det inte finns skäl att göra avvikelser med hänsyn till kundskyddet samt att informationskraven för tjänstepensionsförsäkring och tjänstepensionsförmåner bör vara densamma. *Sveriges advokatsamfund* anser att informationskravet bör styras utifrån den förmån som tillhandahålls och således vara identiskt oavsett om tjänstepensionsförmånen tillhandahålls av ett försäkringsföretag eller ett tjänstepensionsinstitut. *Sveriges advokatsamfund* anser även att det bör göras en uppdelning mellan vilken information som tjänstepensionstecknaren, arbetsgivaren, ska erhålla och vilken information den tjänstepensionsberättigade, arbetstagaren, ska erhålla.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I andra tjänstepensionsdirektivet finns flera bestämmelser om informationslämnande. Dessa finns i artiklarna 36–44.

Enligt artikel 36.1 ska tjänstepensionsinstituten åtminstone lämna viss information till presumtiva medlemmar, medlemmar och förmånstagare. Av artikel 36.2 följer vissa generella krav på den information som lämnas.

Informationen ska bl.a. uppdateras regelbundet, avfattas på ett tydligt sätt och inte vara vilseledande. Vidare ska informationen vara tillgänglig på ett officiellt språk och göras tillgänglig kostnadsfritt, antingen i elektronisk form eller i pappersform. I artikel 36.3 anges att medlemsstaterna får anta eller behålla ytterligare bestämmelser om vilken information som ska lämnas till presumtiva medlemmar, medlemmar och förmånstagare.

I de följande artiklarna anges mer detaljerat vilken information som ska lämnas utifrån om det rör en presumtiv medlem, medlem eller förmånstagare. Enligt artikel 37.1 ska medlemsstaterna säkerställa att medlemmar och förmånstagare hålls tillräckligt informerade om de pensionsplaner som tjänstepensionsinstitutet förvaltar. I artikeln anges vidare att detta särskilt gäller tjänstepensionsinstitutets namn, var detta är registrerat och namnet på den behöriga myndigheten. Av samma artikel följer att detta även gäller bl.a. de rättigheter och skyldigheter som följer av pensionsplanen samt vilken typ av finansiell risk som medlemmarna och förmånstagarna står för. Enligt artikel 37.3 gäller att medlemmar och förmånstagare eller deras företrädare inom skälig tid ska erhålla relevant information om ändringar av reglerna för pensionsplanen och i artikel 37.4 anges att det är tjänstepensionsinstitutet som är skyldiga att tillhandahålla den information som följer av de övriga delarna av artikel 37.

Artikel 41 anger vilken information som åtminstone ska lämnas till presumtiva medlemmar. Enligt artikeln ska presumtiva medlemmar få information om vilka relevanta alternativ de har, inbegripet investeringsalternativ. De ska även informeras om relevanta inslag i pensionsplanen, inbegripet förmåner. Information ska vidare lämnas om miljöfaktorer, klimatfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer beaktas i investeringsstrategin och i så fall på vilket sätt. Om medlemmar står investeringsrisk eller kan fatta investeringsbeslut ska de presumtiva medlemmarna även ges information om den historiska avkastningen under fem år samt om avgiftsstrukturen som bärs av medlemmar och förmånstagare. De som inte ansluts automatiskt till pensionsplanen ska informeras innan de ansluter sig. För de som ansluts automatiskt gäller att de ska informeras direkt efter anslutningen.

Medlemmar ska enligt artikel 42 i god tid före de uppnår pensionsåldern få information om vilka utbetalningsalternativ som de har.

Artikel 43 anger vilken information som ska lämnas under utbetalningsfasen. Förmånstagarna ska informeras om de förmåner som ska utbetalas och om de utbetalningsalternativ som finns. De ska vidare utan dröjsmål få information om ett slutligt beslut om att förmånsnivåerna reduceras och tre månader innan ett sådant beslut genomförs. Om förmånstagarna står för en betydande del av risken under utbetalningstiden ska de regelbundet få den information som de behöver.

Artikel 44 innehåller bestämmelser om att ytterligare information ska lämnas till medlemmar och förmånstagare på begäran. Den information som omfattas av denna bestämmelse är årsbokslut, förvaltningsberättelse, riktlinjer för investeringsverksamheten och information om de antaganden som ligger till grund för prognoser om pensionsförmånernas värdeutveckling.

Gällande rätt

Som redogörs för i avsnitt 4.5 finns i dag tre olika regelverk för tjänstepension som tryggas genom försäkring. Detta medför att det finns tre olika bestämmelser i skilda lagar som reglerar informationslämnande. Samtliga har sin utgångspunkt i den s.k. genomlysningssprincipen, dvs att information till liv- och skadeförsäkringstagare och sådana som erbjuds att teckna en liv- eller skadeförsäkring i bolaget ska ge en god genomlysning av försäkringens villkor och värdeutveckling (se prop. 1998/99:87 s. 178 f.).

För försäkringsföretagen gäller 4 kap. 2 § FRL. Enligt den bestämmelsen ska information till försäkringstagare och dem som erbjuds att teckna en försäkring ska vara anpassad efter försäkringens art och tydligt visa försäkringens villkor och värdeutveckling. Även andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar ska ges den information de behöver. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har bemyndigats att meddela närmare föreskrifter om informationskravet i 4 kap. 18 § 2 FRL.

Bestämmelserna i 4 kap. 2 § FRL ändrades i samband med genomförandet av Solvens-II direktivet. Den del av bestämmelsen som särskilt avsåg information som ska lämnas vid tjänstepensionsverksamhet och som infördes vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet togs då bort. För de försäkringsföretag som omfattas av den särskilda regleringen i punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043) gäller dock 4 kap. 2 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016. För dessa försäkringsföretag gäller att de – utöver den information som ska lämnas enligt nu gällande 4 kap. 2 § FRL – för tjänstepensionsförsäkringar även ska lämna information om försäkringsföretaget och dess verksamhet samt om de eventuella överenskommelser som ligger till grund för försäkringarna. Dessa informationsregler har kompletterats med bestämmelser som Finansinspektionen meddelat med stöd av ett bemyndigande i 4 kap. 18 § 2 FRL, i dess lydelse före den 1 januari 2016. Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:39) om information som gäller försäkring och tjänstepension.

Tjänstepensionskassorna följer den nu upphävda lagen om understödsföreningar, 7 § lag (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043). Enligt 20 a § första stycket UFL gäller att medlemmar och andra som är ersättningsberättigade på grund av försäkringar i en understödsförening som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring ska ges den information som behövs om föreningen och dess verksamhet samt om sina försäkringar och de överenskommelser som ligger till grund för försäkringarna. Informationen ska tydligt visa försäkringarnas villkor och värdeutveckling. I 20 a § andra stycket UFL anges att information som avses i första stycket ska ges även i fall då en medlem erbjuds att teckna en tjänstepensionsförsäkring. Även för tjänstepensionskassorna har Finansinspektionen med stöd av ett bemyndigande, 20 a § tredje stycket UFL, meddelat ytterligare bestämmelser om vilken information som ska lämnas, Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2003:7) om information till

livförsäkringstagare och punkten 2 i övergångsbestämmelserna till FFFS 2011:39.

I 10 kap. försäkringsavtalslagen (2005:104) finns bestämmelser om information. I 1 § anges att det är försäkringsbolaget som är skyldig att lämna information. Informationen ska, i den mån det är möjligt, lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för mottagaren. Informationen ska vara klar och tydlig och avfattad på svenska. 2 och 3 §§ anger vilken information som ska lämnas innan en försäkring meddelas och i 4 § finns bestämmelser om vilken information som ska lämnas när ett avtal har träffats. I 5 § finns bestämmelser om vilken information som ska lämnas under försäkringstiden. Om det sker en villkorsändring, ska försäkringstagaren få information om detta (6 §). 7 § anger vilken information som ska lämnas vid försäkringsfall. I samband med att ett anspråk på försäkringsersättning regleras ska försäkringsbolaget, om det inte med hänsyn till omständigheterna är obehövligt, upplysa den som har framställt anspråket om vilka möjligheter som finns att få en tvist om ersättningen prövad (8 §). I 9–12 §§ finns bestämmelser om vad som gäller vid underlåtenhet att lämna information.

Skälen för promemorians förslag

Förhållandet till försäkringsavtalslagen

Bestämmelserna i försäkringsavtalslagen har i huvudsak samma övergripande syfte som bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet då båda regelverken avser skydda den försäkrade. Kraven på information enligt försäkringsavtalslagen överensstämmer i stort med de krav som följer av bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet. Bestämmelserna i försäkringsavtalslagen är emellertid huvudsakligen av civilrättslig karaktär där den del som är näringsrättslig är av marknadsrättslig natur (se prop. 2004/05:165 s. 150). Andra tjänstepensionsdirektivet har istället, precis som första tjänstepensionsdirektivet, till syfte att reglera verksamheten hos tjänstepensionsinstitut och är därmed uteslutande en näringsrättslig reglering. Bestämmelserna om informationslämnande i försäkringsavtalslagen är därför inte tillräckliga för att tillgodose andra tjänstepensionsdirektivets krav på information.

Grundläggande krav på information

Som närmare utvecklas i avsnitt 5.4 kommer tjänstepensionsföretag att ingå försäkringsavtal och verksamheten kommer i stort vara densamma som hos ett försäkringsföretag. Försäkringstagarna, dem som erbjuds att teckna en försäkring och andra ersättningsberättigade kommer därmed att, som *Svensk Försäkring* och *Sveriges advokatsamfund* anser, ha samma grundläggande behov av information oavsett om deras motpart är ett tjänstepensionsföretag eller ett försäkringsföretag. För tjänstepensionsföretag bör därför utgångspunkten för vilken information som ska lämnas vara samma som gäller för försäkringsföretag enligt 4 kap. 2 § första stycket FRL, dvs att tjänstepensionsföretaget ska lämna den information som mottagaren behöver om försäkringens villkor och värdeutveckling.

Såväl första som andra tjänstepensionsdirektivet innehåller bestämmelser om informationslämnande. I andra tjänstepensionsdirektivet ställs generellt högre krav på informationslämnande. Detta gäller både mängden information som ska lämnas och formerna för själva lämnandet. För att uppfylla andra tjänstepensionsdirektivets krav måste den generella bestämmelsen som nu föreslås motsvarande 4 kap. 2 § första stycket FRL om informationslämnande utökas, i vart fall på det sätt som gjordes vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet. Ett tillägg om informationslämnande bör därför göras i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Tillägget bör utformas på samma sätt som bestämmelsen som genomförde första tjänstepensionsdirektivet. Ett tjänstepensionsföretag ska därmed i fråga om de tjänstepensionsförsäkringar som företaget meddelar lämna uppgifter om företaget och dess verksamhet samt om de eventuella överenskommelser som ligger till grund för försäkringarna. Inom detta ryms de uppgifter som *Bolagsverket* framhåller bör lämnas om firma, register och organisationsnummer eller motsvarande nummer.

Andra tjänstepensionsdirektivets krav på informationslämnande

I andra tjänstepensionsdirektivet gäller olika bestämmelser för informationslämnande beroende på vem som informationen ska ges till.

Presumptiva medlemmar ska åtminstone tillhandahållas den information som anges i artikel 41, dvs. information om vilka alternativ de har och om relevanta inslag i pensionsplanen. De ska även informeras om vissa särskilt angivna faktorer beaktas i investeringsstrategin, ex miljö- och klimatfaktorer. Om medlemmar står investeringsrisk eller kan fatta investeringsbeslut ska de presumtiva medlemmarna ges information om den historiska avkastningen under fem år samt om avgiftsstrukturen som bärs av medlemmar och förmånstagare.

För medlemmar gäller att de åtminstone ska tillhandahållas den information som anges i artiklarna 37–40, 42 och 44, dvs. dels allmän information om pensionsplanen, framförallt om de rättigheter och skyldigheter som parterna har enligt pensionsplanen, om vilken risk som medlemmarna står för och om de valmöjligheter de har för att erhålla sina pensionsförmåner. Medlemmar ska även regelbundet få detaljerad information om pensionsplanen i ett pensionsbesked, se avsnitt 11.2.

Förmånstagare ska åtminstone tillhandahållas den information som anges i artiklarna 37, 43 och 44, dvs. precis som för medlemmar ska de få allmän information om pensionsplanen, framförallt om de rättigheter och skyldigheter som parterna har enligt pensionsplanen, om vilken risk de står för. Förmånstagarna ska även informeras om de förmåner som ska utbetalas och om motsvarande utbetalningsalternativ.

I försäkringsrörelselagen och i lagen om understödsföreningar görs en annan uppdelning av vilken information som ska lämnas. I försäkringsrörelselagen anges att försäkringstagarna och dem som erbjuds att teckna en försäkring ska ges information som är anpassad efter försäkringens art och tydligt visar försäkringens villkor och värdeutveckling. Även andra ersättningsberättigade ska ges den information som de behöver. I lagen om understödsföreningar anges att medlemmar och andra som är ersättningsberättigade på grund av

försäkringar i en understödsförening som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring samt medlem som erbjuds att teckna en tjänstepensionsförsäkring ska ges den information som behövs om föreningen och dess verksamhet samt om sina försäkringar och de överenskommelser som ligger till grund för försäkringarna. Gränsen för vilken information som ett försäkringsföretag respektive en tjänstepensionskassa är skyldig att lämna är därmed om informationen sett till den enskilda försäkringen är relevant för den försäkrade eller den som kan komma att omfattas av en försäkring. Detta medför att informations-skyldigheten kan vara mer eller mindre omfattande utifrån det enskilda försäkringsavtalet och att det normalt inte utan de särskilda avtalsvillkoren går att avgöra om en viss typ av information ska lämnas. Om det inom ett visst avtal finns flera val med olika risk och avgifter kan detta innebära att en stor mängd information ska lämnas till den försäkrade.

Som utvecklas i avsnitt 5.4 föreslås inte någon ny form för tryggnad av tjänstepension och därmed bör prövningen av om ett tjänstepensionsföretag ska lämna viss information, som *Svensk Försäkring* och *Sveriges advokatsamfund* anför, ske på samma sätt som gäller för försäkringsföretag och tjänstepensionskassor. Trots de skärpta kraven på informationslämnande i andra tjänstepensionsdirektivet bör utgångspunkten för tjänstepensionsföretagen vara att informationskravet styrs utifrån det enskilda avtalet och om viss information är relevant för den som är tänkt som mottagare. Inom detta ryms vad *Svensk Försäkring* anför om att informationen inte får vara så omfattande mottagaren har svårt att ta till sig informationen. Till skillnad mot vad *Svensk Försäkring* anför ska dock nyttan för mottagaren ges företräde framför tjänstepensionsföretagets kostnader för att lämna informationen. I linje med vad *Sveriges advokatsamfund* anser leder detta även till att olika information ska lämnas utifrån om det är försäkringstagaren, den som erbjuds att teckna en försäkring eller en annan ersättningsberättigad som ska få del av informationen. För tjänstepensionsföretag ska därmed gälla att de i vart fall ska lämna den information som behövs för att mottagaren ska få en god förståelse och överblick av de villkor som gäller enligt det enskilda avtalet. Detta får anses innefatta andra tjänstepensionsdirektivets mer detaljerade krav på informationslämnande.

Information till försäkringstagare

Artikel 36.3 anger att andra tjänstepensionsdirektivet är ett minimidirektiv som ger medlemsstaterna möjlighet att införa eller behålla ytterligare, mer omfattande krav på informationslämnande.

Vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet angavs att informationskraven ska gälla gentemot såväl försäkringstagarna och de som erbjuds att teckna försäkring som gentemot andra ersättningsberättigade på grund av försäkringarna (prop. 2004/05:165 s. 218).

Det finns inte skäl att i den lag som nu föreslås inskränka de informationskrav som gäller för tjänstepensionsförsäkringar enligt försäkringsrörelselagen och lagen om understödsföreningar. Enligt vad som nu föreslås kommer informationskraven för tjänstepensionsföretagen att gå något längre än vad andra tjänstepensionsdirektivet kräver. Detta då tjänstepensionsföretag ska vara skyldiga att lämna information till

försäkringstagare, dem som erbjudits att teckna försäkring och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringarna.

Presumtiva medlemmar, medlemmar och förmånstagare

I andra tjänstepensionsdirektivet används begreppen presumtiva medlemmar, medlemmar och förmånstagare. Hur dessa begrepp förhåller sig till försäkringsrörelselagens definitioner utvecklas i avsnitt 5.4. Samtliga som enligt andra tjänstepensionsdirektivet har rätt till information omfattas därmed av 4 kap. 2 § första stycket FRL och därför finns inte skäl att införa något nytt begrepp i den lag som nu föreslås. En bestämmelse med samma begrepp som i 4 kap. 2 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 bör således införas i den nya lagen.

Hur informationen lämnas

Den bestämmelse om information som nu föreslås för tjänstepensionsföretagen innebär att det kommer finnas bestämmelser om informationslämnande både i den nya lagen om tjänstepensionsföretag och i försäkringsavtalslagen. Detta medför emellertid inte att ett tjänstepensionsföretag måste lämna samma information flera gånger utan företagen kommer att kunna fullgöra kraven, både enligt den reglering som nu föreslås och enligt försäkringsavtalslagen, genom ett och samma informationslämnande.

Bemyndigande

Modellen med en förhållandevis generell bestämmelse i lag och mer detaljerade föreskrifter som meddelas med stöd av ett bemyndigande används i försäkringsrörelselagen och är vanligt förekommande i lagstiftning på det finansiella området. Denna ordning får anses väl lämpad även för ett fullt genomförande av informationsreglerna i andra tjänstepensionsdirektivet. Genom denna lösning skapas möjlighet till samordning av den information som ska lämnas vid tjänstepension oavsett om försäkringsgivaren är ett försäkringsföretag som följer försäkringsrörelselagen eller ett tjänstepensionsföretag enligt den nya lagen. Ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, motsvarande bemyndigandet i 4 kap. 18 § 2 FRL bör därför tas in i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

11.2 Pensionsbesked

Promemorians förslag: Tjänstepensionsföretag ska varje år lämna ett pensionsbesked till den försäkrade. Pensionsbeskedet ska innehålla uppgifter om de allmänna försäkringsvillkoren och de individuella förmånerna för den försäkring som avses. Pensionsbeskedet ska även innehålla en upplysning om var ytterligare information finns tillgänglig. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om innehållet i pensionsbeskedet.

Utredningens förslag: Utredningen har inte behandlat denna fråga.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Bestämmelser om pensionsbesked finns i artiklarna 38–40 i andra tjänstepensionsdirektivet.

I artikel 38.1 anges att tjänstepensionsinstitutet ska upprätta ett pensionsbesked för sina medlemmar. Vidare anges att informationen i pensionsbeskedet ska uppdateras regelbundet och göras tillgänglig kostnadsfritt i elektronisk form eller i pappersform, artikel 38.3. Av samma artikel följer att en medlem alltid ska ha rätt att få del av en papperskopia. Det ska även tydligt anges vilken dag som informationen avser, artikel 38.2, och vilka betydande förändringar som skett efter det senaste pensionsbeskedet, artikel 38.4. I artikel 39.1 anges att pensionsbeskedet alltid ska innehålla vissa basfakta, dels information som avser pensionsplanen, dels information som direkt utgår från den enskilda medlemmen. Dessa basfakta avser bl.a. personuppgifter om medlemmen, uppgifter om tjänstepensionsinstitutets namn, kontaktadress och medlemmens pensionsplan samt information om intjänade rättigheter och kostnader för pensionsplanen. Därutöver gäller enligt artikel 40 att pensionsbeskedet ska innehålla uppgifter om var och hur medlemmen kan erhålla ytterligare information, exempelvis om valmöjligheterna enligt pensionsplanen, om årsbokslut och riktlinjer för investeringsverksamheten.

Gällande rätt

Bestämmelserna om pensionsbesked i andra tjänstepensionsdirektivet saknar direkt motsvarighet i första tjänstepensionsdirektivet. Inte heller finns någon direkt motsvarighet till dessa bestämmelser i svensk gällande rätt.

Till 2 kap. 2 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om information som gäller försäkring och tjänstepension finns allmänna råd om att den viktigaste förköpsinformationen för livförsäkringsprodukter av sparandetyper bör anges i ett faktablad. Vidare anges att faktabladet bör följa den standarduppställning som finns i bilaga 3 och i övrigt utformas så att det blir lätt för en konsument att jämföra likartade produkter.

Skälen för promemorians förslag

Syftet med informationsbestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet och då särskilt de som rör pensionsbesked är att ge mer komplett och relevant information till de försäkrade. Detta gäller framförallt information om förmåner, men även de risker och avgifter som finns i tjänstepensionerna. Pensionsbeskedet får anses vara en sådan handling som är av central betydelse för att öka kunskapen hos de försäkrade. Detta gäller särskilt då pensionsbeskedet ger en regelbunden information om förmånerna och hur de förändras över tid. Detta talar för att reglerna om pensionsbesked är så betydelsefulla att de bör införas i lag.

Det kan konstateras att pensionsplanerna kan innehålla vitt skilda villkor och att det därmed är svårt att i lag närmare ange vilken information som bäst kan ge den försäkrade en god insyn i de enskilda förhållandena enligt ett visst försäkringsavtal. Således är det mest lämpligt att i detta fall

genomföra direktivet genom en mer generell bestämmelse i lag, som sedan kompletteras genom föreskrifter på lägre normgivningsnivå. En bestämmelse om att tjänstepensionsföretag ska vara skyldiga att varje år lämna ett pensionsbesked till den försäkrade bör därför införas i den nya lagen och regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör ges rätt att meddela föreskrifter om vilken information som ska finnas i pensionsbeskedet.

12 Överlåtelse av tjänstepensionsförsäkringsbestånd

12.1 Överlåtelse av tjänstepensionsförsäkrings- bestånd

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska helt eller delvis få överlåta sitt bestånd av tjänstepensionsförsäkringar till ett annat tjänstepensionsföretag eller ett försäkringsföretag. Överlåtelse av bestånd till ett försäkringsföretag ska endast få avse åtaganden som ska fullgöras i Sverige. En överlåtelse av tjänstepensionsförsäkringsbestånd ska också få ske från ett tjänstepensionsföretag till ett utländskt tjänstepensionsinstitut, som är registrerat i en annan medlemsstat, och omvänt.

Det ska införas bestämmelser om ett särskilt anmälnings-, tillstånds- och registreringsförfarande när ett tjänstepensionsföretag vill överlåta eller överta tjänstepensionsförsäkringsbestånd.

Bestämmelserna om vilka handlingar som ska tillhandahållas stämman, anmälan om registrering av stämmans godkännande och föreläggande om kompletterande utredning i försäkringsrörelselagen (2010:2043), ska vara tillämpliga på förfarandet. Även bestämmelserna om underrättelse till försäkrade, kungörande och talan i konkurs om återgång i försäkringsrörelselagen ska kunna tillämpas.

Om det råder oenighet mellan Finansinspektionen och en utländsk behörig myndighet om en fråga om förfarandet eller innehållet i en åtgärd, ska inspektionen få begära medling hos Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om inhämtande av godkännande från arbetsgivare.

I lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige ska en bestämmelse om skyldighet för Finansinspektionen att informera en utländsk behörig myndighet om tillämplig arbetsrätt på tjänstepensionsområdet och om vilka bestämmelser om information som gäller här i landet när ett utländskt tjänstepensionsinstitut övertar ett bestånd av tjänstepensionsavtal som innehåller åtaganden som ska fullgöras i Sverige införas.

Promemorians bedömning: Bestämmelser om hur inhämtande av arbetsgivarens godkännande ska gå till, vilken information som ska

lämnas inför ställningstagandet och hur ett inhämtat godkännande ska dokumenteras bör regleras i förordning eller föreskrifter.

Utredningens förslag utgår från reglerna om överlåtelser i försäkringsrörelselagen (2010:2043), FRL och skiljer sig därför delvis från promemorians förslag.

Remissinstanserna: *Sveriges advokatsamfund, Svenska Aktuarieliföreningen, Svensk Försäkring och Tjänstepensionsförbundet* anser att beståndsöverlåtelser ska vara möjliga mellan tjänstepensionsföretag och försäkringsbolag och vice versa och tjänstepensionsföretag och tjänstepensionsföretag/försäkringsföretag och försäkringsföretag bl.a. med hänsyn till kundskyddet, att det enligt lagen (1972:262) om understödsföreningar, UFL är tillåtet för tjänstepensionskassor att överlåta sin rörelse till ett försäkringsbolag och att en begränsning inte framstår som logisk eftersom det föreslagits att det ska vara möjligt att överföra värdet av ett avtal om tjänstepensionsförmån till en försäkring och vice versa. Liknande synpunkter framförs av *OFR/S, P, O, PTK, Sveriges Kommuner och Landsting* som också bl.a. anför att en begränsning av beståndsöverlåtelser kan resultera i att onödiga inlåsnings effekter uppstår, utan att vare sig konkurrensförutsättningar främjas eller kundskyddet stärks och att det vore olyckligt om kundernas intressen inte kunde prioriteras vid konkurser, likvidationer eller nödvändig omstrukturering. Hinder mot beståndsöverlåtelser mellan företagsformer kommer att drastiskt minska möjligheterna till överlåtelser t.ex. i samband med likvidation eller konkurs vilket kan leda till inlåsnings effekter på marknaden och få till följd att tjänstepensionstecknarnas och förmånstagarnas intressen inte kan tillgodoses på ett fullgott sätt. *Skandia* erinrar om den risk det innebär för kundskyddet att skapa formella gränser mellan de olika institut som idag meddelar tjänstepensionsförsäkringar och sedan förbjuda beståndsöverlåtelser över gränsen mellan två regelverk. Det innebär att möjligheterna att genom beståndsöverlåtelse hantera insolvens i ett institut minskar. I vart fall borde överlåtelser från ett tjänstepensionsföretag till ett försäkringsbolag vara tillåtna (jfr 56 och 63 §§ UFL). *ProSkandia* ser inga bärande skäl till att beståndsöverlåtelser mellan tjänstepensionsföretag och försäkringsföretag och vice versa inte ska vara möjliga. *SACO* understryker vikten av att säkerställa att den svenska lagstiftningen inte kommer att begränsa den flytträtt som införts genom ett flertal kollektivavtalsområden. *Sveriges advokatsamfund* påpekar att som förslaget ser ut ska det gå att överföra värdet av en enskild tjänstepensionsförmån mellan associationsformerna men inte bestånd. *Tjänstepensionsförbundet* anser att det inte ska finnas några begränsningar i tid vad gäller beståndsöverlåtelser. *Skandia* framhåller också att om utredningens förslag genomförs blir möjligheterna att trygga de försäkrade arbetstagarnas ställning vid likvidation eller konkurs kraftigt beskurna.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller regler om ett tjänstepensionsinstitutets överlåtelse av en pensionplans skulder, tekniska

avsättningar och andra skyldigheter och rättigheter samt motsvarande tillgångar eller likvärdiga likvida tillgångar till ett annat tjänstepensionsinstitut i en annan medlemsstat, s.k. gränsöverskridande överlåtelse (artikel 12 och definitioner av överlåtande- respektive mottagande tjänstepensionsinstitut i artikel 6.12 och 6.13). Direktivet skiljer sig i detta avseende från första tjänstepensionsdirektivet som inte innehöll någon reglering alls om överlåtelser.

Med pensionsplan förstås enligt definitionen i artikel 6.2 ett avtal, en överenskommelse, en stiftandeurkund eller bestämmelser vari anges vilka pensionsförmåner som ska lämnas och på vilka villkor. Pensionsförmåner är förmåner som betalas ut med anledning av uppnådd pensionsålder eller förväntat uppnående av pensionsålder eller, om de kompletterar dessa förmåner och tillhandahålls sekundärt, i form av utbetalningar vid dödsfall, invaliditet eller upphörande av anställning eller i form av bidrag eller tjänster som tillhandahålls vid sjukdom, medellöshet eller dödsfall. För att den ekonomiska tryggheten under pensionstiden ska stärkas får pensionsförmånerna betalas ut som en livslång utbetalning, under en viss tid, i form av ett engångsbelopp eller genom en kombination av dessa alternativ (definitionen i artikel 6.4). För att överlåtelse ska få ske krävs godkännande i förväg enligt ett visst förfarande, se nedan under skälen för promemorians förslag och bedömning. Om en gränsöverskridande överlåtelse leder till gränsöverskridande verksamhet ska reglerna om gränsöverskridande verksamhet tillämpas (artikel 12.14 och skäl 13).

Gällande rätt

Understödsföreningar

I lagen om understödsföreningar finns bestämmelser om ”nationell” överlåtelse av understödsförenings rörelse utan föregående likvidation och vid likvidation (63, 64, 56 och 57 §§ UFL). Överlåtelse kan ske till annan understödsförening eller till ett försäkringsbolag, men det krävs godkännande av stämman och tillstånd att verkställa avtalet från Finansinspektionen. Ansvaret för beståndet övergår på det övertagande företaget när tillstånd att verkställa avtalet har lämnats och registrerats. Bestämmelserna kan tillämpas av understödsföreningar till utgången av juni 2019.

Försäkringsrörelselagen

I 14 kap. FRL finns bestämmelser om överlåtelse av försäkringsbestånd. Av bestämmelserna framgår att överlåtelse får ske till ett svenskt försäkringsföretag eller en utländsk försäkringsgivare som har tillstånd att driva försäkringsrörelse i Sverige eller som är auktoriserad i ett land inom EES. Överlåtelse får ske även om det överlåtande företaget gått i likvidation (14 kap. 1 § FRL).

Bestämmelser om ”nationella” överlåtelser mellan svenska försäkringsföretag (tidigare försäkringsbolag) fanns även i försäkringsrörelselagen (1982:713), 1982 års FRL, och dess föregångare lagen (1948:433) om försäkringsrörelse (prop. 1981:82:180 s. 56 och 294). Företeelsen som sådan existerade således även innan Sverige gick med i EU. Möjligheten

att överlåta hela eller delar av ett försäkringsbestånd mellan försäkringsgivare inom EES infördes i samband med genomförandet av tredje generationens direktiv⁶³ (jfr prop. 1994/95:184 s. 237). Även kravet på att den mottagande försäkringsgivaren ska ha en viss kapitalbas för att överlåtelsen ska kunna godkännas har EU-ursprung och infördes i 1982 års FRL när anpassningar gjordes till det andra skade- och livförsäkringsdirektiven (prop. 1992/93:257 s. 54).

Lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige, LUFT

I 9 kap. LUFT finns bestämmelser om överlåtelse av försäkringsbestånd som rör utländska försäkringsgivare som driver verksamhet enligt lagen i fråga. Bestämmelserna grundar sig på EU-rätten och har utformats på liknande sätt som bestämmelserna om överlåtelse av försäkringsbestånd för svenska försäkringsföretag i 14 kap. FRL.

Skälen för promemorians förslag och bedömning

Gränsöverskridande överlåtelse

Allmänna utgångspunkter och begrepp

I avsnitt 5.4 föreslås att den verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som drivs av tjänstepensionsföretag ska utgå från dagens reglering av försäkringsrörelse i svensk rätt och att de särskilda bestämmelser som behövs för tjänstepensionsföretags verksamhet ska samlas i en särskild lag om tjänstepensionsföretag. För försäkringsföretag finns bestämmelser om överlåtelse av försäkringsbestånd i 14 kap. FRL. Förfarandet för beståndsoverlåtelser enligt försäkringsrörelselagen skiljer sig åt från vad andra tjänstepensionsdirektivet föreskriver när det gäller gränsöverskridande överlåtelser. Bestämmelserna lämpar sig därför inte för att reglera tjänstepensionsföretagens beståndsoverlåtelser. Det bör därför införas särskilda regler om beståndsoverlåtelser i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

I artikel 12 i andra tjänstepensionsdirektivet anges att medlemsstaterna ska tillåta att ett tjänstepensionsinstitut överlåter hela eller delar av en pensionsplans skulder, skyldigheter och rättigheter m.m. till ett tjänstepensionsinstitut som är registrerat eller auktoriserat i en annan medlemsstat enligt ett visst förfarande (gränsöverskridande överlåtelse). För att leva upp till vad som föreskrivs i direktivets artikel 12 krävs således att det införs regler i lagen om tjänstepensionsföretag av motsvarande innebörd.

⁶³ Rådets direktiv 92/49/EEG av den 18 juni 1992 om samordning av lagar och andra författningar som avser annan direkt försäkring än livförsäkring samt om ändring av direktiv 73/239/EEG och 88/357/EEG (Celex 31992L0049), senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/36/EG (EUT L 81, 20.3.2008, s. 69 och 70, Celex 32008L0036) och Rådets direktiv 92/96/EEG av den 10 november 1992 om samordning av lagar och andra författningar som avser direkt livförsäkring och om ändring av direktiven 79/267/EEG och 90/619/EEG (Celex 31992L0096), senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/87/EG (EUT L 35, 11.2.2003, s. 1–27, Celex 32002L0087).

Enligt artikel 12.1 ska ett tjänstepensionsinstitut som är registrerat eller auktoriserat i en medlemsstat inom EES få överlåta hela eller delar av en pensionsplans skulder, tekniska avsättningar och andra skyldigheter och rättigheter m.m. till ett tjänstepensionsinstitut som är registrerat eller auktoriserat i en annan medlemsstat, s.k. gränsöverskridande överlåtelse. En pensionsplans skulder, tekniska avsättningar, skyldigheter, rättigheter, tillgångar etc. (artikel 12.3 a) får anses omfattas av det inom svensk försäkringsrätt vedertagna begreppet ”bestånd” och ska i lagen om tjänstepensionsföretag betecknas tjänstepensionsförsäkringsbestånd. En hel eller delvis överlåtelse av ett sådant bestånd ska kräva förhandsgodkännande av berörda medlemmar och förmånstagare – eller deras företrädare, av överlåtande tjänstepensionsinstituts behöriga myndighet och, i förekommande fall, det uppdragsgivande företaget (artikel 12.3 a och b samt 12.4). Överlåtelsen kräver ytterst också godkännande av det övertagande tjänstepensionsinstitutets behöriga myndighet (artikel 12.4). Begreppen behörig myndighet för ett övertagande eller överlåtande tjänstepensionsinstitut bör förstås som en myndighet som ska utföra uppgifterna enligt den föreslagna lagen om tjänstepensionsföretag och som finns i det land där tjänstepensionsinstitutet är registrerat och har sin hemvist (jfr definitionerna i artikel 6.8, 6.12 och 6.13). Uttrycket övertagande motsvarar vad direktivet benämner som mottagande.

Förhandsgodkännande av överlåtelseavtalet

Enligt artikel 12.3 a ska förhandsgodkännande ges av en majoritet av de nämnda personkategorierna eller, i förekommande fall, en majoritet av deras företrädare. Vidare anges i artikel 12.3 b att det uppdragsgivande företaget i förekommande fall ska lämna sitt godkännande till en överlåtelse av tjänstepensionsförsäkringsbestånd. I avsnitt 5.4 och 8.1 föreslås att begreppen medlem och förmånstagare ska motsvaras av försäkrade och andra ersättningsberättigade i den nya lagen om tjänstepensionsföretag och att uppdragsgivande företag i den nya lagen ska benämnas arbetsgivare. Detta gäller även här.

Vad gäller uttrycket tjänstepensionsföretag så inbegriper det aktiebolag, ömsesidiga bolag och pensionsföreningar. Ett ömsesidigt bolag ägs av sina kunder, försäkringstagarna, vilket i tjänstepensionssammanhang innebär arbetsgivare och, i förlängningen, de försäkrade. En pensionsförening å sin sida består av medlemmar, dvs arbetsgivare eller försäkrade. I de nu nämnda företagsformerna utövar kunderna eller medlemmarna sitt inflytande genom stämman. Inhämtande av förhandsgodkännande av överlåtelseavtalet i enlighet med vad direktivet kräver kan för dessa företagsformer därför ske genom att företrädarna för de försäkrade och andra ersättningsberättigade röstar om överlåtelsen vid en stämma. När det gäller aktiebolag är arbetsgivaren och de försäkrade däremot inte representerade på samma sätt på en bolagsstämma, annat än om de av någon anledning skulle vara aktieägare. Inhämtande av godkännande enligt direktivet bör i detta fall därför ske genom att företrädaren för de försäkrade och andra ersättningsberättigade, dvs. arbetsgivaren, kontaktas av det överlåtande företaget enligt ett visst förfarande, se nedan. I svensk rätt finns en tradition av att stämmans godkännande av överlåtelseavtalet krävs för att avtalet ska vara giltigt, det ska därför inte göras någon skillnad

i detta avseende nu (63 § UFL och 14 kap. 2 § FRL). Bestämmelser om stämmans godkännande av överlåtelseavtalet bör därför införas för samtliga typer av tjänstepensionsföretag i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Dessutom bör krav på att det överlåtande företaget ska inhämta arbetsgivarens godkännande innan ansökan om godkännande av överlåtelsen lämnas in till behörig myndighet införas i den lagen.

När det gäller kravet på att godkännande ska ske av en majoritet av de försäkrade och andra ersättningsberättigade, eller deras företrädare får förstås att det är en majoritet av stämman – eller arbetsgivarna - som har att godkänna överlåtelsen i förväg. Vad som utgör en majoritet ska enligt direktivet bestämmas i enlighet med nationell rätt. I avseendet stämmobeslut är det lämpligt att följa de krav som gäller för respektive företagstyp eller associationsform, dvs. vad som framgår av lag i första hand eller bolagsordning i andra hand. När det gäller godkännandet av arbetsgivare kan man föreställa sig att tjänstepensionsföretaget vill överlåta bestånd som hör till flera arbetsgivare. I sådana fall bör med majoritet av berörda arbetsgivare förstås att det krävs enkel majoritet för att överlåtelsen ska anses godkänd.

Av direktivet framgår vidare att inför själva ställningstagandet ska information ges om villkoren för överlåtelsen. Ställningstagandet ska ske i god tid innan själva ansökan om godkännande av överlåtelsen lämnas in till behörig myndighet (se om förfarandet nedan). Omfattningen av informationskyldigheten är inte närmare reglerad i direktivet. I försäkringsrörelselagen finns en bestämmelse om vilka uppgifter som ska tillhandahållas stämman inför en omröstning om godkännande av överlåtelseavtal enligt den lagen och när detta ska ske (14 kap. 3 § FRL). Utformningen av bestämmelsen i försäkringsrörelselagen framstår som lämplig även för tjänstepensionsföretag när det gäller vad som ska hållas tillgängligt för stämman inför behandlingen av frågan om godkännande av överlåtelseavtalet. När det däremot gäller hur inhämtandet av arbetsgivarens godkännande ska gå till, vilken information som ska lämnas inför ställningstagandet och hur ett inhämtat godkännande ska dokumenteras bör detta lämpligast regleras i förordning eller föreskrifter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska därför ges möjlighet att utfärda föreskrifter i detta avseende. En bestämmelse med den innebörden bör därför tas in i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

Ansökan om tillstånd till verkställighet

Ansökan om tillstånd att verkställa överlåtelsen kan lämnas in till behörig myndighet först efter stämman och eventuell berörd arbetsgivare lämnat sitt godkännande till överlåtelsen (artikel 12.3 a och 12.4). Enligt andra tjänstepensionsdirektivet är det det övertagande tjänstepensionsinstitutet som ska lämna in ansökan till den behöriga myndigheten i dess hemland för godkännande. Det bör därför införas en bestämmelse om att det övertagande företaget ska ge in ansökan om tillstånd till verkställighet av avtalet till Finansinspektionen i den nya lagen. När det gäller frågan om när ansökan ska ges in uttalas i direktivet att förhandsgodkännandet av stämman och arbetsgivaren ska ske i god tid innan ansökan lämnas in. I försäkringsrörelselagen finns en bestämmelse om att stämmans beslut ska registreras hos Bolagsverket inom viss tid från stämmobeslutet och att tillståndsansökan ska lämnas in senast fyra månader efter registreringen.

Fyra månader bör anses motsvara vad direktivet föreskriver om god tid. För gränsöverskridande överlåtelser bör på liknande sätt föreskrivas att anmälan ska ges in fyra månader efter det att stämman och arbetsgivaren har godkänt överlåtelsen.

Tillstånd till verkställighet av överlåtelseavtal

Finansinspektionen ska bevilja eller avslå ansökan och meddela sitt beslut inom tre månader från det att ansökan mottogs (artikel 12.4). Vilka omständigheter som myndigheten har att titta på vid sin bedömning av om ansökan ska godkännas eller ej anges i artikel 12.7. Det handlar bl.a. om att bedöma tjänstepensionsinstitutets administrativa uppbyggnad och finansiella ställning, att de långsiktiga intressena hos det övertagande institutets försäkrade m.fl. är skyddade och att tillgångarna som överlåts är tillräckliga och lämpliga för att täcka skulder, tekniska avsättningar m.m. som överlåts i enlighet med reglerna i det övertagande institutets hemmedlemsstat (artikel 12.7 b, c och e). Det mottagande institutets tekniska avsättningar ska även vara fullt skuldtäckta om det är en överlåtelse som resulterar i gränsöverskridande verksamhet (artikel 12.7 d). Kraven i artikel 12.7 b är likalydande med de krav som ställs upp i artikel 11.4 och som ska prövas av hemlandsmyndigheten vid gränsöverskridande verksamhet (jfr avsnitt 8.1). Dessa krav kan därför språkligt utformas på samma sätt. Vad gäller prövningen av om tillgångarna som ska överlåtas är tillräckliga och lämpliga för att täcka de skulder, tekniska avsättningar och andra skyldigheter och rättigheter som ska överlåtas i enlighet med reglerna i det övertagande institutets hemland (artikel 12.7 e) så bör kraven kunna sammanfattas genom ett krav på prövning av att det övertagande företaget med beaktande av överlåtelsen lever upp till de krav om skuldtäckning och kapitalbas som föreskrivs nationellt. Vid gränsöverskridande verksamhet ska prövningen av skuldtäckning och kapitalbas också omfatta en bedömning av om det övertagande institutets tekniska avsättningar är fullt skuldtäckta (artikel 12.7 d). Den behöriga myndigheten ska också pröva att all information som ska anges i och bifogas ansökan enligt artikel 12.5 har lämnats (artikel 12.7 a). Enligt artikel 12.2 ska medlemsstaterna säkerställa att kostnaderna för överlåtelsen inte belastar de befintliga medlemmarna och förmånstagarna i det mottagande tjänstepensionsinstitutet. Detta krav bör för svenskt vidkommande genomföras genom att behörig myndighet åläggs att pröva att den rätt som tillkommer försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar inte försämras. Därutöver framstår det som rimligt att införa ett krav på att den behöriga myndigheten för det överlåtande utländska tjänstepensionsinstitutet är positiv till överlåtelsen. Bestämmelser i enlighet med vad som nu anförts bör därför införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

Överklagande av beslut och utländsk behörig myndighets bedömning

Enligt artikel 12.4 och 12.10 ska en behörig myndighets beslut att bevilja eller avslå en ansökan om överlåtelse kunna överklagas. Även myndighetens eventuella underlåtenhet att handla ska kunna överklagas (artikel 12.10). För att leva upp till direktivets krav bör det således införas en möjlighet att överklaga sådana förvaltningsrättsliga beslut (jfr. avsnitt 16.7).

Innan den övertagande behöriga myndigheten fattar sitt beslut ska emellertid det överlåtande företags behöriga myndighet bedöma ansökan (artikel 12.4 och 12.6). Den överlåtande myndighetens skyldighet aktualiseras genom att övertagande behörig myndighet översänder ansökan för bedömning så snart som den myndigheten mottagit ansökan. Även här är det bl.a. fråga om att bedöma om de tillgångar, rättigheter och skyldigheter etc. som ska överlåtas är tillräckliga och lämpliga, att de försäkrades individuella rättigheter inte försämras och, vid en partiell överlåtelse, att kvarvarande delar av beståndet är tillräckligt skyddat (jfr. artikel 12.8). Därtill bör kravet enligt artikel 12.2 på att medlemsstaterna ska säkerställa att kostnaderna för överlåtelsen inte belastar de kvarvarande medlemmarna och förmånstagarna i det överlåtande tjänstepensionsinstitutet tas med i denna bedömning. Resultatet av bedömningen ska skickas till det övertagande institutets behöriga myndighet inom åtta veckor från det att den överlåtande behöriga myndigheten mottog den (artikel 12.9). När det gäller gränsöverskridande överlåtelser, kommer Finansinspektionens handlande (svensk behörig myndighet) att styras av olika regler beroende på vilken roll det svenska företaget har i överlåtelsen. För att uppfylla direktivets krav bör bestämmelser som täcker samtliga scenarier i enlighet med det ovan anförda införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

Ansökans innehåll

En av de uppgifter som övertagande behörig myndighet ska bedöma enligt artikel 12.7 är att all information i ansökan finns med. Det är därför nödvändigt att i den nya lagen om tjänstepensionsföretag uttryckligen reglera vilka uppgifter som ska finnas med i ansökan. Vad ansökan rent faktiskt ska innehålla anges i artikel 12.5. Det rör sig bl.a. om överlåtelseavtalet, parternas namn och hemvist, belägg för stämmans och arbetsgivarens godkännande, beskrivning av skulder och tekniska avsättningar som ska överlåtas, pensionsplanens särdrag etc. Flera av uppgifterna täcks av eller motsvarar vad som sägs i 2 kap. 13 § försäkringsrörelseförordningen (2011:257). Utformningen av bestämmelsen om vad ansökan ska innehålla kan därför utgå från vad som i dag gäller enligt den bestämmelsen.

Information om beslut och utländska verksamhetsföreskrifter m.m.

När det övertagande institutets behöriga myndighet fattat sitt beslut om ansökan ska den behöriga myndigheten i det överlåtande institutets hemland informeras om beslutet inom två veckor (artikel 12.11). För det fall överlåtelsen resulterar i s.k. gränsöverskridande verksamhet (avsnitt 8.1), ska myndigheten i det överlåtande tjänstepensionsinstitutets hemland inom fyra veckor från beslutet informera den behöriga myndigheten i det övertagande tjänstepensionsinstitutets hemland om de krav i sociala- och arbetsmarknadslagstiftning som är relevanta för verksamheten (artikel 12.11). Den övertagande myndigheten har sedan en vecka på sig att förmedla den mottagna informationen till det övertagande tjänstepensionsinstitutet (artikel 12.4 och 12.11). Även i dessa fall kommer Finansinspektionen att inta olika roller beroende på om det svenska tjänstepensionsföretaget är överlåtande eller övertagande företag. Eftersom det är fråga om gränsöverskridande verksamhet bör det i den nya

lagen om tjänstepensionsföretag införas bestämmelser som täcker vad som nu anförts och i lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige göras anpassningar i enlighet med detta, se nedan.

Verkställighet och registrering av överlåtelseavtal

Avtalet om överlåtelse får verkställas först när det övertagande tjänstepensionsföretaget har mottagit ett beslut om godkännande från dess behöriga myndighet eller, om inget beslut mottagits, en vecka efter det att den behöriga myndigheten mottog information om krav på social- och arbetsmarknadslagstiftning m.m. (artikel 12.12). Även i dessa avseenden bör det införas bestämmelser i den nya lagen om tjänstepensionsföretag för att leva upp till vad direktivet kräver. För att säkerställa tidpunkten för ansvarsövergången bör, i likhet med vad som gällt enligt lagen om understödsföreningar och vad som gäller enligt försäkringsrörelselagen, i den nya lagen införas ett krav på att tillståndet registreras hos Bolagsverket så snart verket mottagit information om detta. Ansvar för att lämna in ansökan ska åligga det övertagande företaget eftersom det är det företag som kommer att motta beslutet om tillstånd från Finansinspektionen när inspektionen är behörig myndighet för ett övertagande företag. Om det är fråga om en överlåtelse till ett utländskt tjänstepensionsinstitut ska anmälan istället göras av det svenska överlåtande företaget.

Ändringar i utländska verksamhetsföreskrifter m.m. och tillsyn

Om det övertagande tjänstepensionsföretaget bedriver gränsöverskridande verksamhet ska enligt artikel 12.14 artikel 11.9, 11.10 och 11.11 tillämpas. Skrivningarna måste förstås som att det övertagande företaget ska informeras om eventuella ändringar som sker i social- och arbetsmarknadslagstiftningshänseende och vilka informationskrav som gäller i det land där åtagandena ska fullgöras om en gränsöverskridande överlåtelse resulterar i gränsöverskridande verksamhet. Enligt direktivet är det hemmedlemsstatens behöriga myndighet, dvs. Finansinspektionen, som ska vidarefördela denna information från värdmedlemsstatens behöriga myndighet till det övertagande företaget (jfr vad som sagts ovan under Information om beslut och utländska verksamhetsföreskrifter m.m.) och, omvänt, fördela sådan information till hemmedlemsstatens behöriga myndighet om det är så att en överlåtelse från ett svenskt överlåtande företag utmynnar i gränsöverskridande verksamhet. Även kraven på tillsyn i artikel 11.10 och 11.11 ska tillämpas om den gränsöverskridande överlåtelsen resulterar i gränsöverskridande verksamhet (jfr vad som sagts om detta i avsnitt 8.1). Finansinspektionen kommer således även i dessa fall att ha olika funktioner beroende på om tjänstepensionsföretaget är överlåtande eller övertagande företag. Bestämmelser bör således införas såväl i den nya lagen om tjänstepensionsföretag som lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige för att täcka dessa situationer.

Medlingsmöjlighet

Slutligen föreskrivs i artikel 12.13 att de behöriga myndigheterna kan begära att Eiopa ska medla om det vid en gränsöverskridande överlåtelse

uppträda oenighet om förfarandet, innehållet i en åtgärd eller en utebliven åtgärd dem emellan. En bestämmelse som innebär att Finansinspektionen ges denna möjlighet bör således föras in i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

Utländska tjänstepensionsinstitut och lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige

Som anges ovan krävs för att tillgodose vad direktivet föreskriver att det införs bestämmelser i lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige för Finansinspektionen när det gäller gränsöverskridande överlåtelser som resulterar i gränsöverskridande verksamhet. Det rör sig om en skyldighet att informera om i Sverige tillämplig social- och arbetsmarknadslagstiftning och informationskrav och eventuella ändringar som sker i dessa avseenden. Skyldigheten aktualiseras när Finansinspektionen informeras om att övertagande behörig myndighet har gett tillstånd till gränsöverskridande överlåtelse som utmynnar i gränsöverskridande verksamhet (artikel 12.11). Inspektionen har då fyra veckor på sig att informera övertagande behörig myndighet om tillämpliga lagar och krav och har också att informera om de eventuella ändringar som sker så länge den gränsöverskridande verksamheten består (artikel 12.14 jfr. med 11.9). Innebörden och omfattningen av skyldigheten diskuteras i avsnitt 8.1 och skiljer sig inte från vad som nu bör gälla. En särskild bestämmelse i enlighet med vad som anförts bör således tas in i lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige.

När det gäller reglerna om tillsyn vid gränsöverskridande verksamhet krävs emellertid inte att det införs någon särskild bestämmelse i lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige eftersom lagen ifråga är tillämplig på utländska tjänstepensionsinstitut som bedriver verksamhet i Sverige enligt andra tjänstepensionsdirektivet. Bestämmelsen om tillsyn i 3 kap. 2 § LUFT är således tillämpliga från och med den dag som institutet börjar bedriva gränsöverskridande verksamhet här.

Överlåtelse mellan svenska företag

Direktivet reglerar, som framkommit, överlåtelse av bestånd mellan tjänstepensionsinstitut som är registrerade i olika medlemsländer (gränsöverskridande överlåtelse). Några regler för överlåtelse mellan två svenskregistrerade företag vilket i dagligt tal kan benämnas "nationell överlåtelse" finns emellertid inte i direktivet. Det står således Sverige fritt att införa sådana bestämmelser i den mån det behövs och med beaktande av de eventuella andra regler som kan tänkas konkurrera i detta hänseende.

Bestämmelser om överlåtelser mellan bl.a. två understödsföreningar fanns i lagen om understödsföreningar och finns i försäkringsrörelselagen för svenska försäkringsföretag. Det bör även fortsättningsvis finnas möjlighet att göra beståndsoverlåtelser nationellt varför det bör införas bestämmelser om detta i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

När det gäller vilka företag som ska få överlåta bestånd mellan sig föreslår utredningen att överlåtelse endast ska få ske mellan vad som nu

benämns tjänstepensionsföretag, dvs. företag som regleras av ett och samma regelverk.

Ett antal remissinstanser har emellertid vänt sig mot förslaget att begränsa överlåtelsemöjligheten på detta sätt och förespråkat att överlåtelse bör få ske såväl mellan tjänstepensionsföretag som från ett tjänstepensionsföretag till ett försäkringsföretag och vice versa, bl.a. med framhållande av att det inte är logiskt att begränsa överlåtelseerna när det föreslagits att värdet av ett avtal om tjänstepensionsförmån ska kunna överföras till en försäkring och omvänt. Vidare kan en begränsning verka hindrande för utvecklingen på tjänstepensionsmarknaden genom att inlåsnings effekter uppstår, effekter som enligt *Sveriges Kommuner och Landsting* försvagar kundernas ställning. En begränsning skulle också innebära att kundernas intressen inte kan prioriteras vid konkurser, likvidationer eller nödvändig omstrukturering.

Vad gäller frågan om överlåtelser ska vara tillåtna mellan företagsformer som faller under olika regelverk och direktiv kan följande noteras. Utöver vad som angivits ovan så tillät lagen om understödsföreningar (och tillåts med stöd av övergångsregleringen) att överlåtelse sker också från en understödsförening till ett försäkringsbolag (63 § UFL). Försäkringsrörelselagen däremot tillåter endast överlåtelser mellan olika försäkringsföretag eller från försäkringsföretag till utländsk försäkringsgivare, dvs överlåtelser för företag inom samma regelverk (jfr 14 kap. 1 § FRL). Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen grundas på Solvens II-direktivet som bl.a. har högre kapitalkravs/solvensregler än vad andra tjänstepensionsdirektivet föreskriver. Tillstånd till överlåtelse av försäkringsbestånd, enligt artikel 39.1 andra stycket i Solvens II-direktivet, får endast ges om det mottagande företaget har en tillräcklig kapitalbas för att täcka solvenskapitalkravet enligt Solvens II-direktivet. Eftersom reglerna om kapitalbas och solvens skiljer sig åt mellan försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag kan tjänstepensionsföretag inte få överta bestånd från ett försäkringsföretag. Däremot bör ett försäkringsföretag, i likhet med vad som hittills har gällt, kunna ta över ett försäkringsbestånd från ett tjänstepensionsföretag eftersom kapitalkravs/solvensreglerna är högre och en sådan överlåtelse således resulterar i ett högre skydd för det bestånd som överläts.

Möjligheten till en överlåtelse från ett tjänstepensionsföretag till ett försäkringsföretag bör dock begränsas till att omfatta bestånd av åtaganden som ska fullgöras i Sverige. Även om såväl Solvens II-direktivet som andra tjänstepensionsdirektivet innehåller bestämmelser om gränsöverskridande verksamhet, kan inte bortses från att det rör sig om två olika regelverk och att det saknas bestämmelser om t.ex. överlåtelser mellan de företag som omfattas av respektive direktiv. När det sedan gäller bestämmelserna om gränsöverskridande verksamhet så finns det regler om detta i båda direktiven. Reglerna utgör en ram för förfarandet som sådant, ett system för berörda företag och en garanti för samverkan mellan behöriga myndigheter. Vid en nationell överlåtelse från tjänstepensionsföretag till försäkringsföretag går det däremot inte att från svenskt håll lagstifta om att behöriga EES-myndigheter ska lämna ifrån sig uppgifter till svensk behörig myndighet, inhämta eller lämna vidare uppgifter från/till berörda parter. Det går inte heller att uttala sig om huruvida överlåtelser av bestånd av åtaganden som träffas av reglerna för

gränsöverskridande verksamhet skulle accepteras av andra medlemsstater bl.a. utifrån ett konkurrensperspektiv. Nationella överlåtelse från tjänstepensionsföretag till försäkringsföretag bör därför vara möjligt endast för bestånd bestående av åtaganden som ska fullgöras i Sverige. För att det övertagande försäkringsföretaget ska kunna överta beståndet bör också krävas att företagets tillstånd att driva försäkringsrörelse omfattar de försäkringsklasser som beståndet faller under (jfr 2 kap. 12 § FRL). I avsnitt 6.2 föreslås att tjänstepensionsföretag och försäkringsföretag ska kunna omvandlas närhelst de vill, vilket innebär att det finns andra vägar att gå för det företag som önskar ta över ett bestånd som faller under ett annat regelverk. Detta innebär också att risken för bl.a. inlåsnings effekter kan minimeras.

Sammanfattningsvis bör således i den nya lagen om tjänstepensionsföretag införas bestämmelser om att tjänstepensionsföretag registrerade i Sverige ska få överlåta bestånd sinsemellan och att bestånd ska få överlåtas från ett tjänstepensionsföretag till ett försäkringsföretag. I de förstnämnda fallen bör det inte finnas någon begränsning utan också åtaganden i andra länder som faller under reglerna om gränsöverskridande verksamhet bör kunna överlåtas. Detta eftersom tjänstepensionsföretagen regleras av samma regelverk. Om en sådan överlåtelse utmynnar i gränsöverskridande verksamhet krävs att övertagande företag har tillstånd till sådan verksamhet i enlighet med bestämmelserna härom.

Vad gäller själva förfarandet vid nationella överlåtelse bör utgångspunkten vara att bestämmelserna utformas på liknande sätt som de ovan föreslagna bestämmelserna för gränsöverskridande överlåtelse för att lagstiftningen om tjänstepensionsföretag ska bli så enhetlig som möjligt. Utformningen kan i vissa avseenden också ske utifrån liknande bestämmelser i försäkringsrörelselagen. Rent konkret innebär detta att bestämmelserna som föreslås ovan om att stämman ska godkänna överlåtelseavtalet före ansökan lämnas in till Finansinspektionen och vilka uppgifter som ska tillställas stämman bör tillämpas också i nu aktuella fall. Vidare bör de föreslagna bestämmelserna om att ansökan ska ges in av det övertagande företaget tillämpas också vid nationella överlåtelse, med undantag för när det är fråga om överlåtelse till försäkringsföretag då ansökan ska ges in av det överlåtande företaget eftersom lagen om tjänstepensionsföretag inte reglerar försäkringsföretagens handlande. Slutligen bör Finansinspektionen inom samma tid som vid gränsöverskridande överlåtelse (tre månader från det att ansökan inkom) pröva förutsättningarna för tillstånd. Inspektionen bör då göra en bedömning av såväl överlåtande som övertagande företags verksamhet. Beslutet om tillstånd bör också kunna överklagas på samma sätt som vid gränsöverskridande överlåtelse. Bestämmelser i enlighet med vad som nu sagts bör införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

I Sverige finns, som framkommit ovan, en ordning om att vissa företagsbeslut och handlingar ska registreras hos Bolagsverket för att få verkan och publicitet. I 14 kap. 4 § FRL föreskrivs t.ex. att ett överlåtande företag ska låta registrera ett stämmobeslut rörande ett överlåtelseavtal inom fyra månader från beslutet vid äventyr att frågan om överlåtelse annars har förfallit. När tillstånd till verkställighet sedan erhållits ska övertagande företag låta registrera beslutet varvid ansvaret för beståndet övergår. En sådan ordning bör gälla även i förevarande typer av

överlåtelse. Även reglerna i försäkringsrörelselagen om att Finansinspektionen ska kunna begära förtydligande av övertagande eller överlåtande företag inför sitt beslut (14 kap. 8 §FRL) bör gälla för nationella överlåtelse liksom bestämmelserna om talan i konkurs, överlåtelse av bestånd vid likvidation eller konkurs (14 kap. 15–17 §§ FRL) – med viss anpassning. Bestämmelser i enlighet med vad som anförts bör därför införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

13 Associationsrättsliga och avtalsrättsliga frågor

13.1 Associationsrättsliga regler för tjänstepensionsföretag

Promemorians förslag: Ett svenskt tjänstepensionsföretag ska kunna vara ett tjänstepensionsaktiebolag, ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag eller en tjänstepensionsförening.

Tjänstepensionsaktiebolag ska omfattas av allmänna associationsrättsliga bestämmelser för aktiebolag och de särskilda bestämmelserna för försäkringsaktiebolag i försäkringsrörelselagen, om inte annat föreskrivs.

Ömsesidiga tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsföreningar ska utgöra egna associationsformer. De associationsrättsliga bestämmelserna i försäkringsrörelselagen ska gälla för de ömsesidiga tjänstepensionsbolagen, om inte annat föreskrivs. För tjänstepensionsföreningar ska de allmänna associationsrättsliga bestämmelser som finns i lagen om ekonomiska föreningar och de särskilda bestämmelserna för försäkringsföreningar i försäkringsrörelselagen gälla, om inte annat föreskrivs.

För tjänstepensionsaktiebolag ska också det som föreskrivs om aktiebolag i andra författningar gälla, om inte annat föreskrivs.

I lagen om tjänstepensionsföretag ska införas bestämmelser om uttaxering av delägare i ömsesidiga tjänstepensionsbolag. För ömsesidiga tjänstepensionsbolag ska även införas bestämmelser om garantikapital, innehållet i en bolagsordning och tillämpning av ändringar i bolagsordningen.

För ömsesidiga tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsföreningar ska införas bestämmelser om revisionsberättelse och koncernrevision.

För tjänstepensionsföreningar ska införas bestämmelser om verksamhetskapital.

För tjänstepensionsaktiebolag ska införas bestämmelser om hinder mot bildande.

I lagen om tjänstepensionsföretag ska det införas krav på att ordet tjänstepension ska ingå i tjänstepensionsföretags företagsnamn och bestämmelser om undantag från tvångslikvidation om ett företags tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring återkallas på grund av att företaget får ett tillstånd att driva

försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen. Även bestämmelser om revisionsutskott, uppdragstid för och entledigande av revisorer och EU:s revisorsförordning ska införas liksom tillämpliga bestämmelser vid fusion och ansökan om tillstånd att verkställa en fusionsplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att bl.a. bestämmelserna om koncerner i lagen om tjänstepensionsföretag, i försäkringsrörelselagen och i lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar ska gälla helt eller delvis för en grupp av företag som inte utgör en koncern enligt lagen om ekonomiska föreningar, men som har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning.

I försäkringsrörelselagen ska det införas bestämmelser om undantag från tvångslikvidation om ett företags tillstånd för försäkringsrörelse återkallas på grund av att företaget får tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt lagen om tjänstepensionsföretag.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Utredningens förslag avviker från promemorians förslag genom att enligt utredningens förslag ska alla rörelseregler för tjänstepensionsföretag och de särskilda associationsrättsliga regler som anses motiverade för sådana företag samlas i en ny tjänstepensionsrörelselag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Finansinspektionen* är tveksam till förslaget att sätta ned förmåner eftersom detta skulle innebära att möjligheten till nedsättning av förmåner skulle skilja sig åt mellan livförsäkringsföretag och tjänstepensionsföretag. Inspektionen anser inte heller att det ska vara möjligt att minska de utfästa garantierna. Möjligheten till tillsyn minskar också avsevärt. *Alecta*, *Folksam*, *Svensk Försäkring* och *Försäkringsjuridiska föreningen* är negativa till förslaget att förbjuda icke-vinstutdelande bolag att ta upp kapitalandels- och vinstandelslån för icke-vinstutdelande bolag och till att det saknas möjlighet för ömsesidiga försäkringsbolag att dela verksamheten. *Bolagsverket* ser positivt på att Sverige ska kunna erbjuda utövare inom denna typ av verksamhet en större möjlighet att välja mellan olika sätt att organisera sig, men har vissa synpunkter när det gäller firma. *LO* anser att möjligheten att kunna bilda tjänstepensionsinstitut i olika associationsformer är en mycket viktig förutsättning för att arbetsmarknadens parter ska ha möjlighet att anpassa förvaltningen av tjänstepensionsmedlen eller kompletterande förmåner för de försäkrades bästa. *Skandia* anser att det behövs en uppsättning associationsformer som motsvarar den i försäkringsrörelselagen om det kommer att vara tillåtet för dagens livförsäkringsföretag att i stället bli tjänstepensionsföretag. *Skandia* är skeptiskt till ett förbud för tjänstepensionsföretag att använda ordet försäkring i firman. Om ett antal ömsesidiga livförsäkringsbolag väljer att i stället bli ömsesidiga tjänstepensionsföretag kommer en klyvning att ske av livförsäkringssektorn med anledning av förslaget att det inte ska gå att fusionera mellan ömsesidigt tjänstepensionsbolag till ömsesidigt försäkringsbolag eller tvärtom. Möjligheterna till att sätta ned pensionsåtagandena för

tjänstepensionsföreningarna och ömsesidiga bolagen är enligt Skandia också problematiskt från kundskyddsperspektiv.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet ställer inte några krav på att ett tjänstepensionsinstitut ska ha en viss rättslig form (jfr artikel 6.1 och avsnitt 6.1). Direktivet innehåller inte heller några egentliga associationsrättsliga regler för tjänstepensionsinstitut.

Försäkringsrörelselagen

Associationsformer

Ett försäkringsföretag är enligt försäkringsrörelselagen ett försäkringsaktiebolag, ett ömsesidigt försäkringsbolag eller en försäkringsförening (1 kap. 3 § FRL). Ett försäkringsaktiebolag är ett aktiebolag som har fått tillstånd att driva försäkringsrörelse och som i övrigt uppfyller de definitioner och rekvisit som uppställs för aktiebolag i aktiebolagslagen (2005:551), ABL. Regleringen av försäkringsaktiebolagen i försäkringsrörelselagen vilar således i stora delar på aktiebolagslagen med avvikelser för den verksamheten som drivs i ett försäkringsaktiebolag och med hänsyn till EU-regler, se nedan. Ett ömsesidigt försäkringsbolag å sin sida är ett bolag som i enlighet med internationellt vedertagna principer har till ändamål att främja delägarnas ekonomiska intressen genom försäkringsrörelse. Det är försäkringstagarna och i vissa fall de försäkrade som är delägare i ett ömsesidigt försäkringsbolag (jfr 12 kap. 1 § FRL). Det är alltså dessa personers intressen som ska främjas genom bolagets försäkringsrörelse. För de bärande tankarna bakom ömsesidigheten och delägarnas ansvar se prop. 2009/10:246 s. 210 f. En försäkringsförening är en förening som har till uppgift att driva försäkringsrörelse i vilken medlemmarna deltar genom att använda föreningens tjänster som försäkringstagare eller som försäkrad (jfr 13 kap. 1 § FRL). Föreningsformen grundas på vad som benämns som understödsföreningar (jfr 1 § den upphävda lagen [1972:262] om understödsföreningar, UFL), med den skillnaden att en försäkringsförening inte behöver vara sluten och att all form av direkt försäkringsverksamhet med de restriktioner som gäller för försäkringsföretagen, får drivas i föreningen. En försäkringsförening kan dock inte få tillstånd för att enbart driva återförsäkringsrörelse.

Associationsrättslig reglering

Den associationsrättsliga regleringen för försäkringsföretag grundar sig på, eller hänvisar till, allmänna associationsrättsliga regelverk (aktiebolagslagen och den numera upphävda lagen [1987:667] om ekonomiska föreningar). För att reglera situationer som är kopplade till bl.a. verksamhetens inriktning (försäkringsrörelse), skyddet för försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringsavtal och EU-rättsliga regler finns särskilda associationsrättsliga bestämmelser i försäkringsrörelselagen.

För försäkringsaktiebolag gäller således i första hand föreskrifterna för aktiebolag i allmänhet, dvs. associationsrättsliga bestämmelser i aktiebolagslagen, om inte annat är särskilt föreskrivet i försäkringsrörelselagen. För ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar utgörs grunden i stället av bestämmelserna i lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar. För de ömsesidiga försäkringsbolagen gäller emellertid inte de allmänna associationsrättsliga bestämmelserna i den lagen rakt av, utan endast om det finns hänvisningar till den lagen i försäkringsrörelselagen. Därutöver finns på samma sätt som för aktiebolagen särskilda associationsrättsliga bestämmelser i försäkringsrörelselagen som gäller för ömsesidiga bolag och föreningar.

Skälen för promemorians förslag

Associationsformer för tjänstepensionsföretag

Andra tjänstepensionsdirektivet ställer inte upp något krav på någon särskild associationsform för tjänstepensionsinstitut som står risk.

I samband med den associationsrättsliga reformen på försäkringsområdet gjordes bl.a. bedömningen att understödsföreningarna var reglerade på ett otidsenligt sätt, men att det inte fanns några avgörande skäl som talade för att föreningsformen inte skulle kunna vara lämplig för att driva försäkringsrörelse (prop. 2009/10:246 s. 214 f.). Det angavs vidare bl.a. att frågan om en viss företagsform är lämpad för en viss verksamhet bör bedömas utifrån företagets egna förutsättningar från fall till fall. Det konstaterades att ömsesidiga försäkringsbolag och understödsföreningar har existerat sida vid sida under lång tid och att båda formerna har fyllt en viktig samhällsfunktion och att det även i flera andra länder finns både försäkringsföreningar och ömsesidiga försäkringsbolag. Mot bl.a. denna bakgrund gjordes bedömningen att det inte var aktuellt att genom lagstiftningsåtgärder avskaffa en av de kooperativa försäkringsföretagsformerna på den svenska försäkringsmarknaden. Vidare gjordes bedömningen att utgångspunkten bör vara att försäkringsverksamhet liksom annan verksamhet ska vara neutral i fråga om formerna för rörelsens drivande och att största möjliga näringsfrihet ska råda. Bedömningarna resulterade i att försäkringsrörelse får drivas i försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar.

De bedömningar som gjordes i samband med reformen på försäkringsområdet är giltiga även på tjänstepensionsområdet. Tjänstepensionsinstitut som står risk bör därför kunna driva försäkringsrörelse i aktiebolagsform, ömsesidig bolagsform och föreningsform. Genom att tillåta alla tre grundföretagsformer får arbetsgivare och arbetstagare (parterna) goda möjligheter att skapa anpassade lösningar kring ägandet av avsatta tjänstepensionsmedel, medelsförvaltningen och frågor relaterade till avkastning och risk. En utökning av antalet associationsformer, jämfört med idag, ökar flexibiliteten för de aktörer som vill bilda ett tjänstepensionsinstitut som står risk att välja associationsform på tjänstepensionsinstitutsområdet.

Förslaget ligger i linje med bedömningen i avsnitt 6.2 att det i det regelverk som föreslås för tjänstepensionsföretag ska vara möjligt för livförsäkringsbolag som driver tjänstepensionsverksamhet och de s.k. tjänstepensionskassorna att omvandla sig till ett tjänstepensionsföretag

och att det ska vara möjligt att bilda helt nya företag i form av tjänstepensionsföretag.

Ytterligare ett argument för att lagstiftaren, när det gäller tryggsformer som bär risk, bör tillåta motsvarigheter till de tre företagsformer som finns på försäkringsområdet är att det traditionella försäkringstryggandet har skett – och även fortsatt kommer att kunna ske – i dessa tre företagsformer. Eftersom de tre företagsformerna på försäkringsområdet har utnyttjats i tryggandelösningar på det området finns det skäl att tro att motsvarande företagsformer behöver finnas också på tjänstepensionsområdet. I sammanhanget är det också viktigt att betona att den associationsrättsliga regleringen i grunden måste vara neutral när det gäller utbudet av företagsformer på respektive område. En neutral reglering när det gäller företagsformer har även den fördelen att den underlättar övergången till en modern EU-anpassad regelmiljö med två delvis separata sektorsregleringar: en för försäkringsföretag och en för tjänstepensionsföretag. Sammanfattningsvis ska försäkringsrörelse enligt lagen om tjänstepensionsföretag få drivas av tjänstepensionsaktiebolag, ömsesidiga tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsföreningar.

Associationsrättslig reglering för tjänstepensionsföretag

Regelverk

Den associationsrättsliga regleringen för tjänstepensionsföretag ska enligt utredningens förslag utformas utifrån den struktur och terminologi som finns i modern associationsrätt och regleringen ska anpassas till särarten hos tjänstepensionsföretag och deras verksamhet. Utredningens förslag innebär att den associationsrättsliga regleringen för tjänstepensionsföretagen ska utformas efter mönster från den associationsrättsliga regleringen för svenska försäkringsföretag på så sätt att det i en ny lag ska införas särskilda associationsrättsliga bestämmelser för tjänstepensionsföretag som grundar sig på eller hänvisar till allmänna associationsrättsliga bestämmelser som gäller för respektive företagsform, dvs en lösning som motsvarar den som gäller för försäkringsföretag i försäkringsrörelselagen.

I avsnitt 5.4 föreslås att den verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som drivs av tjänstepensionsföretag i stället ska utgå från dagens reglering av försäkringsrörelse i svensk rätt och att de särskilda bestämmelser som behövs för tjänstepensionsföretags verksamhet ska samlas i en särskild lag om tjänstepensionsföretag. Det finns inte någon anledning att frångå detta resonemang när det gäller det associationsrättsliga området. Genom att utgå från regleringen av försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar kommer den associationsrättsliga regleringen av tjänstepensionsföretag att i grunden bygga på en modern och heltäckande reglering som är anpassad till gällande allmän associationsrättslig lagstiftning och de särskilda bestämmelserna i försäkringsrörelselagen. En sådan struktur har systematiska och redaktionella fördelar. Utvecklingen av associationsrätten för tjänstepensionsföretag underlättas eftersom de ändringar som i framtiden kommer att beslutas inom associationsrätten blir gällande även för dessa bolag – via försäkringsrörelselagen – om inte anpassningar krävs. Lösningen innebär också att man kraftigt nedbringar antalet särskilda

associationsrättsliga bestämmelser i lagen om tjänstepensionsföretag och att risken för tolkningssvårigheter som annars kan uppkomma vid jämförelser mellan motsvarande bestämmelser i olika lagar minskar.

De associationsrättsliga bestämmelserna för tjänstepensionsföretag bör således grundas på de allmänna associationsrättsliga bestämmelser som finns i aktiebolagslagen och lagen om ekonomiska föreningar (eller utformas som hänvisningar till bestämmelser i de lagarna dit beroende på associationsform) och de särskilda associationsrättsliga bestämmelser som gäller för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen med den anpassning som i vissa fall kan behöva göras när det gäller tjänstepensionsföretags verksamhet. För tjänstepensionsaktiebolag innebär det att aktiebolagslagen bör vara den associationsrättsliga grunden medan för ömsesidiga tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsföreningar bör bestämmelserna baseras på eller utformas som hänvisningar till bestämmelserna i lagen om ekonomiska föreningar. För samtliga kategorier av tjänstepensionsföretag bör därutöver de associationsrättsliga bestämmelser gälla som anges för respektive bolagsform i försäkringsrörelselagen (11–13 kap.) med de anpassningar och undantag som bör införas i lagen om tjänstepensionsföretag för respektive associationsforms tjänstepensionsverksamhet. Den valda lösningen för också med sig att även tjänstepensionsföreningar kommer att behöva ha en verkställande direktör, vilket inte var fallet för tjänstepensionskassor (jfr avsnitt 10).

När det gäller anpassningar i associationsrättsligt hänseende krävs t.ex. att det införs särskilda bestämmelser i lagen om tjänstepensionsföretag som bl.a. motsvarar bestämmelserna om hinder mot bildande (11 kap. 2 § FRL), revisionsutskott, revisorer och EU:s revisorsförordning (se t.ex. 12 kap. 25 a och 43 a–43 e §§ FRL och avsnitt 16.5) samt fusion (se t.ex. 13 kap. 33 § FRL). Dessa bestämmelser, som i försäkringsrörelselagen innehåller hänvisningar till andra bestämmelser i den lagen, bör införas i lagen om tjänstepensionsföretag för att det ska vara tydligt vilka bestämmelser som de facto ska gälla för tjänstepensionsföretag i dessa avseenden och således enbart av lagtekniska skäl. Därutöver bör det i förhållande till försäkringsrörelselagen införas särskilda bestämmelser om företagsnamn och tvångslikvidation (för samtliga företagsformer) samt bestämmelser kopplade till delägars ansvar för förpliktelser och uttaxering (för ömsesidiga tjänstepensionsbolag), se nedan.

Fission och fusion

Som utredningen konstaterar finns det inte några bestämmelser om fission (delning) för ömsesidiga bolag i lagen om ekonomiska föreningar och det finns inte heller några särskilda bestämmelser om delning för ömsesidiga försäkringsbolag i försäkringsrörelselagen. Det har dock inte påvisats något uppenbart behov av en sådan ordning för ömsesidiga tjänstepensionsbolag. Det förefaller inte heller lämpligt att i lagen om tjänstepensionsföretag införa bestämmelser som enbart träffar delning av sådana bolag, sett till att ömsesidiga försäkringsbolag inte har denna möjlighet. Några bestämmelser om fission för ömsesidiga tjänstepensionsbolag, som *Svensk Försäkring* och *Försäkringsjuridiska föreningen* efterfrågar, bör därför inte införas i den nya lagen. Det innebär att regleringen när det gäller möjligheten till delning för aktiebolag,

ömsesidiga bolag och föreningar således kommer att vara densamma för försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag.

När det gäller fusioner kan konstateras att det finns bestämmelser om detta för samtliga former av försäkringsföretag i försäkringsrörelselagen och de allmänna associationsrättsliga regelverk som företagen grundas på eller som det finns hänvisningar till. Dessa bestämmelser bör som utgångspunkt gälla även för tjänstepensionsföretag. Med anledning av att vissa bestämmelser i försäkringsrörelselagen rörande fusioner hänvisar till bestämmelser i den lagen som inte gäller för tjänstepensionsföretag, bör det införas särskilda bestämmelser i lagen om tjänstepensionsföretag för att det ska bli tydligt vad som gäller. Fusion bör fortsatt bara vara tillåtet mellan samma associationsformer inom samma regelverk. Förslaget att bestånd ska få överlätas mellan företag som regleras av olika regelverk ändrar inte detta ställningstagande (avsnitt 12).

Vinstandels- och kapitalandelslån

Försäkringsföreningar och vissa försäkringsaktiebolag har möjlighet att ta upp kapital- och vinstandelslån (se prop. 2009/10:246 s. 321 avseende begreppens innebörd). Även ömsesidiga försäkringsbolag tillåts sedan år 2010 ta upp kapital- och vinstandelslån med den begränsning som enligt försäkringsrörelselagen gäller för all upplåning, en begränsning med hänsyn till vad som kan anses vara av ringa betydelse utifrån rörelsens omfattning och kapitalbasens storlek eller vad som annars följer av föreskrifter eller beslut av Finansinspektionen. Utöver detta gäller också, som *Alecta* och *Folksam* påpekar, att långivarna inte får ges något inflytande i bolagets angelägenheter. Så som bl.a. *Svensk Försäkring* framhåller finns det inte anledning att göra skillnad mellan regelverken i detta avseende. Bestämmelserna om kapital- och vinstandelslån för försäkringsföretag i försäkringsrörelselagen bör således gälla på samma sätt och med samma begränsningar för tjänstepensionsföretag, inbegripet ömsesidiga tjänstepensionsbolag. I det sammanhanget bör dock särskilt nämnas att det i denna promemoria föreslås att den allmänna begränsningen av upplåningen i ett tjänstepensionsföretag ska vara striktare än i ett försäkringsföretag (se avsnitt 7.5).

Uttaxering för ömsesidiga bolag

I ett ömsesidigt försäkringsbolag har delägarna som utgångspunkt inte något personligt betalningsansvar för bolagets förpliktelser (12 kap. 2 § första stycket FRL och prop. 2009/10:246 s. 210). I skadeförsäkringsbolag kan dock delägare, med undantag för sådana som är konsumenter och dödsbon, fortfarande göras ansvariga för försäkringsbolagets förbindelser om det framgår av bolagsordningen (12 kap. 2 § andra stycket FRL). Delägarnas personliga ansvar, i de fall det finns, motsvaras av en ”rätt att kräva” att bolaget uttaxerar för att täcka förluster. Detta betyder att den som är försäkringstagare (delägare) i ett sådant ömsesidigt försäkringsbolag kan vara säker på att hans eller hennes försäkring kommer att täcka det som ska ersättas och att det i så fall sker genom bidrag från alla delägare. Det personliga ansvaret är subsidiärt och kan utkrävas endast om andra tillgångar inte räcker för att täcka förluster. Hur uttaxering ska gå till och till vilket belopp regleras i bolagsordningen (12 kap. 11 § 9 FRL).

Historiskt sett har livförsäkring varit undantagen uttaxering med motive-
ringen att det ofta avser ett godtyckligt sparande till skillnad från ersätt-
ningar för egendomsförluster som kan uppskattas åtminstone ungefärligt.
Livförsäkring förutsätter inte heller som försäkring av egendom en viss
grad av solvens hos försäkringstagaren. Att det infördes ett obligatoriskt
undantag från personligt delägaransvar för livförsäkringar sammanhänge
också med att i stort sett samtliga ömsesidiga bolag hade infört sådana
begränsningar i bolagsordningen (se NJA II 1904 s. 49 f. och prop.
1948:50 s. 333 f.).

Tjänstepensionsförsäkring är de facto en sorts långsiktigt sparande där
det finns all anledning att ställa upp garantier för att säkerställa att de
pensionsinbetalningar som arbetsgivaren gjort kan betalas ut till de
försäkrade. Argumenten för att tillåta uttaxering av skadeförsäkring gör
sig således gällande även på tjänstepensionsområdet. Det finns därför
anledning att införa bestämmelser om uttaxeringsrätt för delägare i ömse-
sidiga tjänstepensionsbolag i lagen om tjänstepensionsföretag.

Nedsättning av pensionsåtaganden för ömsesidiga bolag och föreningar

När det gäller utredningens förslag om nedsättning av pensionsåtaganden
framhåller *Skandia* att detta är problematiskt från kundskyddsperspektiv.

En nedsättning av pensionsåtaganden skulle innebära att de försäkrade
går miste om hela eller delar av sin inbetalade tjänstepension. En sådan
lösning ökar osäkerheten i tjänstepensionssystemet och utgör en risk för
ökande samhällskostnader i form av bidrag i fall då de försäkrades sparade
pension minskar i värde på grund av nedsättning. Det framstår därför som
både olyckligt och orimligt att införa en sådan möjlighet. Det är inte heller,
såsom *Finansinspektionen* framhåller, eftersträfvansvärt med olika lös-
ningar i detta avseende för livförsäkringsföretag och tjänstepensions-
företag. De skäl som gjorde sig gällande när nedsättning utmönstrades ur
försäkringsrörelselagen gör sig gällande även beträffande tjänstepen-
sionsföretag (jfr prop. 1998/99:87 s. 292). Nedsättning av pensions-
åtaganden bör därför inte införas för ömsesidiga tjänstepensionsbolag och
tjänstepensionsföreningar.

Tvångslikvidation

I försäkringsrörelselagen finns bestämmelser som reglerar situationen när
tillståndet att driva försäkringsrörelse för ett ömsesidigt försäkringsbolag
eller försäkringsförening har återkallats, s.k. tvångslikvidation (12 kap.
74 § 3 och 13 kap. 27 § 3). I den lagen ställs det upp krav på tvångs-
likvidation för försäkringsaktiebolag om tillståndet har återkallats utan att
bolaget i stället har fått ett tillstånd att driva någon annan tillståndspliktig
finansiell rörelse (11 kap. 45 § 2).

Förslaget i denna promemoria innebär att tillstånd att driva försäkrings-
rörelse kommer att kunna meddelas med stöd av antingen
försäkringsrörelselagen eller den nya lagen om tjänstepensionsföretag –
detta eftersom verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som drivs
av tjänstepensionsföretag ska anses som en form av försäkringsrörelse (se
avsnitt 5.4). Det kommer också att vara möjligt för försäkringsföretag att
omvandla sig till tjänstepensionsföretag och vice versa (se avsnitt 6). En
omvandling kommer att resultera i att ett nytt tillstånd meddelas enligt den
lag enligt vilket verksamheten ska drivas – försäkringsrörelselagen eller

den nya lagen om tjänstepensionsföretag – och att det tidigare tillståndet återkallas. För att inte bestämmelserna om tvångslikvidation på grund av återkallelse ska aktualiseras i dessa fall krävs att det i bestämmelserna om tvångslikvidation i försäkringsrörelselagen införs ett undantag för denna situation och att det i lagen om tjänstepensionsföretag införs bestämmelser av samma innebörd.

Företagsnamn

Enligt utredningens förslag ska samtliga tjänstepensionsföretags företagsnamn – tidigare firma (jfr prop. 2017/18:267) – innehålla ordet tjänstepension. För tjänstepensionsföreningar ska därutöver krävas att ordet förening ingår i företagsnamnet liksom ordet ömsesidig ska ingå i ett ömsesidigt tjänstepensionsbolags företagsnamn. För ömsesidiga bolags särskilda företagsnamn (tidigare bifirma) föreslås dock ett förbud mot ordet ömsesidig. Samtliga kategorier tjänstepensionsföretag ska enligt förslaget vara förbjudna att använda ordet försäkring i sitt företagsnamn.

Förslaget i denna promemorian innebär att tjänstepensionsaktiebolags, ömsesidiga tjänstepensionsbolags och tjänstepensionsföreningars verksamhet ska regleras i lagen om tjänstepensionsföretag (se ovan). Det förefaller därför både rimligt och logiskt att ställa krav på att företagsnamnet innehåller ordet tjänstepension. När det sedan gäller användningen av ordet försäkring i företagsnamnet bör framhållas att tjänstepensionsföretag kommer att tillhandahålla tjänstepensionsförsäkringar inom en verksamhet som är en form av försäkringsrörelse (avsnitt 5.4). Att ställa upp ett förbud mot att använda ordet försäkring i företagsnamnet framstår då som något motsägelsefullt. Ett förbud av sådan innebörd bör därför inte ställas upp i den nya lagen. Det kommer således att stå varje företag fritt att själv bestämma om företagsnamnet ska innehålla ordet försäkring, i den mån inte andra föreskrifter lägger hinder i vägen (jfr t.ex. 13 kap. 39 § FRL). I övrigt bör, såsom utredningen föreslår, ordet ömsesidig ingå i ömsesidiga tjänstepensionsbolags företagsnamn och krav ställas på att en tjänstepensionsförenings företagsnamn ska innehålla ordet tjänstepensionsförening. För ömsesidiga tjänstepensionsbolags särskilda företagsnamn bör det dock gälla ett förbud mot att använda ordet ömsesidig. Bestämmelser i enlighet med det anförda bör därför införas i lagen om tjänstepensionsföretag.

Bolagsverket påpekar att som utredningens förslag är utformat kommer verket inte kunna neka andra företag att ha ordet tjänstepension i sitt företagsnamn och anser att det vore önskvärt med förtydligande i lag av vad som kan anses vara en förkortning av ordet tjänstepensionsförening.

Såsom utredningen anför kommer det även i fortsättningen att vara möjligt för försäkringsföretag att tillhandahålla tjänstepensionslösningar. För att även dessa företag ska ha möjlighet att använda ordet tjänstepension bör ordet inte exklusivt förbehållas tjänstepensionsföretags företagsnamn. Det skulle visserligen vara möjligt att i försäkringsrörelselagen och lagen om tjänstepensionsföretag införa särskilda bestämmelser så att enbart företag som tillhandahåller tjänstepensionslösningar med stöd av dessa lagar tillåts använda ordet tjänstepension i sitt företagsnamn. Omfattningen och konsekvenserna av ett sådant förbud skulle dock behöva övervägas ytterligare och några sådana överväganden finns det inte utrymme för inom ramen för detta lagstiftningsärende. När det gäller det

förbud mot förkortningen av begreppet tjänstepensionsförening i särskilt företagsnamn som föreslås finns det inte heller tillräckligt underlag för att i lag ange vilka förkortningar av tjänstepensionsförening som inte är tillåtna som särskilt företagsnamn. Det finns inte heller något utrymme för att inom ramen för detta lagstiftningsärende överväga att införa ett krav på att ömsesidiga tjänstepensionsbolag ska ha ordet bolag i sitt företagsnamn så som Bolagsverket önskar.

13.2 Europabolag och europakooperativ

Promemorians förslag: Lagen om europabolag och lagen om europakooperativ ska gälla för europabolag och europakooperativ med säte i Sverige som har fått tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring, om inte annat är föreskrivet i de lagarna.

I lagen om europabolag och lagen om europakooperativ ska hänvisningar ske till bestämmelser avseende dualistiska bolag och kooperativ och fusioner i lagen om tjänstepensionsföretag som ska gälla för europabolag och europakooperativ. Det ska även införas hänvisningar till lagen om tjänstepensionsföretag i bestämmelserna om utfärdande av intyg vid bildande av ett europabolag och ett europakooperativ i lagen om europabolag och lagen om europakooperativ samt i bestämmelserna om skyddet för borgenärer i samband med bildandet av ett europakooperativ genom fusion i lagen om europakooperativ.

I lagen om tjänstepensionsföretag ska införas en bestämmelse om att dualistiska europabolag och europakooperativ som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring ska tillämpa vissa särskilda bestämmelser om styrelsen eller dess ledamöter på tillsynsorganet eller dess ledamöter avseende bl.a. ledningsprövning, uppgifter inför styrelseval och om tystnadsplikt som finns i den lagen och i försäkringsrörelselagen. Bestämmelserna om styrelsen eller dess ledamöter ska tillämpas också på ett europabolags eller ett europakooperativs lednings- eller förvaltningsorgan eller dess ledamöter.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Europabolag

Europabolag – som är en europeisk associationsform för gränsöverskridande samverkan i aktiebolagsform – regleras av bestämmelserna i rådets förordning (EG) nr 2157/2001 av den 8 oktober 2001 om stadga för europabolag, SE-förordningen. SE-förordningen innehåller bl.a. bestämmelser om hur ett europabolag ska bildas och hur det ska vara organiserat. På flera punkter överlåter dock förordningen den närmare regleringen till medlemsstaterna.

Europabolag med säte i Sverige ska enligt SE-förordningen omfattas av samma regler som svenska publika aktiebolag, om inte annat följer av den förordningen eller annan unionsrätt, samt av kompletterade svenska

bestämmelser som specifikt avser europabolag (artikel 9.1). De svenska bestämmelser som kompletterar SE-förordningen har i första hand tagits in i lagen (2004:575) om europabolag. Enligt den lagen ska Bolagsverket föra ett särskilt register över europabolag med säte i Sverige. Det finns även bestämmelser om europabolag som tillämpar s.k. dualistisk organisationsstruktur samt bestämmelser om vad som ska gälla om ett europabolag vill flytta sitt säte från Sverige till en annan medlemsstat.

I SE-förordningen anges att om det finns särskilda bestämmelser i nationell lagstiftning för den typ av verksamhet som ett europabolag driver, ska dessa bestämmelser gälla fullt ut för europabolaget (artikel 9.3). Förordningen förutsätter alltså att de särskilda associationsrättsliga och näringsrättsliga bestämmelser som gäller för försäkringsaktiebolag tillämpas även på europabolag. Som en konsekvens av det anförda gäller bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om publika försäkringsaktiebolag för europabolag som har fått tillstånd att driva försäkringsrörelse, när det gäller frågor som inte regleras i SE-förordningen.

Europakooperativ

Ett europakooperativ är en europeisk associationsform för gränsöverskridande samverkan i form av vad som närmast kan liknas vid en ekonomisk förening. Europakooperativen regleras av bestämmelserna i rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar (SCE-föreningar), SCE-förordningen. SCE-förordningen innehåller bl.a. bestämmelser om hur ett europakooperativ ska bildas och hur det ska vara organiserat. Europakooperativ med säte i Sverige ska enligt SCE-förordningen omfattas av dels kompletterade svenska regler som specifikt avser europakooperativ, dels det regelverk som skulle gälla för ett kooperativ bildat i överensstämmelse med svensk lag (artikel 8.1). Det innebär att ett europakooperativ, precis som ett europabolag, omfattas av en blandning av EU-rättsliga och nationella bestämmelser.

De svenska bestämmelser som kompletterar SCE-förordningen finns i lagen (2006:595) om europakooperativ. Europakooperativ som driver försäkringsrörelse undantogs tidigare från lagens tillämpningsområde och reglerades då av bestämmelser i lagen om understödsföreningar. Sedan den 1 april 2011 finns bestämmelserna i lagen om europakooperativ, dvs. en lagstiftningsmetod som liknar den för europabolag. Vid bildandet av ett europakooperativ genom fusion ska nationella bestämmelser om inhemsk fusion av publika aktiebolag tillämpas enligt SCE-förordningen om nationella bestämmelser om fusion av kooperativ saknas (artikel 20). När bestämmelserna om europakooperativ infördes fanns det inte några bestämmelser om fusion av understödsföreningar. De särskilda bestämmelserna om fusion av publika försäkringsaktiebolag i försäkringsrörelselagen kom därför att tillämpas på understödsföreningar i den aktuella situationen (86 § UFL). Numera finns dock bestämmelser om samgående av försäkringsföreningar genom fusion vilka gäller för europakooperativ i stället för bestämmelserna för publika tjänstepensionsaktiebolag (7 § lagen om europakooperativ samt prop. 2009/10:246 s. 191 och 535 f.).

Skälen för promemorians förslag

Lagen om europabolag och lagen om europakooperativ är tillämpliga på europabolag respektive europakooperativ som hör hemma i Sverige och som har tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen. De båda lagarna kommer också att vara tillämpliga på sådana bolag och kooperativ som kommer att driva tjänstepensionsverksamhet enligt den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om publika försäkringsaktiebolag och försäkringsföreningar är tillämpliga för europabolag och europakooperativ som har tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt den lagen. Motsvarande bestämmelser i lagen om tjänstepensionsföretag bör vara tillämpliga för sådana europabolag och europakooperativ som kommer att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Detta under förutsättning att frågorna inte regleras i SE-förordningen eller SCE-förordningen.

För s.k. dualistiska bolag och kooperativ bör det införas en bestämmelse i lagen om tjänstepensionsföretag om vilka särskilda bestämmelser som ska gälla för dem i den lagen. Det rör sig om bestämmelser om styrelsen eller dess ledamöter avseende bl.a. ledningsprövning, uppgifter inför styrelseval och tystnadsplikt som ska tillämpas på tillsynsorganet eller dess ledamöter (jfr 2 kap. 2 § FRL). Bestämmelserna om styrelsen eller dess ledamöter ska också tillämpas på ett europabolags eller ett europakooperativs lednings- eller förvaltningsorgans eller dess ledamöter. Som en följd av detta behöver det i lagen om europabolag och lagen om europakooperativ göras hänvisningar till den föreslagna bestämmelsen i lagen om tjänstepensionsföretag. Ändringar i enlighet med det nu sagda bör därför göras i de befintliga bestämmelser i lagen om europabolag och lagen om europakooperativ som hänvisar till en likalydande bestämmelse i försäkringsrörelselagen. Därutöver bör det även göras vissa ändringar av lagteknisk natur för att tjänstepensionsverksamhet som drivs av dessa bolag och kooperativ ska vara reglerad av respektive lag. Mera specifikt rör det sig om ändringar i bestämmelserna om utfärdande av intyg vid bildandet av ett europabolag eller ett europakooperativ genom fusion (6 § lagen om europabolag och 8 § lagen om europakooperativ) och ändringar i bestämmelsen om skyddet för borgenärer i samband med bildandet av ett europakooperativ genom fusion (7 § lagen om europakooperativ) i form av hänvisningar till lagen om tjänstepensionsföretag.

13.3 Avtalsrätt

Promemorians bedömning: Andra tjänstepensionsdirektivet kräver inte att det införs några civilrättsliga bestämmelser för regleringen av avtal mellan tjänstepensionsföretag, försäkringstagare och de försäkrade. Försäkringsavtalslagen bör gälla för avtal mellan tjänstepensionsföretag och försäkringstagare.

Det bör inte införas några särskilda avtalsrättsliga bestämmelser för tjänstepensionsföreningar.

Utredningens förslag avviker från promemorians. Enligt utredningens förslag ska den civilrättsliga regleringen av avtalen mellan tjänstepensionsföretag och arbetsgivare och arbetstagare ska ta sin utgångspunkt i bestämmelserna om personförsäkring i försäkringsavtalslagen. Regleringen av ett tjänstepensionsföretags avtal ska tas in i försäkringsavtalslagen genom hänvisning till relevanta bestämmelser i den lagen och vid tillämpning av bestämmelserna ska avtal om tjänstepensionsförmåner jämföras med motsvarande försäkringsavtal och det som sägs om försäkringsbolag även gälla ett tjänstepensionsföretag. Utredningen förslår även att det införs en särskild bestämmelse om flytträtt och om förhållandet till borgenärerna vid ett individuellt tjänstepensionsförmånsavtal. Enligt utredningens förslag ska det vara möjligt att reglera avtalsrättsliga frågor i en tjänstepensionsförenings stadgar.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Svensk Försäkring* välkomnar möjligheten för tjänstepensionsföreningar att reglera avtalsrättsliga frågor i föreningens stadgar. *Tjänstepensionsförbundet* anser att möjligheten att reglera avtalsrättsliga frågor i föreningens stadgar bör framgå av lag. *Skandia* anser att det inte behövs någon särskild bestämmelse för att försäkringsavtalslagen (2005:104) ska gälla för de produkter som tjänstepensionsföretag kommer att tillhandahålla.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet reglerar inte frågor som rör nationell avtalsrätt (skäl 3).

Gällande rätt

Civilrättsliga bestämmelser om förhållandet mellan ett försäkringsbolag och de som har ingått ett avtal om försäkring med ett försäkringsbolag finns i försäkringsavtalslagen (2005:104, FAL). Enligt den lagen gäller det som anges om försäkringsbolag också i fråga om andra företag som meddelar försäkring (1 kap. 4 § tredje stycket). Detta innebär att FAL även gäller för understödsföreningars försäkringsverksamhet, dvs. tjänstepensionskassor (prop. 2003/04:150 s. 371).

I försäkringsavtalslagen finns bestämmelser om individuell skadeförsäkring, individuell personförsäkring och kollektiv försäkring. För individuell skadeförsäkring finns olika bestämmelser för konsumentförsäkringar och företagsförsäkringar. Beträffande kollektiv försäkring finns olika bestämmelser för kollektiv skadeförsäkring och kollektiv personförsäkring. Kollektiv skadeförsäkring delas upp i grupp-skadeförsäkring och kollektivavtalsgrundad skadeförsäkring. På motsvarande sätt delas kollektiv personförsäkring upp i grupp-personförsäkring och kollektivavtalsgrundad personförsäkring.

Försäkringsavtalslagen är en skyddslagstiftning som till stor del är tvingande till försäkringstagarens eller den försäkrades förmån. Detta innebär att avtalsvillkor som jämfört med bestämmelserna i försäkringsavtalslagen är till försäkringstagarens eller den försäkrades nackdel är utan

verkan mot dem, om inte annat anges i den lagen (1 kap. 6 § första stycket). Detta gäller dock inte om det rör sig om kollektivavtalsgrundad försäkring, om försäkringen följer en överenskommelse mellan en arbetsgivarorganisation och en central arbetstagarorganisation (1 kap. 7 § 4 FAL).

För de frågor som behandlas i denna promemoria är det främst följande bestämmelser i försäkringsavtalslagen som är aktuella. Det gäller för det första bestämmelser som rör individuell personförsäkring (10–16 kap.). Det är fråga om bestämmelser om vilken information som ska lämnas (10 kap.), om försäkringsavtalet (11 kap.), om begränsning av försäkringsbolagets ansvar (12 kap.), om reglering av premien (13 kap.), om förfoganden över försäkringen (14 kap.), om förhållandet till borgenärerna (15 kap.) och om regleringen av försäkringsfall (16 kap.). I lagen finns även bestämmelser om kollektiv personförsäkring, både om grupppersonförsäkring (19 kap.) och kollektivavtalsgrundad personförsäkring (20 kap.).

I vissa fall är det inte den försäkrade som är försäkringstagare. Så är normalt fallet inom tjänstepensionsområdet där det är arbetsgivaren som tecknar försäkringen för sin anställd, se vidare avsnitt 5.1.4. Enligt försäkringsavtalslagen (1 kap. 5 §) gäller i dessa fall, om försäkringsavtalet inte föreskriver något annat, att när en arbetsgivare tecknar en individuell personförsäkring till förmån för en anställd på dennes liv eller hälsa, anses den anställda som försäkringstagare vid tillämpning av bestämmelserna om information till försäkringstagaren när ett försäkringsavtal har träffats (10 kap.), vid tillämpning av bestämmelserna om förfogande över försäkringen och förhållandet till borgenärerna (14 och 15 kap.) samt i fråga om rätten till försäkringsersättning i övrigt. En sådan anställd anses som konsument vid tillämpningen av bestämmelserna om det som gäller om ett försäkringsbolag underlåter att lämna information när en försäkring tecknas (10 kap. 10 §).

För tjänstepensionskassorna finns det i den upphävda lagen om understödsföreningar (11 §) krav på att stadgarna ska innehålla vissa försäkringsvillkor (försäkringsförmånernas beskaffenhet, tid och villkor för utbetalning av försäkringsbelopp, avgifterna/premierna, påföljden för försummelse att erlagga fast avgift, rätt till fribrev och återköp samt villkor för belåning av försäkringsbrev hos föreningen).

Skälen för promemorians bedömning

Försäkringsavtalslagen ska gälla för tjänstepensionsföretag

Andra tjänstepensionsdirektivet gäller inte frågor som rör avtalsrätt (skäl 3) och därmed kräver direktivet inte att det införs några civilrättsliga bestämmelser om förhållandet mellan tjänstepensionsföretagen, försäkringstagarna och de försäkrade.

Som utredningen redovisar finns dock ett behov av civilrättsligt skydd för ett tjänstepensionsföretags motparter (SOU 2014:57 s. 726 f. och s. 731). Detta skyddsbehov överensstämmer i huvudsak med vad som gäller för försäkringstagare och försäkrade gentemot försäkringsföretag. I dag tillgodoses försäkringstagares och försäkrades behov av skydd av försäkringsavtalslagen.

Enligt den bedömning som görs i avsnitt 5.4 är utgångspunkten att de avtal som ett tjänstepensionsföretag ingår är försäkringsavtal och att ett tjänstepensionsföretag driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring, som är en form försäkringsrörelse. Enligt försäkringsavtalslagen gäller det som anges i den lagen om försäkringsbolag också i fråga om andra företag som meddelar försäkring (1 kap. 4 § tredje stycket). Försäkringsavtalslagen kommer därmed som *Skandia* anser, även utan lagstiftningsåtgärd, att gälla fullt ut för avtal mellan tjänstepensionsföretag och försäkringstagare. Så är även fallet i dag för de tjänstepensioner som tryggas genom försäkring eftersom försäkringsavtalslagen gäller för dessa avtal oavsett om det rör sig om ett försäkringsföretag eller en tjänstepensionskassa som meddelat försäkringen. Utgångspunkten att ett tjänstepensionsföretag ingår försäkringsavtal innebär även att det inte längre finns skäl att ändra försäkringsavtalslagens bestämmelser om flytträtt (11 kap. 5 §) och förhållandet till borgenärerna (15 kap. 4 §).

Försäkringsavtalslagen föregicks av ett omfattande beredningsarbete där ett stort antal frågor behandlades. I detta lagstiftningsärende har det inte uppkommit några särskilda frågor när det gäller tjänstepensionsföretag som inte har behandlats i tidigare ärenden. Det finns inte heller skäl att göra några förnyade bedömningar av vilka avtalsrättsliga bestämmelser som ska gälla för de avtal som ett tjänstepensionsföretag ingår.

Utifrån dessa ställningstaganden och då det i denna promemoria inte föreslås någon materiellt ny tryggandeform för tjänstepension, se avsnitt 5.4, saknas anledning att införa någon ytterligare civilrättslig reglering som rör tjänstepensionsföretags verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring.

Tjänstepensionsföreningars stadgar

För tjänstepensionskassor finns det i den upphävda lagen om understödsföreningar ett krav att stadgarna ska innehålla vissa försäkringsvillkor (11 §). När den associationsrättsliga regleringen för försäkringsföretagen sågs över slopades detta krav för försäkringsföreningarna. I stället angavs att utgångspunkten bör vara att denna typ av försäkringsvillkor ska regleras i försäkringsavtalen (se prop. 2009/10:246 s. 343 f.).

Det övergripande syftet med den civilrättsliga regleringen är att skydda de försäkrade. Skyddsintresset innebär särskilda krav på tydlighet och att den försäkrade, som ofta är att likna vid en konsument, på ett enkelt sätt ska kunna överblicka de rättigheter och skyldigheter som följer av det enskilda försäkringsavtalet. Vidare finns anledning att fästa särskild vikt vid skyddsintresset för den försäkrade vid tjänstepension som tryggas genom försäkring, dels då tjänstepensionen för de flesta försäkrade kommer att utgöra en betydande del av den framtida inkomsten, dels då det vanligtvis inte är den försäkrade själv som tecknat försäkringen.

Ett regelverk som innebär att en tjänstepensionsförening kan ha vissa försäkringsvillkor reglerade i stadgarna skulle ställa högre krav på de försäkrade på flera olika sätt. Det skulle i så fall kunna innebära att vissa avtalsvillkor kommer att framgå av det enskilda avtalet, medan andra kommer att bestämmas av vad som anges i föreningens stadgar. Därutöver

skulle, som huvudregel, de tvingande bestämmelserna i försäkringsavtalslagen gälla för försäkringsavtalet. För tjänstepensionsaktiebolag och ömsesidiga tjänstepensionsbolag föreslås att samma associationsrättsliga bestämmelser som huvudregel ska gälla för dem som för försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag (avsnitt 13.1). Detta innebär att det för dessa former av tjänstepensionsföretag inte införs någon möjlighet att reglera avtalsrättsliga frågor på annan plats än i försäkringsavtalet. Reglerna skulle därmed, om en sådan möjlighet införs för tjänstepensionsföreningar, även skilja sig åt utifrån i vilken associationsform ett tjänstepensionsföretag har valt att driva sin verksamhet.

Sammanfattningsvis talar de försäkrades skyddsintresse för att avtalsvillkoren främst bör regleras i avtalet och att samma regler så långt möjligt ska gälla oavsett vem som är motpart till de försäkrade. Därmed ska det inte som *Tjänstepensionsförbundet* och till viss del *Svensk Försäkring* anser införas någon bestämmelse om att vissa avtalsvillkor ska regleras i en tjänstepensionsförenings stadgar. Utgångspunkten bör därmed, precis som för försäkringsföreningarna, vara att försäkringsvillkoren ska regleras i försäkringsavtalen.

14 Tillsyn och ingripanden

14.1 Tillsyn över tjänstepensionsföretag

14.1.1 Registrering av och tillsyn över tjänstepensionsföretag

Promemorians förslag: Bolagsverket ska vara registreringsmyndighet för tjänstepensionsföretag och ska i försäkringsregistret föra in de uppgifter som enligt lagar och andra författningar ska anmälas för registrering.

Finansinspektionen ska ha tillsyn över tjänstepensionsföretag. Tillsynen ska ha samma omfattning som tillsynen över försäkringsföretag. Därutöver ska Finansinspektionen ha tillsyn över lämpligheten i ett tjänstepensionsföretags kreditvärderingsförfaranden och lämpligheten av att det i investeringsriktlinjerna hänvisas till kreditbetyg som har utfärdats av kreditvärderingsinstitut.

Vid tillsyn över tjänstepensionsföretag ska huvuddelen av bestämmelserna om tillsyn över försäkringsföretag i försäkringsrörelselagen tillämpas: bestämmelserna om samarbete och utbyte av information, underrättelse om påbörjad verksamhet, upplysningar som ska lämnas till Finansinspektionen, platsundersökning, upplysningar från andra företag än det som står under tillsyn, förordnande av aktuarie, förordnade av revisor, revisors och särskild granskares rapporterings-skyldighet, sammankallande av styrelsen eller stämma, allmänt ombud vid konkurs, Finansinspektionens befogenheter vid ett företags likvidation, redogörelse för förmåga att hantera ändrade ekonomiska förhållanden samt rapport angående de försäkringstekniska avsättningarna.

Tjänstepensionsföretag ska genom avgifter bidra till att täcka kostnaderna för Finansinspektionens verksamhet samt Statistiska centralbyråns verksamhet enligt lagen om en databas för övervakning av finansmarknaderna. Regeringen ska få meddela föreskrifter om de avgifterna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilka upplysningar tjänstepensionsföretag ska lämna till Finansinspektionen.

Promemorians bedömning: Det bör inte införas några bestämmelser om tillsyn över tjänstepensionsföretag när det gäller matchningsjustering, företagsspecifika parametrar eller interna modeller.

Reglerna i andra tjänstepensionsdirektivet om transparens och ansvarighet, tystnadsplikt, användning av konfidentiella uppgifter, utlämning av information till en central förvaltning ansvarig för finansiell lagstiftning, villkor för informationsutbyte, nationella bestämmelser av tillsynskaraktär, samarbete mellan medlemsstaterna, kommissionen och Eiopa samt behandling av personuppgifter, kräver inte någon lagstiftningsåtgärd.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Enligt utredningens förslag ska det inrättas ett särskilt tjänstepensionsföretagsregister. Enligt utredningens förslag ska det i den rörelselag som ska gälla för tjänstepensionsföretag införas särskilda bestämmelser om tillsyn som väsentligen överensstämmer med bestämmelserna i försäkringsrörelselagen.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Bolagsverket* avstyrker förslaget att inrätta ett tjänstepensionsföretagsregister. Enligt *Bolagsverket* kan de funktioner som ska fullgöras av ett sådant register fullgöras av de befintliga registren. *Svensk Försäkring* efterlyser ett klagörande av vilka styrdokument som Finansinspektionens tillsyn ska grunda sig på. *Svensk Försäkring* anser att tillsynen endast bör avse att tjänstepensionsföretag följer de styrdokument där en överträdelse kan leda till ett ingripande från Finansinspektionen.

Bakgrund

Gällande rätt

I försäkringsrörelselagen (2010:2043), FRL finns ett kapitel med bestämmelser om tillsyn över försäkringsföretag, 17 kap. Där anges att *Bolagsverket* är registreringsmyndighet för försäkringsföretag och att verket ska föra ett försäkringsregister där uppgifter om försäkringsföretag ska föras in (17 kap. 1 §).

Finansinspektionen är den myndighet som har tillsyn över försäkringsföretagen och det anges att tillsynen ska omfatta att verksamheten drivs enligt bl.a. försäkringsrörelselagen och andra författningar som reglerar företagets verksamhet. Finansinspektionen har även tillsyn över att försäkringsföretagets ägare och styrning uppfyller lämplighetskraven i försäkringsrörelselagen. Tillsynen ska utgå från en proaktiv och riskbaserad metod. (17 kap. 2 §).

I kapitlet finns också bestämmelser om samarbete och utbyte av information mellan Finansinspektionen å ena sidan och å andra sidan

behöriga myndigheter i andra länder inom EES, Europeiska kommissionen och Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten. Sådant samarbete och utbyte ska äga rum i den utsträckning som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen. (17 kap. 3 §)

Huvuddelen av bestämmelserna i kapitlet behandlar olika befogenheter för Finansinspektionen och åligganden för försäkringsföretagen.

Finansinspektionen har befogenhet att genomföra platsundersökningar hos ett försäkringsföretag eller hos vissa uppdragstagare (17 kap. 7 §), att förordna aktuarie (17 kap. 10 §), förordna revisor (17 kap. 11 §), sammankalla styrelse eller stämma (17 kap. 13 §) och förordna allmänt ombud i konkurs (17 kap. 14 §).

Försäkringsföretagen är skyldiga att underrätta Finansinspektionen när de har påbörjat sin verksamhet (17 kap. 4 §) och att, på begäran av Finansinspektionen, lämna de upplysningar om sin verksamhet som inspektionen begär, en skyldighet som i vissa fall även gäller i förhållande till en myndighet i ett annat land inom EES (17 kap. 5 §) samt för vissa ledande befattningshavare (17 kap. 8 §) och andra juridiska personer (17 kap. 9 §). Därutöver gäller att försäkringsföretagen genom avgifter ska bidra till att täcka kostnaderna för Finansinspektionens verksamhet samt viss verksamhet av Statistiska centralbyrån (17 kap. 29 §).

I kapitlet finns därutöver bestämmelser som inte innefattar direkta befogenheter för Finansinspektionen eller skyldigheter för försäkringsföretagen. Det handlar om bestämmelser om revisors och särskild granskares rapporteringsskyldighet (17 kap. 12 §), Finansinspektionens befogenheter vid ett försäkringsföretags likvidation (17 kap. 15 §) och om bemyndiganden att för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att vissa uppgifter ska lämnas till Statistiska centralbyrån (17 kap. 6 §) och om vilka uppgifter som ska lämnas till Finansinspektionen (17 kap. 30 § andra stycket), samt för regeringen att meddela föreskrifter om avgifter (17 kap. 30 § första stycket).

I kapitlet finns vissa bestämmelser som är direkt föranledda av Solvens II-direktivet. Det handlar om bestämmelserna om tvistlösning mellan myndigheter (17 kap. 3 a §), om tillsyn med anledning av bestämmelserna om matchningsjustering (17 kap. 7 a §), om redogörelse för företagets förmåga att hantera ändrade ekonomiska förhållanden (17 kap. 16 §), om rapport angående de försäkringstekniska avsättningarna (17 kap. 17 §), om tillsyn över interna modeller (17 kap. 18–21 och 23 §§), om tillsyn över användningen av företagsspecifika parametrar (17 kap. 22 §) och om kapitaltillägg (17 kap. 24–28 §§). Frågorna om kapitaltillägg behandlas i avsnitt 14.1.2. Även den ovan nämnda bestämmelsen om en proaktiv och riskbaserad metod för tillsyn härrör från Solvens II-direktivet (prop. 2015/16:9 s. 609 f.).

De försäkringsföretag som omfattas av de övergångsbestämmelser som gäller för tjänstepensionsverksamhet ska tillämpa bestämmelserna om tillsyn i 14 kap. FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]). De bestämmelserna är i huvudsak likalydande med dem som nu gäller enligt 17 kap. FRL. Eftersom de inte baserar sig på Solvens II-direktivet innehåller de dock inte några sådana

bestämmelser som nämns ovan och som tillkommit till följd av genomförandet av det direktivet.

För tjänstepensionskassorna finns bestämmelser om tillsyn i den upphävda lagen om understödsföreningar (67–74 §§). Bland dem kan nämnas skyldigheten för en tjänstepensionskassas styrelse att hålla kassa, tillgångar, räkenskaper m.m. tillgängliga för granskning och meddela de upplysningar och uppgifter som Finansinspektionen begär. Därutöver finns bl.a. bestämmelser liknande dem i försäkringsrörelselagen om samarbete med utländska tillsynsmyndigheter, förordnande av revisor av Finansinspektionen samt kallelse till föreningsstämma och styrelsesammanträde av inspektionen.

Andra tjänstepensionsdirektivet

I artikel 9.2 och 9.3 i andra tjänstepensionsdirektivet finns vissa regler om registrering. Det anges i artikel 9.2 att det ska framgå av det register där uppgifter om ett tjänstepensionsinstitut förs in, i vilka medlemsstater institutet är verksamhet vid gränsöverskridande verksamhet. I artikel 9.3 anges att informationen från registret ska meddelas Eiopa, som ska publicera den på sin webbplats.

En relativt stor del av reglerna i andra tjänstepensionsdirektivet behandlar frågor om tillsynen över tjänstepensionsinstitutet (se artikel 19.2 samt avdelning V, artiklarna 45–59). Direktivet innehåller även regler om samarbete mellan medlemsstaterna, kommissionen och Eiopa (artikel 60) samt om behandling av personuppgifter (artikel 61).

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska de behöriga myndigheterna övervaka lämpligheten hos tjänstepensionsinstitutets kreditvärderingsförfaranden (artikel 19.2). Det motsvarar det som gäller enligt första tjänstepensionsdirektivet (artikel 18.1 a).

Tillsynens grundläggande syfte är enligt andra tjänstepensionsdirektivet att skydda medlemmarnas och förmånstagarnas rättigheter och att säkerställa tjänstepensionsinstitutets stabilitet och sundhet (artikel 45.1). Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna ges de medel och har den expertis, den kapacitet och det mandat som krävs för att uppnå det syftet (artikel 45.2).

I direktivet anges vilka områden som tillsynen ska avse, bl.a. tekniska avsättningar, kapitalkrav, investeringsregler och information (artikel 46). I direktivet anges allmänna principer för tillsynen, bl.a. att tillsynen ska baseras på en framåtblickande och riskbaserad metod (artikel 47). Tillsynen ska omfatta en lämplig kombination av åtgärder på distans och inspektioner på plats.

I direktivet behandlas även de behöriga myndigheternas möjligheter att ingripa mot regelöverträdelser hos tjänstepensionsinstitutet (artikel 48), se avsnitt 14.2.

I direktivet regleras vilka tillsynsbefogenheter som de behöriga myndigheterna åtminstone ska ha (artikel 49). De behöriga myndigheterna ska ha nödvändiga befogenheter för att granska strategier, processer och rapporteringsrutiner som tjänstepensionsinstitutet har infört för att följa lagar och andra författningar som genomför direktivet (artikel 49.1). Det anges också vad tillsynens granskningsprocess ska innehålla – bl.a. en bedömning av de risker som ett tjänstepensionsinstitut står inför. I artikel

49.2 finns en regel om att medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna har övervakningsinstrument, däribland stresstester, som ger dem möjlighet att identifiera försämringar av ett tjänstepensionsinstituts finansiella ställning och att övervaka hur en försämring åtgärdas. Det anges även krav på att de behöriga myndigheterna ska ha nödvändiga befogenheter för att kräva att ett tjänstepensionsinstitut åtgärdar svagheter eller brister som identifierats i samband med tillsynens granskningsprocess (artikel 49.3). De behöriga myndigheterna ska fastställa hur ofta granskningar av tjänstepensionsinstituten ska göras och vilken omfattning de ska ha, med hänsyn tagen till storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos det berörda tjänstepensionsinstitutets verksamhet (artikel 49.4).

I direktivet behandlas uppgiftslämnande från ett tjänstepensionsinstitut till de behöriga myndigheterna och vissa tillsynsbefogenheter (artikel 50). Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna har de befogenheter och de medel som är nödvändiga för att kräva att tjänstepensionsinstituten och angivna funktionärer hos dem ska lämna information om alla affärsangelägenheter och överlämna alla affärshandlingar. Vidare ska de behöriga myndigheterna kunna utöva tillsyn över affärsförbindelser mellan tjänstepensionsföretaget och andra företag, få tillgång till vissa särskilt angivna handlingar, bl.a. riktlinjerna för investeringsverksamheten och årsbokslut. Det krävs bl.a. att den behöriga myndigheten ska få utföra inspektioner på plats och när som helst begära information om utkontrakterade verksamheter.

I direktivet finns även regler om transparens och ansvarighet som tar sikte på den offentliga förvaltningen i medlemsstaterna (artikel 51). Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna utför sina uppgifter på ett transparent, oberoende och ansvarsfullt sätt med vederbörlig hänsyn till skyddet av konfidentiella uppgifter. Det ställs upp krav på offentliggörande av viss information: texter till lagar och andra författningar och regler om administrativa sanktioner och andra åtgärder, information om tillsynens granskningsprocess, aggregerade statistiska uppgifter om centrala aspekter av tillämpningen av tillsynsregelverket, samt om huvudsyftet med tillsynen och information om de behöriga myndigheternas huvudsakliga funktioner och verksamhet (artikel 51.2). I direktivet anges att medlemsstaterna ska säkerställa att tjänstepensionsinstituten har och tillämpar transparenta rutiner för utnämning och entledigande av ledamöter i de behöriga myndigheternas styrelser och verkställande organ (artikel 51.3). Det framstår dock vara en felskrivning i den svenska språkversionen av direktivet eftersom det i den engelska språkversionen anges att denna skyldighet gäller endast medlemsstaterna ("Member states shall insure that they have in place and apply transparent procedures ...").

Medlemsstaterna ska enligt direktivet ha regler som säkerställer att samtliga personer som tjänstgör eller har tjänstgjort hos de behöriga myndigheterna, liksom revisorer och sakkunniga som agerar för dessa myndigheters räkning, är bundna av tystnadsplikt (artikel 52.1). Dessa personer får inte röja konfidentiella uppgifter som de mottagit i tjänsten, utom i sammanfattad eller aggregerad form som säkerställer att enskilda tjänstepensionsinstitut inte kan identifieras. Konfidentiella uppgifter får

lämnas ut i civilrättsliga eller kommersiella förfaranden i samband med att en pensionsplan håller på att avvecklas (artikel 52.2).

I direktivet finns regler om begränsningar av de behöriga myndigheternas användning av konfidentiella uppgifter enligt direktivet (artikel 53). De innebär att konfidentiella uppgifter endast får användas för kontroll, övervakning och korrigerande åtgärder avseende tjänstepensionsinstitutens verksamhet. Uppgifterna får även användas för att publicera nyckeltal för alla tjänstepensionsinstitut om detta är tillåtet enligt nationell rätt. Vidare får uppgifter användas vid överklaganden av behöriga myndigheters beslut samt vid domstolsförfaranden om de bestämmelser i nationell rätt som genomför direktivet. Några motsvarande regler finns inte i första tjänstepensionsdirektivet.

I andra tjänstepensionsdirektivet finns även regler om Europaparlamentets utredningsbefogenheter (artikel 54).

Enligt direktivet ska det vara tillåtet för behöriga myndigheter att utbyta information med andra behöriga myndigheter inom en medlemsstat eller i andra medlemsstater (artikel 55). Det ska även vara tillåtet att utbyta information med myndigheter eller organ som har i uppdrag att upprätthålla finansiell stabilitet, delta i avvecklingen av pensionsplaner, personer som ansvarar för lagstadgad revision i tjänstepensionsinstitut, försäkringsföretag och andra finansiella institut. Tystnadsplikten ska gälla för mottagarna av uppgifterna. Information får även utbytas med myndigheter som övervaka organ eller personer som deltar i avveckling av pensionsplaner eller ansvarar för lagstadgad revision. Liknande regler finns i Solvens II-direktivet (artiklarna 67 och 68).

I andra tjänstepensionsdirektivet finns regler om överföring av uppgifter till centrala myndigheter på nationell nivå och inom EU (artikel 56.1). Reglerna om tystnadsplikt i direktivet ska inte hindra att behöriga myndigheter för över uppgifter till centralbanker, myndigheter som övervakar betalsystemen samt de europeiska myndigheterna Europeiska systemrisknämnden, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa), Europeiska bankmyndigheten (Eba) och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma). Dessa myndigheter ska även ha rätt att vidarebefordra uppgifter som de nationella behöriga myndigheterna kan behöva i sin tillsynsverksamhet. Informationen som tas emot ska omfattas av tystnadsplikt som är minst lika sträng som den som framgår av andra tjänstepensionsdirektivet.

Reglerna om tystnadsplikt i direktivet hindrar inte att uppgifter lämnas till andra avdelningar inom deras centrala förvaltning som ansvarar för tillämpningen av lagstiftning om tillsyn över tjänstepensionsinstitut, kreditinstitut, finansiella institut, investeringstjänster och försäkringsföretag eller till inspektörer som agerar för sådana avdelningars räkning (artikel 57).

I artikel 58 finns regler om villkor för informationsutbytet som behandlas i de föregående artiklarna. Informationen ska bytas ut, föras över eller lämnas ut för utförande av övervakning eller tillsyn (artikel 58.1 a). Informationen ska omfattas av tystnadsplikt enligt artikel 52 (artikel 58.1 b). När informationen härrör från en annan medlemsstat får den inte lämnas ut utan uttryckligt samtycke från den behöriga myndighet från vilken den härrör och, när så är lämpligt, endast för de ändamål för vilka myndigheten givit sitt samtycke (artikel 58.1 c). I artikel 58.2 första

stycket anges att artikel 53 (som behandlar användning av konfidentiella uppgifter) inte hindrar medlemsstaterna från att, i syfte att stärka stabiliteten och integriteten i det finansiella systemet, tillåta informationsutbyte mellan de behöriga myndigheterna och de myndigheter eller organ som är ansvariga för att avslöja och utreda överträdelser av bolagsrätt som är tillämplig på uppdragsgivande företag. I andra stycket i artikel 58 2 uppställs ställs vissa villkor upp för de medlemsstater som tillåter sådant informationsutbyte som avses i artikel 58.1. I artikel 58.3 finns regler om vad som ska gälla för det fall myndigheter som har till uppgift att utreda och avslöja överträdelser av bolagsrätt anlitar personer som inte är anställda inom den offentliga förvaltningen.

Medlemsstaterna ska underrätta Eiopa om bestämmelser av tillsynskaraktär som är relevanta när det gäller pensionsplaner (artikel 59). Medlemsstaterna ska regelbundet och minst vartannat år uppdatera dessa uppgifter och Eiopa ska offentliggöra dem på sin webbplats.

Artikel 60 i andra tjänstepensionsdirektivet innehåller regler om samarbete mellan medlemsstaterna, kommissionen och Eiopa. I artikel 60.1 anges att medlemsstaterna på lämpligt sätt ska säkerställa att direktivet tillämpas enhetligt genom regelbundet utbyte av information och erfarenheter i syfte att utveckla bästa praxis på detta område och ett närmare samarbete med deltagande av arbetsmarknadens parter i tillämpliga fall och därigenom förhindra snedvridning av konkurrensen och skapa de nödvändiga förutsättningarna för oproblematiskt gränsöverskridande medlemskap. I artikel 60.2 anges att kommissionen och medlemsstaternas behöriga myndigheter ska ha ett nära samarbete för att underlätta tillsynen över tjänstepensionsinstitutens verksamhet. Därefter anges i artikel 60.3 att de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna ska samarbeta med Eiopa vid tillämpning av direktivet, i enlighet med förordning (EU) nr 1094/2010 (Eiopa-förordningen) och utan dröjsmål ska förse Eiopa med all information som Eiopa behöver för att utföra sina uppgifter enligt direktivet och Eiopa-förordningen, i enlighet med artikel 35 i den förordningen. Slutligen anges i artikel 60.4 att varje medlemsstat ska informera kommissionen och Eiopa om allvarigare problem som tillämpningen av direktivet ger upphov till, samt att kommissionen, Eiopa och berörda medlemsstaters behöriga myndigheter ska undersöka sådana problem så snart som möjligt för att finna en lämplig lösning.

Artikel 61 i andra tjänstepensionsdirektivet innehåller regler om behandling av personuppgifter. Det anges där att tjänstepensionsinstitut och behöriga myndigheter när det gäller behandling av personuppgifter ska utföra sina uppgifter inom ramen för andra tjänstepensionsdirektivet i enlighet med förordning (EU) 2016/679 (dataskyddsförordningen). Vidare anges vad Eiopa ska iakttä i fråga om behandling av personuppgifter.

Skälen för promemorians förslag

Registrering

Bolagsverket bör vara registreringsmyndighet för tjänstepensionsföretag, liksom verket i dag är det för försäkringsföretag. Som *Bolagsverket* anför bör det dock inte inrättas något sådant särskilt register för

tjänstepensionsföretag som utredningen föreslår. Uppgifter om tjänstepensionsföretag bör i stället, som Bolagsverket förordar, föras in i försäkringsregistret. Detta rimmar väl med ställningstagandet att tjänstepensionsföretagen driver en form av försäkringsrörelse (se avsnitt 5.4). I den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör det därför införas en hänvisning till bestämmelserna om registreringsmyndighet i försäkringsrörelselagen (17 kap. 1 §) (se avsnitt 5.5 beträffande den lagstiftningstekniken).

Föreskrifter om registret kan meddelas genom föreskrifter på lägre nivå än lag. På så sätt kan artikel 9.2 och 9.3 i andra tjänstepensionsdirektivet genomföras.

Tillsynen och dess omfattning

Tillsynen över tjänstepensionsföretagen bör utövas av Finansinspektionen. Det är fallet i dag beträffande såväl försäkringsföretag som tjänstepensionskassor. Hos inspektionen finns de resurser och den kompetens som krävs för att fullgöra det uppdraget. Genom att införa en bestämmelse av den innebörden i lagen om tjänstepensionsföretag tillgodoses artikel 47.1 i andra tjänstepensionsdirektivet.

När det gäller tillsynens omfattning bör det som gäller beträffande försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen (17 kap. 2 §) gälla även beträffande tjänstepensionsföretag. Tillsynen ska alltså omfatta att verksamheten drivs enligt lagen om tjänstepensionsföretag, andra författningar som reglerar tjänstepensionsföretagets verksamhet, företagets bolagsordning eller stadgar, företagets försäkringstekniska riktlinjer eller beräkningsunderlag samt riktlinjer för hantering av intressekonflikter, och styrdokument som företaget har upprättat och som har sin grund i författningar som reglerar företagets verksamhet. Liksom enligt försäkringsrörelselagen bör tillsynen också omfatta att tjänstepensionsföretagets ägare och styrning uppfyller lagstadgade lämplighetskrav (17 kap. 2 § tredje stycket). Vidare bör det i lag anges att tillsynen, liksom tillsynen över försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen, ska utgå från en proaktiv och riskbaserad metod (17 kap. 2 § fjärde stycket).

Genom att tillsynen ska ha denna omfattning genomförs reglerna i andra tjänstepensionsdirektivet om tillsynens huvudsyfte och omfattning (artikel 45.1), allmänna principer för tillsynen (artiklarna 47.2–47.5) och att tjänstepensionsföretag har sunda förvaltnings- och redovisningsmetoder och mekanismer för intern kontroll (48.1).

Artikel 45.2 i andra tjänstepensionsdirektivet, som behandlar medlemsstaternas skyldighet att tillse att de behöriga myndigheterna ges de medel och har den expertis, den kapacitet och det mandat som är nödvändigt för att uppnå tillsynens huvudsyfte, kräver inga lagstiftningsåtgärder. Frågorna om medel, expertis och kapacitet hanteras i de årliga regleringsbrev till Finansinspektionen. Finansinspektionens mandat (uppgifter) framgår av förordningen (2009:93) med instruktion för Finansinspektionen.

I lagen om tjänstepensionsföretag bör det därutöver anges att tillsynen ska omfatta lämpligheten i ett tjänstepensionsföretags kreditvärderingsförfaranden och lämpligheten av att det i investeringsriktlinjerna hänvisas

till kreditbetyg som har utfärdats av kreditvärderingsinstitut. Därigenom genomförs motsvarande regler i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 19.2). En motsvarande bestämmelse finns sedan den 21 december 2014 i tryggandelagen (34 a §). Den bestämmelsen infördes för att genomföra motsvarigheten i första tjänstepensionsdirektivet till de reglerna i andra tjänstepensionsdirektivet (prop. 2013/14:108 s. 15–19).

Eftersom bestämmelsen om tillsynen och dess omfattning måste ges en delvis annan utformning i lagen om tjänstepensionsföretag i förhållande till i försäkringsrörelselagen, bör den bestämmelsen tas in direkt i lagen om tjänstepensionsföretag och inte gälla genom hänvisning till försäkringsrörelselagen. Dessutom är det viktigt att införa en sådan portalparagraf när det gäller tillsyn i den nya lagen.

Finansinspektionens tillsynsbefogenheter

Finansinspektionen bör i huvudsak ha samma befogenheter inom ramen för tillsynen över tjänstepensionsföretag som inspektionen har i dag inom ramen för tillsynen över försäkringsföretag. Det är samma typ av verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som ska drivas och det kommer i vissa fall att röra sig om verksamhet i mycket stor skala.

Finansinspektionen bör därför få befogenhet att genomföra platsundersökningar hos tjänstepensionsföretag och vissa uppdragstagare till ett sådant företag, att förordna en aktuarie eller en revisor, att sammankalla styrelsen eller stämman och att förordna allmänt ombud i konkurs. Vidare bör Finansinspektionen vid likvidation även beträffande tjänstepensionsföretag ha samma befogenheter i förhållande till likvidatorerna som i förhållande till styrelsen. De grundläggande bestämmelserna i försäkringsrörelselagen bör därför vara tillämpliga även inom tillsynen över tjänstepensionsföretag. Det sker lämpligen genom att i den nya lagen om tjänstepensionsföretag införa en hänvisning till de relevanta bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (se avsnitt 5.5 beträffande den lagstiftningstekniken). Därigenom genomförs reglerna i andra tjänstepensionsdirektivet om inspektioner på plats (artiklarna 47.3 och 50 e).

Tjänstepensionsföretagens åligganden inom ramen för tillsynen m.m.

Tjänstepensionsföretags åligganden inom ramen för tillsynen bör vara i huvudsak desamma som försäkringsföretags åligganden enligt försäkringsrörelselagen. Även för ett tjänstepensionsföretag bör därför gälla att företaget ska underrätta Finansinspektionen när det påbörjat sin verksamhet, att det på begäran av Finansinspektionen ska lämna de upplysningar om sin verksamhet som inspektionen begär, en skyldighet som även för ett tjänstepensionsföretag i vissa fall bör gälla i förhållande till en myndighet i ett annat land inom EES samt för vissa ledande befattningshavare och andra juridiska personer. Därutöver bör det även för tjänstepensionsföretag gälla att de ska vara skyldiga att genom avgifter bidra till att täcka kostnaderna för Finansinspektionens verksamhet samt viss verksamhet av Statistiska centralbyrån.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om vilka upplysningar ett tjänstepensionsföretag ska lämnas till Finansinspektionen och om hur de ska lämnas. Detta krävs bl.a.

för att detaljerade föreskrifter om periodisk rapportering ska kunna meddelas på lägre nivå än lag. Regeringen bör få meddela föreskrifter om avgifter.

Det saknas därtill skäl att göra avsteg från vad som gäller enligt försäkringsrörelselagen i fråga om revisors och särskild granskares rapporteringsskyldighet och om Finansinspektionens befogenheter vid ett försäkringsföretags likvidation. De bestämmelserna bör därför gälla även för tjänstepensionsföretag. För att hänvisningarna till kapitalkrav ska bli korrekta bör en särskild bestämmelse om revisors och särskild granskares rapporteringsskyldighet införas i lagen om tjänstepensionsföretag, medan bestämmelsen i försäkringsrörelselagen om befogenheter vid likvidation bör gälla även beträffande tjänstepensionsföretag genom en hänvisning i den nya lagen till försäkringsrörelselagen.

Bestämmelsen om upplysningsskyldigheten för tjänstepensionsföretagen genomför artikel 49.1 i andra tjänstepensionsdirektivet när det gäller kravet på att de behöriga myndigheterna ska ha nödvändiga befogenheter för att granska strategier, processer och rapporteringsrutiner. Vidare genomför bestämmelsen om upplysningsskyldighet artikel 49.2 i direktivet, när det gäller möjligheterna för den behöriga myndigheten att identifiera försämringar av ett tjänstepensionsinstituts finansiella ställning och övervaka hur en försämring åtgärdas. Artikel 49.3 tillgodoses genom den möjlighet Finansinspektionen ges att utfärda förelägganden att vidta rättelse (se avsnitt 14.2.2). Övriga delar av artikeln tillgodoses genom Finansinspektionens verksamhetsformer – tillsynen är inte författningsreglerad i detalj – och den styrning av inspektionen som sker i regleringsbrev.

Genom att införa en skyldighet för tjänstepensionsföretagen att lämna de upplysningar som begärs av Finansinspektionen, i förening med ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka upplysningar som ska lämnas och hur det ska ske, genomförs även reglerna i andra tjänstepensionsdirektivet om skyldighet att lämna uppgifter till den behöriga myndigheten i de delar som inte rör inspektioner på plats (artikel 50).

Tillsynsbestämmelser som föranletts av Solvens II-direktivet

Vissa bestämmelser om Finansinspektionens tillsyn över försäkringsföretag är, som framgår ovan, föranledda av Solvens II-direktivet. Som utgångspunkt bör de bestämmelserna inte gälla inom ramen för inspektionens tillsyn över tjänstepensionsföretagen, eftersom tjänstepensionsföretagen i sin unionsrättsliga egenskap av tjänstepensionsinstitut inte omfattas av Solvens II-direktivet. Därtill kommer att vissa av de aktuella bestämmelserna är nära knutna till Solvens II-direktivets solvensreglering, och därför inte passar för tjänstepensionsföretagen.

I enlighet med detta ställningstagande bör tjänstepensionsföretagen inte omfattas av bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om tvistlösning mellan myndigheter (17 kap. 3 a §), om tillsyn med anledning av bestämmelserna om matchningsjustering (17 kap. 7 a §), om tillsyn över interna modeller (17 kap. 18–21 och 23 §§) eller om tillsyn över användningen av företagsspecifika parametrar (17 kap. 22 §).

Däremot är vissa av de tillsynsbestämmelser i försäkringsrörelselagen som föranletts av Solvens II-direktivet lämpliga även för tillsynen över tjänstepensionsföretag och bör därför gälla inom ramen för den tillsynen. Det handlar om den ovan behandlade bestämmelsen om att Finansinspektionens tillsyn ska utgå från en proaktiv och riskbaserad metod (17 kap. 2 § fjärde stycket), om bestämmelsen om att ett försäkringsföretag ska lämna en redogörelse för sin förmåga att hantera ändrade ekonomiska förhållanden (17 kap. 15 §) och om bestämmelsen om en rapport angående de försäkringstekniska avsättningarna (17 kap. 17 §). Alla de bestämmelserna bör gälla inom tillsynen över tjänstepensionsföretag. De två sistnämnda bestämmelserna bör göras tillämpliga genom att det i lagen om tjänstepensionsföretag införs en hänvisning till försäkringsrörelselagen.

Utbyte av information

För att genomföra regler i andra tjänstepensionsdirektivet krävs att samma regler gäller för tjänstepensionsföretagen som för försäkringsföretagen när det gäller samarbete och utbyte av information mellan Finansinspektionen å ena sidan och å andra sidan behöriga myndigheter i andra länder inom EES, Europeiska kommissionen och Eiopa. Bestämmelsen i försäkringsrörelselagen (17 kap. 3 §) som ålägger Finansinspektionen en plikt att samarbeta och utbyta information med de nämnda organen i enlighet med vad som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen bör därför göras tillämplig inom tillsynen över tjänstepensionsföretag. Det sker lämpligen genom en hänvisning i lagen om tjänstepensionsföretag till försäkringsrörelselagen (se avsnitt 5.5 om beträffande den lagstiftningstekniken).

Genom att den nämnda bestämmelsen ska gälla inom tillsynen över tjänstepensionsföretag genomförs reglerna i andra tjänstepensionsdirektivet om informationsutbyte med behöriga myndigheter i andra länder och Eiopa (artiklarna 55.1 b och 56.1 c).

Övriga bestämmelser om tillsyn i andra tjänstepensionsdirektivet

Kraven i andra tjänstepensionsdirektivet om att de behöriga myndigheterna ska utföra sina uppgifter på ett transparent och ansvarsfullt sätt (artikel 51) är redan uppfyllda genom de regler, instruktioner och verksamhetsformer som gäller för Finansinspektionen och de föranleder därför inte någon lagstiftningsåtgärd.

För svenskt vidkommande regleras det som anges om tystnadsplikt i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 52) i första hand i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och i brottsbalken. Enligt 30 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen gäller sekretess i verksamhet som består i tillståndsgivning eller tillsyn med avseende på bl.a. försäkringsväsendet, dvs. även i den kommande tillsynen över tjänstepensionsföretagen, som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring, som är en form av försäkringsrörelse. Sekretessen avser uppgift om affärs- eller driftförhållanden hos den som myndighetens verksamhet avser, om det kan antas att denne lider skada om uppgiften röjs. Sekretessen gäller vidare för uppgift om personliga eller ekonomiska förhållanden för annan som har

trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som myndighetens verksamhet avser. Den sistnämnda sekretessen är absolut, dvs. är inte förenad med något skaderekvisit. Den som röjer en uppgift som är hemlig enligt lag eller annan författning kan dömas för brott mot tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § brottsbalken.

De redovisade bestämmelserna i svensk rätt tillgodoser kraven i andra tjänstepensionsdirektivet när det gäller tystnadsplikt och någon ytterligare lagstiftningsåtgärd är inte nödvändig.

Reglerna i andra tjänstepensionsdirektivet om Europaparlamentets utredningsbefogenheter (artikel 54) och bedöms inte vara av den arten att de ska genomföras i nationell rätt.

Reglerna i andra tjänstepensionsdirektivet om användning av konfidentiella uppgifter (artiklarna 53, 55 och 56) får anses vara genomförda i svensk rätt genom bestämmelser i 7–10 kap. offentlighets- och sekretesslagen (se prop. 2015/16:9 s 361). Därför krävs inte några ytterligare bestämmelser för att genomföra dem i svensk rätt.

Av 10 kap. 15 § offentlighets- och sekretesslagen följer att sekretess inte hindrar att uppgift lämnas till riksdagen eller regeringen. Därmed kan sådan uppgiftslämning som avses i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 57) till den centrala förvaltning som ansvarar för finansiell lagstiftning ske redan inom ramen för gällande rätt.

I andra tjänstepensionsdirektivet finns även regler om villkor för informationsutbyte enligt direktivet (artikel 58.1). Dessa regler har stora likheter med regler i Solvens II-direktivet (artikel 68.2 andra stycket). Offentlighets- och sekretesslagen har bedömts innehålla bestämmelser som motsvarar de reglerna i Solvens II-direktivet (prop. 2015/16:9 s. 362), och den bedömningen är relevant även för artikel 58.1 i andra tjänstepensionsdirektivet. Därmed görs bedömningen att det inte behövs några ytterligare bestämmelser för att i svensk rätt genomföra dessa regler i andra tjänstepensionsdirektivet.

Artikel 58.2, som behandlar utbyte av information mellan de behöriga myndigheterna och myndigheter som ansvarar för att avslöja och utreda överträdelser av bolagsrätt som är tillämplig på uppdragsgivande företag, har stora likheter med artikel 68.3 i Solvens II-direktivet. På samma sätt som med den artikeln i Solvens II-direktivet bedöms det att Sverige inte utnyttjar den möjlighet till reglering som artikel 58.2 ger (prop. 2015/16:9 s. 362). Den bör därför inte föranleda någon lagstiftningsåtgärd. Regeln i artikel 58.3 bedöms bara bli aktuell för det fall en medlemsstat utnyttjar den möjlighet till reglering som anges i artikel 58.2. Eftersom Sverige inte gör det bör inte heller artikel 58.3 tas in i svensk lag.

Reglerna i andra tjänstepensionsdirektivet om underrättelser till Eiopa om nationella bestämmelser av tillsynskaraktär (artikel 59), samt om samarbete mellan medlemsstaterna, kommissionen och Eiopa (artikel 60) tillgodoses genom att Finansinspektionen åläggs den samarbetsskyldighet som avses i 17 kap. 3 § FRL och som behandlas ovan. Det krävs därför inga särskilda lagstiftningsåtgärder för att genomföra de artiklarna.

När det gäller artikel 61 i andra tjänstepensionsdirektivet, kan det konstateras att dataskyddsförordningen numera gäller direkt i Sverige. Det krävs därför ingen lagstiftningsåtgärd för att genomföra artikel 61.

14.1.2 Kapitaltillägg

Promemorians förslag: Finansinspektionen ska få besluta om ett tillägg till det riskkänsliga kapitalkravet (kapitaltillägg) för ett tjänstepensionsföretag, om företagets riskprofil avviker väsentligt från de antaganden som ligger till grund för beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet eller om företagets företagsstyrningssystem uppvisar vissa allvarliga brister. Ett kapitaltillägg ska beräknas så att det säkerställer att tjänstepensionsföretaget uppfyller den skyddsnivå som det riskkänsliga kapitalkravet är tänkt att ge eller vara proportionellt i förhållande till de risker som finns på grund av bristerna i företagsstyrningssystemet.

Efter ett beslut om kapitaltillägg ska ett tjänstepensionsföretags riskkänsliga kapitalkrav utgöras av summan av kapitaltillägget och det riskkänsliga kapitalkravet beräknat enligt bestämmelserna i lagen om tjänstepensionsföretag.

När ett kapitaltillägg beslutas ska Finansinspektionen förelägga tjänstepensionsföretaget att vidta de åtgärder som behövs för att avhjälpa de brister som har föranlett tillägget. Ett beslut om kapitaltillägg ska omprövas minst en gång per år. Beslutet ska ändras när de förhållanden som låg till grund för beslutet har ändrats.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår inte några bestämmelser om kapitaltillägg för tjänstepensionsföretag.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Gällande rätt

För försäkringsföretag gäller att Finansinspektionen genom ett beslut om kapitaltillägg kan höja solvenskapitalkravet, det riskkänsliga kapitalkravet enligt Solvens II-regelverket. Förutsättningarna för ett sådant beslut anges i försäkringsrörelselagen (17 kap. 24 §). Finansinspektionen får besluta om kapitaltillägg för ett försäkringsföretag om företagets riskprofil avviker väsentligt från de antaganden som ligger till grund för beräkningen av solvenskapitalkravet enligt standardformeln, ett beslut om användning av en intern modell är olämpligt eller har visat sig sakna verkan, eller en fullständig eller partiell intern modell håller på att utarbetas. Finansinspektionen får även besluta om kapitaltillägg om företagets riskprofil avviker väsentligt från de antaganden som ligger till grund för beräkningen av solvenskapitalkravet enligt en fullständig eller partiell intern modell, till följd av att en eller flera kvantifierbara risker inte beaktats i tillräcklig utsträckning och företaget inte inom skälig tid har anpassat modellen till sin riskprofil. Finansinspektionen får också besluta om kapitaltillägg om företaget använder matchningsjustering, volatilitetsjustering, en tillfälligt justerad riskfri räntestruktur eller ett tillfälligt avdrag vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna och företagets riskprofil avviker väsentligt från de antaganden som ligger till grund för justeringarna. Kapitaltillägg får även beslutas om företagets företagsstyrningssystem avviker väsentligt från kraven i försäkringsrörelselagen samtidigt som avvikelserna medför att företaget inte kan

garantera en korrekt identifiering, mätning, övervakning, hantering och rapportering av de risker som företaget exponeras för eller kan komma att bli exponerat för och det är osannolikt att bristerna kan åtgärdas inom skäligen tid.

Ett kapitaltillägg ska beräknas så att det säkerställer att försäkringsföretaget uppfyller den skyddsnivå som solvenskapitalkravet ska ge eller så att det är proportionellt mot de risker som uppkommer till följd av bristerna som föranlett kapitaltillägget (17 kap. 25 §). Efter ett beslut om kapitaltillägg ska det aktuella försäkringsföretagets solvenskapitalkrav utgöras av summan av solvenskapitalkravet och kapitaltillägget (17 kap. 26 §). När ett kapitaltillägg beslutas ska Finansinspektionen förelägga försäkringsföretaget att vidta de åtgärder som behövs för att avhjälpa de brister som föranlett kapitaltillägget (17 kap. 27 §). Ett beslut om kapitaltillägg ska omprövas minst en gång per år, och ska ändras när de förhållanden som låg till grund för beslutet har ändrats.

Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om kapitaltillägg är föranledda av Solvens II-direktivet (prop. 2015/16:9 s. 378–382).

För försäkringsföretag som omfattas av övergångsbestämmelserna för tjänstepensionsverksamhet gäller inte några bestämmelser om kapitaltillägg till den del de ska tillämpa äldre bestämmelser. Inte heller för tjänstepensionskassorna finns det några bestämmelser om kapitaltillägg.

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inte några regler om kapitaltillägg.

Skälen för promemorians förslag

Som framgår av avsnitt 9.4.1 ovan ska tjänstepensionsföretag, liksom försäkringsföretag, underkastas ett riskkänsligt kapitalkrav. Det kapitalkravet ska, liksom solvenskapitalkravet enligt försäkringsrörelselagen, ta hänsyn till alla de risker som företaget i fråga är exponerat för. Att nå det resultatet är inte okomplicerat. Arbetet med att beräkna det riskkänsliga kapitalkravet utgår från de antaganden som ligger till grund för utformningen i lag och andra föreskrifter av det riskkänsliga kapitalkravet.

Mot den bakgrunden är det viktigt att Finansinspektionen i sin tillsyn har tillgång till verktyg för att korrigera beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet, om inspektionen skulle finna att ett tjänstepensionsföretag i sin riskprofil avviker från de antaganden som regelverket utgår från. Ett lämpligt sådant verktyg är beslut om höjning av det riskkänsliga kapitalkravet, dvs. beslut om kapitaltillägg. Genom ett sådant beslut kan Finansinspektionen kompensera för en kapitalkravsberäkning som resulterat i ett alltför lågt kapitalkrav, och därigenom i det enskilda fallet säkerställa att den skyddsnivå uppnås som det riskkänsliga kapitalkravet är tänkt att ge de framtida pensionärerna. Bestämmelser om kapitaltillägg bör alltså införas i lagen om tjänstepensionsföretag.

Förutsättningarna för beslut om kapitaltillägg bör vara i huvudsak desamma som enligt försäkringsrörelselagen. Ett sådant beslut bör kunna meddelas för det första, om företagets riskprofil avviker väsentligt från de antaganden som ligger till grund för beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet, eller, för det andra, om företagets företagsstyrningssystem

avviker väsentligt från det grundläggande kvalitetskravet som gäller för det systemet (9 kap. 1 § FRL), samtidigt som avvikelserna medför att företaget inte kan garantera en korrekt identifiering, mätning, övervakning, hantering och rapportering av de risker som företaget exponeras för eller kan komma att bli exponerat för och det är osannolikt att bristerna kan åtgärdas inom skälig tid. De båda fallen motsvarar kapitaltillägg enligt två av fallen i försäkringsrörelselagen (17 kap. 24 § 1 och 4).

I lagen om tjänstepensionsföretag bör det dock inte införas några motsvarigheter till de ytterligare två fall där kapitaltillägg får beslutas enligt försäkringsrörelselagen (17 kap. 24 § 2 och 3). De möjligheterna att besluta om kapitaltillägg tar sikte på situationer när det föreligger avvikelser i förhållande till bestämmelser som är specifika för Solvens II-regelverket, om interna modeller respektive matchningsjustering, volatilitetsjustering, tillfälligt justerad riskfri räntestruktur och tillfälligt avdrag vid beräkningen av försäkringstekniska avsättningarna. De bestämmelserna ska inte gälla för tjänstepensionsföretag och då är det inte heller aktuellt att införa bestämmelser om kapitaltillägg för tjänstepensionsföretag om som är kopplade till dem.

Liksom för försäkringsföretag bör det för tjänstepensionsföretag anges i lag att ett kapitaltillägg på grund av avvikande riskprofil ska beräknas så att den lagstadgade skyddsnivån, för tjänstepensionsföretag 98 procent på ett års sikt, uppnås. Likaså bör det anges att ett kapitaltillägg som beslutas på grund av brister i företagsstyrningen ska vara proportionellt mot riskerna som finns på grund av bristerna i företagsstyrningssystemet. Därigenom tydliggörs i lag principerna för beräkningen av ett kapitaltillägg. Det bör alltså införas bestämmelser i lagen om tjänstepensionsföretag som motsvarar dem i försäkringsrörelselagen (17 kap. 25 § första och tredje styckena).

Även i övrigt bör det som gäller om kapitaltillägg för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen gälla även för tjänstepensionsföretag (17 kap. 26–28 §§). Det bör därför införas bestämmelser i lagen om tjänstepensionsföretag om att det riskkänsliga kapitalkravet efter ett beslut om kapitaltillägg utgörs av summan av kapitaltillägget och det riskkänsliga kapitalkravet och om att Finansinspektionen ska förelägga ett tjänstepensionsföretag som fått ett beslut om kapitaltillägg att vidta de åtgärder som behövs för att avhjälpa bristerna som föranlett kapitaltillägget. Det bör, genom hänvisning till försäkringsrörelselagen (17 kap. 28 §), även för tjänstepensionsföretag gälla att ett beslut om kapitaltillägg ska omprövas minst en gång per år, och ändras när de förhållanden som låg till grund för beslutet har ändrats.

14.2 Ingripanden mot tjänstepensionsföretag

14.2.1 När Finansinspektionen ska ingripa

Promemorians förslag: Finansinspektionen ska ingripa om

1. ett tjänstepensionsföretag har åsidosatt sina skyldigheter enligt lagen om tjänstepensionsföretag, andra författningar som reglerar företagets näringsverksamhet, företagets bolagsordning eller stadgar eller företagets försäkringstekniska riktlinjer, beräkningsunderlag,

investeringsriktlinjer eller riktlinjer för hantering av intressekonflikter eller sådana styrdokument som har sin grund i författningar som reglerar företagets verksamhet,

2. bolagsordningen, stadgarna, de försäkringstekniska riktlinjerna, beräkningsunderlag, investeringsriktlinjerna, riktlinjerna för hantering av intressekonflikter eller styrdokumentet inte längre är tillfredsställande med hänsyn till omfattningen och arten av företagets verksamhet, eller

3. försäkringsbeståndet inte är tillräckligt för erforderlig riskutjämning.

Finansinspektionen ska också ingripa mot någon som ingår i ett tjänstepensionsföretags styrelse eller är dess verkställande direktör, eller ersättare för någon av dem om företaget har befunnits ansvarigt för en överträdelse av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen. Ett sådant ingripande ska dock endast ske om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk och personen i fråga uppsåtligt eller av grov oaktsamhet orsakat överträdelsen.

Promemorians bedömning: Det krävs inte några lagstiftningsåtgärder för att genomföra reglerna i andra tjänstepensionsdirektivet om offentliggörande av beslut eller om motivering av beslut.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Utredningen föreslår inte någon möjlighet att ingripa mot en ledande befattningshavare i ett tjänstepensionsföretag om företaget har gjort sig skyldigt till en överträdelse av regelverket mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Gällande rätt

I försäkringsrörelselagen regleras när Finansinspektionen ska ingripa mot ett försäkringsföretag (18 kap. 1 §). Ingripande ska ske om

1. ett tjänstepensionsföretag har åsidosatt sina skyldigheter enligt försäkringsrörelselagen, andra författningar som reglerar försäkringsföretagets näringsverksamhet, företagets bolagsordning eller stadgar eller företagets försäkringstekniska riktlinjer, beräkningsunderlag, investeringsriktlinjer eller riktlinjer för hantering av intressekonflikter eller sådana styrdokument som har sin grund i författningar som reglerar företagets verksamhet,

2. bolagsordningen, stadgarna, de försäkringstekniska riktlinjerna, beräkningsunderlag, investeringsriktlinjerna, riktlinjerna för hantering av intressekonflikter eller styrdokumentet inte längre är tillfredsställande med hänsyn till omfattningen och arten av försäkringsföretagets verksamhet, eller

3. försäkringsbeståndet inte är tillräckligt för erforderlig riskutjämning.

I försäkringsrörelselagen regleras även ingripande mot dem som ingår i ett försäkringsföretags styrelse, är dess verkställande direktör eller ersättare för någon av dessa (18 kap. 1 a §). Sådana ingripanden ska ske om företaget har befunnits ansvarigt för en överträdelse av lagen

(2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk och personen i fråga uppsåtlig eller av grov oaksamhet orsakat överträdelsen.

För försäkringsföretag som omfattas av övergångsbestämmelserna för tjänstepensionsverksamhet gäller bestämmelserna om ingripande i försäkringsrörelselagen i lydelsen före den 1 januari 2016. När det gäller i vilka situationer Finansinspektionen ska ingripa mot ett försäkringsföretag gäller samma bestämmelser för dem som för de företag som omfattas av gällande lydelse av försäkringsrörelselagen (16 kap. 1 § i dess lydelse före den 1 januari 2016). Däremot omfattas de nämnda försäkringsföretagen inte av några bestämmelser om ingripanden mot ledande befattningshavare till följd av överträdelser av penningtvätsregelverket.

För tjänstepensionskassorna ska bestämmelserna om tillsyn i den upphävda lagen om understödsföreningar tillämpas (71 §). Det innebär att Finansinspektionen ska förelägga en understödsförening (t.ex. en tjänstepensionskassa) att vidta de åtgärder som behövs för rättelse om avvikelser skett från den lagen eller de för föreningen gällande stadgarna eller de författningar eller föreskrifter som i övrigt gäller för verksamheten, om stadgarna inte längre uppfyller de allmänna kraven i den lagen, om placeringsriktlinjerna inte längre är tillfredsställande med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av föreningens rörelse, om tillgångarna inte är tillräckliga för att trygga försäkringsutfästelserna, eller om annan allvarlig anmärkning kan riktas mot föreningens verksamhet.

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska de behöriga myndigheterna ha rätt att vidta sanktioner och andra åtgärder för alla överträdelser av de nationella bestämmelser som genomför direktivet (artikel 48.2). Sanktioner och andra åtgärder ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna kan välja straffrättsliga bestämmelser i stället för administrativa sanktioner (artikel 48.3). De behöriga myndigheterna ska, med vissa undantag, offentliggöra alla sanktioner som har fått laga kraft (artikel 48.4). Beslut om att förbjuda eller begränsa ett tjänstepensionsinstituts verksamhet ska vara utförligt motiverat och delges institutet och Eiopa (artikel 48.5). De behöriga myndigheterna får inskränka ett tjänstepensionsinstituts rätt att fritt förfoga över sina tillgångar (artikel 48.6). Om det behövs för att skydda de förmånsberättigades intressen får de behöriga myndigheterna utse en särskild förvaltare som övertar ledningens ansvar för driften (artikel 48.7). De behöriga myndigheterna får förbjuda eller begränsa verksamheten i ett tjänstepensionsinstitut om institutet inte kan skydda medlemmarnas och förmånstagarnas intressen, institutet inte längre uppfyller villkoren för att få bedriva sin verksamhet, institutet allvarligt har åsidosatt sina skyldigheter enligt de regler det omfattas av, eller vid gränsöverskridande verksamhet inte följer kraven i den tillämpliga social- och arbetsmarknadslagstiftningen i värdlandet (artikel 48.8). Beslut avseende tjänstepensionsinstitut, som fattats i enlighet med nationella regler som antagits till följd av direktivet, ska kunna överklagas till domstol (artikel 48.9).

I första tjänstepensionsdirektivet (artikel 14) finns regler som i sak motsvarade flera av nämnda regler i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 48.2 och 48.5–48.9).

Skälen för promemorians förslag

För att främja intresset av effektiv tillsyn och för att uppfylla Sveriges förpliktelser enligt andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 48.2) bör det införas en allmän bestämmelse i lagen om tjänstepensionsföretag om när Finansinspektionen ska ingripa. Den bör ges en vid utformning som överensstämmer med den allmänna bestämmelsen om ingripande i försäkringsrörelselagen (18 kap. 1 §). Därmed genomförs reglerna i andra tjänstepensionsdirektivet om att de behöriga myndigheterna har rätt att vidta sanktioner och andra åtgärder för alla överträdelse av de nationella bestämmelser som genomför direktivet.

Vidare bör samma regler gälla i ett tjänstepensionsföretag som i ett försäkringsföretag i fråga om ingripanden mot vissa ledande befattningshavare till följd av att företaget har gjort sig skyldigt till en överträdelse av regelverket mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta torde inte krävas enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG (fjärde penningtvättsdirektivet), men framstår som lämpligt i och med att det är samma typ av verksamhet – försäkringsrörelse – som drivs i båda typerna av företag. Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen (18 kap. 1 a §) bör göras tillämpliga på tjänstepensionsföretag genom den allmänna hänvisningen till den lagen i lagen om tjänstepensionsföretag (se avsnitt 5.5).

Reglerna i andra tjänstepensionsdirektivet bedöms inte ta sikte på något handlande som är straffsanktionerat enligt gällande svensk rätt. Därför finns det inte behov av att i enlighet med artikel 48.3 i direktivet låta bli att fastställa regler om administrativa sanktioner för överträdelse som också utgör brott. Alltså ska inga lagstiftningsåtgärder vidtas med anledning av artikel 48.3 i andra tjänstepensionsdirektivet.

I förvaltningslagen (2017:900) finns ett krav på motivering av beslut (32 §). I den lagen finns även krav på underrättelse om beslut (33 §). En sådan underrättelse ska alltid vara skriftlig, om det begärs av en part. Ett beslut blir en allmän handling som i de flesta fall är offentlig. Dessa bestämmelser i förvaltningslagen tillgodoser kraven i andra tjänstepensionsdirektivet på offentliggörande och motivering av beslut och motivering (artikel 48.4 och 48.5). De krävs därför inte några lagstiftningsåtgärder för att genomföra de reglerna i direktivet.

Regeln i artikel 48.7 i andra tjänstepensionsdirektivet, om att de behöriga myndigheterna ska få utse en särskild företrädare som övertar ledningens ansvar för driften, får anses tillgodosedd genom att bestämmelsen i 18 kap. 11 § andra stycket FRL om förordnande av ersättare blir tillämplig på tjänstepensionsföretagen genom den allmänna hänvisningsbestämmelsen som föreslås (se avsnitt 5.5).

14.2.2 Hur Finansinspektionen ska ingripa

Promemorians förslag: Ingripande mot ett tjänstepensionsföretag ska ske genom ett föreläggande att vidta rättelse inom viss tid, genom förbud att verkställa beslut eller genom anmärkning. Finansinspektionen ska också få begränsa ett tjänstepensionsföretags förfoganderätt eller förbjuda företaget att förfoga över sina tillgångar i Sverige. Om en överträdelse är allvarlig ska tjänstepensionsföretagets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

Förbud och förelägganden enligt lagen om tjänstepensionsföretag ska få förenas med vite.

Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om omständigheter som ska beaktas vid valet av ingripande och om möjligheter att avstå från ingripande ska gälla även vid ingripanden mot tjänstepensionsföretag.

Beslut om varning och anmärkning för ett tjänstepensionsföretag ska få förenas med beslut att företaget ska betala sanktionsavgift. Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om en sanktionsavgifts storlek, hur den ska fastställas och hur verkställighet ska ske, ska gälla även för sanktionsavgifter som ska betalas av tjänstepensionsföretag.

Ingripande mot någon som ingår ett tjänstepensionsföretags styrelse eller är verkställande direktör, eller ersättare för någon av dem, ska ske genom beslut att personen i fråga inte får upprätthålla en sådan funktion i tjänstepensionsföretaget eller genom beslut om sanktionsavgift i form av ett sanktionsföreläggande.

Om ett tjänstepensionsföretag inte i tid lämnar upplysningar i enlighet med föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen om tjänstepensionsföretag, ska Finansinspektionen få besluta att företaget ska betala en förseningsavgift med högst 100 000 kronor. Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om förseningsavgift ska gälla även för förseningsavgifter som ska betalas av tjänstepensionsföretag.

Finansinspektionen ska anmäla beslut om förbud eller begränsning för ett tjänstepensionsföretag i rätten att förfoga över sina tillgångar, samt beslut om återkallelse av ett tjänstepensionsföretags tillstånd till Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Utredningen föreslår inte några bestämmelser om hur ingripande mot fysiska personer ska ske eller om vad som ska beaktas i förmildrande respektive försvårande riktning vid valet av ingripande.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Gällande rätt

I försäkringsrörelselagen regleras hur Finansinspektionen ska ingripa mot ett försäkringsföretag (18 kap. 2 §). Ingripande sker genom ett föreläggande att vidta rättelse inom viss tid, genom förbud att verkställa beslut eller genom anmärkning. Finansinspektionen får också begränsa ett försäkringsföretags förfoganderätt eller förbjuda företaget att förfoga över sina tillgångar i Sverige. Om en överträdelse är allvarlig ska

tjänstepensionsföretagets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas. Förbud och förelägganden enligt försäkringsrörelselagen får förenas med vite (18 kap. 27 §). Beslut om varning och anmärkning för ett försäkringsföretag får förenas med beslut att företaget ska betala sanktionsavgift, lägst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor (18 kap. 16 och 17 §§ FRL).

Ett ingripande mot en fysisk person som är ledande befattningshavare i ett försäkringsföretag sker genom beslut att personen i fråga inte får upprätthålla en sådan funktion i tjänstepensionsföretaget eller genom beslut om sanktionsavgift i form av ett sanktionsföreläggande (18 kap. 2 a och 18 a §§ FRL).

Vid valet av ingripande ska Finansinspektionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen i fråga är och hur länge den har pågått (18 kap. 3 § första stycket FRL). I försvårande riktning ska det beaktas om försäkringsföretaget tidigare begått en överträdelse eller om den fysiska personen tidigare orsakat en sådan överträdelse. I förmildrande riktning ska det beaktas om företaget eller den fysiska personen i väsentlig utsträckning underlättat Finansinspektionens utredning och om företaget snabbt har upphört med överträdelsen, eller den fysiska personen snabbt verkat för att överträdelsen ska upphöra sedan den anmälts till eller påtalats av Finansinspektionen. (18 kap. 3 a § FRL)

Finansinspektionen får avstå från ett ingripande om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, försäkringsföretaget gör rättelse eller den fysiska personen verkat för att försäkringsföretaget gör rättelse eller någon annan myndighet har vidtagit åtgärder mot företaget som eller den fysiska personen och dessa åtgärder bedöms tillräckliga. (18 kap. 3 § andra stycket FRL)

Om ett försäkringsföretag inte i tid lämnar upplysningar i enlighet med föreskrifter som har meddelats med stöd av försäkringsrörelselagen, får Finansinspektionen besluta att företaget ska betala en förseningsavgift med högst 100 000 kronor (18 kap. 19 § FRL).

Finansinspektionen ska anmäla beslut om förbud eller begränsning för ett tjänstepensionsföretag i rätten att förfoga över sina tillgångar till de behöriga myndigheterna i de EES-länder där ett försäkringsföretag driver gränsöverskridande verksamhet (18 kap. 15 § FRL). Ett sådant beslut ska även anmälas till de behöriga myndigheterna i de länder där försäkringsföretaget har tillgångar samt till Eiopa. Ett beslut om återkallelse av tillstånd att driva försäkringsrörelse ska anmälas till behöriga myndigheter i övriga länder inom EES samt till Eiopa. Finansinspektionen får i samband med en anmälan begära att andra behöriga myndigheter i samarbete med inspektionen vidtar motsvarande åtgärder. Om ett tillstånd återkallats får inspektionen begära att den behöriga myndigheten även i övrigt vidtar de åtgärder som behövs för att skydda de intressen som försäkringstagare och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar har (18 kap. 15 § tredje stycket FRL).

För försäkringsföretag som omfattas av övergångsbestämmelserna för tjänstepensionsverksamhet gäller i huvudsak samma bestämmelser om hur Finansinspektionen får ingripa som i dag enligt försäkringsrörelselagen. I 16 kap. FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016, som ska tillämpas av de aktuella försäkringsföretagen, finns dock inte några bestämmelser om ingripanden mot fysiska personer, som berörs i avsnitt 14.2.1. Därmed

saknas också regler om hur sådana ingripanden ska ske. Det finns inte heller några bestämmelser om vilka omständigheter som ska beaktas vid val av ingripande.

För tjänstepensionskassorna gäller Finansinspektionens möjligheter att besluta om förelägganden att vidta rättelse, som berörs i avsnitt 14.2.1. Därutöver finns i den upphävda lagen om understödsföreningar möjlighet för Finansinspektionen att begränsa en tjänstepensionskassas förfoganderätt över sina tillgångar eller förbjuda tjänstepensionskassan att förfoga över dem om tjänstepensionskassan inte följer gällande bestämmelser om försäkringstekniska avsättningar och skuldtäckning eller om kapitalbasen (solvensmarginalen) på visst sätt inte uppfylls (71 § sjunde stycket). Om en tjänstepensionskassa inte följer ett föreläggande att vidta rättelse, får Finansinspektionen ansöka hos domstol om att tjänstepensionskassan ska förklaras skyldig att träda i likvidation (71 § nionde stycket UFL).

Andra tjänstepensionsdirektivet

Reglerna om ingripanden i andra tjänstepensionsdirektivets behandlas i avsnitt 14.2.1. När det gäller sättet för ingripande anges i direktivet att behöriga myndigheter får begränsa eller förbjuda ett tjänstepensionsinstituts rätt att fritt förfoga över sina tillgångar, särskilt om institutet inte gjort tillräckliga tekniska avsättningar, om tillgångarna som motsvarar de tekniska avsättningarna är otillräckliga eller om institutet inte längre uppfyller lagstadgat kapitalkrav (artikel 48.6).

I direktivet finns också regler om att ett beslut om att förbjuda eller begränsa ett tjänstepensionsinstituts verksamhet ska anmälas till Eiopa, som ska vidarebefordra det till alla behöriga myndigheter i fall med gränsöverskridande verksamhet (artikel 48.5).

Skälen för promemorians förslag

Tjänstepensionsföretag bör omfattas av i allt väsentligt samma regler om hur ingripanden ska ske som försäkringsföretag. Båda institutstyperna driver någon form av försäkringsrörelse och det finns inte anledning att anta att Finansinspektionens behov av en bred uppsättning ingripandeåtgärder skulle vara mindre när det gäller tjänstepensionsföretagen. Därför bör bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om sätt för ingripande mot försäkringsföretag vara tillämpliga även på tjänstepensionsföretag. Fler-talet bestämmelser bör bli tillämpliga på tjänstepensionsföretag genom hänvisningen i lagen om tjänstepensionsföretag till försäkringsrörelselagen (se avsnitt 5.5) medan i några fall bör motsvarande bestämmelser införas i lagen om tjänstepensionsföretag.

När det gäller skyldigheten för Finansinspektionen att anmäla vissa beslut till Eiopa, bör en bestämmelse införas i lagen om tjänstepensionsföretag för att genomföra reglerna i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 48.5) i den del de avser anmälan av beslut. Anmälningsskyldigheten måste uppfattas på så sätt att den avser förbud eller begränsningar för ett tjänstepensionsföretag att förfoga över sina tillgångar. Däremot ger direktivet inte utrymme för att i lagen om tjänstepensionsföretag införa ett bemyndigande att meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet avseende beslut om återkallelse av tillstånd på motsvarande sätt som i försäkringsrörelselagen (18 kap. 15 § andra

stycket). Inte heller finns det utrymme för att i den nya lagen införa någon bestämmelse som motsvarar den i försäkringsrörelselagen som ger Finansinspektionen rätt att begära motsvarande åtgärder av en annan behörig myndighet (18 kap. 15 § tredje stycket). I enlighet med ordalydelsen i direktivet (artikel 48.5) bör anmälningsskyldigheten gälla bara i förhållande till Eiopa och inte även i förhållande till andra behöriga myndigheter, som det i stället är Eiopas uppgift att underrätta.

Genom att Finansinspektionen ges befogenhet att begränsa ett tjänstepensionsföretags möjligheter att förfoga över sina tillgångar eller förbjuda företaget att förfoga över dem, tillgodoses artikel 48.6 i andra tjänstepensionsdirektivet.

14.2.3 Ingripande om ett tjänstepensionsföretag inte uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet

Promemorians förslag: Om ett tjänstepensionsföretag inte uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet ska företaget inom två månader från det att bristen upptäcktes upprätta en plan med åtgärder för att åter uppfylla kravet inom högst tolv månader från samma tidpunkt, och överlämna planen till Finansinspektionen. Om företaget inte upprättar eller överlämna en sådan plan får Finansinspektionen förelägga företaget att fullgöra dessa skyldigheter. Företaget ska vidta de åtgärder som anges i en åtgärdsplan.

Om Finansinspektionen finner att åtgärderna i planen är otillräckliga, ska Finansinspektionen förelägga tjänstepensionsföretaget att göra de ändringar i planen som enligt inspektionens mening krävs för att företaget, om planen följs, inom högst tolv månader från det att bristen upptäcktes åter ska uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet.

Om det är lämpligt, ska Finansinspektionen genom ett eller flera beslut få förlänga tidsfristen med sammanlagt högst ett år och sex månader. Vid prövningen av om förlängning ska ske och när tiden för en sådan förlängning fastställs ska Finansinspektionen särskilt beakta i vilken grad den bristande uppfyllelsen av det riskkänsliga kapitalkravet beror på förhållanden som stått utanför tjänstepensionsföretagets kontroll och om företaget skäligen kunde förväntas räkna med att de förhållandena skulle föreligga.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om innehållet i en åtgärdsplan.

Om ett tjänstepensionsföretag inte inom gällande tidsfrist har upprättat och överlämnat en plan med åtgärder för att åter uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet, eller inte har vidtagit sådana åtgärder för att åter uppfylla det kravet som finns angivna i en åtgärdsplan, i förekommande fall efter ändringar till följd av ett föreläggande, ska Finansinspektionen få återkalla företagets tillstånd eller, om det är tillräckligt, meddela en varning.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningens förslag avviker från promemorians förslag genom att i utredningens förslag anges det inte någon tidsfrist inom vilken av det riskkänsliga kapitalkravet ska vara uppfyllt. Utredningen föreslår inte

heller någon särskild bestämmelse om återkallelse av tillstånd eller varning för det fall en åtgärdsplan inte följs.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tar inte upp frågan. *Svensk Försäkring* motsätter sig att det införs ett riskkänsligt kapitalkrav för tjänstepensionsföretag och avstyrker i enlighet med det att det ska vara möjligt att ingripa om det kapitalkravet inte uppfylls. *Alecta*, *AMF*, och *Folksam* anser att de företag som har tillgång till ytterligare medel från någon utomstående, eller möjlighet att justera sina framtida åtaganden, bör kunna medges längre tid för att återställa kapitalnivån. *Skandia* pekar på att utredningen inte anger några tidsgränser för när en åtgärdsplan ska upprättas, och anser att det kan finnas en risk för en rent allmänt sämre riskhantering och ett ökat risktagande om det inte är tydligt när ingripande får ske.

Bakgrund

Gällande rätt

För försäkringsföretag som i dag följer försäkringsrörelselagen finns bestämmelser om ingripanden som blir tillämpliga om ett företag inte uppfyller solvenskapitalkravet, det riskkänsliga kapitalkrav som infördes i den lagen vid genomförandet av Solvens II-direktivet. Finansinspektionen ska förelägga ett försäkringsföretag som inte uppfyller solvenskapitalkravet att dels inom två månader från dagen då bristerna konstaterades upprätta en åtgärdsplan och överlämna planen till inspektionen för godkännande, dels vidta nödvändiga åtgärder för att inom sex månader från dagen då bristen konstaterades åter uppfylla solvenskapitalkravet (18 kap. 4 § första stycket FRL). Finansinspektionen får också förlänga den tidsfristen med tre månader, om det är lämpligt (18 kap. 4 § andra stycket FRL). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i åtgärdsplan (18 kap. 28 § 1 FRL).

Om ett försäkringsföretag inte i rätt tid enligt en godkänd åtgärdsplan vidtar åtgärder för att åter uppfylla solvenskapitalkravet, får Finansinspektionen återkalla tillståndet för företaget eller, om det är tillräckligt, meddela en varning (18 kap. 13 § första stycket 4 och andra stycket FRL).

De försäkringsföretag som enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043) tillämpar en äldre lydelse av försäkringsrörelselagen omfattas inte av solvenskapitalkravet, antingen inte med avseende på tjänstepensionsverksamheten (första stycket i övergångsbestämmelsen) eller inte alls (tredje stycket). Det innebär att de företagen inte heller omfattas av några bestämmelser om vad som ska ske om solvenskapitalkravet inte uppfylls.

Lagen om understödsföreningar, som tjänstepensionskassorna ska tillämpa, innehåller inte några bestämmelser om riskkänsligt kapitalkrav, och av det skälet inte heller några bestämmelser om vad som sker om ett sådant krav inte uppfylls.

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inte något riskkänsligt kapitalkrav och följaktligen inte några regler om vad som ska ske om ett sådant kapitalkrav inte uppfylls.

Skälen för promemorians förslag

När det ska införas ett riskkänsligt kapitalkrav för tjänstepensionsföretag behöver det även regleras vad som ska ske om ett företag inte uppfyller det kapitalkravet (se avsnitt 9.5). Sådana regler har en viktig roll att spela. Det är i hög grad de reglerna – om ingripanden – som ger uttryck för ett kapitalkravs egenskaper och styr hur företagen ska förhålla sig till kravet.

Som Finansinspektionen anför i rapporten Förslag till en kapitalkravsreglering för tjänstepensionsföretag av den 1 september 2017 (FI Dnr 17-4640, se s. 6) är det önskvärt att det riskkänsliga kapitalkravet får karaktär av en kapitalbuffert snarare än ett fast golv för hur god solvensen i ett tjänstepensionsföretag ska vara. Det ska helt enkelt vara möjligt för ett tjänstepensionsföretag att under kortare perioder, några veckor eller en månad, underskrida det riskkänsliga kapitalkravet utan några åtgärder behöver vidtas, vare sig av företaget eller av Finansinspektionen.

Om ett tjänstepensionsföretag inte uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet under mer än en kortare tid bör företaget emellertid påbörja arbetet med att återställa kapitalbasen till den nivå som krävs för att kravet ska uppfyllas. Det sker lämpligen genom att företaget upprättar en åtgärdsplan. Tidsfristen för att upprätta en sådan plan bör, som *Skandia* förordat, anges i lag. Den bör bestämmas till två månader från det att bristen i fråga om att uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet upptäcktes, i likhet med vad som gäller för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen i dag. På så sätt medges att kapitalbasen under kortare perioder inte är tillräcklig för att företaget ska uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet. Samtidigt tvingas företaget analysera sin solvenssituation och formulera en strategi för att återgå till den lagstadgade solvensnivån innan läget hinner försämrats alltför mycket. Ett tjänstepensionsföretag bör inom samma tidsfrist vara skyldigt att överlämna åtgärdsplanen till Finansinspektionen.

Enligt försäkringsrörelselagen ska Finansinspektionen förelägga ett försäkringsföretag som inte uppfyller solvenskapitalkravet att lämna in en åtgärdsplan till inspektionen för godkännande, samt att vidta åtgärder för att åter uppfylla kravet. Att en sådan brist finns kommer till Finansinspektionens kännedom eftersom ett försäkringsföretag är skyldigt att underrätta inspektionen om det inte uppfyller solvenskapitalkravet (8 kap. 12 § FRL).

För tjänstepensionsföretag bör en i förhållande till försäkringsrörelselagen något annorlunda ordning råda. Det ter sig mer ändamålsenligt att det direkt i lag anges att en åtgärdsplan ska lämnas in till Finansinspektionen inom två månader. På så sätt behövs det inte något föreläggande från Finansinspektionen för att ett tjänstepensionsföretag ska vara skyldigt att upprätta en plan med åtgärder för att åter uppfylla kapitalkravet och överlämna den till inspektionen. Det bör vidare framgå uttryckligen av lagen om tjänstepensionsföretag att tjänstepensionsföretag är skyldiga att vidta de åtgärder som anges i en åtgärdsplan.

Om ett tjänstepensionsföretag inte fullgör sin skyldighet att upprätta en plan och överlämna den till Finansinspektionen, bör inspektionen emellertid ha befogenheter att agera kraftfullt mot företaget. Dels bör inspektionen ha möjlighet att förelägga ett tjänstepensionsföretag att upprätta och överlämna en plan med åtgärder, dvs. att göra rättelse. Dels bör inspektionen i en sådan situation ha befogenhet att återkalla företagets tillstånd. Båda dessa befogenheter bör anges uttryckligen i lagen om tjänstepensionsföretag.

Finansinspektionen bör också ha goda möjligheter att agera om inspektionen finner att en åtgärdsplan som överlämnats inte innehåller tillräckliga åtgärder för att tjänstepensionsföretaget åter ska uppfylla solvenskapitalkravet. I en sådan situation bör Finansinspektionen ha rätt att förelägga företaget att göra ändringar i planen så att åtgärderna, enligt inspektionens mening, leder till det eftersträlvade målet, att det riskkänsliga kapitalkravet åter uppfylls.

Med denna ordning blir ansvarsfördelningen mellan tjänstepensionsföretaget och Finansinspektionen klar och tydlig. Företaget har ansvar för att upprätta en plan och sedan följa den. Det ansvaret fortsätter att vila på företaget till dess Finansinspektionen väljer att agera.

I lagen om tjänstepensionsföretag bör det också anges inom vilken tid det riskkänsliga kapitalkravet åter ska uppfyllas enligt en sådan åtgärdsplan som ska ges in till Finansinspektionen. Vidare bör det anges vilka möjligheter som ska finnas för Finansinspektionen att förlänga den tidsfristen. Dessa frågor regleras i dag i lag för försäkringsföretagens del, och detsamma bör gälla för tjänstepensionsföretagen.

När det för det första gäller vilken tid ett tjänstepensionsföretag bör ha på sig att återställa kapitalbasen så att det riskkänsliga kapitalkravet åter uppfylls, ska den tiden återspegla det riskkänsliga kapitalkravets karaktär av buffert. Tjänstepensionsverksamhet är mycket långsiktig till sin natur och om kapitalkravet inte uppfylls betyder det långt ifrån alltid att ett företag har likviditetsproblem. Tvärtom kan företaget oftast även i en sådan situation sköta sina pensionsutbetalningar under mycket lång tid framöver.

Den tidsfrist på sex månader som anges i försäkringsrörelselagen (18 kap. 4 §) härrör från Solvens II-direktivet (artikel 138.2 och 138.3, prop. 2015/16:9 s. 614) och är avsedd att passa för försäkringsföretag av alla slag, såväl livförsäkringsföretag som skadeförsäkringsföretag. För tjänstepensionsföretagens del handlar det om långsiktigt bedriven livförsäkringsrörelse. Att ändra riskprofil i en sådan verksamhet är en relativt omfattande process, med tanke på den placeringshorisont som de företagen kan förväntas utgå från. Å andra sidan får tiden för att återställa kapitalbasen inte vara så lång att det riskkänsliga kapitalkravet under mycket långa perioder inte behöver uppfyllas. I så fall skulle skyddsnivån för de försäkrade, de framtida pensionärerna, urholkas.

De nu angivna förhållandena ger tillsammans vid handen att tiden för att åter uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet bör vara klart längre än de sex månader som gäller enligt försäkringsrörelselagen, men det bör inte i normalfallet handla om en återhämtningstid som sträcker sig över ett antal år. Vid en samlad bedömning ter det sig rimligt att bestämma tiden inom vilken det riskkänsliga kapitalkravet åter ska vara uppfyllt, enligt en

åtgärdsplan som ett tjänstepensionsföretag överlämnar till Finansinspektionen, till högst ett år. Det ska alltså stå ett tjänstepensionsföretag fritt att ange en kortare tid för återhämtning, om företaget gör bedömningen att det är lämpligt och möjligt. En sådan utformning av reglerna ligger väl i linje med de grundläggande syftena med regleringen, att inom de ramar som sätts av unionsrätten skapa en särskilt anpassad reglering som möjliggör en effektiv förvaltning av tjänstepensionskapital samtidigt som ett fullgott skydd för de framtida pensionärerna säkerställs (se avsnitt 5.2).

Liksom enligt försäkringsrörelselagen och Solvens II-direktivet (18 kap. 4 § andra stycket FRL och 138.3 andra stycket i Solvens II-direktivet) i fråga om solvenskapitalkravet, bör det finnas möjlighet för Finansinspektionen att förlänga tidsfristen för att uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet. Därigenom uppnås flexibilitet i regleringen och Finansinspektionen kan anpassa tidsfristen efter förhållandena i det särskilda fallet. Det bör av samma skäl vara möjligt för Finansinspektionen att fatta flera beslut om förlängning av tidsfristen för ett enskilt tjänstepensionsföretag.

Den tid med vilken Finansinspektionen ska kunna förlänga tidsfristen för att åter uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet bör bestämmas till högst ett år och sex månader. I jämförelse med den tidsfrist på tre månader som gäller enligt försäkringsrörelselagen (18 kap. 4 § andra stycket) är det en lång tid. Detta får dock anses rimligt, av flera skäl. Återhämtningstiden enligt FRL är, som nämns ovan, tänkt att passa alla försäkringsföretag, både liv- och skadeförsäkringsföretag, medan återhämtningstiden enligt lagen om tjänstepensionsföretag endast ska gälla för särskild långsiktigt driven tjänstepensionsverksamhet. Vidare ska möjligheterna till förlängning manifesteras det riskkänsliga kapitalkravets buffertkaraktär. Genom att sätta en yttersta gräns för förlängningen snarare än en fast tid med vilken förlängning kan ske, skapas också ytterligare flexibilitet för Finansinspektionen att hantera de skiftande förhållanden som kan förekomma vid olika tidpunkter och i olika företag. Intresset av flexibilitet bör dock inte drivas så långt att Finansinspektionen ges obegränsade möjligheter att förlänga fristen. Det eller de förlängningsbeslut som fattas bör alltså inte medföra att den samlade förlängningen blir längre än ett år och sex månader.

Ett beslut av Finansinspektionen om förlängning av tidsfristen för att åter uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet bör fattas på grundval av omständigheterna i det enskilda fallet. Av stor betydelse vid prövningen bör dock vara i vilken mån bristen i uppfyllelse av kravet beror på förhållanden över vilka tjänstepensionsföretaget har eller borde ha haft kontroll. Om en ursprunglig eller fortsatt brist när det gäller att uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet beror på att tjänstepensionsföretaget har agerat kortsiktigt eller överdrivet spekulativt i sin kapitalförvaltning, bör det tala för att kortare förlängning medges. Om å andra sidan plötsliga svängningar på de finansiella marknaderna leder till att ett flertal tjänstepensionsföretag hamnar i trångmål när det gäller att uppfylla kravet, bör tiden för förlängning kunna vara längre. Av betydelse i en sådan situation bör också vara vilken grad marknadssvängningarna var sådana att företagen borde ha kunnat förutse dem, eller, även om de inte förutsåg dem, borde ha haft beredskap att möta dem. Bristande hantering av

bestående eller förutsägbara yttre förhållanden bör inte belönas med en förlängd tidsfrist att återställa kapitalbasen.

Vid prövningen av om tidsfristen för att återställa kapitalbasen ska förlängas, och i förekommande fall av hur lång återhämtningstiden ska vara, måste också praktiska hänsyn tas. En åtgärd som i många fall torde behöva vidtas när det riskkänsliga kapitalkravet inte uppfylls är försäljning av tillgångar som är behäftade med stora placeringsrisker, t.ex. aktier. Om en sådan försäljning måste genomföras hastigt, riskeras prisfall för sådana tillgångar och att försäljningen inte inbringar de medel som den normalt sett skulle inbringa. Ett sådant regelverksdrivet kursfall drabbar såväl de försäkrade i ett tjänstepensionsföretag som andra placerare i tillgångar av det aktuella slaget. Sådana effekter bör undvikas om det är möjligt, och en förlängd tidsfrist för att återställa kapitalbasen kan vara ett sätt att göra det. En annan åtgärd som kan vara aktuell är beslut om uttaxering, som *Alecta*, *AMF* och *Folksam* anför. Sådana beslut fattas normalt vid stämma i företaget i fråga och omgärdas därför av formella krav som det kan ta tid att tillgodose. En förlängning av tidsfristen kan i ett sådant läge vara ett handlingsalternativ som ökar möjligheterna att återställa kapitalbasen.

Hur prövningen ska ske i detalj när det gäller förlängning av tidsfristen och längden på förlängningen, varken kan eller bör regleras i lag. Det är tillräckligt att det i lagen om tjänstepensionsföretag anges att Finansinspektionen vid prövningen särskilt ska beakta i vilken grad den bristande uppfyllelsen av det riskkänsliga kapitalkravet beror på förhållanden som står utanför tjänstepensionsföretagets kontroll och om tjänstepensionsföretaget skäligen kunde förväntas räkna med att de förhållandena skulle föreligga.

I likhet med det som i dag gäller enligt FRL för försäkringsföretagen i fråga om solvenskapitalkravet (18 kap. 13 § första stycket 4), men till skillnad från vad utredningen föreslår, bör brister i uppfyllelsen av det riskkänsliga kapitalkravet i förlängningen kunna leda till återkallelse av tillståndet för ett tjänstepensionsföretag. Därigenom framgår att det är allvarligt om det riskkänsliga kapitalkravet inte uppfylls. Det bör därför uttryckligen anges i lagen om tjänstepensionsföretag att Finansinspektionen får återkalla tillståndet för ett tjänstepensionsföretag om företaget inte inom de tidsfrister som gäller har vidtagit sådana åtgärder för att åter uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet som finns angivna i en åtgärdsplan, i förekommande fall efter ändringar till följd av ett föreläggande från Finansinspektionen. Detsamma bör gälla om ett tjänstepensionsföretag inte upprättar och överlämnar en åtgärdsplan inom tvåmånadersfristen.

Återkallelse av tillståndet ska alltså inte vara obligatorisk för det fall det riskkänsliga kapitalkravet inte uppfylls. Det betyder, precis som motsvarande bestämmelse i försäkringsrörelselagen, att Finansinspektionen inte som utgångspunkt bör återkalla tillståndet i de aktuella fallen (prop. 2015/16:9 s. 392). Liksom enligt försäkringsrörelselagen bör Finansinspektionen i de nu aktuella fallen kunna välja att i stället för att återkalla tillståndet meddela en varning, om det bedöms tillräckligt.

Det bör inte i lagen om tjänstepensionsföretag närmare regleras vilka åtgärder som ett tjänstepensionsföretag kan eller ska ange i en plan för att åter uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet, inte heller i övrigt vad planen ska innehålla. Vilka åtgärder som är aktuella varierar mellan företag,

mellan situationer och över tiden. För företag som har bestämmelser om uttaxeringsrätt i sin bolagsordning eller sina stadgar, ingår beslut om uttaxering bland de åtgärder som står till buds, beroende på lydelsen av bolagsordningen eller stadgarna i fråga. Som nämns ovan torde det i många fall handla om omallokeringar i tillgångsportföljen, dvs. att mer riskfyllda tillgångar ersätts med mindre riskfyllda.

Liksom enligt försäkringsrörelselagen bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om innehållet i en åtgärdsplan. Genom föreskrifter på lägre nivå än lag kan det då preciseras hur en åtgärdsplan ska vara utformad. Det gagnar förutsebarheten för tjänstepensionsföretagen och gör det därmed lättare att ta fram åtgärdsplaner inom de trots allt förhållandevis snäva tidsramar som kommer att råda när det riskkänsliga kapitalkravet inte uppfylls.

14.2.4 Förlängd tidsfrist vid synnerligen ogynnsamma marknadsförhållanden

Promemorians förslag: Om ett tjänstepensionsföretags bristande uppfyllelse av det riskkänsliga kapitalkravet beror på synnerligen ogynnsamma marknadsförhållanden som företaget inte skäligen kunde förväntas räkna med, ska Finansinspektionen genom ett eller flera beslut få förlänga tidsfristen för återhämtning med sammanlagt högst tolv år.

Ett tjänstepensionsföretag ska under en sådan tidsfrist var tredje månad ge in en lägesrapport till Finansinspektion om vilka åtgärder som har vidtagits och i vilken mån det riskkänsliga kapitalkravet åter uppfyllts. Om lägesrapporten visar att det inte har skett några väsentliga framsteg med att åter uppfylla kravet från det att bristen konstaterades fram till dess att rapporten gavs in, ska Finansinspektionen besluta att den förlängda tidsfristen ska upphöra att gälla.

Utredningens förslag: Utredningen lämnar inget motsvarande förslag.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Gällande rätt

Finansinspektionen har enligt försäkringsrörelselagen (18 kap. 5 §) möjlighet att förlänga tidsfristen för försäkringsföretagen att återställa kapitalbasen så att solvenskapitalkravet – det riskkänsliga kapitalkravet enligt samma lag – åter uppfylls. Tidsfristen kan förlängas med högst sju år. För att en sådan förlängning ska få beslutas krävs att Eiopa har meddelat att det föreligger exceptionella förhållanden. Vidare krävs att dessa exceptionella förhållanden påverkar ett företag som har fått ett föreläggande av Finansinspektionen att upprätta en åtgärdsplan och vidta åtgärder för att åter uppfylla solvenskapitalkravet (18 kap. 4 § FRL).

Ett försäkringsföretag som får tidsfristen förlängd på grund av att det föreligger exceptionella förhållanden ska var tredje månad ge in en lägesrapport om vilka åtgärder som har vidtagits och i vilken mån solvenskapitalkravet åter uppfylls (18 kap. 5 § andra stycket FRL). Om lägesrapporten visar att det inte har skett några väsentliga framsteg med att åter

uppfylla solvenskapitalkravet, ska Finansinspektionen besluta att den förlängda tidsfristen ska upphöra att gälla (18 kap. 5 § tredje stycket FRL).

Ovan nämnda bestämmelser i försäkringsrörelselagen om förlängning av tidsfristen (18 kap. 5 §) genomför i svensk rätt motsvarande regler i Solvens II-direktivet (artikel 138.4, se prop. 2015/16:9 s. 384–386). I direktivet anges att exceptionellt svåra förhållanden föreligger om den finansiella situationen för försäkrings- och återförsäkringsföretag som utgör en betydande del av marknaden eller berörda försäkringsklasser allvarligt eller negativt påverkas av ett eller flera kursfall på de finansiella marknaderna som är oförutsett, kraftigt och tvärt, förhållanden med ihållande låga räntor eller katastrofer med stora efterverkningar.

För de försäkringsföretag som helt eller delvis omfattas av övergångsbestämmelserna för tjänstepensionsverksamhet finns i dag inte några bestämmelser om ett riskkänsligt kapitalkrav, och därför inte heller några bestämmelser om tidsfrister för att avhjälpa bristande uppfyllelse av ett sådant kapitalkrav. Detsamma gäller för tjänstepensionskassorna.

Andra tjänstepensionsdirektivet

I andra tjänstepensionsdirektivet finns det inte något riskkänsligt kapitalkrav. Därmed finns det inte heller några regler om följderna av att ett sådant kapitalkrav inte uppfylls.

Skälen för promemorians förslag

Det bör införas bestämmelser för tjänstepensionsföretagen som medger avsevärt längre tidsfrister för att återställa kapitalbasen i vissa allvarliga krislägen. I annat fall finns det risk för att tjänstepensionsföretag tvingas till omfattande omDispositioner i sina tillgångsportföljer i ett krisläge, då tillgångspriserna kan vara starkt nedpressade. I en verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar, med mycket lång placeringshorisont, kan sådana regelverksdrivna försäljningar allvarligt skada solvensen i tjänstepensionsföretagen och under årtionden därefter försvaga eller förstöra deras förmåga att placera i annat än lågavkastande tillgångar.

För att en längre tidsfrist ska aktualiseras bör det dock krävas förhållanden som mycket tydligt avviker från vad som är normalt på de marknader – för placeringar i t.ex. obligationer, aktier och fastigheter – där tjänstepensionsföretagen är verksamma. Tjänstepensionsföretagen ska bedriva ett proaktivt riskhanteringsarbete och ska därför ha beredskap att klara av de flesta tänkbara negativa scenarier. Samtidigt är beredskapen inför negativa scenarier en kostnads- och avkastningsfråga. Intresset av effektiv förvaltning av tjänstepensionskapitalet medger inte hur stor försiktighet i riskhanteringen som helst.

Den förlängda tidsfristen bör mot denna bakgrund kunna tillgripas vid synnerligen ogynnsamma marknadsförhållanden. Med detta uttryck avses bl.a. sådana förhållanden som särskilt tvära och oväntade kursfall, långvariga lågräntelägen och katastrofer (se artikel 138.4 i Solvens II-direktivet). Även andra situationer som är att jämföra med de nyss nämnda bör dock kunna föranleda beslut om en längre tidsfrist. Av ordet synnerligen framgår att det ska handla om undantagsfall. Ytterst måste innebörden uttolkas i rättstillämpningen.

Eftersom det riskkänsliga kapitalkravet för tjänstepensionsföretag är ett krav som införs i nationell rätt utan att det finns något motsvarande krav i unionsrätten kan det inte ankomma på Eiopa att avgöra om synnerligen ogynnsamma marknadsförhållanden föreligger eller inte. Beslut om förlängd tidsfrist med anledning av att sådana förhållanden föreligger ska därför fattas av Finansinspektionen.

Möjligheten till en längre tidsfrist på grund av synnerligen ogynnsamma marknadsförhållanden ska inte belöna företag som investerat sina tillgångar utan tillräcklig aktsamhet eller som inte varit tillräckligt vaksamma i sin riskhantering. Om den ska tillämpas ska det handla om situationer då en väl fungerande företagsstyrning inte skulle ha varit till någon hjälp för att undvika brist i uppfyllelsen av det riskkänsliga kapitalkravet.

Därför bör det krävas för en förlängd tidsfrist att de synnerligen ogynnsamma marknadsförhållandena varit sådana att tjänstepensionsföretaget inte skäligen kunde förväntas räkna med dem. Det kravet bör, som berörs ovan, ses i ljuset av bestämmelserna om företagsstyrning. Om företagsstyrningssystemet fungerat väl och tjänstepensionsföretaget likväl inte förutsåg ett negativt scenario av det svåra slag som nu behandlas, då talar det för att förhållandena var sådana att tjänstepensionsföretaget inte skäligen kunde förväntas räkna med dem.

När det sedan gäller tiden för en förlängning av tidsfristen vid synnerligen ogynnsamma marknadsförhållanden, bör återigen långsiktigheten i en verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar beaktas, samt svårigheterna i att återställa en solvens som urholkats till följd av hastiga omplaceringar i ett krisläge. Enligt försäkringsrörelselagen kan tidsfristen för att åter uppfylla solvenskapitalkravet förlängas med högst sju år, om det föreligger exceptionella förhållanden (18 kap. 5 §). Den tidsfristen gäller för all typ av försäkringsrörelse, både skade- och livförsäkringsrörelse, dvs. både för sådan försäkringsrörelse som är mera kortsiktig till sin natur och för den som är mera långsiktig.

Förlängning av tidsfristen för att återställa kapitalbasen i ett tjänstepensionsföretag bör med ledning av dessa överväganden kunna ske med högst tolv år. Förlängning bör, liksom den ordinarie tidsfristen som inte kräver synnerligen ogynnsamma marknadsförhållanden, kunna ske genom flera beslut av Finansinspektionen, så länge tidsfristen sammanlagt inte förlängs mer än tolv år. För att en tät uppföljning ska ske av de företag som medgetts förlängd tidsfrist, bör det efter mönster från försäkringsrörelselagen i lagen om tjänstepensionsföretag införas krav på inlämnande av lägesrapport var tredje månad. Vidare bör Finansinspektionen i den lagen, på samma sätt som i försäkringsrörelselagen, åläggas att dra in den förlängda tidsfristen om inlämnade lägesrapporter visar att inga väsentliga framsteg skett med att åter uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet.

14.2.5 Ingripande om minimikapitalkravet eller garantibeloppet inte uppfylls

Promemorians förslag: Om ett tjänstepensionsföretag inte uppfyller minimikapitalkravet eller garantibeloppet ska företaget inom en månad från det att bristen upptäcktes upprätta en finansiell saneringsplan med
--

åtgärder för att åter uppfylla minimikapitalkravet eller garantibeloppet inom högst tre månader från samma tidpunkt, och överlämna planen till Finansinspektionen.

Om Finansinspektionen finner att åtgärderna i en finansiell saneringsplan är otillräckliga, ska inspektionen förelägga företaget att göra de ändringar i planen som enligt inspektionens mening krävs för att företaget, om planen följs, inom tre månader från det att bristen upptäcktes åter ska uppfylla minimikapitalkravet eller garantibeloppet.

Om det är lämpligt, ska Finansinspektionen genom ett eller flera beslut få förlänga tidsfristen med sammanlagt högst nio månader. Vid prövningen av om förlängning ska ske och när tiden för en förlängning fastställs, ska Finansinspektionen särskilt beakta i vilken grad den bristande uppfyllelsen av minimikapitalkravet eller garantibeloppet beror på förhållanden som stått utanför tjänstepensionsföretagets kontroll och om företaget skäligen kunde förväntas räkna med att de förhållandena skulle föreligga.

Finansinspektionen ska återkalla ett tjänstepensionsföretags tillstånd om företaget inte uppfyller minimikapitalkravet eller garantibeloppet och företagets finansiella saneringsplan, trots ett föreläggande att ändra den, är uppenbart otillräcklig, eller om företaget inte inom tre månader från den tidpunkt då företaget inte längre uppfyllde minimikapitalkravet eller garantibeloppet har vidtagit de åtgärder som finns angivna i en finansiell saneringsplan, i förekommande fall efter ändringar till följd av ett föreläggande från Finansinspektionen. Återkallelse av tillståndet ska också ske om ett tjänstepensionsföretag inte i rätt tid upprättar och lämnar in någon finansiell saneringsplan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om innehållet i en finansiell saneringsplan.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningen föreslår att Finansinspektionen ska förelägga ett tjänstepensionsföretag vars kapitalbas understiger ett schablonmässigt kapitalkrav att upprätta en plan för att återställa en tillfredsställande finansiell ställning och överlämna planen till inspektionen för godkännande, i stället för att företaget ska vara skyldigt att utan föreläggande upprätta en plan. Vidare föreslår utredningen att Finansinspektionen ska förelägga ett tjänstepensionsföretag eller dess styrelse att upprätta och för godkännande överlämna en plan för skyndsamt återställande av kapitalbasen, om företagets kapitalbas understiger garantibeloppet eller en tredjedel av det schablonmässigt beräknade kapitalkravet, vilket saknar motsvarighet i promemorians förslag. Om ett tjänstepensionsföretag inte inom angiven tid har vidtagit åtgärderna i en godkänd plan för att återställa en tillfredsställande finansiell ställning eller en plan för att skyndsamt återställa kapitalbasen, föreslår utredningen att Finansinspektionen ska få återkalla tjänstepensionsföretagets tillstånd. Det ska dock inte vara någon skyldighet för inspektionen att återkalla tillståndet.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt försäkringsrörelselagen gäller att Finansinspektionen ska förelägga ett försäkringsföretag som inte uppfyller minimikapitalkravet, eller ett kapitalkrav som gäller sedan företaget helt eller delvis meddelats undantag från den lagen, att inom en månad från dagen då bristen konstaterades upprätta en finansiell saneringsplan och överlämna planen för godkännande (18 kap. 8 §). Den finansiella saneringsplanen ska innehålla åtgärder som företaget ska vidta för att inom tre månader från den dag då bristen konstaterades åter uppfylla minimikapitalkravet eller det kapitalkrav som gäller sedan företaget helt eller delvis meddelats undantag. Om ett försäkringsföretag inom tre månader från den tidpunkt då företaget inte längre uppfyllde minimikapitalkravet, eller ett kapitalkrav som gäller sedan företaget helt eller delvis meddelats undantag från försäkringsrörelselagen, inte har vidtagit de åtgärder som finns angivna i en godkänd finansiell saneringsplan, ska Finansinspektionen återkalla företagets tillstånd. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i en finansiell saneringsplan (18 kap. 28 § 3 FRL).

De företag som omfattas av övergångsbestämmelserna för tjänstepensionsverksamhet (se avsnitt 4.3) ska tillämpa äldre bestämmelser, dvs. i fråga om ingripanden 16 kap. FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016. Finansinspektionen ska förelägga ett försäkringsföretag eller dess styrelse att upprätta en plan för att återställa en tillfredsställande finansiell ställning och överlämna planen till inspektionen för godkännande, om företagets kapitalbas understiger solvensmarginalen, det schablonmässigt beräknade kapitalkrav som motsvarar det föreslagna minimikapitalkravet (16 kap. 5 § första stycket FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). Om kapitalbasen understiger garantibeloppet – motsvarigheten till garantibeloppet enligt förslaget till lag om tjänstepensionsföretag – eller en tredjedel av solvensmarginalen, eller om kapitalbasen inte har rätt sammansättning, ska Finansinspektionen förelägga försäkringsföretaget eller dess styrelse att upprätta och för godkännande överlämna en plan för skyndsamt återställande av kapitalbasen. Om ett försäkringsföretag inte vidtar åtgärderna i en plan som överlämnats, får Finansinspektionen återkalla företagets tillstånd (16 kap. 10 § första stycket 2 FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämde fick meddela föreskrifter om innehållet i en finansiell saneringsplan (16 kap. 26 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016).

När det gäller förelägganden med anledning av att kapitalbasen understiger solvensmarginalen, understiger en tredjedel av solvensmarginalen eller inte har den föreskrivna sammansättningen, gäller för tjänstepensionskassorna enligt den upphävda lagen om understödsföreningar (71 § femte stycket) materiellt sett samma reglering som för de försäkringsföretag som omfattas av övergångsbestämmelserna för tjänstepensionsverksamhet. Om en tjänstepensionskassa inte följer ett sådant föreläggande, kan Finansinspektionen hos rätten ansöka om att tjänstepensionskassan ska försättas i likvidation (71 § nionde stycket UFL).

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa att deras behöriga myndigheter får påföra administrativa sanktioner och andra åtgärder som är tillämpliga på alla överträdelser av de nationella bestämmelser som genomför det direktivet (artikel 48.2). Medlemsstaterna ska även vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Medlemsstaterna ska också säkerställa att deras administrativa sanktioner och andra åtgärder är effektiva, proportionella och avskräckande.

Skälen för promemorians förslag

Lagen om tjänstepensionsföretag bör innehålla en tydlig reglering av vad som sker om ett tjänstepensionsföretag inte uppfyller minimikapitalkravet, det kapitalkrav som i lagen motsvarar den föreskrivna solvensmarginalen i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 17), eller garantibeloppet. Dels krävs detta för att tillgodose kravet i direktivet om att medlemsstaterna ska införa bestämmelser om effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner för överträdelser av den lagstiftning som genomför direktivet (artikel 48.2), dels behövs sådana regler för att tydliggöra minimikapitalkravets karaktär. Följderna av en överträdelse torde i hög grad styra hur tjänstepensionsföretagen förhåller sig till minimikapitalkravet.

Både minimikapitalkravet och garantibeloppet bör betraktas som ”hårda” kapitalkrav, dvs. som en lägsta nivå för finansiell styrka för att verksamheten över huvud taget ska få drivas. Kravet ska alltså, i motsats till det riskkänsliga kapitalkravet (se avsnitt 15.2.3), inte uppfattas som en kapitalbuffert som det är godtagbart att använda sig av under kortare tidsperioder.

Det är därför lämpligt att i lagen om tjänstepensionsföretag, enligt samma modell som i försäkringsrörelselagen, införa bestämmelser om att ett tjänstepensionsföretag som inte uppfyller minimikapitalkravet eller garantibeloppet inom en månad från det att bristen upptäcktes ska upprätta en plan med åtgärder för att åter uppfylla dessa kapitalkrav inom högst tre månader från samma tidpunkt, och överlämna planen till Finansinspektionen. Dessa kortare tidsfrister ger uttryck för att det i princip inte är acceptabelt att minimikapitalkravet eller garantibeloppet underskrids. Ledningen för ett tjänstepensionsföretag torde regelmässigt ha möjlighet att förutse utvecklingen och vidta åtgärder i god tid innan solvensen blivit så urholkad att företaget inte längre uppfyller minimikapitalkravet eller garantibeloppet. Tidskraven för att upprätta en plan med åtgärder och tidshorisonten för att återställa kapitalkraven ter sig därför också i praktiken som rimliga och lämpliga.

På samma sätt som en plan med åtgärder för att åter uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet bör det åligga tjänstepensionsföretaget att både upprätta och följa en plan med åtgärder för att åter uppfylla minimikapitalkravet. Det ska inte som enligt försäkringsrörelselagen (18 kap. 8 §), krävas ett föreläggande från Finansinspektionen. Om däremot inspektionen finner att en överlämnad åtgärdsplan för att åter uppfylla minimikapitalkravet är otillräcklig, ska Finansinspektionen förelägga tjänstepensionsföretaget att göra de ändringar i planen som enligt inspektionens mening krävs för att planen ska uppfylla de lagstadgade

kraven. Därigenom uppnås, som anges ovan, en lämplig ansvarsfördelning mellan tjänstepensionsföretaget i fråga och Finansinspektionen.

Det bör införas en möjlighet för Finansinspektionen att även beträffande bristande uppfyllelse av minimikapitalkravet förlänga tidsfristen för att återställa kapitalbasen. De åtgärder som behöver vidtas för att ett tjänstepensionsföretag åter ska uppfylla minimikapitalkravet kan i många fall vara sådana som är mer tidskrävande. Det skulle exempelvis kunna handla om beståndsoverlåtelser eller om ökning av kapitalbasen genom beslut om uttaxering. I fallet beståndsoverlåtelse krävs tillstånd av Finansinspektionen för att den ska kunna genomföras, vilket bidrar till tidsutdräkten. För att sådana åtgärder ska kunna genomföras bör det införas en möjlighet till förlängning av tidsfristen för att åter uppfylla minimikapitalkravet.

Med tanke på minimikapitalkravets och garantibeloppets karaktär av mer eller mindre ovillkorliga krav bör tiden för förlängning inte kunna vara alltför lång. I andra riktningen pekar, återigen, den förväntade tidsåtgången för de åtgärder som kan vara aktuella för att åter uppfylla minimikapitalkravet eller garantibeloppet. En samlad bedömning ger vid handen att det är lämpligt att bestämma den tillåtna förlängningstiden till högst nio månader. Liksom beträffande det riskkänsliga kapitalkravet (se avsnitt 15.2.3) bör Finansinspektionen få fatta flera beslut om förlängning. Det eller de beslut om förlängning som fattas får dock inte medföra att den sammanlagda förlängningen blir längre än nio månader.

Ett beslut av Finansinspektionen om förlängning av tidsfristen för att åter uppfylla minimikapitalkravet eller garantibeloppet bör – liksom motsvarande beslut i fråga om det riskkänsliga kapitalkravet – fattas på grundval av omständigheterna i det enskilda fallet. Även när det gäller minimikapitalkravet eller garantibeloppet bör det dock vara av stor betydelse vid prövningen i vilken mån bristen i uppfyllelse beror på förhållanden som tjänstepensionsföretaget har eller borde ha haft kontroll över. Även när det gäller minimikapitalkravet eller garantibeloppet måste alltså frågan ställas om företaget råkat i svårigheter att uppfylla kapitalkravet till följd av överdrivet risktagande eller kortsiktigt handlande i något annat avseende. Vidare måste företags beredskap inför en ofördelaktig omvärldsutveckling vägas in. Bristande hantering av bestående eller förutsägbara yttre förhållanden bör inte belönas med en förlängd tidsfrist att återställa kapitalbasen, lika lite som vid motsvarande prövning när det gäller det riskkänsliga kapitalkravet. Självklart måste också praktiska hänsyn tas, som t.ex. den tid det kan antas kräva att genomföra åtgärder som företaget anger i sin plan med åtgärder.

De överväganden som redovisas ovan bör komma till uttryck i lagen om tjänstepensionsföretag. I lagen bör det därför anges att Finansinspektionen vid prövningen av om förlängning ska ske och när tiden för förlängning fastställs särskilt ska beakta i vilken grad den bristande uppfyllelsen av minimikapitalkravet eller garantibeloppet beror på förhållanden som stått utanför tjänstepensionsföretagets kontroll och om företaget skäligen kunde förväntas räkna med att de förhållandena skulle föreligga.

Vilka åtgärder som kan komma i fråga för det enskilda företaget att ange i en finansiell saneringsplan för att åter uppfylla minimikapitalkravet eller garantibeloppet varierar efter omständigheterna. Den saken bör, liksom i

fråga om det riskkänsliga kapitalkravet, inte regleras i lag. Möjliga åtgärder är t.ex. beståndsoverlåtelse och kapitaltillskott. Vilka åtgärder som kan komma i fråga får avgöras i första hand av det enskilda företaget och i andra hand av Finansinspektionen vid granskningen av den finansiella saneringsplanen.

Liksom i dag enligt försäkringsrörelselagen (18 kap. 12 § 4) bör bristande uppfyllelse av minimikapitalkravet vara grund för obligatorisk återkallelse av ett tjänstepensionsföretags tillstånd. Återkallelse ska ske om tjänstepensionsföretaget inte uppfyller minimikapitalkravet eller garantibeloppet och företagets finansiella saneringsplan, trots ett föreläggande att ändra den, är uppenbart otillräcklig. Desamma ska gälla om företaget inte inom tre månader från den tidpunkt då det upptäcktes att företaget inte längre uppfyllde minimikapitalkravet eller garantibeloppet har vidtagit de åtgärder som finns angivna i en finansiell saneringsplan, i förekommande fall efter ändringar till följd av ett föreläggande från Finansinspektionen. Slutligen ska återkallelse också ske om företaget inte inom föreskriven tid upprättar och överlämnar någon finansiell saneringsplan för att åter uppfylla minimikapitalkravet eller garantibeloppet. Genom ett krav på återkallelse av tillstånd i dessa situationer framgår minimikapitalkravets och garantibeloppets karaktär av "hårda" rörelseregler, som inte får överträdas om rörelsen ska få fortsätta drivas.

På samma sätt som i dag enligt försäkringsrörelselagen bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om innehåll i en finansiell saneringsplan som syftar till att åter uppfylla minimikapitalkravet eller garantibeloppet. Genom detaljerade bestämmelser i föreskrifter på lägre nivå än lag i det ämnet underlättas företagens beredskapsarbete inför en situation då en finansiell saneringsplan måste upprättas.

14.2.6 Återkallelse av tillstånd i vissa fall

Promemorians förslag: Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om återkallelse av tillstånd med anledning av att ledande befattningshavare inte uppfyller lämplighetskraven ska gälla även för tjänstepensionsföretag.

Finansinspektionen ska återkalla ett tjänstepensionsföretags tillstånd, om företaget

1. inte har anmälts för registrering inom föreskriven tid eller anmälan har avskrivits eller avslagits genom ett beslut som har fått laga kraft,
2. har förklarat sig avstå från tillståndet,
3. har försatts i konkurs eller om beslut har fattats om att företaget ska gå i tvångslikvidation
4. får tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen.

Finansinspektionen ska få återkalla ett tjänstepensionsföretags tillstånd, om företaget

1. inte längre uppfyller kraven för tillstånd,
2. inte inom ett år från det tillstånd gavs har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser,

3. under en sammanhängande tid av sex månader inte har drivit försäkringsrörelse,

4. i annat fall allvarligt åsidosätter gällande bestämmelser för verksamheten.

Om det är tillräckligt ska Finansinspektionen i stället få meddela företaget en varning.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Utredningen föreslår inte att det ska införas en möjlighet för Finansinspektionen att återkalla ett tjänstepensionsföretags tillstånd och ersätta det med ett tillstånd enligt försäkringsrörelselagen.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Gällande rätt

Om någon som ingår i ett försäkringsföretags styrelse eller är dess verkställande direktör eller ansvarar för en central funktion inte uppfyller de lagstadgade lämplighetskraven ska Finansinspektionen återkalla företagets tillstånd (18 kap. 11 § FRL). Det får dock ske endast om inspektionen först har beslutat att anmärka på att personen och vederbörande, efter att viss bestämd tid om högst tre månader förflutit, fortfarande har kvar sin befattning. I stället för att återkalla tillståndet får Finansinspektionen besluta att en befattningshavare inte får kvarstå i sin befattning.

Finansinspektionen ska även återkalla tillståndet för ett försäkringsföretag om företaget inte har anmälts för registrering inom föreskriven tid eller anmälan har avskrivits eller avslagits genom ett beslut som har fått laga kraft, om företaget har förklarat sig avstå från tillståndet och om företaget har försatts i konkurs eller om beslut har fattats om att företaget ska gå i tvångslikvidation (18 kap. 12 §). I avsnitt 14.2.6 behandlas återkallelse av tillstånd med anledning av att ett företag inte uppfyller minimikapitalkravet (18 kap. 12 § 5 FRL).

Finansinspektionen får också återkalla ett försäkringsföretags tillstånd om företaget inte längre uppfyller kraven för tillstånd, om företaget inte inom ett år från det tillstånd gavs har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser, om företaget under en sammanhängande tid av sex månader inte har drivit försäkringsrörelse och om företaget i annat fall allvarligt åsidosätter gällande bestämmelser för verksamheten (18 kap. 13 § FRL). Om det är tillräckligt får Finansinspektionen i stället meddela företaget en varning. I avsnitt 14.2.3 behandlas återkallelse med anledning av att ett försäkringsföretag inte uppfyller solvenskapitalkravet (18 kap. 13 § 4 FRL).

För de försäkringsföretag som omfattas av övergångsbestämmelserna för tjänstepensionsverksamhet gäller, som nämns i avsnitt 15.2.1, bestämmelserna om ingripande i 16 kap. FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016. Enligt försäkringsrörelselagen (16 kap. 8 §) i dess lydelse före den 1 januari 2016 gällde samma bestämmelser om ingripande på grund av bristande lämplighet hos ledande befattningshavare som de som i dag gäller enligt den lagen (18 kap. 11 §), med den enda skillnaden att det före den 1 januari 2016 inte ställdes lämplighetskrav i försäkringsrörelselagen

på dem som ansvarade för centrala funktioner. I övrigt gäller att Finansinspektionen ska återkalla ett försäkringsföretags tillstånd om företaget inte har anmälts för registrering inom föreskriven tid eller anmälan har avskrivits eller avslagits genom ett beslut som har fått laga kraft, om företaget inte inom ett år från det tillstånd gavs har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser, om företaget har förklarat sig avstå från tillståndet, om företaget under en sammanhängande tid av sex månader inte har drivit försäkringsrörelse och om företaget har försatts i konkurs eller om beslut har fattats om att företaget ska gå i tvångslikvidation (16 kap. 9 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). Vidare gäller att Finansinspektionen får återkalla ett försäkringsföretags tillstånd om företaget inte längre uppfyller kraven för tillstånd eller i annat fall allvarligt åsidosätter gällande bestämmelser för verksamheten (16 kap. 10 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). I stället för att återkalla tillståndet får Finansinspektionen meddela en varning, om det är tillräckligt.

Tjänstepensionskassorna omfattas inte av några bestämmelser om ingripande till följd av att ledande befattningshavare inte uppfyller lagstadgade lämplighetskrav. För tjänstepensionskassor tillämpas bestämmelserna i den upphävda lagen om understödsföreningar om att Finansinspektionen, om ett föreläggande om rättelse mot en tjänstepensionskassa inte följts inom bestämd tid, hos rätten får ansöka om att tjänstepensionskassan ska förklaras skyldig att träda i likvidation (71 §). De förelägganden om rättelse som Finansinspektionen har möjlighet att utfärda kan bl.a. avse avvikelser från bestämmelser i lag eller stadgar (71 § andra stycket 1 UFL) eller om det finns någon annan allvarlig anmärkning att rikta mot tjänstepensionskassans verksamhet (71 § andra stycket 5 UFL).

Andra tjänstepensionsdirektivet

I andra tjänstepensionsdirektivet finns regler om de behöriga myndigheternas befogenheter att ingripa samt deras förpliktelser (artikel 48). Administrativa sanktioner och andra åtgärder ska enligt direktivet kunna påföras vid överträdelser av de nationella bestämmelser som genomför direktivet och de ska vara effektiva, proportionella och avskräckande (artikel 48.2). De behöriga myndigheterna får förbjuda eller begränsa verksamheten i ett tjänstepensionsinstitut som är registrerat eller auktoriserat inom deras respektive territorier om tjänstepensionsinstitutet a) inte på ett tillfredsställande sätt kan skydda medlemmarnas och förmåntagarnas intressen, b) om institutet inte längre uppfyller villkoren för att få bedriva sin verksamhet, c) om institutet allvarligt har åsidosatt sina skyldigheter enligt de regler det omfattas av, eller d) om institutet vid gränsöverskridande verksamhet inte följer kraven i den social- och arbetsmarknadslagstiftning i värdlandet som är relevanta på området för tjänstepensionsplaner (artikel 48.8).

Skälen för promemorians förslag

I tjänstepensionsföretag ställs samma krav på lämplighet hos ledande befattningshavare som i försäkringsföretag, se avsnitt 10.8. Därför bör det även gälla bestämmelser om ingripande för det fall de kraven inte uppfylls

som motsvarar de bestämmelser som gäller för försäkringsföretag. Detta kan åstadkommas genom att de bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (18 kap. 11 §), genom den allmänna hänvisningen till den lagen i lagen om tjänstepensionsföretag (se avsnitt 5.5 beträffande lagstiftningstekniken), ska gälla även beträffande tjänstepensionsföretag.

Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om obligatorisk återkallelse av tillstånd (18 kap. 12 § 1–4) bör gälla även för tjänstepensionsföretag. De situationer som anges där är sådana att ingen annan åtgärd än återkallelse av tillståndet rimligen kan komma i fråga. Därutöver bör ett tjänstepensionsföretags tillstånd återkallas om företaget får tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen, dvs. utnyttjar de möjligheter till omvandling som beskrivs i avsnitten 7.3 och 7.4.

Även bestämmelserna om fakultativ återkallelse av tillstånd i försäkringsrörelselagen (18 kap. 13 § första stycket 1–3 och 5) bör gälla för tjänstepensionsföretag. Det är fråga om situationer när Finansinspektionen ska ha möjlighet att avstå från att återkalla tillståndet. Det är då rimligt att, som i dag enligt försäkringsrörelselagen (18 kap. 13 § andra stycket), Finansinspektionen får välja att meddela företaget en varning i stället för att återkalla tillståndet.

Genom bestämmelserna om återkallelse av tillstånd för det fall ett tjänstepensionsföretag inte längre uppfyller kraven på tillstånd respektive i annat fall åsidosätter gällande bestämmelser för verksamheten, genomförs motsvarande regler i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 48.8).

14.2.7 Ingripanden mot vissa holdingföretag och mot den som saknar tillstånd

Promemorians förslag: Om ett företag som är moderföretag till ett tjänstepensionsföretag, och skulle vara ett försäkringsholdingföretag om dotterföretaget i stället var ett försäkringsföretag, har en ledande befattningshavare som inte uppfyller kraven lämplighet, ska Finansinspektionen få förelägga företaget att rätta till förhållandet.

Det ska även införas bestämmelser i lagen om tjänstepensionsföretag om ingripande mot den som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring utan tillstånd enligt den lagen.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Gällande rätt

Finansinspektionen får enligt försäkringsrörelselagen (18 kap. 24 §) förelägga ett försäkringsholdingföretag – dvs. ett moderföretag som inte är ett försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare, en försäkringsgivare från tredjeland eller ett blandat finansiellt holdingföretag och vars huvudsakliga verksamhet är att förvärva och förvalta andelar i dotterföretag som uteslutande eller huvudsakligen är försäkringsföretag, EES-försäkringsgivare eller försäkringsgivare från tredjeland – att vidta rättelse

för det fall försäkringsholdingföretagets ledning inte uppfyller de krav på lämplighet som ställs i den lagen.

För de försäkringsföretag som omfattas av övergångsbestämmelserna för tjänstepensionsverksamhet gäller motsvarande bestämmelser i försäkringsrörelselagen i dess lydelse före den 1 januari 2016 (16 kap. 22 §).

För tjänstepensionskassorna finns det inte några motsvarande bestämmelser.

Enligt försäkringsrörelselagen ska Finansinspektionen förelägga den som driver försäkringsrörelse utan tillstånd att upphöra med rörelsen (18 kap. 25 §). Finansinspektionen får förelägga den som driver en rörelse utan tillstånd att lämna de upplysningar som krävs för att inspektionen ska kunna bedöma om rörelsen i fråga är tillståndspliktig. Om ett aktiebolag eller en ekonomisk förening inte följer ett föreläggande att upphöra med sin rörelse, får rätten, på ansökan av Finansinspektionen besluta att företaget ska gå i likvidation (18 kap. 26 § FRL).

För de försäkringsföretag som omfattas av övergångsbestämmelserna för tjänstepensionsverksamhet gäller motsvarande bestämmelser i försäkringsrörelselagen i dess lydelse före den 1 januari 2016 om ingripanden mot den som driver rörelse utan tillstånd (16 kap. 23 och 24 §§).

I den upphävda lagen om understödsföreningar finns bestämmelser om straff för den som deltar i åtgärd eller beslut i en understödsförening, t.ex. en tjänstepensionskassa, som driver försäkringsverksamhet utan registrering enligt den lagen (77 §).

Andra tjänstepensionsdirektivet

I andra tjänstepensionsdirektivet finns det inte några regler om ingripande mot moderföretag eller mot den som driver verksamhet enligt direktivet utan registrering eller tillstånd (se artikel 9.1).

Skälen för promemorians förslag

Ingripande mot moderföretag till ett tjänstepensionsföretag

Enligt förslagen i avsnitt 15.1.19 om grupp tillsyn ska det ställas krav på lämpligheten hos den som ingår i ledningen för ett moderföretag som skulle vara ett försäkringsholdingföretag om ett eller flera av dess dotterföretag som är tjänstepensionsföretag i stället var försäkringsföretag. På så sätt skapas en motsvarighet till det krav på lämplighet för personer som ingår i ledningen i försäkringsholdingföretag som gäller enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 63 §). För att effektiv tillsyn ska kunna utövas över att kravet följs bör Finansinspektionen kunna ingripa mot sådana moderföretag enligt lagen om tjänstepensionsföretag på samma sätt som inspektionen redan i dag kan ingripa mot försäkringsholdingföretag enligt försäkringsrörelselagen (18 kap. 24 §). En bestämmelse som motsvarar den i försäkringsrörelselagen bör därför införas i lagen om tjänstepensionsföretag.

Ingripande mot den som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring utan tillstånd

Enligt artikel 9.1 i andra tjänstepensionsdirektivet ska medlemsstaterna för alla tjänstepensionsinstitut som har sin huvudsakliga förvaltningsort inom deras territorium, säkerställa att tjänstepensionsinstitutet registreras i ett nationellt register av den behöriga myndigheten eller är auktoriserat av denna. Nu angiven bestämmelse i direktivet har genomförts genom 2 kap. 1 § i den nya lagen om tjänstepensionsföretag där det anges att verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt lagen bara får drivas efter tillstånd.

Även om andra tjänstepensionsdirektivet saknar bestämmelser om ingripande mot den som bedriver verksamhet som omfattas av direktivets tillämpningsområde, är det lämpligt att införa sådana bestämmelser.

Tjänstepensionsföretag kommer att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt den nya lagen om tjänstepensionsföretag. Denna nya sektorsregleringen har likheter med regleringen av tjänstepensionsverksamhet i försäkringsrörelselagen, men också stora skillnader. Eftersom regleringarna vilar på olika unionsrättslig grund (tjänstepensionsdirektiv respektive solvensdirektiv) kommer skillnaderna sannolikt att öka när ändringar görs i de unionsrättsliga sektorsdirektiven.

Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om ingripande mot den som saknar tillstånd (18 kap. 25 och 26 §§) avser den som driver rörelse enligt den lagen utan att vara berättigad till det. Även om den verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som omfattas av lagen om tjänstepensionsföretag är att anse som en form av försäkringsrörelse, är den inte i alla delar att anse som försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen. Motsvarande bestämmelser om ingripande mot den som saknar tillstånd enligt försäkringsrörelselagen bör således gälla tjänstepensionsföretag genom en hänvisning i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

15 Grupper och finansiella konglomerat

15.1 Grupptillsyn över tjänstepensionsföretag

15.1.1 Tjänstepensionsföretag ska omfattas av grupptillsyn

Promemorians förslag: Tjänstepensionsföretag ska omfattas av grupptillsyn.

Utredningens förslag avviker från promemorians förslag. Enligt utredningens förslag ska tjänstepensionsföretag inte omfattas av grupptillsyn.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tar inte upp frågan. *Finansinspektionen* anser att det finns skäl att närmare analysera hur tillsynen påverkas om det inte finns några gruppregler för tillsyn över tjänstepensionsföretag. *Ägarföreningen ProSkandia* anser att det är brist att utredningen inte föreslår några regler om försäkringsgrupper. *Skandia*

anser att avsaknaden av regler om grupptillsyn kommer att få konsekvenser för kundskyddet och har svårt att se att behovet av sådana regler skulle vara mindre för tjänstepensionsföretag än för försäkringsföretag.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet m.m.

I andra tjänstepensionsdirektivet finns det inte några regler om grupp-baserad tillsyn eller grupptillsyn, dvs. tillsyn över företagsgrupper där det ingår fler än ett tjänstepensionsinstitut eller ett tjänstepensionsinstitut och vissa typer av holdingföretag, och som tar sikte särskilt på hela gruppens situation när det gäller de ingående företagens förmåga att infria sina åtaganden. Sådana regler finns däremot för försäkringsföretagen i Solvens II-direktivet (artiklarna 212–266). Inte heller i första tjänstepensionsdirektivet finns det några regler om grupp-baserad tillsyn.

På EU-nivå lyder tjänstepensionsinstitut till viss del under den tillsyns-ordning för grupper som gäller för försäkringsföretagen. I kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/35 av den 10 oktober 2014 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkringsverksamhet (Solvens II), kallad Solvens II-förordningen, den delegerade akt som Europeiska kommissionen antagit i anslutning till Solvens II-direktivet, anges att solvensberäkningen för en grupp ska omfatta kapitalkraven för anknutna företag (dvs. bl.a. dotterföretag) som är tjänstepensionsinstitut (artikel 329.1 b). Det betyder att kapitalkravet för ett tjänstepensionsinstitut som ingår i en grupp över vilken det utövas grupp-baserad tillsyn enligt Solvens II-direktivet, kommer att ingå i det grupp-baserade kapitalkrav som gäller för gruppen i fråga.

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet står det, som nämns i bl.a. avsnitt 5.1, medlemsstaterna fritt att införa mer långtgående krav än de som följer av direktivet (skäl 3). I den franska lagstiftningen om tjänstepensionsinstitut anges att vissa tjänstepensionsinstitut, de som är det yttersta moderföretaget i en grupp, ska omfattas av grupptillsyn och då behandlas enligt den franska lagstiftning som genomför Solvens II-direktivet (artikel L 385-9 i Ordonnance n° 2017-484 du 6 avril 2017 relative à la création d'organismes dédiés à l'exercice de l'activité de retraite professionnelle supplémentaire et à l'adaptation des régimes de retraite supplémentaire en unités de rente).

Gällande rätt

De tre kategorier av redan existerande institut som kan komma att ansöka om tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som tjänstepensionsföretag omfattas alla i dag av regler om grupp-baserad tillsyn.

De försäkringsföretag som driver tjänstepensionsverksamhet enligt försäkringsrörelselagen ska följa de bestämmelser i den lagen (19 kap.) som infördes när Solvens II-direktivet genomfördes i svensk rätt (se avsnitt 4.5.3). De bestämmelserna avgränsar vilka grupper och företag som ska stå under grupptillsyn, vilken myndighet som ska ansvara för grupp-

tillsynen, vilket företag som ska ansvara för att de gruppbase-
rade tillsynskraven följs, samt vilka de materiella gruppbase-
rade tillsynskraven är. De kraven är i huvudsak att gruppen ska uppfylla ett visst gruppbase-
rat kapitalkrav, att gruppen till den berörda tillsynsmyndigheten ska lämna
rapporter om riskkoncentrationer och transaktioner inom en grupp, samt
att det ställs upp vissa krav på företagsstyrning, tillgång till information
och offentliggöranden. Därutöver innehåller Solvens II-direktivet, och
FRL, omfattande regler om samarbetet mellan de olika myndigheterna
inom EES, för det fall grupp-tillsynen sträcker sig över flera länder inom
EES. Allmänt kan sägas att reglerna om grupp-tillsyn i Solvens II-direktivet
och försäkringsrörelselagen är omfångsrika och av relativt hög grad av
komplexitet.

Solvens II-förordningen innehåller också relativt många bestämmelser
om grupp-tillsyn som gäller för försäkringsföretagen (se artiklarna 328–
377). Den förordningen har antagits av kommissionen med stöd av
bemyndiganden i Solvens II-direktivet (se bl.a. artikel 234).

Bestämmelserna grupp-tillsyn i försäkringsrörelselagen är uppbyggda
kring ett antal fall då grupp-tillsyn ska utövas (se 19 kap. 2 §). Fullständig
grupp-tillsyn (dvs. grupp-tillsyn över alla de nyss nämnda områdena grup-
solvens, riskkoncentrationer, interna transaktioner, företagsstyrning, till-
gång till information och offentliggöranden) ska, något förenklat, utövas
över tre kategorier företag: försäkringsföretag som är moderföretag till,
eller har ett ägarintresse i, ett annat försäkringsföretag eller motsvarande
utländskt institut, försäkringsföretag som har gemensam eller i huvudsak
gemensam ledning med ett annat försäkringsföretag eller motsvarande
utländskt institut, samt försäkringsföretag vars moderföretag är
försäkringsholdingföretag eller blandat finansiellt holdingföretag (för
innebörden av dessa begrepp se 1 kap. 12 § 2 och 6 FRL). Mera begränsad
grupp-tillsyn ska utövas över försäkringsföretag som har ett moderföretag
med hemvist utanför EES. Viss begränsad grupp-tillsyn ska därutöver
utövas över försäkringsföretag vars moderföretag är ett
försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet (för innebörden av
begreppet se 1 kap. 12 § 7 FRL).

De försäkringsföretag vars tjänstepensionsverksamhet omfattas av
punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i
försäkringsrörelselagen (2010:2043) (se avsnitt 4.5.3) ska även de tillämpa
bestämmelserna om grupp-tillsyn i försäkringsrörelselagen. Regeringen
eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om
tillämpningen av de bestämmelserna om grupp-tillsyn i försäkrings-
rörelselagen på sådan tjänstepensionsverksamhet. I försäkringsrörelse-
förordningen (2011:257) bemyndigas Finansinspektionen att meddela
sådana föreskrifter (7 kap. 3 § 1), vilket inspektionen har gjort i
Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2015:21) om övergångsreglering
för försäkringsrörelse (7 kap. 13–16 §§). I de föreskrifterna anges när ett
försäkringsföretag som omfattas av nämnda övergångsbestämmelser ska
tillämpa bestämmelserna om grupp-tillsyn i försäkringsrörelselagen och
hur försäkringsföretaget då ska behandlas. I korthet kan sägas att
försäkringsföretag som enbart driver tjänstepensionsverksamhet som
huvudregel inte behöver tillämpa de bestämmelserna i försäkrings-
rörelselagen medan de företag som också driver annan livförsäk-
ringsrörelse i annat än ringa omfattning ska tillämpa dem.

Även tjänstepensionskassorna, dvs. understödsföreningar som driver tjänstepensionsverksamhet, ska tillämpa regler om gruppbaserad tillsyn. Som framgår av avsnitt 4.3.1 tillämpar tjänstepensionskassorna, med stöd av övergångsbestämmelserna i 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043), fortfarande den upphävda lagen (1972:262) om understödsföreningar (UFL). I den upphävda lagen om understödsföreningar finns bestämmelser om försäkringsgrupper (26 a–26 l §§). Där finns bl.a. bestämmelser om gruppbaserad kapitalbas och gruppbaserat kapitalkrav (solvensmarginal), kontroll av affärshändelser och avtal inom gruppen, samt om gruppbaserad redovisning. Bestämmelserna i den upphävda lagen om understödsföreningar var föranledda av Europaparlamentets och rådets direktiv nr 98/78/EG av den 27 oktober 1998 om extra tillsyn över försäkringsföretag som ingår i en försäkringsgrupp, kallat försäkringsgruppdirektivet, som regeringen fann vara tillämpligt på understödsföreningar (se prop. 1999/2000:99 s. 55–58).

Skälen för promemorians förslag

Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen är uppbyggda kring ett antal fall då grupp-tillsyn ska utövas (se 19 kap. 2 §). I samtliga dessa fall är en förutsättning för grupp-tillsyn att det finns ett försäkringsföretag på viss plats i en koncern (grupp), som t.ex. dotterföretag eller moderföretag. Fallen för grupp-tillsyn är desamma som anges i Solvens II-direktivet (artikel 213).

Om ett försäkringsföretag, enligt den ordning som föreslås i avsnitt 7.3, i stället omvandlas till ett tjänstepensionsföretag, kan det därför många gånger vara så att bytet av rörelsetillstånd leder till att grupp-tillsynen enligt Solvens II-direktivet antingen helt faller bort eller minskar i omfattning, eftersom tjänstepensionsinstitut, som utredningen konstaterar, inte omfattas av regler om grupp-tillsyn på unionsrättslig nivå. Som *Finansinspektionen* påpekar finns det skäl att noga överväga hur detta påverkar tillsynen.

I vissa fall kommer tjänstepensionsföretag att omfattas av grupp-tillsyn enligt försäkringsrörelselagen och det övriga Solvens II-regelverket på grund av bestämmelser i Solvens II-förordningen (artikel 329.1 b). Det blir fallet om ett tjänstepensionsföretag är anknutet företag (dvs. bl.a. dotterföretag) i en grupp över vilken grupp-tillsyn ska utövas. Om däremot grupp-tillsyn inte ska utövas över gruppen, t.ex. till följd av att ett försäkringsföretag i den har övergått till att vara ett tjänstepensionsföretag, då gäller inte längre de bestämmelserna i Solvens II-förordningen för tjänstepensionsföretag som ingår i gruppen. Därför kan inte Solvens II-förordningen kompensera bortfall av grupp-tillsyn som sker med anledning av att ett försäkringsföretag blir tjänstepensionsföretag.

Situationen för tjänstepensionskassor är likartad. De omfattas i dag av bestämmelser om gruppbaserad tillsyn i den upphävda lagen om understödsföreningar. Om det inte införs bestämmelser om grupp-tillsyn i lagen om tjänstepensionsföretag kommer tjänstepensionskassor inte längre att omfattas av grupp-tillsyn.

Grupp-tillsynen är en väsentlig del av tillsynen över finansiella företag. Genom den tillsynen kan tillsynsmyndigheten bilda sig en uppfattning om ett företags finansiella ställning i en gruppstruktur, och också om hur ett

enskilt företag i en grupp kan påverkas av övriga företag i gruppen. Det sker i dag för försäkringsföretagens del bl.a. genom den rapportering av väsentliga riskkoncentrationer och betydande transaktioner inom en grupp som försäkringsföretagen är ålagda (19 kap. 37 § FRL). Den finansiella ställningen hos försäkringsföretag som ingår i en gruppstruktur följs upp enligt bestämmelserna om gruppsovervakning (19 kap. 16–36 §§ FRL).

Finansinspektionen har också i sin rapport Förslag till kapitalkravsreglering för tjänstepensionsföretag av den 1 september 2017 (FI Dnr 17–4640, kallad kapitalkravsrapporten) förordat att tjänstepensionsföretag ska omfattas av regler om gruppövervakning (se s. 61–65 i rapporten). Finansinspektionen har i det sammanhanget bl.a. pekat på vikten av att säkerställa att kapitalbasen hos tjänstepensionsföretag håller en god kvalitet och inte påverkas negativt av poster i andra företag i samma gruppstruktur.

Om det inte införs regler om gruppövervakning för tjänstepensionsföretag riskerar alltså tillsynen över sådana företag att, som *Ågarföreningen ProSkandia* och *Skandia* anför, bli betydligt svagare än tillsynen över försäkringsföretag. Det gagnar inte intresset av skydd för de framtida pensionärerna, dvs. det grundläggande syftet med den nya regleringen för tjänstepensionsföretag (se avsnitt 5.2). Det finns anledning att i bedömningen av frågan om införande av regler om gruppövervakning för tjänstepensionsföretag ta detta intresse på största allvar, med tanke på det stora antal personer som i egenskap av framtida pensionärer påverkas av regleringen.

Om det inte införs några regler om gruppövervakning för tjänstepensionsföretag riskerar det även att leda till regelarbiter, dvs. leda till en regelverksdriven snedvridning av konkurrensen mellan företag med samma eller liknande verksamheter. Denna farhåga uttrycker även Finansinspektionen i kapitalkravsrapporten (se s. 62). Ett företag eller en koncern bör inte kunna undandra sig gruppövervakning genom att låta ett företag i gruppen omvandlas från försäkringsföretag till tjänstepensionsföretag. Detta skulle stå i strid med intresset av att förhindra omotiverad snedvridning av konkurrensen, ett av de grundläggande syftena med den nya regleringen för tjänstepensionsföretag (se avsnitt 5.3).

Det finns sammantaget starka skäl att låta tjänstepensionsföretag omfattas av regler om gruppövervakning och betydande risker med att avstå från det. Andra tjänstepensionsdirektivet tillåter att medlemsstaterna inför mer långtgående nationella bestämmelser till skydd för de framtida pensionärerna än de som följer av direktivet. Därför bör regler om gruppövervakning införas i lagen om tjänstepensionsföretag, som en nationell reglering i tillägg till den näringsrättsliga reglering som följer direkt av direktivet. Utgångspunkten för de reglerna bör vara att ett tjänstepensionsföretag ska omfattas av regler om gruppövervakning om företaget skulle ha omfattats av sådana regler om det var ett försäkringsföretag.

15.1.2 Grupptillsyn för tjänstepensionsföretag ska utövas vid sidan av grupptillsynen över försäkringsföretag

Promemorians förslag: Om ett tjänstepensionsföretag omfattas av grupptillsyn enligt försäkringsrörelselagen, eller av lagstiftningen som genomför Solvens II-direktivet i något annat land inom EES, ska företaget inte omfattas av grupptillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Om ett tjänstepensionsföretag är anknutet företag till ett annat tjänstepensionsföretag som inte omfattas av grupptillsyn enligt försäkringsrörelselagen, ska dock båda företagen omfattas av grupptillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag.

Om den grupptillsyn som ska utövas enligt lagen om tjänstepensionsföretag täcker fler områden än grupptillsynen enligt försäkringsrörelselagen, ska grupptillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag utövas över företaget även på de områden som inte täcks av grupptillsynen enligt försäkringsrörelselagen.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Skälen för promemorians förslag: Det är rimligt att anta att ett flertal av de försäkringsföretag som i dag driver försäkringsrörelse med avseende på tjänstepensionsförsäkringar kommer att vilja omvandla sig till tjänstepensionsföretag enligt de regler som föreslås i avsnitt 7.3. Det är tänkbart att vissa av de företagen ingår i grupper över vilka det i dag utövas grupptillsyn enligt försäkringsrörelselagen och över vilka det kommer att fortsätta utövas grupptillsyn enligt den lagen, oberoende av om omvandling sker av ett företag i gruppen från försäkringsföretag till tjänstepensionsföretag.

Frågan uppkommer då hur grupptillsynen enligt lagen om tjänstepensionsföretag ska förhålla sig grupptillsynen enligt försäkringsrörelselagen. Utgångspunkten för reglerna om grupptillsyn ska, som anges i avsnitt 15.1.1 ovan, vara att grupptillsynen inte ska falla bort när ett försäkringsföretag i stället blir ett tjänstepensionsföretag.

Det måste beaktas i sammanhanget att grupptillsynen enligt försäkringsrörelselagen är baserad på unionsrätten. Det betyder att det inte är möjligt att i den svenska lagstiftningen inskränka den grupptillsynens räckvidd. I sin tur betyder det att grupptillsynen enligt försäkringsrörelselagen, som har sin grund i unionsrätten, måste ges företräde i förhållande till den grupptillsyn som enligt förslaget i denna promemoria ska införas enligt lagen om tjänstepensionsföretag, som har inte har sin grund i unionsrätten.

Om ett tjänstepensionsföretag omfattas av grupptillsyn enligt försäkringsrörelselagen, ska alltså huvudregeln vara att det företaget inte ska omfattas av grupptillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Det bör anges i en bestämmelse i sistnämnda lag. Exempelvis omfattas – som beskrivs i avsnitt 15.1.1 – ett tjänstepensionsföretag som är dotterföretag till ett försäkringsföretag, och systerföretag till ett annat försäkringsföretag med samma moderföretag, av grupptillsyn enligt Solvens II-förordningen

och därmed enligt försäkringsrörelselagen. Ett sådant tjänstepensionsföretag ska därför inte omfattas av grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag.

Ett undantag från den regeln bör göras i den situationen att ett tjänstepensionsföretag som omfattas av grupp tillsyn enligt försäkringsrörelselagen eller nationell lagstiftning som genomför Solvens II-direktivet i ett annat land inom EES, är anknutet företag (se definition av det begreppet i 1 kap. 16 a och 16 b §§ FRL) till ett annat tjänstepensionsföretag som inte omfattas av sådan grupp tillsyn. Då bör grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag utövas över båda tjänstepensionsföretagen. I annat fall riskeras att ett av de två företagen som finns högst upp i gruppstrukturen helt undgår grupp tillsyn. Det kan exempelvis bli fallet om ett tjänstepensionsföretag i toppen av en grupp är moderföretag till ett försäkringsföretag och det försäkringsföretaget i sin tur är moderföretag till ett försäkringsföretag och ett tjänstepensionsföretag.

På samma sätt som grupp tillsynen inte bör upphöra om ett företag i gruppen omvandlas från ett försäkringsföretag till ett tjänstepensionsföretag bör den inte bli mindre omfattande om en sådan omvandling sker. Detta bör uttryckligen framgå av lagen om tjänstepensionsföretag. I annat fall skulle grupp tillsynens omfattning kunna minska.

Som exempel kan nämnas den situationen att ett tjänstepensionsföretag skulle vara att anse som ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet enligt försäkringsrörelselagen (1 kap. 12 § 7), dvs. ett moderföretag som inte ett försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare, en försäkringsgivare från tredjeland, ett blandat finansiellt holdingföretag eller ett försäkringsholdingföretag och som har minst ett dotterföretag som är försäkringsföretag. Den situationen berörs av Finansinspektionen i kapitalkravsrapporten (se s. 62).

Om tjänstepensionsföretaget betraktas på det sättet skulle dess dotterföretag som är försäkringsföretag endast vara underkastade viss begränsad grupp tillsyn enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 2 § fjärde stycket och 41 §). Grupp tillsynen skulle då endast ta sikte på transaktioner mellan tjänstepensionsföretaget (försäkringsholdingföretaget med blandad verksamhet) och dotterföretag som är försäkringsföretag. Om däremot tjänstepensionsföretaget var ett försäkringsföretag skulle det företaget och dess dotterföretag som är försäkringsföretag omfattas av den mera vidsträckta grupp tillsyn som i så fall gäller enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 2 § andra stycket 2). I så fall skulle grupp tillsynen omfatta bl.a. krav på viss solvens, dvs. viss finansiell styrka, hos gruppen som helhet.

Det är också tänkbart att ett tjänstepensionsföretag i vissa fall kan vara att betrakta som ett blandat finansiellt holdingföretag enligt definitionerna i försäkringsrörelselagen (1 kap. 12 § 2) och lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat (konglomeratlagen) (1 kap. 3 § 4). Ett blandat finansiellt holdingföretag är ett moderföretag som inte är ett reglerat företag enligt konglomeratlagen (dvs. inte ett kreditinstitut, ett värdepappersbolag, ett fondbolag, en AIF-förvaltare ett försäkringsföretag eller motsvarande utländskt företag eller ett specialföretag) och som tillsammans med sina dotterföretag, varav minst ett är ett reglerat företag med huvudkontor inom EES, bildar ett finansiellt konglomerat enligt

konglomeratlagen. Om ett tjänstepensionsföretag i det enskilda fallet skulle vara att betrakta på det sättet är något som det får överlämnas till rättstillämpningen att avgöra. Begreppet blandat finansiellt holdingföretag bör också justeras för att passa grupper där det ingår tjänstepensionsföretag, vilket berörs nedan (se avsnitt 15.2).

Om det skulle förhålla sig så att ett tjänstepensionsföretag är att betrakta som ett blandat finansiellt holdingföretag enligt försäkringsrörelselagen och konglomeratlagen, ska det omfattas av reglerna om gruppsolvens som följer av Solvens II-direktivet och försäkringsrörelselagen. Beräkningen av gruppsolvens ska då ske med hänsyn även till det blandade finansiella holdingföretaget, dvs. tjänstepensionsföretaget, och detta företag ska i det sammanhanget behandlas som om det vore ett försäkringsföretag (19 kap. 36 § FRL). Likaså ska det blandade finansiella holdingföretaget (tjänstepensionsföretaget) i vissa fall ansvara för att av kraven på företagsstyrningssystem inom en grupp följs (19 kap. 42 § andra och tredje styckena FRL). Det blandade finansiella holdingföretaget kan även åläggas rapporteringsplikt avseende riskkoncentrationer och interna transaktioner inom gruppen (19 kap. 38 § första stycket FRL).

Ett tjänstepensionsföretag torde däremot inte kunna uppfylla kraven för att betraktas som ett försäkringsholdingföretag enligt definitionen i försäkringsrörelselagen (1 kap. 12 § 6), dvs. ett moderföretag som inte är ett försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare, en försäkringsgivare från tredjeland eller ett blandat finansiellt holdingföretag och vars huvudsakliga verksamhet är att förvärva och förvalta andelar i dotterföretag som uteslutande eller huvudsakligen är försäkringsföretag, EES-försäkringsgivare eller försäkringsgivare från tredjeland. Ett tjänstepensionsföretag kan nämligen inte ha som sin huvudsakliga verksamhet att förvärva och förvalta andelar i dotterföretag. Enligt den regel om främmande verksamhet som enligt avsnitt 7.5 föreslås gälla för tjänstepensionsföretag ska de endast få ägna sig åt verksamhet med avseende på tjänstepensionsförsäkringar och därmed sammanhängande verksamhet. Förvärv och förvaltning av aktier i dotterföretag kan förvisso vara en med verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar sammanhängande verksamhet, men kan knappast utgöra den huvudsakliga verksamheten.

Det anförda innebär alltså att tjänstepensionsföretag skulle kunna anses som försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet i försäkringsrörelselagens mening. De ska i så fall omfattas av grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag till den del den grupp tillsynen är mer vidsträckt än grupp tillsynen enligt försäkringsrörelselagen.

Vidare är det tänkbart att ett tjänstepensionsföretag motsvarar beskrivningen i försäkringsrörelselagen och konglomeratlagen av ett blandat finansiellt holdingföretag. Om så är fallet kan tjänstepensionsföretaget omfattas av bestämmelserna om grupp tillsyn i försäkringsrörelselagen, beroende på vilka typer av företag som ingår i den aktuella gruppen. Om gruppen är sådan att grupp tillsyn ska utövas enligt försäkringsrörelselagen, ska tjänstepensionsföretaget inte omfattas av grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag.

15.1.3 Fall då grupptillsyn ska utövas

Promemorians förslag: Grupptillsyn ska utövas över tjänstepensionsföretag i de situationer då grupptillsyn skulle ha utövats över dem, om de hade varit försäkringsföretag. Grupptillsynen över tjänstepensionsföretag ska utgå från samma definition av begreppet grupp som grupptillsynen över försäkringsföretag.

Grupptillsynen över tjänstepensionsföretagen ska avse samma sakområden som grupptillsyn enligt försäkringsrörelselagen, dvs. grupp-solvens, rapportering av väsentliga riskkoncentrationer och betydande interna transaktioner, företagsstyrning inom en grupp, tillgång till information och offentliggöranden inom en grupp.

I grupptillsynen ska det inte göras någon åtskillnad mellan företag som har huvudkontor inom EES och företag som har huvudkontor utanför EES. Åtskillnad ska endast göras mellan svenska och utländska företag.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Enligt försäkringsrörelselagen ingår i en grupp ett företag, dess dotterföretag och andra anknutna företag samt de företag som dotterföretaget har ett ägarintresse i (19 kap. 1 § första stycket). Med anknutna företag avses ett dotterföretag, ett företag som annars är föremål för ägarintresse eller ett företag som har gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett annat företag (1 kap. 16 a § FRL). Enligt försäkringsrörelselagen anses företag ha gemensam eller i huvudsak gemensam ledning om de står under samma ledning på grund av ett avtal mellan företagen eller en bestämmelse i företagets bolagsordning, bolagsavtal eller därmed jämförbara stadgar eller om de har styrelser eller motsvarande organ i utländska företag som till större delen består av samma personer och som har fullgjort sitt uppdrag under räkenskapsåret och fram till dess att årsredovisningar har upprättats i de berörda företagen (1 kap. 16 b §).

I försäkringsrörelselagen innefattar en grupp även fall då företag på visst sätt förenas av starka och varaktiga finansiella förbindelser (19 kap. 1 § andra stycket). Det är emellertid inte relevant för svenska förhållanden och behandlas inte vidare här (se prop. 2015/16:9 s. 397).

Begreppet grupp i konglomeratlagen (1 kap. 7 §) överensstämmer i sak med det som anges i försäkringsrörelselagen.

I försäkringsrörelselagen (19 kap. 2 §) anges de fall när grupptillsyn ska utövas enligt bestämmelserna i den lagen, som i svensk rätt genomför reglerna om grupptillsyn i Solvens II-direktivet. De bestämmelserna gäller, enligt vad som anges ovan i avsnitt 15.1.1, för försäkringsföretagen enligt försäkringsrörelselagen men som huvudregel inte för de försäkringsföretag vars tjänstepensionsverksamhet omfattas av övergångsbestämmelser och som bara eller i stort sett bara driver tjänstepensionsverksamhet.

Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om de fall när grupptillsyn ska utövas genomför regler i Solvens II-direktivet (artikel 213.2).

Bestämmelserna reglerar de fall då den mest omfattande grupp tillsynen ska ske, med avseende på gruppsolvens (gruppens finansiella ställning), riskkoncentrationer, gruppinterna transaktioner företagsstyrning, tillgång till information och offentliggöranden (19 kap. 2 § första stycket FRL). Bestämmelserna reglerar även grupp tillsyn i de fall då moderföretaget till ett försäkringsföretag har sitt huvudkontor utanför EES (19 kap. 2 § andra stycket). Särskilda bestämmelser om mer begränsad grupp tillsyn gäller då ett försäkringsföretags moderföretag är ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet (19 kap. 2 § tredje stycket, se avsnitt 15.1.2 för en närmare beskrivning av det begreppet). Grupp tillsynen över de försäkringsföretag vars moderföretag är försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet är enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 41 §) begränsad till att innebära ett krav på att försäkringsföretaget i fråga ska ha god kontroll över transaktioner med försäkringsholdingföretaget med blandad verksamhet och med andra företag som är anknutna företag i gruppen (dvs. med dotterföretag eller företag som försäkringsholdingföretaget med blandad verksamhet har ett ägarintresse i).

De är tre fall då den mest omfattande grupp tillsynen ska utövas (grupp tillsyn på alla de nyss nämnda områdena). För det första handlar det om situationen då ett försäkringsföretag är moderföretag till eller har ett ägarintresse i (innehav av minst 20 procent av kapital eller röster i ett företag, se 1 kap. 13 § FRL) i ett försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare (se definition i 1 kap. 12 § 4 FRL) eller försäkringsgivare från tredjeland (se definition i 1 kap. 12 § 8 FRL). För det andra handlar det om situationen då ett försäkringsföretag har gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett annat försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare eller försäkringsgivare från tredjeland. För det tredje handlar det om situationen då ett försäkringsföretag har ett moderföretag som är ett försäkringsholdingföretag (se definition i 1 kap. 12 § 6 FRL) med huvudkontor inom EES eller ett blandat finansiellt holdingföretag (se definition i 1 kap. 12 § FRL och 1 kap. 3 § 4 konglomeratlagen).

Som framgår ovan ska tjänstepensionskassorna tillämpa bestämmelserna om grupp tillsyn i den upphävda lagen om understödsföreningar. De bestämmelserna gällde för vad som i den lagen benämndes försäkringsgrupper. Enligt består en försäkringsgrupp av en understödsförening och dess dotterföretag eller intresseföretag (26 a §, se definition i 1 kap. 9 b § 1982 års FRL) och de försäkringsföretag med vilka understödsföreningen har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning. Bestämmelserna om vilka företag som ingår i en försäkringsgrupp enligt den upphävda lagen om understödsföreningar överensstämde i hög grad med dem som fanns i 9 kap. FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016. Både bestämmelserna om försäkringsgrupper i den upphävda lagen om understödsföreningar och i försäkringsrörelselagen i dess lydelse före den 1 januari 2016 har sin grund i EU:s försäkringsgruppdirektiv, se ovan i avsnitt 15.1.1.

Det kan sammanfattningsvis konstateras att det finns en betydande överensstämmelse mellan de situationer då grupp tillsyn ska utövas enligt försäkringsrörelselagen och de situationer då det enligt den upphävda lagen om understödsföreningar och äldre bestämmelser i försäkringsrörelselagen förelåg en försäkringsgrupp.

Skälen för promemorians förslag

Som anges i avsnitten 15.1.1 och 15.1.2 är utgångspunkten för att införa regler om grupp tillsyn för tjänstepensionsföretag att det skydd som sådana regler ger försäkringstagarna i försäkringsföretag ska gälla även försäkringstagare i tjänstepensionsföretag. Det bör därför, som berörs i de angivna avsnitten ovan, inte få förekomma att det skyddet faller bort eller minskar i omfattning av det skälet att ett försäkringsföretag får tillstånd att driva verksamhet som tjänstepensionsföretag i stället för som försäkringsföretag.

Däremot bör bestämmelserna om grupp tillsyn i lagen om tjänstepensionsföretag inte vara utformade helt och hållet på samma sätt som dem om grupp tillsyn i försäkringsrörelselagen. De bestämmelserna har sin grund i unionsrätten och skiljer tydligt mellan företag som hör hemma inom EES och de som inte gör det. Detta krävs också för att samarbetet mellan de behöriga myndigheterna i olika länder inom EES ska fungera som avsett. I en nationell svensk reglering som de nya reglerna om grupp tillsyn för tjänstepensionsföretag innebär finns det däremot som huvudregel inte något skäl att behandla ett företag som hör hemma inom EES annorlunda än ett företag som hör hemma i ett land utanför EES.

Bestämmelserna om grupp tillsyn för tjänstepensionsföretag bör med dessa utgångspunkter ta sikte på samma situationer som bestämmelserna om grupp tillsyn i försäkringsrörelselagen. Det bör alltså införas en bestämmelse i lagen om tjänstepensionsföretag som motsvarar den i försäkringsrörelselagen (19 kap. 2 §) där det anges i vilka situationer grupp tillsyn ska utövas. För att bestämmelserna om grupp tillsyn i lagen om tjänstepensionsföretag ska fungera tillsammans med bestämmelserna om grupp tillsyn i försäkringsrörelselagen och de särskilda bestämmelserna om tillsyn över finansiella konglomerat i konglomeratlagen, bör man i lagen om tjänstepensionsföretag utgå från vad som avses med grupp som de två lagarna. I de delar det som anges i försäkringsrörelselagen (19 kap. 1 § andra stycket) inte är relevant för svenska förhållanden bör det dock inte anges något motsvarande i lagen om tjänstepensionsföretag.

Bestämmelserna om grupp tillsyn i lagen om tjänstepensionsföretag bör också omfatta samma områden som dem i försäkringsrörelselagen: grupp solvens, rapportering av väsentliga riskkoncentrationer och interna transaktioner, företagsstyrningssystem på grupp nivå, tillgång till information och offentliggöranden. På så sätt blir grupp tillsynen enligt lagen om tjänstepensionsföretag till innehållet likvärdig med grupp tillsynen enligt försäkringsrörelselagen. På samma sätt som i sistnämnd lag bör bestämmelserna om grupp tillsyn i lagen om tjänstepensionsföretag innebära att grupp tillsyn avseende alla grupp tillsynens sakområden ska utövas över tjänstepensionsföretag som ingår i vissa grupper, medan grupp tillsynen över tjänstepensionsföretag som ingår i vissa andra typer av grupper bör vara mera inskränkt.

Grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag avseende alla de nyss nämnda sakområden bör för det första utövas över tjänstepensionsföretag som är moderföretag till eller har ägarintresse i åtminstone ett tjänstepensionsföretag, ett utländskt tjänstepensionsinstitut, ett försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare eller en försäkringsgivare från tredjeland. Detta bör anges i en bestämmelse i lagen på motsvarande

sätt som i försäkringsrörelselagen (19 kap. 2 § andra stycket 1). Därigenom uppnås att tjänstepensionsföretag i lika hög grad som försäkringsföretag omfattas av grupp tillsyn när de är moderföretag eller har ägarintresse i andra företag som driver försäkringsrörelse, i Sverige eller i utlandet. En omvandling av tillstånd för moderföretaget från tillstånd enligt försäkringsrörelselagen till tillstånd enligt lagen om tjänstepensionsföretag kan därmed inte leda till vare sig utebliven eller inskränkt grupp tillsyn för de företag som ingår i gruppen.

För det andra bör grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag utövas avseende alla sakområden för grupp tillsyn i den situationen att ett tjänstepensionsföretag har gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett annat tjänstepensionsföretag, försäkringsföretag, utländskt tjänstepensionsinstitut, en EES-försäkringsgivare eller en försäkringsgivare från tredjeland. Även detta bör anges i lagen om tjänstepensionsföretag i en motsvarande bestämmelse som i försäkringsrörelselagen (19 kap. 2 § andra stycket 2).

För det tredje bör grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag avseende alla sakområden för grupp tillsyn utövas över tjänstepensionsföretag vars moderföretag tillhör vissa särskilt angivna kategorier, på det sätt som gäller för försäkringsföretagens del enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 2 § andra stycket 3). För att tjänstepensionsföretag ska omfattas av grupp tillsyn i lika hög grad som försäkringsföretag bör grupp tillsyn utövas om ett tjänstepensionsföretag har ett moderföretag som är ett försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare, en försäkringsgivare från tredjeland eller ett utländskt tjänstepensionsinstitut.

I enlighet med det som anges ovan bör det i detta sammanhang inte göras någon skillnad mellan företag som hör hemma inom EES och företag som inte gör det. I jämförelse med försäkringsrörelselagen (19 kap. 2 § andra stycket 3) behöver något fler kategorier av företag anges i lagen om tjänstepensionsföretag. Om inte försäkringsföretag, EES-försäkringsgivare, försäkringsgivare från tredjeland eller utländska tjänstepensionsinstitut anges särskilt, skulle tjänstepensionsföretag som har ett sådant företag som moderföretag inte omfattas av grupp tillsyn, trots att de situationerna, och därmed de risker som aktualiseras, sakligt sätt är desamma som om moderföretaget i stället var ett annat tjänstepensionsföretag.

Vidare bör grupp tillsyn utövas över tjänstepensionsföretag vars moderföretag är sådana att de skulle vara försäkringsholdingföretag om tjänstepensionsföretaget i stället var ett försäkringsföretag. Det är fallet om moderföretaget har som sin huvudsakliga verksamhet att förvärva och förvalta andelar i dotterföretag som uteslutande eller huvudsakligen är tjänstepensionsföretag. Om dotterföretaget eller dotterföretagen då i stället var försäkringsföretag så skulle grupp tillsyn utövas enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 2 § andra stycket 3 eller tredje stycket). Genom att införa en bestämmelse av den innebörden i lagen om tjänstepensionsföretag omfattas tjänstepensionsföretag av grupp tillsyn i samma utsträckning som försäkringsföretag som har motsvarande position i en gruppstruktur.

Om ett tjänstepensionsföretag är dotterföretag till ett företag som faktiskt är ett försäkringsholdingföretag omfattas tjänstepensionsföretaget

av grupp tillsynen enligt försäkringsrörelselagen. Därmed ska tjänstepensionsföretaget i fråga, i enlighet med som anges i avsnitt 15.1.2, undantas från grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Detta blir en nödvändig följd av hur definitionen av begreppet försäkringsholdingföretag är utformad. Om ett företag har som sin huvudsakliga verksamhet att förvärva och förvalta andelar i dotterföretag som uteslutande eller huvudsakligen är försäkringsföretag, EES-försäkringsgivare eller försäkringsgivare från tredjeland, då kommer ett sådant företag – som alltså motsvarar beskrivningen i försäkringsrörelselagen och Solvens II-direktivet av begreppet försäkringsholdingföretag – att ingå en grupp över vilken det ska utövas grupp tillsyn enligt Solvens II-direktivet (artikel 213.2 a eller b). Det betyder i sin tur att ett tjänstepensionsföretag som är dotterföretag till det företaget – försäkringsholdingföretaget – beaktas i grupp tillsynen enligt de bestämmelser som gäller enligt Solvens II-förordningen (artikel 329.1 b).

Det bör alltså inte införas någon bestämmelse i lagen om tjänstepensionsföretag om grupp tillsyn över tjänstepensionsföretag vars moderföretag är försäkringsholdingföretag.

Det som däremot behövs är en bestämmelse i lagen om tjänstepensionsföretag om att grupp tillsyn enligt den lagen ska utövas över tjänstepensionsföretag vars moderföretag är ett blandat finansiellt holdingföretag (se avsnitt 15.1.2 beträffande innebörden av det begreppet). I annat fall skulle sådana tjänstepensionsföretag undgå den grupp tillsyn som de skulle omfattas av om de i stället var försäkringsföretag.

Nedan föreslås att det ska införa särskilda bestämmelser om tillsyn över finansiella konglomerat där det ingår tjänstepensionsföretag (se avsnitt 15.2.2). I det sammanhanget föreslås en justering av begreppet blandat finansiellt holdingföretag, så att det ett tjänstepensionsföretag inte ska omfattas av det begreppet i de nya finansiella konglomerat som bildas.

I dessa nya finansiella konglomerat bör det, precis som fallet är med försäkringsföretag som ingår i finansiella konglomerat, även utövas sådan grupp tillsyn som avses i försäkringsrörelselagen (19 kap. andra stycket 3 och fjärde stycket). Det bör alltså anges i lagen om tjänstepensionsföretag att grupp tillsyn ska utövas över tjänstepensionsföretag vars moderföretag är ett blandat finansiellt holdingföretag i de nya finansiella konglomerat som tillkommer i och med de justeringar som föreslås i konglomeratlagen (se avsnitt 15.2.1).

Om ett tjänstepensionsföretag däremot är dotterföretag till ett sådant blandat finansiellt holdingföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat enligt nuvarande lydelse av konglomeratlagen (2 kap. 1 §), kommer det tjänstepensionsföretaget att omfattas av grupp tillsyn enligt försäkringsrörelselagen. Det betyder att det inte ska omfattas av grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Det ingår då minst ett försäkringsföretag i gruppen och grupp tillsyn ska utövas enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 2 § andra stycket 3). I den grupp tillsynen ska tjänstepensionsföretag ingå som anknutet företag enligt Solvens II-förordningen (artikel 329.1 b).

Som berörs ovan i avsnitt 15.1.2 kan ett tjänstepensionsföretag i vissa fall vara att betrakta som ett blandat finansiellt holdingföretag enligt unionsrätten och därmed enligt bestämmelserna om grupp tillsyn i försäkringsrörelselagen. Det leder till att det företaget ska behandlas som

ett försäkringsföretag vid beräkningen av gruppsolvens och inte omfattas av bestämmelserna om grupp tillsyn i lagen om tjänstepensionsföretag.

Undantag från bestämmelserna om grupp tillsyn i lagen om tjänstepensionsföretag bör även att gälla för ett tjänstepensionsföretag som är dotterföretag till ett tjänstepensionsföretag av det nyss nämnda slaget, med dubbla egenskaper av tjänstepensionsföretag och blandat finansiellt holdingföretag. Det tjänstepensionsföretag som är ett blandat finansiellt holdingföretag måste nämligen ha minst ett försäkringsföretag som dotterföretag, på grund definitionen av begreppet blandat finansiellt holdingföretag (1 kap. 3 § 4 konglomeratlagen). I sin tur leder det till att grupp tillsyn ska utövas över försäkringsföretaget enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 2 § andra eller tredje stycket). Det innebär att det tjänstepensionsföretag som är dotterföretag, även det omfattas av grupp tillsynen enligt försäkringsrörelselagen, enligt den ovan nämnda bestämmelsen i Solvens II-förordningen (artikel 329.1 b).

På motsvarande sätt som för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen bör mera begränsad grupp tillsyn utövas över tjänstepensionsföretag vars moderföretag är försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet (19 kap. 2 § fjärde stycket och 41 §). Liksom på motsvarande försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen bör det på dessa tjänstepensionsföretag ställas krav på god kontroll över transaktioner med försäkringsholdingföretaget med blandad verksamhet och dess andra anknutna företag (dvs. dotterföretag till försäkringsholdingföretaget med blandad verksamhet och företag som försäkringsholdingföretaget med blandad verksamhet har ett ägarintresse i, se 1 kap. 13 § FRL för definitionen av begreppet ägarintresse och 1 kap. 16 a och 16 b §§ FRL för definitionen av begreppet anknutet företag).

För att ett företag ska vara ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet krävs att företaget har minst ett dotterföretag som är försäkringsföretag (1 kap. 12 § 7 FRL). För att ett försäkringsföretag som övergår till att driva verksamhet som tjänstepensionsföretag ska omfattas av grupp tillsyn även efter det att företaget har ombildats bör den begränsade grupp tillsynen som nu behandlas därför även gälla för de tjänstepensionsföretag vars moderföretag skulle vara försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet, om tjänstepensionsföretaget som är dotterföretag i stället var ett försäkringsföretag. Eftersom även tjänstepensionsföretag kan vara försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet enligt försäkringsrörelselagen (se avsnitt 15.1.2) bör det i lagen om tjänstepensionsföretag även anges att ett den begränsade grupp tillsynen inte ska gälla om moderföretaget är ett tjänstepensionsföretag eller utländskt tjänstepensionsinstitut. I de fallen bör i stället grupp tillsyn utövas, avseende alla grupp tillsynens sakområden.

Som nämns i avsnitt 15.1.2 kan ett tjänstepensionsföretag enligt unionsrätten och försäkringsrörelselagen vara att betrakta som ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet, om de har ett dotterföretag som är försäkringsföretag. Som anges ovan ska tjänstepensionsföretaget i en sådan situation även omfattas av bestämmelserna om grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag, eftersom de bestämmelserna innebär en mera vidsträckt grupp tillsyn för det företaget.

15.1.4 Nivån för grupptillsyn

Promemorians förslag: Om det i toppen av en grupp finns ett tjänstepensionsföretag, ett utländskt tjänstepensionsinstitut, ett försäkringsföretag eller en EES-försäkringsgivare som är moderföretag till ett tjänstepensionsföretag som ska omfattas av bestämmelserna om grupptillsyn i lagen om tjänstepensionsföretag, ska bestämmelserna tillämpas enbart på nivån för moderföretaget i toppen av gruppen. Detta ska gälla även om moderföretaget i toppen av gruppen är ett företag som skulle vara ett försäkringsholdingföretag om tjänstepensionsföretaget som är dotterföretag i stället var ett försäkringsföretag, och det moderföretaget i toppen av gruppen är ett blandat finansiellt holdingföretag.

Om det i toppen av en grupp finns ett tjänstepensionsföretag, ett utländskt tjänstepensionsinstitut, ett försäkringsföretag eller en EES-försäkringsgivare som är moderföretag till ett företag som skulle vara ett försäkringsholdingföretag om tjänstepensionsföretaget var ett försäkringsföretag, eller ett blandat finansiellt holdingföretag, och ett sådant holdingföretag i sin tur är moderföretag till ett tjänstepensionsföretag, ska bestämmelserna om grupptillsyn i lagen om tjänstepensionsföretag tillämpas enbart på nivån för moderföretaget i toppen av gruppen.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

I försäkringsrörelselagen finns bestämmelser för försäkringsföretag om vilken nivå som bestämmelserna om grupptillsyn ska tillämpas på (19 kap. 4 §). Sådana bestämmelser krävs för att ange vilket företag som ska bilda utgångspunkt för tillämpningen av bestämmelserna om grupptillsyn, om det finns flera företag placerade ovanpå varandra i en grupp och fler än ett av de företagen är sådant att bestämmelserna om grupp till ska tillämpas på det. De bestämmelserna genomför motsvarande regler i Solvens II-direktivet (artikel 215, se prop. 2015/16:9 s. 410).

Om det i toppen av en grupp finns ett försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare, ett försäkringsholdingföretag med huvudkontor inom EES eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor inom EES som är moderföretag till ett försäkringsföretag som i sin tur är moderföretag till eller har gemensam ledning med ett tredje försäkringsföretag, ska bestämmelserna om grupptillsyn i försäkringsrörelselagen tillämpas enbart på nivån för det yttersta moderföretaget (19 kap. 4 § första stycket). Om det i toppen av en grupp finns ett försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare, ett försäkringsholdingföretag med huvudkontor inom EES eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor inom EES som är moderföretag till ett försäkringsholdingföretag eller blandat finansiellt holdingföretag, och det holdingföretaget i sin tur är moderföretag till ett försäkringsföretag, ska bestämmelserna om grupptillsyn tillämpas enbart på nivån för det yttersta moderföretaget (19 kap. 4 §).

För tjänstepensionskassor finns det i dag inte några bestämmelser om nivå för tillämpning av bestämmelser om grupp tillsyn.

Skälen för promemorians förslag

De bestämmelser om grupp tillsyn som föreslås i denna promemoria för tjänstepensionsföretagens del kan innebära att flera företag i en gruppstruktur motsvarar beskrivningen av ett företag som ska omfattas av grupp tillsyn. Det är exempelvis fallet när ett tjänstepensionsföretag är moderföretag till annat tjänstepensionsföretag som i sin tur är moderföretag till ett tredje tjänstepensionsföretag. Det behövs därför bestämmelser som anger vilket företag som ska bilda utgångspunkt för tillämpningen av bestämmelserna om grupp tillsyn i en sådan situation.

I en sådan situation bör bestämmelserna om grupp tillsyn tillämpas enbart på nivån för det företag som befinner sig i toppen av en grupp. Det överensstämmer även med det som i dag gäller för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 4 §). Detta är av betydelse eftersom bestämmelserna om grupp tillsyn för tjänstepensionsföretag behöver fungera tillsammans med bestämmelserna om grupp tillsyn för försäkringsföretag.

Tillämpningen av bestämmelserna om grupp tillsyn över tjänstepensionsföretag bör utgå från företaget i toppen av en grupp oavsett om det företaget är ett holdingföretag, ett tjänstepensionsföretag eller försäkringsföretag, eller är en utländsk motsvarighet till tjänstepensionsföretag eller försäkringsföretag.

15.1.5 Fortsatt tillsyn över de enskilda företagen i en grupp

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag som ingår i en grupp som omfattas av grupp tillsyn ska även stå under tillsyn som enskilt tjänstepensionsföretag.

Promemorians bedömning: Ett försäkringsföretag som ingår i en grupp som omfattas av grupp tillsynen för tjänstepensionsföretag står även under tillsyn som enskilt försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Ett försäkringsföretag som ingår i en grupp som omfattas av grupp tillsyn enligt försäkringsrörelselagen står även under tillsyn som enskilt försäkringsföretag (19 kap. 5 §).

Tjänstepensionskassor, som tillämpar de upphävda bestämmelserna om grupp baserad tillsyn i den upphävda lagen om understödsföreningar, omfattas inte av någon motsvarande bestämmelse om tillsyn över enskilda företag i en grupp.

Skälen för promemorians förslag

Tjänstepensionsföretag som står under grupp tillsyn bör därutöver även i fortsättningen stå under tillsyn som enskilda tjänstepensionsföretag, precis som fallet är med försäkringsföretag. I annat fall är det högst osäkert om grupp tillsynen, i enlighet med avsikten med den, innebär en förstärkt tillsyn.

Det bör därför anges i lagen om tjänstepensionsföretag att ett tjänstepensionsföretag som omfattas av grupp tillsyn även står under tillsyn som enskilt tjänstepensionsföretag.

Som framgår ovan i avsnitt 15.1.2 kan ett tjänstepensionsföretag omfattas av grupp tillsynen enligt försäkringsrörelselagen. Det är fallet om ett tjänstepensionsföretag är ett anknutet företag i en grupp över vilken det ska utövas grupp tillsyn enligt försäkringsrörelselagen (se artikel 329.1 b i Solvens II-förordningen och 1 kap. 16 a och 16 b §§ FRL). Det är även fallet om ett tjänstepensionsföretag intar ställning av blandat finansiellt holdingföretag enligt konglomeratlagen och försäkringsrörelselagen.

Ett tjänstepensionsföretag som står under grupp tillsyn bör omfattas av tillsyn som enskilt tjänstepensionsföretag oavsett om grupp tillsyn ska utövas enligt försäkringsrörelselagen eller lagen om tjänstepensionsföretag. Det bör anges i den ovan nämnda bestämmelse som ska införas i lagen om tjänstepensionsföretag.

Av de bestämmelser som föreslås i avsnitt 15.1.3 om de fall då grupp tillsyn ska utövas följer att även försäkringsföretag kan ingå i grupper över vilka det ska utövas grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag. De försäkringsföretagen står även fortsatt under tillsyn som enskilda försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen. Det framgår av 19 kap. 5 § FRL samt av det faktum att lagförslagen i denna promemoria inte innebär några ändringar i de bestämmelser i försäkringsrörelselagen som styr tillsynen över enskilda försäkringsföretag. Sådana ändringar kan inte heller göras utan ändringar i den unionsrättsliga reglering (Solvens II-direktivet) som genomförs i försäkringsrörelselagen.

15.1.6 Grupp tillsynsmyndighet

Promemorians förslag: Finansinspektionen ska vara grupp tillsynsmyndighet för tjänstepensionsföretag som omfattas av grupp tillsyn och ansvara för grupp tillsynen över dem.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Bestämmelserna om grupp tillsyn i försäkringsrörelselagen bygger på Solvens II-direktivet, som innehåller regler om vilken myndighet som ska vara grupp tillsynsmyndighet och ansvara för grupp tillsynen. Avgörande för den frågan är enligt direktivet de företag hör hemma som ingår i gruppen (artikel 247.2). Berörda myndigheter kan också komma överens om vilken myndighet som ska ha det ansvaret (artikel 247.3). I

försäkringsrörelselagen finns bestämmelser om hur grupptillsynsmyndighet ska utses bland de myndigheter inom EES som är knutna till en grupp som ska stå under grupptillsyn (19 kap. 6–10 §§).

För tjänstepensionskassorna saknas regler om grupptillsynsmyndighet.

Skälen för promemorians förslag

De bestämmelser om grupptillsyn för tjänstepensionsföretag som föreslås i denna promemoria vilar helt på nationell grund eftersom andra tjänstepensionsdirektivet inte innehåller några regler om grupptillsyn.

Mot den bakgrunden kan det inte komma i fråga att en tillsynsmyndighet i ett annat land ska få ansvar för grupptillsynen enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Detta ansvar bör Finansinspektionen ha.

15.1.7 Beslut att inte beakta företag i grupptillsynen

Promemorians förslag: Finansinspektionen ska i ett enskilt fall få besluta att, helt eller delvis, inte beakta ett företag som ingår i en grupp vid grupptillsynen i vissa undantagsfall.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

I grupptillsynen för försäkringsföretag gäller enligt försäkringsrörelselagen att Finansinspektionen, när inspektionen är grupptillsynsmyndighet, får besluta att i ett enskilt fall inte beakta ett företag som ingår i grupp vid grupptillsynen (19 kap. 11 §). Förutsättningar för ett sådant beslut ska få fattas är att företaget är beläget utomlands och det finns rättsliga hinder mot överföring av nödvändig information, företaget är av ringa betydelse med hänsyn till syftet med grupptillsynen, eller det skulle vara olämpligt eller vilseledande med hänsyn till syftet med grupptillsynen att låta företaget omfattas av den (19 kap. 11 § första stycket). Om flera företag vart och ett för sig anses vara av ringa betydelse med hänsyn till grupptillsynen, får beslut om att inte beakta dem inte fattas, utom om företagen tillsammans är av sådan ringa betydelse.

Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen har sin grund i Solvens II-direktivet (artikel 214.2). Bestämmelser med samma innehåll finns även i konglomeratlagen (5 kap. 6 §) (prop. 2015/16:9 s. 416).

Enligt försäkringsrörelselagen ska Finansinspektionen i vissa fall höra andra behöriga myndigheter innan inspektionen fattar beslut om att inte beakta ett försäkringsföretag eller en EES-försäkringsgivare i grupptillsynen (19 kap. 11 § tredje stycket).

För tjänstepensionskassor gäller motsvarande bestämmelser i den upphävda lagen om understödsföreningar (26 g §). De är föranledda av försäkringsgruppdirektivet (se prop. 1999/2000:99 s. 68 och 72).

Skälen för promemorians förslag

Det bör finnas samma möjligheter att vid grupp tillsynen över tjänstepensionsföretag avstå från att beakta företag som ingår i en grupp som det finns i grupp tillsynen över försäkringsföretag, och som finns i den grupp baserade tillsynen enligt den upphävda lagen om understödsföreningar. Därigenom kan det undvikas att företag beaktas på ett sätt som blir orimligt eller missvisande. I internationella förhållanden kan det också vara förenat med stora svårigheter att få tillgång till den information som är nödvändig för tillsynen.

Det bör därför införas en bestämmelse i lagen om tjänstepensionsföretag som motsvarar den i försäkringsrörelselagen (19 kap. 11 §), som ger Finansinspektionen möjlighet att helt eller delvis inte beakta ett företag som ingår i en grupp vid grupp tillsynen. Dock bör det inte ställas upp något krav på inspektionen att höra behöriga myndigheter i andra länder innan den fattar beslut om att inte beakta ett företag i grupp tillsynen. Eftersom grupp tillsynen av tjänstepensionsföretag helt baserar sig på nationell rätt finns det inte behov av eller möjlighet att införa bestämmelser om sådant internationellt samarbete inom ramen denna grupp tillsyn som finns i försäkringsrörelselagen (19 kap. 11 § tredje stycket eller 12 §).

15.1.8 Parallella regelverk

Promemorians förslag: Finansinspektionen ska få undanta ett blandat finansiellt holdingföretag från grupp tillsynen över tjänstepensionsföretag, om ett sådant företag omfattas grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag och tillsyn enligt konglomeratlagen, eller grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag och grupp baserad tillsyn enligt lagen om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag.

Ett sådant beslut ska få fattas bara om bestämmelserna om riskbaserad tillsyn i konglomeratlagen respektive lagen om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag kan anses likvärdiga med bestämmelserna om grupp tillsyn över tjänstepensionsföretag.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

När det gäller försäkringsföretag finns det möjlighet att göra undantag från grupp tillsynen för blandade finansiella holdingföretag, dvs. något förenklat moderföretaget i ett finansiellt konglomerat enligt konglomeratlagen (se definition i 1 kap. 3 § 4 konglomeratlagen). Finansinspektionen har enligt försäkringsrörelselagen möjlighet att göra ett sådant undantag för blandade finansiella holdingföretag som omfattas av likvärdiga bestämmelser om tillsyn över försäkringsföretag som ingår i en grupp och tillsyn av konglomerat, särskilt avseende riskbaserad tillsyn (19 kap. 13 §). Enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 14 §) har Finansinspektionen motsvarande undantagsmöjligheter när det gäller blandade finansiella holdingföretag som omfattas av likvärdiga bestämmelser om tillsyn över

försäkringsföretag som ingår i en grupp och gruppbaserad tillsyn enligt lagen (2014:968) om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag.

Nämnda bestämmelser i försäkringsrörelselagen genomför regler i Solvens II-direktivet (artikel 213.4 och 213.5) (se prop. 2015/16:9 s. 417–419).

Skälen för promemorians förslag

Om ett blandat finansiellt holdingföretag omfattas av i sak likvärdiga bestämmelser i ett annat regelverk, gagnar det inte intresset av effektiv tillsyn att företaget också omfattas av grupp-tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Finansinspektionen bör därför i en sådan situation ha möjlighet att undanta ett blandat finansiellt holdingföretag från grupp-tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag.

Blandade finansiella holdingföretag bör därför kunna undantas från grupp-tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag, i likhet med vad som redan är fallet enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 13 och 14 §§). Det bör därför införas bestämmelser i lagen om tjänstepensionsföretag om att Finansinspektionen får undanta ett blandat finansiellt holding företag från grupp-tillsyn enligt den lagen om det blandade finansiella holdingföretaget också omfattas av tillsyn antingen enligt konglomeratlagen eller enligt lagen om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag (tillsynslagen).

Som konstateras ovan kan ett tjänstepensionsföretag inta ställning av blandat finansiellt holdingföretag i ett sådant finansiellt konglomerat som avses i konglomeratlagen (se avsnitten 15.1.2 och 15.2.2). Som anges ovan kommer företaget i så fall inte att omfattas av bestämmelserna om grupp-tillsyn i lagen om tjänstepensionsföretag. Sådana blandade finansiella holdingföretag kan det alltså inte komma i fråga att undanta från grupp-tillsyn enligt den lagen. De kan i stället undantas från grupp-tillsyn enligt försäkringsrörelselagen. Detsamma gäller för övriga blandade finansiella holdingföretag – dvs. de som inte också är tjänstepensionsföretag – i ett sådant finansiellt konglomerat som avses i konglomeratlagen.

I en sådan företagsgrupp som ska anses som ett finansiellt konglomerat enligt förslaget i avsnitt 15.2.2 kan däremot ett tjänstepensionsföretag inte inta ställning av blandat finansiellt holdingföretag. Det blandade finansiella holdingföretaget i ett sådant konglomerat är alltså sådant att det bör kunna undantas från grupp-tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Detta bör anges i bestämmelserna i lagen om tjänstepensionsföretag.

Som förutsättning för beslut om undantag från grupp-tillsyn bör gälla att tillsynen enligt antingen konglomeratlagen eller tillsynslagen är likvärdig med grupp-tillsynen enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Även detta bör anges i bestämmelserna i lagen om tjänstepensionsföretag.

15.1.9 Gruppsolvans – kapitalbas och kapitalkrav på gruppnivå

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag som står under grupp tillsyn ska säkerställa att det inom gruppen sammantaget finns en grupp baserad kapitalbas som uppfyller ett särskilt kapitalkrav för gruppen.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Enligt försäkringsrörelselagen gäller att försäkringsföretag som omfattas av fullständig grupp tillsyn (se avsnitt 15.1.3) ska säkerställa att det inom gruppen sammantaget finns en grupp baserad kapitalbas som alltid är minst lika med ett grupp baserat solvenskapitalkrav eller ett högre belopp som kapitalkravet ska uppgå till efter ett beslut av Finansinspektionen om kapitaltillägg (19 kap. 16 §). De bestämmelserna i försäkringsrörelselagen är föranledda av regler om solvenskrav på grupp nivå i Solvens II-direktivet (artikel 218).

Tjänstepensionskassorna ska tillämpa bestämmelser i den upphävda lagen om understödsföreningar, som innehåller krav på att det i en tjänstepensionskassa (understödsförening som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring), ska finnas en kapitalbas som är tillfredsställande med hänsyn till andra företag i försäkringsgruppen (26 d §). Den grupp baserade kapitalbasen ska uppgå till en nivå som är tillräcklig med hänsyn till andra företag i försäkringsgruppen (grupp baserad solvensmarginal).

Skälen för promemorians förslag

Som framgår av avsnitt 15.1.1 är det huvudsakliga skälet till att det bör införas bestämmelser om grupp tillsyn över tjänstepensionsföretag att Finansinspektionen ska kunna bilda sig en uppfattning om ett företags finansiella ställning i en gruppstruktur, och också om hur ett enskilt företag i en grupp kan påverkas av övriga företag i gruppen. Finansinspektionen har i sin kapitalkravsrapport pekat på vikten av att säkerställa att kapitalbasen hos tjänstepensionsföretag håller en god kvalitet och inte påverkas negativt av poster från andra företag i samma gruppstruktur (se avsnitt 15.1.1).

För att uppnå de nämnda syftena med bestämmelserna om grupp tillsyn behövs det även bestämmelser för tjänstepensionsföretag om finansiell ställning (solvens) på grupp nivå. Det är sådana bestämmelser som gör det möjligt att i den finansiella tillsynen bedöma och ställa krav på viss finansiell styrka och robusthet hos en koncern där det ingår flera företag som driver försäkringsrörelse. Försäkringsföretag och tjänstepensionskassor omfattas i dag av sådana bestämmelser.

Det bör därför införas en bestämmelse i lagen om tjänstepensionsföretag med krav på viss solvens i en grupp som ska omfattas av grupp tillsyn

enligt den lagen. Enligt bestämmelsen bör det gälla att de tjänstepensionsföretag som omfattas av fullständig grupp tillsyn (se avsnitt 15.1.3) ska säkerställa att det inom gruppen sammantaget finns en grupp baserad kapitalbas som uppfyller ett särskilt kapitalkrav för gruppen.

15.1.10 Gruppsolvens – beräkning av kapitalbas och kapitalkrav på grupp nivå

Promemorians förslag: Beräkningen av kapitalbasen och kapitalkravet för en grupp som står under grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag ska beräknas enligt en sammanläggnings- och avräkningsmetod. Om det är lämpligt, ska Finansinspektionen få besluta att kapitalbasen och kapitalkravet i stället ska beräknas enligt en konsolideringsmetod, eller enligt en kombination av metoderna.

Dotterföretag och företag där det finns ägarintressen ska som huvudregel beaktas proportionellt i förhållande till aktieinnehavets storlek vid beräkningen av kapitalbas och kapitalkrav för en grupp. Avdrag ska göras från den grupp baserade kapitalbasen så att inte dubbelräkning sker av poster som ingår i kapitalbasen i flera företag i gruppen. Avdrag ska också göras för värden som skapats internt inom en grupp och som härrör från ömsesidig finansiering.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om hur den grupp baserade kapitalbasen och det grupp baserade kapitalkravet ska beräknas.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Enligt bestämmelserna om grupp tillsyn för försäkringsföretag gäller följande. Beräkningen av den grupp baserade kapitalbasen och det grupp baserade solvenskapitalkravet ska, för försäkringsföretag som är moderföretag till ett annat försäkringsföretag eller har gemensam ledning med ett annat försäkringsföretag, ske enligt den konsolideringsmetod som anges artiklarna 230–232 i Solvens II-direktivet (19 kap. 17 § första stycket FRL). Om det är lämpligt får Finansinspektionen, när inspektionen är grupp tillsynsmyndighet, besluta att den grupp baserade kapitalbasen och det grupp baserade solvenskapitalkravet i stället ska beräknas enligt den sammanläggnings- och avräkningsmetod som följer av artikel 233 i Solvens II-direktivet.

Solvensberäkningen för en grupp ska omfatta kapitalkraven för anknutna företag som är kreditinstitut, värdepappersföretag och finansinstitut, vilka ska beräknas enligt gällande sektorsbestämmelser (se artikel 329.1 a i Solvens II-förordningen). På samma sätt gäller att gruppsolvensberäkningen ska omfatta kapitalkraven för anknutna tjänstepensionsinstitut enligt regler i första tjänstepensionsdirektivet (artikel 17–17c, vilken enligt den jämförelsetabell som finns i bilaga II till andra tjänstepensionsdirektivet motsvaras av artiklarna 15, 16.1–16.4 och 17 i andra tjänstepensionsdirektivet).

Enligt försäkringsrörelselagen ska ett anknutet företag beaktas proportionellt efter det innehav som moderföretaget har i företaget (19 kap. 18 §, en definition av anknutet företag finns i 1 kap. 16 a och 16 b §§ FRL). Om särskilda skäl talar för det, får innehav och ägarintressen beaktas till en annan del.

Vid beräkningen av den gruppbaseade kapitalbasen ska avdrag göras så att inte dubbelräkning sker av poster som ingår i kapitalbasen i flera företag i gruppen. Avdrag ska också göras för värden som skapats internt inom gruppen och som härrör från ömsesidig finansiering. (19 kap. 20 § FRL)

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur den gruppbaseade kapitalbasen och det gruppbaseade kapitalkravet ska beräknas (19 kap. 104 § 1 FRL).

För tjänstepensionskassorna gäller i dag följande. Beräkning av den gruppbaseade solvensmarginalen ska ske med tillämpning av de numera upphävda bestämmelserna i 7 kap. 23 § 1982 års FRL (26 d § andra stycket UFL). Det betyder att den gruppbaseade solvensmarginalen beräknas enligt samma principer som solvensmarginalen för de enskilda företag som ingår i gruppen. Beräkningen ska ske enligt en sammanläggnings- och avräkningsmetod, men om det finns skäl får beräkningen i stället ske enligt en konsolideringsmetod (26 e § första stycket UFL). Dotterföretag eller intresseföretag som är försäkringsföretag ska beaktas proportionellt efter innehav om inte särskilda skäl talar för att de beaktas till annan andel (26 e § tredje stycket UFL). Beräkningen ska särskilt tillgodose att avdrag från kapitalbasen görs för dels tillgångar som får ingå i kapitalbasen hos ett annat försäkringsföretag i gruppen, dels värde som skapats internt inom gruppen (26 e § fjärde stycket UFL). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fick meddela föreskrifter om beräkningsmetodernas användning och innehåll (26 e § femte stycket UFL).

Skälen för promemorians förslag

Som anförts i tidigare lagstiftningsärenden är valet av metod för beräkning av gruppbasead kapitalbas och gruppbaseat kapitalkrav något som bör anges i lag (se bl.a. prop. 1999/2000:99 s. 38 och prop. 2015/16:9 s. 421). Det bör därför införas en bestämmelse i lagen om tjänstepensionsföretag där det anges vilken metod som ska användas för den beräkningen i gruppöversynen över tjänstepensionsföretag.

Utöver valet av metod för beräkning bör vissa grundläggande principer för beräkningen av den gruppbaseade kapitalbasen och det gruppbaseade kapitalkravet anges i lagen om tjänstepensionsföretag. Liksom enligt försäkringsrörelselagen och den upphävda lagen om understödsföreningar bör det anges i lagen om tjänstepensionsföretag att innehav i anknutna företag (dotterföretag och företag där det finns ägarintressen) ska beaktas proportionellt efter innehavets storlek. Vidare bör det, också det i likhet med i försäkringsrörelselagen och i huvudsak enligt den upphävda lagen om understödsföreningar, anges i lagen om tjänstepensionsföretag att avdrag ska göras från den gruppbaseade kapitalbasen så att inte dubbelräkning sker av poster som ingår i kapitalbasen i flera företag i gruppen, samt att avdrag ska göras för värden som skapats internt inom en grupp och som härrör från ömsesidig finansiering.

De två olika metoder som används i lagstiftningen om tillsyn över finansiella företag som ingår i grupper är konsolideringsmetoden och sammanläggnings- och avräkningsmetoden. Överlag kan sägas att konsolideringsmetoden, som bygger på sammanlagda (konsoliderade) räkenskaper, är mer komplicerad till sin uppbyggnad. En närmare beskrivning av de två metoderna, som de tillämpas vid kapitalberäkning för finansiella konglomerat, finns i bilaga 5 till prop. 2005/06:45.

Som framgår ovan är konsolideringsmetoden huvudmetod enligt försäkringsrörelselagen och Solvens II-direktivet. Dock är den konsolideringsmetoden noggrant beskriven i EU-rätten, både i Solvens II-direktivet (se artiklarna 230–232) och i Solvens II-förordningen (se artiklarna 337–340). Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller däremot inte någon reglering av en konsolideringsmetod, helt naturligt eftersom direktivet inte innehåller några regler om grupp-tillsyn. Användning av en konsolideringsmetod i grupp-tillsynen över tjänstepensionsföretag förutsätter alltså att en ny konsolideringsmetod utarbetas för den tillsynen, vilket är ett omfattande arbete.

Mot den bakgrunden bör beräkningen av kapitalbas och kapitalkrav på grupp-nivå som huvudregel göras enligt en sammanläggnings- och avräkningsmetod, precis som fallet är enligt den upphävda lagen om understödsföreningar för tjänstepensionskassor i dag. En tillförlitlig sammanläggnings- och avräkningsmetod kan vara på plats inom de tidsramar som gäller för detta lagstiftningsärende.

Denna regel bör dock inte vara undantagslös. Om det tas fram en robust konsolideringsmetod som befinns ge en mer rättvisande bild av en grupps finansiella ställning, bör lagen om tjänstepensionsföretag medge att Finansinspektionen i det enskilda fallet fattar beslut om att i stället för sammanläggnings- och avräkningsmetoden använda konsolideringsmetoden, eller en kombination av de båda metoderna.

Som uttalats i flera tidigare lagstiftningsärenden (se nyss nämnda propositioner samt prop. 2005/06:45 s. 125) bör detaljerade bestämmelser om grupp-baserad kapitalbas och grupp-baserat kapitalkrav inte anges i lag. I stället bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om hur den grupp-baserade kapitalbasen och det grupp-baserade kapitalkravet ska beräknas. För tjänstepensionsföretagens del bör ett sådant bemyndigande ges denna vida utformning med tanke bl.a. på att det inte – som för försäkringsföretagen – kan meddelas ytterligare föreskrifter om grupp-solvens i delegerade akter som antas av kommissionen.

15.1.11 Grupp-solvens – tillsyn och övervakning över den grupp-baserade kapitalbasen och det grupp-baserade kapitalkravet

Promemorians förslag: Den grupp-baserade kapitalbasen och det grupp-baserade kapitalkravet för tjänstepensionsföretagen ska beräknas minst en gång per år. Beräkningarna ska utföras av ett sådant tjänstepensionsföretag som omfattas av grupp-tillsyn med avseende på grupp-solvens. Resultatet av beräkningen ska rapporteras till Finansinspektionen.

Ett tjänstepensionsföretag som ansvarar för beräkning och rapportering av kapitalbas och kapitalkrav ska även fortlöpande övervaka kapitalkravet för gruppen. Om det finns grundad anledning att anta att gruppens riskprofil förändrats väsentligt sedan dagen för den senaste rapporteringen av kapitalkravet på gruppnivå, ska företaget göra en ny beräkning av detta krav och snarast möjligt rapportera detta till Finansinspektionen. Finansinspektionen ska under samma förutsättningar få begära en förnyad beräkning av kapitalkravet.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

För försäkringsföretagen gäller enligt försäkringsrörelselagen att den gruppbaseade kapitalbasen och det gruppbaseade solvenskapitalkravet ska beräknas minst en gång per år samt att beräkningen ska utföras av moderföretaget i en grupp som står under grupp tillsyn med avseende på grupp solvens (19 kap. 32 §). Som huvudregel gäller att det företag som ska utföra beräkningen ska rapportera resultatet av beräkningen samt väsentliga uppgifter som ligger till grund för dem till grupp tillsynsmyndigheten (19 kap. 33 §). Om Finansinspektionen är grupp tillsynsmyndighet, får inspektionen bestämma att ett annat företag i gruppen ska ansvara för den nämnda rapporteringen.

Det företag som ansvarar för rapporteringen av kapitalkravsberäkningen ska fortlöpande övervaka solvenskapitalkravet för gruppen och – om det finns grundad anledning att anta att gruppens riskprofil förändrats väsentligt sedan dagen för den senaste rapporteringen – göra en ny beräkning och rapportera den till Finansinspektionen. Under samma förutsättningar får Finansinspektionen begära en förnyad beräkning av solvenskapitalkravet. (19 kap. 34 § FRL)

För tjänstepensionskassorna ska bestämmelser i den upphävda lagen om understödsföreningar tillämpas (26 f §). En understödsförening som omfattas av gruppbasead tillsyn ska upprätta och till Finansinspektionen ge in en särskild redovisning som omfattar försäkringsgruppen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den gruppbaseade redovisningens innehåll samt när handlingarna ska ges in till Finansinspektionen. Sådana föreskrifter finns i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2002:4) om gruppbasead kapitalbas och solvensmarginal för försäkringsföretag och understödsföreningar som ingår i en grupp, vilka ska tillämpas av tjänstepensionskassor (se punkt 3 i övergångsbestämmelserna till Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd [FFFS 2011:10] om gruppbasead kapitalbas och solvensmarginal för försäkringsföretag som ingår i en grupp). Den gruppbaseade redovisningen ska göras årligen (2 § de förstnämnda föreskrifterna och allmänna råden).

Skälen för promemorians förslag

Som anges ovan har det hittills inte krävts av vare sig försäkringsföretag eller tjänstepensionskassor att en gruppbasead kapitalbas eller ett gruppbaseat kapitalkrav ska beräknas oftare än en gång per år. Det saknas

anledning att för tjänstepensionsföretagens del göra avsteg från den ordningen. Den gruppbaseade kapitalbas och det gruppbaseade kapitalkrav som ska finnas för tjänstepensionsföretag ska alltså beräknas minst en gång per år. Detta bör anges i lagen om tjänstepensionsföretag.

Beräkningen av den gruppbaseade kapitalbasen och det gruppbaseade kapitalkravet bör utföras av det tjänstepensionsföretag som står under grupptillsyn med avseende på gruppsolvans. Det bör gälla även i det fall av grupptillsyn som utlöses av att ett tjänstepensionsföretag är dotterföretag till ett försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare, en försäkringsgivare från tredjeland, ett utländskt tjänstepensionsinstitut, ett företag som skulle vara ett försäkringsholdingföretag om tjänstepensionsföretaget var ett försäkringsföretag, eller ett blandat finansiellt holdingföretag. På så sätt säkerställs att ansvaret för den beräkningen alltid bärs av ett företag med hemvist i Sverige. Det torde vara en förutsättning för att effektiv tillsyn ska kunna bedrivas i det aktuella avseendet, eftersom de bestämmelser om grupptillsyn för tjänstepensionsinstitut som föreslås utgör svensk nationell rätt och inte har sin grund i unionsrätten.

På samma sätt som i försäkringsrörelselagen bör det företag som ansvarar för rapporteringen av kapitalkravsberäkningen åläggas att rapportera detta resultat till Finansinspektionen.

Det bör vidare införas en bestämmelse i lagen om tjänstepensionsföretag som motsvarar den i försäkringsrörelselagen (19 kap. 34 §) om att det företag som ska ansvara för rapporteringen av kapitalkravsberäkningen i en grupp även fortlöpande ska övervaka kapitalkravet för gruppen. Tillsammans med en sådan övervakningsplikt bör det också, efter mönster från bestämmelsen i försäkringsrörelselagen, ställas krav på att det företaget gör en förnyad beräkning av kapitalkravet, om det finns grundad anledning att anta att gruppens riskprofil har förändrats väsentligt. Finansinspektionen bör också få kräva en sådan beräkning görs.

15.1.12 Gruppsolvans – kapitaltillägg och åtgärder vid bristande efterlevnad av kapitalkravet för gruppen

Promemorians förslag: Finansinspektionen ska få besluta om kapitaltillägg på gruppnivå om det finns brister i gruppens företagsstyrningssystem eller om det gruppbaseade kapitalkravet inte stämmer överens med gruppens riskprofil.

Om en grupp inte uppfyller det gruppbaseade kapitalkravet eller om det finns risk för gruppen inom tre månader inte kommer att uppfylla kravet, ska ett tjänstepensionsföretag som står under grupptillsyn med avseende på gruppsolvans underrätta Finansinspektionen omgående.

Finansinspektionen ska ha samma befogenheter att ingripa mot ett tjänstepensionsföretag som inte uppfyller det gruppbaseade kapitalkravet som mot ett tjänstepensionsföretag som på individuell nivå inte uppfyller de kapitalkrav som gäller på den nivån.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

För försäkringsföretag gäller enligt försäkringsrörelselagen att Finansinspektionen även på gruppnivå får besluta om kapitaltillägg, dvs. om en höjning av det riskbaserade kapitalkravet – solvenskapitalkravet – som gäller för försäkringsföretag (19 kap. 29 §). Ett sådant beslut får fattas om endera av två förutsättningar är uppfyllda. Antingen att företagsstyrningssystemet på gruppnivå avviker väsentligt från lagens krav samtidigt som avvikelserna medför att företaget inte kan garantera en korrekt identifiering, mätning, övervakning, hantering och rapportering av de risker som gruppen exponeras för eller kan komma att exponeras för och det är osannolikt att bristerna kan åtgärdas inom skälig tid, eller att solvenskapitalkravet för gruppen inte stämmer överens med gruppens riskprofil.

Ett försäkringsföretag som står under grupp tillsyn och ansvarar för beräkning och rapportering av det grupp baserade solvenskapitalkravet ska omgående underrätta grupp tillsynsmyndigheten om gruppen inte uppfyller det grupp baserade solvenskapitalkravet eller om det finns risk för en sådan brist inom tre månader. Detsamma gäller för ett försäkringsholdingföretag eller blandat finansiellt holdingföretag som ansvarar för beräkning och rapportering av det grupp baserade solvenskapitalkravet.

För tjänstepensionskassor finns det inte några motsvarande bestämmelser.

Skälen för promemorians förslag

I avsnitt 14.1.2 föreslås att det ska införas möjligheter för Finansinspektionen att besluta om kapitaltillägg, en höjning av det riskbaserade kapitalkravet, för tjänstepensionsföretag på individuell nivå. När ett grupp baserat kapitalkrav ska införas är det naturligt att ge inspektionen samma möjlighet att besluta om kapitaltillägg med avseende på det grupp baserade kapitalkravet, i likhet med vad som redan gäller för försäkringsföretagen enligt försäkringsrörelselagen. En bestämmelse om detta bör därför införas i lagen om tjänstepensionsföretag.

Som förutsättningar för ett beslut om kapitaltillägg bör, liksom enligt försäkringsrörelselagen, gälla att företagsstyrningssystemet uppvisar särskilt allvarliga brister eller att det riskbaserade kapitalkravet inte stämmer överens med gruppens riskprofil. I båda dessa situationer är kapitaltillägg en åtgärd som är ägnad att återställa skyddet för försäkrade och andra ersättningsberättigade till den nivå av skydd som det riskbaserade kapitalkravet är tänkt att ge.

För att säkerställa att brister i uppfyllelsen av det grupp baserade kapitalkravet kommer till Finansinspektionens kännedom bör det tjänstepensionsföretag som ansvarar för beräkning och rapportering av detta kapitalkrav vara skyldigt att till Finansinspektionen anmäla en sådan brist, i likhet med vad som i dag gäller inom grupp tillsynen enligt försäkringsrörelselagen. En anmälningsplikt bör även gälla om det finns risk för en brist i uppfyllelsen av kapitalkravet inom tre månader, även detta efter mönster från försäkringsrörelselagen.

För att grupp tillsynen med avseende på grupp solvens ska bli effektiv krävs också att Finansinspektionen har tillräckliga befogenheter att reagera om det grupp baserade kapitalkravet inte uppfylls. Därför bör

bestämmelserna i lagen om tjänstepensionsföretag om planer, tidsfrist, och underrättelse m.m., som ger Finansinspektionen befogenheter att agera när kapitalkrav hos individuella tjänstepensionsföretag inte uppfylls, gälla i tillämpliga delar när det gruppbaseade kapitalkravet inte uppfylls. Även det i likhet med vad som i dag gäller för försäkringsföretagen enligt försäkringsrörelselagen.

15.1.13 Gruppsolvens för tjänstepensionsföretag som är dotterföretag till vissa holdingföretag

Promemorians förslag: När ett tjänstepensionsföretag är dotterföretag till ett företag som skulle vara ett försäkringsholdingföretag om tjänstepensionsföretaget var ett försäkringsföretag, eller ett blandat finansiellt holdingföretag enligt lagen om finansiella konglomerat, ska beräkningen av gruppsolvens göras med hänsyn även till det moderföretaget. Beräkningen ska ske enligt de bestämmelser som gäller för tjänstepensionsföretag.

Vid beräkningen ska moderföretaget behandlas som ett tjänstepensionsföretag som omfattas av bestämmelserna i lagen om tjänstepensionsföretag om kapitalbasens sammansättning och riskkänsligt kapitalkrav.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

I försäkringsrörelselagen finns en bestämmelse om hur försäkringsholdingföretag och blandade finansiella holdingföretag ska behandlas vid beräkningen av gruppsolvens (19 kap. 36 §). De innebär att beräkningen av gruppsolvens ska göras med hänsyn till ett sådant moderföretag och ska ske enligt de regler som gäller för gruppsolvensberäkningen för försäkringsföretag. Försäkringsholdingföretag och blandade finansiella holdingföretag ska vid beräkningen hanteras som ett försäkringsföretag som omfattas av bestämmelserna om solvenskapitalkrav och om villkor för att poster i kapitalbasen ska få medräknas för att täcka solvenskapitalkravet.

För tjänstepensionskassor finns det inte någon motsvarighet till denna bestämmelse i försäkringsrörelselagen.

Skälen för promemorians förslag

Ett grundläggande intresse vid utformningen av bestämmelser om grupp-tillsyn för tjänstepensionsföretag är, som anges ovan i avsnitt 15.1.1, att grupp-tillsynen inte ska upphöra om ett försäkringsföretag övergår till att driva verksamhet som tjänstepensionsföretag. Grupp-tillsynen bör inte upphöra vare sig för de försäkringsföretag som blir tjänstepensionsföretag eller för andra företag som ingår i samma grupp som det företaget.

För att undvika en sådan effekt bör det införas en bestämmelse i lagen om tjänstepensionsföretag som motsvarar bestämmelsen i försäkringsrörelselagen om hur försäkringsholdingföretag och blandade

finansiella holdingföretag ska behandlas vid beräkningen av gruppsolvens (19 kap. 36 §). Genom den bestämmelsen kan grupp tillsynens räckvidd utsträckas till att omfatta också sådana särskilt reglerade holdingföretag – försäkringsholdingföretag och blandade finansiella holdingföretag – som omfattas av grupp tillsyn om ett försäkringsföretag är dess dotterföretag, men som kan undgå grupp tillsyn om det dotterföretaget blir ett tjänstepensionsföretag.

Bestämmelsen bör utformas efter förebild av bestämmelsen i försäkringsrörelselagen och ta sikte på dels moderföretag till ett tjänstepensionsföretag som skulle vara ett försäkringsholdingföretag om tjänstepensionsföretaget i stället var ett försäkringsföretag, dels på moderföretag som är ett blandat finansiellt holdingföretag enligt de nya bestämmelser i konglomeratlagen som föreslås i denna promemoria. Som anges ovan (se avsnitt 15.1.3) omfattas tjänstepensionsföretag som har ett försäkringsholdingföretag som moderföretag av grupp tillsyn enligt försäkringsrörelselagen och därmed inte (se avsnitt 15.1.2) av grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Den situationen ska därför inte behandlas i fråga om gruppsolvens. På samma sätt förhåller det sig med tjänstepensionsföretag vars moderföretag är ett blandat finansiellt holdingföretag enligt konglomeratlagen (2 kap. 1 §). De tjänstepensionsföretagen omfattas, vilket också behandlas i avsnitt 15.1.3, av grupp tillsyn enligt försäkringsrörelselagen, och ska därmed inte omfattas av grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag.

De nämnda typerna av holdingföretag som är moderföretag till ett tjänstepensionsföretag bör när det gäller gruppsolvens behandlas som tjänstepensionsföretag i fråga om kapitalbas och det riskkänsliga kapitalkravet. Det betyder att de holdingföretagen ska behandlas på motsvarande sätt som holdingföretag behandlas i ovan nämnda bestämmelse i försäkringsrörelselagen.

15.1.14 Riskkoncentrationer och interna transaktioner

Promemorians förslag: Det ska införas bestämmelser för tjänstepensionsföretag om rapportering av riskkoncentrationer och interna transaktioner. Det tjänstepensionsföretag som står under grupp tillsyn ska ansvara för att rapporteringen fullgörs.

Finansinspektionen ska i ett enskilt fall få besluta att inte tillämpa bestämmelserna om rapportering av riskkoncentrationer och interna transaktioner på företag som är dotterföretag till företag som omfattas av tillsynen enligt konglomeratlagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilka upplysningar som ett företag ska lämna till Finansinspektionen inom ramen för rapporteringen av riskkoncentrationer och interna transaktioner, samt om hur och när upplysningarna ska lämnas.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Utöver för gruppens ställs försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen under gruppillsyn även med avseende på riskkoncentrationer och interna transaktioner (19 kap. 37 §). Den tillsynen består i ett krav på rapportering till Finansinspektionen av väsentliga riskkoncentrationer och betydande transaktioner av vissa slag. Rapporteringen ska ske minst en gång per år. Vilka riskkoncentrationer och transaktioner som ska rapporteras ska, tillsammans med lämpliga tröskelvärden, beslutas av Finansinspektionen för varje enskild grupp. Tröskelvärdena ska baseras på kapitalkrav eller försäkringstekniska avsättningar eller båda dessa värden och hänsyn ska tas till gruppens struktur och riskhanteringssystem. Inspektionen ska, innan dessa beslut meddelas, ha hört gruppen. Vid bedömningen av riskkoncentrationer ska Finansinspektionen beakta risker för spridning inom gruppen, intressekonflikter samt riskernas nivå och omfattning. Även transaktioner som gjorts med fysiska personer som har nära förbindelser med något företag inom gruppen ska rapporteras. Om en transaktion har en mycket betydande omfattning, ska den rapporteras snarast möjligt.

Rapporteringen ska fullgöras av det försäkringsföretag som finns i toppen av gruppen eller, om det inte finns något sådant företag, av det försäkringsföretag, försäkringsholdingföretag eller blandade finansiella holdingföretag som Finansinspektionen, när inspektionen är gruppillsynsmyndighet, bestämmer efter att ha hört berörda behöriga myndigheter och gruppen (19 kap. 38 § FRL).

Liknande krav på rapportering av riskkoncentrationer och interna transaktioner för finansiella konglomerat i konglomeratlagen (5 kap. 7–9 §§).

Finansinspektionen får enligt försäkringsrörelselagen besluta att bestämmelserna om gruppillsyn i fråga om riskkoncentrationer och interna transaktioner inte ska tillämpas, i olika situationer då det högre upp i gruppstrukturen finns ett företag som omfattas av tillsyn enligt konglomeratlagen med avseende på riskkoncentrationer och interna transaktioner (19 kap. 39 och 40 §§).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka upplysningar ett företag ska lämna inom ramen för rapporteringen rörande riskkoncentrationer och interna transaktioner (19 kap. 104 § 5 FRL). Eftersom det för tjänstepensionsföretagens del inte finns några föreskrifter på EU-nivå om hur och när upplysningar ska lämnas om riskkoncentrationer och interna transaktioner, bör regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer även få meddela föreskrifter i de ämnena.

Tjänstepensionskassorna omfattas inte av krav på rapportering av interna transaktioner och riskkoncentrationer. Tjänstepensionskassorna tillämpar däremot bestämmelser i den upphävda lagen om understödsföreningar (26 c §). De innebär att en understödsförening över vilken det ska utövas gruppbaserad tillsyn ska ha en god kontroll över affärshandelser och avtal med andra företag inom försäkringsgruppen samt deras påverkan på föreningens ekonomiska ställning, så att föreningens förmåga att fullgöra sina förpliktelser inte äventyras.

Skälen för promemorians förslag

Finansinspektionen bör ha lika goda möjligheter att bilda sig en uppfattning om struktur och finansiell ställning i en grupp där det ingår tjänstepensionsföretag som i en grupp där det ingår försäkringsföretag. Därför bör det finnas grupp tillsyn med avseende på rapportering av riskkoncentrationer och interna transaktioner även beträffande tjänstepensionsföretag. I lagen om tjänstepensionsföretag bör det således införas en bestämmelse om att det inom ramen för grupp tillsynen över tjänstepensionsföretag ska lämnas årliga rapporter om väsentliga riskkoncentrationer och betydande transaktioner av vissa slag inom en grupp på motsvarande sätt som det som gäller enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 37 §). Liksom enligt försäkringsrörelselagen bör det ankomma på Finansinspektionen att fatta beslut om vilka riskkoncentrationer och interna transaktioner som ska rapporteras, liksom om lämpliga tröskelvärden. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör, liksom enligt försäkringsrörelselagen, få meddela föreskrifter om vilka upplysningar som ska lämnas inom ramen för rapporteringen av riskkoncentrationer och interna transaktioner.

Det tjänstepensionsföretag som står under grupp tillsyn ha ansvaret för att fullgöra rapporteringsskyldigheten. På så sätt säkerställs att det ansvariga företaget alltid är sådant att det står under tillsyn av Finansinspektionen, vilket är betydelsefullt med tanke på att grupp tillsynen över tjänstepensionsföretag är en nationell reglering. En bestämmelse av denna innebörd, motsvarande den i försäkringsrörelselagen (19 kap. 38 §), bör därför införas i lagen om tjänstepensionsföretag.

Vidare bör det i lagen om tjänstepensionsföretag införas bestämmelser om att Finansinspektionen får undanta företag från grupp tillsyn med avseende på riskkoncentrationer och interna transaktioner om de har moderföretag som står under sådan tillsyn enligt konglomeratlagen. Detta gagnar effektivitet i tillsynen och ger Finansinspektionen samma möjligheter i det nämnda avseendet som inspektionen har enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 39 och 40 §§). Eftersom grupp tillsynen enligt lagen om tjänstepensionsföretag inte är baserad på unionsrätten bör det inte ställas upp krav på att Finansinspektionen, innan beslut av det nu aktuella slaget fattas, ska samråda med berörda behöriga myndigheter i andra länder.

15.1.15 Begränsad grupp tillsyn över vissa tjänstepensionsföretag

Promemorians förslag: Begränsad grupp tillsyn, med kontroll över vissa interna transaktioner, ska utövas över tjänstepensionsföretag vars moderföretag är

1. ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet, eller
2. ett företag som inte är ett tjänstepensionsföretag eller ett utländskt tjänstepensionsinstitut och som skulle vara ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet om tjänstepensionsföretaget var ett försäkringsföretag.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.
Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Enligt försäkringsrörelselagen ska mera begränsad grupp tillsyn utövas över vissa försäkringsföretag (19 kap. 2 § tredje stycket och 41 §). Det rör sig om de försäkringsföretag vars moderföretag är försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet. Med det avses ett moderföretag som inte är ett försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare, en försäkringsgivare från tredjeland, ett blandat finansiellt holdingföretag eller ett försäkringsholdingföretag, och som har minst ett dotterföretag som är försäkringsföretag (1 kap. 12 § 7 FRL). Grupp tillsynen över dessa försäkringsföretag inskränker sig till ett krav på att försäkringsföretaget ska ha god kontroll över transaktioner med försäkringsholdingföretaget med blandad verksamhet och dess andra anknutna företag.

Tjänstepensionskassorna tillämpar bestämmelser i den upphävda lagen om understödsföreningar (26 c §). De innebär att en understödsförening över vilken det ska utövas grupp baserad tillsyn ska ha en god kontroll över affärshändelser och avtal med andra företag inom försäkringsgruppen samt deras påverkan på föreningens ekonomiska ställning, så att föreningens förmåga att fullgöra sina förpliktelser inte äventyras.

Skälen för promemorians förslag

Den begränsade grupp tillsynen över försäkringsföretag med moderföretag som är försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet bör utövas även över tjänstepensionsföretag i motsvarande situation. Det bör därför införas en bestämmelse i lagen om tjänstepensionsföretag som motsvarar den som gäller enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 41 §). Därigenom ställs samma krav på tjänstepensionsföretag som har ett moderföretag som är försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet som på ett motsvarande försäkringsföretag.

Om ett försäkringsföretag enligt de bestämmelser som behandlas i avsnitt 7 övergår till att driva verksamhet som tjänstepensionsföretag, och har ett moderföretag som är ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet, upphör moderföretaget att vara ett sådant försäkringsholdingföretag, om det nyblivna tjänstepensionsföretaget var det enda dotterföretaget som var försäkringsföretag. För att den begränsade grupp tillsynen ska bestå även i den situationen behöver den gälla även för tjänstepensionsföretag vars moderföretag skulle vara försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet om tjänstepensionsföretaget var ett försäkringsföretag.

Som berörs i avsnitt 15.1.2 kan ett tjänstepensionsföretag vara att betrakta som ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet. Om ett sådant tjänstepensionsföretag har ett annat tjänstepensionsföretag som dotterföretag, ska i många fall full grupp tillsyn utövas med avseende på bl.a. grupp solvens. För att de två fallen av grupp tillsyn inte ska överlappa varandra, behöver det anges i bestämmelsen i lagen om tjänstepensionsföretag om mera begränsad grupp tillsyn att moderföretaget i en

sådan situation inte får vara ett tjänstepensionsföretag eller ett utländskt tjänstepensionsinstitut.

15.1.16 Företagsstyrning på gruppnivå

Promemorians förslag: Bestämmelserna i lagen om tjänstepensionsföretag om företagsstyrning ska gälla i tillämpliga delar på gruppnivå. Ett sådant tjänstepensionsföretag som står under fullständig grupp-tillsyn ska ansvara för att kraven i fråga om företagsstyrning följs. Om det är lämpligt, ska Finansinspektionen i ett enskilt fall få besluta att ett annat företag i gruppen ska ansvara för att kraven följs.

System för riskhantering, internkontroll och rapportering ska genomföras konsekvent i alla företag som omfattas av grupp-tillsyn så att dessa system och rapporter kan kontrolleras på gruppnivå. Systemet för internkontroll inom en grupp ska omfatta dels rutiner avseende grupp-solvens för att identifiera och mäta alla betydande risker gruppen är utsatt för och på lämpligt sätt anpassa kapitalbasen till riskerna, dels sunda rapporterings- och redovisningsmetoder för att övervaka och hantera transaktioner inom gruppen och riskkoncentrationer.

Kravet på genomförande av en risk- och solvensbedömning ska gälla även på gruppnivå.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om företagsstyrningssystem inom en grupp samt om innehållet i en egen risk- och solvensbedömning inom en grupp.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

För försäkringsföretag gäller enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 42 §) att kraven i fråga om företagsstyrning i tillämpliga delar ska följas även på gruppnivå, i de grupper där det ska utövas fullständig grupp-tillsyn (sådana som avses i 19 kap. 2 § andra stycket FRL). Det företag som finns överst i gruppstrukturen, vare sig det är ett försäkringsföretag eller en typ av holdingföretag, ansvarar för att det sker. I de grupperna ska system för riskhantering, internkontroll och rapportering genomföras konsekvent i alla företag som omfattas av grupp-tillsyn så att dessa system och rapporter kan kontrolleras på gruppnivå (19 kap. 42 § andra stycket FRL). Systemet för internkontroll inom en grupp ska omfatta dels rutiner avseende grupp-solvens för att identifiera och mäta alla betydande risker gruppen är utsatt för och på lämpligt sätt anpassa kapitalbasen till riskerna, dels sunda rapporterings- och redovisningsmetoder för att övervaka och hantera transaktioner inom gruppen och riskkoncentrationer (19 kap. 42 § tredje stycket FRL).

Försäkringsföretag ska även genomföra en egen risk- och solvensbedömning som omfattar hela gruppen i enlighet med de krav på en sådan bedömning som gäller för försäkringsföretagen individuellt (19 kap. 43 § FRL). När Finansinspektionen är grupp-tillsynsmyndighet får inspektionen i vissa fall besluta att en egen risk- och solvensbedömning får göras gemensamt för gruppen och för ett dotterföretag inom gruppen.

Dotterföretaget ska även i en sådan situation genomföra en egen risk- och solvensbedömning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om företagsstyrningssystem inom en grupp samt om innehållet i en egen risk- och solvensbedömning (19 kap. 104 § 6 och 7 FRL).

Tjänstepensionskassorna omfattas inte av några bestämmelser om företagsstyrningssystem på gruppnivå eller om krav på genomförande av en egen risk- och solvensbedömning inom en grupp.

Skälen för promemorians förslag

I avsnitt 10 föreslås att det för tjänstepensionsföretag ska införas krav med avseende på företagsstyrningssystem som i mångt och mycket överensstämmer med de krav som i dag gäller för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen (10 kap.). De kraven bör gälla i tillämpliga delar även på gruppnivå, i likhet med vad som gäller för försäkringsföretagen. I de fall då fullständig grupp tillsyn ska utövas bör tjänstepensionsföretag, i likhet med försäkringsföretag, omfattas av krav på att system för riskhantering, internkontroll och rapportering ska genomföras konsekvent i alla företag i gruppen. Det finns också anledning att ställa samma krav på systemet för internkontroll inom en grupp som ställs i försäkringsrörelselagen (19 kap. 42 § tredje stycket).

Det är lämpligt att det är ett tjänstepensionsföretag som ansvarar för att kraven i fråga om företagsstyrningssystem följs. På så sätt säkerställs att det är ett företag med hemvist i Sverige med svenskt rörelsetillstånd som ska se till att de kraven följs, vilket som berörs ovan är det naturliga när det är fråga om reglering i nationell rätt som inte har sin grund i unionsrätten (se avsnitt 15.1.14). Det bör inte komma i fråga, som enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 42 §), att ett holdingföretag, som skulle kunna ha huvudkontor både inom och utom Sveriges gränser, ska ha det ansvaret. Därför bör det tjänstepensionsföretag som ska stå under fullständig grupp tillsyn vara ansvarigt för att kraven i fråga om företagsstyrning på gruppnivå följs. Det bör dock finnas en möjlighet för Finansinspektionen att i ett enskilt fall besluta att ansvaret ska vila på ett annat företag i gruppen.

Som framgår av avsnitt 10.10 ska krav ställas på tjänstepensionsföretag att genomföra en egen risk- och solvensbedömning, vilket till stor del överensstämmer med motsvarande krav på försäkringsföretagen enligt försäkringsrörelselagen. På samma sätt som med kravet på tjänstepensionsföretag i fråga om företagsstyrningssystem bör kravet på egen risk- och solvensbedömning även gälla på gruppnivå. Det bör därför införas en bestämmelse i lagen om tjänstepensionsföretag för sådana företag som motsvarar den som gäller enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 43 §). Liksom i fråga om kravet på företagsstyrningssystem bör det vara ett tjänstepensionsföretag som ansvarar för att det följs och inte, som enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 43 § första stycket 2), vissa typer av holdingföretag.

På samma sätt som enligt försäkringsrörelselagen bör det vara möjligt att genomföra en gemensam risk- och solvensbedömning för ett dotterföretag inom gruppen och för gruppen som helhet.

Det är inte lämpligt att lag ange alla de bestämmelser som kan krävas för att precisera kraven på tjänstepensionsföretag i fråga om företagsstyrningssystem och egen risk- och solvensbedömning inom en grupp. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om företagsstyrningssystem inom en grupp samt om innehållet i en egen risk- och solvensbedömning inom en grupp, efter mönster från försäkringsrörelselagen (19 kap. 104 § 6 och 7).

15.1.17 Tillgång till information

Promemorians förslag: Tjänstepensionsföretag, företag som ingår i samma grupp som ett tjänstepensionsföretag och fysiska personer som har nära förbindelser med något företag inom gruppen ska på begäran lämna information till varandra som behövs för att uppfylla kraven enligt bestämmelserna om grupp tillsyn i lagen om tjänstepensionsföretag.

I lagen om tjänstepensionsföretag ska det införas bestämmelser som motsvarar bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om tystnadsplikt för vissa befattningshavare, uppgiftsskyldighet i förhållande till en undersökningsledare i brottmål, meddelandeförbud och straff för brott mot ett meddelandeförbud.

Ett tjänstepensionsföretag ska på begäran av Finansinspektionen till inspektionen lämna de upplysningar som behövs för grupp tillsynen.

Om ett tjänstepensionsföretag inte fullgör sin upplysningsskyldighet inom skälig tid, ska Finansinspektionen få förelägga ett annat företag inom gruppen att lämna upplysningarna om detta företag direkt till inspektionen, om upplysningarna behövs för grupp tillsynen.

Finansinspektionen ska på plats få kontrollera all information som behövs för grupp tillsynen hos tjänstepensionsföretag som omfattas av grupp tillsynen, företag som är dotterföretag till tjänstepensionsföretaget eller som tjänstepensionsföretaget har ett ägarintresse i, moderföretag till tjänstepensionsföretaget samt hos andra dotterföretag till tjänstepensionsföretagets moderföretag eller sådana företag som moderföretaget har ett ägarintresse i.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilka upplysningar som inom ramen för grupp tillsynen ska lämnas till Finansinspektionen.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Enligt försäkringsrörelselagen gäller att försäkringsföretag som omfattas av grupp tillsyn, företag som ingår i samma grupp som sådana försäkringsföretag och fysiska personer som har nära förbindelser (se definition av det begreppet i 1 kap. 14 §) med något företag inom gruppen, på begäran ska lämna information varandra som behövs för att uppfylla kraven enligt bestämmelserna om grupp tillsyn (19 kap. 44 §). Företag som tillsammans med en tjänstepensionskassa ingår i en grupp enligt vilken det ska utövas grupp baserad tillsyn enligt den upphävda lagen om understödsföreningar

ska till tjänstepensionskassan på dess begäran lämna de uppgifter som behövs för att upprätta en gruppbaserad redovisning som uppfyller kraven i den lagen (26 h §).

Enligt försäkringsrörelselagen gäller tystnadsplikt för en styrelseledamot eller annan befattningshavare hos ett företag som vid fullgörandet av skyldigheter enligt detta kapitel får kunskap om affärsförhållanden i ett företag eller hos en person som i ramen för grupp tillsynen har att inom grupp tillsynen lämna uppgifter till ett försäkringsföretag på begäran av försäkringsföretaget (19 kap. 45 §). Bestämmelsen infördes vid genomförandet i svensk rätt av försäkringsgruppdirektivet för att skydda känsliga uppgifter hos företag som ingår i en grupp över vilken de skulle utövas gruppbaserad tillsyn (prop. 1999/2000:99 s. 53 f.). Tjänstepensionskassorna ska tillämpa en likalydande bestämmelse i den upphävda lagen om understödsföreningar (26 i §).

I försäkringsrörelselagen finns bestämmelser om skyldighet för ett företag att på begäran av undersökningsledare eller i åklagare i ett brottmål lämna ut uppgifter som det får del av inom ramen för grupp tillsynen, om förbud (meddelandeförbud) för ett företag, dess styrelseledamöter eller anställda att röja att en undersökningsledare eller åklagare har framställt en sådan begäran, samt om straff för den som bryter mot ett sådant förbud (19 kap. 46–48 §§). De infördes för att företag i försäkringsgrupper skulle vara underkastade samma uppgiftsskyldighet i förhållande till brottsbekämpande myndigheter som andra typer av finansiella företag (se prop. 2005/06:45 s. 162 f.), och har därefter ändrats för att tillgodose direktivet om en europeisk utredningsorder (prop. 2016/17:218 s. 315). Motsvarande bestämmelser i den upphävda lagen om understödsföreningar (26 j–26 l §§) ska tillämpas av tjänstepensionskassor.

Ett försäkringsföretag som omfattas av grupp tillsyn ska på begäran av Finansinspektionen lämna de upplysningar som behövs för grupp tillsynen (19 kap. 49 § FRL). Om ett försäkringsföretag inte fullgör den nämnda uppgiftsskyldigheten får Finansinspektionen förelägga ett annat företag inom gruppen att lämna upplysningar som rör försäkringsföretaget direkt till inspektionen, om upplysningarna behövs för grupp tillsynen (19 kap. 50 § FRL).

Tjänstepensionskassor ska tillämpa den upphävda lagen om understödsföreningar (67 § första stycket 3). Där anges att en understödsförening ska meddela de upplysningar och i uppgifter i övrigt rörande föreningen som inspektionen begär.

Finansinspektionen har möjlighet att när det gäller försäkringsföretag på plats kontrollera all information som behövs för grupp tillsynen (19 kap. 51 § FRL). Sådan kontroll får ske hos försäkringsföretag som omfattas av grupp tillsynen, företag som är anknutna (se definition i 1 kap. 16 a och 16 b §§ FRL) till försäkringsföretaget, moderföretag till försäkringsföretaget och företag som är anknutna till moderföretaget till försäkringsföretaget.

För tjänstepensionskassornas del saknas bestämmelser om kontroll på plats av information.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka upplysningar ett företag inom ramen för grupp tillsynen över försäkringsföretag ska lämna till Finansinspektionen (19 kap. 104 § 5 FRL).

För tjänstepensionskassor har det gällt att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fått meddela föreskrifter om vilka upplysningar en understödsförening ska lämna till Finansinspektionen (67 § fjärde stycket UFL).

Skälen för promemorians förslag

För att grupp tillsynen över tjänstepensionsföretag ska fungera förutsätts att de olika företagen i en grupp lämnar olika typer av information till varandra. För att säkerställa att så sker bör det införas en skyldighet för de olika företagen i grupp och för fysiska personer med nära förbindelser till något företag inom en grupp att lämna information till varandra som behövs för att uppfylla kraven i bestämmelserna om grupp tillsyn i lagen om tjänstepensionsföretag. Det bör därför införas i en bestämmelse i den lagen om en sådan skyldighet som motsvarar den som gäller enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 44 §).

När företag inom en grupp är skyldiga att lämna information till varandra kan det i många fall leda till att känsliga uppgifter, bl.a. finansiell information, måste lämnas ut. Den information bör då omfattas av tystnadsplikt hos mottagaren. För att uppnå det ändamålet bör en bestämmelse om tystnadsplikt införas i lagen om tjänstepensionsföretag som motsvarar dem i försäkringsrörelselagen och den upphävda lagen om understödsföreningar (19 kap. 45 § FRL och 26 i § UFL). Därutöver bör motsvarande bestämmelser om uppgiftsskyldighet till brottsbekämpande myndigheter, om meddelandeförbud och om straffansvar vid brott mot ett meddelandeförbud gälla inom grupp tillsynen över tjänstepensionsföretag enligt lagen om tjänstepensionsföretag som den som i dag gäller i grupp tillsynen över försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen och tjänstepensionskassorna ska tillämpa i den upphävda lagen om understödsföreningar som tjänstepensionskassorna ska tillämpa (19 kap. 46–48 §§ FRL och 26 j–26 l §§ UFL).

Centralt för grupp tillsynens rätta funktionssätt är också att de företag som omfattas av den lämnar uppgifter till Finansinspektionen. Finansinspektionen bör ha lika goda möjligheter att begära information från företag i gruppen som enligt försäkringsrörelselagen. Informationsplikten bör, liksom i försäkringsrörelselagen, omfatta alla företag i en grupp, inte bara tjänstepensionsföretag. I första hand bör dock Finansinspektionen begära informationen av ett tjänstepensionsföretag. Om det företaget då inte fullgör sin upplysningsskyldighet, får Finansinspektionen vända sig till ett annat företag i gruppen. Bestämmelser om skyldighet att lämna upplysningar till Finansinspektionen som motsvarar dem i försäkringsrörelselagen (19 kap. 49 och 50 §§) bör därför införas i lagen om tjänstepensionsföretag. Vidare bör Finansinspektionen ha lika goda möjligheter att kontrollera information på plats som enligt försäkringsrörelselagen. En bestämmelse om sådana kontroller som motsvarar bestämmelsen i försäkringsrörelselagen (19 kap. 51 §) bör därför införas i lagen om tjänstepensionsföretag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om vilken information som ska lämnas till Finansinspektionen. På så sätt kan informationsplikten enligt lagen om

tjänstepensionsföretag preciseras. Ett bemyndigande som motsvarar det i försäkringsrörelselagen (19 kap. 104 § 5) bör därför införas i den nyss nämnda lagen.

15.1.18 Offentliggöranden på gruppnivå

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag som står under fullständig grupp tillsyn ska offentliggöra en solvens- och verksamhetsrapport på grupp nivå. Rapporten ska offentliggöras minst en gång per år. Bestämmelserna i lagen om tjänstepensionsföretag om offentliggörande för de enskilda tjänstepensionsföretagen ska gälla i tillämpliga delar.

Ett tjänstepensionsföretag ska, efter tillstånd från Finansinspektionen, få offentliggöra en gemensam solvens- och verksamhetsrapport såväl på grupp nivå som för de enskilda företagen i gruppen. Den gemensamma rapporten ska innehålla uppgifter om gruppens samlade verksamhet och solvens och varje enskilt dotterföretag inom gruppen som är ett tjänstepensionsföretag, ett utländskt tjänstepensionsinstitut, ett försäkringsföretag eller en EES-försäkringsgivare, samt uppgifter om dess verksamhet och solvens. Om sådana uppgifter om dotterföretagen saknas i rapporten, ska Finansinspektionen under vissa förutsättningar få förelägga dotterföretaget att offentliggöra dessa uppgifter. Bestämmelserna i lagen om tjänstepensionsföretag om offentliggörande för enskilda tjänstepensionsföretag ska gälla i tillämpliga delar.

Tjänstepensionsföretag som står under fullständig grupp tillsyn ska årligen på grupp nivå offentliggöra den juridiska strukturen på den grupp som företaget ingår i, en beskrivning av alla dotterföretag, betydande filialer och väsentliga anknutna företag i gruppen, samt gruppens organisations- och beslutsstruktur.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

För försäkringsföretag gäller enligt försäkringsrörelselagen vissa bestämmelser om offentliggöranden på grupp nivå. Ett försäkringsföretag, försäkringsholdingföretag eller blandat finansiellt holdingföretag som omfattas av full grupp tillsyn enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 2 § andra stycket) ska minst en gång per år offentliggöra en solvens- och verksamhetsrapport på grupp nivå (19 kap. 54 § första stycket). Den rapporten motsvarar den som för enskilda försäkringsföretag ska offentliggöras enligt bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (16 kap. 1 §) och bestämmelserna om en sådan rapport på individuell nivå ska gälla i tillämpliga delar för den rapport som ska offentliggöras på grupp nivå (19 kap. 54 § andra stycket). Finansinspektionen får tillåta att en gemensam rapport publiceras, som innefattar både gruppen som helhet och de enskilda företag som ingår i den (19 kap. 55 §).

I försäkringsrörelselagen anges vad en gemensam solvens- och verksamhetsrapport ska innehålla: uppgifter om gruppens samlade verksamhet och solvens samt uppgifter om varje enskilt dotterföretag inom gruppen som är ett försäkringsföretag eller en EES-försäkringsgivare och om dess verksamhet och solvens (19 kap. 56 § första stycket). Finansinspektionen får förelägga ett dotterföretag att offentliggöra uppgifter om sin verksamhet och solvens om sådana uppgifter saknas i den gemensamma rapporten (19 kap. 56 § andra stycket). Det förutsätter dock att dotterföretaget är ett försäkringsföretag, att Finansinspektionen kräver av jämförbara försäkringsföretag att de offentliggör sådana uppgifter och att de utelämnade uppgifterna är av väsentlig betydelse.

I försäkringsrörelselagen finns även ett krav på offentliggörande av strukturen på en grupp. Försäkringsföretag, försäkringsholdingföretag och blandade finansiella holdingföretag ska årligen på gruppnivå offentliggöra den juridiska strukturen på den grupp som företaget ingår i, en beskrivning av alla dotterföretag, betydande filialer och väsentliga anknutna företag i gruppen samt gruppens organisations- och beslutsstruktur (19 kap. 57 §).

Tjänstepensionskassor omfattas inte av några bestämmelser om offentliggöranden på gruppnivå. En tjänstepensionskassa kan vara skyldig att upprätta en gruppbaserad redovisning och ge in den till Finansinspektionen, men en sådan redovisning behöver inte offentliggöras (26 f § UFL).

Skälen för promemorians förslag

I avsnitt 16.9 föreslås att varje tjänstepensionsföretag en gång per år offentliggöra en solvens- och verksamhetsrapport. Det motsvarar det krav som ställs på försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen (16 kap.). Som anges i avsnitt 16.9 bidrar krav på sådant offentliggörande till ökad insyn och transparens i tjänstepensionsföretagens verksamhet. Detta är till fördel för intressena av skydd för de försäkrade, de framtida pensionärerna, och också för intresset av finansiell stabilitet.

För att samma insyn och transparens ska kunna uppnås i fråga om tjänstepensionsföretag som ingår i grupp, bör det inom grupp tillsynen över tjänstepensionsföretag ställas upp krav på offentliggörande av en solvens- och verksamhetsrapport på gruppnivå. Det kravet bör, liksom är fallet för motsvarande försäkringsföretag, gälla för de tjänstepensionsföretag som omfattas av grupp tillsyn med avseende på grupp solvens, riskkoncentrationer och betydande transaktioner, företagsstyrningssystem inom en grupp tillgång till information och offentliggöranden inom en grupp.

Tjänstepensionsföretag bör ha samma möjligheter som försäkringsföretag har att offentliggöra en gemensam solvens- och verksamhetsrapport för gruppen och de företag som ingår i den. Därför bör det införas en bestämmelse i lagen om tjänstepensionsföretag som motsvarar den i försäkringsrörelselagen om gemensam solvens- och verksamhetsrapport (19 kap. 55 §). Även när det gäller innehållet i en gemensam solvens- och verksamhetsrapport bör samma krav ställas som på motsvarande rapport i försäkringsrörelselagen. Finansinspektionen bör också, även det i likhet med den lagen, ha möjlighet att förelägga dotterföretag att offentliggöra uppgifter om sin verksamhet, om sådana uppgifter inte offentliggörs av det företag som ansvarar för offentliggörandet av den gemensamma rapporten.

Även för tjänstepensionsföretag som står under grupp tillsyn finns behov av återkommande offentliggörande av strukturen på en grupp. Därför bör det införas krav på sådant offentliggörande i lagen om tjänstepensionsföretag som motsvarar det som gäller för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 57 §).

Kraven på offentliggöranden bör endast ställas på tjänstepensionsföretag, inte på vissa holdingföretag som fallet är i försäkringsrörelselagen. Därigenom säkerställs att det alltid är ett företag som har huvudkontor i Sverige och som har ett svenskt rörelsetillstånd som ska uppfylla kravet. Detta är en naturlig ordning i när det gäller nationella bestämmelser och som inte för sin funktion kan förutsätta myndighetssamarbete inom EES (se t.ex. avsnitt 15.1.11).

15.1.19 Vissa bestämmelser om holdingföretag

Promemorians förslag: Ett holdingföretag som är moderföretag i en grupp över vilken det ska utövas fullständig grupp tillsyn ska säkerställa att de som avses ingå i styrelsen för företaget eller vara verkställande direktör i det, eller vara ersättare för någon av dem, uppfyller kraven på lämplighet i lagen om tjänstepensionsföretag. Moderföretaget ska snarast möjligt till Finansinspektionen anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning och ska underrätta inspektionen om någon av dessa personer har ersatts på grund av att han eller hon inte längre uppfyller kraven på lämplighet.

Om någon i ledningen i ett sådant moderföretag inte uppfyller kraven på lämplighet, ska Finansinspektionen få förelägga företaget att rätta till förhållandet.

Finansinspektionen ska få förelägga ett moderföretag i en grupp över vilken det ska utövas fullständig grupp tillsyn att vidta åtgärder för att göra rättelse, om företaget inte uppfyller de krav som ställs på det.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

I försäkringsrörelselagen (19 kap. 63 och 64 §§) finns bestämmelser som inom ramen för grupp tillsynen över försäkringsföretag är tillämpliga på försäkringsholdingföretag och blandade finansiella holdingföretag som är moderföretag i grupper över vilka det ska utövas full grupp tillsyn enligt lagen, dvs. försäkringsholdingföretag och blandade finansiella holdingföretag med huvudkontor inom EES (se 19 kap. 2 § andra stycket 3).

Ett sådant moderföretag ska säkerställa att de som avses ingå i styrelsen för företaget eller vara verkställande direktör, eller ersättare för någon av dem, uppfyller de krav på lämplighet som gäller för motsvarande befattningshavare i ett försäkringsföretag (19 kap. 63 § första stycket FRL). Moderföretaget ska anmäla om det sker ändringar i dess ledning och underrätta Finansinspektionen för det fall någon befattningshavare har ersatts för att vederbörande inte ansetts uppfylla kraven på lämplighet (19 kap. 63 § andra och tredje styckena FRL).

Finansinspektionen får enligt försäkringsrörelselagen rikta ett föreläggande om rättelse mot ett sådant försäkringsholdingföretag eller blandat finansiellt holdingföretag som avses ovan, om någon i ledningen för holdingföretaget inte uppfyller kraven på lämplighet (19 kap. 64 § första stycket). Enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 64 § andra stycket) får Finansinspektionen även förelägga ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag att vidta åtgärder för att göra rättelse, om holdingföretaget inte uppfyller de krav som ställs på det enligt EU-förordningar som antagits med stöd av Solvens II-direktivet, enligt 19 kap. FRL, eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 19 kap. FRL.

Tjänstepensionskassor omfattas inte av några bestämmelser som ställer krav på holdingföretag i en grupp där en tjänstepensionskassa ingår.

Skälen för promemorians förslag

Ett av de fall då grupp tillsyn ska utövas över tjänstepensionsföretag är om ett tjänstepensionsföretag är dotterföretag till ett sådant blandat finansiellt holdingföretag som enligt förslaget i avsnitt 15.2.1 ska anses ingå i ett finansiellt konglomerat enligt konglomeratlagen eller till ett företag som skulle vara ett försäkringsholdingföretag om ett eller flera av dess dotterföretag som är tjänstepensionsföretag i stället var försäkringsföretag (se avsnitt 15.1.3). Detta fall av grupp tillsyn motsvarar det som gäller enligt försäkringsrörelselagen för försäkringsföretag som är dotterföretag till ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor inom EES (19 kap. 2 § första stycket 3).

Ledningen i de nu aktuella moderföretagen kommer att ha ett stort inflytande av över verksamheten i en grupp som står under grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag, även om moderföretaget kommer att ha färre direkta skyldigheter än motsvarande moderföretag har enligt försäkringsrörelselagen. Bland annat kommer moderföretag som är holdingföretag inte att ansvara för fullgörande av kraven i fråga om gruppsolvens (se avsnitt 15.1.9) eller för rapportering av riskkoncentrationer och interna transaktioner (se avsnitt 15.1.14).

Det är därför lämpligt att ställa krav på lämplighet på dem som ingår i ledningen för ett holdingföretag som är moderföretag i en grupp över vilken det ska utövas grupp tillsyn enligt lagen om tjänstepensionsföretag. I den lagen bör det därför införas en bestämmelse som motsvarar bestämmelsen i försäkringsrörelselagen (19 kap. 63 §) om krav på lämplighet på dem som avses ingå i ledningen för ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag. Liksom i försäkringsrörelselagen bör det i lagen om tjänstepensionsföretag krävas att de aktuella moderföretagen anmäler förändringar i ledningen till Finansinspektionen och att de underrättar inspektionen om någon i ledningen har ersatts för att han eller hon inte uppfyller kraven på lämplighet.

Det är även lämpligt att Finansinspektionen har möjlighet att ingripa mot nu aktuella moderföretag. Det bör kunna ske både om någon i moderföretagets ledning inte uppfyller kraven på lämplighet och om moderföretaget inte uppfyller de krav som ställs på det i lagen om tjänstepensionsföretag eller föreskrifter som meddelats med stöd av den lagen. Eftersom de nu aktuella moderföretagen inte har något tillstånd enligt den lagen kan ett sådant ingripande inte ske i form av återkallelse av tillstånd.

Ingripande bör i stället ske i form av ett föreläggande, precis som fallet är när det gäller motsvarande moderföretag enligt försäkringsrörelselagen (19 kap. 64 §).

15.2 Konglomerattillsyn över tjänstepensionsföretag

15.2.1 Tjänstepensionsföretagen ska omfattas av den särskilda tillsynen över finansiella konglomerat

Promemorians förslag: Tjänstepensionsföretagen ska omfattas av regelverket om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Tjänstepensionsföretagen ska omfattas av bestämmelserna om utvidgad tillämpning av bestämmelserna om finansiella konglomerat, liksom av bestämmelserna om undantag från tillsynen över finansiella konglomerat.

Det ska inte vara möjligt för Finansinspektionen att rikta tillsyns- eller ingripandeåtgärder mot företag utanför Sverige inom ramen för den utvidgade särskilda tillsynen över finansiella konglomerat där det ingår tjänstepensionsföretag.

Utredningens förslag avviker från promemorians förslag. Enligt utredningens förslag ska tjänstepensionsföretag inte omfattas av reglerna om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tar inte upp frågan. Ågarföreningen *ProSkandia* anser, på samma sätt som när det gäller bestämmelser om grupp-tillsyn, att det är en brist att utredningen inte lämnar några förslag som berör finansiella konglomerat. *Skandia* ser en risk för att förslaget, till följd av avsaknaden av bestämmelser om finansiella konglomerat för tjänstepensionsföretag, kan urholka regelverket för tillsyn över finansiella konglomerat.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet m.m.

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inte några regler som behandlar tjänstepensionsinstitut som ingår i finansiella konglomerat, dvs. grupper av företag som bedriver betydande verksamhet i både i bank- och värdepapperssektorn och i försäkringssektorn (se 2 kap. 1 § konglomeratlagen och artikel 2.14 i konglomeratdirektivet). Tjänstepensionsinstitut ingår inte heller bland de institut som omfattas av konglomeratdirektivet, det direktiv som i svensk rätt har genomförts i konglomeratlagen (jfr artikel 2.8 b i konglomeratdirektivet).

I den franska lagstiftningen om finansiella konglomerat har det införts bestämmelser om att tjänstepensionsinstitut (*fr.* institution de retraite professionnelle supplémentaire) ska anses tillhöra försäkringssektorn (artikel L517-2 i Code monétaire et financier). Det innebär att de franska tjänstepensionsinstituten omfattas av den franska lagstiftningen om finansiella konglomerat.

Gällande rätt

Konglomeratlagen genomför konglomeratdirektivet i svensk rätt. Det direktivets syfte är att minska de risker för finansiell stabilitet som kan vara förknippade med stora finansiella företagsgrupper, med mångskiftande finansiell verksamhet, som om de råkar i ekonomiska svårigheter kan destabilisera de finansiella marknaderna (se bl.a. skälen 2 och 3 till konglomeratdirektivet).

För att ett finansiellt konglomerat ska föreligga krävs att det i en grupp av företag drivs betydande verksamhet både inom försäkringssektorn och inom bank- och värdepapperssektorn. Till försäkringssektorn räknas försäkringsföretag eller motsvarande utländska företag, försäkringsholdingföretag och specialföretag som avses i försäkringsrörelselagen (se 1 kap. 3 § 7 b konglomeratlagen). Till bank- och värdepapperssektorn hänförs kreditinstitut (banker och kreditmarknadsbolag), värdepappersbolag, fondbolag, AIF-förvaltare och motsvarande utländska företag samt finansiella institut och anknutna företag.

Det betyder att svenska livförsäkringsföretag i dag omfattas av regelverket om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. Det gäller både de livförsäkringsföretag som tillämpar gällande lydelse av försäkringsrörelselagen och de livförsäkringsföretag som med stöd av punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043) tillämpar vissa äldre bestämmelser i den lagen. Tjänstepensionskassorna, som enligt 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043) tillämpar den upphävda lagen om understödsföreningar, omfattas inte av några bestämmelser om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

I konglomeratlagen finns bestämmelser om särskild tillsyn över finansiella konglomerat som innefattar krav på att ett konglomerat ska ha en kapitalbas som uppfyller ett för finansiella konglomerat särskilt kapitalkrav (5 kap. 2 §). Beräkningar av kapitalbas och kapitalkrav ska ske fortlöpande och resultatet av beräkningarna ska rapporteras till Finansinspektionen (5 kap. 10 §). Ett företag i ett finansiellt konglomerat får vidare inte vara exponerat för så stora finansiella risker att solvensen eller den finansiella ställningen hos företaget hotas (se 5 kap. 7 §). Därutöver ställs i konglomeratlagen krav på att interna transaktioner inom ett finansiellt konglomerat inte får hota den finansiella ställningen eller solvensen inom konglomeratet (5 kap. 9 §). Riskkoncentrationer och interna transaktioner som är betydande ska rapporteras till Finansinspektionen (5 kap. 11 §). Om ett reglerat företag (enligt definitionen i 1 kap. 3 § 14 ett institut [kreditinstitut, värdepappersbolag, fondbolag eller AIF-förvaltare] eller motsvarande utländskt företag, eller ett försäkringsföretag eller ett motsvarande utländskt företag eller ett specialföretag) hemmahörande inom EES finns i toppen av det finansiella konglomeratet, ska rapporteringen skötas av det företaget. I andra fall ska rapporten lämnas av det blandade finansiella holdingföretaget i det finansiella konglomeratet eller det institut eller försäkringsföretag i konglomeratet som Finansinspektionen i ett enskilt fall beslutar efter att ha hört de övriga relevanta behöriga myndigheterna och konglomeratet (5 kap. 12 §) Enligt konglomeratlagen krävs att institut (se definitionen av det begreppet i 1 kap. 3 § 11) och försäkringsföretag som ingår i ett

finansiellt konglomerat ska ha system för riskhantering och rutiner för intern kontroll som är betryggande med hänsyn till konglomeratets samlade risksituation (5 kap. 13 §). Det företag i ett konglomerat som ansvarar för rapporteringen till Finansinspektionen ska enligt konglomeratlagen dessutom ha nödvändiga rutiner för intern kontroll för att kunna ta fram uppgifter som kan vara av betydelse för tillsynen över det finansiella konglomeratet (5 kap. 14 §).

Ett företag som ingår i ett finansiellt konglomerat ska lämna Finansinspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen begär för tillsynen över konglomeratet. Om företaget inte lämnar upplysningarna till Finansinspektionen, får inspektionen förelägga företaget att göra det. Ett sådant föreläggande får dock inte riktas mot ett reglerat företag som hör hemma i ett annat land inom EES. (6 kap. 3 § konglomeratlagen).

Om ett institut eller försäkringsföretag inom ett finansiellt konglomerat inte uppfyller de krav som anges i konglomeratlagen eller om kraven är uppfyllda men solvensen eller den finansiella ställningen hos ett reglerat företag inom konglomeratet ändå är hotad, ska Finansinspektionen förelägga det företag som ska rapportera enligt 5 kap. 12 § att rätta till förhållandet. Därutöver gäller det som föreskrivs i sektorsbestämmelserna, om ett institut eller försäkringsföretag bryter mot konglomeratlagen. (7 kap. 1 §)

När det gäller reglerade företag som hör hemma i ett annat land inom EES och som inte uppfyller de krav som ställs på det enligt konglomeratlagen, eller om de kraven uppfylls men det reglerade företagets solvens eller finansiella ställning ändå är hotad, ska Finansinspektionen underrätta den behöriga myndigheten i det landet (7 kap. 3 § konglomeratlagen).

Skälen för promemorians förslag:

Ett grundläggande intresse vid införandet av ett nytt regelverk för tjänstepensionsföretag är att det inte ska påverka finansiell stabilitet negativt. Det grundläggande syftet med regelverket – att möjliggöra en effektiv förvaltning av tjänstepensionskapital samtidigt som ett fullgott skydd för de framtida pensionärerna säkerställs (se avsnitt 5.2) – kan inte tillåtas få genomslag på så sätt att intresset av finansiell stabilitet får stå tillbaka.

Som framgår ovan, och som Finansinspektionen också lyfter fram i sin kapitalkravsrapport (se s. 65), tjänar lagstiftningen om finansiella konglomerat som ett skydd för finansiell stabilitet. Genom den lagstiftningen ska det förhindras att problem som uppstår i en sektor på finansmarknaderna sprids till andra sektorer, genom de olika sektorernas inbördes bindningar i företagsgrupper med verksamhet inom flera sektorer. Detta syfte uppnås genom de materiella krav som ställs upp i den lagstiftningen bl.a. i form av ett särskilt kapitalkrav samt genom krav på undvikande av alltför stora riskkoncentrationer och på att interna transaktioner inte får hota solvens eller finansiell ställning inom ett finansiellt konglomerat.

Som framgår ovan (se avsnitt 4.5.3) utgör tjänstepensionssektorn en mycket betydande del av den svenska försäkringssektorn. Huvuddelen av verksamheten inom de svenska livförsäkringsföretagen sett som ett

kollektiv består av verksamhet som avser tjänstepensionsförsäkringar. I den verksamheten förvaltas tillgångar som uppgår till ca 3 000 miljarder kronor. Av detta faktum följer att den verksamheten är av stor betydelse för den svenska finanssektorn och av stort intresse för finansiell stabilitet.

Det är mot denna bakgrund önskvärt att den tjänstepensionsverksamhet som i dag bedrivs av svenska livförsäkringsföretag även framöver omfattas av lagstiftningen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, och att det regelverket inte urholkas på det sätt *Skandia* befarar. På så sätt kan tillsyn även i fortsättningen utövas över att solvensen och den finansiella ställningen inom grupper av företag där tjänstepensionsföretagen ingår motsvarar det särskilda kapitalkrav som gäller för de finansiella konglomeraten. Likaså kommer de grupperna även i fortsättningen att omfattas av krav på undvikande av riskkoncentrationer och interna koncentrationer som kan hota den finansiella ställningen eller solvensen inom konglomeratet.

Även utifrån intresset av att motverka omotiverad snedvridning av konkurrensen och s.k. regelarbitrage (se avsnitt 5.3) är det önskvärt att de svenska livförsäkringsföretagens tjänstepensionsverksamhet omfattas av bestämmelser om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. Det vore exempelvis olyckligt om en finansiell koncern upphörde att vara ett finansiellt konglomerat enbart av det skälet att ett i koncernen ingående försäkringsföretag ombildas till ett tjänstepensionsföretag. I allmänhet innebär en sådan ombildning inte att själva verksamheten ändrar karaktär, endast att den efteråt drivs enligt ett annat rörelseregelverk än förut.

Det är emellertid tänkbart att den situationen skulle kunna uppkomma. Tjänstepensionsföretag ingår, som framgår ovan, inte i beskrivningen av försäkringssektorn enligt konglomeratlagen. I en koncern kan den dominerande försäkringsverksamheten vara sådan som avser tjänstepensionsförsäkringar. Om den verksamheten efter en sådan ombildning som avses i avsnitt 7.3 drivs i ett tjänstepensionsföretag, som i sin unionsrättsliga egenskap av tjänstepensionsinstitut inte omfattas av konglomeratdirektivet, kan det medföra att koncernen enligt konglomeratlagen inte längre är ett finansiellt konglomerat. Ett byte av regelverk för ett företag i gruppen kan alltså leda till att hela gruppen inte längre omfattas av den särskilda tillsynen över finansiella konglomerat.

Sammantaget finns starka skäl för att tjänstepensionsföretag ska omfattas av konglomeratlagen och det krav som det innebär på att uppfylla ett visst kapitalkrav, undvika alltför stora riskkoncentrationer och interna transaktioner som kan hota den finansiella ställningen eller solvensen, samt på system för riskhantering och rutiner för intern kontroll. På samma sätt bör tjänstepensionsföretag omfattas av den rapporteringsplikt som gäller enligt konglomeratlagen. Eftersom andra tjänstepensionsdirektivet är ett minimiharmoniseringsdirektiv kan detta inte heller anses stå i strid med EU-rätten. Tjänstepensionsföretag bör därför omfattas av konglomeratlagen. Svensk rätt intar därmed samma ställning som fransk rätt när det gäller tillämplighet en av regelverket om särskild tillsyn över finansiella konglomerat på tjänstepensionsinstitut, och den brist som *Ägarföreningen ProSkandia* påpekar uppkommer inte.

Enligt konglomeratlagen får tillsynsmyndigheten bestämma att bestämmelserna i den lagen, eller vissa av dem, ska tillämpas på ett institut eller ett försäkringsföretag, om betydande verksamhet både i försäkrings- och

bank- och värdepapperssektorerna bedrivs av företag över vilka en fysisk eller juridisk person har inflytande på vissa angivna sätt, och det bedöms särskilt viktigt att institutet eller försäkringsföretaget står under sådan särskild tillsyn som utövas över finansiella konglomerat (3 kap. 3 § och 4 kap. 2 §). Denna bestämmelse, som är föranledd av regler i konglomeratdirektivet (artikel 5.4), är tänkt att motverka att bestämmelserna om konglomerat kringgås genom omstrukturering av en företagsgrupp göra det möjligt att utsträcka tillämpningsområdet för de bestämmelserna till företagsgrupper med en riskbild som liknar den hos finansiella konglomerat (prop. 2005/06:45 s. 118). Bestämmelsen bör även omfatta tjänstepensionsföretag. I annat fall skulle det öppnas nya möjligheter att kringgå regelverket genom att omvandla försäkringsföretag till tjänstepensionsföretag, vilket inte är önskvärt.

Enligt konglomeratlagen är det möjligt att helt eller delvis undanta en företagsgrupp från tillämpning av lagen. Det gäller i fråga om grupper som inte uppfyller alla krav i den lagen för att vara ett finansiellt konglomerat och för vilka det inte anses nödvändigt eller lämpligt att gruppen omfattas av bestämmelser om särskild tillsyn över finansiella konglomerat (3 kap. 4 §). Denna undantagsmöjlighet har införts för att skapa flexibilitet i regelverket, stärka möjligheterna att utöva en effektiv tillsyn och ett effektivare utnyttjande av de resurser som avsatts för den finansiella tillsynen (samma prop. s. 114).

Möjligheten att helt eller delvis undanta en företagsgrupp från tillämpning av konglomeratlagen bör inte upphöra endast på grund av att ett eller flera försäkringsföretag som ingår i gruppen ombildas till tjänstepensionsföretag. Det bör därför vara möjligt att undanta företagsgrupper som enligt förslagen i denna promemoria ska vara finansiella konglomerat (se avsnitt 15.2.2).

Den reglering som föreslås för tillsyn med avseende på finansiella konglomerat där det ingår tjänstepensionsföretag har inte någon grund i unionsrätten. Den baserar sig i stället på nationell rätt. Därav följer att det inte är möjligt att i den regleringen ge Finansinspektionen som tillsynsmyndighet några tillsyns- eller ingripandebefogenheter i förhållande till företag som inte har hemvist i Sverige. Det föreslås justeringar i konglomeratlagen där detta anges. Justeringarna föreslås ske i bestämmelserna om vilket företag som ska ansvara för rapporteringen (5 kap. 12 §), samt i bestämmelserna om Finansinspektionens rätt att utfärda förelägganden till företag som inte lämnar upplysningar på begäran (6 kap. 3 § andra stycket). Vidare bör det klargöras i 7 kap. 3 § konglomeratlagen att Finansinspektionen, när det gäller de konglomerat som saknar grund i unionsrätten, inte ska underrätta behöriga myndigheter i andra länder inom EES om regelöverträdelser eller om hot mot solvens eller finansiell ställning.

15.2.2 Ändrade definitioner i konglomeratlagen

Promemorians förslag: Om en grupp skulle ha varit ett finansiellt konglomerat för det fall ett eller flera tjänstepensionsföretag i gruppen var försäkringsföretag, ska gruppen utgöra ett finansiellt konglomerat.

För sådana finansiella konglomerat ska bestämmelserna i konglomeratlagen om tillsynssamarbete inom EES inte gälla. Finansinspektionen ska vara samordnare för sådana konglomerat.

Definitionen av blandat finansiellt holdingföretag i konglomeratlagen ska ändras så att den inte kan innefatta tjänstepensionsföretag. Definitionen av sektorsbestämmelser ska ändras så att den även innefattar de bestämmelser i lag och andra författningar som gäller för den rörelse som drivs av tjänstepensionsföretag. En definition av tjänstepensionsföretag ska införas i konglomeratlagen. Det begreppet ska vara subsidiärt i förhållande till blandat finansiellt holdingföretag.

Utredningens förslag behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Vad som avses med ett finansiellt konglomerat är anges i konglomeratlagen (2 kap. 1 §). Ett konglomerat är en grupp (definieras i 1 kap. 7 §) som uppfyller en rad villkor. Av intresse i detta sammanhang är främst villkoren att minst ett av företagen ska tillhöra försäkringssektorn, att minst ett av företagen ska tillhöra bank- och värdepapperssektorn och att gruppens verksamhet i såväl försäkringssektorn som bank- och värdepapperssektorn ska vara betydande.

I konglomeratlagen har begreppet blandat finansiellt holdingföretag en viktig roll. Det definieras som ett moderföretag som inte är ett reglerat företag och som tillsammans med sina dotterföretag, varav minst är ett reglerat företag med huvudkontor inom EES, och andra företag utgör ett finansiellt konglomerat (1 kap. 3 § 4). Begreppet reglerat företag definieras i sin tur som ett institut (kreditinstitut, värdepappersbolag, fondbolag och AIF-förvaltare) eller ett försäkringsföretag eller ett motsvarande utländskt företag eller ett specialföretag (1 kap. 3 § 14). Som berörs ovan (se avsnitt 15.1.1) innebär avgränsningen till reglerade företag att ett tjänstepensionsföretag kan vara ett blandat finansiellt holdingföretag.

För varje finansiellt konglomerat ska det finnas en tillsynsmyndighet som är samordnare och ansvarig för tillsynen över konglomeratet (4 kap. 1 § konglomeratlagen och artikel 10 i konglomeratdirektivet). Vilken myndighet inom EES som ska vara samordnare avgörs med ledning av var de enskilda företagen i konglomeratet hör hemma eller var den mest omfattande verksamheten bedrivs (4 kap. 2 § konglomeratlagen). Om det finns flera myndigheter inom EES som uppfyller kraven för att bli samordnare så får de olika myndigheterna ingå en överenskommelse om vilken myndighet som ska ha det ansvaret (4 kap. 2 § tredje stycket och 3 § konglomeratlagen).

Konglomeratdirektivet, och därmed även konglomeratlagen, bygger på att ett nära samarbete ska äga rum mellan tillsynsmyndigheterna i de olika länderna inom EES, även i andra avseenden än när det gäller utseende av den myndighet som ska vara samordnare. Som exempel på detta kan nämnas kravet i konglomeratlagen att Finansinspektionen ska informera myndigheter i andra länder inom EES om ett beslut att en viss grupp av företag utgör ett finansiellt konglomerat (4 kap. 5 §) och kravet på att

Finansinspektionen, innan inspektionen fattar vissa beslut, ska höra övriga berörda myndigheter (5 kap. 11 §).

Skälen för promemorians förslag

När den svenska lagstiftningen om finansiella konglomerat enligt förslaget i avsnitt 15.2.1 ska göras tillämplig på tjänstepensionsföretagen sker det utan att lagstiftningen på EU-nivå om finansiella konglomerat ändras. Det betyder att ett tjänstepensionsföretag – i deras unionsrättsliga skepnad av tjänstepensionsinstitut – inte kommer att kunna tillhöra ett finansiellt konglomerat enligt unionsrätten. För kommissionen och Eiopa samt för tillsynsmyndigheter i andra länder inom EES, kommer därför den rättsliga situationen även i fortsättningen att vara sådan att svenska tjänstepensionsinstitut (tjänstepensionsföretag) inte ingår i finansiella konglomerat. De företagsgrupper som kommer att bli finansiella konglomerat genom de ändringar i konglomeratlagen som föreslås i denna promemoria som en följd av att den lagen ska gälla även för tjänstepensionsföretag kommer alltså att vara finansiella konglomerat endast enligt svensk rätt och inte enligt konglomeratdirektivet.

De finansiella konglomerat där tjänstepensionsföretag ingår, och som inte utgör finansiella konglomerat enligt unionsrätten, omfattas inte av de regler om myndighetssamarbete inom EES som finns i konglomeratdirektivet och som i svensk rätt har genomförts i motsvarande bestämmelser i konglomeratlagen. En förutsättning för detta samarbete är att de berörda myndigheterna har en gemensam lagstiftning att utgå ifrån i tillsynen. Av det skälet ska de finansiella konglomerat som uppkommer enligt svensk rätt till följd av att tjänstepensionsföretagen omfattas av konglomeratlagen inte att omfattas bestämmelserna i den lagen om myndighetssamarbete inom EES. Av samma skäl ska Finansinspektionen vara samordnare för dessa finansiella konglomerat.

För att konglomeratlagen ska bli tillämplig på tjänstepensionsföretag behöver beskrivningen i den lagen av vad som är ett finansiellt konglomerat ändras. Det skulle kunna ske på flera olika sätt.

Ett alternativ är att låta tjänstepensionsföretag ingå bland de företag som hör till försäkringssektorn (1 kap. 3 § 7 konglomeratlagen), vilket är den lösning som den franska lagstiftaren har valt (se avsnitt 15.2.1). Det skulle leda till att tjänstepensionsföretag inlemmas i finansiella konglomerat. En omvandling av ett försäkringsföretag till tjänstepensionsföretag skulle då inte leda till att tillsynen över företaget och gruppen enligt konglomeratlagen upphörde.

En nackdel med detta alternativ är emellertid att det lagtekniskt blir svårt att skilja sådana konglomerat som är konglomerat endast enligt konglomeratlagen från övriga finansiella konglomerat som är konglomerat även enligt konglomerat direktivet. Mellan dessa två typer av konglomerat finns, som framgår ovan, en väsentlig skillnad, nämligen att den förstnämnda typen av konglomerat är ett finansiellt konglomerat endast i nationell rätt medan den sistnämnda typen är det även i unionsrättslig mening. Om tjänstepensionsföretag anses höra till försäkringssektorn enligt konglomeratlagen kommer de båda typerna inte att gå att skilja åt i bestämmelserna i konglomeratlagen.

Ett lämpligare lagtekniskt alternativ för att uppnå det eftersträlvade resultatet – att tjänstepensionsföretag ska omfattas av bestämmelserna om finansiella konglomerat – är därför att införa en särskild bestämmelse i konglomeratlagen om den typ av konglomerat som är konglomerat endast enligt svensk rätt. I den bestämmelsen bör det anges att om en grupp skulle ha varit ett finansiellt konglomerat för det fall ett eller flera tjänstepensionsföretag i gruppen i stället var försäkringsföretag, ska gruppen utgöra ett finansiellt konglomerat. Genom en sådan bestämmelse förhindras att omvandling av försäkringsföretag till tjänstepensionsföretag leder till att företagen inte längre omfattas av konglomeratlagen. Genom hänvisningar till den bestämmelsen kan sedan sådana konglomerat särregleras i konglomeratlagen i den utsträckning som krävs. Bland annat kan det på ett enkelt sätt göras undantag från de bestämmelser i den lagen som reglerar tillsynssamarbetet inom EES. En sådan bestämmelse bör alltså införas i konglomeratlagen.

Som berörs ovan i avsnitt 15.1.2 är det tänkbart att ett tjänstepensionsföretag i vissa fall anses vara ett blandat finansiellt holdingföretag i konglomeratlagens mening. I ett konglomerat som uppkommer till följd av att tjänstepensionsföretag ska omfattas av konglomeratlagen, bör ett tjänstepensionsföretag dock inte vara att betrakta som ett blandat finansiellt holdingföretag, precis som t.ex. en bank eller ett försäkringsföretag inte är det. Därför bör begreppet blandat finansiellt holdingföretag, i de finansiella konglomerat som uppkommer till följd av nu föreslagna lagändringar, göras subsidiärt inte bara till de företag som är reglerade företag i konglomeratlagens mening (se ovan beträffande definitionen av det begreppet) utan också till begreppet tjänstepensionsföretag. Definitionen av begreppet blandat finansiellt holdingföretag i konglomeratlagen bör ändras i enlighet med detta.

I de grupper som är finansiella konglomerat oavsett om ett tjänstepensionsföretag som ingår i gruppen i stället var ett försäkringsföretag eller inte, bör däremot ett tjänstepensionsföretag kunna vara att betrakta som ett blandat finansiellt holdingföretag. I så fall omfattas företaget av de krav som enligt konglomeratlagen gäller för blandade finansiella holdingföretag och de krav som gäller enligt den lagen för tjänstepensionsföretag enskilt.

För att tjänstepensionsföretag ska omfattas av konglomeratlagen är det också nödvändigt att införa en definition av tjänstepensionsföretag i den lagen, som i huvudsak bör motsvara definitionen av tjänstepensionsföretag i lagen om tjänstepensionsföretag. Begreppet tjänstepensionsföretag bör dock vara subsidiärt i förhållande till begreppet blandat finansiellt holdingföretag. I annat fall skulle ett tjänstepensionsföretag som ingår ett finansiellt konglomerat som omfattas av försäkringsrörelselagen, och i ett sådant konglomerat intar ställning av blandat finansiellt holdingföretag, inte längre ha den statusen. Det skulle leda till att detta konglomerat, som alltså existerar både enligt svensk rätt och enligt unionsrätten, ser annorlunda i svensk rätt än i unionsrätten, vilket bör undvikas. Därigenom säkerställs att ett konglomerat som existerar enligt unionsrätten inte behandlas annorlunda i svensk rätt än enligt unionsrätten.

Därutöver behöver också begreppet sektorsbestämmelser i konglomeratlagen (1 kap. 3 § 17) anpassas så att det tar hänsyn till att lagen ska omfatta även tjänstepensionsföretag. Det begreppet bör fortsättningsvis avse de

bestämmelser i lag och andra författningar som gäller för den rörelse som drivs av institut, försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag.

16 Vissa övriga frågor

16.1 Ägarprövning

Promemorians förslag: Tjänstepensionsaktiebolag ska omfattas av bestämmelser i försäkringsrörelselagen om lämplighetsprövning av ägare i försäkringsaktiebolag (s.k. ägarprövning). Den ordning för samråd mellan tillsynsmyndigheterna inom EES som gäller vid ägarprövning i försäkringsaktiebolag ska dock inte tillämpas vid handläggningen av ärenden om tillstånd till förvärv av aktier i tjänstepensionsaktiebolag. I den nya lagen om tjänstepensionsföretag ska det införas särskilda bestämmelser om förvärvstillstånd och röstförbud för vissa holdingföretag som i huvudsak motsvarar bestämmelserna i försäkringsrörelselagen.

Bestämmelsen i offentlighets- och sekretesslagen om sekretess vid ägarprövning i finansiella företag ska omfatta uppgifter som förekommer i ärenden om ägarprövning i tjänstepensionsaktiebolag.

Regeringen ska få meddela föreskrifter om handläggningen av ärenden om förvärvstillstånd.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians förslag. Utredningen anser att det inte bör införas några krav som motsvarar kraven på förvärvstillstånd för försäkringsholdingföretag och blandade finansiella holdingföretag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inte några regler om ägarprövning.

Gällande rätt

För försäkringsaktiebolag som i dag driver tjänstepensionsverksamhet enligt försäkringsrörelselagen gäller bestämmelser om lämplighetsprövning av större ägare (s.k. ägarprövning). Bestämmelserna infördes när Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/44/EG av den 5 september 2007 om ändring av direktiv 92/49/EEG och direktiven 2002/83/EG, 2004/39/EG, 2005/68/EG och 2006/48/EG vad gäller förfaranderegler och utvärderingskriterier för bedömning av förvärv och ökning av innehav inom finanssektorn (förvärvsdirektivet) genomfördes i svensk rätt (se prop. 2008/09:155). På EU-nivå finns regler om ägarprövning numera i Solvens II-direktivet (se artiklarna 57–63). Genomförandet i svensk rätt av

det direktivet föranledde inte några ändringar av bestämmelserna om ägarprövning i försäkringsrörelselagen (2010:2043), FRL (15 kap.).

I försäkringsrörelselagen finns bestämmelser om krav på förvärvstillstånd och handläggningen av sådana tillståndsärenden (15 kap. 1–10 §§).

Tillstånd av Finansinspektionen krävs vid förvärv av aktier i ett försäkringsaktiebolag som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav. Med ett kvalificerat innehav avses ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet representerar tio procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget (1 kap. 15 §). Tillstånd krävs även för förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 30 eller 50 procent av aktiekapitalet eller så att försäkringsaktiebolaget blir dotterföretag (15 kap. 1 §). Om ett förvärv har gjorts genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller på annat liknande sätt krävs i stället tillstånd för att förvärvaren ska få behålla aktierna (15 kap. 2 §).

Finansinspektionen ska meddela tillstånd till ett sådant förvärv som avses ovan om förvärvaren bedöms lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av försäkringsaktiebolaget och det kan antas att förvärvet är ekonomiskt sunt. Vid bedömningen av förvärvarens lämplighet ska ett antal uppräknade kriterier beaktas, bl.a. förvärvarens anseende och kapitalstyrka (15 kap. 5 §). Om förvärvaren är ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag, ska det vid bedömningen av förvärvarens anseende särskilt beaktas om dess ledning uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt försäkringsrörelselagen respektive konglomeratlagen (15 kap. 6 §).

Om ett förvärv skulle leda till nära förbindelser mellan försäkringsaktiebolaget och någon annan, ska tillstånd ges bara om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av försäkringsaktiebolaget (15 kap. 7 §). Ett försäkringsföretag och ett annat företag ska anses ha nära förbindelser, om

1. det ena företaget direkt eller indirekt genom dotterföretag äger minst 20 procent av kapitalet eller disponerar över minst 20 procent av samtliga röster i det andra företaget,

2. det ena företaget direkt eller indirekt utgör moderföretag till det andra eller det finns en annan likartad förbindelse mellan företagen, eller

3. båda företagen är dotterföretag till eller har en likartad förbindelse med en och samma juridiska person eller står i ett motsvarande förhållande till en och samma fysiska person (1 kap. 14 § första stycket).

Nära förbindelser ska även ett försäkringsföretag och en fysisk person anses ha, om

1. den fysiska personen

- a) äger minst 20 procent av kapitalet i försäkringsföretaget,

- b) disponerar över minst 20 procent av samtliga röster i försäkringsföretaget, eller

- c) på annat sätt har sådant inflytande över försäkringsföretaget att personens ställning motsvarar den som ett moderföretag har i förhållande till ett dotterföretag, eller

2. det finns en annan likartad förbindelse mellan denna person och försäkringsföretaget (1 kap. 14 § andra stycket).

De nu aktuella bestämmelserna i försäkringsrörelselagen har sin grund i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/26/EG av den 29 juni 1995 om

ändring av direktiv 77/780/EEG och 89/646/EEG om kreditinstitut, direktiv 73/239/EEG och 92/49/EEG om andra direkta försäkringar än livförsäkringar, direktiv 79/267/EEG och 92/96/EEG om direkta livförsäkringar, direktiv 93/22/EEG om tjänster inom värdepappersområdet och direktiv 85/611/EEG om företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) i syfte att stärka tillsynen på dessa områden (BCCI-direktivet) (se prop. 1995/96:173).

Frågan om tillstånd till förvärv får i vissa fall avgöras först efter samråd mellan Finansinspektionen och behörig myndighet i ett annat land inom EES (15 kap. 9 §). Samrådsskyldigheten gäller om förvärvaren är ett i det andra landet auktoriserat försäkringsföretag, kreditinstitut, företag för elektroniska pengar eller värdepappersföretag, eller ett i det landet hemmahörande förvaltningsbolag som där har tillstånd att driva verksamhet enligt reglerna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) (UCITS-direktivet). Samråd krävs även om förvärvaren är ett moderföretag till ett sådant företag eller en fysisk eller juridisk person som kontrollerar ett sådant företag.

Utöver bestämmelserna om förvärvstillstånd finns bestämmelser om skyldighet för innehavare av kvalificerade innehav och försäkringsaktiebolag att anmäla vissa förhållanden till Finansinspektionen (15 kap. 11–13 §). Vidare har Finansinspektionen möjlighet att ingripa mot olämpliga ägare av kvalificerade innehav genom beslut om röstförbud och föreläggande om avyttring av aktier (15 kap. 14–18 §§).

Enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller sekretess för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ett ärende hos Finansinspektionen om innehav av aktier i bl.a. försäkringsaktiebolag (30 kap. 5 §).

Även de försäkringsaktiebolag vars tjänstepensionsverksamhet omfattas av punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043) (se avsnitt 4.5.3) ska tillämpa de nu aktuella bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (15 kap.).

Ömsesidiga försäkringsaktiebolag, försäkringsföreningar och tjänstepensionskassor omfattas inte av några bestämmelser om ägarprövning.

Skälen för promemorians förslag

Det finns ingen unionsrättslig skyldighet för Sverige att införa bestämmelser om prövning av tilltänkta förvärvare och ägare i tjänstepensionsaktiebolag. I andra tjänstepensionsdirektivet finns det inte några sådana regler. Tjänstepensionsföretag omfattas inte heller av de EU-direktiv som ligger till grund för bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om ägarprövning (15 kap.).

Det kan inledningsvis konstateras att det dock finns starka skäl för krav på ägarprövning i tjänstepensionsaktiebolag, i likhet med det som gäller i försäkringsaktiebolag och andra finansiella företag. Ägarprövning är en viktig del av tillsynen över dessa bolag och syftet med prövningen är att förhindra att en olämplig ägare får möjlighet att missbruka sin ställning

och sitt inflytande över verksamheten. Om det inte införs några bestämmelser om ägarprövning i tjänstepensionsaktiebolagen riskerar tillsynen över dessa bolag att bli svagare än tillsynen över andra finansiella företag, vilket skulle påverka skyddet för de framtida pensionärerna. Tjänstepensionsaktiebolag kommer även, i likhet med försäkringsaktiebolag, att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring, en form av försäkringsrörelse (se avsnitt 5.4). Det saknas skäl att behandla tjänstepensionsaktiebolag och försäkringsaktiebolag olika i fråga om ägarprövning. Det bör därför införas bestämmelser i den nya lagen om tjänstepensionsföretag om ägarprövning i tjänstepensionsaktiebolag.

Det kan inte anses strida mot EU-rätten att införa bestämmelser om ägarprövning för tjänstepensionsaktiebolagen. Andra tjänstepensionsdirektivet syftar till minimiharmonisering och hindrar inte att medlemsstaterna inför bestämmelser som ger ett mer långtgående skydd för de framtida pensionärerna än vad som följer av direktivet.

Vid utformningen av bestämmelserna om ägarprövning i tjänstepensionsaktiebolag är det naturligt att utgå från bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om ägarprövning i försäkringsaktiebolag (15 kap.) (jfr avsnitt 5.5). Även om de bestämmelserna i försäkringsrörelselagen baseras på EU-direktiv som inte gäller tjänstepensionsföretagen kan de i stor utsträckning tillämpas även på tjänstepensionsaktiebolag.

Det kan dock konstateras att system för samråd mellan behöriga myndigheter inom EES som används vid prövningen av gränsoverskridande förvärv i försäkringsaktiebolag och vissa andra finansiella företag inte kan tillämpas för tjänstepensionsaktiebolag. Samrådsskyldigheten när det gäller försäkringsaktiebolag följer av förvärvsdirektivet och regelverket som styr myndighetssamarbetet är därmed harmoniserat inom EES. Tjänstepensionsinstitut omfattas inte av förvärvsdirektivet och det finns inte heller några motsvarande regler på EU-nivå om samråd vid ägarförändringar i tjänstepensionsinstitut. Det är därmed inte möjligt att tillämpa bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om samråd vid ägarprövning i tjänstepensionsaktiebolag (15 kap. 9 §). Några motsvarande bestämmelser bör därför inte införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

I avsnitt 15 föreslås att tjänstepensionsföretag ska omfattas av bestämmelser om grupp-tillsyn och tillsyn över finansiella konglomerat. De särskilda krav som ställs på försäkringsholdingföretag och blandade finansiella holdingföretag vid ägarprövning enligt försäkringsrörelselagen bör därför gälla även vid prövningen av sådana bolags innehav i tjänstepensionsaktiebolag. Grupp-tillsynen över tjänstepensionsföretag ska enligt förslaget regleras särskilt i den nya lagen om tjänstepensionsföretag. I avsnitt 15.1.19 föreslås att det ska införas en bestämmelse med krav på att de som ingår i ledningen för ett holdingföretag som är moderföretag i en grupp över vilken det ska utövas grupp-tillsyn enligt den nya lagen ska vara lämpliga för en sådan uppgift. Den bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i försäkringsrörelselagen om krav på dem som ingår i ledningen för försäkringsholdingföretag (19 kap. 63 §). I försäkringsrörelselagen finns bestämmelser om förvärvstillstånd och röstförbud för sådana företag som hänvisar till den bestämmelsen (15 kap. 6 § och 14 § första stycket 3). Motsvarande bestämmelser bör införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag för holdingföretag som är moderföretag i en grupp

över vilken det ska utövas grupptillsyn enligt den nya lagen. I de bestämmelserna bör hänvisning göras till den nämnda bestämmelsen om krav på ledningen i de aktuella moderföretagen.

I fråga om sekretess hos Finansinspektionen bör samma bestämmelser gälla vid ägarprövning i tjänstepensionsaktiebolag som vid motsvarande prövning i försäkringsaktiebolag. Sekretessbestämmelsen i 30 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen behöver därför ändras så att den även omfattar ärenden om innehav i tjänstepensionsaktiebolag.

Regeringen bör få meddela föreskrifter om Finansinspektionens handläggning av ärenden om tillstånd till förvärv av aktier i tjänstepensionsaktiebolag. Ett motsvarande bemyndigande finns beträffande handläggningen av tillståndsärenden enligt försäkringsrörelselagen (15 kap. 19 §).

16.2 Återförsäkring

Promemorians bedömning: Det bör inte införas några särskilda bestämmelser om återförsäkring för tjänstepensionsföretagen.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tar inte upp frågan. FAR framhåller att möjligheten att teckna återförsäkring inte bör inskränkas för tjänstepensionsföretag.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inte några regler om återförsäkring för tjänstepensionsinstitut. Genom direktivet ändras artikel 13.7 i Solvens II-direktivet på så sätt att definitionen av återförsäkring även omfattar ett återförsäkringsföretags tillhandahållande av säkerheter för ett institut som omfattas av andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 63.1).

Gällande rätt

För försäkringsföretag gäller bestämmelser om återförsäkring i försäkringsrörelselagen. De bestämmelserna har sin grund i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/68/EG av den 16 november 2005 om återförsäkring och om ändring av rådets direktiv 73/239/EEG och 92/49/EEG samt direktiven 98/78/EG och 2002/83/EG (återförsäkringsdirektivet) (se prop. 2007/08:40). På EU-nivå regleras frågor om återförsäkringsverksamhet numera i Solvens II-direktivet.

Med återförsäkring avses verksamhet som består i att överta risker som överlåts av ett försäkringsföretag eller av en utländsk försäkringsgivare (1 kap. 9 § FRL). Ett försäkringsföretag får avge återförsäkring (dvs. överlåta risker) och driva rörelse avseende mottagen återförsäkring.

Enligt försäkringsrörelselagen ska tillstånd för rörelse avseende mottagen återförsäkring avse risker som hänför sig till en eller flera av de skade- eller livförsäkringsklasser som anges i den lagen (2 kap. 13 §).

Tillstånd att uteslutande driva återförsäkringsrörelse får endast ges ett aktiebolag eller ett ömsesidigt försäkringsbolag (2 kap. 14 § FRL). Ett bolag som har fått tillstånd för rörelse som bara avser återförsäkring benämns "återförsäkringsbolag" (1 kap. 10 § FRL).

Inom ramen för de s.k. solvensreglerna i försäkringsrörelselagen finns särskilda bestämmelser om behandlingen av återförsäkring (5 kap. 11 §, 6 kap. 13 § och 8 kap. 14 och 20 §§).

Tjänstepensionskassor, dvs. understödsföreningar som driver tjänstepensionsverksamhet, tillämpar den upphävda lagen om understödsföreningar. I samband med genomförandet i svensk rätt av återförsäkringsdirektivet gjordes bedömningen att understödsföreningar inte kan bedriva återförsäkringsrörelse eftersom deras verksamhet avser inbördes bistånd (se prop. 2007/08:40 s. 58).

Skälen för promemorians bedömning

Tjänstepensionsinstitut får enligt andra tjänstepensionsdirektivet endast ägna sig åt verksamhet som avser pensionsförmåner (jfr artikel 7). Det regelverk som föreslås i denna promemoria för att i svensk rätt genomföra direktivet innebär att svenska tjänstepensionsföretag kommer att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring, en form av försäkringsrörelse. Med tjänstepensionsförsäkring avses livförsäkring som har samband med yrkesutövning och där utbetalning av försäkringsbelopp beror av att en eller flera personer uppnår eller förväntas uppnå en viss ålder samt försäkringar som meddelas som tillägg till sådana försäkringar. Den definition av tjänstepensionsförsäkring som föreslås motsvarar definitionen av pensionsförmån i andra tjänstepensionsdirektivet (se avsnitt 6.3). I den nya lagen om tjänstepensionsföretag avgränsas enligt förslaget dessutom tillåten verksamhet till verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar och därmed sammanhängande verksamhet.

Eftersom tjänstepensionsföretag kommer att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar och därmed sammanhängande verksamhet är det naturligt att de, i likhet med försäkringsföretag, får avge återförsäkring. Tjänstepensionsföretagens möjligheter att teckna återförsäkring bör, som FAR framför, inte begränsas i förhållande till vad som gäller för försäkringsföretag. Förslaget i avsnitt 5.5 att det i den nya lagen om tjänstepensionsföretag ska införas en generell hänvisning om att bestämmelserna i försäkringsrörelselagen ska tillämpas av tjänstepensionsföretag innebär att definitionen av återförsäkring i försäkringsrörelselagen (1 kap. 9 §) kommer att omfatta risker som överläts av tjänstepensionsföretag. Därmed genomförs artikel 63.1 i andra tjänstepensionsdirektivet om ändring av Solvens II-direktivets definition av återförsäkring.

Tjänstepensionsföretag bör dock inte få ta emot återförsäkring. Tjänstepensionsinstitutens verksamhet ska enligt andra tjänstepensionsdirektivet vara begränsad till sådan verksamhet som avser pensionsförmåner och därmed sammanhängande verksamhet. Eftersom mottagen återförsäkring inte omfattas av definitionen av pensionsförmåner i andra tjänstepensionsdirektivet är det inte lämpligt att tjänstepensionsföretag övertar risker från ett försäkringsföretag eller ett annat tjänstepensionsföretag.

Sammantaget finns det inte behov av några särskilda bestämmelser om återförsäkring för tjänstepensionsföretagen.

16.3 Kapitalförvaltning

Promemorians bedömning: Svensk lagstiftning uppfyller kravet i andra tjänstepensionsdirektivet att tjänstepensionsinstitut ska ha rätt att anlita kapitalförvaltare.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians bedömning.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet får medlemsstaterna inte begränsa tjänstepensionsinstitutens rätt att för förvaltningen av investeringsportföljen utse auktoriserade kapitalförvaltare som är etablerade i en annan medlemsstat (artikel 32).

Gällande rätt

Reglerna om förbud mot att begränsa rätten att anlita kapitalförvaltare i andra tjänstepensionsdirektivet motsvarar regler i första tjänstepensionsdirektivet (artikel 19.1). Vid genomförandet i svensk rätt av det direktivet gjordes bedömningen att svensk lagstiftning uppfyller direktivets krav i fråga om rätten att anlita kapitalförvaltare (se prop. 2004/05:165 s. 212).

Skälen för promemorians bedömning

Det finns inte några bestämmelser i svensk rätt som begränsar tjänstepensionsföretagens möjligheter att anlita auktoriserade kapitalförvaltare som är etablerade i andra medlemsstater. Eftersom svensk lagstiftning redan uppfyller andra tjänstepensionsdirektivets krav i den delen krävs inga lagstiftningsåtgärder.

16.4 Förvaringsinstitut

Promemorians bedömning: Svensk lagstiftning uppfyller kravet i andra tjänstepensionsdirektivet att tjänstepensionsinstitut ska ha rätt att anlita förvaringsinstitut. Det bör inte införas något krav på att tjänstepensionsföretag ska utse förvaringsinstitut för förvaring av tillgångar och för tillsynsuppgifter.

Det bör inte införas någon möjlighet att besluta om förbud för förvaringsinstitut etablerade i Sverige att fritt förfoga över förvarade tillgångar.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians bedömning.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

I andra tjänstepensionsdirektivet anges att när det är fråga om en tjänstepensionsplan där medlemmar och förmånstagare står för hela investeringsrisken, får hemmedlemsstaten kräva att tjänstepensionsinstitutet utser ett eller flera förvaringsinstitut för förvaring av tillgångar och för tillsynsuppgifter (artikel 33.1). Värmedlemsstaten får kräva att dessa tjänstepensionsinstitut utser ett eller flera förvaringsinstitut för förvaring av tillgångar och för tillsynsuppgifter när de bedriver gränsöverskridande verksamhet, under förutsättning att dess nationella rätt kräver att ett förvaringsinstitut utses.

För tjänstepensionsplaner i vilka medlemmar och förmånstagare inte står för hela investeringsrisken får hemmedlemsstaten kräva att tjänstepensionsinstitutet utser ett eller flera förvaringsinstitut för förvaring av tillgångar eller för förvaring av tillgångar och för tillsynsuppgifter (artikel 33.2).

Medlemsstaterna får inte begränsa tjänstepensionsinstitutens rätt att utse auktoriserade förvaringsinstitut som är etablerade i en annan medlemsstat (artikel 33.3).

Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt för behöriga myndigheter att enligt deras nationella rätt förbjuda förvaringsinstitut som är belägna inom deras territorium att fritt förfoga över förvarade tillgångar om detta begärs av den behöriga myndigheten i tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat (artikel 33.4).

I direktivet finns även regler om hur förvaringsinstitut ska utses samt vilka krav som ska ställas på deras verksamhet och ansvar (artiklarna 33.5–33.8, 34 och 35).

Gällande rätt

I första tjänstepensionsdirektivet tillförsäkrades tjänstepensionsinstitut rätten att utse förvaringsinstitut (se artikel 19.1 som motsvarar artikel 33.3 i andra tjänstepensionsdirektivet). Vid genomförandet av det direktivet bedömdes att svensk lagstiftning möjliggör att förvaringsinstitut från andra medlemsstater anlitas av tjänstepensionsinstitut (se prop. 2004/05:165 s. 212).

Bestämmelser om förvaringsinstitut finns framför allt i lagstiftning på värdepappersmarknadsområdet (se t.ex. lagen [2004:46] om värdepappersfonder).

Skälen för promemorians bedömning

Det finns inga hinder i svensk rätt mot att tjänstepensionsföretag anlitar förvaringsinstitut i andra medlemsstater. Kravet i andra tjänstepensionsdirektivet i fråga om rätten för tjänstepensionsinstitut att utse förvaringsinstitut ger därför inte anledning till några lagstiftningsåtgärder.

Det finns inte något behov av att utnyttja den möjlighet som direktivet ger att ställa upp krav på att tjänstepensionsföretag ska utse förvaringsinstitut. Som utredningen konstaterar rör skyldigheten att anlita förvaringsinstitut främst investeringar i olika slags finansiella instrument.

Denna skyldighet regleras redan i lagstiftning på värdepappersmarknadsområdet.

Eftersom det inte bör införas något krav på att tjänstepensionsföretag ska utse förvaringsinstitut finns det inte behov av lagstiftningsåtgärder med anledning av reglerna i andra tjänstepensionsdirektivet om hur förvaringsinstitut ska utses och vilket ansvar och vilka tillsynsuppgifter som ett förvaringsinstitut ska ha (artiklarna 33.5–33.8, 34 och 35).

Slutligen finns det anledning att dela utredningens uppfattning att det inte finns behov av att införa en möjlighet att besluta om förbud för förvaringsinstitut etablerade i Sverige att fritt förfoga över förvarade tillgångar om detta begärs av tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat.

16.5 Redovisningsregler

Promemorians förslag: Tjänstepensionsföretag ska omfattas av bestämmelserna i lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och bestämmelserna i bokföringslagen.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningen föreslår en lag med särskilda bestämmelser om årsredovisning för tjänstepensionsföretag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tar inte upp frågan. *Bolagsverket* och *Skandia* anser att det bör övervägas om det verkligen behövs en särskild årsredovisningslag för tjänstepensionsföretagen. *Bolagsverket* anser att det är angeläget att det tydligt framgår vilka företag som ska skicka in sina årsredovisningar till *Bolagsverket* och om det ska ske självmant eller endast på begäran av *Bolagsverket*. *FAR* förordar att den särskilda årsredovisningslag som utredningen föreslår och årsredovisningslagen för försäkringsföretag i så stor utsträckning som möjligt ska ha samma bestämmelser om uppställningsformer och specifika poster om inte skillnader motiveras av tjänstepensionsverksamhetens särart. *Svensk Försäkring* anser att en ny särskild lag för årsredovisningen i tjänstepensionsföretag skulle underlätta för lagstiftaren att göra framtida ändringar som endast rör tjänstepensionsföretag. Bestämmelserna i den nya särskilda årsredovisningslagen bör i möjligaste mån motsvara dem i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL). *Svensk Försäkring* avstyrker därför förslaget till nya uppställningsformer för balans- och resultaträkningarna. Det finns inte heller skäl för att i balansräkningen dela upp placeringstillgångar i finansiella och materiella tillgångar på sätt som föreslås. *Svensk Försäkring* avstyrker även förslaget om att de ekonomiska och aktuariella beräkningarna som ett tjänstepensionsföretag gör vid värdering av de tekniska avsättningarna ska grundas på aktsamma antaganden. Det är tillräckligt med en skrivning som motsvarar nuvarande 4 kap. 9 § ÅRFL, dvs. att de tekniska avsättningarna ska motsvara belopp som krävs för att företaget ska kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma med anledning av ingångna avtal om tjänstepensionsförmåner. Det är enligt *Svensk Försäkrings* uppfattning inte heller nödvändigt eller lämpligt att ett krav på en resultatanalys per pensionsplan införs. Resultatanalysen bör inte

anknyta till plan utan i stället, med ÅRFL som förebild, till de typer av tjänstepensionsförmåner som företaget meddelar.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska tjänstepensionsinstitut upprätta årsbokslut och förvaltningsberättelser, där hänsyn ska tas till varje pensionsplan som institutet hanterar och, vid behov, årsbokslut och förvaltningsberättelser för varje pensionsplan (artikel 29). Årsboksluten och förvaltningsberättelserna ska ge en rättvisande och korrekt bild av institutets tillgångar, skulder, finansiella ställning och redovisa betydande investeringsinnehav. Årsboksluten och uppgifterna i förvaltningsberättelserna ska vara konsekventa, uttömmande, sakligt presenterade samt i vederbörlig ordning godkända av auktoriserade personer, i enlighet med nationell rätt.

Gällande rätt

Redovisningslagstiftningen i Sverige består av bestämmelser om bokföring och redovisning som antingen är allmänna till sin karaktär och gäller för de flesta företag som bedriver näringsverksamhet såsom bokföringslagen (1999:1078, BFL) och årsredovisningslagen (1995:1554, ÅRL), eller är särskilda för redovisning i en viss typ av företag såsom t.ex. finansiella företag. Även redovisningslagarna för finansiella företag – lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKLL) och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag – överensstämmer dock i stora delar med årsredovisningslagen.

Lagarna om årsredovisning har karaktär av ramlagstiftning. Inom ramarna för lagarna sker en kompletterande normgivning av vissa myndigheter och organisationer, t.ex. Bokföringsnämnden, Finansinspektionen och Rådet för finansiell rapportering. De svenska reglerna om årsredovisning och koncernredovisning grundar sig till stor del på Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU av den 26 juni 2013 om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag, om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG och om upphävande av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG och Rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 om årsbokslut i vissa typer av bolag avseende redovisning i juridisk person och Rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 om sammanställd redovisning avseende koncernredovisning, redovisningsdirektivet. Därutöver finns standarder framtagna av International Accounting Standards Board (IASB), en internationell icke-vinstdrivande organisation som verkar för internationell harmonisering av redovisningsstandarder i världen. De mest relevanta för försäkringsföretag är IFRS 4 om försäkringsavtal och IFRS 9 om finansiella instrument. Den förstnämnda kommer att ersättas av IFRS 17 och innebär nya utgångspunkter för redovisning och värdering av försäkringsavtal. Syftet är att öka transparensen och minska skillnaderna i redovisningen av försäkringsavtal. Den slutliga standarden gavs ut i maj 2017 och träder i kraft den 1 januari 2021.

Bokföringslagen

Bokföringslagen innehåller bestämmelser om vem som är bokförings-skyldig och om räkenskapsår, löpande bokföring samt arkivering av räkenskapsmaterial. Bestämmelserna syftar till att tillgodose de behov som det bokföringsskyldiga företags borgenärer, ägare, medlemmar och anställda samt det allmänna kan ha av att kunna följa upp företagets förhållanden. Den räkenskapsinformation som ingår i den löpande bokföringen sammanställs i årsbokslut och årsredovisningar samt, i vissa fall, koncernredovisningar och delårsrapporter. Ett årsbokslut – som inte är en offentlig handling – sammanfattar de affärshändelser som ägt rum under året. Även årsredovisningar, koncernredovisningar och delårsrapporter utgör sammanfattningar av den verksamhet som förevarit under en viss period. Syftet med sammanfattningarna är främst att ge information till företagets externa intressenter. Det finns därför särskilda bestämmelser om att handlingar av dessa slag ska offentliggöras. De grundläggande bestämmelserna om vad dessa handlingar ska innehålla och hur de ska offentliggöras finns i årsredovisningslagen, lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag.

Årsredovisningslagen och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag

Årsredovisningslagen, som är tillämplig på i stort sett samtliga företag som är skyldiga att upprätta en årsredovisning såsom bl.a. aktiebolag och ekonomiska föreningar innehåller bestämmelser om upprättande och offentliggörande av årsredovisning, koncernredovisning och delårsrapport. Årsredovisningslagen grundar sig på redovisningsdirektivet som ersatt de fjärde och sjunde bolagsrättsliga direktiven om årsredovisning respektive koncernredovisning. Reglerna i årsredovisningsdirektivet om års- och koncernredovisning överensstämmer i stora delar med dem i de äldre direktiven. I direktivet har dock både disposition och språklig utformning ändrats och i vissa avseenden har även reglerna ändrats eller nya regler tillkommit jämfört med de tidigare direktiven (jfr prop. 2015/16:3 s. 129). Redovisningsdirektivet föranledde därför vissa ändringar i årsredovisningslagen.

Bestämmelser om de finansiella företags offentliga redovisning finns i lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Utöver försäkringsföretag så tillämpas sistnämnda lag också av understödsföreningar (det är då fråga om de bestämmelser som gäller för räkenskapsår 2010) med stöd av övergångsbestämmelser (jfr punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen om årsredovisning i försäkringsföretag i dess lydelse enligt SFS 2010:2058 och prop. 2009/10:246). Bestämmelserna om koncernredovisning ska dessutom tillämpas på finansiella holdingföretag som uteslutande eller huvudsakligen förvaltar andelar i dotterföretag som är försäkringsföretag eller utländska företag av motsvarande slag (försäkringsholdingföretag).

Lagen om årsredovisning i försäkringsföretag kan delas in i två delar. Den första delen avser hänvisningar till årsredovisningslagen som avser grundläggande principer och bestämmelser som är av mer generell karaktär och därmed ska tillämpas för företag i allmänhet. Den andra delen avser bestämmelser som är speciellt utmärkande för försäkringsföretagens

verksamhet. Dessa bestämmelser avser t.ex. uppställningsformerna för resultat- och balansräkning, benämning av posterna i dessa, det exakta innehållet i de försäkringsspecifika posterna, värderingsregler för placeringstillgångar och försäkringstekniska avsättningar samt upplysningar.

Lagen om årsredovisning i försäkringsföretag grundar sig på rådets direktiv 91/674/EEG av den 19 december 1991 om årsbokslut och sammanställd redovisning för försäkringsföretag (försäkringsredovisningsdirektivet). Försäkringsredovisningsdirektivet hänvisar i hög grad till fjärde och sjunde bolagsrättsliga direktiven och någon justering av hänvisningarna har inte gjorts trots att de båda direktiven har upphävts. Enligt redovisningsdirektivet (artikel 52) ska emellertid hänvisningar till regler i de upphävda direktiven ska ses som hänvisningar till motsvarande regler i redovisningsdirektivet. Mot den bakgrunden gjordes vissa justeringar i bl.a. lagen om årsredovisning i försäkringsföretag i samband med att redovisningsdirektivet genomfördes i svensk rätt (prop. 2015/16:3 s. 253–255).

Skälen för promemorians förslag

Lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och bokföringslagen

Tjänstepensionsinstitut omfattas i sig inte av något särskilt EU-direktiv om redovisning eftersom andra tjänstepensionsdirektivet inte föreskriver någon särskild rättslig form för tjänstepensionsinstitut (artikel 6.1). För att uppfylla kraven i direktivet på att årsbokslut och förvaltningsberättelser ska ge en rättvisande och korrekt bild av bl.a. institutets tillgångar, skulder och finansiella ställning bör det emellertid ställas krav på att ett tjänstepensionsföretag ska upprätta en årsredovisning (artikel 29). En årsredovisning ska innehålla resultat- och balansräkning och förvaltningsberättelse (jfr 2 kap. 2 § ÅRFL och 2 kap. 1 § ÅRL). Detta innebär – utöver bestämmelserna om löpande redovisning och årsbokslut (balans- och resultaträkning) som finns i bokföringslagen (6 kap. 3 och 4 §§ BFL) – att företaget bl.a. ska lämna en förvaltningsberättelse och specifikationer över de redovisade posternas förändringar, not-upplysningar.

Frågan är då var bestämmelser om detta bör införas eller vilka bestämmelser som bör gälla för tjänstepensionsföretagens årsredovisning. Utredningen föreslår att det ska införas en särskild lag om årsredovisning för tjänstepensionsföretagen med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag som förebild. Utredningen anger som skäl för det förslaget bl.a. att lagen om årsredovisning i försäkringsföretag baseras på ett redovisningsdirektiv som specifikt avser försäkringsföretag och att det i lagen görs en uppdelning av skade- respektive livförsäkringsrörelse. Enligt utredningen försvåras tillämpningen av lagen om årsredovisning i försäkringsföretag också om nya bestämmelser, begrepp och uppställningsformer för tjänstepensionsföretag införs.

Det bör, såsom bl.a. *Bolagsverket*, *FAR* och *Skandia* påpekar, finnas klara fördelar med att införa en särskild årsredovisningslag för att en sådan lösning ska vara att föredra. I avsnitt 5.4 i promemorian görs bedömningen att tjänstepensionsföretag på ett liknande sätt som försäkringsföretagen kommer att driva försäkringsrörelse och träffa försäkringsavtal. Enligt

förslaget kommer understödsföreningar att i lagen om tjänstepensionsföretag motsvaras av tjänstepensionsföreningar (jfr prop. 2009/10:246 s. 136 och 144 och avsnitt 13). Associationsformerna som står öppna för tjänstepensionsföretag kommer enligt förslaget också att vara desamma som för försäkringsföretag (avsnitt 13). Termer, försäkringsklasser och uttryck i lagen om tjänstepensionsföretag kommer enligt förslaget i många avseenden att vara desamma eller motsvara dem i försäkringsrörelselagen. En hel del olikheter när det gäller regleringen av försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag kommer visserligen att finnas, men övervägande skäl talar, såsom en rad remissinstanser förespråkar, för att tjänstepensionsföretag bör omfattas av lagen om årsredovisning i försäkringsföretag.

Några särskilda redovisningsregler för tjänstepensionsföretag bedöms således inte behövas. Detta innebär bl.a. att uppställningsformerna för balans- och resultaträkningar och redovisningen av försäkringstekniska avsättningar kommer att vara desamma för försäkrings- och tjänstepensionsföretag, vilket *Svensk Försäkring* förordar, och att det finns bestämmelser om ingivande av årsredovisningen, vilket *Bolagsverket* önskar.

För att tjänstepensionsföretag ska omfattas av lagen om årsredovisning i försäkringsföretag krävs dock en justering av definitionen av försäkringsföretag i den lagen och att det tydliggörs att det som specifikt anges om bl.a. försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag ska gälla för motsvarande kategorier tjänstepensionsföretag. De särskilda bestämmelser som finns för livförsäkringsföretag, ömsesidiga livförsäkringsbolag och livförsäkringsföreningar i lagen om årsredovisning i försäkringsföretag bör också gälla för tjänstepensionsföretag, ömsesidiga tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsföreningar.

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska det i årsbokslut och förvaltningsberättelse tas hänsyn till varje pensionsplan som ett tjänstepensionsinstitut förvaltar, och vid behov upprättas årsbokslut och förvaltningsberättelse för varje pensionsplan. Årsbokslutet och förvaltningsberättelsen ska ge en rättvisande och korrekt bild av tillgångar, skulder och finansiell ställning och redovisa betydande investeringsinnehav. Årsbokslutet och uppgifterna i förvaltningsberättelsen ska också vara konsekventa, uttömmande, sakligt presenterade samt i vederbörlig ordning godkända av auktoriserade personer i enlighet med nationell rätt.

Bestämmelser om bl.a. årsbokslut och förvaltningsberättelse finns i lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och i bokföringslagen. Enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (2 kap. 2 §) ska bestämmelserna i årsredovisningslagen om bl.a. årsredovisningens delar, överskådlighet och rättvisande bild tillämpas också på försäkringsföretag. Dessamma gäller bestämmelserna i årsredovisningslagen om bl.a. förvaltningsberättelsens innehåll (6 kap. 1 § ÅRFL). Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om bl.a. årsbokslut och årsredovisning (1 kap. 4 § ÅRFL och 4 § förordningen [1995:1600] om årsredovisning i kreditinstitut, värdepappersbolag och försäkringsföretag). I begreppet årsredovisning ingår bl.a. förvaltningsberättelse (se ovan). De bestämmelser om årsbokslut och förvaltningsberättelser som i dag finns i svensk rätt bedöms uppfylla de krav som ställs upp i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 29). Om det behöver göras några förtydliganden när det

gäller den hänsyn som ska tas till de pensionsplaner som ett tjänstepensionsföretag förvaltar kan det göras i forskrifter som Finansinspektionen får meddela inom ramen för befintligt bemyndigande i förordningen om årsredovisning i kreditinstitut, värdepappersbolag och försäkringsföretag. Ett bemyndigande som, mot bakgrund av vad som ovan föreslås om att tjänstepensionsföretag ska omfattas av definitionen av försäkringsföretag i ÅRFL, också omfattar tjänstepensionsföretag. Några särskilda bestämmelser om resultatanalys för tjänstepensionsföretag som förvaltar pensionsplaner i lag på sätt som utredningen föreslår bedöms därför inte nödvändiga. Däremot kommer det som för försäkringsföretag i dag att finnas krav på resultatanalys för om verksamheten omfattar flera försäkringsgrenar (2 kap. 1 § ÅRFL), vilket *Svensk Försäkring* förespråkar.

När det gäller bokföringslagen gör utredningen bedömningen att tjänstepensionsföretag bör omfattas av den lagen men att det behöver göras vissa ändringar i den lagen med anledning av den nya lag om årsredovisning för tjänstepensionsföretag som utredningen föreslår. Det finns inte anledning att göra någon annan bedömning när det gäller att tjänstepensionsföretag bör omfattas av bokföringslagen. De hänvisningar i bokföringslagen till lagen om årsredovisning i försäkringsföretag kommer emellertid, enligt det förslag som anges ovan, också att omfatta tjänstepensionsföretag. Det innebär att det inte behöver göras några sådana ändringar i bokföringslagen som utredningen föreslår.

I bokföringslagen anges att bl.a. försäkringsföretag får ha euro som redovisningsvaluta (4 kap. 6 §). På sätt som utredningen föreslår bör den bestämmelsen kompletteras så att den även omfattar tjänstepensionsföretag. Utöver detta krävs det inte några ändringar i bokföringslagen.

16.6 Distributionsfrågor

16.6.1 Tillämpliga bestämmelser

Promemorians förslag: Svenska tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut ska omfattas av bestämmelserna i lagen om försäkringsdistribution.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vad svenska tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut ska iaktta vid försäkringsdistribution.

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Gällande rätt

Förmedling av försäkringar regleras i dag i lagen (2005:405) om försäkringsförmedling. Genom den lagen genomförs i huvudsak Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/92/EG av den 9 december 2002 om försäkringsförmedling (försäkringsförmedlingsdirektivet) i svensk rätt.

Tillämpningsområdet för försäkringsförmedlingsdirektivet omfattar försäkringsförmedlars inledande och bedrivande av försäkringsförmedling. Med det avses verksamhet som består i att lägga fram, föreslå eller utföra annat förberedande arbete inför ingåendet av försäkringsavtal, eller att ingå sådana avtal, eller att bistå vid förvaltning och fullgörande av försäkringsavtal, särskilt vid skada (artikel 2.3). Försäkringsförmedlare är varje fysisk eller juridisk person som mot ersättning inleder eller bedriver försäkringsförmedling (artikel 2.5). En i huvudsak motsvarande definition av försäkringsförmedling finns i lagen om försäkringsförmedling (1 kap. 1 §). Varken lagen om försäkringsförmedling eller försäkringsförmedlingsdirektivet är tillämpligt på försäkringsföretag (1 kap. 7 § respektive artikel 2.3 andra stycket). Detta gäller även i de fall sådana företag driver tjänstepensionsverksamhet.

För försäkringsföretag, som t.ex. driver tjänstepensionsverksamhet, finns emellertid i dag i andra författningar såväl näringsrättsliga som civilrättsliga bestämmelser om den information som ska lämnas till den som erbjuds att teckna försäkring, till försäkringstagare och andra ersättningsberättigade under utbetalningstiden. De huvudsakliga näringsrättsliga bestämmelserna finns i försäkringsrörelselagen (2010:2043) och i föreskrifter som har meddelats av Finansinspektionen (se Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd [FFFS 2011:39] om information som gäller försäkring och tjänstepension). De huvudsakliga civilrättsliga bestämmelserna finns i försäkringsavtalslagen (2005:104). Bestämmelser om information finns också i bl.a. lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige, marknadsföringslagen (2008:486), lagen (2003:862) om finansiell rådgivning till konsumenter och föreskrifter som har meddelats av Konsumentverket.

Försäkringsdistributionsdirektivet, lagen om försäkringsdistribution och andra tjänstepensionsdirektivet

Genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/97 av den 20 januari 2016 om försäkringsdistribution (försäkringsdistributionsdirektivet) har det införts en ny EU-rättslig reglering av försäkringsdistribution. Det direktivet ska vara genomfört i medlemsstaterna senast den 1 juli 2018 och regelverket ska börja tillämpas senast den 1 oktober samma år. När det gäller tillämpningsområdet finns det många likheter mellan försäkringsdistributionsdirektivet och försäkringsförmedlingsdirektivet, men även väsentliga skillnader. Den enskilt mest betydande skillnaden är att även försäkringsföretagens distribution av försäkringar omfattas av försäkringsdistributionsdirektivet. Skälet för att försäkringsföretagens verksamhet omfattas är enligt det som anges i direktivet att konsumenter bör erhålla samma skyddsnivå oberoende av vilken distributionskanal som försäkringen tillhandahållits genom (skälen 6 och 7). Vid sidan av ambitionen att höja kundskyddsnivån syftar direktivet även till att förbättra den inre marknadens funktionssätt genom att förenkla gränsöverskridande näringsverksamhet, att skapa en sund konkurrens samt att öka harmoniseringen av de administrativa sanktionerna. För försäkringsföretagens vidkommande innehåller försäkringsdistributionsdirektivet bl.a. regler om yrkeskrav och krav på organisation av verksamheten

(artikel 10), informationskrav och uppföranderegler (artiklarna 17–20 och 22–25), ytterligare krav för försäkringsbaserade investeringsprodukter (artiklarna 26–30), sanktioner och andra åtgärder (artiklarna 31–36). Försäkringsdistributionsdirektivet är liksom andra tjänstepensionsdirektivet ett s.k. minimiharmoniseringsdirektiv som medger att medlemsstaterna inför krav som går utöver dem i direktivet.

Försäkringsdistributionsdirektivet genomförs i svensk rätt i en ny lag, lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution, som ersätter lagen om försäkringsförmedling (prop. 2017/18:216). Den nya lagen, som träder i kraft den 1 oktober 2018, innehåller huvudsakligen näringsrättsliga bestämmelser som ska gälla för försäkringsdistributörers försäkringsdistribution, dvs. för försäkringsförmedlare och försäkringsföretag när de distribuerar försäkringar. I det avseendet gör bestämmelserna i princip ingen skillnad mellan distribution av tjänstepensionsförsäkringar, jämfört med distribution av andra typer av försäkringar. Försäkringsdistributionsdirektivet är dock, liksom andra tjänstepensionsdirektivet, ett s.k. minimiharmoniseringsdirektiv som medger att medlemsstaterna inför krav som går utöver dem i direktivet. Enligt lagen om försäkringsdistribution kommer det att gälla sådana krav för försäkringsföretag i fråga om bl.a. vissa tredjepartssättningar (se samma prop. s. 326–338). Vissa av de strängare regler som enligt försäkringsdistributionsdirektivet endast ska gälla vid distribution av försäkringsbaserade investeringsprodukter, ska enligt den lagen gälla även vid distribution av pensionsförsäkringar som är exponerade mot marknadsvolatilitet. De ytterligare bestämmelser som avser distribution av tjänstepensionsförsäkringar som är exponerade mot marknadsvolatilitet ska dock börja tillämpas först den 1 oktober 2019 (punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna).

I andra tjänstepensionsdirektivet finns det inte några regler om försäkringsdistribution. I direktivet finns emellertid krav på att tjänstepensionsinstitut ska lämna viss information till presumtiva medlemmar, medlemmar och förmånstagare (artiklarna 36–44).

Skälen för promemorians förslag

Med försäkringsföretag avses enligt lagen om försäkringsdistribution företag som har tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen eller lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige (se prop. 2017/18:216. s. 142). Tjänstepensionsinstitut som omfattas av andra tjänstepensionsdirektivet omfattas emellertid inte av reglerna i försäkringsdistributionsdirektivet eller den nya lagen om försäkringsdistribution. Av försäkringsdistributionsdirektivet framgår emellertid att en senare utvärdering av direktivet ska omfatta frågan om huruvida produkter distribuerade av tjänstepensionsinstitut ska omfattas av regelverket (artikel 41.2). Vid genomförandet av försäkringsdistributionsdirektivet gjorde regeringen bedömningen att frågan om vilka bestämmelser som bör gälla för tjänstepensionsinstituts distribution bör avgöras inom ramen för det nu aktuella lagstiftningsärendet (se samma prop. s. 129).

I denna promemoria görs bedömningen att tjänstepensionsverksamhet är att anse som en form av försäkringsrörelse och att de nu aktuella

företagens produkter utgör försäkringsavtal (se avsnitt 5.4). Av detta följer bl.a. att samma typ av tjänstepensionsförsäkringar som distribueras av försäkringsföretag och försäkringsförmedlare också kommer kunna distribueras av tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut. Dessa företags försäkringsprodukter skiljer sig därmed inte åt, vilket i sig som en utgångspunkt får anses motivera åtgärder för att uppnå ett likartat regelverk vid all distribution av försäkringsavtal. Det finns inte heller några uppenbara skäl att undanta tjänstepensionsföretagens eller de utländska tjänstepensionsinstitutens distribution av tjänstepensionsförsäkringar i ljuset av den samlade bilden av den reglering av distribution av försäkringar som kommer att gälla enligt lagen om försäkringsdistribution. Mot bakgrund av likheten mellan de produkter som ska få tillhandahållas av tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut och de produkter som meddelas av försäkringsföretag, bör utgångspunkten alltså vara att tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut, när det gäller försäkringsdistribution, i princip bör likställas med försäkringsföretag.

I förevarande fall står i huvudsak valet mellan att för tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut inte införa några bestämmelser om distribution, att införa särskilt utformade bestämmelser om distributionsregler eller att införa bestämmelser som motsvarar dem i lagen om försäkringsdistribution. När det gäller det förstnämnda alternativet förefaller detta uteslutet mot bakgrund av skyddet för blivande pensionärer och i förhållande till en sund konkurrens mellan olika marknadsaktörer på pensionsområdet. När det gäller alternativet att införa särskilt utformade bestämmelser om distribution, skulle det i och för sig sannolikt kunna leda till ett tillfredsställande skydd för blivande pensionärer, men inte uppnå målsättningen om lika regler för olika marknadsaktörer och således riskera att leda till omotiverade skillnader i konkurrenshänseende. Det framstår vidare som svårt att utforma sådana särskilda bestämmelser om distribution och ett sådant regelverk skulle med stor sannolikhet även skapa svårigheter för kunder och marknadsaktörer att avgöra vilka bestämmelser som är tillämpliga i olika situationer. Det bör här återigen särskilt noteras att de nu aktuella tjänstepensionsförsäkringarna enligt förslaget i promemorian ska kunna distribueras av såväl försäkringsföretag som tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut. Försäkringsförmedlare kommer även i sin tur kunna distribuera dessa olika företagskategoriers försäkringsavtal. Det torde därtill förekomma att koncerner som verkar på finansmarknadsområdet omfattar två eller fler företag av dessa olika kategorier. Även mot den bakgrunden förefaller det så långt möjligt lämpligt att samtliga förevarande aktörer, i förhållande till skyddet för blivande pensionärer och lika konkurrensförhållanden, är föremål för lika regler.

Utvecklingen av produkterna på tjänstepensionsmarknaden bör också tas i beaktande i detta avseende. Tidigare var särskilt de kollektivavtalade planerna förmånsbestämda, vilket innebar att den försäkrade var garanterad en viss procent av sin lön i pension av arbetsgivaren. I dag byts de planerna successivt ut till förmån för premiebestämda (avgiftsbestämda) planer, vilket innebär att arbetsgivaren betalar in en viss procent av lönen i form av premier. Storleken på tjänstepensionen avgörs därmed av placeringarnas utveckling där arbetstagaren ansvarar för placeringarna

och den därmed sammanhängande risken. Av det anförda följer att även en försäkringstagare eller försäkrad inom ramen för en tjänstepensionsförsäkring meddelad av ett tjänstepensionsföretag eller utländskt tjänstepensionsinstitut, får anses ha ett skyddsvärt behov av att det företag som distribuerar pensionsprodukten infört bl.a. system som gör att denne skyddas från skadliga intressekonflikter. Sådana bestämmelser finns i lagen om försäkringsdistribution (7 kap.).

Det kan dock inte bortses från att en tillämpning av distributionsregelverket kan tänkas fördyra bl.a. tjänstepensionsföretagens distribution av tjänstepensionsförsäkringar. Det finns här anledning att poängtera att de förfaranden som avses i lagen om försäkringsdistribution i hög grad ska vara anpassade efter den verksamhet som bedrivs. Särskilt för de tjänstepensionsföretag som är verksamma på det kollektivavtalade tjänstepensionsområdet torde i och för sig t.ex. det kundskydd som redan finns inbyggt i den pensionsmodellen tala för att förfarandena blir begränsade. Om det är fallet eller inte får dock avgöras vid den initiala analys som varje aktör som omfattas av regelverket ska göra när de förfarandena utformas. För en verksamhet som i stor omfattning riskerar att vara förenad med intressekonflikter är de förfaranden som nu avses naturligtvis mer betungande. Sammanfattningsvis torde kostnaden för att upprätthålla de nu aktuella förfarandena motsvaras av ett i sammanhanget högst relevant, ökat kundskydd samt även motiveras av målsättningen av likabehandling av olika marknadsaktörer (se samma prop. s. 346 f.).

En fråga som aktualiseras i detta lagstiftningsärende, liksom vid genomförandet i svensk rätt av försäkringsdistributionsdirektivet, är huruvida en tillämpning av distributionsreglerna leder till s.k. dubbelreglering. Med detta avses att det finns bestämmelser i två eller flera författningar som överlappar varandra. I det avseendet kan det noteras att tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut både enligt förslag i denna promemoria och enligt gällande lagar bl.a. ska lämna viss information till försäkringstagare och de som erbjuds att teckna en tjänstepensionsförsäkring (se avsnitt 11). Det kan mot den bakgrunden konstateras att en tillämpning av bestämmelserna i lagen om försäkringsdistribution kommer att ge upphov till viss dubbelreglering, bl.a. i fråga om den ovan nämnda informationsskyldighet som enligt förslaget ska gälla för tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut. För de företagen och instituten kommer dessutom, utöver de näringsrättsliga bestämmelser om information som följer av genomförandet av andra tjänstepensionsdirektivet, även civilrättsliga bestämmelser i försäkringsavtalslagen om den information som ska lämnas till den som erbjuds att teckna försäkring, till försäkringstagare och andra ersättningsberättigade under utbetalningstiden.

Det finns emellertid i denna del inte anledning att göra någon annan bedömning än den regeringen gjorde avseende motsvarande frågor när det gäller försäkringsföretag vid genomförandet av försäkringsdistributionsdirektivet (se samma prop. s. 265). Således bedöms en tillämpning av lagen om försäkringsdistribution inte ge upphov till motstridiga krav. Ett tjänstepensionsföretag eller utländskt tjänstepensionsinstitut som lever upp till de strängaste av de krav som följer av de nu aktuella lagarna kommer i praktiken att uppfylla sina förpliktelser även enligt liknande bestämmelser i någon annan av dessa lagar. Det anförda innebär att

tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut i de flesta fall kommer att kunna uppfylla de krav som följer av den nya lagen om tjänstepensionsföretag, lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige eller försäkringsavtalslagen genom att uppfylla motsvarande eller liknande krav som gäller vid försäkringsdistribution enligt lagen om försäkringsdistribution. De olika kraven bör således kunna gälla parallellt i de olika lagarna.

Vid en samlad bedömning förefaller det lämpligt att samtliga blivande pensionärer bör omfattas av samma skydd genom att samtliga marknadsaktörer på området tillämpar samma regler om distribution. Det får anses angeläget att kraven i lagen om försäkringsdistribution, när det gäller försäkringsföretagens försäkringsdistribution, även ska tillämpas vid tjänstepensionsföretags och utländska tjänstepensionsinstituts distribution av tjänstepensionsförsäkringar. Detta bör sammanfattningsvis anses som centralt för skyddet av blivande pensionärer även på denna del av försäkringsmarknaden. Tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut bör därför följa bestämmelserna i lagen om försäkringsdistribution.

När det gäller den lagtekniska utformningen för att göra bestämmelserna i lagen om försäkringsdistribution tillämpliga i förhållande till tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut görs följande bedömning. Det finns i huvudsak två olika alternativ som i princip skulle leda till motsvarande resultat. Ett alternativ är att det införs en definition av försäkringsföretag i lagen om försäkringsdistribution som även innefattar tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut. Ett annat alternativ är att införa en hänvisning till lagen om försäkringsdistribution i en bestämmelse i den nya lagen om tjänstepensionsföretag respektive i lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige. Det finns argument som talar för att det först nämnda alternativet är mindre lämpligt än det sistnämnda. Bland annat skulle en definition av försäkringsföretag i lagen om försäkringsdistribution, som även innefattar tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut, motverka den tydliga uppdelning av verksamhetsformer som eftersträvas i förslagen i denna promemoria. Vidare skulle en sådan lösning inte heller motsvara den begreppsbildning och uppdelning av försäkringsdistributör, försäkringsföretag och tjänstepensionsinstitut som finns i de EU-rättsakter som genomförs i lagen om försäkringsdistribution och ska genomföras i lagen om tjänstepensionsföretag. Det kan således inte bortses från att en sådan ordning skulle kunna leda till svårigheter vid tillämpningen. Förslaget i denna promemoria kan i stället tvärtom antas underlätta tillämpningen och genomförande av eventuella framtida ändringar i de nu aktuella rättsakterna och lagarna.

Sammanfattningsvis får en hänvisning till lagen om försäkringsdistribution anses som det lämpligaste alternativet. Det bör i enlighet därmed införas en hänvisning till lagen om försäkringsdistribution i den nya lagen om tjänstepensionsföretag och i lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige. Vid tillämpningen av bestämmelserna i lagen om försäkringsdistribution bör det som anges där om försäkringsföretag därför även avse tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut.

Det kan vidare konstateras att flera av bestämmelserna i lagen om försäkringsdistribution är allmänt hållna. Reglerna om försäkringsdistribution är dock i flera fall av teknisk natur och det finns därför anledning att komplettera de bestämmelser som enligt förslaget i denna promemoria ska gälla även för tjänstepensionsföretags och utländska tjänstepensionsinstituts försäkringsdistribution. Lagen om försäkringsdistribution kompletteras även av bestämmelser i de delegerade förordningar som har antagits av kommissionen, vilka är direkt tillämpliga i svensk rätt. Det kan samtidigt konstateras att varken myndighetsföreskrifter som meddelas i enlighet med bemyndigandena i lagen om försäkringsdistribution eller delegerade förordningar är direkt tillämpliga på tjänstepensionsföretag eller utländska tjänstepensionsinstitut. I anledning därav kan det finnas skäl till att föreskrifter ska få meddelas på lägre nivå än lag även när det gäller tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut. Det bör därför vara lämpligt att, liksom för försäkringsdistributörer, införa sådana bestämmelser i förordning eller myndighetsföreskrifter. I enlighet därmed bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter som motsvarar dem som har meddelats med stöd av bemyndiganden i lagen om försäkringsdistribution samt bestämmelserna i kommissionens delegerade förordningar. De föreskrifterna bör alltså ta sin utgångspunkt i de bestämmelser som har meddelats avseende försäkringsföretagens försäkringsdistribution samt bestämmelserna i de delegerade förordningarna. Hänsyn bör dock, i förekommande fall, tas till den särart som de nu aktuella företagens tjänstepensionsverksamhet innebär.

16.6.2 Avtalsfrihet när det gäller distributionsregler

Promemorians bedömning: Det bör inte råda avtalsfrihet när det gäller bestämmelser om distribution av tjänstepensionsförsäkringar utöver det som anges i lagen om försäkringsdistribution.

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Gällande rätt

Förmedling av försäkringar regleras i dag i lagen (2005:405) om försäkringsförmedling. Den lagen är inte tillämplig på försäkringsföretag (1 kap. 7 §). Detta gäller även i förhållande till sådana företags tjänstepensionsverksamhet (se avsnitt 16.6.1).

För försäkringsföretag, som t.ex. driver tjänstepensionsverksamhet, finns emellertid i dag i andra författningar såväl näringsrättsliga som civilrättsliga bestämmelser om bl.a. den information som ska lämnas till den som erbjuds att teckna försäkring, till försäkringstagare och andra ersättningsberättigade under utbetalningstiden. I försäkringsavtalslagen finns civilrättsliga bestämmelser om olika typer av kollektiva försäkringar (17–20 kap.). I försäkringsrörelselagen finns näringsrättsliga bestämmelser om informationskrav för försäkringsföretag (4 kap. 2 §). Med stöd

av ett särskilt bemyndigande (4 kap. 18 § 2 försäkringsrörelselagen och 7 kap. 2 § 8 försäkringsrörelseförordningen) har Finansinspektionen meddelat föreskrifter och allmänna råd om information som gäller försäkring och tjänstepension. Av de föreskrifterna framgår att när det gäller kollektivavtalsgrundande försäkringar som följer en överenskommelse mellan en arbetsgivarorganisation och en central arbetstagarorganisation får avtalsparterna avtala om vilken information som ska lämnas, hur den ska lämnas och av vem den ska lämnas (1 kap. 4 §). Även när det gäller andra kollektivavtalsgrundade försäkringar eller gruppförsäkringar får försäkringsföretag i olika utsträckning avtala med kollektivavtalsparterna eller andra som kan anses företräda försäkringstagarna om vilken information som ska lämnas eller om hur och av vem den ska lämnas.

Försäkringsdistributionsdirektivet och andra tjänstepensionsdirektivet

Reglerna i försäkringsdistributionsdirektivet omfattar även försäkringsföretags distribution av försäkringar (se avsnitt 16.6.1). För försäkringsföretags vidkommande innehåller försäkringsdistributionsdirektivet bl.a. regler som avser informationskrav och uppföranderegler (artiklarna 17–20 och 22–25) samt ytterligare krav för försäkringsbaserade investeringsprodukter (artiklarna 26–30). Försäkringsdistributionsdirektivet är ett s.k. minimiharmoniseringsdirektiv och medlemsstaterna är skyldiga att åtminstone införa lika stränga regler som dem i direktivet. Medlemsstaterna behöver dock inte tillämpa vissa allmänna informationskrav i direktivet när försäkringsdistributörer bedriver distributionsverksamhet med anknytning till försäkringar mot stora risker (artikel 22.1 första stycket). Medlemsstaterna behöver inte heller tillämpa vissa särskilda krav om information till kund när försäkringsdistributören bedriver distributionsverksamhet i förhållande till en professionell kund (artikel 22.1 andra stycket).

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inte några regler om försäkringsdistribution. I direktivet finns emellertid krav på att tjänstepensionsinstitut ska lämna viss information till presumtiva medlemmar, medlemmar och förmänstagare (artiklarna 36–44). Direktivet är ett minimiharmoniseringsdirektiv och innehåller inga undantag i det nu aktuella avseendet.

Skälen för promemorians bedömning

Vid kollektivavtalad tjänstepensionsförsäkring är de enligt gällande svensk rätt tillåtet för avtalsparterna att i stor utsträckning själva bestämma vilken information som ska lämnas och hur informationsgivningen i övrigt ska ske. En sådan lösning har ansetts motiveras av att villkoren för de kollektivavtalade försäkringarna förhandlas fram av starka organisationer som är kvalificerade att ta till vara individernas intressen (jfr prop. 2003/04:150 s. 143). Vid andra gruppförsäkringar finns det också ett utrymme för försäkringsföretaget att komma överens med gruppföreträdaren att denne ska fullgöra vissa av försäkringsföretagets skyldigheter (se 17 kap. 4 § och 19 kap. 4 § försäkringsavtalslagen). Den hittills rådande ordningen innebär att informationslämnande lätt kan anpassas efter de olika typer av kollektiva försäkringar som finns på den svenska marknaden. På det kollektivavtalade området uppfylls t.ex. försäkrings-

företagens informationsskyldighet rent praktiskt till stor del av valcentraler som bl.a. har till uppgift att vid anslutning av en anställd lämna information till den anställde om de valbara försäkringsföretagen och deras erbjudanden.

Som en följd av försäkringsdistributionsdirektivets genomförande i svensk rätt ändras de ovan redovisade förhållandena till viss del. När det gäller genomförandet av EU-direktiv i svensk rätt följer skyldigheten att införa nationella bestämmelser som uppfyller kraven i direktiven av Sveriges medlemskap i EU. Regeringen noterade i det avseendet bl.a. att vissa av reglerna i försäkringsdistributionsdirektivet inte var anpassade till de modeller för informationslämnande som förekommer på den svenska pensionsmarknaden (prop. 2017/18:216 s. 279–283). När det gäller det regelverk som ska gälla för tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut finns det dock större möjligheter att utforma regelverket på ett sätt som inte i onödan påverkar de företagens distribution av tjänstepensionsförsäkringar. Skälet till det är att tillämpningsområdet för försäkringsdistributionsdirektivet inte omfattar tjänstepensionsföretag eller utländska tjänstepensionsinstitut.

I avsnitt 16.6.1 ovan föreslås att tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut ska omfattas av vissa av bestämmelserna i lagen om försäkringsdistribution. Något särskilt utformat regelverk för sådana företags distribution av försäkringar föreslås således inte. Mot den bakgrunden aktualiseras dock frågan om, och i så fall till vilken grad, det bör råda avtalsfrihet när det gäller sådan distribution. I det avseendet finns det argument som talar såväl för som emot avtalsfrihet. De argument som talar för är bl.a. den rättsbildning av dispositiva bestämmelser som sedan länge gällt företrädesvis på det kollektivavtalade tjänstepensionsområdet. Det argumentet understöds även av det höga kundskydd som över tiden i allmänhet ansetts gälla inom det pensionsområdet. Samtidigt gjordes i det lagstiftningsärendet som avser genomförandet i svensk rätt av försäkringsdistributionsdirektivet bedömningen att, även om de reglerna i det direktivet inte vara anpassade för svenska förhållanden, detta inte innebar att de anpassade informationsmodellerna på denna del av den svenska pensionsmarknaden behövde ändras i någon avsevärd omfattning (samma prop. s. 282). Det finns i detta sammanhang inte anledning att göra något annan bedömning i det avseendet.

Mot avtalsfrihet talar även att vissa bestämmelser i lagen om försäkringsdistribution redan omfattas av avtalsfrihet (se 1 kap. 8 § andra stycket). Även vikten av att det gäller lika konkurrensvillkor för olika marknadsaktörer samt skyddet för blivande pensionärer talar emot avtalsfrihet.

Sammanfattningsvis finns det anledning att göra bedömningen att det inte bör råda avtalsfrihet för tjänstepensionsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut när det gäller de bestämmelser om distribution som anges i lagen om försäkringsdistribution.

16.7 Överklagande m.m.

Promemorians förslag: Tjänstepensionsföretag ska omfattas av bestämmelser om överklagande av Finansinspektionens och Bolagsverkets beslut.

Det ska vara möjligt att begära förklaring av domstol att vissa ärenden hos Finansinspektionen onödigt uppehålls.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa att beslut avseende tjänstepensionsinstitut som fattats i enlighet med lagar och andra författningar som antagits i enlighet med direktivet kan överklagas till domstol (artikel 48.9).

Gällande rätt

För försäkringsföretag som bedriver tjänstepensionsverksamhet enligt försäkringsrörelselagen finns bestämmelser om överklagande av Finansinspektionens och Bolagsverkets beslut (21 kap. 1–4 och 6 §§ FRL).

Finansinspektionens beslut i enskilda fall får i regel överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Beslut i vissa dispensärenden överklagas dock till regeringen. För beslut i särskilt angivna tillsyns- och ingripandeärenden gäller överklagandeförbud. Bolagsverkets beslut i ärenden om likvidation av försäkringsföretag överklagas till allmän domstol.

I försäkringsrörelselagen finns särskilda bestämmelser om rätten att begära förklaring av allmän förvaltningsdomstol att vissa ansökningsärenden hos Finansinspektionen onödigt uppehålls (21 kap. 5 §).

För de försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna gäller motsvarande bestämmelser om överklagande m.m. i 17 kap. FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

Tjänstepensionskassorna tillämpar den upphävda lagen om understödsföreningar. Enligt den lagen får Finansinspektionens beslut att vägra registrering av en understödsförening överklagas till kammarrätten, medan inspektionens övriga beslut enligt den lagen får överklagas till förvaltningsrätten (75 § UFL). För beslut i vissa ärenden gäller dock förbud mot överklagande.

Skälen för promemorians förslag

Andra tjänstepensionsdirektivet kräver att beslut som har fattats med stöd av bestämmelser som genomför direktivet kan överklagas till domstol. Det bör därför införas bestämmelser i den nya lagen om tjänstepensionsföretag om att tjänstepensionsföretag får överklaga myndighetsbeslut i enskilda fall. Dessa bestämmelser bör utformas efter förebild av det som gäller

enligt försäkringsrörelselagen eftersom den nya lagen utgår från försäkringsrörelselagen (jfr avsnitt 5.5).

Finansinspektionens beslut i vissa ärenden enligt försäkringsrörelselagen får inte överklagas till domstol (21 kap. 1 §). I de aktuella ärendena tillämpas bestämmelser som enligt förslaget i denna promemoria kommer att gälla även för tjänstepensionsföretag (se avsnitt 17.1). Ett förbud mot överklagande i dessa fall strider dock inte mot reglerna i andra tjänstepensionsdirektivet eftersom det inte är fråga om bestämmelser som genomför direktivet utan endast införs på nationell nivå. Motsvarande resonemang gäller i fråga om de beslut enligt försäkringsrörelselagen som får överklagas till regeringen i stället för till domstol.

I likhet med det som gäller enligt försäkringsrörelselagen (21 kap. 5 §), bör det vara möjligt att begära förklaring av domstol att vissa ansökningsärenden hos Finansinspektionen onödigt uppehålls.

Sammantaget bör det införas motsvarande bestämmelser om överklagande m.m. i den nya lagen om tjänstepensionsföretag som i försäkringsrörelselagen.

16.8 Följdändringar i annan lagstiftning

Promemorians förslag: Bestämmelser i annan lagstiftning som rör försäkringsföretag ska i tillämpliga delar, förutom på skatteområdet, gälla även för tjänstepensionsföretag.

Tjänstepensionsföretag ska undantas från tillståndsplikt enligt lagen om värdepappersmarknaden samt lagen om bank- och finansieringsrörelse.

Tjänstepensionsföretag ska anses vara företag av allmänt intresse enligt revisorslagen.

Hänvisningar till den nya lagen om tjänstepensionsföretag ska införas i konkurslagen, lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, aktiebolagslagen och lagen om värdepappersmarknaden.

Utredningens förslag överensstämmer inte med promemorians förslag. Utredningen föreslår endast författningsändringar inom skatteområdet.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Skälen för promemorians förslag: Den föreslagna lagen om tjänstepensionsföretag ger upphov till en rad ändringar i annan lagstiftning.

En typ av ändring gäller lagstiftning som innehåller särskilda bestämmelser för försäkringsföretag (eller vissa typer av försäkringsföretag). Eftersom även tjänstepensionsföretag kommer att driva en form av försäkringsrörelse bör sådana bestämmelser så långt det är möjligt gälla för dessa företag. Nu aktualiseras ändringar av detta slag i följande lagar.

Enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden är försäkringsföretag som har tillstånd enligt försäkringsrörelselagen undantagna från kravet på tillstånd för att driva värdepappersrörelse (2 kap. 5 §). Det undantaget motsvarar ett undantag för försäkringsföretag i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU (MiFID II) (se artikel 2.1 a i det

direktivet). MiFID II innehåller inte något motsvarande uttryckligt undantag för tjänstepensionsinstitut. Det får dock anses framgå av det direktivet att även sådana institut är undantagna från tillämpningsområdet. Tjänstepensionsföretag bör därför, i likhet med försäkringsföretag, inte omfattas av tillståndsplikt enligt lagen om värdepappersmarknaden.

Försäkringsföretag är även undantagna från kravet på tillstånd för finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (2 kap. 3 § första stycket 3). Skälet är att det har ansetts naturligt att försäkringsföretagens kreditgivning regleras i försäkringsrörelselagen (jfr prop. 2002/03:139 s. 227). Motsvarande resonemang gör sig gällande för tjänstepensionsföretag eftersom det enligt förslaget i denna promemoria ska införas ett särskilt regelverk för dessa företag. Tjänstepensionsföretag bör därför, i likhet med försäkringsföretag, undantas från tillståndsplikt enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse.

Enligt revisorslagen (2001:883) utgör företag som har tillstånd att driva rörelse enligt försäkringsrörelselagen, utom sådana företag som har beviljats undantag enligt den lagen, ”företag av allmänt intresse” (2 § 9 d). Definitionen infördes i samband med att svensk rätt anpassades till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 537/2014 av den 16 april 2014 om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse och om upphävande av kommissionens beslut 2005/909/EG (revisorsförordningen) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG av den 17 maj 2006 om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning och om ändring av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG samt om upphävande av rådets direktiv 84/253/EEG (revisorsdirektivet) (se prop. 2015/16:162). Vilka företag som anses vara av allmänt intresse har betydelse genom att revisorsdirektivet innehåller särskilda regler som ska gälla vid revisionen av dessa företag. Dessutom är det endast företag av allmänt intresse som omfattas av revisorsförordningen. Tjänstepensionsinstitut finns inte med i uppräknningen över företag av allmänt intresse i revisorsdirektivet. Enligt direktivet är det dock möjligt för medlemsstaterna att utse företag av allmänt intresse, till exempel företag som är av betydande allmänt intresse på grund av arten av sin verksamhet, sin storlek eller antalet anställda (artikel 2). Med hänsyn till den verksamhet som tjänstepensionsföretag kommer att driva, bör de anses vara företag av allmänt intresse. Definitionen av företag av allmänt intresse i revisorslagen bör därför ändras så att även tjänstepensionsföretag omfattas.

Därutöver bör tjänstepensionsföretag, i likhet med försäkringsföretag, omfattas av bestämmelser i följande lagar: lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m., konkurslagen (1987:672), lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda, lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank, lagen (1995:1571) om insättningsgaranti, lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion, lagen (1999:890) om försäkringsverksamhet under krig eller krigsfara m.m., lagen (2000:35) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag, lagen (2010:751) om betaltjänster, delgivningslagen (2010:1932), lagen (2011:755) om elektroniska pengar, lagen (2014:836) om näringsförbud och lagen

(2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning. Det finns inte skäl att behandla tjänstepensionsföretag och försäkringsföretag olika vid tillämpningen av de lagarna.

En annan typ av ändring som bör göras avser bestämmelser som hänvisar till bestämmelser i försäkringsrörelselagen. Sådana hänvisningar finns i konkurslagen (1987:672) (8 kap. 7 §), lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål (5 kap. 10 §), aktiebolagslagen (2005:551) (27 kap. 1 §) och lagen om värdepappersmarknaden (16 kap. 4 §). Eftersom det enligt förslagen i denna promemoria ska införas motsvarande bestämmelser för tjänstepensionsföretag i den nya lagen om tjänstepensionsföretag bör dessa bestämmelser i de lagarna kompletteras med hänvisningar till den lagen.

Utredningens förslag till författningsändringar inom skatteområdet behandlas inte i denna promemoria eftersom skatterättsliga frågor bereds i ett annat lagstiftningsärende (se avsnitt 3).

16.9 Offentliggörande

Promemorians förslag: Ett tjänstepensionsföretag ska varje år offentliggöra en solvens- och verksamhetsrapport. Solvens- och verksamhetsrapporten ska åtminstone innehålla en beskrivning av tjänstepensionsföretagets verksamhet och resultat, företagsstyrningssystem, riskprofil, värderingsmetoder för solvensändamål och solvenssituation. Uppgifterna ska helt eller delvis få lämnas genom hänvisning till uppgifter som företaget har offentliggjort på annat sätt.

Finansinspektionen ska få besluta att vissa uppgifter inte behöver offentliggöras om detta skulle leda till att företagets konkurrenser otillbörligt gynnas eller företaget bryter mot tystnadsplikt avsedd att skydda försäkringstagare eller andra som företaget har en motpartsrelation till. I dessa fall ska tjänstepensionsföretaget ange detta tillsammans med skälen för ett sådant beslut i sin solvens- och verksamhetsrapport.

Ett tjänstepensionsföretag som inte uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet eller minimikapitalkravet ska i vissa fall omedelbart uppdatera tidigare offentliggjorda uppgifter i solvens- och verksamhetsrapporten. I särskilt angivna fall ska ytterligare information offentliggöras om ett tjänstepensionsföretag inte uppfyller de kraven.

Ett tjänstepensionsföretag ska ha lämpliga informations- och rapporteringssystem för att kunna upprätta och offentliggöra solvens- och verksamhetsrapporten. De ska även ha styrdokument som säkerställer att alla uppgifter som offentliggörs fortlöpande är relevanta. Innan solvens- och verksamhetsrapporter samt uppdateringar av dessa offentliggörs ska de godkännas av företagets styrelse.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om innehållet i solvens- och verksamhetsrapporten, vilka uppgifter som en ansökan om undantag från offentliggörande ska innehålla samt innehållet i informations- och rapporteringssystem och styrdokument.

Utredningen behandlar inte frågan.

Remissinstanserna tar inte upp frågan.

Bakgrund

Andra tjänstepensionsdirektivet

Andra tjänstepensionsdirektivet innehåller inte några regler om offentliggörande.

Gällande rätt

För försäkringsföretag finns bestämmelser om offentliggörande i försäkringsrörelselagen. Ett försäkringsföretag ska offentliggöra en solvens- och verksamhetsrapport en gång per år (16 kap. 1 §). I lagen anges vad solvens- och verksamhetsrapporten ska innehålla (16 kap. 2 §). Om ett offentliggörande skulle leda till att företagets konkurrenter otillbörligt gynnas eller att företaget bryter mot tystnadsplikt avsedd att skydda försäkringstagare eller annan som företaget har en motpartsrelation till får Finansinspektionen besluta att ett försäkringsföretag inte behöver offentliggöra vissa uppgifter (16 kap. 3 §). I lagen finns även bestämmelser om att vissa uppgifter ska offentliggöras om försäkringsföretaget inte uppfyller solvens- respektive minimikapitalkravet (16 kap. 4–7 §§). Ett försäkringsföretag ska ha lämpliga informations- och rapporteringssystem för att kunna uppfylla bestämmelserna om offentliggörande och ha styrdokument som säkerställer att alla uppgifter som offentliggörs fortlöpande är relevanta (16 kap. 8 § första stycket). Solvens- och verksamhetsrapporter samt uppdateringar av dessa ska godkännas av styrelsen innan de offentliggörs (16 kap. 8 § andra stycket). Finansinspektionen har med stöd av bemyndigandena försäkringsrörelselagen (16 kap. 9 §) och försäkringsrörelseförordningen (7 kap. 2 § första stycket 51–53) meddelat ytterligare bestämmelser om offentliggörande. Dessa finns i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:8) om försäkringsrörelse (11 kap.).

Försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna omfattas inte av några bestämmelser om offentliggörande (punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

Tjänstepensionskassor omfattas inte av några bestämmelser om offentliggörande.

Skälen för promemorians förslag

Före genomförandet av Solvens II-direktivet fanns inte några bestämmelser om offentliggörande i svensk rätt. Syftet med de reglerna i Solvens II-direktivet är att öka transparensen i försäkringsföretag och därmed underlätta jämförelsen mellan olika försäkringsföretag (se prop. 2015/16:9 s. 331). Reglerna lägger särskild vikt vid företagets solvenssituation. Bestämmelserna om offentliggörande i försäkringsrörelselagen har därmed ett nära samband med försäkringsföretagens solvens- och minimikapitalkrav och Finansinspektionens tillsyn över försäkringsföretag.

För tjänstepensionsföretag föreslås i avsnitt 9 bestämmelser om riskkänsligt kapitalkrav och minimikapitalkrav. Dessa kapitalkrav är upp-

byggda på samma sätt som de kapitalkrav som gäller för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen. Detta talar för att även tjänstepensionsföretag bör vara skyldiga att offentliggöra vissa uppgifter.

I lagen om tjänstepensionsföretag bör det därför införas bestämmelser om offentliggörande som motsvarar bestämmelserna om offentliggörande i försäkringsrörelselagen (16 kap.). Bestämmelserna i den nya lagen bör utformas med hänsyn till skillnader när det gäller det riskkänsliga kapitalkravet jämfört med solvenskapitalkravet, bestämmelser om matchnings- och volatilitetsjustering samt de tidsfrister som gäller vid ingripanden.

17 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

17.1 Ikraftträdande

Promemorians förslag: Lagen om tjänstepensionsföretag och övriga föreslagna lagändringar ska träda i kraft den 1 maj 2019.

I förhållande till ett land inom EES som inte är en medlemsstat i EU ska lagen om tjänstepensionsföretag tillämpas från den tidpunkt då andra tjänstepensionsdirektivet införlivas i EES-avtalet.

Promemorians bedömning: Det behövs inte några ytterligare övergångsbestämmelser till lagen om tjänstepensionsföretag.

Utredningens förslag: Den av utredningen föreslagna tjänstepensionsrörelselagen ska träda i kraft den 1 januari 2016. Utredningen tar inte upp frågan om förhållandet till EES-länder utanför EU.

Remissinstanserna kommenterar inte förslaget särskilt.

Skälen för förslaget: När utredningen lämnade sitt betänkande i augusti 2014 hade andra tjänstepensionsdirektivet inte beslutats. Enligt artikel 64.1 i direktivet ska detta vara genomfört i nationell rätt senast den 13 januari 2019. Bedömningen är att den lagstiftning som krävs för att genomföra andra tjänstepensionsdirektivet kan träda i kraft tidigast den 1 maj 2019.

Andra tjänstepensionsdirektivet riktar sig till medlemsstaterna i EU (se artikel 67). För att direktivet ska bli gällande även i förhållande till de länder inom EES som inte är medlemsstater i EU (Island, Lichtenstein och Norge) krävs att det införlivas i EES-avtalet. Något beslut om ändring av EES-avtalet har dock ännu inte fattats. I förhållande till ett EES-land utanför EU bör därför lagen om tjänstepensionsföretag tillämpas först från den tidpunkt då andra tjänstepensionsdirektivet har blivit gällande i landet genom införlivande i EES-avtalet. En bestämmelse om detta bör införas i lagen om tjänstepensionsföretag.

Utöver vad som ska gälla i förhållande till EES-länder utanför EU finns det inte behov av några särskilda övergångsbestämmelser till lagen om tjänstepensionsföretag.

17.2 Övergångsbestämmelse för understödsföreningar

Promemorians förslag: Understödsföreningar ska ges möjlighet att senast den 30 juni 2019 ansöka om tillstånd att driva verksamhet enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Till dess att ett beslut med anledning av en tillståndsansökan fått laga kraft, får en understödsförening tillämpa den upphävda lagen om understödsföreningar.

Utredningens förslag: Understödsföreningar ska få möjlighet att ansöka om tillstånd (omvandling) enligt den av utredningen föreslagna lagen om tjänstepensionsrörelse senast den 31 december 2017.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller kommenterar det inte särskilt. *Tjänstepensionsförbundet* anser att tiden för understödsföreningar att ansöka om tillstånd enligt den nya lagstiftningen bör utsträckas till utgången av 2019. *OFR/S, P, O* menar att omvandlingarna av understödsföreningar till tjänstepensionsföretag behöver prioriteras eftersom de lyder under en upphävd reglering.

Skälen för promemorians förslag: Som framgår ovan under avsnitt 6.2 får understödsföreningarna alltså tillämpa den upphävda lagen (1972:262) om understödsföreningar (UFL). Den tid under vilken de får göra det löper till utgången av juni 2019 (se 7 § lagen [2010:2044] om införande av försäkringsrörelselagen [2010:2043]). Inom den tiden måste en understödsförening ansöka om tillstånd enligt 2 kap. försäkringsrörelselagen, annars ska föreningen träda i likvidation. Om en tillståndsansökan ges in i rätt tid så får föreningen fortsätta att tillämpa lagen om understödsföreningar till dess ett beslut med anledning av ansökan har fått laga kraft.

De understödsföreningar som driver försäkringsrörelse med avseende på tjänstepensionsförsäkringar, de s.k. tjänstepensionskassorna, är tjänstepensionsinstitut och omfattas av första och andra tjänstepensionsdirektivet, se avsnitt 6.1. I lagen om understödsföreningar finns endast första tjänstepensionsdirektivets regler genomförda.

Det skulle därför strida mot andra tjänstepensionsdirektivet att låta tjänstepensionskassorna tillämpa lagen om understödsföreningar under längre tid än som följer av den nu gällande övergångsregeln. Därför kan det inte komma i fråga att för tjänstepensionskassornas del förlänga den ovan angivna övergångstiden, som *Tjänstepensionsförbundet* önskar. Saken ställer sig annorlunda för de understödsföreningar som inte är tjänstepensionskassor (se prop. 2017/18:3, s 10 f.).

I enlighet med ställningstagandet i avsnitt 6.2 ska det skapas en möjlighet för tjänstepensionskassorna att omvandlas till ett tjänstepensionsföretag enligt den nya lagen om tjänstepensionsföretag. För att åstadkomma detta bör en bestämmelse om ansökan om tillstånd enligt den nya lagen om tjänstepensionsföretag införas. Den ger ett ytterligare handlingsalternativ för tjänstepensionskassorna och betyder att tjänstepensionskassorna ska kunna undgå likvidation både genom att ansöka om tillstånd att driva verksamhet enligt försäkringsrörelselagen och enligt lagen om tjänstepensionsföretag, allt före utgången av juni 2019.

En understödsförening – tjänstepensionskassa – som får tillstånd enligt lagen om tjänstepensionsföretag får den associationsform som är mest näraliggande dess form som understödsförening, dvs. en tjänstepensionsförening.

17.3 Förlängd övergångstid för försäkringsföretagens tjänstepensionsverksamhet

Promemorians förslag: Försäkringsföretag som driver verksamhet med tjänstepensionsförsäkringar får, för den verksamheten, till utgången av år 2022 tillämpa vissa av reglerna i försäkringsrörelselagen i dess äldre lydelse före den 1 januari 2016.

Utredningens förslag: Den särskilda övergångsperioden för försäkringsföretagens tjänstepensionsverksamhet ska som längst gälla till den 31 december 2019.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller kommenterar det inte särskilt.

Skälen för promemorians förslag: Genom artikel 308b.15 i Solvens II-direktivet infördes en särskild övergångsreglering för de medlemsländer som vid lagens ikraftträdande tillämpar artikel 4 (optionen) i första tjänstepensionsdirektivet. Enligt den artikeln får vissa bestämmelser från det direktivet tillämpas på tjänstepensionsverksamhet hos försäkringsföretag, förutsatt att alla tillgångar och skulder som hänför sig till denna verksamhet hålls fullständigt åtskilda från, förvaltas och hanteras skilt från försäkringsföretagets övriga verksamhet. Enligt direktivets övergångsreglering får dessa medlemsländer – som längst till den 31 december 2019 – fortsätta att tillämpa den nationella normgivning som gällde den 31 december 2015 och som har antagits för att uppfylla direktivbestämmelserna.

När Solvens II-direktivet genomfördes i nationell rätt beslutades att en övergångsreglering för medlemsstatsoptionen skulle införas. Den innebär att för försäkringsföretag som den 1 januari 2016 bedriver verksamhet som avser tjänstepensionsförsäkringar, för den delen av verksamheten t.o.m. den 31 december 2019, ska tillämpa äldre bestämmelser om rörelse, tillsyn och ingripande samt föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser. För verksamheten som avser tjänstepensionsförsäkring gäller under angiven tid i övrigt nya tillämpliga bestämmelser gällande i huvudsak företagsstyrning, associationsrätt och grupp tillsyn (se punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen [2015:700] om ändring i försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

I sammanhanget kan även nämnas att ett försäkringsföretag som bedriver tjänstepensionsverksamhet får, efter anmälan till Finansinspektionen, i stället tillämpa Solvens II-regelverket på hela verksamheten fr.o.m. den 1 januari 2016.

Många försäkringsföretag tillämpar nu aktuell övergångsreglering, medan andra har anmält till Finansinspektionen att de tillämpar Solvens II-regelverket på hela verksamheten.

Artikel 308 b.15 i Solvens II-direktivet ändras i artikel 63.2 i andra tjänstepensionsdirektivet på så sätt att övergångsperioden förlängs till den 31 december 2022.

Anledningen till att övergångsregleringen infördes var att det redan då pågick beredning av Tjänstepensionsföretagsutredningens slutbetänkande. Det konstaterades att utredningen bl.a. föreslår att försäkringsföretag som enbart tillhandahåller tjänstepensionsförmåner ska ges en möjlighet att omvandlas till ett tjänstepensionsföretag enligt en ny reglering och att om dessa förslag blir verklighet, bör nu aktuella försäkringsföretag inte behöva byta grundläggande reglering mer än en gång (se prop. 2015/16:9 s. 536 och 537).

Samma skäl gör sig nu gällande. I denna promemoria föreslås att lagen om tjänstepensionsföretag och övriga föreslagna lagändringar ska träda i kraft den 1 maj 2019. Från det datumet kan alla försäkringsföretag som enbart bedriver tjänstepensionsverksamhet omvandlas till ett tjänstepensionsföretag. För de försäkringsföretag som omfattas av övergångsregleringen står valet mellan att tillämpa Solvens II-regleringen fullt ut eller att renodla sin verksamhet och ansöka om omvandling till ett tjänstepensionsföretag. Försäkringsföretagen bör givetvis ges möjlighet till en noggrann analys av olika vägar framåt innan ett sådant mycket avgörande strategiskt beslut fattas. Övergångstiden bör således lämpligen förlängas till utgången av år 2022. Det innebär att Sverige utnyttjar hela den möjlighet till förlängning som ges i artikel 63.2 i andra tjänstepensionsdirektivet.

18 Konsekvensanalys

18.1 Inledning

Medlemskapet i Europeiska unionen innebär att Sverige har en skyldighet att införa de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att genomföra andra tjänstepensionsdirektivet och att dessa bestämmelser träder i kraft senast det datum som anges i direktivet.

Förslaget till en ny lag om tjänstepensionsföretag genomför andra tjänstepensionsdirektivet i svensk rätt. Direktivet är ett minimi-harmoniseringsdirektiv och hindrar därmed inte medlemsstaterna från att behålla eller införa ytterligare bestämmelser utöver vad som anges i direktivet för ett ökat kundskydd, förutsatt att sådana bestämmelser står i överensstämmelse med unionsrätten.

Förslaget innebär att Sverige utnyttjar den möjlighet som ges genom andra tjänstepensionsdirektivet att införa en på det direktivet baserad, och därmed särskilt anpassad, nationell reglering för företag som enbart tillhandahåller tjänstepensionsförsäkring, som har sin grund i överenskommer eller avtal mellan arbetsgivare och arbetstagare eller deras respektive företrädare.

Det föreslås att vissa nationella regler införs som går längre än de krav som följer av direktivet, bl.a. att det införs ett riskkänsligt kapitalkrav, men även en förstärkt reglering kring företagsstyrning och riskhantering. De

utökade reglerna i förhållande till direktivet gällande företagsstyrning och riskhantering gäller redan i dag för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043), se avsnitt 4.5.3.

Förslaget är förenligt med unionsrätten.

18.2 Problem och mål med regleringen

I avsnitt 5 finns en översiktlig redogörelse över problem och mål med den nya tjänstepensionsregleringen.

Ett problem är att det i dag inte är möjligt att i Sverige bilda tjänstepensionsinstitut – dvs. institut som unionsrättsligt lyder under första tjänstepensionsdirektivet – i annan form än pensionsstiftelser enligt lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m. (tryggandelagen). Tidigare fanns en lagstiftning – lagen (1972:262) om understödsföreningar (UFL) – som gav utrymme för understödsföreningar, de s.k. tjänstepensionskassorna, att driva tjänstepensionsverksamhet i enlighet med första tjänstepensionsdirektivet. Den lagstiftningen upphävdes den 1 april 2011. Tjänstepensionskassorna, liksom övriga understödsföreningar, får dock enligt 7 § lagen (2011:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043) fortsätta driva verksamhet till utgången av juni 2019 och ska då omfattas av bestämmelserna i lagen om understödsföreningar.

Genom förslaget kan det nuvarande utbudet av olika tryggandeformer på tjänstepensionsområdet både bibehållas och breddas, dvs. det ges möjlighet att behålla gamla och skapa nya tjänstepensionslösningar. Tjänstepensionskassor och försäkringsföretag som uppfyller vissa krav ska kunna omvandlas till tjänstepensionsföretag under en obegränsad tid, se avsnitt 7.3. Förslaget ger dessa företag möjlighet att – efter renodling av verksamheten – fortsätta att bedriva sin tjänstepensionsverksamhet på de villkor som gäller enligt den nya regleringen.

Syftet med andra tjänstepensionsdirektivet är i grunden att skydda och erbjuda trygghet åt de framtida pensionärerna från fattigdom på ålderdomen (skäl 2 och 10 till direktivet). Vidare syftar direktivet till att underlätta gränsöverskridande verksamhet av tjänstepensionsinstituterna samt rörligheten för arbetstagare mellan medlemsstaterna i EU (skäl 2, 4 och 6). Dessutom är direktivet också avsett att främja tjänstepension som företeelse, mot bakgrund av tjänstepensionsinstitutens viktiga roll i finansieringen av EU:s ekonomi (skäl 8).

Motiven för den svenska regleringen med anledning av andra tjänstepensionsdirektivet bör, liksom vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet, vara att möjliggöra en effektiv förvaltning av tjänstepensionskapital samtidigt som ett fullgott skydd för de framtida pensionärerna säkerställs.

Den svenska regleringen bör vidare syfta till att undvika omotiverad snedvridning av konkurrensen, men strävan att undvika konkurrens-snedvridning ska inte drivas så långt att den motverkar syftet att

åstadkomma en effektiv förvaltning av pensionskapitalet i förening med ett fullgott skydd för de framtida pensionärerna.

18.3 Alternativa lösningar

18.3.1 Vad händer om inte reglerna införs?

Om det inte införs någon ny svensk reglering för tjänstepensionsinstitut som står risk, kommer Sverige inte längre att utnyttja möjligheten till en särskilt anpassad reglering för företag som vill bedriva sådan tjänstepensionsverksamhet på de villkor som gäller enligt andra tjänstepensionsdirektivet, dvs. en särskilt anpassad reglering av det slag som hittills har gällt för tjänstepensionskassor.

Vid införandet den 1 januari 2016 av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) (Solvens II-direktivet), infördes en övergångsreglering som innebär att försäkringsföretag som bedriver tjänstepensionsverksamhet för den delen av verksamheten t.o.m. den 31 december 2019 får tillämpa äldre bestämmelser om rörelse, tillsyn och ingripande samt föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser. Om det inte införs någon svensk tjänstepensionsreglering måste dessa företag från och med den 1 januari 2020 följa försäkringsrörelselagen (2010:2043, FRL).

Tjänstepensionskassorna har som nämnts ovan tidigare tillämpat lagen om understödsföreningar. Om det inte införs en svensk tjänstepensionsreglering måste en tjänstepensionskassa senast den sista juni 2019 ansöka om tillstånd att driva verksamhet enligt försäkringsrörelselagen eller träda i likvidation (se 7 § lagen [2010:2044] om införande av försäkringsrörelselagen [2010:2043]).

18.3.2 Konsekvenserna om de nationella tilläggen inte införs

Om det inte införs något nationellt riskkänsligt kapitalkrav kommer kundskyddet i lagen om tjänstepensionsföretag att vara betydligt lägre än kundskyddet enligt försäkringsrörelselagen. För att stärka kundskyddet för de som är kunder hos försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen och tjänstepensionskassor har Finansinspektionen infört sitt tillsynsverktyg, trafikljusmodellen, se avsnitt 4.5.3. Nackdelen med denna lösning är att Finansinspektionen inte har några ingripandemöjligheter. Det innebär att konsumentskyddet blir lägre i jämförelse med den föreslagna lösningen med införandet av ett riskkänsligt kapitalkrav och ingripandemöjligheter i lagen.

Att inte införa ett riskkänsligt kapitalkrav i lagen om tjänstepensionsföretag kan förutom det försämrade kundskyddet innebära en omotiverad inhemsk konkurrenssnedvridning mellan de försäkringsföretag som tillhandahåller tjänstepensionsförsäkringar och följer försäkringsrörelselagen och tjänstepensionsföretag. Den svenska

regleringen bör undvika omotiverad snedvridning av konkurrensen, se avsnitt 5.3.

18.4 Berörda av regleringen

Regleringen berör dels den eller dem som vill starta en helt ny verksamhet baserad på regleringen i andra tjänstepensionsdirektivet, dels de understödsföreningar (tjänstepensionskassor) och försäkringsföretag som idag meddelar tjänstepensionsförsäkringar.

Regleringen berör också ägarna till nyss nämnda företag, och företagens kunder som inte samtidigt är ägare.

De myndigheter som främst berörs är Finansinspektionen och Bolagsverket. Bland övriga som berörs av regleringen bör särskilt nämnas parterna på arbetsmarknaden.

Nedan redovisas uppgifter kring de nuvarande företag som berörs av regleringen. Av naturliga skäl är det svårt att uppskatta hur stort intresset kommer att vara att omvandla sig till tjänstepensionsföretag.

Understödsföreningar (tjänstepensionskassor)

Det finns 11 stycken understödsföreningar som bedriver tjänstepensionsverksamhet, s.k. tjänstepensionskassor. Dessa förvaltar tillsammans cirka 193 miljarder kronor, fördelat enligt följande.

1 förening	85–90 miljarder
1 förening	20–25 miljarder
4 föreningar	10–20 miljarder per företag
Övriga föreningar	0–9 miljarder per företag

De omvandlingsregler som föreslås för tjänstepensionskassorna är frivilliga i den meningen att tjänstepensionskassorna inte måste omvandlas till tjänstepensionsföretag, eftersom de också har möjlighet att ombildas till försäkringsföreningar eller avsluta sin verksamhet. Det mesta tyder dock på att tjänstepensionskassorna kommer att följa den nya regleringen. Det har inte funnits några indikationer på att det finns tjänstepensionskassor som kommer att avsluta sin verksamhet eller utnyttja möjligheten att tillämpa försäkringsregleringen. Här kan också nämnas att tjänstepensionskassorna ansågs vara tjänstepensionsinstitut i samband med genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet i svensk rätt. Detta torde innebära att i vart fall huvuddelen av tjänstepensionskassorna kommer att omvandla sig till tjänstepensionsföreningar.

Försäkringsföretag

De försäkringsföretag som i första hand berörs av den föreslagna regleringen är de försäkringsföretag som meddelar tjänstepensionsförsäkring. Tjänstepensionsförsäkring kan meddelas av både livförsäkringsföretag och fondförsäkringsföretag. Det finns även ett fåtal andra

försäkringsföretag som meddelar försäkringar relaterade till tjänstepension. Det är främst sjuk- och olycksfallsförsäkringar samt tjänstegrupp-livförsäkringar.

Det finns 28 stycken livförsäkringsföretag samt 8 stycken fondförsäkringsföretag (unit-linked).

Balansomslutningar – livförsäkringsföretag exklusive fondförsäkringsföretag

Livförsäkringsföretagens sammanlagda balansomslutning (förvaltad kapital) uppgår till cirka 3 300 miljarder kronor, fördelat enligt följande.

1 företag	820 miljarder
2 företag	430–480 miljarder per företag
5 företag	155–180 miljarder per företag
4 företag	115–135 miljarder per företag
3 företag	30–75 miljarder per företag
Övriga företag	0–19 miljarder per företag

De tre största livförsäkringsföretagen står för cirka 55 procent av det förvaltade kapitalet, de 10 största livförsäkringsföretagen för drygt 87 procent av det förvaltade kapitalet samt de 15 största företagen för i princip hela det förvaltade kapitalet (ca 95 procent).

Fyra livförsäkringsföretags verksamhet består i princip bara av tjänstepensionsförsäkring. Dessa förvaltar nästan hälften av kapitalet – dvs. knappt 1 500 miljarder kronor.

Övriga elva av de största företagens verksamhet består av tjänstepensionsförsäkring i varierande grad. Från 0–85 procent.

Balansomslutningar - fondförsäkringsföretag

Fondförsäkringsföretagens samlande balansomslutning (förvaltat kapital) uppgår till cirka 620 miljarder kronor, fördelat enligt följande.

2 företag	170–230 miljarder
3 företag	40–90 miljarder per företag
Övriga företag	0–4 miljarder per företag

Två fondförsäkringsföretags verksamhet består i princip bara av tjänstepensionsförsäkring. Dessa förvaltar drygt 250 miljarder kronor dvs. cirka 40 procent av kapitalet.

Resten av fondförsäkringsföretag har tjänstepensionsförsäkringar i varierande grad, mellan 35–85 procent.

De omvandlingsregler som föreslås för försäkringsföretagen är frivilliga i den meningen att försäkringsföretagen inte måste omvandlas till tjänstepensionsföretag, eftersom de också har möjlighet att fortsätta att bedriva sin verksamhet i försäkringsföretagsform. Det finns skäl att anta

att de flesta av de försäkringsföretag som idag i princip bara har tjänstepensionsförsäkringar kommer att välja att omvandla sig till tjänstepensionsföretag.

Försäkringsföretag som endast tillhandahåller tilläggsförsäkring

Försäkringsföretag som endast tillhandahåller tilläggsförsäkring kommer inte att kunna omvandla sig till ett tjänstepensionsföretag, se avsnitt 7.2.

Särskilt om små- och medelstora företag

Försäkringsföretagen som träffas av regleringen är i huvudsak stora företag enligt ovan. Fyra livförsäkringsföretag och en tjänstepensionskassa har dock en verksamhet som innebär att de kan ses som ett medelstort företag enligt rekommendationen från EU om definition av mikroföretag samt små och medelstora företag (SMF) som gäller från och med den 1 januari 2005. Det bör dock noteras att två företag ingår i koncerner.

Definition enligt personalstyrka och finansiella trösklar för SMF är följande:

- Kategorin utgörs av fristående företag och företag som tillsammans med partnerföretag eller anknutna företag som sysselsätter färre än 250 personer och vars årsomsättning inte överstiger 50 miljoner euro eller vars balansomslutning inte överstiger 43 miljoner euro per år.
- Inom SMF-kategorin definieras små företag som fristående företag, och företag som tillsammans med partnerföretag eller anknutna företag, som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år.
- Inom SMF-kategorin definieras mikroföretag som företag som sysselsätter färre än 10 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 2 miljoner euro per år.

Det föreslås inga lättnader för små- och medelstora företag i lagen om tjänstepensionsföretag.

18.5 Konsekvenser för företag

18.5.1 Nya företag

Den eller dem som vill starta en helt ny verksamhet som avser tillhandahållande av tjänstepensionsförsäkring med grund i överenskommelser på arbetsmarknaden, får genom förslaget tillgång till ett modernt och särskilt anpassat regelverk, baserat på andra tjänstepensionsdirektivet. Det ges möjlighet att bedriva verksamheten i olika associationsformer; sluten eller öppen tjänstepensionsförening, tjänstepensionsaktiebolag som kan vara både vinstutdelande och icke- vinstutdelande samt ömsesidigt tjänstepensionsbolag.

Det är svårt att uppskatta kostnaderna för att starta ett nytt tjänstepensionsföretag eftersom det beror på vem eller vilka som startar företaget, vilken associationsform som väljs, riskexponeringen för verksamheten, som till viss del kommer att styra nivån på det kapital som

krävs för att driva verksamheten, samt olika former av avgifter som krävs för att söka tillstånd, t.ex. avgifter till Finansinspektionen.

Bedömningen är att avgiftsnivåerna inte kommer att avvika väsentligt från de avgiftsnivåer som Finansinspektionen tillämpar vid ansökan om att starta ett försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen. Denna avgift uppgår för närvarande till 450 000 kronor. Till det tillkommer Bolagsverkets avgifter för registreringar av olika handlingar beroende på vilken associationsform som ska tillämpas.

Alternativet för den eller dem som vill starta en helt ny verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring är att i stället för ett tjänstepensionsföretag eller tjänstepensionsförening starta ett försäkringsföretag eller en försäkringsförening. Bedömningen är att de administrativa kostnaderna för att starta ett försäkringsföretag eller en försäkringsförening skulle bli något högre.

18.5.2 Konsekvenserna för tjänstepensionskassor

Tjänstepensionskassorna får driva sin verksamhet enligt äldre rätt fram till den 30 juni 2019, då föreningarna senast måste ansöka om ombildning till försäkringsförening enligt försäkringsrörelselagen eller omvandling till tjänstepensionsförening. De flesta tjänstepensionskassor kommer troligen inte att behöva renodla sin verksamhet på det sätt som kan bli aktuell för i vart fall vissa försäkringsföretag. Bedömningen är att den ombildningsprocess som finns i försäkringsregleringen kan vara mer komplicerad och kostsam än den omvandlingsprocess som föreslås för att bli en tjänstepensionsförening.

Konsekvenser för tjänstepensionskassorna relaterade till det förstärkta kapitalkravet – som inte är av administrativ karaktär – behandlas i avsnitt 18.5.4.

Administrativa kostnader

De administrativa kostnaderna för tjänstepensionskassorna kommer att variera beroende på bl.a. kassans storlek och befintliga organisation. Vid en omvandling kommer tjänstepensionskassorna i grunden att drabbas av samma slags administrationskostnader som försäkringsföretagen (se avsnitt 18.5.3). Utslaget per medlem kan de administrativa kostnaderna bli något högre för tjänstepensionskassorna, på grund av att kassorna generellt sett är mindre än försäkringsföretag. Vidare har tjänstepensionskassorna generellt mindre förvaltat kapital än försäkringsföretagen vilket innebär att de har mindre organisationer, och att de därför i samband med en omvandling torde behöva anlita externa konsulter i större utsträckning än vad som är nödvändigt för försäkringsföretagen.

De tjänstepensionskassor som väljer att ombilda sig till tjänstepensionsföretag kommer att omfattas av betydligt mer omfattande regler om företagsstyrning än vad som idag gäller enligt lagen om understödsföreningar. Det införs generella krav på att ett tjänstepensionsföretag ska ha ett företagsstyrningssystem som säkerställer att företaget styrs på ett sunt och ansvarsfullt sätt samt att det ska finnas system, resurser och rutiner som möjliggör att verksamheten kan bedrivas med kontinuitet och i enlighet med gällande regler. Vidare ställs nu krav

på att tjänstepensionsföretagen ska ha vissa centrala funktioner, funktioner för riskhantering, internrevision och regelefterlevnad samt en aktuariefunktion. Till skillnad från vad som tidigare gällt ska ett tjänstepensionsföretag dessutom ha system för riskhantering och internkontroll samt upprätta och regelbundet se över olika styrdokument som rör verksamheten. Det införs även särskilda regler för uppdragsavtal som avser tjänstepensionsverksamheten och krav på att tjänstepensionsföretagen regelbundet ska genomföra en risk- och solvensbedömning.

Om en tjänstepensionskassa väljer att inte omvandla sig till en tjänstepensionsförening måste kassan ombildas till en försäkringsförening eller träda i likvidation. Om ombildningen sker till en försäkringsförening kommer kassan troligen att drabbas av något högre administrativa kostnader på grund av en mer komplicerad ombildningsprocess, jämfört med de administrativa kostnader som uppstår vid en omvandling till en tjänstepensionsförening. Vidare är reglerna om företagsstyrning och riskhantering minst lika omfattande i försäkringsrörelselagen.

18.5.3 Konsekvenserna för försäkringsföretag

Förslaget innebär att försäkringsföretag har möjlighet att omvandla sig till tjänstepensionsföretag. Det finns två huvudtyper av försäkringsföretag som kan komma ifråga för omvandling.

- Försäkringsföretag som endast meddelar tjänstepensionsförsäkring med eventuella tilläggsförsäkringar i form av sjuk- och efterlevandeskydd samt vissa typer av gruppförsäkringar (redan renodlade företag).
- Försäkringsföretag som bedriver s.k. blandad verksamhet, dvs. de meddelar tjänstepensionsförsäkringar och övriga försäkringar eller tilläggsförsäkringar i form av sjuk- och efterlevandeskydd, vissa typer av gruppförsäkringar samt andra skadeförsäkringar (blandade företag).

Gemensamt för de båda huvudtyperna av försäkringsföretag är att deras verksamhet måste vara förenlig med den nya regleringens krav på verksamheten för att företaget ska kunna få tillstånd att omvandlas, och då framförallt kravet på att verksamheten i ett tjänstepensionsföretag enbart ska bestå i tillhandahållande av tjänstepensionsförsäkring. För de företag som bedriver blandad verksamhet krävs en renodling av verksamheten för att företaget ska kunna omvandlas till ett tjänstepensionsföretag. Det kommer inte att vara tillåtet att endast tillhandahålla tilläggsförsäkringar.

Renodling av verksamhet

Genom den föreslagna nya lagen får företagen möjlighet att följa en för tjänstepensionsföretag särskilt anpassad reglering, men det kräver att verksamheten renodlas till att just omfatta sådan verksamhet som avser tjänstepensionsförsäkring. Den nödvändiga renodlingen av verksamheten kan t.ex. ske genom att företaget avyttrar sådan verksamhet som inte är förenlig med direktivets krav avseende tjänstepensionsinstitut, vilket kan ske genom t.ex. beståndsöverlåtelse eller delning.

Beståndsöverlåtelse är en möjlighet för alla försäkringsföretag, men det finns här vissa praktiska begränsningar. Även om företagen kan dela upp upparbetade överskott kan det vara komplicerat och kostsamt för företaget att säkerställa att det kvarvarande kollektivets rätt inte försämras, försäkringstagarnas rätt i det överlåtande beståndet inte försämras samt att försäkringstagarnas rätt i det övertagande företaget inte försämras, vilket är ett krav för att få tillstånd för beståndsöverlåtelsen.

Överlåtelser av delbestånd kan också medföra vissa skattekonsekvenser eftersom inkomstskattelagen regler om skattnutralitet främst tar sikte på överlåtelse av ett helt försäkringsbestånd. Det är dock svårt att bedöma de skattemässiga konsekvenserna eftersom de utgår från respektive företags skattemässiga status.

Alternativet delning av företag är idag endast tillgängligt för de försäkringsföretag som bedriver sin verksamhet i aktiebolagsform. De aktiebolagsrättsliga reglerna samspelar med de skattemässiga reglerna om delning (fission) som syftar till att uppnå skattemässig neutralitet och kontinuitet. Samma problematik som finns vid beståndsöverlåtelser avseende överskottshantering och att försäkringstagarnas rätt inte får försämras är även relevant vid delning av verksamheten.

Delning av bestånd kan också medföra merkostnader i form av ”dubbla” organisationer, bemanningsproblematik samt ökade kostnader relaterade till mervärdesskatt. De kan också leda till utländsk skatt på investeringar utanför Sverige.

Regler om delning saknas i lagen om ekonomiska föreningar, vilket innebär att ömsesidiga försäkringsföretag och försäkringsföreningar inte kan använda sig av denna möjlighet för renodling.

I första hand måste det anses vara företagets högsta beslutande organ, dvs. förenings- eller bolagsstämma, som bör göra bedömningen av om fördelarna med en anpassad reglering motiverar kostnaderna för en renodling av verksamheten.

Administrativa kostnader

De administrativa kostnaderna för de försäkringsföretag som väljer att omvandla sig kommer att variera beroende på försäkringsföretagets storlek och befintliga organisation. Vad avgiften till Finansinspektionen kommer att bli för att ansöka om ombildning från ett försäkringsföretag till ett tjänstepensionsföretag eller att ansöka om ett nytt tillstånd för att driva verksamhet som tjänstepensionsföretag är svårt att uppskatta.

Avgiften till Finansinspektionen i dag för ansökan om ombildning från icke-vinstutdelande till vinstutdelande uppgår till 600 000 kronor. Avgiften för att beviljas tillstånd att bedriva försäkringsrörelse uppgår till 450 000 kronor. Till det kommer registreringsavgifter till Bolagsverket.

Den nya lagen om tjänstepensionsföretag innebär även att företagen måste studera det nya regelverket och genomföra utbildningsinsatser i organisationen.

De nya kraven på beräkning av ett riskkänsligt kapitalkrav kan komma att kräva en del anpassningar av IT-system. Här ska dock noteras att i vart fall vissa företag redan har gjort en del anpassningar till följd av kraven på förberedelser inför genomförandet av Solvens II-regelverket. Kostnaderna för systemanpassningar påverkas av vilken IT-miljö företaget har i dag. En

del företag har relativt ålderdomliga IT-system, medan de företag som har startats under 2000-talet vanligtvis har mer moderna system. Vissa företag har avvaktat med att genomföra anpassningar av sina system eftersom det har funnits osäkerhet kring de slutliga regelkraven. De företagsstyrningsregler som nu föreslås för tjänstepensionsföretagen har i huvudsak utformats med de bestämmelser som gäller för försäkringsföretagen enligt försäkringsrörelselagen som förebild och bestämmelserna om företagsstyrning i andra tjänstepensionsdirektivet. Försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen följer redan i dag bestämmelserna i försäkringsrörelselagen avseende företagsstyrning. Företagsstyrningsreglerna i den nya lagen om tjänstepensionsföretag överensstämmer i stort med motsvarande bestämmelser i Solvens II-regelverket. Vissa mindre skillnader kommer dock att gälla till följd av att andra tjänstepensionsdirektivet i vissa avseenden är mer långtgående än Solvens II-direktivet. Detta leder bl.a. till att för tjänstepensionsföretagen kommer fler personer att omfattas av lämplighetskraven och ett större antal uppdragsavtal kommer att behöva anmälas till Finansinspektionen. En annan skillnad är att för tjänstepensionsföretagen ska styrelseledamöternas samlade kompetens beaktas. I de flesta fall bör dock i stort sett samma regler gälla för tjänstepensionsföretagen som för försäkringsföretagen även om bestämmelserna finns på olika nivåer, för tjänstepensionsföretagen i lag och föreskrifter som meddelats med stöd av ett bemyndigande, medan de för försäkringsföretagen finns i försäkringsrörelselagen och Solvens II-förordningen. Detta gäller exempelvis för reglerna om ersättningspolicy och investeringsriktlinjer.

I samband med en omvandling kan företaget behöva genomföra ändringar av sin firma (namn). Det innebär att trycksaker, broschyrer, avtal m.m. kan behöva uppdateras i de fall hela namnet används. Ett omvandlat företag kan behöva informera olika avtals- och samarbetspartners om ändrad företagskategori.

De administrativa kostnaderna för en omvandling ska ses som en helhet, eftersom det är svårt att uppskatta kostnaderna för varje delmoment för sig. De administrativa kostnaderna bör också ställas i relation till verksamheten i övrigt. Om ett försäkringsföretag med en balansomslutning på över 150 miljarder kronor uppskattar sina kostnader för en omvandling till 200 miljoner kronor och har 2,5 miljoner kunder innebär det en kostnad med 80 kronor per kund första året. Om hälften av kostnaderna avser investeringar i IT-system av engångskaraktär innebär det en framtida kostnad på 40 kronor per kund och år. Om kostnaden uppskattas till 50 miljoner kronor under samma förutsättningar uppgår de initiala kostnaderna till 20 kronor per kund och år och de framtida kostnaderna till 10 kronor per kund och år.

18.5.4 Konsekvenser relaterade till det nya riskkänsliga kapitalkravet

Det föreslås en förstärkt solvensreglering genom införande av ett nationellt riskkänsligt kapitalkrav. Det riskkänsliga kapitalkravet ska utgöra den minsta storleken på kapitalbasen som krävs för att tjänstepensionsföretaget

med 98 procents sannolikhet ska ha tillgångar under kommande tolv månader som täcker värdet av åtagandena gentemot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar (skyddsnivå). Enligt Finansinspektionens beräkningar motsvarar en konfidensnivå på 98 procent för det riskkänsliga kapitalkravet kapitalbehovet enligt dagens trafikljusmodell.

Eftersom det riskkänsliga kapitalkravet förväntas motsvara kapitalbehovet enligt dagens trafikljusmodell som rapporteras både av försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och som följer övergångsregleringen samt av tjänstepensionskassorna, torde införandet inte förväntas få några större direkta effekter. Möjligheterna till ingripande förtydligas, men flertalet företag har goda marginaler till kraven. Därför väntas inte större effekter på företagets tillgångsallokering, den förväntade avkastningen, framtida pensionsnivåer, de finansiella marknaderna eller på den finansiella stabiliteten. Däremot kan företagets solvens försämrats något enligt Finansinspektionens beräkningar.

Införandet av ett riskkänsligt kapitalkrav bör inte påverka företagets vilja att delta i upphandlingar och i övrigt erbjuda produkter på marknaden för premiebestämda tjänstepensioner. Det bör inte heller få några konsekvenser för hur företagen väljer att utforma sina produkter med t.ex. garantiinslag, eftersom det riskkänsliga kapitalkravet förväntas motsvara kapitalbehovet enligt dagens trafikljus.

18.5.5 Konkurrensförhållanden

Som framgår av avsnitt 5.3 bör den svenska regleringen undvika omotiverad snedvridning av konkurrensen. Konkurrensneutralitet bör eftersträvas såväl på den inhemska marknaden som i ett internationellt perspektiv. Det är angeläget att svenska företag inte missgynnas i förhållande till sina utländska motsvarigheter till följd av inhemsk reglering. Att undvika omotiverad konkurrensnedvridning, både på den inhemska marknaden och den europeiska marknaden är därför en utgångspunkt för arbetet med genomförande av andra tjänstepensionsdirektivet. Vidare bör konkurrensneutralitet även vägas mot övriga skyddsintressen som konsumentskydd och finansiell stabilitet.

18.6 Konsekvenser för tjänstepensionsmarknaden

Den huvudsakliga delen av tjänstepensionsmarknaden regleras genom kollektivavtal (ca 80 procent). Det är kollektivavtalsparterna som har skapat denna marknad genom att ingå kollektivavtal och parterna kan också i stor utsträckning påverka hur marknaden fungerar, främst genom att ingå nya överenskommelser. I Sverige omfattar de kollektivavtalade pensionsplanerna nära 90 procent av den arbetande befolkningen. Anslutningen till en tjänstepensionsplan sker vanligtvis automatiskt. En arbetstagare som arbetar vid ett företag som har ingått kollektivavtal omfattas automatiskt av den överenskommelse om tjänstepension som

arbetsgivaren är bunden av, oavsett om arbetstagaren är medlem i en facklig organisation eller inte.

Marknaden för tjänstepensioner kan delas upp i två delmarknader. Marknaden för pensionsutfästelser som har sin utgångspunkt i arbetsmarknaden och utgörs av ett utbud av pensionsförmåner från arbetsgivare och efterfrågan från arbetstagare. Marknaden för tryggnad av utfästelser som består av arbetsgivarnas efterfrågan på tryggnad av pensionsutfästelserna. Marknaden för pensionsutfästelser torde inte i sig påverkas av förslagen, medan marknaden för tryggnad av utfästelser däremot i viss mån kan komma att påverkas. Om det blir några effekter på de villkor arbetsmarknadsparterna ställer vid upphandling av valbara alternativ och om dessa kommer att anpassas i samband med införandet av en ny sektorreglering för tjänstepensionsföretag är svårt att avgöra.

Förslagen innebär att utbudet av företag som verkar inom denna marknad med tillämpning av bestämmelserna i andra tjänstepensionsdirektivet kommer att kunna bibehållas, men också utökas med helt nya tjänstepensionsföretagsformer. I vilken utsträckning det kommer att bildas nya tjänstepensionsföretag och i vilken utsträckning företagen kommer att utnyttja möjligheten till omvandling är svårt att bedöma, och påverkas av om företagen anser att den nya regleringen baserad på andra tjänstepensionsdirektivet utgör ett mer anpassat och därmed "bättre" regelverk för renodlad tjänstepensionsverksamhet än försäkringsregleringen eller regleringen för de andra tryggnadsformerna. Det finns dock skäl att anta att de flesta av de försäkringsföretag som idag i princip bara har tjänstepensionsförsäkringar och tjänstepensionskassorna kommer att välja att omvandla sig till tjänstepensionsföretag.

18.7 Konsekvenser för de försäkrade

Tjänstepension är pensionsförmåner som har samband med yrkesutövning och som har sin grund i överenskommelser mellan arbetsgivare och arbetstagare eller deras respektive företrädare (arbetsmarknadsparterna). Det är dock arbetstagaren eller dennes förmånstagare som erhåller förmånerna.

Tjänstepensionen är en viktig del av det svenska pensionssystemet och utgör ett komplement till den allmänna pensionen. Det finns inte något krav enligt svensk lagstiftning på att en arbetsgivare ska tillhandahålla tjänstepensioner till sina anställda. Det har helt överlåtits åt arbetsmarknadens parter och åt enskilda arbetsgivare och arbetstagare att komma överens om huruvida tjänstepensioner ska tillhandahållas och hur de ska utformas. Den stora majoriteten av arbetstagarna i Sverige omfattas dock som nämnts av kollektivavtalad tjänstepension och tjänstepensionssparande utgör enligt Finansinspektionens beräkning mer än 20 procent av hushållens finansiella sparande. För många blir tjänstepensionen därmed en viktig inkomstförstärkare och Pensionsmyndigheten bedömer att tjänstepensionen kan utgöra mellan 15–30 procent av en persons totala pension. Nivån på tjänstepensionen och därmed även den slutliga pensionen påverkar i stor utsträckning den enskildes möjlighet till konsumtion efter pensioneringen.

Syftet med förslagen i denna promemoria är att möjliggöra en effektiv förvaltning av tjänstepensionskapitalet samtidigt som ett fullgott skydd för de framtida pensionärerna säkerställs, se avsnitt 5.2. Genom införande av ett nationellt riskkänsligt kapitalkrav, som går utöver kraven i direktivet, med ingripandemöjligheter för Finansinspektionen ökar kundskyddet jämfört med nuvarande reglering för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring och följer övergångsregleringen samt tjänstepensionskassorna. Valet av 98 procents konfidensnivå för det riskkänsliga kapitalkravet, vilket motsvarar kapitalbehovet enligt dagens trafikljusmodell, möjliggöra en fortsatt effektiv förvaltning av tjänstepensionskapitalet och bedöms inte påverka varken den framtida avkastningen eller de framtida pensionsnivåerna. Därmed bör inte heller valet av förvaltningsform i avgiftsbestämd pension eller tjänstepensionsprodukternas utformning påverkas. Om en högre konfidensnivå hade valts hade det troligtvis inneburit en allokering till mindre riskfyllda tillgångar i de produkter där försäkringsföretaget står för risken, vilket i sin tur medför längre förväntad avkastning och lägre framtida pensionsnivåer. Detta hade kunnat få effekten att de försäkrade för att få högre avkastning placerat en större del av premierna i fondförsäkring i stället för i traditionell försäkring. Effekten av detta hade blivit att den finansiella risken flyttas över till de försäkrade samtidigt som rådgivningskostnader och avgiftsuttag som minskar de framtida pensionerna troligtvis skulle ha ökat.

Det nya regelverket innebär sannolikt ökade kostnader i ett inledningsskede för tjänstepensionsföretagen som kan komma att överföras på de försäkrade. Hur stora dessa kostnader blir är svårt att uppskatta och de motsvaras av ett ökat kundskydd och en effektivare förvaltning, vilket kommer de försäkrade till del. Eftersom lagen om understödsföreningar är upphävd och övergångsregleringen för försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring kommer att upphöra är alternativet för dessa företag att i stället följa försäkringsrörelselagen vilket även det kommer att innebära ökade kostnader för företagen som kan komma att överföras på de försäkrade.

18.8 Samhällsekonomiska konsekvenser m.m.

Som framgår av avsnitt 5 har tjänstepensionerna en stor samhällsekonomisk och social betydelse. För framtidens pensionärer kommer tjänstepensionen att vara en mycket viktig försörjningskälla. Med tanke på de mycket stora medel som finns avsatta och investerade för framtida tjänstepensioner, har tjänstepensionerna därutöver ett stort värde för kapitalförsörjningen på de finansiella marknaderna.

Tjänstepensionernas betydelse för samhällsekonomin och framtidens pensionärer innebär att regleringen av de institut som ska förvalta tjänstepensionerna måste utformas med omsorg. En rad intresseavvägningar måste göras. Det gäller bl.a. avvägningen mellan trygghet för framtidens pensionärer och de framtida pensionernas storlek. Även samspelet med den arbetsrättsliga lagstiftningen och med

socialförsäkringssystemen – däri inbegripet den allmänna pensionen – bör beaktas.

Skyddet för de framtida pensionärerna måste balanseras mot intresset av att tillräcklig avkastning kan erhållas på de medel som arbetsgivare betalar för att trygga tjänstepension. Om regleringen ställer väldigt höga krav på t.ex. begränsning av risktagandet i tjänstepensionsinstitutens placeringar kommer det att leda till att de placeringarna måste ske i tillgångar med låg risknivå. Sådana tillgångar är allmänt sett också förenade med lägre avkastning. Alltför låg avkastning på tjänstepensionsinstitutens placeringar leder i sin tur till alltför låga pensioner. Lägre tjänstepensioner medför med stor sannolikhet att belastningen ökar på de offentliga trygghetssystemen, eftersom framtidens pensionärer då i högre grad måste förlita sig på dem.

Bedömningen är att förslagets utformning inte kommer att leda till större förändringar i företagens allokering av sina tillgångar, men ge ett starkare skydd för kundernas pensioner genom ökad tydlighet kring ingripanden m.m. Därmed är de samhällsekonomiska konsekvenserna begränsade, men positiva.

I den nya lagen förtydligas att tjänstepensionsföretag får beakta hållbarhetsfaktorer i sina investeringsbeslut, vilket bör ha en positiv inverkan på målet att finansmarknaden ska bidra till en hållbar utveckling.

18.9 Konsekvenser för myndigheter

18.9.1 Bolagsverket

Enligt förslaget ska Bolagsverket vara registreringsmyndighet för tjänstepensionsföretag och ska i sitt försäkringsregister föra in de uppgifter som enligt lagar och andra författningar ska anmälas för registrering. Bolagsverket har således redan den organisation och de system som krävs för dessa uppgifter. Eventuella kostnader kan därför hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

18.9.2 Finansinspektionen

Finansinspektionen berörs i stor utsträckning av förslagen i denna promemoria.

Enligt förslaget ska Finansinspektionen vara tillsynsmyndighet för tjänstepensionsföretagen. Samtliga tjänstepensionsföretag kommer att behöva löpande tillsyn och ärendehantering från Finansinspektionens sida (det gäller t.ex. ändringar av bolagsordningar, beståndsöverlåtelse och lämplighetsprövningar). Tillsynen bör ha samma omfattning som tillsynen över försäkringsföretag. Vidare föreslås det också bemyndiganden på en rad olika områden. Detta innebär att Finansinspektionen måste anpassa sitt tillsynsarbete samt sina befintliga föreskrifter och allmänna råd till den nya lagstiftningen. Det innebär även att Finansinspektionen behöver utarbeta nya föreskrifter och allmänna råd avseende tjänstepensionsföretagens verksamhet. I det sammanhanget bör dock beaktas att det finns likheter mellan det nuvarande regelverket för försäkringsföretag och den reglering

för tjänstepensionsföretag som nu föreslås samt att företagen som omfattas av den nya regleringen redan står under Finansinspektionens tillsyn.

Till detta kommer dock att eventuella omvandlingar av tjänstepensionskassor och försäkringsföretag kan antas komma att kräva ett omfattande och resurskrävande arbete, vilket kan innebära behov av extra resurser under övergångsperioden, men som ska finansieras via avgifter för tillstånd. Vidare innebär Finansinspektionens tillsynsansvar att inrapporteringen till inspektionen och webbsidor måste ändras och uppdateras. Detta kräver vissa utbildningsinsatser, både internt och externt. Dessa kostnader är till sin natur av mer engångskaraktär. Det kan även finnas behov av att ändra och utveckla rapporteringssystemet. Även dessa kostnader är dock av engångskaraktär.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att förslagen innebär nya och delvis utökade arbetsuppgifter för Finansinspektionen. Den ökade arbetsbelastningen som uppstår genom omarbetning av befintliga föreskrifter och allmänna råd och framtagande av nya sådana, samt genom hantering av ansökningar om omvandling, får dock i huvudsak anses vara av engångskaraktär. De resursförstärkningar som krävs kommer att kunna finansieras via de avgifter Finansinspektionen tar ut för tillsyns- och tillståndsverksamheterna. Samtliga budgetära konsekvenser ska hanteras inom befintliga anslagsramar.

18.9.3 Sveriges Domstolar

Enligt den föreslagna nya lagen om tjänstepensionsföretag ska, i likhet med det som gäller enligt försäkringsrörelselagen, Finansinspektionens och Bolagsverkets beslut få överklagas till allmän förvaltningsdomstol respektive allmän domstol. Det ska även vara möjligt att begära förklaring av allmän förvaltningsdomstol att vissa ärenden hos Finansinspektionen onödigt uppehålls.

Bedömningen är att förslagen endast leder till ett begränsat antal mål i domstolarna och att kostnaderna för detta kan hanteras inom befintliga anslagsramar.

19 Författningskommentar

19.1 Förslaget till lag om tjänstepensionsföretag

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §

I paragrafen anges lagens tillämpningsområde. Lagen gäller för den verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som drivs av svenska tjänstepensionsföretag. Vad som avses med tjänstepensionsföretag anges i 3 §.

Den verksamhet som lagen är tillämplig på är en form av försäkringsrörelse. Försäkringsrörelselagen är endast tillämplig på försäkringsrörelse som drivs av svenska försäkringsföretag (se 1 kap. 1 § FRL). Den lagen är därför inte tillämplig på tjänstepensionsföretag, som driver verksamhet enligt denna lag. Däremot följer det av 5 § första stycket att bestämmelserna i försäkringsrörelselagen gäller för tjänstepensionsföretag om inte annat särskilt anges i denna lag.

Lagen är tillämplig även på europabolag och europakooperativ med säte i Sverige som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring (se artikel 9.3 i rådets förordning [EG] nr 2157/2001 av den 8 oktober 2001 om stadga för europabolag [SE-förordningen] och artikel 8.2 i rådets förordning [EG] nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar [SCE-förordningen], se även avsnitt 13.2).

Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

2 §

Paragrafen innehåller en hänvisning till den särskilda lagstiftningen för utländska tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige. Paragrafen motsvarar 1 kap. 2 § FRL. Med utländskt tjänstepensionsinstitut avses ett utländskt institut vars hemland hör till EES och som utan att vara försäkringsgivare enligt lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige omfattas av andra tjänstepensionsdirektivet (1 kap. 5 § första stycket 3 lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige).

3 §

I paragrafen anges vilka företagsformer som omfattas av samlingsbegreppet tjänstepensionsföretag. Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 3 § FRL.

De tillåtna associationsformerna för tjänstepensionsföretag – tjänstepensionsaktiebolag, ömsesidigt tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsförening – speglar de associationsformer som är tillåtna för försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen. Av den hänvisning till försäkringsrörelselagen som finns i 5 § följer att samma bestämmelser i den lagen som gäller för försäkringsföretag som utgångspunkt också gäller för tjänstepensionsföretag.

I lagen finns inte några definitioner av begreppen tjänstepensionsaktiebolag och ömsesidigt tjänstepensionsbolag. Det får anses självklart

att ett tjänstepensionsaktiebolag är ett aktiebolag som har fått tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt denna lag. Vidare följer det av internationellt erkända principer att ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag, liksom ett ömsesidigt försäkringsbolag, har till ändamål att främja delägarnas ekonomiska intressen genom försäkringsrörelse (se prop. 2009/10:246 s. 429).

Begreppet tjänstepensionsförening definieras i 13 kap. 1 § FRL, se 5 § tredje stycket och författningskommentaren till den bestämmelsen.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

4 §

I paragrafen definieras tjänstepensionsförsäkring. Den definitionen motsvarar, inom ramen för tryggandeformen tjänstepensionsförsäkring, definitionen av pensionsförmån i andra tjänstepensionsdirektivet (artikel 6.4). Den definitionen är likalydande med definitionen av det begreppet i första tjänstepensionsdirektivet (artikel 6 d). Den är även utformad med stöd av artikel 10.2 i andra tjänstepensionsdirektivet, som motsvarar artikel 9.2 i första tjänstepensionsdirektivet.

Paragrafen har samma ordalydelse som 1 kap. 8 § FRL före den 1 januari 2016, vilken är den bestämmelse i svensk rätt som genomförde definitionen av pensionsförmån i första tjänstepensionsdirektivet (se prop. 2004/05:165 s. 219 f.).

Paragrafen innebär att det endast är livförsäkringar som kan utgöra tjänstepensionsförsäkringar. Vilka produkter som är livförsäkringar regleras i 2 kap. 12 § FRL. Avgränsningen görs eftersom det inte är tillåtet enligt unionsrätten att driva direkt skadeförsäkringsrörelse inom ramen för vare sig första eller andra tjänstepensionsdirektivet (se samma prop. s. 124).

Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

5 §

Paragrafen reglerar förhållandet mellan lagen och försäkringsrörelselagen.

I *första stycket* anges att bestämmelserna i försäkringsrörelselagen gäller för tjänstepensionsföretagen utöver bestämmelserna i denna lag, om inte annat uttryckligen anges i lagen. Det innebär att ett stort antal av bestämmelserna i försäkringsrörelselagen ska gälla för tjänstepensionsföretag. I särskilda bestämmelser i denna lag – t.ex. 6 § – anges vilka bestämmelser i försäkringsrörelselagen som inte ska gälla för tjänstepensionsföretag.

I första stycket förklaras vilken betydelse ett antal begrepp som förekommer i denna lag men inte i försäkringsrörelselagen ska ha när försäkringsrörelselagen tillämpas på tjänstepensionsföretag.

I *punkt 1* anges att det som sägs i försäkringsrörelselagen om försäkringsföretag ska avse tjänstepensionsföretag när den lagen tillämpas på tjänstepensionsföretag. I *punkt 2* anges att det som sägs i försäkringsrörelselagen om livförsäkringsföretag ska avse tjänstepensionsföretag. Detta har sin grund i att tjänstepensionsföretags verksamhet endast kan bestå av livförsäkringsverksamhet av visst slag, eftersom begreppet tjänstepensionsförsäkring är uppbyggt kring begreppet livförsäkring (se 4 §) Vidare får ett tjänstepensionsföretag inte driva annan rörelse än

verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar och därmed sammanhängande verksamhet (se 4 kap. 4 §). I linje med detta anges i *punkterna* 5, 7 och 9 att det som sägs i försäkringsrörelselagen om de tre olika typerna av livförsäkringsföretag – livförsäkringsaktiebolag, ömsesidiga livförsäkringsbolag och livförsäkringsföreningar – ska avse tjänstepensionsföretag när den lagen tillämpas på den kategorin företag. I *punkt* 3 anges att det som sägs i försäkringsrörelselagen om EES-försäkringsgivare ska avse utländska tjänstepensionsinstitut, dvs. institut som har hemvist i ett annat land inom EES och som omfattas av andra tjänstepensionsdirektivet. Eftersom tjänstepensionsinstitut endast existerar som begrepp inom ramen för det direktivet, och således inte utanför EES, behövs ingen term i lagen som motsvarar termen försäkringsgivare från tredjeland (se 1 kap. 12 § 8 FRL). I *punkterna* 4, 6 och 8 anges att det som sägs i försäkringsrörelselagen om de tre olika associationsformerna försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar ska avse tjänstepensionsaktiebolag, ömsesidiga tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsföreningar.

Andra stycket innehåller en bestämmelse om hur hänvisningar i försäkringsrörelselagen till bestämmelser i den lagen ska uppfattas med avseende på tjänstepensionsföretag. Den innebär att en hänvisning i försäkringsrörelselagen till bestämmelser i den lagen, när det gäller tjänstepensionsföretag ska läsas som en hänvisning till försäkringsrörelselagen och de bestämmelser i denna lag som gäller utöver eller i stället för bestämmelserna i försäkringsrörelselagen. Därmed blir hänvisningarna korrekta med beaktande av bestämmelserna i första stycket. Bestämmelsen är utformad med förebild i 11 kap. 1 § andra meningen FRL.

Enligt *tredje stycket* har termer och uttryck i lagen samma betydelse som i försäkringsrörelselagen om inte annat särskilt anges.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.

6 §

Paragrafen innebär att angivna bestämmelser i försäkringsrörelselagen inte gäller för tjänstepensionsföretag. Det är ett sådant undantag som avses i 5 § första stycket.

Flertalet av de angivna kapitlen i försäkringsrörelselagen som enligt *första stycket* inte ska gälla är sådana att de i mycket hög grad bygger på Solvens II-direktivet, som inte gäller för tjänstepensionsföretag. Det gäller för 3, 5–9, 16 och 19 kap. FRL. 2 kap. FRL innehåller bestämmelser om tillstånd för försäkringsföretag och 21 kap. FRL innehåller bestämmelser om överklagande. I de delarna gäller för tjänstepensionsföretag i stället bestämmelserna om tillstånd i 2 kap. och om överklagande i 17 kap. denna lag.

Enligt *första stycket* är det vidare ett antal paragrafer i 1 kap. FRL som inte ska gälla för tjänstepensionsföretag.

Om 1 kap. 1 § FRL skulle vara tillämplig på tjänstepensionsföretag skulle det – enligt 5 § första stycket 1 denna lag – innebära att försäkringsrörelselagen skulle vara tillämplig på tjänstepensionsföretag. Försäkringsrörelselagen är emellertid enligt 1 kap. 1 § inte tillämplig på försäkringsrörelse som drivs enligt andra författningar än den lagen. Som

anges i författningskommentaren till 1 § är verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring att anse som en form av försäkringsrörelse.

I 1 kap. 2 § FRL finns när det gäller utländska försäkringsgivare en hänvisning till lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige som inte ska gälla för tjänstepensionsföretag. I stället finns när det gäller utländska tjänstepensionsinstitut en hänvisning i 2 § denna lag till lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige.

I 1 kap. 3 § FRL förklaras vad som avses med försäkringsföretag. Den bestämmelsen saknar relevans för tjänstepensionsföretag och i denna lag finns i stället en definition av tjänstepensionsföretag i 3 §.

I 1 kap. 4 § FRL anges vilka försäkringsföretag som är livförsäkringsföretag och vilka som är skadeförsäkringsföretag. Den uppdelningen är inte aktuell för tjänstepensionsföretagens del eftersom de endast får driva visst slag av livförsäkringsrörelse (se författningskommentaren till 4 §).

Bestämmelsen i 1 kap. 10 § FRL, som innehåller en definition av begreppet återförsäkringsbolag, gäller enligt paragrafen inte för tjänstepensionsföretag. Att meddela återförsäkring ligger utanför vad som är tillåtet för ett tjänstepensionsinstitut enligt andra tjänstepensionsdirektivet. Mottagen återförsäkring motsvarar inte definitionen av tjänstepensionsförmån i andra tjänstepensionsdirektivet. Av det skälet kan det inte förekomma något tjänstepensionsföretag som har fått tillstånd för rörelse som bara avser återförsäkring och definitionen av begreppet återförsäkringsbolag ligger således utanför den del av försäkringsrörelselagen som ska gälla för tjänstepensionsföretag.

Vidare undantas bestämmelserna i 1 kap. 19–23 §§ FRL från att tillämpas på tjänstepensionsföretag. De bestämmelserna handlar om möjligheter för Finansinspektionen att lämna dispens till vissa försäkringsföretag från att tillämpa vissa delar av försäkringsrörelselagen. De har i huvudsak sin grund i Solvens II-direktivet (se prop. 2015/16:9 s. 566–568). Eftersom tjänstepensionsföretag inte omfattas av det direktivet ska de bestämmelserna i försäkringsrörelselagen inte gälla för tjänstepensionsföretag.

Definitionskatalogen i 1 kap. 12 § FRL ska enligt 5 § gälla även vid tillämpning av försäkringsrörelselagen på tjänstepensionsföretag. Det ska dock noteras att det som sägs i försäkringsrörelselagen om EES-försäkringsgivare enligt 5 § första stycket 3 då ska avse utländska tjänstepensionsinstitut.

Övriga bestämmelser i 1 kap. FRL ska enligt 5 § gälla i sin helhet för tjänstepensionsföretag. Det handlar om 5 § (definition av skadeförsäkring och livförsäkring, 6 § (tillämpning av bestämmelserna om livförsäkring på sjuk- och olycksfallsförsäkring m.m.), 7 § (definitioner av livränta och sjukränta), 9 § (definition av återförsäkring), 11 § (definitioner av begreppen försäkringstagare och försäkrad), 13 § (definition av ägarintresse), 14 § (definition av nära förbindelser), 15 och 16 §§ (definition av kvalificerat innehav), 16 a § (definition av anknutet företag), 16 b § (definition av gemensam eller i huvudsak gemensam ledning), 17 § (definition av land där risken är belägen vid skadeförsäkring), 18 § (definition av land där åtagandet ska fullgöras vid livförsäkring) samt 24 och 25 §§ (övergångsregler för vissa försäkringar).

7 §

Paragrafen innebär att vissa bestämmelser i lagen om försäkringsdistribution gäller för tjänstepensionsföretag. Flertalet bestämmelser i den lagen kommer därmed att gälla för tjänstepensionsföretag inom ramen för deras distribution av tjänstepensionsförsäkringar. Vad som avses med försäkringsdistribution anges i 1 kap. 1 och 2 §§ lagen om försäkringsdistribution (se prop. 2017/18:216 s. 102–144).

I 8 § finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad tjänstepensionsföretag ska iakttä när de distribuerar tjänstepensionsförsäkringar (se författningskommentaren till den paragrafen).

Övervägandena finns i avsnitt 16.6.

8 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad tjänstepensionsföretag ska iakttä när de distribuerar försäkringar.

Enligt 7 § gäller att vissa bestämmelser i lagen om försäkringsdistribution för tjänstepensionsföretag. Med stöd av bemyndigandet i denna paragraf kan föreskrifter meddelas som, i tillämpliga delar, i allt väsentligt motsvarar de föreskrifter som meddelats med stöd av bemyndigandena i lagen om försäkringsdistribution. Föreskrifterna kan därutöver, i tillämpliga delar, motsvara de bestämmelser som anges i kommissionens delegerade förordningar som meddelats med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/97 av den 20 januari 2016 om försäkringsdistribution (se artikel 38 i det direktivet).

Övervägandena finns i avsnitt 16.6.

2 kap. Tillstånd för tjänstepensionsföretag

1 §

I paragrafen finns en bestämmelse med krav på tillstånd för att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring. Genom paragrafen tillgodoses kravet på auktorisation eller registrering i artikel 9.1 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen motsvarar 2 kap. 1 § FRL.

På samma sätt som i 2 kap. 1 § FRL anges att tillstånd får ges till ett aktiebolag. Ett aktiebolag kan vara bildat redan när det söker tillstånd att driva verksamhet enligt lagen (jfr prop. 2009/10:246 s. 437 f.). Därför anges det inte i paragrafen att tillstånd kan ges till ett tjänstepensionsaktiebolag.

Att tillstånd enligt lagen får ges till ett aktiebolag betyder att tillstånd också kan ges till ett försäkringsaktiebolag, dvs. ett aktiebolag som har tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen. För ett försäkringsaktiebolag gäller emellertid ytterliga förutsättningar för tillstånd enligt 5 § (omvandling, se författningskommentaren till den paragrafen).

Ömsesidiga tjänstepensionsföretag och tjänstepensionsföreningar kan däremot inte existera oberoende av ett tillstånd att driva rörelse enligt lagen, precis som fallet är med ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar i förhållande till ett tillstånd att driva försäkringsrörelse

enligt försäkringsrörelselagen (se samma prop. s. 290 och 353). I paragrafen anges därför att tillstånd kan enligt lagen få ges till ömsesidiga tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsföreningar. Även ett ömsesidigt försäkringsbolag och en försäkringsförening kan omvandlas till ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag respektive tjänstepensionsförening. I de fallen gäller ytterligare förutsättningar för tillstånd enligt 5 §.

Ömsesidiga försäkringsföretag och försäkringsföreningar får ansöka om tillstånd enligt lagen. Enligt försäkringsrörelselagen ska ett tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt den lagen återkallas när ett försäkringsföretag får tillstånd enligt denna lag (se författningskommentaren till 18 kap. 12 § FRL).

Övergången (omvandling) från verksamhet enligt försäkringsrörelselagen till verksamhet enligt denna lag inte innebär någon förändring av de inblandade företagens associationsrättsliga ställning. De företag som genomför en sådan omvandling behåller därför sin associationsform vid övergången. Ett försäkringsaktiebolag som får tillstånd enligt denna lag omvandlas alltså till ett tjänstepensionsaktiebolag, ett ömsesidigt försäkringsbolag omvandlas till ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag och en försäkringsförening omvandlas till en tjänstepensionsförening.

Om övergången går åt andra hållet, dvs. från verksamhet enligt denna lag till verksamhet enligt försäkringsrörelselagen, blir förhållandena de motsatta (se 2 kap. 1 och 4 a § FRL).

Övervägandena finns i avsnitten 7.1 och 7.3.

2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur lag ska tillämpas på s.k. dualistiskt organiserade europabolag och europakooperativ. Paragrafen motsvarar 2 kap. 2 § FRL.

I *första stycket* anges de bestämmelser om styrelsen eller dess ledamöter i lagen som ska gälla också för tillsynsorganet i dualistiskt organiserade europabolag och europakooperativ med säte i Sverige och som har fått tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring (se lagen om europabolag och lagen om europakooperativ).

I *andra stycket* finns en erinran om att de i första stycket angivna bestämmelserna om styrelsen och dess ledamöter i lagen gäller för ett europabolags eller ett europakooperativs ledningsorgan och dess ledamöter samt, om det är monistiskt organiserad, för dess förvaltningsorgan och dess ledamöter.

Övervägandena finns i avsnitt 13.2.

3 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att Finansinspektionen efter ansökan ska lämna förhandsbesked om huruvida tillstånd krävs enligt lagen för viss verksamhet. Paragrafen motsvarar 2 kap. 3 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

4 §

I paragrafen anges förutsättningarna för att ett företag ska få tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring. Paragrafen motsvarar 2 kap. 4 § FRL.

Bestämmelsen i *första stycket 4* bidrar till att tillgodose kraven på ledningens lämplighet och redbarhet i artikel 22 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Tillsammans med övriga bestämmelser i kapitlet anges i paragrafen de förhållanden som ska beaktas vid prövningen av en ansökan om tillstånd (jfr det som anges angående försäkringsföretag i prop. 2009/10:246 s. 435). För vissa företag gäller ytterligare förutsättningar för tillstånd i 5 §.

Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

5 §

I paragrafen anges de ytterligare förutsättningar för tillstånd än i 4 § att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar (omvandling) som ska gälla för ett försäkringsaktiebolag, ett ömsesidigt försäkringsbolag, en försäkringsförening och en understödsförening som omfattas av bestämmelserna i 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Enligt *punkt 1* krävs för ett försäkringsaktiebolag att ansökan om tillstånd har godkänts genom ett bolagsstämmbeslut som har biträttats av aktieägare med minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädde på stämman.

För ett ömsesidigt försäkringsbolag krävs enligt *punkt 2* att ansökan om tillstånd har godkänts genom ett bolagsstämmbeslut som har biträttats av nio tiondelar av de röstberättigade eller minst två tredjedelar av de röstande.

Enligt *punkt 3* krävs för en försäkringsförening eller en understödsförening som omfattas av bestämmelserna i 7 § lagen om införande av försäkringsrörelselagen att ansökan om tillstånd har godkänts genom ett föreningsstämmbeslut som har biträttats av nio tiondelar av de röstberättigade eller minst två tredjedelar av de röstande. De understödsföreningar som omfattas av den bestämmelsen kan – förutom att ansöka om tillstånd enligt försäkringsrörelselagen – även ansöka om tillstånd enligt denna lag (se avsnitt 2.26).

För samtliga företag som omfattas av punkterna 1–3, ska, enligt *punkt 4*, gälla som ytterligare förutsättning för att den rätt som tillkommer försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar inte försämrats.

Prövning av att förutsättningarna för tillstånd är uppfyllda ska göras av Finansinspektionen (se 13 §).

Övervägandena finns i avsnitt 7.4.

6 §

I paragrafen finns en bestämmelse om förutsättningar för tillstånd om företaget har nära förbindelser med någon annan. Paragrafen motsvarar 2 kap. 5 § FRL. Definitionen av nära förbindelser i 1 kap. 14 § FRL gäller

för tjänstepensionsföretag enligt 1 kap. 5 § (se författningskommentaren till den paragrafen).

7 §

I paragrafen finns bestämmelser om att tillstånd får ges tills vidare eller för bestämd tid och om vad som gäller vid förlängning och ändring av ett tillstånd. Paragrafen motsvarar 2 kap. 6 § FRL.

8 §

Paragrafen anger att ett tjänstepensionsföretags beslut att ansöka om förlängning av tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring ska fattas av dess stämma. Motsvarande bestämmelse finns för försäkringsföretag i 2 kap. 7 § FRL. Liksom för försäkringsföretag fordras inte att ordinarie stämma fattar besluten i fråga (prop. 2009/10:246 s. 435).

9 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om Finansinspektionens prövning av ett tjänstepensionsföretags bolagsordning. Paragrafen motsvarar 2 kap. 8 § FRL.

Enligt *första stycket* ska frågan om godkännande av bolagsordning eller stadgar för ett företag prövas i samband med att frågan om företaget ska få tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring prövas. En ansökan om godkännande av bolagsordning eller stadgar prövas av Finansinspektionen (13 §).

I *andra stycket* anges att ett företags beslut om att anta bolagsordning eller stadgar inte får registreras innan bolagsordningen eller stadgarna har godkänts.

10 §

Paragrafen behandlar beslut om ändring av bolagsordning eller stadgar. Den motsvarar 2 kap. 9 § FRL.

11 §

Paragrafen anger att den minsta tillåtna kapitalbasen när verksamhet enligt lagen påbörjas är garantibeloppet (se 8 kap. 13 §). Paragrafen är tillämplig på samtliga tjänstepensionsföretag och motsvarar 2 kap. 10 § FRL.

Bestämmelsen tar sikte på den kapitalbas som ska krävas innan ett företag gör några försäkringsåtaganden. Ett försäkringsföretag som får tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring torde i allmänhet redan ha ingått försäkringsåtaganden. För ett sådant företag krävs en kapitalbas som svarar mot de gjorda åtagandena och inte endast att de uppfyller garantibeloppet,

Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

12 §

Paragrafen anger vad ett tillstånd att driva verksamhet enligt lagen ska avse. Ett tjänstepensionsföretag får endast driva verksamhet avseende

tjänstepensionsförsäkringar och därmed sammanhängande verksamhet (se 4 kap. 4 §). Definitionen av begreppet tjänstepensionsförsäkring är uppbyggd kring begreppet livförsäkring (se 1 kap. 3 §).

Av *första stycket* följer att ett tillstånd att driva försäkringsrörelse ska avse en eller flera av de livförsäkringsklasser som anges i 2 kap. 12 § FRL. Detta stycke motsvarar vad som gäller för försäkringsföretag i 2 kap. 11–14 §§ FRL.

I *andra stycket* anges att ett tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring inte endast får avse försäkringsklassen livförsäkring i klass I b. Ett tillstånd kan därmed inte endast avse livförsäkringsklassen försäkring som meddelas som tillägg till försäkring enligt 2 kap. 12 § klass I a FRL, dvs. tilläggsförsäkring till livförsäkring.

Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

13 §

Paragrafen innebär att det Finansinspektionen som ska pröva frågor om tillstånd enligt denna lag och om godkännande av bolagsordning eller stadgar. Den motsvarar det som gäller för försäkringsföretag i 2 kap. 15 § FRL.

14 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om ansökan om tillstånd att driva verksamhet enligt lagen av ett aktiebolag som ännu inte registrerats i aktiebolags- eller europabolagsregistret och om vad som gäller för ömsesidiga tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsföreningar som ännu inte har bildats.

Enligt *första stycket* får ett redan bildat aktiebolag, som ännu inte registrerats i aktiebolags- eller europabolagsregistret, ansöka om tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt lagen. Något hinder mot att ansöka om sådant tillstånd efter det att ett bolag registrerats finns inte. Inte heller finns något som hindrar att stiftarna ger in en ansökan innan tjänstepensionsaktiebolaget formellt har bildats.

I *andra stycket* anges att tiden för när styrelsen ska göra en registreringsanmälan enligt aktiebolagslagen, ska räknas från tillståndsbeslutet, för det fall att ansökan har gjorts inom sex månader från stiftelseurkundens undertecknande.

Enligt *tredje stycket* ska ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag och en tjänstepensionsförening ansöka om tillstånd innan bolaget respektive föreningen har bildats. Motsatsvis följer att ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar inte behöver göra det. Sådana institut kan alltså ansöka om tillstånd efter det att bolaget respektive föreningen har bildats.

15 §

I paragrafen ställs krav på att en ansökan om tillstånd ska innehålla en verksamhetsplan. Paragrafen motsvarar det som gäller för försäkringsföretag i 2 kap. 15 § FRL.

I 16 § 2 finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad en verksamhetsplan ska innehålla.

16 §

I paragrafen finns bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter på angivna områden. Enligt *punkt 1* får föreskrifter meddelas om de krav som ska gälla för deltagande i styrningen av ett försäkringsföretag. Föreskrifter om vad en verksamhetsplan enligt 15 § ska innehålla får meddelas enligt *punkt 2*.

Motsvarande bemyndigande finns i 2 kap. 19 § 1 och 3 FRL när det gäller försäkringsföretag.

3 kap. Gränsöverskridande verksamhet

1 §

I paragrafen finns bestämmelser om skyldighet för tjänstepensionsföretag att underrätta Finansinspektionen vid gränsöverskridande verksamhet.

Paragrafen genomför artikel 11.2 och 11.3 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Enligt *första stycket* ska ett tjänstepensionsföretag lämna in en under rättelse till Finansinspektionen för godkännande när det önskar driva gränsöverskridande verksamhet. Med gränsöverskridande verksamhet avses att ett tjänstepensionsföretag åtar sig uppdrag att meddela tjänstepensionsförsäkring för åtaganden som ska fullgöras i ett annat land inom EES. I uttrycket ”fullgöras i annat land” inkluderas den situation då arbetsgivaren lyder under en annan social- och arbetsmarknadslagstiftning än den i Sverige, vilket innebär att också fall då en sådan arbetsgivare är verksam här i landet inbegrips. Detta i enlighet med definitionen av gränsöverskridande verksamhet i andra tjänstepensionsdirektivet (jfr artikel 6.19).

Uppräkningen i *andra stycket* av vilka uppgifter som tjänstepensionsföretaget ska ange i sin underrättelse motsvarar, med undantag för kraven på angivande av var arbetsgivaren har sin hemvist och i vilket land åtagandena ska fullgöras, vad som gällde enligt första tjänstepensionsdirektivet, 14 c § första stycket UFL och 3 kap. 8 § andra stycket FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

2 §

Paragrafen innebär en skyldighet för Finansinspektionen att lämna meddelande om underrättelsen om gränsöverskridande verksamhet till behörig myndighet i det andra landet om vissa förutsättningar är uppfyllda.

Paragrafen genomför delvis artikel 11.4 i andra tjänstepensionsdirektivet och motsvarar det som hittills gällt enligt 14 c § andra stycket och 14 a § första stycket UFL samt 3 kap. 9 § FRL.

Enligt *första stycket* är Finansinspektionen skyldig att inom tre månader från mottagandet av en underrättelse om gränsöverskridande verksamhet vidarebefordra de uppgifter som tjänstepensionsföretaget anmält, till den behöriga myndigheten i det land där den gränsöverskridande verksamheten ska drivas. Underrättelsen ska dock vidarebefordras bara om förutsättningarna i andra stycket är uppfyllda.

I *andra stycket* anges vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda för att underrättelsen ska vidarebefordras. Innebörden och omfattningen av

Finansinspektionens prövning av ett företags organisations ändamålsenlighet m.m. bör vara desamma som i 3 kap. 9 § FRL (jfr prop. 2004/05:165 s. 191).

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

3 §

Paragrafen innebär en skyldighet för Finansinspektionen att underrätta ett tjänstepensionsföretag om när ett meddelande om underrättelse om gränsöverskridande verksamhet lämnas till behörig myndighet i ett annat land inom EES.

Paragrafen genomför delvis artikel 11.4 i andra tjänstepensionsdirektivet och är utformad efter förebild av 14 c § tredje stycket UFL och 3 kap. 10 § FRL.

Enligt paragrafen ska Finansinspektionen underrätta tjänstepensionsföretaget i samband med att meddelandet enligt 2 § första stycket lämnas till den behöriga myndigheten i det land där den gränsöverskridande verksamheten ska drivas.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

4 §

Paragrafen innebär en skyldighet för Finansinspektionen att underrätta ett tjänstepensionsföretag om utländska verksamhetsföreskrifter och informationskrav.

Paragrafen genomför artikel 11.7 och 11.9 i andra tjänstepensionsdirektivet. Första stycket är utformat efter förebild av 14 c § fjärde stycket UFL och 3 kap. 11 § FRL.

Enligt *första stycket* ska Finansinspektionen underrätta tjänstepensionsföretaget om vilka verksamhetsföreskrifter och informationskrav som gäller i det land där den gränsöverskridande verksamheten ska drivas om den behöriga myndigheten i det landet meddelar inspektionen om detta. Uppgifterna kan röra i det landet tillämplig social- och arbetsmarknadsrätt samt regler om information (jfr prop. 2004/05:165 s. 242 f.).

Finansinspektionen är enligt *andra stycket* skyldig att underrätta tjänstepensionsföretaget om inspektionen får reda på att föreskrifterna och informationskraven har ändrats.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när den gränsöverskridande verksamheten får påbörjas.

Paragrafen genomför artikel 11.8 i andra tjänstepensionsdirektivet och är, med undantag för att det finns en uttrycklig skyldighet att upplysa om informationskraven i värdlandet, utformad efter förebild av 14 c § femte stycket UFL och 3 kap. 12 § FRL.

Paragrafen innebär att ett tjänstepensionsföretag får påbörja den gränsöverskridande verksamheten när det har tagit emot information om tillämpliga verksamhetsföreskrifter och informationskrav (jfr 4 §). För det fall ingen sådan information lämnas får verksamheten inledas i vart fall

sex veckor efter det att tjänstepensionsföretaget underrättats om att Finansinspektionen har lämnat ett meddelande om ansökan om gränsöverskridande verksamhet till den behöriga myndigheten i det land där den verksamheten ska drivas (jfr 3 §).

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

6 §

I paragrafen finns bestämmelser om beslut av Finansinspektionen när det gäller gränsöverskridande verksamhet.

Paragrafen genomför delvis artikel 11.4 och 11.5 i andra tjänstepensionsdirektivet och är utformad efter förebild av 14 c § sjätte stycket UFL och 3 kap. 13 § FRL med tillägget att också underlåtenhet att lämna över en anmälan till behörig myndighet regleras.

Enligt paragrafen är Finansinspektionen skyldig att, inom viss tid, fatta ett beslut om tjänstepensionsföretaget inte uppfyller de förutsättningar som anges i lagen för gränsöverskridande verksamhet eller om inspektionen underlåter att överlämna anmälan till behörig myndighet i värdlandet.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

7 §

Paragrafen innebär att ett tjänstepensionsföretag är skyldigt att underrätta Finansinspektionen om ändrade förhållanden vid gränsöverskridande verksamhet.

Paragrafen är utformad efter förebild av 14 d § UFL.

Enligt *första stycket* ska ett tjänstepensionsföretag till Finansinspektionen anmäla om förhållandena som låg till grund för underrättelsen om gränsöverskridande verksamheten ändras. Underrättelsen ska lämnas minst en månad innan ändringen ska genomföras.

Finansinspektionen har enligt *andra stycket* en månad på sig att pröva om ändringen får göras. Om ändringen inte får göras ska inspektionen fatta beslut om detta inom en månad från det att företaget underrättade inspektionen.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

8 §

I paragrafen anges att ett tjänstepensionsföretag som vill upprätta en sekundäretablering ska underrätta Finansinspektionen om detta.

Paragrafen är utformad efter förebild av 14 a § UFL och 3 kap. 1 § första stycket FRL.

Paragrafen innebär en skyldighet för ett tjänstepensionsföretag som avser att inrätta en filial, agentur eller annat liknande driftställe, s.k. sekundäretablering, i ett annat land inom EES att underrätta Finansinspektionen om detta. De uppgifter som en sådan underrättelse ska innehålla anges i paragrafen.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

9 §

Paragrafen innebär att underrättelse- och anmälningsförfarandet i 1–7 §§ är tillämpligt också när ett tjänstepensionsföretag meddelar tjänstepensionsförsäkring från en sekundäretablering.

Paragrafen reglerar skyldigheten för ett tjänstepensionsföretag att tillämpa bestämmelserna i 1–7 §§ också då det åtar sig ett uppdrag från en sekundäretablering. Skyldigheten att tillämpa de bestämmelserna förutsätter att det uppdrag som företaget åtar sig från sekundäretableringen innebär gränsöverskridande verksamhet (jfr prop. 2004/05:165 s. 232). För att det ska vara fråga om gränsöverskridande verksamhet krävs att arbetsgivaren, dess medlemmar och förmånstagare träffas av en annan social- och arbetsmarknadslagstiftning än tjänstepensionsföretaget (jfr författningskommentaren till 1 §). Vad som avses med social- och arbetsmarknadslagstiftning anges i författningskommentaren till 4 §.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

10 §

I paragrafen finns bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad en verksamhetsplan enligt 8 § 1 ska innehålla.

Paragrafen är utformad efter förebild av 14 a § fjärde stycket UFL och 3 kap. 23 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

4 kap. Grundläggande bestämmelser om ett tjänstepensionsföretags verksamhet

1 §

Paragrafen innebär att angivna bestämmelser i försäkringsrörelselagen inte gäller för tjänstepensionsföretag. Det är ett sådant undantag som avses i 1 kap. 5 § första stycket.

De grundläggande bestämmelserna med rörelseregler för ett tjänstepensionsföretags verksamhet när det gäller stabilitet (1 §), information (2 §), god tjänstepensionsstandard och förbud mot främmande verksamhet (3 §) anges i lagen.

Proportionalitetsprincipen i 4 kap. 5 § FRL tar sikte på de delar av den lagen som genomför olika delar av Solvens II-direktivet och gäller därför inte för tjänstepensionsföretag, vilka inte omfattas av Solvens II-direktivet. Bestämmelserna om upplåning i 8 § genomför andra tjänstepensionsdirektivet och gäller i stället för 4 kap. 6 § FRL. Bestämmelserna i 4 kap. 7 § FRL om direkt skade- och livförsäkringsrörelse i samma företag gäller inte för tjänstepensionsföretag eftersom sådana företag endast får driva försäkringsrörelse med avseende på tjänstepensionsförsäkringar, dvs. livförsäkringsrörelse. I 4 kap. 18 § FRL finns bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter. För tjänstepensionsföretags verksamhet finns i stället bemyndigande i 7 §.

Paragrafen innebär att följande bestämmelser i 4 kap. FRL gäller för tjänstepensionsföretag: 9 och 10 §§ (avtal med en jävskrets om tjänster), 11 § (försäkringar med solidarisk ansvarighet), 12 § (förbud mot att

förespegla återbäring), 13 § (förbud mot meddelande av nya försäkringar vid likvidation eller konkurs), 14–16 §§ (sekretess), 17 § (huvudkontor i Sverige), samt 17 a och 17 b §§ (återköp och överföring).

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

2 §

Paragrafen innehåller en grundläggande stabilitetsprincip för den verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring som ett tjänstepensionsföretag ska driva. I paragrafen uttrycks ett övergripande stabilitetssyfte som manifesteras i de åtgärder som ett tjänstepensionsföretag ska vidta för att uppfylla lämpliga krav på soliditet, likviditet och riskhantering.

Paragrafen motsvarar 4 kap. 1 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om den information som ett tjänstepensionsföretag ska lämna om de tjänstepensionsförsäkringar som företaget meddelar. Bestämmelsen genomför artiklarna 36, 37 och 41–44 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen motsvarar 4 kap. 2 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

Första stycket uttrycker en grundläggande genomlysningsprincip för tjänstepensionsföretaget. Med detta menas att information till försäkringstagare och sådana som erbjuds att teckna en försäkring i bolaget ska ge en god genomlysning av försäkringens villkor och värdeutveckling. Utgångspunkten är att ett tjänstepensionsföretag ska lämna den information som behövs. Detta gäller oavsett om det rör sig om en försäkringstagare, den som erbjuds att teckna en försäkring eller någon annan ersättningsberättigad. Nedre gränsen för den information som ska lämnas är att en försäkrad ska kunna överblicka och planera sin ekonomiska situation. Den information som ska lämnas kommer att variera utifrån villkoren för den enskilda tjänstepensionen.

Andra stycket kompletterar den allmänna och generella informationsbestämmelsen i det första stycket. I detta stycke anges att viss grundläggande information alltid ska lämnas såväl till försäkringstagarna och de som erbjuds att teckna en försäkring som till andra ersättningsberättigade på grund av försäkringarna. Den information som alltid ska lämnas är uppgifter om företaget och dess verksamhet samt om de eventuella överenskommelser som ligger till grund för försäkringarna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 9 § 2 meddela ytterligare bestämmelser om vilken information ett tjänstepensionsföretag ska lämna och hur detta ska ske.

Övervägandena finns i avsnitt 11.1.

4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om pensionsbesked. Bestämmelserna genomför artiklarna 38–40 i andra tjänstepensionsdirektivet.

I paragrafen anges att ett tjänstepensionsföretag varje år ska upprätta ett pensionsbesked. Pensionsbeskedet ska innehålla uppgifter dels om de allmänna försäkringsvillkoren, dels om de individuella förmånerna för den

försäkrade. Det ska även finnas en upplysning om var ytterligare information finns.

Ett pensionsbesked ska alltid innehålla personuppgifter om den försäkrade, uppgifter om tjänstepensionsföretagets namn och kontaktadress samt ett tydligt angivande av den tjänstepension som beskedet gäller. I pensionsbeskedet ska det även anges vilken dag informationen avser och vilka betydande förändringar som skett från föregående år. Vidare gäller för pensionsbeskedet att utgångspunkten för vilken information som ska lämnas är att den försäkrade genom informationen ska kunna överblicka sin ekonomiska situation (se även 3 §). På samma sätt gäller också för pensionsbeskedet att informationen, bortsett från vissa basfakta som alltid ska finnas med, kan variera utifrån villkoren för den enskilda tjänstepensionen under förutsättning att den enskilde får en heltäckande bild av förmåner, risker och avgifter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 9 § 2 meddela föreskrifter om vilken information som ska finnas i pensionsbeskedet och hur detta ska lämnas.

Övervägandena finns i avsnitt 11.2.

5 §

I paragrafen införs en bestämmelse om god tjänstepensionsstandard.

Bestämmelsen syftar till att lagfästa en kvalitativt tillfredsställande standard hos en representativ krets av tjänstepensionsföretag. Bestämmelsen tar avstamp i den standard som utvecklas av företag som är verksamma i tjänstepensionssektorn och kan klarläggas i rättstillämpningen. Paragrafen motsvarar 4 kap. 3 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

6 §

I paragrafen finns en bestämmelse med förbud för tjänstepensionsföretag att driva annan verksamhet än verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar och därmed sammanhängande verksamhet. Paragrafen genomför artikel 7 första stycket i andra tjänstepensionsdirektivet (som motsvarar artikel 7 i första stycket i första tjänstepensionsdirektivet). Vad som avses med tjänstepensionsförsäkring anges i 1 kap. 4 §.

Paragrafen är utformad efter förebild av 4 kap. 4 § FRL.

I sak motsvarar paragrafen det som hittills gällt för tjänstepensionskassor enligt 7 § tredje stycket UFL.

Uttrycket därmed sammanhängande verksamhet har samma innebörd enligt paragrafen som enligt den angivna bestämmelsen i försäkringsrörelselagen. Vid tolkningen av det begreppet bör ledning kunna fås i förarbetena till den bestämmelsen (se prop. 2007/08:40 s. 141 och prop. 2009/10:246 s. 444).

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

7 §

I paragrafen en bestämmelse med förbud mot att ställa säkerhet för tredje man i verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar. Paragrafen genomför artikel 19.3 första meningen i andra tjänstepensionsdirektivet

(som motsvarar artikel 18.2 första meningen i första tjänstepensionsdirektivet).

Paragrafen är utformad efter förebild av de motsvarande bestämmelser som gäller för tjänstepensionskassor (26 § fjärde stycket UFL) samt de livförsäkringsföretag som omfattas av punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen (4 kap. 6 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016).

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

8 §

I paragrafen regleras tjänstepensionsföretags möjlighet att ta upp eller över lån. Detta får ske bara om det görs för att tillgodose tillfälliga likviditetsbehov.

Genom paragrafen genomförs artikel 19.3 andra meningen i andra tjänstepensionsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

9 §

I paragrafen finns bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter på angivna områden.

Punkt 1 gör det möjligt att precisera vilka åtgärder ett tjänstepensionsföretag ska vidta för att uppfylla det grundläggande kravet på stabilitet enligt 2 §.

Punkt 2 ger möjlighet att meddela ytterligare föreskrifter om den information som ett tjänstepensionsföretag enligt 3 § ska lämna till försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar och till dem som erbjuds att teckna en försäkring i företaget. Bemyndigandet omfattar även hur informationen ska lämnas.

Punkt 3 gäller vilken information som ska anges i pensionsbeskedet enligt 4 §.

Enligt *punkt 4* får föreskrifter meddelas om vilka åtgärder ett tjänstepensionsföretag ska vidta för att uppfylla kravet på god tjänstepensionsstandard enligt 5 §.

Punkt 5 gör det möjligt att precisera villkor för upplåning enligt 8 §.

Övervägandena finns i avsnitten 11.1 och 11.2.

5 kap. Försäkringstekniska avsättningar

Kapitlet innehåller bestämmelser om försäkringstekniska avsättningar för tjänstepensionsföretag. Bestämmelser om detta för försäkringsföretag finns i 5 kap. FRL, vilka sedan den 1 januari 2016 är baserade på Solvens II-direktivet. De försäkringsföretag som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen ska däremot tillämpa bestämmelser om försäkringstekniska avsättningar i 5 kap. FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016. När det gäller tjänstepensionskassor, dvs. understödsföreningar som driver tjänstepensionsverksamhet enligt 7 § lagen om införande av försäkringsrörelselagen, finns bestämmelser om försäkringstekniska avsättningar i 22 a § UFL och i 7 kap. 1 och 2 §§ försäkringsrörelselagen (1982:713), 1982 års försäkringsrörelselag.

Bestämmelserna i kapitlet innebär i allt väsentligt inte några ändringar i sak vare sig för försäkringsföretag som följer övergångsbestämmelserna eller för tjänstepensionskassor.

1 §

I paragrafen anges omfattningen av ett tjänstepensionsföretags försäkringstekniska avsättningar. Paragrafen genomför artikel 13.1 och 13.2 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 5 kap. 1 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 samt 22 a § UFL och 7 kap. 1 § första stycket 1982 års försäkringsrörelselag. Några hänvisningar till skadeförsäkring anges dock intet eftersom sådan försäkring inte omfattas av definitionen av tjänstepensionsförsäkring, se avsnitt 6.3. Bestämmelsen gäller i dag för livförsäkringsföretag och tjänstepensionskassor som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen. De angivna paragraferna genomförde artikel 15.1 och 15.2 i första tjänstepensionsdirektivet som överensstämmer med artikel 13.1 och 13.2 i andra tjänstepensionsdirektivet.

I *första stycket* anges att ett tjänstepensionsföretag är skyldigt att göra försäkringstekniska avsättningar. I *andra stycket* anges vad de försäkringstekniska avsättningarna ska motsvara.

Övervägandena finns i avsnitt 9.1.1.

2 §

I paragrafen regleras hur ett enskilt tjänstepensionsföretags försäkringstekniska avsättningar ska beräknas vid solidarisk ansvarighet för en försäkring. För att ett tjänstepensionsföretag ska få meddela försäkringar med solidarisk ansvarighet krävs tillstånd enligt 4 kap. 11 § FRL (se 1 kap. 5 §).

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 5 kap. 2 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 samt med 22 a § UFL och 7 kap. 1 § andra stycket 1982 års försäkringsrörelselag. Det innebär att bestämmelsen gäller i dag för livförsäkringsföretag samt tjänstepensionskassor som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen.

Övervägandena finns i avsnitt 9.1.2.

3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om beräkning av försäkringstekniska avsättningar.

Paragrafen överensstämmer med 5 kap. 11 § första stycket FRL när det gäller att de försäkringstekniska avsättningarna ska beräknas utan avdrag för återförsäkring, dvs. brutto. Bruttoberäkningen av försäkringstekniska avsättningar är också i linje med delberäkningen av minimikapitalkravet enligt 7 kap. 12 § 1 FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 och artikel 17.2 a i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen innebär att försäkringstekniska avsättningar ska beräknas prospektivt, jfr 5 kap. 5 § första stycket FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016, eller med en mer modern formulering ”motsvaras av det förväntade nuvärdet av de framtida

kassaflödena som kan uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal”. Formuleringen är en omskrivning av beräkningen av den bästa skattningen i 5 kap 6 § FRL.

Enligt *andra stycket* får de försäkringstekniska avsättningarna där de försäkrade bär placeringsrisken tas upp till värdet på tillgångarna.

Övervägandena finns i avsnitt 9.1.2.

4 §

I paragrafen anges krav på de antaganden som används vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar. Paragrafen genomför artikel 13.4 a och c i andra tjänstepensionsdirektivet.

Paragrafen är utformad efter förebild av 5 kap. 6 och 7 §§ FRL i lydelsen före den 1 januari 2016 samt med 22 a § UFL och 7 kap. 2 § fjärde och femte stycket 1982 års försäkringsrörelselag. Det innebär att bestämmelsen gäller i dag för livförsäkringsföretag samt tjänstepensionskassor som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen. De paragraferna tillgodosåg artikel 15.4 a i första tjänstepensionsdirektivet (prop. 2004/05:165 s. 162) som motsvarar artikel 13.4 a i andra tjänstepensionsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 9.1.2

5 §

I paragrafen anges att beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna ska göras minst en gång om året, men att Finansinspektionen inom en angiven tidsgräns får besluta om undantag från det kravet. Paragrafen genomför artikel 13.3 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Paragrafen överensstämmer med 5 kap. 8 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 samt med 22 a § UFL och 7 kap. 2 § sjätte och sjunde stycket 1982 års försäkringsrörelselag. Bestämmelsen gäller således i dag för livförsäkringsföretag samt tjänstepensionskassor som driver verksamhet enligt de ovannämnda övergångsreglerna. De paragraferna tillgodosåg artikel 15.3 i första tjänstepensionsdirektivet (prop. 2004/05:165 s. 163) som motsvarar artikel 13.3 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 9.1.2.

6 §

I paragrafen anges att de försäkringstekniska avsättningarna ska beräknas under överinseende av aktuariefunktionen. Detta är en av aktuariefunktionens uppgifter. De övriga uppgifterna anges i 9 kap. 12 § första stycket. I bestämmelsen finns även ett kompetenskrav för dem som beräknar de försäkringstekniska avsättningarna. De som utför dessa beräkningar ska ha den kunskap och erfarenhet av dessa frågor som krävs med hänsyn till omfattningen och arten av företagets verksamhet.

Paragrafen genomför delvis artikel 13.4 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 9.1.2

7 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter på angivna områden. Genom bemyndigandet kan ytterligare föreskrifter meddelas om de försäkringstekniska avsättningarnas innehåll och beräkning. Genom bemyndigandet kan även de mer detaljerade reglerna om maximiräntesatser i artikel 13.4 b i andra tjänstepensionsdirektivet genomföras i föreskrifter på lägre nivå än lag.

Ett likalydande bemyndigande fanns i 5 kap. 17 § första stycket 1 FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 samt i 22 a § UFL och 7 kap. 1 § fjärde stycket 1982 års försäkringsrörelselag.

Övervägandena finns i avsnitt 9.1.1.

6 kap. Investeringar

Kapitlet innehåller bestämmelser om investeringar och skuldtäckning i ett tjänstepensionsföretag. Bestämmelserna om investeringar utgår från den s.k. aktsamhetsprincipen och gäller för tjänstepensionsföretagets samlade tillgångar. Det ställs särskilda krav för tillgångar som svarar mot försäkringstekniska avsättningar.

1 §

I paragrafen finns bestämmelser om att ett tjänstepensionsföretags tillgångar ska investeras på ett aktsamt sätt och vad som ska gälla vid intressekonflikter mellan företaget och de försäkrade och andra ersättningsberättigade. Paragrafen genomför inledningen i artikel 19.1 första stycket och artikel 19.1 första stycket a i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen innebär att den aktsamhetsprincip som enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska gälla för ett tjänstepensionsföretags investeringar införs i svensk rätt.

Med aktsamhetsprincipen avses, enligt *första stycket*, att tjänstepensionsföretagets tillgångar ska investeras på ett aktsamt sätt. I praktiken innebär det att investeringarna ska göras med omsorg och skicklighet av en person med god kunskap om den specifika verksamheten (se prop. 2004/05:165 s. 101–103). Aktsamhetsprincipen får sitt innehåll genom ett antal kvalitativa investeringsregler i 2–9 §§.

I *andra stycket* anges den grundläggande utgångspunkten att vid intressekonflikter mellan tjänstepensionsföretaget och försäkringstagarna ska tillgångarna investeras på det sätt som bäst gagnar försäkringstagarnas och andra ersättningsberättigades intressen.

Övervägandena finns i avsnitt 9.3.1.

2 §

Paragrafen innebär att ett tjänstepensionsföretag får göra investeringar endast i finansiella instrument och andra tillgångar vars risker företaget kan identifiera, mäta, övervaka, hantera, kontrollera och rapportera samt på lämpligt sätt beakta i den egna risk och solvensbedömningen. Paragrafen är utformad efter förebild av 6 kap. 2 §.

Övervägandena finns i avsnitt 9.3.1.

3 §

I paragrafen finns bestämmelser om riskspridning. Paragrafen genomför artikel 19.1 första stycket c och f i andra tjänstepensionsdirektivet.

Paragrafen har stora likheter med 6 kap 2§ FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016. Jämfört med kraven i försäkringsrörelselagen utvidgas kravet i paragrafen till att omfatta tjänstepensionsföretagets samtliga tillgångar, dvs inte bara de tillgångar vars samlade värde motsvarar värdet av de försäkringstekniska avsättningarna.

I *första stycket* finns ett allmänt krav på lämplig riskspridning. Det innebär att investeringarna ska göras på ett sätt som tillförsäkrar säkerhet och kvalitet för de samlade tillgångarna. I begreppet lämplig riskspridning inbegrips att tillgångarna ska vara diversifierade på ett lämpligt sätt för att undvika ett överdrivet beroende av någon särskild tillgång, emittent eller företagsgrupp eller en ackumulation av risker i den samlade portföljen.

I *andra stycket* anges att samtliga tillgångar ska investeras så att företagets betalningsberedskap är tillfredsställande och den förväntade avkastningen tillräcklig. Investeringen ska göras med beaktande av tjänstepensionsföretagets försäkringsåtaganden och förändringar i tillgångarnas framtida värde och avkastning.

I 19 § 1 finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad som avses med lämplig riskspridning.

Övervägandena finns i avsnitt 9.3.1.

4 §

I paragrafen anges att ett tjänstepensionsföretag inom ramen för aktsamhetsprincipen får beakta miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer. Paragrafen genomför artikel 19.1 första stycket b i andra tjänstepensionsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 9.3.1.

5 §

I paragrafen anges att ett tjänstepensionsföretags tillgångar ska förvaras så att de är åtkomliga för företaget. Det innebär att tillgångarna ska vara geografiskt lokaliserade så att de är tillgängliga, men även förvarade på så sätt att det inte finns några andra legala hinder för deras tillgänglighet. Bestämmelsen ersätter nuvarande krav för försäkringsföretag som följer punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen att skuldtäckningstillgångar ska vara lokaliserade inom EES om företagets verksamhet drivs inom detta område (6 kap. 18 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016). En motsvarande bestämmelse finns i 6 kap. 4 § FRL.

I 19 § 2 finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om lokalisering av tillgångar.

Övervägandena finns i avsnitt 9.3.1.

6 §

I paragrafen anges hur derivatinstrument får användas i ett tjänstepensionsföretags förvaltning av företagets tillgångar och skulder. Paragrafen genomför artikel 19.1 första stycket e i andra tjänstepensionsdirektivet. Den motsvarar i sak 6 kap. 32 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

I 19 § 3 finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om användning av derivatinstrument. Enligt bemyndigandet får föreskrifter meddelas om användningen av derivatinstrument, såväl för att sänka den finansiella risken i ett tjänstepensionsföretag, som för att i övrigt effektivisera förvaltningen av tillgångar och skulder. Genom sådana föreskrifter kan även artikel 19.1 första stycket e sista meningen i direktivet genomföras, dvs. att tjänstepensionsföretag ska undvika överdriven riskexponering gentemot en och samma motpart och gentemot annan derivatverksamhet.

Övervägandena finns i avsnitt 9.3.2.

7 §

I paragrafen anges att investeringar i finansiella instrument och andra tillgångar som inte är upptagna till handel på en reglerad marknad ska hållas på aktsamma nivåer. Paragrafen genomför artikel 19.1 första stycket d i andra tjänstepensionsdirektivet.

Paragrafen innebär att ett tjänstepensionsföretags tillgångar till övervägande del ska investeras på reglerade marknader. Vad som avses med reglerad marknad anges i definitionen av en reglerad marknad i artikel 4.1.21 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU. Den definitionen har i svensk rätt genomförts i en motsvarande definition i 1 kap. 4 b § lagen om värdepappersmarknaden som innebär att med reglerad marknad avses ett multilateralt system inom EES som sammanför eller möjliggör sammanförande av ett flertal köp- och säljintressen i finansiella instrument från tredjepart – regelmässigt, inom systemet och i enlighet med icke skönsmässiga regler – så att det leder till ett kontrakt.

Övervägandena finns i avsnitt 9.3.2.

8 §

I paragrafen anges begränsningar avseende investeringar i uppdragsgivande företag. Paragrafen genomför artikel 19.1 första stycket g och 19.1 andra stycket i andra tjänstepensionsdirektivet.

Paragrafen överensstämmer med 6 kap. 21 § 3 och 4 FRL i lydelsen före den 1 januari 2016.

Övervägandena finns i avsnitt 9.3.4.

9 §

I paragrafen finns bestämmelser som gäller när det är fråga om grupper av emittenter eller låntagare med inbördes anknytning. Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 15 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

10 §

I paragrafen anges att ett tjänstepensionsföretag ska ha tillgångar för skuldtäckning som minst uppgår till ett belopp som svarar mot de försäkrings-tekniska avsättningarna och hur skuldtäckningstillgångarna ska investeras och värderas. Paragrafen genomför artikel 14.1 och 14.3 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 1 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 samt med utgångspunkten för 24 § UFL. Det innebär att bestämmelserna gäller i dag för livförsäkringsföretag som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen samt för tjänstepensionskassor.

Övervägandena finns i avsnitt 9.2.1.

11 §

I paragrafen anges att tillgångar som används för skuldtäckning ska vara lämpliga med hänsyn till arten och durationen hos åtagandena. Paragrafen genomför artikel 14.1 i andra tjänstepensionsdirektivet. Enligt direktivet ska ett tjänstepensionsföretag alltid inneha tillräckliga och *lämpliga* tillgångar som täcker de tekniska avsättningarna. Paragrafen är utformad efter förebild av 6 kap. 7 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 9.2.1.

12 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur premier för fondförsäkring ska placeras samt hur utdelningar och ersättning vid inlösen av andelar ska hanteras. Paragrafen motsvarar 6 kap. 33 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016. Det innebär att bestämmelserna gäller i dag för livförsäkringsföretag som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen.

Övervägandena finns i avsnitt 9.3.2.

13 §

I paragrafen anges en huvudprincip om att tillgångar som används för skuldtäckning ska värderas till verkligt värde och att eventuella skulder som hänför sig till tillgången ska dras av vid fastställandet av värdet. Paragrafen motsvarar 6 kap. 27 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016. Det innebär att bestämmelsen gäller i dag för livförsäkringsföretag som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen.

I 19 § 4 finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om värdering till verkligt värde.

Övervägandena finns i avsnitt 9.2.2.

14 §

I paragrafen anges att om tjänstepensionsföretaget inte äger samtliga aktier i ett dotterföretag, får endast en så stor del av tillgångarna värde som svarar om aktieinnehavet beaktas. Paragrafen motsvarar 6 kap. 28 § andra meningen FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 samt 7 kap. 10 f § fjärde stycket andra meningen i 1982 års försäkringsrörelselag. Detta innebär att bestämmelsen gäller i dag för livförsäkringsföretag som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen samt för tjänstepensionskassor.

Övervägandena finns i avsnitt 9.2.3.

15 §

I paragrafen anges hur fordringar på någon annan än försäkringstagaren ska värderas om de används för skuldtäckning. Endast den del som överstiger belopp som gäldenären har att fordra av tjänstepensionsföretaget får beaktas.

Paragrafen motsvarar 6 kap. 29 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 samt 7 kap. 10 f § första stycket i 1982 års försäkringsrörelselag. Detta innebär att bestämmelsen gäller i dag för livförsäkringsföretag som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen samt för tjänstepensionskassor.

Övervägandena finns i avsnitt 9.2.4.

16 §

Paragrafen innehåller ett krav på att ett tjänsteföretag ska föra ett register över de tillgångar som används för skuldtäckning och som ska omfattas av den särskilda förmånsrätt som upptas i 4 a § förmånsrättslagen (1970:979).

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 6 kap. 30 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016. Det innebär att bestämmelsen gäller i dag för livförsäkringsföretag som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700 om ändring i försäkringsrörelselagen).

I *andra stycket* anges att om en tillgång som har antecknats i registret har upplåtits med sådan rätt att dess fulla värde inte kan utnyttjas för skuldtäckning, ska detta antecknas i registret.

I 19 § 5 finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om förande av förmånsregister.

Övervägandena finns i avsnitt 9.2.5.

17 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om förmånsrätt för försäkringsfordringar.

Paragrafen överensstämmer med 6 kap. 31 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 angående förmånsrätt enligt förmånsrättslagen. Det innebär att bestämmelsen gäller i dag för livförsäkringsföretag som driver

verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700 om ändring i försäkringsrörelselagen).

I *andra stycket* anges att förmånsrätten omfattar de tillgångar som finn upptagna i skuldtäckningsregistret när företaget försätts i konkurs eller utmätning äger rum.

Övervägandena finns i avsnitt 9.2.6.

18 §

I paragrafen finns bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om riskspridning enligt 3 § första stycket (*punkt 1*), förvaring av tillgångar enligt 5 § (*punkt 2*), användning av derivatinstrument enligt 6 § (*punkt 3*), och värdering av de tillgångar som avses i 13 § till verkligt värde (*punkt 4*) och förande av register enligt 16 § (*punkt 5*).

7 kap. Kapitalbas

Kapitlet innehåller bestämmelser om nödvändigt buffertkapital i ett tjänstepensionsföretag. Bestämmelserna gäller kapitalbasens sammansättning.

Bestämmelser om kapitalbasens sammansättning i försäkringsföretag finns i 7 och 8 kap. FRL. De bestämmelserna är sedan den 1 januari 2016 är baserade på Solvens II-direktivet. För de försäkringsföretag som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen finns motsvarande bestämmelser i 7 kap. FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016. När det gäller tjänstepensionskassor, dvs. understödsföreningar som driver tjänstepensionsverksamhet enligt 7 § lagen om införande av försäkringsrörelselagen finns bestämmelser om kapitalbasen i 25 § UFL och i 7 kap. 22 §§ 1982 års försäkringsrörelselag.

1 §

I paragrafen finns grundläggande bestämmelser om tjänstepensionsföretags kapitalbas. Paragrafen genomför artiklarna 15.1 och 16.1 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 7 kap. 1 § FRL.

I *första stycket* anges att ett tjänstepensionsföretag ska ha en kapitalbas som minst uppgår till det riskkänsliga kapitalkravet. Enligt *andra stycket* ska ett tjänstepensionsföretag vid varje tidpunkt ha en kapitalbas som uppgår till det högsta av minimikapitalkravet eller garantibeloppet.

Övervägandena finns i avsnitt 9.4.1.

2 §

I paragrafen anges vilka poster som kapitalbasen får omfatta utan att särskilt tillstånd krävs från Finansinspektionen. Paragrafen genomför artikel 16.2 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Paragrafen är utformad på liknande sätt som 7 kap. 2 § första stycket FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 samt 25 § UFL och 7 kap. 22 §

1982 års försäkringsrörelselag. Dessa bestämmelser gäller i dag för livförsäkringsföretag samt för tjänstepensionskassor som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700 om ändring i försäkringsrörelselagen. De paragraferna tillgodosåg artikel 17.2 i första tjänstepensionsdirektivet som överensstämmer med artikel 16.2 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Enligt paragrafen är konsolideringsfonden (*punkt 2*) en egen post. Det innebär en skillnad i förhållande till angivna bestämmelser i andra lagar där konsolideringsfonden ingår i posten eget kapital. Vidare får kumulativt preferensaktiekapital räknas med i det inbetalda aktiekapitalet utan att det krävs tillstånd från Finansinspektionen.

Övervägandena finns i avsnitt 9.4.2.

3 §

Paragrafen innebär att Finansinspektionen i ett enskilt fall får besluta att tillåta andra poster i kapitalbasen än de som anges i 2 §. Paragrafen genomför artikel 16.4 i andra tjänstepensionsdirektivet. Finansinspektionen får inte tillåta andra poster än de som anges i direktivet.

Paragrafen är utformad efter förebild av 7 kap. 3 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 och 7 kap. 22 § andra stycket 1982 års försäkringsrörelselag. Dessa bestämmelser gäller i dag för livförsäkringsföretag samt tjänstepensionskassor som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700 om ändring i försäkringsrörelselagen. De paragraferna genomförde artikel 17.2 i första tjänstepensionsdirektivet, i den ursprungliga lydelsen, som i sak motsvarar artikel 16.4 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 9.4.2.

4 §

I paragrafen finns bestämmelser om avräkning från kapitalbasen. Paragrafen genomför inledningen i artikel 16.2 första stycket, artikel 16.2 första stycket c och artikel 16.2 andra stycket i andra tjänstepensionsdirektivet som anger vilka avdrag som ska göras från kapitalbasen. Paragrafen är utformad efter förebild av 7 kap. 4 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

Övervägandena finns i avsnitt 9.4.2.

5 §

Paragrafen anger när avräkning enligt 4 § inte ska göras. Paragrafen är utformad efter förebild av 7 kap. 5 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016.

Övervägandena finns i avsnitt 9.4.2.

6 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter. Det innebär att det föreskrifter kan meddelas om villkor för att ta in, räkna av och bestämma omfattningen av poster i kapitalbasen samt hur den i övrigt

ska beräknas. Genom bemyndigandet kan även bl.a. de mer detaljerade reglerna i artikel 16.3 i andra tjänstepensionsdirektivet genomföras i föreskrifter på lägre nivå än lag.

Ett likalydande bemyndigande fanns i 8 kap. 21 § 1 FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 samt i 7 kap. 22 § andra stycket 1982 års försäkringsrörelselag.

Övervägandena finns i avsnitt 9.4.2.

8 kap. Kapitalkrav

Kapitlet innehåller bestämmelser om hur ett tjänstepensionsföretag ska beräkna det riskkänsliga kapitalkravet och minimikapitalkravet. I kapitlet finns det även krav på ett garantibelopp.

Det riskkänsliga kapitalkravet syftar till att säkerställa att ett tjänstepensionsföretag har en tillräcklig kapitalbas (buffertkapital) som ska täcka alla oförutsedda förluster i verksamheten.

Det absolut lägsta tillåtna minimikapitalkravet benämns garantibelopp. Kapitalbasen ska uppgå till minst garantibeloppet för att ett tjänstepensionsföretag ska få starta och driva sin verksamhet.

I 15 kap. finns bestämmelser om ingripande från Finansinspektionen vid bristande uppfyllelse av det riskkänsliga kapitalkravet, minimikapitalkravet eller garantibeloppet.

Bestämmelser om kapitalkrav för försäkringsföretag finns 8 kap. FRL. De bestämmelserna är sedan den 1 januari 2016 är baserade på Solvens II-direktivet. För de försäkringsföretag som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen finns motsvarande bestämmelser avseende minimikapitalkravet och garantikapitalkravet i 7 kap. FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016. När det gäller tjänstepensionskassor, dvs. understödsföreningar som driver tjänstepensionsverksamhet enligt 7 § lagen om införande av försäkringsrörelselagen, finns bestämmelser om minimikapitalkravet i 25 § UFL och i 7 kap. 23 § 1982 års försäkringsrörelselag.

1 §

I paragrafen finns bestämmelser om beräkning av det riskkänsliga kapitalkravet. Paragrafen är utformad efter förebild av 8 kap. 1 § första stycket FRL.

Av *första stycket* följer att det riskkänsliga kapitalkravet utgör den minsta storleken på kapitalbasen som krävs för att tjänstepensionsföretaget med 98 procents sannolikhet ska ha tillgångar under kommande tolv månader som täcker värdet av företagets åtaganden (skyddsnivå). Vidare gäller att den fastställda skyddsnivån ska beaktas även vid beräkningen av kapitalkravet för var och en av de risker som ingår i solvenskapitalkravet. Det förhållandet att det riskkänsliga kapitalkravet ska beräknas utifrån förhållandena under en tolv månaders period medför att företaget ska beakta såväl befintliga som sådana nya åtaganden som kan förväntas tillkomma under denna period.

I *andra stycket* anges att det riskkänsliga kapitalkravet ska beräknas under antagandet att tjänstepensionsföretaget kommer att fortsätta driva sin verksamhet (fortlevnadsprincipen).

Övervägandena finns i avsnitt 9.5.1.

2 §

I paragrafen anges de mätbara risker som ska beaktas vid beräkning av det riskkänsliga kapitalkravet. Det riskkänsliga kapitalkravet ska beräknas genom en sammanläggning av separata kapitalkrav för marknadsrisk, försäkringsrisk, operativrisk, minskat med ett justeringsbelopp för förlusttäckningskapaciteten hos de försäkringstekniska avsättningarna. Vid sammanläggning av kapitalkraven för marknadsrisk och försäkringsrisk ska justering ske för diversifieringseffekter.

Övervägandena finns i avsnitt 9.5.2.

3 §

I paragrafen anges de marknadsriskerna som ska beaktas vid beräkning av det separata kapitalkravet för marknadsrisk. Kapitalkravet för marknadsrisk ska beräknas genom en justerad sammanläggning av de separata kapitalkraven för ränterisk, aktiekursrisk, fastighetsprisrisk, spreadrisk, valutakursrisk och koncentrationsrisk, dvs. hänsyn ska tas till diversifieringseffekter mellan de separata marknadsriskerna.

Övervägandena finns i avsnitt 9.5.2.

4 §

I paragrafen anges de försäkringsriskerna som ska beaktas vid beräkning av det separata kapitalkravet för försäkringsrisk. Kapitalkravet för försäkringsrisk ska beräknas genom en justerad sammanläggning av de separata kapitalkraven för långlevnadsrisk, dödlighetsrisk, sjuklighetsrisk, annullationsrisk och kostnadsrisk, dvs. hänsyn ska tas till diversifieringseffekter mellan de separata försäkringsriskerna.

Övervägandena finns i avsnitt 9.5.2.

5 §

Paragrafen anger vilka risker som ska beaktas vid beräkningen av kapitalkravet för operativ risk.

Övervägandena finns i avsnitt 9.5.2.

6 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om beräkning av ett justeringsbelopp.

I *punkt 1* anges att justeringsbeloppet ska omfatta minskningen av tjänstepensionsföretagets oförutsedda förluster som beror på att företagets åtaganden minskar till följd av villkoren i försäkringsavtalet. Detta gäller exempelvis sådan återbäring inom livförsäkringsrörelse som är villkorad av värdeförändringar på tillgångar som försäkringstagaren står risken för (s.k. villkorad återbäring).

Justeringsbeloppet ska enligt *punkt 2* motsvara den minskning av företagets oförutsedda förluster till följd av att de uppskjutna skatterna minskar.

Enligt *punkt 3* gäller att justeringsbeloppet ska motsvara den minskning av oförutsedda förluster som beror på en kombination av första och andra punkten ovan.

I 15 § 1 finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter bl.a. om hur justeringsbeloppet ska beräknas.

Övervägandena finns i avsnitt 9.5.2.

7 §

I paragrafen finns bestämmelser om beräkning av minimikapitalkravet för livförsäkring som inte utgör tilläggsförsäkring. Paragrafen genomför artikel 17.2 och 17.6 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 12 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 och 7 kap. 23 § 1982 års försäkringsrörelselag. Det innebär att bestämmelserna gäller i dag för livförsäkringsföretag samt tjänstepensionskassor som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen. De paragraferna genomförde artikel 17b.2 och 17b.6 i första tjänstepensionsdirektivet, i lydelsen enligt Solvens II-direktivet, som överensstämmer med artikel 17.2 och 17.6 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Med risksumma avses skillnaden mellan försäkringens värde omedelbart efter inträffat dödsfall och försäkringens värde omedelbart före inträffat dödsfall. Risksumman är positiv om företaget får skjuta till belopp, utöver de försäkringstekniska avsättningarna, vid utbetalning på grund av ett dödsfall. I annat fall är risksumman negativ. Eftersom minimikapitalkravet ska beräknas utifrån uppräknade variabler på skuldsidan ska endast positiva risksummor beaktas vid beräkningen.

Övervägandena finns i avsnitt 9.5.4.

8 §

Paragrafen anger hur minimikapitalkravet för s.k. tilläggsförsäkringar ska beräknas. Paragrafen genomför artikel 18.1 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 14 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 och 7 kap. 25 § 1982 års försäkringsrörelselag. Det innebär att bestämmelsen gäller i dag för livförsäkringsföretag samt tjänstepensionskassor som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen. De paragraferna genomförde artikel 17d.1 i första tjänstepensionsdirektivet, i lydelsen enligt Solvens II-direktivet, som överensstämmer med artikel 18.1 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 9.5.4.

9 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om beräkning av premiebaser. Paragrafen genomför artikel 18.3 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 8 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 och 7 kap. 25 § 1982 års försäkringsrörelselag. Det innebär att bestämmelserna gäller i dag för livförsäkringsföretag samt tjänstepensionskassor som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen. De paragraferna genomförde artikel 17d.3 i första tjänstepensionsdirektivet, i lydelsen enligt Solvens II-direktivet, som överensstämmer med artikel 18.3 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 9.5.4.

10 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om beräkning av ersättningsbasen. Paragrafen genomför artikel 18.4 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 9 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 och 7 kap. 25 § 1982 års försäkringsrörelselag. Det innebär att bestämmelserna gäller i dag för livförsäkringsföretag samt tjänstepensionskassor som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen. De paragraferna genomförde artikel 17d.4 i första tjänstepensionsdirektivet, i lydelsen enligt Solvens II-direktivet, som överensstämmer med artikel 18.4 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 9.5.4.

11 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om beräkning av minimikapitalkravet för livförsäkring som utgör tilläggsförsäkring. Paragrafen genomför artikel 18.2 och 18.3 sjätte stycket i andra tjänstepensionsdirektivet.

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 10 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 och 7 kap. 25 § 1982 års försäkringsrörelselag. Det innebär att bestämmelserna gäller i dag för livförsäkringsföretag samt tjänstepensionskassor som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen. De paragraferna genomförde artikel 17d.2 och 17d.3 sjätte stycket i första tjänstepensionsdirektivet, i lydelsen enligt Solvens II-direktivet, som överensstämmer med artikel 18.2 och 18.3 sjätte stycket i andra tjänstepensionsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 9.5.4.

12 §

I paragrafen behandlas närmare bestämmelser om minimikapitalkravet för tilläggsförsäkringar. Paragrafen genomför artikel 18.5 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 11 § FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016 och 7 kap. 25 § 1982 års FRL. Bestämmelsen gäller således i dag för livförsäkringsföretag samt tjänstepensionskassor som driver

verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen. De paragraferna genomförde artikel 17d.5 i första tjänstepensionsdirektivet, i lydelsen enligt Solvens II-direktivet, som överensstämmer med artikel 18.5 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 9.5.4.

13 §

I paragrafen anges garantibeloppets storlek. Paragrafen är utformad efter förebild av 7 kap. 18 § första stycket FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016. Denna bestämmelse gäller i dag för livförsäkringsföretag som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen.

Övervägandena finns i avsnitt 9.5.5.

14 §

Paragrafen innebär att Finansinspektionen i ett enskilt fall får besluta att sätta ned garantibeloppet. Paragrafen är utformad efter förebild av 7 kap. 20 § första stycket FRL i dess lydelse före den 1 januari 2016. Denna bestämmelse gäller i dag för livförsäkringsföretag som driver verksamhet enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen.

Övervägandena finns i avsnitt 9.5.5.

15 §

Paragrafen innehåller ett krav på att ett tjänstepensionsföretag ska underätta Finansinspektionen om det inte uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet, minimikapitalkravet eller garantibeloppet.

Övervägandena finns i avsnitt 9.5.6.

16 §

I paragrafen finns bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om det riskkänsliga kapitalkravet enligt 2–6 §§ (*punkt 1*), beräkning av minimikapitalkravet enligt 7–12 § (*punkt 2*) och villkoren för nedsättning av garantibeloppet enligt 14 § (*punkt 3*).

Övervägandena finns i avsnitt 9.5.

9 kap. Företagsstyrning

1 §

Paragrafen innebär att angivna bestämmelser i 10 kap. FRL inte gäller för tjänstepensionsföretag. Det är ett sådant undantag som avses i 1 kap. 5 § första stycket. 10 kap. 8 § FRL avser särskilda krav för de företag som använder matchningsjustering och volatilitetsjustering vilket inte är aktuellt för tjänstepensionsföretag. Övriga angivna bestämmelser har en motsvarighet i 1–16 §§ denna lag som är särskilt anpassade utifrån de

skillnader som finns mellan andra tjänstepensionsdirektivet och Solvens II-direktivet.

Det innebär att enligt 1 kap. 5 § första stycket denna lag gäller 10 kap. 3, 4, 6, 12–15, 17, 19, 22–25 §§ samt 26 § 7, 10 och 11 FRL för tjänstepensionsföretag.

2 §

Paragrafen innehåller grundläggande krav på ett tjänstepensionsföretags företagsstyrningssystem. Bestämmelserna genomför artikel 21.1 och 21.2 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen motsvarar 10 kap. 1 § FRL.

I *första stycket* anges att ett tjänstepensionsföretag ska ha ett företagsstyrningssystem som säkerställer att företaget styrs på ett sunt och ansvarsfullt sätt. I detta ingår att företaget har ansvar för att uppfylla alla de bestämmelser som gäller om företagsstyrning. Detta generella krav innefattar även kraven i andra tjänstepensionsdirektivet på en tillfredsställande och transparent organisationsstruktur med en tydlig ansvarsfördelning och ett effektivt system för att säkerställa att information förs vidare. Det innefattar dessutom kraven i direktivet på att systemet beaktar miljöfaktorer och sociala faktorer vid investeringsbeslut.

I det grundläggande kravet att ett tjänstepensionsföretag ska styras på ett sunt och ansvarsfullt sätt ingår ett övergripande proportionalitetskrav. Detta innebär att ett tjänstepensionsföretags företagsstyrningssystem ska stå i proportion till storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos företagets verksamhet.

Av *andra stycket* följer företaget ska se över systemet regelbundet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 18 § 1 meddela föreskrifter om utformningen av företagsstyrningssystemet.

Övervägandena finns i avsnitten 10.2 och 10.3.

3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om styrdokument. Bestämmelserna genomför artikel 21.3 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 10 kap. 2 § FRL.

I *första stycket* anges att ett tjänstepensionsföretag ska upprätta och följa olika styrdokument. De styrdokument som ska upprättas är styrdokument för riskhantering, för internkontroll, för internrevision, för uppdragsavtal och för uppgiftslämnande till Finansinspektionen och kvalitetskontroll av dessa uppgifter.

Av *andra stycket* följer att styrdokumenten ska fastställas av styrelsen och att dessa sedan ska utvärderas och ses över minst en gång per år.

Bestämmelserna är mer omfattande än vad som krävs enligt andra tjänstepensionsdirektivet genom ett tjänstepensionsföretag på samma sätt som ett försäkringsföretag ska upprätta styrdokument för internkontroll samt dessutom för uppgiftslämnande till Finansinspektionen och kvalitetskontroll av uppgifterna. Även kraven på utvärdering och översyn går längre än vad som krävs enligt andra tjänstepensionsdirektivet och överensstämmer med vad som gäller för försäkringsföretag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 18 § 2 meddela föreskrifter om innehållet i styrdokumentet.

Övervägandena finns i avsnitt 10.6.

4 §

Paragrafen innehåller lämplighetskrav för dem som är verksamma i ett tjänstepensionsföretag. Bestämmelserna genomför delar av artiklarna 22.1 och 22.2 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 10 kap. 5 § FRL.

I *första stycket 1* anges krav på lämplighet för dem som leder tjänstepensionsföretaget. För dem som ingår i styrelsen och den verkställande direktören, eller är ersättare för någon av dem, gäller att deras samlade kompetenser ska vara tillräckliga för att säkerställa en sund och ansvarsfull ledning av tjänstepensionsföretaget. Detta är skiljer sig från vad som gäller för försäkringsföretag. Enligt motsvarande bestämmelse i försäkringsrörelselagen görs prövningen av dem som ingår i ledningen för ett försäkringsföretag individuellt och varje enskild styrelseledamot, den verkställande direktören eller ersättare för någon av dem ska då var för sig ha de insikter och den erfarenhet som krävs för uppgiften.

I *punkt 2* anges krav på lämplighet för de som ansvarar för eller utför arbete i en central funktion i tjänstepensionsföretaget. För dessa gäller att de var för sig ska ha de insikter och den erfarenhet som krävs för uppgiften. För dem som ska ansvara för eller utföra uppgifter i funktionen för internrevision eller aktuariefunktionen finns ytterligare krav för att de ska anses lämpliga, se 12 och 13 §§.

För såväl den som deltar i ledningen av företaget som den som ansvarar för eller utför arbete i en central funktion gäller att ett krav på att de även i övrigt ska vara lämpliga för uppgiften. Denna prövning ska göras individuellt för båda grupperna och ska enligt andra tjänstepensionsdirektivet innefatta högt ställda krav på anseende och integritet.

Enligt *andra stycket* gäller att ett tjänstepensionsföretag snarast möjligt ska anmäla ändringar av vilka som ingår i ledningen för företaget eller som ansvarar för eller utför centrala funktioner. Bestämmelsen utgör en del av tillsynen av tjänstepensionsföretagen och innebär att Finansinspektionen har möjlighet att bedöma att de personer som leder ett tjänstepensionsföretag eller ansvarar för eller utför nyckelfunktioner i företaget uppfyller de krav som anges i första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 18 § 3 meddela föreskrifter om de krav som ska gälla för de personer som är verksamma i ett tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 10.8

5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om att allvarigare missförhållanden ska rapporteras till Finansinspektionen. Bestämmelserna genomför artikel 24.5 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Den som ansvarar för eller utför arbete i en central funktion i ett tjänstepensionsföretag ska underrätta Finansinspektionen om han eller hon påträffar allvarliga missförhållanden inom funktionen. Skyldigheten att

underrätta Finansinspektionen inträder först när styrelsen eller den verkställande direktören har informerats om missförhållandena och trots detta inte vidtagit lämpliga åtgärder inom skälig tid.

I paragrafen anges även vad som utgör så allvarliga missförhållanden att det inträder en skyldighet att underrätta Finansinspektionen. Det som ska anmälas är om det upptäcks en betydande risk att tjänstepensionsföretaget inte kommer att uppfylla ett materiellt väsentligt krav enligt lag och detta kan få väsentlig påverkan på de försäkrades intressen eller att det har konstaterats att det förekommit en väsentlig överträdelse av lag eller andra bestämmelser som gäller för företagets verksamhet.

Övervägandena finns i avsnitt 10.5.2.

6 §

Paragrafen anger vad ett tjänstepensionsföretags system för riskhantering ska innehålla. Bestämmelserna genomför artikel 25.2 och 25.3 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 10 kap. 7 § FRL.

Ett tjänstepensionsföretag ska ha ett system för riskhantering. Denna skyldighet följer av hänvisningen i 1 kap. 5 § första stycket till försäkringsrörelselagen och det krav på att ett försäkringsföretag ska ha ett system för riskhantering som gäller enligt 10 kap. 6 § den lagen. Riskhanteringssystemet ska innehålla de strategier, processer och rapporteringsrutiner som behövs för att säkerställa att företaget fortlöpande kan identifiera, värdera, övervaka, hantera och rapportera risker samt beroenden mellan risker. Systemet ska vara integrerat i företagets organisations- och ledningsstruktur.

I *första stycket* anges att systemet för riskhantering ska avse både de risker som täcks av det riskkänsliga kapitalkravet och risker som inte, eller endast delvis beaktas vid beräkningen av detta.

I *andra stycket* anges vilka risker systemet ska omfatta. Systemet ska omfatta försäkringsrisker, matchningsrisker, investeringsrisker, likviditets- och koncentrationsrisker, operativa risker, risker hänförliga till återförsäkring och andra riskreduceringstekniker, miljörisker, sociala risker och företagsstyrningsrisker hänförliga till investeringsportföljen och dess förvaltning, och beroenden mellan risker som företaget är eller kan komma att bli exponerade för. Uppräkningen är inte uttömmande.

Om de försäkrade står risk ska systemet för riskhantering enligt *tredje stycket* även beakta riskerna från de försäkrades perspektiv.

I *fjärde stycket* preciseras vilka risker som styrdokumentet för riskhantering ska innehålla.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 18 § 4 meddela föreskrifter dels om innehållet i systemet för riskhantering, dels omfattningen av riskerna i detta system.

Övervägandena finns i avsnitt 10.9.1.

7 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om regelbunden utvärdering. Paragrafen är utformad efter förebild av 10 kap. 9 § FRL.

Ett tjänstepensionsföretag ska regelbundet bedöma hur känsliga de försäkringstekniska avsättningarna och kapitalbasmedlen är för de antaganden som ligger till grund för fastställandet av den ränta som används vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 18 § 5 meddela föreskrifter om kraven på de regelbundna utvärderingarna av företagets känslighet för de antaganden som ligger till grund för fastställandet av den ränta som används vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna.

Övervägandena finns i avsnitt 10.9.2.

8 §

I paragrafen finns bestämmelser om analys av externa bedömningar. Paragrafen är utformad efter förebild av 10 kap. 10 § FRL.

Ett tjänstepensionsföretag som använder bedömningar från externa kreditvärderingsinstitut vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna eller vid det riskkänsliga kapitalkravet ska, när det är möjligt, göra en egen bedömning av de externa värderingarna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 18 § 6 meddela föreskrifter om hur en sådan bedömning ska genomföras.

Övervägandena finns i avsnitt 10.9.3.

9 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om risk- och solvensbedömning. Bestämmelserna genomför artikel 28 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 10 kap. 11 § FRL.

Enligt *första stycket* ska ett tjänstepensionsföretag genomföra en egen risk- och solvensbedömning.

I *andra stycket* anges vad som ska ingå i risk- och solvensbedömningen. Ett tjänstepensionsföretag ska göra en bedömning av företagets totala solvensbehov, företagets fortlöpande efterlevnad av bestämmelserna om kapitalkraven och försäkringstekniska avsättningarna samt hur betydande skillnaderna är mellan företagets riskprofil och de antaganden om risker som har legat till grund för beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet. Uppräkningen är inte uttömmande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 18 § 7 meddela föreskrifter om vad som ska ingå i risk- och solvensbedömningen.

För bedömningen av det totala solvensbehovet ska ett tjänstepensionsföretag enligt *tredje stycket* ha processer som säkerställer att de risker som företaget är eller kan komma att bli exponerade för, på såväl kort som lång sikt, identifieras och värderas. Tjänstepensionsföretaget ska även kunna redovisa de metoder som använts vid bedömningen.

I *fjärde stycket* anges att den egna risk- och solvensbedömningen ska ingå som en integrerad del i ett tjänstepensionsföretags affärsstrategier och beaktas vid strategiska beslut.

Övervägandena finns i avsnitt 10.10.

10 §

Paragrafen anger de uppgifter som ett tjänstepensionsföretags riskhanteringsfunktion ska utföra. Paragrafen genomför artikel 25.1 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Ett tjänstepensionsföretag ska ha en funktion för riskhantering. Denna skyldighet följer av hänvisningen i 1 kap. 5 § första stycket till försäkringsrörelselagen och det krav på att ett försäkringsföretag ska ha en funktion för riskhantering som gäller enligt 10 kap. 4 § den lagen. Funktionen ska ges en struktur som underlättar genomförande av riskhanteringssystemet (10 kap. 15 § FRL).

I ett tjänstepensionsföretag ska funktionen för riskhantering utvärdera systemet för riskhantering. Funktionen ska även identifiera, värdera, övervaka och hantera de risker som omfattas av systemet för riskhantering. Vidare ska funktionen rapportera till styrelsen och den verkställande direktören om de risker som tjänstepensionsföretaget är eller kan komma att bli exponerade för samt om beroenden mellan risker. Uppräkningen av funktionens uppgifter är inte uttömmande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 18 § 8 meddela föreskrifter om vilka uppgifter funktionen ska ha.

Övervägandena finns i avsnitt 10.12.

11 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om den funktion för regelefterlevnad som ett tjänstepensionsföretag ska ha. Paragrafen är utformad efter förebild av 10 kap. 16 § FRL.

Ett tjänstepensionsföretag ska ha en funktion för regelefterlevnad. Denna skyldighet följer av hänvisningen i 1 kap. 5 § första stycket till försäkringsrörelselagen och det krav på att ett försäkringsföretag ska ha en funktion för regelefterlevnad som gäller enligt 10 kap. 4 § den lagen.

I paragrafen anges vilka uppgifter funktionen för regelefterlevnad ska ha. Funktionen ska rapportera till styrelsen och den verkställande direktören om efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för tjänstepensionsföretagets verksamhet. Om företaget har inrättat en sekundäretablering omfattas även, förutom de lagar och författningar som gäller för verksamheten i det landet, föreskrifter och riktlinjer som den behöriga myndigheten i det landet har meddelat. Funktionen ska lämna råd till företagets styrelse och den verkställande direktören om förebyggande av bristande regelefterlevnad och bedöma konsekvenserna av regelförändringar. Funktionen ska även identifiera och bedöma risker för bristande efterlevnad av de bestämmelser som gälla för verksamheten.

Uppräkningen är inte uttömmande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 18 § 9 meddela föreskrifter om vilka uppgifter funktionen för regelefterlevnad ska utföra.

Övervägandena finns i avsnitt 10.13.

12 §

Paragrafen innehåller ett särskilt lämplighetskrav för de personer som ansvarar för eller utför uppgifter i den funktion för internrevision som ett

tjänstepensionsföretag ska ha. Paragrafen genomför delvis artikel 22.1 a ii i andra tjänstepensionsdirektivet.

Ett tjänstepensionsföretag ska ha en funktion för internrevision. Denna skyldighet följer av hänvisningen i 1 kap. 5 § första stycket till försäkringsrörelselagen och det krav på att ett försäkringsföretag ska ha en funktion för riskhantering som gäller enligt 10 kap. 4 § den lagen. Funktionen ska utvärdera systemet för internkontroll och andra delar av företagsstyrningssystemet. Funktionen ska även rapportera resultat och lämna rekommendationer efter utvärderingarna till företagets styrelse. Vidare gäller för funktionen att den ska utföra sina uppgifter med opartiskhet och vara oberoende från den verksamhet som utvärderas (10 kap. 17 § FRL).

De som ansvarar för eller utför uppgifter i funktionen för internrevision ska, utöver de krav på lämplighet som gäller enligt 4 § första stycket 2, ha de kunskaper och erfarenheter av funktionens uppgifter som är tillräckliga med hänsyn till arten, omfattningen och komplexiteten av företagets verksamhet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 18 § 3 meddela föreskrifter om villkor för behörighet för den som ska ansvara för eller utföra uppgifter i funktionen för internrevision.

Övervägandena finns i avsnitt 10.8.

13 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om den aktuariefunktion som ett tjänstepensionsföretag ska ha. Bestämmelserna genomför delvis artikel 22.1 a ii och artikel 27 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 10 kap. 18 § FRL.

Ett tjänstepensionsföretag ska ha en aktuariefunktion. Denna skyldighet följer av hänvisningen i 1 kap. 5 § första stycket till försäkringsrörelselagen och det krav på att ett försäkringsföretag ska ha en funktion för riskhantering som gäller enligt 10 kap. 4 § den lagen.

I *första stycket* anges vilka uppgifter som ett tjänstepensionsföretags aktuariefunktion åtminstone ska ha. Det innebär att uppräknningen inte är uttömmande. Aktuariefunktionen ska samordna och svara för kvaliteten i de försäkringstekniska beräkningarna och utredningarna. Funktionen ska bistå styrelsen och den verkställande direktören och på eget initiativ rapportera till dem i frågor som rör metoder, beräkningar och bedömningar av de försäkringstekniska avsättningarna, värderingen av försäkringsriskerna, och återförsäkringsskydd och andra riskreduceringstekniker. Funktionen ska även bidra till företagets riskhanteringssystem. Aktuariefunktionen ska även ha överinseende över beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna (5 kap. 6 §). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 18 § 10 meddela föreskrifter om vilka uppgifter aktuariefunktionen ska utföra.

I *andra stycket* anges ett särskilt lämplighetskrav för dem som ansvarar för eller utför uppgifter i aktuariefunktionen. För dessa gäller, utöver de lämplighetskrav som gäller enligt 4 § första stycket 2, att de ska ha de kunskaper och erfarenheter av funktionens uppgifter som är tillräckliga med hänsyn till arten, omfattningen och komplexiteten av företagets verksamhet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer

får enligt 18 § 3 meddela föreskrifter om villkor för behörighet för den som ska ansvara för eller utföra uppgifter i aktuariefunktionen.

Enligt *tredje stycket* ska det finnas minst en oberoende person som ansvarar för aktuariefunktionen. Oberoendet ska gälla gentemot de som utför de försäkringstekniska utredningarna och beräkningarna.

Övervägandena finns i avsnitten 10.8 och 10.15.

14 §

Paragrafen innehåller bestämmelser som begränsar ett tjänstepensionsföretags möjligheter att ingå uppdragsavtal som rör tjänstepensionsverksamheten. Bestämmelserna genomför artikel 31.3 och 31.4 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 10 kap. 20 § FRL.

Ett tjänstepensionsföretag får anlita annan för att utföra arbete och funktioner som ingår i företagets försäkringsrörelse. Denna möjlighet följer av hänvisningen i 1 kap. 5 § första stycket till försäkringsrörelselagen och den möjlighet ett försäkringsföretag har att ingå uppdragsavtal enligt 10 kap. 19 § den lagen. Ett sådant uppdrag inskränker inte tjänstepensionsföretagets ansvar enligt denna lag. Bestämmelserna för tjänstepensionsföretag om uppdragsavtal enligt denna lag och försäkringsrörelselagen gäller endast sådana uppdragsavtal som avser tjänstepensionsverksamheten.

I *första stycket* anges vad som åtminstone ska gälla för att ett tjänstepensionsföretag ska få ingå ett uppdragsavtal som rör tjänstepensionsverksamheten. Ett uppdragsavtal får inte leda till att kvaliteten i företagsstyrningssystemet försämras väsentligt, den operativa risken i företaget ökar väsentligt, Finansinspektionens möjlighet att utöva tillsyn försämras eller försäkringstagarnas och de försäkrades möjlighet till tillfredsställelse och fortlöpande service inte kan upprätthållas.

Av *andra stycket* följer att ett tjänstepensionsföretag ska säkerställa att den verksamhet som omfattas av ett uppdragsavtal fungerar väl. Detta ska ske dels genom valet av uppdragstagare, dels genom en löpande uppföljning av den verksamhet som omfattas av uppdragsavtalet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 18 § 11 meddela föreskrifter om vad ett tjänstepensionsföretag ska beakta när det ingår ett uppdragsavtal.

Ett uppdragsavtal ska enligt *tredje stycket* vara skriftligt och tydligt ange de rättigheter och skyldigheter som följer av avtalet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 18 § 11 meddela föreskrifter om vad ett uppdragsavtal ska innehålla.

Övervägandena finns i avsnitt 10.16.1.

15 §

I paragrafen finns ett krav på att uppdragsavtal ska anmälas till Finansinspektionen. Bestämmelsen genomför artikel 31.6 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 10 kap. 21 § FRL.

Kravet i paragrafen på att ett tjänstepensionsföretag ska anmäla ett uppdragsavtal till Finansinspektionen gäller endast uppdragsavtal som

ingår i företagets försäkringsrörelse och avser tjänstepensionsverksamheten. Den begränsningen följer av att anmälningsskyldigheten enligt andra tjänstepensionsdirektivet gäller bara för verksamhet som omfattas av det direktivet. Om uppdragsavtalet avser centrala funktioner eller förvaltningen av tjänstepensionsföretaget ska anmälan ske innan avtalet börjar gälla. En anmälan ska även göras om det inträffar väsentliga förändringar av den verksamhet som omfattas av ett uppdragsavtal.

Övervägandena finns i avsnitt 10.16.2.

16 §

Paragrafen innehåller bestämmelser investeringsriktlinjer. Bestämmelserna genomför artikel 30 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 8 kap. 2, 4, 6 och 8 §§ FRL i lydelsen före den 1 januari 2016 och 24 c och 28 a §§ UFL.

I de angivna bestämmelserna i försäkringsrörelselagen och den upphävda lagen om understödsföreningar används begreppet placeringsriktlinjer. I paragrafen används i stället begreppet investeringsriktlinjer. Därigenom markeras att andra tjänstepensionsdirektivet delvis ställer andra krav på innehållet i riktlinjerna än dem i första tjänstepensionsdirektivet (artikel 12).

Ett tjänstepensionsföretag ska enligt *första stycket* upprätta, följa och offentliggöra riktlinjer för investeringsverksamheten. Riktlinjerna ska åtminstone innehålla uppgifter om metoder för att mäta investeringsrisker, införda processer för riskhantering och den strategiska allokeringen av tillgångar i förhållande till pensionsåtagandenas art och varaktighet samt hur hänsyn tas i investeringspolicyn till miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer. Uppräkningen är inte uttömmande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 18 § 12 meddela föreskrifter om vad riktlinjerna för investeringsverksamheten ska innehålla.

I *andra stycket* anges att det är styrelsen som ska fastställa riktlinjerna och att riktlinjerna sedan ska ses över årligen eller dessförinnan om det sker en väsentlig förändring av investeringspolicyn.

Enligt *tredje stycket* ska riktlinjerna ges in till Finansinspektionen tillsammans med en redogörelse för de konsekvenser som riktlinjerna får för tjänstepensionsföretaget samt de försäkrade och andra ersättningsberättigade. Detta ska ske senast när riktlinjerna börjar användas. Även vid ändringar av riktlinjerna ska de nya riktlinjerna tillsammans med en ny redogörelse av konsekvenserna ges in till Finansinspektionen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 18 § 12 meddela föreskrifter om vad redogörelsen för konsekvenserna ska innehålla.

Övervägandena finns i avsnitt 10.17.

17 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om system för ersättningar. Bestämmelserna genomför artikel 23 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 2 kap. 17 c § lagen (2004:46) om värdepappersfonder.

Av *första stycket* följer att ett tjänstepensionsföretag ska ha ett system för ersättningar till vissa personer som är verksamma i företaget och att detta system ska skapa en sund och effektiv riskhantering. Begreppet system för ersättningar omfattar tjänstepensionsföretagets dokumenterade ersättningspolicy och den praktiska tillämpningen av denna. De personer som ska omfattas av systemet är de som ingår styrelsen och verkställande direktören och ersättare för någon av dem, de som ansvarar för eller utför arbete i centrala funktioner samt andra som kan påverka riskerna i tjänstepensionsföretagets verksamhet.

I *andra stycket* anges att en ersättningspolicy ska upprättas och tillämpas. Ersättningspolicyn ska sedan utvärderas och ses över årligen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 18 § 13 meddela föreskrifter både om vad ersättningspolicyn ska innehålla och hur informationen om ersättningspolicyn ska offentliggöras.

Övervägandena finns i avsnitt 10.18.

18 §

Paragrafen innehåller bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter inom de angivna områdena.

Punkt 1 avser utformningen av företagsstyrningssystemet enligt 2 §.

Punkt 2 avser innehållet i de styrdokument som ska upprättas enligt 3 §.

Punkt 3 avser krav för de som är verksamma i tjänstepensionsföretaget enligt 4 och 12 §§ och 13 § *andra stycket* och omfattar dels de som ska delta i ledningen i form av styrelse, verkställande direktör och ersättare för dessa, dels de som ska ansvara för eller utföra centrala funktioner.

Punkt 4 avser innehållet i systemet för riskhantering enligt 6 § samt omfattningen av riskerna i detta system.

Punkt 5 avser krav på de regelbundna utvärderingar av tjänstepensionsföretagets känslighet för de antaganden som ligger till grund för fastställandet av den ränta som används vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna enligt 7 §.

Punkt 6 avser bestämmelser om hur ett tjänstepensionsföretag ska bedöma de externa värderingarna enligt 8 §.

Punkt 7 avser den risk- och solvensbedömning som tjänstepensionsföretag ska genomföra enligt 9 §. De detaljerade kraven i artikel 28.2 i andra tjänstepensionsdirektivet om vad risk- och solvensbedömningen ska innehålla kan genomföras i föreskrifter som meddelas med stöd av denna punkt. Föreskrifter kan även meddelas om hur resultatet av bedömningen ska rapporteras till Finansinspektionen.

Punkt 8 avser uppgifter som funktionen för riskhantering ska utföra. Med stöd av punkten kan föreskrifter meddelas om de uppgifter som funktionen ska utföra enligt 10 §.

Punkt 9 avser uppgifter som funktionen för regelfterlevnad ska utföra. Med stöd av punkten kan föreskrifter meddelas om de uppgifter som funktionen ska utföra enligt 11 §.

Punkt 10 avser vilka uppgifter som aktuariefunktionen ska utföra. Med stöd av punkten kan föreskrifter meddelas om de uppgifter som funktionen ska utföra enligt 13 §.

Punkt 11 avser vad ett tjänstepensionsföretag ska beakta när de ingår ett uppdragsavtal enligt 14 §. Artikel 31.4 i andra tjänstepensionsdirektivet kan delvis genomföras i föreskrifter som meddelas med stöd av denna punkt. Föreskrifter kan även meddelas om krav på innehållet i ett uppdragsavtal.

Punkt 12 avser innehållet i investeringsriktlinjerna och redogörelsen för konsekvenserna som ett tjänstepensionsföretag ska upprätta enligt 16 §. Artikel 30 i andra tjänstepensionsdirektivet kan i den del den inte genomförs genom 16 § genomföras i föreskrifter som meddelas med stöd av denna punkt.

Punkt 13 avser innehållet i den ersättningspolicy som ett tjänstepensionsföretag ska upprätta enligt 17 § och hur information om ersättningspolicyn ska offentliggöras. Artikel 23.2 och 23.3 i andra tjänstepensionsdirektivet kan genomföras i föreskrifter som meddelas med stöd av denna punkt.

Punkt 14 gäller vilka uppgifter funktionen för internrevision ska utföra. Av 1 kap. 5 § jämförd med 9 kap. 1 § denna lag följer att 10 kap. 4 och 17 §§ FRL gäller även för tjänstepensionsföretag. Det innebär att ett tjänstepensionsföretag ska därmed ha en funktion för internrevision. I 10 kap. 17 § första stycket FRL anges vilka uppgifter som funktionen ska utföra. Med stöd av denna punkt kan föreskrifter meddelas om funktionens uppgifter.

Punkt 15 avser innehållet i de försäkringstekniska riktlinjerna och beräkningsunderlagen som ett tjänstepensionsföretag ska upprätta enligt 1 kap. 5 § jämförd med 9 kap. 1 § denna lag och 10 kap. 23 § FRL.

Punkt 16 avser vilka uppgifter som riktlinjerna för hantering av intressekonflikter ska omfatta enligt 1 kap. 5 § jämförd med 9 kap. 1 § denna lag och 10 kap. 24 § FRL.

10 kap. Associationsrättsliga bestämmelser för tjänstepensionsföretag

1 §

Paragrafen innebär att angivna bestämmelser i försäkringsrörelselagen inte gäller för tjänstepensionsföretag. Det är ett sådant undantag som avses i 1 kap. 5 §. För tjänstepensionsföretag gäller i stället bestämmelserna i detta kapitel.

Bestämmelserna i 11 kap. 2, 7 b, 13 a–13 c, 32 och 33 §§ FRL innehåller hänvisningar till bestämmelser i lagen som inte gäller för tjänstepensionsföretag, jfr 1 kap. 7 § och 2 kap. 17 §. I denna lag finns i stället motsvarande bestämmelser med för tjänstepensionsföretag och hänvisningar relevanta bestämmelser i den lagen. Detsamma gäller för bestämmelserna i 12 kap. 10, 25 a, 41, 43 a–43 e, 81 och 82 §§ FRL samt 13 kap. 5, 9 a, 18 a–18 e, 32 och 33 §§ FRL.

I bestämmelsen i 12 kap. 2 § andra stycket FRL om ansvar för ett ömsesidigt försäkringsbolag anges bl.a. att s.k. uttaxering kan ske av delägare i skadeförsäkringsbolag. För ömsesidiga tjänstepensionsbolag ska regelverket för livförsäkringsbolag gälla. Uttaxering av delägare i tjänstepensionsföretag regleras därför i en särskild bestämmelse i denna lag. Av samma anledning ska inte heller 12 kap. 11 § FRL gälla för tjänstepensionsföretag. Inte heller det som anges i den bestämmelsen om

att det i bolagsordningen särskilt anges om bolagets rörelse ska avse såväl direkt försäkrings som mottagen återförsäkring (punkt 3) är relevant för tjänstepensionsföretag (jfr avsnitt 16.2).

I 12 kap. 5 § FRL finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om bestämmelserna om koncerner i bl.a. den lagen. När det gäller tjänstepensionsföretag finns bestämmelser om koncerner och bemyndiganden beträffande dem i stället i denna lag.

Inte heller bestämmelserna i 11 kap. 45 §, 12 kap. 74 § och 13 kap. 27 § om tvångslikvidation på grund av att tillståndet att driva försäkringsrörelse har återkallats ska gälla för tjänstepensionsföretag utan i stället gäller motsvarande bestämmelser i denna lag.

Enligt bestämmelserna i 11 kap. 50 §, 12 kap. 88 § och 13 kap. 39 § FRL om försäkringsföretags firma ska ordet försäkring ska ingå i firman. I och med att detta krav inte ska gälla tjänstepensionsföretags firma ska de bestämmelserna inte gälla för sådana företag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

2 §

Paragrafen, som behandlar teckning av aktier som innebär ett s.k. kvalificerat innehav, motsvarar 11 kap. 2 § FRL. Med ett kvalificerat innehav avses enligt 1 kap. 15 § FRL ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet representerar tio procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

3 §

I paragrafen behandlas kravet på revisionsutskott.

Paragrafen motsvarar 11 kap. 7 b § FRL. I paragrafen finns dock inte några motsvarande hänvisningar till bestämmelser om undantag eftersom de undantagen inte är tillämpliga på tjänstepensionsföretag.

Genom paragrafen utvidgas tillämpningsområdet för bestämmelserna om revisionsutskott i 8 kap. 49 a och 49 b §§ aktiebolagslagen till att även omfatta tjänstepensionsaktiebolag. Att ett tjänstepensionsaktiebolag vars överlåtbara värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad omfattas av skyldigheten att ha revisionsutskott följer av aktiebolagslagen.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

4 §

Paragrafen reglerar en revisors uppdragstid.

Paragrafen motsvarar 11 kap. 13 a § FRL. I paragrafen finns dock inte några motsvarande hänvisningar till bestämmelser om undantag eftersom de undantagen inte är tillämpliga på tjänstepensionsföretag.

Paragrafen innebär att bestämmelserna i aktiebolagslagen om längsta möjliga sammanlagda uppdragstid för en revisor gäller för alla tjänstepensionsaktiebolag, även för de som inte har värdepapper upptagna till handel på en reglerad marknad. Ett tjänstepensionsaktiebolag har dock inte möjlighet att förlänga revisionsuppdraget till högst tjugo eller tjugofyra år

som ett aktiebolag vars värdepapper upptagna till handel på en reglerad marknad har.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

5 §

Paragrafen reglerar domstols entledigande av revisor.

Paragrafen motsvarar 11 kap. 13 b § FRL. I paragrafen finns dock inte några motsvarande hänvisningar till bestämmelser om undantag eftersom de undantagen inte är tillämpliga på tjänstepensionsföretag.

Paragrafen innebär att bestämmelserna i aktiebolagslagen om möjligheten att vid domstol begära att revisorn ska entledigas gäller för alla tjänstepensionsaktiebolag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

6 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om EU:s revisorsförordning.

Paragrafen motsvarar 12 kap. 43 e § FRL. I paragrafen finns dock inte några motsvarande hänvisningar till bestämmelser om undantag eftersom de undantagen inte är tillämpliga på tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

7 §

Paragrafen, som innehåller hänvisar till tillämpliga bestämmelser vid fusion, motsvarar 11 kap. 32 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

8 §

Paragrafen, som reglerar förfarandet vid ansökan om tillstånd att verkställa en fusionsplan, motsvarar 11 kap. 33 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

9 §

Paragrafen reglerar tvångslikvidation.

Paragrafen motsvarar 11 kap. 45 § FRL.

I paragrafen anges vilka, i förhållande till aktiebolagslagen, ytterligare likvidationsgrunder som är tillämpliga för tjänstepensionsaktiebolag. I *första stycket* 2 finns ett undantag från tvångslikvidation när ett tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring har återkallats om bolaget i stället har fått ett tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt FRL. Genom det undantaget säkerställs att ett bolag som omvandlas från tjänstepensionsföretag till försäkringsföretag inte tvångslikvideras när tillståndet enligt denna lag ska återkallas enligt 15 kap. 9 §.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

10 §

Paragrafen reglerar ett tjänstepensionsaktiebolags företagsnamn.

Paragrafen är utformad efter förebild av 11 kap. 50 § FRL.

I paragrafen finns ett krav på att ett tjänstepensionsaktiebolags företagsnamn ska innehålla ordet tjänstepension.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

11 §

Paragrafen reglerar delägares ansvar för ett ömsesidigt tjänstepensionsbolags förpliktelser.

Paragrafen är utformad efter förebild av 12 kap. 2 § FRL.

Enligt *första stycket* har delägarna som huvudregel inte något personligt betalningsansvar för bolagets förpliktelser.

Undantag från huvudregeln får dock enligt *andra stycket* göras genom föreskrifter i bolagsordningen varvid delägarna kan bli skyldiga att göra kapitaltillskott till bolaget, s.k. uttaxering.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

12 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer om att meddela föreskrifter om att bestämmelser om koncerner i vissa författningar eller föreskrifter meddelade med stöd av de i paragrafen angivna författningarna ska gälla helt eller delvis för en grupp av företag.

Paragrafen är utformad efter förebild av 12 kap. 5 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

13 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om garantikapital.

Paragrafen motsvarar 12 kap. 10 § FRL.

Paragrafen innebär att garantikapital ska betalas tillbaka till garanten när det inte längre behöver vara kvar i bolaget. Det fortsatta behovet av kapital ska bedömas mot bakgrund av dels vad som krävs för att driva rörelsen, dels kraven på kapital enligt 8 kap.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

14 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om innehållet i en bolagsordning.

Paragrafen motsvarar 12 kap. 11 FRL.

Enligt *punkt 3* ska föremålet för bolagets verksamhet anges. Eftersom tjänstepensionsföretag inte ska kunna ta emot återförsäkring behöver detta inte anges.

Enligt *punkt 9* ska det anges i bolagsordningen för vilka tjänstepensionsförsäkringar, i vilka situationer och intill vilket belopp och i vilken ordning uttaxering av delägarna kan ske och hur en uttaxering ska genomföras.

Övervägandena finns i avsnitten 13.1 och 16.2.

15 §

I paragrafen behandlas kravet på revisionsutskott.

Paragrafen motsvarar 11 kap. 7 b § FRL. I paragrafen finns dock inte några motsvarande hänvisningar till bestämmelser om undantag eftersom de undantagen inte är tillämpliga på tjänstepensionsföretag.

Genom paragrafen utvidgas tillämpningsområdet för bestämmelserna om revisionsutskott i 7 kap. 47 § lagen om ekonomiska föreningar till att även omfatta ömsesidiga tjänstepensionsbolag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

16 §

Paragrafen reglerar beslut om ändring av bolagsordningen.

Paragrafen motsvarar 12 kap. 41 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

17 §

Paragrafen reglerar uppdragstiden för en revisor.

Paragrafen motsvarar 12 kap. 43 a § FRL. I paragrafen finns dock inte några motsvarande hänvisningar till bestämmelser om undantag eftersom de undantagen inte är tillämpliga på tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

18 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om revisionsberättelsens innehåll.

Paragrafen motsvarar 12 kap. 43 b § FRL. I paragrafen finns dock inte några motsvarande hänvisningar till bestämmelser om undantag eftersom de undantagen inte är tillämpliga på tjänstepensionsföretag (jfr författningskommentaren till 1 kap. 7 §).

Enligt paragrafen omfattas alla ömsesidiga tjänstepensionsbolag av bestämmelserna om revisionsberättelsens innehåll i 8 kap. 56–59 §§ lagen om ekonomiska föreningar.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

19 §

I paragrafen finns bestämmelser om koncernrevision.

Paragrafen motsvarar 12 kap. 43 c § FRL. I paragrafen finns dock inte några motsvarande hänvisningar till bestämmelser om undantag eftersom de undantagen inte är tillämpliga på tjänstepensionsföretag.

Enligt paragrafen ska revisorn i ett ömsesidigt tjänstepensionsföretag som är moderförening i en koncern vidta de åtgärder som anges i 8 kap. 60 § lagen om ekonomiska föreningar.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

20 §

Paragrafen reglerar domstols entledigande av revisor.

Paragrafen motsvarar 12 kap. 43 d § FRL. I paragrafen finns dock inte några motsvarande hänvisningar till bestämmelser om undantag eftersom de undantagen inte är tillämpliga på tjänstepensionsföretag.

Enligt paragrafen gäller bestämmelserna i lagen om ekonomiska föreningar om möjligheten att vid domstol begära att revisorn ska entledigas alla ömsesidiga tjänstepensionsbolag (se även författningskommentaren till 8 kap. 55 § lagen om ekonomiska föreningar i prop. 2017/18:185).

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

21 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om EU:s revisorsförordning.

Paragrafen motsvarar 12 kap. 43 e § FRL. I paragrafen finns dock inte några motsvarande hänvisningar till bestämmelser om undantag eftersom de undantagen inte är tillämpliga på tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

22 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om tvångslikvidation.

Paragrafen motsvarar 12 kap. 74 § FRL.

I paragrafen anges vilka, i förhållande till lagen om ekonomiska föreningar, ytterligare likvidationsgrunder som är tillämpliga för ömsesidiga tjänstepensionsbolag. I *första stycket* 3 finns ett undantag från tvångslikvidation när ett tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring har återkallats om bolaget i stället har fått ett tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen. Genom undantaget säkerställs att ett bolag som omvandlas från tjänstepensionsföretag till försäkringsföretag inte tvångslikvideras när tillståndet enligt denna lag ska återkallas enligt 15 kap. 9 §.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

23 §

Paragrafen, som innehåller hänvisningar till tillämpliga bestämmelser vid fusion, motsvarar, 12 kap. 81 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

24 §

Paragrafen, som reglerar förfarandet vid ansökan om tillstånd att verkställa en fusionsplan, motsvarar 12 kap. 82 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

25 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om ett ömsesidigt tjänstepensionsbolags företagsnamn.

Paragrafen är utformad efter förebild av 12 kap. 88 § FRL.

Enligt *första stycket* ska företagsnamnet innehålla orden ömsesidig och tjänstepension.

Enligt *andra stycket* får styrelsen anta ett särskilt företagsnamn, men detta får inte innehålla ordet tjänstepension. Det särskilda företagsnamnet

ska vidare enligt *tredje stycket*, skilja sig från andra företagsnamn som är införda i försäkringsregistret.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

26 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om verksamhetskapital.

Paragrafen motsvarar 13 kap. 5 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

27 §

I paragrafen finns bestämmelser om revisionsutskott.

Paragrafen motsvarar 13 kap. 9 a § FRL. I paragrafen finns inte några motsvarande hänvisningar till bestämmelser om undantag eftersom de undantagen inte är tillämpliga på tjänstepensionsföretag.

Genom paragrafen utvidgas tillämpningsområdet för reglerna om revisionsutskott i 7 kap. 47 § lagen om ekonomiska föreningar till att även omfatta tjänstepensionsföreningar.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

28 §

Paragrafen reglerar en revisors uppdragstid.

Paragrafen motsvarar 13 kap. 18 a § FRL. I paragrafen finns dock inte några motsvarande hänvisningar till bestämmelser om undantag eftersom de undantagen inte är tillämpliga på tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

29 §

I paragrafen finns bestämmelser om revisionsberättelse.

Paragrafen motsvarar 13 kap. 18 b § FRL. I paragrafen finns dock inte några motsvarande hänvisningar till bestämmelser om undantag eftersom de undantagen inte är tillämpliga på tjänstepensionsföretag.

Enligt paragrafen omfattas alla tjänstepensionsföreningar av bestämmelserna om revisionsberättelsens innehåll i 8 kap. 56–59 §§ lagen om ekonomiska föreningar.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

30 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om koncernrevision.

Paragrafen motsvarar 13 kap. 18 c § FRL. I paragrafen finns dock inte några motsvarande hänvisningar till bestämmelser om undantag eftersom de undantagen inte är tillämpliga på tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

31 §

I paragrafen finns bestämmelser om domstols entledigande av revisor.

Paragrafen motsvarar 13 kap. 18 d § FRL. I paragrafen finns dock inte några motsvarande hänvisningar till bestämmelser om undantag eftersom de undantagen inte är tillämpliga på tjänstepensionsföretag.

Enligt paragrafen gäller bestämmelserna i lagen om ekonomiska föreningar om möjligheten att vid domstol begära att revisorn ska entledigas för alla tjänstepensionsföreningar (se även författningskommentaren till 8 kap. 55 § lagen om ekonomiska föreningar i prop. 2017/18:185).

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

32 §

I paragrafen finns bestämmelser om EU:s revisorsförordning.

Paragrafen motsvarar 12 kap. 43 e § FRL. I paragrafen finns dock inte några motsvarande hänvisningar till bestämmelser om undantag eftersom de undantagen inte är tillämpliga på tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

33 §

Paragrafen reglerar tvångslikvidation.

Paragrafen motsvarar 13 kap. 27 § FRL.

I paragrafen anges vilka, i förhållande till lagen om ekonomiska föreningar, ytterligare likvidationsgrunder som är tillämpliga för tjänstepensionsföreningar. I *första stycket* 3 finns ett undantag från tvångslikvidation när ett tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring har återkallats och föreningen i stället har fått ett tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen. Genom undantaget säkerställs att en förening som omvandlas från tjänstepensionsföretag till försäkringsföretag inte tvångslikvideras när tillståndet enligt denna lag ska återkallas enligt 15 kap. 9 §.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

34 §

Paragrafen reglerar vilka bestämmelser som är tillämpliga vid fusion.

Paragrafen motsvarar 13 kap. 32 § FRL. I paragrafen finns dock inte några hänvisningar som motsvarar dem i bestämmelsen i försäkringsrörelselagen till 13 kap. 34 och 35 §§ den lagen.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

35 §

Paragrafen, som reglerar förfarandet vid ansökan om tillstånd att verkställa en fusionsplan, motsvarar 13 kap. 33 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

36 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om tjänstepensionsförenings företagsnamn.

Paragrafen är utformad efter förebild av 13 kap. 39 § FRL.

Enligt paragrafen ska en tjänstepensionsförenings företagsnamn innehålla ordet tjänstepension och uttrycket tjänstepensionsförening eller förkortning därav inte får tas in i ett särskilt företagsnamn.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

11 kap. Överlåtelse av tjänstepensionsförsäkringsbestånd

1 §

Paragrafen innebär att angivna bestämmelser i försäkringsrörelselagen inte gäller för tjänstepensionsföretag. Det är ett sådant undantag som avses i 1 kap. 5 §. För tjänstepensionsföretag gäller i stället bestämmelserna i detta kapitel.

Bestämmelserna i 14 kap. 1 § FRL ställer upp ramen för vilka överlåtelser som tillåts enligt den lagen. Där finns definitioner av överlåtande företag och övertagande företag som inte helt överensstämmer med motsvarande definitioner i denna lag. Enligt denna lag är det dessutom med överlåtelser inte bara mellan företagsformer som omfattas av ett och samma regelverk utan också från tjänstepensionsföretag till försäkringsföretag, en ordning som inte har någon motsvarighet i försäkringsrörelselagen. Bestämmelserna i 14 kap. 1 § FRL ska därför inte tillämpas på tjänstepensionsföretags överlåtelser utan för sådana gäller i stället bestämmelserna i denna lag.

Enligt bestämmelserna i 14 kap. 2 § FRL krävs stämmans godkännande för att ett överlåtelseavtal ska bli giltigt. I andra tjänstepensionsdirektivet ställs det upp ett liknande krav i syfte att skydda de försäkrade och andra ersättningsberättigade. Kravet behöver därför delvis utformas på annat sätt i fråga om tjänstepensionsföretag. För tjänstepensionsföretags överlåtelser gäller därför bestämmelserna i denna lag i stället för dem i försäkringsrörelselagen.

Bestämmelserna i 14 kap. 5 § FRL om tillstånd för överlåtelse gäller inte heller för tjänstepensionsföretag. I denna lag finns i stället motsvarande bestämmelser och även bestämmelser som gäller när det övertagande företaget är ett utländskt tjänstepensionsinstitut.

Bestämmelserna i 14 kap. 6 § FRL reglerar bl.a. vem som ska göra vad vid ingivandet av en ansökan om tillstånd till en behörig myndighet. Utgångspunkten i FRL är att båda inblandade parter ska ge in ansökan, vilket skiljer sig från den ordning som ska gälla enligt andra tjänstepensionsdirektivet. För tjänstepensionsföretag gäller därför bestämmelser i denna lag i stället för dem i försäkringsrörelselagen.

Bestämmelserna i 14 kap. 7 § FRL är mindre omfattande än de krav som ställs upp i andra tjänstepensionsdirektivet beträffande det som ska verifieras vid tillstånd till gränsöverskridande överlåtelser. För tjänstepensionsföretag gäller därför bestämmelser i denna lag i stället för dem i försäkringsrörelselagen.

Kraven på kungörande av ansökan och möjligheten för behörig myndighet i det land där risker är belägna m.m. att yttra sig i 14 kap. 9 och 10 §§ FRL har inte några motsvarigheter i andra tjänstepensionsdirektivet. De bestämmelserna ska därför tillämpas på tjänstepensionsföretags överlåtelser.

I 14 kap. 11 § FRL finns bestämmelser om tidpunkten för prövning av ansökan om tillstånd att verkställa överlåtelse. För tjänstepensionsföretag gäller i stället bestämmelserna i 7 §.

Bestämmelserna i 14 kap. 12 § FRL har en delvis annan ordning för registrerings- och verkställighetsförfarandet än den som anges i andra tjänstepensionsdirektivet. De bestämmelserna gäller därför inte för tjänstepensionsföretag.

De särskilda bestämmelserna om överlåtelse av bestånd vid likvidation och konkurs i 14 kap. 16 och 17 §§ FRL innehåller hänvisningar till andra bestämmelser i 14 kap. samma lag. Bestämmelser om överlåtelse av tjänstepensionsförsäkringsbestånd finns dels i denna lag, dels i 14 kap. FRL. Alla de hänvisningar som finns i de angivna bestämmelserna försäkringsrörelselagen går inte att tillämpa på överlåtelser av tjänstepensionsförsäkringsbestånd vid likvidation eller konkurs. Bestämmelserna i 14 kap. 16 och 17 §§ FRL gäller därför inte för tjänstepensionsföretags överlåtelser utan i stället gäller bestämmelser i denna lag.

2 §

Paragrafen reglerar avtal om överlåtelse.

Paragrafen genomför artikel 12.1 i andra tjänstepensionsdirektivet och motsvarar delvis 63 § UFL.

I *första stycket*, som motsvarar 63 § UFL, anges att ett tjänstepensionsföretag får överlåta hela eller delar av sitt bestånd av tjänstepensionsförsäkringar till ett annat tjänstepensionsföretag eller ett försäkringsföretag, dvs. till ett annat svenskt företag – s.k. nationell överlåtelse. En överlåtelse till ett försäkringsföretag får dock endast ske av bestånd som består av åtaganden som ska fullgöras i Sverige.

Enligt *andra stycket*, som genomför artikel 12.1 i andra tjänstepensionsdirektivet, får en överlåtelse av tjänstepensionsförsäkringsbestånd också ske mellan ett tjänstepensionsföretag och ett utländskt tjänstepensionsinstitut som är auktoriserat i ett land inom EES, s.k. gränsöverskridande överlåtelse. Det innebär att ett tjänstepensionsföretag kan komma att inta rollen som såväl överlåtare som övertagare av tjänstepensionsförsäkringsbestånd när det gäller gränsöverskridande överlåtelser. Detta anges också uttryckligen i *andra stycket*.

I paragrafen finns definitioner av övertagande och överlåtande företag. Definitioner av vad som anses som tjänstepensionsföretag och tjänstepensionsförsäkring finns i 1 kap. 3 och 4 §§. Begreppet försäkringsföretag i denna lag omfattar de företagsformer som anges i 1 kap. 3 § FRL och har samma betydelse som anges i den lagen.

I *tredje stycket* anges att beståndsöverlåtelse får ske även om det överlåtande företaget har gått i likvidation, vilket överensstämmer med vad som tidigare gällde för understödsföreningar och vad som gäller i dag för försäkringsföretag enligt FRL. Innebörden är densamma i detta fall.

Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

3 §

I paragrafen finns bestämmelser om krav på förhandsgodkännande av överlåtelseavtalet av en majoritet av visst organ eller företrädare för vissa personer som berörs av överlåtelsen.

Paragrafen genomför artikel 12.3 a och b i andra tjänstepensionsdirektivet.

Enligt *första stycket* kräver en beståndsöverlåtelse godkännande av en majoritet av stämman i det överlåtande tjänstepensionsföretaget för att vara giltig. Genom kravet att stämman ska rösta om överlåtelsen säkerställs att de försäkrade och andra ersättningsberättigade eller arbetsgivaren i ömsesidiga tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsföreningar får tillfälle att yttra sig om överlåtelsen i enlighet med det som anges i artikel 12.3 a i andra tjänstepensionsdirektivet. I paragrafen görs dock ingen skillnad på de olika företagsformerna i detta avseende, utan kravet gäller också för aktiebolag. Att stämmans godkännande krävs för att överlåtelsen ”ska vara giltig” innebär att godkännandet ska ha skett innan ansökan om tillstånd till verkställighet ges in till Finansinspektionen. Vad som utgör ett majoritetsbeslut beror på vad som gäller för företagsformen i fråga enligt i första hand lag och i andra hand bolagsordning.

I *andra stycket* anges att i förekommande fall ska även den som i egenkap av arbetsgivare berörs av överlåtelsen godkänna ett avtal om gränsöverskridande överlåtelse. Genom det kravet genomförs artikel 12.3 a i direktivet för aktiebolagens del.

Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

4 §

Paragrafen reglerar tillstånd till beståndsöverlåtelse.

Paragrafen genomför delvis artikel 12.4 och 12.11 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 14 kap. 6 § FRL.

Enligt paragrafen får ett tjänstepensionsföretag verkställa ett avtal om överlåtelse när tillstånd har getts av Finansinspektionen eller den behöriga myndigheten för ett övertagande utländskt tjänstepensionsinstitut. Med behörig myndighet för ett övertagande förstås en myndighet som ska utföra uppgifterna i denna lag och som finns i det land där tjänstepensionsinstitutet är registrerat och har sin hemvist (jfr artikel 6.8 och 6.13 i direktivet).

Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

5 §

Paragrafen reglerar ansökningsförfarandet vid överlåtelse av tjänstepensionsförsäkringsbestånd.

Paragrafen genomför delvis artikel 12.4 i andra tjänstepensionsdirektivet och motsvarar delvis 14 kap. 6 § andra och tredje styckena FRL.

Bestämmelserna gäller inte när det är fråga om en överlåtelse till ett utländskt tjänstepensionsinstitut. Enligt andra tjänstepensionsdirektivet ska ansökan i sådana fall ges in till den behöriga myndigheten för det företag som ska överta beståndet och av det företaget.

Enligt *första stycket* ska ansökan om överlåtelse göras av det övertagande företaget såvida inte överlåtelse ska göras till ett försäkringsföretag. När det gäller överlåtelse till försäkringsföretag ska ansökan ges in av det överlåtande företaget eftersom lagen inte reglerar försäkringsföretag.

I *andra stycket* finns ett krav på att ansökan ska ges in inom fyra månader från det att stämmobeslutet registrerades hos Bolagsverket eller inom fyra månader från det att stämman i det överlåtande utländska tjänstepensionsinstitutet och berörd arbetsgivare godkände överlåtelsen. Att proceduren skiljer sig åt beror på att svensk rätt inte kan ställa krav på att det utländska tjänstepensionsinstitutet registrerar stämmobeslutet hos Bolagsverket. Tidsramen om fyra månader motsvarar det som anges i andra tjänstepensionsdirektivet om att stämmobeslutet och arbetsgivarens godkännande ska fattas i god tid innan ansökan om tillstånd ges in till behörig myndighet.

Tredje och fjärde styckena har samma innebörd som 14 kap. 6 § andra och tredje styckena FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

6 §

I paragrafen anges vilka uppgifter och handlingar som en ansökan om tillstånd till överlåtelse ska innehålla.

Paragrafen genomför artikel 12.5 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 2 kap. 13 § försäkringsrörelseförordningen (2011:257).

Enligt *punkt 1* ska parternas namn, hemvist och land där parterna är auktoriserade anges (artikel 12.5 d i direktivet). Enligt *punkt 2* ska en kopia av stämmans protokoll och handlingarna som lagts fram på stämman ges in. Punkten omfattar det i artikel 12.5 a i direktivet angivna kravet på ingivande av avtalet och dess innehåll, det i 12.5 b angivna kravet på avtalens viktigaste särdrag samt en beskrivning av de skyldigheter och rättigheter som ska överlåtas och motsvarande tillgångar etc. som finns i artikel 12.5 c. Punkten genomför också artikel 12.5 f enligt vilken belägg för förhandsgodkännande ska ges in. Enligt *punkt 3* ska en kopia av Bolagsverkets registreringsbevis ges in. Genom att det anges ”i förekommande fall” tydliggörs att det vid gränsöverskridande verksamhet inte är aktuellt att kräva att ett överlåtande utländskt tjänstepensionsinstitut ska registrera ett stämmobeslut hos Bolagsverket, se författningskommentaren till 3 §. Kravet på ingivande av denna handling träffar således enbart svenska företag och kräver, i likhet med vad som anges ovan, att överlåtande och övertagande företag samverkar inför ingivandet av tillståndsansökan. *Punkt 4* motsvarar artikel 12.5 b. Kraven i *punkt 5* omfattar det som anges i artikel 12.5 e och f, dvs. krav på uppgift om arbetsgivaren som betalar premierna för de försäkringsavtal som ska överlåtas och belägg för att denne godkänt överlåtelsen. I *punkt 6* ställs det upp krav på angivande av namnet på det land inom EES vars social- och arbetsmarknadslagstiftning är relevant på området för tjänstepensionsförsäkringar i förekommande fall, vilket innebär att kravet aktualiseras när en överlåtelse har kopplingar till gränsöverskridande verksamhet.

Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

7 §

Paragrafen reglerar Finansinspektionens skyldighet att överlämna ansökan om tillstånd till verkställighet till den behöriga myndigheten för det överlåtande utländska tjänstepensionsinstitut för bedömning.

Paragrafen genomför delvis artikel 12.4 och 12.6 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Enligt paragrafen ska Finansinspektionen överlämna en ansökan om tillstånd att verkställa ett överlåtelseavtal till den behöriga myndigheten för det överlåtande utländska tjänstepensionsinstitutet för bedömning. Den utländska behöriga myndigheten har att bedöma överlåtelseavtalet från överlåtarföretagets perspektiv, jfr vad som anges i författningskommentaren till 12 § om Finansinspektionens skyldighet när ett tjänstepensionsföretag avser att genomföra en gränsöverskridande överlåtelse till ett utländskt tjänstepensionsinstitut. Överlämnandet av ansökan ska ske utan dröjsmål.

Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

8 §

Paragrafen reglerar vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda för att tillstånd till verkställighet av ett överlåtelseavtal ska ges.

Paragrafen genomför delvis artikel 12.2, 12.4, 12.7 och 12.12 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen är delvis utformad efter förebild av 14 kap. 7 § första stycket 1 och 2 FRL.

Enligt *första stycket* har Finansinspektionen tre månader på sig att fatta beslut från det att ansökan om tillstånd att verkställa avtalet kom in till inspektionen. I stycket anges även vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att tillstånd ska medges vid såväl nationella som gränsöverskridande överlåtelser. Enligt *punkt 1* krävs att den rätt som tillkommer de försäkrade och andra ersättningsberättigade på grund av tjänstepensionsförsäkringar inte försämrats. Enligt *punkt 2* ska tillstånd ges om det övertagande företaget har den kapitalbas som krävs sedan överlåtelsen beaktats. Därutöver ska det enligt *punkterna 3–6* också verifieras om all information har lämnats i ansökan och att det övertagande företags administrativa uppbyggnad, finansiella ställning, lednings anseende m.m. är förenliga med överlåtelsen. Vid gränsöverskridande överlåtelser är Finansinspektionens uppgift enbart att bedöma kriterierna i stycket utifrån det övertagande företags perspektiv.

Enligt *andra stycket* ska det vid en gränsöverskridande överlåtelse, utöver vad som anges i första stycket, krävas att utländsk behörig myndighet har lämnat samtycke till överlåtelsen.

I *tredje stycket* anges att avsaknaden av ett beslut från Finansinspektionen vid utgången av en period om fyra månader och tre veckor ska anses innebära att tillstånd att verkställa avtalet har medgetts (se om följderna i författningskommentaren till 11 §). Detta gäller dock endast vid gränsöverskridande överlåtelser.

Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

9 §

I paragrafen finns bestämmelser om information om beslut till en utländsk behörig myndighet.

Paragrafen genomför artikel 12.11 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Paragrafen är tillämplig enbart vid gränsöverskridande överlåtelser.

Enligt paragrafen ska Finansinspektionen inom två veckor från det att beslutet i 8 § första stycket fattades meddela den behöriga myndigheten för det överlåtande utländska tjänstepensionsinstitut om beslutet.

Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

10 §

I paragrafen finns bestämmelser om Finansinspektionens skyldighet att underrätta ett tjänstepensionsföretag om vilka utländska verksamhetsföreskrifter och informationskrav som är tillämpliga om en (gränsöverskridande) överlåtelse resulterar i gränsöverskridande verksamhet.

Paragrafen genomför delvis artikel 12.11 och 12.14 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 3 kap. 4 §.

Enligt *första stycket* ska Finansinspektionen meddela ett övertagande företag om vilka verksamhetsföreskrifter och informationskrav som gäller i det land där den gränsöverskridande verksamheten ska drivas. Under rättelseskyldigheten förutsätter att inspektionen har fått sådan information från den utländska behöriga myndigheten. Skyldigheten gäller från och med att tillstånd till verkställighet getts till dess att den gränsöverskridande verksamheten upphör. Detta innebär att inspektionen i enlighet med vad som anges i *andra stycket* också har en skyldighet att informera företaget om inspektionen får vetskap om att föreskrifterna har ändrats.

Utländska verksamhetsföreskrifter omfattar dels den social- och arbetsmarknadslagstiftning i värdlandet som är relevant på området för tjänstepensionsplaner, dels de informationskrav som är tillämpliga på den gränsöverskridande verksamheten (jfr artikel 11.7 i direktivet). Var gränsen för vad som avses med social- och arbetsmarknadslagstiftning går bestäms av varje land inom EES.

Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

11 §

Paragrafen reglerar verkställigheten och registreringen av ett tillstånd.

Paragrafen genomför delvis artikel 12.11 och 12.12 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen är utformad efter förebild av 14 kap. 12 § FRL.

Enligt *första stycket* ska det övertagande företaget genast anmäla ett beslut om tillstånd till verkställighet till Bolagsverket för registrering. Med genast avses samma dag som beslutet togs emot, eller senast följande dag. Om det är fråga om en överlåtelse till ett försäkringsföretag eller från ett utländskt tjänstepensionsinstitut ska anmälan däremot göras av det överlåtande företaget, eftersom det i denna lag inte regleras vad försäkringsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut ska göra samtidigt som det civilrättsligt är viktigt att registrering sker så att ansvaret för beståndet kan gå över.

Enligt *andra stycket* är Bolagsverket skyldigt att genast registrera beslutet om tillstånd. Verkan av registreringen blir att ansvaret för beståndet övergår från det överlåtande företaget varefter förvaltningen av beståndet kan påbörjas av det övertagande företaget. Med genast avses detsamma som i första stycket.

I *tredje stycket* regleras när verkställighet får ske om inget beslut av Finansinspektionen om gränsöverskridande överlåtelse har mottagits. Enligt stycket får förvaltningen påbörjas efter utgången av den tid som anges i 8 § tredje stycket och när registrering har skett hos Bolagsverket. Därigenom genomförs det som anges i artikel 12.12 i direktivet om att förvaltningen av tjänstepensionsplanen får påbörjas vid utgången av den tid som anges i artikel 12.11 tredje stycket om inget beslut av den behöriga myndigheten har mottagits.

Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

12 §

Paragrafen reglerar Finansinspektionens skyldighet att vid en gränsöverskridande överlåtelse bedöma hur förutsättningarna för överlåtelsen ser ut för det överlåtande företaget.

Paragrafen genomför delvis artikel 12.2, 12.4, 12.8 och 12.9 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Paragrafen innebär att om Finansinspektionen får en ansökan skickad till sig från en behörig myndighet för ett övertagande utländskt tjänstepensionsinstitut har inspektionen åtta veckor på sig att göra en bedömning av hur överlåtelsen påverkar verksamheten m.m. hos det överlåtande företaget (jfr det som anges om Finansinspektionens skyldighet att vidarebefordra en ansökan i 6 §). *Punkt 1* omfattar de krav på bedömning av hur överlåtelsen påverkar de försäkrade och andra ersättningsberättigades intressen långsiktigt som anges i artikel 12.8 a i direktivet. Bedömningen omfattar också kraven på att säkerställa att de försäkrade och andra ersättningsberättigades individuella rättigheter inte försämras och att de inte får bära kostnaderna för överlåtelsen (artikel 12.2 och 12.8 b i direktivet). Enligt *punkt 2* ska Finansinspektionen också bedöma om kapitalbasen hos det överlåtande företaget är tillräcklig med beaktande av överlåtelsen, vilket motsvarar kraven i artikel 12.8 c i direktivet.

Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

13 §

Paragrafen reglerar vilka företag som får överta ett tjänstepensionsförsäkringsbestånd från ett tjänstepensionsföretag som har gått i likvidation eller konkurs.

Paragrafen motsvarar 14 kap. 16 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

14 §

Paragrafen reglerar under vilka förutsättningar tillstånd att verkställa ett överlåtelseavtal ska ges vid likvidation eller konkurs och vilka bestämmelser som gäller för avtalet i övrigt under sådana omständigheter.

Paragrafen är utformad efter förebild av 14 kap. 17 § FRL.
Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

15 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om möjligheten till medling av Eiopa om Finansinspektionen och den behöriga myndigheten för det utländska tjänstepensionsinstitutet vid en gränsöverskridande överlåtelse är oeniga om förfarandet eller innehållet i en åtgärd eller en utebliven åtgärd.

Paragrafen genomför artikel 12.13 i andra tjänstepensionsdirektivet.
Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

16 §

I paragrafen finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om inhämtande av godkännande från arbetsgivaren enligt 3 §. Genom bemyndigandet kan föreskrifter meddelas bl.a. om formen för inhämtandet, vilka uppgifter som ska lämnas inför arbetsgivarens ställningstagande och hur det ska dokumenteras att arbetsgivaren kontaktats i detta avseende.

Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

12 kap. Lämplighetsprövning av ägare i tjänstepensionsaktiebolag

För tjänstepensionsaktiebolag gäller bestämmelser om ägarprövning i 15 kap. FRL enligt 1 kap. 5 § första stycket. I 1 kap. 14–15 §§ FRL finns definitioner av begreppen nära förbindelser och kvalificerat innehav som gäller även för tjänstepensionsaktiebolag.

Kapitlet innehåller de bestämmelser som gäller i stället för bestämmelserna i 15 kap. FRL.

1 §

Paragrafen innebär att angivna bestämmelser i försäkringsrörelselagen inte gäller för tjänstepensionsföretag. Det är ett sådant undantag som avses i 1 kap. 5 §. För tjänstepensionsföretag gäller i stället bestämmelserna i detta kapitel.

I 15 kap. 6 § FRL anges vad som särskilt ska beaktas vid prövningen av en ansökan om förvärvstillstånd om den tilltänkta förvärvaren är ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag. Den bestämmelsen gäller inte för tjänstepensionsaktiebolag utan för dem gäller i stället 2 §.

Samrådsskyldigheten i 15 kap. 9 § FRL genomför ett system för samråd mellan tillsynsmyndigheter inom EES som följer av förvärvsdirektivet, vilket inte omfattar tjänstepensionsföretag. I stället för bestämmelserna om Finansinspektionens beslut om röstförbud i 15 kap. 14 § FRL gäller 3 § för tjänstepensionsaktiebolag. I stället för bemyndigandet i 15 kap. 19 § FRL gäller bemyndigandet i 4 §.

Paragrafen innebär att följande bestämmelser i 15 kap. FRL gäller för tjänstepensionsföretag: 1–5, 7–8 och 10 §§ (förvärvstillstånd), 11–13 §§ (anmälningsskyldighet) och 15–18 §§ (Finansinspektionens ingripanden).

Övervägandena finns i avsnitt 16.1.

2 §

I paragrafen anges förutsättningar för tillstånd till förvärv om den tilltänkte förvärvaren är ett försäkringsholdingföretag, ett företag som skulle vara ett försäkringsholdingföretag om ett eller flera av dess dotterföretag som är tjänstepensionsföretag i stället var försäkringsföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag. Paragrafen motsvarar i huvudsak 15 kap. 6 § FRL.

Om en tilltänkt förvärvare är ett sådant företag som anges i paragrafen ska det vid bedömningen av förvärvarens anseende enligt 15 kap. 5 § 1 FRL särskilt beaktas om den som ingår i ledningen för holdingföretaget har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av företaget och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift.

Övervägandena finns i avsnitt 16.1.

3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när Finansinspektionen får besluta om röstförbud vid bolagsstämma i tjänstepensionsaktiebolag. Paragrafen motsvarar i huvudsak 15 kap. 14 § FRL. Hänvisningarna i 15 kap. 15, 17 och 18 §§ FRL till 15 kap. 14 § samma lag ska enligt 1 kap. 5 § andra stycket denna lag ses som hänvisningar till bestämmelserna i denna paragraf.

Med kvalificerat innehav avses ett direkt eller indirekt ägande i ett tjänstepensionsaktiebolag, om innehavet representerar tio procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget (1 kap. 15 § FRL).

I *första stycket* anges i vilka fall Finansinspektionen får besluta att ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier inte får företräda fler aktier än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat. Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier inte har ansökt om tillstånd till ytterligare förvärv, får Finansinspektionen enligt *andra stycket* besluta att ägaren inte får företräda aktierna till den del de omfattas av ett krav på tillstånd. Av *tredje stycket* följer att om någon i strid med ett beslut av Finansinspektionen i fråga om tillstånd enligt 15 kap. 1 eller 2 § FRL har ett kvalificerat innehav, får innehavaren inte företräda aktierna till den del innehavet står i strid med beslutet.

Övervägandena finns i avsnitt 16.1.

4 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om Finansinspektionens handläggning av ärenden om förvärvstillstånd. Paragrafen motsvarar 15 kap. 19 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 16.1.

13 kap. Offentliggöranden

1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om offentliggörande av en solvens- och verksamhetsrapport. Paragrafen motsvarar 16 kap. 1 § FRL.

Ett tjänstepensionsföretag ska en gång per år ska offentliggöra en solvens- och verksamhetsrapport.

Om tjänstepensionsföretaget inte längre uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet eller minimikapitalkravet ska uppgifterna i solvens- och verksamhetsrapporten omedelbart uppdateras. Detta regleras närmare i 4 § för det riskkänsliga kapitalkravet och i 6 § för minimikapitalkravet.

Övervägandena finns i avsnitt 16.9.

2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om innehållet i solvens- och verksamhetsrapporten. Paragrafen är utformad efter förebild av 16 kap. 2 § FRL.

Solvens- och verksamhetsrapporten ska enligt *första stycket* innehålla en beskrivning av företagets verksamhet och hur resultatet har utvecklats, vilka företagsstyrningssystem som används. Rapporten ska innehålla en beskrivning där varje riskkategori behandlas separat avseende riskexponering, riskkoncentration, riskreducering och riskkänslighet (riskprofil). En beskrivning ska även finnas av de värderingsmetoder som används för solvensändamål. Rapporten ska också innehålla uppgifter om företagets solvenssituation. Uppräkningen är inte uttömmande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 9 § 1 meddela föreskrifter om innehållet i solvens- och verksamhetsrapporten.

Enligt *andra stycket* gäller att ett tjänstepensionsföretag helt eller delvis får lämna de uppgifter som ska offentliggöras i rapporten genom hänvisning till uppgifter som företaget har offentliggjort för att uppfylla andra rättsliga eller administrativa krav, om dessa uppgifter är likvärdiga både till dess art och till omfattning.

Övervägandena finns i avsnitt 16.9.

3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om undantag från kravet på att offentliggöra vissa uppgifter i solvens- och verksamhetsrapporten. Paragrafen motsvarar 16 kap. 3 § FRL.

I *första stycket* förutsättningarna för att Finansinspektionen ska få besluta att ett tjänstepensionsföretag inte behöver offentliggöra vissa uppgifter som normalt ska ingå i solvens- och verksamhetsrapporten. Ett sådant beslut kan meddelas om företagets konkurrenter otillbörligt gynnas av ett offentliggörande. Ett beslut kan även meddelas om ett offentliggörande skulle innebära att företaget bryter mot tystnadsplikt avsedd att skydda försäkringstagare eller annan som företaget har en motpartsrelation till. Ett undantag från offentliggörande kan aldrig ske när det gäller uppgifter om ett företags solvenssituation.

I *andra stycket* anges att ett tjänstepensionsföretag som har beviljats undantag och inte behöver offentliggöra vissa uppgifter i solvens- och verksamhetsrapporten ska ange att det finns ett sådant beslut och skälen för undantaget.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 9 § 2 meddela föreskrifter om vad en ansökan om undantag från kravet på offentliggörande ska innehålla.

Övervägandena finns i avsnitt 16.9.

4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om att tidigare offentliggjorda uppgifter ska uppdateras om tjänstepensionsföretaget inte längre uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet. Paragrafen är utformad efter förebild av 16 kap. 4 § FRL.

Av *första stycket* följer att ett tjänstepensionsföretag omedelbart ska uppdatera tidigare offentliggjorda uppgifter i solvens- och verksamhetsrapporten om företaget inte längre uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet och om, underskottet är betydande och Finansinspektionen inte har fått en realistisk åtgärdsplan inom viss tid.

Även om tjänstepensionsföretaget har upprättat en åtgärdsplan och Finansinspektionen har ansett att denna är realistisk ska företaget enligt *andra stycket* uppdatera tidigare offentliggjorda uppgifter om ett underskott inte har korrigerats inom viss tid. Tjänstepensionsföretaget ska samtidigt offentliggöra en förklaring av orsakerna till det kvarvarande underskottet, följderna av detta, vilka korrigerande åtgärder som har vidtagits och vilka ytterligare korrigerande åtgärder som planeras.

Övervägandena finns i avsnitt 16.9.

5 §

I paragrafen finns bestämmelser om att vissa uppgifter ska offentliggöras på begäran av Finansinspektionen. Bestämmelsen är utformad med 16 kap. 5 § FRL som förebild.

I bestämmelsen anges att om ett tjänstepensionsföretag inte uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet, samtidigt som underskottet är betydande och någon realistisk åtgärdsplan inte har överlämnats till inspektionen inom två månader räknat från det datum då företaget upptäckte att underskottet var betydande på begäran ska offentliggöra vissa uppgifter. De uppgifter som ska offentliggöras på begäran av Finansinspektionen är hur stort underskottet är, en förklaring av orsakerna till underskottet, följderna av underskottet och vilka korrigerande åtgärder som har vidtagits av företaget.

Övervägandena finns i avsnitt 16.9.

6 §

Paragrafen innehåller krav på att ett tjänstepensionsföretag ska uppdatera tidigare offentliggjorda uppgifter om det inte längre uppfyller minimikapitalkravet. Paragrafen är utformad efter förebild av 16 kap. 6 § FRL.

Enligt *första stycket* ska ett tjänstepensionsföretag omedelbart uppdatera tidigare offentliggjorda uppgifter i solvens- och verksamhetsrapporten om de inte längre uppfyller minimikapitalkravet och Finansinspektionen bedömer att företaget inte kommer att kunna överlämna en realistisk finansiell saneringsplan eller inte fått någon sådan plan inom viss tid.

Även om tjänstepensionsföretaget har upprättat en finansiell saneringsplan och Finansinspektionen har ansett att denna är realistisk ska företaget enligt *andra stycket* uppdatera tidigare offentliggjorda uppgifter om ett underskott inte har korrigerats inom viss tid. Tjänstepensionsföretaget ska samtidigt offentliggöra en förklaring av orsakerna till det kvarvarande

underskottet, följderna av detta, vilka korrigerande åtgärder som har vidtagits och vilka ytterligare korrigerande åtgärder som planeras.

Övervägandena finns i avsnitt 16.9.

7 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om att vissa uppgifter ska offentliggöras på begäran av Finansinspektionen. Paragrafen är utformad efter förebild av 16 kap. 7 § FRL.

I paragrafen anges att om ett tjänstepensionsföretag inte uppfyller minimikapitalkravet, samtidigt som Finansinspektionen antingen bedömer att företaget inte kommer att kunna överlämna en realistisk, kortsiktig finansiell saneringsplan eller inte har fått någon sådan plan inom en månad från den dag då företaget upptäckte att minimikapitalkravet inte var uppfyllt, ska företaget på begäran av Finansinspektionen offentliggöra vissa uppgifter. De uppgifter som ska offentliggöras är hur stort underskottet är, en förklaring av orsakerna till underskottet, följderna av underskottet och vilka korrigerande åtgärder som har vidtagits av företaget.

Övervägandena finns i avsnitt 16.9.

8 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om system och styrdokument som rör offentliggörande. Paragrafen motsvarar 16 kap. 8 § FRL.

Av *första stycket* följer att ett tjänstepensionsföretag ska ha upprättat lämpliga informations- och rapporteringssystem för att uppfylla de krav som gäller enligt bestämmelserna om offentliggörande. Ett tjänstepensionsföretag ska även ha styrdokument som säkerställer att de uppgifter som offentliggörs är relevanta.

I *andra stycket* anges att ett tjänstepensionsföretags styrelse ska godkänna solvens- och verksamhetsrapporter samt ändringar av dessa innan de offentliggörs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 9 § 3 meddela föreskrifter om innehållet i informations- och rapporteringssystem samt styrdokument för offentliggörande.

Övervägandena finns i avsnitt 16.9.

9 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om innehållet i solvens- och verksamhetsrapporten, vilka uppgifter en ansökan om undantag från kravet på offentliggörande ska innehålla samt innehållet i informations- och rapporteringssystem och styrdokument. Motsvarande bemyndigande finns i 16 kap. 9 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 16.9.

14 kap. Tillsyn

1 §

Paragrafen innebär att angivna bestämmelser i försäkringsrörelselagen inte gäller vid tillsyn över för tjänstepensionsföretag. Det är ett sådant undantag som avses i 1 kap. 5 §. För tillsyn över tjänstepensionsföretag gäller i stället bestämmelserna i detta kapitel.

Flera bestämmelser i försäkringsrörelselagen gälla dock även för tillsyn över tjänstepensionsföretag: 17 kap. 1 § (registrering), 3 § (samarbete och utbyte av information), 4 § (underrättelse från ett företag om påbörjad verksamhet), 5 § (upplysningar till Finansinspektionen), 7 § (platsundersökning), 8 och 9 § (upplysningar från och undersökningar hos andra än försäkringsföretag), 10 § (förordnande av aktuarie), 11 § (förordnande av revisor), 13 § (sammankallande av styrelsen eller stämma), 14 § (allmänt ombud vid konkurs), 15 § (Finansinspektionens befogenheter vid ett företags likvidation), 16 § (redogörelse för företagets förmåga att hantera ändrade ekonomiska förhållanden), 17 § (rapport angående de försäkrings-tekniska avsättningarna), 28 § (omprövning av ett beslut om kapitaltillägg) och 29 § (avgifter till Finansinspektionen).

Övervägandena finns i avsnitt 14.1.1.

2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om omfattningen av tillsynen över tjänstepensionsföretag. Paragrafen motsvarar för 17 kap. 2 § FRL.

Första stycket innebär att Finansinspektionen är den svenska myndighet som är behörig myndighet enligt andra tjänstepensionsdirektivet. Genom stycket genomförs artikel 47.1 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Genom *andra stycket* 1–5 genomförs artikel 46 i direktivet.

I tredje stycket genomförs artikel 19.2 i direktivet.

Fjärde stycket motsvarar 17 kap. 2 § tredje stycket FRL.

Bestämmelserna om Finansinspektionens tillsynsansvar och om omfattningen av tillsynen tillgodoser kraven i artiklarna 45 och 47 i andra tjänstepensionsdirektivet. Artikel 47.2 i direktivet, om en framåtblickande och riskbaserad metod för tillsynen, har en direkt motsvarighet i *femte stycket*.

Övervägandena finns i avsnitt 14.1.1.

3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om revisors och särskild granskares rapporteringsskyldighet. Paragrafen motsvarar 17 kap. 12 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 14.1.1.

4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt för Finansinspektionen att besluta om ett tillägg till riskkänsliga kapitalkravet för ett tjänstepensionsföretag, att besluta om kapitaltillägg. Paragrafen motsvarar 17 kap. 24 § FRL.

Punkt 1 motsvarar 17 kap. 24 § 1 FRL. Den behandlar kapitaltillägg på den grunden att ett tjänstepensionsföretags riskprofil avviker väsentligt

från de antaganden som ligger till grund för beräkningen av det riskkänsliga kapitalkravet enligt 8 kap. 1–6 §§. En bestämmelse om hur ett sådant kapitaltillägg ska beräknas finns i 5 § första stycket.

Punkt 2 motsvarar 17 kap. 24 § 4 FRL. Den behandlar kapitaltillägg på den grunden att företagets företagsstyrningssystem avviker väsentligt från kraven i 10 kap. 1 § FRL, samtidigt som avvikelserna medför att företaget inte kan garantera en korrekt identifiering, mätning, övervakning, hantering och rapportering av de risker som företaget exponeras för eller kan komma att bli exponerat för och det är osannolikt att bristerna kan åtgärdas inom skälig tid. En bestämmelse om hur ett sådant kapitaltillägg ska beräknas finns i 5 § andra stycket.

Av 17 kap. 28 § FRL följer att ett beslut om kapitaltillägg ska omprövas minst en gång per år, och ändras när de förhållanden som låg till grund för beslutet har ändrats.

Övervägandena finns i avsnitt 14.1.2.

5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om beräkningen av kapitaltillägg som beslutas enligt 4 §. Paragrafen motsvarar 17 kap. 25 § FRL.

I *första stycket* regleras beräkningen av ett sådant kapitaltillägg som avses i 4 § 1. I *andra stycket* regleras beräkningen av kapitaltillägg enligt 4 § 2.

Övervägandena finns i 14.1.2.

6 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om vilka beståndsdelar det riskkänsliga kapitalkravet består av för ett tjänstepensionsföretag som meddelats beslut om kapitaltillägg. Det består dels av det riskkänsliga kapitalkravet så som det beräknas enligt 8 kap., dels av kapitaltillägget.

Paragrafen motsvarar 17 kap. 26 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 14.1.2.

7 §

Paragrafen innebär att Finansinspektionen ska förelägga ett tjänstepensionsföretag att vidta rättelse av de aktuella bristerna när ett beslut om kapitaltillägg meddelas. Paragrafen motsvarar 17 kap. 27 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 14.1.2.

8 §

Paragrafen innehåller bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter.

Första stycket motsvarar 17 kap. 30 § första stycket FRL och ger regeringen rätt att meddela föreskrifter om avgifter som får tas ut av tjänstepensionsföretag enligt 17 kap. 29 § FRL jämförd med 1 kap. 5 §.

Andra stycket motsvarar 17 kap. 6 § och 30 § andra stycket FRL. Med stöd av bemyndigandet kan föreskrifter meddelas om periodisk rapportering som tjänstepensionsföretag ska lämna. Med stöd av bemyndigandet

kan även de föreskrifter meddelas som behövs för att genomföra artikel 50 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 14.1.1.

15 kap. Ingripanden

1 §

Paragrafen innebär att angivna bestämmelser i försäkringsrörelselagen inte gäller vid ingripanden mot tjänstepensionsföretag. Det är ett sådant undantag som avses i 1 kap. 5 §. För ingripanden mot tjänstepensionsföretag gäller i stället bestämmelserna i detta kapitel.

Flera bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller även vid ingripanden mot tjänstepensionsföretag: 18 kap. 1 a § (ingripande mot fysiska personer med anledning av överträdelser av penningtvätsregelverket), 2 a § (hur ett ingripande mot en fysisk person ska ske), 3 och 3 a §§ (omständigheter som ska beaktas och Finansinspektionens möjligheter att avstå från ingripande), 9 § (överträdelser av beslut om rättelse), 11 § (återkallelse av tillstånd m.m. på den grunden att ledande befattningshavare inte uppfyller lämplighetkraven), 14 § (möjligheter att besluta om hur avveckling av en rörelse ska ske), 16–18 a §§ (sanktionsavgift och sanktionsföreläggande), 20–23 §§ (verkställighet av beslut om sanktionsavgift och förseningsavgift) och 27 § (vite).

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.1.

2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när Finansinspektionen ska ingripa mot ett tjänstepensionsföretag. Paragrafen genomför delvis artikel 11.10 i andra tjänstepensionsdirektivet samt, tillsammans med 9 §, artikel 48.6 i direktivet. Den motsvarar 71 § sjätte stycket UFL och 18 kap. 1 § FRL.

Att ingripande enligt *första stycket* ska ske vid överträdelser av andra författningar än denna lag som reglerar ett tjänstepensionsföretags verksamhet innebär bl.a. att Finansinspektionen ska ingripa vid överträdelser av bestämmelser i försäkringsrörelselagen som gäller för tjänstepensionsföretag enligt hänvisningen i 1 kap. 5 §.

Enligt *andra stycket* ska Finansinspektionen ingripa med de åtgärder som behövs om ett tjänstepensionsföretag som driver gränsöverskridande verksamhet överträder den social- och arbetsmarknadslagstiftning som gäller i det land inom EES där verksamheten drivs och företaget inte har rättat sig efter ett föreläggande från inspektionen eller behörig myndighet i det landet.

Övervägandena finns i avsnitten 8.1 och 14.2.1.

3 §

I paragrafen regleras hur Finansinspektionen ska ingripa mot ett tjänstepensionsföretag. Paragrafen motsvarar 18 kap. 2 § FRL. Paragrafen genomför, tillsammans med 9 §, artikel 48.6 i andra tjänstepensionsdirektivet, genom att Finansinspektionen har befogenhet att förbjuda ett

tjänstepensionsföretag att förfoga över sina tillgångar, eller begränsa dess förfoganderätt över dem.

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.2.

4 §

Paragrafen reglerar hur ett tjänstepensionsföretag ska agera om företaget inte uppfyller det riskkänsliga kapitalkravet i 8 kap. 1–6 §§. Paragrafen motsvarar 18 kap. 4 § FRL men är delvis annorlunda utformad jämfört med den bestämmelsen.

Bestämmelsen i 18 kap. 4 § FRL är utformad som en handlingsregel för Finansinspektionen att utfärda ett föreläggande mot ett försäkringsföretag som inte uppfyller solvenskapitalkravet. Enligt paragrafen är det i stället tjänstepensionsföretaget som har ansvaret för att vidta åtgärder. Det är tjänstepensionsföretaget som enligt *första stycket* har ansvaret, både för att upprätta en åtgärdsplan och för att överlämna den till Finansinspektionen.

Finansinspektionen får enligt *andra stycket* förelägga ett tjänstepensionsföretag som inte i rätt tid upprättar och överlämnar en sådan åtgärdsplan som avses i första stycket att fullgöra dessa skyldigheter. Om tjänstepensionsföretaget inte i rätt tid upprättar och överlämnar en åtgärdsplan får Finansinspektionen med stöd av 11 § första stycket 4 återkalla tillståndet eller, om det är tillräckligt, meddela företaget en varning.

I *tredje stycket* anges att ett tjänstepensionsföretag är skyldigt att vidta de åtgärder som anges i sådan åtgärdsplan som avses i första stycket. Om företaget underlåter att göra det får Finansinspektionen återkalla tillståndet enligt 11 § första stycket 5.

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.3.

5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om åtgärder Finansinspektionen ska vidta när en åtgärdsplan för att åter uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet överlämnas till inspektionen.

Finansinspektionen får enligt *första stycket* utfärda ett föreläggande till tjänstepensionsföretaget om inspektionen finner att åtgärderna i en överlämnad åtgärdsplan är otillräckliga för att företaget inom föreskriven tid åter ska uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet. Inspektionen får då förelägga företaget att göra de ändringar i planen som krävs för att tjänstepensionsföretaget, om planen följs, åter ska uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet inom högst tolv månader. Enligt 11 § första stycket 5 får Finansinspektionen återkalla tillståndet för ett tjänstepensionsföretag som inte i tid vidtar de åtgärder som finns angivna i en åtgärdsplan, i förekommande fall efter ändringar till följd av ett föreläggande enligt detta stycke.

Finansinspektionen får enligt *andra stycket* förlänga tidsfristerna för återställande av det riskkänsliga kapitalkravet med högst ett år och sex månader, utöver den tolv månadersfrist som gäller enligt 4 §. Denna möjligheten motsvarar den som Finansinspektionen har i dag enligt 18 kap. 4 § andra stycket FRL när det gäller försäkringsföretag. En skillnad i förhållande till den bestämmelsen är att det inte preciseras i paragrafen hur lång förlängningen ska vara, endast hur lång den som längst

får vara. En ytterligare skillnad i förhållande till den bestämmelsen i FRL är att tidsfristen får förlängas flera gånger, genom olika av Finansinspektionen, så länge den sammanlagda tiden för förlängning inte överskrider ett år och sex månader.

I *tredje stycket* anges vad Finansinspektionen ska beakta vid prövning av frågan om huruvida tidsfristen ska förlängas och i så fall hur lång den tiden ska vara. Det anges att det särskilt ska beaktas i vilken grad den bristande uppfyllelsen av det riskkänsliga kapitalkravet beror på förhållanden som stått utanför tjänstepensionsföretagets kontroll och om företaget skäligen kunde förväntas räkna med att de förhållandena skulle föreligga. Även andra omständigheter, som praktiska hänsyn, kan beaktas, vilket följer av att det i paragrafen endast anges vad som särskilt ska beaktas.

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.3.

6 §

Paragrafen innehåller en möjlighet för Finansinspektionen att förlänga tidsfristen för ett tjänstepensionsföretag att enligt en sådan åtgärdsplan som avses i 3 § första stycket 1 åter uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet med högst tolv år, om det föreligger synnerligen ogynnsamma marknadsförhållanden.

Paragrafen motsvarar 18 kap. 5 § FRL. En skillnad i förhållande till den bestämmelsen är att det i det fallet är Eiopa som avgör om det föreligger exceptionella förhållanden eller inte, medan det är Finansinspektionen som enligt paragrafen avgör om det föreligger synnerligen ogynnsamma marknadsförhållanden.

Med uttrycket synnerligen ogynnsamma marknadsförhållanden i *första stycket* avses bl.a. sådana förhållanden som anges i artikel 138.4 i Solvens II-direktivet, dvs. särskilt tvära och oväntade kursfall, långvariga lågräntelägen och katastrofer. Även andra situationer som är att jämföra med dessa bör kunna föranleda beslut om en längre tidsfrist. Av ordet synnerligen följer att det ska handla om undantagsfall. När det gäller att avgöra vad som bör avses som sådana undantagsfall överlämnas det till rättstillämpningen.

Andra och tredje styckena motsvarar 18 kap. 5 § andra och tredje styckena FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.4.

7 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldighet för ett tjänstepensionsföretag att upprätta en finansiell saneringsplan och att vidta de åtgärder som anges i en sådan plan. Paragrafen motsvarar 18 kap. 8 § FRL och är delvis utformad efter förebild av den bestämmelsen.

Ett tjänstepensionsföretag som inte uppfyller minimikapitalkravet eller garantibeloppet enligt 8 kap. ska enligt *första stycket* upprätta en finansiell saneringsplan och överlämna planen till Finansinspektionen. En skillnad i förhållande till motsvarande bestämmelse i försäkringsrörelselagen är att det enligt paragrafen är tjänstepensionsföretaget som har ansvaret för att upprätta och lämna in en finansiell saneringsplan, medan det enligt

bestämmelsen i försäkringsrörelselagen är Finansinspektionen som ska förelägga ett försäkringsföretag att vidta motsvarande åtgärder.

Om ett tjänstepensionsföretag underlåter att inom den angivna fristen på en månad upprätta och lämna in en finansiell saneringsplan, ska tillståndet återkallas enligt 10 § 5.

Enligt *andra stycket* ska ett tjänstepensionsföretag vidta de åtgärder som anges i en finansiell saneringsplan som avses i första stycket. Om företaget inte gör det, ska Finansinspektionen återkalla tillstånd enligt 10 § 6.

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.5.

8 §

Paragrafen anger vilka åtgärder som Finansinspektionen får och ska vidta när ett tjänstepensionsföretag har överlämnat en finansiell saneringsplan.

Enligt *första stycket* ska Finansinspektionen förelägga ett tjänstepensionsföretag vars finansiella åtgärdsplan inte är tillräcklig att gör de ändringar som krävs för att företaget inom tre månader från det att bristen upptäcktes åter ska uppfylla minimikapitalkravet eller garantibeloppet.

Andra stycket innebär att Finansinspektionen får förlänga tidsfristen för ett tjänstepensionsföretag att åter uppfylla minimikapitalkravet eller garantibeloppet. Någon sådan möjlighet har Finansinspektionen inte enligt försäkringsrörelselagen när det gäller ett försäkringsföretag som inte uppfyller minimikapitalkravet enligt den lagen. Totalt får förlängning ske med högst nio månader. Även när det gäller minimikapitalkravet får förlängning ske flera gånger, genom olika beslut, så länge niomånadersgränsen inte överskrids. Det är motsvarande ordning som den som enligt 5 § gäller beträffande det riskkänsliga kapitalkravet.

I *tredje stycket* regleras Finansinspektionens prövning av frågan om huruvida förlängning ska ske och frågan om hur lång en förlängning i så fall ska vara. Liksom beträffande det riskkänsliga kapitalkravet ska Finansinspektionen särskilt beakta i vilken grad den bristande uppfyllelsen av minimikapitalkravet beror på förhållanden som stått utanför tjänstepensionsföretagets kontroll och om företaget skäligen kunde förväntas räkna med att de förhållandena skulle föreligga. Av ordet särskilt följer att även andra omständigheter får beaktas.

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.5.

9 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om att Finansinspektionen får begränsa ett tjänstepensionsföretags rätt att förfoga över sina tillgångar och förbjuda ett tjänstepensionsföretag att förfoga över sina tillgångar i Sverige.

Paragrafen genomför, tillsammans med 3 §, artikel 48.6 i andra tjänstepensionsdirektivet. Den motsvarar 18 kap. 10 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.2.

10 §

Paragrafen innehåller en uppräknning av de situationer när det är obligatoriskt för Finansinspektionen att återkalla ett tjänstepensionsföretags tillstånd. Paragrafen motsvarar 18 kap. 12 § FRL.

Punkterna 1–3 motsvarar helt 18 kap. 12 § 1–3 FRL.

Punkt 4 motsvarar 18 kap. 12 § 4 FRL. En skillnad i förhållande till den bestämmelsen är att det krävs att Finansinspektionen först har förelagt företaget att vidta rättelse innan det kan bli aktuellt att återkalla tillståndet.

Punkt 5 innebär att ett tjänstepensionsföretags tillstånd ska återkallas om företaget inte uppfyller minimikapitalkravet och inte upprättar och överlämnar en finansiell saneringsplan till Finansinspektionen i enlighet med 6 §.

Punkt 6 motsvarar 18 kap. 12 § 5 FRL.

Punkt 7 motsvarar 18 kap. 12 § FRL (se författningskommentaren till den paragrafen). Punkten är tillämplig när ett tjänstepensionsföretag har ansökt om och fått tillstånd enligt 2 kap. FRL.

Övervägandena finns i avsnitten 7.3, 14.2.5 och 14.2.6.

11 §

Paragrafen innehåller en uppräknning av situationer när Finansinspektionen får återkalla ett tjänstepensionsföretags tillstånd. Paragrafen motsvarar 18 kap. 13 § FRL.

Första stycket 1–3 överensstämmer med 18 kap. 13 § 1–3 FRL.

Punkt 4 har inte någon motsvarighet i 18 kap. 13 § FRL. Den ger möjlighet att återkalla ett tjänstepensionsföretags tillstånd om företag inte i rätt tid upprättar och överlämnar en åtgärdsplan för att åter uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet. Ett alternativ till återkallelse är föreläggande enligt 4 § andra stycket.

Punkt 5 motsvarar 18 kap. 13 § första stycket 4 FRL.

Punkt 6 motsvarar 18 kap. 13 § första stycket 5 FRL.

Andra stycket motsvarar 18 kap. 13 § andra stycket FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.6.

12 §

Paragrafen innebär en skyldighet för Finansinspektionen att anmäla beslut om begränsningar av ett tjänstepensionsföretags förfoganderätt över tillgångarna eller ett förbud för företaget att förfoga över tillgångarna till Eiopa. Den genomför artikel 48.5 andra meningen i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen motsvarar delvis 18 kap. 15 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.2.

13 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om förseningsavgift. Den motsvarar 18 kap. 19 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.2.

14 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om ingripanden mot moderföretag som skulle vara försäkringsholdingföretag om ett eller flera av dess dotterföretag som är tjänstepensionsföretag i stället var försäkringsföretag. Paragrafen motsvarar bestämmelsen i 18 kap. 24 § FRL om ingripande mot försäkringsholdingföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.7.

15 §

Paragrafen innehåller bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om innehållet i en åtgärdsplan för att åter uppfylla det riskkänsliga kapitalkravet och om innehållet i en finansiell saneringsplan för att åter uppfylla minimikapitalkravet eller garantibeloppet. Det motsvarar 18 kap. 28 § 1 och 3 FRL.

Övervägandena finns i avsnitten 14.2.3 och 14.2.5.

16 kap. Grupptillsyn

Kapitlet innehåller bestämmelser om grupptillsyn för tjänstepensionsföretag. Bestämmelserna gäller i stället för bestämmelser om grupptillsyn i försäkringsrörelselagen. De är emellertid till stor del utformade med de bestämmelserna som förebild. De avser även samma materiella områden som grupptillsynen enligt den lagen, nämligen gruppsolvans, rapportering av riskkoncentrationer och interna transaktioner inom en grupp, företagsstyrningssystem inom en grupp, tillgång till information och offentliggöranden på gruppnivå.

1 §

I paragrafen finns en definition av vad som avses med grupp. Paragrafen motsvarar 19 kap. 1 § första stycket FRL. Bestämmelserna i 19 kap. 1 § andra och tredje styckena FRL är inte relevanta för svenska förhållanden och har inte någon motsvarighet i lagen (se prop. 2015/16:9 s. 397).

I sakliga överensstämmelse paragrafen även med definitionen av grupp i 1 kap. 7 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat (konglomeratlagen). I den paragrafen anges att en grupp även innefattar företag med gemensam eller huvudsak gemensam ledning. Där anges även vad som avses med gemensam eller i huvudsak gemensam ledning. Detta behöver dock inte anges i denna paragraf eftersom det uttryck som används i den är anknutet företag. Enligt 1 kap. 16 a § FRL är ett anknutet företag ett företag som är ett dotterföretag, ett företag som annars är föremål för ägarintresse, eller ett företag som har gemensam eller i huvudsak gemensam ledning enligt 1 kap. 16 b § samma lag med ett annat företag. Enligt 1 kap. 16 b § FRL har företag gemensam eller i huvudsak gemensam ledning om de står under samma ledning på grund av ett avtal mellan företagen eller en bestämmelse i företagets bolagsordning, bolagsavtal eller därmed jämförbara stadgar eller har styrelser eller motsvarande organ i utländska företag som till större delen består av samma personer och som har fullgjort sitt uppdrag under räkenskapsåret och fram till dess att årsredovisningar har upprättats i de berörda företagen.

Med gemensam eller i huvudsak gemensam ledning avses detsamma i konglomeratlagen (1 kap. 7 § andra stycket). Enligt 1 kap. 5 § denna lag gäller 1 kap. 16 a och 16 b §§ FRL för tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.3.

2 §

Paragrafen innehåller grundläggande bestämmelser om grupp tillsyn över tjänstepensionsföretag.

I *första stycket* anges att tjänstepensionsföretagen ska omfattas av regler om grupp tillsyn, i likhet med vad som gäller för försäkringsföretag enligt 19 kap. FRL och för kreditinstitut och värdepappersbolag enligt 3 kap. lagen (2014:968) om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag. Stycket motsvarar 19 kap. 2 § första stycket FRL och är utformad med förebild i den bestämmelsen.

I *andra stycket* avgränsas grupp tillsynen så att den endast utövas över tjänstepensionsföretag som inte omfattas av grupp tillsyn enligt 19 kap. FRL, eller av nationell lagstiftning som genomför Solvens II-direktivet i ett annat land inom EES. Denna EU-baserade grupp tillsyn kan inte inskränkas av grupp tillsynen enligt denna lag, som är en nationell reglering.

Ett tjänstepensionsföretag kan i egenskap av tjänstepensionsinstitut omfattas av grupp tillsyn enligt försäkringsrörelselagen eller annan lagstiftning inom EES som genomför Solvens II-direktivet, om det är ett anknutet företag till ett försäkringsföretag som ingår i en grupp över vilken det ska utövas grupp tillsyn Solvens II-lagstiftningen (se artikel 329.1 b i Solvens II-förordningen). Ett sådant tjänstepensionsföretag ska enligt bestämmelsen i stycket inte omfattas av grupp tillsyn enligt denna lag.

Från den huvudregeln görs ett undantag, nämligen i den situationen att ett tjänstepensionsföretag är anknutet företag (se författningskommentaren till 1 § och definitionen av det begreppet i 1 kap. 16 a och 16 b §§ FRL) till ett annat tjänstepensionsföretag som inte omfattas av grupp tillsyn enligt försäkringsrörelselagen, eller av nationell lagstiftning som genomför Solvens II-direktivet i ett annat land inom EES. I den situationen ska grupp tillsyn alltid utövas enligt denna lag, utöver den grupp tillsyn som ska utövas enligt försäkringsrörelselagen eller nationell lagstiftning som genomför Solvens II-direktivet i ett annat land inom EES.

Undantaget behövs för att tjänstepensionsföretag i toppen av en grupp inte ska undgå grupp tillsyn, om det längre ner i gruppstrukturen finns ytterligare ett tjänstepensionsföretag och det sistnämnda tjänstepensionsföretaget också är dotterföretag till ett försäkringsföretag.

Vidare kan ett tjänstepensionsföretag enligt konglomeratlagen, försäkringsrörelselagen eller annan lagstiftning inom EES som genomför Solvens II-direktivet vara att betrakta som ett blandat finansiellt holdingföretag (se 1 kap. 3 § 4 konglomeratlagen och 1 kap. 12 § 2 FRL). Även i det fallet omfattas tjänstepensionsföretaget av grupp tillsyn enligt försäkringsrörelselagen och annan lagstiftning inom EES som genomför Solvens II-direktivet och ska bl.a. uppfylla krav på grupp solvens (se 19 kap. 36 § FRL). Enligt bestämmelserna i stycket innebär det att tjänstepensionsföretaget inte ska omfattas av grupp tillsyn enligt denna lag.

I *tredje stycket* behandlas den situationen att ett tjänstepensionsföretag omfattas av grupp tillsyn enligt försäkringsrörelselagen eller annan nationell lagstiftning som genomför Solvens II-direktivet men den grupp tillsynen är mindre omfattande än den grupp tillsyn som företaget skulle omfattas av enligt denna lag. I en sådan situation ska grupp tillsynen enligt lagen ska utövas på de områden som inte täcks av grupp tillsynen enligt försäkringsrörelselagen eller annan nationell lagstiftning som genomför Solvens II-direktivet. Det innebär att grupp tillsynen inte blir mindre omfattande om ett försäkringsföretag väljer att övergå till att driva verksamhet enligt denna lag (se avsnitt 7.3).

Det skulle exempelvis kunna bli fallet om ett tjänstepensionsföretag kom att betraktas som ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet enligt 1 kap. 12 § 7 FRL. Om tjänstepensionsföretaget betraktas på det sättet skulle dess dotterföretag som är försäkringsföretag endast vara underkastade viss begränsad grupp tillsyn enligt 19 kap. 2 § fjärde stycket och 41 § FRL. Grupp tillsynen skulle då endast ta sikte på transaktioner mellan tjänstepensionsföretaget (försäkringsholdingföretaget med blandad verksamhet) och dotterföretag som är försäkringsföretag. Om däremot tjänstepensionsföretaget var ett försäkringsföretag skulle det företaget och dess dotterföretag som är försäkringsföretag omfattas av den mera vidsträckta grupp tillsyn som följer av 19 kap. 2 § andra stycket 2 FRL. I så fall skulle grupp tillsynen bl.a. omfatta krav på viss solvens, dvs. viss finansiell styrka, hos gruppen som helhet.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.2.

3 §

I paragrafen anges de fall när grupp tillsyn ska utövas över tjänstepensionsföretag. Paragrafen motsvarar 19 kap. 2 § andra–fjärde styckena FRL.

I *första stycket* anges de fall när grupp tillsyn ska utövas över tjänstepensionsföretag med avseende på alla områdena för grupp tillsyn: grupp solvens, rapportering av riskkoncentrationer och interna transaktioner inom en grupp, företagsstyrningssystem inom en grupp, tillgång till information och offentliggöranden på gruppnivå.

Punkt 1 ställer krav på grupp tillsyn inom alla angivna områden när ett tjänstepensionsföretag är moderföretag till eller har ägarintresse i åtminstone ett tjänstepensionsföretag, ett utländskt tjänstepensionsinstitut, ett försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare eller en försäkringsgivare från tredjeland. Punkten motsvarar 19 kap. 2 § andra stycket 1 FRL.

Begreppet utländskt tjänstepensionsföretag definieras i 1 kap. 2 § andra stycket medan begreppen EES-försäkringsgivare och försäkringsgivare från tredjeland definieras i 1 kap. 12 § 4 och 8 FRL. De två sistnämnda begreppen har samma betydelse i denna lag enligt i 1 kap. 5 § tredje stycket.

I *punkt 2* anges att grupp tillsyn ska utövas över tjänstepensionsföretag som har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett annat tjänstepensionsföretag, ett utländskt tjänstepensionsinstitut, ett försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare eller en försäkringsgivare från tredje land. Punkten motsvarar 19 kap. 2 § andra stycket 2 FRL.

Situationer då ett tjänstepensionsföretag är dotterföretag till vissa särskilt utpekade typer av moderföretag behandlas i *punkt 3*, som motsvarar 19 kap. 2 § andra stycket 3 och tredje stycket FRL. I de angivna situationerna ska grupp tillsyn utövas avseende gruppsolvans, rapportering av riskkoncentrationer och interna transaktioner inom en grupp, företagsstyrningssystem inom en grupp, tillgång till information och offentliggöranden på grupp nivå. De typer av moderföretag som anges är försäkringsföretag, EES-försäkringsgivare, försäkringsgivare från tredjeland, utländskt tjänstepensionsinstitut, företag som skulle vara försäkringsholdingföretag om tjänstepensionsföretaget var ett försäkringsföretag samt blandat finansiellt holdingföretag.

Situationerna när försäkringsföretag, EES-försäkringsgivare, försäkringsgivare från tredjeland och utländska tjänstepensionsinstitut är moderföretag utgör spegelbilder till de fall av grupp tillsyn som behandlas i punkt 1. Det innebär att grupp tillsyn ska utövas oavsett om tjänstepensionsföretaget är moder- eller dotterföretag i förhållande till de angivna institutstyperna.

Vidare anges moderföretag som skulle vara försäkringsholdingföretag om tjänstepensionsföretaget i stället var ett försäkringsföretag. Därigenom säkerställs att grupp tillsynen inte bortfaller om ett försäkringsföretag är dotterföretag till ett försäkringsholdingföretag och försäkringsföretaget övergår till att driva verksamhet som tjänstepensionsföretag. Ett sådant försäkringsföretag ska stå under grupp tillsyn enligt 19 kap. 2 § andra stycket 3 eller tredje stycket FRL. Om dock försäkringsföretaget är det enda dotterföretaget till försäkringsholdingföretaget, upphör moderföretaget att vara ett försäkringsholdingföretag när dotterföretaget blir tjänstepensionsföretag. För att vara försäkringsholdingföretag krävs nämligen att moderföretagets huvudsakliga verksamhet är att förvärva och förvalta andelar i dotterföretag som uteslutande eller huvudsakligen är försäkringsföretag (se 1 kap. 12 § 6 FRL). Ett krav som inte kan anses uppfyllt om det enda dotterföretaget är ett tjänstepensionsföretag.

En kategori av moderföretag som inte anges i punkten är försäkringsholdingföretag. Det beror på att ett tjänstepensionsföretag som är dotterföretag till ett försäkringsholdingföretag kommer att omfattas av grupp tillsyn enligt försäkringsrörelselagen, vilket enligt 2 § andra stycket medför att företaget inte omfattas av grupp tillsyn enligt denna lag. Som anges ovan ligger det i definitionen av försäkringsholdingföretag att dess huvudsakliga verksamhet ska bestå i att förvärva och förvalta andelar i dotterföretag som uteslutande eller huvudsakligen är försäkringsföretag. Därav följer logiskt att ett försäkringsholdingföretag alltid har försäkringsföretag som dotterföretag. I sin tur innebär det att ett sådant dotterföretag som är försäkringsföretag ska stå under grupp tillsyn enligt 19 kap. 2 § andra stycket 3 eller tredje stycket FRL. Vidare innebär det att ett tjänstepensionsföretag som är anknutet företag (se definition av det begreppet i 1 kap. 16 a och 16 b §§ FRL) i en sådan grupp ska ingå i den grupp tillsynen enligt artikel 329.1 b i Solvens II-förordningen.

Den sista kategori av moderföretag som enligt punkten är sådan att dotterföretag som är tjänstepensionsföretag ska omfattas av grupp tillsyn är blandat finansiellt holdingföretag. Det begreppet definieras i 1 kap. 12 § 2 FRL och 1 kap. 3 § 4 konglomeratlagen. Något förenklat är ett

blandat finansiellt holdingföretag ett moderföretag i ett finansiellt konglomerat som inte självt tillhör någon av de kategorier av finansiella företag som ingår i ett finansiellt konglomerat.

Definitionen av blandat finansiellt holdingföretag i konglomeratlagen ändras (se författningskommentaren till 1 kap. 3 § konglomeratlagen). I de grupper som kommer att bli finansiella konglomerat i och med att tjänstepensionsföretag ska omfattas av det regelverk som gäller för finansiella konglomerat kan ett tjänstepensionsföretag, enligt den 1 kap. 3 § konglomeratlagen, inte vara blandat finansiellt holdingföretag. Det kan ett tjänstepensionsföretag däremot vara i ett sådant finansiellt konglomerat som finns i dag enligt nuvarande lydelse av konglomeratlagen.

Ett sådant tjänstepensionsföretag – som intar ställning av blandat finansiellt holdingföretag i ett finansiellt konglomerat som inte berörs av de ändringar som görs i konglomeratlagen – omfattas av grupp tillsyn enligt försäkringsrörelselagen. Grupp tillsyn ska enligt 19 kap. 2 § andra stycket 3 och tredje stycket FRL utövas över ett försäkringsföretag vars moderföretag är ett blandat finansiellt holdingföretag. Ett sådant blandat finansiellt holdingföretag – dvs. även ett tjänstepensionsföretag som i ett finansiellt konglomerat är ett sådant – ska vid beräkningen av gruppens solvens behandlas som ett försäkringsföretag (se 19 kap. 36 § FRL).

Om ett tjänstepensionsföretag är dotterföretag till ett sådant blandat finansiellt holdingföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat enligt den nuvarande lydelsen av 2 kap. 1 § konglomeratlagen, kommer det tjänstepensionsföretaget att omfattas av grupp tillsyn enligt försäkringsrörelselagen. Det innebär att det inte ska omfattas av grupp tillsyn enligt denna lag. Det ingår då minst ett försäkringsföretag i gruppen och grupp tillsyn ska utövas enligt 19 kap. 2 § andra stycket 3 FRL. I den grupp tillsynen ska tjänstepensionsföretag ingå som anknutet företag enligt artikel 329.1 b i Solvens II-förordningen.

Andra stycket gäller en mera begränsad grupp tillsyn som ska utövas över tjänstepensionsföretag som är dotterföretag till ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet eller ett företag som skulle vara ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet om tjänstepensionsföretaget var ett försäkringsföretag. Stycket motsvarar 19 kap. 2 § fjärde stycket FRL och innebär, tillsammans med 25 §, att grupp tillsynen för dessa tjänstepensionsföretag är inskränkt till att ett krav på god kontroll över transaktioner med moderföretaget och dess anknutna företag (se definitionen i 1 kap. 16 a och 16 b §§ FRL).

Ett tjänstepensionsföretag kan enligt försäkringsrörelselagen vara att betrakta som ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet (se avsnitt 15.1.3). Ett sådant företag omfattas av såväl begränsad grupp tillsyn enligt 19 kap. 2 § fjärde stycket FRL som fullständig grupp tillsyn enligt denna lag, till följd av bestämmelsen i 2 § tredje stycket. Ett tjänstepensionsföretag som är dotterföretag till ett annat tjänstepensionsföretag, som enligt försäkringsrörelselagen är att betrakta som ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet, omfattas av grupp tillsyn enligt första stycket 1.

Övervägandena finns i avsnitten 15.1.3 och 15.2.2.

4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om nivå för grupp tillsyn när det i en gruppstruktur, placerade ovanpå varandra, finns flera företag som skulle kunna bilda utgångspunkt för tillämpningen av reglerna om grupp tillsyn.

Första stycket gäller den situation när det i toppen av en grupp finns ett tjänstepensionsföretag, ett utländskt tjänstepensionsinstitut, ett försäkringsföretag eller en EES-försäkringsgivare som är moderföretag till ett sådant tjänstepensionsföretag som avses i 3 § första stycket 1 eller 2. Det är en situation när det i gruppen finns två företag som enligt 3 § första stycket 1 eller 2 ska stå under grupp tillsyn. Bestämmelsen i stycket innebär att grupp tillsynen i så fall ska utövas på nivån för det företag som finns i toppen av gruppen. Stycket motsvarar delvis 19 kap. 4 § första stycket FRL.

Andra stycket gäller den situation när det i toppen av en grupp finns antingen ett företag som skulle vara ett försäkringsholdingföretag om tjänstepensionsföretaget som är dotterföretag i stället var ett försäkringsföretag, eller ett blandat finansiellt holdingföretag. Även i den situationen ska grupp tillsynen utövas på nivån för det företag som finns i toppen av gruppen. Stycket motsvarar 19 kap. 4 § första stycket FRL i de delar som inte har någon motsvarighet i första stycket.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.4.

5 §

Paragraf gäller, i likhet med 4 §, nivå för grupp tillsyn och tar sikte på den situation när ett holdingföretag i en gruppstruktur finns emellan två tjänstepensionsföretag eller försäkringsföretag eller motsvarande utländska företag. Paragrafen motsvarar del 19 kap. 4 § andra stycket FRL. Enligt paragrafen ska grupp tillsynen även i dessa fall utövas på nivån för den moderföretag som finns i toppen av gruppen.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.4.

6 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om förhållandet mellan grupp tillsynen över tjänstepensionsföretag och tillsynen över enskilda tjänstepensionsföretag. Den motsvarar 19 kap. 5 § FRL.

I paragrafens anges att ett tjänstepensionsföretag som står under grupp tillsyn även ska stå under tillsyn som enskilt tjänstepensionsföretag, dvs. grupp tillsynen ska utövas vid sidan av och inte i stället för den s.k. solo tillsynen. Eftersom tjänstepensionsföretag i vissa fall kan stå under grupp tillsyn enligt försäkringsrörelselagen behöver det anges att även sådana tjänstepensionsföretag fortsatt ska stå under tillsyn som enskilda tjänstepensionsföretag.

Även försäkringsföretag som omfattas av grupp tillsyn enligt lagen ska stå under fortsatt tillsyn som enskilt försäkringsföretag. Att det förhåller sig så följer av 19 kap. 5 § FRL samt av det faktum att denna lag inte innebär några ändringar när det gäller de bestämmelser i försäkringsrörelselagen som reglerar tillsynen över enskilda försäkringsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.5.

7 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse som utpekar Finansinspektionen som grupp tillsynsmyndighet enligt kapitlet, dvs. den myndighet som ansvarar för grupp tillsynen över tjänstepensionsföretag. Paragrafen motsvarar för tjänstepensionsföretagens del 19 kap. 6–10 §§ FRL och är utformad med förebild i 19 kap. 6 § FRL.

Eftersom grupp tillsynen över tjänstepensionsföretagen är baserad på nationell rätt kan det inte komma i fråga att utse någon utländsk myndighet till grupp tillsynsmyndighet enligt ett sådant direktivbaserat internationellt förfarande som följer av de angivna paragraferna i FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.6.

8 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att Finansinspektionen i ett enskilt fall får besluta att inte beakta ett företag som ingår i en grupp i grupp tillsynen. Paragrafen motsvarar 19 kap. 11 § FRL. En motsvarande bestämmelse för tjänstepensionskassor finns i 26 g § UFL.

Som förutsättningar för att få fatta ett sådant beslut gäller att företaget är beläget utomlands och det finns rättsliga hinder mot överföring av nödvändig information, företaget är av ringa betydelse med hänsyn till syftet med grupp tillsynen, eller det skulle vara olämpligt eller vilseledande med hänsyn till syftet med grupp tillsynen att låta företaget omfattas av den. Om flera företag vart och ett för sig anses vara av ringa betydelse med hänsyn till grupp tillsynen, får beslut om att inte beakta dem inte fattas utom om företagen tillsammans är av sådan ringa betydelse.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.7.

9 §

Paragrafen reglerar förhållandet mellan grupp tillsynen över tjänstepensionsföretag och den särskilda tillsynen enligt konglomeratlagen. Den motsvarar 19 kap. 13 § FRL och är delvis utformad efter förebild av den bestämmelsen.

Enligt *första stycket* får Finansinspektionen från grupp tillsyn undanta ett blandat finansiellt holdingföretag (se definitionen i 1 kap. 3 § 4 konglomeratlagen och författningskommentaren till den bestämmelsen). För det första krävs att det blandade finansiella holdingföretaget omfattas av tillsyn enligt konglomeratlagen. Vidare krävs att det finansiella konglomerat i vilket det blandade finansiella holdingföretaget ingår är ett sådant konglomerat som avses i 2 kap. 1 a § konglomeratlagen (se författningskommentaren till den paragrafen). Om ett blandat finansiellt holdingföretag ingår i ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 § konglomeratlagen omfattas det blandade finansiella holdingföretaget av grupp tillsyn enligt försäkringsrörelselagen och därför, enligt 2 § andra stycket, inte av grupp tillsyn enligt denna lag.

I *andra stycket* anges att ett beslut om undantag endast får fattas om tillsynen över företaget enligt konglomeratlagen kan anses likvärdig med grupp tillsynen enligt detta kapitel. Detta motsvarar kravet på likvärdiga bestämmelser om tillsyn i 19 kap. 13 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.8.

10 §

Paragrafen reglerar förhållandet mellan å ena sidan grupp tillsynen över tjänstepensionsföretag och å andra sidan den särskilda tillsynen enligt konglomeratlagen och lagen om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag. Paragrafen motsvarar 19 kap. 14 § FRL och är delvis utformad efter förebild av den bestämmelsen.

Finansinspektionen får enligt *första stycket* från grupp tillsyn undanta ett blandat finansiellt holdingföretag om det omfattas av tillsyn enligt lagen om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag. Liksom enligt 9 § gäller det endast för ett sådant blandat finansiellt holdingföretag som avses i 2 kap. 1 a § konglomeratlagen (se författningskommentaren till 9 §).

I *andra stycket* anges att ett beslut om undantag endast får fattas om tillsynen över företaget enligt lagen om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag kan anses likvärdig med grupp tillsynen enligt detta kapitel. Detta motsvarar kravet på likvärdiga bestämmelser om tillsyn i 19 kap. 13 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.8.

11 §

Paragrafen innehåller krav på att sådana tjänstepensionsföretag som står under grupp tillsyn enligt 3 § första stycket, dvs. de tjänstepensionsföretag som omfattas av fullständig grupp tillsyn, ska säkerställa att det inom gruppen sammantaget finns en grupp baserad kapitalbas som uppfyller ett särskilt kapitalkrav för gruppen. Paragrafen motsvarar 19 kap. 16 § första stycket FRL.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 39 § 1 meddela föreskrifter om kapitalbas och kapitalkrav.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.9.

12 §

Paragrafen reglerar vilka metoder som får användas för beräkning av grupp baserad kapitalbas och grupp baserat kapitalkrav för tjänstepensionsföretag. Paragrafen motsvarar i sak 19 kap. 17 § FRL. Den är dock utformad med viss förebild i 26 d § första stycket andra meningen UFL.

Som huvudregel gäller enligt paragrafen att beräkningen ska göras enligt en sammanläggnings- och avräkningsmetod. Finansinspektionen får dock, om det är lämpligt, välja att i stället använda sig av en konsolideringsmetod eller en kombination av de båda metoderna. En närmare beskrivning av de två metoderna, såsom de är utformade i lagstiftningen om finansiella konglomerat, finns i bilaga 5 till prop. 2005/06:45.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 39 § 1 meddela föreskrifter om metoder för beräkning av grupp baserad kapitalbas och grupp baserat kapitalkrav.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.10.

13 §

Paragrafen reglerar hur innehav i dotterföretag och företag i vilka det finns ägarintressen ska behandlas vid beräkningen av den gruppbaseade kapitalbasen. Paragrafen motsvarar 19 kap. 18 § och 19 § första stycket 1 FRL samt 26 e § tredje stycket UFL.

Enligt paragrafen ska sådana innehav beaktas proportionellt efter deras storlek om inte avsaknad av kapitalbindningar eller andra särskilda skäl föranleder att de beaktas till en annan andel.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 39 § 1 meddela föreskrifter om beräkning av den gruppbaseade kapitalbasen. I sådana föreskrifter kan bl.a. anges vilka särskilda skäl som ska kunna leda till att innehav i anknutna företag beaktas på annat sätt än proportionellt efter innehavets storlek.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.10.

14 §

Paragrafen innehåller krav på att vissa avdrag ska göras från den gruppbaseade kapitalbasen. Paragrafen motsvarar 19 kap. 20 § FRL och 26 e § fjärde stycket UFL. De poster som får dras av är sådan som, om de räknades med, skulle innebära dubbelräkning så att kapitalbas i ett företag även fick tillgodoräknas som kapitalbas i ett annat företag. Vidare handlar det om värden som skapats internt inom gruppen och som härrör från ömsesidig finansiering.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 39 § 1 meddela föreskrifter om beräkning av den gruppbaseade kapitalbasen.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.10.

15 §

I paragrafen anges det tidsintervall – minst en gång per år – med vilket den gruppbaseade kapitalbasen och det gruppbaseade kapitalkravet ska beräknas. Paragrafen motsvarar 19 kap. 32 och 33 §§ FRL.

Enligt paragrafen är det tjänstepensionsföretag som enligt 3 § första stycket står under grupp tillsyn med avseende på gruppsolvens som ska ansvara för att beräkningen görs. Resultatet av beräkningen ska rapporteras till Finansinspektionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 39 § 2 meddela föreskrifter om innehållet i rapporteringen samt om omfattningen och fullgörandet av den.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.11.

16 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att det företag som ansvarar för rapporteringen enligt 15 § fortlöpande ska övervaka kapitalkravet för gruppen. Paragrafen motsvarar 19 kap. 34 § FRL.

Enligt paragrafen ska det företag som ansvarar för rapportering och övervakning av kapitalkravet

göra en ny beräkning av kapitalkravet, om det finns grundad anledning att anta att företages riskprofil har förändrats väsentligt. Om det har skett en sådan väsentlig förändring får Finansinspektionen kräva att det görs en ny beräkning av kapitalkravet.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.11.

17 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om kapitaltillägg på grupp-nivå, dvs. om möjligheter för Finansinspektionen att höja ett kapitalkrav på grupp-nivå. Paragrafen motsvarar 19 kap. 29 § FRL. Finansinspektionen får fatta ett sådant beslut om det finns brister när det gäller företagsstyrningen, vilket följer av hänvisningen till 14 kap. 3 § första stycket 2, eller om det grupp-baserade kapitalkravet inte stämmer överens med gruppens risk-profil.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.12.

18 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om åtgärder vid bristande efterlevnad av kapitalkravet för en grupp. Paragrafen motsvarar 19 kap. 35 § FRL.

Ett tjänstepensionsföretag som står under grupp-tillsyn enligt 2 § första stycket är enligt *första stycket* skyldigt att underrätta Finansinspektionen om det grupp-baserade kapitalkravet inte uppfylls, eller om det finns en risk för att det inte kommer att uppfyllas inom tre månader.

Andra stycket innebär att Finansinspektionen får vidta samma åtgärder vid bristande uppfyllelse av det grupp-baserade kapitalkravet som vid bristande uppfyllelse av det riskbaserade kapitalkravet för individuella tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.12.

19 §

Paragrafen reglerar hur vissa moderföretag som är holdingföretag ska hanteras i beräkningen av gruppsolvans. Paragrafen motsvarar 19 kap. 36 § FRL.

Första stycket innebär att beräkningen av gruppsolvans ska göras med hänsyn till moderföretag till ett tjänstepensionsföretag som skulle vara ett försäkringsholdingföretag om tjänstepensionsföretaget var ett försäkrings-företag, eller som är ett blandat finansiellt holdingföretag i ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a § konglomeratlagen, dvs. en sådan grupp som kommer att bli ett finansiellt konglomerat genom de ändringar som görs i den lagen så tjänstepensionsföretag omfattas av det regelverket (se författningskommentaren till den paragrafen).

Ett tjänstepensionsföretag som har ett försäkringsholdingföretag som moderföretag omfattas av grupp-tillsyn enligt försäkringsrörelselagen och därmed inte av grupp-tillsyn enligt denna lag (se 2 § och författnings-kommentaren till den paragrafen). På samma sätt förhåller det sig med ett tjänstepensionsföretag vars moderföretag är ett blandat finansiellt holding-företag enligt bestämmelserna i 2 kap. 1 § konglomeratlagen, dvs. i en sådan grupp som är ett finansiellt konglomerat enligt nuvarande lydelse av

konglomeratlagen. Ett sådant tjänstepensionsföretag omfattas av grupp-tillsyn enligt FRL och omfattas därmed inte av grupp-tillsyn enligt denna lag. Det innebär att ett sådant tjänstepensionsföretag inte heller omfattas av denna paragraf.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.13.

20 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om rapportering av väsentliga risk-koncentrationer och betydande transaktioner inom en grupp. Den motsvarar 19 kap. 37 § FRL.

Bestämmelserna grupp-tillsyn för tjänstepensionsföretag i denna lag är inte är baserade på unionsrätten. Paragrafen innehåller därför, till skillnad från 19 kap. 37 § FRL, inte något krav på att Finansinspektionen ska höra berörda behöriga myndigheter innan inspektionen fattar beslut om vilka riskkoncentrationer och interna transaktioner som ska rapporteras eller om vilka tröskelvärden som ska gälla.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.14.

21 §

Paragrafen reglerar vilket företag inom en grupp som ska ansvara för rapporteringen enligt 21 §, Paragrafen motsvarar 19 kap. 38 § första stycket FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.14.

22 §

Paragrafen innebär att Finansinspektionen får besluta om undantag och att inte tillämpa bestämmelserna om grupp-tillsyn när det gäller risk-koncentrationer och interna transaktioner om det längre upp i grupp-strukturen finns ett moderföretag som står under sådan tillsyn enligt konglomeratlagen. Paragrafen motsvarar 19 kap. 39 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.14

23 §

Paragrafen innebär att Finansinspektionen får besluta om undantag och inte tillämpa bestämmelserna om grupp-tillsyn när det gäller risk-koncentrationer och interna transaktioner, om det företag som ska stå under sådan tillsyn är anknutet företag (se definitionen i 1 kap. 16 a och 16 b §§ FRL) till ett företag som står under tillsyn som reglerat företag eller blandat finansiellt holdingföretag enligt konglomeratlagen, eller självt är ett reglerat företag eller ett blandat finansiellt holdingföretag enligt konglomeratlagen.

Paragrafen motsvarar del 19 kap. 40 § FRL.

Ett tjänstepensionsföretag kan inte vara ett reglerat företag (se definitionen av det begreppet i 1 kap. 3 § 14 konglomeratlagen) men väl ett blandat finansiellt holdingföretag (se definitionen i 1 kap. 3 § 4 konglomeratlagen och avsnitt 15.1.2).

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.14.

24 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om den begränsade grupp tillsyn som ska utövas enligt 3 § andra stycket över de tjänstepensionsföretag vars moderföretag tillhör de i paragrafen angivna kategorierna. Paragrafen motsvarar 19 kap. 41 § FRL.

För det första handlar det om moderföretag som är försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet, ett begrepp som definieras i 1 kap. 12 § 7 FRL som ett moderföretag som inte är ett försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare, en försäkringsgivare från tredjeland, ett blandat finansiellt holdingföretag eller ett försäkringsholdingföretag och som har minst ett dotterföretag som är försäkringsföretag.

För det andra handlar det om moderföretag som är ett tjänstepensionsföretag eller ett utländskt tjänstepensionsinstitut och som skulle vara ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet om tjänstepensionsföretaget var ett försäkringsföretag. Detta innebär en utvidgning i förhållande till 19 kap. 41 § FRL som görs eftersom ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet upphör att vara ett sådant om det endast har ett dotterföretag som är försäkringsföretag och det försäkringsföretaget enligt bestämmelserna i 2 kap. övergår till driva verksamhet som tjänstepensionsföretag.

Ett tjänstepensionsföretag vara att betrakta som ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet (se avsnitt 15.1.2). I ett sådant fall, och ett dotterföretag till ett sådant tjänstepensionsföretag som är försäkringsföretag övergår till att även det bli ett tjänstepensionsföretag, är den begränsade grupp tillsynen enligt paragrafen inte tillämplig. Det följer av att moderföretaget inte får vara ett tjänstepensionsföretag eller ett utländskt tjänstepensionsinstitut.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.15.

25 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om företagsstyrningssystem inom en grupp. Den motsvarar 19 kap. 42 § FRL.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 39 § 5 meddela föreskrifter om företagsstyrningssystem inom en grupp.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.16.

26 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur den egna risk- och solvensbedömning ska göras inom en grupp. Den motsvarar 19 kap. 43 § FRL.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 39 § 6 meddela föreskrifter i anslutning till paragrafen.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.16.

27 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppgiftslämnandet inom en grupp som står under grupp tillsyn enligt detta kapitel. Den motsvarar 19 kap. 44 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.17.

28 och 29 §§

Paragraferna innehåller i bestämmelser om skyldighet att lämna de upplysningar till Finansinspektionen som behövs för gruppillsynen och om kontroller på plats. De motsvarar 19 kap. 49–51 §§ FRL.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 39 § 4 meddela föreskrifter om de upplysningar som ska lämnas enligt 28 §.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.17.

30–33 §§

Paragraferna innehåller bestämmelser om tystnadsplikt för vissa befattningshavare, uppgiftsskyldighet i förhållande till en undersökningsledare i brottmål, meddelandeförbud och straff för brott mot ett meddelandeförbud. De 19 kap. 45–48 §§ FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.17.

34 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på årligt offentliggörande av en solvens- och verksamhetsrapport på gruppnivå. Paragrafen motsvarar 19 kap. 54 och 55 §§ FRL. *Första* och *andra styckena* motsvarar 19 kap. 54 § FRL och *tredje stycket* motsvarar 19 kap. 55 § FRL. Till skillnad från i 19 kap. 54 § FRL kan dock inte vissa holdingföretag vara ansvariga för offentliggörande av en rapport enligt denna paragraf.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.18.

35 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på innehållet i en sådan gemensam solvens- och verksamhetsrapport som avses i 34 § tredje stycket. Den motsvarar 19 kap. 56 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.18.

36 §

Paragrafen innehåller krav på årligt offentliggörande av strukturen på en grupp. Den motsvarar 19 kap. 57 § FRL. En skillnad i förhållande till bestämmelsen försäkringsrörelselagen är dock att i paragrafen gäller kravet på offentliggörande endast tjänstepensionsföretag, inte moderföretag som tillhör vissa kategorier av holdingföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.18.

37 §

Paragrafen innehåller krav på lämplighet för befattningshavare i ledningen för sådana moderföretag som avses i 3 § första stycket 3 b och c. Det som avses är blandade finansiella holdingföretag i sådana grupper som kommer att bli finansiella konglomerat enligt 2 kap. 1 a § konglomeratlagen (se författningskommentaren till den paragrafen) och företag som skulle vara försäkringsholdingföretag om ett eller flera av deras dotterföretag som är tjänstepensionsföretag i stället var försäkringsföretag.

Paragrafen motsvarar 19 kap. 63 § FRL.
Övervägandena finns i avsnitt 15.1.19.

38 §

Paragrafen innebär att Finansinspektionen får ingripa mot sådana moderföretag som avses i 3 § första stycket 3 b och c. Paragrafen motsvarar 19 kap. 64 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 15.1.19.

39 §

Paragrafen innehåller bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter på angivna områden. Det motsvarar i huvudsak det som gäller enligt 19 kap. 104 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitten 15.1.14, 15.1.16 och 15.1.17 och 15.1.19.

17 kap. Överklagande m.m.

1 §

I paragrafen anges vilka beslut av Finansinspektionen som inte får överklagas. Paragrafen motsvarar 21 kap. 1 § FRL.

De beslut som inte får överklagas är beslut i ärenden enligt 17 kap. 13 § första stycket FRL (sammankallande av styrelse eller stämma) och 18 kap. 25 § andra stycket FRL (föreläggande om att lämna vissa uppgifter) samt beslut om sanktionsföreläggande enligt 18 kap. 18 a § FRL. Dessa bestämmelser i försäkringsrörelselagen gäller för tillsynen över tjänstepensionsföretag enligt 1 kap. 5 §.

Övervägandena finns i avsnitt 16.7.

2 §

Paragrafen innebär att Finansinspektionens beslut i sådana dispensärenden som avses i 11 kap. 1 § andra stycket 1 FRL får överklagas till regeringen. Paragrafen motsvarar 21 kap. 2 § FRL. Den i paragrafen angivna bestämmelsen i försäkringsrörelselagen gäller för tjänstepensionsföretag enligt 1 kap. 5 §.

Övervägandena finns i avsnitt 16.7.

3 §

Paragrafen innebär att andra beslut av Finansinspektionen i enskilda fall än de som avses i 1 och 2 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Paragrafen genomför artikel 48.9 i andra tjänstepensionsdirektivet. Paragrafen motsvarar 21 kap. 3 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 16.7.

4 §

Paragrafen innebär att Finansinspektionen får bestämma att ett beslut om förbud, föreläggande eller återkallelse ska gälla omedelbart. Paragrafen motsvarar 21 kap. 4 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 16.7.

5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt att beträffande vissa ärenden begära förklaring av allmän förvaltningsdomstol att ärendet onödigt uppehålls. Paragrafen motsvarar 21 kap. 5 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 16.7.

6 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt att överklaga Bolagsverkets beslut i ärenden om likvidation av tjänstepensionsföretag. Paragrafen motsvarar 21 kap. 6 § FRL.

Övervägandena finns i avsnitt 16.7.

Ikraftträdandebestämmelser

Punkt 1 innebär att lagen träder i kraft den 1 maj 2019.

Punkt 2 reglerar tillämpningen av lagen i förhållande till de länder inom EES som inte är medlemsstater i EU. För dessa länder gäller andra tjänstepensionsdirektivet först sedan det har införlivats med EES-avtalet. Genom ikraftträdandebestämmelsen säkerställs att lagen inte tillämpas på ett sådant sätt att de aktuella länderna behandlas som om andra tjänstepensionsdirektivet gällde för dem innan så är fallet.

Ikraftträdandebestämmelserna genomför artikel 64 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 17.1.

19.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om arbetsgivares skuldföring av pensionsutfästelser genom kontoavsättning i balansräkningen.

Ett tjänstepensionsföretag kan vara arbetsgivare. I *andra stycket* görs tillägg som innebär att bestämmelserna om vad arbetsgivare får redovisa som avsatt till pensioner gäller även för ömsesidiga tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsföreningar. Tjänstepensionsaktiebolag omfattas av bestämmelserna genom begreppet aktiebolag. I *stycket* görs även ett tillägg som innebär att försäkringsföreningar, i likhet med övriga typer av försäkringsföretag, omfattas av bestämmelserna.

I *tredje stycket* görs endast en redaktionell ändring.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

11 d §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om dem som arbetar inom riskhanteringsfunktionen och internrevisionsfunktionen.

Enligt *första stycket* ska den som utför arbete inom riskhanteringsfunktionen eller internrevisionsfunktionen ha de insikter och den erfarenhet som behövs för att kunna utföra funktionens uppgifter samt i övrigt vara lämplig för uppgiften. Dessa krav avser ett mer begränsat ansvarsområde än vad som är fallet för ledamöter och suppleanter i styrelsen enligt 16 a §. Bestämmelsen genomför artikel 22.1 a ii och iii och 22.2 i andra tjänstepensionsdirektivet.

I *andra stycket* anges att en och samma person inte får utföra uppgifter i både riskhanteringsfunktionen och internrevisionsfunktionen. Detta följer av artikel 24.2 i andra tjänstepensionsdirektivet där det anges att internrevisionsfunktionen ska vara oberoende från andra centrala funktioner. Av 11 b och 11 c §§ följer att en pensionsstiftelse inte behöver ha några andra centrala funktioner än riskhanteringsfunktion och internrevisionsfunktion.

Enligt *tredje stycket* ska de personer som utför arbete inom de centrala funktionerna regelbundet rapportera väsentliga resultat och rekommendationer inom sina ansvarsområden till styrelsen. Detta följer av artikel 24.4 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Av *fjärde stycket* följer att de som utför arbete inom riskhanteringsfunktionen och internrevisionsfunktionen i vissa fall ska underrätta Finansinspektionen om de upptäcker allvarigare missförhållanden inom sin funktion. En skyldighet att underrätta Finansinspektionen infaller först efter stiftelsens styrelse har informerats om missförhållandena och trots detta inte vidtagit lämpliga åtgärder inom skälig tid. I bestämmelsen anges vad som utgör allvarliga missförhållanden. Bestämmelsen genomför artikel 24.5 a och b i andra tjänstepensionsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 10.5.2.

19.3 Förslaget till lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979)

4 a §

Paragrafen behandlar förmånsrätt för fordringar på försäkringsgivare. I paragrafen införs en hänvisning till lagen om tjänstepensionsföretag. Ändringen innebär att förmånsrätt följer med fordran på tjänstepensionsföretag i den egendom och i den omfattning som anges i 6 kap. 17 § den lagen.

Övervägandena finns i avsnitt 9.2.6.

19.4 Förslaget till lag om ändring i konkurslagen (1987:672)

7 kap. 13 §

I *sjätte stycket* finns bestämmelser om att en konkursförvaltare ska ge in vissa uppgifter till rätten och tillsynsmyndigheten. Ändringen innebär att

samma regler gäller i ett tjänstepensionsföretags konkurs som i ett livförsäkringsbolags konkurs.

Övriga ändringar i paragrafen är av redaktionell art.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

8 kap. 7 §

I *fjärde stycket* införs en hänvisning till bestämmelserna om överlåtelse av tjänstepensionsförsäkringsbestånd som finns i lagen om tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

9 kap. 5 §

Ändringen i *andra stycket* innebär att en försäkringstagare under vissa förutsättningar inte behöver bevaka sin fordran i ett tjänstepensionsföretag konkurs i likhet med vad som gäller i ett livförsäkringsbolags konkurs.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

19.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda

2 §

Paragrafen anger bl.a. vilka företag som omfattas av lagen. I *första stycket* görs ett tillägg till definitionen av företag så att den omfattar tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

19.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

6 kap. 1 §

I *andra stycket* görs ett tillägg så att tjänstepensionsföretag, i likhet med bl.a. försäkringsföretag, omfattas av definitionen av finansinstitut.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

19.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag

1 kap. 1 §

Paragrafen anger lagens tillämpningsområde.

Paragrafen genomför delvis artikel 29 i andra tjänstepensionsdirektivet.

I *första stycket* görs ett tillägg till definitionen av försäkringsföretag. Utöver försäkringsföretag enligt försäkringsrörelselagen ska också tjänstepensionsaktiebolag, ömsesidiga tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsföreningar (tjänstepensionsföretag) enligt lagen om tjänstepensionsföretag omfattas av denna lag. Definitionen delas upp i två punkter för tydlighets skull. Genom att det anges ”i denna lag” tydliggörs att det endast är i denna lag som tjänstepensionsföretag benämns som försäkringsföretag.

I ett nytt *andra stycke* införs bestämmelser om att vad som i lagen föreskrivs för försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar samt livförsäkringsföretag ska gälla också för tjänstepensionsaktiebolag, ömsesidiga tjänstepensionsbolag, tjänstepensionsföreningar och tjänstepensionsföretag. Därigenom säkerställs att de bestämmelser i lagen som specifikt träffar försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, försäkringsföreningar och livförsäkringsföretag också ska gälla för motsvarande associationsformer och företag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Stycket är utformat på liknande sätt som 1 kap. 5 § andra meningen den lagen.

Tredje–femte styckena motsvarar nuvarande andra–fjärde styckena.

Övervägandena finns i avsnitt 16.5.

19.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti

5 §

Ändringen i paragrafen innebär att tjänstepensionsföretag, i likhet med bl.a. försäkringsföretag, undantas från rätten till ersättning från insättningsgarantin.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

19.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion

1 kap. 3 §

Första stycket ändras så att tjänstepensionsföretag, i likhet med bl.a. försäkringsföretag, inte omfattas av bestämmelserna om gäldenär i lagen.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

19.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige

1 kap. 5 §

Paragrafen ändras endast på så sätt att hänvisningen i *första stycket* 3 görs till andra tjänstepensionsdirektivet i stället för första tjänstepensionsdirektivet.

2 kap. 1 §

Paragrafen ändras på så sätt att tidsfristen i *tredje stycket* för när en EES-försäkringsgivare får inleda tjänstepensionsverksamhet anges till sex veckor för att överensstämma med artikel 11.8 i andra tjänstepensionsdirektivet. Motsvarande ändring görs i 1 a § när det gäller utländska tjänstepensionsinstitut.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

2 kap. 1 a §

I *första stycket* ändras tidsfristen för när utländska tjänstepensionsinstitut får inleda tjänstepensionsverksamheten till sex veckor. Motsvarande ändring görs i 1 § när det gäller EES-försäkringsgivare.

I *andra stycket* görs en redaktionell ändring.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

2 kap. 3 §

I *fjärde stycket* införs krav på en underrättelses innehåll som överensstämmer med kraven i artikel 11.3 andra tjänstepensionsdirektivet. Kraven är utformade på samma sätt som 3 kap. 1 § andra stycket i lagen om tjänstepensionsföretag.

3 kap. 2 §

Paragrafen ändras genom att fristen för Finansinspektionen att informera behöriga myndigheter i EES-försäkringsgivarens eller tjänstepensionsinstitutets hemland om tillämplig lagstiftning och informationskrav anges till sex veckor. Begreppet information omfattar bl.a. pensionsbesked och vad som i övrigt framgår av 4 kap. 2 § och föreskrifter meddelade med stöd av 4 kap. 7 § samt av bestämmelserna i försäkringsavtalslagen och försäkringsrörelselagen. Detta för att överensstämma med artikel 11.7 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

3 kap. 6 §

Ändringarna i *åttonde* och *nionde styckena* är endast av redaktionell art.

8 kap. 6 §

I paragrafen, som är ny, anges i *första stycket* att vissa bestämmelser i lagen om försäkringsdistribution gäller för utländska tjänstepensionsinstitut. Att utländska försäkringsföretag ska följa lagen om försäkringsdistribution i tillämpliga delar följer direkt av den lagen (1 kap. 5 §). Det innebär att flertalet av bestämmelserna i den lagen kommer att gälla för utländska försäkringsföretag och tjänstepensionsinstitut inom ramen för deras distribution av tjänstepensionsförsäkringar. Vad som avses med försäkringsdistribution anges i 1 kap. 1 och 2 §§ lagen om försäkringsdistribution (se prop. 2017/18:216 s. 102–144).

I *andra stycket* finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad utländska tjänstepensionsinstitut ska iaktta när de distribuerar tjänstepensionsförsäkringar. De föreskrifterna avses, i tillämpliga delar, i allt väsentligt motsvara de föreskrifter som meddelats med stöd av bemyndigandena i lagen om försäkringsdistribution. I tillämpliga delar bör föreskrifterna därutöver motsvara de bestämmelser som anges i kommissionens delegerade förordningar som meddelats med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/97 av den 20 januari 2016 om försäkringsdistribution (se artikel 38 i det direktivet).

Övervägandena finns i avsnitt 16.6.

9 kap. 1 a §

Paragrafen, som är ny, reglerar utländska tjänstepensionsföretags övertagande av bestånd från ett svenskt tjänstepensionsföretag. Med svenskt tjänstepensionsföretag avses sådana företag som omfattas av 1 kap. 3 § i lagen om tjänstepensionsföretag.

Paragrafen är utformad på liknande sätt som 1 §.

9 kap. 9 §

Paragrafen, som är ny, anger i *första stycket* ramarna för vilka uppgifter Finansinspektionen ska överlämna till en utländsk behörig myndighet som har gett tillstånd till en överlåtelse från ett svenskt tjänstepensionsföretag till ett utländskt tjänstepensionsinstitut och när detta ska ske. Skyldigheten att informera om tillämplig svensk arbetsrätt och informationskrav gäller enligt *andra stycket* även när förändringar sker.

Paragrafen genomför delvis artikel 12.11 och 12.14 i andra tjänstepensionsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

**19.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1999:890)
om försäkringsverksamhet under krig eller
krigsfara m.m.**

2 kap. 3 §

Paragrafen innebär att Finansinspektionen får besluta om att försäkringsföretag får avvika från bestämmelser i bolagsordningen. Ändringen innebär att Finansinspektionens dispensrätt även omfattar tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

2 kap. 5 §

Paragrafen innehåller ett generellt förbud mot beslut om vinstdispositioner i livförsäkringsföretag under krigsförhållanden och till dess att krigsbokslut upprättats. Ändringen innebär att även tjänstepensionsföretag omfattas av förbudet. Tjänstepensionsföretag får därmed under sådana förhållanden som anges i paragrafen inte tillämpa bestämmelser om vinstutdelning och gottskrivning av återbäring i 11–13 kap. försäkringsrörelselagen jämförda med 1 kap. 5 § lagen om tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

**19.12 Förslaget till lag om ändring i bokföringslagen
(1999:1078)**

4 kap. 6 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilken redovisningsvaluta ett företags affärshändelser får presenteras i, när byte får ske samt att filialer får ha en annan redovisningsvaluta. Ändringen i *första stycket* innebär att tjänstepensionsföretag, i likhet med försäkringsföretag, får presentera sina affärshändelser i redovisningsvalutan euro i stället för svenska kronor.

Övervägandena finns i avsnitt 16.5.

**19.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:35)
om byte av redovisningsvaluta i finansiella
företag**

2 §

I *första stycket 1* görs ett tillägg till definitionen av försäkringsföretag så att den även omfattar tjänstepensionsaktiebolag, ömsesidiga tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsföreningar.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

3 §

I paragrafen ändras definitionen av stadgar så att den även omfattar bolagsordningen i tjänstepensionsaktiebolag och ömsesidiga tjänstepensionsbolag samt stadgarna i tjänstepensionsföreningar.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

19.14 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

5 kap. 10 §

I paragrafen finns hänvisningar till bestämmelser om uppgiftsskyldighet i andra lagar. Ändringen föranleds av att det införs särskilda bestämmelser om uppgiftsskyldighet för tjänstepensionsföretag i lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

19.15 Förslaget till lag om ändring i revisorslagen (2001:883)

2 §

Paragrafen innehåller definitioner av vissa begrepp i lagen. Ändringen innebär att definitionen av ”företag av allmänt intresse” justeras så att den även omfattar tjänstepensionsföretag som har tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt lagen (2019:000) om tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

19.16 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

2 kap. 3 §

Ändringen i *första stycket 3* innebär att tjänstepensionsföretag, i likhet med försäkringsföretag, undantas från kravet på tillstånd för finansieringsrörelse.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

19.17 Förslaget till lag om ändring i lag (2004:575) om europabolag

6 §

I *andra stycket* införs en hänvisning till 11 kap. 7 § lagen om tjänstepensionsföretag till följd av att 11 kap. 33 § FRL inte ska gälla för tjänste-

pensionsföreningar, jfr 11 kap. 6 och 7 §§ ovan.

Övervägandena finns i avsnitt 13.2.

16 §

I *fjärde stycket* införs en hänvisning till 2 kap. 2 § lagen om tjänstepensionsföretag för att den bestämmelsen också ska gälla för dualistiskt organiserade europabolag som driver försäkringsrörelse.

Övervägandena finns i avsnitt 13.2.

19.18 Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (2005:551)

27 kap. 1 §

Paragrafen behandlar aktiebolagsregistret. I *andra stycket* regleras hur bankregistret och försäkringsregistret ska hanteras inom ramen för aktiebolagslagen. Ändringen föranleds av att tjänstepensionsaktiebolag ska registreras i försäkringsregistret.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

19.19 Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat

Lagen ändras så att även tjänstepensionsföretag enligt lagen om tjänstepensionsföretag omfattas (se avsnitt 7). Ändringarna föranleds inte av ändringar i konglomeratdirektivet, som ligger till grund för lagen, utan vilar på nationell grund.

1 kap. 3 §

Paragrafen innehåller definitioner.

I paragrafen ändras vissa av definitionerna så att tjänstepensionsföretag enligt lagen om tjänstepensionsföretag omfattas av lagen.

I *punkt 4* ändras definitionen av blandat finansiellt holdingföretag så att det begreppet, i sådana finansiella konglomerat som avses i den nya 2 kap. 1 a §, görs subsidiärt i förhållande till begreppet tjänstepensionsföretag. Om ändringen inte gjordes skulle ett tjänstepensionsföretag som ingår i en grupp som är ett finansiellt konglomerat kunna motsvara beskrivningen av såväl ett tjänstepensionsföretag som beskrivningen av ett blandat finansiellt holdingföretag.

Definitionen av blandat finansiellt holdingföretag har bara relevans för sådana grupper som är finansiella konglomerat enligt i 2 kap. 1 a §. I andra finansiella konglomerat kommer tjänstepensionsföretag att kunna vara blandade finansiella holdingföretag. I så fall ska tjänstepensionsföretaget uppfylla kraven enligt lagen på blandade finansiella holdingföretag i stället för kraven på tjänstepensionsföretag. I de konglomeraten är begreppet blandat finansiellt holdingföretag alltså inte subsidiärt i förhållande till begreppet tjänstepensionsföretag, utan begreppet tjänstepensionsföretag är

i stället subsidiärt i förhållande till begreppet blandat finansiellt holdingföretag (se kommentaren till den föreslagna punkt 18).

I *punkt 17* ändras definitionen av begreppet sektorsbestämmelser så att den även innefattar de bestämmelser i lag och andra författningar som gäller för tjänstepensionsföretag. Med det uttrycket avses i första hand lagen om tjänstepensionsföretag och föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndiganden i den lagen. Av ändringen i definitionen följer att beräkningen av kapitalbas och kapitalkrav för ett tjänstepensionsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat ska göras enligt samma princip som för bl.a. banker och försäkringsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat. Enligt 5 kap. 3 § ska beräkningen göras enligt sektorsbestämmelserna. Definitionen har även betydelse i fråga om tillsyn (se 6 kap. 1 § andra stycket och författningskommentaren till den bestämmelsen) samt i fråga om ingripanden (se 7 kap. 1 § andra stycket och författningskommentaren till den bestämmelsen).

I *punkt 18* införs en ny definition av begreppet tjänstepensionsföretag, som i huvudsak är likalydande med definitionen av tjänstepensionsföretag i 1 kap. 3 § lagen om tjänstepensionsföretag. Dock är begreppet, i sådana finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 §, subsidiärt i förhållande till begreppet blandat finansiellt holdingföretag (se kommentaren till punkt 4). Det innebär att ett tjänstepensionsföretag som intar ställning av ett blandat finansiellt holdingföretag i en grupp som utgör ett finansiellt konglomerat enligt 2 kap. 1 §, dvs. både enligt svensk rätt och enligt unionsrätten, behåller sin egenskap av blandat finansiellt holdingföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.2.

2 kap. 1 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller en beskrivning av finansiella konglomerat som uppkommer till följd av att tjänstepensionsföretag föreslås vara omfattade av lagen.

Paragrafen utvidgar lagens tillämpningsområde till att även omfatta grupper av företag som skulle vara att betrakta som finansiella konglomerat enligt 2 kap. 1 § om ett eller flera tjänstepensionsföretag som ingår i gruppen i stället var försäkringsföretag. Sådana grupper ska enligt paragrafen vara finansiella konglomerat.

Paragrafen kan bli tillämplig om det i en grupp ingår ett institut (dvs. ett kreditinstitut, ett värdepappersbolag, ett fondbolag eller en AIF-förvaltare (se 1 kap. 3 § 11) och ett tjänstepensionsföretag men inget försäkringsföretag. Om en sådan grupp skulle ha varit ett finansiellt konglomerat enligt 2 kap. 1 § om tjänstepensionsföretaget i stället hade varit ett försäkringsföretag – till följd av kraven på att minst ett försäkringsföretag ska ingå i gruppen och att minst ett företag i gruppen ska tillhöra försäkringssektorn, se 2 kap. 1 § 1 och 3 – ska gruppen enligt denna paragraf vara ett finansiellt konglomerat.

Paragrafen kan också bli tillämplig om det i en grupp ingår såväl institut och försäkringsföretag som tjänstepensionsföretag, men verksamheten i försäkringsföretagen inte är betydande i den mening som avses i 2 kap. 3 och 4 §§. I så fall är gruppen inte ett finansiellt konglomerat enligt 2 kap. 1 §. För detta krävs nämligen att gruppens verksamhet både i försäkrings-

sektorn och bank- och värdepapperssektorn är betydande. Tjänstepensionsföretag hör inte till vare sig försäkringssektorn eller bank- och värdepapperssektorn.

De finansiella konglomerat som avses i paragrafen är inte finansiella konglomerat enligt unionsrätten utan endast enligt svensk rätt. Det innebär att dessa konglomerat inte omfattas av bestämmelserna om myndighets-samarbete inom EES i lagen (se t.ex. 5 kap. 5 och 11 §§ och författnings-kommentarerna till de bestämmelserna). Vidare ska Finansinspektionen alltid vara samordnare för ett sådant konglomerat (se 4 kap. 1 § och författningskommentaren till den bestämmelsen).

Övervägandena finns i avsnitten 15.2.1 och 15.2.2.

3 kap. 1 §

Paragrafen innehåller en avgränsning av räckvidden av vissa bestämmelser.

Paragrafen ändras så att den även reglerar vilka av bestämmelserna i lagen som är tillämpliga på finansiella konglomerat där det ingår tjänstepensionsföretag.

I *första stycket* anges att bestämmelserna i 4–7 kap. även ska gälla konglomerat där det på olika sätt ingår tjänstepensionsföretag. De situationer som tas upp är när det finns ett tjänstepensionsföretag i toppen av det finansiella konglomeratet, när ett tjänstepensionsföretag har ett moderföretag som är ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor inom EES eller då ett tjänstepensionsföretag står under gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett annat företag som tillhör den finansiella sektorn eller ett annat tjänstepensionsföretag.

I *punkt 3* justeras ordalydelsen så att den stämmer bättre överens med det förhållandet att tjänstepensionsföretag inte ingår bland de företag som tillhör den finansiella sektorn, enligt definitionen av det begreppet i 1 kap. 3 § 7.

Genom ändringarna i paragrafen kommer tjänstepensionsföretag att behandlas på samma sätt inom finansiella konglomerat som försäkringsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

3 kap. 2 §

Paragrafen innehåller en reglering av vad som ska gälla om ett finansiellt konglomerat organisatoriskt hör under ett annat finansiellt konglomerat.

I *andra stycket*, som är nytt införs ett undantag från tillämpningsområdet om ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 §, dvs. ett sådant finansiellt konglomerat som är ett konglomerat både enligt svensk rätt och enligt unionsrätten, är underordnat ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §, dvs. ett sådant finansiellt konglomerat som är ett konglomerat bara enligt svensk rätt. Bestämmelsen innebär att ett finansiellt konglomerat som är ett konglomerat både enligt svensk rätt och unionsrätten inte undantas när det gäller bestämmelserna i 4–8 kap. Det skulle annars kunna bli fallet om ett sådant konglomerat som avses i 2 kap. 1 § var underordnat ett sådant konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §.

I motsatt situation, om ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a § är underordnat ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 §, gäller *första stycket*. Detta innebär inte att det uppkommer någon avvikelse mellan unionsrätten och svensk rätt, eftersom det underordnade konglomeratet, som då är ett sådant konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §, inte är ett konglomerat enligt unionsrätten, och därför inte ska tillämpa de delar av konglomeratdirektivet som i svensk rätt genomförs i 4–8 kap.

3 kap. 3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser som utvidgar lagens tillämpningsområde till vissa företag som inte ingår i ett finansiellt konglomerat.

Paragrafen ändras så att den blir tillämplig på tjänstepensionsföretag i samma utsträckning som på försäkringsföretag. Det innebär att Finansinspektionen, genom ett beslut enligt 4 kap. 4 § 2, kan besluta att bestämmelserna i lagen ska tillämpas, inte bara på ett institut eller ett försäkringsföretag utan, också på ett tjänstepensionsföretag. Finansinspektionen har därigenom möjligheter att fatta ett sådant beslut om ett försäkringsföretag ombildas till ett tjänstepensionsföretag.

Ändringarna i *punkt 2* görs eftersom tjänstepensionsföretag inte omfattas av de bestämmelser som det hänvisas till i punkten (2 kap. 1 § 3–5).

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

3 kap. 4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om undantag från tillämpning av lagen.

I *andra stycket*, som är nytt, införs möjligheter att undanta sådana grupper från konglomerattillsyn som är finansiella konglomerat enligt 2 kap. 1 a §. Därmed behandlas denna nya typ av finansiellt konglomerat på samma sätt som de grupper som är finansiella konglomerat enligt 2 kap. 1 §.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

4 kap. 1 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att en tillsynsmyndighet ska vara samordnare av tillsynen över ett finansiellt konglomerat.

I *andra stycket*, som är nytt, anges att Finansinspektionen ska vara samordnare för sådana finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §. Ändringen föranleds av att sådana konglomerat är finansiella konglomerat endast enligt svensk rätt, inte enligt unionsrätten. Detta medför att det inte finns möjlighet att utse samordnare för sådana konglomerat enligt ett förfarande som inbegriper myndigheter i andra länder inom EES, som fallet är enligt 4 kap. 2 och 3 §§.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.2.

4 kap. 4 §

I paragrafen anges vilka beslut som ska fattas av Finansinspektionen när inspektionen är samordnare.

Paragrafen ändras så att tjänstepensionsföretag kan behandlas på samma sätt som försäkringsföretag när bestämmelserna i lagen enligt ett beslut som avses i 3 kap. 3 § ska tillämpas på ett tjänstepensionsföretag eller ska upphöra att tillämpas på tjänstepensionsföretaget. Detta görs genom ändringar i *punkterna* 2 och 4 där tjänstepensionsföretag anges särskilt.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

4 kap. 5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om underrättelse om sådana beslut som fattas med stöd av 4 § 1 eller 2.

Första stycket ändras så att det blir obligatoriskt för Finansinspektionen att lämna en underrättelse även till tjänstepensionsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat om beslut om att ett finansiellt konglomerat föreligger och om att bestämmelserna i lagen ska ges en utvidgad tillämpning (beslut enligt 4 kap. 4 § 1 eller 2). Det innebär att ett tjänstepensionsföretag behandlas på samma sätt som ett försäkringsföretag även i detta avseende.

Om det inte finns något moderföretag i det finansiella konglomeratet följer det av första stycket att underrättelsen ska lämnas till det företag som har den största balansomslutningen. Genom ändringarna i paragrafen blir det möjligt att lämna underrättelsen även till ett tjänstepensionsföretag. Detta gäller dock endast i sådana finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §. Därigenom berörs inte övriga finansiella konglomerat som är finansiella konglomerat både enligt svensk rätt och enligt unionsrätten, vilket underlättar Finansinspektionens tillsynssamarbete med behöriga myndigheter i andra länder inom EES.

Tredje stycket, som är nytt, innebär att information till myndigheter i andra länder inom EES och till den gemensamma kommittén för de europeiska tillsynsmyndigheterna inte behöver lämnas om sådana finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §. Sådana konglomerat är inte finansiella konglomerat enligt unionsrätten och ska därför inte behandlas som finansiella konglomerat av de angivna organen.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.2.

5 kap. 2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om kapitalkrav och kapitalbas för ett finansiellt konglomerat samt för institut och försäkringsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat.

Andra stycket ändras så att krav ställs även på tjänstepensionsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat att ha en kapitalbas som är tillräckligt stor med hänsyn till kapitalkravet för det finansiella konglomeratet. Det kravet ställs i dag på bl.a. banker och försäkringsföretag.

Även för tjänstepensionsföretag ska bestämmelsen i 5 kap. 3 § att gälla, vilket innebär att kapitalbas och kapitalkrav ska beräknas på grundval om sektorsbestämmelserna om hur kapitalbas och kapitalkrav bestäms. Det

betyder att kapitalbas och kapitalkrav för ett tjänstepensionsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a § ska beräknas enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Det gäller såväl kapitalkravet för tjänstepensionsföretag på individuell nivå som på gruppnivå.

För ett tjänstepensionsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat enligt 2 kap. 1 § ska kapitalkrav bestämmas enligt de nuvarande bestämmelserna. För det fall ett tjänstepensionsföretag i ett sådant finansiellt konglomerat är moderföretag till ett försäkringsföretag och intar ställning av blandat finansiellt holdingföretag (se författningskommentaren till 1 kap. 3 §), kommer den gruppen att omfattas av grupp tillsyn enligt 19 kap. 2 § första stycket 2 FRL. När det gäller kapitalkrav för en sådan grupp ska beräkningen ske enligt 19 kap. 36 § FRL, vilket innebär att det blandade finansiella holdingföretaget (tjänstepensionsföretaget) ska hanteras som ett försäkringsföretag. Av 5 kap. 3 § följer då att kapitalkravet för det aktuella försäkringsföretaget och tjänstepensionsföretaget ska beräknas enligt sektorsbestämmelserna, dvs. de nämnda paragraferna i försäkringsrörelselagen.

Om i stället ett tjänstepensionsföretag är dotterföretag till ett försäkringsföretag i en grupp som enligt 2 kap. 1 § är ett finansiellt konglomerat, ska den gruppen omfattas av grupp tillsyn enligt bestämmelserna om grupp tillsyn i lagen om tjänstepensionsföretag. Kapitalkravet för det finansiella konglomeratet ska alltså bestämmas på grundval av bestämmelserna om kapitalkrav i den lagen när det gäller tjänstepensionsföretaget, både på individuell nivå och på grupp nivå. För försäkringsföretaget gäller däremot att kapitalkravet i konglomerat-sammanhang ska bestämmas på grundval av försäkringsrörelselagen på den individuella nivån och grundval av lagen om tjänstepensionsföretag på grupp nivån.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.2.

5 kap. 4 §

I paragrafen anges hur kapitalbasen och kapitalkravet för ett finansiellt konglomerat ska beräknas.

Första stycket ändras på så sätt att tjänstepensionsföretag jämföras med bl.a. försäkringsföretag när det gäller metod för beräkning av kapitalbas och kapitalkrav för ett finansiellt konglomerat. Även när ett tjänstepensionsföretag finns i toppen av en grupp ska sammanläggnings- och avräkningsmetoden användas för denna beräkning.

I *andra stycket* läggs, i konsekvens med ändringarna i första stycket, tjänstepensionsföretag till bland de institut som anges. Vidare läggs det till att första stycket ska tillämpas även när Finansinspektionen är samordnare enligt 4 kap. 1 § andra stycket, dvs. i fråga om de konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §.

Innebörden av ändringarna är att beräkningen av kapitalbas och kapitalkrav i de konglomerat som avses i 2 kap. 1 a § alltid styrs av bestämmelserna i paragrafen, och inte av 5 §.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

5 kap. 6 §

Paragrafen innehåller bestämmelser som låter Finansinspektionen besluta om undantag för vissa företag från beräkningen av kapitalbas och kapitalkrav för ett finansiellt konglomerat. Paragrafen ändras med anledning av att tjänstepensionsföretag ska omfattas av lagen.

I *tredje stycket* avgränsas Finansinspektionens samrådsskyldighet med myndigheter i andra länder inom EES. Den samrådsskyldigheten ska inte gälla innan beslut fattas beträffande sådana finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §, dvs. sådana konglomerat som inte är finansiella konglomerat enligt unionsrätten och därför inte betraktas som finansiella konglomerat av de behöriga myndigheterna i andra länder inom länder.

I *fjärde stycket* läggs tjänstepensionsföretag till bland de uppräknade instituten. Det återspeglar att även tjänstepensionsföretag kan bli föremål för beslut enligt första stycket om undantag från beräkning av kapitalbas och kapitalkrav för ett finansiellt konglomerat.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

5 kap. 7 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse med förbud mot alltför stora riskkoncentrationer hos företag som ingår i ett finansiellt konglomerat.

I *andra stycket*, som är nytt, införs en bestämmelse om att kravet i första stycket på begränsning av riskkoncentrationer gäller även för tjänstepensionsföretag i sådana finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §. Ändringen görs eftersom tjänstepensionsföretag inte omfattas av definitionen av reglerat företag i 1 kap. 3 § 14. Kravet på begränsning av riskkoncentrationer är tillämpligt endast på tjänstepensionsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §, inte på sådana tjänstepensionsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 §.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

5 kap. 8 §

I paragrafen anges vilka bestämmelser som ska gälla för finansiella konglomerat vars största sektor är bank- och värdepapperssektorn och som har ett blandat finansiellt holdingföretag i toppen.

I *andra stycket*, som är nytt, införs ett undantag för sådana konglomerat som avses 2 kap. 1 a §. Ett sådant konglomerat är, till skillnad från ett finansiellt konglomerat enligt 2 kap. 1 §, inte ett finansiellt konglomerat enligt unionsrätten och därför inte enligt tillsynsförordningen som det hänvisas till i paragrafen.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.2.

5 kap. 9 §

I paragrafen finns bestämmelser om interna transaktioner i ett finansiellt konglomerat.

Paragrafen ändras så att bestämmelserna om interna transaktioner inom ett konglomerat ska gälla även för ett tjänstepensionsföretag som ingår i ett sådant finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §. På samma sätt

som i 7 § görs ändringen eftersom tjänstepensionsföretag inte omfattas av definitionen av reglerat företag i 1 kap. 3 § 14. Bestämmelserna om interna transaktioner är, liksom bestämmelserna om riskkoncentrationer i 7 §, tillämpliga endast på tjänstepensionsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 a § och inte sådana tjänstepensionsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat som avses i 2 kap. 1 §.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

5 kap. 11 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om rapportering av riskkoncentrationer och interna transaktioner.

I *andra stycket*, som är nytt, införs ett undantag för sådana finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 a § från kravet på att Finansinspektionen ska höra övriga relevanta behöriga myndigheter innan beslut fattas om vilka riskkoncentrationer och interna transaktioner som är betydande. Ändringen görs med anledning av att sådana konglomerat inte är finansiella konglomerat enligt unionsrätten (se bl.a. författningskommentaren till 4 kap. 5 §).

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.2.

5 kap. 12 §

I paragrafen finns bestämmelser om vilket företag som ska fullgöra rapporteringen enligt 10 och 11 §§.

I *andra stycket* görs ett tillägg som innebär att sådana finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 a § undantas från tillämpningsområdet. Kravet på att Finansinspektionen ska höra behöriga myndigheter i andra länder inom EES kan inte tillämpas när det gäller sådana konglomerat eftersom de inte är finansiella konglomerat enligt unionsrätten.

I *tredje stycket*, som är nytt, införs en bestämmelse som innebär att Finansinspektionen, när det gäller sådana finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §, i det enskilda fallet ska bestämma vilket företag som hör hemma i Sverige som ska rapportera enligt 10 och 11 §§. Att endast företag som hör hemma i Sverige kan ansvara för rapporteringen hänger samman med att ett finansiellt konglomerat enligt 2 kap. 1 a § inte är ett finansiellt konglomerat enligt unionsrätten. Det företag som enligt ett beslut av Finansinspektionen ska ansvara för rapporteringen kan bli föremål för ett föreläggande enligt 7 kap. 1 §.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

5 kap. 13 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse med krav på system för riskhantering och rutiner för intern kontroll för institut och försäkringsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat.

Paragrafen ändras så att kravet på system för riskhantering och rutiner för intern kontroll utvidgas till att gälla även för tjänstepensionsföretag i sådana finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

5 kap. 14 §

I paragrafen finns bestämmelser med krav på rutiner för intern kontroll för de företag som ansvarar för rapportering.

I *första stycket* görs ett tillägg som innebär att kravet på rutiner för intern kontroll ska gälla även för tjänstepensionsföretag när ett sådant företag ska ansvara för rapporteringen enligt 10 eller 11 §§.

Övervägandena finns i avsnitten 15.2.1. och 15.2.2.

6 kap. 1 §

I paragrafen anges vilka tillsynsregler som är tillämpliga vid den särskilda tillsynen som ska utövas enligt lagen.

I *andra stycket* görs ett tillägg som innebär att tjänstepensionsföretag i tillsynshänseende ska behandlas på samma sätt som institut och försäkringsföretag enligt lagen.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

6 kap. 2 §

I paragrafen finns bestämmelser om överenskommelser mellan Finansinspektionen och andra relevanta behöriga myndigheter inom ramen för tillsynen över finansiella konglomerat.

I *första och tredje styckena* införs undantag som gäller beslut som rör sådana finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 a §. Ett sådant konglomerat är inte ett finansiellt konglomerat enligt unionsrätten och betraktas därför inte som ett finansiellt konglomerat av behöriga myndigheter i andra länder inom EES.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.2.

6 kap. 3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om upplysningsskyldighet i förhållande till Finansinspektionen för företag som ingår i ett finansiellt konglomerat.

I *andra stycket* införs en bestämmelse om att Finansinspektionen inte med stöd av 7 kap. 3 § kan vända sig till någon behörig myndighet i ett annat land inom EES för att få bistånd om ett företag i ett finansiellt konglomerat som avses 2 kap. 1 a §, och som hör hemma i det landet, inte lämnar upplysningar till inspektionen. Eftersom ett sådant konglomerat inte är ett finansiellt konglomerat enligt unionsrätten utan endast enligt svensk rätt har företaget i fråga inte någon skyldighet att lämna upplysningar till den behöriga myndigheten i ett annat land inom EES. En underrättelse från Finansinspektionen om att företaget inte lämnar upplysningar fyller därför ingen funktion.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

6 kap. 7 §

I paragrafen finns en bestämmelse om tystnadsplikt för vissa befattningshavare.

I paragrafen görs ett tillägg som innebär att förbudet för befattningshavare mot att röja eller utnyttja information som vederbörande

får del av vid fullgörandet av skyldigheter enligt lagen även gäller befattningshavare hos tjänstepensionsföretag. Tjänstepensionsföretag behandlas därmed på samma sätt som t.ex. försäkringsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

6 kap. 8 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om upplysningsskyldighet för försäkringsföretag och blandade finansiella holdingföretag inom ramen för en förundersökning i brottmål eller i ett ärende om internationell rättslig hjälp i brottmål.

I paragrafen görs ett tillägg som innebär att även tjänstepensionsföretag omfattas av skyldigheten att till undersökningsledare eller åklagare i vissa situationer lämna ut uppgifter om enskildas förhållande till företaget. Tjänstepensionsföretag behandlas därmed på samma sätt som t.ex. försäkringsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

6 kap. 10 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om avgifter.

I paragrafen görs ett tillägg som innebär att även tjänstepensionsföretag omfattas av skyldigheten att genom avgifter bekosta Finansinspektionens och Statistiska centralbyråns verksamhet, samt skyldigheten att stå för kostnaden för att anlita någon med särskild fackkunskap vid tillsynen över företaget. Tjänstepensionsföretag behandlas därmed på samma sätt som t.ex. försäkringsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

7 kap. 1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om ingripanden vid överträdelser av lagen.

I *första stycket* görs tillägg som innebär att Finansinspektionen kan förelägga ett tjänstepensionsföretag att göra rättelse, om kraven enligt 5 kap. inte är uppfyllda eller om solvensen eller den finansiella ställningen hos ett företag inom konglomeratet ändå är hotad.

I *andra stycket* görs ett tillägg som innebär att även sektorsbestämmelserna för tjänstepensionsföretag gäller om ett sådant företag bryter mot lagen.

Genom ändringarna i paragrafen ska tjänstepensionsföretag i fråga om ingripanden enligt lagen behandlas på samma sätt som försäkringsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

7 kap. 3 §

I paragrafen finns en bestämmelse om att Finansinspektionen i vissa fall ska underrätta den behöriga myndigheten i ett annat land inom EES om det skett regelöverträdelser eller om solvensen eller den finansiella ställningen hos ett reglerat företag är hotad.

I *andra stycket*, som är nytt, införs ett undantag för sådana finansiella konglomerat som avses i 2 kap. 1 a § när det gäller kravet på att

Finansinspektionen ska underrätta behöriga myndigheter i andra länder inom EES i vissa fall. Ett sådant konglomerat är inte är ett finansiellt konglomerat enligt unionsrätten och betraktas inte som ett finansiellt konglomerat av behöriga myndigheter i andra länder inom EES.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.2.

7 kap. 4 §

I paragrafen finns bestämmelser om förseningsavgift.

I paragrafen görs ett tillägg som innebär att även ett tjänstepensionsföretag kan åläggas att betala en förseningsavgift till Finansinspektionen om företaget inte i rätt tid fullgör sin rapporteringsplikt enligt föreskrifter som meddelas med stöd av lagen. Tjänstepensionsföretag behandlas därmed på samma sätt som försäkringsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

19.20 Förslaget till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

2 kap. 5 §

Första stycket 4 ändras så att tjänstepensionsföretag, i likhet med försäkringsföretag, undantas från kravet på tillstånd för att driva värdepappersrörelse.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

16 kap. 4 §

I *andra stycket* finns hänvisningar till bestämmelser om revision i andra lagar. I stycket införs en hänvisning till lagen om tjänstepensionsföretag. Ändringen föranleds av att det finns särskilda bestämmelser om revisors och särskild granskares rapporteringsskyldighet i den lagen.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

19.21 Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:595) om europakooperativ

7 §

I paragrafen införs en hänvisning till 11 kap. 38 § lagen om tjänstepensionsföretag till följd av att 13 kap. 33 § FRL inte ska gälla för tjänstepensionsföreningar, jfr författningskommentarerna till 11 kap. 37 och 38 §§ lagen om tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.2.

8 §

I paragrafen införs en hänvisning till 11 kap. 38 § lagen om tjänstepensionsföretag till följd av att 13 kap. 33 § FRL inte ska gälla för

tjänstepensionsföreningar, jfr författningskommentarerna till 11 kap. 37

och 38 §§ lagen om tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.2.

21 §

I paragrafen införs en hänvisning till 2 kap. 2 § lagen om tjänstepensionsföretag. Det innebär att de bestämmelserna gäller även för dualistiskt organiserade europakooperativ.

Övervägandena finns i avsnitt 13.2.

19.22 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

30 kap. 5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om sekretess för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden i ett ärende hos en statlig myndighet om innehav av aktier eller andelar. Ändringen i *första stycket 1* innebär att sekretessregleringen i ärenden om ägarprövning i tjänstepensionsaktiebolag är densamma som vid ägarprövning i bl.a. försäkringsaktiebolag.

Övervägandena finns i avsnitt 16.1.

19.23 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

3 kap. 2 §

I paragrafen finns bestämmelser om ett betalningsinstituts kapitalbas. Ändringen i *tredje stycket* innebär att de poster som ingår i kapitalbasen inte får användas flera gånger om institutet ingår i samma grupp som ett tjänstepensionsföretag. Motsvarande gäller i de fall institutet ingår i samma grupp som ett försäkringsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

19.24 Förslaget till lag om ändring i delgivningslagen (2010:1932)

29 §

I paragrafen anges under vilka förutsättningar som särskild delgivning med juridisk person får användas. Ändringen i *första stycket 5* innebär att även tjänstepensionsaktiebolag och ömsesidiga tjänstepensionsbolag omfattas av bestämmelserna i paragrafen. Att sådana bolag ska vara registrerade i försäkringsregistret framgår av 17 kap. 1 § FRL jämförd med 1 kap. 5 § lagen om tjänstepensionsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

19.25 Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043)

2 kap. 1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på tillstånd för att driva försäkringsrörelse.

Ändringen innebär att tjänstepensionsföretag, dvs. företag som har tillstånd att driva verksamhet enligt lagen om tjänstepensionsföretag, får ansöka om tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt denna lag. Tjänstepensionsaktiebolag anges inte uttryckligen i paragrafen. I egenskap av aktiebolag har de dock möjlighet att ansöka, på samma sätt som ett aktiebolag utan tillstånd att driva någon finansiell verksamhet har möjlighet att ansöka tillstånd att driva försäkringsrörelse och därigenom bli ett försäkringsaktiebolag. Däremot anges ömsesidiga tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsföreningar i paragrafen, eftersom sådana företag endast existerar till följd av ett tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt lagen om tjänstepensionsföretag (se författningskommentaren till 2 kap. 1 § den lagen).

Att ett tjänstepensionsföretag får tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt lagen innebär inte att företaget får någon ny associationsrättslig form. Det betyder att ett tjänstepensionsaktiebolag som får tillstånd att driva verksamhet enligt lagen gör det som försäkringsaktiebolag, ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag gör det som ett ömsesidigt försäkringsbolag och en tjänstepensionsförening gör det som en försäkringsförening.

Enligt 15 kap. 9 § 7 lagen om tjänstepensionsföretag ska att ett tillstånd att driva rörelse enligt den lagen återkallas om ett tjänstepensionsföretag får tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt denna lag.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

2 kap. 2 §

Paragrafen ändras på så sätt att hänvisningen till 13 kap. 13 § tas bort eftersom den bestämmelsen har upphävts genom SFS 2016:121.

2 kap. 4 a §

I paragrafen anges de ytterligare förutsättningar för tillstånd än i 4 § att driva försäkringsrörelse (omvandling) som ska gälla för ett tjänstepensionsaktiebolag, ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag, en tjänstepensionsförening och en understödsförening som omfattas av bestämmelserna i 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Enligt *punkt 1* krävs för ett tjänstepensionsaktiebolag, att ansökan om tillstånd har godkänts genom ett bolagsstämmobeslut som har biträttts av aktieägare med minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädde på stämman.

Enligt *punkt 2* krävs för ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag, att ansökan om tillstånd har godkänts genom ett bolagsstämmobeslut som har biträttts av nio tiondelar av de röstberättigade eller minst två tredjedelar av de röstande.

Enligt *punkt 3* krävs för en tjänstepensionsförening eller en understödsförening som omfattas av bestämmelserna i 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen, att ansökan om tillstånd har godkänts genom ett föreningsstämmobeslut som har biträtt av nio tiondelar av de röstberättigade eller minst två tredjedelar av de röstande.

För samtliga företag som omfattas av punkterna 1–3, ska, enligt *punkt 4*, som ytterligare förutsättning för tillstånd gälla att den rätt som tillkommer försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar inte försämras.

Prövning av att förutsättningarna för tillstånd är uppfyllda ska göras av Finansinspektionen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.4.

11 kap. 45 §

I paragrafen anges vilka, i förhållande till aktiebolagslagen, ytterligare likvidationsgrunder som är tillämpliga för försäkringsaktiebolag.

I *första stycket 2* införs ytterligare ett undantag från tvångslikvidation när ett tillstånd att driva försäkringsrörelse har återkallats om bolaget i stället har fått ett tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Genom undantaget säkerställs att bolag som omvandlas från försäkringsföretag till tjänstepensionsföretag inte ska tvångslikvideras när deras tillstånd återkallas enligt 18 kap. 1 §.

Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

12 kap. 74 §

I paragrafen anges vilka, i förhållande till lagen om ekonomiska föreningar, ytterligare likvidationsgrunder som är tillämpliga för ömsesidiga försäkringsbolag.

I *första stycket 3* införs ytterligare ett undantag från tvångslikvidation när ett tillstånd att driva försäkringsrörelse har återkallats om bolaget i stället har fått ett tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Genom undantaget säkerställs att bolag som omvandlas från försäkringsföretag till tjänstepensionsföretag inte ska tvångslikvideras när deras tillstånd återkallas enligt 18 kap. 1 §.

Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

12 kap. 88 §

Paragrafen ändras på så sätt att hänvisningen i *tredje stycket* till 14 kap. ändras till 17 kap, jfr SFS 2015:700.

12 kap. 89 §

Paragrafen ändras på så sätt att hänvisningen till 14 kap. ändras till 17 kap, jfr SFS 2015:700.

13 kap. 27 §

I paragrafen anges vilka, i förhållande till lagen om ekonomiska föreningar, ytterligare likvidationsgrunder som är tillämpliga för försäkringsföreningar.

I *första stycket 3* införs ytterligare ett undantag från tvångslikvidation när ett tillstånd att driva försäkringsrörelse har återkallats om bolaget i stället har fått ett tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Genom undantaget säkerställs att föreningar som omvandlas från försäkringsföretag till tjänstepensionsföretag inte ska tvångslikvideras när deras tillstånd återkallas enligt 18 kap. 1 §.

Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

15 kap. 14 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om Finansinspektionens beslut om röstförbud i särskilt angivna fall. Hänvisningen i *första stycket 3* till 9 kap. 10 § ändras till 19 kap. 63 § första stycket, jfr SFS 2015:700.

18 kap. 12 §

I paragrafen införs en ny punkt, *punkt 6*, som innebär att det blir obligatoriskt för Finansinspektionen att återkalla ett försäkringsföretags tillstånd om företaget får tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Kravet på återkallelse i den situationen säkerställer att ett företag inte samtidigt har två rörelsetillstånd, som tjänstepensionsföretag och försäkringsföretag, eller samtidigt hör hemma under två unionsrättsliga regelverk, andra tjänstepensionsdirektivet och Solvens II-direktivet.

På motsvarande sätt ska ett tillstånd att driva verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring enligt lagen om tjänstepensionsföretag återkallas om ett tjänstepensionsföretag får tillstånd att driva försäkringsrörelse enligt denna lag (se 15 kap. 10 § lagen om tjänstepensionsföretag och författningskommentaren till den paragrafen).

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

21 kap. 1 §

I paragrafen anges vilka beslut av Finansinspektionen som inte får överklagas. Hänvisningen till 18 kap. 26 § andra stycket ändras till 18 kap. 25 § andra stycket.

Punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:700) om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043)

Övergångsbestämmelsen ändras så att den gäller t.o.m. den 31 december 2022 i stället för till och med den 31 december 2019. Därmed utnyttjas hela den möjlighet till förlängning som ges i artikel 63.2 i andra tjänstepensionsdirektivet, som innebär en ändring av artikel 308b.15 i Solvens II-direktivet.

Övervägandena finns i avsnitt 17.3.

19.26 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043)

7 §

Paragrafen innehåller övergångsbestämmelser för understödsföreningar.

Ändringen i *första stycket* innebär att understödsföreningar får möjlighet att, som ett alternativ till att ansöka om tillstånd enligt försäkringsrörelselagen eller gå i likvidation, inom viss tid ansöka om tillstånd enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Bestämmelsen är tillämplig för tjänstepensionskassor, de understödsföreningar som driver tjänstepensionsverksamhet. En tjänstepensionskassa kan genom att övergå till att driva verksamhet enligt lagen om tjänstepensionsföretag fortsätta att driva verksamhet enligt en reglering som baserar sig på andra tjänstepensionsdirektivet.

En tjänstepensionskassa som får tillstånd enligt lagen om tjänstepensionsföretag får den associationsform som är mest näraliggande dess form som understödsförening, dvs. en tjänstepensionsförening.

Övervägandena finns i avsnitten 6.1 och 17.2.

19.27 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:755) om elektroniska pengar

2 kap. 3 §

I *andra stycket* finns bestämmelser om beräkningen av ett institut för elektroniska pengars kapitalbas. Ändringen innebär att de poster som ingår i kapitalbasen inte får användas flera gånger om institutet ingår i samma grupp som ett tjänstepensionsföretag. Motsvarande gäller i de fall institutet ingår i samma grupp som ett försäkringsföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

19.28 Förslaget till lag om ändring i lagen (2014:836) om näringsförbud

3 §

I paragrafen regleras vilka personer som kan meddelas näringsförbud på grund av sin anknytning till en juridisk person. Paragrafen ändras så att bestämmelserna om näringsförbud även omfattar befattningshavare i ömsesidiga tjänstepensionsbolag och tjänstepensionsföreningar.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

11 §

I paragrafen anges vad en person som har näringsförbud är förhindrad att göra. Ändringarna innebär att en person med näringsförbud inte får vara ledamot eller suppleant i styrelsen för ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag

eller en tjänstepensionsförening. Personen får inte heller vara verkställande direktör eller vice verkställande direktör i ett ömsesidigt tjänstepensionsbolag.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

19.29 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterade bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning

2 kap. 9 §

Paragrafen ändras så att tjänstepensionsföretag, i likhet med bl.a. försäkringsföretag, omfattas av definitionen av finansiellt företag.

Övervägandena finns i avsnitt 16.8.

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2016/2341

av den 14 december 2016

om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut
(omarbetning)

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 53, 62 och 114.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter överlämning av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁽¹⁾,i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/41/EG⁽³⁾ har ändrats väsentligt flera gånger⁽⁴⁾. Eftersom ytterligare ändringar ska göras, bör det direktivet av tydlighetsskäl omarbetas.
- (2) På den inre marknaden bör tjänstepensionsinstitut ha möjlighet att bedriva verksamhet i andra medlemsstater, samtidigt som en hög skydds- och säkerhetsnivå säkerställs för tjänstepensionsplaners medlemmar och förmånsstagare.
- (3) Detta direktiv syftar till minimiharmonisering och bör därför inte hindra medlemsstaterna från att behålla eller införa ytterligare bestämmelser för att skydda tjänstepensionsplaners medlemmar och förmånsstagare, förutsatt att sådana bestämmelser står i överensstämmelse med medlemsstaternas förpliktelser enligt unionsrätten. Detta direktiv gäller inte frågor som rör nationell social-, arbets-, skatte- eller avtalsrätt, eller huruvida pensionsavsättningsgata i medlemsstaterna är tillräckliga.
- (4) För att ytterligare underlätta arbetstagarnas rörlighet mellan medlemsstaterna är syftet med detta direktiv att säkerställa god företagsstyrning, tillhållande av information till pensionsplanernas medlemmar samt att skapa transparens och trygghet på tjänstepensionsområdet.
- (5) Det finns betydande skillnader mellan medlemsstaternas utformning och reglering av tjänstepensionsinstituten. Både tjänstepensionsinstitut och livförsäkringsföretag förvaltar tjänstepensionsplaner. Därför är det inte lämpligt med en standardmodell för alla tjänstepensionsinstitut. Kommissionen och Europeiska tillsynsmyndigheten

⁽¹⁾ EUT C 451, 16.12.2014, s. 109.⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 24 november 2016 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 8 december 2016.⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/41/EG av den 3 juni 2003 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (EUT L 235, 23.9.2003, s. 10).⁽⁴⁾ Se bilaga I, del A.

(Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten) (Eiopa), som inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1094/2010^(*), bör i sin verksamhet ta hänsyn till medlemsstaters olika traditioner och fastställa utformningen av tjänstepensionsinstitut utan att det påverkar nationell social- och arbetsmarknadslagstiftning.

- (6) Direktiv 2003/41/EG utgjorde ett första steg på lagstiftningsområdet på vägen mot en inre marknad för tjänstepensioner organiserad på unionsnivå. En verklig inre marknad för tjänstepensioner är avgörande för ekonomisk tillväxt och nya arbetstillfällen i unionen och för att det ska vara möjligt att ta itu med den utmaning som det åldrande samhället innebär. Det direktivet, från 2003, har inte ändrats i materiellt hänseende för att införa ett modernt riskbaserat företagsstyrningssystem för tjänstepensionsinstitut. Lämplig reglering och tillsyn på unionsnivå och nationell nivå är avgörande för utvecklingen av säkra och trygga tjänstepensioner i alla medlemsstater.
- (7) Som allmän princip bör tjänstepensionsinstitut där så är relevant beakta målet att säkerställa balans mellan generationerna i tjänstepensionsplaner genom att sträva efter att skapa en rättvis fördelning av risker och förmåner mellan generationerna i tjänstepensioner.
- (8) Lämpliga åtgärder behövs för att ytterligare förbättra kompletterande privat pensionssparande, såsom tjänstepensionsplaner. Detta är viktigt eftersom de sociala trygghetssystemen utsätts för allt större tryck, vilket innebär att tjänstepensioner i allt högre utsträckning används som ett komplement till andra pensioner. Tjänstepensionsinstitut spelar en viktig roll för den långsiktiga finansieringen av unionens ekonomi och för att erbjuda säkra pensionsförmåner. Tjänstepensionsinstituten är en central del av unionens ekonomi och har tillgångar som är värda 2 500 miljarder EUR på cirka 75 miljoner medlemmars och förmåntagares vägnar. Tjänstepensioner bör förbättras, dock utan att de offentliga pensionssystemens stora betydelse ifrågasätts när det gäller ett tryggt, varaktigt och effektivt socialt skydd, som bör garantera en rimlig levnadsstandard på alderdomen och som därför bör stå i fokus för målet att förstärka de europeiska sociala modellerna.
- (9) Mot bakgrund av den demografiska utvecklingen i unionen och situationen när det gäller nationella budgetar är tjänstepensioner ett värdefullt tillägg till offentliga pensionssystem. Ett motståndskraftigt pensionssystem förutsätter ett varierat produktutbud, mångfald bland instituten och ändamålsenlig och effektiv tillsynspraxis.
- (10) Medlemsstaterna bör skydda arbetstagarna från åldersdiskriminering och främja kompletterande pensionsplaner som är kopplade till anställningskontrakt såsom kompletterande skydd till allmänna pensioner.
- (11) Detta direktiv respekterar de grundläggande rättigheterna och iaktar de principer som erkänns i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt rätten till skydd av personuppgifter, näringsfriheten, rätten till egendom, förhandlingsrätten och rätten till kollektiva åtgärder samt rätten till en hög konsumentskyddsnivå, särskilt genom att säkerställa en större transparens kring pensioner, en väl underbyggd personlig finansiell planering och pensionsplanering samt genom att underlätta tjänstepensionsinstituts gränsöverskridande verksamhet och gränsöverskridande överlåtelser av pensionsplaner. Detta direktiv bör tillämpas i enlighet med dessa rättigheter och principer.
- (12) Att underlätta tjänstepensionsinstituts gränsöverskridande verksamhet och gränsöverskridande överlåtelser av pensionsplaner genom att klargöra de relevanta förfarandena och undanröja onödiga hinder skulle kunna få positiva effekter på de berörda företagen och deras anställda, oavsett i vilken medlemsstat de verkar, genom att förvalningen av tjänstepensionsinstituten centraliseras.
- (13) Tjänstepensionsinstituts gränsöverskridande verksamhet bör inte påverka nationell social- och arbetsmarknadslagstiftning som är relevant på området för tjänstepensionsplaner i värdmedlemsstaten och som är tillämplig på förhållandet mellan det företag som erbjuder tjänstepensionsplanen (nedan kallat *det uppdragsgivande företaget*) och medlemmar och förmåntagare. Gränsöverskridande verksamhet och gränsöverskridande överlåtelser av pensionsplaner är skilda saker och bör styras av olika bestämmelser. Om en gränsöverskridande överlåtelse av en pensionsplan leder till gränsöverskridande verksamhet bör bestämmelserna om gränsöverskridande verksamhet tillämpas.
- (14) Om det uppdragsgivande företaget och tjänstepensionsinstitutet är belägna i samma medlemsstat utgör inte det faktum att en pensionsplans medlemmar eller förmåntagare är bosatta i en annan medlemsstat i sig ett gränsöverskridande verksamhet föreligger.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1094/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/79/EG (EUT L 331, 15.12.2010, s. 48).

- (15) Medlemsstaterna bör ta hänsyn till behovet av att skydda pensionsrättigheter för arbetstagare som tillfälligt utsätts för att en annan medlemsstat för att arbeta.
- (16) Trots att direktiv 2003/41/EG har ett i kraft har den gränsöverskridande verksamheten förblivit begränsad på grund av skillnaderna i nationell social- och arbetsmarknadslagstiftning. Vidare återstår viktiga tillsynsrelaterade hinder som gör det svårare för tjänstepensionsinstitut att förvalta pensionsplaner över gränserna. Dessutom måste det nuvarande minimiskyddet för medlemmar och förmåntagare förbättras. Detta är desto viktigare på grund av att livslängds- och marknadsrisker allt oftare bärs av medlemmar och förmåntagare i stället för av tjänstepensionsinstitutet eller det uppdragsgivande företaget. Dessutom måste den nuvarande miniminivån för den mängd information som lämnas till medlemmar och förmåntagare höjas.
- (17) Syftet med de aktsamhetsregler som fastställs i detta direktiv är dels att garantera en hög grad av trygghet för alla framtida pensionärer genom att införa strikta tillsynskrav, dels att möjliggöra en sund, aktsam och effektiv förvaltning av tjänstepensionsplaner.
- (18) Tjänstepensionsinstitut bör vara helt åtskilda från uppdragsgivande företag och förvalta fonderade medel utifrån syftet att tillhandahålla pensionsförmåner. Tjänstepensionsinstitut som drivs enbart utifrån det syftet bör ha frihet att tillhandahålla tjänster och frihet att investera utan begränsningar, med förbehåll endast för samordnade aktsamhetskrav, oavsett om sådana tjänstepensionsinstitut anses vara juridiska personer eller inte.
- (19) I enlighet med subsidiaritetsprincipen bör medlemsstaterna ha det fulla ansvaret för tjänstepensionssystemens uppbyggnad, liksom för beslut om vilken roll var och en av de tre pelarna i pensionssystemet ska spela i enskilda medlemsstater. När det gäller den andra pelaren bör de också ha det fulla ansvaret för den roll och funktion som de olika institut som tillhandahåller tjänstepensionsförmåner har, t.ex. branschäckande pensionsfonder, företagspensionsfonder och livförsäkringsföretag. Detta direktiv är inte ägnat att ifrågasätta dessa medlemsstaternas prerogativ, utan syftar snarare till att uppmuntra dem att bygga upp tillräckliga, trygga och bärkraftiga tjänstepensioner och underlätta gränsöverskridande verksamhet.
- (20) Eftersom tjänstepensionerna behöver förbättras ytterligare bör kommissionen tillföra ett stort mervärde på unionsnivå genom att vidta ytterligare åtgärder för att stödja medlemsstaternas samarbete med arbetsmarknadens parter vid förbättringen av pensionsplaner inom andra pelaren och genom att inrätta en högnivågrupp med experter för att förbättra pensionssparandet inom den andra pelaren i medlemsstaterna, inklusive främjandet av medlemsstaternas utbyte av bästa praxis, i synnerhet när det gäller gränsöverskridande verksamhet.
- (21) De nationella reglerna för egenföretagares deltagande i tjänstepensionsinstitut skiljer sig åt. I vissa medlemsstater kan tjänstepensionsinstitut drivas på grundval av överenskommelser med branschorganisationer vars medlemmar uppträder i egenskap av egenföretagare, eller direkt med egenföretagare och anställda. I vissa medlemsstater kan en egenföretagare även bli medlem i ett tjänstepensionsinstitut när egenföretagaren uppträder i egenskap av arbetsgivare eller tillhandahåller yrkesmässiga tjänster åt ett företag. I vissa medlemsstater kan inte egenföretagare bli medlemmar i ett tjänstepensionsinstitut om inte vissa villkor, inbegripet sådana som följer av social- och arbetsmarknadslagstiftning, är uppfyllda.
- (22) Institut som förvaltar sociala trygghetssystem, vilka redan har samordnats på unionsnivå, bör undantas från detta direktivs tillämpningsområde. Hänsyn bör dock tas till de specifika förutsättningar som gäller för de tjänstepensionsinstitut som i en enskild medlemsstat förvaltar såväl sociala trygghetssystem som tjänstepensionsplaner.
- (23) Institut som drivs enligt principen om kapitalfinansiering som en del av ett obligatoriskt socialt trygghetssystem omfattas inte av detta direktiv.
- (24) Finansiella institut som redan omfattas av ramlagstiftning på unionsnivå bör generellt undantas från detta direktivs tillämpningsområde. Eftersom sådana institut i vissa fall även erbjuder tjänster på tjänstepensionsområdet, är det dock viktigt att säkerställa att detta direktiv inte ger upphov till någon snedvridning av konkurrensen. Sådan snedvridning kan undvikas om aktsamhetskraven i detta direktiv tillämpas på tjänstepensionsverksamhet som bedrivs av livförsäkringsföretag i enlighet med artikel 2.3 a i–iii och artikel 2.3 b ii–iv i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG⁽¹⁾. Kommissionen bör även noggrant övervaka situationen på marknaden för tjänstepensionsplaner och beakta möjligheten att utvidga den frivilliga tillämpningen av detta direktiv till andra reglerade finansiella institut.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) (EUT L 335, 17.12.2009, s. 1).

- (25) Eftersom tjänstepensionsinstitut har som mål att säkra ekonomisk trygghet under pensionsiden bör tjänstepensionsinstitut kunna betala ut pensionsförmåner som livslånga utbetalningar, som betalningar som ska göras under en viss tid, i form av engångsbelopp eller genom en kombination av dessa alternativ.
- (26) Det är viktigt att säkerställa att äldre och personer med funktionsnedsättning inte riskerar fattigdom utan kan åtnjuta en rimlig levnadsstandard. Tillräcklig täckning för biomeriska risker i tjänstepensionsprogram är en viktig aspekt i kampen mot fattigdom och osäkerhet bland äldre personer. När en pensionsplan inrättas bör arbetsgivare och arbetstagare, eller deras respektive företrädare, beakta möjligheten att pensionsplanen inbegriper täckning för risker kopplade till lång levnad och invaliditet samt efterlevandeskydd.
- (27) Om medlemsstaterna ger möjlighet att från tillämpningsområdet för nationell genomförandelagsstiftning undanta tjänstepensionsinstitut som förvaltar pensionsplaner som tillsammans har färre än 100 medlemmar, kan tillsynen underlättas i sådana medlemsstater utan att detta hindrar att den inre marknaden på detta område fungerar väl. Detta bör emellertid inte undergräva sådana tjänstepensionsinstituts rätt att utse kapitalförvaltare som är etablerade och vederbörligen auktoriserade i en annan medlemsstat för förvaltningen av sin investeringsportfölj, samt förvaringsinstitut som är etablerade och vederbörligen auktoriserade i en annan medlemsstat för förvaringen av sina tillgångar. Under alla omständigheter bör medlemsstaterna tillämpa särskilda bestämmelser avseende investeringsregler och företagsstyrningssystemer på tjänstepensionsinstitut som förvaltar pensionsplaner som tillsammans har mer än totalt 15 medlemmar.
- (28) Institut som Unterstützungskassen i Tyskland, där medlemmarna inte har någon laglig rätt till förmåner med visst belopp och där deras intressen skyddas av en obligatorisk lagstadgad oberäddsförsäkring, bör undantas från detta direktivs tillämpningsområde.
- (29) För att skydda medlemmarna och förmånstagarna bör tjänstepensionsinstitut begränsa sina verksamheter till sådana som avses i detta direktiv och till verksamheter som direkt förädlas av dessa.
- (30) Om ett uppdragsgivande företag går i konkurs riskerar medlemmar att förlora både sitt arbete och sina in tjänade pensionsrättigheter. Detta gör det nödvändigt att säkerställa en tydlig åtskillnad mellan det uppdragsgivande företaget och tjänstepensionsinstitutet samt att minimikrav på aktiesamhet fastställs för att skydda medlemmarna. När aktiesamhetskraven fastställs bör hänsyn tas till tjänstepensionsinstitutens möjligheter att få tillgång till pensionsgarantisystem eller liknande mekanismer som skyddar in tjänade individuella rättigheter för medlemmar och förmånstagare mot risken att det uppdragsgivande företaget inte kan fullgöra sina förpliktelser.
- (31) Driften av tjänstepensionsinstitut och tillsynen över dessa uppvisar betydande skillnader i de olika medlemsstaterna. I vissa medlemsstater kan tillsynen utövas inte bara över själva tjänstepensionsinstitutet utan också över de enheter eller företag som har auktoriserats för att förvalta dessa tjänstepensionsinstitut. Medlemsstaterna bör kunna ta hänsyn till sådana särdrag så länge som alla krav i detta direktiv uppfylls på ett korrekt sätt. Medlemsstaterna bör även kunna tillåta försäkringsföretag och andra finansiella företag att förvalta tjänstepensionsinstitut.
- (32) Tjänstepensionsinstitut är pensionsinstitut som har ett socialt syfte och som tillhandahåller finansiella tjänster. De har ansvar för tillhandahållandet av tjänstepensionsförmåner, och de bör därför när det gäller deras verksamhet och villkoren för att bedriva denna verksamhet uppfylla vissa minimikrav på aktiesamhet, med beaktande av nationella regler och traditioner. Dessa institut bör emellertid inte behandlas som rena finansiella tjänsteleveransörer. Deras sociala funktion och trepartsförhållandet mellan arbetstagaren, arbetsgivaren och tjänstepensionsinstitutet bör beaktas på ett korrekt sätt och stödjas som vägledande principer för detta direktiv.
- (33) Om tjänstepensionsinstitut i enlighet med nationell rätt förvaltar pensionsfonder som inte är någon juridisk person och består av enskilda medlemmars pensionsplaner och vars tillgångar är separerade från tjänstepensionsinstitutens tillgångar, bör det vara möjligt för medlemsstaterna att betrakta varje pensionsfond som en egen pensionsplan enligt detta direktiv.
- (34) Det stora antalet tjänstepensionsinstitut i vissa medlemsstater kräver en pragmatisk lösning när det gäller kravet på förhandsgodkännande av tjänstepensionsinstitut. Om ett tjänstepensionsinstitut önskar förvalta en plan i en annan medlemsstat bör det dock krävas ett förhandsgodkännande av den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten.
- (35) Utan att det påverkar tillämpningen av nationell social- och arbetsmarknadslagstiftning om pensionssystemets uppbyggnad, inbegriper obligatoriskt medlemskap och utfallen av kollektivavtal, bör tjänstepensionsinstitutet

kunna erbjuda sina tjänster i andra medlemsstater efter erhållande av tillstånd från den behöriga myndigheten i tjänstepensionsinstitutes hemmedlemsstat. Tjänstepensionsinstituten bör tillåtas att åta sig uppdrag för företag som är belägna i någon av medlemsstaterna och att förvalta pensionsplaner med medlemmar i fler än en medlemsstat. Detta skulle kunna medföra betydande stordriftsfördelar för sådana tjänstepensionsinstitut, förbättra konkurrenskraften hos unionens näringsliv och underlätta arbetskraftens rörlighet.

- (36) Rätten för ett tjänstepensionsinstitut som är etablerat i en medlemsstat att förvalta en tjänstepensionsplan som avtalats i en annan medlemsstat bör utövas med fullständigt iakttagande av bestämmelserna i gällande social- och arbetsmarknadslagstiftning i värdmedlemsstaten i den mån den är relevant för tjänstepensionsplaner, exempelvis definitionen och utbetalningen av pensionsförmåner och villkoren för överlåtelse av pensionsrättigheter. Tillsynsreglernas omfattning bör klargöras för att säkerställa rättslig säkerhet för tjänstepensionsinstitutes gränsöverskridande verksamhet.
- (37) Tjänstepensionsinstitut bör kunna överlåta pensionsplaner till andra tjänstepensionsinstitut över gränserna inom unionen i syfte att underlätta organisationen av tjänstepensioner på unionsnivå. Överlåtelser bör bli föremål för ett godkännande av den behöriga myndigheten i det mottagande tjänstepensionsinstitutes hemmedlemsstat efter det att den behöriga myndigheten har erhållit godkännande från den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten för det tjänstepensionsinstitut som överlåter pensionsplanen. Överlåtelserna och villkoren för denna bör vara beroende av ett förhandsgodkännande av en majoritet av medlemmarna och en majoritet av berörda förmåntagare eller, i förekommande fall, en majoritet av deras företrädare, till exempel en "trustee" i en trustbaserad plan.
- (38) Vid överlåtelse av en del av en pensionsplan bör bärkraften hos både den överlåtna och den återstående delen av pensionsplanen säkerställas och alla medlemmars och förmåntagares rättigheter bör skyddas på ett fullgott sätt efter överlåtelserna, genom krav på att både det överlåtande och det mottagande tjänstepensionsinstituten har tillräckliga och lämpliga tillgångar för att täcka de tekniska avsättningarna för den överlåtna delen och den återstående delen av planen.
- (39) För att underlätta samordningen av tillsynspraxis kan Europa begära information från de behöriga myndigheterna i enlighet med de befogenheter som Europa tilldelats genom förordning (EU) nr 1094/2010. Om det vid en fullständig eller partiell gränsöverskridande överlåtelse av en pensionsplan råder oenighet mellan de berörda behöriga myndigheterna bör det vidare vara möjligt för Europa att utföra medling.
- (40) Aktsamhet vid beräkningen av de tekniska avsättningarna är en grundläggande förutsättning för att det ska kunna säkerställas att pensionsåtagandena kan uppfyllas både på kort och lång sikt. Tekniska avsättningar bör beräknas enligt erkända aktuariella metoder och besyrkas av en aktuarie eller en annan expert på området. Maximiräntesatserna bör väljas på ett aktsamt sätt enligt relevanta nationella bestämmelser. De tekniska avsättningarna bör motsvara ett minimibelopp som är tillräckligt både för den fortsatta utbetalningen av de förmåner som redan är under utbetalning till förmåntagarna och för att återspegla de åtaganden som följer av medlemmarnas injänade pensionsrättigheter. Aktuariefunktionen bör utövas av personer som har kunskaper i försäkrings- och finansmatematik på en nivå som motiveras av storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos de inbäddade riskerna i tjänstepensionsinstitutes verksamhet, och som kan styrka sina erfarenheter på området enligt tillämpliga yrkeskvalifikationer eller andra normer.
- (41) Det finns betydande skillnader mellan tjänstepensionsinstituten i olika medlemsstater beträffande vilka risker som täcks. Hemmedlemsstaterna bör därför ha möjlighet att fastställa ytterligare, mer detaljerade bestämmelser för beräkningen av de tekniska avsättningarna förutom bestämmelserna i detta direktiv.
- (42) Tillräckliga och lämpliga tillgångar som motsvarar de tekniska avsättningarna bör krävas för att skydda intressena för pensionsplanens medlemmar och förmåntagare i händelse av det uppdragsgivande företags insolvens.
- (43) För att främja lika spelregler mellan inhemska och gränsöverskridande tjänstepensionsinstitut bör medlemsstaterna beakta skuldteckningskraven för både inhemska och gränsöverskridande tjänstepensionsinstitut.
- (44) I många fall kan det vara det uppdragsgivande företaget och inte tjänstepensionsinstituten självt som står för de biometrisk riskerna eller som garanterar vissa förmåner eller viss avkastning. Det förekommer dock även att tjänstepensionsinstituten självt står för sådana risker eller lämnar sådana garantier, varvid det uppdragsgivande företaget i allmänhet har uppfyllt sina förpliktelser i och med de nödvändiga inbetalningarna. I dessa fall bör de berörda tjänstepensionsinstituten ha ett kapital som grundas på värder av de tekniska avsättningarna och riskkapitalet.

- (45) Tjänstepensionsinstitut är mycket långsiktiga investerare. De tillgångar som tjänstepensionsinstitut förfogar över får i regel inte lösas in annat än för tillhandahållande av pensionsförmåner. För att medlemmarnas och förmåntagarnas rättigheter ska skyddas på ett fullgott sätt bör tjänstepensionsinstituten även ha möjlighet att välja placeringar som passar deras åtagandens specifika typ och varaktighet. Därför krävs en effektiv tillsyn liksom en inriktning på investeringsregler som ger tjänstepensionsinstituten det handlingsutrymme som behövs för att de ska kunna besluta om den säkraste och mest effektiva investeringspolicy och som lägger dem att agera på ett aktsamt sätt. Iakttagandet av aktsamhetsprincipen kräver därför en investeringspolicy som är anpassad till medlemsstrukturen i det enskilda tjänstepensionsinstitutet.
- (46) Genom att det fastställs att aktsamhetsprincipen (*the prudent person rule*) ska vara den grundläggande principen för kapitalinvesteringar och genom att det görs möjligt för tjänstepensionsinstitut att bedriva verksamhet över gränserna främjas en överflyttning av sparandet till tjänstepensionsområden, vilket bidrar till ekonomiska och sociala framsteg.
- (47) Tillsynsmetoder och tillsynspraxis skiljer sig åt mellan medlemsstaterna. Dessa bör därför ges visst utrymme att efter eget skön i detalj utforma de investeringsregler som de önskar kräva att tjänstepensionsinstitut som är belägna inom deras territorium ska följa. Dessa regler får dock inte inskränka den fria rörligheten för kapital, såvida det inte är motiverat av aktsamhetsskäl.
- (48) Dessa direktiv bör säkerställa en lämplig investeringsfrihet för tjänstepensionsinstitut. Eftersom tjänstepensionsinstituten är mycket långsiktiga investerare med låga likviditetsrisker, har de förutsättningar att inom aktsamma gränser investera i icke-likvida tillgångar, t.ex. aktier, och i andra instrument som har en långsiktig ekonomisk profil och inte är föremål för handel på reglerade marknader, multilaterala handelsplattformar (MTF-plattformar) eller organiserade handelsplattformar (OTF-plattformar). De kan också utnyttja fördelarna med en internationell diversifiering. Det bör därför inte, annat än av aktsamhetsskäl i linje med aktsamhetsprincipen för att skydda medlemmarnas och förmåntagarnas intressen, finnas några begränsningar för investeringar i aktier i valutor andra än dem som åtagandena är uttryckta i eller i andra instrument som har en långsiktig ekonomisk profil och inte är föremål för handel på reglerade marknader, MTF-plattformar eller OTF-plattformar.
- (49) Tolkningen av vad som utgör instrument med en långsiktig ekonomisk profil är vid. Dessa instrument är ej överförbara värdepapper och har därför inte tillgång till likviditeten på andrahandsmarknader. De kräver ofta åtaganden med fast tidsfrist, vilket begränsar deras säljbarhet och bör tolkas så att de inbegriper andelar och skuldinstrument i och lån som tillhandahålls icke börsnoterade företag. Onoterade företag omfattar infrastrukturprojekt, icke-börsnoterade tillväxtföretag, fastigheter eller andra tillgångar som skulle kunna vara lämpliga för långsiktiga investeringsändamål. Koldioxidmått och klimatåtgärds infrastrukturprojekt är ofta onoterade tillgångar och är beroende av långfristiga krediter för finansiering av projekt.
- (50) Tjänstepensionsinstituten bör ha rätt att investera i andra medlemsstater i enlighet med reglerna i deras hemmedlemsstat för att minska kostnaderna för gränsöverskridande verksamhet. Världmedlemsstaterna bör därför inte tillåta att tjänstepensionsinstitut belägna i andra medlemsstater ytterligare investeringskrav.
- (51) Enskilda måste kunna få en klar överblick över sina intjänade pensionsrättigheter enligt lagstadgade pensionsplaner och tjänstepensionsplaner, särskilt när sådana rättigheter har tjänats in i fler än en medlemsstat. Detta kan möjliggöras genom pensionsövervakningstjänster som omfattar hela unionen av det slag som redan har införts i vissa medlemsstater till följd av kommissionens vitbok av den 16 februari 2012 med en agenda för tillräckliga, trygga och långsiktiga bärkraftiga pensioner, som förespråkar utvecklingen av sådana tjänster.
- (52) Vissa risker kan inte minskas genom kvantitativa krav, återspeglade i tekniska avstämningar och skuldräckningskrav, utan kan hanteras på rätt sätt endast genom att man ställer krav på företagsstyrningen. Att säkerställa ett effektivt företagsstyrningssystem är därför av central betydelse för en fullgod riskhantering och för skyddet av medlemmar och förmåntagare. Dessa system bör stå i proportion till storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos tjänstepensionsinstitutes verksamhet.
- (53) En ersättningspolicy som uppmuntrar till ett överdrivet risktagande kan undergräva en sund och effektiv riskhantering i tjänstepensionsinstitut. Principer och krav på offentliggörande rörande ersättningspolicy som är tillämpliga på andra finansiella institut i unionen bör göras tillämpliga även på tjänstepensionsinstitut, dock med hänsyn till tjänstepensionsinstituten specifika företagsstyrningsstruktur jämfört med andra finansiella institut och behovet av att ta hänsyn till storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos tjänstepensionsinstituten verksamhet.

- (54) En nyckelfunktion är kapaciteten att utföra vissa företagsstyrningsuppgifter. Tjänstepensionsinstitute bör ha tillräcklig kapacitet för en riskhanteringsfunktion, en internrevisionsfunktion samt, i tillämpliga fall, en aktuariefunktion. Fasettallandet av en viss nyckelfunktion bör inte hindra ett tjänstepensionsinstitut från att fritt besluta hur det vill organisera denna nyckelfunktion i praktiken, om inte annat anges i detta direktiv. Detta bör inte leda till onödiga beaktande krav eftersom hänsyn bör tas till storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos tjänstepensionsinstitutets verksamhet.
- (55) De personer som i praktiken leder ett tjänstepensionsinstitut bör kollektivt vara lämpliga för sin uppgift och personer som utför nyckelfunktioner bör ha adekvata kunskaper och erfarenheter och, i tillämpliga fall, adekvata yrkeskvalifikationer. Dock bör endast personer som innehar nyckelfunktioner omfattas av kraven på anmälan till den behöriga myndigheten.
- (56) Med undantag av den interna revisionsfunktionen, bör det vara möjligt för en enda person eller organisatorisk enhet att utföra fler än en nyckelfunktion. Den person eller organisatoriska enhet som utför en nyckelfunktion bör dock vara en annan än den som utför en liknande nyckelfunktion i det uppdragsgivande företaget. Medlemsstaterna bör kunna ge tjänstepensionsinstitutet tillstånd att låta samma person eller organisatoriska enhet utföra nyckelfunktioner under förutsättning att tjänstepensionsinstitutet förklarar hur det undviker eller hanterar en intressekonflikt med det uppdragsgivande företaget.
- (57) Det är viktigt att tjänstepensionsinstitut förbättrar sin riskhantering, med beaktande av målet att ha en rättvis spridning av risker och förmåner mellan generationerna i tjänstepensioner, så att potentiella sårbarheter med avseende på pensionsplanernas långsiktiga bärkraft kan förstås på rätt sätt och diskuteras med de berörda behöriga myndigheterna. Tjänstepensionsinstitutet bör som ett led i sina riskhanteringssystem göra en riskbedömning för sina verksamheter som rör pensioner. Den riskbedömningen bör också göras tillgänglig för de behöriga myndigheterna och bör, om så är relevant, bland annat inkludera risker i samband med klimaatförändring, resursanvändning, miljön, sociala risker och risker som är relaterade till avskrivningar av tillgångar till följd av regleringsändringar (strändade tillgångar).
- (58) Miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer enligt av Förenta nationerna stödda principer för ansvarsfulla investeringar är viktiga för tjänstepensionsinstitutets investeringspolicy och riskhanteringssystem. Medlemsstaterna bör tillägga tjänstepensionsinstitut att uttryckligen redovisa när dessa faktorer beaktas vid investeringsbeslut och hur de ingår i deras riskhanteringssystem. Uppgifter om hur relevanta och väsentliga miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer är för en pensionsplans investeringar och hur de beaktas bör ingå i den information som ett tjänstepensionsinstitut tillhandahåller enligt detta direktiv. Detta utesluter inte att ett tjänstepensionsinstitut fullgör kravet genom att i sådan information ange att miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer inte beaktas i dess investeringspolicy eller att kostnaderna för ett system för att övervaka relevansen och väsentligheten i sådana faktorer och hur de beaktas är oproportionella i förhållande till storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos dess verksamhet.
- (59) Varje medlemsstat bör kräva att varje tjänstepensionsinstitut som är beläget inom dess territorium upprättar årsbokslut och förvaltningsberättelser i vilka hänsyn tas till varje pensionsplan som tjänstepensionsinstitutet hanterar, och, vid behov, årsbokslut och förvaltningsberättelser för varje pensionsplan. Årsbokslut och förvaltningsberättelser som ger en rättvisande och korrekt bild av tjänstepensionsinstitutets tillgångar, skulder och finansiella ställning, i vilka hänsyn tas till varje pensionsplan som tjänstepensionsinstitutet hanterar, och som vederbörligen godkänns av en auktoriserad person, är en mycket betydelsefull informationskälla för planens medlemmar och förmånsstagare samt för de behöriga myndigheterna. I synnerhet gör de det möjligt för de behöriga myndigheterna att övervaka tjänstepensionsinstitutets finansiella sundhet och att bedöma om det kan uppfylla alla sina avtalsmässiga förpliktelser. Årsbokslut och förvaltningsberättelser bör offentliggöras på en webbplats, om möjligt, eller på andra sätt såsom att tryckta exemplar tillhandahålls på begäran.
- (60) Ett tjänstepensionsinstitutets investeringspolicy är en avgörande faktor både vad avser tjänstepensionsplanernas säkerhet och ekonomiska hållbarhet på lång sikt. Tjänstepensionsinstitutet bör därför upprätta och minst vart tredje år se över riktlinjer för investeringsverksamheten. Dessa riktlinjer bör göras tillgängliga för de behöriga myndigheterna och på begäran även för varje pensionsplans medlemmar och förmånsstagare.
- (61) Tjänstepensionsinstitutet bör ha rätt att helt eller delvis utkontraktera samtliga verksamheter, inbegripet nyckelfunktioner, till tjänsteleverantörer som arbetar för deras räkning. Tjänstepensionsinstitutet bör fortfarande ha det fulla ansvaret för att uppfylla alla sina förpliktelser enligt detta direktiv när de utkontrakterar

nyckelfunktioner eller annan verksamhet. Tjänstepensionsinstitutet bör ingå ett skriftligt avtal med tjänsteleverantören när en verksamhet utkontrakteras. Vid tillämpningen av detta direktiv omfattas inte avtal för operativa tjänster, till exempel säkerhets- eller underhållspersonal.

- (62) Det bör vara möjligt för medlemsstater att kräva att förvaringsinstitut utses för förvaring av ett tjänstepensionsinstituts tillgångar.
- (63) Med beaktande av pensionsplanens karaktär och den administrativa bördan bör tjänstepensionsinstitutet ge tydlig och lämplig information till presumtiva medlemmar, medlemmar och förmånsagare till stöd för deras beslut om sin pensionering och säkerställa en hög grad av transparens under de olika faserna i en pensionsplan, vilka omfattar tiden före anslutningen, medlemskapet (inbegripet tiden före pensioneringen) och tiden efter pensioneringen. Särskilt bör lämnas information om inräknade pensionsrättigheter, beräknad nivå på pensionsförmåner, risker och garantier samt kostnader. När de beräknade pensionsförmånerna grundas på ekonomiska scenarier bör informationen också inkludera ett oförväntat scenario som bör vara extremt men trovärdigt. Om medlemmarna står för en investeringsrisk är det också mycket viktigt med ytterligare information om investeringsprofilen, tillgängliga alternativ och historisk avkastning. Informationen bör motsvara användarens behov och bör beakta Förenas Nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, i synnerhet vad beträffar tillgänglighet och tillgång till information, i enlighet med artiklarna 3 respektive 21 i konventionen. Medlemsstater kan välja att närmare specificera vem som får lämna informationen till presumtiva medlemmar, medlemmar och förmånsagare, inbegripet genom insamling av pensionsuppgifter (*pension tracking services*).
- (64) På grund av särdragen i de pensionsplaner som ger en viss förmånsnivå påverkas dessa förmåner inte av den historiska avkastningen eller av kostnadsstrukturen, förutom i extrema fall. Information om detta bör därför endast lämnas för pensionsplaner där medlemmarna står för en investeringsrisk eller kan fatta investeringsbeslut.
- (65) Innan presumtiva medlemmar ansluter sig till en pensionsplan bör de ges all den information de behöver för att kunna göra ett välgrundat val. Om presumtiva medlemmar inte har ett val utan automatiskt ansluts till en pensionsplan bör tjänstepensionsinstitutet förse dem med grundläggande relevant information om deras medlemskap direkt efter anslutningen.
- (66) Tjänstepensionsinstitutet bör för medlemmar utarbeta ett pensionsbesked som innehåller viktig personlig och allmän information om pensionsplanen. Pensionsbeskedet bör vara tydligt och fullständigt och innehålla relevant och lämplig information för att underlätta förståelsen av pensionsrättigheter över tiden och inom olika pensionsplaner och för att främja arbetskraftens rörlighet.
- (67) Tjänstepensionsinstitutet bör underrätta sina medlemmar i tillräckligt god tid före pensioneringen om de utbetalningsalternativ de kan välja mellan. Om pensionen inte betalas ut som en livslång utbetalning, bör medlemmar som närmar sig pensionering underrättas om tillgängliga förmånsutbetalningsprodukter för att underlätta finansiell planering inför pensionen.
- (68) Under den fas när pensionsförmåner utbetalas bör förmånsagarna förstå att få information om sina förmåner och motsvarande utbetalningsalternativ. Detta är särskilt viktigt när förmånsagare står för en betydande del av investeringsrisken under utbetalningsfasen. Förmånsagare bör även informeras om eventuella sänkningar av förmånsnivåer innan någon sådan sänkning tillämpas, efter det att ett beslut som leder till en sänkning har fattats. I enlighet med god praxis rekommenderas tjänstepensionsinstitutet att samråda med förmånsagarna innan ett sådant beslut fattas.
- (69) Den behöriga myndigheten bör utöva sina befogenheter i de huvudsakliga syftena att skydda rättigheterna för medlemmar och förmånsagare och tjänstepensionsinstitutets stabilitet och sundhet.
- (70) Tillsynens omfattning varierar mellan medlemsstaterna. Detta kan orsaka problem om ett tjänstepensionsinstitut måste följa rörelsereglerna i sin hemmedlemsstat och samtidigt följa social- och arbetsmarknadslagstiftningen i sin värdmedlemsstat. Klargörandet av vilka områden som ska anses vara en del av tillsynen enligt detta direktiv minskar den rättsliga osäkerheten och tillhörande transaktionskostnader.
- (71) En inre marknad för tjänstepensionsinstitutet kräver ett ömsesidigt erkännande av aktiesamhetskraven. Ett tjänstepensionsinstituts efterlevnad av dessa krav bör övervakas av de behöriga myndigheterna i tjänstepensionsinstitutes hemmedlemsstat. Medlemsstaterna bör ge de behöriga myndigheterna nödvändiga befogenheter för att använda förebyggande eller korrigerande åtgärder om ett tjänstepensionsinstitut bryter mot något av kraven i detta direktiv.

- (72) För att säkerställa en effektiv tillsyn över verksamheter som utkontrakteras, inklusive all verksamhet som senare utkontrakteras på nytt, är det viktigt att de behöriga myndigheterna har tillgång till alla relevanta uppgifter som innehålls av tjänsteleverantörer till vilka verksamheter har utkontrakterats, oavsett om den senare är en reglerad eller oreglerad enhet, och har rätt att genomföra inspektioner på plats. För att myndigheterna ska kunna ta hänsyn till marknadsutvecklingen och säkerställa att villkoren i uppdragsavtalet förelöpande efterlevs bör behöriga myndigheter ha nödvändiga befogenheter att begära information från tjänstepensionsinstituten och tjänsteleverantörer om utkontrakterade verksamheter.
- (73) Det bör införas bestämmelser om informationsutbyte mellan behöriga myndigheter, andra myndigheter och organ som arbetar med ansvar för att stärka den finansiella stabiliteten och uppsägning av pensionsplaner. Det är därför nödvändigt att närmare ange under vilka förhållanden sådant informationsutbyte bör vara möjligt. När information får offentliggöras endast med de behöriga myndigheternas uttryckliga samtycke bör dessa myndigheter, när så är lämpligt, få ställa stränga krav som villkor för samtycket.
- (74) Behandling av personuppgifter enligt detta direktiv, såsom de behöriga myndigheternas utbyte eller överföring av personuppgifter, bör ske i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679^(*), och de europeiska tillsynsmyndigheternas utbyte eller överföring av information enligt detta direktiv bör ske i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001^(*).
- (75) För att säkerställa en väl fungerande inre marknad för tjänstepensioner som organiseras på unionsnivå bör kommissionen, efter samråd med Euopa, se över och rapportera om tillämpningen av detta direktiv och bör lägga fram denna rapport för Europaparlamentet och rådet senast den 13 januari 2023.
- (76) För att säkerställa en sund konkurrens mellan instituten bör den övergångsperiod som ger försäkringsföretag som omfattas av direktiv 2009/138/EG möjlighet att bedriva sin tjänstepensionsverksamhet enligt de regler som avses i artikel 4 i det här direktivet förlängas till och med den 31 december 2022. Direktiv 2009/138/EG bör därför ändras i enlighet med detta.
- (77) Vidareutvecklingen på unionsnivå av solvensmodeller, exempelvis HBS-modeller (*holistic balance sheet*), är inte realistisk i praktiken och inte effektiv när det gäller kostnader och förmåner, särskilt med tanke på mångfalden hos tjänstepensionsinstitut inom och mellan medlemsstaterna. Inga kvantitativa kapitalkrav, såsom Solvens II eller HBS-modeller som anknyter till Solvens II, bör därför utvecklas på unionsnivå när det gäller tjänstepensionsinstitut, eftersom de potentiellt skulle kunna minska arbetsgivarnas beredvillighet att tillhandahålla tjänstepensionsplaner.
- (78) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att skapa en rättslig ram på unionsnivå som omfattar tjänstepensionsinstitut, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av åtgärdens omfattning eller verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (79) I enlighet med medlemsstaternas och kommissionens gemensamma politiska förklaring av den 28 september 2011 om förklarande dokument har medlemsstaterna åtagit sig att, i de fall detta är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i ett direktiv och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Med avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är motiverat.
- (80) Skyldigheten att införliva detta direktiv med nationell rätt bör endast gälla de bestämmelser som utgör en innehållsmässig ändring i förhållande till de tidigare direktiven. Skyldigheten att införliva de oförändrade bestämmelserna följer av de tidigare direktiven.
- (81) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter vad gäller de tidsfrister för införlivande med nationell rätt och tillämpning av direktiven som anges i del B i bilaga I.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 av den 18 december 2000 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter (EGT L 8, 12.1.2001, s. 1).

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVDELNING I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

I detta direktiv fastställs bestämmelser för inledande och utövande av verksamhet som bedrivs av tjänstepensionsinstitut.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv ska tillämpas på tjänstepensionsinstitut. Om tjänstepensionsinstitut i enlighet med nationell rätt inte är juridiska personer ska medlemsstaterna tillämpa direktivet antingen på dessa tjänstepensionsinstitut eller, om inte annat föreskrivs i punkt 2, på de auktoriserade enheter som ansvarar för driften av dessa institut och agerar för deras räkning.
2. Detta direktiv ska inte tillämpas på
 - a) institut som förvaltar sociala trygghetssystem som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 883/2004 ^(*) och (EG) nr 987/2009 ^(*),
 - b) institut som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG ^(*), 2009/138/EG, 2011/61/EU ^(*), 2013/36/EU ^(*) och 2014/65/EU ^(*),
 - c) institut vars verksamhet bygger på fördelningsprincipen (*pay as you go*),
 - d) institut där det uppdragsgivande företags anställda inte har någon laglig rätt till förmåner och där det uppdragsgivande företaget när som helst kan lösa in tillgångarna och inte nödvändigtvis fullgöra sina skyldigheter att utbetala pensionsförmåner,
 - e) företag som gör bokföringsmässiga avsättningar för att kunna betala ut pensionsförmåner till sina anställda.

Artikel 3

Tillämpning på tjänstepensionsinstitut som förvaltar sociala trygghetssystem

Tjänstepensionsinstitut som också förvaltar obligatoriska anställningsrelaterade pensionsplaner som beaktas som sociala trygghetssystem som omfattas av förordningarna (EG) nr 883/2004 och (EG) nr 987/2009 ska omfattas av detta direktiv när det gäller den del av deras verksamheter som avser tillhandahållande av icke-obligatoriska tjänstepensioner. I sådana fall ska skulder och motsvarande tillgångar hållas fullständigt åtskilda och de ska inte kunna överlåtas till de obligatoriska pensionsplaner som beaktas som sociala trygghetssystem eller omvänt.

^(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (EUT L 166, 30.4.2004, s. 1).

^(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (EUT L 284, 30.10.2009, s. 1).

^(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) (EUT L 302, 17.11.2009, s. 32).

^(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU av den 8 juni 2011 om förvaltare av alternativa investeringsfonder samt om ändring av direktiv 2003/41/EG och 2009/65/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 1095/2010 (EUT L 174, 1.7.2011, s. 1).

^(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG (EUT L 176, 27.6.2013, s. 338).

^(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU (EUT L 173, 12.6.2014, s. 349).

Artikel 4

Frivillig tillämpning på institut som omfattas av direktiv 2009/138/EG

Hemmedlemsstaten får välja att tillämpa bestämmelserna i artiklarna 9–14, 19–22, 23.1, 23.2 och 24–58 i detta direktiv på tjänstepensionsverksamheten hos livförsäkringsföretag i enlighet med artikel 2.3 a i–iii och artikel 2.3 b ii–iv i direktiv 2009/138/EG. I sådana fall ska alla tillgångar och skulder som hänför sig till tjänstepensionsverksamheten hållas fullständigt åtskilda från, förvaltas och hanteras skilt från livförsäkringsföretagets övriga verksamheter, utan någon möjlighet till överlåtelse.

I fall som avses i första stycket i den här artikeln, och endast när det gäller deras tjänstepensionsverksamhet, ska livförsäkringsföretag inte omfattas av artiklarna 76–86, 132, 134.2, 173, 185.5, 185.7, 185.8 och 209 i direktiv 2009/138/EG.

Hemmedlemsstaten ska säkerställa att ansökan de behöriga myndigheterna eller de myndigheter som ansvarar för tillsynen av livförsäkringsföretag som omfattas av direktiv 2009/138/EG, som en del av sin tillsynsverksamhet kontrollerar att den verksamhet som rör tjänstepensioner hålls strikt åtskild från övrig verksamhet.

Artikel 5

Små tjänstepensionsinstitut och pensionsplaner som följer av lag

Med undantag för vad som föreskrivs i artiklarna 32–35 får medlemsstaterna välja att helt eller delvis underlätta att tillämpa detta direktiv på tjänstepensionsinstitut som är registrerade eller auktoriserade inom deras territorium och som förvaltar pensionsplaner som sammanlagt har färre än 100 medlemmar. Om inte annat föreskrivs i artikel 2.2 ska sådana tjänstepensionsinstitut dock ha rätt att tillämpa direktivet på frivillig grund. Artikel 11 får tillämpas endast om alla övriga bestämmelser i detta direktiv är tillämpliga. Medlemsstaterna ska tillämpa artiklarna 19.1, 21.1 och 21.2 på alla tjänstepensionsinstitut som är registrerade eller auktoriserade inom deras territorium och som förvaltar pensionsplaner som sammanlagt har fler än 15 medlemmar.

Medlemsstaterna får välja att tillämpa någon av artiklarna 1–8, artikel 19 och artiklarna 32–35 på institut som tillhandahåller tjänstepensioner enligt lag, enligt nationell rätt, och vilka pensioner garanteras av en offentlig myndighet.

Artikel 6

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. **tjänstepensionsinstitut**: ett institut som, oavsett sin rättsliga form, förvaltar fonderade medel och som är etablerat oberoende av uppdragsgivande företag eller branschorganisation utifrån syftet att tillhandahålla pensionsförmåner i samband med yrkesutövning på grundval av en överenskommelse eller ett avtal som slutits
 - a) enskilt eller kollektivt mellan arbetsgivare och arbetstagare eller deras respektive företrädare, eller
 - b) med egenföretagare, enskilt eller kollektivt, i enlighet med rätten i hem- och värdmedlemsstaten,
 och som bedriver verksamheter som direkt förädlas av dessa,
2. **pensionsplan**: ett avtal, en överenskommelse, en stiftandeurkund (*trust deed*) eller bestämmelser vari anges vilka pensionsförmåner som ska lämnas och på vilka villkor,
3. **uppdragsgivande företag**: varje företag eller annat organ, oavsett om det omfattar eller består av en eller flera juridiska eller fysiska personer, vilket handlar i egenskap av arbetsgivare eller egenföretagare eller en kombination av dessa, och som erbjuder en pensionsplan eller gör inbetalningar till ett tjänstepensionsinstitut,

4. **pensionsförmåner:** förmåner som betalas ut med anledning av uppnådd pensionsålder eller förväntat uppnående av pensionsålder eller, om de kompletterar dessa förmåner och tillhandahålls sekundärt, i form av utbetalningar vid dödsfall, invaliditet eller upphörande av anställning eller i form av bidrag eller tjänster som tillhandahålls vid sjukdom, medellöshet eller dödsfall. För att den ekonomiska tryggheten under pensionsiden ska stärkas får pensionsförmånerna betalas ut som en livslång utbetalning, under en viss tid, i form av ett engångsbelopp eller genom en kombination av dessa alternativ,
5. **medlem:** en person som inte är förmånsägare eller presumtiv medlem och vars tidigare eller nuvarande yrkesverksamhet ger, eller kommer att ge honom eller henne, rätt till pensionsförmåner enligt bestämmelserna i en pensionsplan,
6. **förmånsägare:** en person som uppbär pensionsförmåner,
7. **presumtiv medlem:** en person som har rätt att ansluta sig till en pensionsplan,
8. **behörig myndighet:** en nationell myndighet som har utsetts för att utföra de uppgifter som anges i dessa direktiv,
9. **biometrisk risker:** risker kopplade till dödsfall, invaliditet och lång levnad,
10. **hemmedlemsstat:** den medlemsstat där tjänstepensionsinstituten har registrerats eller auktoriserats och där det har sin huvudsakliga förvaltningsort i enlighet med artikel 9,
11. **världmedlemsstat:** den medlemsstat vars social- och arbetsmarknadslagstiftning som är relevant på området för tjänstepensionsplaner är tillämplig på förhållandet mellan det uppdragsgivande företaget och medlemmarna eller förmånsägarna,
12. **överlåtande tjänstepensionsinstitut:** ett tjänstepensionsinstitut som överlåter alla eller delar av en pensionsplans skulder, tekniska avsättningar och andra skyldigheter och rättigheter, samt motsvarande tillgångar eller likvärdiga likvida tillgångar till ett tjänstepensionsinstitut som är registrerat eller auktoriserat i en annan medlemsstat,
13. **mottagande tjänstepensionsinstitut:** ett tjänstepensionsinstitut som tar emot alla eller delar av en pensionsplans skulder, tekniska avsättningar och andra skyldigheter och rättigheter, samt motsvarande tillgångar eller likvärdiga likvida tillgångar från ett tjänstepensionsinstitut som är registrerat eller auktoriserat i en annan medlemsstat,
14. **reglerad marknad:** en reglerad marknad enligt definitionen i artikel 4.1.21 i direktiv 2014/65/EU,
15. **multilateral handelsplattform eller MTF-plattform:** en multilateral handelsplattform enligt definitionen i artikel 4.1.22 i direktiv 2014/65/EU,
16. **organiserad handelsplattform eller OTF-plattform:** en organiserad handelsplattform enligt definitionen i artikel 4.1.23 i direktiv 2014/65/EU,
17. **varaktigt medium:** ett instrument som gör det möjligt för en medlem eller förmånsägare att lagra information som riktar till den medlemmen eller förmånsägaren personligen, på ett sätt som möjliggör framtida åtkomst och under en tid som är lämplig med hänsyn till vad som är avsikten med informationen och som tillåter oförändrad återgivning av den lagrade informationen,
18. **nyckelfunktion:** inom ett företagsstyrningssystem, en intern kapacitet att utföra praktiska uppgifter som omfattar riskhanteringsfunktionen, internrevisionsfunktionen och aktuariefunktionen,
19. **gränsöverskridande verksamhet:** förvaltning av en pensionsplan där förhållandet mellan det uppdragsgivande företaget och berörda medlemmar och förmånsägare styrs av social- och arbetsmarknadslagstiftning som är relevant på området för tjänstepensionsplaner i en annan medlemsstat än hemmedlemsstaten.

Artikel 7

Ett tjänstepensionsinstituts verksamhet

Medlemsstaterna ska kräva att tjänstepensionsinstitut som är registrerade eller auktoriserade inom deras territorium begränsar sin verksamhet till sådan verksamhet som avser pensionsförmåner i begreppet verksamheter som förädlats av dessa.

Om ett livförsäkringsföretag, i enlighet med artikel 4, driver sin tjänstepensionsverksamhet genom att hålla tillgångarna och skulderna fullständigt åtskilda, ska de fullständigt åtskilda tillgångarna och skulderna hanteras endast inom ramen för sådan verksamhet som avser pensionsförmåner och därav direkt föranledd verksamhet.

Som allmän princip ska tjänstepensionsinstitut i sin verksamhet, där så är relevant, beakta målet att skapa en rättvis fördelning av risker och förmåner mellan generationerna.

Artikel 8

Juridisk åtskillnad mellan uppdragsgivande företag och tjänstepensionsinstitut

Medlemsstaterna ska säkerställa att uppdragsgivande företag är juridiskt åtskilda från ett tjänstepensionsinstitut som är registrerat eller auktoriserat inom deras territorium, så att tjänstepensionsinstitutes tillgångar skyddas i medlemmarnas och förmånsagarnas intresse om det uppdragsgivande företaget går i konkurs.

Artikel 9

Registrering eller auktorisering

1. Medlemsstaterna ska med avseende på alla tjänstepensionsinstitut som har sin huvudsakliga förvalningsort inom deras territorium, säkerställa att tjänstepensionsinstituten registreras i ett nationellt register av den behöriga myndigheten eller är auktoriserade av denna.

Med huvudsaklig förvalningsort avses den plats där tjänstepensionsinstituten fattar sina viktigaste strategiska beslut.

2. Vid sådan gränsöverskridande verksamhet som bedrivs i enlighet med artikel 11 ska även de medlemsstater där tjänstepensionsinstituten är verksamt framgå av registret.

3. Informationen från registret ska meddelas Eüopa, som ska offentliggöra den på sin webbplats.

Artikel 10

Operativa krav

1. Medlemsstaterna ska för varje tjänstepensionsinstitut som är registrerat eller auktoriserat inom deras territorium säkerställa att

- a) tjänstepensionsinstituten har genomfört korrekt upprättade regler för förvalningen av pensionsplaner,
- b) det uppdragsgivande företaget, om det garanterar pensionsförmånerna, är skyldigt att regelbundet finansiera detta åtagande.

2. I enlighet med subsidiaritetsprincipen och med vederbörligt beaktande av storleken på pensionsförmånerna från socialförsäkringssystemen får medlemsstaterna föreskriva att kompletterande förmåner såsom täckning av risker kopplade till lång levnad och invaliditet, efterlevandeskydd samt en garanti för återbetalning av inbetalade belopp erbjuds till medlemmarna om arbetsgivarna och arbetstagarna, eller deras respektive företrädare, kommer överens om detta.

Artikel 11

Gränsöverskridande verksamhet och förfaranden

1. Utan att det påverkar tillämpningen av nationell social- och arbetsmarknadslagstiftning avseende pensionssystemens uppbyggnad, inbegripet obligatoriskt medlemskap och utfallen av kollektivavtal, ska medlemsstaterna tillåta tjänstepensionsinstitut som är registrerade eller auktoriserade inom deras territorium att bedriva gränsöverskridande verksamhet. Medlemsstaterna ska också tillåta företag som är belägna inom deras territorier att stödja tjänstepensionsinstitut som erbjuder sig att bedriva eller faktiskt bedriver gränsöverskridande verksamhet.

2. Ett tjänstepensionsinstitut som erbjuder sig att bedriva gränsöverskridande verksamhet och att åta sig uppdrag för ett uppdragsgivande företag måste godkännas i förväg av den relevanta behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten.

3. Ett tjänstepensionsinstitut ska till den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten anmäla att det avser att bedriva gränsöverskridande verksamhet. Medlemsstaterna ska kräva att tjänstepensionsinstitut lämnar följande uppgifter när de gör denna anmälan:

- a) Namnet på den eller de värdmedlemsstater, vilka i förekommande fall ska anges av det uppdragsgivande företaget.
- b) Det uppdragsgivande företags namn och huvudsakliga förvaltningsort.
- c) De viktigaste särdragen i den pensionsplan som ska förvaltas för det uppdragsgivande företags räkning.

4. När den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten mottar en anmälan enligt punkt 3 ska denna – under förutsättning att den inte har utfärdat ett motiverat beslut om att tjänstepensionsinstitutets administrativa uppbyggnad, dess finansiella ställning eller dess lednings anseende eller yrkeskvalifikationer eller erfarenhet på området inte är förenliga med den föreslagna gränsöverskridande verksamheten – inom tre månader från mottagandet av alla de uppgifter som anges i punkt 3 vidarebefordra dessa till den behöriga myndigheten i värdmedlemsstaten och informera tjänstepensionsinstitutet om detta.

Det motiverade beslut som avses i första stycket ska utfärdas inom tre månader från mottagandet av alla de uppgifter som anges i punkt 3.

5. Om den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten inte överlämnar de uppgifter som anges i punkt 3 till värdmedlemsstatens behöriga myndighet ska den informera det berörda tjänstepensionsinstitutet om skälen för detta inom tre månader från det att den har mottagit uppgifterna. Underlåtenhet att överlämna uppgifter ska kunna överklagas till domstol i hemmedlemsstaten.

6. Tjänstepensionsinstitut som bedriver gränsöverskridande verksamhet ska omfattas av de informationskrav som anges i avdelning IV och som värdmedlemsstaten uppställer med avseende på de presumtiva medlemmar, medlemmar och förmånsagare som berörs av den gränsöverskridande verksamheten.

7. Innan tjänstepensionsinstitutet börjar bedriva gränsöverskridande verksamhet, ska den behöriga myndigheten i värdmedlemsstaten inom sex veckor efter mottagandet av de uppgifter som avses i punkt 3 informera den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten om de krav i social- och arbetsmarknadslagsstiftning som är relevanta på området för tjänstepensionsplaner och som ska uppfyllas när pensionsplanen förvaltas på uppdrag av ett företag i värdmedlemsstaten och om värdmedlemsstatens informationskrav enligt avdelning IV som ska tillämpas på den gränsöverskridande verksamheten. Den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten ska lämna denna information till tjänstepensionsinstitutet.

8. Tjänstepensionsinstitutet får börja bedriva gränsöverskridande verksamhet i enlighet med de krav i värdmedlemsstatens social- och arbetsmarknadslagsstiftning som är relevanta på området för tjänstepensionsplaner och med värdmedlemsstatens informationskrav enligt punkt 7 så snart som det har mottagit den information som avses i punkt 7 eller, om ingen information från den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten inkommer, efter utgången av den tidsfrist som anges i punkt 7.

9. Den behöriga myndigheten i värdmedlemsstaten ska informera den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten om alla väsentliga ändringar av de krav i värdmedlemsstatens social- och arbetsmarknadslagsstiftning som är relevanta på området för tjänstepensionsplaner som kan påverka pensionsplanens särdrag i den mån det gäller den gränsöverskridande verksamheten samt om alla väsentliga ändringar i värdmedlemsstatens informationskrav enligt punkt 7. Den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten ska lämna denna information till tjänstepensionsinstitutet.

10. Tjänstepensionsinstitutet ska vara föremål för löpande tillsyn av den behöriga myndigheten i värdmedlemsstaten i fråga om verksamhetens förenlighet med de krav i social- och arbetsmarknadslagsstiftningen i värdlandet som är relevanta på området för tjänstepensionsplaner och med värdmedlemsstatens informationskrav enligt punkt 7. Om oriktigheter uppträder vid denna tillsyn ska den behöriga myndigheten i värdmedlemsstaten omedelbart underrätta den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten. Den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten ska i samordning med den behöriga myndigheten i värdmedlemsstaten vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att tjänstepensionsinstitutet upphör med de uppträdda överträdelseerna.

11. Om tjänstepensionsinstitutet, trots de åtgärder som vidtagits av den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten eller på grund av att lämpliga åtgärder saknas i hemmedlemsstaten, fortsätter att överträda de tillämpliga

beslämningarna i de krav i värdmedlemsstatens social- och arbetsmarknadslagstiftning som är relevanta på området för tjänstepensionsplaner eller värdmedlemsstatens informationskrav enligt punkt 7, får den behöriga myndigheten i värdmedlemsstaten, efter att ha informerat den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten, vidta lämpliga åtgärder för att förhindra eller beivra ytterligare oriktigheter och, i den mån det är strikt nödvändigt, hindra tjänstepensionsinstitutet från att bedriva verksamhet i värdmedlemsstaten för det uppdragsgivande företags räkning.

Artikel 12

Gränsöverskridande överlåtelser

1. Medlemsstaterna ska godkänna ett tjänstepensionsinstitut som är registrerat eller auktoriserat inom deras territorium överlåter alla eller en del av en pensionsplans skulder, tekniska avsättningar och andra skyldigheter och rättigheter, samt motsvarande tillgångar eller likvärdiga likvida tillgångar till ett mottagande tjänstepensionsinstitut.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att kostnaderna för överlåtelserna inte belastar de kvarvarande medlemmarna och förmåntagarna i det mottagande tjänstepensionsinstitutet.
3. Överlåtelserna måste förhandsgodkännas
 - a) av en majoritet av berörda medlemmar och en majoritet av berörda förmåntagare eller, i förekommande fall, av en majoritet av deras företrädare. Vad som utgör en majoritet ska definieras i enlighet med nationell rätt. Informationen om villkoren för överlåtelserna ska göras tillgänglig för berörda medlemmar och förmåntagare och, i förekommande fall, för deras företrädare, av det överlåtande tjänstepensionsinstitutet i god tid innan den ansökan som avses i punkt 4 lämnas in, och
 - b) i förekommande fall, av det uppdragsgivande företaget.
4. Överlåtelserna av alla eller en del av en pensionsplans skulder, tekniska avsättningar och andra skyldigheter och rättigheter, samt motsvarande tillgångar eller likvärdiga likvida tillgångar mellan överlåtande och mottagande tjänstepensionsinstitut ska kräva godkännande från den behöriga myndigheten i det mottagande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat, efter förhandsgodkännande av den behöriga myndigheten i det överlåtande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat. Ansökan om godkännande av överlåtelserna ska lämnas in av det mottagande tjänstepensionsinstitutet. Den behöriga myndigheten i det mottagande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat ska bevilja eller avslå ansökan om godkännande och meddela sitt beslut till det mottagande tjänstepensionsinstitutet inom tre månader från det att ansökan mottagits.
5. Ansökan om det godkännande av överlåtelserna som avses i punkt 4 ska innehålla följande upplysningar:
 - a) Det skriftliga avtalet mellan det överlåtande och det mottagande tjänstepensionsinstitutet, i vilket ska anges överlåtelsernas villkor.
 - b) En beskrivning av pensionsplanens viktigaste särdrag.
 - c) En beskrivning av de skulder eller tekniska avsättningar som ska överlåtas och andra skyldigheter och rättigheter, samt motsvarande tillgångar eller likvärdiga likvida tillgångar.
 - d) Det överlåtande och det mottagande pensionsinstitutets namn och huvudsakliga förvaltningsort, samt den medlemsstat i vilken var och ett av tjänstepensionsinstituterna är registrerat eller auktoriserat.
 - e) Det uppdragsgivande företags huvudsakliga förvaltningsort och namn.
 - f) Belägg för förhandsgodkännandet i enlighet med punkt 3.
 - g) I förekommande fall, namnet på de medlemsstaters vars social- och arbetsmarknadslagstiftning som är relevant på området för tjänstepensionsplaner är tillämplig på den berörda pensionsplanen.
6. Den behöriga myndigheten i det mottagande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat ska utan dröjsmål efter mottagandet vidarebefordra ansökan enligt punkt 4 till den behöriga myndigheten för det överlåtande tjänstepensionsinstitutet.
7. Den behöriga myndigheten i det mottagande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat ska endast bedöma om
 - a) all information enligt punkt 5 har lämnats av det mottagande tjänstepensionsinstitutet,

- b) det mottagande tjänstepensionsinstitutets administrativa uppbyggnad, dess finansiella ställning och dess lednings anseende eller yrkeskvalifikationer eller erfarenhet på området är förenliga med den föreslagna överlåtelsen,
- c) de långsiktiga intressena hos det mottagande tjänstepensionsinstitutets medlemmar och förmåntagare och den överlåtna delen av pensionsplanen är tillräckligt skyddade under och efter överlåtelsen,
- d) det mottagande tjänstepensionsinstitutets tekniska avsättningar är fullt skuldsäckta vid tidpunkten för överlåtelsen, när överlåtelsen utmynnar i gränsöverskridande verksamhet, och
- e) tillgångarna som ska överlåtas är tillräckliga och lämpliga för att täcka de skulder, tekniska avsättningar och andra skyldigheter och rättigheter som ska överlåtas, i enlighet med tillämpliga regler i det mottagande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat.
8. Den behöriga myndigheten i det överlåtande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat ska endast bedöma
- a) vid en partiell överlåtelse av till pensionsplanen hänförliga skulder, tekniska avsättningar och andra skyldigheter och rättigheter samt motsvarande tillgångar eller likvärdiga likvida tillgångar, om medlemmarnas och förmåntagarnas långsiktiga intressen i den kvarvarande delen av pensionsplanen är tillräckligt skyddade,
- b) om medlemmarnas och förmåntagarnas individuella rättigheter försämrats på grund av överlåtelsen,
- c) om de tillgångar som hör till pensionsplanen och som ska överlåtas är tillräckliga och lämpliga för att täcka de skulder, tekniska avsättningar och andra skyldigheter och rättigheter som ska överlåtas, i enlighet med tillämpliga regler i det överlåtande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat.
9. Den behöriga myndigheten i det överlåtande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat ska översända resultaten av bedömningen enligt punkt 8 inom åtta veckor från det att ansökan enligt punkt 6 erhållits så att den behöriga myndigheten i det mottagande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat kan fatta ett beslut i enlighet med punkt 4.
10. Om ansökan om godkännande avslås ska den behöriga myndigheten i det mottagande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat ange skälen till ett sådant avslag inom den trettio dagarsperiod som anges i punkt 4. Det avslaget, eller underlåtenhet att handla från den behöriga myndigheten i det mottagande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat, ska kunna överklagas till domstol i det mottagande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat.
11. Den behöriga myndigheten i det mottagande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat ska informera den behöriga myndigheten i det överlåtande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat om beslutet enligt punkt 4 inom två veckor efter att ha fattat det beslutet.
- När överlåtelsen utmynnar i gränsöverskridande verksamhet ska den behöriga myndigheten i det överlåtande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat också informera den behöriga myndigheten i det mottagande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat om de krav i social- och arbetsmarknadslagstiftning som är relevanta på området för tjänstepensionsplaner och i enlighet med vilka pensionsplanen måste förvaltas samt om de informationskrav i värdepapperslagen enligt avdelning IV som ska tillämpas på den gränsöverskridande verksamheten. Denna ska meddelas inom ytterligare fyra veckor.
- Den behöriga myndigheten i det mottagande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat ska översända denna information till det mottagande tjänstepensionsinstitutet inom en vecka efter mottagandet.
12. Efter att ha mottagit ett beslut om godkännande enligt punkt 4 eller, om ingen information om beslutet mottagits från den behöriga myndigheten i det mottagande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat, vid utgången av den period som anges i punkt 11 tredje stycket, får det mottagande tjänstepensionsinstitutet börja förvalta pensionsplanen.
13. Om det råder oenighet om förfarandet eller innehållet i en åtgärd eller utebliven åtgärd från den behöriga myndigheten i det överlåtande eller det mottagande tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat, inbegripet ett beslut att godkänna eller avslå ansökan om en gränsöverskridande överlåtelse, får Eioipa genomföra icke-bindande medling i enlighet med artikel 31 andra stycket c i förordning (EU) nr 1094/2010 på begäran av någon av de behöriga myndigheterna eller på eget initiativ.
14. Om det mottagande tjänstepensionsinstitutet bedriver gränsöverskridande verksamhet ska artikel 11.9, 11.10 och 11.11 tillämpas.

AVDELNING II

KVANTITATIVA KRAV

Artikel 13

Tekniska avsättningar

1. Hemmedlemsstaten ska säkerställa att tjänstepensionsinstitut som förvaltar tjänstepensionsplaner för samtliga pensionsplaner alltid innehar tillräckliga tekniska avsättningar motsvarande deras finansiella åtaganden till följd av gällande pensionsavtal.
2. Hemmedlemsstaten ska säkerställa att tjänstepensionsinstitut som förvaltar tjänstepensionsplaner, där tjänstepensionsinstitutes åtagande täcker biometrisk risker eller garanterar antingen en viss avkastning eller en viss förmånsnivå, gör tekniska avsättningar som är tillräckliga i förhållande till samtliga åtaganden enligt dessa planer.
3. Dessa tekniska avsättningar ska beräknas varje år. Hemmedlemsstaten får dock tillåta att beräkningarna utförs vart tredje år, om tjänstepensionsinstitutet till medlemmarna eller de behöriga myndigheterna överlämnar ett intyg eller en rapport om justeringar avseende de mellanliggande åren. Intyget eller rapporten ska ge en klar bild av den justerade utvecklingen av de tekniska avsättningarna och av förändringarna av de risker som täcks.
4. Beräkningen av de tekniska avsättningarna ska utföras och bekräftas av en aktuarie eller någon annan expert på det området, till exempel en revisor, när så är tillåtet enligt nationell rätt, på grundval av aktuariella metoder som erkänns av de behöriga myndigheterna i hemmedlemsstaten och enligt följande principer:
 - a) Minimibeloppet för de tekniska avsättningarna ska beräknas genom en tillräckligt aktsam aktuariell värdering, i vilken hänsyn tas till alla åtaganden avseende förmåner och inbetalningar, i enlighet med tjänstepensionsinstitutes pensionsarrangemang. Det ska vara tillräckligt både för den fortsatta utbetalningen av de pensioner och andra förmåner som redan är under betalning till förmånsstagare och för att återspegla de åtaganden som följer av medlemmarnas in tjänade pensionsrättigheter. De ekonomiska och aktuariella antaganden som valts för värderingen av åtagandena måste också väljas på ett aktsamt sätt, vid behov med beaktande av en tillräcklig säkerhetsmarginal.
 - b) Maximiräntesatserna ska väljas på ett aktsamt sätt och fastställas i enlighet med alla relevanta regler i hemmedlemsstaten. Dessa aktsamt valda räntesatser ska fastställas med beaktande av
 - i) avkastningen på de motsvarande tillgångar som tjänstepensionsinstitutet har och den förväntade avkastningen på framtida investeringar,
 - ii) den aktuella marknadsavkastningen på obligationer av hög kvalitet, statsobligationer, obligationer från Europeiska stabilitetsmekanismen, Europeiska investeringsbanken (EIB) eller Europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten, eller
 - iii) en kombination av leden i och ii.
 - c) De biometrisk tabeller som används för att beräkna de tekniska avsättningarna ska grunda sig på aktsamma antaganden med beaktande av de viktigaste särdragen hos medlemsgruppen och pensionsplanerna, i synnerhet förväntade förändringar i de relevanta riskerna.
 - d) Metoden och underlaget för beräkningen av de tekniska avsättningarna ska i regel förbli desamma från ett räkenskapsår till ett annat. Ändringar kan dock vara motiverade till följd av förändringar i de rättsliga, demografiska eller ekonomiska förutsättningar som ligger till grund för antagandena.
5. Hemmedlemsstaten får, för att säkerställa att medlemmarnas och förmånsstagarnas intressen skyddas på ett fullgott sätt, fastställa ytterligare, mer detaljerade krav för beräkningen av de tekniska avsättningarna.

Artikel 14

Skuldräckning av tekniska avsättningar

1. Hemmedlemsstaten ska kräva att varje tjänstepensionsinstitut alltid ska inneha tillräckliga och lämpliga tillgångar som täcker de tekniska avsättningarna för alla pensionsplaner som det förvaltar.

2. Hemmedlemsstaten får tillåta ett tjänstepensionsinstitut att under en begränsad tid inneha o tillräckliga tillgångar för att täcka de tekniska avsättningarna. I detta fall ska de behöriga myndigheterna kräva att tjänstepensionsinstitutet antas en konkret och genomförbar återhämtningsplan med tidsangivelser så att kraven i punkt 1 blir uppfyllda igen. Planen ska vara förenad med följande villkor:

- a) Tjänstepensionsinstitutet ska upprätta en konkret och genomförbar plan för hur det inom rimlig tid ska kunna återställa tillgångarnas storlek till den nivå som krävs för att helt täcka de tekniska avsättningarna. Planen ska göras tillgänglig för medlemmarna eller, i förekommande fall, deras företrädare och/eller godkännas av de behöriga myndigheterna i hemmedlemsstaten.
- b) När planen upprättas ska hänsyn tas till tjänstepensionsinstitutets specifika situation, särskilt vad gäller dess matchning av tillgångar och skulder (*asset-liability structure*), riskprofil, likviditetsplan, åldersprofilen hos de medlemmar som är berättigade till pensionsförmåner samt till om planerna befinner sig i uppbyggnadsskedet eller ska övergå till full fondering från att inte eller endast delvis ha varit fonderade.
- c) Om en tjänstepensionsplan avvecklas under den period som avses i första meningen i denna punkt ska tjänstepensionsinstitutet underrätta de behöriga myndigheterna i hemmedlemsstaten. Tjänstepensionsinstitutet ska inrätta ett förfarande för hur tillgångarna och motsvarande åtaganden i den planen ska överlåtas till ett annat tjänstepensionsinstitut, ett försäkringsbolag eller annat lämpligt organ. De behöriga myndigheterna i hemmedlemsstaten ska underrättas om detta förfarande, och förfarandets huvuddrag ska göras tillgängliga för medlemmarna eller, i förekommande fall, deras företrädare i enlighet med konfidentialitetsprincipen.

3. När det gäller gränsöverskridande verksamhet ska de tekniska avsättningarna alltid täckas av tillgångar som är tillräckliga i förhållande till samtliga planer som förvaltas. Om detta villkor inte är uppfyllt ska den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten direkt ingripa och kräva att tjänstepensionsinstitutet omedelbart utformar lämpliga åtgärder och genomför dem utan dröjsmål på ett sådant sätt att medlemmar och förmånsagare har ett adekvat skydd.

Artikel 15

Lagstadgat kapitalkrav

1. Hemmedlemsstaten ska säkerställa att tjänstepensionsinstitut som förvaltar pensionsplaner där tjänstepensionsinstitutet och inte det uppdragsgivande företaget står för åtagandet att täcka biometrisk risk eller garanterar en viss avkastning eller en viss förmånsnivå ständigt, som en buffert, innehar kompletterande tillgångar utöver de tekniska avsättningarna. Dess storlek ska återspegla typen av risk och tillgångsprofilen avseende samtliga de pensionsplaner som förvaltas. Dessa tillgångar ska vara fria från alla förutsebara åtaganden och fungera som en buffert för att kompensera skillnader mellan förväntade och verkliga kostnader och intäkter.

2. För beräkning av den lägsta storleken på de kompletterande tillgångarna ska bestämmelserna i artiklarna 16, 17 och 18 tillämpas.

3. Punkt 1 ska dock inte hindra medlemsstaterna från att kräva att tjänstepensionsinstitut som är belägna inom deras territorium ska uppfylla lagstadgade kapitalkrav eller från att fastställa mer detaljerade regler, om sådana är berättigade av aksamhetskäl.

Artikel 16

Disponibel solvensmarginal

1. För att säkerställa att tjänstepensionerna är långsiktigt hållbara ska medlemsstaterna kräva att alla tjänstepensionsinstitut som avses i artikel 15.1 och som är registrerade eller auktoriserade inom deras territorium vid varje tidpunkt, i förhållande till sin samlade verksamhet, ska ha en tillräcklig disponibel solvensmarginal som åtminstone motsvaras av kraven i detta direktiv.

2. Den disponibla solvensmarginalen ska motsvaras av tillgångar i tjänstepensionsinstitutet som är fria från alla förutsebara förpliktelser, med avdrag för immateriella värden, inklusive följande:

- a) Det inbetalda aktiekapitalet eller, när det gäller ett tjänstepensionsinstitut i form av ett ömsesidigt bolag, det faktiska garantikapitalet med tillägg för eventuella medlemskonton, förutsatt att samtliga följande kriterier är uppfyllda:
 - i) I selfseurkund och bolagsordning ska föreskrivas att betalningar från dessa konton till medlemmar endast får ske i den utsträckning detta inte medför att den disponibla solvensmarginalen understiger den föreskrivna nivån eller, efter det att företaget har upplösats, om samtliga andra skulder i företaget har lösts.

- ii) I stiftelseurkund och bolagsordning ska föreskrivas att, om sådana betalningar som avses i led i sker av annan anledning än att ett enskilt medlemskap i det ömsesidiga bolaget ska upphöra, de behöriga myndigheterna ska underrättas minst en månad i förväg och att de under denna period får förbjuda utbetalningen.
- iii) De berörda bestämmelserna i stiftelseurkund och bolagsordning får endast ändras om de behöriga myndigheterna har förklarat sig inte ha några invändningar mot ändringen, utan att det påverkar tillämpningen av de kriterier som anges i leden i och ii.
- b) Reserver (lagsstadgade och fria) som inte motsvarar ingångna försäkringsförpliktelser.
- c) Vinsten eller förlusten efter avdrag för utdelning.
- d) I den utsträckning som detta medges i nationell rätt: de vinstreserver som redovisas i balansräkningen, om dessa kan användas för att täcka eventuella förluster och inte har avsatts för utdelning till medlemmar och förmåntagare.

Den disponibla solvensmarginalen ska minskas med beloppet för de egna aktier som tjänstepensionsinstitutet självt innehar.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att den disponibla solvensmarginalen också får utgöras av:

- a) Kumulativt preferensaktiekapital och förlagslånekapital upp till högst 50 % av den lägsta av den disponibla och den föreskrivna solvensmarginalen, varav högst 25 % får bestå av förlagslån med fast löptid eller kumulativa preferensaktier med fast löptid, förutsatt att det finns bindande avtal om att förlagslåne- eller preferensaktiekapitalet, i händelse av att tjänstepensionsinstitutet går i konkurs eller försätts i likvidation, ska ha prioritet efter alla övriga borgenärsfordringar och inte får betalas ut förrän alla andra vid tillfället utestående skulder har lösts.
- b) Värdepapper utan fast löptid samt andra instrument, inbegripet andra kumulativa preferensaktier än sådana som avses i led a, upp till högst 50 % av den disponibla solvensmarginalen eller den föreskrivna solvensmarginalen, beroende på vilken som är lägst, för det sammanlagda beloppet av de värdepapper och förlagslån som avses i led a, om de uppfyller följande villkor:
 - i) De får inte återbetalas på innehavarens initiativ eller utan den behöriga myndighetens förhandsgodkännande.
 - ii) Utsällandeavtalet ska ge tjänstepensionsinstitutet möjlighet att uppskjuta rättsbetalningar på lånet.
 - iii) Långivarens fordran på tjänstepensionsinstitutet ska i sin helhet ha förmånsrätt efter samliga icke-efterställda borgenärer.
 - iv) Handlingarna som reglerar utsällandet av värdepapperen ska innehålla bestämmelser om att lånekapital och obetalda räntor får användas till förlusttäckning och möjliggöra för tjänstepensionsinstitutet att fortsätta sin verksamhet.
 - v) Endast till fullo inbetalda belopp ska beaktas.

Vid tillämpning av led a ska förlagslånekapital även uppfylla följande villkor:

- i) Endast till fullo inbetalda medel ska beaktas.
- ii) För lån med fast löptid ska den ursprungliga löptiden vara minst fem år. Senast ett år före förfallodatum ska tjänstepensionsinstitutet till de behöriga myndigheterna för godkännande lämna en plan för hur den disponibla solvensmarginalen ska kunna behållas på, eller ökas till, den föreskrivna nivån då lånet löper ut, såvida inte den andel av den disponibla solvensmarginalen som motsvaras av lånet gradvis har minskat under minst de senaste fem åren före förfallodatum. De behöriga myndigheterna får tillåta förtidsinlösen av sådana lån, om det utfärdande tjänstepensionsinstitutet ansöker om detta och förutsatt att dess disponibla solvensmarginal inte därigenom faller under den föreskrivna nivån.
- iii) Lån utan fast löptid ska ha minst fem års uppsägningstid, med undantag av de fall då de inte längre kan anses ingå i den disponibla solvensmarginalen eller då ett förhandsgodkännande från de behöriga myndigheterna särskilt krävs för förtidsinlösen. I det senare fallet ska tjänstepensionsinstitutet underrätta de behöriga myndigheterna senast sex månader före det datum då det avses att göra förtidsinlösen, och ska därvid ange den disponibla solvensmarginalen och den föreskrivna solvensmarginalen, såväl före som efter återbetalningen. De behöriga myndigheterna ska endast godkänna återbetalningen om tjänstepensionsinstitutets disponibla solvensmarginal inte därigenom faller under den föreskrivna nivån.

- iv) I låneavtalet får det inte ingå någon klausul om att skulden, under vissa särskilt angivna omständigheter, utöver likvidation av tjänstepensionsinstitutet, ska förfalla till betalning före de avtalade förfallodagarna.
 - v) Låneavtalet får ändras endast om de behöriga myndigheterna har förklarat sig inte ha några invändningar mot den föreslagna ändringen.
4. På tjänstepensionsinstitutets ansökan, med följande bevis, hos den behöriga myndigheten i hemmedlemsstaten och med den myndighetens godkännande får den disponibla solvensmarginalen också utgöras av:
- a) Om zillmering inte tillämpas eller, om zillmering tillämpas och denna inte uppgår till de tillägg för försäljningskostnader som ingår i premien: skillnaden mellan en ej zillmerad eller delvis zillmerad försäkringsmatematisk avsättning och en försäkringsmatematisk avsättning zillmerad med en faktor som motsvarar det tillägg för försäljningskostnader som ingår i premien.
 - b) Dolda nettoreserver som uppkommit genom värdering av tillgångar, i den mån sådana dolda nettoreserver inte är av exceptionell natur.
 - c) Hälften av ännu ej inbetalt aktiekapital eller garantikapital, så snart den inbetalda delen uppgår till 25 % av nämnda kapital, upp till 50 % av den lägsta av den disponibla och den föreskrivna solvensmarginalen.

Beloppet som avses i led a får inte överstiga 3,5 % av summan av skillnaderna mellan kapitalbeloppen för livförsäkringar och tjänstepensioner och de försäkringsmatematiska avsättningarna för samliga försäkringsavtal där zillmering är möjlig. Denna skillnad ska minskas med beloppet för varje ej avskriven anskaffningskostnad som redovisas som tillgång.

Artikel 17

Föreskriven solvensmarginal

1. Den föreskrivna solvensmarginalen ska fastställas så som anges i punkterna 2–6 beroende på ingångna försäkringsavtal.
2. Den föreskrivna solvensmarginalen ska vara lika med summan av följande resultat:
 - a) Första resultatet:

Det tal som motsvarar 4 % av de försäkringsmatematiska avsättningarna avseende mottagen återförsäkring utan avdrag för retrocession ska multipliceras med ett procenttal, som inte får vara mindre än 85 %, som för närmast föregående räkenskapsår motsvarar förhållandet mellan de totala försäkringsmatematiska avsättningarna, beräknade efter avdrag för retrocession, och de försäkringsmatematiska avsättningarna brutto.
 - b) Andra resultatet:

För försäkringsavtal där risksumman inte är negativ multipliceras ett tal motsvarande 0,3 % av det totala beloppet för sådan risksumma, som tjänstepensionsinstitutet iklät sig ansvar för, med ett procenttal, som inte får vara mindre än 50 %, som för närmast föregående räkenskapsår motsvarar förhållandet mellan det totala beloppet för den risksumma som tjänstepensionsinstitutet förblir ansvarigt för efter avgiven återförsäkring och retrocession, och det totala beloppet för risksumman för återförsäkring.

När det gäller temporär dödsfallsförsäkring med en längsta löptid av tre år ska denna multiplikationsfaktor vara 0,1 %. För sådana försäkringar med en löptid på mer än tre år men högst fem år ska denna faktor vara 0,15 %.
3. När det gäller sådan tilläggsförsäkring som avses i artikel 2.3 a iii i direktiv 2009/138/EG ska den föreskrivna solvensmarginalen vara lika med den föreskrivna solvensmarginalen för tjänstepensionsinstitut enligt artikel 18.
4. När det gäller sådan verksamhet avseende införsäkring som avses i artikel 2.3 b ii i direktiv 2009/138/EG ska den föreskrivna solvensmarginalen vara lika med 4 % av de försäkringsmatematiska avsättningarna beräknade enligt punkt 2 a.
5. När det gäller sådan verksamhet som avses i artikel 2.3 b i i direktiv 2009/138/EG ska den föreskrivna solvensmarginalen vara lika med 1 % av tillgångarna.

6. När det gäller försäkringar som är kopplade till investeringsfonder och omfattas av artikel 2.3 a i och ii i direktiv 2009/138/EG och när det gäller de verksamheter som avses i artikel 2.3 b iii-v i direktiv 2009/138/EG ska den föreskrivna solvensmarginalen vara lika med summan av följande:

- a) 4 % av de tekniska avsättningarna beräknade enligt punkt 2 a, i den utsträckning tjänstepensionsinstitutet står för en investeringsrisk.
- b) 1 % av de tekniska avsättningarna beräknade enligt punkt 2 a, i den utsträckning tjänstepensionsinstitutet inte står för någon investeringsrisk, men det belopp som avsätts till täckande av driftskostnaderna fastställs för en period som överstiger fem år.
- c) 25 % av de administrationskostnader som netto kan hänföras till sådana försäkringar och sådan verksamhet för det senaste räkenskapsåret, i den utsträckning tjänstepensionsinstitutet inte står för någon investeringsrisk, och det belopp som avsätts till täckande av administrationskostnaderna inte fastställs för en period som överstiger fem år.
- d) 0,3 % av risksumman beräknad enligt punkt 2 b, i den utsträckning tjänstepensionsinstitutet försäkrar dödsfallrisk.

Artikel 18

Föreskriven solvensmarginal i artikel 17.3

1. Den föreskrivna solvensmarginalen ska fastställas på grundval av antingen det årliga premie- eller bidragsbeloppet eller genomsnittet av försäkringsersättningarna för de tre senaste räkenskapsåren.

2. Den föreskrivna solvensmarginalen ska vara lika med det högsta av de två resultaten enligt punkterna 3 och 4.

3. Premiebaser ska beräknas på grundval av det högsta av följande värden: brutovärdet av de tecknade premierna eller bidragen beräknat enligt nedan och brutovärdet av de inbetalade premierna eller bidragen.

De premier eller bidrag (tilläggsavgifter inräknade) som hänför sig till direkt försäkringsverksamhet under det närmast föregående räkenskapsåret ska läggas ihop.

Till denna summa läggs premierna för all mottagen återförsäkring under närmast föregående räkenskapsår.

Från detta belopp ska dras det totala beloppet för under det senaste räkenskapsåret annullerade premier eller bidrag, liksom det sammanlagda beloppet för skatter och avgifter på premier eller bidrag som ingår i totalbeloppet.

Det sålunda erhållna beloppet ska delas i två delar, av vilka den första ska uppgå till högst 50 000 000 EUR medan den andra ska utgöra restbeloppet: 18 % av den första beloppsandelen och 16 % av den andra ska läggas ihop.

Denna summa ska multipliceras med ett procenttal som för de tre närmast föregående räkenskapsåren sammanvägs motsvarar förhållandet mellan beloppet för försäkringsersättningar som tjänstepensionsinstitutet fortfarande har att svara för, beräknade efter avdrag för belopp som täcks genom återförsäkring, och det totala brutobeloppet för försäkringsersättningarna. Detta procenttal får inte vara lägre än 50 %.

4. Ersättningsbasen ska beräknas enligt följande:

De ersättningar som utbetalas från direkt försäkring (utan avdrag för anspråk för vilka återförsäkrare och retrocessionärer svarar) som betalas ut under de i punkt 1 angivna perioderna läggs ihop.

Till denna summa läggs summan av ersättningar som utbetalas för förpliktelser som under samma tidsperioder övertagits genom återförsäkring eller retrocession och beloppet för avsättningar som gjorts för oreglerade försäkringsfall som fastställs vid utgången av närmast föregående räkenskapsår, både med avseende på direkt försäkring och återförsäkring.

Detta belopp ska minskas med summan av de belopp som återvunnits under de perioder som anges i punkt 1.

Från återstående belopp dras beloppet för avsättningar som gjorts för oreglerade försäkringsfall som fastställs vid början av det räkenskapsår som infaller två år före det senaste räkenskapsår för vilket räkenskaper föreligger, både med avseende på direkt försäkring och återförsäkring.

En tredjedel av det på detta sätt erhållna beloppet ska delas i två delar, av vilka den första ska uppgå till högst 35 000 000 EUR medan den andra ska utgöra restbeloppet: 26 % av den första beloppsandelen och 23 % av den andra ska läggas ihop.

Denna summa ska multipliceras med ett procenttal som för de tre närmast föregående räkenskapsåren sammantagna motsvarar förhållandet mellan beloppet för försäkringsavsättningar som tjänstepensionsinstitutet fortfarande har att svara för, beräknade efter avdrag för belopp som täcks genom återförsäkring, och det totala brutobeloppet för försäkringsavsättningarna. Detta procenttal får inte vara lägre än 50 %.

5. Om den föreskrivna solvensmarginal som räknas fram enligt punkterna 2–4 är lägre än den föreskrivna solvensmarginalen för det föregående året, ska den föreskrivna solvensmarginalen minst vara lika med den föreskrivna solvensmarginalen för det föregående året, multiplicerad med förhållandet mellan de tekniska avsättningarna för oreglerade skadeavsättningar i slutet respektive i början av det senaste räkenskapsåret. I dessa beräkningar ska återförsäkring inte ingå i de tekniska avsättningarna, men kvoten får aldrig vara större än 1.

Artikel 19

Investeringsregler

1. Medlemsstaterna ska kräva att tjänstepensionsinstitut som är registrerade eller auktoriserade inom deras territorium ska investera sina tillgångar i enlighet med aktasamhetsprincipen och särskilt i enlighet med följande regler.

- Tillgångarna ska investeras på det sätt som på lång sikt bäst gynnar medlemmarnas och förmåntagarnas intressen som helhet. Vid en eventuell intressekonflikt ska tjänstepensionsinstitutet eller den enhet som förvaltar dess portfölj säkerställa att investeringen görs uteslutande i medlemmarnas och förmåntagarnas intresse.
- Inom ramen för aktasamhetsprincipen ska medlemsstaterna tillåta tjänstepensionsinstitutet att ta hänsyn till investeringsbeslutens möjliga långsiktiga konsekvenser när det gäller miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer.
- Tillgångarna ska investeras på ett sätt som tillförsäkrar säkerhet, kvalitet, likviditet och lönsamhet för den samlade portföljen.
- Tillgångarna ska till övervägande del investeras på reglerade marknader. Investeringar i tillgångar som inte är föremål för handel på reglerade finansmarknader måste under alla förhållanden hållas på aktasamma nivåer.
- Det ska vara möjligt att investera i derivatinstrument, förutsatt att sådana instrument bidrar till att minska investeringsriskerna eller underlättar effektiv förvaltning av portföljen. De måste värderas enligt aktasamhetsprincipen med beaktande av den underliggande tillgången och tas med vid värderingen av ett tjänstepensionsinstituts tillgångar. Tjänstepensionsinstitutet ska även undvika överdriven riskexponering gentemot en och samma motpart och gentemot annan derivatverksamhet.
- Tillgångarna ska vara diversifierade på ett lämpligt sätt för att undvika dels överdrivet beroende av någon särskild tillgång, emittent eller företagsgrupp, dels ackumulering av risker i den samlade portföljen.

Investeringar i tillgångar som emitterats av samma emittent eller av emittenter som tillhör samma grupp får inte innebära överdriven riskkoncentration för ett tjänstepensionsinstitut.

- Investeringar i det uppdragsgivande företaget får inte överstiga 5 % av den samlade portföljen, och när det uppdragsgivande företaget ingår i en grupp får investeringar i företag som ingår i samma grupp som det uppdragsgivande företaget inte överstiga 10 % av portföljen.

Om ett tjänstepensionsinstitut har fått sitt uppdrag av flera företag ska investeringar i dessa uppdragsgivande företag göras på ett aktsamt sätt och med hänsyn till behovet av lämplig diversifiering.

Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa de krav som avses i leden f och g på investeringar i statsobligationer.

2. Med beaktande av storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos verksamheten i de tjänstepensionsinstitut som står under tillsyn, ska medlemsstaterna säkerställa att de behöriga myndigheterna övervakar lämpligheten i tjänstepensionsinstituten kreditvärderingsförfaranden, utvärderar användningen av hänvisningar till kreditbetyg utfärdade av kreditvärderingsinstitut enligt definitionen i artikel 3.1 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1060/2009⁽¹⁾ i deras investeringspolicy och, om så är lämpligt, verkar för minskade effekter av sådana hänvisningar, i syfte att minska ensidig och mekanisk förlitan på sådana kreditbetyg.

3. Hemmedlemsstaten ska förbjuda tjänstepensionsinstitut att ta upp lån eller ställa säkerhet på tredje parts vägar. Medlemsstaterna får dock tillåta tjänstepensionsinstituten att för en begränsad period ta upp vissa lån som endast syftar till att tillgodose likviditetsbehov.

4. Medlemsstaterna får inte kräva att de tjänstepensionsinstitut som är registrerade eller auktoriserade inom deras territorium investerar i särskilda typer av tillgångar.

5. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 30 får medlemsstaterna inte kräva att investeringsbeslut som fattas av ett tjänstepensionsinstitut som är registrerat eller auktoriserat inom dess territorium eller av dess kapitalförvaltare ska vara villkorat av något godkännande i förväg eller någon systematisk anmälan.

6. Medlemsstaterna får i enlighet med bestämmelserna i punkterna 1–5 fastställa mer detaljerade föreskrifter, inbegripet kvantitativa regler, för tjänstepensionsinstitut som är registrerade eller auktoriserade inom deras territorium, om föreskrifterna är berättigade av aktsamhetsskäl, för att ta hänsyn till samtliga planer som dessa tjänstepensionsinstitut förvaltar.

Medlemsstaterna får dock inte hindra tjänstepensionsinstituten från att

- a) investera upp till 70 % av de tillgångar som motsvarar de tekniska avsätningarna – eller när det gäller planer där medlemmarna står för investeringsrisken, 70 % av hela portföljen – i aktier, överlåtbara värdepapper som kan jämföras med aktier och företagsobligationer som är föremål för handel på reglerade marknader eller genom MTF-plattformar eller OTF-plattformar och att besluta om dessa tillgångars relativa vikt i investeringsportföljen. Om det är motiverat av aktsamhetsskäl får medlemsstaterna dock tillämpa en lägre gräns, som inte får understiga 35 %, för tjänstepensionsinstitut som förvaltar pensionsplaner med en långsiktig lägsta garanterad räntesats, står för investeringsrisken och själva står för garantin,
- b) investera upp till 30 % av de tillgångar som motsvarar de tekniska avsätningarna i tillgångar denominerade i andra valutor än dem som åtagandena är uttryckta i,
- c) investera i instrument som har en långsiktig investeringshorisont och inte är föremål för handel på reglerade marknader, MTF-plattformar eller OTF-plattformar,
- d) investera i instrument som är utfärdade eller garanterade av EIB inom ramen för Europeiska fonden för strategiska investeringar, Europeiska långsiktiga investeringsfonder, Europeiska fonder för socialt företagande och Europeiska riskkapitalfonder.

7. Punkt 6 hindrar inte medlemsstaterna från att, även i enskilda fall, kräva att striktare investeringsregler tillämpas på tjänstepensionsinstitut som är registrerade eller auktoriserade inom deras territorium, särskilt med tanke på tjänstepensionsinstituten åtaganden, om det är motiverat av aktsamhetsskäl.

8. Den behöriga myndigheten i värdmedlemsstaten för ett tjänstepensionsinstitut som bedriver gränsöverskridande verksamhet enligt artikel 11 får inte fastställa investeringsregler utöver dem som anges i punkterna 1–6 för den del av tillgångarna som täcker tekniska avsättningar för gränsöverskridande verksamhet.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1060/2009 av den 16 september 2009 om kreditvärderingsinstitut (EUT L 302, 17.11.2009, s. 1).

AVDELNING III

VILLKOR FÖR UTÖVANDET AV VERKSAMHETEN

KAPITEL 1

Företagsstyrningssystem

Avsnitt 1

Allmänna bestämmelser

Artikel 20

Lednings- eller tillsynsorganets ansvar

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att ett tjänstepensionsinstituts lednings- eller tillsynsorgan har det yttersta ansvaret enligt nationell rätt för att det berörda tjänstepensionsinstitutet följer de lagar och andra författningar som anses enligt detta direktiv.
2. Detta direktiv påverkar inte den roll som arbetsmarknadens parter spelar i förvaltningen av tjänstepensionsinstituten.

Artikel 21

Allmänna krav på företagsstyrning

1. Medlemsstaterna ska kräva att samliga tjänstepensionsinstitut har upprättat ett effektivt företagsstyrningssystem som ger en sund och ansvarsfull ledning av deras verksamhet. Systemet ska omfatta en tillfredsställande och transparent organisationsstruktur med en tydlig ansvarsfördelning med lämplig grad av uppdelning av uppgifterna och ett effektivt system för att säkerställa att information förs vidare. Företagsstyrningssystemet ska beakta miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer i samband med investeringsstillgångar vid investeringsbeslut, och systemet ska regelbundet ses över internt.
2. Det företagsstyrningssystem som avses i punkt 1 ska ses i proportion till storleken, aren, omfattningen och komplexiteten hos tjänstepensionsinstitutets verksamhet.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att tjänstepensionsinstitutet upprättar och tillämpar skriftliga riktlinjer för riskhantering, internrevision och, i tillämpliga fall, aktuariell och utkontrakterad verksamhet. Dessa skriftliga riktlinjer ska först godkännas av tjänstepensionsinstitutets lednings- eller tillsynsorgan och ska ses över minst vart tredje år, samt anpassas med hänsyn till väsentliga förändringar inom det berörda systemet eller området.
4. Medlemsstaterna ska säkerställa att tjänstepensionsinstitutet har upprättat ett effektivt system för internkontroll. Detta system ska omfatta administrativa förfaranden och redovisningsförfaranden, ramar för internkontrollen och lämpliga rapporteringsrutiner på tjänstepensionsinstitutets samliga nivåer.
5. Medlemsstaterna ska säkerställa att tjänstepensionsinstitutet vidtar rimliga åtgärder för att säkerställa att deras verksamhet bedrivs med kontinuitet och på ett korrekt sätt, inklusive utarbetandet av beredskapsplaner. Tjänstepensionsinstitutet ska i detta syfte använda lämpliga och proportionella system, resurser och förfaranden.
6. Medlemsstaterna ska kräva att tjänstepensionsinstitutet har minst två personer som i praktiken leder tjänstepensionsinstitutet. Medlemsstaterna får tillåta att endast en person i praktiken leder tjänstepensionsinstitutet, på grundval av en motiverad bedömning genomförd av de behöriga myndigheterna. Den bedömningen ska ta hänsyn till arbetsmarknadsparternas roll i den samlade ledningen av tjänstepensionsinstitutet samt storleken, aren, omfattningen och komplexiteten hos tjänstepensionsinstitutets verksamhet.

Artikel 22

Krav på ledningens lämplighet och redbarhet

1. Medlemsstaterna ska kräva att tjänstepensionsinstituten säkerställer att personer som i praktiken leder tjänstepensionsinstituten, personer som utför nyckelfunktioner och, i förekommande fall, personer eller enheter som anlitas för att utföra funktioner i enlighet med artikel 31 uppfyller följande krav i sitt arbete:

a) Krav på lämplighet:

- i) För personer som i praktiken leder tjänstepensionsinstituten innebär detta att deras kvalifikationer, kunskaper och erfarenheter är kollektivt tillräckliga för att de ska kunna säkerställa en sund och ansvarsfull ledning av tjänstepensionsinstituten.
- ii) För personer som utför nyckelfunktioner i form av aktuariefunktioner eller internrevisionsfunktioner innebär detta att deras yrkeskvalifikationer, kunskaper och erfarenheter är tillräckliga för att de ska kunna utföra sina nyckelfunktioner på ett tillfredsställande sätt.
- iii) För personer som utför andra nyckelfunktioner innebär detta att deras kvalifikationer, kunskaper och erfarenheter är tillräckliga för att de ska kunna utföra sina nyckelfunktioner på ett tillfredsställande sätt.

b) Krav på redbarhet. Deras anseende och integritet motsvarar högt ställda krav.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna kan bedöma om de personer som i praktiken leder tjänstepensionsinstituten eller utför nyckelfunktioner uppfyller de krav som fastställs i punkt 1.

3. Om en hemmedlemsstat från de personer som avses i punkt 1 kräver bevis om gott anseende, bevis om konkursfrihet eller båda delar, ska den medlemsstaten, när det gäller medborgare från andra medlemsstater, som tillräckligt bevis godta ett utdrag ur belastningsregistret från den andra medlemsstaten eller, i avsaknad av ett belastningsregister i den andra medlemsstaten, en motsvarande handling utfärdad av en behörig rättslig eller administrativ myndighet, antingen i den medlemsstat där personen är medborgare eller i hemmedlemsstaten, som visar att dessa krav är uppfyllda.

4. Om inte någon behörig rättslig eller administrativ myndighet i antingen den medlemsstat där personen är medborgare eller i hemmedlemsstaten utfärdar en motsvarande handling enligt punkt 3, ska den personen i stället få avlägga försäkran under ed.

I hemmedlemsstaten där det inte finns någon bestämmelse om att försäkran under ed får avläggas ska dock medborgarna från andra berörda medlemsstater få avlägga en försäkran på heder och samvete inför en behörig rättslig eller administrativ myndighet i hemmedlemsstaten eller i den medlemsstat där de är medborgare, eller inför en notarie i en av dessa medlemsstater. Myndigheten eller notarien ska utfärda ett intyg om edgången eller avgivna försäkran.

5. Det bevis om konkursfrihet som avses i punkt 3 kan även läggas fram i form av en försäkran som medborgaren från den andra berörda medlemsstaten avgett inför ett behörigt rättsligt organ eller behörig yrkes- eller branschorganisation i den andra medlemsstaten.

6. De handlingar som avses i punkterna 3, 4 och 5 ska visas upp inom tre månader från utfärdandet.

7. Medlemsstaterna ska utse de myndigheter och organ som ska ha behörighet att utfärda de handlingar som avses i punkterna 3, 4 och 5 och ska omedelbart underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Medlemsstaterna ska även underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om de myndigheter eller organ till vilka de handlingar som avses i punkterna 3, 4 och 5 ska lämnas till stöd för en ansökan om att få bedriva sådan verksamhet som avses i artikel 11 på ifrågakommande medlemsstats territorium.

Artikel 23

Ersättningspolicy

1. Medlemsstaterna ska kräva att tjänstepensionsinstituten upprättar och tillämpar en sund ersättningspolicy för alla personer som i praktiken leder tjänstepensionsinstituten och för personer som utför nyckelfunktioner samt för andra personalkategorier vars yrkesutövning har en väsentlig inverkan på tjänstepensionsinstitutes riskprofil på ett sätt som står i proportion till dess storlek och interna organisation samt till deras verksamhetens storlek, art, omfattning och komplexitet.

2. Om inte annat föreskrivs i förordning (EU) 2016/679 ska tjänstepensionsinstituten regelbundet offentliggöra relevant information om ersättningspolicy.
3. Tjänstepensionsinstitut ska följa följande principer när de upprättar och tillämpar den ersättningspolicy som avses i punkt 1:
 - a) Ersättningspolicy ska upprättas, genomföras och upprätthållas i enlighet med tjänstepensionsinstitutes verksamheter, riskprofil, mål, långsiktiga intressen, finansiella stabilitet och resultat som helhet, samt bidra till en sund, aktsam och effektiv ledning av tjänstepensionsinstituten.
 - b) Ersättningspolicy ska vara förenlig med de långsiktiga intressena hos medlemmar och förmånstagare i pensionsplaner som förvaltas av tjänstepensionsinstituten.
 - c) Ersättningspolicy ska inkludera åtgärder som syftar till att undvika intressekonflikter.
 - d) Ersättningspolicy ska vara förenlig med en sund och effektiv riskhantering och får inte skapa incitament till risktagande som är oförenligt med tjänstepensionsinstitutes riskprofiler och regler.
 - e) Ersättningspolicy ska gälla för tjänstepensionsinstituten och de tjänsteleverantörer som avses i artikel 31.1 såvida inte dessa tjänsteleverantörer omfattas av de direktiv som anges i artikel 2.2 b.
 - f) Tjänstepensionsinstituten ska fastställa allmänna principer för ersättningspolicy, se över och uppdatera policyn årligen vart tredje år och ansvara för dess genomförande.
 - g) Företagsstyrningen av ersättningar och deras övervakning ska vara tydlig, transparent och effektiv.

Avsnitt 2

Nyckelfunktioner

Artikel 24

Allmänna bestämmelser

1. Medlemsstaterna ska kräva att tjänstepensionsinstitut inrättar följande nyckelfunktioner: en riskhanteringsfunktion, en internrevisionsfunktion samt, i tillämpliga fall, en aktuariefunktion. Tjänstepensionsinstitut ska göra det möjligt för personer som innehar nyckelfunktioner att utföra sina uppgifter effektivt på ett objektivt, korrekt och oberoende sätt.
2. Tjänstepensionsinstitut får låta en enda person eller organisatorisk enhet utöva flera nyckelfunktioner, med undantag för internrevisionsfunktionen enligt artikel 26, som ska vara oberoende från andra nyckelfunktioner.
3. Den enda person eller organisatoriska enhet som utför nyckelfunktionen ska vara en annan än den som utför en liknande nyckelfunktion i det uppdragsgivande företaget. Medlemsstaterna får, med beaktande av storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos tjänstepensionsinstitutes verksamhet, tillåta tjänstepensionsinstitut att utföra nyckelfunktioner genom samma person eller organisatoriska enhet som i det uppdragsgivande företaget, under förutsättning att tjänstepensionsinstituten förklarar hur det förhindrar eller hanterar intressekonflikter med det uppdragsgivande företaget.
4. Personer med nyckelfunktioner ska rapportera alla väsentliga resultat och rekommendationer inom sina ansvarsområden till det förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan inom tjänstepensionsinstituten som ska besluta om vilka åtgärder som ska vidtas.
5. Utan att det påverkar rätten att inte evigas vittna mot sig själv, ska personer med nyckelfunktioner underrätta den behöriga myndigheten för tjänstepensionsinstituten, om tjänstepensionsinstitutes förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan inte i vederbörlig tid vidtar lämpliga korrigerande åtgärder,
 - a) när den person eller organisatoriska enhet som utför nyckelfunktionen har upptäckt en betydande risk för att tjänstepensionsinstituten inte kommer att uppfylla ett materiellt väsentligt lagstadgat krav och rapporterat detta till tjänstepensionsinstitutes förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan, om detta skulle kunna få en väsentlig inverkan på medlemmarnas och förmånstagarnas intressen, eller

b) när den person eller organisatoriska enhet som utför nyckelfunktionen har konstaterat en väsentlig materiell överträdelse av lagar eller andra författningar som är tillämpliga på tjänstepensionsinstitutet och dess verksamhet i samband med personens eller den organisatoriska enhetens nyckelfunktion och rapporterat detta till tjänstepensionsinstitutets förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa det rättsliga skyddet för personer som underrättar den behöriga myndigheten i enlighet med punkt 5.

Artikel 25

Riskhantering

1. Medlemsstaterna ska kräva att tjänstepensionsinstitutet har en effektiv riskhanteringsfunktion som står i proportion till deras storlek och interna organisation samt till deras verksamhets storlek, art, omfattning och komplexitet. Den funktionen ska struktureras på ett sådant sätt att den underlättar hanteringen av ett riskhanteringsystem med avseende på vilket tjänstepensionsinstitutet ska ansa de strategier, processer och rapporteringsrutiner som är nödvändiga för att spåra, mäta, hantera och till tjänstepensionsinstitutets förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan regelbundet rapportera de risker, på enskild och sammanlagd nivå, som tjänstepensionsinstitutet och de pensionsplaner det förvaltar är, eller kan komma att bli, exponerade för och det inbördes beroendet mellan dessa.

Riskhanteringsystemet ska vara effektivt och väl integrerat i tjänstepensionsinstitutets organisationsstruktur och beslutsprocesser.

2. Riskhanteringsystemet ska, i proportion till tjänstepensionsinstitutets storlek och interna organisation liksom deras verksamhets storlek, art, omfattning och komplexitet, täcka risker som kan uppstå inom tjänstepensionsinstitutet, eller i företag till vilka ett tjänstepensionsinstituts uppgifter eller verksamheter har utkontrakterats, åtminstone inom följande områden, i tillämpliga fall:

- Täckning av försäkringar och avsättningar.
 - Asset-liability management.
 - Investeringar, särskilt i derivatinstrument, värdepapperiseringar och liknande åtaganden.
 - Hantering av likviditets- och koncentrationsrisker.
 - Hantering av operativ risk.
 - Återförsäkring och andra riskreduceringstekniker.
 - Miljörisker, sociala risker och företagsstyrningsrisker hänförliga till investeringsportföljen och dess förvaltning.
3. Om medlemmar och förmånsstagare, i enlighet med pensionsplanens villkor, står för risker ska riskhanteringsystemet även ta hänsyn till de riskerna ur medlemmarnas och förmånsstagarnas synvinkel.

Artikel 26

Internrevisionsfunktion

Medlemsstaterna ska kräva att tjänstepensionsinstitutet inrättar en effektiv internrevisionsfunktion som står i proportion till dess storlek och interna organisation samt till deras verksamhets storlek, art, omfattning och komplexitet. Internrevisionsfunktionen ska omfatta en utvärdering av hur lämpligt och effektivt systemet för internkontroll är samt andra aspekter av företagsstyrningssystemet, inklusive, i förekommande fall, verksamheter som utkontrakterats.

Artikel 27

Aktuariefunktion

1. Om ett tjänstepensionsinstitut själv erbjuder täckning för biomedicinska risker eller garanterar antingen en viss avkastning eller en viss förmånsnivå ska medlemsstaterna kräva att tjänstepensionsinstitutet inrättar en ändamålsenlig aktuariefunktion som ska

- samordna och övervaka beräkningen av de tekniska avsättningarna,

- b) bedöma lämpligheten av de metoder och underliggande modeller som används vid beräkningen av tekniska avsättningar och de antaganden som ligger till grund för denna beräkning,
 - c) bedöma om de data som används vid beräkningen av de tekniska avsättningarna är tillräckliga, samt bedöma deras kvalitet,
 - d) jämföra de antaganden som ligger till grund för beräkningen av tekniska avsättningar med den faktiska utvecklingen,
 - e) informera tjänstepensionsinstitutets förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan om hur tillförlidliga och lämpliga beräkningarna av tekniska avsättningar är,
 - f) yttra sig om den övergripande policyn för teckning av försäkring om tjänstepensionsinstitutet har en sådan policy,
 - g) yttra sig om försäkringsarrangemangens lämplighet om tjänstepensionsinstitutet har sådana arrangemang, och
 - h) bidra till ett effektivt genomförande av riskhanteringsystemet.
2. Medlemsstaterna ska kräva att tjänstepensionsinstitutet utsätter minst en oberoende person, inom eller utanför tjänstepensionsinstitutet, som ansvarar för aktuariefunktionen.

Avsnitt 3

Handlingar som gäller företagsstyrning

Artikel 28

Egen riskbedömning

1. Medlemsstaterna ska kräva att tjänstepensionsinstitutet på ett sätt som står i proportion till deras storlek och interna organisation samt till deras verksamhets storlek, art, omfattning och komplexitet, vidtar en egen riskbedömning och dokumenterar denna bedömning.

Riskbedömningen ska genomföras åtminstone vart tredje år, eller utan dröjsmål vid en betydande förändring av tjänstepensionsinstitutets eller dess pensionsplaners riskprofil. Om det sker en betydande förändring av en viss pensionsplans riskprofil kan riskbedömningen begränsas till just den pensionsplanen.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att riskbedömningen enligt punkt 1, med beaktande av tjänstepensionsinstitutets storlek och interna organisation samt till storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos tjänstepensionsinstitutets verksamhet, inkluderar följande:

- a) En beskrivning av hur den egna riskbedömningen är integrerad i tjänstepensionsinstitutets ledningsprocess och beslutsprocesser.
- b) En bedömning av riskhanteringssystemets effektivitet.
- c) En beskrivning av hur tjänstepensionsinstitutet förebygger intressekonflikter med det uppdragsgivande företaget, när tjänstepensionsinstitutet utkontrakterar nyckelfunktioner till det uppdragsgivande företaget i enlighet med artikel 24.3.
- d) En bedömning av tjänstepensionsinstitutets totala finansieringsbehov, i förekommande fall inbegripet en beskrivning av återhämtningsplanen.
- e) En bedömning av riskerna för medlemmar och förmånsagare avseende utbetalningen av deras pensionsförmåner och effektiviteten i eventuella korrigerande åtgärder, med beaktande av, i förekommande fall:
 - i) indexeringsmekanismer,
 - ii) mekanismer för reduktion av förmåner, inbegripet i vilken omfattning intjänade pensionsförmåner kan reduceras, på vilka villkor och av vem.
- f) En kvalitativ bedömning av mekanismerna för att skydda pensionsförmåner, inklusive, beroende på vad som är tillämpligt, garantier, överenskomelser eller andra typer av finansiellt stöd från det uppdragsgivande företaget, försäkring eller återförsäkring från ett företag som omfattas av direktiv 2009/138/EG eller täckning genom ett pensionsgarantisystem till förmån för tjänstepensionsinstitutet eller medlemmarna och förmånsagarna.

- g) En kvalitativ bedömning av de operativa riskerna.
- h) Om miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer beaktas vid investeringsbeslut, en bedömning av nya eller framväxande risker, inbegripet risker med anknytning till klimatförändring, resursanvändning och miljön, sociala risker och risker med anknytning till avskrivningar av tillgångar till följd av regleringsändringar.
3. Med avseende på tillämpningen av punkt 2 ska tjänstepensionsinstitut ha metoder för att kartlägga och bedöma de risker de är utsatta för eller kan utsättas för på kort och på lång sikt och som kan inverka på tjänstepensionsinstitutets förmåga att fullgöra sina skyldigheter. Dessa metoder ska stå i proportion till storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos de inneboende riskerna i tjänstepensionsinstitutets verksamhet. Metoderna ska beskrivas i den egna riskbedömningen.
4. Den egna riskbedömningen ska beaktas vid tjänstepensionsinstitutets strategiska beslut.

Artikel 29

Årsbokslut och förvaltningsberättelser

Medlemsstaterna ska kräva att varje tjänstepensionsinstitut som är registrerat eller auktoriserat inom deras territorium upprättar och offentliggör årsbokslut och förvaltningsberättelser i vilka hänsyn tas till varje pensionsplan som tjänstepensionsinstitutet förvaltar och, vid behov, årsbokslut och förvaltningsberättelser för varje pensionsplan. Årsboksluten och förvaltningsberättelserna ska ge en rättvisande och korrekt bild av tjänstepensionsinstitutets tillgångar, skulder och finansiella ställning, och redovisa betydande investeringsinnehav. Årsboksluten och uppgifterna i förvaltningsberättelserna ska vara konsekventa, uttömmande, sakligt presenterade samt i vederbörlig ordning godkända av auktoriserade personer, i enlighet med nationell rätt.

Artikel 30

Riktlinjer för investeringsverksamheten

Medlemsstaterna ska säkerställa att varje tjänstepensionsinstitut som är registrerat eller auktoriserat inom deras territorium utarbetar och minst vart tredje år ser över skriftliga riktlinjer för investeringsverksamheten. Dessa riktlinjer ska ofördröjligen ses över efter varje väsentlig förändring av investeringspolicy. Medlemsstaterna ska föreskriva att riktlinjerna ska innehålla i vart fall sådana uppgifter som metoder för att mäta investeringsrisker, införda processer för riskhantering och den strategiska allokeringen av tillgångar i förhållande till pensionsstagandenas art och varaktighet samt hur hänsyn tas i investeringspolicy till miljöfaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer. Riktlinjerna ska offentliggöras.

KAPITEL 2

Utkontraktering och kapitalförvaltning

Artikel 31

Utkontraktering

- Medlemsstaterna får tillåta eller kräva att tjänstepensionsinstitut som är registrerade eller auktoriserade inom deras territorium helt eller delvis överlåter verksamheter, inbegripet nyckelfunktioner och ledningen av dessa tjänstepensionsinstitut, till tjänsteleverantörer som arbetar för dessa tjänstepensionsinstituts räkning.
- Medlemsstaterna ska säkerställa att tjänstepensionsinstitut som utkontrakterar nyckelfunktioner eller andra verksamheter behåller det fulla ansvaret för att uppfylla alla sina förpliktelser enligt detta direktiv.
- Nyckelfunktioner eller andra verksamheter får inte utkontrakteras på ett sådant sätt att det leder till något av följande:
 - Kvaliteten på det berörda tjänstepensionsinstitutets företagsstyrningssystem försämras.
 - Den operativa risken ökas i otillbörlig utsträckning.

- c) De behöriga myndigheterna får försämrade möjligheter att kontrollera att tjänstepensionsinstitutet uppfyller sina förpliktelser.
- d) Möjligheten till ett oavbrutet och tillfredsställande tillhandahållande av tjänster till medlemmar och förmånstagare undergrävs.
4. Tjänstepensionsinstitutet ska säkerställa att de utkontrakterade verksamheterna fungerar väl genom valet av tjänsteleverantör och genom den löpande övervakningen av den tjänsteleverantörens verksamheter.
5. Medlemsstaterna ska säkerställa att tjänstepensionsinstitut som utkontrakterar nyckelfunktioner, förvaltningen av dessa tjänstepensionsinstitut eller andra verksamheter som omfattas av detta direktiv, ingår ett skriftligt avtal med tjänsteleverantören. Ett sådant avtal ska vara rättsligt bindande och tydligt ange tjänstepensionsinstitutets och tjänsteleverantörens rättigheter och skyldigheter.
6. Medlemsstaterna ska säkerställa att tjänstepensionsinstitut underrättar behöriga myndigheter i god tid om all utkontraktering av verksamheter som omfattas av detta direktiv. Om utkontrakteringen avser nyckelfunktioner eller förvaltning av tjänstepensionsinstitut ska detta anmälas till behöriga myndigheter innan avtalet om en sådan utkontraktering träder i kraft. Medlemsstaterna ska också säkerställa att tjänstepensionsinstitut till sina behöriga myndigheter anmäler alla senare viktiga förändringar med avseende på de utkontrakterade verksamheterna.
7. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna har de befogenheter som krävs för att när som helst begära information från tjänstepensionsinstitutet och tjänsteleverantörerna om utkontrakterade nyckelfunktioner eller andra verksamheter.

Artikel 32

Kapitalförvaltning

Medlemsstaterna får inte begränsa tjänstepensionsinstitutets rätt att, för förvaltningen av investeringsportföljen, utse kapitalförvaltare som är etablerade i en annan medlemsstat och som där är vederbörligen auktoriserade för sådan verksamhet i enlighet med direktiven 2009/65/EG, 2009/138/EG, 2011/61/EU, 2013/36/EU och 2014/65/EU samt de auktoriserade enheter som avses i artikel 2.1 i det här direktivet.

KAPITEL 3

Förvaringsinstitut

Artikel 33

Utseende av ett förvaringsinstitut

- När det är fråga om en tjänstepensionsplan där medlemmar och förmånstagare står för hela investeringsrisken, får hemmedlemsstaten kräva att tjänstepensionsinstitutet utser ett eller flera förvaringsinstitut för förvaring av tillgångar och för tillsynsuppgifter i enlighet med artiklarna 34 och 35. Värmedlemsstaten får kräva att dessa tjänstepensionsinstitut utser ett eller flera förvaringsinstitut för förvaring av tillgångar och för tillsynsuppgifter i enlighet med artiklarna 34 och 35 när de bedriver gränsöverskridande verksamhet i enlighet med artikel 11, under förutsättning att dess nationella rätt kräver att ett förvaringsinstitut utses.
- För tjänstepensionsplaner i vilka medlemmar och förmånstagare inte står för hela investeringsrisken, får hemmedlemsstaten kräva att tjänstepensionsinstitutet utser ett eller flera förvaringsinstitut för förvaring av tillgångar eller för förvaring av tillgångar och för tillsynsuppgifter i enlighet med artiklarna 34 och 35.
- Medlemsstaterna får inte begränsa tjänstepensionsinstitutets rätt att utse förvaringsinstitut som är etablerade i en annan medlemsstat och som är vederbörligen auktoriserade i enlighet med direktiv 2013/36/EU eller direktiv 2014/65/EU eller som är godkända som förvaringsinstitut enligt direktiv 2009/65/EG eller direktiv 2011/61/EU.
- Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt för behöriga myndigheter att enligt deras nationella rätt, i enlighet med artikel 48, förbjuda förvaringsinstitut som är belägna inom deras territorium att fritt förfoga över förvarade tillgångar om detta begärs av den behöriga myndigheten i tjänstepensionsinstitutets hemmedlemsstat.

5. Förvaringsinstitute ska ses genom ett skriftligt avtal. Avtalet ska föreskriva överlämnande av information som förvaringsinstitute behöver för att kunna utföra sina uppgifter i enlighet med detta direktiv samt andra relevanta lagar eller författningar.
6. När tjänstepensionsinstitute och förvaringsinstitute utför de uppgifter som föreskrivs i artiklarna 34 och 35 ska de agera hederligt, korrekt, professionellt, oberoende och i medlemmarnas och förmånsagarnas intresse.
7. Ett förvaringsinstitut får inte utföra verksamhet avseende tjänstepensionsinstitute som kan skapa intressekonflikter mellan tjänstepensionsinstitute, pensionsplanens medlemmar och förmånsagare och sig självt, såvida inte förvaringsinstitute håller utförandet av sina förvaringsinstituteuppgifter funktionellt och hierarkiskt åtskilda från andra eventuellt oförenliga uppgifter samtidigt som eventuella intressekonflikter korrekt identifieras, hanteras, övervakas och redovisas för pensionsplanens medlemmar och förmånsagare och för tjänstepensionsinstitute förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan.
8. Om inget förvaringsinstitut ses ska tjänstepensionsinstitute vidta åtgärder för att förebygga och lösa eventuella intressekonflikter i samband med uppgifter som annars utförs av ett förvaringsinstitut och en kapitalförvaltare.

Artikel 34

Förvaring av tillgångar och förvaringsinstitutets ansvar

1. Om ett tjänstepensionsinstitute tillgångar med anknytning till en pensionsplan som består av finansiella instrument som kan depåförvaras anfördes ett förvaringsinstitut för förvaring, ska förvaringsinstitute förvara alla finansiella instrument som kan registreras på ett konto för finansiella instrument som öppnats hos förvaringsinstitute och alla finansiella instrument som kan levereras fysiskt till förvaringsinstitute.

Förvaringsinstitute ska för detta ändamål säkerställa att de finansiella instrument som kan registreras på ett konto för finansiella instrument som öppnats hos förvaringsinstitute, registreras på separata konton på förvaringsinstitute i enlighet med reglerna i direktiv 2014/65/EU, öppnade i tjänstepensionsinstitute namn, så att de alltid tydligt kan identifieras som tillhörande tjänstepensionsinstitute eller pensionsplanens medlemmar och förmånsagare.

2. Om ett tjänstepensionsinstitute tillgångar med anknytning till en pensionsplan består av andra tillgångar än de som avses i punkt 1, ska förvaringsinstitute kontrollera att tjänstepensionsinstitute är tillgångarnas ägare och föra ett register över dessa tillgångar. Kontrollen ska göras på grundval av uppgifter eller handlingar från tjänstepensionsinstitute och, om sådan finns tillgänglig, på grundval av extern information. Förvaringsinstitute ska hålla sitt register uppdaterat.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att ett förvaringsinstitut är ansvarigt inför tjänstepensionsinstitute och medlemmarna och förmånsagarna för eventuella förluster som drabbat dem som en följd av att förvaringsinstitute utan godtagbara skäl underlåtit att fullgöra sina förpliktelser eller fullgjort dem på ett oriktigt sätt.
4. Medlemsstaterna ska säkerställa att ett förvaringsinstitute ansvar enligt punkt 3 inte påverkas av att det har anförrot ett tredje part förvaringen av samliga eller vissa tillgångar som det förvarar.
5. Om inget förvaringsinstitut ses för förvaring av tillgångar ska tjänstepensionsinstitute vara skyldiga att minst
 - a) säkerställa att finansiella instrument är föremål för vederbörlig omsorg och skydd,
 - b) föra register som gör det möjligt för tjänstepensionsinstitute att alltid och utan dröjsmål identifiera alla tillgångar,
 - c) vidta de åtgärder som är nödvändiga för att undvika intressekonflikter när det gäller förvaringen av tillgångar,
 - d) på begäran underrätta de behöriga myndigheterna om det sätt på vilket tillgångar förvaras.

Artikel 35

Tillsynsuppgifter

1. Utöver de uppgifter som avses i artikel 34.1 och 34.2 ska det förvaringsinstitut som utsetts för tillsynsuppgifter
 - a) följa tjänstepensionsinstitute anvisningar, såvida inte dessa strider mot nationell rätt eller tjänstepensionsinstitute regler,

- b) säkerställa att ersättningar för transaktioner som omfattar ett tjänstepensionsinstitut tillgångar med anknytning till en pensionsplan inbetalas till tjänstepensionsinstitutet inom sedvanliga tidsfrister, och
 - c) säkerställa att inkomster från tillgångar används i enlighet med tjänstepensionsinstitutets regler.
2. Utan hinder av punkt 1 får tjänstepensionsinstitutets hemmedlemmar fastställa andra tillsynsuppgifter som förvaringsinstitutet ska utföra.
3. Om inget förvaringsinstitut utses för tillsynsuppgifter ska tjänstepensionsinstitutet genomföra förfaranden som säkerställer att uppgifterna, som i annat fall står under förvaringsinstituts tillsyn, utförs på ett korrekt sätt inom tjänstepensionsinstitutet.

AVDELNING IV

INFORMATION SOM SKA LÄMNAS TILL PRESUMTIVA MEDLEMMAR, MEDLEMMAR OCH FÖRMANSTAGARE

KAPITEL 1

Allmänna bestämmelser

Artikel 36

Principer

1. Med beaktande av pensionsplanens karaktär ska medlemsstaterna säkerställa att alla tjänstepensionsinstitut som är registrerade eller auktoriserade inom deras territorium tillhandahåller
- a) presumtiva medlemmar, åtminstone den information som anges i artikel 41,
 - b) medlemmar, åtminstone den information som anges i artiklarna 37–40, 42 och 44, och
 - c) förmanstagare, åtminstone den information som anges i artiklarna 37, 43 och 44.
2. Den information som avses i punkt 1
- a) ska uppdateras regelbundet,
 - b) ska avfattas på ett tydligt sätt, med användning av ett klart, koncist och begripligt språk; fackspråk ska undvikas och även tekniska termer ska undvikas om vardagliga uttryck kan användas i stället,
 - c) får inte vara vilseledande, och konsekvens ska råda när det gäller ordförråd och innehåll,
 - d) ska presenteras på ett läsläst sätt,
 - e) ska vara tillgänglig på ett språk som är officiellt språk i den medlemsstat vars social- och arbetsmarknadslagstiftning som är relevant på området för tjänstepensionsplaner är tillämplig på pensionsplanen i fråga, och
 - f) ska kostnadsfritt göras tillgänglig för presumtiva medlemmar, medlemmar och förmanstagare i elektronisk form, inbegripet på varaktiga medier eller via en webbplats, eller i pappersform.
3. Medlemsstaterna får anta eller behålla ytterligare bestämmelser om information som ska lämnas till presumtiva medlemmar, medlemmar och förmanstagare.

Artikel 37

Allmän information om pensionsplanen

1. Medlemsstaterna ska med avseende på alla tjänstepensionsinstitut som är registrerade eller auktoriserade inom deras territorium säkerställa att medlemmar och förmanstagare hålls tillräckligt informerade om varje pensionsplan som tjänstepensionsinstitutet förvaltar, särskilt vad gäller
- a) tjänstepensionsinstitutets namn samt i vilken medlemsstat tjänstepensionsinstitutet är registrerat eller auktoriserat och namnet på dess behöriga myndighet,

- b) de rättigheter och skyldigheter som parterna i pensionsplanen har,
- c) information om investeringsprofilen,
- d) vilken typ av finansiella risker som medlemmarna och förmåntagarna står för,
- e) villkoren för fulla eller partiella garantier enligt pensionsplanen eller avseende en viss förmånsnivå eller, när ingen garanti erbjuds i pensionsplanen, en förklaring om detta,
- f) de mekanismer som skyddar inrättade rättigheter eller mekanismer för reducering av förmåner, om sådana finns,
- g) när medlemmarna står för investeringsrisk eller kan fatta investeringsbeslut, information om den historiska avkastningen från investeringar relaterade till pensionsplanen under minst fem år eller för alla år som pensionsplanen förvalts om denna period understiger fem år,
- h) strukturen på kostnader som bärs av medlemmar och förmåntagare, för pensionsplaner som inte erbjuder en viss förmånsnivå,
- i) de valmöjligheter som medlemmar och förmåntagare har för att erhålla sina pensionsförmåner,
- j) om en medlem har rätt att överlåta pensionsrättigheter, ytterligare information om arrangemangen för en sådan överlåtelse.

2. För pensionsplaner där medlemmarna står för en investeringsrisk och som föreskriver fler än ett alternativ med olika investeringsprofiler ska medlemmarna informeras om villkoren för tillgängliga investeringsalternativ och, i tillämpliga fall, ickevalsalternativ för investeringar och pensionsplanens regel om att en viss medlem anvisas ett visst investeringsalternativ.

3. Medlemmar och förmåntagare eller deras företrädare ska inom skälig tid erhålla all relevant information om ändringar av reglerna för pensionsplanen. Dessutom ska tjänstepensionsinstituten tillhandahålla medlemmar och förmåntagare en förklaring om hur väsentliga förändringar av de tekniska avsättningarna påverkar medlemmarna och förmåntagarna.

4. Tjänstepensionsinstituten ska tillhandahålla den allmänna information om pensionsplanen som anges i denna artikel.

KAPITEL 2

Pensionsbesked och kompletterande information

Artikel 38

Allmänna bestämmelser

1. Medlemsstaterna ska kräva att tjänstepensionsinstituten upprättar ett korrigerat dokument med basfakta för varje medlem, med hänsyn till den särskilda karaktären hos nationella pensionssystem och relevant nationell social-, arbetsmarknads- och skattelagstiftning (nedan kallat *pensionsbesked*). Dokumentets titel ska innehålla ordet "pensionsbesked".
2. Den exakta dag som informationen i pensionsbeskedet avser ska anges tydligt.
3. Medlemsstaterna ska kräva att informationen i pensionsbeskedet är korrekt, uppdaterad, och att den görs tillgänglig kostnadsfritt för alla medlemmar minst varje år i elektronisk form, inbegripet på ett varaktigt medium eller via en webbplats, eller i pappersform. En papperskopia ska på begäran lämnas till medlemmar, utöver informationen i elektronisk form.
4. Alla betydande förändringar av informationen i pensionsbeskedet i förhållande till föregående år ska tydligt anges.
5. Medlemsstaterna ska fastställa regler för att fastställa antaganden för de prognoser som avses i artikel 39.1 d. Dessa regler ska tillämpas av tjänstepensionsinstituten för att i relevanta fall fastställa den årliga nominella avkastningen på investeringarna, den årliga inflationen och trenden för framtida löner.

Artikel 39

Pensionsbesked

1. Pensionsbeskedet ska åtminstone innehålla följande basfakta för medlemmarna:
 - a) Personuppgifter om medlemmen, inbegripet en tydlig angivelse av den lagstadgade pensionsåldern, den pensionsålder som fastställs i pensionsplanen eller uppskattats av tjänstepensionsinstitutet eller den pensionsålder som medlemmen satt, beroende på vad som är tillämpligt.
 - b) Tjänstepensionsinstitutets namn och dess kontaktadress och angivelse av medlemmens pensionsplan.
 - c) I tillämpliga fall, information om fulla eller partiella garantier enligt pensionsplanen och om så är relevant, var ytterligare information finns.
 - d) Information om prognoser för pensionsförmåner grundade på den pensionsålder som anges i led a och en varning om att dessa prognoser kan avvika från det slutliga värdet av motagna förmåner. Om prognosen för pensionsförmåner grundas på ekonomiska scenarier ska den informationen också innehålla ett bästa scenario och ett oförmånligt scenario, med beaktande av pensionsplanens särskilda karaktär.
 - e) Information om intjänade rättigheter eller ackumulerat kapital med beaktande av pensionsplanens särskilda karaktär.
 - f) Information om de bidrag som det uppdragsgivande företaget och medlemmen betalar in till pensionsplanen, åtminstone under de senaste tolv månaderna, med beaktande av pensionsplanens särskilda karaktär.
 - g) En specificering av de kostnader som tjänstepensionsinstitutet dragit av åtminstone under de senaste tolv månaderna.
 - h) Information om finansieringsnivån för pensionsplanen som helhet.
2. Medlemsstaterna ska i enlighet med artikel 60 utbyta bästa praxis om pensionsbeskedets format och innehåll.

Artikel 40

Kompletterande information

1. Pensionsbeskedet ska ange var och hur kompletterande information kan erhållas, inbegripet följande:
 - a) Ytterligare praktisk information om de valmöjligheter som medlemmen har enligt pensionsplanen.
 - b) Den information som specificeras i artiklarna 29 och 30.
 - c) I tillämpliga fall, information om de anslaganden som används för livräntebelopp, särskilt med avseende på annuitetsränta, typen av leverantör och livräntans varaktighet.
 - d) Information om förmånsnivån för det fall att anställningen upphör.
2. För pensionsplaner där medlemmarna står för investeringsrisk och där ett investeringsalternativ åläggs medlemmen genom en särskild bestämmelse som anges i pensionsplanen ska pensionsbeskedet ange var ytterligare information finns tillgänglig.

KAPITEL 3

Annan information och handlingar som ska tillhandahållas

Artikel 41

Information som ska lämnas till presumtiva medlemmar

1. Medlemsstaterna ska kräva att tjänstepensionsinstitutet säkerställer att presumtiva medlemmar som inte automatiskt ansluts till en pensionsplan informeras om följande innan de ansluter sig till den pensionsplanen:
 - a) Alla relevanta alternativ som de har, inbegripet investeringsalternativ.

- b) Relevanta inslag i pensionsplanen, inbegripet typen av förmåner.
 - c) Information om huruvida miljöfaktorer, klimatafaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer beaktas i investeringsstrategin och i så fall på vilket sätt.
 - d) Var ytterligare information finns tillgänglig.
2. När medlemmarna står för investeringsrisk eller kan fatta investeringsbeslut, ska presumtiva medlemmar ges information om den historiska avkastningen från investeringar relaterade till pensionsplanen under minst fem år eller för alla år som pensionsplanen förvaltas om denna period understiger fem år, samt information om strukturen på kostnader som bärs av medlemmar och förmånstagare.
3. Medlemsstaterna ska kräva att tjänstepensionsinstitut säkerställer att presumtiva medlemmar som automatiskt ansluts till en pensionsplan direkt efter sin anslutning informeras om följande:
- a) Alla relevanta alternativ som de har, inbegripet investeringsalternativ.
 - b) Relevanta egenskaper hos pensionsplanen, inbegripet typen av förmåner.
 - c) Information om huruvida miljöfaktorer, klimatafaktorer, sociala faktorer och företagsstyrningsfaktorer beaktas i investeringsstrategin och i så fall på vilket sätt.
 - d) Var ytterligare information finns tillgänglig.

Artikel 42

Information som ska lämnas till medlemmar före pensionering

Förutom pensionsbeskedet ska tjänstepensionsinstitutet i god tid före den pensionsålder som specificeras i artikel 39.1 a, eller på medlemmens begäran, tillhandahålla varje medlem information om de alternativ för utbetalning av förmåner som de har för att erhålla sina pensionsförmåner.

Artikel 43

Information som ska lämnas till förmånstagare under utbetalningsfasen

1. Medlemsstaterna ska kräva att tjänstepensionsinstitutet regelbundet ger förmånstagare information om de förmåner som ska utbetalas och om motsvarande utbetalningsalternativ.
2. Tjänstepensionsinstitutet ska utan dröjsmål informera förmånstagarna efter det att ett slutgiltigt beslut fattats som leder till att förmånsnivåerna reduceras, och tre månader innan detta beslut genomförs.
3. Om förmånstagare står för en betydande del av investeringsrisken under utbetalningsfasen ska medlemsstaterna säkerställa att förmånstagarna regelbundet får den information de behöver.

Artikel 44

Kompletterande information som ska lämnas till medlemmar och förmånstagare på begäran

På begäran av en medlem eller förmånstagare eller deras företrädare ska tjänstepensionsinstitutet lämna följande kompletterande information:

- a) Det årsbokslut och den förvaltningsberättelse som avses i artikel 29 eller, om ett tjänstepensionsinstitut ansvarar för mer än en pensionsplan, de årsbokslut och förvaltningsberättelser som avser just deras pensionsplan.

- b) De riktlinjer för investeringsverksamheten som avses i artikel 30.
- c) Eventuell övrig information om de antaganden som använts som underlag för de prognoser som avses i artikel 39.1 d.

AVDELNING V

TILLSYN

KAPITEL 1

Allmänna bestämmelser om tillsyn

Artikel 45

Tillsynens huvudsyfte

1. Tillsynens huvudsyfte är att skydda medlemmars och förmånstagares rättigheter och att säkerställa tjänstepensionsinstitutens stabilitet och sundhet.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna ges de medel och har den expertis, den kapacitet och det mandat som är nödvändigt för att uppnå det huvudsyfte med tillsynen som avses i punkt 1.

Artikel 46

Tillsynens omfattning

Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsyn utövas över tjänstepensionsinstituten, i tillämpliga fall inbegripet tillsyn över

- a) villkor för att få bedriva verksamhet,
- b) tekniska avsätningar,
- c) finansiering av tekniska avsätningar,
- d) lagstadgat kapitalkrav,
- e) disponibel solvensmarginal,
- f) föreskriven solvensmarginal,
- g) investeringsregler,
- h) kapitalförvalning,
- i) företagsstyrningssystem,
- j) information som ska lämnas till medlemmar och förmånstagare.

Artikel 47

Allmänna principer för tillsyn

1. De behöriga myndigheterna i hemmedlemsstaten ska ansvara för tillsynen över tjänstepensionsinstitut.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynen baseras på en framtäckande och riskbaserad metod.
3. Tillsynen över tjänstepensionsinstitut ska omfatta en lämplig kombination av åtgärder på distans och inspektioner på plats.

4. Tillsynsbefogenheter ska utövas på ett sätt som är lämpligt och står i proportion till storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos tjänstepensionsinstitutets verksamhet.
5. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna tar vederbörlig hänsyn till den potentiella effekten av deras åtgärder på de finansiella systemens stabilitet i unionen, särskilt i krisituationer.

Artikel 48

De behöriga myndigheternas befogenheter att ingripa samt deras förpliktelser

1. De behöriga myndigheterna ska kräva att varje tjänstepensionsinstitut som är registrerat eller auktoriserat inom deras territorium har sounda förvaltnings- och redovisningsmetoder samt tillfredställande mekanismer för intern kontroll.
2. Utan att det påverkar de behöriga myndigheternas tillsynsbefogenheter och medlemsstaternas rätt att föreskriva och påföra straffrättsliga påföljder, ska medlemsstaterna säkerställa att deras behöriga myndigheter får påföra administrativa sanktioner och andra åtgärder som är tillämpliga på alla överträdelse av de nationella bestämmelser som genomför dessa direktiv, och de ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Medlemsstaterna ska säkerställa att deras administrativa sanktioner och andra åtgärder är effektiva, proportionella och avskräckande.
3. Medlemsstaterna får besluta att inte fastställa några regler om administrativa sanktioner enligt detta direktiv för överträdelse som är föremål för straffrättsliga påföljder enligt deras nationella lagstiftning. Medlemsstaterna ska i så fall underrätta kommissionen om de relevanta straffrättsliga bestämmelserna.
4. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna utan ockäligt dröjsmål offentliggör alla administrativa sanktioner eller andra åtgärder som påförs – och inte överklagas i tid – till följd av överträdelse av nationella bestämmelser som genomför detta direktiv, däribland information om överträdelsens typ och art och de ansvariga personernas identitet. Om den behöriga myndigheten anser, efter en bedömning från fall till fall av proportionaliteten i att offentliggöra de juridiska personernas identitet eller de fysiska personernas identitet eller personuppgifter, att det vore oproportionellt att offentliggöra sådana uppgifter, eller om ett offentliggörande även riskerar finansmarknadernas stabilitet eller en pågående utredning, får den behöriga myndigheten emellertid besluta att skjuta upp offentliggörandet, att avstå från offentliggörande eller att offentliggöra sanktionerna på anonym grund.
5. Varje beslut om att förbjuda eller begränsa ett tjänstepensionsinstitutets verksamhet ska omfatta utförliga skäl och delges tjänstepensionsinstitutet. Beslutet ska också anmälas till Eiopa, som ska vidarebefordra det till alla behöriga myndigheter i fall med gränsöverskridande verksamhet enligt artikel 11.
6. Behöriga myndigheter får även begränsa eller förbjuda tjänstepensionsinstitutets rätt att fritt förfoga över sina tillgångar, särskilt om
 - a) tjänstepensionsinstitutet inte har gjort tillräckliga tekniska avsättningar i förhållande till hela sin verksamhet eller om de tillgångar som motsvarar de tekniska avsättningarna är otillräckliga,
 - b) tjänstepensionsinstitutet inte längre uppfyller lagstadgat kapitalkrav.
7. För att skydda medlemmarnas och förmånstagarnas intressen får de behöriga myndigheterna helt eller delvis överföra de befogenheter som enligt rätten i hemmedlemsstaten innehas av de personer som driver ett tjänstepensionsinstitut som är registrerat eller auktoriserat inom deras territorium, till en särskild företrädare som är lämpad för att utöva dessa befogenheter.
8. De behöriga myndigheterna får förbjuda eller begränsa verksamheten i ett tjänstepensionsinstitut som är registrerat eller auktoriserat inom deras territorium, särskilt om
 - a) tjänstepensionsinstitutet inte på ett tillfredställande sätt kan skydda medlemmarnas och förmånstagarnas intressen,
 - b) tjänstepensionsinstitutet inte längre uppfyller villkoren för att få bedriva sin verksamhet,
 - c) tjänstepensionsinstitutet allvarligt har åsidosatt sina skyldigheter enligt de regler det omfattas av,

d) tjänstepensionsinstitutet, vid gränsöverskridande verksamhet, inte följer kraven i den social- och arbetsmarknadslagstiftning i värdlandet som är relevanta på området för tjänstepensionsplaner.

9. Medlemsstaterna ska säkerställa att beslut avseende tjänstepensionsinstitut som fattas i enlighet med lagar och andra författningar som antagits i enlighet med detta direktiv kan överklagas till domstol.

Artikel 49

Tillsynens granskningsprocess

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna har nödvändiga befogenheter för att granska de strategier, processer och rapporteringsrutiner som tjänstepensionsinstitutet har infört för att följa de lagar och andra författningar som antas enligt detta direktiv, varvid hänsyn ska tas till storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos tjänstepensionsinstitutets verksamhet.

Vid granskningen ska hänsyn tas till de omständigheter under vilka tjänstepensionsinstitutet bedriver sin verksamhet, och, i förekommande fall, till de parter som utför utkontrakterade nyckelfunktioner eller andra verksamheter för deras räkning. Granskningen ska omfatta följande aspekter:

- En bedömning av de kvalitativa krav som avser företagsstyrningssystemet.
 - En bedömning av de risker som tjänstepensionsinstitutet står inför.
 - En bedömning av tjänstepensionsinstitutets förmåga att bedöma och hantera dessa risker.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna har övervakningsinstrument, däribland stress tester, som ger dem möjlighet att identifiera försämringar av ett tjänstepensionsinstituts finansiella ställning och att övervaka hur en försämring åtgärdas.
3. De behöriga myndigheterna ska ha nödvändiga befogenheter för att kräva att tjänstepensionsinstitut åtgärdar svagheter eller brister som identifierats i samband med tillsynens granskningsprocess.
4. De behöriga myndigheterna ska fastställa hur ofta granskningar enligt punkt 1 minst ska göras och vilken omfattning de ska ha, med hänsyn tagen till storleken, arten, omfattningen och komplexiteten hos det berörda tjänstepensionsinstitutets verksamhet.

Artikel 50

Uppgifter som ska lämnas till de behöriga myndigheterna

Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna har de befogenheter och de medel med avseende på alla tjänstepensionsinstitut registrerade eller auktoriserade inom deras territorium som är nödvändiga för att

- kräva att tjänstepensionsinstitutet, dess förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan eller de personer som i praktiken leder tjänstepensionsinstitutet eller utför nyckelfunktioner när som helst ska lämna information om alla affärsangägenheter eller överlämna alla affärshandlingar,
- utöva tillsyn över affärsförbindelser mellan tjänstepensionsinstitutet och andra företag eller mellan tjänstepensionsinstitutet, när tjänstepensionsinstitutet utkontrakterar nyckelfunktioner eller annan verksamhet till dessa andra företag eller tjänstepensionsinstitutet och all utkontraktering i senare led, som påverkar tjänstepensionsinstitutets finansiella ställning eller som är av avgörande betydelse för vad som krävs för effektiv tillsyn,
- få tillgång till följande handlingar: den egna riskbedömningen, riktlinjerna för investeringsverksamheten, årsbokslutet och förvaltningsberättelsen och alla handlingar som krävs för tillsynen,
- fastställa vilka handlingar som behövs för tillsynen, inbegripet följande:
 - interna delårsrapporter,
 - aktuariella värderingar och detaljerade antaganden,

- iii) analyser beträffande matchning av tillgångar och skulder (*asset-liability studies*),
- iv) dokumentation som visar att riktlinjerna för investeringsverksamheten följs,
- v) dokumentation som visar att inbetalningar skett planerligt,
- vi) rapporter från de personer som tilldelats ansvaret för revisionen av de årsbokslut som avses i artikel 29,
- e) utföra inspektioner på plats i tjänstepensionsinstituts lokaler och, när så är lämpligt, på platser där utkontrakterade och i senare led på nytt utkontrakterade verksamheter utförs för att kontrollera huruvida verksamheten bedrivs i enlighet med tillsynsreglerna,
- f) när som helst begära information från tjänstepensionsinstitut om utkontrakterade verksamheter och om alla i senare led utkontrakterade verksamheter.

Artikel 51

Transparens och ansvarighet

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna utför de uppgifter som fastställs i detta direktiv på ett transparent, oberoende och ansvarsfullt sätt och med vederbörlig hänsyn till skyddet av konfidentiella uppgifter.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att följande information offentliggörs:
 - a) Texterna till lagar och andra författningar samt allmän vägledning om tjänstepensionsplaner, samt information om huruvida medlemsstaten väljer att tillämpa detta direktiv i enlighet med artiklarna 4 och 5.
 - b) Information om tillsynens granskningsprocess enligt artikel 49.
 - c) Aggregerade statistiska uppgifter om centrala aspekter av tillämpningen av tillsynsregelverket.
 - d) Huvudsyftet med tillsynen och information om de behöriga myndigheternas huvudsakliga funktioner och verksamhet.
 - e) Reglerna om administrativa sanktioner och andra åtgärder tillämpliga på överträdelse av nationella bestämmelser som antagits enligt detta direktiv.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att tjänstepensionsinstituten har och tillämpar transparenta rutiner för utnämning och entledigande av ledamöter i de behöriga myndigheternas styrelser och verkställande organ.

KAPITEL 2

Tystnadsplikt och informationsutbyte

Artikel 52

Tystnadsplikt

1. Medlemsstaterna ska fastställa regler som säkerställer att samtliga personer som tjänstgör eller har tjänstgjort hos de behöriga myndigheterna, liksom revisorer och sakkunniga som agerar för dessa myndigheters räkning, är bundna av tystnadsplikt. Utan att det påverkar fall som omfattas av straffrätt, får dessa personer inte röja konfidentiella uppgifter som de mottagit i tjänsten för någon person eller myndighet, utom i sammanfatnad eller aggregerad form som säkerställer att enskilda tjänstepensionsinstitut inte kan identifieras.
2. Genom undantag från punkt 1 får medlemsstaterna, om en pensionsplan håller på att avvecklas, tillåta att konfidentiella uppgifter lämnas ut i civilrättsliga eller kommersiella förfaranden.

Artikel 53

Användning av konfidentiella uppgifter

Medlemsstaterna ska säkerställa att behöriga myndigheter som erhåller konfidentiella uppgifter enligt detta direktiv använder dem endast i tjänsten och då endast för följande ändamål:

- a) För att kontrollera att tjänstepensionsinstituten uppfyller villkoren för att få bedriva tjänstepensionsverksamhet innan de inleder sin verksamhet.
- b) För att underlätta övervakningen av tjänstepensionsinstituten verksamhet, inklusive kontrollen av de tekniska avräkningarna, solvensen, företagsstyrningssystemet och den information som lämnas till medlemmar och förmåntagare.
- c) För att införa korrigerande åtgärder, bland annat administrativa sanktioner.
- d) För att offentliggöra, om det är tillåtet enligt den nationella rätten, nyckeltal för verksamheten för alla enskilda tjänstepensionsinstitut, som kan hjälpa medlemmar och förmåntagare att fatta finansiella beslut om sina pensioner.
- e) I överklaganden av beslut som de behöriga myndigheterna fattar i enlighet med bestämmelserna om införlivande av detta direktiv.
- f) Vid domstolsförfaranden avseende bestämmelserna om införlivande av detta direktiv.

Artikel 54

Europaparlamentets utredningsbefogenheter

Artiklarna 52 och 53 ska inte påverka de utredningsbefogenheter som tilldelats Europaparlamentet enligt artikel 226 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Artikel 55

Informationsutbyte mellan behöriga myndigheter

1. Artiklarna 52 och 53 ska inte utgöra hinder för något av följande:
 - a) Informationsutbyte mellan behöriga myndigheter inom samma medlemsstat vid utövandet av deras tillsynsfunktioner.
 - b) Informationsutbyte mellan behöriga myndigheter i olika medlemsstater vid utövandet av deras tillsynsfunktioner.
 - c) Informationsutbyte, vid utövandet av deras tillsynsfunktioner, mellan behöriga myndigheter och någon av följande inom samma medlemsstat:
 - i) Myndigheter som ansvarar för tillsynen över enheter inom den finansiella sektorn och andra finansiella organisationer samt myndigheter med ansvar för tillsyn över finansiella marknader.
 - ii) Myndigheter eller organ med uppdrag att upprätthålla stabiliteten i det finansiella systemet i medlemsstaterna genom makrotillsynsregler.
 - iii) Organ som deltar i avvecklingen av en pensionsplan och i andra liknande förfaranden.
 - iv) Myndigheter eller organ med omstruktureringsuppgifter i syfte att bevara stabiliteten i det finansiella systemet.
 - v) Personer med ansvar för lagstadgad revision av räkenskaper för tjänstepensionsinstitut, försäkringsföretag och andra finansiella institut.
 - d) Utlämnande, till organ som administrerar avvecklingen av en pensionsplan, av sådan information som är nödvändig för att dessa ska kunna fullgöra sina uppgifter.

2. Information som mottas av de myndigheter, organ och personer som avses i punkt 1 ska omfattas av bestämmelserna om tystnadsplikt enligt artikel 52.
3. Artiklarna 52 och 53 ska inte hindra medlemsstaterna från att tillåta informationsutbyte mellan de behöriga myndigheterna och någon av följande:
 - a) Myndigheter som ansvarar för att övervaka de organ som deltar i utvecklingen av pensionsplaner och liknande förfaranden.
 - b) Myndigheter som ansvarar för att övervaka de personer som ansvarar för lagstadgad revision av tjänstepensionsinstituten, försäkringsföretags och andra finansiella instituts räkenskaper.
 - c) Oberoende aktuarier för tjänstepensionsinstitut som utövar tillsyn över dessa tjänstepensionsinstitut samt de organ som ansvarar för att övervaka sådana aktuarier.

Artikel 56

Överföring av information till centralbanker, monetära myndigheter, de europeiska tillsynsmyndigheterna och Europeiska systemriskrådet

1. Artiklarna 52 och 53 ska inte hindra en behörig myndighet att överföra information till följande myndigheter eller organ för att de ska kunna utföra sina respektive uppgifter:
 - a) Centralbanker och andra organ med liknande funktion, i egenskap av monetära myndigheter.
 - b) Andra offentliga myndigheter som ansvarar för övervakningen av betalningssystem i förekommande fall.
 - c) Europeiska systemrisknämnden, Eiopa, den europeiska tillsynsmyndigheten (Europeiska bankmyndigheten), inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010⁽¹⁾ och den europeiska tillsynsmyndigheten (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten) inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1095/2010⁽²⁾.
2. Artiklarna 55–58 ska inte hindra de myndigheter eller organ som avses i punkt 1 a, b och c i den här artikeln från att till de behöriga myndigheterna vidarebefordra sådan information som de behöriga myndigheterna kan behöva vid tillämpningen av artikel 53.
3. Den information som tas emot i enlighet med punkterna 1 och 2 ska omfattas av krav på tystnadsplikt som är minst lika stränga som de som föreskrivs i detta direktiv.

Artikel 57

Utlämnande av information till den centrala förvaltning som ansvarar för finansiell lagstiftning

1. Artiklarna 52.1, 53 och 58.1 ska inte hindra medlemsstaterna från att tillåta att konfidentiell information lämnas ut av behöriga myndigheter till andra avdelningar inom deras centrala förvaltning som ansvarar för tillämpningen av lagstiftning om tillsyn över tjänstepensionsinstitut, kreditinstitut, finansiella institut, investeringsföretag och försäkringsföretag eller till inspektörer som agerar för sådana avdelningars räkning.

Informationen får endast lämnas ut då det är nödvändigt för att utöva tillsyn, samt för förebyggande av konkurser och resolution av konkurshotade tjänstepensionsinstitut. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2 i denna artikel ska personer som har tillgång till informationen omfattas av krav på tystnadsplikt som är minst lika stränga som de som föreskrivs i detta direktiv. Medlemsstaterna ska dock föreskriva att sådan information som har erhållits med stöd av artikel 55, och information som erhållits vid kontroll på plats får lämnas ut endast med uttryckligt godkännande av den behöriga myndighet från vilken informationen härrör eller av den behöriga myndigheten i den medlemsstat där kontrollen på plats utfördes.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/78/EG (EUT L 331, 15.12.2010, s. 12).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1095/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/77/EG (EUT L 331, 15.12.2010, s. 84).

2. Medlemsstaterna får tillåta att konfidentiell information om tillsynen över tjänstepensionsinstitut lämnas ut till parlamentariska undersökningskommittéer eller revisionsrätter i den egna medlemsstaten och andra enheter med ansvar för undersökningar i den egna medlemsstaten, om sådana följande villkor är uppfyllda:

- a) Enheterna har befogenhet enligt nationell rätt att utreda eller granska agerandet hos myndigheter med ansvar för tillsyn över tjänstepensionsinstitut eller för lagar och föreskrifter om en sådan tillsyn.
- b) Informationen är strikt nödvändig för utövandet av den befogenhet som avses i led a.
- c) De personer som har tillgång till informationen omfattas av krav på tystnadsplikt enligt nationell rätt som är minst lika stränga som de som föreskrivs i detta direktiv.
- d) Om informationen härrör från en annan medlemsstat, att den endast lämnas ut med uttryckligt samtycke av de behöriga myndigheter från vilka den härrör, och endast för de ändamål för vilka de myndigheterna har givit sitt samtycke.

Artikel 58

Villkor för informationsutbyte

1. För informationsutbyte enligt artikel 55, överföring av information enligt artikel 56 och utlämnande av information enligt artikel 57 ska medlemsstaterna kräva att åtminstone följande villkor är uppfyllda:

- a) Informationen ska bytas ut, föras över eller lämnas ut för utförande av övervakning eller tillsyn.
- b) Den information som motas ska omfattas av tystnadsplikt enligt artikel 52.
- c) När informationen härrör från en annan medlemsstat får den inte lämnas ut utan uttryckligt samtycke från den behöriga myndighet från vilken den härrör och, när så är lämpligt, endast för de ändamål för vilka myndigheten har givit sitt samtycke.

2. Artikel 53 ska inte hindra medlemsstaterna från att, i syfte att säkra stabiliteten och integriteten i det finansiella systemet, tillåta informationsutbyte mellan de behöriga myndigheterna och de myndigheter eller organ som är ansvariga för att avslöja och utreda överträdelse av bolagsrätt som är tillämplig på uppdragsgivande företag.

Medlemsstater som tillämpar första stycket ska kräva att minst följande villkor är uppfyllda:

- a) Informationen måste vara avsedd att användas för avslöjande och för utredning och granskning enligt artikel 57.2 a.
 - b) Den information som tas emot måste omfattas av tystnadsplikt enligt artikel 52.
 - c) När informationen härrör från en annan medlemsstat får den inte lämnas ut utan uttryckligt samtycke från den behöriga myndighet från vilken den härrör och, om så är lämpligt, endast för de ändamål för vilka myndigheten har givit sitt samtycke.
3. Om en medlemsstats myndigheter eller organ som avses i punkt 2 första stycket utför sin uppgift att avslöja eller utreda överträdelse med hjälp av personer som genom sin särskilda kompetens är utsedda till detta och som inte är anställda inom den offentliga förvaltningen, ska den möjlighet till informationsutbyte som föreskrivs i artikel 57.2 gälla.

Artikel 59

Nationella bestämmelser av tillsynskaraktär

1. Medlemsstaterna ska underrätta Etiopa om sina nationella bestämmelser av tillsynskaraktär som är relevanta när det gäller tjänstepensionsplaner och som inte omfattas av hänvisningen till nationell social- och arbetsmarknadslagstiftning om hur pensionsystem ska vara uppbyggda i artikel 11.1.

2. Medlemsstaterna ska regelbundet och minst varannat år uppdatera dessa uppgifter och Eiopa ska offentliggöra dem på sin webbplats.

AVDELNING VI

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 60

Samarbete mellan medlemsstaterna, kommissionen och Eiopa

1. Medlemsstaterna ska på lämpligt sätt säkerställa att detta direktiv tillämpas enhetligt genom regelbundet utbyte av information och erfarenheter i syfte att utveckla bästa praxis på detta område och ett närmare samarbete med deltagande av arbetsmarknadens parter i tillämpliga fall och därigenom förhindra snedvridning av konkurrensen och skapa de nödvändiga förutsättningarna för oproblematiskt gränsöverskridande medlemskap.
2. Kommissionen och medlemsstaternas behöriga myndigheter ska ha ett nära samarbete för att underlätta tillsynen över tjänstepensionsinstituten verksamhet.
3. De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna ska samarbeta med Eiopa vid tillämpning av detta direktiv, i enlighet med förordning (EU) nr 1094/2010, och ska utan dröjsmål förse Eiopa med all information den behöver för att utföra sina uppgifter enligt detta direktiv och enligt förordning (EU) nr 1094/2010, i enlighet med artikel 35 i den förordningen.
4. Varje medlemsstat ska informera kommissionen och Eiopa om allvarigare problem som tillämpningen av detta direktiv ger upphov till. Kommissionen, Eiopa och berörda medlemsstaters behöriga myndigheter ska undersöka sådana problem så snart som möjligt för att finna en lämplig lösning.

Artikel 61

Behandling av personuppgifter

När det gäller behandling av personuppgifter inom ramen för detta direktiv ska tjänstepensionsinstitut och behöriga myndigheter utföra sina uppgifter inom ramen för detta direktiv i enlighet med förordning (EU) 2016/679. Vad gäller Eiopas behandling av personuppgifter inom ramen för denna förordning ska Eiopa följa förordning (EG) nr 45/2001.

Artikel 62

Utvärdering och översyn

1. Senast den 13 januari 2023 ska kommissionen göra en översyn av detta direktiv och rapportera om dess tillämpning och verkan till Europaparlamentet och rådet.
2. Den översyn som avses i punkt 1 ska särskilt avse
 - a) detta direktivs lämplighet när det gäller tillsyn och företagsstyrning,
 - b) gränsöverskridande verksamhet,
 - c) erfarenheterna i samband med tillämpningen av detta direktiv och dess effekter för tjänstepensionsinstituts stabilitet,
 - d) pensionsbeskedet.

Artikel 63

Ändringar av direktiv 2009/138/EG

Direktiv 2009/138/EG ska ändras på följande sätt:

1. I artikel 13 ska led 7 ersättas med följande:

”7. Återförsäkring: något av följande:

- a) Den verksamhet som består i att överlåta risker som överlåts av ett försäkringsföretag eller ett försäkringsföretag i tredjeland eller ett annat återförsäkringsföretag eller ett återförsäkringsföretag i tredjeland.
- b) När det gäller den grupp av samverkande försäkringsgivare som uppträder under namnet Lloyd's: verksamhet som består i att ett annat försäkrings- eller återförsäkringsföretag än Lloyd's övertar risker som överlåts av en medlem av Lloyd's.
- c) Ett återförsäkringsföretags tillhandahållande av säkerheter för ett institut som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341 (*).

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341 av den 14 december 2016 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (EUT L 354, 23.12.2016, s. 37).”

2. I artikel 308b ska punkt 15 ersättas med följande:

”15. Om hemmedlemsstaten, när detta direktiv trädde i kraft, tillämpade bestämmelser som avses i artikel 4 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341 får de hemmedlemsstaterna fortsätta att tillämpa de lagar och andra författningar som hade antagits av dem i syfte att följa artiklarna 1–19, 27–30, 32–35 och 37–67 i direktiv 2002/83/EG i deras lydelse den 31 december 2015 under en övergångsperiod som löper ut den 31 december 2022.

Om en hemmedlemsstat fortsätter att tillämpa dessa lagar och andra författningar, ska försäkringsföretag i den hemmedlemsstaten beräkna sitt solvenskapitalkrav som summan av följande:

- a) Ett teoretiskt solvenskapitalkrav med avseende på deras försäkringsverksamhet, beräknat utan den tjänstepensionsverksamhet som avses i artikel 4 i direktiv (EU) 2016/2341.
- b) Solvensmarginalen med avseende på tjänstepensionsverksamheten, beräknad i enlighet med de lagar och andra författningar som har antagits för att följa artikel 28 i direktiv 2002/83/EG.

Senast den 31 december 2017 ska kommissionen lämna en rapport till Europaparlamentet och rådet om huruvida den period som avses i första stycket bör förlängas, med beaktande av utvecklingen av unionsrätten eller nationell rätt till följd av detta direktiv.”

Artikel 64

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 13 januari 2019 sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska även innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till de direktiv som upphävs genom detta direktiv ska anses som hänvisningar till det här direktivet. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 65

Upphävande

Direktiv 2003/41/EG, i dess lydelse enligt de direktiv som anges i del A i bilaga I, ska upphöra att gälla med verkan från och med den 13 januari 2019, utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller de tidsfrister för införlivande med nationell rätt av och datum för tillämpning av direktiven som anges i del B i bilaga I.

Hänvisningar till det upphävda direktivet 2003/41/EG ska anses som hänvisningar till det här direktivet och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

Artikel 66

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 67

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 14 december 2016.

På Europaparlamentets vägnar
M. SCHULZ
Ordförande

På rådets vägnar
I. KORČOK
Ordförande

BILAGA I

DEL A

Upphävt direktiv och en förteckning över ändringar av detta

(som det hänvisas till i artikel 65)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/41/EG (EUT L 235, 23.9.2003, s. 10)	
Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG (EUT L 335, 17.12.2009, s. 1)	Endast artikel 303
Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/78/EU (EUT L 331, 15.12.2010, s. 120)	Endast artikel 4
Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU (EUT L 174, 1.7.2011, s. 1)	Endast artikel 62
Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/14/EU (EUT L 145, 31.5.2013, s. 1)	Endast artikel 1

DEL B

Tidsfrister för införlivande med nationell rätt och tillämpning

(som det hänvisas till i artikel 65)

Direktiv	Frist för införlivande	Datum för tillämpning
2003/41/EG	23.9.2005	23.9.2005
2009/138/EG	31.3.2015	1.1.2016
2010/78/EU	31.12.2011	31.12.2011
2011/61/EU	22.7.2013	22.7.2013
2013/14/EU	21.12.2014	21.12.2014

BILAGA II

Jämförelsetabell

Direktiv 2003/41/EG	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2	Artikel 2
Artikel 3	Artikel 3
Artikel 4	Artikel 4
Artikel 5	Artikel 5
Artikel 6 a	Artikel 6.1
Artikel 6 b	Artikel 6.2
Artikel 6 c	Artikel 6.3
Artikel 6 d	Artikel 6.4
Artikel 6 e	Artikel 6.5
Artikel 6 f	Artikel 6.6
	Artikel 6.7
Artikel 6 g	Artikel 6.8
Artikel 6 h	Artikel 6.9
Artikel 6 i	Artikel 6.10
Artikel 6 j	Artikel 6.11
	Artikel 6.12–6.19
Artikel 7	Artikel 7
Artikel 8	Artikel 8
Artikel 9.1 a	Artikel 9
Artikel 9.1 c	Artikel 10.1 a
Artikel 9.1 e	Artikel 10.1 b
Artikel 9.2	Artikel 10.2
Artiklarna 20, 9.5	Artikel 11
	Artikel 12
Artikel 15.1–15.5	Artikel 13.1–13.5
Artikel 15.6	
Artikel 16	Artikel 14
Artikel 17	Artikel 15

Direktiv 2003/41/EG	Den nya direktiv
Artikel 17a.1–17a.4	Artikel 16.1–16.4
Artikel 17a.5	
Artikel 17b	Artikel 17
Artikel 17c	
Artikel 17d	Artikel 18
Artikel 18	Artikel 19
	Artikel 20
	Artikel 21
Artikel 9.1 b	Artikel 22.1
	Artikel 22.2–22.7
	Artikel 23
	Artikel 24
	Artikel 25
	Artikel 26
	Artikel 27
	Artikel 28
Artikel 10	Artikel 29
Artikel 12	Artikel 30
Artikel 9.4	Artikel 31.1
	Artikel 31.2–31.7
Artikel 19.1	Artikel 32
Artikel 19.2 andra stycket	Artikel 33.1
	Artikel 33.2
Artikel 19.2 första stycket	Artikel 33.3
Artikel 19.3	Artikel 33.4
	Artikel 33.5–33.8
	Artikel 34
	Artikel 35
	Artikel 36
Artikel 9.1 f	Artikel 37.1
Artikel 11.4 c	Artikel 37.2
Artikel 11.2 b	Artikel 37.3
	Artikel 37.4
	Artikel 38
	Artikel 39
	Artikel 40.1 a–c

Direktiv 2003/41/EG	Detta direktiv
Artikel 11.4 b	Artikel 40.1 d Artikel 40.2 Artikel 41 Artikel 42
Artikel 11.5	Artikel 43
Artikel 11.2 a	Artikel 44 a
Artikel 11.3	Artikel 44 b Artikel 44 c Artikel 45 Artikel 46 Artikel 47
Artikel 14.1	Artikel 48.1
Artikel 14.2 första stycket	Artikel 48.2 Artikel 48.3–48.5
Artikel 14.2 andra stycket	Artikel 48.6
Artikel 14.3–14.5	Artikel 48.7–48.9 Artikel 49
Artikel 13.1	Artikel 50
Artikel 13.2	Artikel 51 Artikel 52 Artikel 53 Artikel 54 Artikel 55 Artikel 56 Artikel 57 Artikel 58
Artikel 20.11 första stycket	Artikel 59.1
Artikel 20.11 andra stycket	Artikel 59.2
Artikel 20.11 tredje och fjärde styckena	
Artikel 21	Artikel 60 Artikel 61 Artikel 62 Artikel 63
Artikel 22	Artikel 64 Artikel 65 Artikel 66 Artikel 67